

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09714

MAYNE ZIKHROYNES

Yekhezkel Kotik

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

בל-פָּרְלָן

יְהוֹזָקָאֵל קָאַטִּיךְ

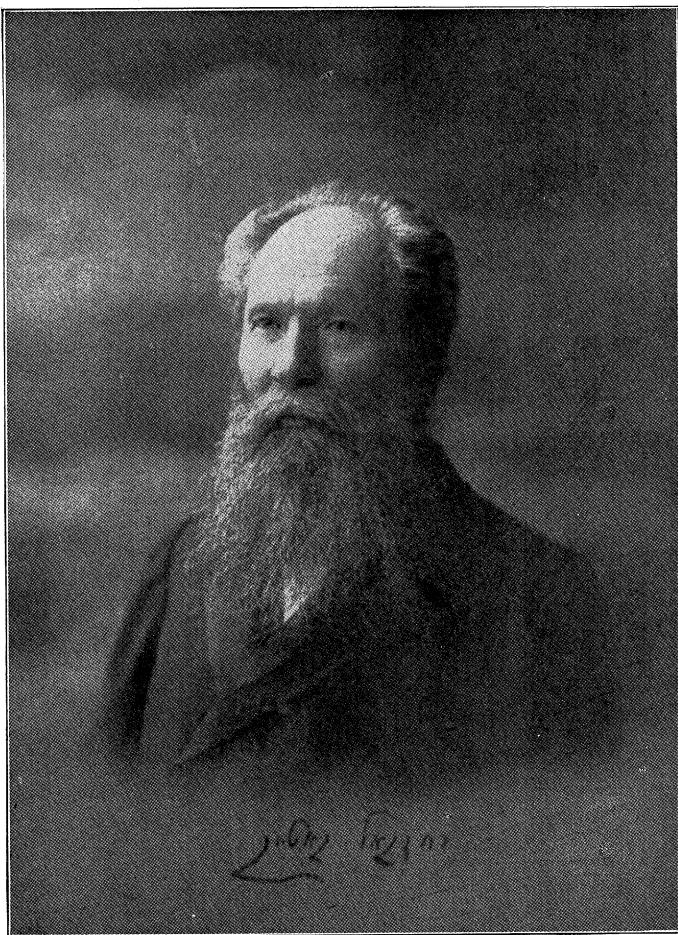
מִינָעַ זְכֻרוּנָות

ערשטער טיל

כלֶּלֶ-פָּאָרְלָאָג
בּוּרְלִין, 1922-תְּרֵפָה ב'

K L A L - V E R L A G
BERLIN SW 68 / MARKGRAFEN-STRASSE 73

**Copyright by Klal-Verlag, Berlin, 1922.
Gedruckt in der Klal-Druckerei, Berlin.**

געווערט דעם אנדיענעם פון מיין ליבער
באבען בילע-ראשע – די שטילע און הארצינע
ערצידערין פון אונגער גרייסער און רויישנדיינער
משפחה..

במקום הקדמה

איך דערצ'יל, ווֹאָס איך האָפֶג געוועהַן. איך ווֹיס אָפֶג נישט, ווֹו איך דערצ'יל. נאָר דּאָס אַלְטָע, וּאנְטָמָע, אוּזִינָה פֿאָרָן נִיעָם, אוּ כְּרִי צַו בְּיוּעַן דּאָס נִיעַן, מַוּן וּוַיְסֵן דּאָס אַלְטָע. אוּבְּ דּאָס אוּזִינָה אַזְוִי — וּעַט מִיר דָרָר לְעוֹזֶר מַוחְלֵל וַיְיַזֵּן דָעַם "ווֹו" צְלִיבְּ דָעַם "וֹאָס", אָונָן אַיך וּעל מִיךְ פֿילְן באָפְּרוּינְגָט: איך האָפֶג אַוְיפְּנַעֲדַעַת אַ וּינְקַעַלְעַ פֿון דָעַם גְּרוּעַן, וּוַיְיַתְּן, נאָר לִיבְּן אַלְטָן...

מיין יוננט האָפֶג אַיך פֿאָרְבְּרָאָכֶט אַיְן אַ קלְיַין אַכְּרָאַקְטָרִיסְטִישׁ שְׁטַעַטְל, וּאוּ אַיְן האָפֶג גְּנוּלָבֶט אַרְים, אָפֶג "רוּהִינָּג" אַיְן — אוּבְּ מַעַן קָאָן אַזְוִי וּאנְן — מִיטְ טָעַם... הַיְיַת אַזְוִי שָׂוֹן דּאָס נִישְׁטָא, אַיְן עַס אַזְוִי אַיך נִשְׁטָא דִי פְּאָעוֹזֶעֶן פֿון דִי אַמְּאַלְיַינָּע שְׁטַעַטְלָאָך. אַמְּעַרְיקָע האָט וַיְיַתְּעַר גְּעַמְּאָכֶט, אַיְן דּאָס שְׁוֹעָרָעֶן לעַבְנָן פֿאָר אַיְן אַין רַוְּסָלָאָנָה, וּוֹאָס אַיְן גְּעַנְּאָסֶן מִיטְן שְׁוֹאָצָן בְּלִי פֿון אַנְטִיסְעַמְּיטִיזָם, האָט וַיְיַגְּנַגְעַן אַיְנָה גְּעַבְּרָאָכֶן, וַיְיַגְּנַגְעַן דִי חַנְעָוָרְגָּע אַירְיַשְׁע שְׁטַעַטְלָאָה, וּוֹאָס וַיְיַגְּנַגְעַן שְׁוֹאָכָעָר פֿאָר דִי אַירְיַשְׁע שְׁטַעַט, וַיְיַגְּנַגְעַן דִי עַרְשַׁטְעַ גְּעַבְּלִיבְּן טְוִיט...

איך געפין ניט פֿאַר אַיבְּערִיגַג צו פֿאָרָעֵנְטְּלִיכַן דָּא, אַין דָּעַם דָּאָוִינַן
טַיְלַ פָּוֹן מִינְגַּע "זֶכְרוֹנוֹת", שְׁלוֹמַדְעַלְיכְּמַס אַ בְּרִיףַ צו מִירַ, וְאַסְמַע עַר הַאֲטַט
מִיר צְגֻעַשְׂקַט נַאֲךְ זַיִן דַּעֲרַהְאַלְטַן מִין עַרְשַׁטְּן בְּאַנְרַ "זֶכְרוֹנוֹת".
איך טַו עַס נִיט חַלְילַה, פְּרִי צו בְּאַוְיַזְוַן וִיךְ פָּאַרְן לְעוֹעֵר מִיטַּ רַי
שְׁבַחַם, וְאַסְמַע רַעַר נְרוֹסְעַר שְׁלוֹמַדְעַלְיכְּמַס הַאֲטַט מִיךְ בְּאַשְׁאַנְקָעַן, אַזְוַבַּזְוַן
אַונְטַעַרְשְׂרִיבַן וִיךְ מִיטַּ הַחְפָּלוֹת: "אַיְיָעַר לְעוֹעֵר, אַיְיָעַר הַלְמִיר, אַיְיָעַר
חַבְּרַי".

איך בְּרִינְגַּג דָּא דָעַם בְּרִיףַ, נַאֲרַ פְּרִי צו כַּאֲרַקְטְּעַרְיוֹן דַּוְרַק אַסְמַע — אַסְמַע אַלְיַיַּן, שְׁלוֹמַדְעַלְיכְּמַעַן, דָעַם דָאָוִינַן הַאֲרַצְיַן אַוְיסְלַאְכַעַר אַוְן
אַפְּלַאְכַעַר פָּוֹן אַלְעַזְוַן, וְאַסְמַע הַאֲטַט אַבְּעַר דַּעְרַבְּיַי פְּאַרְמַאנְט אַזְוַי פַּלְגַּה אַמְּחַה
עַנְיוֹתָה. אַזְוַי זַיְעַנְגַּן אַין דַּעַר שְׂוֹוִיזַּקְרַאנְק אַזְוַי אַפְּגַנְעַרְיסַן פָּוֹנָם לְעַפְנַן,
אַונְטַעַרְשְׂרִירַת עַר וִיךְ אַזְוַי וְאַרְעַם מִיטַּ יְעַרְן נַיְיַעַרְשַׁנְעַנְעַנְעַם אַירְישַׁן בּוֹךְ
דָאָט אַין דַּעְרַהְיַים, אַזְוַי אַנְטַצְיַיקַט זַיְהַ, וִיךְ אַקְינְרַ, מִיטַּ יְעַנְגַּע בִּילְרַעַר פָּוֹן
אַזְוַי אַומְבַּאְקַאנְטַן שְׁרַיְבַּר, וְאַסְמַע לְעַפְנַן אַסְמַע צְרוּיק אַזְוַי אַין זַפְרַן זַיְהַ...
יְוָנָגַט, זַיְהַ מַשְׁפַּחַת, זַיְהַ חַדְרַה, זַיְהַ יְמִינְטַזְבִּים אַזְוַי זַיְנַע חַלְמוֹת..."...

שלום-עליכם בריף צו יחזקאל קאטע

לאזאנע (שויזר)

טו. I.

זהר געהרטער און לירער אומבעקאנטער קאלאגען יחזקאל קאטע!

בעה כהאָפַג עשריבען צו אייר, האָפַג אַיך שווין אַין אַיִן קְלָפַג געשריבען אַיך צו ניגערן, אֹו מיר זָלְעַן זִיך אַבְּבִיטָעַן מִיט דֵי בִּיכְעָר, לְאֹוֹת זִיך אוֹיסַם, צו ניגערן האָט אַיהֲר אַרְיִינְגְּנֶשְׁקִיט רֻעַם עָקוּן, וּעְלְכָעָר אַיז גַּעוּרְמַעַט רֻעַם דִּיכְטָעָר אַברָהָם רַיְזַין — אָוֹן רַיְזַין אַיז אַיצְטַנְשַׂט מַעַרְהָר אָוֹן נִישְׁטָע וּנְגַעַר וּוּי אַין נַיְדִיאָרָק, אַין אַמּוּרִיקָא! וּזְאַלְטַר דָּאַס גַּעוּן מִיט עַטְלִיבָע יָאָהָר פְּרִיהָעָר, וּזְעַן שְׁלוּמְ-עַלְיכָם אַיז נַאַך גַּעוּן גַּרְנְג אַוְיפַּט דֵי פִּים, אַיז עַס אַגְּלָעְטָעָר, הַוְיָב אַיך מַיך אַוְיפַּט אָוֹן פָּאָהָר זִיך דָּוָרָק קִיְּזַן אַמּוּרִיקָא, אַיצְטַנְשַׁט אַבְּעָר אַיז עַס אַבְּיִסְעָל שְׁוּעָרְלִיךְ, וּזְאַס וּשְׁעַטְהוּט מַעַן, צו אַיך גַּעה אַוְיס לִיעַנְעַן אַיְיָרָע „זְכַרְנוֹת“? האָפַג אַיך אַרוּפְּנָעַלְעַנט דֵי נַאֲגַע עַבְּרָה אַוְיפַּט אַיך אָוֹן האָפַג צַעְשָׁנִיטָעַן צַעְקָאָרְדָּאָשָׁעַט גַּעוּרָס פָּוֹק אָוֹן כְּהָאָפַג קִיְּזַן חַרְתָּה נִישְׁטָע, אַיך גַּעַרְעָנָק שָׁוִין נִישְׁטָע דָּאַס זְכַרְנוֹת „זְכַרְנוֹת“, אָוֹן וּזְאַס זָלְאָר זָלְאָרָן? אַיך גַּעַרְעָנָק תָּעַנוֹג — אַמְּהָעָר וּזְאַס אַיך זָלְאָר אַזְוִי פְּעַיל הַנָּהָה הַאֲבָעָן, אַזְוִי פְּעַיל הַתָּעַנוֹג — אַמְּהָעָר הַעֲנוֹג רַוחַנִּי! — דָּאַס אַיז נִשְׁטָע קִיְּזַן בּוֹך — דָּאַס אַיז אַנְיָאוֹצָר, אַ נַּאֲרָטָען, אַ גַּדְעָן פּוֹל מִיט בְּלוּמָעַן אָוֹן מִיט פְּוּיְגָעְלָגְעָוָאנָג. עַס האָט מִיר דָּרְעָמָהָנָט מִין יְוָגָעָר, מִין מִשְׁפָּחָה, מִין חָרָה, מִין גַּעַנְעַיְלָמָדָטָבָים, מִין גַּעַנְעַלְמָות, מִין גַּעַנְעַטְמָעָן, נִיְזַן! אַיך מִיט מִין בִּינְטָעַל טִיפְעָן אָוֹן בִּילְדָעָר, וּזְאַס כְּהָאָפַג אַ סְּרָפָן וּזְיִי גַּעַקְעָנָט אָוֹן אַ סְּרָפָן אַוְיִסְגְּנָטְרָאָכָט, בֵּין אַיך, זַאנְ אַיך אַחֲן שָׁוֹם חַנִּיפה אַרְעָר פְּאַלְשָׁע עֲנִיוֹת — אַקְעָגָעָן אַיך אַגְּנָאָרִים יוֹנָעָל, אַ קְפַּצְנִ! מִיט אַיְיָרָע אַיְבָּרְלָעְבָּונָעָן — אָוֹן אַיְיָרָע מִשְׁפָּחָה וּזְאַלְטַר אַיך בֵּין אַיצְטַר דֵי זְעַלְטַר פָּעַרְפְּלִיאַצְטַן! גַּוְאָלָר, וּאוֹ זְעַט אַיהֲר גַּעוּן בֵּין אַחֲרָע?

אַ מָעֵנֶשׁ פֻּרְמָאנֶט אֹוִי פַּעַל בְּרִילְיאַנְטָעַן, דִּימְעַנְטָעַן אָוֹן פַּעֲרָעָל אָנָּן
 נָאָרְנִישָׂט! אַ אִיד נָעהַט אָרוֹם אָוֹן "קְלִיְבָט רַעֲנֶרְלָעַךְ" (וַיְיָ וְאָגָעָן
 דָּאָרָט אַיְיָרָעַ פְּרוֹמָאָקָעַם) אָוֹן וְאָל עַס אָפְּלָוּ דָּרְמָאנָעַן עַמְּיָצָעַן, אָוּ
 גַּעֲפִינְט וּירְ בַּיְיָ אִיחָם צָאָט נְאָזָרָא! אִיךְ הַאָבָב נְעַנוּמָעַן לִיעַנְעַן אָוֹן נִישָׁת
 גַּעֲקָאנֶט שְׂוִין אַבְּרִיאַיסָּעַן זַיְהָ, שִׁיעָר נִישָׁת מְשׁוֹגוּן גַּעוֹאָרָעַן! וּוּרְ אַיְזָן
 דָּרָר קְאָטִיק? אִיךְ הַאָבָב גַּעֲהָרְטָעַן פָּונְ אַיְינָעַם, הַיִּסְטָעַר נָאָרָן,
 דָּרָר קְאָטִיק, אָוֹן אַיְזָן נָאָרָן אַיְזָן יְוָנָגָרָמָאָן, אָוֹן אַיְהָרָן רָאָךְ אַיְזָן
 מִיטָּ אַגְּרוּרְ פְּאָרָדְ. וְאָס מִיךְ הַאָט פְּרָעָפְשָׁוֶט אָיְזָן אַיְזָן בּוֹךְ — אַיְזָן
 דָּרָר הַיְּלִינְגָּרְ פְּשָׁוֹטְעָר אַמְּתָה, נִשְׁתָּ גַּעֲקִינְצָעַלְטָעַ פְּרָאָסְטָקִיָּט. הַיִּנְטָרְ דִּי
 שְׁפָרָאָרְ! נִיְּן, אַיְהָרְ וְעַנְטָ נָאָרָן אַגְּנוּטָרְ עַהְרִיכְכָּרְ, גַּעֲטָרְיִיְעָרְ
 שְׁוּמָרְ פָּונְ אַגְּרִיכָּעָן, אַוְנָגָהְוּרְ רִיְיכָעָן אַוְצָרְ — אַיְהָרְ וְעַנְטָ אַגְּלָאָנָטְ
 פָּונְ גַּאָטָ גַּעֲפָעָנָשְׁטָ מִיטָּ אַגְּשָׁמָה פָּונְ אַגְּנִיסְטָלְעָרְ, וְאָסָקָעְןְ זַיְדָ נִשְׁתָּ
 נִשְׁתָּ גַּוְינְצָגְ אַיְרָעְןְ וְעַנְטָ גַּוְעָעָן אַיְזָן אַיְזָן דָּרָרְ וְאַסְטָאָזָוְעָן,
 נִשְׁתָּ גַּוְינְצָגְ קְרָובִים אַיְזָן אַיְזָן רִוְּיָעָנְדִינְגָּרְ וְיִיְזָרְ רַופָּט וְיִיְזָרְ
 פָּאָרְוָאָסְ הַאָטָ וּירְ קְיִינְגָּרְ פָּונְ וְיִיְזָרְ נִשְׁתָּ גַּעֲזָעָלְטָ אַגְּלָכְעָרְ וְכָרְנוֹתָוְ וְיִיְזָרְ?
 פָּאָרְוָאָסְ הַאָטָ וּירְ קְיִינְגָּרְ פָּונְ וְיִיְזָרְ נִשְׁתָּ בְּעַוּזְוּן מִיטָּ עַפְעָס אַזָּאָטָמָן וְיִיְזָרְ
 וְאָסָזָלְ נִעְבָּעָן אַגְּבָעָן? עַפְעָס מַאלָטָזְ וּירְ מַרְ אִיסְםָ, הַעֲרָטָ אַיְזָקָ, אָזָן
 אַיְזָרְ מִשְׁפָחָה — דָּאָס אַיְזָן מִיְּןָ מִשְׁפָחָה (אָוֹן דָּאָס פִּיהְלָטָ מַסְתָּמָאָ יְעָרָרְ
 לְעוֹרָ). אִיךְ קָעָן אַיְזָרְ וְיִרְעָן אַהֲרֹןְלִיְיָרְ, אָוֹן אַיְזָרְ בְּאָפָעְ בְּיִלְעָדְצָעָן,
 אָוֹן אַיְזָרְ טָאָטָעָן דָּעַם חָסִירָ מָשָׁה, אָוֹן אַלְעָ אַיְזָרְ עַפְעָטָרָםָס מִיטָּ דִּי מְוּמָעָ
 אָוֹן אַיְזָרְ דָּעַם אִיסְפָּרָאוֹנוֹקָ מִיטָּ אַסְעָסָרָ מִיטָּ אַלְעָ פְּרִיצִיםָ, דִּי נְטוּעָ
 אָוֹן דִּי שְׁלַעַכְתָּעָן, אָוֹן דִּי מְלָדִיםָ, אָוֹן דִּי חָסִירִיםָ, אָוֹן דִּי מְתָנְגָרִיםָ, אָוֹן
 דִּי רַופָּאִיםָ, אָוֹן דָּעַם רְבָבָ, אָוֹן יְעַנְעַם אַפְּיקָרָםָס דָּעַם שְׁרִיבְפָּעָרָ פָּונְ בְּרִיסָקָ,
 וְאָסָזָעָלְ אַיְזָן אַמְוֹרָ, אָוֹן בְּיִרְעָ יְשָׁרָאֵלִיםָ, אָוֹן אַהֲרֹןְלִיְבְּפָעָלָעָן
 אָוֹן חָצְקָעָלָ, אָוֹן מַאֲשָׁקָעָ, אָוֹן בְּעַרְעָלְ-בְּעָנְדָעָטָ דָּעַם אִסְפָּרָאוֹלוֹאִישָׁטָשָׁעָ
 אָוֹן אַלְעָ אָוֹן אַלְעָ! אַלְעָ לְעַבְעָן וְיִיְ, אַלְעָ קָעָן אַיְזָקָ, מִיטָּ אַלְעָ פְּרָעהָ אִיךְ
 זַיְ אָוֹן מִיטָּ אַלְעָ טְרִוְעָרָ אִיךְ, מַעְ דָּרָאָרָטָ דָּאָךְ הַאָפָעָן אַגְּפָחָ מִטָּ וְאָלְ מִיךְ
 נִשְׁתָּ נָאָרְ מַאֲכָעָן לְאָכָעָן (פָּאָרָהָאָן בַּיְיָ אִיךְ עַרְטָרָ, וְאָוּ כְּחָאָבָ מִיךְ
 נְהַאֲלָטָעָן בַּיְיָ דִּי וְיִטְעָן לְאָכְבָּנְרָגָן), נָאָרְ אִיךְ צִיהָעָן בַּיְיָ מִירְ טְרָהָרָעָן,
 אִיךְ שְׁוֹעָרְ אִיךְ בְּהָןְ שְׁלִיְ, אִיךְ הַאָבָב גַּעֲוִיְינָט נְלִיְרָ מִיטָּ אִיךְ אַלְעָ, בְּעָה
 אַיְזָרְ זְיִרְעָ וְזְיִרְעָ זְאָטָ אִיךְ אַלְעָמָעָן גַּעֲפָעָנָשָׁטָ עַרְבָּ יְסָדְכָפָרָ אָוֹן בְּעָה אַיְזָרְ
 בְּאָפָעְ דִּי צְרוּקָה אַיְזָן גַּעֲלָעָנָעָן אַוְרָ דָּרָרָ, אָוֹן דָּרָרָ וְזְיִרְעָ הַאָטָ
 100 מְאָלָ גַּעֲחָלָשָׁטָ. וְאָלָעָן מִירְ אֹוִי פְּרָעהָן זַיְדָ אַיְזָן נִיכָעָן אַוְיָףְ יְשָׁוָהָ
 יְשָׁרָאֵלָ, וְיִיְאָרָבָבָעָן — רְבָשָׁעָ! וְיִפְּעָלָ מַעְנָשָׁעָן שְׁטָאָרָבָעָן בְּכָלְ יּוֹםְ וּבְכָלְ עַתְּ
 וּבְכָלְ שָׁעָה! נָאָרְ וְיִילְ אַיְזָרְ בְּאָפָעְ אָוֹן אַיְזָרְ וְיִרְעָ — דָּאָסָזָעָן מַיְינָעָן,

מיינע, מיינע! און וויל דאס ועננע לעבעריגע און טיירע נאָלדענע מענשען,
 און וויל איהָר האָט ווי איזגעװאָרערט אלע אַין אַיְיר נַשְׁמָה אַין האָט
 אַריינגעלענט אַהיַן אַיְיר גַּאנְגַּעַן פִּיעַרְגַּעַן אַמְּתָה, אַיךְ בֵּין באָמָּת גַּדְּלוֹרִין
 בַּיְּ זַיְּ, וְאַס מִיר פָּערְמָאנְגַּעַן אַזְּ אַמְּשָׁעַן, אַזְּ אַירְעַן ווי אַיְירַהּ, וְאַס אַ
 דָּאנְקָ אַיךְ וְעַלְעַן נִשְׁתַּפְּ עַרְלָאָרָעַן גַּעַן יַעֲגַע "רַעֲנֶרְלָעַךְ", וְאַס האָפְּעַן
 זַיְּ גַּעוֹאָלְגַּעַט (נַאֲךְ מֵיַּן מִינְגָּן וְאַלְגָּעָן זַיְּ נַאֲךְ אַיְצָט) אַין אַנוֹעָר
 פָּאָלָקָ. אַיךְ בֵּין באָמָּת גַּרְוִוִּים בַּיְּ זַיְּ, וְאַס אַנוֹעָר נַאֲךְ יַונְגַּע אַיְירְעַע
 פָּאָלְקָסְ-לִיטְעָרָאָטוֹר אַיְוָרְעַע "זְרוֹנוֹתָה" שְׂרַיְבָּעַן וְיִטְעַרְעַ ? וְעַלְעַן ווי זַיְּן אַיךְ
 "זְרוֹנוֹתָה", וּוּטָ אַיהָר אַיְירְעַע "זְרוֹנוֹתָה" שְׂרַיְבָּעַן וְיִטְעַרְעַ ? בֵּין אַיךְ וְכָעַר,
 צַוְּיַי פָּעַט אַין גַּעַרְאַטְעַן, ווי דָּאס עַרְשְׁתָּעַ בַּזְּ ? גַּעַרְאַטְעַן — בֵּין אַיךְ וְכָעַר,
 פָּעַט — וְזַיְּסָ אַיךְ נִשְׁתַּפְּ, אַיךְ האָבָּ מַוְּרָאָ, אַזְּ דָּאס וּוּטָ שְׁוִין זַיְּן
 מַאֲגְנָרָעָר, שִׁיטְעָרָעָר. נַאֲטָא יַעֲנַע אַירְעַן ! דָּאס הַיִּסְטָן, דָּאָ וְעַנְגַּן ווי, אַבְּעַר
 מַעַּוְתָּה ווי נִשְׁתַּפְּ אַזְּיַי בּוֹלְטָן, ווי וּוּרְעַעַן בְּטַל בְּשָׁהִים, וּבְפַרְטָה אַין דָּעַר
 גַּרְוִיסָּעַר שְׁמַטָּאָרטָן.

11. 1. 13.

הַיְּנַט האָב אַיךְ מִיךְ צְוָעָלִיגְ בְּעַנְגָּעַנְט מִיט אַיְינָעָם אַ שְׂרַיְבָּעַר אַיְוּבִּיצְ
 (מוֹיכָלָעָוִוִּיטְשָׁן) אַוְוִת אַ בָּאָרְגָּן 1500 מַעְטָר הַוִּיךְ אַוְיַּת לְאוֹאָנָעָ (עַם הַיִּסְטָן
 "לְעוֹזָעָן"), האָב אַיךְ אַיְהָם דְּעַרְצָהָלָט, וְאַס פָּאָר אַ החַפְּעָלוֹת עַם האָט
 אַרְיוֹסְגָּנוֹרְפָּעָן בַּיְּ מִיר עַפְּעַס אַ בַּזְּ פָוָן עַפְּעַס אַ אַירְעַן אַ בְּעַלְהַבִּיתָ
 וְאַס הַיִּסְטָן יִ. קָאָטִיק, אַזְּ וְאַס עַר האָט מִיךְ גַּעַרְבָּאָט דְּעַרְצָן, אַזְּ אַיךְ
 אַל וְיַיְעַן מִיט טְרַעְהָרָעָן — לְאַזְּ וְזַיְּ אַוְיַּס אַ מַעְשָׁהָ, אַזְּ דְּעַר אַיְוּבִּיצְ
 קָעָן אַיךְ וְהָרָגְנָהָן אַזְּ אַיהָר וְעַנְטָ דְּרָעָר, בָּעַל הַקָּאוֹוִוָּרָנָה אַוְיַּת דִּי גַּאֲלָעְוָקָעָם אַזְּ אַזְּ
 אַן אַזְּ אַיהָר וְעַנְטָ דְּרָעָר, בָּעַל הַקָּאוֹוִוָּרָנָה אַוְיַּת דִּי גַּאֲלָעְוָקָעָם אַזְּ אַזְּ
 אַלְעַוְוָסָעָן שְׁוִין פָוָן לְאָגָן, אַזְּ אַיהָר האָט עַפְּעַס "זְרוֹנוֹתָה". פְּרָעָנָט וִזְּ :
 הוּא וְעַנְגַּן ווי גַּעַוְעַן, דִּי בְּהַמְּוֹת ? וְאַס האָפְּעַן ווי גַּשְׁוִוְגַּעַן, אַזְּ וְיַיְהָבָעָן
 גַּעַוְאָסָט ? אַין וְוואָ בֵּין אַיךְ, בְּהַמְּוֹת, גַּעַוְעַן ? אַיךְ בֵּין דָּאָךְ אַיךְ גַּעַוְעַן
 אַוְיַּת דִּי גַּאֲלָעְוָקָעָם אַזְּ דָּאָכְטָמִיר, מִיט סְפַעְטָמָאָרִין גַּעַטְרָוְנָקָעָן קָאָטִיק.
 פָּאָרוֹאָס האָב אַיךְ נִשְׁתַּפְּ גַּעַוְאָסָט, וְאוֹאָרְקָ בֵּין גַּעַוְעַן אַזְּ בַּיְּ וְעַמְּנָעָן אַיךְ האָב
 גַּעַטְרָוְנָקָעָן קָאָזָעָ ? פָּאָרוֹאָס וְוּרְטָטָפְּלִיעַץ אַנוֹעָר בְּכֻרְ-מָאָרָק מִיט
 שְׁמָאָטָעָס שְׁבַּשְׁמָאָטָעָס, אַין דְּרָעָר צִיְּתָן, וְעַן "אַזְּרוֹתָה" אַוְעַלְכָעָן ווי אַיְעָרָעָ
 וְאַלְגָּעָן זַיְּ עַרְנִיְּזָ אַין אַ קָּאָסְטָעָן, אַרְנָעָר אַין אַ שְׁפָלָאָ, אַרְנָעָר אַונְטָעָר
 אַ מַּאֲטָרָאָ ? עַס וְיַרְטָ אַין מִיר דִּי רַצְחָה אַוְיַּת אַנוֹעָר קְרִיטִיקָר אַין
 דְּרָעָר מִינְגָּט, אַזְּ אַיךְ דְּעַרְמָאָהָן זַיְּ, ווי ווי הַוִּיבָּעָן אַוְיַּת דְּרוֹקָעָם יַעֲדָעָן
 סְמָאָרָקָעָשָׁן, וְאַס דְּרָאָקָעָט אַזְּ אַ פָּאָסְקוּרְסְטוֹאָ גַּעַלְקָחָנָט בַּיְּ גַּוְיִים, וְאַס

סע שלאנט די נאל, אוּ מע לײַענט דאס געקייטע און אויסגעשפֿיגענע,
אויסגעמִייקענטע נובילֶה פָּוֹן אַרְצֵיבָאַשׁוֹ אָזֶן פְּרוֹמוֹ אֲזַעְלְכָע פָּאַסְקוֹרַ
סְּטוֹאָ, וְאָס מְאַכְעָן דָּעַם גַּוְתָּען הַומָּאַרִיסְטַּ, זַוִּי זַוִּי רַופָּעַן מִיךְ, בִּיוֹ אָזֶן
גַּעהַמְעָן בַּיְּ מִיר אָפֶּ רַעַם אַפְּעַטִּים צָוֵם שְׂרִיְּבָעַן, אָזֶן אַיךְ וּעָרָא נָוָלָן —
מְאַלְתַּ אַיךְ גַּיְשַׁת אַוִּיפָּ לְאַנְגָּן, וַיְּ דָרְעַר "אִירְישָׁעַר גָּלוֹן". הַכָּל אַיךְ הַאָבָּ
מִיךְ פֻּרְפָּלְאַפְּעַלְתַּ נָאָר פָּוֹן זַוִּי. עַנְטָפָעַרְתַּ מִיר, אַיךְ בָּעַט אַיךְ, אַוְּבָּ
אַיהֲרַ הַאָט צִוְּיִינִי, אַוְּפָּ רַעַם, וְאָס אַיךְ פָּרָעַן אַיךְ, צִי שְׂרִיְּבָט אַיהֲרַ נָאָר
וּוַיְּטָעַר אַיְּעָרַע "זְכוֹרָנוֹת" אָזֶן וּוְעַלְכָע עַפְּאַכָּע, וּוְעַלְכָע קְרִיוּזָן בְּעַרְיוֹהָרָת
אַיהֲרַ, אָזֶן צִי עַס גַּעהַט אַזְוִי גָּלָצָט, וַיְּ בִּיוֹ אַהֲרָוֹן, אָזֶן צִי בְּעַרְיוֹהָרָת אַיהֲרַ
אַיךְ דַּי מְשַׁפְּחָה? פְּאַרְהָאָן דָּאָרְטַּ פְּאַרְשָׁוְינְגָּן, וְאָס אַיהֲרַ מְזֹוֹת
אַיךְ וּוַיְּטָעַר וּגְעַנְעָן זַוִּי דָּרְצָעַהָלָעָן אָזֶן דָּרְצָעַהָלָעָן. לְעַבְטַ, זַוִּיט גְּעוֹנָר
אָזֶן מְוַנְטָעַר אָזֶן שְׂרִיְּבָט!

אַיְּעָר דָּאָנְקְפָּאָרָעַר לְעוֹרָר, חַבָּר אָז הַלְּמִיד ...

צְלָום עַלְיכֶם

קאפיטל I

טין שטעטל. — דער סלאפ. — די אמאלויעס סקאזקע. — וויסאקט. — אמאלאגעט מסחרם. — אידן און פרייצט. — דער וויסישער און פויילישער קלוייטשטער. — דער רוסישער און פויילישער גלהה. — אסבערווסטוק. — אסבערווסטוקס ירוש. — דער אסבעער. — אין וואס פלונט בא אידן אוזווק דער טאג. — די קארגע גברום. — די בפבודע פאמאליעט פון שטעטל. — שעבל דער קלוייטשטער. — מרכבי לב. — ר' שמהו לוייער. — שבת אין שטעטל. — שטעטלישע אינשראגאנטן. — אמאלאיגע מהלווקטן. — אוישטשע שייטעס ער מאו. — זאטמאוויע. — מלמדים. — אמאלאיגע לרנגען. — די נוימ. — דער דאסקטאָר. — רומאים. — די תלמוד-תורה. — די באָר. — די מקוה. — דער טיך. — קאָטעניצער שויזער. — דער הקיש. — דער רב. — מנידים. — דער פית. —

- ולופ. — חבורה קדישא.

קאָמעני, דאס שטעטל, זאו איך בין געבעוּרַן געוֹאָרַן, איך בעוואָסְט מיט איר אלטן היסטָאַרִישָׁן סלאפ. פון וואָגָעַן האָט ער זיך גענוּמָעַן, וויסט מען נישט. אָפָנִים, אוֹ דאס אָיז אַ זְכַר פון אָן אָמאָלְגָעֵר פֿעַסְטָנָג. דער דָּאַיְגָעֵר סלאפ אָיז אַ גַּעֲמִיעָרְטָעָר, אַ דִּיקָּעָר אָן אַ הוַיְכָּעָר, מיט לעכער אוּיפָ צוּ שִׁיסְנַן פון האָרְמָאָטָן אָן פון בִּקְסָן. מען האָט נָאָר אָין מַיִן וַיְדָנָס צִיטָן גַּעֲפָנָעַן קְיֻלָּן וַיּ אַ צְעַדְפָּגָנִיטִיגָּרֶר די נְרִיסָּס — אַ סִּימָן, אוֹ דָּוָרָךְ די לעכער האָט מען אָמָּאָל יָאַ גַּעַשְׂאָסָן. די צִינָלָפָן דָּעַם דָּאַיְגָעֵן סלאפ זִינָעַן אָזְוִי פֿעַסְט, אוֹ עַס אָיז אָוּמָעְגָּלָךְ אָפְצָבְרָעָכְן אַ שְׂטִיקָל. אָן קָאָמעָנִיךְ זָאנְטָ מַעַן, אוֹ מעַן האָט אִים גַּעֲמִיעָרְטָ מִיט „וַיִּסְלְעַן“ פון אַיְיָעָר — אָן דָּרְיְיבָעָר אָיז ער אָזְוִי שְׂטָאָרָק... וַעַן דער קְיֻזָּעָר אלְעַקְסָאַנְרָעָר דער צְוִיְיטָרָה האָט צְוָאָמָעַן מיט אַיְרָאָפִיאָאַשָּׁעָ פֿרִינְצָן גַּעַד מַאֲכָת אַ יָּאָנָר אָין וַאֲלָר „בָּעַלְאָוּזָשׁ“, וַיּוֹבָן מַיִל וַיּוֹתֵפָן קָאָמעָנִיךְ, זִינָעַן אַלְעָ מִינִיסְטָאָרָן אָן גַּעַנְעָרָאָלָן גַּעַנְמָעַן אָין שטעטל וְעַהְן דָּעַם דָּאַיְגָעֵן הִיסְטָאַרִישָׁן סלאפ.

אָיך האָפְ אָוּמִישָׁנָעַ גַּעַנְמָעַן דָּעַם סלאפ צָוּ עַרְשָׁתָן, וְאָרוּם קוּיָם דָּעַרְמָאָן אָיך מִיר אָן מַיִן שטעטל, אָזְוִי שְׂוִימָט ער מִיר אָרוּםס פון מַיִן וּפְרוֹן, וַיּוֹעַפְס אַ צִּיכְּן, אַ סִּימְפָּאָל, וְאָס האָט עַפְס אָן אָסְט

פָּרַשְׁתַּעֲנֶרְלִיכָּע בָּאָרְיִיטָנוּן. אָנוֹ אֵיצֶט קָאָן אַיךְ אַרְיִיבָּרְגָּיִן צַוְּמַיִּין שְׁטַעַטְלָן
 נָפָא. צְוָרִיק מִיט אַיְּאָרָן וּכְצִינָן, דַּי צִימָט, פָּוּן וּוּלְכָעָן אַיךְ וּוּלְ אַנְהָוִוִּן
 מִיְּנָעָן זְכָרוֹנוֹת, אַיְּוָקָםְעַנִּיךְ בָּאַשְׁטָמָנָעָן פָּוּן אַ צַוְּיִי הַוְּנָרְעָרָט פָּוּפְצִינָן
 הַיּוּרָה, אַלְטָעָן, שְׁוֹאַרְבָּעָן אַן קָלְיִינָן, צְנוּנָרְעָקָטָעָן מִיט שְׁוֹנְרָלְדְּרָעָכָעָן, אָנוֹ
 מַעַנְשָׂגָן, "נְפָשָׂות", הַיִּסְטָט עַמְּ, פָּאַרְשְׁרִיבָּעָנָעָן אַין דָּעָר "סְקָאָקָעָן", דָּעָר
 רִיסְטָטָרָעָן פָּוּן דָּעָר רַעֲנָרְגָּן, זְיִינָעָן גַּעַוָּעָן בָּאָ אַ פִּיר הַוְּנָרְעָרָט פִּיפְצִינָן.
 רָאָ קָומָט אַרְוִיָּפָא אַ לְאַגְּנִישָׁעָן פָּרָאנָעָן אַוְיָפָן זְיִינָעָן: צַוְּיִי הַוְּנָרְעָרָט מִיט
 פָּוּפְצִינָן הַיּוּרָה — אָנוֹ נְפָשָׂות פִּיר הַוְּנָרְעָרָט מִיט פָּוּפְצִינָן? וַיְיִקְּטָן וַיְזַקְּעָן עַס?
 דָּרְרוּפָף אַיְּוָרָן דָּאָ וּהָרָא אַ פְּשָׁוּטָה תְּשֻׁבָּה. אַיְּדָעָר עַס אַיְּזָנְגָּפְרִיט
 גַּעַוָּאָרָן דָּאָס נִיעָרָן רַעֲקָרְטָן-דִּיסְטָטָעָם, פָּאַרְן 1874-טָן יָאָר, זְיִינָעָן אַיְּדָן
 פְּמַעַט צַוְּיִי דָּרְיוֹטָל נִישְׁתָּעָן גַּעַוָּעָן צְנוּנָרְעָבָּיָבָּן. דַּי רַעֲנָרְגָּן הַאָט אַיְּגָנְגָּלִיךְ
 גַּעַוָּאָסָט דָּרְפָּוּן אָנוֹ עַס אַזְוִוִּי, וַיְיִזְוְנָגָּרָן, דָּרְכוּנְגָּלָאָט. פָּאַרְשְׁרִיבָּן
 הָאָבָן וַיְזַקְּעָן אַט דַּי אַלְעָן גַּעַלְמִים (נִישְׁתָּפְאַרְשְׁרִיבָּעָנָעָן) אַיְּן 1874-טָן
 יָאָר, בְּעַת עַס אַיְּזָנְגָּנְגָּבָּעָן גַּעַוָּאָרָן פָּוּן קְיִוּרָאָר אַ פְּאַנְגָּפְרִיט,
 נִישְׁתָּפְאַרְשְׁרִיבָּעָן וּוּלְן קִין שְׁטָרָאָחָן נִישְׁתָּפְאַקְּוּמָעָן, וּזְעַן וַיְזַקְּעָן וַיְזַקְּעָן
 אֵיצֶט פָּאַרְשְׁרִיבָּיָבָּן אַיְּן "סְקָאָקָעָן", אָנוֹ אַיְּבָּעָר אַלְעָן שְׁטַעַטְלָן אָנוֹ דָּרְפָּלָאָר
 זְיִינָעָן אַרְנוּמְעָפָּאָרָן קָאָמִיסְעָם אָנוֹ פָּאַרְשְׁרִיבָּן דַּי גַּעַלְמִים.

נָאָר עַס אַיְּוָרָן וּהָרָא אַינְטָעָרְסָאָנָט, וַיְיִזְוְנָגָּרָן אַמְּאַלְיָגָּעָן יָאָר
 גַּעַוָּאָבָּעָן רַעֲקָרְטָן פָּוּן וַיְזַקְּעָן דַּי פָּאַרְשְׁרִיבָּעָנָעָן פִּיר הַוְּנָרְעָרָט-אַזְּפְּצִינָן נְפָשָׂות
 פָּוּן מַיִּין שְׁטַעַטְלָן.

פִּיר מַיִּיל פָּוּן קָאָמְעָנִיךְ אַיְּוָרָן דָּא אַ שְׁטַעַטְעָלָעָן וּוּסְאָקָעָן, הַאָט וַיְזַקְּעָן
 "סְקָאָקָעָן" גַּעַרְכָּנְטָן בָּאָ אַ פִּינְגָּרְהַוְּנָרְעָרְטָאָזְּנָדְפְּצִינָן נְפָשָׂות. וּוּסְאָקָעָן
 אָנוֹ קָאָמְעָנִיךְ הָאָבָן גַּעַוָּבָּעָן רַעֲקָרְטָן אַלְעָן יָאָר צְוָאָמָעָן, נָאָר אַזְוִוִּי וַיְזַקְּעָן
 גַּעַמְטָן דָּאָרָסְלָרְאָטָן לְוִיט אַ גַּעַוָּיָסְן פְּרָאָצָעָנָט, לְאָמְרִיר וְאָגָּנָן, אַיְּנָעָם
 פָּוּן טְוִוָּוָטָן, אָנוֹ אַזְוִוִּי וַיְזַקְּעָן וּוּסְאָקָעָן מִיט קָאָמְעָנִיךְ הָאָבָן אַיְּזָנְגָּמָאָכָט צְוָאָמָעָן,
 לְאָמְרִיר וְאָגָּנָן, אַ טְוִוָּוָטָן, אַיְּוָקָר נִיקָּאָלָיָר דָּעָם עַרְשָׁתָן גַּעַוָּבָּעָן גַּעַוָּאָרָן
 פָּוּן בִּירְעָ שְׁטַעַטְלָאָר טָאָקָעָן בְּלוּוּ אַיְּזָנְגָּמָעָן. נָאָר אַוִּיף קָאָמְעָנִיךְ
 קָוָמָט דָּאָרָסְלָרְאָט אַוִּיסְמָעָרָפָן פָּוּן אַ הָאָלָפָן וּלְעַנְעָר אַוִּיסְמָעָר — אַיְּוָקָר וּוּסְאָקָעָן
 מָעָר פָּוּן אַ הָאָלָפָן — וּוּסְאָקָעָן אַיְּוָקָר גַּרְעָסָר — אַיְּוָקָר דַּי פָּנִי גַּעַוָּעָן
 אַ שְׁטִיקָן אַרְבָּעָט, בִּיזְמָעָן פְּלָעָנָט דָּוְרָכְקָוּמָעָן. אָנוֹ דָּוְרָכְקָוּמָעָן פְּלָעָנָט מָעָן
 אַזְוִוִּי: אַ יָּאָר הַאָט גַּעַוָּבָּעָן קָאָמְעָנִיךְ רָעָם וּלְעַנְעָר, אָנוֹ אַ יָּאָר וּוּסְאָקָעָן.
 אָנוֹ אַיְּזָנְגָּמָעָן אַיְּזָנְגָּמָעָן צַעַן יָאָר הַאָט קָאָמְעָנִיךְ נִאָרְנִישָׁת בָּאַדְרָאָפָט גַּעַבָּן:
 דַּי רַעֲכָנְגָּוָן אַיְּזָנְגָּמָעָן אַ פְּשָׁוּטָה: פָּוּפְצִינָן מַעְנִשָּׁן יְעָרָעָם יָאָר וּוּיְגָנְגָּרָן. פָּאַרְ
 דָּרָאָפָט מָעָן נִאָרְנִישָׁת גַּעַבָּן. אַט אַזְוִוִּי הַאָט מָעָן גַּעַוָּבָּעָן רַעֲקָרְטָן אַמְּאַלְיָגָּעָן
 יָאָרָן: מָעָן אַיְּוָקָרְנָעָמָעָן צַוְּשִׁין וַיְזַקְּעָן ...

ווי דיאמַרְעָ איז, זיינען אין מוטן שטאט געתאנגען צוּיִילְן קראָםָעָן מיט דיא פָּדָרֶשֶׁתָּן טירן אַינְגַּוְוִינְגָּן. צוישן דיא בִּירָעָ צִילְּן האָט ויך געזונן אֵ שְׂמָאֵל גַּעֲסָלָעָ אָזֶן דָּאָרֶט האָט זיך קויַם גַּעֲקָאָנָט דָּוֹרְכָּשְׁפָּאָרָן אֵ פּוֹרָן. אֵ דְּרָרִי, פִּיר קראָמָעָן האָפָּן גַּעֲמָסְחָרָט מִיט מאָנוֹפָּאָקְטוֹר פּוֹן העכערן גַּרְאָרָן: פָּאָר אַירְזָן אָזֶן פְּרִיצִים פּוֹן אַרְוּם שְׁטָאָט; אֵין אֵ דְּרָרִי, פִּיר האָט מעַן פָּאָרְקוּיפֶּט פָּאָרְטוּכָּר, טִיכְלָאָךְ אָזֶן דָּעְסְּגָּלִיכָּן, אַין דיא אַבְּעָרִינְגָּן האָט מעַן גַּעֲמָסְחָרָט מִיט צָעְלִינִיק, מִיט סְמָאָלָעָ אָזֶן מִיט דָּוֹעָנְעָצָן אֵ. אָז. וְ.

געמָסְחָרָט אַין דיא קראָמָעָן האָפָּן בלְוִיזָּן דיא פְּרוּעָן — אַלְטָע, יְוִינְגָּן, מִירְזָן אֵן מִירְעָלָאָךְ. אָזֶן אַט דיא אַלְעָוָן וַיְיִבְּרָעָן זיינען גַּעֲסָלָעָן דָּרְעָבָן, צַעְקָאָכְטָעָן אָזֶן אַוְפְּגָּנְרָעָנְטָעָן. דָּרְעָבָן, פָּאָרְשָׁטִיטָן זיך, נִישְׁתָּן גַּעֲפָעָלָט קִין הַעַלְפָעָרְקָעָם — אֵ מִירְלָן צִי אֵ וַיְיִבְּלָל, וְאֵסֶן האָפָּן גַּעֲשָׁלָעָפֶט, גַּעֲזָוִינָן אָזֶן גַּעֲרוֹפָּן צִוְּזִיךְ זיך דָּרָעָם קָוָהָן: אַמְּמָעָרְסָטָן פְּוִיעָרָטָם. אַבְּעָר דָּרָעָר גַּרְאָרָן קָוָנִים, דיא אַירְזָן אָזֶן דְּרִיצִים, האָפָּן זיך יְיִרְעָרָעָר גַּעֲהָאָט אַיְן קְרָעָמָעָר אָזֶן אַזְּוֹן מִין קָוָהָן שְׁוִין קִינְעָר. נִישְׁתָּן גַּעֲהָאָט דיא הַוָּה צִוְּזִיךְ זְלָעָפֶן, זְוִי אַהֲרָוָנָן, צִוְּזִיךְ אַין קְרָאָם אַרְזָן. אַין דָּרְשָׁטָיל האָט מעַן אַיְסָר שְׁטִילָעָרְהָיָט בְּאָנְגָּלִיט מִיט אֵ קלָה צַוְּאָמָעָן מִיט רָעָר קְרָעָמְעָרְקָעָם, וְאֵסֶן לִיְוָוָת פּוֹן אַיְסָר.

ליְוָוָג אַיְסָעָר זוֹנְטָאָג אֵי אַיְנָנְטָלִיךְ גַּעֲוָוָן וַיְיִנְגָּנִים. זוֹאָרוּם אוֹיְסָעָר זוֹנְטָאָג אֵיז דָּרָעָר פְּוִיעָר פְּמָעָט אָזֶן שְׁטָעָטָל נִישְׁתָּן גַּעֲקָוּמָעָן. אֵיז מַעַן טָאָקָע גַּעֲוָעָן פָּאָר דיא קְרָאָמָעָן אָזֶן נִישְׁתָּן גַּעֲהָאָט וְאֵסֶן צִוְּזִיךְ טָן. זוֹנְטָאָג אַבְּעָר פְּלָעָנָן זיך שְׁטָעָלָן נְרוּסָעָמָעָר, עַס פְּלָעָנָן זיך צְנוֹוִיְּפָקְמוּמָעָן מַאֲסָן פְּוִיעָרָים אָזֶן אַיְסָרָם דיא טִירָן פּוֹן דיא קְרָאָמָעָן פְּלָעָנָט זְוִי אֵזֶן גַּעֲשָׁטִיסְׁכָּעָנִישָׁ אָזֶן שְׁטוּפְעָנִישָׁ, פְּוֹנְקָט זְוִי פְּלִינָן אַוְיָף אֵ פְּעָנְסְּטָעָר, זְוָאוּ עַס אֵיז אַגְּנָעָשָׁאָטָן מַעַלְ-צָוקָעָר.

צִוְּזִיךְ דָּרָעָר גַּעֲשָׁעָפֶן אָזֶן שְׁטָאָט האָפָּן אוֹיְךְ גַּעֲהָרָט דיא שְׁיִינְקָעָן. זְוִי זיינען גַּעֲוָוָן אֵיז אֵ הַפְּשָׁעָר צָאָל. אָזֶן פְּוִיעָרָם האָפָּן דָּאָרֶט גַּעֲפָוָנָעָן צּוֹבִיסְׁגָּן אוֹיְךְ: קָעָג, הַעֲרִינָג, אַוְגָּרְקָעָם. נָאָר זְוָסָעָ בְּרָאָגְנָסָן האָפָּן אוֹיְךְ נִישְׁתָּן אַיְסָעָמְעָלָט, אָזֶן דָּאָסָהָט זיך שְׁוִין פָּאָרְגָּנִינָן אֵ שְׁלִיאָכְטִישָׁ, צִי אֵ קלְיָין פְּרִיצָל, וְאֵסֶן האָט צְנוֹוְבִּיסָן נָאָכָן שְׁנָאָפָס נִישְׁתָּן קָעָג צִי מִיט הַעֲרִינָג, זְוִי דָּרָעָר פְּוִיעָר, נָאָר מִיט אֵ גַּעֲנָול אַרְעָרָר מִיט פִּישָׁ. דיא דָּאָזְוָינָעָן שְׁיִינְקָעָן זיינען אוֹיְךְ גַּעֲפָרָט גַּעֲוָאָרָן פּוֹן דְּרִי וַיְיִבְּעָרָ, פְּוֹנְקָט זְוִי דיא קְרָאָמָעָן. זוֹנְטָאָג אַבְּעָר, דָּרָעָר טָאָג פּוֹן נְרוּיסָן פְּרִיזָן, האָט שְׁוִין דָּרָה מַאֲנְסָבָל אוֹיְךְ צּוֹנְעָהָאָלְפָן.

מִיט וְאַסְּדוּשָׁעָ פָּאָרֶט האָפָּן זיך שְׁטָאָט גַּעֲתָאָנָעָן דְּרִי מַאְנָעָן? זְוִי זיינען אוֹיְךְ נִישְׁתָּן גַּעֲתָאָנָעָן לִיְדָוָן. אַיְסָרָם קָאָמְנִיזָן האָט זיך גַּעֲפָוָנָעָן באֵ אֵ פָּאָר

הונדרט פרייצים, בא' יערן פרץ איז געווען אַפָּאָר הונדרט ליבק-קעכט (קרעפאסטניקעס) צי מער, האבן ר' דראיגע ליבק-קעכט געטאנ עכורה פרך, נישט געהאט ניט קיין טאג און ניט קיין נאכט, און ר' פרץים, פארשטייט וויר, האבן בארארטע לעבען אַנוֹטָן טאג — האט זיך יעדער פרץ געהאט אַיְוָן אַדער אַפָּאָר אַיְוָן אַינְ שְׁטַעַטֵּל, מיט וועלכע ער האט זיך געשאפט אַו וועלכע האבו טרפהן מיט אַרער וויניגער פֿאַרְגִּינְט.

אויב אמורים פריז האבן זיך גנפריריט צוויי אירן, האט אין איד בארארט ווין א שיינער איר און א בפבוריר סוחר און רער צווייטר שווין א "קלענערער איר", סי' אין שיינקייט און סי' אין סוחרות. בירע אירן זיינען געווען באם פריז ריי גאנצע פל ולקס. רער שענערער איר האט אים גערינט מעיר צו עצות, רער צויזיטר — צו פארשיידנע ארבטען און שפיצלאך. נאר בירע אירן זיינען געתשאנגען פאר אים אין גוריס אימה, און קאטעס זיך האבן טילוזיו געלעבט פון אים און ער אויז פא זיך געווען א גויסער "צר" אין ענן נאטשאלסטואז, פונרגעסטוונן דראף מען צען מלאל לאטג לויין נאט, וואס רער ענן איד-פריז איז אראפ פון רער סצענע. האט זיך רעם פריז פארוואלט, האט ער אפגעטשיסן זיין אירן און איט בשוואר געוואוות:

אִם רַעֲנָן גֵּזֶג:

— וועסטע מאכן אַ שוויניג, פֿלִיבְּסְטָן מֵיר ווֹיטְעָר, אָוֹן אָוֹ נִיט, נָעַם
אייך אָן אַנְדְּרָעָר אַירָן אָוֹן דָּו וְועַסְטָן מֵיט מֵיר סִידְיוֹן נָאָרְנִישֶׁת אַוְיסְפְּרָן,
וְאוֹרָם דָּרָר אַסְעָסָר אַיְמִינְגָּר אָוֹן דָּער אַיסְפְּרָאוֹנוֹן קָאַיְמִינְגָּר.

דרער איד האט געשווין און פאָר זיך געטראָקט: מילא, אַפְגַּעַשְׂמִיכָן.
דעורייף אויז ער רדאָך אַפְרִיעַ, אַבעָר דערפָּאָר פָּאָרְדִּין אַיך רדאָך אַ שְׁטִיקָל
ברויט פָּוֹן אִים. אָונָן ווַיְדָעַ, אָוּ אַיך וּוְלָ צוּ מָאָכָן מִיטּ אָן אוּינַג, וּוְעַט הָאָבָן
מיינַס אַ קִינֶּרֶת פָּאָ אִים פרנסָה.

און ראם איז אפילו ריכטיג געווען. איז געשטארבן באם פריז דער איר, האט דער פריז אויף זיין ארט גענומען דעם אידנס א זון אָרעדן אן איירעס, זוי ווער עס איז געווען געפעלן, זוי מען טוט אָשידוך. און דער איר האט ערווויל גערישנט דעם פריז. דער פריז איז געווען אַמײַן ירושה.

רא איז אפשר אויך פראי צו דערמאָגען, או רעד פרײַץ האָט אויך געהאָט זיין בעל-מלאָכה אין שטעל, זום נאָר אַים האָט ער געגעבען זיין אַרבעט. בעל-ימלאָכוֹת אין שטעל ווינען געווען אַסְט — שומטער, שנירער, בלעכער א. ז. פֿאַרְשְׁטִיטִיּוֹת, או ווי האָפָּן זיך מפְרָנְס געווען אַסְט שׂוֹעֲרֵר ווי רעד קְרֻעְמָעָר, אָוֹן כְּאַטְשִׁיר וְרוֹהַגְּנָלֶט האָט מען געפְּאַלְט זעהָר ווַיְיַיְנִי — אַזְּאַסְטְּרֵעַ צָעַן, צָוּלָּחַ רְוַבֵּל אַיְרָפָּאָר אַזְּאוֹוְגָּנוֹגָן, פּוֹנְדָּעַסְטְּוֹעַגָּן זַיְעַן ווי נִישְׁתְּ בְּפֹהַ גַּעֲזַעַן צַוְאָאוֹוְגָּעַן אַלְיַיְן אַדְרָה אָוֹן אַיְן הַיּוֹלָה האָפָּן גַּעוֹאוֹינִיט אַצְּוֹיִי — דָּרְיִי פָּאַמְּלִילִיעִם.

אין יונע צייטן ווינען געווען דער אססעדר אוון דער איספראזווניק די נאנצע מושלים. או צוויי אירן האבן זיך צעקרינט אין שטעהל, אוין מען באָלד געלאָפַן צום אססעדר מיט די זויבער אוון קינגרער, מיט די באָהעלפערם אוון גוט פֿרײַנט אוון קרובִים — אוון דער אססעדר האָט געמשפט גוט פֿאָר דעם, זוער עס האָט געגעבען אַ גרענערע מטבח, אַרער ווער עס האָט גלאָט גושאָן חן געווען באָ אַים. אוון טאמער אוין איינער געווען אַ חוקיף אוון אַ גרויסער יָכְבָּרְנִיק, האָט זיך נישט באָנגנטן מיטן אַססעדרם משפט אוון אוין געלאָפַן אַין בריסק צום איספראזווניק מיט אַ וְשָׁלָאָבֶעֶן אויפֿן אַססעדר, האָט עס וועלטן געהאלָפַן, אוון אוֹאַזְקָוָאָטְסָן ליעבען אוין שיין נישט זוּרט געווען קיין האָלָבָן נראָשָׂן, וואָרום דער אַססעדר האָט אַים גענָרָאָפַן אוון גערוּפַט מיט וואָס ער האָט געקָאנָט, ביַיְיַיְלַעַפְּ אַפְּילָוּ אוון ביַיְיַיְלַעַפְּ אַפְּרָאָרָעָסְטִירָן. ווירער האָט דער אַסְפְּרָאָזְוָנִיק שטענָרִיגַן געהאלָטַן מיטן אַסְעָדָר.

דער אַסְפְּרָאָזְוָנִיק אוין רעמאָלָט געווען די נאנצע קראָפַט אַין דער סביבה אוון פֿוֹן אַ גּוּבְּעָרָנָאָטָר האָט מען רעמאָלָט געהאלָט אַ מאָרְגָּנָעַתָּה. אַ גּוּבְּעָרָנָאָטָר אוינו אַין יונע צייטן פָּאָרָעָנָטָן געווען זי אַ קִּיּוּרָר אוון צוּנִינְצָן אַים צו אַירְשָׁעַ עֲנִינִים אוין נָאָר אוּפְּינָן ווינען נישט געקוּמָעַן.

דער פרֵיז האָט געהאלָט אַ פָּאָקְטָעָר אַ אַיר, וואָס האָט געוואָוִינָט באָ אַים אוין הוּוֶּת. ווירער האָט ער געהאלָט אַן אַרְעָנָרָאָר, דָּאָס רָוב אַוְיךְ אַ אַיר, אוון זוען באָסְטְּרָמָה זוּינָען געהאלָטַעַן הוּוֶּפְּן אַן עַטְלִיכְעַד דָּרְעָפָרָה, זוּינָען אוֹיךְ דָּאָרָטָן געווען אַירן — אַ פָּאָקְטָעָר אַין אַן אַרְעָנָרָאָר. אַזְוַיְנָעַ אוין האָבָן, פָּאָרָשְׁטִיט ויך, פָּאָרָן פרֵיז געצְטָעָרט.

רעמאָלָט, זוען באָסְטְּרָמָה אוין געווען אַ קלִּינְיִקְיַּיט צוּ שְׁמִינִין פּוּעָרִים מיט פּוּעָרְטָעַם, אלטע אוון יונָגָעַ, טָאַ זָאָס פֿאָר אַ רָּאָלִיעַ האָט געשפְּלִיט אוֹאַזְקָוָאָטְסָן באָסְטְּרָמָה? מען קָאָן זיך פָּאָרָעָנָטָלָן, זי ווִוִּיט דער פָּאָקְטָעָר מיט דָּאָס אַרְעָנָרָאָר אוין זיְעָרָעַ קִינְגְּרָעַר זוּינָען געהאלָטַעַן פֿאָר דָּעַם פרֵיז. האָט דער פָּאָקְטָעָר אוון דער אַרְעָנָרָאָר געהאלָטַעַן, שְׁיַיְנָעַ מִירְלָאָה, אוינו דָּאָס געווען אַ שְׁרָעְקִילְכָּעַ אַנְשִׁיקָעָנִישׁ. מען האָט באָרָאָרטָט צִיטָעָה, או די טְעַכְּטָעָר זָאָלַן נישט געפעָלַן וועָרַן דָּעַם פרֵיז, וואָס האָט מיט זַיְן מַאְכָּט געקָאנָט אוּסְפִּירָן, וואָס נָאָר אַים זָאָלַט זיך פָּאָרָוָאָלַט.

זוּינָען די שְׁיַיְנָעַ מִירְלָאָה באָ די יְשֻׁבְּנִיקָעָם געווען שטענָרִיגַן פָּאָרָשְׁטִיט, גישט אַרְוָמְגַעְוָאָשָׂן, פָּאָרָסְמָאָלִיעַם, פָּאָרָהוּשָׂכָט, פְּרִי ווִיעַר שְׁיַיְנִיקִיט אַל זיך נישט אַרְוִיסְוָהָן. נָאָר זַיְן זי זוּינָען געפָּאָרָן אוין שְׁטָאָט אַין האָבָן זיך גוט אַרְוָמְגַעְוָאָשָׂן מיט זַיְף, האָט מען געוואָסָט, או דיַעַם יְשֻׁבְּנִיקָעָם טָאָקְטָעָר אוינו אַ שְׁיַיְנָעַ מִירְלָאָה.

דרער פריז האט אלען, וואס ער האט בארארפט, געשהפּן דאס רוב דורך זיינע אירן, ווארום דער פריז האט געהאלטן, אז אַ אַיד אַיַ אַ קלונג באשעפעניש, ער אַיַ ציטרע אַונַ רָאַךְ ערלִיךְ (יעדרער פריז האט געהאלטן, אז נָאָר זיינע אַירעלָאָךְ זיינען ערליךְ, אַבער די אַיבערגען — שווינרלערם, גנבים).

זֶה האט ער געשהפּט אַיַ שליחות צו די אַנדערער פריצים, זיינע קָאַלעגעַם. אַונַ קָאַטשְׁ ער האט געהאלטן אַן עַקְאַנְפּם, וועלכְּנֵר אַיַ גַּעֲזַעַר בעל-הביבה אַיַ זַיְן הַוִּיפְּ אַונַ דָּרָר בעל-הביבה אַובְּעָר די פּוּעָרִים, פּוֹנְגְּ רָעַסְטְּוּעַן האט ער לִיבְעָר געהאלטן צו שָׁאַפְּן זַיְן מִיטְ די אַידְן. אַ קָּאָן געשהקְטָעָר עַפְּסָמָס אַוְפְּסָמָס, האט ער געהאלטן, אַונַ אַחַן "מַאַשְׁקָעַן" אַרְדָּרער "שְׁמוֹלִיקְן" האט ער זַיְן נִישְׁתְּ גַּעֲרִירַט פּוֹן אַרט.

קָאַמְעַנְיַצְּעַר פריצים זיינען געהאלטן דאס רוב נִישְׁתְּ זַעַהַר רִיְיךְ, די קָאַמְעַנְיַצְּעַר ערְר אַיַ זַעַמְרִין אַונַ נִישְׁתְּ פֿרּוֹכְּטְּבָאָרָה: פּוֹן אַ מָּאָרָגְן ערְר שְׁנִירַת זַיְן אַוְסָ נִישְׁתְּ טָעַר, וַיְיַזְרֵר שָׁאַקְסָמָס, יַעֲרָר שָׁאַק נִיטְ אַרְוִיסְ פֿינְגְּזַעַקְסָ פּוֹרְ קָאָרָן. וַיְיַזְרֵר זַעַמְרִין זַיְן אַוְסָ נִישְׁתְּ עַדְעָר. נָאָר זַעַמְרִין פֿאַרוֹאַרְפְּטָסָ זַיְן רָאַךְ אַ שְׁטִיקָל גַּוְתָּעָ ערְר אַוְסָ פּוֹן אַ פָּאָר קָוְאַרְאַטְנָעָ וַיְאַרְסֵט אַונַ אַסְקָעַן אַרְוִיסְגַּעַבְן אַ צְׁוּלִףְ-פּוֹפְּצָעַן שָׁאַקְסָ פּוֹן מָאָרָגְן.

חוּדרער האַבָּן די פֿרְיצִים, וואָס זיינען געהוּסָן אַיְינְגָר גַּעַבְן דָּעַם אַגְּרָעָן אַ דְּרִיְיךְר וַיְאַרְסֵט זַיְית, אַפְּטָעָר גַּעַוְוִינְגְּלָךְ גַּעַמְאָכָט בעלְעָר, אַמְּאָלָל דָּרָר פֿרְץ, אַמְּאָלָל יַעַנְעָר, אַונַ די בעלְעָר זיינען גַּעַמְאָכָט גַּעַוְוִינְגְּלָךְ, רַיְיכְעַ מִיטְ די בעטָע זיינען. אַונַ אַטְ די בעלְעָר האַבָּן נִישְׁתְּ זַיְינְגָר פֿרְיצִים אַרְיַעְנְגַעְבָּרָאָכָט אַיַ רַחְקוֹת, אַונַ זַיְן גַּעַוְוִינְגָר גַּעַוְוִינְגָן גַּעַוְוִינְגָט אַיַ גַּעַלְטָן. תְּכָוֹות, בְּרָאָנְפָן, וְאֵל אַונַ פִּי האַבָּן אַיְינְגְּקִוְּפָט פָּאָ זַיְן די אַירְן. גַּעַצְאָלָט האַבָּן די אַירְן מִיטְ גַּרְוִיס גַּעַלְט, פֿאַרְאָוִים, אַונַ אַפְּטָמָלָל מַעַר זַיְן רִיכְנָה האט באַטְרָאָפְּן.

עם האַבָּן אוּיךְ נִישְׁתְּ גַּעַפְּלָטְ קְיֻזְן אַוְיסְרִינְגָר, וואָס פְּלָעָן פֿאַרְלִוִּיפְּן צּוֹם פריז אַונַ אַוְיסְרִינְגָן פּוֹן זַיְן שְׁטַעְנְרִינְגָן סְוחָר.

דעַרְפָּאָר אַפְּבָעָר דאס, וואָס דָּרָר פריז האט באַטְרָאָפְּן קוּיפְּן פָּאָר זַיְן, האט ער שַׂוִּין געהאלטן זיינע "חָזָקָה" אַירְלָאָךְ, וועלכְּנֵר מַעַן האט נִישְׁתְּ גַּעַקְאַנְט אַוְיסְקָאַנְקוּרִין.

זֶה דָּרָר אַיַ אַיַ, האַבָּן די פֿרְיצִים לִיבְ געהאלט הַינְט. יַעֲרָר פריז האט געהאלט פֿאַרְשְׁוִידְנָעָ סָאָרְטָן דָּוָנָט. גַּעַוְוִין יַאֲנְדוֹרִוִּינְט אַונַ הוִינְט אַיְעלְכָעַ, וואָס פְּלָעָן אַגְּפָאָלָן אוֹף אַ פֿרְעָמָרְטָן אַחַן אַ שָׁוָם בִּילְן אַונַ כַּמְעַט אַיְם צְעִירִים. גַּעַוְוִין אַ רְוִיטָר סָאָרְטָה הַינְט, וואָס פְּלָעָן נָאָר בִּילְן אַונַ נִישְׁתְּ בִּישְׁקָן, אַונַ אוּיךְ אַזְעַט סָאָרְטָה, וואָס האַבָּן אי גַּעַבְּלִין אי גַּעַבְּלִין — אַזְוִינְגָן

הוינט-מרגנזה האט יעדער פריז געהאט בא זיך אין הויף, און דיאסורים, זאָס אירן זיינען אויסגעשטאנגען פון דיאזונע הונט, בעה זיי זיינען גענאנגען צום פריז, קאנען אויספילן אַ פײַן בלעטל גלוות-געשיכטע.

אוּ אַ אַיד געפֿאָן צום פריז, האט ער צוערטש אַפְּגעשטעלט זיין פֿרְן פֿאָרְן טוּירְ פֿון הוֹיף אַונְ האט גַּעוֹאָרט, טַאָמָעָר זַעַם ער דַּרְעוֹהָן אַ פֿוּירְ צַיְּ אַ פֿוּירְטָעַ. דַּרְעַר פֿוּירְ צַיְּ דִּי פֿוּירְטָעַ האָבָן אַים אַפְּגעָנְפֿירְט צום פֿאָקְטָעַר עֲרַגְעַץ אַז אַ זַּוְינְקָל, אַונְ ערְשָׁתְ פֿון דַּאָרְטָן האָט שַׁוְּן עַמְּצָעָר אַים בָּאָנְגְּלִישׁ צום פריז. צְרוּיקְ האָט שַׁוְּן דַּרְעַר פריז אַפְּגעָנְשִׁיקְט מִטְּ אַ מעְנָשֶׂן דַּעַם אַרְזָן פֿון פָּאָרָאָרְדָּאָרְגְּנָאָנְגָּן. אוּ דַּרְעַר אַיד וּרְעַט גַּעוֹעַן אַרְזָן הַוְּיָהָט מִיטְּ אַ דִּינְגָּרָ, וְעַן דַּרְעַר אַיד האָט אַים דַּרְעַר פריז דַּרְכְּגַּלְאָוט דַּרְכְּן הַוְּיָהָט דַּרְקָ דַּרְעַר פָּאָרָאָרְדָּתָה, האָט אַים דַּרְעַר דִּי דְּאָזְגָּעָ וְכֵה נִישְׁתָּגָה געהאט, האָט ער געמוֹת אַין טוּיטְשְׁרָעַק עַמְּגִירְן פֿון פָּאָלָאָץ צום פֿאָקְטָעַר. אוּ יַעֲנֵר זַאֲלָאָס שַׁוְּן אַרְיָסְפָּאָנְגְּלִישׁ צום טוּירְ.

אַבעָר דַּרְעַר אַיד, בְּיוּ ער אַיְ נִשְׁתָּגָה גַּעֲקוּמָעַן צום טוּירְ, אוּ דַּאֲךְ אַלְעָ נִשְׁתָּגָה זַכְּעָר גַּעֲווּן פֿון דִּי בַּיּוּעַ הַינְּטָ. האָט חַלְילָה דַּרְעַר פריז אַוְיָף אַים געהאט אַ מִינְרָסְטָן אַומְחָן, אוּ שַׁוְּן זַיְּן לְעֵבָן נִשְׁתָּגָה חַעַרְטָ גַּעֲווּן אַ הַאלְפָן נֶרְאָשָׁן, דַּעֲמָאָלָט האָט ער גַּהְיָסְן נַיְּן דַּעַם אַרְזָן צום טוּער אַהֲן אַ בָּאָדָן גַּלְיְתָעָר. אוּן דַּאֲךְ אַיְ דַּרְכְּגַּלְאָנְגָּנְגָּעָן אַ נָּאָנְצָעָ סִיסְטָעָם פֿון חַוּקְ מַאֲכָן אוּן פֿיְנָגָן. פֿון אַנְהָוָבְ פְּלָעַנְטָ דַּרְעַר פריז אַרְיָיסְקָוָן עַטְלִיכָּעָ הַינְּטָ, וּולְכָעָ בַּיְלָן נָאָר אַונְ בַּיְסָן נִשְׁתָּגָה. בַּאֲלָרְ נַאֲךְ זַיְּ — הַנְּטָ פֿון אַקְעָן זַיְּטָן אַונְ אַים נִשְׁתָּגָה גַּלְאָזָן נִשְׁתָּגָה אַהֲן, נִשְׁתָּגָה צְרוּיקְ, אַונְ אַנְבָּן האָט ער שַׁוְּן גַּעֲכָפְּט אַ רְעַכְתָּעָ פָּאָרְצִיעָ בְּסָן.

זַיְּנָעָ גַּעֲשְׁרִיעָן זַיְּנָעָן גַּעֲווּן אַונְ הַיְלָ אַרְיָן, זַיְּן שְׁרָעָק אַיְ גַּעֲווּן טוּיטְשְׁרָעָק, אַונְ רַעַר פריז אַיְ זַיךְ גַּעֲשְׁטָאָנְגָּעָן מִיטְּ זַיְּן נָאָנְצָעָר פָּאָמְלִיעָ אוּפְּנָן גַּאֲנִיק אַונְ גַּעֲלָאָכְטָ.

אַדרָּעָ אַמְּאָל פְּלָעַנְטָ דַּרְעַר פריז בָּאַ אַמְּגָּרְסָטָן פָּאָרְדָּרָאָס אַוְיָף אַ אַידָן, אַפְּיָלוּ אַ יְחִסָּן, שִׁיקָּן אַ שְׁלִיחָ אַים אַרְיָסְפָּרְן פֿון טוּירְ אַונְ אַגְּנוּינְגָּקָעָן דַּעַם שְׁלִיחָ, אוּ ער זַאֲלָ ערְ דַּעַם אַרְזָן לְאַזְן אַיְן מִיטְּן הַוְּיָהָט אַונְ נִשְׁתָּגָה דַּעֲמָאָלָט האָט דַּרְעַר אַיד, דַּרְעַר יְחִסָּן, געהאט דִּי אַיְנָגָעָ תְּהִנָּה, זַיְּ דַּרְעַר גַּעֲוִיְנִילְכָּעָר אַיד (מַעַן קָאָן נִשְׁתָּגָה זַאֲנָן אַיְן פְּלָלָ, אוּ אַלְעָ פרִיזָים האָבָן זַיךְ אַזְוִי שְׁלַעַכְתָּ אַוְיָנְפֿרְטָ מִיטְּ אַרְזָן, גַּעֲחוּן אַזְוּלְבָעָ פרִיזָים סָאָלִיְוָרָעָ, וּלְכָעָה האָבָן זַיךְ אַגְּרָעָרָשָׁ בָּאָצְיָ�ן צַוְּ אַרְזָן).

קוּמָעָן אַהֲיָם פְּלָעַנְטָ מַעַן, פָּאָרְשְׁטִיטָ וְיָרָ, נִשְׁתָּגָה טוּיטָ, נִשְׁתָּגָה לַעֲפָרְוִינָגָן, אַונְ אַסְּרָדָ פְּלָעַנְטָ קָרָאָנָק וְעַרְן פֿון שְׁרָעָק. דַּאֲךְ זַוְּבָּ אַונְ, אַיְבָּרְהָוָופְּטָ, דִּי קִינְגְּרָעָר, דַּרְעוֹהָעָנְגָּרָגָן דַּעַם טָאָסָן, זאָס אַזְוִי צָעַטְרִיסְלָטָ אַונְ בָּלָאָס.

האָפָן זיך אלע צעהוינט און אַ ווילע איז און שטוף געווען אַ מין יוסדפּֿפּוֹר.
נָאָר אִין עטליכע טעג אָרוּם, פְּלָעֵנט טְרָעֵפּן, הָאָט שְׁווִין דָּעָר פְּרִיאַץ וְיִיטָּעָר
געשיקט נָאָר דְּעַמּוּלְּבָן אִידָּן, עָר וְאֶל וְאָס נִיכְּעָר קְוּמָן צָו אִים, וְאָרוּם
עָר, דָּעָר פְּרִיאַץ, רְאַרְאַף אִים גְּנוּתִין האָפָן. אָוֹן דָּעָר אִיד אִיז, אָרוֹאַי, וְיִיטָּעָר
געלאָפּן הענְרוּסְפְּעָנְרוּם, וְאָרוּם וְאָס טּוֹט נִישְׁתָּאַס אִיד צּוֹלִיבּ פְּרָנְסָה.
דָּעָר אִיד פְּלָעֵנט שְׁטָעֵנְרִינְגּ טְרִיאִיסְטָן וַיְיַזְבּ, אָוֹן דָּעָר פְּרִיאַץ אִיז אִין
גרונְדָּר נָאָר נִשְׁתָּאַס קִיּוֹן שְׁלַעֲכָטָר אָוֹן מַעַן קָאָן באָ אִים פְּאַרְדִּינְעָן, נָאָר אָוֹן
עם קְוּמָט אִים אָן דִּי בְּיֹוּעַ שְׁהָה, דִּי קְלִיפָּה, דְּעַמְּאָלָט אִיז שְׁלַעֲכָט.

— נָאָר מסְתָמָא אִיז דָּאֶלְעָז פָּוֹן נָאָט. קִיּוֹן זָאָר טּוֹט זִיךְ נִשְׁתָּאַס
גְּנוּטָס וְוַיְיַזְבּ. אָוֹן גְּנוּטָה האָט גְּנוּאָלָט מְרָקְשְׁטָאָפּן, הָאָט עָר אָרוּינְעָשִׂיקְט
רָעָם פְּרִיאַץ אִין קָאֶפּ אַ משְׁוֹגָעָה, אַ קָּאָפּרְיוֹן, וְאֶל אִיךְ שְׁווִין מִוטָּרָם
אָפְּקוּמָעָן מִיְּנָעָ צְרוֹת, אָוֹן גְּנוּט וְאֶל מִיר וְיִיטָּעָר אָפְּהִיטָן פָּוֹן דִּי בְּיֹוּעַ הִינְטָה.
דִּי פְּרִיאַצִּים, וְאָס אָרוּם קָאָמְעָנִיאַ, פְּלָעֵנט קְוּמָעָן צּוֹפָאָרָן אִין קְלִיסְטָעָר
פְּמַעַט אַלְעָז וְוַנְטָאָג. אִין אַ גְּנוּרִיסְעָר הָגָא פְּלָעֵנט קְוּמָעָן צּוֹפָאָרָן אַלְעָז פְּרִיאַצִּים.
יעַרְעַרְעַר האָט זִיךְ גְּנוּסְטָאָרָעָט, אָוֹן וַיְיַזְבּ קָאָרְעָטָעָמִיט דִּי פְּעַרְדָּר אָוֹן שְׁפָאָן
וְאֶל אִיבְּעַרְשְׁתִּיְיָנִין רָעָם צְחוּיָּנִים, אָוֹן דִּי רְיִיכְקִיטָּפָן דִּי דְּאַוְיָּנָעָ קָאָרְעָטָעָמִיט
מִיט דִּי פְּעַרְדָּר לְאָזָט זִיךְ וְוַיְרְקָלְךָ נִשְׁתָּאַס אָשְׁרִיבָּפּן. אָנְהָוִיָּנָעָ צָו פָּאָרָן פְּלָעֵנט
מַעַן פָּוֹן אַלְעָז וְיַוְתָּן שְׁטָאָטָט, אָוֹן דִּי קָאָרְעָטָעָמִיט פְּלָעֵנט וַיְיַזְבּ אָוֹסְגְּעָשְׁטָעָלָט אִיבְּעָר
דָּעָר נָאָנְצָעָר לִיְיָנָגּ פָּוֹן דִּי נָאָסָן.

איַנְגָּעָר אִיז גְּנוּפָאָרָן אַנְגָּעָר אַ טְיִיעָרָעָר קָאָרְעָטָעָמִיט פִּיר טְיִיעָרָעָר פְּעַרְדָּר
אִין דָּעָר בְּרִיאַת, אָוֹן דִּי פְּעַרְדָּר מִיט רָעָם נָאָנְצָעָן שְׁפָאָן וַיְיַזְבּ גְּנוּעָן בְּאָרְעָקָט
מִיט וְוַלְפָעָר אָוֹן גָּאָלָר; דָּעָר קְוַטְשָׁעָר מִיט רָעָם לְאַקְיָּי וַיְיַזְבּ גְּנוּעָן
בְּאָפּוֹצָצָת מִוטָּר נָאָל אָוֹן וְוַלְפָעָר.

אַ צְוַיְוִיטָעָר פְּרִיאַץ אִיז גְּנוּפָאָרָן מִיט פִּיר פְּעַרְדָּר "נַאֲשְׁפִּיצִי", צָו צּוֹוִי
פְּעַרְדָּר אִין דָּעָר לִיְיָנָגּ, נָאָר שְׁעָנָר אָוּיסְנְעָפּוּצָט, אָוֹן באָ אִיד רְאִיטָן אִיז דָּעָר
שְׁפָאָן בְּאָשְׁטָאָנָגָן פָּוֹן וְעַקְסָמָעָר: פִּיר באָ דָעָר קָאָרְעָטָעָמִיט אָוֹן צּוֹוִי פְּאָרָאוֹיט.
פְּרִיאַץ דִּי בְּאָפּוֹצָצָנָגָן וְאֶלְעָן וַיְיַזְבּ נָאָר גְּרָעָסָרָה, האָפָן אָנְרָעָרָעָלָאָקְיָּיָן
גְּהָאָלָטָן אַ שְׁיָנָגָן וְלְבָעָרָגָן טְרוּמִיאַת אָוֹן פָּאָם אָרוּינְפָּאָרָן אִין שְׁטָעָטָל
הָאָט מַעַן גְּנָטוּרְמִיטָעָטָט, אָוֹן דִּי קְוַטְשָׁעָרָסָה האָפָן גְּעַקְנָאָקְטָמִיט דִּי לְאָנְגָּעָן
בִּיטָּשָׁן — דָּאָס אַלְעָז הָאָט אָנְגָּעָוָחָרָפּן אַ מְוֹאָר אַוְיָּחָד אַלְעָמָעָן.

שְׁלַיְאָכָטָעָמִיט, וְאָס האָפָן אָנְגָּמָנְטָמִיט צָו סְאַיְאַנְטִיקְלָאָר מִיט עַטְלִיכָּעָ
צְעַנְדָּלָגָן לְיִבְּדְּפּוּעָרִים, פְּלָעֵנט אוֹיךְ נִשְׁתָּאַס וְשְׁאָלָעָהָעָן קִיּוֹן גְּנָלָט אַוְיָּחָד
קָאָרְעָטָמִיט אַ פָּאָרָפּרָר.

אָרוּיסְנָעָנָגָן פָּוֹן קְלִיסְטָעָר, פְּלָעֵנט מַעַן זִיךְ אָנְהָוִיָּנָעָ פְּנוֹנָאָנְדָּרָעָר
צּוֹפָאָרָן. אָנְרָעָרָעָר פְּרִיאַצִּים וַיְיַזְבּ פָּאָרְפָּאָרָן צָו חִיטְשָׁעָ טְרִינְקָאָזָסְקִי, מִיטָּה
צְוּנָעָמָעָן פָּוֹן דְּאִיטָּן דִּי גְּנוּטָמִיט פְּלַעְשָׁעָר וַיְיַזְבּ מִיט רָעָם גְּנוּטָמִיט. נָאָר אָוֹן

קארעטעם פלען נאכלויסן רי הוויכע לאנגטיסיגע יאנדרהינט, אונגעטאן אין טיער וילבערגע האלבענדרער.

אין קאמעניז זייןע געווען צוויי קלוייסטערם. אײַגער אָ פּוֹוִילְישֶׁעָר קלוייסטער פֿאָרָר רֵי פְּרִיצִים. רֵי קָאָטוּלִישֶׁעָ פּוֹוּרִים פְּלָעָן גִּין אַין רֵי דָאָרְפִּישֶׁעָ קלוייסטערם, אָבָּעָר נִישְׁטָמָת, חַלְילָה, אַין פְּרִיצִישָׁן. מַעַן הַאָט גָּאָרָה נִשְׁטָמָת גַּעֲטָרָט אַנוּזָהָן אָ פּוֹוּרָר אַין דָּרָר נְגַעַצָּרָר נָסָס פּוֹן קלוייסטער.

דרָר פּוֹוִילְישֶׁעָר גַּלְחַ מִיט זַיְנָע צַוְּיָי גַּעֲהִילְפָּן הַאָפָּן גַּעֲוָאוּנָט אַין אָ גַּרְיוֹסָן הוֹיף נִשְׁטָמָת וּוֹיְסָט פּוֹן קלוייסטער. אַין הוֹיף אַיְזָן גַּעֲוָועָן וְהַרְאָר אָ שִׁינְעָר פּוֹרְכְּטָגָאָרטָן אַון אָ בְּלוּמְעָנְדָגָאָרטָן מִיט רֵי שְׁעַנְסָטָע אַון שְׁמַעְקָרְדִּינְסָטָע בְּלוּמָעָן. פָּאָרְבִּינְגִיְעָנְדָרְגִּין פָּאָר דָּעַם גַּלְחַס הַוִּיחָת, הַאָט אַזְוִי פָּאָרְשָׁמָעָקָט, אַוְיָוִי דָּרְיִישָׁע נָאָזָן פְּלָעָנט עַס נִשְׁטָמָת קָאָגָעָן פָּאָרְטָרָאָגָן, אַון עַס פְּלָעָנט כָּפָּן דָּרְיִיעָן דָּרָר קָאָפָּר פּוֹן רֵי רִיחָות.

דרָר גַּלְחַ הַאָט גַּעֲוָאוּנָט פִּירְשְׁטָלָר מִיט וְלִבְעָרְגָּעָן אַון גָּאָלְרָעְגָּעָן גַּעֲשִׁיר — עַר הַאָט מִמְּשָׁ גַּעֲלָעָט וְיָוָא קִיעְיָוָר.

רי נְרוּיסָטָאָרטָיְנָעָ פְּלָעָן אָרְיִינְפָּאָרָן וּוֹנְטָאָגָן פּוֹן קלוייסטער צָום גַּלְחַ אַוְיָהָר פִּירְשְׁטָאָגָן.

בָּא אִים זַיְנָעָן גַּעֲוָועָן פָּאָרְשִׁידְרָעָנָעָ קָאָרְעָטָעָם — צְנוּמָאָכָטָע אַון אָפָּעָנָע, טִיעָרָעָ נְרוּיסָטָאָרטָיְנָעָ פָּעָרָר צָום פָּאָרָן. אַון פָּאָרָן פְּלָעָנט עַר „נַאֲשָׁפִּיאָזָן“ צַוְּיָי פָּעָרָד אַין דָּרָר לִיְיָנָג.

גַּעֲהָאָט הַאָט עַר אַוְיָהָר פְּלָרְלָרָר אַון לְאַנְקָעָם, אַון פּוֹוּרִים, דָּרָר פְּרִיצִישָׁע לִיבְּדָקָנָכָט, פְּלָעָן אִים בָּאָאָרְבָּעָטָן רֵי עַרָּד. פּוֹן אָ פּוֹרִיךְ פְּלָעָנט עַר אָפְּטָעָר בָּאָקָוּמָעָן אָ מַהְנָה אָ פָּאָר פּוֹוּרִים. רֵי דָאָוִינָעָ מַהְנָה אַיְזָן גַּעֲוָועָן אַוְיָהָר וְיָוָט לְעָפָן.

וְיִידָּרָר הַאָט עַר גַּעֲהָאָט אָ סְךָ בְּהָמָות אַון פָּאָרְשִׁידְרָעָנָעָ עַוּופָת, אַון אַין הוֹיף אַיְזָן בָּאָ אִים גַּעֲוָועָן אָ גַּעֲקָנְסָטָלָט טִיכְלָמִיט אָ סְךָ פִּישָׁ. צַוְּ דָעַם אָלָעָם הַאָט דָרָר גַּלְחַ גַּעֲהָאָט שִׁיְנָעָ דִּינְסָטָן, פּוֹוּרְטָעָם, גַּעֲשִׁינְקָטָעָ פּוֹן רֵי פְּרִיצִים, פָּאָקָאִיאָוּסָם, אָמוֹנָגָהָיָר שִׁיְנָינָעָ.

אַין מִינְיָן צִוְּטָן, וּוֹעֵן אַיר בֵּין גַּעֲוָועָן אָ אַינְגָּלָל, הַאָפָּן מִיר גַּעֲוָאוּנָט אַגְּמָטָעָן דָעַם גַּלְחַס הַוִּיחָת, טָאָקָע אַין זַיְן קְרֻעְטָשָׁמָעָ. דָאָס אַיְזָן גַּעֲוָועָן אָ שִׁין הַוִּיחָת, וֹאָס דָרָר גַּלְחַ הַאָט אָוּסָגְנָבָּיָט אַוְיָהָר הַכְּנָסָה. אַזְוִי וְיָוָט גַּלְחַ אַיְזָן פְּרִיךְ פָּן אָלָעָ אָפְּצָאָלָל, וֹאָס קְוָמָעָן דָעַם פְּרִיךְ פָּן שְׁטָאָטָט, וְיָוָט לְמַשְׁלָ, פּוֹן בְּרָאָנְפָּה, בַּיר, אַלְעִי, לִיכְטָ, טָאָבְּאָקָ אַון נָאָר אַון נָאָר, אַון אַזְוִי וְיָוָט מִיר הַאָפָּן גַּלְחַ אַיְזָן זַיְן קְרֻעְטָשָׁמָעָ, וֹאָרָוָם אָזָוָט וְיָוָט זַיְן אָ פְּרִיעְיָר דִּינְגָּעָן בָּאָס גַּלְחַ אַיְזָן זַיְן קְרֻעְטָשָׁמָעָ, פְּלָעָן מִיר צָאָלָן דָעַם גַּלְחַ דָרְיִי הַגְּרָעָרָט روּבָּל אָ יָאָר פָּאָר קְרֻעְטָשָׁמָעָ, וְיָוָט מִיר הַאָפָּן גַּעֲוָאוּנָט. גַּעֲרִינְקָאָרָה, אָזָוָט דָרָר גַּלְחַ הַאָט

געהאט פיר שועטער הויכע, שלאנקע, אומגעזינגליך שיינען, און געאנגען
וינען ווי ריך געלידט און איזו געפוץ און געצאנקעט, זאָס איזו
אנגעטן פלענט נאָר ווַיְן ועהָר אַ רִיכָּע גּוֹט-בְּאַוִּיצָּרְן.

פלענט באָם גֶּלח ווַיְן סִיְּ טָאגָן אָוָן סִיְּ נָאָכָּט פּוֹל דֵּי שְׁטוֹב מִיט גַּעֲסָט,
זאָס האָבָּן אַרְוֹמְנָעָטָאנְצָט אָרוּם דֵּי זָאוֹנְדָּר-שִׁינְגָּע שׂוֹעַסְטָעָה. טָאגָן אָוָן
נאָכָּט אַיזו גַּעֲזָעָן באָם גֶּלח הַילּוֹה וְחַיָּנָה. אָוָן מִיט דֻּעָם קָנָאָקָן פּוֹן דֵּי בִּיטְשָׁן
פָּאַרְשִׁידְעָנָע מַזְקָאַלְישָׁע אַינְסְטְּרוּמְנָעָן, אָוָן מִיט דֻּעָם קָנָאָקָן פּוֹן דֵּי בִּיטְשָׁן
פּוֹן דֵּי קוֹטְשָׁעָרָם, אָוָן מִיט דֻּעָם טְרוֹמִיטָעָרָם פָּלָעָנט
מען נִשְׁתַּחַת לְאָוֹן שְׁלָאָפָּן גַּאנְצָע גַּעֲכָט.

נאָר דָּעָר אַרְיִימָרָר רְוִיסְטָעָר גֶּלח, וּולְכָּבָּרָר פָּלָעָנט פְּלָאָצָּן פָּאָר קָנָאָה
פּוֹן דֻּעָם רִיכָּן לְקוֹסְסְ-לְעָפָּן פּוֹן דֻּעָם קָאַטְּוִילְשָׁן גֶּלח, הַאָט פָּאָר וַיְנָעָן
פּוּעָרִים, דֵּי פְּרִיצְיָשׁ לִיְּבָּקְנָעָט, אָוָן דֵּי אַירְן גַּעֲשָׁוָאַוִּירָן, אָוָן דֵּי שִׁינְגָּע
פְּרִילְנָס וַיְנָעָן נָאָרְנִישָׁט וַיְנָעָן שׂוֹעַסְטָעָר, אָוָן וַיְנָעָן אִים וּלְיָדְ-פְּרָעָמָרָע,
קָאָכָּאָנְקָעָס וַיְנָעָן וַיְיָ אִים, נָאָר אַיזו וַיְיָ אַקְּאַטְּוִילְשָׁר גֶּלח טָאָר דָּאָךְ
קִין וַיְיָ נִשְׁתַּחַת האָבָּן, הַאָט עָר אַרְיוִיסְגָּעָלָאָוֹן אַ שָּׁם, אָוָן וַיְנָעָן וַיְנָעָן
שׂוֹעַסְטָעָר. מעָן מוֹ טָרָה וַיְיָ, אָוָן דָּעָר אַרְיִימָרָר פְּרָאַזְאָסְלָאָוָונָר גֶּלח
הַאָט גַּעֲהָאָט רְעָכָת: וַיְיָ וַיְנָעָן וּוּרְקָלִיךְ גַּעֲזָעָן "קָאָכָּאָנְקָעָס" אָוָן נִשְׁתַּחַת
וַיְנָעָן שׂוֹעַסְטָעָר.

דָּעָר צְוִוְּיִיטָעָר קְלוּסְטָעָר, אַ רְוִיסְטָעָר אָוָן אַן אַרְיִימָרָר, אָוָן גַּעֲהָאָט גַּעֲנָאָגָעָן
אָוָן שְׁטָאָט אַיזָּה אַ בָּאָרְגָּן (אָוָן קָאַטְּגָּנִיךְ וַיְנָעָן גַּעֲזָעָן פִּיר בְּעָרָג אַן סִיטָּן
שְׁטָאָט: דָּעָר סְלָוְפְּ-בָּאָרְגָּן, דָּעָר קְלוּסְטָעָר-בָּאָרְגָּן, אַרְאַלְעָנְדָ-בָּאָרְגָּן אָוָן דָּעָר
פָּאַלְאָצְ-בָּאָרְגָּן, וְאוֹ דָּעָר קָאַטְּסָאָר פּוֹן פְּרִיצְיָשׁ הַאָט גַּעֲהָאָט גַּעֲהָאָט
וַיְנָעָן גַּעֲזָעָן הוּאָבָּן). אָוָן דֻּעָם קְלוּסְטָעָר פָּלָעָנט קְמוּנָן דָּאָוָונָן דֵּי רְוִיסְטָעָר
פְּרָאַזְאָסְלָאָוָונָר לִיְּבָּקְנָעָט. עַמְּ פְּאַרְשָׁתִיָּה וַיְיָ, אָוָן קִין פְּרָאַזְאָסְלָאָוָונָר
פְּרִיצְיָם אַדָּעָר שְׁלִיאָכָטָעָס וַיְנָעָן בְּכָל נָאָרְנִישָׁט גַּעֲזָעָן, קָאָן מַעַן שְׁוִין
פְּאַרְשָׁתִיָּן, וַיְיָ רִיךְ הַאָט גַּעֲלָעָט אַט דָּעָר רְוִיסְטָעָר גֶּלח מִיט וַיְיָ
אוֹן קִינָר.

גַּעֲהָאָט הַאָט עָר אַין עַפְעָס אָנְ אָרִים הַיּוֹל אָוָן גַּעֲהָאָט גַּעֲנָאָגָעָן אַיזָּה
שְׁטָנְרָגִינְגָּן צְוָפָּס. דָּעָרְצָו אַיזָּה עָר גַּעֲזָעָן אַ גְּרוּסְטָעָר שְׁלִיםְ-מְולָל: הַאָט
עַר עַפְעָס יְאָ אַמְּטָל גַּעֲקוּיפָּט אַ פְּעַרְלָל מִיט אַ בְּרִיטְשָׁקָע פָּאָר אַ דְּרִיסְטָג
רוּבָּל, אַיזָּה בָּאָ אַים רָאָס פְּעַרְלָל אַזְוּקָנְעַפְנָרָט, אָוָן עָר אַיזָּה וַיְיָטָר
גַּעֲהָאָט גַּעֲנָאָגָעָן צְוָפָּס, אַנְגָּעָטָן אַיזָּה אַפְּגָנְבָּלְאָקְרִיטָעָ, אַלְטָעָ, פְּאַרְלָאַטְּעָטָע
פְּנִירָם, מִיט אַ פְּרָאָסְטָן שְׁטָעָקָן אַיזָּה אַנְטָמָט, זָאָס אַ פְּיִיעָר הַאָט אַים גַּעֲבָרָאָט
אַ פְּתָחָה, אַוְיָסְגָּעָשָׁנָטָן פּוֹן דֻּעָם פְּרִיצְיָם וְאַלְרָ.

מַעַן וְאַנְטָמָט, אוֹ דָּעָר פְּרִיצְיָ, גַּעֲוָאָר וְעַרְנָגִינְגָּן פּוֹן דֻּעָם גַּעֲשִׁינְקָטָן שְׁטָעָקָן,
הַאָט גַּעֲשִׁיקָט דֻּעָם אַסְעָסְטָר צּוֹם גֶּלח, אוֹ יְעָנָעָר וְאַלְפְּגָנְעָפָן דֻּעָם שְׁטָעָקָן

און רעבפי זאל רער גלח אויסואגן, וועלכער פוייער האט עם אים רעם שטעקן גגעבען. נאָר אַזְוֵי וַיְיַר עֲסַעַסֶּעֶר אִי אַפְּרָאַזְוָאַסְלָאַזְוָנָעֶר, האט ער, פֿאַרְשְׁטִיט וּרְ, דִּי חַרְפָּה רֻעַם גַּלְחַ נִישְׁתַּגְּמַעַן טֹוּן. רֻעַם שְׁטַעַקְן האט רַעַר אַסְעַסֶּעֶר נִישְׁתַּגְּמַעַן אַפְּגַּעַנוּמָעַן, נאָר דֻּעַם פּוֹיַעַר האט רַעַר גַּלְחַ דָּאַד גַּעֲמוֹת אַרְיִיסְגַּעַבָּן. אָן פָּאַר וַיְיַן אַוְמְשָׁלְדִּינָעַ טַהַנָּה האט ער גַּעֲקוֹרָן אַז עַצְּצִיג שְׂמִיךְ פָּוּן פְּרִיזְן. אָן טַאַקָּעַ מִיטְּ רַיְוַלְבָּעַ רִיטַעַר פָּוּן דַּעַמְּדָעַ וּלְבָּפְּן בִּים.

רעַר גַּלְחַ האט גַּעֲהָט אַ שְׁטִיקָל פְּעַלְהָ, אַוְיֵךְ וּלְכָן ער פְּלַעַנט וַיְיַעַן הַכּוֹאָה. דִּי הַכּוֹאָה פְּלַעַנט ער פֿאַרְקִיפְּן, נאָר ער אַזְוֵן גַּעֲוֹעַן אַזְוֵי אַרְ, אָז אַירְעַר דִּי הַכּוֹאָה פְּלַעַנט אַוְיַּסְחָאַקְסָן. קַאַמְּעַנְיִיךְ האט גַּעֲהָט צַו אַ פְּרִיזְן, אַסְעַרְעוֹסְקִי האט מַעַן אַים גַּעֲרוֹפְּן. גַּעֲוֹעַן אַזְוֵן ער אָן אַלְטָעַר בָּחוֹר אָן אַ גַּעֲוֹעַעַנְעָר פּוֹיַלְשָׁעָר פֿאַלְקָאַנְיָקָפְּן פָּוּן פְּאַרְן עַרְשָׁטָן אַוְיַּשְׁטָאָרָן. לִיְבְּדִקְנְּכָט וַיְנַעַן בָּאַ אַים גַּעֲוֹעַן בִּזְיַפְּנָה טַוְיָוָנָט. אַרְוָם קַאַמְּעַנְיִיךְ האט ער גַּעֲהָט וּהָרָפְּלָאַט גַּעֲהָט אַזְוֵן דִּי שְׁטָאַט קַאַמְּעַנְיִיךְ נַוְּפָא. אַוְיֵךְ האט ער גַּעֲהָט פְּעַרְצָעַן מְלִיאָן נַיְלָן אַין בָּאָנְקָ. מַעַן האט גַּעֲוֹגָט, אַז דָּאַסְּ נַאֲנַצְּעַ פָּאַרְמָעָן וַיְנַסְּ האט ער אַגְּנַעַקְלִיבָּן פָּוּן קָאַרְטָן-שְׁפִילָעָר. דָּאַסְּ האט גַּעֲמוֹת וַיְיַן אַן אַמְּתָה, וְאַרְוָם ער אַזְוֵן גַּעֲוֹעַן אַגְּרִיסְעָר קָאַרְטָן-שְׁפִילָעָר אָן דַּעְבָּפִי אַז וּלְטַעַנְעָר מְצָלִיחָה. שְׁטַעַנְרָגָ פְּלַעַנט ער וַיְצַן אַין וּוְאַרְשָׁעָ אָן שְׁפִילָן מִיטְּ דִּי רִיכְסְּטָעָ פְּרִיזְים אַין קָאַרְטָן. מַעַן האט אַוְיֵךְ גַּעֲוֹגָט, אַז ער אַזְוֵן אַגְּשָׁוְפָּמָאַכְּעָר אָן וַיְיַן גַּעַלְטָה האט ער גַּעֲוֹגָט דָּוָרָק פְּשָׁוּת.

איַיְן מַאְלָ אַיְן יַאֲרָ פְּלַעַנט ער אַרְאַפְּפָאָרָן אַיְן וַיְיַן שִׁינְעָם גַּטְ פְּרוֹסְקָעָ אַכְּטָ וּוְיַאֲרָסְטָ פָּוּן קַאַמְּעַנְיִיךְ.

גַּעֲוֹעַן אַ פְּרִיזְן, מְאַצְּיוּסְקִי, דַּוְכְּט וּרְ, האט ער גַּעֲהָסִין, האט ער וּרְ אַיְמָאַל אַיְן אַ נַּאֲכָט פּוֹנְאַנְדָּרְגַּעַנְשְׁפִילָט אַיְן קָאַרְטָן מִיטְּ אַסְעַרְעוֹסְקִי. דִּי שְׁפִילָן אַיְן גַּעֲנַגְנַגָּן אַוְיֵךְ לְעַפְּן אַן טְוִוִּיט. האט אַט דַּעְרָ מְאַצְּיוּסְקִי פְּרִיהָעָר פְּאַרְשְׁפִילָט דְּרִישָׁגָן טְוִוָּונָט רַוְּפָל מוּמוֹנִים. דַּעְרָנָאַךְ האט ער אַגְּנַעַהְיָבָּן צַו שְׁטַעַלְן אַיְן קָאַן קָאַרְעַטְמָעָס מִיטְּ פְּעַרְ, רֻעַם גַּרְוִיסְן מְאַצְּיוּסְקִי מִיטְּ וּקְסָם הַנְּרוּעָת לִיְבְּדִקְנְּכָט. ער האט דָּאַסְּ אַלְץְ פְּאַרְשְׁפִילָט אַיְן דַּעְרָנָאַךְ גַּעֲחַמְמָעָט אַוְיֵךְ אַ פְּאַפְּרָ מִיטְּ וַיְיַן פָּלָן נַאֲמָעָן אַיְן פָּאַמְּלִיעָ. פּוֹנְרִיסְטָוָעָן הַאָבָּן אַוְיַּנְעָ פְּאַפְּרָן דָּאַךְ קִיְּן וּוּרְטָ נִישְׁתַּגְּמַעַן, מְחַמְּתָ עַס האט גַּעֲפָעָלָט דִּי בְּאַשְׁטַעַטְנִינְגָן פָּוּן נַאֲטָאָרִים. אַבְּעָר אַסְעַרְעוֹסְקִי, וְאַסְּ אַיְן גַּעֲוֹעַן אַגְּטָוָרָ פְּרָוְרָ מִיטְּן וּאַרְשָׁעָוָעָר נַאֲמִיעָסְטָנִיקָ, אָן דַּעְרָ וּלְנָעָר גַּעֲנַרְאַלְגּוּבְּרַנְגְּאַטָּר אַיְן אַזְוֵי גַּעֲוֹעַן פָּוּן וַיְנַעַן גַּרְוִיסְעָ פְּרִינְטָן, אַיְן גַּעֲוֹעַן זַיְכָעָר מִיטְּ דִּי פְּאַפְּרָן. אַוְיֵךְ אַזְוֵי אַוְטָן וַיְנַעַן דִּי אַלְעָלָ פְּאַפְּרָן, וְאַסְּ דַּעְרָ פְּרִיזְן האט אַוְנְטָרְגָּנְשְׁרִיבָּן, אַיְזְ-שְׁטָאָרָן גַּעֲוֹעַן. דַּרְמָטִיסְ האט

עם זיך אַבער נישט גענדייגט. דערנאגָאַ, אוֹ מאַצְיעָוסְקִי האָט פֿון גּוֹרִיס הַיז
אלֶיך פֿאַרְשְׁפִּילְט אָזָן מֵעָר שְׂוִין נִישְׂט גַּהְאָט וְאָס אַינְצְוַשְׁטָעלְן אַין קָאנְגָּן
הַאָט עָר גַּעַשְׁטָעלְט אַין קָאנְגָּן זַיְן וְיַיְבָּ אַוְיף אַסְומָעָ פֿון פֿינְגְּ-אוֹזְ-צְוָאנְצִיגָּן
טוֹוֹונְט רָוְבָּל אַין האָט זַי אַוְיך פֿאַרְשְׁפִּילְט. דַּעַמְּאָלְט האָט עָר גַּעַזְאָנט
אַסְעָרְעוֹסְקִין:

— אוֹ אַיך וְעַל זַיְך שִׁיכָּן, וְעַסְטָו נִיזְנְצִיָּן צְוַיְן לְוִיהָ?
הַאָט אַים אַסְעָרְעוֹסְקִין, אַ טִּיפְּשָׁעָר פֿוֹלִישְׁעָר פֿרִיזָא, מִיטָּ רְחַמְּנוֹת אָזָן

געַוְאַלְדִּינְגָּעָר אַכְּרוֹיָות צְוַאַמְּעָן גַּעַנְטְּפָעָרטְ:

— אוֹ אַיך האָט אַוְיף דִּיר רְחַמְּנוֹת, נִאָר מִיר קָאנְגָּעָן מַאֲכָן גַּעַשְׁעָפְטָ, פֿאַר
איַין קְלִינְגִּיקִיט קָעָר אַיך דִּיר צְרוּקָאַלְך. אַט וְאָס: זַאֲלְסָט מִיר גַּעַבְנָן אַ
קוֹשָׁ אַיְ... .

מִאַצְיעָוסְקִי איַיְנְגָּעָנְגָּעָן. נִאָר אַסְעָרְעוֹסְקִי האָט צְוַעְנְעָפְן.

— אַבעָר דַּו מַוְות דַּאֲס טַוְן פֿאַר אַלְעָ פֿרִיזִים אַין דִּי אַוְיך,
פֿאַר דִּין וְיַיְבָּ אַין דִּי אַוְיך. זַי מַזְנְצִיָּן דַּעַמְּאָלְט זַי פֿאַרְקִוְיפְּט
אַהֲן אַיר וּוִיסָּן.

דַּאֲס האָט שְׂוִין מִאַצְיעָוסְקִין נִישְׂט גַּעַשְׁמָעָקטָ.

— אוֹ אַיך וְעַל זַיְך בְּעַסְטָר שִׁיכָּן — האָט עָר גַּעַזְאָגָט.

— וְעַל אַיך רִיךְ נִישְׂט דַּעַרְלָאָן — האָט אַסְעָרְעוֹסְקִי גַּעַסְטְּרָאַשְׁעָט
אוֹן פֿאַלְטָאָקָעָ גַּעַהְיִיסָּן, מַעַן וְאָס אַיְם אַרְיִינְפְּרִין אַין אַ צְוַאַנְדָּרָעָר צִימָעָר
אוֹן פֿאַרְשְׁלִיסָּן. צְוַיְיָ דַּרְגָּעָר וְאַלְןָ זַיְן מִיטָּ אַיְם אַיְן הוֹטָן אַיְם.

אוֹיף מַאְרָגָן האָט עָר פֿאַרְרוֹפָן אַלְעָ פֿרִיזִים אַיְן גַּעַמְּאַכְּט אַ בָּאָל.
אוֹיפְּן בָּאָל הַאָט מַעַן אַרְיִינְגְּעָפְּרִיט דַּעַם פֿאַרְשְׁפִּילְטָן פֿרִיזָא, אַיְן דָּרְבִּי
איַין גַּעַוְעָן זַיְן פֿרְיוּ אַוְיך. בָּאָס טִיש האָט אַסְעָרְעוֹסְקִי רְעַצְיָילְט פֿון
זַיְן אַוְמְנָחוֹיְנִילִיכָּן גַּעַוְיָוִס אַיְן דָּרְבִּי גַּעַוְאָנָט, אַוְ עָר דַּאֲרָף דַּאֲס נִישְׂטָמָט.
עָר וְוִילְן נִאָר, אַזְוְ עָר וְאָל אִים אַ קְוִישָׁ טַוְן אַיְן יְעַנְעָם אַרְטָמָ, וְאָס סְאיְזָ
נִישְׂטָמָט שְׁיַן אַנְצְוּרָופָן, אַיְן אַוְיבָּ נִישְׂטָמָט, אַיְן אַפְּלִוְוָן רְעַכְתָּן אַן אַלְטָן פּוּיָה.
עָס פֿאַרְשְׁטִיטָיָה וְזַי, אַזְוְ צְוַוְילְרְעוֹוּטָעָ פֿרִיזִים אַיְן גַּעַפְּלָעָן גַּעַוְאָרָן
דִּי מַעְשָׁה. האָט מַעַן אַרְיִינְגְּבָרָאָכָט אַן אַלְטָן פּוּיָה, אַיְן דַּעַר פֿאַרְשְׁפִּילְטָעָר
פֿרִיזָא הַאָט נִעְבָּר גַּעַמוֹת קָוְשָׁן דָּרְיָי מַאֲלָ... זַיְן וְיַיְבָּ האָט מַעַן פֿוֹנְדָּ
רְעַסְטוֹעָנָן בָּעָה מַעְשָׁה אַרְיִינְגְּפָרִיטָ, זַי וְאָל נִישְׂטָמָט זַיְן דִּי שְׁרַעְקְלִיכָּעָ
צְעָנָעָ מַוְתָּן קָוְשָׁן. נִאָר דַּעַר עַקְוּצְיָה האָט אַים אַסְעָרְעוֹסְקִי אַוְמְנָחוֹרָעָט
צְרוּקָאַלְך מִיטָּן דַּאֲס גַּעַלְט מִיטָּן דִּי אַלְעָ פֿאַפְּרִין.

נִאָר אַהֲיָם האָט שְׂוִין דַּאֲס זַיְן וְיַיְבָּ נִישְׂט גַּעַזְאָלְט פֿאַרְן צְוַיְמָעָן מִיטָּן
מִאָגָן, אַיְן עָר אַלְיָן אַוְקְעָנְפָאָרָן אַיְן האָט זַיְך אַוְיף מַאְרָגָן דַּעַרְשָׁאָסָן.
סְיַוִּיזָאָס, אַיְן אַסְעָרְעוֹסְקִין קָוְשָׁן וְאָלְט עָר שְׂוִין בְּאַשְׁטָאָנָן, אַבעָר
קָוְשָׁן אַ לְיִבְּ-קָנְעָכָט — דַּאֲס האָט עָר שְׂוִין נִישְׂט גַּעַקְאָנָט אַיְבָּעָרְטָרָאָן.

אויף דער לוייה אויז נישט געווען נישט אַסערעוווסקי אונז נישט דעם דערשאָסגענעם וויב. זוי זיינגען בײַרעד ניך אַזעקנעפֿאָרן קײַן זואָראָשׁע. פּון חרפה איז זוי שׂוין קִינְמָאָל קײַן קָאמְעָנִיז נישט געקוּטָען, כָּאָטָשׁ זוי האָט דראָטָט געהאָט פָּאָטָעָר אונז מוטער, נְרוֹיסְעַ פֶּרְצִים, אונז אַגְּנָאנְצָעַ פָּאָמְלִיעַן. אַסְעָרְעָוָסְקִי האָט געהאָט אַיִן אַלְעַ זַיְנָעַ פָּוֹפְּצָעַן נִיטָּעָר אַרְוָם קָאמְעָנִיז פָּוֹפְּצָעַן באָזְוָנְדָרָעַ קָאמְיסָאָרָן, זַחַם זַיְנָעַן געווען דֵי גַּאנְצָעַ פִּירָעָרָם. ווֹידָר איז געווען אַן עַקְּנָאנָם אונז אַ זָּוָאִיט. דָּרָעַ זָוָאִיט פְּלָעָנָט אַוְיסְפִּילָן דֵי שְׁטוֹרָאָפּ, זַחַם דָּרָעַ קָאמְיסָאָר אַדרָּעָר דָּרָעַ עַקְּנָאנָם האָט אַרוֹיסְגָּעָנָעָבָן. דֵי שְׁטְרָאָפּ איז געווען שְׁמִיעַ. דָּרָעַ זָוָאִיט האָט מְקִימַ-פְּסָקָן געווען, אונז קײַן חַסְרוֹן האָט עָרַ נישט געטָאָרט מַאֲכָן, רַאֲסַ הַיִּסְטָ, חַלְילָה נִישְׁתָּ צַוְּ מִינְעָרָן.

רעד הופט-קאמיסאָר אַיבער אלע מאַינטקעס האָט געוואָונט אין מיטן
שטעאט, אויפּן באָרג, אין אַגראָסְטִין פָּאלאָז.

אין קאמענץ' האט יערליך יעדערער נעצאלט צינון רעם פרײַז פָּאָר
פלײַז פָּוֹן זְיוֹן הוּוִי, אוֵיך' האט קִינְגֶּר נִישְׁתַּגְּנָה קְוִיפָּן קִין בַּיר
אוֹן בְּרָאנְפָּן, אוִיסְמָעָר בְּאַם פְּרִיז. דָּרְצָוּ זְיוֹנָן נָאָר גַּעוּן פָּאָרְשִׁיְּדָרְנָע
אֲפְצָאָלְנוּנָעָן: אֲפְצָאָלְן פָּוֹן זְאַלְעָז, פָּעַל — מִיטָּ אַיְּן וּוֹאָרטָן, אוּוֹףְּ אַלְעָז, וּאָסָם
מַעַן דָּאָרְפָּה האָפָּן צָום מַעֲנְשָׂנָס נַעֲבָרוֹן, אוֹזְגַּלְעָן אֲן אֲפְצָאָל. אוֹן דָּעַר
קְלוֹנוּנָעָר אַסְעָרְעוֹסְקָי האָט אַ רָּאָנָק זְיוֹן קָאנְטְּרָאָקָט אָזְוִי פַּיל גַּעַצְוִינָן פָּוֹן
דִּי אַיְּנוֹאַוְיָנָעָר, אוֹן דָּעַם פְּרָט אוֹזְאָפְשָׁר קָאמְעָנִיךְ גַּעוּן דִּי אַיְּנְצִינָעָ שְׁטָאָט.

ער האט נישט געהאט מיט וועמען צו פאָרברײַנְגֶּנוּן דֵּי צִיט. פלענט ער זען אין וואָרשע. איזן מֶאָל אין רְדֵי יָאָר פְּלָעַנְטַ עֲרָ רְאָךְ קְוֹמָעַן אַיְזַן שְׁטָעַטְלַ אַוִּיחַ אַ מְּאַנְגָּטַ צִיט. נְעַלְעַטַּ הָאָט עֲרָ פֿינְקְ-אַוְ-אַכְּצִיגַּ יָאָר אַיְזַן גַּעַוּן וְאַסְּגַּנְגַּעַ לְעַבְנַ וְיַיְמַסְּ אַ בָּחָור, אַיְזַן אַוְ עֲרָ פְּלָעַנְטַ קְוֹמָעַן קִין קָאַמְעַנִּיךְ, פְּלָעַנְטַ עֲרָ מִיטְפִּין מִיטַּ וְיַךְ אַיְזַן אַ בָּאוּנְרָעַרְ נְרוּיסְעַר קָאַרְעַטְעַ וַיַּן קִירְ-גְּנַשְּׁרַ. פִּירַ פָּעַרְדַּהְאָבָן קְוִים גַּעַלְעַטַּ פְּרִיְ-קִירְקָאַרְעַטְעַ, אַיְזַן אַיְזַן דֵּי גְּרוּיסְעַ בְּלָאַטְעַסְמַעְן הָאָט טַעַן גַּעַמְוֹת אַיְנְשָׁפְּאַנְגַּעַן וְעַקְסַ פָּעַרְ. אַוְ אַסְּעַרְעַוְסְקַי אַיְזַן גַּעַוְעַן קְרוּבַּ צַוְּ אַכְּצִיגַּ יָאָר, הָאָט עֲרָ אַנְגְּנַעַשְׁרִיבַּן אַ צְּוֹאָה, אַיְזַן וְעַלְכָּרְ עַס אַיְזַן גַּעַוְעַן גַּעַוְעַטְ, אַוְ עֲרָ צְּעַטְיְלַטְ וַיַּן נְרוּיסְעַ פְּאַרְמָעַנְטַן צְּוִישַׁן אַ רְדִּיסְגַּן נְפָשָׁותְ פָּוּן וַיַּנְعַ אַבְּקָאַנְטָעַ פְּרִיצִים. עַס פְּאַרְדַּ שְׁטִיטַיְ וְיַךְ, אַוְ צְּוִישַׁן דֵּי דָּאַוְגַּעַ נְפָשָׁתְ וַיַּנְעַן גַּעַוְעַן אַ סְּרַ, וְאַסְמַהְהַהְ הָאָבָן וְיַךְ גַּאֲרַנְיִשְׁטַ גַּעַנוּטִינְט אַיְזַן דָּרָרְ יְרָוְשַׁהְ, נָאָרְ פָּאָרְ וַיַּן מְשָׁפָחָהְ הָאָט עֲרָ אַ קָּאַפְּיקַע גַּיְשַׁטְ אַבְּעַרְגָּלָאָטְ. אַפְּלוּ וַיַּנְעַ לְיִבְּלִיכְעַ שָׁחָעַסְטָרַ, וְאַסְמַהְהַה וְיַךְ גַּאֲרַנְיִשְׁט אַיְבָּרְגָּעָלָאָטְ.

דָּאַסְמַהְהַה הָאָט עֲרָ אַפְּגָנְעַשְׁרִיבַּן פָּאָרְ פֿאַרְשְׁיְרָעַנְעַ פְּרִיצִים, נָאָרְ פָּאָרְ וַיַּנְעַ מְאַיְאַנְטָקָעַסְ, רְיַ פֿינְקַ טְוִינְטַ לְיִבְּקָעַנְטַ מִיטַּ רְעַרְ שְׁטָאַטְ קָאַמְעַנִּיךְ, הָאָט עֲרָ אַוְיְסְגָּוְיְילְטַ אַ יְוָרְשַׁ פָּוּן דֵּי יְחַסְנִישַׁעַ גַּעַפְּלָעַנְעַ פְּרִיצִים. רְעַרְ אַוְיְסְגָּוְיְילְטַעְרַ יְוָרְשַׁ אַיְזַן גַּעַוְעַן אַ יְתָםְ פָּוּן אַיְזַן וְיַבְּעַצְעַן, אַיְזַן פְּרִיְ צַוְּ וַיַּן אַוְיְסְפִּירְוָנְגַן, הָאָט עֲרָ אַיְםְ גַּעַנוּמוּן אַוְתַּחַ אַפְּרָכְעַן. עֲרָ הָאָט אַיְםְ וַיַּהַן וַיַּן אַוְיְסְפִּירְוָנְגַן, הָאָט עֲרָ אַיְםְ גַּעַנוּמוּן אַוְתַּחַ אַפְּרָכְעַן. אַיְזַן אַרְיְינְגָּעַשְׁקַטְ אַיְזַן פְּרוֹסְקַעְטַ מִיטַּ אַ בְּרִיךְ צַוְּ וַיַּן הוּוּפְטְ-קָאַמְיסָאָרְ. אַיְזַן בְּרִיךְ אַיְזַן אַגְּנַעַוְאַנְטַ גַּעַוְאָרְןַ, אַיְזַן עֲרָ, דָּרָרְ קָאַמְיסָאָרְ, וְאַלְלַאְןַ רֻעַם יְוָנְגַן פְּרִיךְ פִּירַן דֵּי מְאַיְאַנְטָקָעַסְ אַוְנָטָרְ וַיַּן הַשְּׁנָחָה. וְוִיתְעַרְ וְאַלְלַאְןַ עֲרָ אַלְעַרְנָעַן, וַיַּן צַוְּ וַיַּן אַוְתַּחַ פְּעַטְעַרְ בָּעַלְ-הַבִּחְתִּיְ, וְאַרְוּםְ דָּאַסְמַהְהַה אַיְזַן דָּרָרְ קִינְפְּטִינְגַּעַר אַיְגַּנְטִימְרַעְטַ פָּוּן דֵּי דָּאַוְגַּעַנְטַקָּעַסְ אַ. אַ. וַ.

רְעַבְּבַיְ אַפְּעַרְ בָּאַמְעַרְקַט אַסְעַרְעוֹסְקַי רֻעַם קָאַמְיסָאָרְ, אַוְ עֲרָ וְאַלְלַאְןַ אַכְּטָנָגַן גַּעַבְן אַוִּיחַ רֻעַם יְוָרְשַׁ אַוְיְסְפִּירְוָנְגַן אַיְזַן יְעַרְן מְאַנְגָּטַ וְאַלְלַאְן אַיְםְ צְּוִישַׁקְן אַ סְּפָעַצְיְעַלְן בָּאַרְיכַּטְ פָּוּן וַיַּן כָּאַרְאַקְטָעַרְ אַיְזַן אַוְיְסְפִּירְוָנְגַן. הַאַלְלַן וְאַלְלַאְן דָּרָרְ יְוָרְשַׁ, נְעוּוִינְטָלְךְ, אַזְוִי וַיַּן דָּרָרְ פְּרִיצִים אַיְזַן אַיְינְן קִינְרַ, אַיְזַן אַזְוִי וַיַּהַן דָּרָרְ דָּאַךְ בָּאַיְזַן בָּאַיְזַן וְיַךְ עַפְעַס גַּעַלְטַ אַיְזַן קַעַשְׁעַנְעַ, וְאַלְלַאְן, דָּרָרְ קָאַמְיסָאָרְ, אַרְיְסְגָּעַפְן דָּרָרְ יְוָרְשַׁ יְעַרְן מְאַנְגָּטַ צְּוֹיִי הַוְּנוּרָעַטְ רְוָפְלַ, דָּרְעַבְּבַיְ אַפְּעַרְ וְאַלְלַאְן דָּרָרְ יְוָרְשַׁ אַוִּיחַ וְאַסְמַהְהַה צּוּם בַּיְשְׁפִּילְ, וְעַטְ עֲרָ אַוְסְבְּרַיְנְגַּעַר דֵּי דָּאַוְגַּעַנְטַ סְמַעְ.

דָּרָרְ יְוָרְשַׁ אַיְזַן גַּעַקְוּמַעְן צְוָפְּאָרְן אַיְזַן פְּרוֹסְקַעְטַ אַיְזַן הָאָט וְיַךְ בָּאַלְדַּ גַּעַנוּמוּן בָּאַקְעַנְעַן מִיטַּ דֵּי אַרְוּמִינְגַּעַ פְּרִיצִים, אַיְזַן אַיְזַן עַטְלִיכְעַ שָׁמָאַנְטָן אַרְוּם אַיְזַן גַּעַוְעַן בָּאַקְאַנְטַ מִיטַּ אַלְעַיְגַּעַ לְעַפְּ-קִינְרָעַרְ אַיְזַן

שווין געפֿאָרן אויףּ אלעַ בעלער פֿון די אַרְומִינְעַ פֿרִיצִים. אַיִּזְ חַסְרוֹן נָאָרָה: צוֹ וֵיךְ אַוִּיפּ בְּעַלְעַר הָאָט עֶרֶדְיוֹ פֿרִיצִים נִישְׁתַּגְנְּפֿאָרְטַּן, וְוֵילְ אַסְעָרְעוֹסְקִי הָאָט אִים אַנְגְּנוֹאָנְטָה, אוֹ דיּ גַּעֲזָלְדִּינְעַ יְרוֹשָׁה וּוּטָה עֶרֶבְקְוּמָעַן עַרְשַׁת דְּעַמְּאָלָט, וְוּן אַסְעָרְעוֹסְקִי וּוּטָה אַיְנוֹעָהָן, אוֹ עֶרֶדְיוֹ פֿרִיט וֵיךְ אַוִּיפּ שְׂטִילְ, סָאַלְדִּיר אָונְ בְּאַשְׁיָּרָה, אוֹ אַבְּעָרְהוֹיפּ, וְוּן עֶרֶדְיוֹ וּוּטָה וֵיךְ אַבְּעָרְגְּנָעָפּן צוֹ דְּרָעָר וּוּרְטְּשָׁאָפּּת.

אַבְּעָר אָוֹ עֶרֶדְיוֹ צְנוֹנִיְּפֿעְנְּפֿאָרְטַּן מִיטְ דיּ לְעַבְּקִינְרַעַר, אַיְּ אִים שְׁוִין גַּעֲזָעַן וּוּיְנִינְגְּ צְזוּיִיְּ הַנוֹּרְדְּרַעַטְ רַוְּבָּל אָמְאָנָאָט. אַלְצַ אַיִּינְסַ וּוּיְ אַטְרָאָפּּן אַיְּן יִם. מַעַן דְּאַרְפַּ שְׁפִּילְן אַיְּן קָאָרְטָן, מַעַן דְּאַרְפַּ אַוִּיסְגְּעָפּּן גַּעַלְטַ אַוִּיפּ נָאָרָה פֿאַרְשִׁידְרָעָנָה אַזְכָּן, מַעַן דְּאַרְפַּ פֿוֹנְרוֹעָהָן, אָונְ דיּ חַבְּרִים וּיְנָעָן, וּזְאָסְ הָאָבָּן גַּעֲזָוָסְטַ וּזְיַן גַּעַלְטַ-מְאָנְגָּלָה, הָאָבָּן אִים גַּעַרְאָטָן, עֶרֶדְיוֹ וְאַל אַנְ-הַיְבָּן אַרְיִינְפְּאָרָן אַיְּן קָאָמְעָנִיךְ אָונְ וֵיךְ בְּאַקְעָגָעָן מִיטְ דיּ אַרְיָן, בָּאַ וּמַעַן עֶרֶדְיוֹ וּכְעָרָקְרִינְגְּ גַּעַלְטַ, וּפִילְ עֶרֶדְיוֹ וּוּטָה בָּאַרְאָרָפּּן דְּרָעָר יְוֹרָשְׁ הָאָט טָאָקָעְ אַזְוִי גַּעַטָּאָן. קִיְּן קָאָמְעָנִיךְ אַיְּ עֶרֶדְיוֹנְגְּעָפּּאָרָן אַיְּן אַטְיִיעָרְעָרְ קָאָרְעָטָעְ מִיטְ פֿירְ פֿעָרְדְּ "נַאֲשְׁפִּיִּ", מִיטְ אַשְׁיְנָעָם לְאַקְיִי אַיְּן פֿאַרְפְּאָרָן אַיְּ עֶרֶדְיוֹ חַיְתְּשַׁעְ טְרִינְקָאַוּסְקִי — אַ קָּעְנְגִּינְגְּ אַרְטַ אַיְּן שְׁטָעָטָלְ. חַיְתְּשַׁעְ טְרִינְקָאַוּסְקִי הָאָט דְּרָעָר יְוֹרָשְׁ פֿאַרְטְּרוֹיטְ, אַזְוּלְ עֶרֶדְיוֹ וּוּלְן מַאָכָן אַזְנְהָאָה אַוִּיפּ גַּעֲזָוָסְטַ פֿרְאָצָעָנָהָן, אָונְ אַזְוּלְ אַיְּם גַּעַבְנָה רֻעָם גַּוְיִינְתִּין מַעַנְשָׁן דְּרָעָצָה. יְעַנְהָאָט נַלְיָיךְ גַּעַנְגָּפּן צוֹ וּוּסָן אַיְּנִינְגְּ קָאָמְעָדָ נִיעָרְ אַיְּרָן, וּזְאָסְ הָאָבָּן לְאָגְןְגִּינְשְׁתַּן גַּעַלְאָזָטְ וּזְאָרָטְ וֵיךְ. פָּאָרְ דְּרוֹנִינְגְּ אַיְּרָן הָאָט דְּרָעָר יְוֹרָשְׁ גַּעֲזָוָסְטַ, אַזְוּלְ עֶרֶדְיוֹ קִינְפְּטִינְגְּעָרְ בְּעַלְהָבִיתְ אַבְּעָרְ נִעְרָנִישְׁתַּ, וְאַרְוּם אַסְעָרְעוֹסְקִים מַאֲיָנְטְּקָעָסְ מִיטְ דְּרָעְ שְׁטָאָטְ, נָאָרְ דיּ עַרְשְׁטָעְ צִיְּתַ הָאָט עֶרֶדְיוֹ נָאָךְ נִישְׁתַּ, פֿאַרְשְׁטִיטְ וּוּחְ, דיּ נַאֲגָעְ צַוְּלָמָאָכָטְ, וּזְאָסְ אַיְּ אַיְּנְטְּלִיךְ גַּאֲרָנִישְׁתַּ, וְאַרְוּם אַסְעָרְעוֹסְקִי אַיְּ שְׁוִין אַזְוּלְ פֿוֹנְ אַכְצִינְגְּ יְאָרְ... וּפִילְ לְעַבְּטַ אַזְעָנְשָׁ... בְּכָנְ וּוּלְ עֶרֶדְיוֹרָשְׁ, מַאָכָן אַזְנְהָאָה אַוִּיפּ גַּוְעָטָעְ צִינְזָ, וּזְאָסְ רָאָס אַיְּ אַיְּנְטְּלִיךְ נָאָרְ אַזְלִיקְ פָּאָרְ דְּעָם פֿאַרְלִיעָרְ. דיּ אַיְּרָן, וּזְאָסְ הָאָבָּן גַּאֲרָנִישְׁתַּ גַּעֲזָוָסְטַ פֿוֹנְ דְּרָעְ גַּאֲנְצָעָרְ מַעְשָׁהְ, אַזְוּלְ אַסְעָרְעוֹסְקִי הָאָט רֻעָם יְוֹרָשְׁ גַּעַנְמוֹעָן אַוִּיפּ אַזְרָאָבָעָן, הָאָבָּן גַּעַחוֹנְילִיךְ אַיְּם גַּעַנְגָּבָן גַּעַלְטַ, וּפִילְ דְּרָאָס צַעְלָאָזָעָן אַיְּנְגָּלָה הָאָט גַּעַבְעָטָן, אָונְ אַזְוּלְ עֶרֶדְיוֹ אַזְנְהָאָה קָוְעָצְרִיךְ פֿיְיטְ דְּרָאָס גַּעַלְטַ פֿאַרְהוֹלְעַטַּ מִיטְ דיּ וּגְנָעָן פֿרִיצִים אַזְוּלְ פֿאַנְגָּס אַזְנְהָאָט וֵיךְ שְׁוִין אַיְּ קָאָמְעָנִיךְ אַזְוּלְ פֿיְלְ אַנְגְּנְבָּאָרָטָן, אַזְוּלְ עֶרֶדְיוֹ מַעְרְ נִישְׁתַּגְנְּפֿאָרְטַּן קִרְיָן, אַזְוּלְ עֶרֶדְיוֹ גַּעַנְעַטְרָאָטַן צוֹ פֿרִיסְקַ, וּזְאָסְ אַיְּ אַוִּירָה, נָאָט צוֹ דְּאַנְקָעָן, אַ שְׁטָאָטַ, וְאַזְוּלְ עֶרֶדְיוֹ אַגְּנְעַכְאָפְטַ בֵּין פֿוֹטְזִינְגְּ טְוִוְוָנְטַ רַוְּבָּל.

פֿוֹנְ אַגְּנְפָּאָגְן הָאָט עֶרֶדְיוֹ וֵיךְ גַּעַהְיִת פֿאָרָן קָאָמִיסָּאָרְ. אַבְּעָר אָזְ קָוְרְצִעְרִיךְ צִיְּתַ אַזְוּלְ דְּרָעְ קָאָמִיסָּאָרְ גַּעַוְאָרְ גַּעַוְאָרְ, אַזְוּלְ יְוֹרָשְׁ שְׁאַרְלָאַטְאַגְּנָעָטַ

אנו או כיתאים או פולדי נאנצ'ו אומגנונט.

רעלאלט הווא רער קאמיסאָר געשירבן צו אַסערעוזקון זענן דעם
וירשס אויפֿירעכטס. דערוייף האט אַים אַסערעוזקִי געענטפֿערט, או ער
וואל מורייען זיין אלע קראעריטאָרין, זאָס האָבּן חעקטלען אויפֿן יוֹרְשֶׁן, או זיין
וועט אַינגענטאָלט וועָרָן, אַבעער אַ צוּוֹתִין מָאָל, אוֹפֵן זיין זעלן דעם יוֹרְשֶׁן
לייען געלט, זעלן זיין נישט קריינַן באַצָּאָלט — אָזְוִי זאָל זיין רער קאמיסאָר
מְשֻׂלְּגָן, אָנוֹ אָנוֹ אַנְגַּזְוּזָן.

דרר קאָמיסאָר האָט אַפְּגַּנְשִׁיקְט רֻם רַיְסְטוּר פֹּן אַלְעָן וּוּקְסָל-גַּעֲמָר,
אוֹן אַסְעָרָעוֹסְקִי האָט פָּאָרָאָרְנֵט רֻם קָאָמִיסָּאָר אַפְּצָצָאָלִין דָּאס גַּעֲלִינְעָנָה
גַּעֲלָתָה, אוֹן דָּעָנָאָךְ אַיְזָן קְלִינְיְגִּיט: רֻם יוֹרֶשׁ וְאַל עַר דָּרָפָאָר גַּעֲבָן
פּוֹפְּצָנִין שְׂמִץִין. נָאָךְ דִּי שְׁמִיצִין וְאַל עַר הַיכָּף וְמִיד אַפְּגַּנְשִׁיקְט וּוּרָן אָהִיִּים,
איָן קָאָלִישָׁעָר גַּנוּבָּרְנִיעָה.

אין אַהֲלָב יְאַר אַרְוֹם הַאֲט אַסְעָרְוּסִקִי אַרְיִינְגְּנֶשִׁקִט אָן אַנְדָּרְעָן
יְוּרֶשֶׁ, שְׁוֵין אָ יְוָנְגְּנָרְמָאָן פּוֹן אָ יְאַר צָחִיאָן-צָחָאנְצִיגִן. צָוָאָמָעָן מִיטָּן
וּוֹרֶשֶׁ הַאֲט דָּרָעָר קָאָמִיסָאָר בָּאָקְוּמָעָן אָ בְּרִיתָ, אָן וּלְכָן עַס אַיִן גְּנוּעָן
גְּנוּאָנְטָ רָאָסְוּלְעָבָעָ, וְהָס אַיִּינָם עַרְשָׁתְּבָנָרְתָּ בְּרִיתָ בָּאָ רָעָם עַרְשָׁתְּן יְוּרֶשֶׁ.

דרר צוּוִיטָעָר יוֹרֵש אַיְזָבֶר גַּעֲזָעָן נַאֲך אַ גַּרְעַסְעָרָר שַׁאֲרַלְאַטָּאָג, זַוְּיַי דַּרְר עַרְשַׁטְעָר, אַוְן אַוְיך אַ סְּרָאַ קַלְגַּעַרְעָר פָּגָר יַעֲנָעָם. דַּרְר הַאֲטָאַיְינְגַּעַוְהָג, אַו אַחֲן דַּעַם קַאֲמִיסָּאָר קַאֲן מַעַן נַאֲרַנְיִשְׁתָּאַוְיפְּטוֹן, אַו מַעַן קַאֲן הַאֲבָן אַאֲזַוְּסְטָן סְוּפָה, זַוְּיַי דַּרְר עַרְשַׁטְעָר, אַוְן עַר הַאֲטָאַבְּשָׁלָאָסְן צַוְּיַי צַוְּיַהָעָן דַּעַם קַאֲמִיסָּאָר צַוְּיַי צַוְּעָקָן אַוְן אַצְּוּי אַרְוָם וּוְעַט עַר קַאֲנָעָן טָוּן, זַוְּאַס עַר וּוְעַט וּזְעַלְן.

ער האט אַגְּנָהָוּבָן אַרְיִינְצָקוּמוּן צוֹם קָאַמִּיסָּאָר אַין הוּוִי, הָאָט זַיךְ פְּלוֹמְרָשֶׁט נַעֲהָלָתָן טַעַשָּׂה עַנְיוֹ אָונֵן פְּלָעָנֶט אַסְּקָ צַיִיט אַפּוֹיזָן צַוָּאָמָעַן מִימִיט דָּעַם קָאַמִּיסָּאָרָם פָּאַמְּלִיעַ. מִיטָּ דָּעַם קָאַמִּיסָּאָרָם וּוַיַּבָּ, שָׁוֵין אָונֵן עַלְתָּעָרָעַ, נַאֲנָר אַקְלָנוּגָן פְּרוּיָ, פְּלָעָנֶט עַר אָוְמִישָׁנָעַ וּזְאָסָמָעַר פָּאַרְבְּרִינְגָּעָן אָונֵן זַיךְ גַּעֲסְטָאָרָעַט דָּרָרְחוּיָּוָן אַירָ, אָוּ אַירָ מַאן אַיִן בָּאנְגָּנָגָעָן אָן עַולָּה קָעָנָן דָּעַם עַרְשָׁתָן יְוָרָשָׁ. אַזְוֹנָעָן וְאַכְּנָן טָאָר מַעַן נִישָׁתָּ. אַירָ מַאן הָאָט יְעַנְעָם יוֹרָשָׁ, אַקְנָר פָּן אַזְוֹנָעָן יְחַסְנִישָׁעָ עַלְתָּעָרָעַן, אַוְמְגָלִיקָלִיךְ גַּעֲמָאָכָתָן; וְזִוְינָרָגִין אַסְעָרָעָהָסָקָוָן וְזַיְן גַּעֲטָרְיוֹאַשָּׁפָטָן, הָאָט עַר, דָּעַר קָאַמִּיסָּאָר, נַאֲרָנִישָׁט גַּעֲוָהָן, זַחְאָס עַר טָוָט.

— איך הראב טאקי געואנט מיין מאן, — האט זי צונעשטיטט, — איז ער זאל זיך מאכן נישט וויסנרגין רערפונג. זאָרום ער דארף רען פאַרוֹאָרְגַּן דעם אלטן בהור, וואָס פֿאַרְמָאנְט אָזֶוי פֵּיל מיליאָגעַן? אָון מיין מאן האט

מיר טאכע מורה געווען, או נאכן שמיין רעם יורש, האט ער עפערס
חרטה נערקאנן אויף רעם נאנצון עסָק.

און פון איזינע שטמען האט ער רעם קאמיסארס זיין איבערגעזיאן
אויף זיין צָר. זי האט פארשטייט ווינע פונטה און האט צונגענרייט רעם
מאן. ער האט איר געווען א פשוט חשבן. ער, דער יורש, מיט איר
מאן וועלן קאנען קירין הנעררטער טוינטער רובל געלט צו ליען, יעדערער
וועט ליען, און מען ווועט זי סינט איז איבערקומען, בי דער אלטער וועט
צומאכן דִּי אונגן. עס פארשטייט זיך, או פון א גראיסער סומע געליענען
געלט וועט איר מאן קאנען געמען פאר זיך א היפשע סומע און נאך
אַסְעָרָעָסְקִים טויט וועט אַר מאן זיין גֶּלְקִילִיך. ער, דער יורש,
וועט אַיִם אֲפֵשְׁרִיבָן און שיינקען און געבן און טילן. מיט איין זאָרט,
דאַס אַיִן אַגְּלִיק פָּאָר אַיִם.

מען האט געללאָסן "בלאט". און צוואמגעגעשטעלט אַ פְּלָאָן, זי אַזְּוִי צו
בְּאָקְמוּן געלט.

עס אַיִן געבליכן באַ זיך, או דער יורש זאל אַנְהִיּוֹבָן אַפְּטָעָרָר פָּאָרָן קִיּוֹן
קָאָמָעָנִיּוֹן און בְּאָקְעָנָעָן זיך דָּאָרָט מיט אַיְנָעָם מְשֻׁהָלָעָ קִיּוֹן, אַ אַדְּרָאָט
פָּאָרִינָאָר, אַ גָּעָרָאָטָעָנָר און אַ גָּעָשָׂקָטָעָר, וְאָסָקָן דָּרָעָם יורש אַיִן אַ
סְּךָ פְּרָטִים מִוְתְּהָלֵפָן, בְּאָוּנוּרָעָם אַיִן געלט לְיַעַן.

דרער יורש האט אַיִן זיך בְּאָקְאָנט מיט מְשֻׁהָלָעָן און האט אַיִם געבראָכְט
זו זיך קִיּוֹן פְּרוֹסְקָע. אַוְיָוָן ווֹעֵג האט ער אַסְעָרָעָסְקִי וועט שְׁטָאָרָבָן.
וְאָסָקָן ער דָּאָרָף אַיִם, אַן אַיִן פְּרוֹסְקָע האט ער גֶּלְיָיך פָּאָרָרוֹפָן צו זיך
דָּרָעָם קָאָמִיסָּאָר, אַסָּמָּא צו פָּאָרָאָטָן זיך זָאָלְבָּעָרִיט, אויף וְאָסָקָן פָּאָר אַן
אַוְיָוָן מען קָאָן אַיִטָּמָט קִרְיָין געלט.

מְשֻׁהָלָעָ האט אַיְפְּגָעָנָבָן, אוֹ מעַן זָאָל לְיַעַן געלט אַן בְּפִירּוֹשׁ זָאָגָן,
אוֹ דָּאָס געלט וועט ערְשָׁטָ אַפְּגָעָלָט וּוּרָעָן, ווען אַסְעָרָעָסְקִי וועט שְׁטָאָרָבָן.
לְאָגָן וועט סִידְזּוּרִיסִי נִישְׁתָּאָסְקָוָמָעָן צוֹ וּוֹאָרָטָן; ער אַזְּוִי שְׁוִין אַיְפְּגָעָן
אַכְּצִיגָן יָאָר, אַיִן קְרָאָנָק אַן שְׁוֹאָהָן, מען קָאָן זיך רִיכְטָן יְהָרָן טָאָן אויף
זָיַן טוֹיט, לְכָן וועט ער, דָּרָעָם יְוֹרָשׁ, צָאָלָן צִינָוָן יְעָרָסָם יָאָר, פָּאָרָשְׁטִיט זיך,
ニִשְׁתָּאָסְקָוָמָעָן קִיּוֹן קְלִינָעָן, וְאָסָקָן דָּאָרָף קִיּוֹן רָאָלִיעָן נִשְׁתָּאָסְקָוָמָעָן
הָאָט נָאָך אַ גְּרִיסָע פָּאָרִיטָ�גָן דָּאָס, וְאָסָקָן דָּרָעָם קָאָמִיסָּאָר אַיִן אויף זָיַן
זָיַן. מען קָאָן קִרְיָין געלט אַן זיך דָּוּרְכְּרִירִין בְּיוֹ זָיַן טוֹיט: מען קָאָן
אַפְּגָעָנָבָן אַן וּוּיטָעָר גַּעַמָּן, אַפְּגָעָנָבָן אַן וּוּיטָעָר גַּעַמָּן. אַזְּוִי אַהֲן אַ סְּוּפָּה.
דרער פְּלָאָן אַיִן גַּעַפְּלָעָן גַּעַזְאָרָן, אַן מְשָׁהָה דָּאָט גַּעַגְעָבָן אַן עַזָּה, אוֹ דָּרָעָם
קָאָמִיסָּאָר זָאָל אַוְיָסְקָלוֹבָן פָּאָרָן יְוֹרָשׁ רָוְכְּנָעָטְרָבָעָן לְאַקְיָעָן, מיט וועמען
מען זָאָל זיך קָאָנָעָן שָׁאָפָן, וְאָסָקָן קָאָנָעָן אַוְיָסְפָּרָן גַּוְתָּאָלְבָּהָה,
אַיְבָּרָהָוִיפָּט, באַ געלט לְיַעַן, אַן דָּרָעָם יְוֹרָשׁ זָאָל קָאָנָעָן זָיַן רָהָוָן.

און מען האט אַנְגָּהוֹבֵן צו אַרְבֶּעָתִין אוֹף אַלְעַ פְּלִים. מְשַׁהֲלָעַ אַלְיָן
האט אוֹפְּגָּעָוָכְּט אַוְעַלְכָּע אַירְן, וְזָס הַאָבָּן גַּלְטָמָן אָוֹן וְזָס וּוַיְסָן נִשְׁטָט,
וְזָס צו טָן מִיטָּן גַּלְטָמָן. רַי דָּאוֹגָע אַירְן הַאָבָּן אַיְנְגָּעָשְׁטִימָט אָוֹן פָּאָרָן
וַיְגַעַן פְּרִיזָּה האט וִיך אַיְנְגָּעָעָפָּט אַלְעַ וּוּלְטָמָן.

איַנְמָלָאָל אַיְ אַסְעָרָעָוָסְקִין אַיְנְגָּעָפָּאָלָן קְוֹמָעָן פְּלַצְּלִינְגָּן, אַוְמְגָרְעִיכְטִים קְיָין
פְּרָוְסָקָע. אַזְוִי אַזְוָעָן אַיְנְגָּפְּרִיטִם, אָזְ מִיטָּרְיִי חְרִישִׁים פְּרִיהָעָרָה האט
מען אַין פְּרָוְסָקָע שְׁוִין גַּעוֹאָסָט פָּן וַיְיָן קְוֹמָעָן, מען האט וִיך גַּעַרְנִירִיטָה דְּעָרָצָוּ
און אַסְעָרָעָוָסְקִי פְּלַעַנְטָלָץ נַעֲפִינְגָּן אַין דָּרָעָר בְּעַסְטָרָר אַרְדָּעָנוּגָּן.

נַאֲרָ אַיְצָטָה האט אַסְעָרָעָוָסְקִי גַּעוֹאָלָט פְּלַצְּלִינְגָּן קְאַנְטְּרָאָלִירָן רַי אַוְיָפָּ
פִּוְרָוָגָן פָּן יְוָרָש, פָּאָר וּוּמָעָן עָר לְאָסָט אַיְבָּעָר אַזְוָאָ גַּעוֹאָלָטָן פָּאָרָמָעָן.
מִיטָּן עַרְשָׁתָן יְוָרָשָׁה האט עָר וִיך גַּעַנְאָרָט אָוֹן עָרָה האט גַּוְיִינָה בָּאַרְאָרָפָט
וַיְסָן דָּעָם כְּאַאֲקָטָעָר פָּן דָּעָם נִיְּעָן.

אוֹ אַסְעָרָעָוָסְקִי אַיְ אַרְיְינְגָּעָפָּאָרָן אַין הוּוּת, האט עָר גַּעַטְרָאָפָּן אַין
פָּאַלְאָצָע דָּעָם „פָּאַנִּיטִשׁ“ טִיטָּן קְאַמִּיסָּאָר, דָּעָם אַידָּר מְשַׁהֲלָעָה. מִיטָּנַאֲר
אַיְנְגָּעָ אַירְן אַוְן פְּרִיחִיטִם. וַיְיָן פְּלַעְצְּלִיכְעָרָה קְוֹמָעָן האט אַלְעָמָעָן אַיְבָּעָרָה
גַּעַשְׁרָאָקָן. אַ קְוֹק טֻוְנָרְגָּן אוֹף וּוּיְרָעָ פְּנִימָעָר, האט עָר בָּאַלְרָ פָּאַרְשָׁתָאָנָעָן,
אוֹ דָּאָס אַיְ עַפְּעָם נִישְׁתָּחָנָאָר קְיָין גַּלְאָטָעָזָה, אָוֹן עָרָה האט גַּלְיָיךְ גַּעַנוּמָעָן
דָּעָם יְגַעַן „פָּאַנִּיטִשׁ“ אַוְיָפָּן צִימְפָּלָאָן אַיְ בָּאַוְנְדָרָרָחָרָה.

— וְזָס פָּאָר אַ גַּעַשְׁעָפָּטָן הַאָסָטוּ רָאָ מִיטָּרְיִי אַירְן אָוֹן מִיטָּרְיִי
אַיְבָּעָרְגָּן, — הַאָט עָר אִים שְׁטָרְיִינְגָּן, וַיְיָן שְׁטָיְגָּעָר אַיְ גַּעַוְעָן, אַ
פְּרָעָן גַּעַטְאָן.

דָּעָר יְוָרָשָׁה האט וִיך פָּאַרְלָאָרָן אָוֹן האט נִישְׁתָּחָנָאָר קְרִיטְלִיךְ גַּעַנְטְּפָעָרטִם,
אוֹ רַי אַירְן וְהַאֲנְלָלָן מִיטָּן קְאַמִּיסָּאָר, אוֹ וַיְיָהָבָן מִיטָּאִים גַּעַשְׁעָפָּט אָוֹן
וַיְגַעַן וִיך אַיְצָטָ צּוֹלִיבָה דָּעָם צְנוֹיְפָגְעָקְומָעָן. דָּעַמְאָלָט האט אַסְעָרָעָוָסְקִי
אַרְיְינְגָּעָרְפָּוּן רַי לְאַקְיָעָן אַיְנְצָנְגָּוּזָוּ אָוֹן יְדָרְעָן גַּעַפְּרָעָנטִם, וְזָס עָר וּוַיְסָם
פָּן דָּעָם „פָּאַנִּיטִשׁסְ“ אַוְיָפְּרָוָגָן. אָוֹן גַּעוֹאָסָט פָּן אַלְעַ סְוִרוֹתָה מִפְּחָה דָּעָם
פָּאַרְלִיעָנָעָם גַּלְטָמָן אָוֹן נַאֲרָ זָאָכָן, האט אַוְיָסְפִּירְלִיךְ פָּן אַלְעַ דְּרַעְצִילָט
אַסְעָרָעָוָסְקִי.

בָּאַלְדָּ נַאֲכָרָעָם האט אַסְעָרָעָוָסְקִי אַרְיְינְגָּעָרְפָּוּן צו וִיך דָּעָם קְאַמִּיסָּאָר
אוֹן האט אִים גַּעוֹאָגָט, אוֹנָה עָר וּוַיְסָם פָּן אַלְעַ, אוֹנָה האט גַּעַמְאָכָט מִיטָּן
„פָּאַנִּיטִשׁ“ אַיְ רַדְאָחָתָ צו הַוְּלִיעָן אָוֹן צו בָּאַנְגְּבָעָנָעָן אִים. נַאֲרָ זָאָלָה
דָּעָר קְאַמִּיסָּאָר, וִיך מָוְהָה וַיְיָ, וּוּטָה עָר אִים שְׁיַגְּקָעָן דָּאָס לְעָפָּה, אַנְסָט וּוּטָה
עָר אִים הַיְסָן פָּאַרְשָׁמִיָּסָן אוֹף טָוִיטָה.

דָּעָר קְאַמִּיסָּאָר אַיְ גַּעַפְּאָלָן צו רַי פִּים אָוֹן האט וִיך פְּרִיהָעָר פָּוְנְגָּרְעָרָה
גַּעוֹיִינָט אָוֹן דָּעָרְגָּאָר מָוְהָה גַּעַוְעָן וַיְיָ, אָז דָּאָס אַלְעַ אַיְ אַמָּתָה, אָז עָר

איו שלדרין, איי בא אום, בא אסערעוויסקן אין האנט און בעט איזט רחמים. אסערעוויסקי האט געהקט רופן דעם "פאניטש" און אויך דעם לאקי סטעפאן. דער "פאניטש" האט נעהבר אויך געומות זיך מורה ויזן אויף אלץ, וואס סטעפאן מיטן קאמיסאָר האבן רעדצ'ילט. דעם קאמיסאָר האט אסערעוויסקי מוחל געווען און אַריינגעשקטן, און דעם "פאניטש" אַבער האט ער געהיסן געבען אווי פיל שמיין, זיפיל יאָר יונגער איי אלט: צוּוּיַּאַרְכּוֹאַנְצִיג שמיין. נאָכְרָעָם האט נאָך אַסְעָרָעָוָסְקִי אלץ געווכט עפָעָם אַ יְוָרֶשׁ, וואָס זיך פָּאָסְן פָּאָר אַזָּא גְּרוּסְעָרָה, זעלכָע אַסְעָרָעָוָסְקִי ווּט אַס אָפְּשָׁרְיבָּן.

צומ ליעט האט ער יאָ עפָעָם געקראנֵן אַ יְוָרֶשׁ, אַפְּילָו שׂוֹן גוּשָׁת אַזָּא יונגער. דער איי אַלְט געווען אַ יְאָר אַכְּסַטְאַרְכּוֹאַנְצִיג. אַסְעָרָעָוָסְקִי האט אַים אַריינגעשְׁקַט קִין פְּרוֹסְקָע אָון איי אַ האַלְבָּעָמָּה אַס אַסְעָרָעָוָסְקִי גוּשָׁתָאָרְבָּן.

דער יְוָרֶשׁ איי געבלְּבָּן פְּרִיזָן, אָון דַּי לַיְבָּקְגָּנָּעָט זַיְגָּעָט בְּטַל געווארָן. דעם אַלְט האט ער פְּאַרְקִיְּפָט דַּי מַאֲיַנְטְּקָעָם מִיט דער שְׁטָאָט קַאמְעָנִיךְ עפָעָם אַ רְוָם. אַבער דער דְּאַיְגָּינָּעָרָה רְוָס איי געווען אַ גְּרוּסְעָרָה שְׁפָרָה, וואָס איי בָּאָלְד אַריינגעקָרָאָקָן איי גְּרוּסְעָרָה חֻבָּה אָון גִּיד אַוּקְגָּנְשָׁטָאָרְבָּן. דַּי מַאֲיַנְטְּקָעָם זַיְגָּעָט גְּנוּאָרָן אַיְנְגִינוּוּיָּה. אַירָן האַבָּן גוּשָׁתָאָרְבָּן.

דער אַסְעָסְעָרָה האט פָּוּן דַּי אַירָן גַּהְאָט גַּאנְצָן שַׁיִן פְּרָגָה, אַוְיסְעָרָה דעם גַּהְאָלָט. אווי ווי עס זיינָען געווען מעָרְפָּה פְּרָגָה, אָון פְּאַטְעָנָטָן אַיְן דַּי קְרָאָמָעָן האַבָּן אָפְּשָׁר גַּעַנְמָעָן אַ פִּיר, פִּינְפִּיר קְרָעָמָעָר, האט דער אַסְעָסְעָר גַּעַנְמָעָן דְּרִי רְוָבָּל אַ יְאָר פָּוּן יְעָרָן קְרָעָמָעָר — אָון יוֹצָא. אָון אווי אַיְן אויך געווען מִיט דַּי שִׁינְקָעָן: מַעַן האט גַּעַשְׁאָלָט דַּעַם אַסְעָסְעָר צָעֵן רְוָבָּל אַ יְאָר אָון פְּאַרְטִּינְג. האט בְּאַדְרָאַרְפָּט קוּמוּן דער רְעוּיוֹאָר אייְן מַאְל אַיְן יְאָר אויף פְּאַטְעָנָט, האט שַׁיִן גַּעַוָּאָסְטָן דַּעַר אַסְעָסְעָר מִיט אַ פָּאָר טָעֵן פְּרִיהָעָר. דַּעַמְּאָל האט ער אַגְּנָגָעָאנְט, אָוֹ מַעַן זַאל אויף דער צִיּוֹת הַאֲלָלָן אַיְנְגָּאָנְצָן צָנוּמָאָכָט דַּי קְרָאָמָעָן. פְּאַרְפָּאָרָן שְׁטָעָנָרָג דער רְעוּיוֹאָר צָוָּם אַסְעָסְעָר, באָ דַּעַר רְעוּיוֹוּעָר נַיְיָעָן וַיַּיְלָאָרָן קְלִוּשְׁוֹדוֹצִים אָון מִיט אַכְּצָעֵן דִּיעָסְאָטְנִיקָעָם, פְּרִין וְפְרִתָּה, אָון אָוֹ מַעַן קוּמָט אַירָן אָן גַּעַל מִיט דַּי צָנוּמָאָכָטָע קְרָאָמָעָן, וְגַנְטָה דער אַסְעָסְעָר דַּעַם רְעוּיוֹאָר, אָוֹ דְּאָסְזָן זַיְגָּעָט שְׁטָלְכָלָאָר, אָון וַיַּיְלָאָר שַׁיִן אַזְוּזָמָעָט מִיט מִיט אַיְן אוֹוֹי אַ צִּיּוֹת מִיט יְאָרָן. דַּרְעוּוֹיָל פְּאַרְפִּירָט ער אַיְם אָין דַּי עַטְלִיכָּעָר קְרָאָמָעָן, וואָס האַבָּן יאָ פְּאַטְעָנָטָן, אָון יְעָנָר שְׁרִיבָּט שַׁיִן אַונְטָעָר: פְּשָׁר!

רעוויואר קומט, און דערנאך קומט שווין אַיד אונן זאנט, אוּ ער אייז אַ פָּרְשָׁתִיעֵר פֿון שְׂמָכָט, אַונְ רָוקְט אַיְם אַיְן יְדָאָרְיָן דָּאָס גַּעֲלָת. אוּיר האָט דָּרָר אַסְמָעָר גַּעֲהָתָה הַכְּנָסָה פֿון דָּעַם, וּזְאָס ער אייז גַּעֲוָעָן שְׁטָעָנְרִיג דָּרָר בָּעֶל-פְּשָׁרָן צְהִוָּן צְוֹיִי אַירְן, וּזְעַן וַיְיַגְעַן גַּעֲוָעָן אַין קְרִיגָּן. פְּשָׁרָה-גַּעֲלָת הָאָט ער גַּעֲנוּמָן לְוִיט דָּרָר "רִיעָלָע". עַס פָּלָעַנט וַיְדָאַנְהִיבָּן פֿון אַ רְרִיעָל אַונְ פָּלָעַנט נִין בַּיְהָכָר פֿון צָעַן.

געוויאוינט האט רעד אסעמער, ווי א פירשט, אין א נרויס הויז מיט א נרויסאָרטיןן נאָרטן, מיט אלע באַקזעומליכקייטן. דערפֿאָר האט ער גענְצָאלְט פּוֹפְּצִיגְן רׂוּבְּל אַיאָר עַפְּעַם אַ פרִיעַטְעַ, ווֹסֵם באָיר אין הויז האָבעַן גַּעֲהָאוּינַט אלע אַסְעַמְעַרְם. האָלֶט ער אַ פְּאָר קִי אוֹיְף מִילַּה, אַ פְּאָר מִיט אַ קָּאַלְיָאַסְקָע, מיט אַ פּוֹרְמָאַן, ווֹסֵם האָט אַים אַ נְאָשָׁן נִישְׁתְּ גַּעֲקָאַסְט.

רי קאמענץער פריטים פלען אריינשיקן רעם אסעסער הי' און האבער און פון אלעם גוטן, וואס ווי האנן געהאט פא וויר איז רוי הויפן. קיזן רינגר פלען אים אויד נישט פעלן. ריי ריעס אטנטקעס פלען באריינען.

רינגר פלען אים אויך נישט פעלן. די ריעס-יאטניעקס פלען באירגען.
 די פריציט האבן אויך געוואסטט, וואס ווי טווען. ווארום דער אסעסער
 פלענט זי פאר די מהנתה פארבעאָרְן אלע זיעערע פֿאָרבעעכּנס, האבן
 זי שׂוֹן גַּעֲמַעַט פֿאָרְשֵׁמִיַּס אַפּוּעֶר צַי אַפּוּעֶרְתָּע אַוּפּ טוּסִים, צַעֲפָרָאַשְׁקָן
 אַ אַירְן, וּוּפְילְעַס אַזְיַן אַים אַרְיַין, קִינְגַּר הַאַט נִישְׁט גַּעֲמַעַט קָלָאנְגַּן
 אָנוּ מַאנְגַּן. אַוּי אַרְוָם הַאַט דָּרָר אַסְעָסָר גַּעֲהָאַט פָּזְבָּלְטוּבּ.

רערנַאָךְ האָט ער ויך געלָאות קאָסְטָן אָסְטָן געלָט אָונְ אִי געוֹאָרֶן אָסְפְּרָאוֹוְנִיק אֵין סָאָקָאַלְקָעַ, גְּרוֹאָרְנוּרַ גְּבוֹעָרְנוּרַ.

דר עיר טאנן בא א מאנסבל האט זיך אונגעזהויבן, פֿאַרְשְׁטִיט זיך, מיט דראונגען. געדאזונט האט יעדערער אין זיין ביהד-המריש. באיד-המרישים ווינגען געווען צוויאָ: אײַנער אַ נרויסער, דער אלטער ביהד-המריש האט מען אַים געראָפּן, און דער נײַער ביהד-המריש, אַ קלענעערער. דערנאר אַיִ נעווען אַ קלײַן ביהד-המרישל, ר' הורשלס האט מען עם געראָפּן, און אַ שול אָון אַ פֿאָר שטיַַבְּלָאָך. ווי אַלע ווינגען געשטעאנגען אוֹיפּ אַיִן הוּאַט, אָון פֿאָרְן שוֹלְדְּהוּפּ האט זיך געטוֹן באָם ווֹגָן אַ גְּרוֹיסְעָר גְּרָאָפּן — אַ טִּיפֶּר, עטליכע מאָן דֵּי טִּיפֶּר. דער דְּרוֹזְגְּרָאָר גְּרָאָפּן האט זיך געטוֹן בְּיוֹן טִּיפֶּר. אַין גְּרוֹיסְעָר רענְגָּס האט דְּאָס ווֹאָסְעָר אַרְאָפְּגָּנְשׂוֹוְינְקָט דֵּי בְּרָעְנְגָּס פָּוּן גְּרָאָפּן אָווֹי, אָוֹ אַיִ נְאָס אַיִ נְעָוָן צוֹמָן גְּרוֹאָפּן האט מען נִשְׁתָּחָמָט. אָון נָאָר אַ ביהד-המריש אַיִ נְעָוָן שְׁוִין אַיִ אַ ווֹיְטָעְרְדִּיגְּרָאָר גְּאָס, אַרְאָלִינָּע, ווֹאָס אַיִ אַיִ ווִיטְּ נְאָס שְׁטִיטָס וְעוֹהָר אַ הְוִיכָּר בָּאָרגָּן.

אין דעם דְּאוֹינְג ביהד-המריש האט מען שְׁוִין גַּעֲשְׁמוּסָט פָּוּן פֿאַלִּיטִיק. אָון נָאָרְן דְּאוֹונְגָּן האָפּן טִיל גַּעֲלָרְנְט גְּמָרָא, טִיל האָפּן גַּעֲלָרְנְט מְשֻׁנְיוֹת. פֿאָר אַ בְּאוֹנוֹרְרָעָר טִיש האָפּן אַיְדִין צוֹנְהָעָרָט, ווי אַיְנָעָר האט פֿאָר ווי גַּעֲלָרְנְט עִינְדְּיעָקָב, דֵּי אַיְבְּרָעְנָעָה האָפּן גַּעֲרָעְטָט פָּוּן שְׁטָאָטְ-צָאָכָן, פָּוּן צְדִיקִים אָון נָאָנוֹנִים. פֿאַלִּיטִיקָר אָיִ נְעָוָן נָאָר אַ בְּאוֹנוֹרְרָעָר קְוֹפְּקָע אַיְדִין, ווֹאָס פְּלָעָן אַלְעָט טָאג, אַוְיכָן אָן בָּאָס טִיש, פֿאָר אָון נָאָרְן דְּאוֹונְגָּן. דְּרָעְצִילָן פָּוּן מְלֹחוֹת, אָון פָּוּן שְׁלָמָס, אָוֹן פָּוּן וּלְטָדְנִיּוּם, אָון פָּוּן פֿאַלִּיטִיק. ווי האט מען שְׁוִין פָּוּן דְּאָרְטָן גַּעֲשְׁפָּטָן נָאָר דֵּי נִיעָס.

און אַיִן טִיש אַיִ נְעָוָן, ווֹאָס פֿאָר אַים ווֹיְנָעָן גַּעֲוָעָן נָאָר אַלְטָע אַיְדִין מִיט ווִיסְעָר בערד אָון דְּרָעְצִילָט מְעָשָׂות פָּוּן דֵּי פֿאַרְצִיטִישׁ קִיסְּרִים אָון קִיסְּרִינְגָּם, פָּוּן יַעֲקָאָטְעָרְנָע אָון פָּעָטָעָר, אָון פָּוּן פֿאַזְוּלָעָן, אָון פָּוּן דָּרָעָר מְלֹחָה מִיט רְוָסְלָאָר, ווֹאָס נַאֲפָלָלָעָן האט גַּעֲרָעָט אָון גַּעֲלָלְפָּטָן וְאָרָ.

און נָאָר אַ טִיש אַיִ נְעָוָן. דָא ווֹיְנָעָן גַּעֲוָעָן פְּרוּמָע אַיְדִין אָון פְּרוּשִׁים, אַוְיָנָע ווֹאָס וּזְאָרְפָּן אַזְוּקָע ווּבִירָר מִיט קִינְרָעָר, קְוּמָעָן לְעָרְגָּעָן אָון אָן אַנְרָעָר שְׁטָאָט, עַסְנָע אָונָן וּוֹעָרָן אַוְסְנָעָה-אַלְטָן פְּגָרְעָסְטָוּעָן בְּפֶכְבָּר גְּרוֹלָן, ווי דְּרָעְצִילָן מְעָשָׂות פָּוּן יְעָנָר וּוּלְטָט, פָּוּן נְגָעָרָן מִיטָּן נִיהָמָן, אָון נָאָר אַוְעַלְכָעָן מְעָשָׂות, שְׁטִילָע אַיִ אַומְעָטִינְג.

אַרְום דֵּי טִישָׁן דְּרִיעָעָן זיך אַרְום יְוָנָגָן לְיִתְלָאָר, וּלְכָלָע עַסְנָעָסְטָן בְּעַל-הַבְּּתִישׁ וַיִּן אָון אַיְרָעָסָס, אָון שְׁמוּסָן פָּוּן דֵּי שְׁוּעָרָן אָון שְׁוֹינְגָּרָס אָון פָּוּן גּוֹטָע מְאַכְּלִים, ווי האָפּן נִשְׁתָּחָמָט לְאָגָן גַּעֲעָפָּט גְּמָרוֹת אָון מְלָנָן גְּעוֹעָן זיך צוֹ לְעָרְגָּעָן, נָאָר רִידִין אַיִ נְעַמְּמָקָעָר, לְאָוטָם מען דֵּי גְּמָרוֹת אָפּן.

אַזְיִינָגָעֶר צָעֵן גִּיטָּמָעָן אֲהִים עַפְּנָן. עַסְטָמָעָן אֲפְּנָן, אָוֹן אַוְיָב עַס אֲזָּוָן נִישְׁתָּחַ. הָאָטָט מַעַן נִשְׁתָּחַ וְאָס צָו טָוָן, גִּיטָּמָעָן צְרוּיקָא אַין בֵּיתְהַמְּרָשָׁה, וְעַצְטָמָעָן וִיךְ וּוְידָרָעָר אַרְוָם דִּי טִישָׁן, הָאָטָט מַעַן פְּלָמְרָשָׁת בְּדָרָעָה צָו לְעַרְגָּעָן, עַפְּגָּטָט מַעַן פְּנוֹאַגְּדָרָעָר דִּי נְמָרוֹת, נָאָר בִּיסְלָעָכְוִיָּוִי פְּאַרְרָעָרָט מַעַן וִיךְ וּדְרָעָר. אָוֹן אָזְעָס עַס נְעַמְּדָעָן וִיךְ אַוְיָס נָאָר דִּי רִיְּרָה, רָעָרָט מַעַן פָּן חַטָּאִים אַין שְׂטָאָט, פָּן טְרָפְּהַדְּבִּיכְּלָאָר, אַפְּיקְּרוֹסָות אָ. אָ. זָ.

אַין מִינָּעָן צִיטָּן וַיְיָנָעָן אַין קַאמְעָנִיָּן גַּעַוְוָן דִּרְיָיָן נְבִירִים, קַארְגָּעָן אַירָן, וְאָס הָאָפְּנָן וִיךְ גַּעַפְּרָט וַיְיָ קְבָּצָנִים. אַיְיָנָעָר מָ. גָּ. הָאָטָט פְּאַרְמָאָגָט אָט הַונְּדָרָעָרָט טְיוֹוָנָט רָוְבָּל, הָאָטָט עַר גַּעַוְוָוִינָט אַין אָ קְלִיָּן נְיַדְרָעָרָג הַיּוֹלָן, מִיט אָ שְׁטָרוּוּעָנָעָם דָּאָךְ, אַנְשָׁטָאָט אָ לִיכְטָהָאָטָט מַעַן גַּעַפְּרָעָנָט בָּא אַיְלָן, אָוֹן גַּעַנְגָּסָן הָאָטָט מַעַן שְׁוֹאָרָץ בְּרוּוּת מִיט נִשְׁטָּגְּנָשְׁיָלָטָעָק קַאָרְטָאָפְּלָעָם, אָוֹן גַּעַנְגָּנָעָן אַיְזָעָר אַין אָ צְעָרִיסְעָנָעָרָט קַאָפְּאָפְּטָעָ; אָוֹן אָזְעָס עַר הָאָטָט בָּאָדָאָרָפְּטָעָט צָו דִּי פְּרִיצִים קוֹפְּנָן סְחוּרָה, אַיְזָעָר גַּעַנְגָּנָעָן צְוָדָפָום. עַר אָזְעָס גַּעַוְוָן דָּרָעָר גַּעַרְעָטָרָעָר פָּן וַיְיָצָא אַוְיָן בָּרָאָגָפָן.

מַעַן זָאָנָט, אָזְעָס עַר אָזְעָס גַּעַוְוָן אָגְבָּרָן פָּן גַּבְּרָעָן דִּרְיָיָן בְּכֻעוּעָצָקִין, גַּעַבְּנָן קַאמְעָנִיָּן, פָּאָר וַיְיָמָעָן עַר פְּלָעָנָט אָלְעָז אַיְנָקְוִיפָּן, אָוֹן דִּי רַעַכְעָנוּנָעָן פְּלָעָנָט עַר אַיְסָמָקָן מִיט אָ שְׁטָעָקָעָלָעָ אַוְיָפָן וְאָמָר. דָּאָס שְׁטָעָקָעָלָעָ אָזְעָס גַּעַוְוָן אַוְיָסְגָּעָשָׁנָטָן פָּונָם פְּרִיצִים אָ בְּיָמָל, אָוֹן מָ. הָאָטָט אַיְסָמָקָן צְוָנָעָשָׁרָבָן אָזְעָס גַּעַמְּעָקָט אַיְבָּעָרָן וְאָמָר. אַזְעָס אַרְוָם עַר אָזְעָס גַּעַטְּפָטָעָט פָּן עַטְּלִיכְּעָ יָאָר אַגְּנָעָקְּלִיבָן דָּרָעָם קַאָפְּיָטָלָאָל.

דָּרָעָר צְוִיְּתָרָעָר קַאָרָגָעָר גַּבְּרָעָר שָׁ. סָ. אַיְזָעָס גַּעַוְוָסָט גַּעַוְאָרָן פָּאָר אָגְבָּרָן פְּלָצְלִינָגָן, אַוְיָחָד אָ בְּרִיהָ בָּא אָ גַּוְטָן פְּרִינָט. פְּרִיהָעָר אַיְזָעָר עַר גַּעַוְוָעָן אָ מִילְּנָעָר אָזְעָס דָּרָעָם פְּרִיצִים מִילְּן פָּאָר צָעָן גַּילְּרָן אָ וְאָהָר, דָּרָעָנָאָךְ הָאָטָט עַר גַּעַמְּאָכָט אָנָּאָלְיָוָנָעָ צָו מִאָקָן אַיְלָן, מִיט אָ דָּרְפָּטָאָךְ אָוֹן מִיט פָּעָרָה. נָאָר קַיְיָנָעָר הָאָטָט נִשְׁתָּחַ גַּעַוְאָסָט, פָּן וַיְיָגָעָן עַס הָאָטָט וִיךְ צָו אַיְסָמָקָן אָזְעָס פִּילְּ גַּעַלְּטָ, אָפְּשָׁר פְּוֹפְּצָעָן הַונְּדָרָעָרָט רָוְבָּל, וְאָס דִּי רַאְיָוָנָעָ אָלְיָוָנָעָ הָאָטָט אָנָּעָר גַּעַקְּאָסָט. דָּרָעָנָאָךְ אַיְזָעָר וִי אַיְזָעָס נִאָכָט אָפְּגָּנָעָבָרָעָנָט גַּעַוְאָרָן. הָאָטָט עַר אַגְּנָעָהָוִיבָן פָּאָרָן מִיט דָּרָעָר סְחוּרָה אָ. טָ. אָיְזָעָן וַיְיָנָעָן בְּרִיטְשָׁקָעָן. שָׁ. סָ. פְּלָעָנָט תְּרִיבָּפָן דָּאָס פָּעָרָה, אָוֹן אָ. טָ, וְאָס הָאָטָט גַּעַהְאָט אָפְּשָׁר אָ טְיוֹוָנָט רָוְבָּל, אַיְזָעָס פְּלָצְלִינָגָן גַּעַוְאָרָן אָ נְרִיסְעָרָר סְחוּרָה פָּן הַכּוֹאָה אָוֹן בְּרָאָגָפָן. עַר אַיְזָעָס גַּעַמְּאָכָט גַּעַשְׁעָפָטָן אַיְזָעָס צְעָנְרָלִינָגָר טְיוֹוָנְטָעָרָט רָוְבָּל. רָאָה הָאָטָט אַיְזָעָס קַיְיָנָעָר נִשְׁתָּחַ גַּעַוְאָסָט, פָּן וַיְיָגָעָן הָאָטָט וִיךְ גַּעַנוּמָעָן צָו אָ. טָ. אַזְעָס פִּילְּ גַּעַלְּטָ, אָזְעָס זַיְנָעָן אַזְעָקָעָ אַיְנָיָעָ יָאָר.

איינט האט געווין ש. ס. מיט א. ט. אויף א ברויה. מען האט געבראכט עטילכע פלאש שטארקן ספריט, געמאכט א פאנש, טי מיט ספריט, בי מטען האט זיך נומט אונגעשפּוֹרט.

האט מען גענומען טאנצן א רעל. אויז טאנצנְרִיג, אויז ש. ס. געוזאן ביגלופּנְרִיג, און ער האט געוזנט:

— ניט אומזיסט טאנצעט א. ט., וואָרָם דאס, וואָס ער האנְדֶלֶט אויף אויז פֿיל צענְרִלְגָּער טוֹינְגְּטָר רַבֵּל, אויז פֿאָר מִין גַּלְתָּ.

אויז געוזאן א מהומה, און באָל אויף מאָרגָן אויז מען געאנְגָּען צו אַ דִּינְהָרָה צָעִיטְיָלְן זיך מיט דעם געלט. עס אויז געווין אַ סְכָּסָר אַין פֿינְה טוֹינְט רַובֵּל, האט א. ט. געשוֹאוֹיזָן באָ אַ סְפָּרְהָרָה, און ש. ס. אויז שוֹין געבלְבָּן אַלְיָזָן דָּרָר סָחָר אָון דָּרָר נְבָיר. און באָ אַים האט מען שוֹין אַנְגָּעוֹבָּן עַס אַרְבָּעָם אַנְשָׁטָאָט קָאָרְטָאָפְּלָעָם מִיט שָׂאָלָעָץ.

דרער רַוִּיטָּעָר קָאָרְגָּעָר גְּבוּר אויז געווין ר. ב. ב., אָן אַוְפָּנְקָוּמוּנָעָר גְּבוּר, וואָס האט זיך געמאכט אַ פָּאָרְמָעָן פֿוֹן אַלְעָקְסָאָנְדָרָעָר דֻּעָם צְוִוִּיטָּנָס יַאֲנָה. וואָס אויז דאס געווין פֿאָר אַ יַּאֲנָה, אויז נָאָר זיך שָׂעוֹר פָּאָרְצָוְשָׁטָעָלָן. אווֹינְס אויז נִישְׁט געווין זִינְט דֵּי וּוּלְט שְׁטִיטָה. אַ נָּגָּנָּץ יַאֲר אַין אַהֲרָן גַּעַפָּאָרָן מִילְּיטָעָר, מען האט אַוְיָגְנָעְמוּירָט אַ פָּאָרְקָאָן אויף אַ קְוֹאָרָאָטָעָן וּוּאָרְסָט אַין אַלְעָר פֿיר וּוּיטָן, אָן אַין מִיטָּן אויז געווין אַ טִּירְגָּאָרָתָן, וְאַהֲרָהָין עַס וּוּינְעָן געבראָכָט געוזאן טוֹינְגְּטָר פָּאָרְשִׁיְּרָעָנָעָה חִוָּתָן פֿוֹן דָּרָר אַנְגָּצָעָר וּוּלְט, אָן דָּרָר קִיסְּרָמִיט אַלְעָר אַיְרָאָפִּיאָיְשָׁעָ פְּרִינְצָן וּוּינְעָן געשטָאנְגָּעָן אַין דָּרָר הַיְּךְ אַוְיָפָּן פָּאָרְקָאָן אָן דֵּי חִוָּתָן, וואָס האָבוֹן געהאטָט געונג פֿלְאָץ צו אַנְטְּלוֹיפָּן.

האט ד. ב. געהאטָט אַ קְרָעְשָׁמָעָן געבען בְּיַעַלְאָזְוּשָׁ, אַקְרוֹאָט וְאָוּ דָּרָר אַנְגָּצָעָר אַנְגָּעָנְפָּאָרְעָנְעָר עַולְמָה האט זיך געפּוֹנָעָן אָן זָאוּ עַס האט אויף קוֹאָרָטְרִיטָרָט דָּס מִילְּיטָעָר.

אין דָּרָר צִיְּטָן פֿוֹן יַאֲנָר האט ער גַּלְעִילָּוּת פֿאָר אַ נְלָуָל שְׁנָאָפָּס דְּרִיסְיָן קָאָפָּ. אָן אַ רַּוְּפֵל פֿאָר אַ בְּעַסְעָרָן שְׁנָאָפָּס. פֿאָר אַ בּוֹלְקָע האט ער גענוּמָעָן דְּרִיסְיָן קָאָפָּ, פֿאָר אַ בּוֹיְנָן פָּאָפִּיר אויף אַ פְּרָאָשְׁעָנָעָ שְׁרִיְּיָבָּן שָׁוָּם קִירְבָּן — אַ רַּוְּבֵל. ער האט גענוּמָעָן, ווּפְלִיל ער האט אַלְיָזָן געוזָאלָם, אָן קִינְגָּעָר האט אַים פְּמַעַט נִישְׁט געשטָעָרט. אָן אויז האט ער אַנְגָּעָנְקָלִיבָּן צְוּיְּהָנוּרָעָטְדְּטוֹיְוָןָם רַוְּבֵל, אָן זִין פְּרָוִי, וואָס האט אויך געמסָחָרָת בעהָה-מעשה בְּאוֹנְדָרָעָר, האט געמאכט באָ אַ זְעַצְמָן טוֹיזָנָט וּלְפָעָרְגָּעָר רַוְּבֵל. האט שְׁוִין ד. ב. געקוּוֹפָּס אַ מַּאֲיָאנְטָעָק באָ אַ טִּיךְ, צְחוּיָּי מִילָּ פֿוֹן קָאָטָעָן, אָן האט אויפָּגְנָעְשָׁטָעָלָט אַוְיָפָּן טִיךְ אַ צְיִילְנְדוּרְמִיטָּל אָן פֿאָרָן דְּוּרְוָעָהָעָנְרִיגָּן, ווּגְנָעָם אַ קְרוּם פֿאָרָן וּכְעָצָעָן הָנוּרָעָט רַוְּבֵל אַ יַּאֲרָן.

או דער קרוב האט פרנסה, האט ער די מיל אפנענומען, און די זין זיינע האבן געטראגן די וועלאר אין מיל.

מיט די פיש פון טיך האט ער אויך געמאכט אַ חכלית. ער האט אַנגנודונגגען פוייריים אויף צו פאנגען די פיש. די געפאָנגגען פיש האט ער געהאלטן אין טיך אין נרויסע קאָסטענס מיט קליען לעלאלך, און יערן דראָגערטשטאג זיינען פון קאמענץ געומען די פיש-סוחרים קויפן באָ אַס פיש. דער פרייז איז געווען אַס-העכסן צוועלט גראַשן אַ פונגט.

פֿאָר פיש האט ער זיך אַנגנעליות געונג, נאָר עסן פיש האט ער זיך נישט פֿאָרגנונג, אויסער שבת, זיינע די בעלה-היפותט פֿלענט אַויסטילן צו פֿיצלאָר פיש.

זיין קָאָרְגִּיקִיט איז שוין אַווֹי אַין אלֵיך געווען. אַפְּילוֹ די פּוֹטוּר פֿוֹן זיינע דֶּרְיִיסִין בהמות האט ער זיך אויך נישט פֿאָרגנונג צו פֿאָרוֹכוֹן, נישט נאָר צו עסן.

געווען איז ער אַבער אַ גאנץ קָלוֹנוּר אַיר אַן אַפְּילוֹ אַ משְׁפֵּיל. נאָר דַּעֲמָלֶט האט ער שוין גַּעַלְעָן אַ רְוִסְיָעַ צִיטְוָנָג. גְּרָאָר דָּאָס האט ער זיך פֿאָרגנונג צו קויפּן אַן האט נָאָרְגִּינִּשְׂטָלָעַט פֿאָרגנונגען אַ בלְאָס נָמָרָא. אַז ער איז געפּאָרָן קִין וְאַרְשָׁעָ קְוִיפּן אַ פֿאָר שְׁטִינְעָר צּוּם מִיל פֿאָר דֶּרְיִי הַוְּנָדָרֶט רָוֶבֶל אַין פֿרָאָגָעָ בָּאַ סָאָרְקִינְגָּן, אַיז ער אַיְינְגַּעַשְׁתָּאָגָעָן אַין אַגְּרָקִיךְ אַין פֿרָאָגָעָ, דָּאָרָט גַּעַלְאָפָּן אַן גַּעַגְעָסָן פֿאָר פּוֹפְּצָעָן קָאָפָּ. אַ מִיטָּאָגָן. אַן קִין וְאַרְשָׁעָ האט ער נִימְגַּד גַּעַוְאָלָט אַרְיִינְגָּפָּרָן אַדרָּעָ נִין צְרוּפָּס : טָאָמָעָר וְוָעָט זיך פֿלְצִילְינָג עַפְּעָס פֿאָרוֹזָעָן קויפּן. אַיז ער אַזְּעוּקְּגַּעַנְפָּאָרָן פֿוֹן פֿרָאָגָעָ, אַן וְאַרְשָׁעָ האט ער נישט געווען.

פֿוֹן די רְיִיכָּע פֿאָמְּלִילָעָם, וְאַס האָבָּן גַּעַשְׁפִּילָט אַ נְרוֹיסָעַ רְאַלְיָע אַין שְׁטָאָט, אַיז די עַרְשָׁטָע גַּעַוְעָן רִי יְאָנִיעָ טְרִינְקָאָוָסָקִי. ער האט גַּעַהָאָט אַ וְיִירְשִׁינְגָּקָ פֿאָר פְּרִיצִים, דָּאָס הוּא אַיז גַּעַוְעָן מְעַבְּלָרָט אַוְיָפָּן הַעֲכָסָן אַרְטָ. זיין זַיְבָּ, חַיְּתָשָׁע, אַיז גַּעַוְעָן די עַקְרָה-הַבִּיטָּה, אַן אַשְׁחַ-חַילָּ, אַ גַּעַרְאָטָעָנָע אַן אַ קלְגָּעָ פְּרִיזָמָ. רֻעָם וְיִידְשִׁינְגָּקָ האט זיך גַּעַפְּרָט. בָּאַ אַיר זַיְנָעָן שְׁטָעָנָרָגָן גַּעַוְעָן פְּרִיזָמָ. זַיְיָ פֿלְעָגָן קְוּמָעָן אַן די טְיִיעָרָעָ פְּעָרָ, מִיטָּ די אַוְיָסְגַּעַפְּוֹצָטָעָ קְוָטְשָׁעָרָם, נָאָשְׁפִּיזָ, צו צְוִיָּ פֿאָר פְּעָרָ אַין דָּרָר לִינְגָן מִיט אַ לְאָקִיָּ. אַנְרָאָרָעָ פֿלְעָגָן נאָר קְוּמָעָן מִיט אַ טְרוּמִיט.

בָּאַ חַיְּמָשָׁעָן האט מַעַן גַּעַקְאָנָט קְרִינָן טְיִיעָרָ וְיִינְגָּעָן, די בַּעַסְטָעָ צִינְאָרָן אַונְגַּטָּע גַּעַרְיכָּתָן, אַונְגַּטָּע פֿוֹן די פְּרִיצִים האט זיך אַיְבָּעָ גַּעַונְגָּ, דָּרְעָצָיו נאָר אַיז אַיר מַאן רִי יְאָנִיעָ גַּעַוְעָן אַ מְשֻׁלָּחָ פֿוֹן בִּיאָלִיסְטָאָקָעָר פֿאָברִיקָאָנָטָן. ער פֿלְעָגָן אַוְיָפְּקִוְּפָּן וְאַל אַין רְוִסְלָאָנָר.

ער פלענט פארדינען בא אַסְאַלְגָּעַ יָאָרֶן, בעה אַ קָּפְּיִקְעַ אַיְזָנָעַן
אי אַיְצָט אַ רּוֹבֵל — דָּרְיָוּתְוָונְטָה רּוֹבֵל אַ יָּאָרֶן. אַבְּעָר זַיְהָאָפָּן גַּעֲפִירָט
אַן אָמְנוּהָיוּרְ רַיְיךְ לְעָפָן אָוֹן דִּי אַלְעַ גַּעֲלָרָעַרְ האָטָה מַעַן פָּאָרְלָעַטְ.

איַזְאַנְיָעַ נְעַקְוּמָעַ פָּוֹן וּוֹגָן, האָטָה עַר גַּעֲשִׁיקָטְ רּוֹפָן דֻּעַם בְּעַרְעָרְ אָוֹן
אִים נְעַנְעָפָן דָּרְיָוּ רּוֹבֵל אַוִּיךְ צַוְּיִי פּוֹלָאָךְ הָאָלָעַ — צַוְּ בְּאַהֲיִצְןְ פָּאָרְ
אִים דִּי בָּאָרְ, אָוֹן דְּרָעַרְ בְּעַרְעָרְ אָוֹן גַּעֲנָגָנָעַן אַיְבָּעָרְ דִּי נַאֲסָן אָוֹן גַּעֲרוֹפָן
אוֹפָן קָוָל אַיְן בָּאָרְ אַרְיִיןְ; אָוֹן צַוְּיִי זַיְהָאָסְטָם, אָוֹן רַיְיאַנָּעַ אַיְזָנָעַן
מִיטָּן וּזָאָרְ, האָטָה שְׂוִין דְּרָעַרְ עַולְםָ גַּעֲוָאָסְטָם, אָוֹן רַיְיאַנָּעַ אַיְזָנָעַן
צְוָפָאָרְן, אָוֹן כָּאָטָשְׁ דְּרָעַרְ פְּלָעַנְטָה רּוֹפָן אַיְן בָּאָרְ אַרְיִיןְ, פְּגַרְעַסְטָהָוָעַן
פְּלָעַנְטָה דִּי בְּעַלְ-בְּהִיםְ קְוּמָעַן בְּעַטְ�ן באָרְ יָאַנְיָעַן, עַר זָאָל זַיְהָאָפָּן
נַיְיָן אַיְזָנָעַן זַיְהָאָרְיִיןְ. רַיְיאַנָּעַן, וּאָסָם אַיְזָנָעַן בְּטָבָעְ גַּעֲוָעַן אַ גַּרְוִיסְעַרְ

בְּעַלְ-נָאָהָה, האָטָה דְּרָעַנְטָן וְעַהְרָה הָנָאָה גַּעֲהָאָטָה.

בָּאָ וְזַרְ אַיְן שְׁטָעַטְלָה האָטָה עַר גַּעֲשִׁיפָּלָט אַ מִיןְ רַאֲטְשִׁילְדְ-רָאָלִיעָ אָוֹן
אַזְוְ זַיְנָעַן שְׂוִין אַוִּיךְ גַּעֲוָעַן זַיְנָעַן זַיְן, טְעַכְּטָעָרְ, אַיְרָעָמָס אָוֹן שְׁנָוָרְ. אָוֹן
נַאֲנָחָנָה שְׁיָנָעַ גַּנְוִרְיָשָׁעְ יְוִנְגְּנָעָלִיטְ הָאָבָּן גַּעֲהָאָטָה אַ זְוִיכָּה, אָוֹן זַיְהָאָפָּן גַּעֲרָעָטָם
מִטְמָטָה רַיְיאַנָּעַסְ קִינְרָעָרָה, אָוֹן וּוֹעָן רַיְיאַנָּעַ אַרְעָרָה דִּי קִינְרָעָרָה הָאָבָּן מִטְמָטָה
עַמְּיצָן גַּעֲרָעָטָה, האָטָה עַם אַוִּיסְגָּעוֹיְזָן, זַיְהָאָפָּן עַר טָוָטָה יְעָנָעָם אַ טָּוָהָה, וּאָסָם
אַיְזָנָעַטְ אַפְּצָוּשָׁאָצָן.

רַיְיאַנָּעַן האָטָה מַעַן קִינְמָאָלְ גַּיְשָׁתְ גַּעֲוָעַן נִיְעָנָרִיןְ אַיְזָנָעַן, עַר האָטָה
זַיְהָאָטָה זַיְן בְּיִתְהָמָרָשְׁ, אַוִּיךְ אָנְן אַוִּיבְּעָרְ-שְׁטִיבָלְ באָרְ זַרְ אַיְזָנָעַטְ.
אַיְן שְׁטוּבָ אַזְוָעַן גַּעֲוָעַן וְלְבָעָרָנָה טִישְׁ-גָּנְשָׁרָה, לְיִכְטָעָרָה אָוֹן שְׁבָחָנִיקָסָם
פָּאָרְ אַ פָּאָרְ טְוִוָּונְטָה רּוֹבֵלְ, אַבְּעָרְ אַ טְוִוָּונְטָה רּוֹבֵלְ מָוָמָןְ האָטָה עַר מַסְתָּמָאָה
וַיְכָעָרָ נִיְשָׁתְ גַּעֲהָאָטָה.

אַ צְוִוִּיטָעָ פְּאַמְּלִילָעָ פָּוֹן דֻּעַם שְׁנִיתְ אַיְזָנָעַן גַּעֲוָעַן רַיְיאַנָּעַסְ אַיְרָעָמָדְ רַוְּדָה
יְצָחָקְ. עַר האָטָה אַוִּיךְ גַּעֲהָאָטָה אַ זְוִיְדְ-שִׁינְקָה, אָוֹן האָטָה אַוִּיךְ גַּעֲשִׁיפָּלָטְ אַזְאָ
רָאָלִיעָ זַיְהָאָפָּן שְׁווֹעָרָה.

בָּאָ אַיְזָנָעַן הוּאָיָזָנָעַן נַאֲךְ גַּעֲוָעַן דְּרָעַרְ "פְּרָעָם" בְּעַסְעָרָה, זַיְהָאָרְ חַיְיטָשָׁעָן,
דְּהַיְינָהָן: מַעַן האָטָה אַינְגְּרָעָרָאָקָן גַּעֲנָעָסְ קָאָטְלָעָטָה, גַּעֲפָרָעָנָלָטְ אַיְזָנָעַן שְׁמָאָלָץְ.
אַנְגָּעָן, אָוֹן הַיְינָרָה, אָוֹן עַנְרִיקָסָם.

דוֹרְ-יְחִיךְ האָטָה אַוִּיךְ גַּעֲהָאָטָה אַיְזָנָעַן טִיקְטִיןְ אַ רִיְיכְן טְאָטָהָן, רַיְ יְשֻׁעָהְ-חִיחָוָםְ.
יְעַנְעַרְ האָטָה אַוִּיךְ גַּעֲהָאָטָה אַ גְּרוֹיְסָן זְוִיְדְ-שִׁינְקָה אַיְזָנָעַן אַ זְעַכְצִין טְוִוָּונָטָה
רּוֹבֵלְ מָוָמָןְ. אַוִּיךְ אַיְזָנָעַן מַעַן גַּעֲוָאָגָטָה, אַזְוָעָנָה זְוִיְדְ-בְּרָעָנָה פְּלָמָן אַיְזָנָעַן
הָאָטָה עַר אַפְּשָׁר בְּזַיְהָאָפָּן פָּוֹרָה. עַר האָטָה נַאֲכָנָעָטָהָן דֻּעַם גְּרוֹיְסָן בְּיַאֲלִיסְטָאָקָעָרָה
נְבִירָה רַיְיאַנָּעַלְעָ אַבְּלוֹרָאָסְקָיְ, וּאָסָם האָטָה גַּעֲשִׁיפָּלָטְ באָיְזָנָעַן אַיְזָנָעַן רּוֹסְלָאָנָרְ
אַ רָּאָלִיעָ פָּוֹן אַ רַּאֲטְשִׁילְ.

מיט רי נראנער גובערנטאטארן, זום האבן ויך אין זיין צייט געטען, האט ער געלעפט זוי מיט ברירער, און או רער ביאליסטאקייר פאליזמייסטער האט ניט נושא חן געווען בא רי אידישע פנימיהיר, איזז מען געקומען צו רי, איצעלען בעטן און אנדרן פאליזמייסטער. האט ער דערויף געאנט: — איבער אכטטאג אין דער צייט ווועט איר האבן און אנדרן פאליז- מיסטער, אידעללאָר.

און ער האט געשיקט אַ בריף צום נראנער נועברנאטאר, אָו דער פאליצמייסטער טוינט נישט. דער נועברנאטאר האט באָלד משלח געהען רעם פאליצמייסטער, אַזוקגעשיקט אִים אַין אַנְדרער שטאָט, אָון בִּיאַלייד סטאָקער אַיזן האָבן געקראנַן אַ נײַיעם פאליצמייסטער. רורייעחקס פֿאָטער, ר' יְשֻׁעָׁה-חִיִּים, האָט געלעבט מיט ר' אַיצעלאָען זעהר גוט אַין נאָכְנַעַטָּן יונעט אַין דער פֿירונג. רעם זון האָט ער פֿיל געשטיעט.

או רודיצ'ק האט בראארפט החונה מאכן אַ קינֶר, או שון ניט געווען זיין דאגה. דער פאָטער האט געגעבן טויזנט רופל נון. דאס איז רעמאָלט געווען פון די גראָטס גראָגען, אוֹן דערביי האט ער געגעבן אוֹיף די נאנצָע חותנה-הוואָאוּ מיט מלפושים, פִּיד הגבירים.

או רודריצ'ק האט חתונה נעמאנט אַטְאכטער, האט דער פֿאטער ארײַנְגעשיקט אַ פֿוֹרְגָּאָן זַיְלְבָּעָרְגָּעָן גַּשְ׀ׂיר, לִיכְטָעָר, שְׁבָּחָנְיָקָעָם, אָן אוֹיפֶּר דָּרָעָר חַהּוֹנָה זַיְנָעָן גַּשְׁׂטָאָגָנָעָן זַיְלְבָּעָרְגָּעָן שְׁבָּחָנְיָקָעָם אוֹיפֶּר דָּרָעָר עָרָר, זַוְּאָסָן האָבָּן דַּעֲגָרְגִּיכְט בֵּין אַיבָּעָן טַשִּׁי, אָן אַין אַלְעָעָפֶן פָּעָנְסָטָעָר האָבָּן גַּעַלְאָנְצָט זַיְלְבָּעָרְגָּעָן לִיכְטָעָר אָן אַנְדָּרָעָר זַיְלְבָּעָרְגָּעָן גַּשְ׀ׂיר.

און אויב אוא חוננה אויז אויסגעפאלן פאר פסח, בעה עם טרעטען גרויסע בלטערם, האט מען אויסגעלענט אויפן נאָס ברעטער פון רודּ-יעצ'קעס הוי בין רעד שוֹל.

אונ פלייזמר פלען זיך צונזיפפֿאָרן פון רַיְ צְחִיְ אָוּוֹרְגָּעַ שְׁטָעַטְ: פְּרִיסְק
אונ קָאָבְּרִין, עַס הַאֲטַמְּ גַּעֲקָעֶרֶת רַי שְׁטָאָטְ.

דרורהויפט האבן זיך אין יענע צייטן אויסגעטעןיכנט די פלייזמר פון קאברין
מייט ר' שעבSELען אין דער שפיאו, וועלכער האט נאר קיין נאtan ניט
געקענט. נאר ער האט מoit זיין שפילן געקאנט מאבן, או דער נאנצער
עלום זאל זיך צעווינען.

ר' יוסקיט פון זיין שפילן אוין לאין לשער.
דרער שעבSEL אוין געווארן אויא מפומסם, או- עס האט דערנרייכט זיין
נאמען בי פאסקעוווישן, דעם פויילשן נאמעסטניך. יענער האט געשיקט
גאנאר אים, אוון שעבSEL האט געשפילט אלילין מיט זיין פירל.

פאסקעוויטש איז איבערדאשט געווארן און האט אים פארגעעלענט ווּר טויפן. און באָלֶר האט ער אים געפֿרונט, צי קאָן ער שפֿילן אויף נאָטן. שעפסל והאָט אומשולדין געענטפֿערט:

— אַיך קאָן נישט.

— ניטשעווֹא — האָט אים פאָסְקָעְוִיטֵש אַנְגָּעָפְּאָטֵש אַיְן פְּלִיעָצָע, אַיך וועל דֵּיך אַוְיסְלָעָרְגָּעָן נאָטָן, נָאָר דַּו זָאָלָסְט וַיַּך טויפָן.

דעמאָלֶט האָט שְׁוִין רֵ' שעבְּסָלָעָן פָּאָרְרָאָסָן, אַיְן ער האָט געווארָנָט, אַז ווען מעַן זָאָל אַים מָאָכָן פָּאָר אַ פִּירְשָׁת, זָאָלֶט ער עַס אוּרָק נִישְׁת געווארָלָט.

פאָסְקָעְוִיטֵש האָט אַים דָּאָך אַפְּגָּנָהָצָלָטָן בָּאַ זַיְדָרְיָה טָעָנָ.

אלָע אַזְוָנָט פְּלָעָנָט ער פָּאָרְבָּעָטָן צַוְּרָה דֵּיך פָּאָרְגָּעָמְסָטָע גַּעֲסָטָן, אַיְן שעפסל האָט גַּעַשְׂפִּילָט צָוְם מִיטָּאָג בָּאָמָּט שְׁוֹאָז.

קַיְיָן וַיַּיְיָן, קַיְיָן שְׁנָאָפָּס האָט שעפסל נִישְׁת גַּעַוְאָלָט בָּאַ אַים פָּאָרְוָוָן,

עַסְן וְהַאָט פָּאָסְקָעְוִיטֵש גַּעַהְיָסָן בְּרִיְיָנָגָן פָּאָר אַיְם פָּוָן אַ אַירְדָּשָׁן רַעַסְטָאָרָאָן.

אוֹ פָּאָסְקָעְוִיטֵש האָט דָּרוּעוּהָן, אוֹ ער קַאָן מִיט אַים נַאֲרָנִישְׁת מָאָכָן,

הַאָט ער אַים גַּעַנְעָבָן טְוִיּוֹנָט רַוְּפָל מִיט אַ רִיפְלָאָם, וַיַּאֲוֹ ער האָט גַּעַשְׁרִיבָן,

אוֹ שעַבְּסָל האָט אַ גַּעַטְלָכָן מוֹקָאָלִישָׁן טָאָלָעָנָט, נָאָר ער אוֹי נִשְׁת גַּעַלְעָנָט.

בָּאָמָּט גַּעַנְעָנָגָן האָט ער אַים גַּעַוְאָגָן, אוֹ ער זָאָלֶט אַים פָּאָרְגָּעָשְׁטָעָלָט

רַעַם קִיסְּרָא אַן שעַבְּסָל מִיט וַיַּיְיָן פָּאָמְלָיעָן זָאָלָט גַּעַוְעָנָגָן, אַז אַפְּשָׁר

רַאֲסָן נַאֲגָצָע פָּאָלָק יִשְׂרָאֵל. נָאָר שעַבְּסָל האָט וַיַּך אַרְיוֹן גַּעַמְאָכָט אַז אַז בְּשָׁלָם אַוְעַקְנַעְפָּאָרָן.

פָּוָן דֵּיך טְוִיּוֹנָט רַוְּפָל האָט שעַבְּסָל גַּעַקְוִיפָּט אַ שְׁטוּב אַז אַז וַיַּיְטָעָר גַּעַנְעָרָן אוֹרָק נִישְׁת חַחְנוֹת אַז נַאֲגָע נְגַרְאָנָרָעָר גַּעַבְּרָנָעָר. סַאיְיָן גַּעַשְׁטָמָעָן קַיְיָן אַיְיָן נְגַבְּרִישָׁע חַחְנוֹהָן, וַיַּאֲוֹ שעַבְּסָל זָאָל נִשְׁת שְׁפִּילָן.

ער האָט גַּעַהְאָט אַ קָּאָפְּעָלָיעָן בַּיְזָקָט פָּעָרְזָאָן.

אוּרָק האָט ער גַּעַהְאָט אַ בְּרָכָן, אַיְגָנָעָר אַ טָּוְרָוָס. דָּאָס אַז אַז גַּעַוְעָן אַז אוּסְגָּעָכָפָטָעָן זָאָך, וְעוּהָר אַ גַּעַרְאָטָעָנָר, אַז אוּרָק יְעָדָרָעָר חַחְנוֹהָן פְּלָעָנָט ער באָלֶר פָּאָרְפָּאָסָן נַיְיָן קוּפְּלָעָטָן, וַיַּאֲוֹ עַס זַיְנָעָן גַּעַוְעָן.

אַגְּנָעָיוֹן דֵּיך אַלְעָמָהָוָנִים, מִיט וַיַּעֲרָע גַּעַמְעָן אַז פָּאָמְלָיעָם.

בָּאָמָּט גַּעַנְעָמָטָן פְּלָעָנָט ער אוּזִי רִינְרָגִי רַיְיָן, וָאָס אַז מַעַן זָאָלֶט גַּעַוְעָן גַּעַנְעָמָטָן פָּוָן אַיְיָן, זָאָלֶט מַעַן אוּרָק גַּעַמוֹת צָעָנִין פָּוָן גַּעַוְיָן, אַז דֻּרְבָּרְיָי נָאָר שְׁעַבְּסָלָם צּוּשְׁפִּילָן!

בָּאַ יְעָדָרָעָר נְגַבְּרִישָׁע חַחְנוֹהָן פְּלָעָנָט באָמָּט באָרְעָקָן חַחְנוֹבָלהָ דֵּיך גַּעַוְיָינָן מִיט דֵּיך יְאָמְרָרִיָּעָן כָּאָפָּן ער לְשָׁמִים, דֵּיך וַיַּיְבָּרָעָר פְּלָעָנָט פְּרָאָסָט צָעָנִין פָּוָן גַּעַוְיָינָן, בַּיְזָקָט גַּעַהְאָט גַּעַנְעָטָן טָוְרָוָס אַז רֵ' שעַבְּסָלָעָן, וַיַּך זָאָלֶן מָאָכָן אַז עַק, וָאָרָס דֵּיך וַיַּיְבָּרָעָר האָפָּן שְׁוִין נִשְׁת קַיְיָן כַּח צַו וַיַּיְנָעָן.

אין דער קאָפֶעלַעַד האָט אויך נישט אַוְסְנַעַפְּעַלְתִּי זַיִן וַיְצַלֵּר, רַאוּבָעַלְעַד,
שְׁוִין אָן עַלְמַעַרְעַר אַיר אַפְּלוֹן, נַאֲר בָּאַ וַיְגַע וַיְצַעַן, בָּאַ טִישַׁן, בָּאַ דָּעַר
סֻעָּוָה, פְּלַעַגְתִּי מַעַן וַיְדַרְעַר צַעֲנִין לְאַכְנִירְגִּינְגַּן.
רִי וַיְיַבְעַר פְּלַעַגְתִּי זְרַק אָזְוֵי פָּנוּאַנְדָּרָלָאָקְן, אָוּ וַיְפַלְעַגְתִּי בְּלַיְלָפְנִין אַחֲן כְּחָותָן.
הָאָט מַעַן וַיְדַרְעַר גַּעֲמֹות בְּעַטְנָה, אָוּ עַס זָאֵל שְׁוִין זַיִן גַּעֲנָגָן, וַיְאַרְגַּם רִי
וַיְיַבְעַר הַאֲבָפָן שְׁוִין מַעַר קַיִן כְּחָ נִישְׁט צָו לְאָקְן.

איינטמאָל, געדיענֿק אַיך, אויף אַ החונּה באָ אונזער פֿאמִילְיאָע, אַיך בֵּין נאָך געווען אַ אַינְגָּל, האָט רָאוּכְבָּלְעָד געוֹאנְטָס פֿאָרָן וּולְם באָ דָרְעָר וּוּטְשָׁעָרָע: — אַיך וְעל אַיך פרעָן אַ רְעַטְעַנְישׁ, — האָט עָר געוֹאנְט — אַון וּער עַס וּוּט נִישְׁט טְרָעָן דִּי רְעַטְעַנְישׁ, וְאֶל גַּעֲבָן צָעֵן קָאָפִיקָּעָם.

מען האט געשטעלט אַ טעלער, און ראובן האט געפרענטן:
— רבוחוי! ווי קאן דאס אויסקומען, או פיר מענשן זאלן
מיט דריי עפל, און יערערער זאל באָקומווען אַ גאנצן עפל?

געווינטליך, האט קיינער נישט געוואסט. האט מען געווארפֿן צען קאָפּ. אין טעלער, אוון אוועס האט וויר צונזענסעקליבּן אַכְעָזָן קערבלאָךְ, נוּיט רָאוּבָּן אוון געומט וויר נאנצָן געלָאָסָן דעם טעלער מיטן געלט אוון שיט אַרְאיַן צו וויר אַין קעשענען. דערנָאָךְ שטעהלט ער צוֹרִיק דעם לִיְרִינְג טעלער אַוְיפּן טוּש אוון זאנט:

— רבותינו איך ווים אויך נישט, נאט איז צוֹאנְצִיגּ גָּרָאַשּׁן, זוי מיר האבן אַפְּגַּנְּרָעַטּ.

געווינטליך, אויז געווארן אַ נרויס געלעכטער אונַ רואובעלע האט מיט דעם
וועיז פאָרנִינְט אַזוי פֿיל, וויפֿיל ער פֿאָרְדִּינְט קְוִים אַוְיףּ דֶּרְיָי חֲנוֹנוֹת.
אוֹ דָּרְדִּיצְחָקְס וּוַיְבּ, חַיְתְּשֻׁעַס טָאָכְטָעַר, רֵי נְרוֹיסְעַ בְּרִיהָ, אוֹ גַּעַשְׂטָאָרְפּּן,
הָאָט עַר גַּעַנוּמוּן אַ צָּהָיִיטּוּ וּוַיְבּ. אַיְן אַ קְוַרְצָעַ צִיְּטַ — אַ דָּרְרִיעַטּ, אוֹ
הָאָט אַגְּנָנְהָיוּבּן פָּאָלָן אַיְן מַעַמְּדָן אַוְן שְׂוִין אַוְפְּגָנְהָעָרטּ שְׁפִּילְן אַזְּוּ
נוֹרְיסְעַ רְאַלְיָע.

נאר ישיעידחים האט געשטיץ זיין זון אונ האט אים אויפגע האלטן
אווף די פס. אבער ער האט שיין נישט געשפילט און שטאט די פרעה רודרגען
ראלייע, זוי זען זיין פרוי, ר' יאנזינעס טאקטער, האט געלעבט. זי איי געוען
אי גרויסע בריה אין געשטפט און אַ חכמָה; צו איר פלענע אויר פאַראָפָּאָרְן
פִּילְפְּרִיזִים, אַפְּבָּעָר נָאָר אַיְרְטָוִיט, בָּעָה דָּרְדִּיצָחֵק האט געומען טוישן
די זויבער, זייןען פָּמַעַט אַלְעָעָר פְּרִיזִים אַזְוֹעַק צו ר' יַאנְזִינָעָן, פָּאָ זַעֲמָעָן עַם
איי געוען דער ערשותער ווֹיזְשִׁינֶק ביין אויפְּשָׁטָאָנדָר אַן דָּרְדִּיאָאָךְ
וּצְצִינְסָטָן זָאָר.

נאר זיין וויבס טויט האבן געפירט ראם געשעפט אַ שנור מיט אַ טאכטער.

די דרייט פָּאַמְּלִיעַ איז געווען מײַן זיירע ר' אהרדליינער און זיין ברודער מרכיליב קאַטיק. זיַּ האָפָּן זיך אויך בְּרִיאַת גַּעֲפִירִיט, נַאֲרַ בְּאַ זיַּ אַין די גַּרְוִיסָּע שְׁטוֹבָּן זַיְנָעָן גַּעֲזָעָן פְּרָאַסְטָעָן, גַּרְוִיסָּע טִישָׁן אַונְן בֵּינְקָן, אַונְן די נַאֲנָצָּע הַנְּהָגָה אַיז גַּעֲזָעָן מַעַר אַ פְּאַלְקְסִיטִימְלְכָעָרָע. בְּאַשְׁעַפְטִינְגָּט האָפָּן זיַּ זיך אויך מִיט שִׁינְקָעָן פָּוָן אַ פְּרָאַסְטָעָן שְׁנִית, נַאֲרַ גַּעֲלָעָט האָט מַעַן בְּרִיאַת, רִיאַת, גַּרְוִיסָּם, אַלְוָן עַמְּגַע זיך אַפְּלִיוּ נַאֲרַ הַיִּנְטָ שַׁעַטָּע אַ וּאַרְשָׁעָועָרָע נַבְּרִיָּה אַגְּטָקָעָן וַיְיָעֶר לְעַבְּרָה.

זיין ברודער מרכיליב קאַטיק איז געווען אַ לעַרְגָּעָר, אַונְן זיַּ אַ לעַרְגָּעָר, האָט עַר, פְּאַרְשְׁטִיטִיט זיך, אַין דָּרָעַ יְוִונָּט צָוָם לעַבְּן קְנָאָפָּה וְאַסְּטִיטִוִינְמָט, אַז וַיְיָעֶר פְּאַטָּעָר אַיז גַּעֲשַׁטְאָרְפָּן, אַיז גַּעֲבְּלִיבָּן אַ גַּרְוִיסָּה הוּא אַין מִיטָּן מַאֲרָק, מִיט אַ שִׁינְקָעָן אַונְן דְּרִיאַ טִוְּנָעָט روֹפֵל גַּעֲלָט. האָט עַר, דָּרָעַ זַיְרִידָעַ, רָאָס הוּא אַזְוַעַקְגַּעַבָּן דָּרָעַ בְּרוֹדָרָעַ, מַרְכִּילִיב, אַונְן דָּרָעַ גַּעַלְתָּה האָט עַר צַעְטִילָט פָּאָרָה דְּרִיאַ שְׂוֹאָגָעָרָם, גַּרְוִיסָּעָם לְוָרְדִּים, אַונְן פָּאָרָה דָּרָעַ פָּאַמְּלִיעַ. עַר האָט גַּעַזְאָנָט, אַז עַר דְּאָרָף קִיְּזָן גַּעַלְתָּה נִישָׁטָמָה, וְאַרְוּם עַר קָאָן פָּאַרְדִּינָעָן צָוָם לעַבְּן אַונְן זיַּ קָאָנָעָן נִישָׁטָמָה.

דרָעַ בְּרוֹדָרָעַ, מַרְכִּילִיב, האָט שְׁטַעְנְרִינְג גַּעַהְאָט פְּרָנָסָה בְּשַׁפָּעַ, אַונְן אַזְוַיְיָ זַיְרִידָעַ, זַיְרִידָעַ פְּרָנָסָה אַיז גַּעַזְאָנָט נַאֲרַ אַונְן דְּרִיאַ יְרִידִים, האָט עַר דְּרִיאַ נַאֲנָצָּע וְאַז גַּעֲלָעָט זַעְהָרָה רָוּהָגָה. עַר האָט גַּעַמְּאָכָט בְּאַ זַיְרִידָעַ זַיְרִידָעַ נַאֲנָצָּע וְאַז אַונְן שְׁבָתָה; גַּעֲרָאוֹנָט האָפָּן בְּאַ אַיְמָמִינְסָטָן פָּוָן הַמּוֹן. עַר אַלְיִזְן אַיז גַּעַזְאָנָט בְּעַלְקְרִיאָה אַונְן בְּעַלְחִיפָּה אַונְן שַׁוְּפָרְבָּלְאָזָעָרָה; שְׁבָתָה האָט עַר גַּעַלְעָרָנְטָה פָּאָרָה עַולְמָ חֻוְשָׁמָה.

אַינְדְּרָוָאָקָן האָט עַר אַלְעַ טָאנְגָּן גַּעַלְעָרָנְטָה פָּאָר זיך אַ בְּלָאָט גַּמְּרָא אַונְן מַרְשָׁה. רָאָס אַיז גַּעַזְאָנָט פָּאָרָן רָאוֹנָעָן, גַּאֲנָשָׁ פְּרִיה אַונְן בְּאַנְאָכָט, אַונְן דָּרָעַ גַּאֲנָצָּע טָאנְגָּן זַיְנָעָן בְּאַ אַיְם גַּעַזְאָנָט שְׁטַעְנְרִינְג פְּוֹלָעָ שְׁטוֹבָּן מִיטָּמָעָנְשָׁן, בְּעַלְיְבָהָטָם, אַונְן דָּרָאָטָם פְּלָעָנְטָה גַּעֲרָעָטָה וְעַרְןָ פָּוָן אַלְעַ נִוְעָם, אַונְן פָּוָן רָאָטְשִׁילְדָן, אַונְן פָּוָן וְאַסְּטִיטָה דָּרָעַ קִיסְּרָ עַסְּטָ אַונְן טְרִינְקָט, אַונְן דָּרָעַנְאָלָּ פְּלָעָנְטָה עַר, מַרְכִּילִיב, שְׁפִּילְן אַיז "רַאֲמְקָעָס" מִיטָּמָיָה זַיְנָעָן בְּעַלְפָהָטָה.

בְּאַ פָּעָם גַּרְוִיסָּן מִישָׁ האָט מַעַן זיך פְּאַרְטְּגָּוּעָצָט דִּי מַעְשָׁותָה פָּוָן מְלִיכָּם, אַונְן פִּירְשְׁטָן אַונְן מַפְּחָה דְּרִיאַ נְסִים נְגַפְּלוֹאָותָה פָּוָן אַונְגָּעָרָעָנָים, אַונְן מַרְכִּילִיבָּה, שְׁפִּילְנְרִינְג אַיז "רַאֲמְקָעָס", פְּלָעָנְטָה זיך אַנְבָּן צְהָהָרָן צְוָה דִּי מַעְשָׁותָה.

עַר אַיז גַּעַזְאָנָט זַעְהָרָן אַז עַרְלָכְעָרָה אַז זַיְאָרְהַאְפְּטִינְגָּרָה, אַונְן בְּעַתָּה עַר פְּלָעָנְטָה גַּיְזָן אַגְּנָגָן מִיטָּא פְּעַשְׁקָעָ, פְּלָעָנְטָה עַר אַנְבָּן אַונְטְּעָרְכָּאָפָּגָן, זיך עַמְּצָעָרָה זַאלְאָט אַיְבָּעָרָה דִּי מַעְשָׁה, אַרְעָרָה דְּרַעְצִיאָלָה גַּוְמָאָהָה, אַונְן עַר פְּלָעָנְטָה זיך בְּעַתָּה:

— מַעַן זַאְל נִשְׁתָּה רִיאַזְן קִיְּזָן שְׁקָרִים, גַּוְמָאָהָה, מַאוֹס!

געוזען אויז ער דער ערשותער מוהל אוין שטאט. פָּמַעַט אֶלְעָגָג, פָּוֹן אֲכַט אֵין דֻּרְפֵּרִיה בַּיּוֹ צְוֹעַלְףּ אֲזַוְּגָעָר מִיטָּאָנְצִיּוֹת, פָּלְעַנְטּ עָר וַיַּן אֵין שטאט אָוֹן אַרְוֹם אֵין דַּיְּ רַעֲפֵּר אַוִּית בְּרִיחָה, אָוֹן דַּאֲרָטָן פָּלְעַנְטּ עָר נִישְׁתַּחֲשֵׁת פָּאָרוֹכוֹן פָּוֹן גַּעֲרִירִיטָן טִישׁ, וַיַּסְּ אַהֲרָן אַיּוֹ וַעֲרָתָה. טְרִינְקָעָן אַוְרָאי נִישְׁתַּחֲשֵׁת. נָאָר מִיטָּגְּנָמָעָן מִיטּ וַיַּךְ אַשְׁטִיקְעָלָעּ לְעַקְעָר — דָּאָס יָא. דָּאָס שְׁטִיקְעָלָעּ לְעַקְעָר פָּלְעַנְטּ עָר בְּרִינְגָּעָן אַהֲרָים פָּאָר דָּעַם וַיַּבְּאָ אָוֹן קִינְרָעָר. וְאַלְןּ זַיְּ עַסְּן כָּאַטְשָׁ שַׁזְּ צַוְּ פְּצַלְאָךּ לְעַקְעָר פָּוֹן אַשְׁטָה.

— דָּאָס אַיּוֹ אַשְׁטָה! — פָּלְעַנְטּ עָר וַאֲנָן.

אויף דַּי שְׁמָחוֹת אֵין דֻּרְפֵּר אַיִּינְגָּעָר מִשְׁפָּחָה אַיּוֹ שְׁוִין וַיַּן עַכְרָה גַּעֲזָעָן סָאָרוּעָרִי. אָוֹן הָאָט וַיַּךְ נַעֲמָאָטָן אַחֲנוֹנָה צַי אַבְּרִיחָה, פָּלְעַנְטּ עָר שַׁיַּן אַרְוּמְפְּלִיהָעָן אַשְׁפָּאָרְשִׁמְיְּעָטָרָ, אַפְּאָרְשִׁוְּצִעְטָרָ, דְּרָעְלָאָנְגָּעָן צָום טִישׁ, אַוִּיסְדָּ שְׁטָעָלָן דַּי טְעִילָה, אָוֹן יוֹגְּנָעְלִיָּת, בְּחָרוֹם אָוֹן מִירְלָאָךּ, פָּלְעַנְטּ אַיִּם בָּאַהֲלָפִינְגּ וַיַּיְּ, אַיּוֹ נַעֲקָומָעָן צָום בְּעַמְשָׁן, הָאָט עָר עַרְשָׁת נַעֲמָאָטָן צַוְּ אַלְעָמָעָן לְחִים מִיטּ אַשְׁטָה וַיַּסְּנַגְּנָפָס אָוֹן פָּאָרְבִּיסָן מִיטּ הָאָרָטָן קָעָו, וַיַּסְּ אַיּוֹ בָּאָיִם שְׁטָעָנָרִיגּ גַּעֲזָעָן גַּרְיוֹתּ צַוְּ אַזְּאָטָ פָּאָל.

בָּאָיִם אַיּוֹ גַּעֲזָעָן אַיִּינְגָּפִירָט אַמְּנִין לִיְּ-קָאָסָעָ פָּאָר דַּי מַאְרָקְ-קָרָעְמָעָר אָוֹן פָּאָרְלִיְּעָן פָּלְעַנְטּ עָר בַּיּוֹ אַפְּנִינְ-אָזְּנִינְצִינְגָּר. קִיְּן גַּעֲלָט הָאָט עָר אַלְיָן קִינְמָאָל נִישְׁתַּחְאָטָ, וַיַּיְּלָ וַיַּן אַוְסְנָעָנְבָעָנָר וּוֹן, אַבְּן יְחִירָ, הָאָט וְעַהְרָ בְּרִיחָתָן גַּעֲלָבָטָ. פָּלְעַנְטּ מְרָכְכִּילִיבּ שִׁקְיָן לִיְּעָן בָּאָ אַנְדָּרָעָ אָוֹן פָּאָרְלִיְּעָן דַּי קָרָעְמָעָר. אַטְ אַזְּוִי הָאָט עָר וַיַּךְ גַּעֲפִירָט דָּאָס גַּאנְצָעָ לְעַפְּן וַיַּיְּנָסְ בַּיּוֹ עַטְלִיכָּעָ אָוֹן וַיַּבְּעַצְנָיְ אָרָר.

עָם אַיּוֹ שְׁוֹעָרָ צַוְּ וְאַגְּגָן, צַי הָאָט מְרָכְכִּילִיבּ פָּאָר וַיַּן גַּאנְצָעָ לְעַפְּן אַוְיְפְּגָעָנָסָן וְוָעָן אַפְּרָעָמָן מִיטָּאָגָן, אַפְּלִילָוּ פָּאָר גַּעֲלָט אַוִּיךְ נִישְׁתַּחְאָט.

אוֹזְוֹ ער פָּלְעַנְטּ דַּאֲרָפָן פָּאָרְן קִיְּן בְּרִיסְקָ, פִּינְקָ פְּמִילָ פָּוֹן קָאָמְעָנִיןָ, פָּלְעַנְטּ עָר גַּעֲמָעָן אַשְׁטָה בִּיטְקָעָ, רָ. הָ. אַ וְעַגְּלָ אַוִּיךְ צַוְּיָּהָרָ עַרְלָאָךּ מִיטּ אַגְּנוֹתָן פִּינְקָ שְׁעָה צִיְּתָ אַיּוֹ ער נַעֲקָומָעָן קִיְּן בְּרִיסְקָ. אַיּוֹ בְּרִיסְקָ הָאָט עָר הַעֲכַסְטָנָס פָּאָרְבָּאָטָ אַשְׁטָה צָעָן.

אַיּוֹ בִּיטְקָעָ הָאָט עָר מִיטּ וַיַּךְ גַּעֲהָאָטָ אַשְׁפָּעָלָעָ וַיַּסְּנַגְּנָפָס בְּרָאָגָן מִיטּ מַאְגָנָרָן קָעָגָ, אַפְּאָרְקִיכְלָאָךּ — הָאָט עָר אַוִּיפָּן וַיַּגְּנָעָסָן. אַיּוֹ בְּרִיסְקָ הָאָט עָר שְׁוִין נִישְׁתַּחְאָטָפָרָאָפָט עָסָן. אָוֹן מַעְרָקִיָּן צָסָוֹת הָאָט עָר נִישְׁתַּחְאָטָנָסָטָ, פָּרִי עָר וְאַל נִישְׁתַּחְאָטָ דַּאֲרָפָן עַסְּן פְּרָעָמָרָם, אַפְּלִילָוּ פָּאָר גַּעֲלָט.

וַיַּן וַיַּבְּאָ, חַיהְ-גַּנְתָּלָ, אַיּוֹ גַּעֲזָעָן אַשְׁטָה אַבְּרִיחָה אָוֹן אַגְּרִיסְעָ בְּעַלְ-צְרָקָה. וְיַ פָּלְעַנְטּ גַּעֲבָן גַּרְוִיסְעָ נְדָבָתָ אָוֹן אַסְּרָ, אָוֹן שְׁטָעָנָרִיגּ הָאָט וְיַ גַּעֲטָרָאָגָן אַשְׁטָה לְעַרְעָרָנָעָ קַעְשָׁעָנָעָ, פָּוֹן וְאַגְּגָעָן זַיְּ הָאָט גַּעֲשָׁעָפָט אָוֹן גַּעְטִילָט, נִישְׁתַּחְאָטָ.

געשיילט, איזנעם — א קלענערן הויפן געלט, א צויטן — א גראסען
הויפן קופער.

בא איר פלען עסן א זעקס תלמוד-תורה-אינגליך. אלע טאג האט
וי זי געגעבן פון דעם בעסטען און ועהר פרינטליך ; אויר זיין געווען
עלטערע, געמיינע אירן, זואס פלען עסן בא איר. וויטער האטן גישט
אויסגעפעטלט באם טיש קיין מנירום און דרשנים, און חונים, און רבנים,
זואס פלען אָפְטַעַר קומען צופאָרַן קיין קאמעניעץ.

און באונדרער האט שטערנרג געגעבן אָפְרַושׁ, זואס האט עטלייכע
און פערציג יאָר געלערנט אִין קאמעניעץ אִין ניעם ביה-המרש. דער
„פֿאנַטְשֶׁשְׁנִיק“ האט מען אִים גערונג. מען האט אִים געהאלטן פֿאָר אַ
מקובל, און אִין בית-המרש האט ער געהאט אַגְּרוֹסְן זאָק מיט קְבָּלָה-סְפָּרִים
און פלענט לערגען אלע טאג מיט אַ נינַן.

בא אִים אֵין געווען אַ רײַן דִּין קּוֹל, זואס פלענט אלעמען צוֹחַהען.
שפּת פְּלַעַנְטַע ער לערגען באָ מְרַדְכִּילְבָּן אַין שְׁטוּבַּ פֿרְק אָון מְרַשׁ.
האַט ער דערציילט פון גְּנַעַדְן אָון דְּאָס אֵין געווען עפּעַס אַזְוִינַס, זואס
מען געפֿיגַט עס נישט אֵין קיין אַוריַישָׁן סְפָּר. פון נִיחַנְמַן האַט ער קִינְגָּמָּאַל
ニישט דערמאָנט.

און גְּנַעַדְן האַט זיך געפּונַען פון אלע בעסטע, פֿינַסְטַע אָון גַּעַשְׁמָאַקְסְּטַע
זאָקַן, זואס אַ מְוַיְלָ קָאָן נָאָר אַרְיוֹסְרִירִין, אָון זאָן פְּלַעַנְטַע ער פֿאָרָן עֲלִימַן
מִיט אַזְשִׁינְעַס נִיגּוֹן, מִיט אֹזָא וִיס קּוֹל, אוֹ עס פְּלַעַנְטַע זיך דּוֹכְטָן, אוֹ
ער אַלְיאַן אֵין דּוּרְבָּי געווען.

אוֹ עס אֵין גַּעַקְוּמַעַן אַמְּאָל דָּרָר קְעַלְעַמְּרָר מְנוּר אֵין קָאמֻנִיעַ זָאָן
טּוּסְרַ, האַט אִים מְרַדְכִּילְבָּ אַפְּגַּנְהַאַלְטָן אַ חְוֹרֵשׁ צִיטַט באָ זָוָה. מען
האַט אִים געגעבן עסן אָון טְרִינְקָעַן פֿיר הַמֶּלֶךְ, אָון אוֹ ער אֵין אַזְעַקְגַּעַפְּאָרַן
פֿון קָאמֻנִיעַ, האַט ער אַזְעַנְעַוְהָן דִּיק, זיך נָאָר אַ רָּאַטְשָׁע.

און מְרַדְכִּילְבָּס גְּלִיקְלִיךְ לְעַבְנָן אֵין רָאָךְ גַּעַוְעַן אֵין פֿעַלְעָרָה: ער האַט
ニישט גּוֹט גַּעַלְעַט מִיט זָוָה וִיְהִיבָּ, חִיה-גִּנְטָל. שְׁטַעַנְרָגִין פְּלַעַנְטַע ער זָוָה
מִיט אִיר אָון אָפְטָן פְּלַעַנְטַע ער אִיר דּוּרְמִיט, זואס ער האַט נִיט געגען.
איינְגְּנַטְלִיךְ האַט ער שְׁוִין אַזְאָטְבָּעָ גַּעַהְאָט צָו פֿרְנָזְן, דָאָ אֵין ער געווען
ברוגו מִיטָן זוֹן אָון דְּאָס מִיט דִּי איינְגְּנַטְלִיךְאָר. דְּאָס האַט אִים אָפְטַעַר גַּעַשְׁמָעַרט
דְּאָס לעַבְנָן. אָבְעָר אַזְעַט דִּי גַּעַוְיִנְהִיאַט זָיְנָע אֵין ער, אָפְשָׁר, געווען
דרָר גְּלִיקְלִיכְסְּטָר אֵין דָרָר וּוּלְטָט. דְּרַעְצָיו אֵין ער געווען אַזְעַטְלִיךְ וּעהר
שְׁוִין: אַ בְּרִיאַתְרָעָר, מִיט אַ פְּרִישָׁ פְּנִים, בְּלֹט אָון מִילָּק, מִיט אַ גְּרוּסְעָר
שְׁוֹאַרְצָעָר באָרָר — אַ פְּאַרְשָׁוֹן!

נָאָר אַ פֿינְסְטַע פְּאַמְּלִיעָ אֵין געווען: חִיטְשָׁעָס אַ שְׁוֹאַגְּנָר, רִ' שְׁמַהָּה
לִיְזָעָר. דְּאָס אֵין געווען אַ גְּרוּסְעָר לְמָרָן, אַ פְּרִומְעָר אָון אַ חְכָּם, אַ

גרוייסער בעל-מֶרֶה, אַ זעלטענער אויר. האט אים נאָך אַבער געשפֿילט דאס גליק, און איינמאָל האט ער געוואָגען אויף דער זאָקסישער לאָסטערי, מיט אַ יאָר אַכְזִיג צוֹרִיך — פִּינְ-אוּ-צְוָאָנְ-צִינְ-טוּוֹנְטְּוּנְטְּ. האט ער באָלֶר געמאָכְט אַ סְרֵ-הַפְּלֵ מִיט דֻּעַם גַּעֲלַת אוֹף אָוֹטְ אָפְּנָ; פְּנַף טוּוֹנְטְּ רַוְּבֵל הָאַט ער אַזְעַקְעַגְעַבְן צְרוֹקָה. לְיוֹתְ דֻּעַם דַּיְן פָּוּן תַּלְמוֹר טָאָר מַעַן מַעַר וַיְיַ אַ פִּינְפְּטְלְ צְרָקָה נִשְׁתְּגַעַן. דָּרְרֵי טוּוֹנְטְּ רַוְּבֵל הָאַט ער גַּעַנְעַבְן דַּיְן זַיְן טָאָכְטָעָר אַונְ האַט גַּעַנְמַעַן אַ נְרוּיְסְן עַלְיָוְן פְּינְ-בִּיאָלִיסְטָקְ. דָּרְרֵי אַיְרָעָם אַיְזְ אַ קְוּרְצְעָרְ צִיְּסְ אַרְוָם קְרָאנְק גַּעַוְאָרְ אַונְ גַּעַשְׁתָּאָרְבָּן. האַט ער אַיְסְ אַפְּנְעַקְאָסְטְּ וְעַקְסְ טוּוֹנְטְּ רַוְּבֵל אַונְ פָּאָר דֻּעַם רַעַשְׁתְּ גַּעַלְטְּ האַט ער אַיְזְ בְּרִיסְק גַּעַקְוִיפְטְּ צְוַיְיָ קְרָאָמְעָן גַּעַמְוּרְטָעָ. פָּוּן וַיְיַ האַט ער גַּעַהְאָט הַכְּנָסָה פִּינְ הַוּנְרָעָרָטְ רַוְּבֵל אַ יָּאָרְ.

הָאַט ער נאָך דָּרְצָוּ גַּעַקְוִיפְטְּ אַיְן קְאַמְעַנְיִיךְ פְּעַלְדָּרָעָ, אַ קְלִין מַאִינְטִיקְלְ, מִיט וְעַהְרֵ פְּרוּכְטְּבָאָרָעָ ערְ, אַזְיְ אַזְיָן הָאַט עַם גַּעַרְפְּן "עַפְרוֹתְ וְהַבָּ", גַּעַלְדָּעָנְעָ ערְ, אַונְ האַט שַׁיְן גַּעַהְאָט וַיְיַן פְּרָנְסָהְ. דָּאָס וּזְבָב וְיָמָן, לִיְקָעָ, האַט גַּעַפְּרִיטְ דָּאָס גַּעַשְׁעַפְטְ פָּוּן דִּי פְּעַלְדָּרָעָ, אַונְ ער אַיְזְ גַּעַוְעָן יּוּמָם וְלִילָה אַונְ גַּעַלְעָנָטְ. אַיְזְ גַּעַרְיָנְקָ, וַיְיַ ער פְּלָעַנְטָ וַיְיַ אַיְזְ אַלְטָן בִּיתְהַמְּרָשָׁ נַאֲכָן דְּרוֹזְנָעָן אַונְ לְעָרָנָעָן בְּיַוְעַף אַזְיָגְנָעָרָ. אַיְזְ הָאַט אַיְסְ וְעַהְרֵ לִיב גַּעַהְאָטְ. דִּי נְרוּיְסָעָ לְוּמְרִים פְּלָעַנְטָ קְוּמָעָן צְוַיְיָ רִיְזָן פָּוּן תּוֹרָהְ, וְזָסְ אַיְזְ וַיְיַ גַּעַוְעָן צְוַמְּאָל הָאָרָפְ פָּאָרָן מָתָהְ. דְּרָעָנָאָק אַיְזְ ער גַּעַנְגָּעָנָעָן אַהֲיִיםְ, וְעַהְרֵ וְיִיטָ, אַפְּשָׂרָ מַעַר וַיְיַ אַ וְיִאָרְסָטְ וְזָעָםְ, האַט אַפְּנְעַגְעַסְן פְּרִישְׁטָגְן אַונְ וְיִיטְעָרָ גַּעַלְעָנָטָ. סְפָרִים האַט ער גַּעַהְאָט פָּאָר אַ פִּינְטְּוּוֹנְטְּ רַוְּבֵלְ. פָּוּן פְּרִיהָעָרָ האַט ער אַוְיָר גַּעַהְאָט אַ סְרֵ-סְפָרִים אַונְ נַאֲכָן גַּעַוְיָנָסְ האַט ער צְוַנְעַגְוִיפְטְּ. דִּי סְפָרִים וַיְיַגְעָן גַּעַוְעָן וְעַהְרֵ שַׁיְן גַּעַבְוּרָןְ.

גַּעַוְעָן אַיְזְ ער בְּטָבָעְ וְעַהְרֵ אַ גַּוְטָעָר אַונְ אַן עַנוּיָהְ. צְוַיְיָ אַלְעָלָ מעַנְשָׁן האַט ער וַיְזָ בְּאַצְוֹנְן גַּלְיָהָרָ, אַונְ קְלִינְגְּנָעָרָ קְינְרָעָרָ האָבָן אַיְסְ לִיב גַּעַהְאָטָ, וַיְיַ שְׁמוֹאָלָ הנְּכָבָהָ, אַונְ טָאָמָעָרָ האַט ער גַּעַרְעָטָ, אַיְזְ עַם גַּעַוְעָן שְׁטִילָ, בְּנָחָתָ, אַונְ קַיְיָן פְּעָם, חֲלִילָהָ, האַט וַיְזָ בָּאָ אַיְסְ נִשְׁתְּגַעַןָ, אַזְיָיְ וַיְיַ עַם אַיְזְ נִשְׁתְּאָ אַיְזְ וְזָסְעָרָ קַיְיָן פִּיעָרָ.

אַלְעָלָ זְוִימָעָרָ פְּלָעַנְטָ ערְ רַוְפְּן דִּי לְוּמְרִים פָּוּן שְׁטָאָטָ צְוַיְיָ אַלְכָן שְׁמָרָהָ: וַיְיַפְּאוֹאָסְטְּ, אַיְזְ דָּאָס וְזִיכְעַנְעָן הַכּוֹאָהָ, נִישְׁטָ קַיְיָן אַיְבְּעַרְגְּנָעָוְאָקְסָעָנָעָ, אַונְ דְּרָעְוִוִּף טָאָרְ נִשְׁתְּ אַרְיִיפְּקָוּמָעָן קַיְיָן וְזָסְעָרָ. אַבעְרָ דִּי וּזְיִיצְ, גַּעַוְיִנְטְּלִיךְ, האָבָן גַּיְום גַּעַשְׁנִיטָןָ, נִיְום גַּעַרְאָשָׁן אַונְ גַּיְום גַּעַמְאָלָן — אַונְ דָּאָס אַיְזְ שְׁוֹן אַיְנְגְּנְטְּלִיךְ אַ שְׁטִיקָלְ פְּנִימָה גַּעַוְעָן פָּאָר אַונְוָהָ רִיְ שְׁמָחָה-הַלְּיוּרָןָ. האַט ער שַׁוְיָן אַלְיָיָן אַיְגְּנָעְקִוְוִיפְטְּ קְלִיְיָןָ, שְׁאָרְפָּעָלְאָךְ אוֹף שְׁנִירָןָ תְּכּוֹאָהָ, אַונְ פָּאָרְרוֹפְּנָרִיךְ אַ פָּאָרְ מְנִינְים לְוּמְרִיםְ, פְּרוֹשִׁיםְ, יְוָגְנָעָ-לִיטָּןָ,

חולכע זין און לערגען, או ער מיט זי געאנגען און פעלר, האט זי
געולנטן זי צו שנירן און אפנשניטן...
די אפנשניטענע זוויז האט ער סנאפֿעַסְחוּוֹ אֲרִינְגָּעַלְעֵנְט צום טרייקעגען
אין אַ שְׁאַפְּעָן. אָז דִּי וּוֹיִצְּחָן האט אַוְיָסְגָּעַטְרִיקְנֶט, האט רִי שְׁמַחְהָדְלְיוּעָר
און דִּי לוֹמְרִים גַּעֲרָאַשְׁן מִטְּ שְׁטַעְקָנֶם, וְאָסְ וַיְיַעַן גַּעַמְאַכְּתָּבָּא זַיְדָּ אַיְן שְׁטוּבָּא
דרעַשְׁן, אָז נַאֲכָן דַּרְעַשְׁן האט ער שְׁוֹן גַּעַמְאַכְּתָּבָּא זַיְדָּ אַיְן שְׁטוּבָּא
טִישְׁמַיְלָא, וְאָסְ ער האט זי אַפְּגַּעַקְיָופְּטָט פָּאָר אַ פָּאָר הַוְּנוֹרְעָרָט רַוְּכְּבָּל,
מִטְּ שְׁטַיְגָּעָר, מִטְּ אַ קָּלְבָּעָר, אָז דִּי לוֹמְרִים האַבְּן גַּעֲרָאַשְׁן דִּי קָאַלְבָּעָר
און אַ טִּיל האט אַוְיָסְגָּעַלְיָבָּן אַיְן שְׁיַעַן בְּעַקְנָס דִּי מַעַל אָז אֲרִינְגָּעַשְׁאָטָן
איַן דִּי שִׁיפְּלָאָרָן פָּוֹן אַ גְּרוֹיסְעָרָשָׁאָקָן מִטְּ לְעַכְעַלָּאָר. דִּי מַעַל האט
גַּעַוְּצָרָט בְּיוֹ נַאֲךְ פּוֹרִים. רַעַמְאַלְתָּה האט ער פָּאָרְרוֹפְּן רַיְוַעַלְבָּעָר לוֹמְרִים,
און מעַן האט גַּעַבְּאָקָן דִּי שְׁמוֹרָה; רַעַיְוִיפְּ האט ער גַּעַמְאַכְּתָּבָּא גַּלְעַוְּרָעָנָע
וּלְגַּעַדְּהָאָלָן, אָז בָּא דִּי אַלְעָ אַרְבְּעַטָּן האט מעַן זַיְדָּ גַּעַפְּרִיט.
איַרְעָרָט מעַן אוֹז גַּעַאְגָּנָעָן אַרְבְּעַטָּן, האט מעַן גַּעַנְעָסָן פִּיר הגְּבָרִים
און רַעַבְּפִי גַּעַרְעָטָת תּוֹרָה. אָז נַאֲךְ דַּרְעָרָט אַרְבְּעַטָּן האט מעַן וּוּתְעָרָט
גַּעַנְעָסָן אָז גַּעַרְעָטָת תּוֹרָה.
וּרְעָסָה האט נִשְׁתָּחָוֹן וַיְיַעַן שְׁמַחָּה בָּאָם שְׁנִירָן, טְרִיקְעָנָעָן אָז
מַאֲלָן דִּי תּוֹבָה אָז דַּרְעָנָאָר דָּאָס בָּאָקָן, יְעַנְעָר האט נִשְׁתָּחָוֹן גַּעַוְּהָן
קִיְּן שְׁמַחָּה אַיְן זַיְן לְעַבָּן.

אוֹ דִּי שְׁמוֹרָה אוֹז שְׁוֹן אֲרִוְּסְגַּעַקְוּמָעָן פָּוֹן אַוְיָזָן, האט ער דַּרְעָפְּוָן
אוֹיְסְגָּעַטְיָילָט צְוִישָׁן דִּי לוֹמְרִים-אַנְטִילְגָּעָמָעָר חָלְקִים אַוְיָזָן פָּסָח. אָז
אוֹז וּ דִי חָלְקִים פְּלָעָנָן זַיְן נִשְׁתָּחָוֹן נַאֲךְ קִיְּן קְלִינָעָן, פְּלָעָנָן דִּי לוֹמְרִים
פָּאַרְקְוָפְּן שְׁמַרְהָדְמָצָוֹת אָז לְיוֹן שְׁטַעְנָרִיָּן שְׁיַעַן עַטְלִיכָּעָרָט אַוְיָזָן יְסָדָבָּה
צָוַי אַיְזָן גַּעַוְּהָן אַלְעָ יְאָרָה. אָז אַזְוִי האט גַּלְעַבְּטָט אַ שְׁיַגְּנָעָר אַיְר אַמְּאַלְיָעָן
יְאָרָה; זַיְן צְרָה אַיְזָן גַּעַוְּהָן גְּרוֹים, זַיְן מַצּוֹּת וַיְיַעַן גַּעַוְּהָן גְּרוֹים אָז זַיְן
שְׁיַנְקִיְּתָן אַיְזָן גַּעַוְּהָן גְּרוֹים.

געַשְׁטָאָרְבָּן אַיְזָן דִּי שְׁמַחְהָדְלְיוּעָר נִשְׁתָּחָוֹן קִיְּן אַלְטָעָר: צַו אַ יְאָר וּכְצִינָן.
אָט דִּי פִּינְחָס אַמְּלִילָעָס וַיְיַעַן גַּעַוְּהָן דִּי פָּעָרָל אַיְן שְׁטָאָטָם. דַּרְעָצָו וַיְיַעַן
זַיְן נַאֲךְ אַוְיָזָן גַּעַוְּהָן רַיְקָן. אַבְּעָרָ דָּאָס שְׁטָעָטָל גַּוְפָּא אַיְזָן גַּעַוְּהָן אַרְיָם, אָז מַעַן
הָאָט וַיְזַרְעַל גַּעַמְאַטְעָר אַוְיָזָן דָּעַם אַרְיָטָעָן שְׁטִיקָל בְּרוּיט. אַ גַּנְגַּעַז וְאַרְ
הָאָט קִיְּגָּנָעָר נִשְׁתָּחָוֹן פָּאַרְוּכְּתָּקָיְן פְּלִיאָישָׁן. אַפְּיָלוּ זַעַמְל אָז פָּרִישָׁ גַּעַבְּעָקָם הָאָט
מַעַן נַאֲךְ גַּעַמְאַטְעָר אַיְזָן גַּעַצְיָילָטָה הַיּוֹעָר. אַ גַּגְגַּעַז וְאַרְ האָט מַעַן גַּעַנְעָסָן
שְׁחוֹאָרָץ בְּרוּיט, וְאָס יְעַרְעָרָר פְּלָעָנָט בָּאָקָן פָּאָר וַיְזַרְעַל אַיְזָן וְאַהֲ
אַרְעָרָאָרָן מַאֲל אַיְזָן צָוַי וְאַהֲן, וְיַיְלָל מַעַן האָט גַּעַהְאָלָטָן, אָז וְאָס דָּאָס בְּרוּיט
אַיְזָן עַלְמָעָר, אַלְעָ זַיְגְּנָעָר וְעַטָּמָעָן עַס עַסְעָן. אָז דַּרְעָרָפְּרָיהָה האָט מַעַן גַּעַנְעָסָן
קְרוֹפְּנָק, נְרִיךְ מִטְּ קָאַרְטָאָפְּל, אַרְעָרָט מַעַן האָט אֲרִינְגָּעַטָּאָן אַיְזָן אַ גְּרוֹיָסָן

טשאָפּ קְרֶוּפְּנִיק פָּאָר אֲ פָאַמְּלִיעַ פָּוּן אֲ וְעַקְם פָּעַרְזָאָן אָפְּשָׁר צֹוֵי לוּטְפָּוּטָעָר, אָרְעָר אֲ הַלְּבָעָן קְוֹאָרָט מִילְּךָ, אָרְעָר אֲמָהָעַסְטָן אֲ נְאַנְצָעָן קְוֹאָרָט

מילר, וזהו האט געקסט אַ קאָפִיקָע.

שטייל העירינגן צי אַ שטיקעלע פוטער. אויף ווועטשערע האט מען גענְאָכֶט פֿאָרְפֿלְצִי לאָקְשֵׁן מיט דערזעלבער פֿאָרְצִיעַס מילך. די גַּעֲמִינְגְּרָעַ האָבָּן גענְאָכֶט לאָקְשֵׁן פֿוֹ קָאָרְגְּנָעַר מעַל.

שבת האבן אלע אידן, אפלו ר' ארימסטע, געגעסן פיש, נגידרים האבן בעקופת ר' נרויסע פיש, און ר' ארימע — ר' קליגיניטשקע פישעלאָה, וועלכע מען האט צעהאקט מיט ציבעלעס און געמאכט דערפּון איזוינע קוילן. פיש האט מען געהאקט פון איינגענעס טייר. אַ האלבער נוילן אַ פונט איז שווין געווען טייר, און אַזעם האט אַמְּאָל געכאפט צוואנשיג נראשן אַ פונט פיש, איז געווארן אַן שטאט אַ מהומה און אַ געפֿילדער אויף דער נרויסער רציחה, וואָס ר' פישער קויפּן אויס ר' פיש, פֿרִין אַרוייס קֵין בְּרִיךְ אַן דָּאָרָרָךְ האט ר' שטאט נישט צו עַפְּן שבת קֵין פיש; האט מען געסטעאַשעט ר' פישער מיט קלעפּ אונ אַוְיךְ דערמייט, אַז קוינטאל וועלן זיַּן נישט אויפֿגערוףּן ווען צו דער תורה, זען זיַּן ווֹיְטָר אַרוייספֿרִין ר' פיש פון קאמעניע אַן מאָן אַיְקוֹרֶת.

פליש איז געווען קעלבערנעם, שעפנסן און רינדערנעם, אבער מאנגערעם. די קעבים פלאען אויסקיין די מאנגערסטע בהמות, וואס האבן שווין נישט קיין פח געהאט צו האלטן זיך אויפֿ די פֿיס. אַ בהמה האט מען געקאנט קויפֿן פֿאָר ווקס אַדרער אַכְטּוֹר; צען רובֵל איז שוין געווען דער העכסטער פרײַז. די גיגרים האבן, פֿאָרַשְׁטִיט וּזְרִיךְ, געקויפֿט רינדערן פֿליש און די אַריַען קָאַלְבָּנֶס, און די נאנץ אַריַען ווֹידַעַר, לְמַשֵּׁל, מלמדים און בעילימלאכות, וואס האבן נישט געהאט קיין פרײַזים, האבן געקויפֿט שעפס-פליש.

קונלען זיינען געווען פארשיידערנען, נאר פעטעו און געשמאקע, אפיילו בא אָרְאִים מַעֲלֵי לִיְתָן. שְׁבַת הָאָבָן אֶלְעָד אַיְזָן אַפְגָּלָעֶבֶת. אַנְטְּקָעָנָן דָּעַם, וֹי מַעַן הַהָּאָט גַּעֲנָעָן אַינְגָּרוּאָכָן, אֵיזָה דָּעַר שְׁבָחָרִינְגָּעָר מַאלְצִיעַת גַּעֲוָעָן אַפְּרִישָׁתְּלִיכָּעָר.

אין יעדער שטוף האט מען נבעאכן חלה אוּן געשטעלט טשאַלט. פרײַטאג פֿאָרנְאַלט אוּן דער שׂוֹלְדוּפֶּר גענְאַגְנָעַן אַיבֵּער די נַאֲסָן אוּן

פֶּרְשָׁנָת

וַיָּעִנְןָ אֶלְעָם אִירֵן גַּעֲנָאָגָעָן רָאוֹנָעָן אֵין רַי בַּהֲרְמָרְשִׁים, אַיְנָגָעָחָאַשְׁעָנָעָן אַוְיָסָגָעָחָאַגָּעָנָעָן, אָזָן דָּעְרָנָאָרָהָטָם מָעָן גַּעֲנָעָסָן רַי גַּרְוִיסָעָסָעָה.

מען האט געזונגען זמירות באם עסן, חלבגע ליכט האט בא יערען געבענט אין שטיינרנגע לוייכטער אוון היינגליאכטער — אוון מען האט זיך געפריזיט מיטן טיערן אוון ליבן שפה.

די מהה-שchorה מיט דער גענווע פון דער נאנצער זאך האט מען איזעך געווארפֿן, רעם נאנצן שבחרין טאג אויו מען געווען פריליה, פון אלע זוינקעלאך האט געוויסט מיט שבת, מיט היילנקייט, פון געשפט האט זיך קיינער נישט ערלויבט צו רירגן, דאס אוין פארעכנט געווען פאר א גרויסן חטא.

אין רעם טאג האט מען בעסער אַסְט געלערנט אוון אַסְט געשלאָפֿן. אין די זוינטער-טעג אוון אוון די זומער-טעג האט מען געלערנט נאָפּן שלאָפּן אוון אלע קאמפאניעסוויז. באַ אַיִן טיש האט מען אוון ביתה-המראַט געלערנט נمراַ צוואָמָען מיט אַרְבָּי, באַ אַ צוֹוִיטָן טיש האט מען געלערנט משניות, באַ אַ דְּרִיטָן — מְרַשָּׁה, באַסְטָרְטָן — שולְזָן עֲרוֹךְ, אוון אלע מיט רבִּים. אַרְוֹם די אַיבְּעִינְגָּעַ טִישָׁן זַיְנְגָּעַ גַּעֲוָעָן פֶּרֶאָסְטָעָ אַרְוֹן פָּזָן הַמוֹּגָן זַאָס הַאָפָּן נַאֲרִנְיָשָׁט גַּעֲקָנְטָן לְעֵגָנָן. דָּרְפָּאָר הַאָפָּן זַיְנְגָּעַ גַּעֲקָנְטָן זַאָנְגָּהָלִים מִיט אַ שִׁינְעָם נִגְּנוֹן, מִיט הַחַלְבָּהָוָתָה, מִיט אַ גַּשְׁמָאָקָה, אַ פְּסָקָן נַאֲדָאָר אַ פְּסָקָן, כְּסָרָר, אַוְסָּעָמָן פָּלְגָּעָטָן רִיוּן באַסְטָרְטָן. דָּרְנָאָךְ האט מען גַּעֲרָאָזָונָט מִנְחָה אוון נַאֲכָרָעָם גַּעֲנָאָנְגָּעָן עַסְטָלְשָׁסְטוּרָה, אַ שְׂטִיקָעָלָעָ פִּישָׁ פָּאוֹן בְּעַלְהָבִיתָה, אוון די אַיבְּעִינְגָּעַ הַאָפָּן גַּעֲנָעָן הַעֲרִינָגָן מִיט חַלָּה, זַאָס אוֹן שָׁוִין אוֹיךְ גַּעֲוָעָן קָאָרְגָּן.

דרָנָאָךְ אוֹן מען גַּעֲנָאָנְגָּעָן דָּאָוָנְגָּעָן מְעֻרְבָּה, אוון פָּאָר מְעֻרְבָּה האט מען גַּעֲזָונָט דָּאָס נְרוֹיְסָעָ קָאָפְּטָלָל תְּהָלִים, "אַשְׁרִי חַמִּימִי דָּרָךְ" מִיט יְעָנָעָם טְרוּעָרִין פָּאָרְקִימָעָרְטָן נִגְּנוֹן, זַאָס זַאָגָּט אָן, אַוְסָּעָמָן די זַאָדָר מִיט אַירָעָ זַאָרָן אוֹן צְרוֹתָה: עַס הַוּבָּט אַן אַרְוִיסְצּוּרִיכָּן די זַאָכְעָרִינָגָעָה מְהַדְּשָׁחוֹרָה.

שְׁבַּתְּצָוְנָאָכָט האט מען אוֹן די גְּרָעָסְעָרָה הַיּוֹעָר גַּעֲטְרוֹנָקָעָן טִי, אוֹיפָּה- גַּעֲקָאָכָט אַיִן אַ קְּרִיגָּל אַוְן צְנוּבָּיְסָעָן מִיט אַ הַאָרָט שְׁטִיקָל צָקוּרָ. מִיט אַיִן שְׁטִיקָל צָקוּרָ האט מען גַּעֲקָאָנְט אַוְיסְטְּרִינְקָעָן אַ צּוֹוִי, דָּרְיָה גְּלָאָוָ טִי. אַוְיָב מען האט זַיךְ נִשְׁתָּמָט גַּעֲפְּוִילָט, האט מען נַאֲדָאָר אַמְּאָל אַוְפְּנָעָקָאָכָט אַ קְּרָוָן זַאָסְטָרָ אוֹן וַיְדָרָעָ גַּעֲוָופָּט.

אַפְּגָּעָפְּטָרָט די טִי, האט מען זַיךְ גַּעֲנוּמָעָן צַו די זַאָכְעָרִינָגָעָה חַשְׁבָּנוֹתָה, די מאָגָעָן די קְרָעָמָרָה האָפָּן שְׁוִין צְנוּיְפָּגָעָשְׁטָלָט מִיט די זַיְבָּעָר אַ צְעָטָלָ, זַאָס פָּאָר אַ סְּחָוָהָה מען דָּאָרָף בְּרִיְגָּנָעָן אוֹיף אַ נַּאֲגָּעָן זַאָךְ צָמָם לְיוֹן, די שְׁיַינְקָעָרָס — מִכְּחָ בְּרָאָנְפָּגָן, אוֹן די אַרְוָן, זַאָס האָפָּן גַּעֲהָאָנְדָלָט מִיט פְּרִיצִים, האָפָּן מְסָדָר גַּעֲוָעָן, זַאָס מען האט צַו טָוָן באַס פְּרִיצָה, זַיךְ דָּאָרָף מען זַיךְ בְּאָנִין מִיט אַיִם אוֹן זַיךְ אַוְיִי לְוִוְּטָם עַס אַיִצְטָמָט מִיט אַיִם

צ'ו רירן. האט מען שבת-צורנאכט אַפְּגָעָרָעַט מיט ד' זויבער און וונטאנ
פריה האט זיך שווין אַנְגָּעָהוּבִּן ד' גַּעֲוִינְטְּלִיכְּעַזְּ אַכְּבָּרִיגְּעַ אַרְבָּעַט.

קאמענץ' או געווען טפערסם פאר אַשְׁטָאָט פון לומרים, און ד' רבנים
וינען געווען שטענרג פון ד' גרוילס מפורהים, כאטש זי האט מער
ニישט געגעבן קיין שכירות זוי דרי, פיר רופל אַזְּאָךְ.
האט באָראָפֶט קומען אַ רב, האָבָּן זיך שווין ד' קאמעניזער לומרים,
עלטערע און יונגערע, צונגעראייט מיט גרויסע קשיות און שאלוות, אויסד
צפּרְבוֹן רעם רב, און אַזְּ עַס האט געהאלטן בעאם אַנְגָּעָנוּמָעַן וועָרַן, אַזְּ
אַים בעאם זאָגַן ד' ערשות דרשה שייער נישט אַרְיסְּגָּפָּלְן דְּאָסְּ הַאָרְצָה
פָּאָר פְּחָר, מְחַמֵּת ד' קאמעניזער לומרים. ד' ערשות דרשה אַזְּ געווען אַ
מִין פְּרָאָכָּע. ד' ערשות דרשה האט באָראָפֶט באַשְׁטִין פון חַרְיפּוֹת,
פון טיען פְּשְׁטָלָאָה, און אַזְּ ד' לומרים ווינען געבעבן צופּרְוִן מיט אַיר,
האט ער שווין געוואָסֶט, אַזְּ ער אַזְּ פְּעַסְּט גַּעֲבְּלִיבְּן רְבָּ.

איין יענע צויטן פְּלָעַגְּן יונגעלייט, האָבָּן זיך גַּרְנְרָעַר, אוּזְּעָקְּדָּ
וְאָרְפָּן זְיִיר הוֹי אַזְּ פְּאָרָן לְעָרְגָּעַן אַזְּ אַנְגָּרָעַר שְׁטָעַט. וְוַיְלָאָן דְּרָעְרָהִים
קָאָן מעַ נִשְׁתְּ רַוְּהִין לְעַרְגָּעַן, ווַיְנָעַן זְיִ אַזְּעָקְּגָּעָפָּרָן אַזְּ פְּרָעָמְרָעַ שְׁטָעַט
און געוועסן יוֹםָם וְלִילָּה אַזְּ גַּעֲלָרְנָטָן. פְּאָרָן עַסְּן האט מעַ נִשְׁתְּ באָראָפֶט
ראָגָהָן. יַעֲדָרְרָ פְּרוֹשָׁה האט שווין גַּעֲקָרָאָן צָוָּעָן טָעַן, לוֹיט זְיִין קַעְנְטָעְנִישָׁ
איין גַּמְרָא. דָּרָר בְּעַסְּטָעַרְרָה האט גַּעֲקָרָאָן אַזְּ גַּנְיְּרָעַשְׁ זְיִ עַסְּן,
און דָּרָר קַלְעָנְגָּרָעַר אַזְּ אַרְימְעָרָעָה היְזָעָר. אַזְּ יַעֲדָרְרָ מִינְסְּטָעָר בְּעַלְהָבִיתָ
האט געגעבן ווַיְנִיגְשָׁטָנס אַ טָּאָגָן אַדְרָעָר זְיִ אַזְּ צָוָּעָן אַ פְּרוֹשָׁ,
פְּוֹנְקָט זְיִ דָּרָר אַרְימְסְּטָעָר בְּעַלְהָבִיתָ האט געגעבן אַ הלְמוֹד-הַוְרָה-אַינְגָּל
עַסְּן, גַּעֲוִינְטְּלִיךְ, אַזְּ אַ פְּרוֹשָׁ בְּעַסְּטָר אַוְיסְּגָּעָהָלָטָן גַּעֲוָאָרָן, אַיְירָרָ אַ
הַלְמוֹד-הַוְרָה-אַינְגָּל.

אוּסְּפָּר זְיִין לְעַרְגָּעַן האט אַ פְּרוֹשָׁ גַּעֲהָאָט נָאָךְ אַ רְעַכְעַנְגָּן. דְּעַמְּאָלָט,
זְיִ בְּצֹאוֹאָסֶט, האָבָּן ד' פְּנִידְהָעֵיר גַּעֲגָעָבָן רַעֲקוֹרְטָן, וְעוֹמָעַן זְיִ האָבָּן גַּעֲוָאָלָט
און צָוָּעָם צִיל האָבָּן זְיִ גַּעֲהָאָט אַכְּפָּרָעָם, מיט וְעוֹלְכָּעַ טָעַן האט גַּעֲכָאָפֶט
ד' יַונְגָּעָלִיט, זְאָס ד' פְּנִי האָבָּן גַּעֲוָאָלָט גַּעֲמָעַן. אָסְּ צָוָּעָן ד' רַאֲזִינְגָּ
יַונְגָּעָלִיט, האָבָּן זְיךָ דְּרַעְרָם נִשְׁתְּ בְּאַגְּנוֹנְטָם מיט דָּרָר אַיְגָּעָנְגָּר שְׁטָאָט. מָעַן
איין גַּעֲפָּרָן זְיִ וְכוֹן אַיְיךְ אַזְּ אַנְגָּרָעַר שְׁטָעַט, אַוְיָב זְיִ האָבָּן זְיךָ בְּאַהֲאָלָטָן,
און כאָטש אַזְּ דָּרָר "סְקָאּוּקָעָ" זְיִנְגָּעַן ד' יַונְגָּעָלִיט נִשְׁתְּ גַּעֲוָעַן אַיְגָּעָנְשָׁרִיבָּן,
האָט עַסְּ רָאָךְ נִשְׁתְּ אַוְיסְּגָּעָהָלָט; בְּאַסְּ פְּרָנָס חַוְּרָשׁ זְיִנְגָּעַן זְיִ אַ גַּעֲוָעַן
פְּאַרְשָׁרִיבָּן, אַזְּ אַזְּ מעַן האָט אַפְּגָעָנְגָּעַבָּן אַזְּ אַ נִשְׁתְּ-פְּאַרְשָׁרִיבָּנָם נְפָשָׁ
האָט מעַן שְׂוִין אַים געגעבן אַזְּ אַסְּמָעָן פָּוָן ד' גַּרְוִיסְעָ בְּעַלְהָבִיתְשָׁעָ יַונְגָּעָלִיט,
וְעוֹלְכָּעַ זְיִנְגָּעַן יְאָךְ גַּעֲוָעַן אַיְגָּעָנְשָׁרִיבָּן אַזְּ דָּרָר "סְקָאּוּקָעָ". דָּרָר נְפָשָׁ אַזְּ

געוווארן רעם בעל-הבית זון און איז נבער איזעקנונגנונגן דינען. איזו
איזו דער בעל-הבית פטור געוווארן פון צו געבן וועלנער איפילו, זונ ער האט
געהאט ווקס זיין, נאָר דערפֿאַר האט ער געגעבן אויף דער שטאמט געלט —
אַ הונגרטער איז געוועגן געגעגן...

אין יונגער צויט האט מען אפֿגעגעבען יונגע-לייט אפיקלו אין עלטער פון דרייסינג יאר, וואס האבן שיין געהאט א פינח, ועקס קינדערלאך. אָן דרייסינג-יאירין בחור אויז בעכל שוער געווען צו קריינ. אָן בחור פון זיבצען יאָר האט שיין געהײַסן אָן אלטער בחור אוין דאס אויז שיין געווען אָן גרויסע חרפה. רִי אָנְגענוּמוּנָע אָן סָאלְדִּיטָן וַיְיָגַע דָּרְבוּפֶר גַּעוּנָן טאטעס, טילמאָל פון פִּיל קִינְדֶּר.

פָּרֶשֶׁתְּשִׁיטָה זיך, או אַפְּרֵוֹשׁ הַאֲמָט מִן רַעֲמָלֶט נַעֲשָׂנָעוּת אָנוּ פָּאָר
קִין וְעַל גַּעַר נִישְׁתָּאַפְּגַעַבָּן. אַיִן וַיֵּין אַיְגַעַר שְׁטָאַט הַאֲמָט עַר אַכְבָּעַר דָּאָךְ
מוֹרָא גַּהְעָאַט צָו וַיְצָן. אַכְשִׁיא אַוְיָף אַמְעָה, אַמְּאָל אַיִן גַעַר פָּוּן
דָּרִי פְּנִיחָהָעֵיר אַיִן בָּעֵס אַוְיָף וַיֵּין פָּאַטָּעָר אַפְּרֵדָר אַוְיָף וַיֵּין שָׁוּרָה, אַיִן גַעַר
קָאָנוּ נַאֲר אִים אַפְּגַעַבָּן פָּאָר אַ וְעַל גַּעַר. אַוְיָינָס הַאֲמָט גַעַטְרָאָפָּן אָנוּ קִין
וְאַר הַאֲמָט נִישְׁתָּאַפְּגַעַבָּן.

אין קאמענץ' ווינען געווען פיל פרושים, וואס פלאגען זיין אוון לערנען.
מיינע זירעס, וועלכע ווינען געווען פריהער פרונטיךערשין אוון דערנאנך
איספֿאַרטְשִׁיקָעַם, האבן קיינמאָל נישט אַפְּגַּעַבְּן קֵין אַיִּזְן ווַעֲנָמָּאָן,
וואס אַל אַפְּלִוּ פִּיל ווַיְינַן קָעָנָן לערנען. קוֹיָס אַיְזָעָר נָאָר גַּעֲוָסָן אַיְזָעָן
בִּיחַדְמֶרֶשׂ אוֹן הַאָט עַתוֹּאָס גַּעֲקָעָנָט לְעַרְנָעָן, אוֹן עַרְשָׁוִין גַּעֲוָעָן זִיכְעָרָן,
אוֹן עַר אַיְזָעָר פְּרִי פְּנוּ רִינְגָּן.

אין קאמענץ' זייןע געווען די בעסטע פירושים, די גראנטע לערגנעם.
 אין גרויסן ביה-המזרש זייןע געווען איבער ועכציג שס', אפילו אלטער
 און ערטרערזויו איסיגעריסן. נאדר מען האט זיך אן עעה געגעבען. דעה,
 ווואס האט געהאלטן בא רעם צעריסענען ארט, האט געליען בא אַ
 צוועיטן אווח אַ זווילען די גمرا, און אווי האבן זיך געטוישט. איז טאקי
 אין גרויסן ביה-המזרש געווען אַ הרותה-הקרש: די גראנטע לומדים האבן
 דראט געלערנט, די גראנטע בעלי-פחים האבן דראט גערוואונט און די
 עלטטען ליט וויאנע דראט געווען באם גרויסן טיש געבן גרויסן אויזן
 איז רערציילט מושווום.

ברוך פל איז קאמענץ געווען די אירלסטע שטאט איז גאנץ נראונער גובערנייע. דארט ווינע געווען חקרנים און פילאָזָפָן, וועלכע האבן נעפריט שטענרג חקירות איז פילאָזָפָע און אויך פלענט מען זיך שטענרג מפלפל זיין באָ רעד גמור און חנעלען זיך אין חריפות. או מען איז אַרְיִינְגּוּקְומָן אַיִן בֵּיתְהַמְּרָשׁ, האט מען שטענרג געטראָפָן באָ אלע טישן אַירְן, זואָס

האָפָן זיך מהוֹפֵח געוֹעַן אָדָרֶר באָ אַ נְמָרָא, אָדָרֶר באָ אַ תּוֹסְפָּות, אָדָרֶר באָ אַ מְהֻרְשָׁא. עַס זִיְנָעַן גַּעֲוָעַן בָּאוֹנוֹרֶרֶס אַוִיסְגַּעַצְיכְּנַטָּע יָוָנְגַּעַלִיטָט אַין מְהֻרְשָׁא, וְאַס מַעַן הָאָט וַיְיַגְּרוּפָן — מְהֻרְשָׁא-אַקְעָפְלָאָר. דַּי פְּלָעַן גַּאנְצָע טָעַג אָן נַעַכְתָּ זיך קְלִינָן אַין דַּי "וּרְוקָס אָן אַין דַּי "וַיְשַׁ לִישְׁבָּס" פָּוּן מְהֻרְשָׁא.

דַּרְעַר נִיעָר בִּיחָדָהָמְרָשָׁ, וְאַס הָאָט זיך מַתְקָנָא גַּעֲוָעַן אַין אַלְטָן, הָאָט, אַ רְאַנְקָ זַיְן נְבָאי, וְעַהְרָ אַן עַגְנְרִינְשְׁעָר אַרְד, אַפְּנְעַזְעַיְןָן דַּי פְּרֹשִׁים אָן דַּי לְוּמְרִים צַו וַיְך. זִיְנָעַן שַׁוִּין דָּרָטָן גַּעֲוָעַן דַּי פִּינְעָרָע בְּעַלְיְ-בְּתִישָׁע יָוָנְגַּעַלִיטָט. דַּי עַלְטָעָרָע לְוּמְרִים אַבְּעָר אָן סְהָם אַלְטָעָל לִיְתָהָאָפָן דַּרְעַר אַלְטָן בִּיחָדָהָמְרָשָׁ נַשְּׁתָּ אַוְעַקְנְעַזְאָפָן, אַין אַזְוִי זִיְנָעַן גַּעֲוָאָן צַוְּיָה בְּפִימְרָשִׁים, וְאַס זִיְנָעַן פּוֹל גַּעֲוָעַן מִיטָּהָרָה.

פְּרִיהָעָר אַיְזָ גַּעֲוָאָגָט, אַזְ קַאְמָעַנִּיזָ אַיְזָ גַּעֲוָעַן דַּי אַיְרָלְסְטָע שְׂטָאָט אַיְזָ גַּרְאַנְגָּר נְבוּעָנִיָּ. פְּנוֹרָעָסְטוֹעָנָן הָאָפָן קִיְיָן מַחְלָקָהָן נִישְׁתָּ גַּעֲפָעָלָט. צּוֹלִיבָא שְׂטָאָטְишָׁע זַאְךְ פְּלָעָנָט דָּאָס שְׁטָעָטָל בְּאַלְדְּ פְּנוֹנָאַנְגָּרְפָּאָלָן אַוְףָ צַוְּיָה לְאַנְגָּרָן, אַוְן חֹלְיָהָמָועָר, בְּעַת קִיְיָן גְּרוֹיְסָע אַרְבָּעָטָן טָאָר מַעַן נִשְׁתָּ טָוָה, פְּלָעָנָט מַעַן זיך אַוְיְפְּקָלִיבָן אַוְיְפָן מַאְרָקְ-פָּלָאָץ אַיְזָ מִיטָּן שְׂטָאָט, בָּאָ דַּי קְרָאָמָעָן, גְּרוֹפְּעָסָוָיָה, אַיְזָ מַעַן הָאָט אַגְּנָעָהָיָבָן עַפְּעָס אַוְיְצָוְקָלָעָרָן וַיְיַגְּרוּפָן צַוְּיָה פִּירָן דַּי מַחְלָקָהָן. עַס זִיְנָעַן גַּעֲוָעַן מִיטָּן קְוָלָאָק אַיְזָ וַיְיַגְּרוּפָן אַינְטְּרִינְגָּאָגָטָן, דַּה. וַיְיַגְּרוּפָן גַּעֲקָאָגָט גַּעֲבָן מִיטָּן שְׂטָאָט, אַזְ זִיְנָעַר זַאְל קְרָאָנְקָ וַיְהָרָן, הָאָפָן גַּעֲהָאָט גַּעֲשְׁלִיְעָנָעָן צִינְגָּרָן, זִיְנָעַן גַּעֲוָעַן בָּאוֹאוֹסְטָע עַוְּהָ-פְּנִימָעָר, אַזְ אַזְ קִיְיָן אַיְזָ גַּעֲוָעַן אַיְזָ אַסְפָּה אַיְזָ שְׂטָאָט, וְאַסְפָּה דָּאָס אָרְטָר אָרְטָר אַיְזָ גַּעֲוָעַן דַּרְעַר אַלְטָעָר בִּיחָדָהָמְרָשָׁ, זִיְנָעַן זַוְּיָה אַזְוִי מִיטָּן וַיְיַגְּרוּפָן קְוָלָאָקָעָס אַזְ גַּעֲשְׁלָאָקָעָן דַּי גַּאנְצָע אַסְפָּה. גַּעֲוָעַן אַיְנָגָר אַסְולָעָר, אַזְ עַר שְׁטָעָנְרִינְגָּן גַּעֲוָעַן דַּרְעַר שְׂטָאָט שִׁינְגָּעָן, אַזְ אַזְ שְׁטָעָנְרִינְגָּהָט עַר זיך אַגְּנָעָנוּמָעָן פָּאָר דַּי אַרְיְמָעָלִיטָה, וּוּלְכָעָר עַר הָאָט נִשְׁתָּ גַּעֲמִינָט. נַעֲמִינְט הָאָט עַר נַאֲרָ צַוְּיָ אַינְטְּרִינְרִוָּן; אַזְ גַּעֲוָאָסְט הָאָט עַר, אַזְ מִיטָּן זַיְן שְׁרִיְעָן וּוּטָר עַר נַגְּרָנִישָׁט פּוּלָן, נַאֲרָ עַר דַּרְאָפָט שְׁרִיְעָן, אַזְ דַּרְעַר וּלְמָן הָאָט גַּעֲוָאָגָט, אַזְ עַר אַיְזָ גַּעֲרָעָכָט.

אַזְ זִיְנָעַן גַּעֲוָעַן שְׁטִילָעָ אַינְטְּרִינְאָגָטָן, וְאַס הָאָפָן נַשְׁתָּ אַזְ מַוְיל עַפְּגָעָנָן אַוְיפָּה אַזְ אַסְפָּה, נַאֲרָ צַוְּיָשָׁן וַיְך, אַוְיְפָן מַאְרָק הָאָפָן וַיְיַגְּרוּפָן וּוּלְטָן, אַוְיְפָנְהָעָט אַיְנָעָעָקָעָן דַּי אַנְגָּרָעָר, אַזְ עַס אַיְזָ פְּמָעָט נִשְׁתָּ אַוְעַקְנְעַזְאָגָגָעָן צַוְּיָה אַזְ חֹלְיָהָמָועָר אַזְ אַזְ מַחְלָקָהָן. מַעַן הָאָט שַׁוִּין גַּעֲפָנָעָן, פְּאַרְזָאָס זיך צַוְּיָ קְרָגָן.

אַזְ קַאְמָעַנִּיזָ זִיְנָעַן גַּעֲוָעַן נִישְׁתָּ וַיְיַגְּרוּפָן בְּעַלְיְ-מְלָאָכוֹת, אַבְּעָר וְעַהְרָ אַרְיְמָעָ, דַּי פְּרִיאָצִים פְּלָעַן דָּאָס רָוב אַפְּנָעָבָן צַוְּיָ בְּעַלְיְ-מְלָאָכוֹת אַיְזָ בְּרִיסָק.

אם אליגע יארן או גארנישט געווען אַ שטעלל אהן אַ מסור, אוֹן קאמעניז האָט, פֿאַרְשְׁטִיט וְיֵה, אוּיר געהאט אַזוּונָם, אַיטשׁע שִׁיטָּעָס האָט מען אַים געד-רוֹפָן. ער אוֹן געווען אַ שנְיָרָר אַ לאַוטְנוֹנִיק אוֹן האָט זיך ווַיְינִיג פֿאַרְנּוּמָעָן מִיט ווַיְן מְלָאָה. רֵי רַעֲכְטָע אַרְבְּעָט זַיְנָע אוֹן געווען צוֹ מסְרָן. אַבעָר ער האָט זיך נִישְׁת בְּאַנְגָּנֶט בְּלוּזָה מִיט מסְרָן אַינְצָלְנָעָן מַעַשָּׂן. ער פְּלָעָנֶט מסְרָן נַאנְצָע שְׁטָעָט. צְפָסָס פְּלָעָנֶט ער נַיְן קִין גְּרָאָרְנָע אוֹן מסְרָן אַ נַּאנְצָע שְׁטָאָט, אַבְּעָרְהוּפָט מִפְּחָדָר עַר „סְקָאָקָע“. פְּלָעָנֶט שָׁוֹן קוּמָעָן פָּוֹן נַובְּעָרְאָטָר אַ רְעוּזְיָאָנָע קָאָמִיסָּע אַוְיףָּ רַעְרָ „סְקָאָקָע“, אוֹן רֵי שְׁטָאָט פְּלָעָנֶט בְּרָלוֹת ווּרְעָן. רֵי טְשִׁינְאָוּנִיקָסָס פָּוֹן רַעְרָ קָאָמִיסָּע פְּלָעָנֶט נַעַמָּעָן אַין האָט אַרְיָין, אוֹן מען האָט בְּאַרְאָפָט גּוֹט בְּאַעַצְלָן. לְסֻוף האָט מען גּוֹמָוֹת זיך אוּיסָס קוּפִּין פָּוֹן דָּעַם רְאַוְּגָן אַיטְשׁע שִׁיטָּעָס, אוֹן זָאָל ער שְׁוֹן אַמְּאָל אַוְיפָּהָעָרָן צוֹ מסְרָן. ער האָט פְּרָאָסָט אַומְגְּלָקְלִיךְ נַעַמָּאָכָט פְּמַעַט גּוֹנְצָנָעָר נַעַמָּעָן, נַאָר ווַיְן שְׁטָאָט קָאָמְעָנִיז נַובְּעָרְנִיעָה. מען האָט פָּוֹן אַים געהאט יְגָן וְאַנְחָה, נַאָר ווַיְן שְׁטָאָט פָּאָר הָאָט עַר פְּוֹנְדְּרָעְסְּטוּעָן גּוֹשְׁאָנְגָּוּעָט, אוֹן אלָעָהָן דָּרְפָּאָר געהאט פָּאָר אַים אַפְּשִׁי. חַנִּיפָּהָלָאָךְ האָט מען אַים נִישְׁת גּוֹקָרְנָט, אוֹן יְעַרְעָרְרָה האָט גּוֹרָאָנְקָט גּוֹט אַין חַאָרְצָן, ווֹאָס רַעְרָ מִסְוָר לְאַוְתָּקָאָמְעָנִיז צְרוּרוֹה.

ראַשְׁדָּהָשָׁה אַן יְסָדְפָּוֹר פְּלָעָנֶט ער שְׁטִין בְּאַם רְאַוְּגָן אַן שְׁוֹל אַוְיףָּ רַעְרָ בִּימה אַן פְּלָעָנֶט ווַיְיָנָעָן דָּעַם גּוֹנְצָנָעָן מִיט אַזָּא יְאַמְּעָרְדִּין קָול, אַזָּוִי הָוֵיך אַן מִיט אַזָּא קְוּוֹטְשָׁ, אוֹ אַפְּילָוּ יְעַנְרָ, ווֹאָס הָאָט נִשְׁת גּוֹקָנָט ווַיְיָנָעָן אַין רְאַוְּגָן, פְּלָעָנֶט כּוֹן ווַיְיָנָעָן פָּוֹן אַיטְשׁע שִׁיטָּעָס גּוֹוֹיְנָעָן אַון יְאַמְּעָרְיָעָן. מִיט ווַיְיָנָעָן גּוֹוֹיְנָעָן פְּלָעָנֶט ער מַאֲכָן אַוְיפְּצִיטְעָרָן אלָעָה בְּיִנְעָר פָּוֹן רֵי רְאַוְּגָן. ער האָט גּוֹוֹיְנָט זַוְּאָלָעָה, וְעַלְכָן מען האָט אַין שְׁלָאָגָן אַן מען טוֹט אַים אַן גְּרוּסָע יְסוּרִים. אַיך גְּרוּדִינָק, אַזָּא אַיך בֵּין אלָט גּוֹוֹעָן אַ זָּאָר נַיְן, הָאָב אַיך, צּוֹלָב אַט דָּעַם אַיטְשׁע שִׁיטָּעָס גּוֹוֹיְנָעָן, זיך אַזָּוִי צְעַגְּאָסָס מִיט טְרָעָן ערְבָּ יְסָדְפָּוֹר צוֹ מְנָחָה, אַזָּא אַיך בֵּין זיך פְּאַרְגָּאָנְגָּעָן, אַן מען האָט מִיךְ גּוֹמָוֹת נַעַמָּעָן אַהֲיָם אַין מִטְּנָזָנָה. נַאָר בְּאַלְרָ נַאָר יְסָדְפָּוֹר אוֹן ער אַזְוּקָגְּנָאָנָגָן. צְוָדָפָס קִין גְּרָאָרְנָע מִסְרָן אַ שְׁטָאָט.

קָאָמְעָנִיז האָט געהאט אַ פְּאַרְשְׁטָאָט, „אַסְטָאָוּעָ“ האָט זַוְּאָלָעָה, זַוְּאָלָעָה זיך אַגְּנָעָהָבוֹן גּוֹבְּנָן טִיךְ, אַוְיףָּ וְעַלְכָן עָס ווַיְיָנָעָן גּוֹשְׁטָאָנָעָן דְּרִיְּ בְּרוּקָן אַן דְּרִיְּ וְאַסְטְּרָמְילָן. אַוְיףָּ דָּעַם רְאַוְּגָן טִיךְ האָט מען גּוֹפְּרִיט דְּרִיְּ גְּרוּסָע קְלָעְצָעָר פָּוֹן בְּיַעַלְאָזְוּעָשָׁר וְוּאָלָר. פָּוֹן דָּעַם רְאַוְּגָן וְוּאָלָר ווַיְיָנָעָן גּוֹלְיָפָעָרָט גּוֹוֹאָרָן פְּאָרָאָרָפָע פְּאַרְשְׁיָדָעָנָע גּוֹהָלְצָן, אַפְּילָוּ בְּיוֹ וְעַנְלָה בְּיוֹמָעָר צוֹ שִׁיפָּן. רֵי הוַיְכָע בְּיוֹמָעָר ווַיְיָנָעָן אַבעָר פְּאַרְוּוּרָט גּוֹוֹעָן צוֹ האָקָנוֹן האָט רֵי סְוחָרִים פָּוֹן בְּיַעַלְאָזְוּשָׁר וְוּאָלָר, פְּרִיהָרָר רֵי יְצָחָק וְאַבְּלָרְאָזְוּסָקִי פָּוֹן בְּיאַלְיָסְטָאָק, ווֹאָס אוֹן גּוֹוֹאָרָן אַ מְלִיאָאָנָעָר פָּוֹן דָּעַם וְוּאָלָר, גּוֹנְגָּבָעָט

ה' הוי היכע בימער און געגעבן כאבאָר די וואָלֶר-שומרים. זאַבלראָזוקין האָט
מען געמסרט, אָז ער גנבעט זעגלאָבִיּוּמָעָר, אָיז געומען אָ קאָמִיסְעָ פֿון
פֿעַטְּעַרְּבוֹרְג אָז זאַבלראָזוקִי האָט די קָאָמִיסְעָ-מִיטְגְּלִירָעָר אָפְּגַּעַקְוִיפְּט
מייט געלט. אָיז אָרוֹם האָט ער זיך אַרְיוֹסְגָּעַדְרִיטִיט פֿון פְּלָאנְטָעָר, וְאָס האָט
געשׂמְעַט מִיט קָאָטָרָע.

נאר אים האט אַ רײַיטש געקויפט וואָלֶר צוּ האַקָּן, זיַגְמוֹנְד האַט ער געהַיסָּן. האַט ער נאר מער גענגבָּעט. ער האַט אַזְוִי בְּרִיאַת גַּעֲלָבֶט, אוֹ אַז שְׁטַעַטֵּל האַט מעַן דָּרְצִיְּלַט, אוֹ דָּרְעַר פְּרִיסִישְׁעַר קִיּוּעַר האַט גַּעֲלָאָות מאַלְן זְיוּן פָּלָאָעַן, לְוִיט דָּעַם מַוְסְטָעַר פָּוּן זַיְמָוְנָס פָּלָאָעַן.

ער או געוען פון דרי ערשות לעבד-קינדרער אין פרילסן אונ האט אווי, פיל גענגבעט דרי מאסטן, או ער פלענט פארדינען א מיליאן רובל א יאל, פארשטייט ויך, פארלעפנרגין זיין דערנאה. או קאנגע האט אויפגעהערט צו פארקופן וואלד אין ביעלאָוועש, האט זינגנור נעקופט א מאיאַנטעך אין סעלץ, נראָגנער נובערנער, פאָר אַאלְבֵן מיליאן רובל אונ האט זיך איבערנצעיגן פון בערלין. פאָר בערליך איז אים געוען צו זויניג געלט. אײַניגע יאָר האט ער געוזאָויגט איז זיין מאַיָּאנטעך אונ דערנאה, אַ ראנק זוינע גרויסאָרטיגע בעלער, וואָס ער פלענט מאָכָן, האט ער דאס אויך פאָרהוֹלִיעַט. געשטארפֿן איז ער אונ ארימאן.

רי אלה ביעלאוועשר קלענער, וועלכע זייןען גאנגען קיין דאנציגן,
זייןען רוכגעשוואטען דורך אַםגענץ. פון זיגמונט מיט ר' דיטש האט
רי שטאט נעהאט פיל פרנסה. אין דער ציטט, ואָס דאס האָל איז גאנגען
אייבער אַםגענץער ואָסער, אין זיגמונט סטאָנטיש געווען בא' ר' דורייצקן,
וועלכער האט דעםאלט נישט זייןיג פאָרינגט.

וְאַסְטָאוֹזִיעַ אֵין נְעַגְרָאָפִישׁ וּוַיְינִיגַּן וְאֵם אֶפְגָּנְטִילְלַט גְּנוּוּן פָּוּן קָאַמְּעַנְּיַע
הָאָט וַיְ אֲבָעַר אֵי כָּאָרָקְטָעָר גְּנוּחָאָט פְּרָחָאָק מְרוֹחַ לְמֻעָרָב. כָּאָטָש
וְאַסְטָאוֹזִיעַ הָאָט נְגִשַּׁת גְּנוּחָאָט קִיּוֹן בְּאָגְוָרָעָר רָב, אָוֹן קִיּוֹן דָּי, אָוֹן קִיּוֹן
שׂוֹחַת אָוֹן קִיּוֹן בִּיתְהָעוּלָם, אֲפִילּוּ סְחוֹרָה הָאָט אוֹיר וְאַסְטָאוֹזִיעַ גְּנוּקוֹיפַּט
אַיִן קָאַמְּעַנְּיַע, פּוֹנְגָּרְסְּטוּוֹעָן הָאָבָּן דָּי. וְאַסְטָאוֹזִיעַ גְּנוּחָאָט נְאָר אַנְדָּרָעָר
וִיטָּן. בָּאֵ וַיְיִנְּגַעַן גְּנוּוּן גְּנַרְטָעָנָר, אָוֹן אַלְעַן הָאָבָּן בְּמִעֵט גְּנַלְעַבְטַט פָּוּן דָּי
דָּרְיוֹגָן גְּנַרְטָעָנָר. דָּי וַיְיִבְּרָעַר מִיטַּדִּי מִירְלָאָק פְּלָעָן וַיְצַדְּקָן דָּעַם מִתְּגַנְּנוּמוֹן
וּמְעָרָא אָוֹן גְּנוּרָטָן אָוֹן פִּילְעַוּן אִים. אָוֹן נְאָרָטָן הָאָט מִעֵן מִתְּגַנְּנוּמוֹן
רְאַזְוֹעַזְבָּרְיוֹתָן אָוֹן גְּנוּמָן דָּרָטָט מִיט אָוּגְּרָקָעָם אָוֹן מִיט רְעַטָּר. אַלְעַן
וַיְיִנְּגַעַן גְּנוּוּן קָאָרְגָּעָן מְעַנְשָׁן אָוֹן אַלְעַן הָאָבָּן גְּנוּחָאָט פְּרָנָסָה. נְאָר אֵ פָאָר
פְּאַמְּלִילָעָם וַיְיִנְּגַעַן דָּרָטָט גְּנוּוּן גְּרוֹיסָעָבְּלִיְּבָתִים, מִזְחָסִים, וְאֵם פְּלָעָן
הָאָבָּן אֵ דָרָה אֵין שְׁטָאָט אָוֹן אַלְעַן הָאָבָּן גְּנוּחָאָט שִׁיּוּנָה קִינְדָּרָעָר. נְאָר וַיְיִהְבָּא
שְׁטָעַנְרָגִג אִינְטְּרִינְגָּרְט אֵין שְׁטָאָט אָוֹן אֵין אַלְעַן מְחַלְקָתָן וַיְיִנְּגַעַן וַיְיִגְּזַעַן דָּי

ערשטע קריינער. אַנְהִינְגֶּנֶר האָפֶן זַי' גַּעֲהָאַט מַאֲסָן, אָוֹן האָפֶן זַי' אַנְזַעַנְדַּן צַו פִּירֵן אַ מְחַלְקָתָה, האָט דָּאַס גַּעֲקָנְט וַיַּך אַזְוּקְצִיהָעָן פִּילְיאָרֶן. נַאֲר שְׁטָעָנְרִינְג האָפֶן זַי' גַּעֲפִירְט מַחְלוֹקָת מִיטְ מִין זַיְרָן, וְאַס אַיְזַעַנְדַּן אַין דָּעַר שְׁטָאָט-אַנְפִּירְוָן בְּרָאָשׁ; נַאֲר אַזְוִי זַי' פָּאָר אַיסְמַעְמַד האָפֶן זַי' יַאֲזָרָא גַּעֲהָאַט, האָט מַעַן אַיסְמַעְמַד גַּעֲהָאַט פָּאָרְבָּאָרְגָּן, אַזְוִי אַזְוִי זַי' האָט מַעַן קַיְיָמָלְלַן נִישְׁתַּחַת אַרְוִיסְגַּעַתְהָן.

קִינְדְּרָעָר-עַרְצִיהָעָר זַיְגָעָן, גַּעֲוִיְינְטָלִיךְ, גַּעֲוָעָן דִּי מְלָמְדִים. דָּעַר עַרְשְׁטָעַר פָּוֹן זַי' אַזְוִי גַּעֲוָעָן יַעֲכְבָּעָר דָּעַר מְלָמְדִ, וְאַס כְּמַעַט דִּי גַּעֲנְצַעַ שְׁטָאָט קִינְדְּרָעָר האָט וַיַּך צָוּ עַרְשְׁטָן גַּעֲלָעָרְטַבָּא אַים. אַ קִינְדְּרָעָר יַאֲרָא אַדְרָעָר נַאֲרָא זַיְגָעָר האָט שְׂוִין בְּאָא אַיסְמַעְמַד גַּעֲהָאַט, גַּעֲלָעָרְטַבָּא אַים בְּאָא אַיסְמַעְמַד גַּעֲהָאַט שְׂוִין גַּוְתַּן אָוֹן נַאֲרָא גַּעֲרָאוֹןְטַבָּא. דָּאַס האָט גַּעֲרוּעָרְטַבָּא אַזְוִי עַרְעָרְטַבָּא פָּוֹן אַזְוִי יַאֲרָא צְיִיטַטְהָרְטַבָּא. דָּעַרְנָאָר האָפֶן דִּי קִינְדְּרָעָר אַיְבָּרְגָּעָנוּמוּנָן דִּי מְלָמְדִים פָּוֹן חֻמְשָׁא אַזְוִי אַנְפָאָגָן גַּמְרָא: אַוְיָסְגָּלְבָּעָנָן גַּרְינְגָּעָן מְשָׁנוֹת פָּאָרְבָּאָרְגָּן, וְאַס הַיִּסְטַּטְהָרְטַבָּא. פָּוֹן אַזְוִיְּגָעָן מְלָמְדִים אַזְוִי מַעַן אַרְיְבָּעָרְטַבָּא גַּעֲנְגָּעָן זַיְגָעָן נַאֲרָא גַּעֲרָאוֹןְטַבָּא, בְּאָא וּלְעָכָבָא עַמְּה האָפֶן גַּעֲלָעָרְטַבָּא דָּעַרְוָאָקְסָעָן זַיְגָעָן בְּחָרוֹים אַזְוִי בְּעַלְיְבִיתְהָאָרָא. אַבָּעָר דִּי נַרְוִיסָּעָמָן מְוֹפְלָנִים זַיְגָעָן גַּעֲוָעָן גַּרְוִיסָּעָמָן פְּעָסְנִים.

פָּוֹן דִּי נַרְוִיסָּעָמָן זַיְגָעָן גַּעֲוָעָן צְוִי אַזְוִי שְׁטָאָט, וְאַס פְּלָעָן שְׁלָאָן דִּי קִינְדְּרָעָר מַפּוֹתְרָצָח אַזְוִי שְׁמִינְן אַזְוִי שְׂטָעָלָן אַזְוִי פְּעָקָלְהָ. דָּאַס אַזְוִי גַּעֲוָעָן דִּי עַרְנְסְטָעָר שְׁטָרָאָה. דָּעַר מְלָמְדִ פְּלָעָנְטַבָּא רַעַם אַיְנָגָל אַרְאָפְלָאָזָן דִּי הַיּוֹלָאָר אַזְוִי פָּאָרְקָאָטָשָׁן דָּאַס הַעֲמָר מִיטָּה רַעַם קַאָפְטָל אַרְיוֹתָף, מַאֲכָנָרָגָן דָּעַרְפָּוֹן אַזְוִי פְּעָקָלְהָ. בָּעָה מַעְשָׁה האָט דָּעַר רַבִּי גַּעֲהָאָלָטָן אַזְוִי גַּעֲנְעָמָן לְעַרְנָעָן הַאנְטָא אַרְדָּעָר אַזְוִי גַּוְתַּן קַאָנְטָשִׁיקָן, אַזְוִי האָט דָּאַס אַיְנָגָל גַּעֲנְעָמָן לְעַרְנָעָן דָּעַמְשָׁעָר גַּעֲנְעָמָן גַּעֲנְעָמָן גַּעֲנְעָמָן גַּעֲנְעָמָן צְוִי מִיטָּה פְּחָה, אַזְוִי אַזְוִי דָּאַס לַיְבָא בְּאַלְדָּר פָּאָרְלָאָפָּן מִיטָּה אַזְוִי בְּלִוְעָן צִיְּקָן. אַזְוִי האָט עַר גַּעֲלָעָרְטַבָּא אַזְוִי גַּעֲנְעָמָן דִּי אַיְנָגָל גַּעֲנְמָוֹת אַלְיָיָן שְׁטָעָנְרִינְג אַזְוִי דָּגָנְעָרְשָׁטָאָגָן: דָּעַמְאָלָט האָפֶן דִּי אַיְנָגָל גַּעֲנְמָוֹת אַלְיָיָן זַיְגָעָן דִּי גַּמְרָא, וְאַס דָּעַר רַבִּי האָט מִיטָּה זַיְגָעָן גַּעֲלָעָרְטַבָּא דִּי גַּעֲנְצַעַזְוָאָרָה, וְאַרְוָס שְׁבַּתְהָ פְּלָעָנְטַבָּא דָּעַר מְלָמְדִ מִוּן קוּמָעָן מִיטָּה יְעָרָן אַיְנָגָל צַו זַיְגָעָן פָּאָטָעָר פָּאָרְהָעָרָן אַיְזַעַנְדַּן דִּי גַּמְרָא. דָּעַר פָּאָטָעָר, וְאַס האָט נִישְׁתַּחַת גַּעֲקָנְטַבָּא, שְׁוִין אַגְּנָעָבְעָטָן אַיְגָעָם אַזְוִי לְמָרָן, אַרְדָּעָר אַזְוִי פְּרָוְשָׁ, יְעָנְגָּר אַזְוִי פָּאָרְהָעָרָן, אַזְוִי וְאַס אַיְנָגָל האָט נִישְׁתַּחַת גַּעֲקָנְטַבָּא, האָט דָּעַר פָּאָטָעָר נִישְׁתַּחַת גַּעֲקָנְטַבָּא אַזְוִי האָט בָּאַשְׁוְלִינְגַּט רַעַם מְלָמְדִ. גַּעֲוִיְינְטָלִיךְ האָט דָּאַס נִישְׁתַּחַת גַּעֲשְׁמָעָקָט

רעם מלמר, האט ער אויסגעלאָזון רעם גאנצן פעם צו יונעם ארט באמ
אינגל, זאָס ווערט נישט אַנגערוֹן אין ליטעראָטור. פון דִי דער מאָנְטָע צוּי פֿעַסְנִים-לּוּמְרִים אַיז גַּעוּן דָּוד מִיט דִי קָאָל-
טענעַם. ער האט געהאט אַ פּוֹלְן קָאָפּ מִיט קָאָלטנעַם. אַ בעַן אַיז ער
גַּעוּן אַ מּוֹרָאַרְגָּעָר, אַוְן דִי אַינְגָּלָאָךְ האט ער פְּרָאָסְטָט גַּעֲמִיחָת. באָ
אַים אַיז רֻעַכְתָּ גַּעוּן אַוְיפְּהִיבָּן אַ אַינְגָּלָאָךְ אַיז דָּרָר הַיְּיךָ אַוְן מִיט פֻּעַם
אַרְאָפְּלָאָזְן אַיְּפָר דָּרָר עַדְרָ, אַזְוֵי אַז יַעֲנֶר וְאַל פָּאָלְן טִוְּטִים; גַּעוּן טָאָקָע
אַזְוֵי פָּאָל. נַאֲךְ דָּרָר לְיוֹהָ פָּוֹן רַעֲרַהְגָּעָטָן אַינְגָּלָאָךְ דָּרָר פָּאָטָעָר
אוֹן מּוֹטָעָר פּוֹנָם קִינְרָ אַפְּיָלוּ נִשְׁתָּ גַּעוּןָט צוּ זָאָנָן דִּי דָּרוֹן, פָּאָרוֹזָס
הָאָט ער גַּעוּנָט וְיַעֲרָ קִינְרָ. אַזְוֵי הָאָט מְסַקְמָא גַּעַט גַּעוּנָלָט, אַז דָּרָר
רַבִּי הָאָט אַים גַּעוּנָט, אַזְוֵי הָאָט מְסַקְמָא בָּאַרְאָפְּטָט וְזַיִן, אַוְן קִינְעָם אַיז
שְׁטָאָט אַיז נִשְׁתָּ אַיְּנְגָּעָפְּלָאָן צוּ טְרָאָכָּטָן, אַזְוֵי דִי קָאָלטָעַנְעָסָהָט
גַּעַטְאָן אַ רְצִיחָה. אַפְּיָלוּ מַסְיָה, וְעַלְכָעָהָפָּן אַזְוֵי אַזְוֵי
חַטָּאִים אַין שְׁטָאָט צוּ מְאָכָן אַינְטָרְגָּעָס אַוְן מְחַלְקָה, הָאָפָּן דָּא אַזְוֵי
גַּעַשְׂוִינָן, אַוְן דִּי דָּוד מִיט דִי קָאָלטָעַנְעָס אַיז גַּעַבְלִיבָּן דָּרָר אַיְּגָעָנָר מְלָמָּר.
בָּאָ אַים הָאָפָּן גַּעַלְעָרָט נְרוֹיָסָהָבָּרָאָהָרָאָה, אַוְן אַלְעָ וְיַיְעָנָן
אַרוֹיָס פָּוֹן אַים קָאָלְקָעָם.

דָּרָר צְוִוִּיטָעָר מְלָמָּר, אַ גַּרְעַסְעָרָר לְמָרָן פָּאָר דִּי דָּרוֹן, אַיז גַּעוּן
דָּוד דָּרָר בְּלִינְגְּרָעָר. אַזְוֵי אַיְּזָן אַוְיגָה הָאָט ער נַאֲךְ גַּעוּן, ער אַיז גַּעוּן אַ
גַּרְעַסְעָר לְמָרָן, אַוְן אַ סְּךְ קִינְרָאָר וְיַיְעָנָן פָּוֹן אַים אַרְיוֹסְנָעָקָעָמָן לְמָרָים.
אַפְּבָעָר ער אַיז גַּעוּן אַן אַומְנָהְיוּרָעָרָר בעַן אַזְוֵי הָאָט שְׁטָעַנְרָגָן גַּעַלְאָאָן
אוֹן גַּעַשְׂמִיסָן וְאַס קִינְרָ אַחֲן רַחְמָנוֹת. באָ אַט דָּרָם מְלָמָּר הָאָפָּה אַיךְ אַזְוֵי
גַּעַלְעָרָט, נַאֲךְ גַּעוּן דָּרָם שְׁפָעַטָּה.

וְיַיְעָנָן, הָאָט מְעַן חַתּוֹנָה גַּעַהָאָט וְעַהְרָ פְּרִיה, סִי דִי אַינְגָּלָאָךְ אַוְן סִי
דִי מִידָּלָאָר, דְּהַיְּנוּ: אַין עַלְטָעָר פָּוֹן רְרִיעָצָעָן בֵּין יוּבְעַצְעָן יָאָר. דִי אַינְגָּלָאָךְ
הָאָפָּן גַּעַנוּמָעָן נַרְן נַאֲךְ זַיְעָר לְעַרְנָעָן נַאֲךְ, פָּוֹן צְוֵי הַוּרָבָּרָט בֵּין טְוִוָּוָט
רוֹפָּל, אַוְן דָּרָר שְׁוֹעָר הָאָט גַּעַעְבָּן קָעָסָט. אַין דִי חַנְאָאִים הָאָט מְעַן
גַּעַשְׂרִיבָּן, אַזְוֵי דָּרָר שְׁוֹעָר אַדְרָעָר דָּרָר פָּאָטָעָר דָּאָרָפָּהָלָטָן פָּאָרָן בְּעַלְ
הַבְּחִילָה אַ מְלָמָּר, אַוְן אוֹן רָאָס אַינְגָּלָאָךְ חַתּוֹנָה גַּעַהָאָט אַיז גַּעַבְלִיבָּן עַסְן
קָעָסָט בָּאָמָּה פָּאָטָעָר, הָאָט ער וְוּיְטָעָר גַּעַלְעָרָט נְרוֹיָסָהָבָּרָאָהָרָאָה,
וְאַוְן ער הָאָט גַּעַלְעָרָט פָּאָר דָּרָר חַתּוֹנָה, אַוְן דָּרָר רַבִּי הָאָט גַּעַשְׂמִיסָן

רָאָס בְּעַלְדִּבְיָהָלָשָׁן נַאֲךְ דָּרָר חַתּוֹנָה, וְיַיְעָנָן דָּרָר חַתּוֹנָה.

אַין מִינְגָּעָ צִוְּיָנָן אַיז שְׁוֵן אַפְּיָלוּ גַּעוּן אַרְיוֹסָ פָּוֹן דָּרָר מְאָרָעָ, אַז
דָּרָר חַתּוֹנָה וְאַל מְעַן נַיְעַן לְעַרְנָעָן אַין חַרָּה, אַוְן מִין רַבִּי, דִי דָּוד
בְּלִינְגְּרָעָר, הָאָט טָאָקָע גַּעַלְאָאָן אַוְן גַּעַבְיָנָקָט נַאֲךְ אַמְּאָלְיָינָעָ גַּעַטְעָ צִוְּיָנָן, וְעַן
ער פְּלָעָנָט שְׁמַיִּיסָן בְּעַלְדִּבְיָהָלָשָׁן. ער פְּלָעָנָט דָּרְצִיְּלָן, באָ וְאַסְעָרָעָ

אומשטערן ער פלענט אמאָל שמייסן אַ בעל-הביבתל, אָזוי, למשל, פלענט דעם הַלטִידס מוטער קומען אין חֶרְרָר אַריין אַפְגַעַן דעם ווּן מַולְטָוב פָּן זַיְן אַקָּאָרְשָׁטַע נַעֲבֹוּרְעַנְעַם ווּן, בעה מעשה אַיז אַפְבָּר גַעַוּן רֵי טִיר פָּן חֶרְרָר פָּאָרְשְׁפָּאָרְט, אָון בעה — דֻּרְצִיְּלָט דָרָר רֵפִי — זַי אַיז צַוְּנַעַנְצַוְּנַעַן צָוּם פָּעַנְסְטָעַר אַנְקָלְאָפָן אַיז רֵי שַׂוְּפָן אָון אַפְגַעַן מַולְטָוב, האָפָא אַיךְ אִים מִיטָּר יַרְטָעַר אַפְגַעַן מַולְטָוב. באָן יְעָרָן שְׁמִינִי האָפָא אַיךְ גַעַוְאנְטָה: — מַולְטָוב דָרָר מִיטָּר אַ אַינְגָלְן! שִׁיגְעַץ אַיְינְעַרְן! מַולְטָוב דָרָר מִיטָּר אַ אַינְגְּעַלְעַן!

קיין שְׁרִיבָּר אַיז אַיז נַאֲנָץ קַאמְעַנִּיךְ נִישְׁטָן גַעַוְאנְן. שְׁרִיבָּן אִירִישָׁהּ האָבָן גַעַלְעַנְטָן דַיְעַלְבָּעָן מַלְמָדִים.

דאָס אַיְינְצִינְגָן לְעַרְנָעָן אַיז גַעַוְאנְן נַאֲרָנְמָרָא מִיטָּר דַיְמְפָרְשִׁים. חַוְמָשָׁה האָטָט מַעַן גַעַלְעַנְטָן, אַבְעָר אַוְיךְ נַאֲנָצָעָן סְרָרָה, נַאֲרָא אַז הַאֲלָבָעָן אָון עַשְׁרִימְ-זָאָרְבָּעָהּ האָטָט נַאֲרָא מַלְמָד גַעַלְעַנְטָן, מַאֲטָקָעָן מַלְמָד. ער האָטָט גַעַלְעַנְטָן מִיטָּר מַטְעַלְעָן אַיְנְגָלָאָךְ, נַיְזָן אַיז צַעְנְיִ-אָרְגִּינְעָן, נַמְרָא מִיטָּר אַז שְׁטִיקָלָהָוּסְפָּהָות, האָטָט ער אַז שָׁעהָ אַיז טָאנְגָן גַעַלְעַנְטָן עַשְׁרִימְ-זָאָרְבָּעָהּ אַיז שָׁעהָ אַיז טָאנְגָן האָטָט ער אַז קַנְאָפָעָן פָּאָרְגָּנְעַשְׁטָעַלְטָן, אָזוי זַוְיִלְעַבְּרִי, דַעַם גַוְהָנָם (פָּן גַעַרְעַן האָטָט ער אַז קַנְאָפָעָן יְדוּעָהָנָה). ער האָטָט וְאַנְגָּרָא אַוְיְסְנַעְמָאָלָט אַוְיכְּתָאָפָאָרָר דַיְהַמְוָהָה פָּן גַוְהָנָם אַיז האָטָט אַז וְאַלְכָּבָרָר וְזִיטָן גַעַפְּנִינְט וְזִיךְּ אַפְּלוּ דַיְטָר. אַבְעָר דַיְמָאָס פָּן גַנְדְּעָרָן, אַיז אַיז וְאַלְכָּבָרָר וְזִיטָן גַעַפְּנִינְט וְזִיךְּ דַיְטָר, האָטָט ער, גַעַבְּרָה, נִישְׁטָן גַעַוְאָסְטָן. אַיז פָּן דַיְעַשְׁרִימְ-זָאָרְבָּעָהּ האָטָט ער אַוְיךְ מַעַר נִישְׁטָן גַעַלְעַנְטָן וְזַוְיִלְעַבְּרִי נִישְׁטָן רְאָשָׁוֹגִים: יְהֹוּשָׁעָן, שׁוֹפְטִים, שְׁמֹאָלָן אַיְזָן וּבָן, מַלְאָכִים אַיְזָן וּבָן. אַיז אַבְעַרְעַנְעָן מַלְמָדִים, וְאַלְכָּבָרָר האָבָן גַעַלְעַנְטָן דַיְגְּרוּסְעָן בְּחוּרִים נַמְרָא מִיטָּר תּוֹסְפָּהָות אַיז פָּלָל הַמְפָרְשִׁים האָבָן קִיְּזָן חַנְקָן מִיטָּר וְזַיְיָ נַאֲרַנְיִשְׁטָן גַעַלְעַנְטָן. חַנְקָן!

שְׁכַרְלַמְוֹר אַיז גַעַוְועָן פָּן וְעַכְצִינְגָן רַוְּבָּל אַז וְמַן בַּיְזָה הַנוּרָעָת. יְעַנְעַר מַלְמָד, וְזַאְסָהָאָט גַעַהָאָט קַנְאָפָעָן פִּירָר רַוְּבָּל אַז וְאַהֲרָה, האָטָט וְזַיְיָ שְׁוֹן גַעַרְעַנְטָן פָּאָר אַז רִיכְן מַלְמָד.

די מַלְמָדִים, וְזַאְסָהָאָט פָּן וְעַכְצִינְגָן בַּיְזָה אַגְּנָהָיִוְּפָן לְעַגְעַן מִיטָּר דַיְקִינְלָעָר אַלְפְּ-בִּיתָה, האָבָן גַעַהָאָט פָּן וְעַכְצִינְגָן בַּיְזָה אַגְּנָהָיִוְּפָן אַיְנְגָלָאָךְ פָּאָר אַלְפְּ-בִּיתָה לְעַגְעַן, פָּאָר אַוְעַלְכָּר אַיְנְגָלָאָךְ האָטָט מַעַן גַעַצְאָלָט שְׁכַרְלַמְוֹר אַז רַוְּבָּל אַז וְמַן. גַנְיוֹרִים והַאָבָן גַעַצְאָלָט צַעְן נַלְיָן אַז וְמַן. אַז אַיְנְגָל אַיז אַלְטָן גַעַוְועָן פִּינִי יְאָרָה, האָטָט מַעַן אַיז אַפְגַעַן צַוְאָרְהַיְהָן וְאַז חַוְמָשְׁ-מַלְמָד, וְאַלְכָּבָרָר האָטָט גַעַהָאָט פָּן צַוְאָנְצִינְגָן בַּיְזָה דַיְרִיסְגָּן אַיְנְגָלָאָךְ. גַעַצְאָלָט האָטָט מַעַן אַיז דַיְרָיְיָ רַוְּבָּל פָּן אַז אַיְנְגָל.

או מען החט אונגעחוין לערנען מיט דעם אינגל חומש, האבן די טאטעס געמאכט א סעורה פארון מלמר מיט די אלע אינגלאלך פון חורר און אויך איי געווען די פאמיליע דערביי. יערער בעל-הביב החט געמאכט די חומש-סעורה נאך זיין פארענעליכקייט.

מיין זיידע, אהרנּ-לְיעָר, פֿלְעַנְט צו אֹזֵא סְעוֹרָה פֿוֹן אַקִינְג, אַדְרָע אָן
אייניקל, לאָזֶן קְוִילָען אֲ קלִין עַקְסָל, אָזֶן בָּאָ טְרִינְקָאָזְסָקִין זַיְנָעָן גַּעַזְעָן
חוֹיְנָעָן מִיטָּמְעִירָע פָּאָטְרָאוּזָעָם.

האבן ר' אינגללאך געלערנט אַיאָר אַדרעַר צוֹויַי חומש, ר. ה. ר' ערשות פרשה אַדרעַר אַמְּהעַכְסְּטָן דָּרְיַי פְּרָשָׁׂׂה פָּוּן דָּרְעַר סְרָה, אַוְן דָּרְעַנְאָךְ הַאֲטָמָען וְזִי אַזְוַעַקְגַּעַבָּעָן צוֹ רֵי אַנְפָאַגְנָגָעָר, נְמָרָאַ-מְלָמְרוּם, וּוְלְכָעַ האַבָּן גַּעַהַאַט פָּוּן פֶּפְצָעָן בְּיוֹ צְוֹאַנְצִין אַינְגְּלָאָךְ. גַּעַצְאַלְתָּה הַאֲטָמָען פָּאָר אַזָּא אַינְגָּלְשָׁן שְׁבָרְ-מְלָטוּר פִּיר רָוְבָּל, רֵי גַּנְדִּירִים פִּינְגָּה רָוְבָּל אַ זָּמָן.

געאון אועלכע מלמירין, וואס האבן געלערנט אי חומש, או מיט אַנפֿאנגעָר גمراה. זי פְּלִעָגָן שוֹן אַנְהָוִיפָּן מיט די בעסערע חומש-אַינְגָלָאָךְ צוֹ לערנען למחטֶזֶב.

האָט דָּאַס אִינְגֵל אֲפֶנְגָּלְעָרָנט אַ צְוִיְּדָרִי זָנוֹמִים בָּאָם אַנְפָאָנְגָּנְעָר
נְמָרָאָמְלָמָדָה, הָאָט אִים דָּעַר פָּאַטָּעָר אַזְוָּקָנְעָנְבָּן צַו אַ גְּרָעָסָעָר מְלָמָר,
וְאָסָ לְעָרָנְט שָׁוֹן מִיטָּ דִּי אִינְגְּלָאָךְ דָּעַם עֲרַשְׁתָּן זָמוֹן אָן עֲמָוָר נְמָרָא אָוָן
דָּעַם צְוִיְּתָן זָמוֹן אַ בְּלָאָט נְמָרָא. אַזְוָא מְלָמָר הָאָט שְׁוֹן גְּנָחָאָט אַ צְוָעָלָף
אִינְגְּלָאָךְ, פָּאָר יְעָרָעָס אִינְגֵל שְׁכָרְלָמָר וּקְסְדוּבָן רָוֶבֶל אַ זָּמוֹן. אֲפָלְעָרְגָּנְדִּין
אַ דְּרִי זְמָנִים, הָאָט דָּעַר פָּאַטָּעָר אֲפֶנְגָּנְעָנְבָּן דָּאַס קִינְדָּר צַו אַ הְעָכָרָעָן מְלָמָר,
וּלְכָלְכָעָר לְעָרָנְט נְמָרָא מִיטָּ תּוֹסְפָּה. אָאוּ מְלָמָר הָאָט גְּנָהָאָט אַ צָּעָן
אִינְגְּלָאָךְ צַו אַכְּתָּוּ רָוֶבֶל אַ זָּמוֹן אַ. וְיְעָרָעָר מְלָמָר הָאָט גְּנָהָאָט מִיטָּ
דִּי אִינְגְּלָאָךְ אָן אַנְגָּרָעָר מְסֻכָּתָא, נִישְׁתָּפְרָעָנְגִּין בָּאַ דִּי אַלְמָרִים, וְאָסָ
פָּאָר אַ מְסֻכָּתָא וְיַיְהָבָן פְּרוֹיוּרָעָר גְּנָלְעָבָט בָּאַ יְעָנָעָם מְלָמָר. עַס פָּאַרְשָׁטוּסִיט
וְיַיְהָ, אָוּ רְעִירְבָּעָר אִיז אַין לְעָרָנְעָן קִיְּזַן אַרְדָּעָנוּגָן נִישְׁתָּפְרָעָנְגִּין, אָוּן דָּאַס בִּיטָּן
דִּי מְסֻכָּתָהָא בָּאַ יְעָרָעָן מְלָמָר אַלְעָיָהָר צַיְּעָר, הָאָט אִינְגָּנְאָנְצָן צְעָבְרָאָקָן.
דָּאַס סִיסְטָמָעָם פָּוּן לְעָרָנְעָן.

פראסטע קעפּ פָּלְעֵן בְּלִיְּבַן וַיַּצֵּן לְאַנְגֵן אֵין אַיִּז חֶרֶד. אֲבָעֶר פְּרָאַסְטָעַ קִינְדְּרָעַר פָּוּן רַי גְּרוּסְעָרָעַ בְּעַלְיְ-בָּתִים וַיַּגְּנַע אַרְיְ-בָּעָר שַׁו הַעֲכָרָעַ מְלָמְדִים, גְּלִיךְ וַיְדַי גּוֹטָע אִינְגְּלָאָךְ, אָוֹן רַי פָּאַטְעָרִים הַאָפְּנָן נְעַבְעָטָן דָּעַם גְּרוּסְעָרָן מְלָמְדָר, עַר וְאַל מִיטָּוֹן אִינְגָּלָל לְעַרְנָעָן דָּאָס, וְאַס יְעַנְעַר קָאנְן בְּאַגְּרָיְפִּין אָוֹן נִישְׁתְּ דָּאָס, וְאַס מָעַן לְעַרְנָט מִיטָּוֹן דָּי בְּעַסְעָרָעַ אִינְגְּלָאָךְ. דָּרְעָפָאָר נִיטָּע אִים מִיטָּוֹן רַוְּבָּל מָעַר אַוְיְפִּין וּמָן. רַי בְּעַלְיְ-בָּתִים הַאָפְּנָן וַיְדַע שְׁעָמַט, אָוּ זְיוּעָר וּזָן, דָּרָע גְּרוּסְעָר בָּחוֹר, וְאַל לְעַרְנָעָן בָּאָס קְלוּיְגָעָס מְלָמָר. וַיַּגְּנַע גַּעַחַע אֵין יְעַרְן חֶרֶד אִינְגְּלָאָךְ פְּרָאַסְטָעַ, גְּרוּאָבָעַ, וְאַס פָּלְעֵן לְעַרְנָעָן

צואמן מיט די גוטע אינגלאך. פונראטען האט מען זי נישט פאר-
שעט. וויל דאס רוב גוטע אינגלאך זיינען געווען פון די אַרְימָעָרָעָ קָלָאָסָן
מענן, האט זיך דעריבער אויסגענלייכט באָ דִי אַינְגָלָאָךְ דָרָרְ יְהּוּם. דִי
גוטע אַינְגָלָאָךְ חָאָבְן זיך נישט גענְרוֹסֶט קָעָן יְעָנָה מִיט זַיְעָרְ לְעָרְגָעָן אָזְן
די מִיחָסִים האָפָן זיך נישט גענְרוֹסֶט מִיט זַיְעָרְ יְהּוּסָ, אַרְעָרְ פָּאָרְקָעָרטָ,

און עס איז אלֵץ געווען גְּלִיאָה.
געלערנט האָפָן דִי אַינְגָלָאָךְ פָּוֹן נִיְּזָן אַזְיָנְגָעָר אַין דֻּרְפָּרְפָּה בֵּין צָוְויָה
אַזְיָנְגָעָר בָּאָטָאנְג. דַּעֲמָאָלְט אַיז מַעַן גַּעַנְגַּנְגָעָן מִיטָּאָג עַס אַוְף אַ שְׁעָה צִיְּטָה.
פָּוֹנְקָט דָּרְרִי אַזְיָנְגָעָר האָט מַעַן גַּעַמְוֹת קָמָעָן וַיְדָרָר אַין חָרָר, אַנְטָה האָט
מען גַּעַרְאָן מַזְאָרְדִּינָעָ קָלָעָפָע, פָּעַטְשָׁ אַרְעָרְ נָאָרְ שְׁמִין.

פָּוֹן דָּרְרִי אַזְיָנְגָעָר האָט מַעַן געלערנט: וּמָעָרְ בֵּין זַיְעָרְגָּנִיָּה, וּוּן דִי
טַלְמָרִים האָפָן בָּאָרְכָּרְפָּט נִיְּזָן מְנַחָּה רָאוּנְגָעָן אַין בִּיתְהָמְרָשָׁ, וּוַיְנְטָעָר
הָאָט מַעַן געלערנט מִיט דִי קָלְעָנְגָעָר אַינְגָלָאָךְ בֵּין אַכְּט אַזְיָנְגָעָר אַון מִיט
די גְּרָעְסָעָרְ בֵּין נִיְּזָן. מְנַחָּה אַין מְעָרְבָּה האָט מַעַן שְׂוִין זַיְעָנְגָעָר גַּעַרְאָן
אַין חָרָר צְוָאָמָעָן מִיט דִי אַינְגָלָאָךְ. אַזְוִי האָט זיך גַּעַפְּרִיטָטְ דִי גַּנְגָּעָזְ וְאָרָה,
אוֹיסְעָרְ פְּרִיְּטָאנְג. פְּרִיְּטָאנְג האָפָן דִי אַינְגָלָאָךְ געלערנט: וּוַיְנְטָעָר בֵּין צָוְויָה
אַזְיָנְגָעָר, אַין וּמָעָרְ בֵּין דָּרְיְ-פִּירְ אַזְיָנְגָעָר בָּאָטָאנְג. נָאָרְ שְׁבָה האָפָן דִי
אַינְגָלָאָךְ אַוְיךְ נִשְׁתַּחַתְּ גַּעַהְאָטְ קִיְּזָן מְנַחָּה. עַרְשָׁתָנָס, אַין יְעָרָעָס אַינְגָלָאָךְ פָּאָרָ-
הָעָרָט גַּעַוְאָרָן פָּוֹן מַלְמָרְ פָּאָרְ פָּאָטָעָר אַין דִי אַוְוָן אַרְעָרְ פָּאָר אַ גַּוְיִינְ
אַמְבָּן, דָּעְבָּיְיָה האָט דָּאָס אַינְגָלָאָךְ גַּעַמְוֹת אַיבָּעָרָאָן דָּאָס, וְאָס עַרְ הָאָט
געלערנט אַ גַּנְגָּעָזְ וְאָרָה. אַון דָּרְגָּנְאָךְ האָט עַר בָּאָרְכָּרְפָּט נִיְּזָן אַין חָרָר
לְעָרְגָּנְטָן מִיטָּן מַלְמָרְ פָּרָק אַרְעָרְ מְרָדְשָׁ.

די אַינְגָלָאָךְ האָפָן קִיְּנָמָל נִשְׁתַּחַתְּ גַּעַהְאָטְ קִיְּזָן פְּרִיעָרְ צִיְּטָה, אוֹיסְעָרְ יוֹסְטָבוֹבָ:
פּוֹרִים, פָּסָתָ, שְׁבָועָותָ, רָאַשְׁדָהָשָׁהָ, יוֹסְטָפָורְ אַון סּוֹכָותָ. צְוָאָמָעָן, הַיִּסְטָ-
עָם, זַעַקְסָ-אַוְן-צְוָאָנְצָהָמָעָן אַין יְאָרָה.

די גּוֹם, וְאָס האָפָן גַּעַוְאָיִינְט אַין שְׁטָאָט צְוָאָמָעָן מִיטָּן דִי אַיְדָן, זַיְעָנָן
נִשְׁתַּחַתְּ גַּעַוְעָן קִיְּזָן לִיְּבָדְקָנְעָטָ. זַיְעָנְגָעָן בָּאַשְׁמָנָאָנָן אַן עַרְךְ אַ פָּעָרְטָ-
חָלָקָ פָּוֹן דִי אַרְיָשָׁע אַיְנָהָוִינְגָעָר. גַּעַוְאָיִינְט האָפָן זַיְעָנְגָעָן זַיְעָנְגָעָן
די דָּעְכָּעָרְ פָּוֹן זַיְעָרְ הַיְּוֹלָאָךְ זַיְעָנְגָעָן בָּאַרְדָּקָט מִיטָּן שְׁטוֹרָה. אַמְמִינְסָטָן
זַיְעָנְגָעָן זַיְעָנְגָעָן קָאַטְיוֹלִיקָן. פְּרָאַצְוָאָסָלָאָהָוָן אַיְ אַפְּשָׁר גַּעַוְעָן אַ פָּאָרְ צָעְנְרָלָגָן.
יעָרָעָרְ גּוֹיְיָה האָט גַּעַהְאָט אַיְגָעָן פָּעָלָרְ מִיטָּן הָזָן, מִיטָּן שְׁיָעָרְ אַון
שְׁטָאָלָגָן אַקְסָן, בָּהָמָוֹת אַון עַופָּות — אַון זַיְעָנְגָעָן אַלְעָ גַּעַוְעָן גַּנְרָיִים. עַס
הָאָט זַיְעָנְגָעָן זַיְעָנְגָעָן צְוָיָשָׁן זַיְעָנְגָעָן צְוָיָשָׁן זַיְעָנְגָעָן אַפְּיָלוֹ
צְוָיָשָׁן זַיְעָנְגָעָן אַפְּיָלוֹ גַּעַוְעָן אַיְגָעָן גַּנְרָיִם, וְאָס האָפָן פָּאַרְמָאָגָט
צַוְּעָלְכָעָ טַוְוָנְטָ רָוְבָל אַון דִי קָינְרָעָרְ האָפָן זַיְעָנְגָעָט לְעָרְגָעָן קִיְּזָן

בריסק. געווען באַ זי אײַנער אַ יערמַאָלָאַוִיטשׁ, האָט קיינער נישט געוואָסֶט, וויפֵּל ער פֿאָרְמָאָגֶט. געואנְט האָט מעַן, אוֹ ער האָנְרָלָט מיט שְׂרִים, אוֹן זַי, דַּי שְׂרִים, בְּריַינְגַּען אַים פִּיל גַּעַלְתָּ.

אַין יענְעָר צִימַּט, אוֹ אַיְנְעָרַ חָאָט גַּעַהְאָט אַ סְּדַּר גַּעַלְתָּ אַון מעַן האָט נישט געוואָסֶט, פָּזָן ווֹאנְעַן דְּאָס גַּעַלְתָּ האָט זַיְךְ צַו אַים גַּעַנוּמָעַן, האָט מעַן געוואָנט, אוֹ ער האָנְרָלָט מיט שְׂרִים. האָט מעַן טַאֲקָעַ מַוְּרָא גַּעַהְאָט אַוֹאָ אַיְנְעָם צַו דֻּעְרָרְגַּנְגָּעַן, טַאֲמָעַר וַיְעַלְנָז זַיְךְ אַיְנְשְׁטָעֵלְן פָּאָר אַים זַיְעַנְעַ שְׂרִים.

פָּאָר יַעֲרַמַּאָלָאַוִיטָּן האָבָּן אַלְעַז מַוְּרָא גַּעַהְאָט, אוֹן יַעֲרַרְעָרְהָאָט אַים אַפְּגַּנְגַּעַבָּן פְּבָּזָר, צּוֹלִיב וַיְיַעַנְעַ שְׂרִים; דְּאָס אַיְזַי שְׂוִין גַּעַוְּעַן בְּאַוְּאָסֶט אַין קַאְמַעְנִיאַץ באַ נְּרוּיְסָע אַון קַלְיְיָנָע, אוֹ יַעֲרַמַּאָלָאַוִיטָּה האָנְרָלָט מיט שְׂרִים. האָט מעַן פָּאָרְבִּי וַיְיַעַנְעַז מַוְּרָא גַּעַהְאָט צַו נַיְיַן, אַזְוַי זַיְעַנְעַז מַוְּרָא.

צַו נַיְיַן אַין וַאֲלָר, וְאַס אַיְזַי פּוֹל מִיטַּחַזְתָּה רַוְּתָּה. ער האָט זַי אַפְּבָּעָר גַּעַלְעָבָט מיט אַחֲבָּזָן. אַז וָוַן האָט ער אַזְוַעַנְגַּעַשְׁקָט אַין וַיְלַעַנְעַז אַין אַיְמַנְאָזָע. דְּאָס אַיְזַי גַּעַוְּעַן יַאֲשָׁ, אַז וַיְלַר צְעָלָאָז אַינְגָּל, וְאַס אַיְנְגָּלָאָז אַון שְׁקָצִים האָבָּן פָּאָר אַים מַוְּרָא גַּעַהְאָט. דַּי נַיְמַנְאָזָע הָאָט ער גַּעַנְרִינְגָּט מיט אַ נְּאָלְרָעָנָעָם מַעַרְאָל, אַז אַ רְאַנְקָז וַיְיַעַנְעַז נְרוּיְסָע פְּרָאַטְעָקְזִיעָם אַיְזַי ער גַּעַוְּאָרָן אַז אַסְעָמָעָר אַין אַ שְׁטָעָטָל, נְרָאָרְגָּעָר נַוְּבָּעָרְגָּעָן.

לוּיַּז דַּי יַעֲרַמַּאָלָרְגָּעָן פְּיַוְּרְגָּעָן, האָט אַז אַסְעָמָעָר בְּאַרְאָרְפָּטָה האָבָּן אַכְעָזָן דַּיְעַסְּטַאְטִינְקָעָם מיט אַז קַלְוְּתְּשַׁ-זְׁוּאָטָם בְּרָאָשָׁ. דַּי דַּיְעַסְּטַאְטִינְקָעָם וַיְיַעַנְעַז אַלְעַז גַּעַוְּעַן פָּזָן קַאְטוּלִיקָן גַּעַנוּמָעַן, וַיְיַלְלַז אַזְוַיְהָאָבָּן גַּעַהְאָט דַּי פְּרִצְּחִים, וְאַס דַּרְעַר אַיְסְפְּרָאָזְוּנִיק האָט, פְּאַרְשְׁתִּיטִי זַיְהָ, גַּעַפְּאָלָגָט. דְּאָס בִּיסְלָ פְּרָאַזְוּאַסְלָאַזְוּנָעָה האָט גַּעַקְוַקְטָה דַּרְעַוְּיָה אַחְןָ פְּרַעְטְּעַנְיָנִיעָם, וְאַרְוּם זַיְהָאָבָּן זַיְהָרָאָבָּן אַזְוַיְהָ. גַּעַהְאָלָטָן נְיַרְעָרְגָּעָר פָּזָן דַּי קַאְטוּלִיקָן אַזְוַיְהָנָעָן טַאֲקָעַ גַּעַוְּעַן אַרְיְמָעָר אַזְוַיְהָ. אַז דַּקְטָאָר האָט קַאְמַעְנִיאַץ גַּעַהְאָט גַּרְאָרָעָאַז גַּוְּטָן. גַּעַוְּעַן אַיְזַי ער, אַיְנְגַּטְלִין, אַז בְּאַרְמְטָעָר וַיְלַגְּנָעָר דַּקְטָאָר. לְאַסְאַוְּסִיקִי האָט ער גַּעַהְיִסְקָן. נַאֲרַ בְּאוּצָפָט האָט ער זַיְךְ אַזְוַיְהָנִיעָה צּוֹלִיב זַיְהָרָאָבָּן, וּוּלְכָעָה האָט גַּעַהְאָט אַז קַלְיָן פְּוּלוּאָרָק גַּעַפְּנָעָן דַּרְעַר מַעַשְׁתַּשְׁאַנְסְקָעָר גַּאֲס אַזְוַיְהָ. פְּאַרְמָאָגָט אַז רְיִיסְנְ-טִוְּגָטָן רַוְּבָּל גַּעַלְתָּ. האָט ער גַּעַוְּוִינִיט אַז לְאַנְגָּעָץ צִיטָה אַזְוַיְהָ. אַז רַעַצְעָפָט האָט מעַן בְּאַרְאָרְפָּט בְּרַיְינְגַּעַן פָּזָן בְּרִיסְק. אַז דַּרְעַר דַּקְטָאָר האָט גַּעַהְיִסְקָן באַ אַז קְרַאְנְקָעָן, אַז מעַן וְאַל עַקְסְטָרָעָשָׁן קַיְיַן בְּרִיסְק — פִּינְחָס מַיְלָ. עַס האָט גַּעַטְרָאָפָּן פִּילְמָאָל, אַז פְּרִונְגִּינְגָּר דַּי רְפָאָה, האָט זַיְךְ דְּאָס פְּלַעַשְׁנָלָעָ צְעַפְּרָאָכָן, אַזְוַיְהָנָעָן גַּעַפְּאָרָן נַאֲרָאָמָל, אַז אַז דַּרְעַר צִיטָה אַיְזַי אַדְרָעָר דַּרְעַר קְרַאְנְקָעָר גַּעַוְּגָט גַּעַוְּאָרָן, אַדְרָעָר ער אַז גַּעַשְׁטָאָפָּן.

רער פריוו פון רעם דאקטאָרים וויזיט איז געווען פופען קאָפֿיקעם, פלענט
ער קומען צופְּאָרָן אַין אַ קָּאָלִיאָסְקָעַ מִת אַ פָּאָר גּוֹטָעַ פָּעָרָד.
— רֻׂפָּאִים אַין שְׁטָאָט וַיְיַגְּעַן גְּעוּעַן עַטְלִיכָּעַ. רֻׂרָע בְּעַסְטָעָר פָּוֹן וַיַּיְשַׁקְּעַ רֻׂרָע רֻׂפָּא אַיז גְּעוּעַן אַ מְפּוֹרָסָם. עַר אַיז גְּעוּעַן בָּאָמָּד דָּאָקְטָאָר
לאָסָּאָזָּקִי.

אַכְּבִּינְגָּרָה, חַצְּקָל אַונְ דָּוָה, רַיּוֹ פְּרָאָסְטָעָרָעַ רֻׂפָּאִים, פָּלָעַנְןָן קְוֹמָעַן פְּרִיְּתָאָגָּן
אַין בָּאָרָאָרִין אַון פָּלָעַנְןָן שְׁטָעַלְןָן גְּעוּהָאָקְטָעַ בְּאָנְקָעָם, וּוּרְעַע עַס
הָאָט בְּאָרְאָרֶפֶט. צָעַנְדְּלִינְגָּרָה אַירָן, בְּעַלְיְבָהִים, גְּעוּנוֹנְטָעַ מְעַנְשָׁן,
פָּלָעַנְןָן וַיַּד שְׁטָעַלְןָן פְּרִיְּתָאָגָּן אַין בָּאָרָגָּעָה אָנְקָעָם. צִי עַס הָאָט
עַמְּיַצְּנָן וַיַּיְשַׁקְּעַן אַהֲנָט, צִי אַפּוֹם, צִי דָּרָעָר מְאָן, צִי דָּרָעָר קָאָפָּה, רַיּוֹ
איַנְצָנָעַ רֻׂפָּאָה אַיז גְּעוּעַן — גְּעוּהָאָקְטָעַ בְּאָנְקָעָם, אַונְ וּאָסָּמָּעָר, אַונְ
בלָוּט פָּלָעַנְטָן רִינְגָּן אַיבָּעָר רַיּוֹ פְּלִיאָצָעָם, פָּוֹנְקָט וַיַּיְמַעַן וּזְאָלָט גְּעוּקְיָוָלָעָט
אַ מעַנְשָׁן.

אַבְּעָר רַיּוֹ נְרוּיָסָעַ בְּעַלְיְבָהִים, וַיַּיְמַיֵּן וַיַּרְעַע אַדְרָעָר יָאָנִיעַ טְרִינְגְּאָזָסְקִי,
פָּלָעַנְןָן שְׁוִין רְוָפָּן רַעַם רֻׂפָּא צִוְּרָהָיִם. טְיַיְּן וַיַּרְעַע הָאָט וַיַּרְעַע עַטְלִיבָּעָן
מָאָל אַין יִאָרָה גְּעוּשְׁטָעַלְטָן גְּעוּהָאָקְטָעַ בְּאָנְקָעָם. הָאָט אַיְם נְאָר עַפְּעָם אַנְדָּ
גְּעוּהָיָבָן וַיַּיְמַיְּן טָוָן, הָאָט מְעַן בָּאָלָר גְּעוּרְוָפָּן דָּוָרָעָר דָּעַם רֻׂפָּא צִוְּרָהָיִם
אַין וּגְוַתְּאָגָּן פָּלָעַנְןָן רַיּוֹ רֻׂפָּאִים אַונְ וּאָוֵיךְ רַיּוֹ רֻׂפָּאָטָעָם, וַיַּרְעַע וַיַּיְבָּעָר,
שְׁטָעַלְןָן פָּאָקָן אַדְרָעָר לְאַונְ רַיּוֹ אַדְרָעָר רַיּוֹ פְּוַיְּעָרָטָם.

דוֹר אַונְ אַכְּבִּינְגָּרָה הָאָבָּן גְּעוּאוֹיָונָט אַין אָנוֹנָעָר נָאָס, בְּרִיסְקָעָר נָאָס, אַונְ
דוֹרָךְ אַירָן פָּלָעַנְןָן צְמָמָרְסָטָן אָנְקָעָם דָּיַּפְּוַיְּעָרִים. גְּעַרְיַיְנָק אַירָן, וַיַּיְיַא בָּאָרָה
רֻׂפָּאִים אַין רַיּוֹ שְׁטוֹבָן פָּלָעַנְטָן וַיַּיְמַיְּן פָּוֹל גְּעוּפְּאָקְטָמָן מִת פְּוַיְּעָרָטָם.
וּמָעָרָה, רַיּוֹ פְּעַנְסְטָעָר וַיַּגְּעַן אָפָּן, פָּלָעַנְטָמָן מְעַן קָגְעָנָעָן וְעוֹהָן. אוּפְּמָן גְּנָנִיק
וַיַּגְּעַן וַיַּיְמַיְּן אָוֵיךְ גְּעוּעַן פָּוֹל גְּעוּפְּאָקְטָמָן. רַיּוֹ רֻׂפָּאִים הָאָבָּן גְּעוּהָאָלָטָן גְּעוּיָסָעָן שְׁוַיְלָעָן
בְּלָוּט אַוְנָטָעָר רַיּוֹ הָעַנְטָמָן פָּוֹן רַיּוֹ פְּוַיְּעָרִים אַין פְּוַיְּעָרָטָם, וְאָסָם הָאָבָּן אַפְּלָיוֹ
פָּוֹן גְּעוּהָאָקְטָעַ בְּאָנְקָעָם וַיַּיְיַגְּגָן גְּעוּהָאָלָטָן. גְּעוּהָאָקְטָעַ בְּאָנְקָעָם, לְיוֹתָם וַיַּרְעַע
מִיְּנִינְגָּה, גְּעוּמָעָן אָרְוִיסָּמָן וַיַּיְיַגְּגָן גְּעוּהָאָלָטָן, בָּעָחָמָן דָּרָאָרָף מְעַרְעָה... גְּעוּהָאָלָטָן הָאָבָּן
וַיַּיְמַיְּן פָּוֹן לְאַונְ רַעַם אַדְרָעָר. יַעֲרָעָר אַונְ פְּוַיְּעָרָטָם, הָאָט וַיַּיְמַיְּן
עַפְּעָם וַיַּיְמַיְּן גְּעוּטָאָגָּן, פָּלָעַנְןָן וַיַּיְמַיְּן בָּאָלָר לְאַונְ רַעַם אַדְרָעָר, פָּוֹן וּוּלְעָכָן עַס פָּלָעַנְטָן
אַרְוִיסְנָיִין כְּמַעַט אַ הָאָלָבָעָר טָאָפָּה בְּלָוּט.

רַיּוֹ רֻׂפָּאָטָעָם הָאָבָּן אָפְּשָׁר נִישְׁתָּחָוָן גְּעוּאָנָט שְׁטָעַלְןָן קַיְיָן בְּאָנְקָעָם אַונְ
מָאָכָן קְלִיסְטִירָן, אַבְּעָר אַדְרָעָר לְאַונְ הָאָבָּן וַיַּיְיַא גְּנָקָאנָט, הָאָבָּן וַיַּיְיַא גְּעוּהָאָקְטָמָן
אוּוִיכָּה וּוּאָסָּמָּעָר וּוּלְעָטָּשְׁטִיטִיָּה.

יַעֲשָׁקָעָר דָּרָעָר רֻׂפָּא אַבְּעָר אַיז גְּעוּעַן אַ נְאָנְגָּעָר דָּאָקְטָאָר. עַר הָאָט
שְׁוִין אַלְיַיְן רַיּוֹ אַפְּרָאָצְיָעָם נִישְׁתָּחָוָן גְּעוּמָאָכָט. דָּרְרוּיָהָה הָאָט עַר גְּעוּהָאָט אַ

בחור, וזהו יקר נעלענרט פאר א רופא, און אט דער בחור פלענט שוין האקן רי ארען.

או דער דאקטאר או געשטארבן, או געווארן יאשקע דער רופא דער גאנצער דאקטאר אין קאממעניז. ער האט שווין געקאנט מאכן אליע מסטן, וועלכע ער האט זיך איסגעלאָנט בעמ דאקטאר לאסאָזוקן.

רי תלמוד-הורה אונורע האט פארמאנט א צואנציג נמרא-איןיגלאך מיט א צוויי מלמדים. רי איןיגלאך האבן געגעסן טאג. אויף דער תלמור-הורה זייןגען געוען פֿאוֹנְרָעָרָעּ דריי נפאים, וועלכע פֿלְעָנֶן שאפן געלט. אמרמייסטען פֿלְעָנֶן ווי אופֿקְלִיבָן געלט אויף דריי דערפֿער, בא דרי ישובים. חנוגה-הצעית האבן דריי נפאים געגעמען צו זיך נאך דריי בעלה-בפטים חשובים צו פֿאַרְן אינאיינעם איבער דריי דערפֿער קְלִיבָן געלט אויף דער תלמור-הורה. האבן ווי נישט אויסגעטירן קײַן איין דראָף אַרוֹם קָאַמענִיז און געבעטן געלט. דרי ישובים האבן אויסגעהאלטן דריי תלמור-הורה, ואָס איין אייננטילן געפריט געווארן איין אַרְעָנָגָג.

רי תלמור-הורה האט זיך געפונען אין אַ נאנץ שיין הויז און ר' אִינגלאָך
זייןען אויך גענאנגען נאנץ אַנגנטעטען, כמעט גלייך מיט ר' בעלה-הפייש
אִינגלאָך, און צו עסן האבן זיך געהאָט.

צ'וֹי נוֹט גַּלְעָרֶנֶט אַפָּאַט גַּלְעָרֶנֶט מִיט דֵּי אַינְגַּלְאָךְ. אַיְנָעָרֶ, אַקְלָעָנָעָרֶ, הַאֲטֶן גַּלְעָרֶנֶט מִיט אַנְפָאַנְגָּנָעֶר נַמְרָא אָן דָּרָר צְוּיְיטָרֶ, אַ גַּרְעָסָרֶרֶ, הַאֲטֶן גַּוְטֶן גַּלְעָרֶנֶט אַ בְּלָאַט נַמְרָא מִיט הוֹסְפָּהֶ.

שבת פלען שווין נפאים ברינגען לומרים צו פארעהן ר' אינגלאך.
אט ר' תלמוד-הזה פון פאר זעכיג'יזובעטען יאר צוירק מעג זיכער פאר-
שעמען ר' היינטיגע תלמוד-הזהות, אפלו אין ר' גרויסע שטעט.

אין רעם גרויסן פאָרער-צ'יטמער זייןען אַרום געשטאנגען בְּריַיטע בעינֶק. דאָרטה האָבן ויך אלע אויסגעטָאָן. די ווענט פֿון דעם פְּאָרער-צ'יטמער זייןען געווען אַלטָע, מיט גרויסע לעכּער אָונַ שְׁפָאָרָעָם, אָן דער ווינַט האָט שְׁפָאָרָק גִּעְבָּלָאָן פֿון אַלע זְוִיתָן. פְּלַעַנְג אַלע צִיטָעָרָן באָס אַגְּטוֹן זיך, אַרוֹיסַד נְגַעֲנָרְג פֿון דער היַסְעָר באָך. אָן יְעָרָן פְּרִיְּטָאָג האָבן ויך פֵּיל פְּאָרְקִילְט, אָן עַס אַיִּז קִינְגָּם נִישְׁת אַיְּנְגַּפָּאָלָן צו זָאנָן, אָזְ מַעַן דַּראָפָּה די ווענט פְּאָרִיכְטָן, אָז עַס וְאָל אָזְוִי נִשְׁת בְּלָאָן.

וודער זייןען די שטינגלאָך פון דעם קאָלטן ברונען, וואָס אין פֿאָדרער צימער, געווען געפּרוּרַן, נראָבּ אַיּוֹן, אַיז מען אָום ווֹנטער גענאנגען מיט נאָקעטע פִּים אוּף די אַכְטַשׁ שטינגלאָך אַיז נָאָך וּאָסָעַר. פֿאָרְשְׁטִיטַעַז וּזְהַרְבָּז אַיז מען פֿלעַנט נִין צֹו עַטְלִיכְעַמְלָאָן עַם אַיז מְמַשְׁאָן וּאוֹנְדָּעָר, וואָס
מש אַיז גִּישַׁת אָוִינְגְּשָׁטָרְבָּן.

דרער בערער האט געהאלטן די באָר איזן אַרערנְרָע פֿון שטאטם. געצָאלט
האָט עֶר הונְדָרְעָתּ רָוְבָּל אַ יָּאָר. דָּאָס אַיז גַּעוֹזָן צַוְּשִׁיּוּר אַוְּפָן רְבָּס
שְׂכִירָות. בָּאָרְדְּגָעָלט אַיז גַּעוֹזָן אַ פְּרִיאָוּ פֿון אַ דָּרְיוּר בֵּין דָּרְיוּר קָאָפְּיקָעָם.
דָּאָס וְאָסְמָעָר פֿון טִיְּר, גַּעֲפָן באָר, אַיז גַּעוֹזָן פְּלָאָר אַונְז וְעהָר שְׁמוֹזָינְג,
קְוִיטְינְג, גְּרוֹין אַונְז פָּאָרְשִׁימְלָט. פָּאָרְשִׁיטְיָט וּזְר, אַיז הַיְּנִיטִינְג צִיְּטָן, בְּעהָר דִּי
הַיְּנִיטָּע אַיז גַּעוֹזָן אַ וְוִיכְתִּינְגָּע לְעַבְּנָס-פְּרָאָגָע, אַונְז יְעַרְעָרְרָע פָּאָרְשִׁיטְיָט
איַר בָּאָרְיִיטְוָנְג, וְאָלָט מַעַן גַּעוֹזָנָט, אַז פֿון דָּעַם שְׁטִיקָה לוֹשָׁע, וְאָס אַיז
דְּעַמְּאָלָט גַּעוֹזָן אַיז קָאָמְעָנִיךְ, קְוּמָעָן אַלְעָל עַפְּרָעָמִים אַיז שְׁטָאָט. עַפְּרָעָמִים
אוֹוִיף קְלִינְיָעָן קִינְרָעָר וַיְיָגָעָן טָאָקָע יְעַדְעָס יָאָר גַּעוֹזָן, אַונְז אַיז שְׁטָאָט
וַיְיָגָעָן נִישְׁתְּגָעָן גַּעַשְׁתָּאָרְבָּן אַזְוִי פִּילְקִינְרָעָר, וְזִי אַיז קָאָמְעָנִיךְ. עַם וַיְיָגָעָן
אוֹמְגָעָן גַּעַשְׁתָּאָגָעָן מְאֹלָעָן, פָּאָקָן, שְׁקָאָרְלָאָטְנִינְג, אַונְז נָאָך פָּאָרְשִׁידְעָנָע קִינְרָעָר שְׁעָשָׂע
קְרָאנְקָהִיטָּן.

נאר ווער האט ראם אין יונער צייט עפֿעס געקלערט ווען איז זאָז
ווזאָס פון איז זאָל קאנגען אַרויסקומען אַ קראָאנקהַיִיט. אַ קראָאנקהַיִיט, האט
מען געוואָסט, קומט פון נאָט און דֵי פֿאָרְשִׁימְלְטָעַ לוושע איז געבליבּן לוושע.
ווייטער אַבְּיסֶל פון דער לוושע איז שווין געאנְגְּנָעַן דער טִיךְ, ווֹאָס דָּרָךְ
אַים האט מען אַיבְּעָרְגְּעָפִירְט פון בִּיעָלָאָזְוּעָשׂ קִיּוֹן דָּאנְצִיגְּ דֵי גְּרָעַסְטָעַ
וְעֲגָלְ-בּוּמְעָרָה. נִישְׁתְּ וּוֹיִיטְ פָּון שְׁולְדְּהַיִּיףְ אַן אַנטְקָעָן דָּעַם גְּרוּיְסְן בִּיתְ-הַמְּרָשָׁ
אי גְּעוּוֹן אַין טִיךְ אַרְיָן אַרט מִיט אַזְמְרִינְן גְּרוֹנְטָן. האָפְּן זִיךְ דָּאָרְטָ
מְאַנְסְּבָּלָעָן גַּעַבָּאָרָן. אַוְיְסְגָּעָטָן האָט מען זִיךְ אַונְטָעָרָן פְּרִיעָעָן הַיִּטְלָן. דֵי
וְאַכְּן האָט מען גַּעַלְגַּט אַוְיָהָרְטָה, ווֹאָס דֵי הַאֲלַזְהָעָנְרָלָעָרְטָה
דרָאָרְט גַּעַהָאָט, אַן וְעַן גַּעַבָּעָנָעָן. וְאַכְּן אַרְעָרְטָה וְיַגְעַרְלָאָךְ האָט מען גַּנְאָרְט
בְּאַגְּרִיפְּטָה נִישְׁתְּ גַּעַהָאָט.

מען האט זיך אויסגעטאן, אײַנְגָּעְפָּאָקְט און אָזֶוּ גַּעֲפָאָרְן זיך, שעַהְנְדוּיִיג. דערנְאָך אָזֶוּ זיך
יעדרע געקוּמָען צוֹ וַיְנַעַן זַאֲכָן.

די וויבער האבן זיך געפָאָרְן וויט פֿוֹן דֵי מאַנְסְּבָּלָעַן, אָפְּעָרְ דָּאָרְט אָזֶוּ
געווּן דָּאָס ווַאֲסָעָר פְּמָעַט זַוְּנַעַן בְּאָרְ: פְּלָאָך, קְוִיטִינְג אָזֶוּ פְּאַרְשִׁימְלָט.
וַיְתַּעַרְ, אַרְוִיְּחַזְּאָסָעָר, אָזֶוּ גַּעֲוָעַן רַיְגָּעָר. דָּאָרְט הָאָט דָּאָס הַאָלָץ
געשׂוֹאָמָעָן. אָפְּעָרְ אַהֲיָן אָזֶוּ גַּעֲוָעַן וַיְתַּעַתְּ אָזֶוּ שַׁוִּין דָּאָרְט
געווּן עַרְטָעוֹזְיוֹ טִיף דָּאָס ווַאֲסָעָר.

איַנְגָּטָלִיהֶ, נַאֲך מַיִן אַיְצָטִינְג שְׁכָל, האָבָן דֵי מעַנְגָּר זַיך בְּאַרְאָרְפָּט
טוּשִׁין מִיט דֵי ווַיְבָעָר. דֵי מאַנְסְּבָּלָעַן האָבָן זַיך בְּאַרְאָרְפָּט בְּאָרְן דָּאָרְט,
וואּוּ דֵי ווַיְבָעָר, ווַאֲרוּם זַוְּנַעַן זַיך וַאֲלָטָן זַיך נִישְׁתַּגְּנָמָילְט אָזֶוּן וַאֲלָטָן אַזְוּעָק
צַוְּדָעַ רַיְגָּעָם ווַאֲסָעָר, ווַאֲסָעָר אָזֶוּ פָּאָר דֵי ווַיְבָעָר גַּעֲוָעַן צְרוֹזְוּיִיט אָזֶוּן צְרוֹדְטִיפָּט,
אוּנְמַר דֵי ווַיְבָעָר וַאֲלָטָן זַיך נִישְׁתַּגְּנָמָילְט בְּאַרְאָרְפָּט בְּאָרְן אָזֶוּן קְוִיטִינְג
שְׁמוֹזָע. דָּעַמְּאָלָט זַיְנַעַן נַאֲך אָפְּעָרְ דֵי מאַנְסְּבָּלָעַן נִישְׁתַּגְּנָמָילְט אָזֶוּן רַיְטָעָרְישָׁ
געשׂוֹטִיםְטָט, צַוְּנַעַן זַיך נִיְּזַמְּנָה פְּאַרְאָזָרְגָּן דֵי ווַיְבָעָר מִיט רַיְן ווַאֲסָעָר צָוָם
בְּאָרְן זַיך.

קְאַמְּעַנְיִצְעָר וַיְנַעַן גַּעֲוָעַן בְּאַרְיכְּמָעַט שְׁוּמָעָרָם. דָּרָר טִיךְ הָאָט אָזֶוּן
זַוְּיִיט גַּעֲהָאָט אַ שְׁמָאָל, טִיף, שְׁטָוָל ווַאֲסָעָר, וַאֲוּ דֵי אַינְגָּלָאָךְ האָבָן זַיך
געַקְאַנְט שְׁוּמָעָן אַ וַאֲיָאָרְסָט אָרְעָרְ צְוּיִוִּית, אָזֶוּן אָזֶוּנְגָּר אָזֶוּנְגָּר
שְׁוּמָעָנְגָּרִין, פְּלָעַנְטָעַר זַיך נִלְיָאָר אַרְאָפְּגָּנִין אָוִיפָּר דָּרָר לְאַנְקָעָ, ווַאֲסָעָר בָּאָ
בִּירְעָ וַיְתַּן טִיךְ, הָאָט זַיך אַפְּגָּנְעָרְהָת אָזֶוּן ווַיְתַּעַרְשָׁר גַּעֲשׂוֹאָמָעָן.

געַבְּן דָּרָר בְּאָרְ אָזֶוּ גַּעֲשְׁטָאָנָעָן דָּרָר הַקְּרָשָׁ. דָּאָס אָזֶוּ נִישְׁמָ, חַלְילָה,
פָּאָר קְרָאנְקָעָ, נַאֲך פָּאָר דֵי אָרוּחִים, פָּאָר דֵי אַרְיָמָעְ לְיִיט, ווַאֲסָעָר
דוּרְכְּפָּאָרְן דֵי שְׁטָאָט, האָבָן זַיך זַיך דָּאָרְט אַיְפָּנְהָאָלָטָן. דָּאָרְט האָבָן
זַיך שְׁטָעְנְדִּין גַּעֲפָנוּנָעָן אַ דָּרְיִפְּפִיר פָּאַמְּלִילָעָם אַרְימְעָלִיטָע.

די מְרָאָה פֿוֹן הַקְּרָשָׁ אָזֶוּ גַּעֲוָעַן אָזֶוּמָהָרִיןָעָן. עַפְּעָס אָזֶוּ אַלְטָעָ חַוְּרָבָה
מִיט אַ צְּעַבְּרָאַכְּבָּנָעָם דָּאָך, מִיט אוּסְגָּעְפָּרָאַכְּבָּנָעָ שְׁוִיפָּן, פְּאַרְשְׁטָאָפָּט
שְׁוֹאַרְצָעָ שְׁמוֹצִיְּגָעָ שְׁמַאְטָעָם אָזֶוּ מִיט אַ צְּעַבְּרָאַכְּבָּנָעָר טִיר. דָּאָרְט הָאָט
מעַן פִּילְמָאָל גַּעֲוָוִוָּנְט מִיט קְלִינְגָעָ עַופְּהָלָאָך. עַס אָזֶוּ אַומְבָּאַשְׁרִיבְּלִיךְ,
אוּנְמַר אַיךְ קָאָן מִיר נַאֲך אַיְצָט נִישְׁתַּגְּנָמָילְט, אָזֶוּ רַעַם אַומְעָט, אָזֶוּ רַעַם שְׁרָעְקָלִיכְן רְלוֹתָה פֿוֹן דֵי גַּרְוִוָּסָעָ
נִפְשָׁוֹת מִיט דֵי קְלִינְגָעָ נִפְשָׁוֹתְהָלָאָך, ווַאֲסָעָר האָבָן זַיך זַיך דָּאָרְט גַּעֲפָנוּנָעָן אָזֶוּ
קִיְגָּעָר פֿוֹן דֵי "פְּנִי" אָזֶוּ דֵי בָּעַלְיְבָהִים, דֵי גַּרְוִוָּסָעָ רְעוֹתְזְוָאָגָּר אָזֶוּ
שְׁטָאָט, האָבָן זַיך נִישְׁתַּגְּנָמָיקְט אַיְפָּר רַעַם הַקְּרָשָׁ, פְּנַקְּטָזְוִוָּס זַיך
אוּוּ בְּאַרְאָרְפָּט זַיך.

דרר רב אוֹ געוּן אַ גרויסער פֿקי אָן שְׂס אָן פּוֹסְקִים, אוֹיךְ אַ גרויסער יְהִסְפֵּר — דעם יְסֻדְרִישָׁרֶשְׁ-הַעֲבוֹדָה אָן אַיְרָעָם. זַיִן פָּאַטָּעָר אַיְזָעָן רִי יְחֻקָּאָל, דעם ווַילְגָעָר נָאָונָס אָן אַיְרָעָם אָן רִי שְׁמוֹאָל מִינְסְקָעָר גַּלְלָרְבָּס אַ זָּוָן, הַאָטָט רִי יְחֻקָּאָל מִיטָּזִין ווַיִּיבָּ, דעם נָאָונָס טַאַכְטָעָר, אַפְּנָה גַּעֲרִיכְתָּ גַּלוֹתָה. זַיִן פְּלָעָן גַּיְינָן צְרָפָס אַיְבָּעָרָדָר דְּרָעְפָּעָר, ווַינְטָעָר אָן זַוְמָעָר קְלִיְידָעָר אָן זַוְמָעָר אָן פְּעַלְצָן, גַּעֲנָעָסָן בְּרוּיטָס מִיטָּזִין וַאֲסָעָר אָן גַּעַלְאָן אַוְיףְּ דְּרָר עַדְרָ.

אוֹיזָרְבָּס ווַיִּיבָּ פָּוָן אֹזָא אַפְּקוּמָעָנִישָׁ גַּעַשְׁטָאָרָפָן. הַאָטָט רִי יְחֻקָּאָל גַּעַנוּמָעָן רִי שְׁמָחָה, דעם גַּרְאַנְגָּעָרָבָּס טַאַכְטָעָר. דְּרָרָ רִי שְׁמָחָה הַאָטָט גַּעַמְאָנָט בָּאָם פְּרָוָשָׁט אַרְדוּיוֹזָילָן הַוְּנָדָרְעָטָטָן-טוֹוָונָטָן, וֹאָסָמָעָרָה הַאָטָט בָּאָים גַּעַלְיָעָן. פָּאָרָן מְאָנָעָן הַאָטָט אִים אַרְדוּיוֹזָילָן גַּעַוְאָלָטָט פָּאַרְאַרְעָסְטָרָין. אוֹיזָרְבָּס שְׁמָחָה אַנְטָלָאָפָן אָן גַּעַוְאָרָן גַּרְאַנְגָּעָרָבָּרָבָּר. רִי יְחֻקָּאָל הַאָטָט גַּעַהָאָט פִּיר זָיגְ, אַלְעָזָר וַיִּנְעָן גַּעַוְעָן גַּאָנוֹגִים, רְבָנִים אָן אַנְדָרְעָרָשָׁטָט, אָן אַיְגָעָר פָּוָן זַיִן גַּעַוְעָן קַאַמְעָנִיצְעָרָרָבָּ.

שְׁכִירָה הַאָטָט עַר גַּעַנוּמָעָן דְּרָרָיָן רַוְּבָּל אַ זָּאָךְ אָן גַּעַוְעָסָן יִמִּים וְלִילָּה אָן גַּעַלְעָרָנָט. קִינְגָּרָעָר הַאָטָט עַר גַּעַהָאָט פִּינְגָּזָן אָן אַיְזָעָן טַאַכְטָעָר, וֹאָסָמָעָה אַבָּאָפָן גַּעַלְעָבָט אָן גַּרְוִיסָּרְחָקָותָה. רִי רְבִיצְנָן אֹזָא צְגַעַשְׁטָאָנָעָן צָום מָצָן, אֹזָא עַר זָאָל בָּעָטָן אַ הַזְּסָפָה כָּאָטָשׁ נָאָךְ אַ רַוְּבָּל אַ זָּאָךְ, אַבְּעָרָר עַר הַאָטָט אַלְעָזָר נְגַעְוָאָלָט בָּעָטָן. דְּרָעְנָאָה, אֹזָא זַיִן אִים שְׁוִין פִּילָּרְאַקְוְשָׁעָטָט, אַרְבָּל אַ זָּאָךְ. אוֹזָא כָּרְבָּן צְוָוְאָרְבָּן צְוָוְאָרְבָּן צְוָוְאָרְבָּן.

עַר הַאָטָט גַּעַרְאָרְפָּט לְאָגָג רִיְרָן אָן בָּעָטָן. לְסֹוף הַאָטָט מְעַן גַּעַמְאָכָט אָן אַסְפָּהָה גַּרְוִילָה אָן אַלְטָן בִּיחָדְהַמְּרוֹרָשָׁ. אָן עַס אֹיזָרְבָּס אַוְיְרָעָרָר בְּעַלְיהָבִיהָ פָּוָן דְּרִיְרְיְכָעָרָר זָאָל גַּעַבָּן פָּוָן לִיכְטְּ-בְּעָנָשָׁן אַ קַּאַפְּיִיקָּעָן פָּאָרָן רְבָס וּוּנָן. פְּלָעָנָט אַ שְׁמָשָׁ נָיִן אַלְעָזָר פְּרִיאָטָאָג אָן קְלִיְיָבָן דְּרִי קַאַפְּיִיקָּעָן, פָּוָן וּוּלְכָעָ מְעַן הַאָטָט מִיטָּזְרוֹתָן צְוָוְפְּגָעָנְשָׁלָאָגָן דְּרָעָם רַוְּבָּל, וֹאָסָמָעָה אֹיזָרְבָּס שְׁוֹאָכָעָר גַּעַוְאָרָן. אוֹיזָרְבָּס הַאָטָט דְּרָרָרָבָּר גַּעַלְעָבָט דְּרָאָס נְאָנָצָעָ לְעָבָן אַיְזָעָקָותָה. אוֹזָא עַר הַאָטָט בָּאַרְאָרְפָּט חַהְגָּהָה מָאָכָן אַ קִּינָּרָ, פְּלָעָנָט עַר פָּאָרָן צְוָוָן רְיִיכָּרָ פָּאַמְלִיעָן. דְּרָאָרָט הַאָטָט מְעַן אִים גַּעַגְבָּן אַוְיףְּ חַתְּנָה-הַזְּאָוָותָה.

קַאַמְעָנִיזָרָס לִיב גַּעַהָאָט מְגִנְדִּים אָן חָנוּנִים. אַלְעָזָרְמִינְדִּים, וֹאָסָמָעָן גַּעַקְוָמָעָן אַרְומְפָאָרָן אַיְבָּעָר דְּרָרָ מְרִינָה וְאָנָן מְסֻרָּ פָּאָרָן עַולְם, הַאָבָָבָן קַאַמְעָנִיזָרָס נְיִשְׁטָ אַוְיְסְגָּעָמִירָן. אָן אֹיזָרְבָּס אַוְיְרָעָרָר דְּרִי חָנוּנִים, וֹאָסָמָעָן גַּעַקְוָמָעָן אַרְומְפָאָרָן מִיטָּזָרָ דְּרִי שְׁוֹרָרִים אַיְבָּעָר דְּרִי שְׁטָעָטָט אָן שְׁטָעַטְלָאָךְ פָּאַרְיָנָעָן גַּעַלְטָ, וַיִּנְعָן גַּעַקְוָמָעָן אַוְיךְ אַיְזָעָרָס.

פלענט קומען אַ מיגר אין שטאט, האָט ער זיך צום ערשותן געמאָלֶדֶן
צום רב און אויפגעגעבען, או ער וויל, למשל, מאָכן אַ הסֵּפֶר אויף דעם און
דעַם רב, אַדרער צוֹיִי, רְבִנִּים, ווֹאַס ווַיְנַעַן, צום ביישפיל, אין דעם יאָר
געשטאָרְבָּן. גַּעֲוַיְינְטְּלִיךְ, האָט דער רב געוֹאָלֶט, מעַן זָלְסְפִּיר זַיִן, אָונ
האָט געשיקט צום גַּבְּאי פָּוּן גְּרוֹיסְעַן בִּיתְהַמְּרָשָׁ אַנוֹאנְגָּן, אוֹ עַס אַיִּר דָּאַ
אַ מיגר. דער שמש האָט שווַין אויסגעָרְפָּן אַיִּין בִּיתְהַמְּרָשָׁ, אוֹ אַיִּין דעם
טאָג ווּט צוַיְשָׁן מְנַחָּה אָונְ מַעֲרִיב וְאָונְ אַ מְגִיר.

אַיִּין שווַין דער בִּיתְהַמְּרָשָׁ גַּעֲוַעַן גַּעֲפָקְטַּ מִיטַּ מְעַנְשָׁן אָונְ אַיִּין דער
וַיְיִבְּעַרְשְׁוֹל אַיִּין אוִיךְ גַּעֲוַעַן קָאָפְּ אַוְיִף קָאָפְּ. דָּאַס רָוּבְּ פְּלַעַנט אַזְּאַט מִיגְר
אוֹיְפְּהַוִּיפְּן מִיטַּ זַיִן הַסְּפָר אַ גְּרוֹיסְעַן יְלָהְ מִיטַּ אַ גַּעֲוַיִּיְּן, אָונְ אַלְיִין פְּלַעַנט
ער זיך מַכְשִׁ צָעְנִיסְעַן: "דָּעַרְ רְבִבָּ אַיִּין גַּעֲשְׂטָאָרְבָּן, רְבָּחוֹי, דָּאַס אַיִּין שווַין דער^{לעכטער קרבָּן}. ווּער ווּט שווַין אַיִּצְתָּ אַוְיִסְקְּוִיְּן אַנוֹ�וֻרְעַן גְּרוֹיסְעַן וַיְנַר" (ער
האָט זיך פָּאָרְגָּעָסְן, אוֹ עַס קַאָנְעַן שְׁטָאָרְבָּן נַאֲךְ צָוָאנְצִינְגִּים רְבָּנִים). האָט
דער עַזְּלָם גַּעֲטָאָן אָונְ גַּעֲוַיִּינְט.

אָונְ אַזְּאַט דער מִיגְרְ האָט גַּעֲקָאָנְטַּ "מַאְכָן" אַזְּוִי פִּילְ מְעַנְשָׁן צַו וַיְיַעַנְעַן,
איָ ער דָּאַךְ אַ גַּוטְעַר מִיגְרְ, האָט מַעַן אִים גַּעֲבָעַטְן אַוְיִף מַאְרָגָן וַיְרַעַרְ. אָונְ
אוֹיְעַרְנָאָךְ האָט מַעַן וַיְרַעַרְ גַּעֲוַיִּינְט. נַאֲךְ יְעַרְ מַאֲלָ וְאַגְּן, פְּלַעַנט מַעַן
אוֹיְפְּאָמָלָעַן גַּעֲלַט פָּאָרְן מִיגְרְ, אָונְ אַזְּ אַוְיִסְקְּעַנְפָּאָרְן, אַיִּין רְבִי
טָעַג אַרְוּם גַּעֲקָוְמָעַן אַ נִּיעַרְ מִיטַּ אַ נִּיעַם הַסְּפָר. שְׁטָעַלְטַ וְיַךְ אַרְוּם,
אוֹ דָּעַרְ צָוִיְּטָעַרְ מִיגְרְ נַאֲךְ אַ בְּעַסְעָרְן מַעֲנָהְלָשָׁן, וְזָאַס קָאָן
מַאְכָן וְיַיְיַ נַעֲרִינְגָּעָר, לְכָן האָט דִּי שְׁטָאָטַּ דָּאַס נַאֲנַצְעַ יְאָרְ פְּסָרְרַר דְּרִיְּ
אַיִּינְמָאָלְ, גַּעֲרִינְקָ אַיִּךְ, האָט אַ מִיגְרְ גַּעֲמָאָכְטַּ אַ הַסְּפָר אַיְבָעַרְ דְּרִיְּ
רְבָּנִים מִיטַּ אַמְּפָלְ. ער האָט גַּעֲהָאָט אַ שְׁטָאָרְקָן פַּחַדְהַיְּבָוָרְ, מִיטַּ עַפְעַם
אַ קְוִוְּשָׁנִים קָוָלְ, אָונְ ער האָט גַּעֲרַעַיְעַן, אָונְ דָּעַרְ צְרִיקָ שְׁטָאָרְבָּטַּ נִישְׁטָ
פָּאָרְ וַיְיַעַנְעַ וַיְנַרְ, נַאֲךְ ער נִיְּטַ אַוְעַקְ אַלְמָ קְרַבְּן פָּאָרְ דִּי וַיְנַרְ פָּוּן פְּלַלְ
יִשְׂרָאֵל, אָונְ אַזְּוִי וְיַיְיַ דְּרִיְּ נָאָנוֹמִים אַזְּקְרִים וַיְיַעַנְעַ שָׁוֹן צְוָעַנוּמָעַן
גַּעֲוַאָרְן פָּאָרְ אַנוֹ�וֻרְעַן וַיְנַרְ, וַיְיַעַנְעַ שָׁוֹן עַרְשָׁתְּ נָאָרְנִישָׁתְּ גַּעֲלִיבְּן אַזְּעַלְכָעַ
גְּרוֹיסְעַ צְרִיקִים, וְזָאַס וְאַלְןָ קַאָנְעַן גַּעֲנוּמָעַן וְעַרְן פָּאָרְ אַ קְרַבְּן פָּאָרְ אַנוֹ�וֻרְעַ
חַטָּאִים, וּוּט שָׁוֹן עַרְשָׁתְּ דָּעַרְ רְבָּנוֹןְ-שְׁלָ-עוֹלָם צְוָעַמָּעַן דִּי קְלִינְעַן קִינְרָעַרְ
לְאַךְ אַיִּרְ פָּוּן דָּעַרְ מַוְּטוּרָסְ שְׁוִים. דָּאַס אַלְיַץְ האָט ער אַוְיִסְגָּלְאָזְן מִיטַּ אַ
שְׁרַעְלִיכְן קִוְיִשְׁׁ. האָפָּן וְיַךְ אַלְעַלְ צְעוֹיִינְט אַוְיִפְּן קָוָלְ. מַעַן וּוּט שָׁוֹן
צְוָעַמָּעַן דִּי קְלִינְעַן קִינְרָעַרְלָאָךְ אַיִּרְ!... אַיִּרְ וַיְיִבְּעַרְ האָפָּן שִׁירַ נִישְׁטָ
גַּעֲלָשָׁט, וַיְיִנְעַרְגִּיבָּ.

אַיִּךְ האָפָּן אַיִּרְ גַּעֲהָאָט אַ קְלִינְעַ שְׁוֹעַסְטָעַרְלַ, פִּינְגָּלַעַלְ הַאָט זַיִּגְיִיסְן,
אַ קְנִירַ פָּוּן אַיִּרְ, מִיטַּ שִׁינְעַן הַעֲרָעָלָאָךְ. אַיִּךְ האָפָּן זַיִּגְיִיסְן וְעוֹהָרְ הַאָלָט
גַּעֲהָאָט. אָונְ אַזְּ אַיִּךְ האָפָּן דָּעַרְהָעָרָט, אַזְּ נַאֲטַ וּוּט שָׁוֹן צְוָעַמָּעַן דִּי

קליגיניטשקע קינדרערלאַר, אוּ דאָך מײַן לֵיב שׂוועטטערל אוּיך... האָפ אַיך
זִיך אֹוִי פֿוֹנָאנְדְּרֶגְּנוּזִיןְט, אוּ אַיך בֵּין אֲוֹש גַּעֲפָלָן אַוְיפְּ דָּעָר עַד אַין
געַבְּלִיבָן אַהֲן כְּחוֹת.

דרר מגיר אוֹזֶוּקָנְפָּאַרְן אָוֹן נָאַט הָאַט גַּעֲהָלָפָן, עַס אִיז אַחֲעָק
אָן עֲפִידָרְמַעְיָפָן מַזְאָלָעָן, אָן אָסֵךְ קְלִינְעָן כִּינְדָּרָעָן וַיְיָנָעָן גַּעַשְׁתָּאָרְבָּן, אָתְ
מַטְאָקָעָ בְּהָכָם מִין שְׂוּעָסְטָעָרְלָ אַזְּיָדָ. רַי שְׁטָאָט אָוֹזֶוּקָנְפָּאַרְן בִּיזְׂוֹ אַוְיָךְ רַעְם
מַגִּיר, מַעְן הָאַט גַּעֲהָלָטָן, אָוֹזֶוּקָנְפָּאַרְן יְפָרְשָׁאָלָטָן. הָאַט מַעְן אַם
גַּעַשְׁתָּאָלָטָן אָן בְּרִיְינְגָעָן קִיזְוָן קָאמְעָנִיךְ וַיְיךְ אַפְּרָעָכָנָעָן מִיט אִים, נַאֲרָ
דְּרָאָס הָאַט נִישְׁתְּ גַּעַלְגָּעָן, אָן אָט אַזְּוִי הָאָבָן, נַעֲפָעָ, אַוְנוּעָרָעָ קָאמְעָנִיךְ
אִירְן שְׁטָעָנְרִיךְ גַּעַזְוִינְטָן.

עתילכע מאל אין יאר פלענט קומען אויף אַ שבח אַ גרויסער חזן מיט
משוררים. פון ווי פלענט שווין זיין פרײַליך אין שטעל. רורכגעפֿאָרֶן זייןען
אַזוניגע חזנים, ווי ר' ישראל שקורער, ר' ברוך קאָרלינער, יְאַשְׁעָ פִּינְסְּקָעֶר
און נאָה, און נאָר. אֹאַ חזן פְּלַעַנְטַ נְעַמְעַן פִּינְקָאָוְן-צְוָאָנְצִין רָוֶבֶל
פאר אַ שבח.

רעם חון פלענט שווין שטונרג דער זיידע בעטן צו זיך אויף שבת, און די משוררים האבן געגעסן בא אנדערע גרויסע בעיל-הפתים. שבת-ציד-נאכט פלענט שווין דער זיידע מאכן אַ מײַן וּמִרְוֹת, פֿאָרָוּפָן דֵי גְּרָעַסְטָעַ בְּעַלְיַי פֶּהָיִם פָּוּן שְׁטָאָט, מען האָט גַּעֲטְרָוְנְקָעַן טַיִּי, גַּעֲגָעַסְטָעַ מְלוֹחַ-מְלָפָה, אָוּפָן צְוַיְּוִיטָן מִיטָּה יְמִינְהָיִם המשוררים האבן געגעגען בייז אַין טָאנַן אַרְיִין. אָוּפָן צְוַיְּוִיטָן אַיִּז אַרְסָם אַיְגָעַנָּע גַּעֲזָוּן באָ טְרִינְקָאָוִיסְקִין. אַ רְדִּיטָן אַוְונָט באָ רְדָרְזְּצָהָקָן אַ, וְוּ. יְעַדְעָר בְּעַלְיַהְבָּה פְּלָעַנְט דְּרָעוֹזְלָאָרְיִינְרוֹקָן רַעַם חָזָן אַ יְלִיבְּרָעַנָּע מְטוּבָע, אָוּנָן אַזְוִי פְּלָעַנְט אַחָזָן אַזְוִיקְפָּאָרָן פָּוּן קָאַמְּעַנְיִץ אַי זָאת, אַי מִיט גְּלָעַט.

נוועען אַ מנהג אין שטאט, אָו דער בוחר, ווּאָס האָט החונָה אָוֹן פָּאָרט אַרְזִיס אַין אָנֶנְדָּר שטאט אַווֹיָּךְ קעָסֶט, באָדָאָרָפְּ זַיךְ גַּעֲונָנָעָן פָּאָר דער החונָה מִיט אַלְעָלָה חַשְׁבָּע בָּעֵלְיָהָטִים. דער שַׁמְשׁ פָּאָן גַּרְוִיסָן בִּיתְ-הַמְּרָשָׁה פְּלָעָנֶט גַּיְינָן מִיט דְּרֻם חַתְּנוֹ אַלְעָלָה הַיּוֹצֵר וְיךָ גַּעֲונָנָעָן.

א חופה פלענט מען שטעלן נעבן גרויסן ביהת-המררש. און דער רב, זואס האט געוואוינט דערבי, פלענט קומען מסרר קורשין זיין. יעדער חאנז האט געמוות זאגן אַ דרשא באָם קפלחַ-פְּנִים, באָם באָראָעַקְנָמָן. האָפָּן זיך שוייז דרי חתנים מיט אַ פָּאָר חדשים פריהער געלאָרנט די דרשאות. געוועינטילֶה, האָפָּן זיך בעסערע אַינְגַּלְאָך צונגענְגַּרְיָיט מיט גרויסע דרשאות אָונְ-טִיט פְּלָטוֹלֶה. אָפָּילוּ די פֿרָאַסְטָרָעַ בְּחוּרִים-חַתְּנִים האָט מען אוּיך אוּיסְגַּעַלְעֵרֶנט עֲפָעַם דרשא צַיְזַען. זאָל זיין אַ קְלִינְגַּעַן דרשא, אַ גְּרִינְגַּעַן דרשא, אַבְּיַ אַ דרשא.

בנוסף לארפַן אומיזט, דאס איז טאָקע געווען
וילען דרְשָׁה-גְּנֻשָּׁאנְק ניט ווֹאֶרֶפְּן אַמְזִיסְט. אַנְּ אַמְּחָה עַר
דרְשָׁה-גְּנֻשָּׁאנְק.

האט מש טאע בארארטט א גראטסען בימת-עלום.

ער איז געווען אַרְמוֹנוּגָעִיםַט מיט אַ פֿאָרְקָאנַן, גַּעוּוִינְטָלֵיךְ, אַ הַילְצָעָרְנָעָם
אוֹן מְצָבָה וַיְיַעַן גַּעוּוֹן אַלְעָכְמַעְפָּן אַיְזָן פֿאָרָם: פֿרָאָסְטָע שְׁטִינְעָר,
גַּוְשָׁמֶת קִיּוֹן גְּרוּיסָט מיט אוֹ אַוְנְסְפָּרְיָאַטְמָוּן טִיטָּול.

פָּאָר פְּסַח, אֵין רַי גְּרוֹיִסְעַד גְּנוּווֹיְסֶעֶן, הַאֲבָנָן גְּרוֹיִסְעַד וְזָאַסְעַרְן דָּרוֹכָה
גְּנוּפְּלִיאַצְטָד רַעַם בְּיהִתְעַלְמָם, דָּרוֹכְנְעַרְיסְוִן רַי מְצֻבָּה אָוֹן דָּרוֹכְנְעַשׂוֹיְגִּינְקָט רַי
קְבָּרִים, רַוְּקָא פָּוָן רַי מִיּוֹחָסִים. וַיּוֹיטָר אַפְּיִסְלָן אֵיזְנָעָוּן דָּרָעַר פְּלָאָץ
הַעֲכָרָה, רַאֲסָס וְזָאַסְעַרְן הַאֲטָט נִישְׁתָּעַקְאָנְטָן אַחֲהַן קְוֹמָעָן, הַאֲבָנָן אַפְּעָרָר רַי
קְאַמְּעַנְּיִצְעָר גְּנוּהַאַלְטָן רַאֲסָס אַרְטָט פָּאָר פְּחִוָּתָה הַפְּכָבָר, אָוֹן רַוְּקָא דָּאַרְטָט,
וְאוֹוֹ דָּאֲסָס וְזָאַסְעַרְן הַאֲטָט שְׁטָעַנְרָדִי דָּרוֹכְנְעַשׂוֹיְגִּינְקָט, הַאֲטָט מַעַן מַקְבָּרָן גְּנוּוּעָן
רַי אַלְעַל יְחִסְנִים. דָּרוּרִיף הַאֲטָט מַעַן עַפְעַס נִישְׁתָּעַקְוֹקָט. וַיְיִזְרְעַל אֵיזְנָעָוּן
גְּנוּפְּלִיאַצְטָד בְּאַגְּרָאָפָן צֹו וְעוֹרָן אֵין רַעַנְרַעְדָּר. פָּאַרְוָאָסָם, וַיְיִסְמְכָר אֵיךְ עַרְדְּהָזָם נִישְׁתָּמָן.
קְיִינָן חַבְרוֹתָה, וַיְיִזְרְעַל נִישְׁתָּעַקְוֹקָט, וַיְיִזְרְעַל נִישְׁתָּעַקְוֹעָן, אַוְיִסְעַר אֵין חַבְרָה קְרִישָׁא.
וַיְיִזְרְעַל פְּלָעָנָן גְּנוּמָעָן גְּנוּלָטָן פָּוָן רַי גְּנוּרִים, אָוֹן עַס הַאֲטָט וַיְיִזְרְעַל נִישְׁתָּעַקְוֹלָט קְיִינָן
בְּרוּרִיתָמִיט בְּאַרְשָׁתָם. דָּרָעַר מַקְחָה פָּאָר גְּנוּרִים אֵיזְנָעָוּן פָּוָן דָּרְיִי בְּיוֹן צָעַן
רוֹבֶל. אֵיךְ גְּנוּרִינָק, אֹו עַס אֵיזְנָעָטָרָפָן אָאַבְּוֹאָוָסְטָן קְמַצְנָס חַיְיבָ, אַזְוִי
אַרְוּסָם עַרְבָּן רַאַשְׁדָהָשָׁנָה, הַאֲטָט רַי שְׁטָאָט גְּנוּוֹאָלָט בְּאָאַס גְּנוּמָעָן פִּינָּחָ
הַוְּנְדָרָעָתָרָוּבָל, אַפְּעָרָר עַר הַאֲטָט גְּנוּשְׁטָעָלָט אָפְרִיּוֹן צָעַן. אֵיזְנָעָר מַתְּ אַפְּדָ
גְּנוּלָעָנָן דָּרְיִי טָעָג, אָוֹן דָּרָעַר קְמַצְנָס אֵיזְגְּנוּקְוֹמָעָן צֹו מַיִּין זַיְוִין, רַעַם רַאַשְׁדָהָהָקָל,
אָוֹן גְּנַשְׁרִיעָן:

— זאלצטן זי איין... איך וועל איך אווי פיל נישט געבן.
גאָר הונדרערט און פופציגן רובל האָט ער דאָך געגעבן. אַוֹא סומע געלט
איין נאָך זינט קאממעניע שטייט נישט געווען.
אלעל חויל-המודר-פֿסח פֿלענט דִי חברה מאָכן אַ פֿאנש. אַד געדינַק,
מען פֿלענט טרינקען הייסן מער. עס אייז געווען נישט שלעכט, און איין מאָל
איין דריי יאָר פֿלענט מען מאָכן חנופה-צִיטִיט אַ סערה גרוולה. אויף דער
דרײַזינער סערה פֿלען זיך צוּניפֿקְמַען מאָסן מענשן. געגעסן האָט מען
גרײַסיעס פֿאָרכִיעַס פֵּיש און גענווענס. אַיִינער פָּון דִי גֶּפְּאַים פָּון חַבְּרַה-קְרִישָׁא
האָט געהאטס אַ גַּרְוִיסָּן בּוֹיך אָון אייז געווען אַ גַּרְוִיסָּר עַסְעָר, האָט ער
געווואָסט, אָוֹ דָאָ אַיִן אָן אַרט, ווֹאָס מען קָאָן עַסְעָר, ווֹיפִיל מען ווֹיל. אַבער
וּואָס קוֹטְשָׁן, אָוֹ עַס גִּינִּיט נִישְׁטָמָע? אַיִן ער אַיִן מִיטָּן רַעֲרַע סערה

ארויס פון שטוב, האט אַרְיִינְגָּעַשְׁטָעַקְטַּ דָּעַם פָּנְגָּעֵר טִיף אָן הָאֶלְוָן נְלִיְיךְ אַוִּסְנְעַבְּרָאַכְן דָּאַס גַּעֲנַעַסְעַנָּעַ. דָּעַרְנָאָךְ אַיזְוּ עַר אַרְיִינְגָּעַקְוּמָעַן אָוֹן גַּעַנְעַסְנָן אַוִּיפְּ רָאַס נְיִי נְאָךְ אַהֲלְבָעַ נְאָנָנוּ.

די רַאְיִינְגַּע סְעוֹרָה הָאַט אַפְּנְעַקְאַסְטַּ אַשְׁלַׂ מִיטַּ גַּעַלְתַּ.

די אַפְּנְגָּלְיוֹבְּרָעֵי אַין שְׁטָאַט אַיזְוּנָעַן וְעַהְרַגְּרוֹיס. מַעַן הָאַט גַּעַלְוִוְט אַין שְׁרִים, אַין טִיּוֹלָאַנִּים, אַין אַלְעַ רְחוֹתְּ רְחוֹתְּ. די מְלָמְדִים פְּלָעַנְגַּן אַין רִי קַעַפְּ פָּעַן זַיְעַרְעַ הַלְּמָדִים פָּאַרְשִׁיּוֹרְנָעַן מַעַשְׁוֹתְּ פָּעַן שְׁרִים. אַין אַוִּיךְ הָאַבְּן אַלְעַ גַּעַוְאָסְטַּ, וְאַסְמַעְסַמְּ עַסְמַט וִיךְ אַוִּיפְּ יַעֲנַעַר וְעַלְתַּ מִיטַּ דָּעַם מַעַנְשַׁן פָּעַן דָּעַם טָאנָן אָן, וְאַסְמַעְסַמְּ עַסְמַט פְּרַאְבְּפַט, וְיִזְוּי עַסְמַט פְּרַאְבְּפַט יַזְוִיכְּרַעְרַע וְאַלְטַּ עַסְמַעְסַמְּ אַלְיִיְן גַּעַזְעַהְן מִיטַּ דִּי אַוִּינְגַּן.

חוּעַן דָּעַרְרַעְמַעְשַׁן שְׁטָאְרַבְּפַט, לִיְגַּטְמַעְנָן דָּאָךְ אַים אַוִּיפְּ דָּעַרְ פָּאַרְלָאַגְּנָעַ, נִישְׁטַ אַוִּיפְּ דָּעַרְרַעְ פָּלְיוֹעַרְ פָּאַרְלָאַגְּנָעַ, נְאָךְ אַוִּיפְּ שְׁטוֹרְוִי. אַיזְוּ יַעֲרַעְרַע שְׁטוֹרְוִי שְׁטָעַכְטַּ אַים וְיִשְׁפְּלַקְעַסְטַּ, אַין בָּאַלְרַקְמַעְן אַרְוִים אַים רְחוֹתְּ רְחוֹתְּ אַין וְיִזְוּנְ מִיטַּ נְאָךְ אַים אַוִּיפְּ דָּעַרְ לְוִיהְ, אַין אָוּן מַעַן לִיְגַּטְמַעְנָן. אַים שְׁוִין אַרְיִין אַין קָבְרַ, קְוֹמַט דָּעַרְ מְלָאַקְ הַרְוָמָה אַין פְּרַעַנְטַ אַים:

— מה שְׁמָרְ?

פָּאַרְגָּעַסְטַּ עַר אַפְּבָרְ צָום שְׁלִיסְ-דְּמוֹלְ. צַעַשְׁפָּאַלְטַ אַים דָּעַרְ מְלָאַקְ הַרְוָמָה דָּעַם בּוּיךְ אַין גַּעַמְטַ אַרְוִיסְ דִּי קִישְׁקָעַלְאָךְ אַין וְאַרְפַּטְ אַים אַין פְּנִים. דָּעַרְנָאָךְ קָעַרְתַּ עַר אַים אַיְבָעַר אַין שְׁלָאַגְּטַ אַים מִיטַּ אַיְזְוַעַרְנָעַ אַין גַּעַבְּרַעְנָעַ שְׁטָעַקְנָסְטַ, מְוִיקְטַ, פְּיִינְגַּטְמַעְן אַין צְעִירִיסְטַ אַים אַוִּיפְּ פִּיזְ-פִּיצְלָאָךְ אָ. אָן. וְ. יַעֲרַעְרַע אַיזְוּנָעַן אַין דָּעַם אַלְעַם זַיְכְּרַעְ, וְיִעֲרַעְרַע אַין, לְמַשְׁלַׂ, זַיְכְּרַעְ, אַין דָּעַם, אָוּן עַר לְעַבְּטַ אַוִּיפְּ דָּעַרְ וְעַלְתַּ.

בָּאָ אַונְגַּן הָאַט מַעַן גַּעַרְאָנָן דָּעַם מַתְּ בֵּין בִּיחְדָּעוֹלָם. גַּעַוְיִינְטְּלִיךְ, הָאַט מַעַן וִיךְ גַּעַבְּיִטְן בָּאַס טְרָאָנָן אָוּן, גַּעַוְיִינְטְּלִיךְ, אַוְאָ שְׁטָאַטְ, הָאַבְּן אַלְעַ בָּאַלְרַ גַּעַוְאָסְטַ, אַונְגַּן אַזְוּי וְיִי עַס אַיזְוּ אַצְּמָחָה צֹ בָּאַנְגִּילִּיטְן אַ מַתְּ, אַיזְוּ די גַּעַנְצָעַ שְׁטָאַטְ גַּעַנְגַּנְעַן צֹ דָעַרְ לְוִיהְ. פָּאַרְאוִיסְ אַיזְוּנְגַּנְגַּעְן דָּעַרְ קְבָרָהְ – מַאְנִין מִיטַּ דָּעַרְ נְרוּיסְעַרְ בָּלְעַכְעַנְעַרְ פְּוֹשְׁקַעְ אַין גַּעַקְלָאַפְּטַ מִיטַּ דִּי גְּרוּסְעַ נִיקְלָאַלְיִוּסְקַעְ דָּרְיִיעַרְסַ אַין פִּירַעְרַם, וְאַסְמַעְסַמְּ דָּעַרְ עַולְםַ וְאַרְפַּטְ, אַין הָאַט גַּעַשְׁרַעַן מִיטַּ אַיְמְעַרְגַּן קוֹלְ:

— צְרָקָה הַצִּילְ מִמְּהָ!

אַ שְׁרַעַקְ, גַּעַרְיִינְקַ אַירְ, הָאַט דָּוְרַכְגַּעַנוּמָעַן דִּי בִּינְעַרְ. יַעֲרַעְרַע הָאַט מְוֹרָא פָּאַרְ דִּי מְלָאַכְיִחְפְּלָהְ, וְאַס דָּרְיִעַן וִיךְ דָּאַרְוִים דָּעַם מַתְּ, אַין יַעֲרַעְרַע הָאַט בָּאַרְעַכְנַטְ דִּי שְׁרַעַקְלִיכְעַ לְאַגְּנָעַ פָּעַן דָּעַם גַּעַשְׁטָאַרְבְּעַנְעַם, אַין דָּרְעַבְּיִי הָאַט מַעַן וִיךְ דָּרְמַאְנַטְ, אַוְ דָּעַרְ אַיְגְּנַעַרְ סּוֹף וּתְ אַוִּיד אַזְוּי זַיְן.

כ א ט י ט ל פ

דרער עלטער-זידער ר' וועלול. — מײַן זוּיד אַהֲרֹן-לְיוֹזֶר. — ר' יְוָדָל. — אַהֲרָן-ליוֹזֶר זִינְגֶט. — דֵי חַתּוֹנָה. — דֵי בַּפְּגָעָה בְּיַלְעָדָאשָׁע. — אַהֲרֹן-לְיוֹזֶר פָּאָרָעַנְדָּעָגָן. — דָּעַם עַלטער-זִידֶרֶן טַוִּיט. — דָּעַר אִיסְפָּרָאוֹנוֹק. — זַיְעַן אַכְצִיזָהָנוֹנָעַךְ צָוָן זִירָן. — דָּעַר זַיְעַן אַלְמָן פֿרְנָסְחָדוֹרָשׁ. — דָּעַר בָּאָבָעָם עַצּוֹת. — דָּעַר זַיְעַן אַיסְבָּאַרְשִׁיטָּק. — דָּעַר שְׂרִיבָּעָר. — דֵי מְחַלְקָת צָוְלָב דָּעַם שְׂרִיבָּעָר. — דָּעַם זִוְּדָנָס הַשְּׁפָעָה. — דָּעַר זַיְעַן מַטְדֵּי פְּרִיצָּם. — דָּעַר רַעֲזָיוֹזָר. — אַ נְיָעַר אִיסְפָּרָאוֹנוֹק. — מְחַלְקָת אַן שְׁטָאָפָּן. — דָּעַר נְיָעַר אִיסְפָּרָאוֹנוֹק. — מַיְּנָן זַיְעַן זַיְעַן אַיסְבָּאַרְשִׁיטָּק.

מיון זיידע, ר' אהרון-לוייזער, איז געווען אַ קליגער אוֹן אַ געראָטענער
אַיד. ער האָט געהאטן אַן אָומגעהויערער גרויסע השפהה אויפֿן שטעטל.
געפּוּרין אַיוּ ער געווארן אַין יַאֲרֵת קְקַסֶּסֶתֶן. זַיִן פָּאָטער,
ר' זולאָלָאָהָרָנָם, אַיז געווען פרנס-חוּרֶש אַין קָאמָענִי. אַיז מָאָל אַין
דרְרִיַּה יַאֲרֵ אַין יַעֲנֵן צִיטָן בָּאָ אַירָן אַין יַעֲדָר שְׁטָאָטָן געווען אוַיסְגָּעוּיִלְתָּ
אַ פִּירָעָר, וְאַסְמָס פְּלָעָנָט בְּאַשְׁטָעָנִיגָּט וְעַרְן פְּרִיהָעָר דּוּרָכָן אַיסְפְּרָאוּנִיק, אַן
דּוּרָנָאָךְ פָּוּ נּוּבָּעָנָטָאָר.

רער פרנס-חוֹרֶשׁ אוֹי גַּעֲוָעַן דָּרָעַ נְאַנְצָעַר בָּעֵלְחַבִּית אֵין שְׁטָאַטַּה, הֵן
אֵין רֵי אִירְשָׁע אִינְטָעָרָעַן צְוִישָׁן זַיְן, הֵן אֵין אַלְעַ אִינְטָעָרָעַן, וְזָאַם דֵּי
שְׁטָאַטַּה אַהֲטַן גַּעֲהָטַמַּת מִיטַּדָּרַע נְאַתְּשָׁאַלְסָטוֹזָא.

רעד פרנסץ' חורש האט בארארט אוייפליך'ין אונ צושטעלן אלע שטייער אונ אפצאלונגנען, וואס זייןע געלעגען אויף רעד קהלה, אונ פא אים האט רעד איספראצ'וינק אלץ אויפגעמאנט. מען קאן דעריבער שווין פארשטהיין, וואס פאר א נרויסע ראליע האט געשפליט אן פרנסץ' חורש אין שטאט. וואס אונבלאלאנט זיין מאכט, איז גענוון צו ואגן, או ער האט געהאט רעכט בי רדי טאג ארטשטיירן, אונ אויף מער ארעסט האט ער בארארט שיקן צום איספראצ'וינק קיון בריסק, אונ דערביי שרייב', או דעם מענשן קומט, לוייס זיין סיינונג, אן חורש ארעסט. האט רעד איספראצ'וינק מליא

נעוזן רעם פרנס-חוּרֶש האט אַפְּלִי געמענט
שמיין אויך אַ אַירָן, פֿאַרְשְׁטִיט וּירְ, כָּאַטְשׁ קִין אַפְּיזְיעַלְעַ רַעֲכַת האט
ער געוויס נישט געהאַט דערצְוּ, נַאֲרַ יְעַרְעַר אַיסְפְּרָאַזְוּנִיק אַיְזְ גַּעַזְוּן אַיְזְ
יעַנְעַ צִיְּטַן בָּאַ וּירְ אַיְזְ אַוְיְוָדְגַּרְעַסְטְּרַ זַיְהִינְטְּ אַזְ גַּבְעַרְגַּטְאַרְ, אַיְזְ
ער האט שטענְרַגְנַּג געגעַן רעם פרנס-חוּרֶש אַ נַּרְוִיסְעַ מַשְׁלָהְ. וּזְאַס דער

פרנס-חוּרֶש האט געטאַן, האט אַלְעַ רַעְרַ אַיסְפְּרָאַזְוּנִיק באַשְׁטַעַטְינְגְּ.

איַז גַּעַזְוּן אַ גַּעַזְוַכְּטַע אַיְזְ וּילְגַּעַר גַּבְעַרְגַּעְ, אַז אַ פרְנְסְ-חוּרֶשְׁ, אַ
מַהְנְגַּר, האט גַּעַזְוַסְּמִין אַ חְסִירְשַׁן רַבְּ, וּלְעַכְּרַ אַיְזְ גַּעַזְוַמְּעַן אַהֲן צַוְּ
ריְ חְסִירְםַ, אַיְזְ עַס האט נישט גַּעַזְוַלְפְּן רַאֲסְ חְסִירְשַׁן וּיְעַנְעַן אַוְן בעטְן,
כָּאַטְשׁ דַּאֲסְ גַּעַזְוַעְץ האט גַּעַזְוַגְּטַ, אַז אַ פרְנְסְ-חוּרֶשְׁ דְּרַאְתְּ אַיסְפְּרָאַזְוּלְלַט
וּלְעַרְן אַיְזְ מַאְלַ אַיְזְ דְּרַיְ אַאֲרַ, דַּאֲךְ האט דַּרְעַר אַיסְפְּרָאַזְוּנִיק נַיְשַׁט גַּעַזְוַקְּטַ
דְּרַעְוֹף אַיְזְ אַזְ דַּאֲסְ עַרְשַׁטְעַ מַאְלַ גַּעַזְוַיְסְן וּוּילְזַן רַעְם, וּזְאַס אַיְזְ אַיְזְ
גַּעַזְוַעַלְגַּן, אַיְזְ אַוְיְ אַיְזְ גַּעַזְוַגְּרַן פְּאַרְבְּלִיבְּגַּן אַוְיְ וּוּיטְעַר, וּיְ לְאַגְּגַן ער האט
גַּעַזְוַאְטַן חַן פָּאַס אַיסְפְּרָאַזְוּנִיק.

דַּרְעַר עַלְטְּעַרְזְּיוּרְעַ רַיְ וּלְעוֹלָה אַיְזְ גַּעַזְוּן אַיְזְ גַּעַזְוַכְּטַע לְעַפְּנֵן פרְנְסְ-חוּרֶשְׁ
אַיְזְ שְׂטַאְטַ אַזְ גַּעַזְוּן אַיְזְ אַיְדַּר אַגְּנוּרְ: זַיְן פְּאַרְמְעַן האט מַעַן גַּעַזְוַצְּטַ
אַיְזְ דְּרַיְ טְוִוְּגַּטְרַובְּלַ, נַאֲרַ גַּעַזְוַבְּטַה האט ער נַאֲרַ אַוְיְפְּן בְּרַיְטַן אַוְפְּן.
ער האט גַּעַזְוַאְטַן אַזְ אַיְגְּנַעַנְגַּטְ בְּרַיְזְלַ צַוְּ מַאְכְּן בְּרַאנְגְּפַן, קִין אַקְצְּזַיְן אַיְזְ
נַאֲרַ דְּרַעְמְאַלְטַ נַיְשַׁט גַּעַזְוּן, פְּלַעַגְטַ ער לְיְזְוַן צְחֻלְפַ גַּרְאַשְׁן אַז טַאְפְּ בְּרַאנְגְּפַן.
אַיְזְ דְּרַיְ שְׁפַעְטְּעַרְדִּיגְעַ יְאַרְן אַיְזְ גַּעַזְוַאְרַן בְּיַזְעַכְּנַע אַז טַאְפְּ. גַּעַזְוַיְנְטְּלַרְ
צּוֹם בְּרַיְזְוּן האט מַעַן בְּאַרְאַרְפְּטַה האַבְּן בְּהַמּוֹתַ, עַס אַיְזְ דַּאֲךְ גַּעַזְוַעַנְגַּטְ בְּרַאנְגְּעַ
פּוֹן בְּרַיְזְוּן. האט ער גַּעַזְוַאְטַן אַז צְעַדְ-צְחֻלְפַ קִיְּ, וּזְאַס האַבְּן גַּעַזְוַעַנְגַּטְ בְּרַאנְגְּעַ
אוֹן יְעַרְעַ בְּהַמּוֹה האט גַּעַזְוַעַנְגַּטְ אַפְּרַעְטַמְּן אַפְּרַעְטַמְּן מַילְקַ אַטְאָגְן. פּוֹן דַּרְעַר מַילְקַ אַיְזְ
דַּרְעַם קַעְוַן אַז דַּרְעַר פְּוֹטוּרְ האט מַעַן וּזְרַקְמַשְׁ נַיְשַׁט גַּעַזְוַאְטַן וּזְאַז אַהֲזַן
צּוֹטְנוֹן, אַוְיְרַ האט ער גַּעַזְוַאְרַלְטַ מִיטַּ וּזְאַלְ, פְּלַעַגְטַ דְּרַיְ לְעַסְנִיטְשְׁעַס בְּרַיְנְגְּנַעַן
הַאֲנִיגְ פּוֹן דְּרַיְ בְּינְשְׁטְאַקְן. ער האט אַוְיְרַ גַּעַזְוַלְפְּן דְּרַיְ קַאְרָאַבְּקַעְ אַיְזְ
שְׂטַאְטַ, אַזְ בָּאַ אַיְסְ האט וּזְרַקְסַטְמַ גַּעַזְוַאְסַטְמַ פּוֹן חַלְבַּ וּדְרַבְשַׁ, אַזְ גַּרְבַּ
אוֹרְ. בָּאַ אַיְסְ אַזְ גַּעַזְוּן אַיְזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ
קִרְיַנְטַ עַס וּלְטַן.

דַּרְעַר עַלְטְּעַרְזְּיוּרְעַ אַיְזְ גַּעַזְוּן אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ אַזְ
זַיְרַעְ, אַזְ צַוְּ דְּרַיְ אַרְיְמַעְ קַלְאַסְטַן מַעַנְשַׁן, וּיְ בְּעַלְיְמְלָאַכְּתַה, מַלְמְרִים האט
ער וּזְרַקְמַשְׁ בְּאַצְיְינְ מִיטַּ וּזְאַלְ, פְּלַעַגְטַ דְּרַיְ גַּעַזְוַאְלַונְגַּעַן
הַאֲטַ ער אַגְּנַעַזְוַאְרַפְּן אַוְיְרַ דְּרַעְלְ-פְּטַחְמַמְּשַׁמְּ חַשְׁבִּים, אַז גַּרְאַעַר נַאֲרַ אַוְיְ
דְּרַיְ הַקְּיִים פּוֹן שְׂטַאְטַה האט ער אַגְּנַעַזְוַעַלְעַטְמַ אַמְּמִינְסַטְן דְּרַיְ צְאַלְגַּנְגַּעַן.
זַיְן צַוְּ אַזְ דְּרַיְדְּפּוֹרָהְ, האט ער יְעַנְעַם גַּעַזְוַקְּטַ רַפְּנַ אַזְ אַגְּנַעַזְוַאְטַמְּ דְּרַעְבְּפִיְ:

— איך ניב דיר צייט דריי טעג צו האבן מיט דיין בעל-דבר א ריזהורה.
און יונער האט שון געומות ניין.
נון א פאקט מיט איינעם אַ ר. מ., אַ גבירות און אויך אַ גרויסעה
למרן, נאָר זעהר אַ שלעכטער מענש, וואָס האט זיך נישט נאָר אַרנטליך
באנצאנגען מיט דרי, וואָס האבן מיט אַים געהאָרלט. ער האט מיט קיינעם
ニישט געוואָלט ניין צום ריזהורה, האט מען אַים אַפְּטער אַנְגָּקָלָאנְט
פארן פרנס-חוֹרֶשׁ, מיין עטלער-זִידָן, האט ער געשיקט רופֵן די אַנְקָלָאנְטָרָס
און זיך געואָנט:

— אַיר זאלט אַים אלע רופֵן צום ריזהורה, און נישט בלויו פאָר דאס
יאָה. די סקסרים, וואָס אַיר האט נאָר אַמְּאָל געהאָט מיט אַים, אַן ער
האט זיך אַפְּגָּנוּאָנט פֿון אַ ריזהורה, קאנְט אַיר אַיצְט אַוְיסְגָּלִיכָּן. מיט
איין וואָרט, אַיצְט קאנְט אַיר פֿאָ אַים מאָנְעָן, אַן ער וועט שון פֿאָ מיר
ניין צום ריזהורה.

ערער עטלער-זִידָן האט אַים באָלָר געשיקט רופֵן, נאָר יונער האט
זיך געמאָקט נישט ווַיסְנָרִיג. האט ער געשיקט זיינָע ריעס-אַטְנִיקָעַס, דריי
איַּרְן, חצְקָל, מַאֲשָׁקָע אַון אהַרְנְּלִיבָּ, אַן מען האט אַים געפּוֹרָן מיט
שטריך די הענט מיט די פֿיס פֿאָ אַים איַן שטוב, אַן קיינָעָר האט
ニישט געהאָט קיַּין העוה צו שטעלָן זיך אַקעָגָן. וואָרָם מען האט געוואָסָט,
אוֹ אוּבָּ מען וועט זיך ווֹרגָן, וועט באָלָר זיַּן גאנְצָ פֿאָלְצִיָּן איַן שטוב.
דעָם געפּוֹרָעָנָעָם ר. מ. האט ערער פרנס-חוֹרֶשׁ אַפְּגָּנוּאָנט צום אַיסְפְּרָאַזְוָן
מיט אַ ברִיףָ, אוֹ יונער זאל אַים אַרְיָנוּעָן אַן לאָן זיַּן אַווִי לְאַנְגָּן,
ביַּ ער וועט זיך בעָטָן איַן אַ ברִיףָ צום זוֹרָן, אוֹ מען זאל אַים אַרְוִיסְלָאָן.
מען קאָן זיך פֿאָרְשְׁטָעָלָן, אוֹ אַזְּאָ שִׁינְעָם אַירָן, אַ גְּבִירָן אַן אַ לְמָרָן,
און אַ יְחִימָן האט מען געפּוֹרָעָנָעָהיט געפּוֹרָט פֿון אַסְטָאַזְוָן דָּרָוָן
שְׂמָאָט איַן דער ברִיסְקָעָר גָּאָס אַרְיָן. עַס אַזְּאָן גָּוֹזָן אַ, מְהֻומָּה, אַ
מיַּשְׁמָאָש. די גאנְצָע פֿאָמְלִיעָן ווַיְיָנָע האט זיך צוֹנוּיָפּוּנָעָאָלָט, אַן דער טְוָמֵל
איַּזְּ גָּעוֹן גָּרוֹים. נָאָטְרִילִיכָּן, אוֹ דאס גָּעוֹן אַ גְּרָאָפָּ שְׂטִיקָל אַרְבָּעָט,
הָגָּס פֿאָר אַמְּאָלְגָּמָע צִיְּטָן איַזְּ עַס גָּעוֹן כָּאָרָאָקְטָרִיסְטִישׁ. דער שְׂמָאָט
הָאָט, פֿאָרְשְׁטִיט זיך, פֿאָרְדוֹאָסָן דִּי מְעָשָׁה, עַס האט גָּעוֹרִישָׁת אַן גָּרְעָשָׁת,
נאָר פֿוֹרְעָסְטוֹוֹגָן בָּאָפְּרִיעָן אַים מיט גָּעוֹאָלָר האט קיינָעָר די העוה
ニישט געהאָט. אַן מען האט אַים אַפְּגָּנוּאָנט קיַּין בְּרִיסְקָ, ווֹאוֹ ער איַן
פעָסָט אַרְיָנוּעָאָצָט גָּעוֹאָרָן.

הָאָבָּן זיך אוֹפְּגָּנוּהָיָבָּן גָּאנְצָ אַסְטָאַזְוָיָר אַירָן אַן אַנְגָּעָנְשָׁרִיבָּן אַ פֿאָפִיר
צום אַיסְפְּרָאַזְוָן אַוְיָפָּן פרְנָס-חוֹרֶשׁ, אוֹ ער טְוָט איַן שְׂמָאָט, וואָס ער ווִילָּ
און מען קאָן פֿון אַים נישט לעָבָן. נאָר מיט אַ פֿאָפִיר אַלְיָין האט
מען זיך נישט בָּאָנוֹנָנָט. פֿינָגָ פֿאָרְשְׁוִין מיט גַּעַשְׁלִיְּפָעָנָעָ צִינָעָר ווַיְיָנָע

אוועקגעפֿאָרְן צוֹם אִסְפְּרָאוֹנוֹיקְ. דָּרָר אִסְפְּרָאוֹנוֹיקְ הַאָט וַיְיַזְרֵעֶל אָוֹן נְעוֹאנְטְ:

— עַס וַעֲטַ אַיךְ גַּאֲרְנִישֶׁת הַעֲלִמְן, אָוֹן אוֹ אַיר וַעֲטַ אַפְּילַ אַנְגְּנַעַבְן צוֹם נְבוּעָרְנָאָטָאָרְ, וַעֲטַ עַר דָּאָךְ אַוְיךְ אַגְּפְּרָעָנְן בָּאָ-מִיר, וַעֲלַ אָוֹ אַים זָאָגְן, אָוֹ דָּרָר פְּרָנְסְ-חֹדֶש אַיזְ אַ-בְּרָאָוּרְ אַיר. אָוֹן, וַעֲטַ אַיר, פָּאָרְ דָּרָר הַעוֹהָה, וַאֲסַמְּ אַיר זַעַנְטַ וַדְקַעְקָמְעַן קְלָאָגְן, וַעֲלַ אַיךְ אַיךְ אַגְּלָעָרָנְגְן — אָוֹן הַאָט פָּאָרְ וַיְיַזְרֵעֶל צָרִיכְן דָּאָס פְּאָפְּרָיְ.

ר. מ. אַיזְ אַוְיךְ אַפְּגַעַעַסְן צְוַיְיַ וַאֲכַן, בַּיְיַ עַר הַאָט גַּעַבְעַטְן דָּרָס אִסְפְּרָאוֹ-נִיקְ, עַר וְאָלְ אַים עַרְלִוְיַן אַנְשְׁרִיבְּן אַ-בְּרִיףְ צוֹם פְּרָנְסְ-חֹדֶש אָוֹן אַים אַיְבָעָרְ-בַּעַטְן. הַאָט עַר גַּעַשְׁרִיבְּ, אָוֹ עַר וַעֲטַ מִיטְ אַלְעַמְעַן נְיַין צְוַיְיַנְטַ אַן מִיטְ אַלְעַמְעַן פָּאָרְ דָּיְ אַמְּאַלְיַינְגְּ סְכָסְכִּים. אָוֹן בְּכָלְ וַעֲטַ עַר פְּוֹן הַיְנְטַ אַן מִיטְ אַלְעַמְעַן נְיַין צְוַיְיַדְקָהָרָה. דָּרָמָאָלְטַ הַאָט דָּרָר פְּרָנְסְ-חֹדֶש גַּעַנְשִׂיקְט אַ-בְּרִיףְ צוֹם אִסְפְּרָאוֹנוֹיקְ, עַר וְאָלְ דָּרָס. ר. מ. פְּרִיאַ לְאָזְן. דָּרָר בְּאַפְּרִיעַטְעַר אַיזְ גַּעַקְמַעַן גְּלִיאַרְ פְּוֹן בְּרִיסְקַ צְוַיְיַן אָוֹן אַים גַּעַנְשִׂיבְ אַ-פְּקִיעַתְחַדְפְּ פָּאָרְ צָעַן מְעַנְשָׁן, אָוֹ עַר וַעֲטַ מְקִיְיַן זְיַין, וַאֲסַמְּ עַר הַאָט גַּעַנְשִׂיבְ אַין בְּרִיףְ.

מִיטְ דָּיְ פְּינְגְּ וְאַסְטָאַוְיַיר עַוְהַ-פְּנִימְעַר הַאָט עַר וַיְיַזְרֵעֶל אַוְיךְ אַפְּגַעַעַבְעַנְמַן. עַר הַאָט גַּעַשְׁטָעַלְטַ יְעַדְרָעַן צְוַיְיַן צְאָלְן פְּינְגְּ-אַוְיךְ-יְוַבְעַצְן רַוְבָּל פְּאַרְאַטְקָעַם, אַנְשְׁטָמָטַ אַ-רְוָבָל אַ-רְדָרָר צְוַיְיַן. אַזְאָ נְרוֹיסְעַ סְמוּעַ נְעַלְתַ אַין יְעַנְרַ צְיִיטַ הַאָט מְעַן נְיַשְׁת גַּעַקְאַנְטַ בְּאַלְרַ אַרְיִינְטְרָאָגְן. אַנְבַּ וְוַיְלַט וַיְזַדְקַ אַוְיךְ נְיַשְׁת. אָוֹן אַין אַיְיַ שְׁעָה צְיִיטַ וְיְגַעַן שְׁוֹן אַלְעַ בְּעַבְעַכְעַס מִיטְ אַלְעַ כְּלִי-בִּיהְתָּה גַּעַוְעַן אַין קְהַלְ-שְׁטוֹבְ. נְאָרְ פִּילְ גַּעַוְיַינְעַן אָוֹן בַּעַטְן הַאָפְנַן וַיְיַזְרֵעֶל גַּעַרְעַרְעַר צְוַיְיַדְקָהָרָה-גְּלִיאַרְן רַוְבָּל, אָוֹן דָּאָס נְעַלְתַ הַאָט עַר אַוְעַקְעַגְעַבְעַן אַוְיךְ קוֹיפְּן שְׁמַן אַין נְרוֹיסְעַ בְּיַחְדָה-מְרָשַׁה.

אַין אַלְעַ סְכָסְכִּים צְוַיְשַׁן מְאָן וַיְיַבְּ, פְּאַטְעַר מִיטְ קִינְרָעַר, בְּרִירָעַר מִיטְ שְׁוּעַסְטָרַ, אַיזְ מְעַן גַּעַקְמַעַן צְוַיְיַן. אַין אַוְינוֹנְעַ פְּאַלְן. הַאָט עַר שְׁטַעְנְרִינְ פְּאַרְוּפְן קְלוּגַן בְּעַלְיְ-בִּתְהִים אָוֹן מִיטְ וַיְיַזְרֵעֶל גַּעַוְעַן. אָוֹן אַמְּאָלְ, וְעַן עַס אַיזְ גַּעַוְעַן אַ-שְׁוֹעָרָר סְכָסְקַ, הַאָט עַר גַּעַרְוּפְן צְוַיְיַן וַיְיַזְרֵעֶל דָּרָם רַבְּ. אָוֹן זְיַין פְּסַק אַיזְ גַּעַוְעַן גְּלִיאַר וַיְיַזְרֵעֶל גַּעַרְעַרְעַר.

מִיטְ יוֹחָזִים פְּלַעַנטַ עַר וַיְיַזְרֵעֶל אַינְטָרָעָסְרִין. עַר הַאָט נְאַכְנַעַקְוּטַ, אָוֹ וַיְיַזְרֵעֶל נְיַשְׁת וְעַרְן בְּאַלְיְוִינְטַ פְּוֹן דִּי שְׁטִיקְ-מוֹטָעַרַם, אָוֹן הַאָט עַר גַּעַפְוּנְעַן אַ-רְשָׁעָה פְּוֹן וַיְיַזְרֵעֶל, הַאָט עַר וַיְיַזְרֵעֶל אַ-אַרְיִינְגְּנוּעַצְטַ אָוֹן גַּעַהְיִיסְן דְּרָעָנָאָרְ, נְאָקָן בְּאַפְּרִיעַעַן, אָוֹ מְעַן וְאָל וַיְיַזְרֵעֶל אַ-בְּיַחְדָה-מְרָשַׁה אַוְיךְ נְיַשְׁת אַ-רְיִינְגְּלוֹן. דָּאָס הַאָט גַּעַנוֹמָעַן, אָוֹ וַיְיַזְרֵעֶל קְמוּנַטְ מִיטְ גַּעַוְיַינְעַן אָוֹן /צְוַיְאָגְן, אָוֹ וַיְיַזְרֵעֶל שְׁוַיְן זְיַין בְּעַסְעַר צְוַיְיַהְיָהְמִים, וְעַלְכַּעַ וַיְיַזְרֵעֶל אַיְבְּרַעַגְעַבְעַטְן — אָוֹן גַּעַוְאָרְן שְׁלֹםְ.

ער או געווען אַ למן און האט אלע טאג געלערנט אין דערהיים אַ בלאָט גمرا. אין מדרש אוּ ער געווען קלֿאָר אויסוועינג, און אלע ערב ראשחוורש פלענט ער פאסטען און אַפְּרִיכְטֶן חצ'ות.

ער האט אוּךְ אַפְּגָנָהוֹת אלע אַיִּזְן פֿוֹן דֵּי פְּרִיצִים, אוּ קִינְעָה וְאַל נִישְׁט בְּאַלְיִירְגַּט וּוּרְגַּן. וּזְעַן אַ אַידְרָאַט גַּעֲהָאַט אַן וּלְהַפְּנִימָה פֿוֹן אַ פְּרִיצִים, אוּ ער גַּעֲנָגָנָהּ צָום פְּרָנְסְ-חוֹרְשַׁן, און דַּעַר פְּרָנְסְ-חוֹרְשַׁן האט דֵּי פְּרָעָטְעָנוּזְעַי בְּאַלְדְּ אַיבְּעָרְגְּנָעָבְּן צָום אַיסְפְּרָאַזְוּנִיק, אַן מִן האט וְזַיְדַּעַת נְעַסְטָרָעַט, פֿילְעַם אַיזְ אַוְיפְּצָוּתְן דְּרָעִין, פְּאַרְשְׁטִיטַזְוַיךְ, אוּפְּחַדְוַיךְ וְוּפְּילְעַם מִן קָאנְן אַוְיפְּטָן בָּאַ פְּרִיצִים. צְוִילְבַּדְעַם, וְאַסְ דַּעַר עַלְטְּעַרְזִיְרַע אַיזְ גַּעֲוָונְן בְּאַלְבִּיכְטַבְּ בָּאַ „אַמְּשָׁאַלְסְטוֹאָךְ“, האט ער גַּעֲהָאַט לְפִי ערְקָאַנְגְּנָעָבְּן מְאַכְּלָמָה בָּאַ פְּרִיצִים. אַלְיאַן האט ער מִיט דֵּי פְּרִיצִים וּוּינְגַּן מְגַע וּמְשָׁא גַּעֲהָאַט, קִין בְּאַוְנְדְּרָעַע גַּעֲרָאַטְעָנָהּ קַעְלְבְּעָרְנָהּ פְּרָיְרִיקְלָאָךְ פְּלִישַׁץ צָו פְּאַרְבִּיכְסַן נְאַכְּן שְׁנָאַפְּסָהּ וּוּינְגַּן גַּעֲהָאַנְגָּנָהּ שְׁטָעְנָרִינְג אַוְוִין בְּיוֹרָעָם, האט גַּעֲלִינְטַבְּ בָּאַ אַים צָו וִיצְנָן, אַן רָאַס רָזְבַּ פּוּעַלְן.

בָּאַ אַים אַין שְׁטוּבְ פְּלָעַנְטַבְ רְוִישַׁן פֿוֹן מְעַנְשָׁן, דָּאַס זְוִינְגַּן אַלְץ גַּעֲוָונְן אַרְיָעָם, אַכְּזָוּנִים. אוּ בְּרָאַנְגַּפְן האט גַּעֲקָאַסְטַ אַכְּצָעַן גְּרָאַשְׁן אַטְאַפְּ, אַן גַּעֲבָרְאַטְעָנָהּ קַעְלְבְּעָרְנָהּ פְּרָיְרִיקְלָאָךְ פְּלִישַׁץ צָו פְּאַרְבִּיכְסַן נְאַכְּן שְׁנָאַפְּסָהּ וּוּינְגַּן צָו אַיְלָעְ וּוּינְגַּן אַים טְאַקְעַבְ גַּעֲוָונְגָּבְבָן בַּיּוֹנָאָר.

אַבעָר דֵּי גַּרְעָסְעָרָעַ בְּעַלְיְהָטִים זְוִינְגַּן אַים גַּעֲוָונְן רְסְ-שְׁנוֹנָאִים פָּאָר זְיַנְעַן תְּקִיפָּות אַן פָּאָר זְיַן רְיוֹסְן גַּעַלְטַבְ פָּאַ וְיַי, וְוּפְּילְעַם עַר האט גַּעֲזָאַלְטַם. דַּעַר רְבָ פֿוֹן שְׁטָעַטְלַ אַיזְ גַּעֲוָונְן אַ אַידְרָאַנְגַּן, אַן דַּעַר עַלְטְּעַרְזִיְרַע האט אַים שְׁוִין גַּעֲגָבְנָהּ גַּעֲגָנָהּ צָום לְעַבְעַן. עַצְחָהּ פְּלָעַנְטַבְ עַר וְזַיְהַלְטָן נְאַר מִיטַּן רְבָ, וּוּלְכָעָר פְּלָעַנְטַבְ שְׁטָעְנָרִינְג קְוּמָעָן צָו אַים אוּפְּחַדְטַיְ. לְפִי ערְקָאַנְגָּנָהּ זְיַנְעַן צִיְּתַבְ גַּעֲוָונְן אַין קָאמְעָנִיךְ אַן אַרְדְּעָנוֹנוֹגְן, אַן אַיִּזְן האַפְּנָן צָו וִיצְנָן, אַין וּוּינְגַּר גַּעֲלִיבְטַבְ שְׁלָוּם. אַלְסַ פְּרָנְסְ-חוֹרְשַׁן אַוְיְאַפְּשָׁר רְיַיְוָהָלְ-אַהֲרָנָס גַּעֲוָונְן דַּעַר בְּעַסְטָעַר אַן דַּעַר אַרְגְּנָטְלִיכְסְטָעַר.

קִינְרָעָר האט רְיַיְוָהָלְלָאַלְעָלָג גַּעֲהָאַט צְוַיְיָ זְיַן אַן צְוַיְיָ טְעַכְטָעַר. דַּעַר עַלְטְּעַרְרַע זְיַן, אַהֲרָנְדְּלִיְוָר, מִין זְיִידָע, וְאַס אַיְוָאַנְטְּנִילְיךְ דֵּי צְעַנְטְּרָאַלְעָלָג פֿוֹן מִינְעַן זְכָרוֹנוֹת, האט וְזַיְרִיסְגְּנָוְוִוִּין פָּאָר אַ וְעַהְרָגְנָהָן גַּעֲרָאַטְעָלָג אַיְנָלָן. לְעַרְגָּנָהּ האט ער אַפְּיָלוּ נִישְׁטָ גַּעֲזָאַלְטַם אַן האט גַּעֲמָעַנְטַבְ נִישְׁטָ וּוּלְלָן, וְיַיְלָ דַּעַר פָּאַטְעַר האט אַים וְעַהְרָגְנָהָן גַּעֲפִיעַשְׁמָשָׁעַט אַן דֵּי מְלָמְדִים האַבְּנָן מְוֹאָר גַּעֲהָאַט פָּאָר אַים אַיְמָתְ-הַמְּלָאָה, אַן אַזְוַיְרָהָן גַּעֲהָאַט אַזְוַיְרָהָן.

רְעָרוּם אַיזְ דַּעַר זְיִידָע אַהֲרָנְדְּלִיְוָר אַרְיִיסְגְּנָעְקוּמוֹעַ נִישְׁטָ קִין לְמָרְן, כַּאֲטָש עַר האט גַּעֲהָאַט דַּעַם טְיִעְרָן גַּוְתְּן קָאָפְּ. עַר האט אַפְּיָלוּ נִישְׁטָ גַּעֲקָעַנְטַב

קיין נمرا. אוווי ווית האט ער נישט געוזאלט לערגען און אוווי ווית האט מען אים נאכגענען און צעללאן. ער האט ליב געהאטס צו לערגען עשרים-ודארכעה, נישט קוונדריג אויף דעם, וויאס לערגען הינך או רעמאלאט געווען אפיקורסטה. אמאָל פלענט ער אריינקוקן אין אַ פרק משניות און עידעיקב.

או עיר או אולט געווען עליף יאָר, האָט עיר חתונה געהאָט מיט ר' יודלַס טאָכטער פון סעמיינְטיטש, נראָגנְטער נוב.

ר' יורל איז געווען אַ נרויסער למראן און האט קלאָר אַויף אויסזוויניג געוואסט אַ פֿאָר הונדרט בלעט נمراָג, דערצוי איז ער אויך געווען אַ חקרן און האט געלערנט פֿיל אַסטראָגאנָמע פֿאָר יונגעָר צוּט. לוייט זוּן פראָפֿעסיע איז ער געווען אַ לייפֿציגער סוחָר און צוּי מְאָל אַן יָאָר פֿלענט ער פֿאָרן קִין לייפֿציגן אַין אַנְגַּענְעָר בוֹיד מִיט דָּרֵי פֿערָר אָון אַ קּוֹטְשָׁעָר. מִיט זֶיךְ פֿלענט ער פֿירָן אַ גְּרוּיסָן קָאָסְטָן מִיט זָלְבָּעָרְגָּעָל אָון אַ קְּלִין קָעָטָל מִיט דָּרְגָּלָאָךְ אָון דָּרְגָּעָוָן פֿאָרְשִׁירְעָנָעָן נְמָרוֹת מִיט פֿאָרְשִׁירְעָנָעָן חִקּוּרְהִסְפּּרִים אָון אַוְיָפְּן זֶעָגָן פֿלענט ער לעָרְגָּעָן. ער האט געהאט אַ שׂוֹאָכְנִית צוּ דָּעַם אַינְסְטוּרְמָעָט, זֶאָס הַיִּסְטָן קְלָאָרְגָּעָט, אַויף וועלְן ער האט מְאָדָעָן לִיב געהאט צוּ שְׁפִּילָן.

דערנארך האט ער אויפגעעהערט צו האנדראלען מיט לוייפציג און אויז געווארן
א מייליטער-פֿאַרְיָאטֿשֿיק. דעםּאלט פֿלענט ער אָפֶט זיין אין פֿעטערבורג,
פלענט ער שטעהרג. דערצ'יזין מעשיות פֿון דראָרטן און פֿון קיסְר מיט זיין
פאָמְיליע. נאָך זיין טויט בין אויך אלט געווען צוֹהעליף יאָר. געדִינְק אויך,
או זוכנְרְג בְּאָים אָין רֵי שׁוֹפְלָאָרְג, האָבָן מֵיר געפּונְגָן בריף פֿון
פֿאַרְיָאטֿשֿיקעס פֿון גאנְץ זוֹלְגָעָר אָקְרוֹג. אָין אַנְדְרָעָר בְּרִיף אָין געווען
געשריבּן, או זיין, דֵי פֿאַרְיָאטֿשֿיקעס, געבען אָים אַיבְּעָר זַיְעָר פֿרְעַטְעַנוּיעָם,
וּאָס זיין מאָנְגָעָן בְּאָ קָאָנוֹא, אָון ער זאָל פֿאָרְן קִין פֿעטערבורג דָאס אויףּ
סָאנְגָעָן. עַס זוֹיְנָעָן אוּיך געווען בריף פֿון פֿאַרְשִׁידְרָעָנָע שְׁטָעָט, אָן וּלְכָעָ
ער אויז געבעטן געוואָן אַרְיָעָטְצִיחָען זיך צו זיין רֵי שְׁטָעָט, זֹאוּ זיין
חולען אָים אַפְגָעָן גְּרוּיס כְּבוֹר. ער אויז שׂוֹן דעםּאלט געווען אויףּ דער
עלטער.

דאס יונגע פאָר-פֿאַלְק, ר. ה. מײַן זיידע מיט דער באָפּגען, זיינען געווען
אין עלטער פֿון עלֶף און צוועלֶף יִאָר, און קעסט האָבּן זיִי געגעסן באָם
עלטער-זֵוֹרָן אַין קָאמְעָנִיך.

דער זיזער אהרכֶלְיוֹעֶר, זיינגעָרִין אַ נְרוּסֶעֶר שְׁטִיפֶעֶר, פְּלֻעַנְטֶעֶר וַיַּהֲיֵה
הוֹדָעָן אֵין דִּי הַיּוֹעֵר, אַולְכָּעַ מִעַן הַאֲטָם גַּעַתְּאַלְטָן אָזִין אוּפְּבִיעָן. נַאֲרָ דִּי
בָּאָפָע, וְאָסָם הַאֲטָם אִים גַּעַתְּמַיְּתָן אָזִין מַוְרָא גַּעַתְּאַמְּתָטָם פָּאָר וַיַּן חַוְּרָעָן וַיַּהֲיֵה
פְּלֻעַנְטֶעֶר אִם נִשְׁתַּחַת לְאָזִן. פְּלֻעַנְטֶעֶר וַיַּהֲיֵה בָּאָהָלָטָן פָּוֹן אִיר אָזִין נַיְעַן עַרְגַּנְעָץ

וּוַיְתָעַר, אֹזִי וְאֶל אִם נִשְׁתַּחֲוֵת גַּעֲפִינְעָן. אַיִנְמָאָל, הָאָט וְדֻרְצִיְּלָט, הָאָט
וְאִם לְאַגְּגָנְגָנְגָט אָוֹן קוּוּס מִיט צְרוֹת עַרְגָּעָץ גַּעֲפִינְעָן. עַר אַיוּ רַעְמָאָלְט
גַּעֲפִינְגָּן אַוִּית אַחֲוִיכָּעָר בְּרַעַט אָן גַּהְוִירָעָט זַוְּר, אָוֹן אֹזִי עַר הָאָט וְדֻרְצִיְּלָט,
הָאָט עַר זַוְּר דַּרְשְׂרָאָקָן אָוֹן הָאָט אַ שְׁפָרָוָגָן גַּעֲפִינְגָּן. פָּוּן דַּעַם שְׁפָרָוָגָן
אַיוּ עַר גַּעֲפִאלָן אָוֹן הָאָט זַוְּר גַּוְּט צְעַלְאָגָן. הָאָט דָּאָס "ווַיְבָ" אַנְגָּעוּהָוִבָּן
וּוַיְגָעָן, אָוֹן עַר הָאָט אַרְיָה דַּרְמָאָלְט גַּעֲשָׂוָאָוִרָן, אֹזִי עַר זַוְּעַט זַוְּקָן
מַעַר נִשְׁתַּחֲוֵת הַוִּידָּע. צַו צְוַעַלְפְּדַרְדִּיעָן יָאָר אַיוּ עַר גַּעֲוָעָן וְעַהְר אַ צְעַלְאָגָן
אָוֹן וּוְילְד אִינְגָּל. דַּי בָּאַבְּעָ אַיוּ אַבְּעָר גַּעֲוָעָן וְעַהְר אַ קְלָנוּגָן, נִשְׁתַּחֲוֵת נַאֲר
אַירָּע יָאָרָן נַאֲהָ, הָאָט וְאִים פָּאַרְוִיכָּתָגָן אָוֹן פָּאַמְּעָלִיךְ אַפְּגָנוּוֹיָנְטָפָן
אַסְּרָ שְׁטִיפָּעָרִיָּעָן אָוֹן צְעַלְאָגָנִיָּתָן. אֹזִי וּוַיְגָעָן גַּעֲוָאָרָן נַאֲר דַּרְעָרְחוּנָה
פָּאַטָּעָר אָוֹן מַוְתָּעָר, הָאָט וְאִים גַּעֲוָאָנָט, אֹזִי אַיְצָט דַּרְאָפָּעָר שְׁוִין
אַנְגָּהָוִבָּן פִּירָן אַ שְׁטָמָטָט, וְזַיְעַס פָּאַסְּטָפָּר אַ פָּאַטָּעָר פָּוּן קִינְרָעָר, אָוֹן
אַזְוִי וּזַיְעַס טָמָטָן קְוָמָעָן נַאֲר אַזְוִי פִּילְמַעְשָׂן, וְזַאֲס צְוָוָשָׂן וּזַיְעַס גַּעֲפִינְגָּן וּזַיְעַס
אַנְדָּרָעָר נַאֲר גַּהְוִיבָּעָן, אָוֹן עַס וְוָרָעָט גַּרְעָרָט אַיְנָשׁוּבָן אַשְׁוֹבָן
שְׁטָמָטִישָׁע עֲנָנִים, טָאַ דַּרְאָפָּעָר עַר זַוְּר אַנְגָּהָוִבָּן אַרְיִינְצָוִמִּישָׁן אַיְנָשׁוּבָן
גַּעֲשָׁפְּטָן, מַעְשָׁה מַעְשָׁה. הָאָט עַר זַוְּרָן גַּעֲפָאָלָנְטָן. אָוֹן אַירָּע צַו פָּאַרְדָּאָנְקָעָן
עֲנָנִים אָוֹן אַיְנָשׁוּבָן אַ שְׁטָמָטִישָׁע עֲנָנִים, אָוֹן הָאָט לְפִי עַרְקָעָן גַּעֲוָעָן
בָּאָם עַזְלָם.

דַּרְעָר פָּאַטָּעָר וְוִירָר אַזִּי גַּעֲוָעָן וְעַהְר צְוָפְּרָוִרָן, וְזַאֲס זַיְעַן זַוְּן אַהֲרָןְלִיּוּעָר
הָאָט אַנְגָּהָוִבָּן פִּירָן אַ שְׁטָמָטָט, אָוֹן עַר הָאָט שְׁוִין מִיט וְוָעָמָן צַו רִירָן אָוֹן
אַוִּיסְטוּפְּרָן אַמְּאָל אַ שְׁטָמָטִישָׁן עֲנָנִי, וְזַאֲס פָּאַרְגָּעָטָמָט דָּאָס רַוְּבָּן
צִוְּיָת. עַר הָאָט נַאֲר נַהְאָט אַיְנָעָן גַּעֲשָׁפְּטָן אַזְיָזָה. הָאָט עַר אַנְגָּהָוִבָּן
בִּסְלָעָכְּיָיו אַבְּעָרְצָוְגָּעָבָן דַּרְעָם זַוְּן אַלְעָ שְׁטָמָטִישָׁע עֲסָקִים. עַר הָאָט גַּעֲוָעָן
אוּ דַּרְעָר זַוְּן וְוָרָעָט מַעְרְלִית אָוֹן אַזִּי פָּאַר דַּרְעָם יְוָנָגָעָן בַּעַלְהָבִיטָל הַוִּיפָּט
מַעַן אָזִן צַו קִרְינָן דַּרְקָאָרֶץ. אַיִנְמָאָל הָאָט עַר עַפְּלָוָיָּה. אַגְּרָוִיסָּן עַולְםָן
זַיְעַס אַרְיוִיסְגָּנוּזָאָגָט:

— אַירָּע וְזַהָּה, אֹזִי הָאָבָּא אַוִּית וְוָעָמָן אַיְבָּרְצָוְגָּעָבָן דַּי שְׁטָמָט (פָּוּנְקָט
וּזַיְעַס דַּי שְׁטָמָט מִיט דַּי מַעְשָׁן וְאַלְטָן גַּעֲוָעָן זַיְעַס אַיְנָגָטָמוֹ).
אַזְוִי הָאָט זַוְּרָן דַּרְעָר זַיְעָר אַהֲרָןְלִיּוּעָר אַנְגָּהָוִבָּן מִישָׁן אַיְנָשׁוּבָן
עֲנָנִים, אֹזִי גַּעֲוָאָרָן אַ שְׁטָמָטִמְעָנָשָׁן, וְזַאֲס אַזִּי גַּעֲוָעָן דַּרְעָר פָּגְרָאָמְעָנָט
פָּוּן זַיְעַס שְׁפָעְטָרְדָּרְגָּעָר קָאַרְיָעָרָע.

דַּי בָּאַבְּעָ בִּיְלָעְדָּאָשָׁע אֹזִי גַּעֲוָעָן, וְזַיְעַס הָאָט אַמְּאָל גַּעֲוָאָנָט — קְלוֹגָן,
נוֹט אָוֹן אַיְרָל. וְזַיְעַס יְוָנָגָעָן וְזַיְבָּל, הָאָט זַוְּרָן אַלְעָ צְוָנָקָט, וְזַיְעַס
מַאֲן פִּירָט זַוְּרָן, אָוֹן פָּאַר מַעְשָׁן אַיְנָשׁוּבָן דַּי אַזְוִיָּה אַגְּרָנִישָׁת גַּעֲמָאָכָט
זַיְעַס, אֹזִי וּפְאַרְשָׁטִיָּת עַפְּעָם. וְזַיְעַס אַיְם נִשְׁתַּחֲוֵת אַנְגָּהָוִבָּן, וְזַיְעַס עַר הָאָט

געאלתן באם תון דרי גראטער נארישקייט, ווי א איןגל. נאָר בָּא זיך
אין צימער האט זי אים אויפגעוויזן אלע פעלערן, וויאָס ער החאט פאָר
טאנג אַפְּגַּנְּטָאָן. נאָר פריהער פָּאָר אַוְיפְּגִּיזָן, האט זי אים אַוְבָּעָנְגָּעָבָעָטָן
און דערבי צונגווארפֶּן, אוֹ ער זאָל נישט געמען פָּאָר אָומְנוֹטָן, וויאָס זיך
אַיְרָעָנָן, לערנט אַים, אַ מאָנְסְּפִּילָן, ווי צוֹ תָּוָן אָוָן ווי צוֹ בָּאָנִין זיך.
— אַפְּבָּר דָּו בִּיסְט דָּאָךְ נִישְׁתְּ מָעָרָן, ווי אַ מעָנֵשׁ — הָאָט זיך זי מִיט
אַים שְׂטוּל אַינְגַּעַטְנָעָט, אָן דָּרְעָצְיוֹ נָאָר יְוָנָג. יְעָרָעָר מָעָנֵשׁ קָאָן תָּוָן אַ
נָּאָרִישְׁקִיָּט. לְכָן אַיְוָנוֹת, אוֹ אַידְקָוק זיך צוֹ אַוְוָפְּ דִּיןְ פִּירָוָנָן מִיט אַיְוָן
פּוֹל לְבָעָ אָוָן ווֹיל דִּירְ מָעָר נִישְׁתְּ אַנוּזְיָזָן, וויאָס דָּו דָּאָסְטָן גַּעֲטָאָן גָּוָט
און וויאָס שלעכְטָן.

און איזו פסרר, און וויטער, רוחוּן און שטיל האָט זיך מיט אים
איינגעטעןטע. אירע גוטע קלונע ריר פלען רעם יונגען בעלה-היבחיל איזו צענעמען, או ער
פלענט אפט מאָל אַנְהִיבָּן ווַיְנִיעַן. דעם-אַלט פלענט דֵי באָכָע זאגַן:
— נו, שא, ווֹין נישט, מײַן טַיעַרְעַט מאָן, איך האָט, אוֹדוֹ ווּסְטָקָאנְגָּן
טָוּן פְּלָגָוטָס. נָאָר רַיְזָן זַוְּ אַנוּט, אַ גַּעֲטָרְיוּ ווַיְבָּרְאָפָּר אַיך
דָּאָר מיט דִּרְ.

פָּוֹן דְּרָעֵם אַלְעָם אִיז אַרְוִוְסְגָּעָקְוּמוּן, אָז דְּרָעֵם וַיְדָעֵר פְּלָעַנְטֵז וַיְקַרְבֵּן קִינְמָאָל צָו קִין זָאָר נִשְׁתְּגַעַמְעָן, אַזְוֹאוּ עֶרֶת פְּלָעַנְטֵז וַיְקַרְבֵּן מִשְׁבָּצְעָן וַיְזַיֵּן מִיטָּן וַיְיַבֵּב.

אלעמען פלענט ער מזריע ווין, או ער הוועט זיך מישב ווין ביון מאָרגן.
באנאַכט פלענט ער מיט ביילע-דראַשן אלץ איבערריין, אונז ווי עס. פלענט
בליבּן באַשלאָסן, אוויי פלענט ער טוֹן.

שפטם האט שיין אפער געוואסט, או ראַס פירט ער אַ ישוב'הרע
מייט זיין קלונער בילעָד-ראַשען, אוון ראַס איז אַים פֿאַרְעָנֵט געוֹזָרָן
פאר אַ מעלה: אַ מאָן דְּאָרָף לְעֵבֶן אַין הספָּם מִוְתָן ווַיְבָ.

מייט דער צייט, או אהר-הילויער אויז געוועגן ערלטער אונן האט שיין געהאט א פאָר קינדרערלאָך, האט ער אַנגעהויבן צו קעלען פאָר זיך עפֿעס אַ פרנסה. פרנסה פון שטאט-זאָקן אויז אַינגענְטְּלִיך שׂוּוֹר געווען צו ציהען באָ די אַמְּאַלְּינָע גֶּרְשֶׁנְגָּן בעַלְּבָחוּם. אַבָּא, האט ער די שטאט-עַנוּנוּם, זואָס האָפָּן זיך אַים אַנגעהויבן צו צועֵן, נישט געוואָלְט מאָכָּן פאָר אַ פרנסה. ווֹרדער רעם פָּאַטְּעָרָם גַּעֲשַׁעַטְנָן מַיט וָאָלָד, זואָס זיינְעָן געווען אַין קליענע מסָשְׁטָאָפּ, זיינְעָן אַים אוּיך נישט געווען געפְּעַלְן אַון רָאַס בְּרוּיָל

מיט רי בהומות האט ער נאָר פֿינַט גַּעהַאַט.
ועהנעריג דאס פֿרײַטְעַ פֿרִיזְישׁעַ לעֲפֵן, וואָס אַרְוֹם שַׁטְּעַטְלַ, האַט ער
זיד אַ טְּרָאָכֶט גַּעֲטָאָן, פֿאָרוֹזָאָס זָאָל מַעַן מִיט אַוְונַעַ לִיְתַּ נִישְׁטְמַאַן

קײַן געשטעפֿט. די פֿרײַצִים קָאנֵנָן דָּאָךְ רָעַם פְּרֶנְסְ-חֹוֹרְשַׁס זָוָן, מעַן קָאָן אַיִּם אָוּמְטוּם צָוְגַּעֲמָעַן בְּכֹורָה, אָפְּשָׂר וּוּטָר דָּעַרְפּוֹן עַפְּעַם רַעֲכָתָם אַרְוִיסָּד שְׁפִּרְגְּנָגָעַן. וַיְיָגַעַן דָּאָךְ פָּרָאַרָּאָן אֹוִי פִּיל אַירָּן, וְזָאָס לְעַפְּנֵן פָּוֹן פֿרײַצִים אָוָן וַיְיָגַעַן רַיְיר, פָּאַרְזּוֹאָס וְאָלָר וַיְיָגַעַן עַרְגְּנָרְפּוֹן וַיְיָגַעַן אַיִּין שְׁטָאָט הָאָט מְעַן גְּעוֹאָגָט, אֹוְ דָּאָס אֹיִ אֹוִיךְ וַיְיָגַעַן וַיְיָבֵס בַּיְלָעְדְ-רַאַשָּׁעַם קָאָפְּ.

קוּרִיז, דָּרָר יְוָנְגָנְרָמָאָן הָאָט גְּעוֹבָעַטְן בָּאָם פָּאָטָעָר אֶת דָּרְיִי הַוְּנְדָרְעַת קוּרְבָּלָאָךְ אָוְן הָאָט אָנְגָּנְהָיוֹבָן אַרְיוֹסְ-צּוֹפְּאָרָן צָו די פֿרײַצִים, גַּעוֹוִינְטָלִיךְ, פְּרִיהָעָר צָו יְעַנָּע, וְעַלְכָּעָ וַיְיָגַעַן גְּעוֹזָעַן מַעְרָבְ-אַקְאַנְטָן אָוְן די גַּעוֹהָעָנְטָעַרְעָ פֿרײַצִים פָּוֹן שְׁטָאָט. אַוְפְּגַּנְגָּנוֹמָעַן דָּרָר יְוָנְגָנְרָמָאָן הָאָכָּן וַיְיָגַעַן הַעֲפָלִיךְ, עַר הָאָט אַפְּיָלוּ בָּאָ וַיְיָגַעַן נְעֻוָּעָן, אָוְן בִּיסְלָעְכָּוֹיִי, אָוְן אֶת קוּרְצָעָר צִוְּשָׁט אַרְוּם, הָאָט עַר אָנְגָּנְהָיוֹבָן מַאֲכָן מִיט וַיְיָגַעַן נְעֻוָּעָן. נָאָר פָּאַרְדִּינְטָה הָאָט עַר וַיְיָגַעַן — עַר אֹיִ בָּאָ וַיְיָגַעַן גַּרוֹלְדִּין אָוְן הָאָט נִישְׁתָּעַט גְּעוֹאָלָט, אֹוְ דָּרָר פְּרִיזְעָר אֹוִיףְּ וַיְיָגַעַן אַרְטָה וְזָאָלָט גְּעוֹאָגָגָעַן אַיִּין גָּאָלָה, הָאָט מְעַן גְּעוֹאָגָט. אַמְּאָל הָאָט עַר דָּרְרוֹףְּ גְּעוֹנְטְ-פְּעַרְטָה:

— אָנְ אַנְדָּרָעָן אֹוִיףְּ מִיְּן אַרְטָה וְזָאָלָט די פֿרײַצִים אַוְיָטָן שְׁוֹעָל נִשְׁתָּעַט אַרְיוֹפְּגַּנְגָּלָאָות. נִשְׁקָשָׁה, אַיְרָה וּוּלְדִּיקְבָּאָסְלָעְכָּוֹיִוְּ אַבְּקָעְנָעָן מִיט וַיְיָגַעַן נָאָה וַיְיָגַעַן גְּעוֹנָגָ אַרְטָה, וְזָאָו צָו פָּאַרְדִּינְטָה גְּעוֹלָת. דָּרְרוֹוִילְדְּ אַיְרָה אַיְרָה נָאָר נִשְׁתָּעַט קְיַיְן סָךְ.

אֹיִ אֹוְ עַר וַיְיָגַעַן בִּיסְלָעְכָּוֹיִי גְּעוֹאָרָן פָּאָפְּלָוּרְבָּאָ די פֿרײַצִים. עַר הָאָט וַיְיָגַעַן גְּעוֹהָאָלָטָן מִיט וַיְיָגַעַן טָאַקְטִישְׁ, רַוְּהִינְג אָוְן עַרְנָסְטָה.

דָּרָר וַיְיָרָע, אַהֲרָן-לְיוֹעָר, הָאָט גְּעוֹהָאָט נָאָךְ אַיִּין בְּרוֹדָעָר, יוֹנְגָנָר פָּאָר אַיִּם מִיט אֶתְאָרְ וּוּקְסָ. נָאָר יְעַנָּעָם הָאָט מְעַן גְּעוֹהָאָלָטָן פָּאוֹה אֶת שְׁלִימְוּלִינִיךְ, אַיִּין שְׁטָאָטִישָׁע עֲנִינִים הָאָט עַר וַיְיָגַעַן גְּעוֹרָנִישָׁת גַּעַמִּישָׁת, בָּאָם פָּאָטָעָר אַיִּין עַר גְּעוֹעָסָן אָוְן גְּעוֹנָסָן קָעָסָט אָוְן טִילְמָאָלְ צָוְגָנְהָאָלָפְּן דָּרָר פָּאָטָעָר. דָּרָר עַלְטָעְרְ-זְוִיְּעָר הָאָט אַיִּם נִשְׁתָּעַט לִיבְגַּעַן, נָאָר אַיִּין אַהֲרָן-לְיוֹעָר אַיִּין בָּאָרְ וַיְיָגַעַן דָּאָס לְעַבְנָן, עַר הָאָט אַיְרָה לִיבְגַּעַן דָּרְיָוָה, אַהֲרָן-לְיוֹעָרָם וַיְיָבֵס, אֹוְן וַיְיָגַעַן גְּעוֹנָרִינְג גְּעוֹרְוָן די צְרָקָתָה.

צָוּוֹי טַעַכְמָעָר הָאָט עַר גְּעוֹהָאָט, אָוְן פָּאָר וַיְיָגַעַן וַיְיָגַעַן מְאָנָנָעָן גְּרוֹיְסָע לְוָרְמִים. די דָּאָזְגָּעָ לְוָרְמִים הָאָפָּן אַיִּם אַפְּגַּנְעָקָסָט פִּיל גְּעוֹלָת. נָאָךְ פָּאַרְצִיטָן הָאָט עַר וַיְיָגַעַן וְרַלְיוֹפְּטָ צָו גְּעוֹבָן אֶת טָאָכָטָעָר טְוִוָּונָט רַוְּבָּל נָרָן אָוְן גְּעוֹנוֹמָעָן אַיְרָעָמָס עַלְוִים, וְעַלְכָּעָ עַר הָאָט אַיִּין גְּעוֹנָבָן קָעָסָט, אֹוְן וַיְיָגַעַן גְּעוֹזָעָן יְמָס וּלְלָה אָוְן גְּעוֹלָרָנָט.

דָּרָר וַיְיָרָע אַהֲרָן-לְיוֹעָר הָאָט שְׁוִין דָּרְעָנָאָךְ גְּעוֹשָׁת גְּעוֹאָלָט וַיְיָגַעַן בָּאָם פָּאָטָעָר אָוְן עַכְן מִיט אַלְעָ שְׁוֹעָטָעָר, אַיְרָעָמָס קָעָסָט. אֹיִ עַר אַוְעָקָ פָּאָר וַיְיָגַעַן אַבְּגַעְנְגָבְּרָנִיג וְזָה אַנְגָּנָגָגָעָן צָו די גְּעוֹשָׁפָטָן מִיט די פֿרײַצִים.

געווונן איז דער זיידע פון דער גאנטזער ועהר אַ בְּריַיטֶער מענטש, און זיין איינטיגנער פאָרלָאנְג אַיז געווונן, אַז פון ווינע קעשענעס זאל זיך שיטן געלט און אלע זאלן קליבּן.

ער האט שוין געהאט עטליכע קינדרער און איז שטאט האט מען געוואָלט, אַז ער זאל זיך מישן אַיז רִי שטאטישע עניינִים; דער זיידע מיט זיין אויסוועגן, מיט זיין בְּריַיטֶקְיַיט האט זיך ועהר געפֿאָסט פָּאָר אַ שטאט-מענטש.

דער עלטער-זַיְידֶעָרָה וועלול אַיז געשטארבן צו זעכציג יאָר. אַז ער אַיז קראָנק געווארָן, האט זיך דער אויספֿראָזְוִינִיק אַז שְׂיִין נישט אַפְּגַּעַפְּאָרָן פון שטאט. ער האט ועהר געוואָלעועט דעם חוֹלָה, זאָס אַז געווונן געפֿערליך. פָּאָרָן טוֹיט האט רִי וועלול געשיקט רופֵן דעם אויספֿראָזְוִינִיק צו זיך אַז געבעטּן, אַז ער זאל געמען אַ פרנסְ-חוֹרֶש אַוְיף, זיין אַרט אַ קלָוּן אַז אַרגְנְטִילְקִין מענטש, זאָס זאל קָאנָן פִּירָן רִי שטאט, דערביַי האט ער אַים אַנגְגַּוְוִוִין אוֹיף אַ פָּאָר קָלוֹנוּג בעליַבְתִּים. דער אויספֿראָזְוִינִיק, זאָס האט ואַרְשִׁינְגֶּלֶיך געהאט אַ קּוֹק אַוְיפֵן זַיְידָן, האט געואנְס: — מִיר אַיז געפֿעלְן צו מַאֲכֵן דִּין זַיְידָן אַהֲרָקְלִיְּיוֹזָן פָּאָר אַ פרנסְ-חוֹרֶש, באַטש ער אַיז אַפְּיָלוּ ועהר יונְגָן. אַבער ער אַיז מִיר געפֿעלְן.

רִי וועלול האט אַנגְגַּוְוִוִין צו ווַיְינָן אַז געאָגָט: — לאָז צְדַרְוָה מֵין לִיפְּן זַוּן. רִי שְׁטַעַלְעָ אַז שְׁזַעַרְעָ. זַוּן זַאָל נישט זַיְן גּוֹט, אַז מַעַן אַלְעַז נישט יָזָא. מַעַן אַיז אַרְוָמְגְּנִירְגְּלָט דָּרָךְ פון שׂוֹנָאִים.

דער אויספֿראָזְוִינִיק האט זיך אַפְּגַּעַוּנִינְט אַיז אַזְעַקְעַגְּפָאָרָן. אַז אַ פָּאָר טָעַג אַרוּם אַיז דער פרנסְ-חוֹרֶש געשטארבן. דעם אַלְטָה האט דער אַסְעַסְעַר אַזְעַקְעַגְּשִׁיקְט אַ שְׁטַאָפְּעַט צוֹם אויספֿראָזְוִינִיק, אַז דער פרנסְ-חוֹרֶש אַיז געשטארבן. אַיז ער געקוּמָן מִיטָּן סְטַרְאָפְּטְשָׁע אַז בִּירָעָה האַבָּן אַים באַנְגְּלִיט צְוֹאָמָן מִיטָּן אַסְעַסְעַר בִּיּוֹן בִּיחָדָעוֹלִם.

אוֹיף מַאֲרָגָן האט דער אויספֿראָזְוִינִיק געשייקט רופֵן דעם זַיְידָן, אַהֲרָךְ לִיְּוֹעָרָן, וועלכּעָר אַיז צו דער צִיְּתָאָלָט געווונן אַ זִּיאָר אַכְּטִיאָזְ-צְוֹאָנְצִיָּן, אַז האט אַים פָּאָרְגְּנָלְעָנִט דעם פָּאָטְעָרָם אַרט. דער זיידע האט זיך אַינְגְּאַנְצִן אַפְּגַּעַוְאָנִט דְּרָעָפּוֹן, עַרְקְלָעְרָנְגִּי דעם אויספֿראָזְוִינִיק, אַז ער אַיז נַאֲך צְדִיּוֹנָן פָּאָר אַזְּאָאָ פָּאָרְגְּנָטְזְ-אַרטְלִיכְעָ שְׁטַעַלְעָ.

— אַיך האָבּ מִיר מִינְגָּעָנְעַפְּטָן, — האט ער געערערט צוֹם אויספֿראָזְוִינִיק — אַיך שְׁלָאָפְּ רָהָיָג, עַס רָהָיָג, אַז דָּאָס אַיז פָּאָר מִיר אַז צוֹ נְרוּיסְעָ אַרְבָּעָם.

דער אויספֿראָזְוִינִיק האט זיך אַבער געhalbָן בָּאָ זַיְגָּס. — הערדּושׁ, — והאָט ער עַרְקְלָעְרָט דעם זַיְידָן — אַיך האָבּ נישט קִין אַנְדָּעָן אוֹיסְעָרָמָ, וועלכּעָר אַיז אַיְדָר אַ רְמַ-שְׁוֹנָא. וועט ער זַיְן פרנסְ-חוֹרֶשׁ, וועט דִּין מְשֻׁפְּחָה גַּעֲוִים דְּרָעָפּוֹן לִיְּדָן. — דער אויספֿראָזְוִינִיק האט

געוואסט ווי צו רידן מיט א אירן — און אווי ווי איך האט ליב ריזן טאָטן, — האט ער גערעדט, — און וויס, אָוּ דַּוְּבִּיסְטַּה אֶבְּרָאֻוְּרִין גְּנַגְּרָמָּן אָונֵן אַ כּוֹחַתְּ, דָּאָרְפְּסְטוּ וֵיךְ נִשְׁתַּחֲוָן. וּעַט וּעַרְן מַ. פְּרָנְסְּ-חֹרֶשׁ, וּעַסְטוּ זַוְּכָּעָר לַיְּרָן, — האט ער חַבְּרָלָן גַּעַסְטְּרָאַשְׁעָתָן.

ראָס האט רַעַם זַיְּרָן שְׂוִין, גַּאֲרָנִישְׁת גַּעַשְׁמָקְטָן. מַ. אַיְּזַעַן אַ שְׁרַעְקְלִיכְעָר שְׂוִינָא רַעַם עַלְתְּעִירְ-יוֹירָן אָוּן דָּרָעַר גַּאנְצְעָרַר מַשְׁפָּחָה. רַאַס אַיְּזַעַן דָּרָעַר וּלְפָעַר מַ. וּעַלְכָּן רֵי וּזְעוּלָּלָה האט אַרְעָסְטִירַטְ פָּאָר נִשְׁתַּחֲוָן וּעַלְן גַּיְּזָן צַו אַ רְיִ-חֹרֶשׁ. רַעַם זַיְּרָן האט עַס אַינְגָּאנְצָן מוֹתָלָאָן גַּעַמְאָכְטָן, אָוּן ער האט צְנוּגָּוָאנְטָן רַעַם אַיסְפְּרָאַזְוִינִיק נַאֲךְ הַיִּנְטָן צַו גַּעַבְּן אַ הַשּׁוֹבָה.

ער האט זַוְּקָן לְאַגְּנָגְמִישְׁבָּן גַּעַוְּעָן מִיט וַיְּזַיְּן בַּיְּלִיעְדְּ-רָאַשְׁעָן. עַס אַיְּזַעַן נִשְׁתַּחֲוָן אַהֲנִין, נִשְׁתַּחֲוָן אַהֲרָן. גַּעַמְעָן דִּי שְׁטָעַלָּע אַיְּזַעַן גַּעַוְּעָן בִּיטָּעָר, וַיְּזַעְרָר טְוִוִּיטָן, נִשְׁתַּחֲוָן אַיְּזַעַן וּוּיְּטָעָר שְׁלַעַכְּטָן. טְרָאַכְּטָנְרִינִיג אָוּן קְלַעְרְנִיגְרִיג, רַעַעְכְּנִעְנִידְן דִּי אָוּן אַיְּבְּעַרְלִילְיְנִיגְרִיג, אַיְּזַעַן דָּאָךְ לְסֹזְקָן גַּעַבְּלִיבְּן, אָוּ מַעַן מוֹ אַנְגְּנִעְמָעָן דִּי שְׁטָעַלָּע. עַס פְּאַרְשְׁטִיטִיט וַיְּזַעְרָר, אָוּ וַיְּזַעְרָר. וְאַלְטָן נִשְׁתַּחֲוָן גַּעַוְּעָן קִיְּן קָאַנְרוֹאַטָּן, וְאַלְטָן דָּרָעַר זַיְּרָעַר וַיְּזַעְרָר וַיְּזַעְרָר אַפְּגָּנוּאָגָּטָן. דָּרְבְּפִי אַיְּזַעַן גַּעַבְּלִיבְּן, אָוּ דָּרָעַר זַיְּרָעַר, אַנְגְּנִעְמָעָן רִינְגְּרִינְגִּין דִּי שְׁטָעַלָּע, וְאַלְטָן זַיְּרָעַר וַיְּזַעְרָר שְׁטָטָאָט.

רוּהָגָן, גַּעַלְאָסָן, אַרְנְטָלִיךְ אָוּן פָּאַרְזְּבִּטְוָן.

רַעַמְאַלְטָן האט אַהֲרָן-לִילְיוּרָן מַוְּרִיעָן גַּעַוְּעָן רַעַם אַיסְפְּרָאַזְוִינִיק, אָוּ ער גַּעַמְטָן דִּי שְׁטָעַלָּע. דָּרָעַר אַיסְפְּרָאַזְוִינִיק האט אַיְּזַעַן מִיט אַמְּאַלְגְּנִיר אַפְּגָּנוּהָרְצִינְגִּיט אַ קְוָשָׁן גַּעַבְּגָּבָן אַיְּזַעַן קָאָפָּה אָוּן צְנוּגָּוָאנְשָׁן אַלְאָסָן גַּוְּטָס אַוְּיָף דָּרָעַר נִיְּעָר שְׁטָעַלָּע. ער האט בָּאָלָר גַּעַהְיָסָן מַאֲכָן אַיְּזַעַן אַסְפָּה אַיְּזַעַן שְׁטָטָאָט אָוּסְׁוּיְּלָן רַעַם אַלְטָן פְּרָנְסְּ-חֹרֶשׁ זֹוּן, אַהֲרָן-לִילְיוּרָן.

שְׁטָטָאָט האט אַיְּזַעַן "אוֹיסְגְּנוּוֹיְלִיטְ", וְאַגְּנָאָר מִיט גַּרְוִיסְטָר צְפִּירְנִיקִיט.

ער אַיְּזַעַן גַּעַוְּעָן נַעַפְעָלָן פָּאָר וַיְּזַעְרָר שְׁכָל אָוּן גַּעַשְׁקְטִיקִיט.

דָּרָעַר אַיסְפְּרָאַזְוִינִיק האט גַּעַנוּמוּן אַהֲרָן-לִילְיוּרָן, רַעַם נִיְּעָם פְּרָנְסְּ-חֹרֶשׁ, אַיְּזַעַן וַיְּזַעְרָר קָאָרְעַטְעָן אָוּן אַזְוּקְנַעְפָּאָרָן מִיט אַיְּזַעַן קִיְּן בְּרִיסְקָן, אַפְּגָּנוּהָרְצִינְגִּיט אַיְּזַעַן דָּאָרָט בָּאָ וַיְּזַעְרָר עַטְלִיכְעָט טָעָן, אַיְּבְּרָעְנַעְבָּן אַלְעָלָאָרְבָּעָט בְּגַזְעָן צַו דָּרָעַר שְׁטָטָאָט. דָּרְבִּי האָבָן אַיְּזַעַן מִיט אַנְטְּצִיקְטָן דִּי מִינְגְּנוּנָן פָּוּן רַעַם יְוּנְגְּנוּמָן. אַהֲרָן-לִילְיוּרָן אַיְּזַעַן גַּעַקְוּמוּן קִיְּן קָאָמְעָנִישָׁן אָונֵן האט אַגְּנִעְהָבוֹן פִּירָן דִּי שְׁטָטָאָט, וַיְּזַעְרָר פָּאַטְעָר. ער אַיְּזַעַן אַבְּגָּעָר גַּעַוְּעָן קְלִינְגָּרָר פָּוּן פָּאַטְעָר אָונֵן גַּעַנְגְּרִינְשָׁר, אָוּן דִּי פְּנִירְהָעָר, וְאַסְּפָּמָס פְּלָעָן נַאֲנַעַץ אַזְוּנָן פְּטָרָן אַוְּיָף דִּי אַסְּפָּזָה מִפְּחָה קְהַלְשָׁע גַּעַשְׁעַפְטָן, האָבָן וַיְּזַעְרָר אַלְיָין גַּעַפְנוּנָן פָּאָר אַיְּבְּרִירִין. דִּי אַרְבָּעָט פָּוּן שְׁטָטָאָט האט אַהֲרָן-לִילְיוּרָן אוֹיסְגְּנוּוֹיְלִיטָן נְרוּוִיסְ-אָרְטָהָן. עַס אַיְּזַעַן אַזְוּעָק אַזְוּי נָטָן, אָוּ עַס אַיְּזַעַן לְחַלּוּטָן אַיְּבְּרִירִין גַּעַוְּעָן יְעַרְעָאָסְפָּה, וְאַס אַיְּזַעַן אַזְוּי נִוְּתָּינְגָּן גַּעַוְּעָן פָּאָ יְעַרְעָאָסְפָּה.

אָט אֹוִי הָאָט זַיךְ בִּיסְלַעֲבוֹיוֹ אַהֲרֹן־לִיּוּעֶר אַפְנַעֲזַיְינֶט פָּוּן רֵי פְּנִידַהְעֵיר
אוֹן פְּלַעַנט וַיְיַ שְׁוִין נַאֲרַנִּישַׁט רַוּפָן, אֲפִילוּ אֹוִיךְ אַ יְשֻׁבְּדַהְרָעָת. סִידָן
אוֹן עַס פְּלַעַנט וַיְיַ מַאֲכָן וַעֲהָר אַ פַּאֲרְפָּלְאַגְּטַעַטְרָעָר עַנְּן. דַּעַמְּאַלְטַ פְּלַעַנט עַר
שְׁוִין זַיְן נַעֲצָהְוָנְגָנְעָן וַיְיַ צַּו רַוּפָן.

— אֲפָשָׂר הָאָט אִיר בַּעֲסַעַרְעַ עַצְחָה? — פְּלַעַנט עַר וַיְיַ פְּרַעַן — מִיּוֹן
עַחַ אֹוִי אוֹן אֹוִי ...

אֲפָעָר דַּעַר גַּרְעַסְטָעָר בַּעַלְיְוֹעַץ אֹוִי בָּא אִים גַּעוֹעַן זַיְן וַיְיַבְּ בַּיְלָעְ-רַאְשָׁעַ.
אוֹן רֵי אַוְנַטְן פְּלַעַנט עַר מִטְּ אִיר אִיבַּרְשָׁמוּעַן אַוְינְגְּ אֹוִיךְ אֹוִיגְּ, אוֹן אַ
מַאֲרַנְעַן וְאַךְ — עַר אֹיְיַ גַּעוֹעַן אַן אַנְטָשָׁלְאַסְעָנָר מַעַנְשַׁ, אַ מַעַכְתְּנָגָר אוֹן
אַ גַּרוֹיְסָעָר דַּעַסְפָּאַט, דַּאֲךְ הָאָט עַר וַוְאַנְדְּרָלִיךְ גַּהְעַרְתַּ וְאַסְ וַיְיַבְּ, אוֹן דַּאֲסַ
גַּאנְצָעַ לְעַבְּן אֹיְיַ בָּא אִים גַּעוֹעַן הַיְלִיגְּ דַּאֲסַ, וְאַסְ דַּאֲסַ וַיְיַבְּ הָאָט גַּעוֹאַגְּ
אֲרַעְרַע גַּעְרָאַטְן. זַיְן פְּרַנְסְ-חוֹרְשָׁעָרְיִי הָאָט גַּעְרְיוּרְטַ צַוְּיַי אִיר מִיטְּ אַ הַאֲלָפְּם,
בַּיְוָעַס אֹיְיַ בְּטַל גַּעוֹאַרְן אַטְּ דַּי אַוְמְבָאַנְרַעַנְצָעַ מַשְׁלָה. דַּעַר פְּרַנְסְ-חוֹרְשָׁ
אוֹיְיַ שְׁוִין מַעַר נִישְׁתַּגְּנַעַן דַּי פְּרַאַנְטָוָאַרְטְּלִיכְּעַ פְּעַרְוָאַן פָּאַר דַּעַר גַּאנְצָעַר
שְׁתָאָט אֹן הָאָט נַעֲקָרָאַן אַ נִיעַם נַאֲמַעַן אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשָׁקְּ, וְאַסְ דַּאֲסַ
נַאֲרַבְּאַרְפָּט אַוְיְפָלְיִיבְּן אַלְעַ נַאֲלָאַן פָּאַר קָאָנוֹאַ, אוֹן דַּאֲסַ אֹיְיַ עַר אַוְיךְ
נִישְׁתַּגְּנַעַן פְּאַרְאַנְטָוָאַרְטְּלִיכְּ, נַאֲרַ דַּי שְׁתָאָט.

אַהֲרֹן-לִיּוּעֶר הָאָט נִישְׁתַּגְּנַעַן זַיְן אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק. דַּעַר אַיְסְפָּרָאוֹ-
נִיק הָאָט אִים וַוְיַרְעַר שְׁטָאַרְקַן נַעֲבָעַטַּן אַוְיַיְלַן אִים צַוְּגַעַוְאַטְן, אַז זַיְן
מַמְשָׁה וּוּטַ אֹוִיךְ וַיְיַטְעַר בְּלִיכְן דַּוְעַלְבַּעַן וַיְיַפְּרַהְעַר. פָּאַר דַּעַר שְׁטָאַט
אוֹיְאָ שְׁטַעַלְעַע גַּעוֹעַן נַאֲרַ אַוְמְבָאַקָּאַטְן, זַיְן הָאָט נִישְׁתַּגְּנַעַן, וְאַסְ
מַעַן טַוְטַ מִיטְ אִיר אֹן זַיְן עַס דַּאֲרַפְּ וַיְיַ אִיצְטַ, לְמַשְׁלַ, אוֹיְאָ אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק
פִּירַן, אוֹן דַּי שְׁטָאַט-לִילִיט הָאָפְּנַעַן אִים אַוְיַסְגְּנוּוֹיְלַט בְּרַצְוֹן הַטוֹּב.

אוֹיְיַ פְּרַהְעַר, אַ הַאֲרַ נִישְׁתַּגְּנַעַן זַיְן אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק, אֲפָעָר גַּעַפְּרַתְּ הָאָט עַר אַלְעַ,
זַיְן פְּרַהְעַר, אַ הַאֲרַ נִישְׁתַּגְּנַעַן זַיְן אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק
אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק
בְּעַלְיְ-בְּתִים הָאָפְּנַעַן אַגְּנַעַהְיִיבְּן קְוֹקָן אֹוִיךְ אִים צַוְּגַעַן, זַיְן הָאָט גַּעוֹאַסְטַן, אוֹן דַּי
רַעַכְתַּ, וּוּלְכַעַ אַהֲרֹן-לִיּוּעֶר גַּעַמְטַ זַיְן, הָאָט נַאֲרַ קִיְּן אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיק
נִישְׁתַּגְּנַעַן. דַּעַרְפָּן הָאָט עַר אַגְּנַעַהְיִיבְּן זַיְן קְרִינְן שְׁוֹנָאַם.

אַהֲרֹן-לִיּוּעֶר הָאָט זַיְן דַּעְרוֹיְפַּט נִישְׁתַּגְּנַעַן אַוְמְגַעְקָטַן. בָּא אִים הָאָפְּנַעַן זַיְן
קִיְּן רַאְלִיעַ נִישְׁתַּגְּנַעַן גַּעַשְׁפִּלְטַן. עַר הָאָט דַּעַם אַיְסְפָּרָאוֹנִיק — אוֹן גַּעַנְגַּן! נַאֲרַ
פְּוֹנְרַעַסְטְּוֹעַגְּנַעַן הָאָט זַיְן עַס אִים צַוְּגַעַן, אוֹן עַפְּסַ אַיְינָעַן, וּוּמְעַן עַר
וְאַלְקָגְעַן אִבְּרַעְנַבְּן דַּי שְׁטַעַלְעַע, הָאָט עַר נִישְׁתַּגְּנַעַן. אַנְבַּן וְאַלְטַ
פָּוּן אַזְּאָ אַרְבָּעַטְנַיְשַׁטְנַעַן צַוְּפִירְיַן דַּעַר אַיְסְפָּרָאוֹנִיק. דַּעַר דַּאֲזִוְּנַעַר
אַיְסְפָּרָאוֹנִיק הָאָט אַוְיךְ גַּעוֹאַסְטַן, אוֹן אַהֲרֹן-לִיּוּעֶר אֹיְיַ אַ כּוֹחַת אֹוִיךְ

אייפיזטאנען די שטייער, וואס אן אנדרער ער אויף זיין ארט זאלט עם אפשר נישט געקאנט, און דאס איז פאר אים געהן באונגרעס וויכטיג, בא אהרן-לייעווען איז פארבלייבן, ער זאל געמען אן ענערניישן שריבער, און יגעער זאל פירן די שטאַט-ענינט. דעמאָלט זעם ער אלין, אהר-הווער, זיין א פרײַער און זעם זיך רוחיג קאנען פירן זיינע געשעפֿן מיט די פריצים. מען דאָרָפּ ויאָר האָבָן עפְּעָם אַ ווֹתִינְגָּה פרנְסָה אַיך. אַ בעלה-הוּאָה אַיך מען אַ גְּרוּסָר.

ער איז געפֿאָרָן קֵין בריסק צום איספראָזָן, דער צְיִילָט אַים פָּאַ זיין פְּלָאן, אוֹ ער ווּכְתָ אַן ענערניישן, קלָוּן מענְשָׁן. אפשר האָט ער עמִינְן אַין בריסק? דער איספֿרָאָזָן האָט אַים געגעַן אַיְינְעָמָן: י. ח. פָּ, וואָס האָט געшибּן פְּרָאַשְׁעָנִים אַן גְּעַפְּרִיט זְיֻעָלָם, אַ פְּרִידָה זאָטער אַרְזּוֹאַקָּט. ער אַיְיָ געפּעלָן גְּעוֹזָרָן דָּעַם זְיִידָן אַן ער האָט אַים געבראָכָט קֵין קָאמָעָנִיך. דָּעַם פְּרִיחָעָרְדִּין שְׂרִיבָרָן, וואָס אַיְיָ גְּעוֹזָן אַ פְּשָׁטוּר אַיד אַן האָט געקָאנְט שְׂרִיבָן רָוּשִׁישׁ מִיט זְיִידָן, האָט ער אַפְּגָנוֹאָנט, געקוּסְטָט אַים אַ הְיוֹן פָּאַר צְוִיְּה-הָוְנָרָעָת רָוּבָל, גְּעַמְּאָכָט אַים אַ שְׁיַינְק אַין גְּעוֹאָנט:

— אַ פְּאַטְעָנָט דְּאַרְפְּסָטָו נִישְׁטָמָט, וּסְטוּן האָבָן מַעַרְפָּרָנְסָה, זְיךָ פְּרִיהָעָר. דער נִיְּעָר שְׂרִיבָר אַיְיָ גְּעַקְוּמָן קֵין קָאמָעָנִיך מַעַהְדָּאַרְסְּטָאַקָּרָאַט: קָוָרֶץ גַּעֲקָלִיאָדָט, מִיט אַ רִינְג אַוְיָפּן פִּינְגָּרָעָר, אַן אַין קְהִלְשְׁטִיבָל אַיְיָ ער גְּעוֹסָטָן אַחְן אַ הִיטָּל. דָּאַס האָט אַוְפְּגָעְבָּרָאָכָט דַּי שְׁטָאָט. דָּעַר פָּעַם, פְּאַרְשְׁטִיטָיָט זְיךָ, אַיְיָ גְּעַפְּאָלָן אַוְיָפּן זְיִידָן. דָּעַר כָּעַם אַיְיָ גְּעוֹזָן אַזְוִיָּרִים, אַוְ אַנְדְּרָעָר האָבָן אַיְינְגָּעָפְּגָעָן, אַן מעַן מַעַן אהָרְן-לייעָרָן הָרָגָעָן אַין רָעַכְתָּן יוֹסְדָּפָטוֹ. נָאָר וואָס טָוָט מעַן אַבְּעָר מִיטָּן אַיספֿרָאָזָן?

וַיְיָ מַאֲרָע אַיְיָ, האָט דָּעַר זְיִידָע זְיךָ נָאָרְנִישָׁט וּוּסְגָּרִין גְּעַמְּאָכָט אַן אַבְּעָרְגָּעָבָן דַּי קָאמָאנְרָעָר דָּעַם דָּאַוִּינְג. י. ח. פָּ. דָּעַר לְעַצְטָר אַיְיָ גְּעוֹזָן אַ קלָּוּנָר יְוָנְגָרְמָאָן, אַ וְאַוְיָלְלָעָרָגָר, האָט רָעַכְתָּ פְּאַרְשְׁטָאָנָעָן אַ בְּלָאָט נָמָאָ, נָאָר ער האָט זְיךָ גְּעַנְמָוָן צָוּ קָעְנְטָעָנִישׁ, אַוְ וּרְגָּרִין «אַן אַרְזּוֹאַקָּט», אַיְיָ ער גְּעוֹזָרָן «אַן אַפְּיקָוָר».

דָּעַר שְׂרִיבָר האָט גְּעַפְּרִיט, אַן דָּעַר זְיִידָע האָט זְיךָ גְּעַנְמָוָן צְוִירִק האָגָרְלָעָן מִיט די פְּרִיצִים. אַ דָּרְרִי טָעַג אַיְיָ ויאָרָק פְּלָעָנָט עַה אַרְמָפָּאָרָן אַרְוָם די פְּרִיצִים, אַן דַּי אַבְּעָרְגָּעָץ צִוְּיָת האָט ער זְיךָ אַפְּגָעְבָּאָבָן מִיטָּן שְׂרִיבָר. פָּאַר די שְׁוֹנָאִים זְיִינְג האָט ער גְּעוֹהִיכָּן דָּעַם שְׂרִיבָר שְׁטָמִיעָר צָעַן מָאַל אַזְוִי פִּיל, זְוִיפִּיל זְיךָ האָבָן באָהָעָר גְּעַצְּאָלָט. דָּאַס פְּיִיעָר פָּוּן מְחַלְקָה האָט זְיךָ צְשָׁפְּרִיט אַבְּעָר דָּעַר גְּאַנְצָעָר שְׁטָאָט אַן גְּשָׁרִיעָן האָט מעַן נָאָר:

— ס'ט'יטש, אהרכ'ל'יווער האט גענומען א גוּ פֿאַר אָ שְׂרִיבֶּעֶר !
ביילע-דראשע, רעם זירנס זייב, האט זיך גענומען צום הארץן. זיך האט
בשומ אופן נישט געקאנט הערן דיאָזונע טענות מיט דיאָ געשריען,
סיטן שלטן, און זוינענרגן פֿאַרן זירן, האט זיך פֿאַרלאַנט, און ער זאל זיך
אָפּאָן פֿון אִיסְפְּאַרְשְׁטְּשִׁיקְעָרִי.

— דיאָ שטאט איז נישט דִּינְגָּעַ — האט זיך געווינט — און דיאָ איזן
פֿון שטאט זוינען אויך נישט דִּינְגָּעַ. דו זיך נישט זייר פֿאַרְשְׁרְגָּעָר איזן
וואָלְן זיך זיך אלְּיָה פֿרְנָס, זוי זיילן. איך קאנַן דְּאָךְ נישט צוועהן, זוי
דו זעהסט איזס! זאָס איז דְּאָס פֿאַר אָן אָמְגָּלִיק!

דעמאַלט. איז אהרכ'ל'יווער אָזְעָקָנְעָפָּרָן צום אִסְפְּרָאַזְוֹנִיק און אַיבָּעָר-
געגעבן אים, זיך דיאָ זאָך איזן. דערבעי האט אים דער זייר דִּיטְּלִיך אַנְ-
געאנט, און ער זיל זיך באָפְּרִיעָן. שטאט איז נישט צופְּרָוָן, און דְּאָס
חוּב זוּיגָט — ער קאנַן טער נישט. זיך קאנַן אים נישט מוחל זיין דעם
שריבֶּעֶר. דער אִסְפְּרָאַזְוֹנִיק האט מספִּים געווין.

— נאָר, — זאנַט ער, — ועה אַקָּאַרְשָׁט, דו זאלְסָט זוּרָעָר באָ מֵיר
נישט זערן קִיּוֹן אִסְפְּאַרְשְׁטִישִׁיק. נישטאַ, נישטאַ קִיּוֹן אַנְדְּרָעָר אַוְּרָ-
דִּין אַרט.

דער אִסְפְּרָאַזְוֹנִיק איז זוּרְקָלִיך אַרְאַפְּנָקָומָעַן קִיּוֹן קָאַמְּנִיעַן אָן גַּעֲשִׁיקָט
רוֹפָן דיאָ פֿנִּיהָעָר. דיאָ פֿנִּיהָעָר האט ער געהיסן אויף מאָרְגָּן אוֹיְסָזְוִילְן אָן
אַנְדְּרָעָר אִסְפְּאַרְשְׁטִישִׁיק אויף אהרכ'ל'יווער אַרט. דער שְׂרִיבֶּעֶר אַפְּבָּעָר
וואָל בְּלִיְּבָּן דער אַיְגָעָנָר. דְּאָס אַיִּז, פֿאַרְשְׁטִיט זיך, געוּזָן אָשְׁפִּיצָל.
— זאָס הַיִּסְטָן? — האט זיך שטאט אַגְּנָעָצְוָן, — אָט דעם שְׂרִיבֶּעֶר
וילְן מֵיר נישט! מֵיר געבען אים צוּוִיְהָנוּרָעָט רָוֶבֶל — אָן זאל ער נִיּוֹן!
דער אִסְפְּרָאַזְוֹנִיק האט גַּעֲשִׁיקָט רוֹפָן דעם שְׂרִיבֶּעֶר אָן אַיִּם קָאַלְטָ-
בּוּתִינְג גַּעֲפָרָעָט, צִי וְלִיל ער בְּלִיְּבָּן שְׂרִיבֶּעֶר אַרְעָר גַּעֲמָעַן דיאָ צוּוִיְהָנוּרָעָט
רוֹפָן אָן צְוַעַנְגִּין. דער שְׂרִיבֶּעֶר האט דְּרֻוִּיפָּה גַּעֲגָעָן נָאָר אָן אָמוֹ-
געִיכָּטן עַנְטָפָעָר:

— אַפְּלִילְוָא אוּ מעַן זאל מֵיר נָאָר קִיּוֹן גַּעֲלָט נישט געבען, זיל אַיך אויך
נישט זוּן קִיּוֹן שְׂרִיבֶּעֶר באָ אַזְעָלְכָעָבָהָמוֹת!
ער אַיִּז געוּזָן אָן אַפְּיקָזְרָס ...

אין שטאט איז געוּזָן שְׁזָוִן וְשְׁמָחוֹה: אָן אַנְדְּרָעָר אִסְפְּאַרְשְׁטִישִׁיק, אָן
אַנְדְּרָעָר שְׂרִיבֶּעֶר, אָן קָאַמְּנִיעַן שְׁזָוִן זיך בְּאַרְחָוִינְט.
דער זייר האט אַגְּנָעָצְוָן טער פֿאַרְנָס צַו דיאָ פֿרִיצִים, מַאֲכָן מִיט וְזַיִּ-
געַשְׁפָּטָן אָן זאָס זוּיטָעָר, אָן ער אלְּזָעָט טער מַפְּרוּסָם געוּזָן באָ זַיִּ-
אוּוּ, אָן טַיְלָמָל פְּלָעָן זַיִּ-אַיִּם אלְּיָה צוֹוָאָרָפָן אָ פֿאַרְרִינְסְּטָל אָן רָאָטָן
איַיְגָעָר דעם צוּוִיָּטָן צַו שְׁלִיסָן נָאָר מִיט אַיִּם גַּעֲשָׁפָט.

מיט דער צייט אויז ער באָ רֵי פְּרִיצִים פֿוֹן. דֶּרְרַי אֲוּעָזָן גַּעֲזָאָרָן דָּרָר
נאָנְגָּעָרָרָבָּי. ער האָט וַיַּגְּנַבְּנָה עַצְׁוֹת, נַעֲחַלְפָן דְּרִיעָן מִיטָּן קָאָפָּ
(פְּרִיצִים דְּרִיעָן אַמְּאָל אַוְיד מִיטָּן קָאָפָּ). אָנוּ עַס וַעֲשַׂת נִישְׁתַּוְזִין נְוֹמָאָ,
וַעֲן אַיךְ וּעַל זָאָגָן, אָנוּ מַאנְכָּעָ פֿוֹן וַיַּיְ, נַעֲפָלְעָנָעָ, וְאָסָּהָבָּן וַיַּקְיַּזְנָעָ
איַן קָאָרְטָן פְּאַרְשְׁפִּילִיט, הָאָט ער צְוִירִיק אַוְוִיפָּ רֵי פִּים גַּעַשְׁטָעלָט. אָט דָּאָס,
וְאָס באָז וַיַּיְ אַין רֵי הַוִּיפָּן הָאָבָּן וַיַּקְיַּזְנָעָ בְּאַזְוֹיְזָן בְּרִיאְוּרָ פֿוֹן
ברְאַגְּפָן אָנוּ פֿוֹן בְּוּרָ, אָנוּ טַאַרְטָאָקָן, אָנוּ וַאֲסֻעְרְטִילְיָן מִיט

צִילְנְדְרָעָרָס — אָין דָּעַם אַלְעַם הָאָט גַּעֲוָיס גַּעַשְׁטָעָקָט וַיַּקְיַּזְנָעָ.

גַּעַוְעָן בָּאָם וַיַּרְאָן אָט דָּרָר אָוּמְפָּאַרְשְׁטָעְנְרָלְכָּר פְּעַלְעָרָ: פָּאָר וְזַקְהָאָט
ער נַאֲרַנְיִשְׁתַּט נַעֲקָקָט, פַּוְנְקָט וַיַּאַיְם וְאַלְטָלָט נַאֲרָגְלָעָן אָין וַיַּגְּנַעַן צָו
מַאֲכָן פֿוֹן רֵי פְּרִיצִים לִיוְתָה. מַאֲטִיוֹרְתַּט הָאָט ער עַס אַוְיךְ וַיְלָד אָנוּ
אָוּמְפָּאַרְשְׁטָעְנְרָלְיךָ: בָּאָשָׁר רֵי פְּרִיצִים וּעַלְן וַיַּן רִירִיְהָ, וּעַלְן רֵי אַירְן אַוְיךְ
הָאָבָּן פְּרָנְסָה... וְאָרוּם וְאוּ וַעֲטַ אַזְוֹקְנִין וַיַּעֲרַגְלָעָט אַלְעַץ צָו אַירְן!
אָנוּ אַיְצָט אַיְ פְּאַרְשְׁטָעְנְרָלְךָ, אָנוּ וַעֲטַ צְוִיְּיָ פְּרִיצִים הָאָבָּן גַּעַהְאָט אָ
מְחַלְוקָתָה, הָאָבָּן וַיַּאֲסֻעְנְוִילְלָט אַהֲרָן-לְיְזָעָרָן פָּאָר אַשְׁלִישָׁ אַיְנָם עַרְנָדָ
גַּעֲרִיכָּתָה. אָנוּ אוּ אַפְּרִיזָה הָאָט וַיַּקְיַּזְנָעָט מִיטָּן וַיַּיְבָּ, אַיְן ער, דָּרָר וַיְדָעָן,
גַּעַוְעָן דָּרָר שְׁלוֹסְ-מַאְכָעָרָ.

אַיְצָט הָאָט ער, אַיְנְגָּטְלִיךְ, נַאֲנַץ הַוּפָשָׁ פְּאַרְרִינְגָּט, נַאֲרָ פְּאַרְלְעָבָט הָאָט
ער אַוְיךְ אַסְּהָ, אַפְּבָעָר ער מִיט בִּילְעָדְרָאַשָּׁעָן וַיַּגְּנַעַן גַּעַוְעָן וַעֲהָר צְוּפְרִירָן,
וְאָס וַיַּגְּנַעַן פְּטוּרָ נַעֲזָאָרָן פֿוֹן רֵי שְׁטָאַטְעַנְיִינִים. אַסְּוֹרָ! אַיְצָט אַיְן
שְׁוֹיָן נִשְׁתַּט וַיַּן דָּאָגָה, וְעַר עַס נִיְּטָן צָוָם דִּינְדָּתָה אָנוּ וַעֲרַגְלָעָט, אָנוּ
צִי רֵי נִירִים צָאָלָן פְּאַרְאַטְקָעָס צִי נִשְׁתַּט. אַזְוִי אַזְוָעָק אַסְּוֹרָ דָּרִירָ.
בָּאָזְזָרָ פְּרִיצִים פְּלָעָנָט ער וַיַּן אַלְעַט טָאגָן. קְוֹמָעָן צָו וַיַּקְיַּזְנָעָט ער אַוְיךְ
אַס בְּרוּתְשָׁקָעָ מִיט אַסְּוֹרָ פְּעָרָר, מִיט אַסְּוֹרָ אַסְּפָרְמָאָן. דָּאָס רָובָ פְּלָעָנָט
ער קְוֹמָעָן גַּעַכְתִּינְגָּן אַהֲיָם, פְּלָעָנָט מַעַן טְרִינְקָעָן טַי אַזְזָן פְּאַרְבְּרִינְגָּן. בָּאָ
אַיְסָן אַיְן שְׁטוּב וַיַּגְּנַעַן נַאֲרָ אַלְעַץ נַעֲזָוָעָן אַסְּרָמָעָן, וְאָסָּפָלָעָנָט קְוֹמָעָן
רִירִן, פְּרָעָנָן אַזְחָה אָנוּ כָּאָפָן עַפְעָם אַיְן מַוְילָ אַרְיִין. אָנוּ בִּסְלָעַחְזִיְּיָ הָאָט
מַעַן וַיַּקְיַּזְנָעָט צְוּגְעַבְוָרָן צָו אַיְסָן שְׁטָאָטָה. הָאָט אַסְּוֹרָ אַסְּעָטָעָט עַפְעָם אַ
קְרִיוּרָעָ מִיט אַסְּרִיךְ, הָאָט מַעַן אַחַן אַהֲרָן-לְיְזָעָרָן נִשְׁתַּט גַּעַקְאָנָט אַוְיסָ
קְוֹמָעָן. וַיַּרְאָרָ אַיְן גַּעַוְעָן אַיְין זָאָחָ, וְאָסָּקְיַּנְעָרָ אַנְ שְׁטָאָטָ, אַוְיסָעָרָ אַיְסָן,
הָאָט דָּאָס נִשְׁתַּט גַּעַקְאָנָט אַוְיסָפְּרִיןָן. דָּאָס אַיְן גַּעַוְעָן דָּרָר רָעוּזְיָאָרָ, וְאָסָּ
פְּלָעָנָט קְוֹמָעָן רָעוּזְיָרִיןָן רֵי „סְקָאָזָקָעָ“, צִי קָאָמְעָנִיְּיָ הָאָט טְאָקָעָ נִשְׁתַּט
מַעַרְ וַיַּקְיַּזְנָעָט פְּרִידְהָנְדָרְטְ-פְּטָפְצִינְגָּ נִפְשָׁוָה אַיְנְגָעְשָׁרְיְבָנָעָ אַיְן דָּרָר „סְקָאָזָקָעָ“.
„רִירִן“ מִיטָּן רָעוּזְיָאָר אַיְן שְׁוֹיָן גַּעַוְעָן דָּרָר וַיַּרְאָר אַסְּמִיסְטָעָרָ, וַיַּקְיַּזְנָעָ
נִשְׁתַּט. אַזְזָ „רִירִן“ הָאָט וַיַּקְיַּזְנָעָט גַּעַשְׁוֹנִינְגָּ גַּעַשְׁנְדוֹרִינְגָּט מִיטָּן צְוּיְדָהְנְדָרָעָס
וְאָס דָּרָר רָעוּזְיָאָר פְּלָעָנָט גַּעַשְׁוֹנִינְגָּ אַיְן קָעְשָׁעָנָעָ.

רעויזיע-טאג פלען צונמאכט וועגן פיל היואר, דער עולם אויז וויך ארייסגענאנגען פון שטאט, יערערער וואו די אוינן האבן געטראנן, אוין די שטאט האט אויסגעעהן טויט, ווי אויף אַ בִּתְהֻלּוֹם. מען האט נישט אַגְּנָעָהָן פָּמָעַט קִיּוֹן לְעֵבֶרְיָן נְפָשָׁ אַיִן גָּאַס, דָּרָר רַעֲוַיָּאָר אויז גַּעֲנָאָנָעָן מִיטָּ רַעֲרַגָּן שְׂטָאַטְיָאָר פָּאַלְצִיָּא אַזְּ נְעַצְיָלָט די נְפָשָׁוֹת. גַּעֲפָנוֹנָעָן האט מען שְׂטָעָנָרִיג אַזְּ עַרְקָר פִּירְהָוָנָרָעָט. פָּוֹטָסִיגָּן האבן גַּעֲפָעָלָט. אוין אויף ווי האט מען גַּעֲזָאָנָט, או ווַיְיָעַן אַזְּ עַקְנָעָפָאָרָן גַּעֲשָׁפְטָלָר. אויז פְּלָעָנָט וויך דָּרָר רַעֲוַיָּאָר אַלְעָ יָאָר אַזְּ עַקְנָפָאָרָן, אַנְשָׁרְבִּיבָּרָנִיג אַזְּ פְּרָאַטְאָקָאָל, או אלץ אויז אַזְּ אַרְרָעָנוֹגָן.

אוין אַט דָּאָס טְרָאַדְיְּאַגְּנָעָלָע "רייזן" מִיטָּן רַעֲוַיָּאָר האט אַגְּנָהָעָרָט, ווי גַּעֲזָאָנָט, דָּעַם זַיְרָן, אַפְּלָיו בְּעֵה עַס אַזְּ גַּעֲוָעָן אַזְּ אַגְּנָרָעָר אַיסְפָּאַרְשָׁטָשִׁיק. גַּעֲוָעָן אַפְּלָיו צִיְּטָן, ווּעַן עַר פְּלָעָנָט וויך אַפְּוָאָן פָּוֹן דָּעַם יְשָׁטִיקָל אַרְבָּעָט, אוים כְּעָס אַוְיף דָּרָר שְׂטָאָט, אַבְּעָר סְוָף כָּל סְוָף פְּלָעָנָט עַר גַּעֲכָעָבָן. מען האט דָּאָר נִישְׁטָאָט לאָזְּ אַ שְׂטָאָט אַזְּ מִיטָּן וּוֹאָסָר. דָּרָר נִיְּעָר אַיסְפָּאַרְשָׁטָשִׁיק מִיטָּן נִיעָם שְׂרִיבָעָר האבן צְוָנָהָעָמָעָן אַלְעָלָע בְּיִכְעָר מִיטָּ די פְּאַפְּירָן מִיטָּן וַיְגָל צֹו וויך אוין אַגְּנָהָיְוִין אַרְבָּעָט. דָּרָר אַיסְפָּאַרְשָׁטָשִׁיק האט פָּאַרְוָפָן די דָּעַפְּטָאָטָן, דָּאָס הַיִּסְטָן, די פְּנִי, וּוּלְכָעָע ווַיְיָעַן אַיסְגָּנוּוֹיְלָט גַּעֲזָאָרָן צֹו פִּירָן דָּי שְׂטָאַטְיָשָׁע עֲנֵיָנִים, — אוין גַּעֲמָאָט אַסְפָּה. האט מען וויך צָו עַרְשָׁטָן גַּעֲנוֹמָעָן אַיבְּרוּקָוּן דָּעַם רַיְסְטָעָר פָּוֹן די שְׂטָיְעָרָן נָאָר די גַּנוֹרִים. פָּוֹן דָּעַם המָן האט עַר גַּעֲרִינְשָׁטָן גַּעֲנוֹמָעָן. אויז פְּאַרְפְּלִיבָּן, או מען וְאֵל אַגְּנָהָיְוִין גַּעֲנוֹמָעָן פָּוֹן די מִיטְעָלָע אוין אַרְטָמָעָרָע קְלָאָסָן, אוין די בְּעִילְבָּתִים-חִשְׁכּוֹבִים וְאֵל מען פְּאַרְגְּרִינְגְּנָעָרָן. אוין מען האט אַגְּנָהָיְוִין שִׁיקָּן מְאַנְעָן שְׂטָיְעָרָן פָּוֹן די אַרְטָמָעָרָע, פָּוֹן בְּעִילְמָלָאָות. קִיּוֹן אַיִן אַרְיִמְאָן האט מען נִישְׁטָאָט דָּוְרָכְנָעָלָאָט. אויז וּוֹיְטָעָר גַּעֲזָאָרָן אַזְּ מְהֻומָּה אַזְּ שְׂטָאָט. האט יְעַרְעַר גַּעֲנוֹמָעָן לְוִיפָּן טְאַגְּנָטָעָנְלָר אַיִן קְהַלְשָׁטוֹב אַרְיָעָן אַזְּ גַּעֲשָׁרְיָעָן, אוין גַּעֲפִילְדָּרָעָט, אוין וּוֹיְבָעָר וַיְיָעַן גַּעֲקוֹמָעָן מִיטָּ גַּעֲוִיְיָעָן אַזְּ טִיטָּהָלָהָן: סְטִיטָשָׁן, ווי האבן קִיּוֹן בְּרוּטָנָה, אוין וַיְיָנִיגָּנָה גַּנְדִּירִים וַיְיָנִיגָּנָה דָּאָ, וְאֵס ווי קָאַנְעָן צָאָלָן! עַס האט גַּעֲקָאָכְט!

עַס האט אַבְּעָר נִישְׁטָאָט גַּעֲהָאָלָפָן, פָּאַרְקָעָרט, מען האט אַגְּנָהָיְוִין שְׁלָעָפָן מִשְׁפָּנוֹת פָּוֹן די אַרְיִמְעָלִיּוֹת: פָּאַנְעָן, לִיכְטָעָר, גַּעֲשָׁרָר אַזְּ נָאָך אַזְּוּלְכָעָע שְׁטוּבְּזָאָכָן, אוין די גַּעֲשָׁרְיָעָן האבן דָּרְגָּרִיכָּט בַּיִּזְּ אַזְּ הַיִּלְּ אַרְיָעָן. בַּיִּזְּ דָּרָר אַסְעָסָעָר האט גַּעֲמוֹת קוּמָעָן אַזְּ קְהַלְשָׁטוֹב אַזְּ אַרְעָסִירָן די קְבִּצָּנִים (בָּאָס אַסְעָסָעָר וַיְיָנִיגָּנָה גַּעֲזָאָנָט צֹוִי שְׂטָאָלָן), אַיְנָגָר אַזְּ קְלָעָנְרָעָר פָּאָר פָּעָר אַזְּ דָּרָר צְוִוִּיתָר אויז גַּעֲזָאָנָט צֹוִי שְׂטָאָלָן). רַעֲמָלָט אויז גַּעֲזָאָרָן רַוְּהִינְגָּר. דָּרָר אַרְיִמְעָר עַזְּלָמָה האט גַּעֲקָרְעָכְט, גַּעֲקָרְיָצְט מִיטָּ די צִיְּן אויז

געצָאַלְתּוּ. עס פֿאַרְשְׁטִיטַיְתּוּ זַיְתּ, אָז דִי נְגַדְּרִים אָונֵן דִי בְּעִילְבְּתִים זַיְנְעַן גַּעֲזָעַן צּוֹפְּרִין מִתְּנִינְעַן נִיעַם אִיסְפְּאַרְשְׁטְשִׁיק.

אָכְבָּעַר דְּאָס גַּוטְלְעַבְּן פָּונְ דִי נְגַדְּרִים מִיטְּנִין אִיסְפְּאַרְשְׁטְשִׁיק הָאָט לְאַנְגַּן נִישְׁתּ גַּעֲרוּעַרטּ. דִי פֿנְהִידְהָעֵיר האָבָּן אַינְגַּאנְצָן גַּעֲזָעַן פֿאַרְשְׁטָעַקְן דְּעַם אִיסְפְּאַרְשְׁטְשִׁיק. זַיְיַוְעַן גַּעֲזָעַן נְגַדְּרִים אָונֵן יְחִסְנִים, טָא פֿאַרְזְּוֹסְטּ וְאָל עַר נִשְׁתּ וְזַיְן בְּלִיוּ בָּאַזְזִיְתּ אַיְזְנִין אָיַן דִי העַטּ, אָונֵן זַיְן דָּרָה, אָלָס אִיסְפְּאַרְשְׁטְשִׁיק, וְאָל אוּיךְ נְעהָרַן צַו זַיְיַן דָּרָר אִסְפְּאַרְשְׁטְשִׁיק הָאָט גַּעֲזָעַנטְלִיךְ נִשְׁתּ גַּעֲזָעַלְטּ אַינְגַּאנְצָן אַיְנְגַּעַלְגַּעַן וְעוֹרָן, זַיְיַוְעַךְ עַר אִיזְנִישְׁתּ גַּעֲזָעַן. אָונֵן עַס אִיזְנִישְׁתּ אַזְעַקְעַגְעַנְגַּעַן קִיְּזַן אִיזְנִיְתּ אַסְפָּהָת, וְאָסְמַעְן וְאָל זַיְרַנְעַשְׁתּ קְרִינְגַּן. הָאָט מְעַן זַיְרַנְעַרְגִּין אַרְוּמְדּ גַּעֲזָעַנטְ אָונֵן אַרְוּמְגָעַרְיסְטּ. אָונֵן דָּרָר אַסְעַסְעַרְ, וְאָסְמַעְן זַיְרַנְעַשְׁתּ אַלְץְ גַּעֲזָעַסְטּ, הָאָט גַּעֲשַׂרְבִּין דְּעַם אִיסְפְּרָאוּנִיךְ, אָזְזַיְמַעְן טָוֶטְ פְּסַרְדְּרַ אָונֵן מְעַן קְרִינְגַּטְ זַיְרַנְעַת דָּרָר סֻפְּחַ אִיזְנִישְׁתּ גַּעֲזָעַן, אָז דִי פֿנְיַהְאָבָּן זַיְרַנְעַשְׁתּ אַזְיַיְתּ צְוַיְיַהְלִימְדִינְגַּן לְאַגְּנָעָרָן: דִי האָבָּן גַּעֲזָעַנטּ, אָז מְעַן דְּאַרְאַפְּטִי נִשְׁתּ גַּעֲזָעַלְטּ בָּאַזְיַיְתּ אַרְיְמַעְלִיְיַטּ, אָונֵן דִי האָבָּן גַּעֲזָעַנטּ, אָז מְעַן דְּאַרְאַפְּטִי זַיְיַעְמַעְן. יְעַרְעַרְפּוּן דִי פֿנְיַהְאָבָּן זַיְרַנְעַשְׁתּ צְוַיְיַהְלִימְדִינְגַּן אַזְיַיְתּ אַרְיְמַעְלִיְיַטּ גַּעֲזָעַנטּ מְחַלְוַקְתּ, אָז מִין מְלַחְמָה.

אוֹן דַי רְאֵינוּנָה מְחֻלְקָה אֲזִי גְעוֹזָקָסֶן אֶלְעָגָר עַסְעָר אֲזַנְעָסֶר, אָנוֹ רְעַמְּאָלֶט עַרְשָׁת אֲזַי גְעַקְוָמָעָן דָרָע אַיסְפָּרָאָזְוָנִיק. הָאָט מְעַן אַרְעָסֶט טִירָט אֲזַרְרִי פָוָן דַי פְּנֵי אֲזַי אֲפִינָה פָוָן הַמְזֹן, אַזְוַעַנְעַשְׂקָט זַיְיָ קִיְיָן בְּרִיכָק אֲזַי רָאָט וַיְגַע זַיְיָ אֲפְגָעָעָסֶן אֲזַחְרוֹשׁ. רְעַמְּאָלֶט אֲזַי גְעוֹזָקָסֶן רְוֹהַנְגָעָר אֲזַי שְׁטָאָט, אֹוֵב נִישָׁת אַונְגָּרְלִיךְ, אֲזַי לְכָל הַפּוֹחוֹת, אַוְיְסָעָרְלִיךְ.

דרער איספראזוניק האט זיך געבעטן, ער אויז אוועק אין סלאנימער אויעזר, און יונגער אויז געקומען קיין בריסק. געווינטליך, האט איזונגע רעם צויזיטן איבערגעגעבען רעם כאראקטער פון די שטעתישער אירז, זיך אויך פון די פריצים. דער בריסקער איספראזוניק האט זיך, אפנימ, אפַד גערוטן שלעכט וועגן די קאמעניעער אירז און האט געמוות אָנוּזִין אויפַ אָהֶרְנְּדְּלִיְּוּרְן זיך אויף אָהֶרְנְּטִיְּמִיט אָן עַסְק, ווֹאָרוּם אָן דער נײַעַר אִסְפְּרָזְוּנִיק אָיוֹ גַּעֲקוּמָן צָוֵם עַרְשְׁתָּן מָאֵל קִין קָאמְעִינִיך, האט ער גַּעֲשִׁיקְטָרְוּפְן פְּרִיהֻרְרָד רעם אִסְפְּאָרְשְׁטְּשִׁיךְ מִיט די פְּנִי, זיך אוֹיגְסְּגָעְמְסָרְט אָן האט זיך גַּעֲזָאנְט, אָן יונגער אִסְפְּרָזְוּנִיק האט זיך שלעכט אָוִיסְד גַּעֲרִיךְט וְועָגֵן זיך אָן דָּרְגָּנְךְ האט ער גַּעֲשִׁיקְט בעטן אָהֶרְנְּדְּלִיְּוּרְן, ער זאל קומען צו אַים. רעם ווַיַּרְן האט ער גַּעֲרִיךְלָעֵנט די שטעלע פון אִסְפְּאָרְשְׁטִיךְ. דער זַיְרָע האט זיך פָּאָרְעָקְשָׂנְט אָפְּגַּעַזְאַנְט. רעם אָלְטָה האט אַים דער אִסְפְּרָזְוּנִיק באַמְּרָקְט:

— אז דו וועסט זיין אין בריסק, זאלסטו אריינינז צו מיר.
 אין דערזעלבער צייט האבן בארארפסט זיין ניעו זאלן אויף א ניעם
 איספֿאַרְשָׁטִישָׁק מיט דעפּוֹתָטָטָן, אויַסְגַּנוּווַילָט האַט מען אַיְנָעָם אַבָּ.
 דער נײַעַר איספֿאַרְשָׁטִישָׁק, אַ טַּעַר עַגְּרַנְיַשְׂעַר מַעֲשֵׁן, האַט אַנְגַּהְיוֹבָן
 פַּרְנָן מיט דַּי פַּנִּי פָּז אַנְפְּטָנָן בְּשָׁלוֹם. עַס אַיְוָ אֶבְּעָר נִישְׁתָּחַווּ אַזְוַעַךְ אַ חַלְבָּ
 יַאֲרָ, זַי מַעַן האַט זַי אַנְגַּהְיוֹבָן אַרְמוֹצְרוֹיסָן. זַיְדָרָר דַּאֲסֻוּלְבָּעָר לִרְלָל. אָזָן
 אָזָן עַס אַיְוָ גַּעֲקָמָן צָום נַאֲפָּאָר, בְּעַת מַעַן האַט בְּאַרְאָרְפָּטָן גַּעֲבָן אַ
 וּלְגַעַר, האַט זַיְדָרָר פַּנְיַע אַנְגַּהְיוֹבָן אַ נַּאֲנַצְּזָה פִּיעָר. מַעַן האַט צָוְגַּנוּמוֹעָן
 אַיְנָעָם אַ שְׁנִירָר, זַאֲסָ האַט גַּהְאָט דַּרְיָי קִינְרָעָלָאָר, אָזָן פַּאֲרַצְיַתְשָׁעָר
 רִינְסָט אָזָי גַּעֲוָעָן פִּינְקָאַזְוְעָנָצְגָּן יַאֲרָ. פַּאֲרַצְיַתְשָׁעָר
 אָזָן אַומְגָלִיק דַּאֲסָ אַיְוָ גַּעֲוָעָן פָּאָר אַ מַעֲשֵׁן, זַאֲסָ אַיְוָ גַּעֲוָעָן אַ פָּאָטָעָר
 פָּז קִינְרָעָר. האַט מַעַן גַּעֲמָכְטָן נְרוֹיסָע גַּעֲזָלָרָן, מַעַן האַט אַיְסְגַּנוּשָׁלָאנָן
 אַלְעָלָ שְׁוֹפָן פָּז קְהַלְשָׁטוֹב אָזָן גַּעֲקָמָן פָּאָטָשָׁן דַּעַם אַסְפֿאַרְשָׁטִישָׁק מַטָּ
 דַּי פַּנִּי. עַס אַיְוָ אַזְוַעַךְ אַ שְׁרַעְלִיכְעָר גַּעֲשָׁלָעָג, דַּעַר אַסְעָסָעָר האַט
 בָּאָלָר אַזְוַעַנְעַשְׁיקָט אַ שְׁטָמָעָט צָום אַסְפֿרָאַזְוָנִיק, עַר זַאֲלָ זַאֲסָ נִיכְעָר
 קְוּמָן. עַר אַיְוָ גַּעֲקָמָן אָזָן האַט אַגְּנָעָשְׁרָבָן אַ פְּרָאַטָּקָאָל אַוְיָף רְרִיְסִין
 פְּעַרְאָן, דַּי סָאמָעָ רַעֲכָטָעָ פָּז פָּז שְׁטָאָט, אָזָן אַרְעָסְטִירָט. האַט עַר זַי
 אַלְעָמָן גַּעֲזָאָלָט אַפְּשִׁיקָן קִיְּן בְּרִיסָק, רְעַרְבִּי אַיְוָ זַי אַגְּנָעָזָגָט גַּעֲזָאָרָן,
 אַזְוָאָבָּזָן זַי זְעוּלָן נִישְׁתָּא אַוְיְנָעָמָן אַהֲרָן-לְיוֹעָרָן פָּאָר אַ אַסְפֿאַרְשָׁטִישָׁק,
 וּשְׁעַט עַר אַיְבָּרָעָבָן דַּעַם אַסְעָסָעָר מִיטָּן זַיְנָהְלָת, אָזָן זַי זַאֲלָ פַּרְנָן
 דַּי שְׁטָאָט.

הַאַט מַעַן גַּעֲבָעָן דַּעַם אַסְפֿרָאַזְוָנִיק, עַר זַאֲלָ זַאֲרָטָן אַ טָּאָג. מַעַן
 וּשְׁעַט מַאֲכָן אַן אַסְפָּה רְבָּה, וּשְׁעַט מַעַן זַעַחַן. נַאֲרָ לְאַגְּנָעָ גַּעֲשָׁרְיוֹן הַאַט מַעַן
 זַי אַוְיָף דַּעַר אַסְפָּה אַרְמוֹנָעָהָן, אָזָן וּנְטָמֵן אַהֲרָן-לְיוֹעָר אַיְוָ אַזְוַעַךְ פָּז
 דַּעַר שְׁטָעָלָעָ, אַיְוָ דַּי שְׁטָאָט גַּעֲבָלִיבָן, זַי אַשְׁיָּף אַהֲרָן אַ רְוּרָעָ, אָזָן
 אַיְוָ שְׁמָטָס אַיְוָ קִיְּן בְּרַעְקָל טָאָלָק נִשְׁטָאָ. דַּי בְּתִירְדְּרָשִׁים אָזָן, לְהַכְּרִיל,
 דַּי בְּאָר זַיְגָנָעָן אַפְּגָנָעָלָן. מַעַן טָוָט אָזָן מַעַן לְעַבְּט אַיְן קְרִיגָן, אַהֲרָן-לְיוֹעָר
 אַיְוָ אֶבְּעָר אַ גַּוְטָעָר בְּעַלְהָבָתָ, פָּאָר אַיְסָ זַיְגָנָעָן נִשְׁטָאָ קִיְּן בְּצָוֹנְדָרָעָ
 צְדִירָם, זַאֲסָ זַאֲלָן זַיְדָר אַרְמוֹרִיסָּן, אָזָן אַגְּבָן אַיְוָ גַּטְמָן
 אַסְפֿרָאַזְוָנִיק, זַאֲסָ אַיְוָ גַּעַוְוִיס זַוְכְּטִיגָן.
 דַּעַר אַסְפֿרָאַזְוָנִיק הַאַט גַּעֲקָרָאָן אַן עַנְטָפָעָר, אָזָן זַיְלָן אַהֲרָן-לְיוֹעָרָן.
 — טָאָ נִיְּתָ אִים בְּעַטָּן — הַאַט זַיְדָר אַסְפֿרָאַזְוָנִיק גַּעַהְיִיסָן, —
 וְאָרוּם עַר זַוְיל נִשְׁטָאָ.

דַּי פַּנִּי הַעִיר, דַּי בְּעַלְיְ-בָּתְהִסְ-חַשּׁוּכִים מִיטָּן רְבָּ כְּרָאָשׁ זַיְגָנָעָן גַּעֲקָמָן
 בְּעַטָּן אַהֲרָן-לְיוֹעָרָן, אָזָן עַר זַאֲלָ נִעְמָן צְרוּקָ דַּי לִיְצָעָם אַיְן הַאַט. אֶבְּעָר
 עַר הַאַט נִשְׁתָּא אַזְוָאָלָט. נַאֲרָ נַאֲכָרָעָם, זַי דַּעַר אַסְפֿרָאַזְוָנִיק הַאַט אִים

געסטראשעט, אוּ ער ווּט אַיבָּעֲנָעֶבְןּ רֵי פִּירְוָנּ צֹם אַסְעָסָעָר אָוּן ווּט
צָנוּמָעָן אַינְגָּעָם פָּטוּ רָעָם וַיְרָנֵס מַשְׁפָּחָה פָּאָר אַז וּלְגָנָעָר, הַאָט עָר וַיְזַקֵּד
וּרְדָעָר גַּעֲמוֹת אָוְנְטָעֲנָעֶבְןּ. נָאָךְ רֵי נַאֲכָתּ הַאָט עָר וַיְזַקֵּד מִשְׁבָּן גַּעֲוָעָן
מִיט וַיְזַקֵּד בַּיְלָעָדְרָאַשָּׁעָן, אָוּן עַס אַיז בָּאָז וַיְזַקֵּד פָּאָרְבָּלִיְּפָן, אוּ ער מַזְוָן אַנְגָּעָמָעָן
צָרוּקּ רַאֲס אַיסְפָּאַרְשָׁטִיקָעָרְיָה.

— נאָר אַיך זעה אַיִן — הָאָט זֶה גַּעֲלָנְתָה, — אָנוּ רָאָס אַיִן אָנוּ אָמְגֵלִיק פָּנָנְתָה.

ער האט געהיסן וויארפן נאלקעס און אוין איינשטיין אויסגעקליבן
ועווארטן. אונז אונז ער איזרים געווארן איספאראטשיש.

האט ער באילד גאנשיקט נאך יענעם שריבער קיין בריסק, וואס האט זיך דראט פֿאָרגומען טיט פֿרְיוֹאָטער אַרוֹאָקָטער. זיין זוּיב און קינדרער האבן געוֹאוֹנט אין קאמענץ. דער : יעד האט אַגְּנָעָהִיבָּן אוּפָּה דָּאס נֵי צוּ פֿירְן רֵי שְׁטָטָאָס בִּידְרָמָה, זַוִּי פֿרְיהָעָר, אָונֵן עַס אַיְזָעָק פְּשָׂוָה. קאמענץ האט אַפְּגָנָרָהָט.

וינוונרגן געוויינט צו געהעלטינגן, האט ער וויטער געפרירט זי אמאָל,
וחען ער איי נאָך געווען פרנס-חוּרֶשׁ, וואָס דֵּי שטאט האט עס שוֹן לאָנג
פארגענסן. נאָר לפנום וווען פֿלענט ער אַמְּאָל אִינְגְּלָאָרֶן דֵּי פֿנִּי אוּפִּיךְ אָן
אַסְפָּה. אוּפִּיךְ דָּרָר אַסְפָּה פֿלענט מען זוֹצָן אָון שווֹין, מען האט מְרוֹאָ
געעהאט אַסְפָּה אַסְפָּה עֲפַעַנְעָן אָון זָאנְן עֲפַעַם דָּאנְגָּעָן. מען האט פֿשׂוֹת מְרוֹאָ
געעהאט פְּאָר זַיִן שְׁכָל, פְּאָר זַיִן מַאֲכָת, אָון דָּרְעָבִי הָאָפָּן אַלְעָגָוָסְט,
אוּ ער נְעַמֵּט פּוֹן דָּרָר שְׁטָאט קִיּוֹן גַּעַלְתִּים נִישְׁתָּ, אוּ ער פָּאָרְדִּינְטִטְּ פּוֹן זַיְנָעָ
געשעפעטן גַּעַנוֹג אָון אוּ בְּכָל שְׁפִילְטִט בָּא אִים גַּעַלְתִּים קִיּוֹן רָאַלְעָגָוָסְט.
אוּן ווּיטער קָאָן מעָן זַיִן נְלָאָט אוּפִּיךְ אִים פָּאָרְלָאָן. וְאַנְטִ ער עֲפַעַם, וְעַט ער
עם גַּעַזְוִים אַיסְפִּירְן.

רעד וירע החט שווינ געהאט אועלכע מענשן, וואס פלען אים קומען דערצ'יל אלץ, וואס מען רעדט אויף אים אין שטאט, און טאמער החט איינגער געזאנט א שלעכטן מײינונג אויף אים, החט מען אים שווינ געשטעטל און אוץ מאן "שׂוֹאָרְצָן צַעַטְלִי". יענער זאל צאָלן צען מֶלֶל אָזֶוּ פֶּל, זי ער צאָלט, און די מענשן, וואס זיינען אים געהאן איבערגענעבן, דאס היסט, זיינע אמתה גוטע פרײַנט, זיינע פֿעַט געהאן פרײַ פֿון אלע אָפֶּן צאָלנגען אין שטאט און אויד פרײַ פֿון מִילְיטַרְדִּינְסְטַט.

רי געשפטן מיט רי פֿרײַצִים האט ער נישט אָזעֲקְנָזָאָרְפָּן, אָנוֹ רֵי
שְׁטָאָטְ-עֲנִינִים האט גַּעֲפִירֶט דָּער שְׁרִיבְעֶר. דָּאסְמָאָל אוֹזָעֲקְנָזָאָרְפָּן
אָפָּאָל יָאָן פֿמְעַט אָזוֹן סְרִיגְעֶרְיִ.

ער האט געהאט אַחַלְקָן רעד קאראטבקע אָנו פְּלִישָׁה האט אַים קִין

געטל נישט געקסט. אָו ער האָט באַראָרֶטֶט חתונה מאָן אָ טאָכְטָעָר,
האָט ער פֿאָר דער חתונה געשיקט אין אָלָע שטעט אָרוּם אוֹיסְרוֹפֶן אָן
רי באַהֲרָנִישִׁים, אָו אָלָע אַרְיָמְעָלִיט וְאָלָן קומָעָן קִין קָאמְעָנִיךְ צוּ אָים
אוֹיף אָ סֻעוֹתָה, לְפִבְּבוֹר דער טאָכְטָעָר חתונה, אָן דָּרְיָ טָעַג האָט טָעַן
געפְּרָאַזְעָט סֻעוֹרוֹת. ער האָט גַּעֲקִילָעָט אַקְסָן, אָוֹן אַרְיָמְעָלִיט האָבָן גַּעֲנָעָן
פלִישָׁ נַעֲנָצָע בְּעָרָג.

אוֹיף צוּי בְּעָרָג — אוֹיפָן סְלוֹפֶ-בְּאָרֶג אָוֹן אוֹיפָן אַרְקָלִיעָנָעָר-בְּאָרֶג —
האָט מָעַן גַּעֲקָאַכְט קָעֵמְלָעָן, זַוְּ פֿאָר סָאַלְדָּאַטָּן, פֿאָר דָּרְיָ אַרְיָמְעָלִיט, אָן
עַס אָיו גַּעֲוָעָן גַּעֲפָאַקְט פָּוּן זַוְּ. דָּרְיָ שְׂטָאַט האָט אוֹיסְגָּעוֹהָן, זַוְּ אָ לְאָגָעָר
פָּוּן קְפָּצָנִים.

אוֹיף דער חתונה זַיְנָעָן גַּעֲוָעָן קָאָפְּרִינָעָר פְּלִיּוֹמָר אָן צוּ דָּרְיָ מְאַלְצִיטָן
פָּוּן נַעֲנָץ שְׁבָעָה יְמִי המשחה האָט קִין אַיְגָעָר פָּוּן דָּרְיָ שְׂטָאַט-בְּעָלִיד-בְּתָהִים
נִישְׁט גַּעֲטָאָרט פְּעָלָן.

קאפיטל III

די "בhalb". — אויזוקל דער קאַט.

איין טאָכטער האָט ער החונה געמאָכט איין דער "בhalb". פֿלוֹצְלִינְג אַז אַרְוִיס אַ קלְאנְג וועגן אַ נוּיעַם אָוקָאוּ, אַז מִירְלָאָךְ אַז אַנְגְּלָאָךְ טָאָרְן נִישְׁתְּ חֲהֹנוֹת הָאָפָּן פֿאָר צְחָאנְצִיגִין יֵאָרֶת. אַז אַט דָּעַר אָוקָאוּ, וְזָס אַז אַרְוִיס אַז יֵאָר הַקְּצִיבָּב, 1842, האָט אַרְוִיסנְגָּרוֹפָּן דִּי בָּאַרְמְטָע בְּהָלָה אַז נַגְּנָץ לִתְּעַ אַז וּזְאָלִין. וּעַר עַס האָט גַּעַהְאָט אַ טָּאָכְטָע אַרְדָּר אַז זָוּ, בָּאָ אַכְּטָט יֵאָר אַלְטָט, האָט חֲהֹנוֹת גַּעַמְאָכְט, אַז כָּרוּ פָּאַלְיכִּי זָאָל וִיךְ נִשְׁתְּ דָּרְעוֹחִיסְן, האָט מַעַן דִּי חֲהֹנוֹת גַּעַמְאָכְט שְׂטִילֻעְרָהִיט, פֿאָרְדָּבָּאָן, אַז אַז קִינְיָעַ צְעַרְעַמְאָנִיעָמִים.

עַס וַיְגַעַן זָאָר צְנוּיְנְגַעְמָעַן מְחוֹתָנִים אַז מַעַן האָט גַּעַבְּרָאָכְט דָּאָס אַינְגְּנָעַלְעַ מִיטָּרָעַ מִידְרָעַלְעַ אַז הוּא פָּוּן אַיְנְגָעַם פָּוּן דִּי מְחוֹתָנִים, גַּעַשְׁתְּעַלְטָט אַ חְוֹפָה אַז שְׁטוּבָה מִיטָּאַז מְנַנְּיָאָרָן אַז פָּאַרְטָוְנְקָעַן מִיטָּבָּרָאָנְפָּן, צְנוּבְּכִּיסְן מִיטָּאַז שְׁטִיקָלָלְעַקְעָר—אַז גַּעַנְגָּנוֹג. נְאַכְּרָעַם האָט דָּעַר פָּאַטְּטָעַ צְגַעְנְוָמָעַן דָּאָס אַינְגְּנָלְצָו זָאָר, גַּעַקְיְּפָט אִים אַטְּלָה, אַז עַר האָט שְׁוִין אוּפָה מְאָרְגָּנָן גַּעַדְחָוָנִט אַז תְּלִיחָה אַז אָהָן הַפְּלִילָן. דָּעַר פָּאַטְּטָעַ, זָוְרָעָר, פָּוּן דָּעַר פָּלָה האָט צְגַעְנְוָמָעַן צָו זָאָר דָּאָס "ווּוּבָּל", אַפְּנָעָנָאָלָט אַיר דִּי הָאָרָר פָּוּן קָאָפָּה אַז אַרְאָרְבָּאָנָר מִיטָּאַז טְשַׁעְפְּיָיקָל, אַז דָּאָס "ווּוּבָּל" מִיטָּאַז "מָאָנְגָּרְלָל" הָאָבָּן. נִשְׁתְּ גַּעַוָּסְטָן, אַז זָיְנְגַעַן מַאְן אַז וַיְבָּבָּ.

דִּי מְחוֹתָנִים פְּלָעַנְטָאַז פְּלָעַנְטָאַז צְוָאָמָעַן בְּרִיְנְגַעַן דִּי קִינְדָּרָעָר, דִּי. הַ רָּעַם "מַאְן" מִיטָּרָעַ "ווּבָּל", אַז זָיְנְגַעַן מַעַר בָּאָקָאנְטָט וְעוּרָן אַיְנְיָעַ מִיטָּרָעַ אַנְדָּרָעָר. דָּאָס פָּאַרְ-פָּאַלְקָק פְּלָעַנְטָאַז צְוָיְשָׁן זָאָר, פָּאַרְשְׁתִּיטָּה זָאָר, שְׁפִילָן זָאָר קִינְדָּרָעָר אַז שְׁטִיפָּן, אַז יְעַנְצָז פָּאַרְ-פָּאַלְקָק, וְזָס אַז גַּעַוָּעַן שְׁכָנִים פָּוּן פְּרִיהָעָר, האָפָּן זָאָר אַוְרָאָצִי זָוְיְטָעָר גַּעַשְׁפִּילָטָט צְוָאָמָעַן, זָאָר אַמְּאָל.

אוֹזְנוֹ אַז אַפְּטָמָאָל פְּלָעַנְטָאַז אַז גַּעַשְׁלָעַנְטָאַז דָּאָס "מָאָנְגָּרְלָל" אַפְּרִיאִיסְן רָעַם טְשַׁעְפְּיָיקָל אַז אַרְאָרְבָּאָנָר פָּוּן רָעַם "ווּבָּל", אַז לְאָכָן פָּוּן אַיר, וְזָס

וי נויט מיט און אָפְּנַעֲנָאַלְטָן קָאָפּ, שְׁרִיעֵנְדִּינְג, אוֹ וַיַּהְאֶת אַ פְּאָרָךְ. וַיְפָלַעַנְטּ
קְוּמָעַן אֲהַיִם מִיט אַ גַּעוֹזִין, אַזְּנַעַן פְּלַעַנְט אַיר אַגְּנוֹגָן, אוֹ וַיַּטַּאַר נִישְׁטָן
נִיְּזַנְּזַנְטַן דַּעַם בְּלִיוֹן קָאָפּ, אַזְּנַעַן צְרוּקָן אַגְּנוֹטָאַן אַיר דַּעַם הַאֲרָבָּאָנְרָ מִיטַּן
טְשֻׁעְפִּיקָּ, דְּרֻבְּבִּי אַיְזָ אַיר אַגְּנוֹזָאַגְּטָן גַּעוֹזָאַרְן, אוֹ אַוְיָזָן וַיְזַעַט נַאֲרָ
אַמְּאָלָן קוּמָעַן מִיט אַ בְּלִיוֹן קָאָפּ אֲהַיִם, וַעַט וַיְקִרְבֵּן גַּעַשְׁמִיסָּן. אוֹ דְּאָסָּ
פְּאָרְפָּאָלָק אַיְזָ אַלְטָן גַּעוֹזָאַרְן אַ צְוּעָלָףָ יָאָרָ, הַאֲטָן מַעַן וַיַּאֲסַגְּנוֹזָאַגְּטָן,
אוֹ וַיַּזְעַנְעַן סַאְן אַזְּנַעַן וַיְיִבְּ, אַגְּנוֹזָאַנְשָׁן וַיַּיְ, אַזְּנַעַן וַיַּאֲרִיסְקִוְּמָעַן
אַ גַּוְטָעָר דָּוָרָ. דְּאָסָּ וַיְיִבְּלָל הַאֲטָן מַעַן אַוְיִסְגְּנָלְעָרָנְטָן אַלְעָ וַיְבִּעְרָשָׁעָ רַנְמָ,.
דְּרֻבְּבִּי הַאֲטָן מַעַן וַיַּמְּחִיד גַּעוֹזָעַן אַזְּנַעַן אַוְיִסְגְּנָלְעָרָנְטָן דַּעַם יְחוֹרָ.

אַיְזָקָ דַּעַר קָצְבָּ הַאֲטָן-דְּרֻבְּצִילָּטָן, — אַיְךְ גַּנְּרִידִינְקָ עַם — וַיַּאֲזִוִּי עַר
הַאֲטָן חַהְנוֹהָ גַּעַהָאָטָן:

— אַיְךְ בֵּין דַּעַמְּאָלָט אַלְטָן גַּעוֹזָעַן אַיְרָ אַכְּטָן אַזְּנַעַן בֵּין גַּעַלְעַנְטָן אַוְיִסְטָן
בְּעַט אַזְּנַעַן גַּעַלְאָפָּן אַזְּנַעַן אַנְטָוָן. הַאֲטָן מִיךְ דִּי מַאֲמָעָ אַוְיִסְגְּנוֹזָעָקָטָן:

— אַיְזָוְיקָלָ, שְׂטַיְיָ אַוְיָזָן גַּיְיָ צְוָ דַּעַר חַוְּפָה.
וַיַּוְיִסְ אַיְךְ נִשְׁטָן, וַאֲסָמָחָה, וַעַן חַוְּפָה, אַזְּנַעַן וַיַּלְיִשְׁטָ אַוְיִסְפְּשִׁטְיָן. הַאֲטָן דִּי מַאֲמָעָ
גַּעַרְופָּן דַּעַם טָاطָן, עַר וַאֲלָמִיךְ וַעֲקָן. שְׁרִיטָה עַר שְׁוֹן, וַיַּאֲטָעָ:

— שְׂטַיְיָ אַוְיָזָן, אַיְזָקָ, וַעֲסָטוּ נִיְיַן צְוָ דַּעַר חַוְּפָה.
וְאֵג אַיְךְ:

— אַיְךְ וַיַּלְיִשְׁטָ אַזְּנַעַן עַרְגָּעָן נִשְׁטָן נִיְיַן. אַיְךְ וַיַּלְיִשְׁטָ שְׁלָאָפָּן.

— שְׂטַיְיָ אַוְיָזָן, וְאֵג אַיְךְ דִּרָ.

— אַיְךְ וַיַּלְיִשְׁטָ:

— אַיְךְ וַיַּלְיִשְׁטָ!

הַאֲטָן דַּעַר טָاطָעָ מִיר גַּעַנְגָּבָן אַ קְנִיפָּ מִיטָּ פְּעַם אַזְּנַעַן אַ זְּגָן:

— שְׂטַיְיָ אַוְיָזָן! הַאֲבָ אַיְךְ אַגְּנוֹזָהָיָבָן וַיַּיְנָעָן, נִעְמָט דַּעַר טָاطָעָ דַּעַם קַאנְטַשִּׁיק אַזְּנַעַן
שְׁמִיאִסְטָ מִיךְ אָפּ. בֵּין אַיְךְ שְׁיַן, פְּאָרְשְׁטִיטָ וַיַּהְ, וְזָאָר אַזְּנַעַן שְׂטַיְיָ שְׁוֹן מִיטָּ

פְּאָרְוּזְיָנְטָ אַזְּנַעַן פְּאָרְשְׁלָאָפְּנָעָן אַזְּנַעַן. פְּרָעָן אַיְךְ:

— וְאֵוֹהָן נִיְיַן?

— וְאֵג אַיְךְ דַּעַר טָاطָעָ:

— צו רער חופה.

— זואו חופה? — פראגע איר.

ואנט רער טאטען:

— מען וועט ניין צום מוחותן, דארט וועט ווין חופה.

פָּרְשַׁתִּי אֵיךְ נָאֵךְ אֶלְעָזָר נִשְׁתָּחַת, וְאֵם רַעַר טָאַטָּעַ רַעַדְתָּ מִתְּסִיר,
"מחותנים", "חופה", ואיך נאך אמאָל:

— איך וועל נישט נײַן.

האָט אַבְּעָר רַעַר טָאַטָּעַ גַּעֲנוּמָעַ נָאֵךְ אֶמְאָל רַעַם קָאַגְּטְּשִׁיק אֵין רַעַר
הָאַנְטָמָן אֵיךְ בֵּין אַנְטְּשָׁוֹן גַּעֲוֹאָרָן.

רי מָאַמְעַד האָט מִיר אַיְינְגָּעָוָשָׂן, אַגְּנָעָטָן דָּאָס קָאַפְּטָל, פָּאַרְשְׁפִּילָעַט
רי הַיּוֹלָאָךְ אֵון הַיִּסְטָמָט מִיר אַגְּטָוָן דָּאָס הַיְּטָל. מִין הַיְּטָל אֵוֹ נִשְׁתָּחַת גַּעֲוֹעָן,
אֵיךְ האָבָּעָס עַמְּגַעְגַּע פָּאַרְלִוִּין שְׁטִיפְּנְרִיגִּין, אַיְירָעָרָא אֵיךְ בֵּין גַּעֲנָגָנָעַן
שְׁלָאָפָּן, אֵוֹ אַזְׁוּעָק אֶסְרָה מִיטָּרָעָמָן הַיְּטָל, אֵוֹ רַעַר טָאַטָּעַ וְאַנְטָמָן:

— וְעַן דָּו וְאַלְסָט נִשְׁתָּחַת דָּאָרְטָן עַרְשָׁתָמָן נִין צוֹ רַעַר חופה, וְאַלְטָא אֵיךְ
דרִיךְ פָּאַרְן הַיְּטָל רַעַכְתָּ אַפְּגָנְשִׁיםִין.

דָּרְחוֹהַיְלָה וְזָנָעַן שְׁוִין גַּעֲקוּמָעַן שְׁלָחוֹמָן פָּוֹן מְחוֹתָן, פָּאַרְחוֹאָס גַּעֲרוֹיָעָט
דָּאָס אַזְׁוּי לְאַנְגָּה. הָאָבָּן אַלְעָזָר אַגְּנָעָהוָיָּהן צוֹ וּוּכוֹן דָּאָס הַיְּטָל אֵוֹ אֶלְעָזָר נִשְׁתָּחַת
גַּעֲפָנָעָן, אֵוֹ גַּעֲוֹאָרָן אֶמְהָוָה. וְאֵם טָוָט מָעָן? רָא אֵוֹ שְׁוִין גַּעֲוֹאָרָן אַרְוָם
צְחֻולָּה צְאוֹיְנָה. אֵין רַעַר טָאַטָּעַ מִיטָּרָעָמָן הָאָבָּן שְׁטִיפְּנְרִיגִּין מְזָאָרָא,
טָאַמְעָר וְעַטְמָרָה רַעַרְוַהְיָלָה רַעַר מְחוֹתָן חַרְטָהְיָה, אֵוֹ וְיִי גַּעֲוֹאָרָן שְׁלָעָכְתָּ
אוֹפְּנָן הַאֲרִיצָן.

הוֹבֶט מַעַן אֵן צוֹ קְלָעָרָן: וְעַמְעַן נִיְּטָמָעָן אַוְיְפָוּעָקָן אֵון בָּאָרְגָּן אֶ
אַיְנְגָּלָס אֶהָּטָל, בֵּיו אֵין רַעַר פְּרִיהָ. הָאָט מַעַן גַּעֲקָלָעָרָט, גַּעֲקָלָעָרָט אֵון
נִשְׁתָּחַת גַּעֲוֹאָסָט צוֹ וְעַמְעַן. אַנְבָּא אֵוֹ גַּעֲוֹעָן שְׁפָעָט.

בְּכָן אֵוֹ שְׁלָעָכְתָּ, נִשְׁטָאָה קִין הַיְּטָל. רַעַר טָאַטָּעַ מִיטָּרָעָמָן הָאָבָּן
נִשְׁתָּחַת גַּעֲקָאָנָט אַיְבָּעָרְטוֹרָאָן רַעַם עַמְּתָדְרָפָשָׂה. עַס הַעַלְפָט אַבְּגָעָר נִשְׁתָּחַת.
אֶהָּטָל קָאָן מַעַן נִשְׁתָּחַת נִין צוֹ רַעַר חופה. אֵוֹ רַעַר טָאַטָּעַ צְעוֹקָנָעָגָנָעָן
צּוֹמָמָהָן אֵון גַּעֲפָעָטָן אַפְּלִינְגָּן רִיכְתָּוָה אַוְיָפָטָן, חַיִּיל וְיִי
אֵי נִשְׁתָּחַת גַּעֲוֹוָט.

רַעַר טָאַטָּעַ האָט וְיִךְ דָּאָרָט פָּאַרְאָכָטָט, אֵון רִיךְ מְאַמְעַד האָט נִשְׁתָּחַת
גַּעֲקָאָנָט אַיְנְזִיךְן. נָאָט צוֹ דָּאָנְקָעָן, רַעַר טָאַטָּעַ אֵוֹ גַּעֲקוּמָעַן אֵון גַּעֲאָנָט,
צּוֹ רִיכְתָּוָה וְעַטְמָרָה וְיִי מָאָרְגָּן צָעַן אַיְוָגָעָר בְּאַנְגָּטָט.

אוֹיָפָט מָאָרְגָּן הָאָט מַעַן מִיר גַּעֲקוֹפִּט אֶהָּטָל. אֵין רַעַרְפִּיהָ בֵּין אֵיךְ
גַּעֲנָגָנָעָן אֵין חַרְרָא אֵין רַעַם טָאַטָּמָס יַאֲרָמְאָלְקָעָן אֵון האָבָּעָר רַעַרְצִיָּלָה רִיךְ
אַיְנְגָּלָאָךְ אֵין חַרְרָא, צּוֹ רַעַר טָאַטָּעַ האָט מִיר גַּעֲוֹאָלָט גַּעֲמָעָן צוֹ רַעַר

חופה, נאר איך האב נישט געהאט קיין היטל, בין איך נישט גענאנגען.
הײַנט זועט מיר דער טאטע קויפן אָהיטל, וועל איך היינט גײַן צו דער חופה.
ואָנט בײַניש רעם בלעכערס אָנגָל, אָז ער אִיז געווען געכטן
בָּאָ דער חופה. ער אִיז געשטאנגען אָונטער דער חופה מיט רְבוֹרְהָן, ברוך
רעם סְטָאַלְעֶרְס מִירְעָלָע. אָרוֹם ווי האט מען זיך געררייט און מען האט
עפָּעָם געאָנט, און מען האט געגעבען אָ פִּינְגְּרָלְ, און ער האט אָנְגְּנָעָטָן
אויף דְּבוֹרְהָס פְּנִינְגְּ; און דער טאטע האט געמאָט מיט אַיס אָ ברְכָּה,
און דערנָאָך האט מען געטאָנט, און מען האט געגעסן לעקער און
קיכל מיט הערינְג, און עס אִיז געווען וועהָר געשמאָק.
או איך בין געקוּטָן פָּוֹן חָרָר, האט מיר שוין די מְאַמְּעָ אָנְגְּנָעָטָן דָּאָס
נייע היטעלע מיט אָ פרענוּלָע.

האָב איך געפְּרָעָנְטָן דער מְאַמְּעָן:

— זוען וועל איך שוין נײַן צו דער חופה!

ואָנט די מְאַמְּעָ:

— זאָלְסָט נָאָר היַינְט נִישְׁט אָזְוֵי אַיְנְשְׁלָאָפָּן, זַי גַּעֲכָתָן, מען האט
דיַר נִישְׁט גַּעֲקָאָנט אַיְפְּרִיאַסְּן.

ואָג אִיך:

— אִיך וועל שוין היַינְט נִישְׁט נײַן שְׁלָאָפָּן פָּאָר דָּעָר חופה.

אָבעָר נײַן אַזְוְינְגָּר בין אִיך ווּרְדָּר אַיְנְגַּעַשְׁלָאָפָּן, און מען האט מִיד
קוּים אַיְפְּנָרִיסְּן פָּוֹן שְׁלָאָפָּה. בין אִיך גַּעֲנָאָטָן מיט רעם טָאָטָן אָוֹן
מְאַמְּעָן צו דער חופה. קומ אִיך אָרְיִין, זעה אִיך ווּסְלָעָן, אָ מִירְעָלָע,
וּאָס מיט אִיך האָב אִיך זיך פָּאָרָאָכְטָאָגָן שְׁבָח צְעַלְאָגָן בָּאָ אִיך פָּעָטָעָר
איַן שְׁבוֹב. זַי אִיז אָ שְׁלָעְכָּטָן, בין אִיך געווען מיט אַיר בְּרוֹנוֹן.

דרערנָאָך האט מען אוּפְּנַעַשְׁטָעָלָט דיַר חופה. מען פִּירְט סִיך אָונְטָעָר,
אָוֹן אִיך אָ ווּילְעָ אָרוֹם בְּרִיְנְגָּטָן מען ווּסְלָעָן אָונְטָעָר דער חופה אָוֹן מען
שְׁטָעָלָט זַי גַּעֲבָן מִיר. לְוִוְּת אִיך צְוּעָק אָוֹן זַאָגָן:

— אִיך ווּל נִשְׁטָּה שְׁטִיְן מיט ווּסְלָעָן אָונְטָעָר דער חופה, אִיך בין
ברְּנוֹן מיט אַיר.

ואָנט די מְאַמְּעָן:

— אַיְזְוִיקָּל, דָּאָס אִיז דָּאָר דִּין פְּלָה.

ואָג אִיך:

— אִיך ווּל נִשְׁטָּה ווּסְלָעָן פָּאָר אָ פְּלָה, נִיב מִיר אָן אָנְרָעָר פְּלָה.

אָוֹן אִיך האָב נִשְׁטָּה גַּעֲנָאָט שְׁטִיְן מיט ווּסְלָעָן אָונְטָעָר דער חופה.
הָאָט שְׁוִין דער טָאָטָע אָנְגְּנָהָוּבָן אוּפְּ זַיְן שְׁטִיְגָּר צוּ רְיִין מיט מִיר
מיט כְּעָם, אָבעָר אִיך האָב נִשְׁטָּה גַּעֲוָאָלָט, ואָנט דער טָאָטָע:

— איך וועל שיקן ברײַנגען פון דערהיָם רעם קאנטשיך און וועל דיר
נטוט אַרְיִינְגְּלִינְג, אויב דו וועסט נישט שטיין אונטער דער חופה, אַרְעֶר
נטיט מיר אַהֲרֶר אַ פֿאַר רִיטֶעֶר, וועל איך אַים בָּאַלֶּר, רַעַם חַזְעָן, מַקְיַיְיד
פְּסָק זַיְן.
וְאַנְתֶּן וִיסְלֶן:

— נוֹט, נוֹט, דְּאַס אַיְזָה דָּרְפֶּאָר, וְאַס עַר הַאֲטָט מֵיד גַּעֲרִיכָּן שְׁבַת
פֿאַר דַּי דָּאָר, אַוְן איך וּוֹל מִיט אַים נִישְׁתְּשִׁיְּן אַונְטֶעֶר דָּרַר חַזְפָּה.
אַיְזָה גַּעַוּעַן דַּי אַיְנְגַּעַן גַּעַשְׂכַּטְמַע מִיט דָּרַר פְּלָה. פְּרִיהָעֶר הַאֲטָט דַּי מַעַמָּע
גַּעַבְעַטְן, דָּרְגָּנָאָר הַאֲטָט דָּרַר טַאַטְעַ גַּעַסְטְּרָאַשְׁעַט מִיטָּן קָאנְטֶשְׁיךָ.
קוֹרְץ, עַס אַיְזָה אַזְּוּקְעַנְגְּנָאַגְּנָעַן אַ פֿאַר שְׁעה צִיְּט אַוְן דַּי "חַתְּ-כָּלָה" וּוֹלְן
נִישְׁתְּשִׁיְּן אַונְטֶעֶר דָּרַר חַזְפָּה. דַּי גַּעַרְפֶּעֶן גַּעַסְטַצְמַע צָום מַנְיָן וּוֹלְן שְׁוִין
אַזְּעַקְנִיְּן. הַאֲטָט מִעַן אַרְיִינְגְּנָעַנוּמָען אַ בְּעוּוּם אַוְן מִעַן הַאֲטָט אַגְּנָהְיוֹבָן
אוֹיזְצְרוֹיָסִן רִיטֶעֶר פֿאַר מִיר מִיט וּסְלָעָן. האַבָּן מִיר זַוְּךְ פּוֹנָאנְדְרָעַנְגְּוַיְּמַט
אַוְן זַיְנְגַּעַן דָּרַר גַּעַשְׂכַּטְמַע בִּירְעַה גַּעַשְׂכַּטְמַע זַוְּךְ אַונְטֶעֶר דָּרַר חַזְפָּה.

הַאֲטָט מִעַן גַּעַהְיִיסְן גַּעַמְעַן אַיר פֿינְגָּר אַוְן אַנְטָוָן דְּאַס פֿינְגְּנָרְלָה. הַאֲטָט
אַיְזָה נִשְׁתְּשִׁטְמַעְלָט גַּעַמְעַן אַיר פֿינְגָּר. הַאֲטָט מִיר דָּרַר טַאַטְעַ גַּעַנְעַבְן אַ
פְּאַטְשָׁאָן וּוּיְטָעָר גַּעַסְטְּרָאַשְׁעַט מִיטָּן רִיטֶעֶר, הַאֲטָט אַיְזָה שְׁוִין גַּעַנְמַעְמַעְן
אַיר פֿינְגָּר אַוְן בֵּין גַּעַוְאָרְן בִּיְיָ, פָּאַרְוָאָס מִעַן מִיטָּן מֵיד אַגְּנָהְיוֹבָן צַו זַיְנְגָּעָן.
הַאֲטָט וּסְלָעָם טַאַטְעַ אַיר גַּעַנְעַבְן צַוְּיָה נִילָּרָן, אַוְן מִין טַאַטְעַ הַאֲטָט מִיר
גַּעַנְעַבְן צַוְּיָה נִילָּרָן, אַוְן מִעַן זָאָל וּוּרְעָן שְׁלוּם. הַאֲטָט אַיְזָה שְׁוִין גַּעַנְמַעְמַעְן
אַיר פֿינְגָּר אַוְן גַּעַמְעַט דַּי בְּרַכָּה מִיטָּן וִיְדָן, גַּעַנְזָוָט מַולְטָוָב אַוְן
אַגְּנָהְיוֹבָן טַאַגְּנָן. דָּרְגָּנָאָר הַאֲטָט מִעַן מֵיד גַּעַוְעַט בָּאָם טִישׁ מִיט וּסְלָעָם
אַוְן מִעַן הַאֲטָט גַּעַנְעַמְעַט אַוְן אַיְנְגַּעַן מַאֲכָל. הַאֲטָט וּסְלָעָם פְּלוֹצְלִינְגָּן
גַּעַהְיִבְּוָן צַו זַיְנְגָּעָן. וְאַנְתֶּן דַּי מַוְתָּעָר?

— וְאַס זַיְנְגָּטְוּ וּסְלָעָלָעָ?

וְאַנְתֶּן זַוְּךְ:

— אַיְזָה וּוֹל פְּ...

הַאֲטָט מִעַן זַוְּאַרְוִיסְגַּעַפְּרִיטָן.

וְאַגְּ אַיְזָה:

— אַיְזָה וּוֹל אַוְיךָ.

הַאֲטָט מִעַן מֵיד אַוְיךָ אַרְיוִיסְגַּעַפְּרִיט אַוְן דָּרְגָּנָאָר גַּעַוְעַט אַוְנוּ אַיְנְגָּעָם
גַּעַבְעַטְן דָּרַר אַגְּרָעָרָה. דָּרְגָּנָאָר זַיְנְגָּעָן הַאֲטָט מִין שְׁוּעַטְמַעְר
חוּה מֵיד אַזְּוּקְעַנְגַּעַפְּרִיט אֲהַיִּים אַוְן וּסְלָעָם הַאֲטָט מִעַן אַוְיךָ גַּעַלְגַּטְלָאָפָּן.
אוֹבָּאַיְזָה הַאֲטָט גַּעַהְיִת אַ שְׁטִיקָּל שְׁמָחָה, אַיְזָה עַס גַּעַוְעַטְמַעְרָאָפָּן. וְאַס
אַיְזָה בֵּין אַיְזָה דָּרַר וְאַיְזָה נִשְׁתְּשִׁטְמַע גַּעַנְגַּעַן אַיְזָה חַדְרָה פָּוָן דִּינְסְטָאָגָן בִּי זַוְּנְטָאָגָן.

אויף מאָרֶן אַיּוֹ גַּעֲקוֹמָן צָו אָנוּ אוֹיֵף מִיטָּאָג דָּרָר מְחוֹתָג, רַיּוֹ מְחוֹתָנָתָטָע אָנוּ וַיְסַל מִיטּ אָן אַפְּגַּעַנְאַלְטָן קָאָפּ אָנוּ מִיטּ אָ טַשְׁעַפְּיקָל בַּיּוֹ רַיּוֹ אָוָן. רַיּוֹ מְאָמָע הָאָטּ גַּעֲקוֹכְטָ אָ הָוּן אוֹיֵף מִיטָּאָג. אָ הָוּן, זַוְּיַיל אָ נַאֲגַעַז וְאָרָא אָיוֹ קַיְיַין פְּלִיְישָׂ נִישְׁטָא, סִידָן, אָוּ עַס מַאֲכָט וְזַד אָ שְׁמָה. נִיטּ דָּרָר בָּעַלְשָׁמָה רָעַם קַצְבָּג נַעַלְתָּ אָוֹיֵף אָ קָוּ, אַדְרָר אָ קַאְלָב אָוּן וּוּרְטָ מִיטּ אָסְ מְוּשָׂה, וּוּי טִיעַר דָּרָר נַאֲגַעַר וְאָרָא אַיְזָן קַיְעַלְעָ. דָּאָס אָיוֹ אַיְזָן קַצְבָּג, וְאָסְ קַוְּלַעַטְ פָּאָר דָּרָר נַאֲגַעַר וְאָרָא אַיְזָן קַיְעַלְעָ. דָּאָס אָיוֹ בָּאָשָׁט עַלְטָ פָּאָר דָּרָר פְּרִיצִים, וּוּי דָּרָר אַסְעָסָר, דָּרָר שְׁרִיבָעָר, אָ פָּאָר רִיכְבָּעָ מְעַשְׁתָּאַנְעָם. אָנוּ טַאָמָעָר בְּלִיְיָטָ אָוִיס פָּוּן דָּרָם דָּאוּן בְּאַשְׁטָעַלְטָן קַיְעַלְעָ, פָּאָרְקִוְּפָטָ עַר דָּאָס אַיְבָּרְגָּעְבָּלְבָּעָנָעָ דָּיּוֹקָאַנְאַמְּעָס פָּוּן דָּיּוֹפְּרִיצִים.

נַאֲכָן עַסְן אָיוֹ אַיְבָּרְגָּעְבָּלְבָּיְפָּן וַיְסַעְלָעָ בָּאָ אָנוּ. וּי אָיוֹ מִיר אַבְּעָר מִיטּ אָיר טַשְׁעַפְּיקָל נִישְׁטָ גַּעַפְּלָעָן גַּעַזְאָרָן. אָוּ מִיר הָאָפָּן וְזַד גַּעַנְמָעָן שְׁפִּילָן, הָאָבּ אִיךְ רַאָס עַרְשָׁתָעָ אַרְאַפְּגָנָרִיךְן בָּאָ אִיר דָּאָס טַשְׁעַפְּיקָל אָנוּ אִיךְ טָוּ אָ קָוּ — אָ וַיְסַעְרָ אַפְּגַּעַנְאַלְטָעָר קָאָפּ. הָאָבּ אִיךְ אַנְגָּהָוִבָּן שְׁרִיְיָעָן: — פָּעָ, אָ פָּאָרָן, אָ פָּאָרָן.

הָאָטּ וּיְזַרְעַלְמָטָ אָנוּ אַנְגָּהָוִבָּן צָו חַיְינָעָן. אַיּוֹ דָּרָר טַאָמָע גַּעַזְאָרָן בַּיּוֹ אָוֹיֵף מִיר אָנוּ הָאָטּ מִיר אַפְּגַּעַשְׁמִיךְן פָּאָר וַיְסַעְלָעָן אָין דָּיּוֹ אַוְיָנָן (דָּרָר טַאָמָע פָּלָעַנְטָ מִיר אַפְּטָ שְׁמִיְיכָן). בָּעָה שְׁמִיְיכָן הָאָטּ עַר מִיר אַוְיָנְעַלְעַנְטָמָטָן סִינְיאָעָ עַבְרוֹהָ: — אָ אַיְגָנְעַלְעָ, אָ אַיְגָנְעַלְעָ וּוּטָ וַיְיַטְעַר נִישְׁטָ אַפְּרִיךְן דָּרָם טַשְׁעַפְּיקָל וַיְסַעְלָעָן נִישְׁטָ רַוְפָּן וּיְפָאָרָן ...

שְׁרִיּוֹ אִיךְ וַיְיַעַנְדָּרָן אַוְנְטָעָר דָּיּוֹ שְׁמִיְיכָן:

— נַיְיָן, טַאָמָעַלְעָ, אִיךְ חַולְלָ שְׁוִין וַיְיַטְעַר דָּאָס נִישְׁטָ טָוּ. אָנוּ וַיְסַל הָאָטּ פָּוּן נְרוּסָן גַּעַזְאָרָן אַנְגָּהָוִבָּן צָו לְאָכָן, בְּשָׁחָה מַעַן הָאָטּ מִיר גַּעַשְׁמִיךְן. דָּרְעַנְאָרָן הָאָטּ מַעַן וּיְזַעְקַנְעַפְּרָתָ אַהֲיִים, אָנוּ מִר וַיְיַעַנְעָן וַיְיַטְעַר גַּעַזְאָרָן בְּרוֹנוֹ: וּיְפָאָר דָּרָר חַרְפָּה, וְאָסְ אִיךְ הָאָבּ אִיר אַנְגָּעַטָּאָן, אָנוּ אִיךְ פָּאָר דָּיּוֹ שְׁמִיְיכָן, וְאָסְ אִיךְ הָאָבּ צְלִיבָ אִיר גַּעַרְאָן.

אוֹיֵף מאָרֶן אַיּוֹ דָּרָר טַאָמָע מִיטּ דָּרָר מַאֲמָעָן גַּעַנְאַגְּנָעָן צָום מְחוֹתָן אוֹיֵף אָ מִיטָּאָג, אָנוּ אִיךְ הָאָבּ נִישְׁטָ גַּעַזְאָלְטָן נַיְיָן. הָאָפָּן וְזַד נָאָר דָּיּוֹ מְחוֹתָמִיךְן אַלְיָוּנְעַפְּרִיטָן, אַבְּעָר אִיךְ מִיטּ וַיְסַעְלָעָן וַיְיַעַנְעָן וְזַד נִשְׁטָ צְנוּוֹפָד גַּעַקְוּמָעָן. שְׁבַּת הָאָטּ דָּרָר מְחוֹתָן גַּעַמְאָכָט בָּאָ וְזַד אָמָנָן אָנוּ דָּרָר טַאָמָע הָאָטּ מִיטּ גַּעַנְוּמָעָן צָום דָּאוֹנוֹן. מַעַן הָאָטּ מִיר אַיְפָנְעַרְוָן שְׁשִׁי, וּוּסְעַמְקָמָט אָחַתָּן נָאָר דָּרָר חַהְנוֹהָ. נְעַפְן טְשָׁ, וְאָוּ מַעַן לִיְיָנָט, הָאָטּ מַעַן אַזְוַעַנְעַשְׁטָעַלְטָ אָ בִּינְקָעַלְעָ, אָנוּ דָּרָר טַאָמָע הָאָטּ גַּעַמְאָכָט מִיטּ מִיר דָּיּוֹ בְּרָכָה. אָ טְלִיחָלָ פָּאָר מִרְּ הָאָטּ שְׁוִין דָּרָר טַאָמָע בְּאַשְׁטָעַלְטָ דָּוָרָךְ דָּוָרָךְ

דרעם בעל-ענלה, ער זאל מיר ברוינינגען פון בריסק, אונ נאכן דאונגנון גאנגען
לעקלען און בראנפֿן, מען האט מיך גועעט באמ טיש, אבער ויסל האט
גיטשט געוואטל וויז באם טיש מיט מיר.

אווי אווי איז איזוק א פאָר חורשים, מיר זיין געווען ברזונג. עס אווי געקוומון פסח, האט ר' מאַמע געבעטן זיסלען צו זיך אויף פסח. מען האט געוויאַלט, אוין מיר ואַלן שווין שלום זערן. ר' מאַמע האט אונז געגעבן ניס, און ר' שווינער האט אונז אויך געגעבן ניס צום שפֿילז'יך. איך בּינְנֵי געוווען אַבְּנִיחֵיד אונז האָבּ געפרענט דּיר פֿיר קשיות. אוין זיסלען, זוי ס'וויז'יט אַוִים, געפעלען געוווען מײַנע קשיות פרעגן, און דערנְאָךְ האָבן מיר זיך בּיַירע געשפֿילט אַנְיָין ניס, בּײַידּע טעג יומְטּוֹב. אויף ר' אַנדְרֶעָרָע טעג פֿסְחָהָט מִיךְ פֿאָר בעטן דּער שׂוֹעֵר. האָט מיר ר' מאַמע אַזּוּקְנְעִירָט. רֻעַם גַּאנְצָן טָאנְזָן בין איך געוווען באָם שׂוֹעֵר, געשפֿילט מיט זיסלען, און און אַוְונְט אַוִי געקוומען ר' מאַמע מיך אַפְּפִיר אַהֲיָם שלְאָפָּן און אַין דּערפֿרִיהָה האָט זי מיך זוּוּטְנָאָר געבראָכָת צום שׂוֹעֵר.

רעם לעצמן מאנ פסח האב אויר פארשטיילט ריי גאנצע ניס בא זיסלען.
ווײ איז געווען א קלונגע, אונ האט פמעט בעסער געשפיטל פאר מיר, בין
איך געווארן ביין, אונ זויטער אויר אראפנעריסן רעם טשעפיך און נישט
ווילנרגין א גשררי געגעבן:

פֶּרֶן!

ראַה האָב אִיךְ זיךְ געקויפט אַ מפֿטיר. ווּסְלָן אַיזְן צוֹנוּלָאָפָן צוֹ דער מוטער
מייט אַ גרוּיס געוֹזַיִן. האָט דֵי מוטער מיר געגעַן אַ פָּאָטש פָּוּן גרוּיס פֿעַם.
דער פָּאָטער האָט געוֹאנְט, אוֹ ער ווּט מיר שׂוֹין צוֹשְׁטעלָן אַ
געַשְׁמִיסְעַטְסָם באָם רבִּין, בין אִיךְ אַנטְלָאָפָן אֲהַיִם, אוֹן דער שׂוּעָר אַיזְן
בָּאָלֶר געקוּמָעַן צוֹם טָאָטן מִיט אַ "סְפָּרָאַזּוּעַ" אוֹפְּ מִיר:

— סטייטש, איז צעללאן אינגל, מען מו איז איזן מסל פאר אלע מסל אונטשיסן, או ער ואל האבן צו געריניקען.

האט מען שיין איבערגעגעבן דעם רבין, או ער זאל מיך גוט אַפְּשָׁמִין פֶּאֲרָר מײַן רײַסן וויסלען דעם טשעפיק און רופֵן פָּאָר. דער רבי האט מקיזט-פְּאַקְּנָה געווען נאָר ביהר-שאָת, און פָּוֹן דעםָאַלְתָּן האָפָּא אַיך שויין קיינט-אַל אַאר נישט געריסן דעם טשעפיק און נישט גערופֵן זי מיטן מיאָסָן נאָמען. און מיר זוינע געווען ברווען אַנְגַּע יאָר ביז אַיבְּעָרָאֵיר פָּסָח.

האט די>Show גער וידער געבראקט זיסלען צו אונז אויף פסח און
בידיע מאמעס האבן זיך אריינגעעלענט צו מאכן צוויישן דעם "פאר-פאלאק"
אַ שלום. מיר זייןען שלום געווארן און האבן זיך שון מער נישט געקרינט.

אויסנערט און דעם טשעפיק, און מיר האבן איז דעם געשפלייט און ניט.
פריהער פלען מיר שפילן איז מײַן יארטאלקע.

אזו מיר ווינען אלט געווארן אָ יאָר צוועלף, האט מײַן טאטע מיר אויסס
געואנט דעם פּוֹר, אָזֶה מיר ווינען מײַן אָזֶן זוֹיְבּ. וְאָסּוּלְבָּעַ האט וויסלאַ
געואנט אָרֶט מְאַמָּעַ, אָזֶן מַעַן האט אָנוֹן צוֹנוֹפֿגְּנְעֵבְּרָאַכְּטַ.

די מאמע האט וויסלאַן אויסגעלערנט, ווי זיך אַרְפַּךְ זיך באַנְיִין מִיטְן
מאַן, אָזֶן מִיךְ האט דער טאטע אויסגעלערנט, ווי אַיך זאל מִיךְ באַנְיִין.
ווינען מיר געבלוּכְּן מַאַן אָזֶן זוֹיְבּ אָזֶן מיר לעַבְנַן מִיךְ בְּיוֹ אַוְיףּ הַיְּנִינְגַּן
טאָג, גַּעֲלוּבְּטַ רְדֻר אַוְיבְּרָשְׁטָעַר. זיך נִיטְמִיר אָפְּלִוּ קְלָלוֹת צִיטְנְחוּזְיִי,
נָאָר אִיך בְּין שְׂוִין צוֹנוֹוִינְטַן. אִיך עַנְטְּפָעַר אִיר נִישְׁתַּ, אָזֶן אַיצְטַ,
דְּרֻר אַוְיבְּרָשְׁטָעַר, מַאַכְּן מיר חַוּנוֹה אַ טְאַכְּטָעַר, זָאָל זָוִין מִיטְ מַוְלַּ
אַטְ דִּי אַמְּחָעַ מַעַשְׁהַ, וּזְאָסּ אִיך האָבָ אַומְשִׁנְעַ אַוְיסְפְּרִילִיךְ גַּעֲבָרָאַכְּטַ.

אוֹזְוּ האָבָן זיך אַלְעַ פְּאַרְפְּאַלְקַ גַּעֲבָרַט. דְּאָס אַונְגְּנַלְעַ האָבָן זָוִין
עלְטָעַרן צוֹנוֹנוּמָעַן אָזֶן דְּאָס מִירְעַלְעַ — אַרְעַעַלְעַרְעַן. אָזֶן מַעַן פְּלַעַגְטַּ
זַיְ שְׁטַעַנְגַּן צְוֹאַמְעַנְגְּבִּיןְגַּן, אָזֶן זַיְ זָאָלַן זיך שְׁפִּילַן, אָזֶן זָוִין זַיְ
געַוְעַן שְׁכָנִים, האָבָן זַיְ זְוִיְּטָעַר גַּעֲשְׁפְּלַטַּ, זַיְ פְּרַהְוָהָר. זַיְ פְּלַעַגְטַּ
צְעַשְׁלָאָן פִּילְמָאָל, אָזֶן עַר פְּלַעַגְטַּ אַפְּרִיסְוִן דַּעַם טְשַׁעְפִּיקַ אָזֶן דִּי טְאַטְעַסְמַ
פלַעַגְטַּ זַיְ בְּאַשְׁטְרָאַפְּן מִיטְ רִיטָּעַר, זַיְ פְּאַרְצִיְּטַןְ.

שְׁמִינִין קִינְרוּרַ אָזֶן גַּעַזְעַנְגְּטִיכְעַ זַיְן. פְּאַר אַ מִינְגְּסְטָעַר
קְלִינוּינְגִּיְּטַ פְּלַעַגְטַּ מַעַן בָּאָלָר שְׁמִינִין. מַעַן פְּלַעַגְטַּ שְׁמִינִין אַיְנְלָאָר, בָּעַלְ—
הַבְּהַלְאָר, הַיִּסְטַּ עַם, פּוֹן פְּעַרְצְעַדְפּוֹפְּצַעַן יִאָר, וּזְאָסּ האָבָן שְׂוִין אַלְיִין
קִינְרוּרַ, אָזֶן שְׁמִינִין מַאְמָעַס פּוֹן קִינְרוּרַ.

מַעַן כֹּו אַבְּעַר אַגְּנָעָקָעָן, זַיְ דְּאָס אָזֶן נִישְׁתַּ מַאְרָנַעַ, אָזֶן רַובְ
פּוֹן דִּי רְאַזְיְגַּעַן חַהְוָה־גַּנְהַאְטָעַן האָט זַיְ דָּרְגָּנָאָר, אַוְיסְוּאַקְסְּנָרִין, גַּאנְעַן גַּוְטַּ
איַנְגְּנַלְעַבְּטַן. מַאַן אָזֶן זְוִיְּבּ האָבָן אַיְנְעַ דִּי אַנְגְּרָעַר גַּעֲשְׁעַצְטַן אָזֶן זַיְ
הַאֲלָט גַּעַרְהָאָטַן. נָאָר אַ מַעַות האָט זַיְ דָּרְגָּנָאָר אַרְגְּמָנָרִיסְוִן פְּאַר דִּי גַּעַוְעַר
אָזֶן האָט זַיְ גַּעַמְוֹת נְטַ.

די פְּהַלְהָה האָט, זַיְ גַּעַוְאָגַט, מַעַר נִישְׁתַּ מַגְרִיעָרַט, זַיְ אַיְזַן יִאָר.
אוֹ דְּרַעַר קְלָאנְגַּן וּוֹעַן אַוְקָאָוּ אָזֶן גַּעַקְוָמָעַן אָזֶן קְאַמְּמָנִיאַ, וּזְאָנָעַן שְׂוִין
די פְּנִי גַּעַקְוָמָעַן פְּרַעַנְגַּן דַּעַם זַיְרַן וּוֹעַן רַעַם. מְחַמָּה דִּי זַיְן אָזֶן גַּעַזְעַנְגְּ
זַיְהָר אַ זְוִיכְתִּינְגַּעַן פְּאַר יַעֲגַעַר צִיטַן, אָזֶן אַהְרָקְלִיוֹזְעַר גַּעַפְּאָרַן קִין בְּרַקְ
אָזֶן אַגְּנַגְעַרְעַגְטַן דַּעַם אַיְסְפְּרָאַזְנִיקַן. דְּרַעַר לְעַצְטָר האָט גַּעַעַנְטְּפָעַרְטַן, אָזֶן עַפְּעַס
אוֹזְוִינִס אָזֶן יִאָגְגַּעַן פּוֹן מִינְסְטָעַר. לְמַשְׁלַּח, עַס אָזֶן גַּעַקְוָמָעַן פּוֹן
פְּעַטְעַרְבּוֹרְגַּן אַ פְּאַפְּיַר צַוְּ דִּי נַוְעַרְנַאְטָאָרַן, אָזֶן וּוֹלְכַן עַס וּוּרְטַ
מַעַלְן דְּרַעַר רַעַנְיָוָגָן, צַוְּ וּוֹפִילְ יִאָר האָט מַעַן בָּאַ אַירְן חַוּנוֹה, חַיְל

מען האט זיך דערוואוסט, איזו די אירישע זעלגער זייןען פטעהט אַם מײיסטען
פֿאָטערס פֿון עטיליכע קינדרער, און לוייט דעם איספראָזוניקס השערות,
וועט דער מיניסטער אָודאי אַרוויסגעבן אַן אָוקאָו, איזו פֿאָר צוֹאנציג יְאָר
וְאָלָן אִינְגְּלָאָךְ נִשְׁתְּחַוֵּנָה דְּאָבָּן, אַן אָוֹיָ אַוְיָ, פֿאָרְשְׁטִיט וְיָר, מִירְלָאָךְ.
אַן אַז אַהֲרָן־לְיוּעָר אַיז גַּעֲקוּמָעָן קִיןְ קָאמָעָנִיךְ, האט זיך בָּאָלֶר אַנְגָּעוּהוּבָן
די בהלה.

אין בריסק האט זיך די בהלה אַנְגָּעוּהוּבָן פֿרִיהָעָר, אַז אַז אַמְּנִיצָּעָר
הָאָבָּן נָאָרְנִישָׁת פֿאָרְגָּעָנוּמָעָן, וְיָיָה אָבָּן נָעָקוּט אַוְיָפְּ אַהֲרָן־לְיוּעָר. ער
הָאָט אַכְּבָּעָר נִשְׁתְּחַוֵּנָה אַפְּשָׁתִיָּן פֿון אַלְעָ אַירָּן אַן החינה גַּעֲמָאָכָּט
וְיָיָן טָאָכְטָעָר צָוּ עַלְפְּ. יְאָר.

קַאֲפִיטֵל IV

מיין פָּטָעֶר מְשָׁה. — זַיִן נִינְגָּן צֹ חַסְדִּוֹת. — דָּעֶר שְׂדִיק. — רִי לִיוּעֶר דָּעֶר נְרָאֶנֶּר רְבָּ. — מַיִין מְטוּעָר. — מַיִין פָּטָעֶר אַלְסָם הַיּוּסְרָה חַסְדִּי. — זַיִן אַנְטְּלוּזָן צָמָרְבִּין. — זַיִן קַאֲפָף מִיטָּן זַיְדָן. — דִּי אַרְעָנֶעָר. — קַאֲמַעְנִיצָּעָר. — דָּעֶר דָּעָוְוָאָר.

חַסְדִּוֹת.

אַהֲרֹן־לְיֻזָּר הַאֲטָט גַּהְאָט אַ זַּוְן מְשָׁה, וְאַם אַיז גַּהְוָעָן אַ גַּהְרָאָטָן אַנְגָּל. צֹ צְוּעָלָף יַאֲרַ הַאֲטָט שְׁוִין דָּעֶר וַיְוָעַ אַגְּנָעָהָיָבָן צֹ צְוָלָאָן שְׁרָכָנִים, וַעֲמָעָן עַר הַאֲטָט גַּהְאָגָט, אַז עַר וַיְוָיל פָּאָר זַיִן זַוְן מְשָׁהָן גַּהְעָמָעָן אַ רְבָּס אַטְאָכְטָעָר, אַזְּ רָוקָא אַ גְּרוּסָן רְבָּס.

דָּעֶר שְׁרָכָן, רִי בָּעָרְלָמִיכָּל, הַאֲטָט אִים מְזָרְיעָן גַּהְוָעָן, אַז דָּעֶר הַינְּגָעָר רְבָּס הַאֲטָט אַ בְּרוּרָע, נְרָאֶנֶּר מְזָרְהָהָרָה, רִי לִיוּעֶר, וְאַם אַיז רִי הַיְלָלִים אַן אַיְוָעָם. רִי הַיְלָל אַלְיָזָן אַיז רִי חַיִּים וְאַלְאָוְשָׁנִינָּעָרָם אַן אַיְרָעָם. אַלְוָא, אַיז דָּאָס גַּאֲלָע יְחָוָס. דָּעֶר דָּזְוָינְגָּעָר רִי לִיוּעֶר הַאֲטָט אַ טְאָכְטָעָר, אַ מְיָרָל, וְאַם שְׁטָיִיט אַין שְׁרוּכָּים. וּוֹיָס עַר אַפְּעָר נִישְׁתָּחָט, דָּעֶר שְׁרָכָן, צִי יְעָנָעָר וּוּעָט זִיךְּ לְאַזְּ רַיְדָן אַ שְׁירָוֹן מִיטָּן אַ אִסְּפָאַרְשָׁתְּשִׁיקָּם אַ זַּוְן.

— אַיְרָוּ וְאַלְטָה דָּאָס גַּעֲקָאָגָט אַפְּשָׁר אַוִּיסְפִּירָן, — הַאֲטָט דָּעֶר שְׁרָכָן גַּעֲנָעָפָן צֹ פָאַרְשְׁתִּיְיָן, — מִיטָּן אַוְנוּעָר רְבָּס, אַז עַר וְאַל חָעָלָן, קַאֲן אַפְּשָׁר זַיִן דָּעֶר שְׁוֹרָךְ.

אַהֲרֹן־לְיֻזָּר אַיז דָּאָס גַּעֲפָלָן גַּהְוָאָרָן, הַאֲטָט עַר גַּעֲשִׁיקָּט דָּעָם שְׁרָכָן צָמָרְבִּין. דָּעֶר רְבָּס הַאֲטָט דָּעָם שְׁרָכָן אַרְיוֹסְגַּעַטְרִיבָּן.

— אַ הְוָה אַבְּיִסְלָן — הַאֲטָט דָּעֶר רְבָּס גַּעֲפָעָסָט, — צֹ רַיְדָן מַיִין בְּרוּרָע,

רָעָם נָאוֹן, אַ שְׁירָוֹן מִיטָּן אַ קַּאֲמַעְנִיצָּעָר אִסְּפָאַרְשִׁיקָּה.

אַהֲרֹן־לְיֻזָּר הַאֲטָט קַיִּין סְרָ נִישְׁתָּחָט גַּעֲלָעָרָם, אַיז אַלְיָזָן אַוְעָק צָמָרְבִּין:

— אַיְרָוּ וְיִסְטָה, רְבָּס, אַז אַיְרָהָבָן וְעַהָּר אַ גַּוְתָּ אַיְנָגָל פָּוָן צְחָעָלָף

— יַאֲרָ... אַיְרָהָבָן אַרְוָאִי פָּוָן אִים גַּהְעָרָט... .

דעך רב האט גוטמוטיג געגענטפערט:

— איך האט אבער געהערט, או איעיר אינגל האט א גוט קעפל.
— איך האט אבער געהערט, — דערט וויטער אהרכְלַיּוּעָר, — או
איעיר ברודער, ר' לייער, דער נראנער רב, האט א מירל, וואס
שטייט אין שידוכים, וויל איך זיך מיט אים מהחטן זיין, געלט, וויפיל מען
וועט מיר הייסן, וועל איך געבן. בעט איך איך טאקט, או איר זאלט
זיין דער שעדן פון דעם שידוך. ווארום איך זיין, או ווען איך וועט ראנט
אייעיר ברודער, וועט ער איך פאלגן. דער שעדן בערלט-טיכל האט מיר אפילו
איובערנונגעבן, או איר האט זיך שטאטרק «אנגעבייערט» אויף אים, —
האט זיך דער ווירע וויטער גערערט, — ווי קומט ער רירין זיין ברודער
דעם נאוזן מיט א איספאָרטשיק? זאג איך איך אבער, רב, קורץ:
איך ניב איך צוֹיְרָה אַרְעָרָה אַרְעָרָה זיך זאלט ועהן אויספֿרִין דעם שידוך,
אַרְעָרָה אַרְעָרָה זיך זונן אַנְדְּרָעָר שטאט. איך ניב איך צוֹיְרָה פֿוֹ אַבְּעָר
שפת. אויף איך וועט מיר אַפְּוָאנָן דעם שידוך, זאלט איך גלייך אין דעם
עלפּוֹ טאג אַרְוִיסְפָּאָרָן פֿוֹ קָאמְעָנִי.

און דעם פֿאֶל האט זיך, פֿאָרְשְׁתִּיחַט זיך, אַרְוִיסְגּוּווּין דער זירע מיט
זיין נאָצֵן דעַסְפָּאָטִים אַן ווַילְקִיט.

דעך רב איז געבלַפְּן טוֹט, ווי דִּי זָאנְט. ער האט געוואָסֶט, או קוֹם
האט אהרכְלַיּוּעָר אַרְוִיסְגּוּווּן, וועט ער זיך שוי האַלְטָן אַן דעם, וואָרום
בָּאָ אַס אַיז נָעָזָאנְט — געטָאנְ, אַן ווער קָאָן זיך דָּאָס קָעָן אַיס שְׂטָעלְעָן?
האט דער רב געבעטָן, או אַהֲרָכְלַיּוּעָר זאל אַס וּאָרטָן צוֹיְרָה זָאנְ
צִוְּטָן, וועט ער זָאנְ אַחֲשָׁוְהָה. דער מיט אַיז אַהֲרָכְלַיּוּעָר מספִּים גּוֹזָאָרָן.
דעך רב האט געשייקט רָוּפְּן אַ פְּאָר בעלְדְּבָּטִים חַשּׁוּבִים, האט ווי
פֿאָרטְּרוּיט דִּי נָאָגָעָן גַּעַשְׁכִּיטָן אַן האט זיך מיט זיין געהאלטָן אַן עַצְּה.
די בעלְדְּבָּטִים האָפְּן באַזְוָאנְרָעָרט דעם זירען אַכְּרוּות, או עס אַיז
אַ רְזִיכְהָרִינְגָּעָן זָאָר צוֹ גּוֹטְן אַיז נָאָזָן, וְאַס אַיז אַוְיסְגּוּנְקָאָטָן דָּוָרָךְ אַיז
דוֹרָךְ מיט דִּי נָרָעָטָן גָּאוּנִים: דער נָרְוִיסְעָר אַיז נָאָזָן ר' לִיבְּ-אִיטְּשָׁע אַיז דער
רְבִּיצְנָס אַ בְּרָודְעָר, ר' הַילְּלָה — אַיְלָעָר אַ פְּאָטָעָר, ר' חַיְּם זָאָלָאָשְׁנָעָר
— אַ זִּירָעָ, ר' אַיְצָעָלָע זָאָלָאָשְׁנָעָר — אַ פְּעָטָעָר, דער נָרְוִיסְעָר אַיז
ר' יְחוּקָאָל, זָאָלָעָר אַיז גַּעַעַן פְּרִיהָעָר דעם ווַילְנָעָר גָּאוּנִים אַן אַיזְדָּעָם,
אַיז ר' לִיְוָעָר אַ פְּאָטָעָר, ר' שְׁמַאְלָל מִינְסָקָעָר גַּלְּלָ-רָב אַיז זָוִינָעָר אַ
זִּירָעָ, ר' שְׁמָחָה, נְרָאָנָעָר גַּעַעַן גָּעָרָבָר אַיז זָוִינָעָר אַ
רְרִיאָיָה בְּרִירָעָר זָוִינָעָר גָּאוּנִים אַיז רְבָּנִים אַיז דִּי נָרָעָטָן שְׂטָעָט — זָאָלָטָן
אַ שְׁדוֹךְ מיט אַ אַסְפָּאָרְשְׁטִיךְ. נָאָר פְּאָרְפָּאָלָן, אַהֲרָכְלַיּוּעָר זָאנְט,
וועט ער אויספֿרִין זָיְנִים, וואָרום זָאָס פְּרָטָעָר דָּעָן נִישְׁתָּאָוִיסְ? אַיז ווי
הָאָפְּן אַס קִיְּן עַזְּהָ נִישְׁתָּאָוִיסְ גַּעַבְּן.

דאך איז געבליבן, או ער זאל שרייבן דעם בדורער, ר' לייערין, קיין גראנער מפֿחַ דעם, און זוי יונגעָר וועט זאנַן, איזו וועט ער טוּן. ער האָט געשקט אַ בריף און באָקּוּםָן נאָר אָן אָמְגּוּרִיכְטָעַ אַשְׁוֹבָה, אָמְגּוּפְּעָרַטְמַט אָזָא אַנְגְּהָאָלֶטְ:

“איך זעה, בדורער, או דאס איז פֿאַשְׁעַרטְפּוֹן נאָט. מסָהָמָא זוֵיל אַזְוֵי נאָט. דָּאָרְפּוֹן מִיר זַיְן צְפִּירְרָן מִיט זַיְן מִשְׁפָּט. איזו דער חַתְּן כָּאָטש אַ גַּוְתְּ אַינְגָּלְלָה? אַוְיבַּס קָאָן פּוֹן אִים אַרְוִיסְקוּמָן אַ רַּעֲכְטָעַר לְמָרְן, קָאָן מעַן רַעַם שִׂרוֹךְ טוּן.”

דרער רב האָט אָפְּגַּעַטְרָאָן דַּעַם בְּרִיףְ צַו אַהֲרֹן-לְיְוּרָן אָן גַּעֲווֹזַן אִים. אַהֲרֹן-לְיְוּרָן אָיז גַּעֲווֹזַן גַּעֲווֹאָרַן מְלָא שְׁמָה.

— איַצְטַ, קְרִינְט אַיר בָּאַ מִיר, רְבִי, נָאָר אַ רַּוְבֵּל אַ זָּאָר שְׁכָרוֹת — האָט ער גַּעֲרִיבָן דַּי הַעַט מִטְּהַפְּעָלוֹת, — אַיך וּולְפָאָרְן קַיְן גְּרָאָנָר וְעוֹהָן דָּאָס מִירָל. טָאָמָעָר אָיז דָּאָס מִירָל, חַילָּה, אַ קָּאָלִיקָעַ אַרְעָר וְעוֹהָר אַ חַעַלְיכְּעָד? אַיך הַאָבָט מִין מְשֻׁהָן וְעוֹהָר לִיפְ, זָוֵיל אַיך אִים גַּעַפְּן אַ רַּעַכְטָעַר וְוַיְבַּ, אַוְיסְעַר דַּעַם יְחוּסַ.

קַיְן גְּרָאָנָר אָיז ער גַּעֲפָאָרַן צְוָאָמָעַן מִיטָּן רְבִי, אָן דָּאָס מִירָל אָיז אִים גַּעֲפָלָן גַּעֲווֹאָרַן. מַעַן דָּאָט גַּעֲשְׁוִיבָן הַנָּאָט אָן צְוָעָאָנט טִוְּנָט רַוְבֵּל נְרָן. דָּרְיַי יָאָר קָעְסָט דָּאָרְפַּעַר וְזַי גַּעַפְּן בָּאַ זָּיְד אַין קָאָמָעָנִיךְ אָן הַאלְּטָן דַּעַם וּוֹן אַ מְלָמָר, אָן דָּרְעָנָאָר זָאָל ער וְזַי אַפְּשָׁקָעַן קַיְן גְּרָאָנָר, אָן דָּרְעָר אַיְרָעָם זָאָל לְעָרְנָעַן בָּאָס שְׁוֹעָרַ, אָן ער וְוַעַט שִׁקְוָן גַּעַלְטַ פָּאָר דָּרְיַי קָעְסָט.

דרער חַתְּן מְשָׁה אָיז אַלְטַ גַּעֲוָעַן צַו דִּי הַנָּאָט דָּרְיִצְעָן יָאָר, אָן דָּרְיַי פָּלָה שְׁרָה אַכְּצָעַן אַרְעָר נִינְצָעַן יָאָר. נִישְׁתָּאָסְטָמַת האָט אַיר אַפְּטָעַר אַזְוֵי נִיר אַיְנְגַּנְעַשְׁטִימַט.

צַו דָּרְעָר חַהְנוֹה זַיְנָעַן אַרְאָפְּגַּעַטְפָּאָרַן רְבָנִים פּוֹן דָּרְעָר גַּעַנְצָעַר פָּאַמְּלִיעַ, אָן דָּרְיַי חַהְנוֹה אָיז גַּעֲוָעַן אַזְוֵי גַּרְוִים, אָיז דִּי נִאנְצָעַ אַכְּטַמְּגַן הַאָט שְׁטָאָט גַּעַטְאָן אָן גַּעַהְלִיעַט. בְּרָאָנְפָּן אָיז גַּעֲוָעַן גַּעַנְצָעַ פָּעָסָרַ. דָּרְעָר עַלְמָן האָט גַּעַטְרָוְנְקָעַן אַוְיכַּ וְזָאָס דִּי גַּעַלְטַ שְׁטִיטַ.

די מְחוֹתָנִים מִיט דִּי רְבָנִים זַיְנָעַן אַזְוּקְגַּעַטְפָּאָרַן צּוּפְרִין, זַי הַאָבָן נָאָר קִינְמָאָל נִישְׁתָּאָסְטָמַת גַּעֲוָעַן אָאָ בְּרִיטַעַחַן אָן הַאָבָן אָזָאָר קִינְמָאָל נִישְׁתָּאָסְטָמַת גַּעֲוָהָגַן, אָיז אַ נִּאנְצָעַ שְׁטָאָט זָאָל הַוְּלִיעַן אַוְיכַּ אַ שְׁמָה. אַבְּעָר זַי הַאָבָן נִישְׁתָּאָסְטָמַת גַּעֲוָאָסְטַ, אָיז כְּמַעַט אַלְעַ, וְזָאָס זַיְנָעַן גַּעַקְוָמָעַן צַו דִּי מְאַלְצִיטַן, הַאָבָן דָּאָס נָאָר גַּעַטְאָן פּוֹן אַיְמָה אָן נִשְׁתָּאָסְטָמַת פּוֹן אַהְבָה.

פָּאָר מְשָׁהָן האָט אַהֲרֹן-לְיְוּרָן גַּעַוּכְטַ עַפְּעָס אַ גְּרוּוֹסַן פָּאָר אַ מְלָמָר. ער האָט גַּעֲוָאָלַט, אָיז זַיְן זָוֵן זָאָל אַזְוֵי וּוּרָן אַ רְבַּ. עַפְּעָס אַ קְּלִינְגִּיקַט, ער פָּאָלְטַ אַיְצַט אַרְיַין צַו אַזְוֵי חַבְרָה רְבָנִים אָן נָאוֹנִים.

האט ער אראפנערבראקט פון ברייסק איינעם א ר' אַרְעָלֶעֶן, אַ וּלְתַעֲנֵר
 למורן, האט צונקליבן צום ווֹן נאָך אַ דָּרִי נְגִירִישׁוּ אָן גּוֹטוּ אַנְגְּלָאָך,
 אָן מַעַן האט גּוֹנוּבָּן ר' אַרְעָלֶעֶן הַנְּגָרָעָרֶט רָוֶבל אַ וּמָן, ער וְאַל לְעַרְנֵעַ
 מִיט דָּי פִּיר אַינְגְּלָאָך, וּלְכֻבָּן וַיְנַעַן שִׁין גּוֹעוֹן חַחְנִים. אָן אָן יְעַנֵּר
 צִיְּת אַיִּוֹ פִּנְגְּפָאָזְן-צְהָוָאנְצִיּוֹן רָוֶבל פָּאָר אַ וּמָן גּוֹעוֹן אַ שְׁלֵל מִיט גּוֹלְט.
 אַפְּבָעָר אַהֲרָן-לִיּוּעָר האט זַוְּר אַינְגְּאָאנְצִן אַפְּגּוֹנָאָרט. ער האט נִישְׁתַּ
 גּוֹוֹאָסְטַּן, אוּ ר' אַרְעָלֶעֶן אַיִּוֹ אַ גּוֹרִיסְטָרֶר חַסְפִּיר, אָן ער וּוְעַט נַאֲרָםְאָן
 וַיְנַעַן הַלְּמִידְרִים פָּאָר חַסְדִּים אָן נִשְׁתַּ אַיִּוֹ פָּאָר רְבִּנִּים. ר' אַרְעָלֶעֶן האט
 אַיְנְגְּעָפְּלָאָנְצִט אַיִּוֹ וַיְנַעַן הַלְּמִידְרִים חַסְדִּוֹת אָן האט וַיְיַעַמְּדַכְּט פָּאָר הַיְסָע
 חַסְדִּים, אָן אָז וַיְיַעַלְנֵהָאָבָּן, וּלְעַל זַוְּר אַיִּוֹ גּוֹעוֹן אַ פָּאָלָר מַאֲכָן אַ
 הַיְרָא צּוֹם רְבִּין, ר' מְשַׁהְלָעַ קָאָפְּרִינְגָּר, וֹאָס אַיִּוֹ גּוֹעוֹן ר' אַרְעָלֶעֶן רְבִּין.
 אַהֲרָן-לִיּוּעָר אַיִּוֹ, פָּאָרְשָׁטִיִּים זַוְּר, גּוֹעוֹן אַ גּוֹרִיסְטָרֶר מַחְנֶגֶר, אָן דָּרָרֶר
 נַאֲר אַ גּוֹרְסְעָרֶר אַיִּוֹ, אוּ צֹו אִים אַיִּוֹ גּוֹקְעָמָן אַ יְרַעְנֵעָן פָּוֹן וְאַסְטָאָחוּעָ
 אָן גּוֹקְלָאָנְט וַיְקָרָאָים, אוּ דָרָר וּוֹן אַיְרָעָר אַיִּוֹ גּוֹוָאָרֶן אַ חַסְפִּיר,
 האט דָרָר רְבִּין גּוֹהָיְקִין דָרָר מַסְטָרֶר רְיִיסְן קְרִיעָה אָן וַיְצִין שְׁבָעָה. אָן
 דָרָר בְּרוּדָרֶר, ר' לִיּוּרָקָעֶר, דָרָר גּוֹרָנָגָרֶר רְבִּין, אַיִּוֹ אַוְרָאיִיּוֹ גּוֹעוֹן אַ
 פָּאָרְקָאָכְטָעָר מַחְנֶגֶר, דָּס אַיִּוֹ דָּאָךְ עַפְעָס פָּוֹן ר' חַיִּים וְאַלְאָזְנִיגְעָרָס
 קִינְרָעָר!

אָן טַאָקָע בְּאָלָר נַאֲר דָרָר חַהְנוֹה, האט זַוְּר דָרָר וּוֹן מְשָׁה אַרְוִיסְ
 גּוֹנְגְּבָעָט פָּוֹן דָרְהָיִים אָן אַוּוּקְנָעְפָּאָרֶן קִיְּוִן קָאָבְרִין צּוֹם רְבִּין. מְשָׁה
 האט גּוֹוֹאָסְטַּן, וֹאָס פָּאָר אַ מְלֻחָמָה ער וּוְעַט דָּאָהָבָן מִיט וַיְזִין פָּאָטָעָר,
 ער האט אִים גּוֹעַקְעַנְט.

ער האט אַוְיִיךְ גּוֹוֹאָסְטַּן, אוּ ער מַאֲכָתָן אַ חַוְּרָבָן בְּאָמָ שְׂעוּרָם
 פָּאָמְלִילְעָ, דָי מַחְנֶגְרִישׁ גּוֹנוֹנִים, אוּ ער גּוֹטָמָש אַ קְלָאָפְּ דָרְמִיט וַיְזִין
 שְׁחוּרָדָעָם צְרִיקָ, וֹאָס וַיְלִיּוֹן, אוּ וַיְזִין אַיְרָעָם וְאַל וַיְזִין אַרְבָּה, וֹאָס
 אַוְמְעָנְגָּלִיךְ פָּאָר אַ חַסְפִּיר. פָּוֹנְגָּרְסְטָוּוֹנָן אַפְּבָעָר האט ער אַוְיִיךְ קִיְּוִן וְאַךְ
 נִשְׁתַּט גּוֹקוֹקָט אָן האט גּוֹטָאָן וַיְזִין. ער אַיִּוֹ נִשְׁתַּט גּוֹעוֹן עַנְלִיךְ אַין פָּאָטָעָר.
 ער אַיִּוֹ אַפְּשָׁר גּוֹעוֹן דָרָר הַיְפָּחָ, ער אַיִּוֹ גּוֹעוֹן אַן אַיְרָעָלָלָם קִינְרָ, אַ
 שְׁטִילָם אָן וְעַהֲרָ אַ רְעַלְנִיעָוָם, אָן אָז וּוֹעֵן ער וְאַלְטָלָט עַמִּיצְן פָּאָרְשָׁאָפְּט
 נַאֲר אַ גּוֹרְסָעָרֶן גּוֹמָה-נְפָשָׁ דָרְמִיט, וֹאָס ער האט זַוְּר אַיְבָּרְגָּנְעָבָן צֹו
 חַסְדִּוֹת, וְאַלְטָלָט ער אַוְיִיךְ דָרְרוֹיָף נִשְׁתַּט גּוֹקוֹקָט. אַיִּוֹ האט אִים גּוֹטְרִיבָּן
 דָּס הַאֲרָץ, אָן ער האט גּוֹמוֹת.

עַס אַיִּוֹ אַיְבָּרְגָּן צֹו וְאַגְּנָן, וֹאָס פָּאָר אַ קְלָאָפְּ דָּס אַיִּוֹ גּוֹעוֹן פָּאָר
 אַהֲרָן-לִיּוּעָר. דָרָר וּוֹן האט אִים דָאָ אַיְבָּרְגָּרְרִיט אַלְעָ וַיְיַעַנְעָרָ.
 יְעַנְעָר האט מִיט אַוְאָ עַנְעָרָנִיּוֹן אַוְיִסְגְּנָעָרְבָּפְּעָט צֹו הַאֲבָן מְחוֹתָנִים גּוֹנוֹנִים אָן
 אַ זּוֹן אַ רְבָּ — דָרְאָרָף טָעַן דָעַן בְּעָסָר? אָן פְּלוֹצְלִינְגָן — נַאֲרָ דָרִי!

ער האט גלאט קינמאָל נישט משער געווען, או טיט זיין זונ זאל זיך דראָס טרעפּן, דראָס איז פֿאָר אַים געווען שרעקליך אומערוֹזאָרטעט. ר' אָרְעָלֶעֶן, דערר רבּי, האט געוואָסֶט, או קוּם ווועט מושהָלָע אָזּוּקְפָּאָרֶן צום רבּיון, ווועט אַים אהָרְקְלִיעָר אָוּסְרִיְּסָן דערפְּאָר, אָוּן ער האט טאָקָע די גַּנְעַ גַּעֲמָכְט פְּלִיטָה.

פָּוּ רַעֲרָא פְּלִיטָה הָאָט אַהֲרֹן־לְיוּזָר נִשְׁתָּמַע גַּעוֹזָסֶם, הָאָט עַר גַּעַשְׂקִיט
צָוַיְיָ רַיעַס־אַטְנִיקָעָס צָו רֵ' אַרְעַלְעָן בְּרִינְגְּנָעָן אִים. אַבְּעָר אוֹ מַעַן הָאָט
אִים גַּעוֹזָנָט, אוֹ רֵ' אַרְעַלְעָן אַיְוָן־אַנְטְּלָאָפָן, הָאָט עַר בָּאַלְדָּר גַּעַשְׂקִיט צָוָם
אַסְעַסְעָר, עַר וְאַל אִים גַּעַבְן וּקְסָם רַיעַס־אַטְנִיקָעָס אַזְוָן דֻּרְעָבִי וְאַל עַר וְיִי
אַגְּנוֹגָן, אוֹ וְאַס אַהֲרֹן־לְיוּזָר וּעְטָט וְיִי הַיִּסְקָן, וְאַלְזָן וְיִי טָן. אַזְוָן וְאַךְ
טָאָר דֻּרְר אַסְעַסְעָר נִשְׁתָּמַע טָן. אַבְּעָר נַעַמְנָרִין אַיְן אַכְטָן, אוֹ דֻּרְר וִירְעָע
הָאָט אַזְוָן גַּוְתָּנְלַעַפְטָמִיטָן אִיסְפְּרָאוֹנִיק, הָאָט דֻּרְר אַסְעַסְעָר עַרְפִּילְטָס
רֵי בְּקָשָׁה.

האט אהרנְדַּלְיוֹעֶר געהקט די רעסִיאטְנִיקָעָס אַראָפְּנָעָמָעָן דעם דאָק
פֿון ר' אַרְעָלָעָס הוּוֵי, ווֹאָס עֲרֵה האָט גַּעֲקִיפָּט בָּאַלְה, ווֹי עֲרֵה אַיְוָגָעָמָעָן
קיַין קָאָמְעָנִיז. נָאָר אהרנְדַּלְיוֹעֶרֶס בְּרוּדָר, מְרַכְּבִּילָבֶר, האָט עַס נִישָּׁת
רֻעְלָאָזֶט. מְעַן טָאָר דָּאָס נִישָּׁת תּוֹן. עַס אַיְזָנִישָׁת אִירְיְשָׁלַיְם. עַס פָּאָרֶ
שְׁטִימָט וִיך, ווֹעַן מְרַכְּבִּילָבֶר פָּאָרְשְׁפָעַטְינְט אַיְזָנִישָׁת צִיטָט, ווֹאָלָט שְׂוִין
אַרְעָלָעָס הוּוֵי גַּעֲזָעָן צָעָנוּמָעָן.

מער קיינטאל נישט פארנאראן צו ויר.

אַבְעָר דָּר רַבִּי הַאֲטָט, נַעֲפֵר, רָא אַרְנִישֶׁת גַּעֲקָנֶת הַעֲלָפָן. דָּר יְוָנָגָעָר פַּעֲרָצָעָן-יָאִרְגָּנָעָר מַשָּׁה אֵיזָנָחוֹאָר אֵא פַּאֲרָבְעָנָטָעָר חַסְר אָוָן הַאֲטָט מִוּט גְּרוּסָמְסִירָה-דְּנָשָׁת גַּעֲזָנָט:

— רבי, נפשי קשורה בנפשך, איך וועל נישט אפטראעטען פון אייך,
סיבּוּ מיטּוֹן?

רער שליח האט רעמאָלט קײַן אַנדער בְּרִירָה נִישְׁתְּגָּהָט, וַיְיָ אַנוֹאנְגָּן
משהוֹן אֵין נִאמְעָן פְּנִים פְּאַטְעָר, אוֹ אֹוֵיב עַר וּוּעַט נִישְׁתְּקָומָעַן גְּלִיאָר אֲחָיִם
אוֹן וּוּעַט נִישְׁתְּגָּהָר, אוֹ עַר וּוּעַט מַעַר קַיְן חַסְרָה נִישְׁתְּגָּהָר, טָא זָאָל
וַיְיָ פּוֹק מַעַר נִישְׁתְּגָּהָר אַיְבָּרְטְּרָעְטָן רַעַם פְּאַטְעָג שָׂעוּל.

אַפְנָעוֹעַן אֲפֵר וּוֹאָכֵן בָּאֵם רְבִיּוֹן, אַיִוְשָׁה גַּנוֹוָאָרְן נַאֲךְ פָּאָרְבְּרַעְנְטָעַר
אַיִן חִסְרוֹת. אֹזְאַהַיִם קָאָן עַר נִישְׁתְּ קְוּמָעַן, הָאָט עַר גַּנוֹוָאָסְט. פְּלָעַגְטַעַר
שְׁרִיבִין צָוֵם פָּאָטְעָרָס מְחוֹתָן רֵיַיְוָן וּלְעִילְגַּן אַגְּרָאַרְקָעַס אַוְן פְּרַעְגַּן, צַיְיַיְקָאָן

ער קומען צו זי און צי געטער ער זיך אונטער אָפֿצּוֹהַתִּין אַיִם פֿוֹן פֿאַטְעַרְסַן. זעליג האט געשריבּן, או ער געטער אַיִם אוּף זיינע פֿלִיצְעַם, ער מעגע קומען קיין קאמענץ און נלייך פֿאַרְפֿאָרְן צו אַיִם. אַזְוִי אַיִם משה אָפֿגּוּזּוּן עטליכע חורשים באָן זעליגן און באָם רבּין איין קאָברִין. רעד שוווער זיינער, ר' לייזער דער גראָנְדֶר מורה-חוֹרָאָה, האט פֿוֹן דעם גִּישֵּׁת גְּעוֹאָסְטַן. מען האט נישט געוֹאָלֶת אַיִם מצער זיַּן.

דרעורויל האט שרה, משחטס וויב, געהאט אַ אינגל, אונ מען האט געגעבען צו וויסן ר' לייזערן. אויז ער געקמען אויפן ברית קיין קאמעניעין אונ פאראפאנן צום בדורער, צום רב. דא איז ער געוואר געווארן פון דער נאנצער מעשה אונ עס האט אים געקסט אַ סך געווונט. מאָרבען איז ער אַריינגעפאלן מיט דער טאָכטער: אַ מהווען אַ איספאָרטשיק, אונ אַ חסיד אַן אַידיעם, וואָס איז ערנער פון אלען אין דער וועלט. ער איז דאָך קלאה, זוי דער טאג, איז קוים וערט אַיגעער אַ חסיד, וועלן דאָך זיינע קמיינער, זיינע אַיניקלאָך. או. אויך זיינן חסידים. אונ איז זעלן דורות אַזועקנײַן מיט חסידים. אונ באָ אים איז באָשלאָסן געווארן אַפְּנַטְּן דִּי טאָכטער מֶאָן, אַוְיֵב זוי זעט זעלן. אַז ער איז געומען צו אהַרְדְּלִיווֹעַן זעהן זיך מיט דער טאָכטער, האט אים אהַרְדְּלִיווֹר צונגענעםען מיט גרויס פאָראָר, אונ דער נראָנער رب האט געפרובט אַ דער טוּן מיט דער טאָכטער, זעהן וואָס פאר אַן אַינְנְרוֹק דאס וועט מאָקן אויף אַיר. נאָך אלע רייד האט ער אַבער אַיְנְגַּעַוָּה, אַז דִּי טאָכטער שרה האט שערעקליך ליב דעם מאָן, אַז זוי קלאנט נאָר דערוּת, וואָס ער וואָלגערט זיך אַין דער פרעמר, אונ דער שׂוער לאָוט אים אויפֿן שׂועל נישט אַערוּפֿ, אונ אַיצְט, אויפֿן ברית, זויל אים דער שׂוער אויך נישט צוילאָן. דאַ האט ר' לייזער ר'יטליך געוועהן, אַז דאס אַיְ פָּאָרָפָּאָלן, אונ אַגְּנְעַמְּנְגָּן זוּירער, אַז דאס אַיְ שְׂטוּרָאָפּ פָּוּ נָאָט, אַז ווי נָאָט טוּט, אַזוי רָאָרָפּ זיינ האט ער, דער גרויסער מְהֻנָּה, זיך גענענעםען מְאָקָן אַ שלום צוישן מהווען מיט זיינ זונ. נאָר גרויס מְאָטָרְנִיש אַן מִיה האט זיך אַים קוים אַיְנְגַּעַוָּן צמְפְּחָה זיינ דעם מהווען, אַז ער זאָל זיך לאָן אַיבְּרָפְּטָן פָּוּ זונ.

אוון אז דער רב מיט ר' לייזערן מיט משהן זייןע געקומען צו אהרד-לייזערן, אוון משהן צונגעפלן צום פאָטער מיט אַ געוין, זוי פֿאָרְצִיטִין, אוון געבעטן, ער זאל אַים זיין אַ פֿאָטער זוי געווען. מפֶּח דִּי חִסְרוֹת אַיז שׂוֹן פֿאָרְפֿאַלִּין, דָּאס אַיז אַזָּאת זאָה, ווֹאָס מען קאָן נישט אַרְיסְטוּסִין, נישט אַיבְּעָרְמָאָקָן אָפִילוּ מִיטָּן טוֹוט. רֻעָמָלֶת הָאָט דָּער פֿאָטער זיך גַּעֲלָוֹת אַיבְּעָרְבָּעָטן, אוון עס אַיז גַּעֲוָאָרָן שלום.

אהוך-לייזער הָאָט, פֿאָרְשְׁטִיט זיך, גַּעֲמָכְט אַ ברִיחָה אֵן אַיסְגַּעַדְיִיכְנָטן, בִּירְהַמְּלֵךְ, נָאָר אוּס אַיז גַּעֲקוּמָן צו אַ נָּאָמָעָן גַּעֲבָעָן דָּעם אַינְגַּעַלְעַט, הָאָט

ר' ליעור געוֹלֶט, מען זאל עס רופע נאָך זיין פֿאַטְעָר ר' יְהוּקָאֵל, דעם
היילנער גאננס אַירעַם, אָונַן אַהֲרֹן-לייעַר האָט געוֹלֶט, אוֹ מען זאל אִים
אַ נָּאַטְעָן גַּעַבְן נאָך זײַן טָאַטְן דָּעַם פְּרָנְסְ-חוֹזֶרֶשׁ, ר' וּלְחוֹלֶז. אַיְוָן
עַנְרַלִיךְ דָּרְכְ-גַּעַקְבָּעַן אַיְוָת צְוַיִּי גַּעַמְעַן: יְהוּקָאֵל זָאָב. דָּאַס אַגְּנַעַלְעַע, פְּאַר
וּלְכָן מעַן האָט זָאָר גַּעַקְרִינְט, בֵּין אַיְדָן גַּעַזְעַן, אָונַן מִיַּן פֿאַטְעָר אַיְזָן
עלטער גַּעַזְעַן פְּאַר מִיר מִיט פֿערצעַן אָונַן אַ הַאֲלָב יְאָר.

דרער וּוַיְדַע האָט דָעַם טָאַטְן צְוַרְיקִיךְ לִיב גַּעַרְקִינְגַן, אָונַן דָעַר טָאַטְעַ
הָאָט שְׂוִין פְּרָאַנְק אָונַן פְּרָיִי גַּעַפְּרִיט זְיַין חִסְרוֹת. עַר אַיְוָן גַּעַנְגַּנְגַּען אַלְעַ
טָאַג וּוַיְנְטָעַר-צִיְּתִיךְ אַיְן דָעַם קָאַלְטָן בְּרוֹגְעַם, וְאַס אַיְן בָּאָר, זְיַיךְ טָוְבְּלַעַן
אוּוָתְרַדְּיַיךְ אַיְכָט שְׂטִיגְלַאְךְ, וּולְכָעַז זְיַוְגַּעַן גַּעַזְעַן נָרָאַפְּ גַּעַפְּרִוְרַן מִיט אַיְזָן,
מִיט דִי שְׁפָאַרְעַס אָונַן גַּרְוִיסְעַ לְעַכְעַר אַיְן דִי וּוּגַנְט. עַר אַיְוָן אַפְּיַילְוַן גַּעַפְּרַאְן
צּוֹם רְבִין קִיַּן קָאַפְּרִין בְּעַטְן אִים, אָוֹ עַר זָאָל עַקְסְטְרַעְעַ פְּאַרְן צּוֹם פֿאַטְעָר
אָונַן קָאַמְעַנְיַיךְ, אָוָם יְעַנְגַּר זָאָל עַרְלוֹיְבַן ר' אַרְעַלְעַן זְיַיךְ צְרוּקִיךְ
אַיְן שְׁטָאַט אַרְיַין לְעַרְגַּעַן מִיט קִינְרַעַר.

ר' מְשַׁהְלָעַ, דָעַר רְבִי, האָט אַזְוִי גַּעַטְאָן. עַר אַיְוָן אַרְיוִיסְגַּעַפְּרַאְן קִיַּן
קָאַמְעַנְיַיךְ אָונַן פְּאַרְפְּרַאְן גַּלְיַיךְ צְוַיַּהְעַר צְוַאַמְעַן מִיטַּן זְוַן. דָעַם
רְבִין האָט מעַן פִּיַּין אַוְיְגְּנַעַנוּמַע אָונַן אַפְּיַילְוַן אַגְּנַעַנוּמַע זְיַין בְּקַשְׁהָ. דָעַר
קָאַפְּרִינְגַּר רְבִי, ר' מְשַׁהְלָעַ, האָט גַּעַשְׁפִּילְט וּהָרָאַר אַגְּנַעַסְעַ דָּאַלְעַז צְוַיְשַׁן
דִי רְבִים. מעַן האָט גַּעַשְׁרִיבַן ר' אַרְעַלְעַן, אָוֹ עַר מעַן קְוַמְעַן, אָונַן יְעַנְגַּר
הָאָט זְיַיךְ לְאַגְּנַג נְשַׁת גַּעַלְקָוֶט בְּעַטְן. עַר אַיְוָן גַּעַקְוִמְעַן אָונַן פָּן דָּאַס נִיְּן
אַגְּנַעַהוּבַן לְעַרְגַּעַן מִיט בְּעַלְהִיבְתְּלַאְךְ, פָּוֹן וּוּמְעַן עַר האָט זְיַיךְ פְּאַמְעַלְיךְ
אָונַן פְּאַרְיוֹכְטִינְג "גַּעַמְאַכְּט" אַגְּוַעַלְפְּ חִסְרוֹם, צְחוֹשַׁן זְיַיךְ אַוְיַיךְ דָעַם קָאַמְעַד
גַּעַכְעַר דְּבָס זְוַן, יְהֻקָּאֵל, וְאַס אַיְוָן גַּעַזְעַן אַן עַילְוָן, וּהָרָאַר אַגְּנַעַטְעַנְגַּר, מִמְשָׁ
אַגְּנוֹנְשַׁעַר קָאָפְּ.

דָעַמְאַלְט הָאָפְּן זְיַיךְ רְיִי פְּרִישְׁ-אַוְיְסְגַּעַפְּקָעַנְעַ יְוָנְגַּעַלְיִיט-חִסְרִים גַּעַד
דוֹנְגַּעַן אַגְּזְוַנְרַעַר שְׁטִיבָל צּוֹם דָאַונְגַּעַן. דָעַר טָאַטְעַ האָט גַּעַפְּוּלַט בְּאַם
פֿאַטְעָר, אָוֹ עַר זָאָל עַרְלוֹיְבַן רְיִי חִסְרוֹם דָאַונְגַּעַן אַיְן אַגְּזְוַנְרַעַר שְׁטִיבָל.
דָעַר טָאַטְעַ האָט שְׁוֹן אַגְּזְעַנְגַּוְאַלְטָן לְעַרְגַּעַן נְמָרָא. עַר האָט זְיַיךְ בְּעַמְעַר
גַּעַנוֹמַע צּוֹם וּהָרָאַר אָונַן רָעַם מְרַשְׁשַׁ אַונַּן גַּעַפְּרַאְוּטְמַעְטָה חִסְרוֹת מִיט
אָונַן מִיט וּגְגַעַרְיִי. אַט אַזְוִי האָט עַר שְׁוֹן פְּאַרְבְּרַאְכָט רְיִי, גַּגְאַטְעַ, טָעַג אָונַן
גַּעַכְט — אָונַן פָּן אַיְרַבְּ וּהָרָן האָט גַּאֲרַקְיַין רְיִידְרַי נִישְׁתַּגְעַקְאַנְט זְיַיךְ.

דרער וּוַיְדַע האָט אִים גַּעַוְאַלְט אַגְּנַעַהוּבַן רְיִיְהַוְבַּן פִּירַן מִיט זְיַיךְ צְוַיַּהְעַר
דרער זְוַן האָט אַפְּבָעַר נִישְׁתַּגְעַקְאַלְט רְיִיְהַוְבַּן מִיט דִי פְּרִיצִים — אָונַן מִיט דִי
פְּרִיצִטְעַס אַוְרַאי אָונַן אַוְרַאי נִישְׁתַּמְטַבְּ. פְּאַר אַיְינְגְּ בְּרִירַה האָט שְׁוַיִּין דָעַר וּוַיְדַע
אַגְּנַעַהוּבַן קְלַעַרְן פְּאַר מְשַׁהָּמָס זְוַעַן עַפְּסָם אַגְּשַׁעַטְלָן.

דרוורויל האט רעד זיידע החונה געמאקט אַ צוֹיִיטן זונ் יאָסֶל. רָאַה האט ער זיך שיין אויסגעקליבן אַ מוחון אַן אַרְיסְטָאָקְרָאַט פֿון בִּיאָלֵרַ סְטָאָק. גַּעֲרוֹפַן האט מען אַים ר' שְׁמֻעוֹן "דִּיטְשָׁ", וּווַיְל עַר האט שׂוֹין דַּעֲמָאַלְטַ גַּעֲפִירְט אַן אַרְיסְטָאָקְרָאַטִּישׁ לְעַפְנָן. עַר האט גַּעֲהָאַט שִׁינְעַן טַעַכְתָּר. זַיְן עַלְמָסְטָע טַאַכְתָּר יוֹכְבָּר אַיז גַּעֲזָעַן אַ פָּאָרִימְטָע שִׁינְגָּהִיט, אַן וּווַיְל מִין זַיְרְנָס עַרְשָׁטָע שְׁנוֹר, רִי בְּחַה הָרָב, אַיז נִישְׁתָּה גַּעֲזָעַן קִין שִׁינְעַן, וּוְלְכָעַ ער האט נִישְׁתָּה לִב גַּעֲהָאַט, האט אַים שַׂוְן גַּעֲזָעַן קוֹנוֹן צַו טֹן אַ שְׁידָרָק נַאֲרָ מִוּט אַן אַנְרָעָר אַרטַּ מִשְׁפָּחָה, וּוֹאוּ מַעַן האט גַּעֲהָאַטְן בְּרִילְיאָנְטָן אוֹוִיפַּ רִי העַנְטָן אַן גַּוְטוֹן שְׁנוֹר פָּעָרָל אוֹוִיפַּן האַלְוָן. גַּעֲהָאַט אַיז גַּעֲזָעַן אַ חְסִיר, האט מען פְּאַר בִּידְעַ בְּאַרְאָרְפַּט עַפְעַם אַגְּנוֹעָהָן אַ גַּעַשְׁפָּט. דַּעֲמָאַלְט אַיז דָּעַם זַיְרָן אַרְיוֹנְגַּעַטְמָעַן אוֹוִיפַּן זַיְגָּעַן אַ נַּעֲמָצָעָר פְּלָאָן.

קיינער האט אין קאמענץ ערנצע נישט גוטארט קויפן קיין בראנט ביר, אויסער בא אסערוואויסקין, דעם פריז פון שטאַט. אויך איז אים געקומען, זיך עס איז פריהער געשווירבן, דער אָפֿצָאל פון זאלץ, פון טאָפְאָק, פון ליכט א. ר. נל. און איזו אויך די פינַך קאָפִיקָעַס פון פער, וואָס זיינען אַרְיָנְגָעַפְאָרָן אַיְשָׁטָאָז וּנְטָאָגָן יְרוֹדְצִיט, אַוְן אויך די דָּרְיָי וּאַסְעָרָמִילן. דָּרָס אַלְעַז האט נעהערט צו אַסְעָרְוָוְסְקִין, אַוְן אַיבָּעָר. דעם אלעָם אַיְזָעַ נעהען גַּעֲשְׁטָעַלְטָה. אַבעָר רָעֵר פָּאַרְוָאַלְטָעָר האט מַטְדָּרָעָם אַלְעַם אַזְוִי פָּאַרְוָאַלְטָעָט, אַו דעם פריז אַזְוִי כְּמַעַט נָאָרְגִּינְשֶׁט אַרְיָינְד גַּעֲקָוּמָעָן. דער פָּאַרְוָאַלְטָעָר האט עַס בעסער צו זיך אַין קַעַשְׁנָעַן אַרְאָפְּדָן גַּעֲלָאָט, אַוְן אַסְעָרְוָאַסְקִין האט ער, זיך די מַאְדָּרָע אַיְזָעַנְאָרט.

איינמאָל, בעה אַסְטְּרֵוּסְקִי אוֹי גַּעֲקוּמָעָן אַין זַיִן גַּט "פֿרוֹסְקָעַ", אוֹ דָּרָר וַיְהִי אֶחָזָעַק צָו אַיִם אַין פֿאָרְגָּעָלָעַט, עַר וְאַל אַיִם אַיְבָּרְגָּעָבָן דִּי אַרְעָנָדָע אַוְיָחָד אַט דִּי אַלְעָ אַזְכָּן. פֿאָר דָּרָר אַרְעָנָדָע נִיט עַר אַיִם צַוְּעָלָפּ הַוְּנָדָרָעָט רַוְּבָּל אַיִּיר, בעה אַיְצָט הַאָט עַר פָּזָן אַיִּיר אַ קְדוּתָה. אַסְטְּרֵוּסְקִי סְקָנָן אוֹי עַס גַּעֲפָעָלָן גַּעֲזָאָרָן, אַונְזָן מַעַן הַאָט גַּעֲמָאָכָט אַ קְאַנְטְּרָאָקָט אַוְיָחָד רְדֵי יָאָר.

דר עיר זייד האט איבערגענונגסטען די אַרערנער, וואָס אויז פֿאָר דעם שטעטל
געבען אַינְגַּאנְצֵן אַ נײַעム. רַבְּעִיָּה האָבן אלע בעאוֹאנְגַּרערט זיין מוט.
חוֹזָרֶום וועָר קָאָן זַיךְ רַאֲס אַינְגַּרְיסִין מִיט אַ נַּאֲנְצֵר שְׁטָאָט? אָוָן זַיךְ אַיזְן?
אוֹ מַעַן וּוְעַט יָאַ נַּבְּעַנְעַן בְּרַאֲגַפְּן אָוֹן אוֹ מַעַן וּוְעַט נִישְׁט וּלְעַן צָאָלָן?
וועָר האָט רַאֲס פְּחַד צַו אַאֲ שְׁוֹעָרָע אָונְטַעְנְגַּוְנוֹן — אַינְגַּהוּטן אַ
נַּאֲנְצֵר שְׁטָאָט, אוֹ מַעַן זַוְּל צָאָלָן פְּנִיקְטְּלִיךְ אָוֹן אוֹ מַעַן זַוְּל נִישְׁט נַּבְּעַנְעַן,
זַוְּל מַעַן האָט שְׁטַעְנְרִיךְ גַּעֲנְבָּעַט.

בاقומען דעם קאנטראקט, האט דער זיירע געהויסן אויסטרופן דעם שמש אין אלטען ביהדמරש, או רינסטאג אונט ואלן אלע קומען אויף אין אספה. געוינטליך, או געקומען די גאנצע שטאט. או אהרדלייער מאכט אין אספה, מו מען קומען, איגישט וועט מען צאלן מער שטייען.

האט ער געשיקט דעם שרייפער ג. ח. אויסטרופן אויף דער בימה, או פון היינט אין טאר קינגר אוין ערגעץ אנדרערש נישט קויפן קיין בראנפֿן, אויסער בא ר' אהרדלייער, אוון עס קאסטט אַפְּצָאַלְגַּלְטַ פָּן יְעָרְן טָפְּ: זיבנְאָוְן-צְוָאנְצִינְגַּ נְרָאָשָׁן פָּאָר דֵּי שִׁינְקֶרֶס אָוְן אַכְּצָעָן נְרָאָשָׁן פָּאָר אָוְיִי מְעַנְשָׁן. אָוְיִי אָוְיִק פָּן בֵּיר אוון פָּן אַלְאַ, וַיְיַ עַס אָוְיִ גַּעֲצָאַלְט גַּעֲזָאַר בְּיוֹ אָהָרָר דעם פריזס פָּאָרוֹאַלְטָר. אַיצְט נִית אַיבְּעָר דֵּי אַרְעָנְדָר זָו אִים. אוֹ דָּרְבִּי נִיט ער אויף צְדָקָה פָּאָר דֻּרְרַ שְׂטָאַט דֵּי הַגְּדָרָת רַובְּלָן אָסְמוּעָן, וְאָסְ ער אוֹ גְּרִיטָז גַּעֲפָן אַלְעַ יָאָר.

עם אָוְיִ גַּעֲזָאַר אָמָּהָה. נָאָר שְׁטָאַרְק שְׁפְּרִינְגָּעָן אָיִן דֵּי אַוְיִינְגָּה אָטָטָם. אָיִי מְעַן זַיְדְּ בִּסְלַעַחְיוֹן צְעַנְגָּעָן.

דרערנָאָר האט ער געשיקט רַוְּפָן צַו זַיְדְּ אַלְעַ שִׁינְקֶרֶס אָוְן אַגְּנָעָוָאנְט זַיְיִ, אוֹ דעם האנְדָּל מִיטּ בְּרָאָנְפּן דָּרָאָףּ מַעַן אַנְדָּרָרָש אַזְוּקְשָׁטָעָלָן, וְאָרוּם בְּיוֹ אַיצְטָהָבָן אַלְעַ, זַוְּעַ רַעַם האט נָאָר גַּעֲהָאָט אַ הַוִּי, גַּעֲהָאָלָטָן בְּרָאָנְפּן צַו פָּאָרְקוּפִּן פָּאָר דֵּי פְּוּעָרִים. דַּרְעָפָן אָיִ גַּעֲפָלָן דָּאָס גַּעֲשָׁעָפְּט, פָּאָר אָגַּלְעַלְלָהָהָט מַעַן גַּעֲנוֹמָעָן אַ וְאַסְעָרָעָפּוּר פָּרָר נְרָאָשָׁן. אַיצְט אַבְּעָר, אוֹ אָגַּלְעַלְלָהָהָט מַעַן גַּעֲנוֹמָעָן אַ וְאַסְעָרָעָפּוּר פָּרָר נְרָאָשָׁן, אוֹ ער וְעַט אַיבְּעָר דֵּי אַרְעָנְרָעָן, וְעַט מַעַן בְּרָאָנְפּן גַּעֲמָעָן בָּאָ אִים, אוֹן ער וְעַט צְוּרָעָכְעָנָעָן אַ וְאַסְעָרָעָפּוּר זַיְבְּנְאָוְן-צְוָאנְצִינְגַּ נְרָאָשָׁן אַוְיִפְּן טָאָפּ. זַיְיַ זַאְלָן אָבְּעָר הַיְּתָן, אוֹ מְעַן זַאְלָן נִשְׁתָּאָרְגִּינְפִּרְן קַיְיַן גַּעֲנְבָּעָטָן בְּרָאָנְפּן, וְעַלְיַן זַיְדְּ רַאְגִּינְעָן זַיְבְּנְאָוְן-צְוָאנְצִינְגַּ נְרָאָשָׁן וְעַהְרַ לִיְּכָת זַיְיַ אַוְמְקָרָעָן.

אוֹן דָּרְעָנָאָר האט ער זַיְיַ שְׂוִין מְתָרָה גַּעֲוָעָן: — פריהוּר, אוֹ דֻּרְרַ רַוְּגָעָעָפּוּר פָּאָטְשָׁאָשָׁעָהָה האט אַיְיךְ גַּעֲכָאָפּט, האט אַיר גַּעֲקְרִינְגָּה שְׁלָאָגָן. אַיר וְעַל אַיְיךְ, חַלְילָה, נִשְׁתָּה הַיְּסָן שְׁלָאָגָן, נָאָר דֻּרְרַ וְעַט זַיְיַ אַוְסָּשִׁינְקָעָר, וְאָסְ וְעַט אַרְיִינְגְּבָעָנָעָן בְּרָאָנְפּן. אָוֹן לִיְיַן זַוְּלָט אַיר צַו דֵּי קָאָפְּקָעָם אַ גַּלְעָלָה. אַיר האָבּ גַּעֲרָאַכְּטָט פָּאָר אַיְיךְ גַּלְעָלָלָךְ פָּן בְּרִיסְקָ, וְאָסְ וְעַהְעַן אַוְסָּשִׁינְקָעָר. אַבְּעָר אָיִן אַ גַּלְעָלָה נִשְׁתָּאָרְיִין גַּגְגָן זְוִינְגָּה. אַוְרַ זַאְלָט אַלְעַהָהָהָט זַיְבְּנְאָר זַיְיַ גַּלְעָלָלָךְ אָוֹן נִשְׁתָּאָרְיִין גַּגְגָן זְוִינְגָּה. אַלְעַהָהָהָט זַיְבְּנְאָר, וְעַט אַיר האָבּ גַּגְגָן זְוִינְגָּה. אַיבְּרָהָהָופּט דָּרָאָףּ מַעַן וְאָסְ וְזַיְינְגָּעָר קָאָנְקוּרִירָן אַיְינְעָ מִיטּ דֵּי אַנְרָאַרְעָ, וְעַט זַיְיַ פרנסָה.

די שִׁינְקֶרֶס האָבּ זַיְדְּ בָּאָס זַיְרַן אַוְפְּגָעָלִיבָּן אָוְן בָּאַשְׁטִימָט זַיְעַר זַאְלָט אַוְיִפְּ גַּעֲנָצָעָר דֵּי יָאָר צִיְּטָ, מַעַר טָאָרָן נִשְׁתָּה זַיְיַ. יַעֲדָר שִׁינְקֶרֶס דָּרָאָףּ נִעְמָעָן אַ פָּאָטָעָנָט, דֵּי מַעַן זַאְלָט קָאָנְטוּרִין פָּאָרְקוּפִּן פָּרָאָנְק אָוְן פְּרִי. דָּרְבִּי

האט זיך דער ווירע מתחיב געהן איסלאיינ געלט יונע שיינקערם, וואס
וואלן נישט האבן קיין געלט אויף א פאטענט. דער ווירע האט געהויסט
ווי אועבקזושטעלן אין עסך.

או אלץ או אינגעארדענט געווארן, האט דער ווירע איבערגעגעבן רעם
טאטן, ער ואל פירן די ארערנער, און צונגענומען אין שופתות רעם ברורער,
מרכיזילב. עם או אפגעמאכט געווארן מיטן פריז, או יענער דארף אים
צושטעלן בראנפֿן, וויפיל ער ווועט פאערן.

מיטן אקציו פון בראנפֿן או דעםאלט געווען אינגעעריט אזי: באם
איינגענטימער פון פרוייז או געווען אין אויפועהער פון אקציו (סמאטריטעל),
וואס האט בארארט אופיקוקן, וויפיל בראנפֿן עס ווועט פאראקיפט. איז
מען או געקומען קויפן בראנפֿן מיט א פועל, האט דער אויפועהער אויסד
געמאסטן דאס פועל, וויפיל עמער עס האט פאראונטל מיטן
אקציזויגל און ארייסגעגעבן אַ מין שיין רעם איינגענטימער, או זיין פועל
האָלט אַזוי פיל און אַזוי פיל עמער. רעדנאָך האט ער פאראצ'יכטן, או
עם או פאראקיפט געווארן אַזוי פיל עמער. רעם אקציזאָפֿצָאל פלענט
דרער פרוייזאיינטימער אַריינטראָן אלע חורש אין בריסק אין אקציזונע
פֿאלאטּע.

אין שטאט ווירער או איז געווען אַז אַז אויפועהער, וואס האט בארארט
אופיקוקן, צי די שיינקערם פאראקיפן ריכטיג רעם בראנפֿן פון דעם פאָרְ
וינלטן פועל. און או ער האט געטראָפֿן אַ פועל משקה אָהן רעם אקציזונע
וילג, האט דאס געהיסן גענבעטער בראנפֿן.

דרער ווירע האט געהפֿנט אַ שיינק אין קאמעניז, און מען פלענט ברײַנגען
גרויסע קויפן בראנפֿן — צו פופציג עמער אַ קויף, ד. ח. צוֹווּ הונעררט
טעפּ. נאָר אַזוי וו ער אויז געווען אַ גרויס ער אָפֿנעמער, האט דער פריז
ニישט געואָלט געמען אויף ויך די אָקציזֶרֶעכֶןונג, האט עס דער ווירע
גענעמען אויף ויך. פלענט ער אַריינשיקן קיין בריסק יערן חורש דאס
אָקציזֶנעלט און אין שְׂפִיכְלָעָר פְּלָעָן שְׂפִינְגְּרָוּס וְעַק מֵיט קְוֻפָּעָר
און וילבערגנעלט צום אָפֿרִין מיט אַ פֿאָרְ פֿער.

פריטאג פְּלָעָנט קומען די גאנצע שטאט קויפן בראנפֿן אויף שבת.
רעם טאנ האט געהאָלפֿן ליאָזן די גאנצע פְּאַמְּלִיעַ. גאנצע באָלעט מיט
בראנפֿן פְּלָעָן שְׂפִינְגְּרָוּס, און פון דארטן פְּלָעָנט מען שעפּן צום מעסן אין
די פְּלָעָנט אַרְיִין.

אייצט, או דער ווירע האט ויך אַיבערגעגעמען צו פירן די אָקציזֶרֶעכֶןונג,
או שוין דער אויפועהער באָ אונז געווען און האט פְּאַרְוִוְוָלְט די קויפן
מיט די קראָאנען מיטן אָקציזויגל. און או די שיינקערם פְּלָעָן קומען,

יעדר ערער מיט ווין פעל, האט דער סמְאַטְרִיטָעל פֿאַרוֹינְגָלֶט די פֿעַסְטָר און אַכְטּוֹנֶג נְגַעֲבָן, או די שֵׁינְקָרָם זָאַל נִשְׁתָּן גְּבָעָנָן קִיּוֹן אַקְצִיוֹן. און דער טָאַטָּע ווּירָעָר האט פֿאַרוֹינְגָלֶט די פֿעַסְטָר מִיט ווין זָוֵל, או דער שֵׁינְקָר זָאַל נִשְׁתָּן גְּבָעָנָן עֲרַגְעָץ אַנְרָעָרֶשׁ בְּרָאָנְפָן אַחַן אַרְעָנְרָעָ; און אַווֹי האט יְעַרְעָם פֿעַסְל גַּהְאָט צָוִי וְגַלְעָן מִיט אַלְאנְג שְׁטָעָקָל, זָאַס מִיט רָעָם האט מַעַן אַוִּיסְגָּעָמָאַסְטָן, וּפִילְעָמֶר רָאַס פֿעַסְל הַאַלְמָט.

און דער טָאַטָּע מִיטְן אַוִּיפְעוּהָעָר פֿלְעָנָן אַיִּינְג מַאל אַדְרָעָר צָוִי מַאל אַיִּזְוָאָר, וַיְיַי עַס האט זָיךְ פֿאַרגְּנוֹסְטָן, מַאֲכָן אַ רְעוֹיוֹיָע אַיְבָּעָרָן שְׁטָאָטָם. פֿלְעָנָט מַעַן באָר שֵׁינְקָרָם אַוִּיפְרִיאִיסְטָן די וְגַלְעָן פֿוֹן שְׁטָאָפְעָק אַוְן אַפְּמָעָסְטָן מִיט די שְׁטָעָלָאָר צָו וְעַהָּן, וּפִילְעָמֶר בְּרָאָנְפָן אַיִּזְגְּלָבְּן אַיִּזְפְּעָסְל.

אַווֹי האט זָיךְ שְׁטָעָנְדָּרִין גַּעֲפִירָט. אַמְּמָאָל פֿלְעָנָט זָיךְ פֿאַרְעוֹזָעָלָן מַאֲכָן אַ פֿלְעַצְּ – לְגַנְגָּע רְעוֹיוֹיָע, פֿלְעָנָט נִיְּין דָּרָר "מְעַנְשָׁ" חַצְּקָל מִיט אַ פֿאַר נִוִּים, זָאַס דָּרָר וְרָאָגָעָץ האט נְגַעֲבָן, פֿילְעָנָט האט בְּאַרְאָרְפָּטָם. אַוְן רְיעַסְמָאָטְנִיקָּעָם האט מַעַן זָיךְ קִיְּמָאָל נִשְׁתָּן גַּעֲנוֹיָטָם. דָּרָכָן אַיְסְפְּרָאַזְוָנִיק האט דָּרָר וְיַרְעָן גַּעֲנוֹמָעָן בָּאָמָּאָסְטָרָעָר, וּפִילְעָמֶר דְּיַעַסְמָאָטְנִיקָּעָם עַר האט גַּעֲוָאָלָט, מַעַן האט אַיִּס קִיְּמָאָל נִשְׁתָּן אַפְּגַּנְעָוָאנְטָם. אַבְּעָר די שֵׁינְקָרָם הַאַבְּן זָיךְ גַּעֲהִימָּט, דָּרָס אַיִּזְוָאָס. צָוִיטָנָס, פֿלְעָנָט זָיךְ שְׁטָעָנְדָּרִין זִיכְן באָ אַוְנוֹ אַיִּזְגְּלָבְּן קָאנְטָאָר אַוְן הַאַבְּן זָיךְ גַּעֲסְטָאָרָעָט אַוִּיסְגָּעָמָאַסְטָן זָיךְ פֿאַר אַיְגָעָנָעָן מַעַן, גַּעֲשָׁטָרָעָן, זָאַס דָּרָס אַיִּזְגְּלָבְּן גַּעֲחוֹן אַמְּמָאָל צָוִי רְעוֹיוֹיָעִים. אַוְן די שֵׁינְקָרָם זִיכְן באָ אַיִּזְגְּלָבְּן אַיִּזְגְּלָבְּן בְּרָאָנְפָן אַיִּזְגְּלָבְּן פֿאַרְאָן – האט מַעַן גַּעֲשִׁיקָּט נַאֲרָגְּנָטָעָנָה גַּעֲנָלָאָר, אַוְן סַאיְן שְׁטָעָנְדָּרִין גַּעֲחוֹן לְיהָוִרִים. מַעַן מוֹ רְדָבִי בְּאַמְּרָעָקָן, אַוְן אַלְעָל שֵׁינְקָרָם אַיִּזְגְּלָבְּן, פֿאַר וְיַרְעָן וּוּרְקָלְדָּר אַזְוּעָק וְעַהָּר גַּעָּט, אַוְן אַנְרָעָרָעָ שֵׁינְקָרָם זִיכְן גַּעֲוָאָרָן גַּנְוִירִים. אַוְיף די אַיְבָּרָעָנָה אַפְּצָאָלָגָנָעָן, וַיְיַי לְמַשְׁלָ, וְאַלְעָז, לִיכְטָ, טָאָפָּאָק אַוְן אַנְרָעָר זָאָכָן – דָּרָס אַיִּזְגְּלָבְּן זִיכְן וְיַיְינְגָן אַגְּנָגָנָגָנָעָן, אַווֹי אַיִּזְגְּלָבְּן זִיכְן גַּעֲנָגָנָגָנָעָן אַיִּזְגְּלָבְּן אַרְדִּינְגָוָגָג.

אַיִּמְמָאָל אַיִּזְגְּלָבְּן דָּרָר זִידָע גַּעֲוָעָן אַיִּזְגְּלָבְּן בְּרִיסְק בָּאָמָּאָס אַיְסְפְּרָאַזְוָנִיק. האט אַיִּסְפְּרָאַזְוָנִיק דָּרָעַצְיִילָט, אַוְעַס וּוּרְטָט אַרְאָפְּגָנְעָשִׁיקָּט פֿוֹן גַּעֲבָרָגָנְטָאָטָאָר אַבְּאוֹנְרָעָר רְעוֹיוֹזָאָר מִיט באַוְונְרָעָרָעָר גְּרוֹזָעָ פֿוֹלְמָאָכָטָן צָו קָאנְטָרָאָלִירָן די סְקָאָקָעָ פֿוֹן דָּרָר נְגַנְצָעָר גַּוְבָּרָנִיעָ. וְאַרְוָם עַס וְיַיְינְגָן דָּרָהָאָלָטָן גַּעֲוָאָרָן אַסְךְ סְמִירָהָת, אַוְעַס וַיְיַי צָוִי דָּרְטִילְעָמָעָן זִיכְן אַסְמִישָׁנָעָ נִשְׁתָּן צְגָעָנְשָׁרִיבָּן. לְכָן, האט עַר, דָּרָר אַיְסְפְּרָאַזְוָנִיק, מָוָרָא, אַוְן באָ אַיִּסְפְּרָאַזְוָנִיק אַזְוּעָד וּוּט דָּרָר רְעוֹיוֹזָאָר גַּעֲפִינְגָן גְּרוֹזָעָ גַּבְּבָות אַיִּזְגְּלָבְּן דָּרָס פֿרָטָן, אַוְן עַר קָאנְגָן גַּעֲנָלָבְּן צָוִילְעָ אַזְוִילְעָ מַעַשָּׂה פֿאַרְלִירָן די שְׁטָעָלָעָ.

פרענט אים דער רעד זיידע, צי קען ער דעם רעויזאָר, און זאָס פֿאָר אַ
מענש איז ער, דער איספֿראָזוניק האָט געגענטפֿערט, אוֹ ער קען אים גוט.
ראָס איז אַ גּוֹדְסֶעֶר בּעַלְגָּנוֹהָ, נִישְׁתְּ קִיןְ קְלוֹנְגָּרָ, בָּאַלְיְידִינְטָ זַיְךְ בָּאַלְדָּ
פֿאָר יְעֻדָּע הָאָרָ, נִאָר אָן אַרְנְטְּלִיכְעָר אָן אָן אַנְשְׁטְּעָנְדִּינְגָּר.
— נָוָיְ אַוְיֵב אַזְוֵי — הָאָט דָּרָר וַיְיַעַן גּוֹאָגָט, — דָּאַרְפְּסָטוֹ וְעַהֲן,
אוֹ דָּי עַרְשְׁתָּעָ רַעְוַיְיָ אַין בְּרִיסְקָעָר אַוְיָעָר וְאָלָ ערְמָאָקָן אַין קָאָמְעָנִיךְ.
עַס וּעַט זַיְן גּוֹט.

וַיְהִי הַיּוֹם, אָן דָּרָר רַעְוַיְיָאָר הָאָט אַגְּנָהְוִוִּיפְּן פָּאָרָן אַיְבָּעָר דָּרָר נַוְּבָּעָר
נַיְעָ, אָן מַעַן הָאָט שָׂוִין גַּעַרְבָּט, אוֹ ערְהָאָט אַיְן פְּילְ שְׁטָעָט גַּעַפְּאָקְטָ פָּאַלְשָׁע
„סְקָאָקָעָס“ אָן עַס שְׁטִיטִיטִ פֿאָרָ, אוֹ דָּי פָּוָן דָּי שְׁטָעָט וְאָלָן אַזְוָעָד
גַּעַשְׁקָט וְעוֹרָן קִין סִיבְּרָ... עַס פָּאַרְשְׁטִיטִ זַיְךְ, אוֹ עַס אַיְן גַּעַפְּאָלָן
אָן אִימָּה מִיט אַפְּחָד אַוְיֵף דָּרָר גַּעַנְצָעָר נַוְּבָּעָרָן. מַעַן הָאָט גַּעַרְבָּט,
אוֹ דָּרָר רַעְוַיְיָאָר הָאָט פְּרָאָסְט אַגְּנָהְוִאָקְטָ אַחֲרָבָן.

דָּרָר אַסְפֿרָאָזְוּנִיק, זאָס הָאָט אַפְּיָלוֹ גַּעַלְעָנָט הַאַפְּעָנְנוּנָנָן אַוְיָפְּן זַיְדָן,
הָאָט זַיְךְ דָּאָךְ שְׁטָאָרָק רַעַרְשָׁאָקָן פֿאָר דָּרָר רַעְוַיְיָאָר. אַ קְלִינְגִּיקִיט,
ער קָאָן אַיְם מַאָכָן פֿאָר אַיְסְפֿרָאָזְוּנִיק, וּזְעָן דָּי סְקָאָקָעָז וּזְעָט זַיְךְ
אַרְיוֹסְטָהָטָעָלָן פֿאָר פָּאַלְשָׁע. הָאָט ער אַרְיוֹגְּנָעָשְׁרִיבָּן זָוָם קָאָמְעָנְצָעָר אַסְעָד
סְעָרָ, אוֹ וּזְעָן דָּרָר רַעְוַיְיָאָר וּזְעָט קְוֹמָעָן קִין קָאָמְעָנִיךְ, וְאָלָ ערְרָ,
דָּרָר אַסְעָסָעָר, אַיְם צְגָרְיָהָן אַ וְאַוְנוֹגָגָ בָּאַ אַגְּנָעָ טְרִינְקָאָזָקָקָן אָן נִישְׁתְּ
בָּאַ זַיְךְ, זַיְךְ עַס פִּירְטָ זַיְךְ אַלְעָטָמָל. דָּרָר אַסְעָסָעָר וְאָלָ אוִיךְ זַיְךְ הַאלְטָן
נִאָר אַיְן דָּרָר זַיְיךְ פָּוָן אַיְם, אָן רַיְעָסְטָנִיקָּעָם, זאָס אַיְסְטָנִיקָּעָם, וְאָלָן שְׁטָיְן בָּאַ זַיְן
טְוִירָ, וְאָלָ ערְמָאָקָן אוִיךְ נִשְׁתְּ פָּעָבָן, מִיט אַיְין זַוְּאָרטָ, ערְמָאָקָן וְזַיְךְ
גַּעַרְנִישָׁט וְוִיסְנִירָגָן, דָּאָס אַלְעָן אַיְזָעָהָן לְוִיטָ דָּרָר זַיְרָנָס עַצְּחָ.

עַנְדְּלִיךְ אַיְזָעָהָר רַעְוַיְיָאָר טָאָקָעָ גַּעַקְוּמָן. דָּרָר אַסְעָסָעָר אַיְם בָּאַלְדָּ
אַנְטָקָעָנָן גַּעַפְּאָקָט אָן הָאָט אַיְם גַּעַרְבָּאָקָט צָוָ טְרִינְקָאָזָקָקָן אַוְיֵךְ סְטָהָנְצָעָ.
דָּאָרטָ זַיְגָּעָן גַּעַחְעָן פִּינְגָּעָ מַעְבְּלִירְטָעָ צִימָעָרָן מִיט וְיַלְבָּעָרָן גַּעַשְׁרָ
פֿאָרָ פְּרִיצָּהָן.

פָּוָן זַיְן קְוֹמָעָן הָאָט דָּרָר זַיְיךְ שְׂוִין גַּעַזְוָסָט נִאָר מִיט צָוִיָּה טָעָנָ
פְּרִיהָעָר. דָּעַמְּאָלָט הָאָט ער פְּאַרְרָפָן דָּי פְּנִי הָעִיר, וְעַמְּמָעָן ער הָאָט פֿאָרָ
גַּעַלְעָנָט זַיְן עַצְּחָ, אוֹ אַלְעָטָנִישָׁט קִין צְגָנְעָשְׁרִיבָּעָנָעָ זַיְלָן שְׂוִין טָאָקָעָ מִיט
אַ טָּאָן פְּרִיהָעָר פָּאָרְלָאָזָן דָּי שְׁטָאָטָ, אַפְּיָלוֹ מַאְמָעָס מִיט קְלִינְגָּעָ קִינְרָעָ.
ער טָאָר נִישְׁתְּ גַּעַפְּגָעָן קִין אַיְין מַעְנָשָׁן נִישְׁתְּ קִין צְגָנְעָשְׁרִיבָּעָנָעָם, אָן
אַזְוָיְ זַיְיךְ מַעַן נִיט שְׁטָעָנְדָרָן אַ רַעְוַיְיָאָר צָוִיָּה הַונְּדָרָעָט רֹופְּלָן ער
דָּרָר זַיְיךְ, אַיְם דָּאָס מָאָל גַּעַבְּן דָּיְהָ הַונְּדָרָעָט רֹופְּלָן ער פְּאַרְהָאָפָט,
אַזְוָיְ זַיְיךְ עַס וּזְעָט זַיְךְ עַנְדִּינְגָּן גּוֹט.

דו עצה אויז אונגענומען געווארן, אונ רדי פני זייןען אוחזק א羅יסשיקן פון שטאטס רדי אלע נעלמים. געקומען אויז דער רעויזיאר אין איןגענער קאררטען מיט דריי פערד אויניגער צען אין דערפירה. אויניגער צוחלף האט שיין דער זירע אַרײַנְגָּעַנְשִׁיקָּט דעם לאָקְּיָי, אַ איך, צום רעויזיאר אין צימער אריןן מעלהן, אַו דער אַיסְפָּאַרְשְׁטְּשִׁיךְ אַיז געקומען אַונ זיל מיט אוים עפֶס רײַן. דער רעויזיאר האט געהיסן אַרְגְּנִינְגִּין.

דער זיידע, וואס האט נאך פרייהער אָנְגַּוֹאַנט טְרִינְגְּקָאָזְסִיקִין, דעם בעלה-הבית פון נאסט-הווין, או יונגער זאל אַכְטָוָנָגּ גַּעֲפָן, או קִינְגָּר זאל ווֹיך נִשְׁתַּחַת גַּעֲפָנָעָן אֵין דִּי אַרְמִינְגּ צִימָעָרָן, בעה ער זוועט רְיֵין מִיטָּן רְעוּיוֹאָר, אוֹ ער אַרְיִינְגְּנָאנְגָּנָעָן אֵון האט צָוָעָמָאָכֶט דִּי טִיר הִינְטָעָר וּיך. אַנְגַּהוּבָן האט דער זיידע זעהר דָּרְיִיסְט אֵון זעהר אַרְיִינְגָּעָל, זי זיינְגָּר אֵין שְׂטִינְגָּר אֵין:

— פריצל, די סקאָקע איז טאָקע פֿאַ אִידן אַטְאַלְשָׁע אָנוּ עַס ווֹיַּס — אַפְּילַיְלַי דָּרֶר קִיסְרַ אַזְּיךְ פּוֹן דְּרֻם, וּזְאָס רָאֵס אַזְּוֹן די בעסטע רַאיַּה, אַזְּ מַעַן קָאָן רַעֲצָו נִישְׁתְּ הַעֲלָפָן. אַזְּוֹו פִּירְט וּזְרַעַם שְׂוִין פּוֹן שְׁטוּנְגָּן אָן. נַאֲרַ רַי אַלְעַ רַעֲוַוְאָרַן, וּזְאָס קוּמוּן קָאנְטְּרָאַלְיָרַן אַלְעַ יַאֲרַ רַי סְקָאַקָּע, נַעֲמַעַן צְחַוְּיַּה הַוּנְדָּרָעַת רַוְּבָּל אָנוּ חַמְמָעַנְעַן וּזְרַעַם אַגְּנָטָעַר, אַזְּוֹי הַאֲפָנַן גַּעַפְּנוּן אַלְכַּי אַזְּ אַרְדְּדָעַנְגָּן אָנוּ פָּאָרָן בְּשָׁלוֹם אַחֲוָעַק, אָנוּ רַוְּ בִּיסְטַע עַפְּעַס אָן עַקְשָׁן. נַיְבַּ אַיְךְ דָּרֶר דָּרֶר הַוּנְדָּרָעַת אָנוּ לְאָזְוַי אַנוֹנוּ גַּעַמְאָח, וּזְאָרוּם, וּזְיַוְּ וּזְהַסְּטַט מִיד אַזְּ אִידָּן, רַוְּ וּזְעַסְטַט רָאַ נַאֲרַנְשִׁיט אַוְיסְפִּירַן. אָנוּ אַוְיבַּ רַוְּ וּזְיַלְּסַט, וּזְעַט עַס טַאַקָּע וּזְיַן אָן עַולָּה, אַוְיבַּ רַוְּ וּזְעַסְטַט רָאַ אַנְמָאָכָן אַחֲרַבָּן אָנוּ בְּרִינְגָּעַן עַמְּצִין צָוּרְמַעְתַּן.

דרדר רעוזיאר איז אויונגעקאקט געוזאָר:

— איך וועל איך אלעמען, מאשעניקעם, פארשיכון קיין סיינר, — האט ער געשעריען, — און דיר רעם ערסטן!

האט דער זיידע נישט לאנג געטראכט אונ האט אים אראפגעלאוט צווי
הייסע פעתש אונ רעובי, פון דער זייד, ניפטיג אונ שטייל באומערקט:
— ואלסט זויסן, אום טיר שטייען גרייט מײַע מענשן, מען וועט
דריך אין לילעכער אוזעקטוּאנן, ממש דיזן סופֿ איזו געקומען... נאָר
אויב דו זוילסט זיך ראתעוּן, פֿאֶרלאָנג איד פון דיר איזן זאָך: דו ואלסט
מיר שׂוערַן, אוֹ דו פֿאֶרְסַט באָלֵד אַזְעַק אונ ואלסט זיך אינגעאנַן אַפְּוּאנַן

פון אואסן גולדנישער שטעלע.

הוּא בְּנֵי שָׂעֵל מִנְשָׁבֵן בֶּן־בָּרְזָן פָּרָהַרְתָּן

דער רעויאָר, זאָס איז געוען אַנְגָּאנְצָן צעטראַיסלט פון דֵי פֿעַטְשׁ איז געשטאנְגען אויף צויטענְרגִּינְג פִּים, אָזֶן אַ טּוֹיטָר, אַן אַיְנְגָּהוּקְעַרְטָעַר,

הָאָט עַר גַּעֲנְבָּן זַיְן עַרְנוֹאָרטָם דָּעַם זַיְרָן, אָז עַר פָּאָרטָ שְׂוִין אַזְוָקָן.
ברְּיְנְגָּנְדִּין זַיְקָעְטָאָס אַיְן אַרְדָּעְנְגָּנְג, אָזֶן אַ טּוֹיטָר, אַן אַיְנְגָּהוּקְעַרְטָעַר,
פִּון צִימָעָר אָזֶן גַּעֲהִיסְן שְׁפָאָגָעָן דֵי פֿעַרְדָּר. אַיְן אַ הָאַלְבָּעָר שְׁהָאָרָם אָזֶן
עַר שְׂוִין נִישְׁתָּמָעָן גַּעֲועָן אַיְן קָאמְעָנִיךְ.

אַיְן דָּעְנְאָה, אַיְן אַ פָּאָר טָעַן אַרְוָם, הָאָט דָּעַר אַיסְפְּרָאָזְנוֹיק אַרְיְנְגָּעַשְׁקָטָם
דָּעַם זַיְרָן אַ בְּרִיףְ מִיטְ אַ דָּאנְקָן, מִיטְ אַ סְּקָאָפְּלִימְעָנְטָן אָזֶן הָאָט
פִּאְרְבָּעָטָן אִים קָומָעָן קִיְּן בְּרִיסְקָן.

אַיְן בְּרִיסְקָן הָאָט עַר אִים דְּרַעְצְּיָילְטָם, אָזֶן דָּעַר רְעוּיוֹאָר אָזֶן גַּעֲקְוָמָעָן
צַו אִים, צָוָם אַיסְפְּרָאָזְנוֹיק, אָזֶן אַיְבְּרָעְגָּנְגָּעָבָן זַיְנָעָ אַיְנְרִירִיקָן פִּון דָּעַר
רְיוֹיעָ. פִּון דֵי פֿעַטְשׁ הָאָט עַר נִישְׁתָּמָעָן דְּרַעְצְּיָילְטָ. זַיְן מִינְגָּן אָזֶן גַּעֲועָן, אָזֶן
דֵי סְקָאָקָעָ אָזֶן אָמְעָטָום אַ פָּאָלְשָׁע אָזֶן אַזְוָקָרְדִּי זַיְן צַוְּרִיְּנְגָּעָן אַיְן
אַרְדָּעְנְגָּנְג, מַזְוָן אַגְּנְגְּנוּמוּן זַוְּרָעָן נָאָר אַנְדָּרְעָן מִיטְלָעָן. עַס דָּרָרְף אָזֶן
גַּרְוָנְטָ אַיְבְּרָעְגָּנְגְּרָעָרְשָׁתָם זַוְּרָעָן דָּעַר אַרְטָ פָּאָרְשְׁרִיבְּפָן וּ. פָּאָרָן אָזֶן מַאְלָ
אַיְן יָאָר קָאנְטָרָאָלִין הָאָט קִיְּן מִמְּשׁוֹתָ נִישְׁתָּמָעָן. אַפְּלוּ אַיְנְעָרָ אַ אָהָר, דָּעַר
אַיסְפְּאָרְשָׁטְשִׁיק פִּון קָאמְעָנִיךְ, הָאָט אִים דְּרַיְתְּלָרְ גַּעֲזָגָט, אָזֶן דֵי סְקָאָקָעָ
אָזֶן פִּון אַיְבָּיגְ אַזְוָקָרְ אַ פָּאָלְשָׁע... .

רָאָה הָאָט אִים שְׂוִין דָּעַר זַיְרָעָ דְּרַעְצְּיָילְטָ דֵי נִאנְצָעָ מַעְשָׁה מִיטְ דֵי
פֿעַטְשׁ אָזֶן סְטָרָאָשְׁוָנְקָעָם, פִּון זַאָס דָּעַר אַיסְפְּרָאָזְנוֹיק אָזֶן אַרְיְן אָזֶן
הַחְפָּלוֹת, אָזֶן עַר הָאָט דָּעַם זַיְרָן עַטְלִיכְעָ מַאְלָ נַאֲכָאָנְאָנָר אַ קָּוָשָׁ גַּעֲטָאָן אָזֶן
קָאָפָּ, טְּרִיסְלְעָנְדָרְגָּן זַיְקָעָן גַּעֲלָעְכְּטָעָר.

— בְּסַטְטָ קְלָוגְ זַיְיָ זַוְּלָטְ! — הָאָט עַר נִישְׁתָּמָעָן זַוְּרָ אַפְּלוּיְבָן
פִּון זַיְרָן, — קִיְּן גַּלְיְיכָן הָאָסְטוֹ נִישְׁתָּמָעָן אַבְּעָרָן אַנְגָּרְנְעָסְטָדְ
זַוְּגָן, זַיְיָ אַזְוָיְ הָאָסְטוֹ זַיְקָעְטָ אַיְנְשָׁטָעָלָן אָזֶן תּוֹן אַזְוָאָ נַעֲפָרְלִיכְעָ זַאָרָ?
דָּעְרוֹיָה הָאָט אִים דָּעַר זַיְרָעָ גַּעֲנְטְּפָעָרָטָם, אָזֶן עַר הָאָט אַיְגְּנְטְּלָךְ
גַּעֲבָוִיט אַוְיָפָּ דָּעַם אַיסְפְּרָאָזְנוֹニָקָרְ רְיִידָ. דָּעַר אַיסְפְּרָאָזְנוֹיק הָאָט גַּעֲזָגָט,
אוֹ עַר אָזֶן נִישְׁתָּמָעָן אַיְבְּרָגְּנְגָן, אַ בְּלִינְאָוָה, אָזֶן אַזְוָאָ בְּחָורָ אַיְן שְׁטָעְנְרָגָן
גַּטְ אַגְּזָוְפָּאָטָשָׁן אָזֶן דְּרַעְשְׁרָעָקָן, דָּאָסָ לִיכְסְּטָעָ אַיְן, אַיְגְּנְטְּלָרָ, גַּעֲפָן
פֿעַטְשָׁ, אָזֶן אַוְיָפָּ אָוָגָן, וּאָרוֹם עַר זַוְּטָ זַיְקָעְטָ שְׁמָעָן אַוְיְצָוָאָן.
דָּעַר אַיסְפְּרָאָזְנוֹיק אָזֶן גַּעֲזָגָט.

אַיְן אַ פָּאָר מַאְנָאָטָן אַרוֹם אָזֶן גַּעֲקְוָמָעָן אַנְגָּרְדָּרְ רְעוּיוֹאָר. דָּעַר זַיְרָעָ
הָאָט אִים גַּעֲעָבָן צַוְּיִי הַנְּדָרְעָטָר רַוְּכָל אָזֶן יָעָנְגָּר אָזֶן אַוְעָקְנְעָפָּאָרָן בְּשָׁלָוָם.
דָּעַר זַיְרָעָ הָאָט פָּאָרְפָּעְסְּטָגְּטָן דֵי אַרְעָנְרָעָ אַוְפָּן בְּרָאָנְפָּן. דֵי אַיְבְּרָגְּנְגָן
פָּאָרְרִינְסְּטָן. פִּון דֵי אַפְּצָאָלְגָּנְגָּעָן מִיטְ דֵי מִילָּן אָזֶן נָאָר אַוְיָנָעָ זַאָכָן

האט ער פֿאַרְדּוֹנָגָעָן פֿאָר נִיְין הַוְּנְדָרֶט רֻבֶּל אֵיךְ אֲזַהְיָה אַיְם
 גַּעֲפְּלִיבָן וֵי גַּאנְצָעָ אַרְעָנָרָע אַיְן דְּרֵי הַוְּנְדָרֶט רֻבֶּל.
 דָּרָר וַיְרַע אַלְיַין הָאַט גַּהְהָאַלְטָן אֵשְׁיַינְק, אַוְן זַיְן בְּרוּרֶר אֵשְׁיַינְק,
 אַוְן בִּירַע הָאַבָּן קִיְין פָּאַטְעָנָטָן נִישְׁתָּ גַּהְהָאַלְטָן... מַעַן הָאַט גַּעֲלִיוֹסְט
 פְּרָאַנְק אַוְן פְּרֵי. פֿאָר אַט דָּרָר פְּרִויְהִיט אַוְן פֿאָר גַּעַפְּן הַיְּלָת, וְעַן מַעַן
 דָּאָרָף, הָאַט דָּרָר וַיְרַע גַּעֲצָלָט רֻעַם אַסְעָסָעָר פִּינְגָּרָה רֻבֶּל אֵשְׁמָנָאַט.
 קִוְּפָן אַיְן אֵגְרָוִיסָעָר מַאַס בְּרָאַנְפָן — רַאְרָף מַעַן אוּיר אַרְיִינְטָרָאַן
 אַקְצִיוֹדְגָּלָט אֵגְרָוִיסָעָר סְוּמָע, אַוְן אַפְּטָמָאל אַיְזָע סְגַּוּעָן שְׁוֹעָר. פְּלָעָנָט
 דָּרָר וַיְרַע קִוְּפָן מַאַסְטָן בְּרָאַנְפָן אַיְן פְּוַילָּן, וְזָאָס דָּרָט אַיְזָע קִיְין אַקְצִיוֹדְגָּלָט
 גַּעַוּעַ, אַוְן פְּלָעָנָט דִּי מַשְׁקָה בְּאַנְאַכְט אַרְיִינְגָּסָן אַיְן דִּי קִוְּפָן, אַוְן רֻעַם
 וַיְגַּל פְּלָעָנָט מַעַן גַּעַמְעַן בְּאַס אַוְיְפָוּהָעָר מִיטָּ רֻעַם אַוְיְסָרִיר, אֵזְעַן וּלְאַיְסָמָע
 רָאַ פְּאַרְשָׁפָאַרְן אֵטְרָחָה. דָּרָרְוַיְלָ פְּלָעָנָט מַעַן אַנְגָּרָיְטָן אֵסְרָקָרְבָּן אַוְיָה
 אַזְוִינָעַ בְּלָעְטָלָאָר טְרִיוֹזָאָקָם, וְעַלְכָּעַ מַעַן פְּלָעָנָט אַנְקָלָעָפָן אַוְיָה דִּי שְׁפָונָן.
 אַוְיָה אַזְוָּעָן אַפְּוָן וַיְגַּעַן שְׁטָעָנָרְגָּן גַּעַוּעָן פְּאַרְיוֹגָלָט דִּי קִוְּפָן מִיטָּן אַקְצִיוֹדְגָּלָט.
 נַאֲר אַמְּפָאָל פְּלָעָנָט דָּרָר סְמָאַטְרָיְטָעָל גַּלְאַט אַיְבָּעָרְלָאָן פְּאַרְן אַהֲיָסְדָּגָן,
 בְּאַנְאַכְט, רֻעַם וַיְגַּל, צַו וְזָאָס וְאַל עַר אַיְסָמְלִיךְ שְׁלָעָפָן מִיטָּ וְזָר,
 אַזְוָּעָן עַר פְּאַקְוּמָט פְּוֹפְּצָעָן רֻבֶּל אֵחָדָשָׁ פָּוּן וַיְרַע, אַוְיָסָה וַיְגַּעַן גַּעַוְיִנְלִיכָּע
 פְּעַנְסָי... .

אַזְוִינָעַאָרְךָ הָאַט מַעַן גַּעֲבָרָאַכְט פָּוּן פְּוַילָּן שְׁפִירָט, וְזָאָס פְּלָעָנָט פְּאַרְקוּיפָט
 וְעַרְן צְוָאָמָעַן מִיטָּן בְּרָאַנְפָן, פֿאָר וּוּלְכָן מַעַן הָאַט גַּעֲצָלָט אַקְצִיוֹדְגָּלָט.
 דָּרָר פְּוֹלִישָׁר בְּרָאַנְפָן הָאַט גַּהְהָאַט אֵטְבָּעָרָן רִיחָה. דָּאָס אַיְזָע אַפְּיָוִלָּן
 אֵחָסְרוֹן, דָּאָס קָאָן אַרְיוֹסְגָּעָבָן. הָאַט מַעַן עַס בְּאַוְאַרְגָּנָט דְּרָעְמִיט, וְזָאָס
 מַעַן הָאַט אַרְיוֹסְגָּעָלָאָט אֵטְלָאָנָגָן, אֵזְעַמְעַט שְׁפִירָט וּוּרְטָט אַרְיִינְגָּעָלָאָט
 אַזְוָּעָן שְׁמָעְקָנְרִינְגָּעָר טְרָאָפָן, אַוְן רֻעַם וּלְמָן הָאַט וְזָר גַּעַוְאָלָט נַאֲר
 מַעַר טְרִינְקָעָן.

אַלְעַל צְחוּיָה וְזָאָקָן פְּלָעָנָט קוּמוֹן אֵן אַגְּרָרָע בְּרָאַנְפָרְדְּרוּזְוֹאָר אַוְיָה אֵשְׁמָעָן
 רְעוּיָה. וַיְגַּעַן אַבְּפָר גַּעַוּעָן גַּרְיוֹסָע שׁוֹחְדָּנָעָמָעָר, אַוְן בְּאַקְוּמָעָנְרִיגָּן
 אַזְוָּעָן יְדָאַרְיָה, פְּלָעָנָט וַיְיָאָן אַונְטָרְשָׁרְיָהָבָן, אֵזְעַלְיָה אַיְזָע אַרְדְּרָעָנוֹגָן.
 צַו דָּרָר אַרְעָנָרָע הָאַט דָּרָר וַיְרַע צְנוּנוּמוֹן אֵלָע קִינְרָאָר. מַעַן הָאַט
 אַמְּחָה גַּנוֹת גַּעֲלָעָבָט. דָּרָר נַאֲנְצָעָר פְּרָוּרָה פָּוּן גַּעֲשָׁעָט אַוְן בְּוּכְהָאַלְטָעָר
 אַיְזָע גַּעַוּעָן מִין טָאָטָעָ מַשָּׁה. דָּרָר וַיְרַע פְּלָעָנָט וְזָר מִישְׁן מַעַר אַזְוָּעָן
 דָּאָס גַּעֲשָׁעָט, אַיְרָעָר אַיְזָע פְּרֵן.
 אַיְזָע דָּרָר צִוְּתָה הָאַט וְזָר דָּרָר וַיְרַע אַיְבָּעָרְגָּעָבָן מַעַר דָּרָר שְׁטָאָט.
 אַפְּיָוִלָּן דִּי גַּעֲשָׁעָט מִיטָּן דִּי פְּרִיצָהָמִים הָאַט עַר אוּיר פְּאַרְיוֹאָרָפָן. גַּעַוּעָן
 אַיְנוֹגָן פְּרִיצָהָמִים, וְזָאָס הָאַבָּן וְזָר גַּהְהָאַלְטָן נַאֲר מִיטָּן.

די אונטן פלענט ער איזט פארבריגגען און דערהיים. עם פלענט זיין פול די שטוב מיט מענשן, וואס פלען קומען נאך פארשיידענע עזה. דער האט בארארטט א פערוונליךוך ואך, יונער א שטאטיזאך, א דרייטער איזו נוקומען מיט א פעם, א פערטר האט בארארטט האבן אן עזה, און איזו איזו גשטאנגען און שטוב א הודהא, און עם האט גערוישט פון מענשן.

דר ערטאט הנט ערטט נעשפליט נאך אן אנדער ראליע איז שטאט. ער איז געווען א שטילער איז גוטער מענש און א וועלטונגער ערלייכער מאן, ריירן פלענט ער גאנז זייןיג, מיטש געמיילטט וווערטער, אבער דאס, וואס ער האט געואנט, איזו שטונדריג ווערט געווען צו הערד. עפעם א טיפע בוררות — האט מען שטונדריג רעם טאטן גענומען פאר א שליש. מיט זיין געלאנסקייט, אויסגערענטקייט איזו מיט זיין זיכע רייר איז ער שטונדריג רערגןגען, ווער דער שולדינגר איז, איז האט שטונדריג געקאנט מאבן, או ביירע ואלן בליבן צופרין: איז דער שולדינגר, איז דער באשולדינגר. איז רעם פרט איז ער שווין געווען איזו מפורסם, איז מען פלענט קומען צו אים אויף בוררות פון בריסק און אגאר פון ביאלייסטאך, דרייעצען מייל זויט פון קאמענץ.

אויפן טאטנס פנים איזו שטונדריג געווען עפעם א ליבער שמייל, איז נישט ווילדריג האבן אים אלע ליב געהאט. האט ער עפעם געואנט, האבן זיך אלע צונעהרט איז מען האט געוואינן זיין וארט ...

זיין פירונג איז שטוב איז געווען א חסידישע. גערצונט האט ער איז חסידיש שטיפל, איז פרייטאג צו נאכטס פלען שיין קומען צו אים צום טיש א פאר מנינט מענשן — אלע חסידים. האט מען געונגען איז געונגען איז געטאנטט בייז נאך האלבער נאכט. שבת צו מיטאג איז מען ווירער געקומען, געגען פארשיידענע קונגלאן, געטרונקען בראנפן איז געונגען איז געטאנטט בייז פארנאקט. רעמאלאט איז מען גענןגען איז שטיפל דראונגען מנהה, איז נאך מנהה האט מען שיין איז שטיפל געגען שטיפל דראונגען מנהה, איז נאך מנהה האט מען שיין איז שטיפל געגען שלוש-סערות. פון טאטן האט מען געבראקט א גרויסע חלה מיט הערינג, מיט עטליכע פלאש בראנפן איז רערנאנך האט מען אפגעונגען איז שטיפל בייז מעריב. א שעה נאך מעריב זיין גען אלע חסידים געווען זידער באס טאטן, מען האט געקאקט א קרויפניק מיט פלייש, משקה איז געווען צו באָרֶן זיין, האט מען פון דאס ני אפגעונגען איז אפגעונגען דרי נאכט, איז פארטאג, או די חסידים זיין גענןגען אהויים, האבן זיך אויפן זונגען אויפגעונקעט אלע בעיל-בטים פון שלאָט.

אוֹר געדיניך, או אינגלוייז פלען איך נאכלויפן נאך זיין. מיר זיין זעהר געווען געפעלן, וואס מען וועקט אלעמען אויף פון שלאָט אויף

אוֹא אָוֶן: מִן הַאָט גְּעוּוֹסֶט, וּלְכָעֵר פְּרִיעֵץ עַם הַאֲנְדָּלָס מִיט וּלְכָן
בְּעַלְהַפִּיחַ, פְּלַעַנט מִן אַוְיֻוּקָעַן, אַשְׁטִינְגָּעַר, רֵי לִיּוּעַר פְּרוֹסְקָעַר, אַ
שְ׀ינְגָּר אַידָּר אָוָן אַ נְגִירָן:
— רֵי לִיּוּעַר, — פְּלַעַנט מִן אַים אַנְקָלָאָפָן אַין רֵי לְאָרָן — רִימָאנְסְקִי
דָּאָרָף אַיְיךְ הַאָפָן.

עַם פְּאַרְשְׁטִיטַיַּת זַיַּה, אַו רֵי לִיּוּעַר פְּלַעַנט בָּאַלְר אַוְיַּשְׁטִיַּין, נִישְׁטַ טַוִּט
נִשְׁטַ לְעַבְעַרְגִּין, אָוָן עַפְנָעָנָן רֵי טִיר. רַעְמָאָלֶט פְּלַעַנט עַר בְּאַגְּעַנְעַנְעַן
אַגְּרוּס גְּעַלְעַכְטָעַר פָּוָן רֵי חַסְדִּים, וּוֹאָס פְּלַעַן אַים הַיְּסָן טַוָּן אַזָּא זַאָה,
וּוֹאָס עַם אַיְיךְ נִשְׁטַ שִׁין אַנְצְּרוּפָן בָּאָס נְאָמָעָן ...
אַזְוִי פְּלַעַנט מִן אַוְיֻוּקָעַן רֵי גְּרַעַסְטָעַ בְּעַלְהַפִּיחַים אָוָן קִיְּגָעַר פְּלַעַנט
זַיְךְ דָּאָס רָוב נִשְׁטַ פְּאַלְיִירְגִּין. עַם אַזְוּעַן פְּרִילִיךְ, פְּלַעַן רֵי אַוְיְגַעְוּעַקְטָעַ
בְּעַלְהַפִּיחַים אַיְיךְ לְאָכָן.

בָּאָס טַאָטָן הַאָט פְּרִיטָאָג צַו נְאָכְטָס גְּעַרְבָּעַט אַמְּאָסָעַ לִיכְטַ אָוָן רֵי
שְׁמַחַה, רֵי הַלּוּלִי וְחַינְגָּא, וּוֹאָס עַם אַזְוּעַן בָּאָס טַאָטָן אַגְּנָנְצָהָרִין
טָאָגָן, אַזְוִי אַיְיךְ לְשָׁעַר וְלְסָפָר. אַיְיךְ וְזַיְם נִשְׁטַ, צַו עַם אַזְוּגָעַן גְּעוּזָן נַאָךְ אַזְוִי
פְּרִילִיךְיַּטְ, וּוּ בָּאָ אָנוֹ שְׁבָהָ.

קִיְּזַיְמָעַנְיַץ פְּלַעַן קוּמָעַן חַסְרִים — גַּעַסְטַ פָּוָן רֵי מְפּוֹרְסִים, אַ
וּקְמַ, אַכְטַ אַיְאָר, אָוָן אַלְעַ וְזַיְנָעַן, פְּאַרְשְׁטִיטַיַּת זַיַּה, אַיְינְגַעְשְׁטָאָנָעַן בָּאָס
טַאָטָן. יְעַרְעַר הַאָט זַיְךְ פְּאַרְבְּרַאָכָט אַ וְזַיְךְ צַיְּוִיט, אָוָן אַיְיךְ פְּלַעַנט
רַעְמָאָלֶט זַיְן אַגְּמָוּן יְסָדָטָבָן.

דָּרָר אַזְוּקְגַּעְפָּאָרָן, אָוָן אַיְיךְ עַטְלִיכְעַ וְזַיְאָן אַרְוֹם אַזְוִי שְׂוִין וְיַרְעַר
דָּאַ אַזְוּיְטָעַר גַּאָסָטַ, וְיַרְעַר דָּאַסְעַלְבָּעַ. אָוָן אַזְוִי מַאָל אָוָן יַאָר פְּלַעַנט
קוּמָעַן דָּרָר דָּבִי אַלְיַיְן. צַו זַיְן קוּמָעַן פְּלַעַנט מִן זַיְךְ גְּרַיְתַּן גְּנָנְצָעַ דָּרִי
וְזַיְאָן צַיְּיט, זַוְאָרוּס עַם פְּלַעַנט אַגְּפָאָרָן חַסְרִים פָּוָן בְּרִיסְק אָוָן פָּוָן אַלְעַ
שְׁטַעְטָלָאָךְ אַרְוֹם. אָוָן אַזְוּגָעַן פְּלַעַנט קוּמָעַן, פְּלַעַנט דָּרָר זַיְן אַזְוִי
גְּרוּסִים, פְּנַקְטַ וְזַיְיַ פְּאַר אַקִּיסְרַ, אַ פְּאַר הַוּנְדָרָט מַעְנָשָׂן זַיְנָעַן גְּלָאָפָן
אַנְטָקָעַן דָּרָר בּוּיר, אַיְיךְ עַטְלִיכְעַ דָּרָר דָּבִי אַזְוִי גַּעְפָּאָרָן, אָוָן אַיְיךְ שְׁטָאָטַ
פְּלַעַנט מִן אַים אַרְיִינְפִּרְן מִיט אַ גְּוֹזְאָלְדִּינְגַּן פְּאָרָאָרַ, אַיְיךְ הַאָב שְׂוִין גְּעוּזָאָנָטַ
אוֹ יְעַרְעַר חַסְרַ הַאָט גְּעַצְמָעַטְרַט פָּאָרָן רְבִּין אִימָתַ המְלָכוֹת. פְּאַרְפָּאָרַ
פְּלַעַנט עַר צָוָם טַאָטָן. אַזְוִי מַעְשָׂה פְּלַעַנט קָאָסָטַן רַעַם טַאָטָן עַטְלִיכְעַ הַוּנְדָרָט
רוּבָל. מִן פְּלַעַנט אַגְּקוּלָעַן אַקְסָן, גְּנוּזָן אָוָן עַנְדִּיקָעָס אָוָן עַס פְּלַעַנט
זַיְן סְעוּרוֹחַ פְּאַר גְּנָנְצָעַ דָּרָר הַוּנְדָרָט פְּעַרְיוֹאָן. מִן הַאָט גְּנוּגָסַן, גְּעַכְאָפָט
שִׁירִים אָוָן גְּנוּגָגָעָן.

אָיְן דִּי עַטְלִיכְעַ טָעַג, וּוֹאָס דָּרָר דָּבִי פְּלַעַנט פְּאַרְבְּרִיְינְגָּעַן, הַאָט קִיְּזַיְמָעַנְיַץ
אַיְיךְ נִשְׁטַ גְּעַטְרָאָכָט פָּוָן זַיְן גְּשַׁעַפְטַ, דָּרָר אַוְיְסְגָּעָה אַלְטָעַנְעַר טַאָטָעַ
פְּלַעַנט דָּאָס מַאָל זַיְן פְּאַרְהִיאִצְטַ מִיטָן אַוְרָה הַנוּן, אָוָן עַס מִיר לְחַלְוִיטַיַּן

שוער איבערצונגעבן ר' שמחה מיט דער פֿאנַיְסְטֶרְוָונְג פֿון דִי חַסְרִים. יערן חסיד האט זיך געוויס געדאכט, או אַרְוֹם רבין דריינען זיך מלאים און שרפים. עס האט זיך געציגערת הענט און פֿון לֵיבְשָׁאָפְּט צו אַים, און געקוקט האט מען אויף אַים, זיך אויף אַ נאָט.

און אַו זיך רבין פֿלענְט אַוּקְפָּאָרְן, פֿלענְט מיט אַים מִיטְפָּאָרְן אלען חסידים, און דער טאטע פֿלענְט אַנְיְּרָעְפָּאָלְן טוּיטְמִיר, אַ קְלִינְגְּקִיט, ער האט אַפְּגָעָה אַרְעָוָעָט אַכְּט טָאג צִיט, סִי טָאג אַן סי נאָכְט. נעליפֿן אַ דָּרְיִי מַנְיִינִים חסידים, רָאַס רָוב סְלָאָנִימָעָר. עס ווַיְנָעַן געווען אַ דָּרְיִי קָאָצְקָעָר, אַ פִּיר קָאָרְלִינְגָּר, אַ פִּאָר סּוּכָּאָוּיְשָׁעָר.

שטענְרִינְג זַיְנָעַן בָּאַ זַיְנָעַן עַפְּעַם אַוְיְנָעַ עֲסָקִים, וְאַס פֿלענְט זַיְן עַלְעַר אַן יוּסְטּוּב. רָאַס אַיְזָעַ דָּעַם רְבִינָס יְאָרְצִיט, אַן דָּאַס אַיְזָעַ יְעַנְעַם רְבִינָס, אַן דָּאַיְזָה מָשָׁה רְבִינָס יְאָרְצִיט. אַן דָּאַיְזָה חַנוּפָה, רַאֲשֵׁדְרוֹשָׁ, עַשְׂרָה בְּטָבָת, חַמְשָׁה-עָשָׁר בְּשַׁבְּתָט, פְּרָוִים, שׁוֹשָׁנְפָרוּם, פְּסָח, לְגַנְבָּעָר, שְׁבֻוּתָה! הַשְׁעָה-הַבָּאָב האט מען אַוְיְסָנְעָנָסָן עֲמָרָס וְאָסְטָעָר אַונְטָעָר דִי זַאָקָן, מען האט גַּהְעָט גַּרְיִיט אַוְלָכָע בְּעַרְעָלָאָךְ (שִׁסְקָעָס), וְאַס אַוְ מַעַן האט רָאַס אַרְיִינְגָּנוּעָצָם אַיְזָה אַרְיִיְן, אַיְזָה גַּעַוְעַן שַׁוְּעָר אַפְּצְרוֹסִין. האבן זַיְן אַיְנָעַ דִּי אַנְדָּרָעָר אַיְזָה בְּעַרְעָלָאָךְ, האט מען נַיְן אַוְיִפְּן אַוְן מַעַן פֿלְעָנְט זיך קְיַיְלָעָן לְאַכְנָוָן. דַּעֲנָאָךְ פֿלְעָנְט מען נַיְן אַוְיִפְּן בִּיתְהָעוּלָם. דָּאָרְטָן וְאָקָסָן וְיַרְעָר דִי בְּעַרְעָלָאָךְ, האט מען זיך פֿון דָּאַס נַיְן גַּעַלְאָנְטָעָרָט בְּעַרְעָלָאָךְ אַיְזָה דִי בָּעָרָה. אַן דער הַשְׁעָה-הַבָּאָב אַיְזָה גַּעַוְעַן אַטְגָּאנְגָּן פֿון גַּעַלְעַכְתָּעָר אַיְזָה שְׁטִיפְעָרִיעָן; הַשְׁעָה-הַבָּאָב — וְיַיְתָעָר סְעוּרוֹת, צו דִי עַרְשָׁתָעָ סְלִיחָות אַסְעָוָה — קְרָופְּנִיק.

ראַשְׁדָה-שָׁנָה האָפָן דִי, וְאַס זַיְנָעַן גַּעַפְּאָרְן צָום רבִּין, נַעֲנָצָע טָעַן גַּעַד-טְרוֹנְקָעַן זַיְן, פֿון נַאֲכָן דָּאָוְנָעַן בְּיוֹ הַאֲלָבָעָר נַאֲכָט. יוּסְטּוּפָר בְּאַנְאָכָט האט מען גַּעַוְנָגָעָן, סּוּפּוֹת, שְׁמָחָה בֵּיתְהַשְּׁאָבָה אַן דָּעַם נַאֲנָצָן חַוְּלִה-הַמּוּר האט מען גַּעַשְׁבָּוֹרָת אַן גַּעַוְנָגָעָן, אַן דָּאַס אַרְטָה אַיְזָה גַּעַוְעַן בְּאַמְּטָאָן. דָּרְעָר טְאָטָעָה האט גַּעַרְיִיכְבָּרָט אַ לְיַולְקָעָ. דִי לְיַולְקָעָה האט עַר נִישְׁתָּאָרוּס-גַּעַלְאָזָן פֿון מַוְיל גַּעֲנָצָע טָעַן. אַוְיִפְּן פְּנִים אַיְזָה בָּאַס גַּעַלְעָנְטָן אַ שְׁמִיכָּל, אַן אַט דָּרְעָר שְׁמִיכָּל פֿלְעָנְט נִישְׁתָּאָרָאָפָה פֿון זַיְן פְּנִים סִי אוֹפְּה אַ שְׁמָחָה אַן סִי אַיְזָה דָּעַם גַּרְעָסָטָן טְרוּיָעָר. מען האט אַים קִיְיָמָאָל נִשְׁתָּאָרָאָפָה גַּעַוְעַה זַיְן-עַנְרָגָן. אַוְרָאי האט עַר גַּעַרְיִיכְבָּרָט אַיְזָה טְרוּיָעָר, אַן שְׁטָאָרָק גַּעַטְרְוִיָּעָר, נִאָרָעָר האט עַס קִיְיָמָאָל נִשְׁתָּאָרָאָפָה זַיְן-עַנְרָגָן.

אַ חַסְדִּיר אַיְזָה עַר גַּעַוְעַן לְוִיט אַבְּרָצִינְגָּן, אַן אַמְּהָעָר אַן אַ גַּוְטוּרָע, אַן פִּאָר אַיְזָה שָׁעה זַיְן גַּעַפְּן רבִּין, וְאַלְטָה עַר אַפְּגָעָנְעָבָן דִי גַּעֲנָצָע וּוְלָט.

מען האט בא אם קיינמאל נישט געוועהן קיין המונה פון קיין פעם,
און מיט דער לילקע אין מול פלענט ער שטעהנדונג אַרומניין אַ שמייכלענד
ריינער, אַ גוטער אוֹן אַ האָרכְזֶנֶר. אוֹן קיין צבעק אוֹן ער נישט געווען:
מיט פֿרוּעָן, מִירְלָאָךְ, וַיְיְבָלָאָךְ אוֹן ער געווען העפליך, פֿלענט זיַּיַּה מַאֲכָן

קָאָמְפְּלִימְעַנְטָן, חוֹקָן אוֹן וּרְטַלְעַן זַיַּה.

קָיַּין דָּאגָות פְּרָנָסָה האט ער נישט געהאטט, דָּאס הַיִּסְטָט, ער האט נישט
צונעלאָון קָיַּין דָּאגָות, וּאָרוּם ער האט אַינְגְּרַילְיךְ געהאלטן, אוֹן דַּיְּ וּלְטַמֵּן
אַ פְּרוּדָה, אוֹן דַּיְּ צְרוֹת, וּאָס דַּרְעַר מענש האט אוֹיפְּ דַּרְעַר וּלְטַמֵּן אוֹן
אוֹיךְ דָּאס גּוֹטָס מִיט דַּיְּ אַלְעַ גְּלִיקָן — אוֹן אַלְעַ הַבְּלִים, אוֹן אַפְּלִיּוֹ
איַּן גַּעַשְׁעַט האט ער דָּאס נישט פְּאַרְגָּעָסָן, אוֹן האט זַיַּה קָיַּיןמַאְלָן נישט
געהאלטן, זַיַּה אַ גַּעַשְׁעַטְסְּ-מַעַנְשָׁן.

קָפִיטֵל V

ר' ישראל. — זין געוזנן. — זינע קאַטפֿאָזיעס. — זין ראל צוישן חסודים. — ר' ישראל אלס מאַטְעַמְּצָקָער. — דאס געוועט. — זין פּוֹילִישָׁר פָּאָטְרִיאָזִיטָם. — זינע מֶאָרְשָׁן לְפָבָּר דָּעַם פּוֹילִישָׁן נְצָחָן. — דער אַפְּזָאָךְ מִיטַּה אַחֲטָד. — דער גּוֹוִינְסָ. — ר' יִשְׂרָאֵל טּוֹיטָ.

איינער פון ר' סָאָמָע אַינְטְּרַעְסְּגָסְטָעָן חַסְדִּים אֵין קָאַמְעָנִיךְ אֵין גּוֹוּעָן ר' ישראל. עַר הָאָט גּוֹזְאוּינְט בָּאָם זַיְרָן מִיטַּה אַפְּרוּי אָונַּן אַטְאַכְטָעָר. דער דָּאָוְנְגָעָר ר' יִשְׂרָאֵל הָאָט גּוֹהָאָט אַגְּנוֹיְשָׁן קָאָפְּ אָונַּן אַינְגְּלוּווּיזָ אַיְרָ גּוֹהָאָלְטָן גּוֹזְעָן פָּאָר אָונַּן עַלְוִי. נָאָךְ פָּאָרְצִיטָן הָאָט עַר גּוֹקְרָאָן צּוּוִי טּוֹוִונְטָ רּוֹבָּל נְרָן אָונַּן קָעְסָטָ פֿינְפֿאָר, אָונַּן דָּעַם שּׁוּוּרָ, אַגְּרוֹסְעָר גּוֹבָּר, הָאָט וִיךְ גּוֹחָאָלְטָ צּוּ הָאָבָּן אָן אַיְרָעָם אַגְּרוֹסְעָר שְׁמָאָטָ, וּוּטָ עַר הָאָבָּן פָּוּן זַיְרָן בְּחִיחָוָה נְחָתָ.

אָפְּבָּעָר יִשְׂרָאֵל אֵין נְאָר גּוֹוּאָרָן אַקְּצָקָער חַסְדָּר, הָאָט אַוְעַקְנְּגָוְאָרָפְּן דָּאָם לְעַרְגָּעָן, אֵין גּוֹפְּאָרָן צּוּמָּ רְפִּין אֵין אַפְּגָנְוָעָן פָּמָעָט דָּאָם גּוֹאָצָעָ יָאָר בָּאָם רְפִּין. צּוּלִיב זַיְנָע גּוֹרְוּסָעָ מְעֻלָּות אֵין לְמְרָנוֹת, צּוּלִיב זַיְן וּלְעָלָטָן קָלְאָרָן כָּאָרָקְטָעָר אֵין ר' אַוְמְעַרְהָעָרָטָ פִּיהִינְקִיטָן, אֵין עַר גּוֹוּאָרָן בָּאָם רְפִּין דָּעַר פְּרִירָעָר פָּוּן ר' חַסְדִּים.

איינער פָּוּן זַיְנָע פִּיהִינְקִיטָן אֵין גּוֹוּעָן גּוֹעָאנְגָּ, מּוֹזִיקָּ, קָאַמְּפָאָ זַיְצִיעָס. עַר הָאָט אַלְיָין גּוֹקָאָנט פָּאָרְפָּאָסָן אַגְּנוֹן. אוֹ דָּעַר רְפִּי הָאָט גּוֹהָיִיסָּן, עַר וְאָל צּוֹנְגִּיטָן אַגְּנוֹן אַוִּיפָּ שְׁפָתָה, הָאָט עַר צּוֹנְגִּירִיטָ דָּרְרִי גּוֹנוֹנִים, אֵין יְעַדְעָר גּוֹנוֹן אֵין גּוֹוּעָן גּוֹעָאנְגָּ, וּלְכָבְסְטָעָנְגָּרִינִי אֵין אַיְנְהִיְטָלִיכָּ. קִיְּין נָאָטָן הָאָט עַר נִישְׁטָ גּוֹקָעָנָט, אֵין דָּאָךְ אֵין יְעַדְעָר גּוֹנוֹן זַיְנָעָר גּוֹוּעָן פָּאָרְעָנְגִּינִּט אֵין הָאָט בְּצִוְּבָעָרטָ.

כָּל זָמָן ר' אַלְיָוָר, זַיְן שְׁוּעָר, הָאָט גּוֹלְעָבָטָ, אֵין ר' יִשְׂרָאֵל גּוֹוּסָן מְעַר בָּאָם רְפִּין, וְיֵי אֵין דָּעָרָהִים. אָפְּבָּעָר נָאָךְ ר' אַלְיָוָרָס טּוֹיטָ, הָאָט

זיוון וויב שרהה-ביילע נערשנט ועקס טיוונט רובל. אירע צוּי ביריער האבן באקומווען מעיר — צוּ פופצען טיוונט. דעםאלט האט מען אין ליטע נאָרנישט געגעפֿן קיין ירושה אַטאָכטער, נאָר דער פָּאטער האט זי דאָך נישט פָּארטילט.

האָנדריגן דִּי ירושה, אוֹן זי געפֿאָרֶן צום רבין בעטן, אוֹן יענער זאָל הייסן ישראלן פָּאָרֶן אֲהֵיָּם אוֹן מאָכוּן עפּעַס אַ געשעפֿט. האָבָּן זי עפּעַס יאָ "געמאָכְט" אַ טוֹךְ-געשעפֿט, אַבְּעָר אָזְוִי זַי רִי יִשְׂרָאֵל אוֹן נאָר געלען אין חסידיס-שטיבּל דִּי גאנצעּ זאָך, אוֹן שבְּחָבְּאַט בָּאַ מִין טָاطָן, אוֹן פָּוּן געשעפֿט האט ער נאָרנישט געוֹאָלַט זַיְסָן, האָבָּן זַי נִיר געפּטרט דָּאָס געלט; האט מען זיך געמאָטערט אוֹן טִילְוִיזָה האט זי געשעפֿט דִּי פָּאמְילִיעַ. אוֹיצְט אוֹן ער שווּן צום רבין געפֿאָרֶן נאָר צוּי מַאֲלָן זַיְסָן: אוֹיףּ ראָשָׁ-

השנה אוֹן שבּוּתָה. דָּאָס חסידות האט ער געפּראָוּת אַן דערהיָם. שרהה-ביילע אוֹן געוּעַן ועהָר אַ פרומּע. זי פְּלָעַנט פָּאָסְטָן אלְעָלָה תענוֹהִים מִיט הַפְּסָקוֹת אַן שֻׁבְּכִיָּם תְּבִיָּת, רִי. יְעָרָע וְאָרְפָּן דִּי פְּרָשָׁות: שְׁמוֹת וְאָרָא, פָּאָ, בְּשָׁלָח, יְחִרּוֹ, מִשְׁפְּטִים, הַרְמָה אַן הַצּוֹהָר פְּלָעַנט זַי פָּאָסְטָן מְאַנְטָאָג אַן רָאַנְעַרְשָׁאָג. וּוּיטְעַר האט זַי גַּעַר אַן וְנַטְמָנָה אַן מַעֲרִיב אַן בִּיחָדָה-מַדְרָשָׁה, גַּעַצְיָה לְטַסְפִּירָה אַן גַּעַזְאָגָט סְלִיחָות, נִישְׁטָפְּט פָּאָרְפָּעַלְטָן קִיְּין אַיְזָן סְלִיחָה אַן קִיְּין מַעֲרִיב, אַן שְׁטָעַנְדִּיגָּן גַּעַזְוִינְט אַוְיָם תְּהִילִים אַן טִיטְשָׁדְחוֹמָש אַן דָּעַם צָהָנָה-רוֹאָנה.

אוֹן ער, רִי יִשְׂרָאֵל, האט גַּעַרְאָוּנָט אַין שְׁטִיבָּל. אַין קְנַאֲפָעָץ צָעַן מִינּוֹת האט ער שווּן אַפְּגָנָעָלָאָוּנָט, אוֹן דָּעַר עַוְלָם האט גַּעַרְאָרָט, אַין אָזְוּר האט גַּעַרְנָרָוּנָט, האט בְּאַלְדָּר גַּעַונְמָעָן טְרִינְקָעָן לְחִים, אַין רִי יִשְׂרָאֵל האט אַלְעָלָה חַסְדִּים גַּעַמְאָכָט פְּרִילִיךְ. ער האט אַבְּעָר אוֹיךְ גַּעַקְאָנָט שִׁין רִידְן סִי פָּן וּוּלְטָדוֹצָאָקָן אַן סִי פָּן פּוֹרָה, אַן חַסְדִּים פְּלָעַן זיך אַרְוֹם-שְׁטָעַן אַרְוֹם אִים אַן הָעָרָן זַיְן שְׁיַנְעַן חַסְרִישְׁ-לוּמְרִישׁ תּוֹרָה.

בָּאַ דִּי לְמָרִים אַין שְׁמָאָט האט ער גַּעַשְׁפִּילְט אַ בְּאוּוּרָעָרָאָלְעָעָ, אָזְעָס האט זַי גַּעַמְאָכָט אַ שְׁוּרָעָרָר מְהִרְשָׁ"א, אַדְרָעָר עַפּעַס אַ שְׁוּרָעָעָ, אוֹס האט זַיְן חַלְמָרָץ זַי אַין פּוֹסְקִים, אַיְזָן גַּעַונְמָעָן זַי רִי יִשְׂרָאֵל. מִיט זַיְן גַּאֲנוֹנִישָׁן קָאָפְּ האט ער אַלְיָץ פְּאַרְעָנְטְפָּרָט, וְזַי דָּעַר שְׁתִיְנָעָר אַיְזָן, מִיט פְּשָׁטְלָאָךְ אַן שְׁפִּיצְלָאָךְ, גַּעַרְדִּיט אָזְוִי הַוִּיר, אַזְעָס האט קוּם גַּעַקְאָנָט פְּאַרְשָׁתִין זַיְן הַוִּיכָּעָן גַּעַרְאָקָעָן אַן סְבָּרוֹת, אַין יְהָרָן פְּשָׁטָל האט מען גַּעַוְעָהָן גַּרְוִיסָּע גַּאֲנוֹהָ אַן בְּקִיאָות.

רִי לְמָרִים האָבָּן גַּעַהָאָט נְרוּיסָה הַנְּאָה פָּן זַיְן פְּשָׁטְלָאָךְ, אַבְּעָר זַיְן האָבָּן נִשְׁטָה גַּעַהָאָט מִיט זַיְסָ אַזְוּקְצָוְנִיָּן. רִי קְשִׁיא אַיְזָן פָּאָ זַי גַּעַבְלִיפָּן קְשִׁיאָ, נַאָר שְׁוּרָעָר זַיְיָ פְּרִיהָעָר, אַן זַיְן אַלְעָלָה הַרְוִצִּים אַן דְּרִירְלָאָךְ מִיט רִי

נאוניישע סברותה האבן רעם רעכטן חמצית קיינמאָל נישט בעקאנט איננאָנטן
אריסגעבן, און די לומרים זייןען אוועקגענטגען פון אים ועהר געפאלן

בָּאַ זִּיקָּ: עַר וְוַיִּסְמֵן זֶה נִשְׁתֵּם, אָנוֹ קִין הַירּוּץ הַאָבָן וְזַיְּ עַרְשֵׁת נִשְׁתֵּם.

רי' ישראל אוֹנוֹ גַּעֲוָעָן אַסְעָדָלָעָזָעָן, דָּאָס הַיִּסְטָן, אַ אַודְרָ פָּוּן פּוֹיְלָן, הַאָט
ער גַּלְעָן גַּט פּוֹיְלָשָׂן אַונְ שְׁטָעָנָרְגִּינְט גַּלְעִינְט וְאַרְשָׁעָוָעָר פּוֹיְלִישָׂעָצִיטָנוֹגָעָן,
אוֹנוֹ אוֹר אַיז אַנְגָּנוּקָוּמָעָן אַין לִיטָּע, הַאָט עַר אַין אַ קְוָרְצָעָר צִיטָט פָּאַרְשָׁטָאָנָעָן
גַּט רְוִיסְיָה אוֹנוֹ הַאָט אוֹיר גַּלְעָן אַ רְוִיסְיָעָצִיטָנוֹגָן. אַין פָּאַלְטִיק אַיז
ער גַּעֲוָעָן אַ נְרוֹיסְעָר מְוֻמָּחָה אוֹנוֹ הַאָט וּוּרְקָלִין גַּעֲוָאָסְטָן, וְאָסְטָן
טוֹט זִיךְרָאַין דָּרָר וּוּלְטִידְרִיפְלָאָמָאָטָיעָ. אַוְסְעָר דָּעַם הַאָט עַר גַּעֲוָאָסְטָן,
וּפִילְיָעָרְדָּעָן רְעִינְרוֹגָן הַאָט מְלִיטָעָר אוֹנוֹ די מְנִימָּס פָּוּנָס מְלִיטָעָר: זַיְּ
אַרְטִילְרָעָיָעָן, אַין גּוֹאָרְדָּעָן, אַין פְּעַכְאָטָעָן, אַין די אַלְעָ גַּעֲנָרָאָלָן, וְאָסְטָן הַאָבָן
זִיךְרָאַין אַוְיסְגָּעָצִיכָּנָט אַין מְלָחָמָה אַ. אָגָּ. וְ.

ער הַאָט גַּעֲהָאָט אַ לְּאַנְדְּ-קָאָרְטָעָן אַין גַּעֲוָעָן קְלָאָר אַין גַּעֲגָרָאָפְּיָעָן.
אוֹ מְעַן הַאָט אִים גַּעֲפָרָעָנָט, וְאוֹ שְׁטִיטָסְטָן די אַין די שְׁטָאָט, הַאָט עַר נְלִיךְ
מִיטָּן פְּנִינְגָר אַנְגָּנוּזָוָן דָּאָס אָרְטָן. דָּרְעָצָו אַיז עַר נְאָר גַּעֲוָעָן אַ גַּעֲנִיאָלָעָר
מְאָטָעָמָאָטִיקָעָר. די נְרָעָסְטָעָחָשְׁבָּנוֹת, די סָאָטָעָשְׁוּרָסְטָעָ אַוְיְפָנָאָבָן אַין
אַוְיְסְמָעָסְטָנוֹגָעָן הַאָט עַר גַּעֲמָאָכָט אַוְיָטָן קָאָפָ אַין אַין אַסְעָקָוָנְדָעָן.

בָּאַזְוָנָרָעָים הַאָט עַר לִיב גַּעֲהָאָט צֹו זִיכְרָאַין בָּאָמָּז וּוּרְזָן אַין שְׁטוּב, בָּעָה
עַם זִיכְרָאַין דָּאָרָט גַּעֲוָעָן פְּלָל מְעַנְשָׂן. דָּרָר וּדְרָעָזָה אַט אִים אַפְּגָעָנָעָן גַּרְוִיס
כְּבוֹד אַין לִיב גַּעֲהָאָט מִיטָּן צֹו פָּאַרְבְּרִינְגָעָן אַין פָּאַלְטִיקָעָן. צָוְיָי קְלוֹנוֹגָעָן
מְעַנְשָׂן, זִיכְרָאַין זִיךְרָאַין אַין אַנְדָּרָעָעָן גַּעֲוָעָן אַינְטְּרָעָסְטָאָנָט.

ער פְּלָעָנָט זִיךְרָאַעָן, זִיכְרָאַן וְאָסְטָן עַס וְוּרָט גַּעֲשָׁעָטָן אַין שְׁטוּב, אַין אַ
שְׁמִיכְלָל פְּלָעָנָט הַיְּנָנָעָן אַוְיָף זִיךְרָאַן. אַהֲרֹן-דְּרוּיְזָעָר הַאָט פָּאַרְשָׁטָאָנָעָן, וְאָסְטָן
דָּרָר שְׁמִיכְלָל בָּאָטִיאָט. דָּאָס הַאָט בָּאָטִיאָט: זַיְּ נִשְׁטָגִין די מְעַנְשָׂן זִיכְרָאַין אַין
נִשְׁטָגִין זִיכְרָאַין זִיכְרָאַין זִיךְרָאַין גַּעֲשָׁעָטָן אַין זִיךְרָאַין רִירִיָּה.

אַיְוָמָאָל, גַּעֲרִינְקָאַיךְ, אַיז גַּעֲוָעָן בָּאָמָּז זִיךְרָאַין אַסְעָדָל שְׁטוּב מִיטָּן,
צָוְיָשָׂן וְעַלְבָעָעָס הַאָבָן זִיךְרָאַין גַּעֲפָנָעָן די אַלְעָ פְּנִירְהָעָר אַין די קָאַמְעָנִיצְבָּר
קְלוֹנוֹגָעָן קָעָפְלָאָקָן. הַאָט מְעַן גַּעֲשָׁמָוָסָט וְעַן רְעַכְעָנָעָן. רִי יְשָׁרָאֵל הַאָט זִיךְרָאַין
אַוְיְפָנָהָבוֹן אַין גַּעֲאָגָט, אַוְ עַר גַּעֲמָט זִיךְרָאַין אַוְנְטָעָר אַין אַגְּוּוּט צֹו מָאָכָן
די נְרָעָסְטָעָחָשְׁבָּנוֹת, עַס מְעַן זִיךְרָאַין זִיךְרָאַין צֹו מָאָכָן
גַּרְיוֹינְק אַיךְ דָּאָס אַזְוִי — מְעַן הַאָט אִים גַּעֲפָרָעָנָט:

— רָאַטְשִׁילְד גַּיְתָּ אַזְוֹעָק אַ מִילְיָאָן מִיטָּן דָּרָרְיָה הַוְנָרָעָת פִּינְגָּה אַין וְעַכְצָגָן
טוֹוָנָט רְוּפְלָ אַוְיָף צָוְיָי אַין אַחֲלָב פְּרָאַצְעָנָט אַ יָּאָר. זְוִיפְלִי בָּאַטְרָעָפָט
דָּרָר פְּרָאַצְעָנָט אַ חְוָרָשָׂ?

ישראל האט א רגע א טראקט געטאן און גוואנט וויפיל האט מען גענומען די פענעם און געשוויזט, און גערעכנט, און געKENYISHט די שטערנס און אויסגעערעכנט, או עס שטימט. האט מען אים ווירער אויף געגעפן א חשבון:

— טויזנט פור ואפרען צו פיר הונגררט פינט און צוואאנציג רופל א פור. געליזיט האט מען א לוייט צו זיבן און דרייסינג מיט א האלבס, אקט און דרייסינג מיט א האלבס און נין און דרייסינג מיט א האלבס. וויפיל האט מען פארדרוינט אין פלא?

רי ישראל האט בוכשטעליך באַלְד גענטפערט, אפשר א רגע האט געדויערט.

באמ טאָטן פלענט ער זיין כמעט אלע איזנט און פֿאָרְבִּירְגְּנָעַן מיטן טאָטן אין חסידות בי זאָך האלבער נאָקט. פֿוֹן פֿרְיְתָאָג צו נאָקטס בי זונטאג פריה פלענט ער שוין כמעט דיו גאנצע ציַיט ווין באָם טאָטן. זינגען פלענט ער נאָר ווינע איינגענע נונגום, וועלכע דער נאנצער פֿוֹלְהָט געונגען, פֿוֹן פרעמרע, נישט זיינע, חסידישע נונגום פלענט ער, ווי די מאָךְרָע איז פֿוֹן קינסטולער, נישט האָלָטָן.

באמ זינגען זיינע נונגום מיט די חסידים, האט ער געמאָקט מיטן האָנט צו די זינגען און זיך אײַינגעעהערט, טאָמער געטט עמייצער נישט ריכטיג דעם טאָג, און האט געטוףעט מיטן פֿוֹס.

זינגען נונגום זיינע געוווען געררייט און הויך אַרוֹפֶּנְצָוָן, באַלְד לאָנג און נידערין און דערנאָך ווירער אַרְיוֹתָה, הוּה, און אַוְיָה וויטער, און עס פלענט זיך צעניסן און אלע גילדער.

או דער טאָטָע האט אים געבעטן מאָקָן א גאנָן אויף שבּה צו נאָקטס אַרְדָּעָר אויף יומְטָבוֹב, האט ער שיַין געמאָקט; און אַמְּאָלָל פֿלְעָנֵט טְרָעָפָן, או דער טאָטָע פֿלְעָנֵט אַים בעטָן, בעטָן עם פֿלְעָנֵט זיך צוֹאָמָעָן אַסְטְּרָהָרִים, מאָקָן עפָּס אַשְׁיְינָנָם גָּנוֹן עַקְסְּפָרָאָטָט, מיט אַמְּאָלָל, און זאָר אויף הַיְּנָטִי גַּעֲרָנָאָט צו זיינגען. פֿלְעָנֵט ער אַגְּהָוִוָּן אַרְמְצָוָן אַבְּגָעָן שְׁטוּבָה הַיְּנָטִי אַזְּרִיךְ, גַּעֲרָרִיט מיטן פֿינְגָּר און אויסגעערְרִיט אַין אַחַלְבָּעָר שְׁעה ציַיט אַשְׁיְינָנָם גָּנוֹן, ווֹאָס האט מִשְׁאַלְעָמָן פֿאָרְפָּשָׁוֶט. דְּאָס אַיז געוווען אַזְּלָטָעָנָר אִיד אַז וְעַלְתָּעָנָר מַעֲנָשָׁן.

איין פֿוֹלִישָׂן אוּפְּשָׂטָאָנָר פֿוֹן דְּרִי אַז וְעַצְּיָינְסָטָן יָאָר אַיז ער געוווען דְּוּרְכָּאוֹים בְּוֹנָט. ער אַיז געוווען אַפְּאָרְבְּרָעָנְטָעָר פֿאָלָאָק, אַשְׁרָעָק לְכָעָר פֿוֹלִישָׂר פֿאָטְרִיאָט, אַז אַיז בְּנָגָע צו פֿוֹלְן געוווען העכסט אַפְּטִיד מִיסְטִישָׂ גַּעֲשִׁיטָמָט. ער אַיז געוווען זִיכָּר, אַז פֿוֹלְן וְעַט אַיצְטָה וְעַרְן זאָר אַגְּרָעָסָרָע מְלוֹכָה, ווי זיך געוווען פריהער. ער האט אַלְעָז גַּעֲלָעָנָט האָפְּעָנָנָג אויף נַאֲפָלָעָן דעם דְּרִיטָן. קוּם, האט ער גַּעַהָאָפָט, ווֹעֲלָן

ידי פאלקון „פארמאטערן“ רעם רום, ועת קומו נאפאלאען מיט זיין
AMILTUR אוֹן העלפַןIDI פֿאַלְאָקְוָן אַפְגַּעַבָּן זַיִעַר לאָנָר. דָּרְבַּי ווּתְרוּסָלָמָן
פארליין אַ שְׂטֵיךְ פָּוּן זַיִן לאָנָר ...

די פָּלאקָה, האט געהאלטן ר' יְשָׁרָאֵל, האבן מיליארָן געלט. זי הַאֲבָן
שווין נאפאלוועגןע געגעבען דריי הונגרערט מיליאן פרענקן, און זיי וועלן
אויספרין זיערט. ער האט געוואסט, וואו עם שטיטט דאסם רוסישע מיליטער
און וואו דאסם פויישען, און וויפיל מאן עם געפיגנט זיך אויפֿ יעַרְן צָר.
דאסם רוסישע מיליטער אויז פראסט און קאן נישט קיין האסיסט מללחמה,
און נאפאלוועגן האט שווין אריגנונגשיקט זוינע אַפִּיצְרִין צו די פָּלאקָה,
און די פָּלאקָה וועלן ברטגניע זו זויטער צָיל.

ער איז געווען בא זיך ועהר פעסט, וווע ער האט געלען אין ציטוונגע, או ר' פָּלָאַקְעָן האַפְּנָן געמאָכְט בעסער אַז וַיְעַר עֲזֹוֹעַרְפָּעָן שְׁלָאַכְּתָן, האט זיך געפרײַט אַז האט אַרוֹיְסָנוּווּין אַזְּשָׁמָה, וַיְיַצֵּר מַעַן וּאַלְמָת אַפְּגָנָנוּמוּן יְרוּשָׁלָם, אַז ער האט געלען, או ר' פָּלָאַקְעָן האַפְּנָן געחאָט ערנֶעֶן אַמְּפָלָה, האט ער געטהיּוּרט אַז האט זיך דָּאַךְ נִישְׁת אַונְטָעָר געגעַבָּן. ער האט אַלְשָׁן געטענעט, או באַ אַיס אַיז זַיְכָּר, וַיְיַצֵּר צְוּוִי אַיז פְּרִיר, או פּוֹלִין וּעַט פָּאַרְט גַּוּוֹנָעָן ר' מְלָחָמָה.

אוון ער האט שווין צונגענרייט רדיי מאָרشن פֿאָרְן נַחֲזֹן פֿוּן רִי פֿאָלָאַקְן.
דרער ערשותער מַאְרֵש אַיִו גַּעֲזָעָן פֿאָרְפֿאָסֶט דָּרוּזֶה, וּוּן דָּרָעָ קִיסְּר וּוּט
אָונְגְּטָעָרְשְׁוִיבָּן, אוֹ ער נִיט אָפּ פֿוּילְן, אוֹן דָּאָס פֿוּילְישָׁן מַילְיטָעָר וּוּט
אָרְיִין אַיִן וּוְאָרְשָׁע מִיטּ נַחֲזֹן; דָּרָע צְוּיְוִיטָעָר מַאְרֵש — צָו בָּאָגְלִיטָּן
דָּאָס פֿרָאָנְצְּיוּיְוִישָׁן מַילְיטָעָר, וּוּן וּוּלְן וּיךְ צְוּרְקָעָרְן פֿוּן וּוְאָרְשָׁע קִין
פֿרָאָנְקְרִיךְ; אוֹן דָּרָע דָּרְיְיטָעָר מַאְרֵש — צָו דָּרָע פֿיְיעָרָנוּגּ פֿוּן פֿוּילְישָׁן
קִינְגִּינְגּ מִיטּ דָּרָע נִיעָר קָאנְסְטִיטְוּזְיָעָן...

אוֹן עַר הָאָט שְׁיוֹן מִבְּטֵח גַּעֲוֹן אֶל עַמְּנָעֵן, אֲזִין פּוֹלוֹן וּשְׂעִיר
אֲלִיבְּרָאָלְעָד קָאנְסְטִיטְוּעַ, פּוֹנְקָט וּוּ זִינְעָן גַּעֲוֹן רִי עַרְשְׁתָּעַ קָאנְסְטִיטְוּעַ
טוֹצִיאָןְגָּלִילְעָם אַיִן דָּעָר וּוּלְטָם.

צען זיו ארטסן אַרום קָאמְעַנִּיז וַיַּעֲנֵן אֵין וְאֶלְךָ "טַשְׁעַמְרִי" פָּאֶר
געקומען קלַינְגַּע שלאכטן צוישן רוסן און פָּאֶלְאָקָגּוֹן, אֵין דַי שָׁאָסָן
פָּזְבִּיקְסָן האָפָּן זַיְה, גַּעֲדִינְק אַיִּה, גַּעֲהָעָרְט בָּא אָנוֹן אֵין שְׁטָעָטָל.
איַן לִיטָּע האָט וּן אוַיסְנְגְּזִיכְּנָט דָּרָע פּוֹלִישָׂע אַוְיפְּשָׂאַנְגְּרָאַנְפְּרָעָר
אנְגִּינְסָקִי. עָר אַיְוּ גַּעֲוֹעַן אַגְּרוּסָעָר בְּרִיה אֵין אַכְסָיסִי מְלָחָמָה, אַזְּוִי אַזְּ
עָר האָט גַּעֲוֹאָרְפָּן אַשְׁרָעָק אַוְיפָּן רְוִיסְיָן מִילְיטָר. אֵין טַשְׁעַמְרִי וַיַּעֲנֵן
געווֹעַן צַוִּי פָּאָלְקָן רְוִיסְיָע וְלִנְגָּר מַט אַרְטְּלִילְגְּרִיעָ, וְעַלְכָּעָה האָפָּן
וְזַי גַּעֲשָׁלָאנְגָּן מִיט רַעֲמוּלְבָּן אַגְּינְסָקִי. אַגְּינְסָקִי האָט, רַוכְט זַי, גַּעֲהָעָט
אַגְּינְגָּאנְצָן דָּרְרִי טַוּוֹנְט פּוֹלִישָׂע וְלִנְגָּר אַחֲן הַאַרְמָאָטָן. אַגְּינְסָקִי אֵין אַוְעָקָע

שלעכט און ער אויז אנטלאפֿן, רײַטנרגן אויפֿן פערר, און דריי קאָזאָקָן האָבן
אויס נאָכְנוּיאָנט. ער האָט זיך אויסגעֶרְיִיט, זיכְנְרִיגְן אויפֿן פערר, און
דעֶרשָׂאָסָן אלע דריי קאָזאָקָן, אַנטְלָאָפֿן אויז ער קיַין פֿינְסָקָ. דִּי רָוּסָן
האָפֿן גַּעֲנוּמָעָן אַנְגַּפְּאָנְגַּשְׁאָפֿט דִּי אלע גַּרְוִיסְעַ כְּרָאָפֿעַס, זַוְּלְכָעַ זַיְנְעַן
גַּעוּעַן מִיט אַנְגְּיִיסְקִין. דָּאֵס פּוֹלִישָׁע מִילְּטָעָרְ הָאָט מַעַן אַינְגְּאָנְצָן אוּסְ-
גַּעהְרְגַּעַט, אַנְגַּד דִּי פּוֹלִישָׁע אַפְּצִירְן, גַּעֲפַאָנְגַּעַנְעַן, הָאָט מַעַן גַּעֲפְּרָאָכְט אַיְן
קַאמְעַנְיִץ. אוּר גַּעֲרִינְקָ, אוּ מַהָּאָט זַיְ וְגַעֲפְּרָאָכְט אַיְן אַ שִּׁינְעַם שְׁבָתְרָנְגָן
טָאָג אַוְן זַיְ וְזַיְנְעַן גַּעוּסָן אוּפְּרִיךְ דָּרָר אַיְן מִיטְן מַאְרָק, אַומְגָעָפְּרָט
אַ שְׁוּבָעִיגְגִּי מַאן, מִיט גַּעֲפְּוֹרְעָנָן הָעַטְן, אַוְן אַרְוֹם זַיְ וְזַיְנְעַן גַּעֲשְׁתָּאָנְגָן
רוֹסְיָעַ זַעְלָנְדָרְ.

אוּ אַיְן קַאמְעַנְיִץ זַיְנְעַן אַרְיִינְגַּעַקְומָעַן צַוְּיִי פָּאָלְקָן זַעְלָנְדָרְ מִיט דָּרָר
אַרְטִילְיָרִיעַ, אוּזְ גַּעוּעַן פּוֹל דִּי שְׁטָאָט. אַנְגַּד רִי יִשְׂרָאֵל, וְאָסָם הָאָט גַּעוּהָן
דִּי פּוֹלִישָׁע מִפְּלָה מִיט זַיְנְעַן אַיְנְגַּעַן אוּגְן, הָאָט זַיְ צַעְוַיְוַיְנָט, זַיְ אַ קִּינְרָ.
שְׁפָחָ צַו נַאֲכָטָם, גַּעֲרִינְקָ אַיְךְ, אוּזְ גַּעוּעַן בָּאָס וְיִיְרָן אַ סְּרָ מַעְשָׁן, אַוְן
רִי יִשְׂרָאֵל הָאָט גַּעֲמָאָכְט אַוְיִפְּן טִישׁ מִיט קְרִיְידָ אַ רְעַכְעַנְגָן פּוֹן דָּרָם
רוֹסְיָן אַוְן פּוֹלִישָׁע מִילְּטָעָר אַיְן דִּי עַרְטָעָר, וְאוּס וְוַעֲרָט גַּעֲפְּרָט
דָּרָר אַוְיִפְּשְׁתָּאָנְדָר.

— דָּאֵס אַיְן אִיצְטָמָן אַן אַנְהָוָבָּ, — הָאָט ער גַּעוּאָגָט, — אַנְגַּד אַיְצְטוּנְגָן
טְשֻׁעְמְרִיעָרְ מִפְּלָה אַיְן נַאֲרְנִישְׁתָּ, דִּי פְּרִיצִים וּוּטָטָטָקָעָ מַוְּרָאַזְוַיְאָזָוָ
אוּפְּהַיְנְגָעָן, אַפְּבָעָר עַס אַיְן נַאֲרְנִישְׁתָּ. קָעָן דָּרָר גַּרְוִיסְעַרְ קְרָאָכְט אַוְן
רִיְקִיְתָּ פּוֹן דִּי פָּאָלְקָן, — הָאָט ער גַּעֲרָעָטָ, מַעְקְרָנְגָן מִיטְן הָאָט
דָּאֵס רְוִשְׁיָעַ מִילְּטָעָר, וְאָס ער הָאָט פְּרִיהָעָר אַנְגְּעַצְיִיכְנָט מִיטְן קְרִיְידָ
— זַיְנְעַן דִּי רָוּסָן נַאֲרְנִישְׁתָּ שְׁבָנְאָרְנִישְׁתָּ...

דָּרְחוֹיְלָ זַיְנְעַן גַּעֲקוּמָעַן זַעְלָנְדָרְ אַוְן אַנְגְּעַקְלָאָפְּט אַיְן טִיר. זַיְ חָאָפָן
גַּעוּאָלָט טְרִינְקָעָן שְׁנָאָפָם, אַנְגַּד דָּא אַיְזָ אַ שִּׁינְקָ. דִּי טִיר אַיְזָ גַּעוּעַן
פְּאָרְוִוְגָּלָט, אַוְן מַעַן הָאָט פְּאָרְאָרְפָּט עַפְּעַנְגָּעָן; הָאָט מַעַן אַפְּבָעָר מַוְּרָא גַּהְאָט
נִישְׁתָּ צַו עַפְּעַנְגָּעָן זַיְ. אַ קְלִינְגִּיקִיטָ, סָאָלְדָאָטָן! הָאָט זַיְ זַיְ רִי יִשְׂרָאֵל
גַּעֲשְׁטָעָלָט גַּעֲפָן טִיר אַוְן נִישְׁתָּ גַּעֲלָאָט עַפְּעַנְגָּעָן זַיְ פָּאָרָ דִּי רָוּסָן. דִּי
סָאָלְדָאָטָן הָאָבָן בָּאָלָר אַוְיִגְנְּרִיךְן דִּי טִיר אַוְן גַּעֲטְרָאָפְּן, פְּאָרְשָׁטִיטִיזְ וְזָרָ
דָּרָם עַרְשָׁטָן רִי יִשְׂרָאֵלָן. רַעֲפָאָר הָאָט ער בָּאָקְוּמָן פּוֹן זַיְ צַוְוּיְיִי פְּעַטְשָׁ,
אוּ אַיְם אַיְזָ אַרְוִיסְ בְּלוּט פּוֹן דִּי צִיּוֹן.

אוּ דִּי סָאָלְדָאָטָן זַיְנְעַן שְׂוִין אַזְוּקָ, הָאָט. עַמְּיִצְעָר גַּעוּאָגָט רִי יִשְׂרָאֵלָן:
— אוּר הָאָט דָּאָרְ אִיצְטָמָן, רִי יִשְׂרָאֵל, גַּעֲמָאָכְט אַ רְעַכְעַנְגָן, אוּ דִּי
רָוּסָן זַיְנְעַן נַאֲרְנִישְׁתָּ, אוּס אַיְזָ נַאֲרְנִישְׁתָּ קִיּוֹן רְוִשְׁיָעַ סָאָלְדָאָטָן?..
— אַפְּנִים, דָּאֵס אַיְזָ אַסְאָלְדָאָטָן, וְאָס? דָּאֵס אַיְזָ דָּאָרְ אַ רְאֹוְבָּאָינְקָ! —
הָאָט רִי יִשְׂרָאֵל בִּיטְעָרְלִיךְ אַוְן פְּאָרְקְלָעָמָט גַּעֲנַטְפָּעָרט.

פָּנִים דַּי אֶלְעָגֵר יִשְׂרָאֵל קָמְפָאֹוִיצְיָעַם, וְאַטְסָזְזִינְעַן בָּא מַרְסָאָרְבָּלִיבָּן אַךְ וּבָרָה,
נִיבָּאַךְ דַּא אַיְבָּעֵר דַּי נָגָטָן פָּנִים צְווֹיִי מַאֲרִישָׁן זַיְנָעַ, וּוּלְכָבָעַ זַיְנָעַן גַּנוּוּדָמָעַט פְּוִילָן.
צְלָלָבָ וְאַטְסָזְזִינְעַן דַּי דָּאָזְיָנְעַן מַאֲרִישָׁן זַיְנָעַן סָאָרְפָּאָסָט נַעֲוָאָרָן, וּוּעַט דַּעַר לְעֻזָּר גַּעֲסִינְעַן
דָּעָרְבָּי אַיְיךְ דַּי זַיְטָלָאָךְ פָּוּנָם בָּזָה.

טיר געפינען דא פאר נויטין צו באראנקען דעם הי פסח קאפלאן, וועלכער האט
זיך געגעפן די מיה צו פארשייבן אין גאנטן די טארשן, ועליכע איך האב אים פאר-
געונגען פון זטראן.

דערנאה, או די פֿאַלאָקָן האָפָן באָקוּמוּן אַיִן מְפֵלָה נָאָר דָעַר אַנְרָעָרָעָר,
און עס איי געווארן דִּיטֶלֶיךְ, או עס איי שוין נָאָר קִין האָפָעָנוֹנָג נִישְׁטָאָ,
הָאָט עס רִי יִשְׂרָאֵל גַּעֲנוּמָעָן שְׁטָרָק צָוָם הַאֲרָצָן. ער האָט אַנְגַּעַהַיּוֹבָן.
שְׁטָרָק צו טְרִינְקָעָן בְּרָאנְפָּן, פְּרִי אַרְיוֹסְטוֹשְׁלָאָקָן פָּוָן זַיְךְ די מְרָהָדְחוֹרָה.
ראָס האָט אַיִם פְּאַרְשָׁאָרט, אַוְן ער איי גַּעֲפָרָן צָוָם רְבִּין.

פָּוָן רְבִּין איי ער גַּעֲקוּמוּן מִיטְ שְׁמָחָה. דָעַר רְפִּי הָאָט אַיִם גַּעֲגַּעַבָּן אָן
עַזָּה צו טְרִינְקָעָן בְּרָאנְפָּן מִיטְ בּוּמְל אַגְּנָיְינָעָם, וּועַט זַיְנָה רְפִּוָּאת
הַנְּפָשָׁ — ער וּועַט האָפָן שְׁמָחָה, אי אַ רְפִּוָּאת הַנוֹּף — ער בּוּמְל וּועַט
אַיִם הַיְּלָן רְאָס הַאֲרָצָן. פְּלָעַנְטָשׁוֹן שְׁטָעַנְדוֹרָג רִי יִשְׂרָאֵל בְּרִינְגָּעָן צָוָם
טָאָטָן אַ פְּלָעַשְׁעַלָּע בּוּמְל, אַוְן וּועַט האָט גַּעֲמָאָכָט מִיטְ די חִסְדִּים
לְחִיםָּה, האָט ער זַיְךְ אַרְיוֹנְגַּעַנְאָקָן אַיִן זַיְנָה אַ פְּאַרְצְיָעָבָן בּוּמְל. צּוֹלִיב
דָעַם האָט ער נָאָר מַעְרְגַּעַטְרוֹנְקָעָן, אַוְן דָעַרוֹוַיְל גַּעֲמָאָכָט נִיעַגְנָוָנִים.

איַנְמָאָל, זַיְנְגַּעַרְגָּי אַיִן קָאָצָק בְּאָסְ רְבִּין, האָט ער מִיטְ זַיְנָעָם אַ גַּוְתָּן
בְּרוּדָרָרָ פָּוָן אַיִן שְׁטָעַטָּל פְּגַנְאָנְדָרְגָּעָרְעָרָט וַיְךְ בָּא אַ גַּלְעָל זַיְנָה. וַיְיָ
דָעַר שְׁטִינְגָּעָר איי בָּא אַירָן, האָט רִי יִשְׂרָאֵל דָרְצְיָילָט, אַוְן ער האָט אַ
מִּידְעָלָע, אַ בְּהִיחִיָּה פָּוָן דָרְיִי יָאָר אַוְן מִיטְ קִין קְרִישָׁ האָט אַיִם נָאָט
נִישְׁתָּפְּאָשָׁעָרָת, וַאֲלָטָה ער גַּעֲוָאָלָט, אַוְן דָרְאָכְטָעָר, וּועַט זַיְנָה וּועַט אַוְיסָט.

וַאֲקָסָן, וַאֲלָטָה צָוָם עַפְעָס אַ רְעַכְתָּן שִׁירְוֹק מִיטְ אַנְרָלִיכְן אַירָן.
זַיְגָּטָן יַעֲנָעָר, אַוְן ער האָט אַ אַינְגָּלָ פָּוָן אַ יָאָר דָרְיִי, וַאֲסָט הָאָט וְעַהְרָ אַ
נוֹט קָעָפָל. בְּכָנָה, וַאֲלָן זַיְנָה שְׁלִיכָּן אַ שִׁירָה, אַוְן פָּוָן אַינְגָּל
וּוְרָעָר וּועַט מַעַן שְׁוֹיָן מַאֲכָן אַ רְעַכְתָּן חִסְדָּר.

די זַיְנָה אַיִם רִי יִשְׂרָאֵל גַּעֲפָרָן גַּעֲפָרָן. בִּירְעַד האָפָן גַּעֲמָאָכָט אַ
הַקִּיעָה-דְּבָתָ, אַוְן דָעַם וּוֹן מִיטְ יַעֲנָמָס טָאָכְטָעָר וַיְנָעַן חַזְקְבָּלָה, חַנָּאָס
וַאֲלָן זַיְנָה בְּעַהְרָ קִינְרָעָר וּוּלְעָן אַלְטָה וּוּרָן צּוּוּלָה זַיְרָה, אַוְן אַזְּוֹרָה,
דָעַר חַתָּה, וּועַט וּוּרָן בְּעַלְמָצָה, וַאֲלָן זַיְנָה רִי חַהְנוֹה. אַזְּוֹי אַיִם גַּעֲמָאָכָט
גַּעֲוָאָרָן דָעַר הַקִּיעָה-דְּבָתָ, וַאֲסָט אַיִן פְּאַרְטְּרוֹנְקָעָן גַּעֲוָעָן מִיטְ עַטְלִיכְעָ פּוֹסָות
נוֹטָן זַיְנָה. דָעַר נָאָר אַיִן מַעַן אַזְּוֹעַק צָוָם רְבִּין גַּעֲמָעָן אַ בְּרָכָה אַוְיְפָן זַיְוָגָן.
רִי יִשְׂרָאֵל מִיטְ דָעַם אַירָן, וַאֲסָט הָאָט גַּעֲהִיסָּן בְּרוֹקָ, זַיְנָעָן גַּעֲוָעָן פָּוָן רִי
עַרְשְׁטָעָרָ חִסְדָּוִים בְּאָסְ קָאָצָקָעָר רְבִּין אַוְן זַיְנָעָן גַּעֲוָעָן שְׁטָעַנְדוֹרָג אַוְיְבָעָנָן
בְּאָסְ טִישָׁ. הָאָט דָעַר רְפִּי אַלְיָוָן אַגְּנָעָנָאָסָן דָרְיִי פּוֹסָות זַיְנָה אַוְן מַעַן הָאָט
גַּעֲטְרוֹנְקָעָן לְחִיםָּה, אַוְן דָעַר זַיְוָגָן וַאֲלָן עַולָּה לִיפָּה זַיְנָה אַוְן דָרָה, רְאָס אַגְּנָעָלָע,
וַאֲלָן זַיְנָה אַן עַרְלִיכְעָר אַיִם פָּוָן זַיְנָה וַאֲלָן אַרְיוֹסְקוּמוּן אַ דָּרָר פָּוָן נָאָלָע
חִסְדָּוִים אַן צְדִיקִים.

רִי יִשְׂרָאֵל אַיִן גַּעֲקוּמוּן קִין קַאְמָעָנִיזָ פָּוָן רְבִּין אַן אַפְּגָעָנָעָבָן דָעַם וּוֹיָב
מוֹלְטָוב פָּוָן דָעַם שִׁירָה, וַאֲסָט אַיִן בְּאָסְ רְבִּין גַּעֲשָׁלָאָקָן גַּעֲוָאָרָן. שְׁרָה-בְּיִלְעָ

זין וויב, א ניכטערע אידענען, איז אין כעם געווארן, אונ פון גרויס אויפֶּר
רענונג האָט זי אים געגעבן די ערשות קלהה:
— אַ שויִּאַרְצָעֶר חֲלֹם אַוִּיפֶּר דיַיְן קָאָפֶּן! מְשֻׁוְּגָעָנֶר קָאָפֶּן! דָו גַּעֲמָסֶת
דָּרְיִּיאָרְגָּעָן קִינְדְּרָעָר, וְאָסָּהָאָפֶּן נָאָר נִישְׁתְּ גַּעֲפָאָקְטָן —
אונ בִּסְטַּ מְשָׁךְ!

ר' ישראָל איז אויך אַרְזִים פון גַּרְוָלְד אָונ האָט רָאֵס עַרְשְׁתַּ עַמָּאָל
מסחמא אויפֶּן לעַבְּן אַיר גַּעֲאנְטָן:

— דָו בִּסְטַּ אַ חַזְוָה! אָז אַיר דָּרְצִיְּלָרִיר, אָז דָּרְרָבִּי אַלְיִין
הָאָט אָנוּ גַּעֲגעָבָן אַ פְּרָכָה, דָּרְפָּסְטוּ הָאָבָן אַמְּוֹנָה, דָו חַזְוָה אַיְנָעָן!
אַיְזָה מַעַן גַּעֲוָאָרָן בְּרוֹנוֹן, אָזָן ר' יְשָׁרָאֵל הָאָט אַפְּגָעָטָן, אַיְזָה אַזְּעָקָד
גַּעֲנָאָנָגָעָן צֹו מִיְּן טָאָטָן אָונָה האָט אַירְזִים דָּרְצִיְּלָתְרָאָטָן, עַס
פָּאָרְשָׁטְיִיט זִיךְ, אָז דָּרְרָר טָאָטָעָה האָט אַירְזִים גַּעֲגָעָנָעָט
דָּרְרָפָאָר, וְאָסָּהָאָפֶּן זַיְהָאָט נִישְׁתְּ קִיְּן אַמְּוֹנָה אַיְזָן רְבִּין. נָאָר דָּרְרָר טָאָטָעָה
הָאָט גַּעֲוָאָלָט מַאֲכָן אַ שְׁלָום, וְאָסָּהָאָפֶּן עַרְשְׁתַּ עַמָּאָלָט גַּעֲקָאָנְטָן,
אונ ר' יְשָׁרָאֵל הָאָט גַּעֲוָאָנְטָן, אָז עַר וּעַט אַזְּוּקָפָאָרָן צָום רְבִּין אָזָן דָּרְאָטָן
פָּאָרְבְּלִיְּבָן פִּין דִי קִינְדְּרָעָר וּוּלְן אַוִּיסְּוָאָקְסָן, דָּרְאָלָט וּעַט עַר סְאָכָן

שְׁלָום מִיטָּרָם וּוּיְבָ אָונָה חַתְּוָה מַאֲכָן דִי קִינְדְּרָעָר.
דָּרְרָר טָאָטָעָה, וְאָסָּהָאָפֶּן אַים מִשְׁוָהָה לִיב גַּעֲהָאָט, הָאָט אַיְנָגָעָהָן,
אוֹ קוֹיָם וּעַט ר' יְשָׁרָאֵל אַזְּוּקָפָאָרָן צָום רְבִּין, וּעַט עַר שְׁוִין וּוּרְקָלִיךְ
צְוִירָק נִשְׁתְּ גַּעֲוָעָן, וְאָרוּם דָּרְאָטָן וּעַט אַים טָאָקָע זַיְן גּוֹט, עַר וּעַט זִיךְ
זִיכְן בָּאָם רְבִּינָס טִישׁ, וּעַט עַסְן, טְרִינְקָעָן, מַאֲכָן גַּנְוָנִים אָזָן טָאָנְצָן, אָזָן
עַס וּעַט אַים נָאָרְנִישְׁתְּ פָּעָלָן.

הָאָט אַים דָּרְרָר טָאָטָעָה פָּאָרְגָּלְעָנְטָן צֹו זַיְן בָּאָ אַים. עַר וּעַט אַים אַפְּגָעָבָן
אַ צִימָרָאָן זַיְן וּוּלְן זִיךְ זַיְן צָוָאָמָעָן, וּיְ פְּרִיהָעָר. ר' יְשָׁרָאֵל אַיְזָה דָּרְאָט
גַּעֲפָלָן גַּעֲוָאָרָן, עַרְשְׁתַּ עַרְשְׁתַּ לִיב גַּעֲהָאָט דָּרְרָר טָאָטָן, אָזָן שְׁנָאָפָס
וּוּרְדָּרָר אַיְזָה אַיְזָה גַּעֲזָעָן, וּיְ וּזְאָסָעָן, אָזָן חַסְּרִים הָאָט אַירְזִים נִשְׁתְּ
גַּעֲפָלָט בָּאָ אָנוּ, אַלְיאָ, אַיְזָה עַר גַּעֲבִילְבָן בָּאָטָן טָאָטָן.

רָעָם טָאָטָןס פּוֹנָה אַיְזָה רָאָךְ גַּעֲזָעָן צֹו מַאֲכָן כָּאָטָשׁ מִיטָּרָם דָּרְרָר צִוְּיִיט
אַ שְׁלָום, וְאָרוּם שְׁרָהָדְבִּילָעָ, זַיְן וּוּיְבָ, אַיְזָה אַיְנָגָטְלִיךְ גַּעֲזָעָן אַ וּלְטָעָנָע
אַיְרָעָנָע, אַ קְלוֹנוּ אַן אַ פְּרוֹמוּ, אָונָה האָט פְּרִיהָעָר גַּעֲלָעָט מִיטָּן מִאָן
זַעְהָר גּוֹט, כָּאָטָשׁ אַיְזָה רָעָר יוֹנָנָת הָאָט זִיךְ גַּעֲהָאָפָט, אַלְסָן אַ נְבִירָס אַ
טָאָכְטָעָר, צֹו זַיְן אַ רְבִּיצָן, וְאָסָּהָאָפֶּן זַיְן אַירְזִים נִשְׁתְּ
אַיְנָגָעָבָן.

הַעֲלָפֶט דָּרְרָר אַוְיכְּבָעָרְשָׁטָעָר אָזָן פָּאָר נִיְּאָר, אַיְזָה חַוְּרִישׁ טְבָה, גַּעֲוָיָנָט
דָּרְרָר מַחוֹתָן, ר' בְּרוֹן, פּוֹפְּצָנָג טְיוֹנָטָן רָוְבָּל אַוִּיפֶּר, דָּרְרָר פּוֹלִישָׁעָר לְאַטְעָרִי.
עַרְשְׁתַּ עַרְשְׁתַּ רְעַפְּעָשָׁרְטַּ וּוּנְן רָעָם. שְׁרָהָדְבִּילָעָ הָאָט אַן אַלְזָן פָּאָר —

געסן און איי געקומען צולויפן צום מאן, בא מײַן טאָטן אַין שטוף,
מית אַ שמחה, און אַיבערבעטנרג' ר' יִשְׂרָאֵל, האָט זַי אַנְגַּעַזֵּנט ר'
בְּשָׁוֶה אַונְגַּעַזֵּנט:

— אַיצְט גְּלוּב אַיךְ אַין דִּין רְפִין ...

דעמעָלט אַיְזָן גְּעוֹזָרְן שְׁלֹם.

דער מְחוֹתָן וְהַאָט גַּעֲשִׁיקָט דָּרָעָר פֶּלה נְאָלְרָעָנָע קְיֻתְּעָלָאָךְ, אַונְגַּעַזֵּנט ר' יִשְׂרָאֵל,
און פָּעָרָל, אַונְגַּעַזֵּנט אַוִּיפָּקְלִידָלָאָךְ. אַונְגַּעַזֵּנט דְּרִיְּזִירִינָע מִידְרָעָלָע,
וִיסְלָ, אַיְזָן אַוִּיסְגַּעַפְּצָט גְּעוֹזָרְן, וַיְיַ אַ פְּרִינְצָעָסִין.

ר' יִשְׂרָאֵל אַיְזָן גְּעַפָּרָן קְיֻין מְעוֹרִיטָשׁ, אַונְגַּעַזֵּנט דָּאָרָטָן וַיְיַעַן בִּירָע בָּאָלָר
גְּעַפָּרָן צום רְפִין אַין קָאָזָק. דָּאָרָט הַאָט מַעַן אַפְּגַּעַפְּרִישָׁת דָּרָעָם תְּקִיעָה-דְּבָא
בָּאָמְרָבִין, אַונְגַּעַזֵּנט בְּרוֹךְ. הַאָט גַּעֲנָעָבָן דָּרָעָם רְפִין צְוּעָלָף טְוִוִּונָט רָוְבָּל אַ
מְתָנָה. ר' יִשְׂרָאֵל אַיְזָן גְּעַקְוָמָעָן צְוָפָאָרָן אַהֲיָם מְלָא שְׁמָחָה אַונְגַּעַזֵּנט שְׁרָה-בְּיִילָע,
פָּאָרְשָׁטִיט וַיְיַ, אַוִּיךְ דָּאָסְעָלְבָּעָ.

או וִיסְעָלָע אַיְזָן אַלְטָן גְּעוֹזָרְן צְוּעָלָף יִאָר, אַיְזָן ר' יִשְׂרָאֵל מִיט שְׁרָהָד
בִּילְעָן אַונְגַּעַזֵּנט דָּרָעָר פֶּלה גְּעַפָּרָן אַוִּיפָּה הַנָּאָמָּה. דָּעַמָּאָלָט אַיְזָן אַפְּגַּעַפְּרִישָׁת
מְחוֹתָן גִּשְׁתָּן גְּעוֹזָעָן רִיְּקָן; עַר הַאָט גַּעֲנָעָבָן נְרָן טְוִוִּונָט רָבָּל. אַונְגַּעַזֵּנט וַיְיַ
וַיְיַעַן אַלְטָן גְּעוֹזָרְן דְּרִיְּצָעָן יִאָר, אַיְזָן גְּעוֹזָעָן רִיְּחָתָונה אַין מְעוֹרִיטָשׁ,
או וִיסְעָלָע אַיְזָן גְּעַבְּלִיבָּן בָּאָמְרָבִין אַוִּיפָּקְלִידָלָאָךְ. ר' יִשְׂרָאֵל מִיט שְׁרָהָד
בִּילְעָן וַיְיַעַן גְּעַקְוָמָעָן אַהֲיָם קְיֻין קָאָמָעָנִיא. אַיצְט אַיְזָן גְּעוֹזָעָן אַינְגַּעַזֵּנט
אַ פְּרִיְּעָר אַונְגַּעַזֵּנט פָּאָרְבָּאָכָּט נְאָנָצָע טָעָג אַונְגַּעַט בָּאָמְרָבִין מִיט

ר' חִסְּרִים, גְּעַטְּרָנְקָעָן שְׁנָאָפָּס מִיט בּוֹימָל אַונְגַּעַזֵּנט גְּנוֹגִים.

או שְׁרָה-בְּיִילָע אַיְזָן גְּעַטְּרָאָרְבָּן, הַאָט עַר אַזְוּקָעַגְּעוֹזָרְפָּן ר' חִסְּרִים
מִיטָּן בְּרָאָנְפָּן, מִיט ר' גְּנוֹגִים אַונְגַּעַזֵּנט שְׁרִיבָּן אַ סְּפָרָ: פְּשָׁתָלָאָךְ
אַוִּיפָּה מְסֻכָּת פְּסָחִים. מִיט דָּרָעָם סְפָר אַיְזָן עַר גְּעַפָּרָן צַו גְּרוֹזִיסָע רְבָנִים
גְּעוֹמָעָן הַסְּפָמוֹת. עַר הַאָט אַפְּבָעָר גִּשְׁתָּן גְּעַקְרָאָגָן, וַיְיַלְלָן גִּנְצִין בְּלָעָטָר
וַיְיַעַן אַיְנָגָן צַו פָּרָנְגָוּמָעָן גְּעוֹזָעָן מִיט זַעַקְסָפְּשָׁלָאָךְ. קְיֻין רְבָּה הַאָט
גִּשְׁתָּן גְּעוֹהָטָן קְיֻין גְּעַדְוָלָר אַיְבָּרְצָוּלָעָן אַיְזָן פְּשָׁטָלָמִיט וַיְיַעַן
הַוִּיכָּעָ, טִיפָּע אַונְגַּעַדְרִיְּטָע סְבָרוֹתָה.

ר' אַיְזָק, דָּרָעָר סְלָאָגְּנִימָעָר רְבָּה, וְאָסָם אַיְזָן גְּעוֹזָעָן אַ וַיְיַצְלָעָר, הַאָט
אַיְזָן גְּעוֹזָרְגָּט, אוֹ דָּרָעָר סְפָר אַיְזָן פָּאָר מְלָאָכִים אַונְגַּעַזֵּנט פָּאָר קְיֻין מְעַנְשָׁן.
הַאָט עַר זַיְקָן גְּעוֹנָמָעָן צום הַאָרָצָן. אַונְגַּעַזֵּנט פָּוֹן צְוּפִיל אַרְבָּעָטָן מִיטָּן מְוחָה, אַיְזָן
אַיְזָקָעָר קְרָאָגָן גְּעוֹזָרְגָּט אַונְגַּעַזֵּנט גְּעַטְּרָאָרְבָּן. דָּרָעָר קָאָזָקְעָר רְבִי אַיְזָק
גְּעוֹמָעָן צַו דָּרָעָר פְּטִירָה מִיט אַסְּרָחָסְיָדִים וַיְיַעַן, אַונְגַּעַזֵּנט ר' וַיְאָרְשָׁעָוָר
חִסְּרִים הַאָפָּן גִּשְׁתָּן גְּעַפְּלָט אַוִּיפָּה דָּרָעָר לְוִיה.

קפאיטל VI

אונוער משבהה. — די באבע. — איר ליבע צום סאן. — איר שטיל און טום באינע
ויך מיט מענשן. — ר' יודל. — שטאטישע עננים. — ר' ליפע. — דער אקיינט-יכת.

דער זירע האט ליב געהאט דאס וווערטל: "רי ערדר זאל די ביינער
אַרויסואָרְפּן דעם, וְאָס נִיט אָפּ אַ קִינֶּר פָּוֹן וַיֵּךְ". מיטן ברודער האט
ער געלעבט אויסגעטֿיינט, און דער ברודער מיט זיין בְּנִיחַיָּר אָן דעם
בְּנִיחַידָּם קִינְרָעָר זַיְנָעַן גַּעוֹעַן צַוְאָמָעַן מִיטָּן זַיְרָנָס קִינְרָעָר אָן אַיְנִיקְלָאָךְ,
אלָעַ וְאַיְזַן מַעֲנָשָׂן, אָן אָזֶן עַמְצִיעָר פָּוֹן דָּרָעָר פְּאַמְּלִיעָה אַיְזָקָאנָקְלָאָךְ,
זַיְנָעַן אָלָע גַּעוֹעַן אַרְוּם חֹולָה. מַעַן האט פְּשׁוֹת נִישְׁתַּחַתְּרָאָטָן פָּוֹן אַס.
אין אונוער משפחָה האט געהערשט אַמְּדָרָעָר אַחֲרוֹתָה, וְאָס אַיְזַן מִטְ
גְּרוּזָס פִּינְקִיָּת גַּעֲפִירָט גַּעוֹזָאָרָן פָּוֹן דָּרָעָר לְבָעָר אָן אַומְּפָאָרְגָּעָסְלְכָעָר
בְּאָבָעָן, בְּיַולְעַד-רַאֲשָׁע. בָּאָ אלָעַ קְרָאָנָקָעָ פָּוֹן דָּרָעָר פְּאַמְּלִיעָה האט וְזַיְנָעָאָס,
ニישְׁתַּחַתְּרָאָטָן. אָשְׁנוֹר אַיְזָקָאנָעַן צַוְּ קִינֶּר, אַיְזָקָאנָקְלָאָךְ גַּעֲקוּמוּעָן
די שְׁוּנוּגָר; אָטָאָכְטָעָר — רִי סְאָמָעָן; אָשְׁנוֹר, אָן אַיְזָקָאנָקְלָאָךְ — די
בְּאָבָעָן, דָּעַם דָּקְטָאָר צַיְדָעָן פְּעַלְשָׁעָר — האט וְאַלְיַין גַּעֲמוֹת אַוְיָפָּהָן
גַּעֲמוֹן, אָן האט מַעַן בָּאַרְאָרְפָּט עַפְעָס טָוָן דָּעַם קְרָאָנָקָעָן, האט וְזַיְנָעָאָס
גַּעֲמוֹת וְזַיְנָעָאָס דָּרָעָבִי.

בָּאָ אִיר אָין הוּוִי אַיְזַן גַּעֲעוֹן שְׁטָעָנָרִיגָּן גְּרִיטָץ צַוְּ עַסְּן פָּאָר אָלָעַ קִינְרָעָר אָן
קִינְרָעָר קִינְרָעָר, אָן אָזֶן עַמְצִיעָר אַיְזָקָאנָקְלָאָךְ, האט וְבָאָלָד גַּעֲנוּבָן
עַסְּן. זַיְ האט אַלְיַין נִישְׁתַּחַתְּרָאָטָן אָן אַלְיַין גַּעֲקוּמוּטָן, טָאָמָעָר קוּמָטָן דָּאָס
קִינֶּר, טָאָמָעָר קוּמָטָן יְעַנְצָאָס אַיְזָקָאנָקְלָאָךְ, רִי שְׁנוֹר, דָּרָאָף מַעַן אָלָעָמָעָן
גַּעֲפָן. אָן מִטְ דָּעַם אַלְיַין, וְאָס אַנְדָּרָעָה האָבָן גַּעֲנוּסָן, אַיְזַן זַיְנָעָאָס
זַאת. מַעַן האט וְזַיְנָעָה עַסְּנָרִיגָּן. מַאֲכָנָרִיגָּן עַפְעָס אָנוֹת מַאֲכָל,
הָאָט וְזַיְנָעָה פָּאָר זַוְכָּט, אָן דָּאָס אַוְבָּרְיָוּגָעָ פָּוֹגָאנְדָרָעָר —
גַּעֲטָיְלָט, אָן בָּאָטָש וְהָאָט גַּעֲהָאָט צַוְּיִי דִּינְסָטָן, פָּוֹגָעָטָוּגָעָן האט וְזַיְנָעָאָס
שְׁטָעָנָרִיגָּן אַלְיַין גַּעֲפָאָקָן אָן גַּעֲפָרָאָטָן אָן גַּעֲפָרָעָגָלָט — אָן אַיְזַן גַּעֲנוּסָן אָ
זַיְנָעָאָס קָעָכָן.

אויך האט זי געהאט אַטְבָּע אַזְעַקְצִוְשִׁיקְן אלע טאג אין הערש אַרְיֵין טעללאָר מאכלם, דערבי פלענט זי נישט פֿאָרְנְעֶסְן אָן גַּעוֹיְנִילְכָּע אַרְימָעַט לְיטַ, זַאֲסַ האָבָּן נִישְׁתְּ גַּעהָאָט קִיְּן פְּרָנְסָה. זַיְּ פְּלָעַנְט זַיְּ שְׂטִילְעָרְהִיט אויך אַרְיִינְשִׁיקְן אָונְ מְחִיה זַיְּן.

אלְּיַיְּן אַיְּ זַיְּ גַּעוֹעַן אַמְּגַעַרְעַ אָונְ אַ קלִּינִּיטְשְׁקָע אַירְעָנָע, זַאֲסַ דַּי נִשְׁמָה האָט זַיְּ אַיְּ אַירְ קְוִים גַּעהָאָלְטָן, אָונְ גַּעַרְגַּעַיְהָאָט זַיְּ אַפְּשָׁר גַּעהָאָט זַיְּ אָן אַנְדָּרְעַרְ מְאַנְסְּבָל.

רעם מאַן, אהַרְקְּלִיְּיוּעָן, האָט זי גַּעהָאָלְטָן טִיעָר, זַיְּ וַיְּבָעָר זַאֲנָן: "זַיְּ דַּעַם טַאֲג פָּן שְׁבָחָ". דַּעַר זַיְּדָע אַיְּ גַּעוֹעַן אַ נְּרוּסְעָר מְפָנוֹק אָן האָט לִיב גַּעהָאָט נּוֹט צֹ עַסְן, האָט זַיְּ פָּאָר אִים אַלְעָט טַאֲג נֻמְאָכְט בָּאוּנְגְּרָעָרְעָר שְׁפִּיְּזָן, אָונְ רָאָס גַּרְעַסְטָע אַומְּגָלִיק אַיְּ פָּאָר אַיר גַּעוֹעַן, יוֹעַן עַר האָט, חַסְדְּוִשְׁלָוָם, גַּעַפְּגָעָן אַ פְּלִיג אַיְּ טַעַלְעָר. דַּעַמְאָלְט האָט עַר שַׁוְּעַנְגָּרִין: אָונְ זַיְּ אַיְּ בָּאַלְד אַזְעַקְצִוְשִׁילְוִין צֹ דַּעַר שַׁוְּעַנְגָּרִין: טַאֲמָעָר אַיְּוֹ רָאָרְט פְּאָרָאָן עַפְּעָס אַ נּוֹט מְאָכְל פָּאָר אִים. אָוּ רָאָרְט אַיְּ נִשְׁתְּ גַּעוֹעַן, פְּלָעַנְט זַיְּ צּוֹשְׁטִין צֹ אִים, אָוּ עַר זַאֲל נָאָר זַיְּ אַרְטָן אַ רְגַּע, וּעַט זַיְּ אִים שַׁוְּיָן מְאָכְן אַ טִּיעָר מְאָכְל. נָאָר עַר פְּלָעַנְט זַיְּ אַוְיָף צֹ לְהָכִים נִשְׁתְּ וּעַלְן דַּעַמְאָלְט וּוּאַרְטָן, אָונְ זַיְּ פְּלָעַנְט האָבָּן גַּרְוִים עַמְּתָּה-נְפָשָׁר רַעְפָּוָן.

עַר האָט לִב גַּעהָאָט גַּוטְעָ טִי, האָט זַיְּ שַׁוְּיָן אַפְּגָעָהִיט, אָזְ זַיְּן גְּלָאָז טִי זַאֲל זַיְּן שְׁטָאָרְק אָונְ פִּיְּן. אָונְ אָזְ עַר פְּלָעַנְט אַזְעַקְצִוְשִׁילְוִין צָם פְּרִיזָן, פְּלָעַנְט עַר אַיר מְזֹון זַאֲנָן, וּעַן עַר וּעַט אָזְ עַרְקְ קְוּמָעָן. אָוּבָעָס אַיְּ מְעַלְיִיך — אַפְּיָלוּ רְיִ שְׁעָה, אָונְ זַיְּ פְּלָעַנְט שַׁוְּיָן דַּעַמְאָלְט צּוֹנְרִיְּתָן דַּעַר סָאַמְּאָוָאָר. אָונְ אָזְ עַר האָט בָּאַרְאָפְּט, לְמַשְּׁלָח, קְוּמָעָן מְאַנְטָאָג בָּאַנְאָכְט, צְוּעָלָף אַזְיִינְעָר, האָט זַיְּ שַׁוְּיָן רַעְם סָאַמְּאָוָאָר אַרְיוּפְּגָעָנוּמָעָן צֹ זַיְּ אַיְּפָן אַוְיְבָרְשְׁטִיבָל (רָאָרְט אַיְּ גַּעוֹעַן וּיְעָר שְׁלָאָפְּצִימָעָר). רְיִ רִינְסְט אַיְּ שַׁוְּיָן גַּעַלְלָאָפְּן, אָונְ רְיִ בָּאַפְּעָר פְּלָעַנְט זַיְּנָצְנָגְנָעָן סָאַמְּאָוָאָר אַיְּפָן אַוְיְבָרְשְׁטִיבָל אָונְ וּוּלְלָעְוִיְּוִי צְרוֹזָאָרְפָּן אַ קוֹילָ, דַּעַר סָאַמְּאָוָאָר זַאֲל נִשְׁתְּ אַפְּקִילָן, רְיִ אָזְ אהַרְקְּלִיְּיוּעָר וּעַט קְוּמָעָן, זַאֲל עַר האָבָּן הַיְּסָע טִי. אָט אַזְיָה האָט זַיְּ בָּאַיְּן גַּעַפְּרִיט אַמְּאָל אַ זַּיְּבָ.

אָונְ אַזְיָה האָט זַיְּ גַּעהָיִיט אַ גַּאנְצָע נִאְכָט דַּעַר סָאַמְּאָוָאָר, אָזְ עַר זַאֲל פְּסָדְרָ קְאָכְן אָונְ אָזְ אהַרְקְּלִיְּיוּעָר וּעַט קְוּמָעָן, זַאֲל עַר בָּאַלְד האָבָּן טִי. עַס האָט גַּעַטְרָאָפְּן, אָזְ עַר פְּלָעַנְט זַיְּ פְּאָרְאָמְעָן בָּאַ רְיִ פְּרִיצִים עַטְלְכִּעְנָכְט מִיטָּאָמְלָ, פְּלָעַנְט זַיְּ רְיִ גַּאנְצָע צִיְּתָן דַּרְעַמְלָעָן אַיְּ רְיִ זַאֲכָנָ אָונְ אַמְּאָל זַיְּ אַוְיְפָכְאָפְּן אָונְ צּוּלְיִינָן אַ קוֹיל צָם סָאַמְּאָוָאָר, עַר זַאֲל קָאָכָן, אָונְ וּוּידָעָר אַגְּרָעָמְלָט וּוּרָן. בָּאַטְאָג האָט שַׁוְּיָן רְיִ רִינְסְט גַּעהָיִיט דַּעַר סָאַמְּאָוָאָר.

אהרנְדְּלִיוּר איז געווען אין איינגעשפֿאָרטער, און האט ער געואנט יא — איז געווען יא, און או ער האט געואנט נײַן, איז. שוון קיין טענות מעיר נישט געווען. און או ער איז געווען צוישן מענשן, און זי האט אים נראָר פֿאָראָפֿטַה האָפַּבָּ, איז זי צוונעןאנען צו אַיס. מיט גרויס זֶרְדָּאָרְץ, און האט אים קֶרְדָּס-פֿלָּ אַיְבָּרְגָּעְבָּעְטָן, זֶוָּס זי קומְטַ אַיְצָט אַין מִיטְן אַרְיָין, זֶוָּעַ ער רָעֵת מִיטְן מענשן. איז אַוְינְגָּעָ פֿאָלְן פֿלְעָנְטַ ער דָּאָס רָוב אַרְיָין, אַן אַוְמְנוּוֹלְרְגָּעָר אַ מאָךְ גַּעֲבָן מִיטְן דָּרָעַ האָנט. דָּאָס האָט גַּעֲהִיקָּן, אַזְוּקְגָּיַן אַן האָט זֶיךְ קִינְמָאָל נישט געווען פֿאָליַּוְינְגָּט.

נֶאָר פֿיל מַאָל פֿלְעָנְטַ טְרָעְפָּן, אַזְוּנְשַׁן פֿלְעָנְטַ קְוָמָעַ פֿרָעָנְטַ אַהֲרָן־לְיוּעָרָן אַזְוּחָה אַן האָפַּבָּ בעַת מַעְשָׁה פֿאָרְלָאָנְטַ, אַזְוּ זֶאל אָוִיךְ זֶוּזְרָבְּיִי. זי אַזְוּנְשַׁן בְּאוֹאָוָסְטַ אַין שְׂטָאָט מִיטְן אַיְרָעַ עַזְוָתַ, פֿלְעָנְטַ ער זֶיךְ אַרְתָּה.

— דִּי אַירְן ווַילְן בָּאַ דִּירְ פֿרָעָנְטַ אַזְוּחָה, — פֿלְעָנְטַ ער אָיר זֶאנְן. האָט מַעְן דְּרָעְצִילְטַ דִּי מַעְשָׁה, אַן זי האָט גַּעֲבָן אַזְוּחָה. אַפְּבָּר פֿרְיָהָעַר האָט זי געווען אַ שְׂטִיקָלַ הַקְּרָמָה:

— אַךְ בְּין דָּאָךְ אַפְּלָיו נִשְׁתַּמְטֵמָעַ, וַיְ אַגְּרִישְׁ עַזְרָעָנְעַ, נֶאָר מִיר ווַיּוֹסֵט אַוְסַ, אַזְוּנְשַׁמְּן דָּאַרְתָּה תָּוֹן אַזְוּ אַן אַזְוּ. אַן צו אַיר עַזְוָה האָט מַעְן דָּאָס רָוב אַיְינְגָּעָטִים.

גַּעֲבָן מַאָן האָט זי זֶיךְ קִינְמָאָל נישט געוועט, זי אַזְוּנְשַׁמְּן פֿאָר אַים מִיטְן דֶּרְקָדְאָרְץ, כָּאַטְשַׁ זי האָט אַים וְעוֹהָר, זֶעהָר פֿיל מִיטְגָּהָרָאָלְפָן אַין זֶוּזְרָבְּיִי גַּעֲולָשָׁאָפְּטִילְיכָּר אַרְיָירָעָ אַזְוּ אַזְוּ אַזְוּ זֶוּזְרָבְּיִי גַּעֲשָׁעָפְּטָן מִיטְן דִּי פְּרִיכּוֹם. זי האָט זֶיךְ שְׂטָעָנְרָגִן גַּעֲשָׁטָרָעָט, אַזְוּ ער זֶאל נִשְׁתַּמְטֵמָעַ צּוֹם נֶאָר אַין זֶוּזְרָבְּיִי גַּעֲשָׁעָפְּטָן אַזְוּלְיָין האָט זֶיךְ זֶיךְ בְּפִיוֹן גַּעֲמָאָכָט קְעָגָן אַים צּוֹם נֶאָר. זי געווען, האָט ער אָיר אַין אַסְטָרְזָהָן גַּעֲפָלָגָט. אַבְּגָר זי האָט זֶיךְ נֶאָר נִשְׁתַּמְטֵמָעַ, אַזְוּ זֶיךְ ווַיּוֹסֵט....

— אַיר פְּאָטָעָר, רִי יְוָרְלָ, אַזְוּנְשַׁר אַזְוּפָה דָּרָעַ לְלָטָעָר אַן אלְמָן, אַזְוּ קִינְרָהָר האָט ער נִשְׁתַּמְטֵמָעַ בָּאַ זֶיךְ. דִּרְיָי זֶן זֶוּזְרָבְּיִי גַּעֲבָן גַּעֲוָהָוִינְטַ יְדָרָעָר אַין לְמוּדִים, אַבְּגָר נִשְׁתַּמְטֵמָעַ קִינְרָגְּנִידְּרִים, אַזְוּ זֶיךְ האָפַּבָּ אַזְוּנְשַׁמְּן גַּעֲוָהָוִינְטַ אַן אַיְנְגָּעָ אַן אַנְרָעָר שְׂטָאָט. דִּי בְּאָכָעָ, בְּיְלָעְדָּאָרְצָעָ, אַזְוּ גַּעֲוָהָוִינְטַ אַן אַיְנְגָּעָ טְאָכְטָעָר, האָט זֶיךְ גַּעֲפָעָט צַו זֶיךְ אַין גַּעֲסָטָה. ער אַזְוּ גַּעֲוָהָוִינְטַ זֶעהָר אַסְטָרְזָהָן קְלוֹנָגָר אַיר אַזְוּ האָט זֶעהָר אַוְיְסָגְּנָעְנוּמָעַ אַן שְׂטָאָט, אַזְוּ זֶיךְ ווַיּוֹסֵט אַהֲרָן-לְיוּעָר האָט אַים גַּעֲפָעָט, אַזְוּ ער זֶאל שְׂוִין פֿאָרְבָּלִיְּבָן בָּאַ זֶיךְ כְּלִזְמָן ער ווּטַהַרְבָּעָן, וְאַרְוּם ער ווּטַהַרְבָּעָן פֿאָר קִינְרָגְּנִידְּרִים פֿאָלְן נִשְׁתַּמְטֵמָעַ זֶיךְ זֶיךְ.

אלע פלייבוה און איז געקומען קיון קאמעניז צום אידיעם, און דער זירע,
אהרקלילווער, האט געהאלטן רעם שוער טיער, זיך דאס אוניג אין קאָפ.
דער עלטער-זירע, ר' יורל, האט זיך צונעוקומט צו זיין אידיעם
געשעפטן און האט איינגעפונען, זאָס איז אײַנטליך נישט שוער געהען, איז
די שטאטישע עניינים פארדריען אים רעם קאָפ. נאנצע טען און נעכט
איי פֿאָ אִים דֵי שְׁטוּב גַּפְּאָקְּט מִיטּ מַעֲשָׂן, אָוֹן אַלְּזָ צְׁוּבָ שְׂטָאַטְּשָׁע
עניינים. אִים, רעם אלטן, האָפָּן באָגָן געטאָן אהרקלילווערט פִּיהַגְּיִיטָן,
וחאָס נײַען אַזְׁוּק אַוְּפָּאָגָן נִשְׁתְּנִינָע, קְּלִיןִיְּשְׁטָעַטְּלִינָע עַנִּינָע, זאָס
קְּאַפְּדִּרוּעַנִּישָׁ רַאֲרָף מַעְן צַוְּיָהָאָפָּן מַעְר, זיך צו נְרוּסִיְּשְׁטָאַטְּשָׁע עַסְּקִים.
לְכָן, זאָלֶט געהען גַּלְּיְיכָר פְּאָר אִים, ער זאָל אַזְׁוּקְּזָאָרְפָּן אַינְגָּאנְצָן
די שטאטישע עניינים און זאָל זיך בעסער פָּאַרְנְעָמָען מִיטּ דֵי פְּרִיצִים,
באָז וועלכע טען קאָן עפָּעָס פָּאַרְדִּינָען, אַדְרָעָ ער זאָל אַרְיוֹסְפָּאָרָן קיון
בריסק, זאו ער זאָל זיך באָלֶר געקאנט מאָקָן אָ נְאָמָעָן מִיטּ זַיְן
געשיקטקייט און של, און בעסער פָּן דָּאָרְטָן זַיְן דָּעָר מַנְהָגָה, אַיְדָרָעָ
דָּאָ אַיְן קָאַמְעָנִיז. דָּאָרָטָן האָט ער לכל הפהות עפָּעָס צו טוֹן מִיטּ אַזְּאָ
שטאטָן, מִיטּ גְּבוּרִים, חַכְמִים, לוֹמְרִים, גַּעֲבִילְעָטָע לִיְּט.

דער אלטער, ר' יורל, האָט געקנעלט מִיטּ זַיְן טַאַכְטָר בִּילְעָדָרָשָׁעָן,
או זיך זאָל דָּאָס געבען אַזְׁוּי צו עַרְקָלָעָן דָּעָם מָאָן. דָּעָר זַיְרָע, אהרקלילווער,
הָאָט אַכְּבָּר דָּרְרוּיָה גַּעַנְטָפָּרָט, אוֹ ער וּעַט בְּשָׂוּם אַוְּפָּן נִשְׁטָּמָען
קָאַמְעָנִיז, זאו ער לִין זַיְנָע עַלְטָעָרָן אָוֹן עַלְטָעָרָנס עַלְטָעָרָן, זאו ער
הָאָט שַׁוְּן באָלֶר "אַפְּגָנְשָׁטָוּפָט" אָ וּלְטָט, זאו ער האָט אַזְׁוּקְּגָנְלָעָלָט
זַיְן גַּעַנְרָנָע מִיטּ זַיְן יְוָנָנָט, אָוֹן אָזְׁזָעָן זאָל אִים געבען מִילְיאָנָעָן, וּעַט
ער פָּן קָאַמְעָנִיז נִשְׁטָּמָעָן, זאָס אַגְּבָּאַלְאָגָּנָט אַכְּבָּר דֵי שְׂטָאַטְּשָׁע
עַנִּינָע, אוֹ ער אַלְיָין מִסְפָּוּם, אוֹ מַעְן טָאָר זיך דָּעָרָטִים נִשְׁטָּמָעָן.
דָּאָס אַיְן צו שוער; ער לִינְגָּט אַזְׁוּק אָסְקָד פּוֹחוֹת אָוֹן אַיְן דָּאָךְ אַלְּזָ
נִשְׁטָּמָעָן יוֹצָא.

דעמאָלֶט אַיְן פָּן דָּאָסְ-נִי בָּאַשְׁלָאָסָן גַּעַזְאָרָן, אוֹ ער זאָל זיך אַפְּזָאָן
פָּן אַלְּעָ שְׂטָאַטְּשָׁע עַנִּינָע. מַעְן האָט נָאָר בָּאַדְרָאָרָט האָפָּן עַפָּעָס אָ שְׂטִיקָל
געַלְעָנָהָיָה דָּרָצָן. נָאָר אוֹ מַעְן האָט דָּרְהָעָרָט אַיְן שְׂטָאָטָן, אוֹ אהָרָךְ
לְחוּעָר חַיל זיך אַפְּזָאָן פָּן דֵי שְׂטָאַטְּזָאָקָן, זַיְנָען זיך; באָלֶר צו אִים
צְׁנוּיָפָּנָעָקָומָעָן דֵי פְּנִירָהָעָר אָוֹן אַלְּעָ בָּעַלְיָהָפָּתִים חַשְׁכִּים אָוֹן גַּעַבְעָטָן,
ער זאָל בָּלִיְּבָן וּוּיְטָעָר. אַדְרָבָה, אָוּב אִים אַיְן צו שוער, זאָל ער זיך
איַבְעָנָעָבָן אָ טִיל אַרְבָּעָט, חַעְלָן זיך אַס מִתְהָעָלָפָן.

די בעַלְיָהָפָּתִים האָפָּן אָסְקָד גַּעַרְעָט אָוֹן גַּעַטְעָט, אָוֹן ער אַיְן דָּרְרוֹיָל
פָּאַרְבָּלִיבָן אַזְׁוּק אָ פְּרָאָכָע, זַיְהָן צַיְּשָׁע אַיְצָט זַיְן גַּרְגְּנָעָר. אַזְׁוּי אַיְן
צְׁעָק אָ צִיְּטָמָ, אָוֹן ער האָט זיך זַיְן אַלְיָין אַגְּנָהָזָבָן אַוְּפָּפָרָן אַגְּרָעָרָש.

ער פלענט שווין מאכן אספהו און פאררוףן רי פני, וועמען ער פלענט אויסטילן ארבנט, און זיין האבן געטאן, וואס עס איז זיין ארויסגעגעבן געווארן.

וירער איז אהרדלייזער באפריויט געווארן פון א סד קאפ-דריעניש דערטיט, וואס זיין שוחר, רי יורל, וועלכער האט נישט געהאט וואס צו טונ, האט זיך פאנטומען מיט פיל מענשן, וואס פלען אונפלין רעם זירט טוטוב. ער, רי יול, פלענט זיין געבן עצות, אויסהערן זעירע טונאן א. ז. ו.

רי באבע ביילדראשע, וואס פלענט פריהער פון דרא-ארץ ווען צום מאן ויך קינמאָל נישט אַריינישן און מיטן זיין רײַר, סיַרְן אוּ מען פלענט זיך אַרְזֶן, האט אַיצְט, ווען אַיר פֿאַטְעָר האט זיך באַשעפְטִינְט מיט רי אַירְן, אַירְך צוֹנְהָאָלְמָן מיט אַן עַצְחָה, מֵעָר וַיְיָהָרָר, אַן אַזְיָה אַרום האט מען רעם זירן אַינְגָּאנְצָן באַפְּרִיטָפָן רַי זַיְעָנָה אַרְבָּעָטָן.

דרער זירע האט זיך ווירער אַפְּגָּעָנְבָּן מֵעָר מִתְּרִיצִים, אַן רַי באַבע האט זיך קִין נַאֲכָת נישט אַרְיָעָטָן אַן נָאָרָהָל גַּעֲרָעָטָן. זיך האט באַרְאָרָפְט אַפְּטָעָר אַרְאָפְקָרִיכָן פון בעט אַן צוֹוָאָרָפָן פֿרְוִישׁ קוֹלְן צום סָאָמָּאוֹאָר, אַן ווען אהרדלייזער וועט קומען, זאל ער באַלְד האבן הייסע טי.

דרער זירע האט געהאט אַשוֹאָגָעָר אַגְּרִיסְן לְמָרְן, רַי לְיָפָע. דער דָּאָזְוָגָעָר רַי לְיָפָע אַיז גַּעֲוָעָן אַגְּרִיסְעָר אַרְיָמָּאָן, אַן אַיְנָמָּאָל האט ער אַרְיָינְגָּעָשִׂיקָת אַברִיפָּצָום זְיָרָן, צום שַׁוֹּאָגָעָר, הַיִּסְטָה עַם, אַן ער זָאָל וְהַן אַים גַּעֲבָן עַפְעָם אַפְּרָנָה. האט דער זירע גַּעֲשִׂיקָת אַים רְפָּה אַן גַּעֲוָגָט, אַן ער האט מִתְּאַים אַפְּצָוָמָּאָקָן אַגְּשָׁעָפָט, פון זַעֲלָכָן ער וועט האבן פֿרְנָה אַן עַם וועט אַים קִין זָאָר גַּשְׁטָפָלָן. ווירער אַים, דעם זְיָרָן, וועט אַיז אַרְיָנְפָּאָלָן עַפְעָם דְּרָפָּהָן. קוֹקָט אַים רַי לְיָפָע אַן, נישט פֿאַרְשְׁטִיעָנְדִּינְגָּן רַי רַעֲטָעָנִיש.

וואס הייסט, ער וועט האבן פֿרְנָה אַן אהרדלייזער וועט אַיז נישט צוֹלְיָינְן דְּרָעָצְוּ?

ואָגָט אַים דער זירען.

— לאָמֵיר “אַפְּמָאָקָן” אַזְאָט גַּעֲשָׁעָפָט: אַיז וְעַל דִּיר גַּעֲבָן פֿאָר דִּין זַיְבָּב אַן קִינְגָּרָעָר פון אַלְעָם גַּטְוָן, אַן דַּו וְאַלְסָט וְזַיךְ זַיְצָן אַן לעָרְגָּעָן. נָאָר דַּו וְעַסְטָט מִיר אַרְיָינְגָּעָן אַקוּוֹטָל, אַו דַּו נִיסְטָט מִיר אַפְּ הַאֲלָב עַלְמָדְהָבָא פון דִּין לעָרְגָּעָן. דַּאָּס גַּאנְצָעָה לעָפָן בֵּין אַיךְ בְּרוּדְהָשָׁם אַפְּפֿרְאָסְטָעָר עַלְמָדְהָבָא הַהָוֹנִיק, דַּאָּס הייסט, קִין עַלְמָדְהָבָא האָב אַיךְ אַיז גַּעֲבָן נישט. אַבער לאָמֵיר כַּאֲטָש האָבָן עַלְמָדְהָבָא! אַיךְ האָב מַוָּאָ, אַו אַיךְ וְעַל קְוָמָעָן אַוְיף יַעֲגָעָר

חולט, והעת מיר ויין ביטער און פינסטער, ווארום דארט איזו נישט א
קיין איספרואוניק און קיין אסעסער ...

ר' ליפע האט אבער נישט בעקאנט געבן באָלֶר אָן ענטפער. בא אים איןן, אפנימ, אויסגעקומען נישט גלייך, או אהַרְנְּלִיּוּר, זאָס האט אווי פיל עולס-זהה, זאל נאָר עולס-הבא אויך האבן. ער האט געויאָנט, או ער זעם זיך מישב זיין מיט פוריין, זיין וויב, אהַרְנְּלִיּוּרָס שועוֹסטער.

עם איזו אוזעKENUNANGNUן איזו א פאָר מאָנְגַּטָּן, און נישט ר' ליפע און נישט
חויזין זיזיב – האָבן נישט געוואָלט אוזעKENUNANGNUן אהָרְקְּנְדְּלְיוֹזָן האָלבָּ עולְמְדְּ-הָבָּא
פָּונְ לערנְגָּן. ווי' האָבן שטָאָרָק געלִיטָן גוֹתָן, זיַּגְּנָן געוֹזָן זעהָר געדְּרִיקְּט,
מייט קליַּינָן קוֹנְדָּרָעָר, וועלְכָּעָם מעַן האָטָּ פֿאָרָאָרְפָּטָּ מַאֲכָן קְלִיְּרְלָאָךְ, שִׁיכְּלָאָלָּאָךְ,
מלְמָרוֹתָ-גְּנָעָלָט צָאָלָן אָוּן נָאָךְ אָזְוַעַלְכָּעָן וְאָכָּן, זָאָסָם מעַן דְּרָאָרָךְ האָבן צָום ליעָבָן.
אהָרְקְּנְדְּלְיוֹזָן האָטָּ ווי' לְפִי עֶרֶךְ צָום עַסְּן גְּנַעַבָּן, אַכְּבָּרָן נָאָר צָום עַסְּן.
אהָרְקְּנְדְּלְיוֹזָן מעַן וֵיךְ גְּנַעַמְאָט עַרְטָן אָוּן נִשְׁתָּן גְּנוֹווֹאָלָט כָּאָכָּן דְּרָעָם שְׂוֹפְּחָה-גְּנַעַשְׁעָפָט
הָאָטָּ דְּרָעָם וֵיךְ גְּנַעַמְאָט עַרְטָן אָוּן נִשְׁתָּן גְּנוֹווֹאָלָט כָּאָכָּן דְּרָעָם שְׂוֹפְּחָה-גְּנַעַשְׁעָפָט
מייט דְּרָעָם עולְמְדְּ-הָבָּא. אהָרְקְּנְדְּלְיוֹזָן האָטָּ שְׁוִין פֿאָרָקְלָעְנָעָרָט דְּיָ פֿאָרָצְיעָ.
איַּצְּטָן האָטָּ ערְנָאָר גְּנוֹווֹאָלָט אָהָלָפְּטָן ר' לְפִעָּם, לְעַרְנָעָן אַלְיָזָן אָוּן פָּונְ
ר' אַלְעָלָ מְצֹוָּה זַיְנָעָן גְּאָרְנִישָׁת.

געווינילר, האט עם אהרון-לייעורן פארראךן. ערשותנש, האט ויך אים שטארק געוואלט עולס-הפהא, אונ, צוּיטנס, איז ער נלאט נישט צונגווינט, אוֹ מען ואָים אַפְּזָאנְגָן. האט ער געטָאן אַ קלִינְגְּקִיטִי: ער האט אוּפְּגָעהָערְטָן שיקן זיִי אוּתֵה צום לעבען.

זינגע, געבער, געלביבן ר' ליעע מיט זיין זוויב אוון קינדרער אינגעאנצען
אהן פרויט. עס איז נישט געווען קיין שטיקל ברויט אין שטוב, אפילו אַ
קארטאנפל איז אויך נישט געווען, ממש כאטש געם אוון שטראָפּ פֿון הונגער.
האָט מען זיך געומוטשעט, געראנגעטל, זיך געוואָרפּן, אַבער אוֹ מען
האָט שיין מער נישט געקאנט אויסחאלטן, איז שיין פוריען, ר' ליעעס זוויב,
מיטפּים געווארן:

— ני' שווין, ניב שוין רעם רשב איזוק דיזן האלב עולם-הפה. מען קאָן דאָר מיט קינדרער נישט שטארבן פון הונגער.

או עיר באשטייט שווין אויף זיין פארשלאן. עיר אויז מספואים ...

— אֲפָרֶעֶר אַהֲרֹן־לְיוּעֵר אִיזֶׁ שְׂוִין אִיצֶׁט גְּעוּוֹן תְּקִיף בָּא זַיְךְ . וְאַנְתֶּן עֲרֵ :
— אִיצֶׁט וְוַיל אַיךְ שְׂוִין נִשְׁתָּה . רֹו הַאֲסַט מַוְרַת נִשְׁתָּה גְּעוּוֹאַלְטָן גְּעַבְּן
חַאֲלָבָן עַולְמַד־חַפְּאָ ? עַרְשַׁת אִיזֶׁ פָּאָרְפָּאָלָן , נִי אַוְעַק אָנוּ נִיב אַקְאָרְשַׁת דְּרַיְן

אהרנְדְלִיעָר האט, פֿאַרְשְׁטִיט וֵיך, זעהֶר גַּוְאָלָט רֵי עַולְסְ-הַבָּא. ער
חַאַט אֲבָעֵר פֿאַרְשְׁטָמָגָנוּ, אוֹ רֵי גַּאנְצָע מַאֲכָרְבָּע קָעָן שׁוֹפְטָה אַיִן
זַיְיבְּ פֿרְנָסָה.

געוען זיין שועטער און אים האט זיך געוואָלט, אוֹ די שועטער ואַל דוקאָ קומען און בעטן זיך באָ אים, און ווירער זאל זיך אַלְיאַן זיך אוֹר חממעגען אוּפֿן קויטל, אוֹ זיך איז מסכימים צוֹ דעם געשפט.

רי ליפע האט נישט פֿאָרטאנגען אהָרְקְּלִיּוּרֶס פֿונה. קאָן מען זיך פֿאָרטעַלְעַן, מיט זאָס פֿאָר אַהֲרָן זיך ער אַיְזָאָקָעָךְ אַהֲרָן. עס אַיְזָאָקָעָךְ אַגְּוּזָן אַין שְׁטוּבָּה. קינדרער ווילְעַן עַס אַן נִשְׁטָאָזָה זאָס צוֹ גַּעַפְּן. זײַנְעַן זיך בִּירְעַן גַּעַנְגַּנְעַן צוֹ אַהֲרָן-לִיּוּרָן מִיט אַזְּאָחָשָׁק, זַיְמַעְנַע נִיסְתַּחַתְּהָ, אַן האָבָּן גַּעַוְיִינְט אַן גַּעַבְּעַטָּן, ער זאל שׂוֹן מאָקָן שׂוֹפְּטוֹת. — נַעַט, — זַאֲגַטְּהָ רַוְּהִיג אַהֲרָן-לִיּוּרָה, — לאַמֵּר נִיעַן צָם רַב אַן אַפְּשָׁרְיָהָן זיך אַוְיףָּ דֻּעָם גַּאנְצָן לעַפְּן. אַיך זאל אַיְיךְ גַּעַפְּן פֿרְנָסָה גַּלְיָיךְ זיך מִינְעַן קינדרער, אַן לִיפְּעַזְלְעַר גַּעַוְאָלְטָה דָּרְיִי יָאָר, נִשְׁטַח דָּאָס גַּאנְצָעָה לעַפְּן, בֵּין

מען אַיְזָאָקָעָךְ אַוְיףָּ פֿנְגָּה יָאָר.

איַיְזָאָקָעָךְ צָם רַב אַן גַּעַמְאַכְּתָה אַפְּתַּח אַוְיףָּ דֻּעָם, זאָס זיך האָבָּן אַפְּגַּנְעַרְעַטָּה, אַן רַי לִיפְּעַזְלְעַר מִיט פֿוּרְעַן האָבָּן זיך גַּעַחְמַעַט אַן דָּרְעַר רַב מִיטַּן דַּיְן האָבָּן זיך אַונְטַעְרַנְשַׁרְיָהָן פֿאָר עַרוֹתָה, אַן מעַן האָט זיך גַּעַנְגַּבְּן אַתְּקִיעַתְּפָּה בָּאִילָה וּבְשְׁבוּעָה, אַוְ אַהֲרָן-לִיּוּרָה דָּרְאָרָה אַיְזָאָקָעָךְ מִיט זַיְן גַּעַוְיָרָל אַוְסָהָאָלְטָן פִּיר הַגְּנִירִים, אַן דָּרְפָּאָר בָּאַקְוּמָט ער פָּוּן רַי לִיפְּעַזְלְעַר הַאָלָב עַולְמַדְהָבָה פָּוּן זַיְן לעַגְנָעָן. רַי לִיפְּעַזְלְעַר גַּעַפְּרַעְלָה לעַגְנָעָן דֻּעָם גַּאנְצָעָה טַאנְעָן.

אַן טָאָר קִיְּזָן אַנְדְּרָעָר זַאֲךְ נִשְׁטַח טַוְן, וּהְכִּלְשְׁרַׁוְתָּה וּקְרָם. אַהֲרָן-לִיּוּרָה אַיְזָאָקָעָךְ גַּעַקְעַמְעַן פָּוּן רַב מִיט אַזְּאָחָשָׁק, זאָס עס אַיְזָאָקָעָךְ שׂוֹעָר גַּעַוְעַן פֿאָרְצַעְטַעְלָן. אַקְלִינְגִּיקִיטָה, אַהֲרָן-לִיּוּרֶס גַּלְקָה! זַעַן מעַן זַאֲלָאָס גַּעַפְּן פֿאָר דֻּעָם הַאָלָב עַולְמַדְהָבָה פָּל הַזָּהָר, וּוֹאָלְטָ ער גַּעַוְיִסְתַּחַת גַּעַנוּמוּן.

רַי לִיפְּעַזְלְעַר מִיט פֿוּרְעַן זַיְעַן שׂוֹן אַוְיךְ אַהֲרָן נִשְׁטַח אַזְּוּי וּפְרִילִּיךְ. דָּרְפָּאָר אַפְּבָעָר האָט באָ רַי לִיפְּעַזְלְעַר אַין האָגָט גַּעַבְּעַנְשַׁטָּע אַפְּנְגַּנְעַר.

איַצְּטַחְתָּה האָט אַהֲרָן-לִיּוּרָה אַגְּנַעַהוּבָן שִׁיקָּן זַיְן פָּוּן אַלְרָאָס גַּטְמָס, פָּוּן חַלְבָּה וּרְבָּשָׁה. אַן אוֹ רַי לִיפְּעַזְלְעַר האָט דָּאָס עַרְשַׁטָּע מַאֲלָ אַוְיךְ זַיְן לעַפְּן אַפְּגַּנְעַסְטָן צַוְּאַמְעַן מִיט זַיְן גַּעַוְיָרָל נַאֲר אַגְּהַוְבְּעַנְעָם מִיטָּאָגָן, האָט שׂוֹן דָּאָס גַּעַשְׁפָּט גַּעַקְעַרְאָגָן נַאֲר אַן אַנְדְּרָעָר חַן אַיְזָן זַיְעַן אַוְינְגָן.

קָאַפִּיטֵל VII

דער אַקְצִיוֹן. — דער בָּאָרֶצָּן נִינְצְּבָוָה. — דער בָּנִיחִידָּה. — דער סְקָאנְדָּאלָ מִיטָּן אַסְעָסָר. — דער אַסְפָּרוֹנוֹק הַאלְּטָ דָעַם זִירְדָּסָ צָהָ. — דִּי לִפְעַן צָעִירָסָ דָעַם תְּקִיעַתִּיכְפָּתָ.

אין יונער צוֹיט אַיז דער אַקְצִיוֹן אַיבָּעָרְגָּעָנָאָגָּנָעָן פָּוּן דָּרָר רֻעְנִירָוָנָן צוּם בָּאָרֶצָּן יָאוּשָׁע נִינְצְּבָוָה. אַיבָּעָרְגָּעָנָאָגָּנָעָן הָאָט עָרָ רָעַם אַקְצִיוֹן פָּאָר אָ גַּעֲזִיסָע סְוּמָע גַּעֲלָט צָו צָאָלָן יְעָרְלִיךְ דָּרָר רֻעְנִירָוָנָן. אַזְּן פָּאָר בָּאַאמְטָע אַין דִּי אַקְצִיוֹן-קָאַנְצָעַלְּיָאָרִיעָס אָוֹן אַנְשָׁתָאָלָטָן הָאָט עָר גַּעֲנָמָעָן נָאָר אַירָן: פָּוּן דָּרָר הַעֲכָסָטָר שְׁטָעָלָע בַּיְּ אַקְלִינָעָם פָּלָאָצָע עַרְגָּעָץ אוֹיְחָ אַדְּרָאָרָת. רַעַמְאָלָט הָאָט שְׂוִין דָּרָר וַיְיָרָע אַוְפָּגָעָה עַרְתָּט צָו בָּרְיִינָעָן גַּעֲנָבָעָטָן בָּרָאָגָּפָן פָּוּן פּוֹילָן. עָר אַיז גַּעֲוָעָן אַיבָּעָרְאָשָׁט פָּוּן שְׁמָחָה, וְאָס אַירָן הָאָט דִּי רֻעְנִירָוָנָן אַיבָּעָרְגָּעָנָעָבָן אֹאָס מִן פָּאָרְרִיאָר, אַזְּן וְיָי עָר אַיז נִישְׁתָּחָוּן אַרְיִינְגָּעָטָן אַין פְּרָנָסָה, הָאָט עָר דָּאָקְ נִישְׁתָּחָאָלָט אַרְיִינְגָּה בָּרְיִינָעָן גַּעֲנָבָעָטָן בָּרָאָגָּפָן; טָאָמָעָר וּוּמָט, חַלְילָה, פָּוּן אֹאָס מַעַשָּׂה בָּאָגָּנָקָרָאָטָיְרָן וְעָר בָּאָרֶצָּן... דָּרְעָפָן קָאָן אַרְוִיסְקָוָמָעָן אַיְלָה, פָּאָר בָּאַמְטָע, וְאָס אַרְוִיסְקָוָמָעָן אַיז פְּרָנָסָה טְוִוְוָנְטָאָר אַירָן. וַיְיָרָר הָאָט וְיָקָרָאָטָיְרָן וְעָר בָּאָרֶצָּן גַּעֲשָׁתָעָלָט אֹוְיָי פִּין אַזְּן אַגְּנָעָמָעָן: אַירָן פָּאָר בָּאַמְטָע, וְאָס דָּרְמִימָט נִיטָּעָר פְּרָנָסָה טְוִוְוָנְטָאָר אַירָן. וַיְיָטָעָר אַיז גְּלָאָט שְׁיָיָן, וְאָס אַירָן דִּינָעָן אַיז קָאָנוֹאָ. הָאָט שְׂוִין דָּרָר וַיְיָרָע סְפָרָר גַּעֲקוֹיפָט בָּרָאָגָּפָן אַין דִּי בְּרִיּוּרָה, אַזְּן דִּי פְּרָנָסָה אַיז דָּרְרִיבָּר שְׁוָאָרָגָן. פָּוּן דִּי פּוֹלִישָׁע בָּרָאָגָּפָן פְּלָעָנָט עָר פָּאָרְרִיאָן טְוִוְוָנְטָאָר רַוְּבָּל אַיְאָרָ!

אַזְּן אֹוְיָי וְיָאָלָע קִינְדָּרָע דָעַם זִירְדָּס מִיטָּן בְּרוֹדָרָה הָאָבָּן גַּעֲלָעָבָט נָאָר דָּרָר אַרְעָנָרָע, אַזְּן אַיְצָט אַיז מַעַן גַּעֲוָאָרָן גַּעֲרִיקָטָעָר אַין פְּרָנָסָה, הָאָט דָּרָר וַיְיָרָע שְׁוִין אַגְּנָהָיוֹבָן פָּאָרְקָלָעָנָרָיְן דִּי הַזָּאה. פָּאָרְקָלָעָנָרָנִינָגָן דִּי הַזָּאה, הָאָט דָּרָר וַיְיָרָע אַיְגָנָעָפָוָנָעָן, אַזְּן דִּי פִּינָּפָן רַוְּבָּל, וְאָס עָר צָאָלָט אַיְמָאָנָט דָעַם אַסְעָסָר, וַיְיָנָע אַיבָּעָרָיָן. וְאָס עָרְשָׁתָנָס, נִטְּהָר אָקְ דָעַם פְּרִיצָס פָּאָרְזָאָלָטָעָר וַיְיָנָע פּוּיָעָרָם

אלם הילפ' צו רעד אַרְעָנֶרְעָ אֹן נָאָר וְעַלְמָן דָּרָךְ מִעַן אַנְקָוְתָּן צָוָם אַסְעָמָרָ. וַיַּטְבֵּל הַאֲטָמָה עַד פָּאָרָן אַסְעָמָרָ נְלָאָט קִין מָוָאָ נִשְׁתָּ — עַד הַאֲטָמָה עַפְּסָם רָעָם אִסְפָּרָאוֹנוֹןָ, קָעָגָן וְעַמְעָן דָּרָעָר אַסְעָמָרָ וְעַטְנִישָׁתָן נִיְּן.

רעם אַסְעָסֶר האָט עַס אַזְרָאִי פֿאָרְדְּרָאָסֶן, אָנוֹ אַזְגְּרִינִין, וַיְיַעֲמֵדְלָט,
אַזְבָּנִין נַאֲדָר גַּעֲוָעָן אַקְלִין אַינְגָּלָעָן, אַזְיַי אַרְיִינְגָּעָקְוָעָן רַעַר קְלוּטְשְׁוָאַיט
מִיטַּרְיַי רַעַם-אַטְנִיקָּעָס אָונְ גַּעֲבָעָטָן אַפְּלַעַשְׁלָ בְּרָאָגָּפָן. עַס אַזְגְּעָעָן
שַׁבְּתָ צַו נַאֲכָטָס. וַיְיַעֲזֵבְנִילְךְ אַזְיַי בָּאָם וַיְיַדְןְ פּוֹל גַּעֲוָעָן רַי שְׁטוֹפָ מִיטַּ
מַעֲנָשָׂן, אָנוֹ רַי בְּאָפָעָה האָט אַלְעָמָעָן דְרָלָאָגָּנָט טַי. אָט רַי מַצְחָה אַזְיַי
שְׁוֹן גַּעֲוָעָן אַיר מַצְחָה, כָּאַטְשׁ וַיְיַהְאָט גַּעֲהָאָט דִּינְסָטָן, וְאָסָה האָפָן
גַּעֲקָאָגָּט אָהָן אַיר דְרָלָאָגָּנָעָן, אָנוֹ וַיְיַהְאָט מִיר גַּעֲוָאָרָן אַונְטְּמַעְצְּטָרָאָן
יעַרְעָן אַצְוַיְיטָעָן נַלְאָזָן טַי, אָנוֹ אַרְרִיטָעָן...

אריה-לבין, און אריה-לבין און געוושו רעדר פרארמייטלער.
באלארטט בעפנס באם זיידן, האט מען שווין געואנט רעם בז'יחור,
רעם גוינט שווין שטענרגע היטן
דרעם פטען, דאס הייסט, מײַן זיידן, אונז ער האט אים געפֿאלנט איז
סְפִּיעָר אָוֹן אָוֹן וְאָסְעָר. דָּעֵר זְיִידָעָה האט אִים לִיב גַּעֲהָאָט אָוֹן ער אַיז גַּעֲהָאָן
דרעם גאנגעער חוקיף אַין דָּעֵר משפחָה. האט אַינְגָּעָר פָּוֹן דָּעֵר פָּאמִילְיאָ
רָעָם פְּלִימְעָנִיק, דָּעֵר בְּזִיחָור, פְּלִעְגָּט שְׂוִין שְׁטֻעָנֶרֶג הַיטָּן

נעוזען איז ער א הוייכער און א געווונטער יונגע, האט אפיו נעקאנט לערבען, נאר געווחאלט האט ער גאנץ וויניג, און א גוטער. און איז ארייה-הילב האט געוואגט, איז ער וועט שיין אויסיפרין פאמ פטער, האט מען שיין געוואסט, איז ראמ וועט מוקום וווען. ווירער, איז דער זיירע האט באראפרט עפערם צומ אסעסער, האט ער געשיקט ארייה-הילבן, איזו אויך צום אויספראצ'זניק, און א צונגע האט ער געהאט א געשליפענען, צוילב וואס ער איזו געווען באזונערעס געהיבן בא אליעמען.

בשעת רעד קלייטשווואיט האט געבעטן אַ פָּלָשֶׁל בְּרָאנְגֶּן, האט אַרְיהַ-לִיבַּ
געפְּרָעָנְטַס דָּעַם פָּעַטְרָ, צֵי מַעַן וְאֵל גַּעֲבָן. רָעַר וַיְרָעַ האט גַּעַהַיִסְן.
אוֹן אוֹן מַעַן האט גַּעַגְּבָן, האט רָעַר קְלִיטְשְׂוָאִיט גַּעַזְוִינְדָּר אַרְיִינְגְּלָעָנְטַס
די פְּלָאַש אַיְן קַעַשְׁעַנְעָ אַרְיִין אוֹן אוֹן אַזְעַקְעַגְּנָאַגְּנָעָן צַוְּאָמָעָן מִיטַּן
פּוּיעָרִים. רָאַס אוֹן גַּעַזְאָרָן קְשָׁהָרִין, אוֹן אַרְיהַ-לִיבַּ האט גַּעַפְּרָעָנְטַס דָּעַם
זַיְדָן;

— זאל איד לויין אפנעםעו?

— איך היה יאנן וו' און אפנעם רעם בראונען מיט נוואלד,
האט דער זייר געואנט.

גדרינת הראבן רעמאַלט בא אונז א פֿאָר געווונטער "מענשׂן": חזקֵל און קוּזָע. דער לעצמֶער אויז געהווען מפּוֹרְסָם פֿאָר אַגְּבוֹר, האָט אַרְיהָדִיב

גענומען ביידן און געלאָפַן יאנן דעם קלייטשווואַיט מיט די רעדיאַטניעקעム.
 אין אַ פערטל שעה אַרום קומט אַריה-דְּלִיב מיט נרויס שמחה, דאס פֿלעַשֶּׁל
 בראנַפֵּן אַין האנט און דערבי אַ סִימָן — ועם קלייטשווואַיטים הייל.
 ער האט דערציילט, אוֹ נעהפְּקַט האט מען די חברה-דְּלִילַת אַוש בָּאַט
 אַסְסַעַסְעַר אוֹפֵן נָאַנְיק. נָאַך אַ רְגָּעָה וְאַלְתָּן זַיְוִינְגַּן אַן שְׁטוּב,
 מען זַיְוִינְגַּן אַן עַבְּרָאַכְּן די בִּינְיָר אַן אַט אַיְוָה דעם קלייטשווואַיטים הייל
 פֿאָר אַ סִימָן.

— האב איר גוט געטאן, פערעער? — האט געפרענט אריה-ליב.

נוט. — **האט רער זיידע געאנטפערט.**

זונטאגן פריה, או רעד זירע אוינו אועוּקנע פאָרָן צו די פֿרִיצִים, אוין דער אַסְעַסְעַר געַקְוּמָען מִיטָּאנְדְּצִיָּת מִיט אַכְצָעָן דַּעֲשִׂיאַטְנִיקָעָס צוֹם פַּעֲטָעָר אֵין שְׁטוֹפָ אַרְיוֹן — מאָכָן אַ פֿרָאַטָּאַקָּל, או ער פֿירֶט אַ שְ׀יַינִק אַהֲן אַפְּאַטְעַנְתָּ, חָאַט אַרְיָה לִיבָּ גַּעַנוּמוּן וַיְרַלְעַן דַּעַם אַסְעַסְעַר אָוֹן אַפְּנָן גַּעַוְאנְט, אוֹ קוֹים וּוְעַט ער מָאָכָן דַּעַם פֿרָאַטָּאַקָּל, קְרִינְטָ ער פֿעַטְשָׁ, אָוֹן ער האַט אַוְיַּפְּנַהוּבָּין די האַנט ...

נעוינוייה, וואס טוט אן אסעסער פאר אווא מעשה, בעה ער אויא מיט אכצען דעםיאטניךעס? נעמט מען אווא בחרור אוון מען בינרט אים אוון מען פאראיעסטריט, אוון מען שיקט אפ קיין בריסק. רער אסעסער האט עס אפבער נישט געתאנן. ער האט זויה, אפנויים, דערמאנטן אן דעם איספרואזניק מיט אהךנלייזערן. דאס אויא אגראיסער פה. אויא ער איזוק אוון אנגענשריבן א בריה אום איספרואזניק וועגן רער נאנצער געשיכטע.

אנשטייט אן ענטפער האט דער איספרואזוניק אונגענישריין דעם אססעטר מאס-פֿרְזִיפֿרְה, רהינו: ווי זאל דאס א מענש אווי קיון שכל נישט האבן און פֿאַרְפֿרְזִין קריינ מיט אָוֹאָן קלונג אַירְן. און דערביי האט ער אום אין בריף געראָטן אייבערבעטן דעם ווּרְן און מאָכְן שלום. און טאמער וועט ער אים נישט פֿאַלְגְּן, טאָז אל ער ווּסְן זַיִן, אָוּ פֿוּן היינט אָן פֿאַרְפֿאָרט ער אָן. קאמענִיך נאָר צו אַהֲרָן-לְיִזְעָרָן, און נוּשְׁטַצְּוָאִים, ווי עס זוּגְעָן זַיִן נוהג אַלְעַ אַיסְפֿרְאָזְוּנִיקָם, און דאס וועט ווּזְנִין ועהֶר מְיאָוָס פֿאָרוּ אַסְעָסְעָר. צום זיְדָן האט דער איספרואזוניק געשעריבּן, אָוּ ער זאל אַגְּנְרִיְּטָן פֿאָרְ אִים אַ דִּירְתָּה, ווּעַן ער וועט קומען קיון קאמענִיך. דער ווּידְעַ האט באָלְדְּ צוּנְעָנְרִיְּטָן פֿאָרְ אִים אַ שְׁטִיבֵל בָּאָמְ בְּרוּדָעָר, מְרָכִי לְבָבָן, אָוּ אַלְעַ אַיְזָן שׂוּן אַרְיִינְדְּגָן. און אָוּ דער ווּידְעַ האט אִים גַּעֲשָׂרְבִּין, אָוּ אַלְעַ אַיְזָן שׂוּן פֿאַרְטְּנִיגְן, אַיְזָן דער אַיסְפֿרְאָזְוּנִיק גַּעֲקֻמָּן אוּפְּ פֿרְ פֿערְ מִיט אַ גְּלָאָק אָנוּ פֿאַרְפֿאָרְן גְּלָיְךְ צום פֿעַטְעָר. דָּאָרט אַיְזָן ער אַיְנְגַּעַנְשְׁטָאָנָעָן אוּדְךְ שְׁפַעְטָעָר — אַמְּכָלְךְ צום טָאגְן, אַמְּכָלְךְ צְוִיְּהָ טָאגְן, ווי עס האט זַיִן גַּעֲמָכְטָט.

דרער אססענרט האט בחורפחו נעמוטו קומען צו אים, און דער איספראזוניק האט עקסטרע אריינגערוףן דעם זיירן צו זיך. ואל, הייסט עס, דער אססענרט זעהן, ווי ער איז מקרב דעם זיירן. אונז איז אועזקענעאנגען אָנְדַרְתָּהָאָלְבָּן צויט פִּיו דער אססענרט האט זיך געמוות אונטער-געבען אונז איבערבעטען דעם זיירן פָּאָרָן אִסְפְּרָאָזְוּנִיק אַזְּנִין דֵּי אָוִינֶן. דעם אָלְטָן אַז שׁוֹן פָּאָרָפָּאָרָן דער אִסְפְּרָאָזְוּנִיק זומְרָעָר, ווי שְׁטָעָנְרִיגָּן. אַז דער צויט האט דער זיידע אַיְגָּנְפְּרָט, אַז דֵּי פְּנִי פָּנוֹ שְׁטָאָט וְאַלְגָּן. פִּירְן אַלְעָל שְׁטָאָטִישׁע עֲנֵנִים, אַז נִשְׁתַּחַת עָר אַלְיִין אַיְגָּנְגָּנְצָן. ער האט געבעטען דעם אִסְפְּרָאָזְוּנִיק, אַז ער וְאַל אַבְּעָרְגָּנְבָּן דעם זיינְגָּל מִוּט דֵּי בִּיכְעָר אַז אַנְדָּר אִסְפְּאָרְשְׁטִישִׁיק, אַז ער וְוַעַט זיך אַיְיך צְרָמְשָׁן, וְאוֹזְעָן וְוַעַט דָּרָפְּן. ער וְוַעַט זיך אַזְּרָאִי סְטָאָרָעָן, אַז אַלְכָּז וְאַל גַּעֲפָרָט וְעוֹרְן אַז אַרְדָּעָנוֹגָן, אַז אַזְּוִי אַזְּוִי גַּעֲוָעָן. דער זיידע אַז שׁוֹן, מַעַר נִשְׁתַּחַת גַּעֲוָעָן קְרִי אִסְפְּאָרְשְׁטִישִׁיק, נַאֲרָה ער אַז גְּלָאָט גַּעֲבָלִיבָּן דער בָּלְיִיעַץ פָּנוֹ אִסְפְּאָרְשְׁטִישִׁיק מִוּט דֵּי פְּנִירְהָעֵיר. אַז עַס האט גַּעֲטָרָפְּן עַפְּעָס אַז שׁוֹעָרָע וְאַר, זיינְעַן גַּעֲקָוּמָעַן צו אַים דֵּי פְּנִי אַזְּהָבָן זיך מִוּט אַים שׁוֹאָל-עַזְּה גַּעֲוָעָן, אַז פָּז אַלְעָל זַיְתָּן אַז גַּעֲוָעָן שְׁלָמָן וְשְׁלוֹה.

הזהר אונז אונז געמאכט אלען אונז אַרְדָּעָנָגָנָג.

דרר זיידע האט זיך געפֿירט זיין עגעשעטען מיט די פריטים, און רדי ליפעס האלט עולס-הבא האט זיך געמערט. דאס האט אים נגעבען נאך מעער מוט צו ארבעטען, ער איין געווען רוחהיגער, די עולס-הבא האט אים בפאם לעבן דערוואלאטן. אבער לאנג האט דעם זוירנס פארגענין נישט געדוריינט: זיין שוואנער, ר' לפען, האט אים אריינגענישיקט אַ ברייף באם סוף פון פערטן זיאר, או ער ואנט זיך אַפּ פון דעם שותפות. ער ברעכט דעם קיעת-ה'ק, זאָס איז געמאכט געווארן אוופּ פינח זיאר, זוייל ער איין געווארן דין און שטאט, נאך דעם געתשאָרבעגעט דין, און איצט וועט ער שווין האבן פרנסה אַהן דעם שותפות, און ער דאָרף שוין זיין החלפּ טולס-הבא נישט אוועקנבען.

דרר בירוף האט נעמאנכט אויפן זייןין ועהר אַ שוערן אַיגנָּרוֹק, און פֿעְמַעְט
אַ האַלבּ יַאֲרֵ צִוְּיָה אַיזּ עָרֶ, אַזְאָ חַכְמָה אַ אַירֶ, גַּעֲוָעָן אַין גַּרְוִיס מַרְהָ-
שָׁחוּרָה בַּיּוֹסְדָּפְרוֹ. יוֹסְדָּפְרוֹ הַאטּ עָרֶ וַיְדָ נָוֶט אַוְיסְגָּעוֹיִינְטּ אַוְן דַּרְגָּנָאָךּ
אַיזּ עָרֶ גַּעֲלְבִּין רַוחְגּוֹ. אַבְּגָר מִיטּ דַּרְרַ שְׂוּעָסְטָרָר אַיזּ עָרֶ גַּעֲוָעָן בְּרָנוֹגּ
דְּרָאָם נַגְעַע לְעָפָן. עָרֶ הַאטּ גַּעֲהָלָטּ, אַוְן אַיזּ שְׁוֹלִינְגּ אַין אַלְעָם דְּרָעֶם.

קָאָפִיטֵל VIII

מיין ערשותער מלמד. — מינגע קשיות. — דער צוווינשער מלמד. — מין פטעער ישראאל. — דער עליי יישראאל. — ווי דער עליי יישראאל האט אונז געשטינן אין פעלד. — בא מאטען דעם מלמד. — דער נידחן. — די ווינטער-אונגונטן. — מעשיות טיט כשווע. — מיין פרומקייט. — דער דרבוק. — ר' ליפע צוקערמאן.

או איך בין אלט געווארן צוויי און אַהֲלָב יְאָרָה, האט מיך די מאמע אָפֶגֶעֶנֶעֶבֶן צו יעקב-בער דעם דראקידט-מלמר. ווי האט קיין צייט נישט געהאט צו ווארטן ביז וווער, וווען איך וועל אלט ווערן דריי יְאָרָה, און אָפֶגֶעֶנֶעֶבֶן מיך אין חדר נאך סופותה. איך האָב פון קינרויזי אָן געהאט חشك צום לערנען און האָב פון יעקב-בער דעם מלמר נישט געווארלט אָפֶטְרָעַטְן, אָפְּלִילו גַּיְינְן אָהָיִם. איך פלעג וויצן בא אים אויפֿן אויזווען, עס אויז געווען וווערין, אָגֶנֶעֶנֶעֶם. געלערנט האָבן בא אים אָפְּשָׁר אַהֲרָנָרָט אִינְגְּלָאָךְ, און וווען די יְחִסְנִיעָשׂ קִינְרוּרָהָאָבָן נישט געווארלט טער לערנען, ווינגען ווי געווען אויפֿן גַּרְוִיסְן אויזווען, און מען האָט וויך דרארט געשליט.

מיר אויז געווען אויפֿן אויזווען אוויו גוט, או איך האָב נישט געווארלט אָרָאָפֶנֶיִין, נאָר או מען האָט אָרָאָפֶגֶעֶנֶעֶמֶן אָלָע אִינְגְּלָאָךְ, האָב איך שוין נישט געקאנט אלִין בלִיבֶן, פלעג איך ניין מיטן באָהָלְפָּעָר אָהָיִם. נאָר יעקב-בער דער מלמר אויז פון מיר נישט געווען צופְּרִוּן. איך האָב געהאט פון קינרויזי אָן דעם פָּעָלָר, וואָס איך בין געווען אַמְּקָשָׁן, איך האָב נאָר געטָן און געלערנט קשיות. און יעקב-בער, געלער, האָט מיר נישט געווארט, וואָס צו ענטפָּעָן. צום בִּישְׁפָּלֵל, או ער האָט אַכְּנָה געהויפּן לערנען מיט מיר אלְפָּבִּית, האָט ער מיט מיר געלערנט: קמץ אלף — "אָ", קמץ "בָּ" — בא און קמץ "בָּ" — בא. פרען איך בא אים, צו וואָס דראָףָה מען צוּוִי מָלְקָמֶץ "בָּ" — בא און קמץ "וָ" — וואָס — או דו ווועטט עלטער ווערן, — האָט געואנט דער רבִּי נישט צָרָה פרידן, — ווועסטו וויסן.

פאראן אועלכע קינרער, וואָס ווי פרען נאָר שאלות:

— טאטעדמאמע, צו וואם דארף מען דאס? צו וואם דארף מען
יענץ?

האָב אַיך געטָן אָוֹן פֿסְדֶּר גַּעֲפְּרָעֵנט דָּעַם רְבִין:

— וועָר מַעֲכָת אֵת טִיש?

— אֵת סְמָלָאָר.

— אָוֹן וּוְעָר הָאָט גַּעֲמָאָכֶט דָּעַם סְמָלָאָר?

— נָאָט.

— אָוֹן וּוְעָר הָאָט גַּעֲמָאָכֶט נָאָט?

— נָאָט! — הָאָט עַר מִיט פָּעַם אֵת גַּעֲשְׁרִי גַּעֲטָן. — נָאָט אַיז פּוֹן
אייבְּגִין אָוֹן קַיְנָעֶר הָאָט אִים נִישְׁתַּחַט גַּעֲמָאָכֶט.

— נָאָט הָאָט וַיֵּךְ אַלְיָן גַּעֲמָאָכֶט? — פְּרָעָן אַיך אָוֹן קוֹק דָּעַם רְבִין אַיז
די אוּונִין אַרְיִין.

— דָּעַר בִּיסְטָן נָאָך אֵת קלְיָין אַינְגָּל אָוֹן אֵת נָאָר! — הָאָט עַר מִיט רְצִיחָה
אוּסְמָנְעָשְׁרִין.

דרער רבִי הָאָט דָּעַר צְדִילָט דָּעַם טָאָטָן, אַיך תֵּוֹ אָוֹן פְּרָעָן קְשִׁוָּה.
הָאָט אִים דָּעַר טָאָטָן גַּעֲרָאָטָן, אַיך עַר וְאַל וַיֵּךְ אַוְיָף מִיר אַנְבָּיוּעָרָן,
וְעַן אַיך וּוְעַל עַפְּסָס פְּרָעָן.

— זְאַלְסָט אִים זְאַגְּן, — הָאָט דָּעַר טָאָטָן גַּעֲרָאָטָן, — אַיך אֵת אַינְגָּלָע
טָאָר נַאֲרָנִישָׁת נִיט פְּרָעָן, אַיך אֵת אַינְגָּלָע דָּרָף נָאָר לְעַרְנָעָן אָוֹן
שׁוֹיְגָן.

אַבְּעָר דָּעַם טָאָטָן וַיַּוְיַּעַן דִּי קְשִׁוָּה פּוֹן דָּעַם קלְיָין אַינְגָּלָע אַרְיִין אַיז
נָאָר, אָוֹן עַר הָאָט גַּעֲמָאָכֶט, אַוְ פּוֹן אַזְּאָא קִינְדָּר קָאָן נָאָר, חְלִילָה, אַרְוִיסָּה
קוּמוּן אַז אַפְּיקָוָרָם. וְאַלְטָט וַיַּזְּיַין אַפְּשָׁר גַּלְיָכָעָר, וְאַסְּמָעָה וַיַּיְנִינָּעָר לְעַרְנָעָן
מִיטָּן קִינְדָּר אַז בְּעַסְעָר בָּאַצְיָוָנס אִים נַעֲפָן צַוְּמָרִים חָסִידִים, וּוְלְכָעָן
וְאַלְטָט אִים גַּעֲלָרָנֶט נָאָר צַוְּיַין אֵת חָסִידָן אַז עַרְלְכָעָר אַידָּ? ..

בָּא יַעֲקֹבְבָּעָרָן הָאָב אַיך גַּעֲלָרָנֶט דָּרִי וּמְנִימָּה. אַיך הָאָב שְׂוִין גַּעֲרָאָוָנֶט
נַאֲנָצָנָה, וַיַּזְּיַין אַגְּרוּסָרָע, אָוֹן דָּעַמְּאָלָט הָאָט מִיר דָּעַר טָאָטָן טָאָקָע
אַזְוּקָעָנָעָבָן צַוְּיַין אַלְמָד אֵת חָסִידָן, שְׁעִיה-בְּצָלָאלָן, בָּא וּוּלְכָן מִינְעָן הָאָט
גַּעֲלָרָנֶט חֻמְשָׁן אָוֹן אַנְפָאָנָן נְמָרָא.

בָּא דָּעַם רְבִין הָאָב אַיך אַגְּנָהָיוֹבָן לְעַרְנָעָן חֻמְשָׁן, אָוֹן דָּעַר טָאָטָן הָאָט
גַּעֲמָאָכֶט אֵת סְעוֹרָה פָּאָר אַלְעָלָחָסִירִים. מִעְן הָאָט גַּעֲוָנוֹנָעָן אָוֹן גַּעֲרָאָוָנֶט
בְּרָאָנֶפֶן לְרוֹב אָוֹן גַּעֲגָעָן דָּעַם גַּעֲנָצָן טָאָגָן, אַהֲן דָּעַם וַיְרִין, מְחֻמָּת עַר אַיז מִיטָּן
דִּי חָסִידִים צְוָאָמָעָן קַיְנָמָאָל נִישְׁתַּחַט גַּעֲוָנוֹנָעָן. גַּעֲלָרָנֶט הָאָב אַיך גּוֹט, אָוֹן
דרער רבִי הָאָט מִיט מִיר אַגְּנָהָיוֹבָן רְשִׁיָּה. אַיך הָאָב אַלְיָץ נְגָר אַיְבָּרָעָנָעָמָעָן,
אָוֹן צַוְּקָס יַאֲרָהָב אַיך שְׂוִין גַּעֲמָלָט אַגְּנָהָיוֹבָן לְעַרְנָעָן נְמָרָא. דָּרָר רבִי
הָאָט אַבְּעָר אַיְנָגָעָפָנוֹנָעָן, אַוְ עַס אַיז נָאָך צְרוֹפְּרִיה.

— עס ווועט זיין צייט, איז דע ווועסט אַנְהוּבוֹן נָמָרָא צו זיבּן יאָר.

פלעג איך שטיין נעבן טיש, ואיז די קינגרער לערנען נָמָרָא, און פֿלעג זיך אַיִינְהָעָרָן אָונְ נִישְׁתְּ וּוּלְזַן נִין שְׂטִיףַן מִיט די חֻמְשָׁ-אַינְגְּלָאָך. אֲזַוי האָב איך מֵיךְ אַלְזַן אַיִינְהָעָרט, אָונְ אָזֶה עס אַיז נַעֲקָומָן דְּאנְגְּרַשְׁטָאגַן, האָפַּה איך גַּעַזְעַנט רָעַם רְבִּיגַן, איז איך וּוּלְ אִים אַיְבְּרוֹזָאנְן רָעַם נַעֲנַצְן שְׂיעָר נָמָרָא פָּן דְּרָעַר וּזְאָךְ אַוִּיפַּ אַוִּיסְׁוּיְינִין. איך האָב גַּעַזְעַנט, וּזְאָךְ שְׂעָר, גַּעַדְיִינְק אַיך, אַ שְׂטִיךְ פָּן לְקָחְדְּטוֹבָן: אָזֶה רָאוּבָן שְׂנוּלַּן מִשְׁמֻעוֹן, אוֹ רָאוּבָן האָט גַּעַנְוָלַּט גַּעַלְטַן שְׂמֻעוֹנוֹן? דְּרָעַר רְבִּיגַן אַיז נַחְפָּעַל גַּעַוְאָרָן, אָונְ בְּאַנְאָכָט אַיז עָר גַּעַנְאָנְגָּעָן צּוֹם טָاطָן אָונְ אִים דְּרָעְצִילַּט, וְאָסַם פָּאָר אַז וּזְאָוֵל אַנְגָּל עָר האָט: נִשְׁתְּ לְעַרְנְגִּינִּין, נִאָר אַיִינְהָעָרְנִידִּין וּזְיךְ, האָט עָר גַּעַזְעַנט רָעַם שְׂיעָר אַזְּבַּעַד אַוִּיסְׁוּיְינִין.

אָבעָר דְּרָעַר טָاطָע האָט זיך מִיט רָעַם נָאָר וּוּיְינִין גַּעַפְּרִיט. עָר אַיז גַּעַוְעַן אָזֶה פְּאַנְאָטִיקָר אַ חְסִיר, אָז בָּא אִים האָט לְעַרְנְעַן קִין בָּאַרְיִיטְוּנָן נִשְׁתְּ גַּעַהָאָט. עָר האָט גַּעַוְאָלַּט, איך וְאָל נָאָר קַעְנְעַן חֻמְשָׁ אָונְ אַ שְׂטִיךְלַּן מְרָשָׁ. מַעַר דְּרָאָרֶף מַעַן נִשְׁתְּ, אָונְ אַיך וְאָל נָאָר זַיְן אָן עַרְלְכָעָר אַיך, רָאָס וּוִיסְּטַט, אַ חְסִיר.

שְׁוַיְהַ-בְּצָלָל האָט שְׁוַיְן אַגְּנָנְהָוֹבָן מִיט מִיר לְעַרְנְעַן נָמָרָא אָונְ אַיך האָב זַעַהָר נָוָט גַּעַלְעָרָנָט. איך האָב אַלְזַן נִיךְ בְּאַנְוּמָעָן. איך האָב גַּעַהָאָט אַ שְׂפִּישָׁה, אַלְעַ דְּרָאָרֶף מַעַן נִשְׁתְּ, אָונְ אַיך וְאָל נָאָר זַיְן אָן עַרְלְכָעָר אַז וּזְאָסַר.

אַין אַ זָּמָן אַרְוָם אַיז שְׁוַיְן שְׁוַיְהַ-בְּצָלָל גַּעַוְעַן פָּאָר מִיר וּוּיְינִין מִיט זַיְן שְׂטִיךְלַּן לְקָחְדְּטוֹבָן. איך האָב אַלְזַן פְּאַרְאָרֶף אַרְיִיבְּרָעָנִין צַו אַ גַּעַסְעָרָן מְלָמָּה, וְאָסַם לְעַרְנְטָן שְׁוַיְן מִיט אַינְגְּלָאָך אָן עַמְּדָר גַּעַמְּרָא, אַרְעָר אַגְּנָצָע בְּלָאָט נָמָרָא.

אָבעָר דְּרָעַר טָاطָע האָט זיך נִשְׁתְּ גַּעַאיְלָט. עָר האָט מֵיךְ גַּעַהָאָלָט בָּא שְׁוַיְהַ-בְּצָלָלָן נִין וּמְנִים, אָונְ אַיך האָב אַלְזַן גַּעַלְעָרָנָט דָּאָס אַיִינְגָּעָן צְחוּשָׁן קְלִינְגָּע אַינְגְּלָאָך. דְּרָעַר טָاطָע האָט אַיִינְגְּוּעוֹהָג, אָז לְעַרְנְעַן וּלְעַרְנְעַן אָונְ קִין סְךְ דְּרָאָרֶף מַעַן נִשְׁתְּ, אָונְ אַיְבְּרוֹהָוִיפַּט וְאָל אַיך זַיְן אַ חְסִיר. אַיך האָב גַּעַוְיִינְט פְּאָרָן טָاطָן, אָז אַיך וְאָל שְׁוַיְן לְעַרְנְעַן נָמָרָא, נִשְׁתְּ קִין לְקָחְדְּטוֹבָן, אָז אַיך וְאָל לְעַרְנְעַן מִיט גַּעַסְעָרָע אַינְגְּלָאָך, אָבעָר דְּרָעַר טָاطָע האָט נִשְׁתְּ גַּעַוְאָלַּט צּוֹלִיב רָעַם בְּאַזְּוּאָסְטָן טָעַם.

גַּעַהָאָט האָט דְּרָעַר טָاطָע אַ בְּרוּדָר יִשְׂרָאֵל, וְאָס אַיז גַּעַוְעַן אַין אַיז עַלְמָעַר מִיט מִיר. האָט דְּרָעַר וִירְדַּע אַיְבְּרוֹגְּנְעַנְבָּן וְזַיְן אַיְנְגָּל יִשְׂרָאֵל אַונְטָעָר מִין טָاطָנס הַשְּׁנָהָה, האָט עָר אָנוֹ בְּיַרְן גַּעַנְבָּן אַיז אַיְן חַרְבָּא אַרְיִין אָונְ גַּעַקְּלִירָט אָנוֹ אַיז וּזְאָלְבָעָן מִלְּבָשִׁים, אָונְ מִיר וּוּיְינִין גַּעַשְׁלָאָפָּן צְוָאָמָעָן.

ישראל החטן נאך געהאט אַ בעסערן קאָפֶר מיה. ער האט אַבער נישט געוואָלט לערנונג, און אום האט נישט געארט, וואָס אונגעָר רבי איז שעהיד-בצלאָל. פֿאָר אִים איז נאָך גַּליְבָּר געוועָן: ער האט זיך נישט באָראָפֶט מאָטערן. מיט זיין גוֹטָן קאָפֶר האט ער אַפְּילָו דאס שטיַּקְלָה לְקַחְטוּבָה דאנְגַּרְשָׁן-טָאגָן נישט געוואָסֶט, וואָרָום ער איז געוועָן אַריְגַּנְעָטָן אַין שְׂטִיףָן.

אַין אונגעָר פֿאָמְילִיעָ איז געוועָן נאָך אַ אַינְגָּלִישָׂרָאל, מיט צְוּוֵי יָאָר עלטעָר פֿאָר מִיר, וואָס האט געהאט אַ גַּנוֹונִישָׂן קאָפֶר. זיין פֿאָטָער איז געוועָן ר' יְוֹלָה וַיְשָׁנִיאָק, אַ גַּנוֹיסָעָר לְמָרָן, אַ מּוֹשְׁלָם אַון רֻם וַיְרָן ר' יְוָרָלָס אַ בְּרוּדָרָס זַוִּין. ער איז געוועָן אוֹיפָה אַ שְׁטָעָלָעָן אַין לוּבָּלִין, אַון זיין וַיְיָבָּאָשְׁעָרְפִּיגָּע מִיט דִּי קִינְדָּרָעָר וַיְיָגָּעָן געוועָן באַיר פֿאָטָער ר' וַעֲלִין.

ראם אינגל ווירער, ישראל, האט צו אכט יאר אלט פארמאטערט רוי בעסטע מלמורים. אויף יערן שטיקל נمراה האט ער געפרענט הארביע קשיות, און די לומדים האבן אים נישט געאנט ענטפערן. רעדפאָר, פארשטייט ווּר, האט אים די נאנצע פַּאֲמִילְיעַ אונזער וועהָר לֵב גַּעַחַת, און ער פַּלְעָגֶט שְׁטוּנְרִין זַיִן בָּא אָנוּ, עַסְּן אָנוּ טְרִינְקָעָן אָנוּ שְׁטִיפָּן מִיט אָנוּ, אָנוּ צּוֹלִיב אִים האט מען מִיד מִיט יִשְׂרָאֵל פָּאֲרַשְׁטִיסָן. אַלְעָה האבן זיך גַּעַצְקָעָט נַאֲרָמִיט אִים אָנוּ מִיט אִים.

אָכְבָּר אֵיך אָנוּ מַיִן חַבְּרַי יִשְׂרָאֵל, וְזָס אִיז צו גַּלְיכָר צִיְּטַט גַּעַוּעַ אוּרְמִין פַּעֲטָר, האבן גַּעַחַת צו אִים אָשָׁנָה אַיִן הַאֲרָצָן, וְאַרְוּם זַעַן נִישְׁטָע עַר, וּזְאַלְמָן מִיר דָּאָר גַּעַוּעַ גַּאנְצָן גַּוְתָּע אַיְנְגָלָךְ: אֵיך וּזְאַלְמָט אָפְּשָׁר גַּעַוּעַ רָאָס בעסטע אַיְנָל אָין שְׁטָאָט, אָנוּ דַי פַּאֲמִילְיעַ וּזְאַלְמָט מִיד נַאֲרָמִיט האלט גַּעַהָאָט.

אֶבְעָר נִשְׁת קּוֹנְגִין אֲוֹיפָ אַנוּגָּר שְׁנָה צֹ אִם, הַאֲפָן מִיר דָּאָקָר רַרְקַ-אָרְצָן נְעהָאָט פָּאָר אִים, אָן בָּא אָנוּ אֵי גְּעוּזָן אָ וּכְהָ, אָ ער הַאָט גְּערְדָּט מִיט אָנוּ. בְּטוּע אִיוּ ער גְּעוּזָן אָ שְׁלַעַכְטָר אָן אַלְעָ אַינְגְּלָאָר פָּוּן שְׁטָאָט הַאֲפָן פָּאָר אִים שְׁרַעְקְלִיךְ אֲפְשָׁי נְעהָאָט. אָ ער פְּלַעַנְטָן אָנוּ שְׁלָאָגָן, פְּלַעַנְטָן מִיר זִיד לְאָזָן, אָזָוּ וּוּי הַלְמִידָּרִים לְאָזָן זִיד שְׁלָאָגָן פָּוּן רְבִין. אַיְנָמָאָל, גְּעַרְיִינְק אִיךְ, אָ פְּרִיטָאָג, וְעַן מִיר זִינְעָן גְּעוּזָרָן פְּרִיּוּן חָרָר, אִיז אִים אַיְנָנְעַמְּלָאָל אַיְסְקוּלִיבָּן דִּי בְּעַסְטָע אַינְגְּלָאָר פָּוּן שְׁטָאָט אָן פְּאַרְהָעָרָן זִיד אַיְן אָ שְׁטִיקָל גְּמָרָא. הַאָט ער גְּעַנְוּמָעָן בְּבָא מְצִיעָא, גְּעַרְיִינְק אִיךְ, אָן אִיז מִיט אָ צְחֻלָּפָ אַינְגְּלָאָר אַחוּק אֲוֹיפָ דִּי לְאַנְקָעָס צֹ רָי, שְׁמָחָה-לִיּוּזָרָן.

עם איזו נעהוּן אַ שינער וומערדריגער טאָג. ישראל האט אויסגעשניטן מיט אַ קאַלייטשיקל גוטע, זוויכע ריטער אין די לאָנקעס און האט גענוּמען די גمرا אין האנט. יען אַינגל האט ער געגעבען אַ באָונדרער שטיקל גمرا,

און ווער עס האט נישט געוואסט, האט זיך אליאן געומוט אנדערליינן,
און ישראל האט אים געשמיון מיט די וויכע ריטער, וויפיל ער האט אליאן
געוואלט; זייןגען האט מען נישט געוויינט, מען האט זיך אינגעהאלטן,
וואורום מיר האבן דאס אונגעונמען פאר ליב, און בעה מעשה מיט אן
אמת געמיינט, או עם קומט אונו שמיין. ואורום מיר זייןגען אועלכע גוים
און קענען נישט די גمرا, און ער, ישראל, אויז אוץ למזרן. אבער או מען
האט שווין נישט געקאנט איבערטאנן די שמיין, האט מען אונגעהויפן
זייןגען אויך, און ישראל האט נישט געהרט און וויטער געשמיין. דערביי

האט ער געוזנט:

— נא דיר, נוי איינער, נא דיר! ..

און ער האט אונו געמאכט בלוייען ציינס, פארלאפענע מיט בלוט.
מיר האט ער געגעבן איבערזאנן המפקיר. איך האב אבער נאך דעםאלט
קײַן גمرا נישט געלערנט, נאך לקחטוב, און איך האב נישט אנד-
געהייפן צו וויסן די משנה המפקיר. האט ער מיר געגעבן אכצען שמיין,
חי שמיין, צום לעבן — זאנט ער, אבער אויז שטארק, או איך געריניק
זוי נאך היינט.

דעראנץ זייןגען מיר אלע, אפגעשטייסענע, געאנגען מיט דעם שמייסער
אחים, מיט פארזיוינט אונין, פארשעטען, אראפונגאלענע, אבער דאס
אהן פרעטענוייעס: מיר האבן דאס ער פאראণט! די אונגלאך. האבן
שיין אונגעהויפן מורה האבן מעיר פאר ישראלס שמיין, זוי פארן רבינס,
וואורום דער רביג ניט פארט מיט רחמנות און האט גערנישט אועלכע
וויכע, פרישע און לאנגע ריטער, זוי ישראל, וועלכע ער האט איסגעשניטן
פון דער לאנקע.

דרער אויבערשטער האט געהאלטן און אין א קורצער ציט האט
ר' זול ווישניאק צונגונמען זיין אינגל צו זיך קײַן לובלין, וואורום דאס אין
קאמענץ אויז פאר אים נישט געווען קײַן מלטער.
אויז געהארן אויף אונו א שמחה: מיר זייןגען פטור געווארן פון דעם
ישראל!

או איך בין אלט געהארן אקט יאל, האט מיך שיין דער טאטע אפגעגעבען
צו מסטע מלטער, וואס איך האב שיין באראפרט בא אים לערען מיט
צוויי זיאר פריהער. דאס אויז געווען א גוטער מלטער. ווירער האט ער נישט
אויז געהאלטן די אונגלאך, און זוי האבן געהאט בא אים א גוטע פעהלה
אין לערען. געלענט האט ער מיט די אונגלאך גمرا איז געווען א
גרויסער פועל. אויך פלענט ער א שעה אין טאג דערציילן די אונגלאך
מעשיות פון גאנטס און פון דעם אלען, וואס עס טוט זיך אפ אויף
יענעער וועלט, דהיננו: זוי רשיים מאטערן זיך נאכן טויט הונערטרער

וַיְמִתָּר הַאָט עַר דָּרְצֵיְלֶת בָּאֲרוֹכָה רֻם מַאֲרְשָׁוֹת פָּוּן דִּי טְוּעַט, וַיְאַזְּוֹ עַם בָּאָנְגָּעָנָעָן אַרְשָׁע דִּי מְלָאָכִיְחָפָלָה אַוִּיפָּן וַעֲגָן אַיְן נִיהָנָם, דִּי מַאָס פָּוּן נִיהָנָם אָוּן וַיְמַעַן בָּרְעַנְט דִּי רְשָׁעִים אָ. וָא.

לוציא ערך האט רענץ'ילט, מזו יעדער עריך לירין חבוט (זענן דרעם האפ איך שיין אויבן געשרובן). נאך דער פארציע הייסט מען אום גניין אין ניהגס, און יעדער עריך, אפללו דער גראסטער, מזו זיין צו על פ' חרשימ אין ניהגס. אויפן זונגע אין גיהגס (באגעגעגען אים מלאכידחבלה, וועלכע שםיסן אום מיט אייזערנע ריטער אין זוארפן אים ארײן אין א פאָרג פֿיעַר. פֿון באָרג פֿיעַר זוארפט מען אים אַרוֹף אַוּפְּ אַבָּרג אַזְּיַן. אַזְּיַן זוארפט מען אים פֿון באָרג אַזְּיַן אַזְּיַן באָרג פֿיעַר, אַזְּיַן זוּדר עריך. דערנאָה, אויב ער אַזְּיַן אַגְּרוּסער רשע, זוארפן אים דִּי מלאכידחבלה אַיְינְגֶּר צוּמָּה צוּיְיטָן אַוּפְּ גַּאנְצָע צוּעָלָף הונְדָרָט יָאָר דִּי זְוִיטְקִיט, דָּאסְ הַיִּסְט, עַס גַּעֲרוּנָּת צוּעָלָף הונְדָרָט יָאָר, בֵּין ער פֿאָלָט אין יונְעָם באָרג פֿיעַר. טָמְאָמער אַזְּיַן דָּאס וְזַיְינְגָּן, באַגעגענט ער אויפן זונגע שְׁוִים רְבוּי מלאכידחבלה, און יעדער שלְאָגָט אַים מיט אייזערנע און גבערנטטע שטעהטנס. דערנאָך הייסט מען אים גניין אין ניהגס. דָּארָט דָּראָפְּ ער זיך שיין אַפְּלִיטָעָן צוּעָלָף חַרְשִׁים. מָעָר צִיְּתָן אַזְּיַן קִינְגָּר. אַזְּיַן נִישְׁתְּ גַּעֲוָעָן. אָזְּזָעָן קְוָט אַזְּיַן ניהגס, אַזְּיַן שיין גַּט. אַפְּעָר אַיְידָרָעָר מען קומט, מְאָטָרָט זיך דָּער מעַנְשָׁן הַונְדָרָטָרָעָר יָאָרָן אַזְּיַן פֿיעַר אַזְּיַן זְוּסָהָר.

און דער רבוי אונגעראער, וואס האט געוואָלט זיין זעהר רעלע, האט אַפְּאַילוּ אַגְּנַעַצְיִיכְנֵט מיט טינט און פֿערְעָר אוּף אַ פֿאָפֶר דַּי גְּרַיִם פֿון נִיחְנָמָן. לְוִית זיין רַעֲכַעַנְגָּן, האט דער גִּיהְנָם דַּי לְיִינְגָּן — צוועעלַף הַוְּנָדָרְט יָאָרְנָאָגָן, אָנוּ דַּי בְּרִיאַת — פֿיר הַוְּנָדָרְט יָאָרְנָאָגָן.

נאר א צרה אויז מיטן ניגטן, וואס רעד ער מענטן זויסט נישט, וואו עס געפינט ויך רי טיר פון אים. וואלט ער געוואסט, וואלט ער גענאגען גליך צום טיר אוון אויסגעמירן דערמאט א סך קלעפּ פון רי מלאכִי חבלה. דרייט ער זיך אהונן און צוריק, זוכט רי טיר אוון כאפּטן קלעפּ דערבי.

און דער רבוי וויזט אונז און מיטן פינגען, אוֹ דער מענש שטיט, רוכט
ויר, נבען דער טיר און נײַט דוקא צוריק. האָט ער שווין צו נײַן פיר
הונגערטס יאָר די וויטקײַט און איין זוּיט און צוואעלַף הונגערטס יאָר די ליאַנגַן;
און ווישטער פיר הונגערט יאָר די ברוּיט און ווישטער עעלַף הונגערט נײַן
אונ נינצְנִין יאָר מיט עלַף חרשְׁם. וואָטרום די טיר איז אַ שמאָלַע איַן עַק.
אלָא, נײַט ער גבעָעַך אַרום און אַרום רעם ניהָנֶם, צוַיְשֵׁן די מלְאַכְּדָבָּלה,
דרְּרִי טוֹוֹזְנַט הונגערט נײַן און נינצְנִין יאָר.

אֲפָעַר אֵצֶר קְרִיק טְרֻעֶפֶט רָאֵס רֹוב פָּאֵלֶר צֹו דָּרָע טְוִר אַיִן נִיחַנְס אָוֹן
דָּאָרָף נִישַׁת נִין אַרְוָם אָוֹן אַרְוָם אַזְוִי פִּילְיאָרְן לְאָגָן.
וּוְיִתְעַר הָאָט דָּרָע רְבִי לִיב גַּעַהַאַט צֹו דְּרוֹצִיְּלַן נִסִּים וְנִפְלָאוֹת פָּוּן וְוִילְנָעֶר
נָאָן, אָוֹן עָר הָאָט נַעֲקָנְט אַלְעָל שְׁבָע חַכְמָות, אָזּוּ עָר אַיִן נַעֲחַע אֵשְׁטָעָרְן
וְזַהְעָר אָוֹן אָזּוּ עָר הָאָט נַעֲחָלָט וּוֹיסְן, וְיַנוּרְוִיס אַיִן אֵשְׁטָעָרְן אָוֹן וְזָאָס
טוּמָט וִיך אַוְיפָּן שְׁטָעָרְן, הָאָט עָר אַרְאָפְגָעָנוּמָעָן אַלְעָל שְׁטָעָרְן צֹו וִיך אַוְיפָּן
טִיש אָוֹן הָאָט וִיך נִטְמַט בָּאַטְרָאָכְט אָוֹן אַרְוּמְעָסְקָוּט.

— איך ועל זו עצן נעבן ר' פליזמר, — האט דער גאון נועאנט. דער גאון האט זיך געוועצט נעבן ר' קליזמר און זיך צונעהרט, זוי שפילן. ואנט ער דערנאה, או יווען מען זאל מאכן אין דעם קלארנעם, אויף שעלאן דער פלייזמר שפיטל, אויף דעם און ארט אַ לעבל, וועט ראמ שפיטל זעהר גוט, אוון אלע געסט וועלן הנאה האבן.

האט מען געמאכט א לעכל אויף רעם ארט, וואו ער האט אונגעוויזן. האט דראס אונגעוויזן אווי צו שפילן, או פון ויסקייט האטן אלע אונגעוויזן צו חלשן. האט מען געמוות פארשטיינן דאס לעכל. אועלכע מעשות האט אונז מאטקע דער מלמר אלע טאג דערציילט, אונז מיר פליינן זיין, ווי פארפושופטע ...

אין ר' ווינטער-אונגנטן פלען מיר קומען פון חדר אכט, ניין אוינער. פלען איך אפעסן וויטשערע און אווענקניין צו דער באבע בילעדר-אעש אין צימער, וואו זי און ר' גאנצע פאמיליע ווינען דראט דאס רוב געוועסן. נאר אַם-קִינְסֶטָן האָפָן זיך דראט געפונען ווייבער מיט לייבקען. דעם של-רופער, וואס האָט געוואוינט בא דער באבען און קיד מיט זיין זיך, ד' קעכין. און אַט דער לייבקע פלענט אויך דערצ'ילן דאס יוכב מעשות פון שרים און טיזוילאנים, און פון פשוף-מאכערס, און פון ווּאַסְעַרְדְּמַעְשָׂן אָ. אָן זיך ער האָט דערצ'ילט, אוֹ אַמְּלָא אַיז גַּפְּאָרָן אַ בעל-ענְלָה מיט אָן ערדה אידן. האָבן זיך דערזעהן אוּמִין ווּנְג אַגְּנָנוּ, אַ רֵּיקָע אָן אַ שיינְעָן; געוויינְלִיך, האָט דער בעל-ענְלָה צוּנְעָנוּמָן ר' נַגְּנָנוּ אָן האָט זי געפְּרָאַכְּטָן. אַיז בָּגְּנָאַכְּטָן, בעה אלע זוינְג גַּשְׁלָאָפָן, האָט ר' נַגְּנָנוּ אַגְּנְעָהוּבוֹן אַלְעַז זו שלידערען אָן צו ווֹאַרְפָּן; האָט דער בעל-ענְלָה אַגְּנְעָצְוּרָן אַ ליכט, האָט ער דערזעהן, אַיז אַט ר' נַגְּנָנוּ, וואס האָט אַיצְט אוּסְנָעָהעָן האַלב מענְשָׂן, האַלב נַגְּנָנוּ, שלידערט דאס אַלְעַז אַרום. אַיז יער אַרוֹיסְט גַּלְאָפָן, נישט טויט נישט לעפְּרָדִין, צום רב. האָט דער רב גַּשְׁקִיט אַ מנְנִין מענְשָׂן אָן מען האָט געאנְט הַהִילִים בְּקוֹל רָם. אָן אוֹ מען האָט

אַפְגָעָוָאנֵט נָגַנֵּן תְּהִילִים, הַאֲטָר רֵי נָגַנֵּן אֶמְאָרָנֵטָן מִיטָּר פְּלִינְלָעָן אָוֹן.
אוֹעַקְנָעַפְלִיבָן.

— שרים, האט עיר דערצ'ילט, — האנן ליב צו רײַטן אויפֿ פערר און נישט קיין פרײַץשע פערר, נאָר רוקא אַוריישע. קומען ווי אַידישע בעל-ענגולות אין דערפריה אין שטאל אַריין, זעהען זי, או די פערר זיינען נאָם, עס ניסט פֿן זי שוּוֹיס, און זי סָפֶעָן און זיינען אַזוי פָּאַרְמָאַטְעָרטִין, פָּונְקָט זי וְאַלְטָן גַּעֲקוּמָעָן אַיצְטָ פֿן אַ זַּוְיִיטָן וועג. און אַמְּאַל גַּעֲפִינְט דער בעל-ענולָה אין דערפריה אין שטאל דַּאס פערר נַעֲפָגָרט, די דערער

פָּזְנוֹן וְאַגְּן צִפְּרָאָכֶן, דֵּי לִיעְצָם — צָעִירִים...
מעשיות מיט' כשוֹף הָאָט עַר גַּעֲהָאָט נַאֲנַצְעַ פֻּעַק. אַיִּנְמָאָל, הָאָט עַר
דָּרְעַצְיִילָט, אַיְוּ גַּעֲוָעַן אַיְן קַאֲמָעַנְיַץ אַיְרָעַנְעַ, וְאַסְמָעַ דָּרַעַ מִאֵן אִירָעַ,
אַ שְׁנִירָעַר, אַיְוּ אַוְעֲקָנְעַפְּאָרָן קִיְּן אַרְעָם. לְכַחְיֵיל הָאָט עַר גַּעֲשַׂקְתָּ
גַּלְעַל אָונְ בְּרִיף. רַעֲנָאָךְ אַבְּעָר הָאָט עַר אִיר אַוְפְּגָנְעַהָרָט צַו שִׁיקָּן
— נִישְׁתָּ קִיְּן בְּרִיף אָונְ נִישְׁתָּ קִיְּן גַּלְעַל. אַיְוּ וְיַעֲפָרָן קִיְּן שְׁעַרְשָׁאָו, אַ
שְׁמַעְטָל גַּעֲבָן קַאֲמָעַנְיַץ, צַו אַמְּכַשְּׁת, הָאָט עַר אִיר גַּעֲוָגָט, אַוְוָעַן וְיַ
וְאַל אִים גַּעֲבָן צָעַן רּוּבָל, וּעַט אִיר מִאֵן קוֹמָעַן צַו פָּאָרָן אַוְיַף אַקְאַטְשָׁעַרָע.
אַיְוּ אַזְוּעַן. אַוְיַף מַאֲרָגָן בְּאַנְאָכָט הָאָט דָּרַעַ מִאֵן אַגְּנָעַל אַפְּטָ
אַיְן פְּעַנְסָטָעָר אָונְ גַּעֲוַיְינָט אָונְ גַּעֲבַעַטָּן, צַו וְאַל אִים נִיכְעָר אַרְיִינְגָּנְעַמְעָן
אַיְן שְׁטוּב אַרְיִין, וְאַרְוּם עַר אַיְוּ זְהָרָמִיד פָּזְנוֹן דָּרַעַ רְיוּעַ, אַטְמָאָט צָוּ
חַלְשָׁן, הָאָט וְיַ אִים נִיכְעָר גַּעֲפָלָן אַוְיַף דִּי טִיר, אַיְוּ עַר אַרְיִין צַו אִיר אַוְיַף אַ
קַאֲטָשָׁעַרָע אָונְ אַיְזָנְעַפְּאָלָן אַוְיַף דָּרַעַ עַר אָונְ גַּעֲחַלְשָׁטָן. הָאָט וְיַ גַּעֲמָאָכָט
אַ גַּוְאָלָר, זַיְעַנְעַן אַנְגָּעַל אַפְּן מַעֲנַשָּׁן אָונְ מַעְןָן הָאָט גַּעֲוָגָט תְּהִילָּם. אַיְוּ
עַר אַוְפְּגָנְעַשְׁתָּאָנָעָן אָונְ דָּרְעַצְיִילָט, אַוְ בְּאַנְאָכָט הָאָט אִים אַיְן אַרְעָם אַנְ-
גַּעֲנוּמוּן אַ גְּרוּסָע אַיְוּרָעָנָע הָאָנָט אָונְ גַּעֲבָן אַ שְׁלָעַפְּן בָּעַט אָונְ
אַיְוּ אַגְּרָוְתָּאָנְעָן, אַיְוּ אַגְּרָוְתָּאָנְעָן, אַיְוּ אַגְּרָוְתָּאָנְעָן.

— פאר איהים. איבער נאכט ואַלטטו קומען צו ריין וויב און איבער-
געטן זי.

האט ער אונעהוין צו ווינגען, ווי ווועט ער ראַס קאנען אײַנפֿאָרֶן אַין אַיז
נאָקט אֹוָאָ גְּרוּיסָן מְהֻלָּךְ? מעַן דְּרָאָרֶף דְּאָךְ פָּאָרֶן אָפְּשָׁר וּקְם וּאָכְּלָה?
איַיְם גְּעוֹאָגָט גְּנוֹאָרָן:

— מען הייסט!
האט ער גענומען פָּרָן — נישט פָּרָן, נאָר פְּלִיהָען אַיבֵּער בערגן
און אַיבֵּער טָאָלָג, אוֹפֵךְ דָּעֵכָר אָוֹן טִיכָּן אָוֹן אַט אָויָע ער קוּם מִיט דָּרָע
נְשָׂמָה גַּעֲקָמָעָן . . .

אין מעשה, גדריןוק איך, איך געוון ועהר אַטְשִׁיקָאָו. אַמְּאָל אָז
איינער געשטארפֿן, אָן אוֹ ער האָט זיך אַנגֶלְעַטְשָׁן הַגְּרוּרְטָעֵר יָאָה

פאר אלע זיין עכירות, האט מען אים געפראכט צום ביהדרין של מעלה
ועהן, צי מען קאן אים שיין אַרײַינְלָאָן אִין גַּנְדָּרֶן אַרְיִין. דער ראש ביהדרין
דיין האט שיין געוואָלט פסקענען, או ער מעג שיין גַּנְדָּרֶן אַרְיִין,
נאר אין דער רגע או נעקומען דער שטן און געואנט, או ער האט נאָך
אַ גַּרְיוֹסֶן חֲתָאָ, דְּהִיאָנוּ, ער האט אויפגענען צוּיָּ פָּוָר חַלְבָּ. הַוּבָט דָּרָעָ
מענש אַן זַּוְינְגָּעָן אַן זַּאֲנָטָן:

— סְטִיטִישׁ, אַיר, חַלְבָּ צֹוּיָּ פָּוָר? וְעַגְּ וְאַסְּ, דָּאָס אַיְּ דָּאָךְ אֵן
עלילה שוֹאָ?

האט דער שטן אויפגעווין, או ווּעָן ער האט גַּרְוִיכָּרֶט דִּי לַיּוֹלְקָעָן,
האט ער שטענידיג וַיַּאֲגַנְגַּעַטְרוּן בָּא אַ לִיכְטָ, פָּוֹן דָּרָעָם לִיכְטָ האָט וַיַּקְרַבְתָּ
שטענידיג אַרְיִינְגָּעָקָפָעָט חַלְבָּ אָן לַיּוֹלְקָעָן לְאַרְיוֹכָעָרָן. אַוְיָה אַזְּאָ
אוּפָן האָט וַיַּקְרַבְתָּ אַיְּן זַּיִן נַאֲנָץ לְעַבְנָן אַגְּנָעָוָצָמָלָט צֹוּיָּ פָּוָר חַלְבָּ. האָט מען
אַיְּסָם בָּאַלְדָּר גַּעֲנָעָפָן אַ שְׁטוּסִים צָוָּ דִּי מְלָאַכְיָהָבָלָה אַן מען האָט אַיְּסָם
אַגְּנָעָהָוִבָּן אַוְיָה דָּאָס נַיְּ צָוָּ פְּיִינְגָּן, ער וְאַל אַפְּקוּמָעָן פָּאָר דִּי צֹוּיָּ פָּוָר
חַלְבָּ, וְאַס ער האָט אַיְּגָּעָוָצָמָט אַיְּן וַיַּדְמַיטְנָן רַוְּךָ.

אַט אַזְּוּלְכָעָם אַוְיָמְרָנָעָם מעשְׂיוֹתָה האָב אַיךְ וַיַּקְרַבְתָּ אַנְגָּהָעָרָט בָּא דָּרָעָ
קְלוֹנָעָר בָּאַבְעָן פָּוֹן לִיְבְּקָעָן דָּרָעָם שְׁוּלְדְּ-זְוּפָעָר. מען קָאָן וַיַּדְאַיצְטָ פָּאָרָדָ
שְׁתְּעַלְלָן, אַיְּן וְאַס פָּאָר אַ שְׁרוּקָעָם האָט אַרְוָמְנָעָשָׂעָטָט מִין אַינְגָּלָשָׁ
לְעַבְנָן. מען אַיְּזָעָפָעָם גַּעֲוָעָן אַוְיָה אַגְּנָעָהָרָאָקָן פָּוֹן שְׁדוּרִים אַן מוֹקִים
אַן פָּוֹן יְעַנְעָר וְעַלְתָּ, וְאַו דִּי נְרֻעָסְטָעָ צְרִיקִים מָוֹן לִירְאָן חַבְּטָהָקָמָר
אַן צְחוּלָּף חֲדָשִׁים נִיהָנָם, וְאַו מַעַן בְּרָעָנָט אַן מַעַן בְּרָאָט, מַעַן הַיְּנָנָט
מַעַן בְּרָעָנָר אַוְיָה דִּי צְנָגָעָר אַן דִּי פְּרָוִיעָן פָּאָר דִּי בְּרִיסָט אַן פָּאָר דִּי הַאָרָ, אַן
מַעַן פְּרָעָנְלָט וַיַּקְרַבְתָּ אַוְיָה בְּרָאָנְ-פְּרָיְעָר, וְאַס אַיְּ נַרְוִיס אַן עַרְקָ בָּא אַ
פִּיר הַוְּנָדָעָרָט יָאָר נַאֲנָגָן.

אַיְּנָמָאָל, גַּרְוִינְק אַיר, אַיְּ בָּאָ מִיר פְּסָול גַּעֲוָאָרָן אַ צִּיחָה, אַן אַיךְ
הַאָב וַיַּקְרַבְתָּ אַגְּטָאָג אַגְּטָוָמָאָקָן אַן אַנְרָעָר, אַיךְ בֵּין גַּעֲוָעָן פָּאַרְשָׁטִיפָטָן.
אַן בָּאַגְּאָכָטָן, בָּאָס שְׁלָאָפָן גַּיִן, הַאָב אַיךְ וַיַּקְרַבְתָּ אַוְיָה אַרְטָאָג
נַאֲךְ אַלְיָזָר דִּי פְּסָולָעָ צִיחָה. דָּאָס אַיְּ גַּעֲוָעָן אַרְוָם יִמְסִ-נְרָאִים, אַן
יְוָסְ-כְּפָרָ, אַ פְּרוּמָעָר בֵּין אַיךְ גַּעֲוָעָן, הַאָב אַיךְ וַיַּקְרַבְתָּ צְעוּוֹיָנָט
פָּאָר מִין גַּרְוִיסָעָר וְנַרְפָּאָר פָּוֹן דָּרָעָ פְּסָולָעָר צִיחָה.

יְוָסְ-כְּפָרָ בָּאַגְּאָכָטָן, אַוְיָה בֵּין גַּעֲקָוָמָעָן פָּוֹן חַסִּירִים-שְׁטִיבָל אַן האָט
גַּעֲנָעָן וְעַטְשָׁעָרָעָ נַאֲכָן הַעֲנוֹתָה, כָּאַטְשָׁ אַיךְ בֵּין אַלְטָ גַּעֲוָעָן צְעַטָּוּמָלָט פָּוֹן דָּרָעָ
וַיַּקְרַבְתָּ יָאָר, בֵּין אַיךְ נַאֲךְ אַלְיָזָר גַּעֲוָעָן צְעַטָּוּמָלָט פָּוֹן דָּרָעָ
פְּסָולָעָר צִיחָה. נַאֲךְ דָּרָעָ וְעַטְשָׁעָרָעָ בֵּין אַיךְ גַּעֲנָנָעָן צּוּם וַיְהִי, דִּי
הַיְּוּעָר זַיְנָעָן גַּעֲשָׁתָאָגָעָן אַיְּנָעָ נַעַבָּן דִּי אַנְרָעָר בָּאַגְּאָסָן מִיטָּ לִיכְטָ, עַם אַיְּ
גַּעֲחָעָן אַ לְכָנָה-דְּשִׁין, אַ לְכָנָה-נָאָכָט, אַוְיָה בֵּין גַּעֲקָוָמָעָן צּוּם

זירנס שטוף, און זול ארויפניין אויפן גאניק, האב איך דערעהן דעם
שכן הערשל מייערטשעס שטייט נעבן זיין קליאן גאניקל פון זיין הויז.
ווערט מיר פריליכער, זואס הערשל מייערטשעס שטייט נאהענט פון
טיר; נאָר ווי אָך וויל אַרויפשטעלן אַ פום אויפן גאניק, דערעה אָך,
ווי אָט דער הערשל מייערטשעס הוויפט זיך, הוייפט זיך אָן ווערט הויזהויז,
אווש ביז איבערן דאָך אָן אוּ ווּיס, ווי שני. אָך האָפ זיך דערשראָך
און געמיינט, אוּ דאס אִיז נאָר אַ שד אָן נישט הערשל מייערטשעס. מיט
די לעצטע פחוות האָב אָיך גענומען לויפן אויפן גאניק אָן, נישט דערלייפנדיג
אַינגעָץן, בין אָיך געפאלן אָן געהלשת. אָן זירנס שטוף האָט מען געהערט
דעָם קלאָפּ פון מיזן פֿאלְן, מען אִיז אַרויסגעלאָפּן פון שטוף אָן טֿיך
געפונען אַ געהלשתן. עס אִיז געהארן, פֿאָרשמייט זיך, אַ גוֹאָלֶר, עס
זינען אַנגגעלאָפּן מענשן אָן מֵיר אַפְּגַּעַמִּינְטַעַרְט, אַריינגעלאָפּן אַין בעט,
וואֹ אָיך בין אַיְנְגַּעַשְׁלָאָפּן. מען האָט געבראָכט דעם נרוּסְן דאָקְטָאָר
מיט יאָסְלָעָן דעם פֿעלְדָּשָׁר, זעלכער האָט נעבן מיר געגעכְּטַנְט צוֹאָמָעָן
מיט דער באָבען. אוּף מַאֲרָן אִיז מֵיר בעטער געוֹאָרֶן אָן אָיך האָב
דערצְיַילְט דער באָבען די גאנצע מעשה מיט דעם שר, זואָס אִיז פֿרְיוּהָר
געהערן הערשל מייערטשעס, אָן דערביי האָב אָיך געאָנט, אוּ אָיך ווּיס
שווּן, פֿאָרוּזָס דער שר אִיז צוּ מֵיר געקומען: אָיך בין גענאנגען אָן
פסולע צייטה... .

אין יענער צייט אִיז געוֹעָן דער בְּאַוּסְטָר אַזְּוֹאָרָאָךְקָעָר דִּיבָּוק, זואָס
איַז געועסן אַין אַ טִוְּר, אָן מען אִיז מיט אָיר אַומְגַעְפָּאָרֶן צוּ אַלְעָ רְבִּים
אונ גרוּסְעָ רבְּנִים, אוּ זַיְלָן אַרוּסְטְּרִיבְּן דעם דִּיבָּוק. פון דעם דִּיבָּוק האָט
געקערט גאנץ ליטע אָן פֿיל מעשיות האָבן זיך געדירות אָרום אִים.
ראָ האָט דער דִּיבָּוק גַּעַזְנְטַהְיִלְמָם, דָאַ האָט ער געלערנט משניות,
ראָ נַמְרָא אָן מַרְשָׁ, אָן אַזְּוּלְכָּעָ מעשיות זינען גענאנגען דעמאָלֶט אַ
סְּרָ, מען האָט זיך געפְּרִיט פון שטָאָט צוּ שטָאָט אָן לְסֻפָּק געקומען קַיְיַן
קַאְמְעַנְּץ צוּ רְבָּ. דער רב האָט אַפְּגַּעַמִּינְט אַוְיפָּן בִּיהְ-עוּלָם אָן דָּאָרט
איַז געוקומען די גאנצע שטָאָט מענשן, מענער, זוֹוְבָּר אָן קִינְרָעָר.
אונ דער רב האָט געשית דעם שםָשׂ, רִי בִּינְוּשׂ, אוּ ער זַאְל דָּאָרט,
אוּפָּן בִּיהְ-עוּלָם, זאגן די אָן די פֿסוּקִים אָן הַיִּסְן דעם דִּיבָּוק אַרוּזִיס-
גַּיְיַן מיט אַ גוֹרָה פון רב אָן אִיז נַאֲמָעָן פון אַלְעָ רְבִּים.

אָיך האָב אוּיך געוֹאָלֶט נַיְיַן אוּפָּן בִּיהְ-עוּלָם וְהָן, זיך דער דִּיבָּוק
זעט אָרוּסְ, אַפְּבָּרָאָן פֿיל רוחות רְעוּת.
דער שםָשׂ, רִי בִּינְוּשׂ, אוּ געוקומען אוּפָּן בִּיהְ-עוּלָם אָן געאָנט די
פֿסוּקִים מיט די אַלְעָ גּוֹרָה, אָן דער דִּיבָּוק שְׁרִיּוּת:

— איך וויל נישט אַרְויָם. מיר אויז דֶּא נוֹט.

אויז מען אַזּוּקָנָעָפָאָרְן מיט דער מײַר קִין פְּרִיסְק צָום רְבָּ, רֵ' יַעֲכָבְּ מאָר. ער אויז געוֹעַן אַ גְּרוּסְעָר גָּנוֹן אָוֹן אַ צְּרוּק. רֵ' יַעֲכָבְּ-מָאָר הַאָט אַזְּהִיָּסְן אַזּוּקָפִּין דָּעַם דִּיפּוֹק אַוְּפָּן בִּיחָדְ-עָלָם. זַיְגָעַן, גַּעַזְיָנְלִיךְ, וַיְ אַזְּמָעָתָם, גַּאנְצָן בְּרִיסְקָעָר אַידָּה, אַנְשָׁים, נְשָׁים וְטַף גַּעַזְמָעַן וְעַהַן דָּעַם וְאוֹנְדָּרְעָפָאָרְן דִּיפּוֹק, וְאָסָּה הַאָלָט וַיְ אַזְּוִי לְאַגְּנָג אָין דָּעַם מִיר אָוֹן וְוַיְלָבָּשָׂם אַפְּנָן נִישְׁט אַרְויָם.

רֵ' יַעֲכָבְּ-מָאָר הַאָט גַּעַזְקִיט דָּעַם בִּיחָדְ-דִּשְׁמָשָׂ, רֵ' לִיבָּ, צָום דִּיפּוֹק אָוֹן וְאָל וְאָגָּן בְּנִוְרָות הַרְבָּה, אַזְּוּ ערָ וְאָל דִּי מִינְגָּט אַרְויָם. דָּעַם רְבָּה הַאָט אַגְּנוּזָאָט רֵ' לִיבָּן אַזְּוּ ערָ וְאָל. הַיָּסְן דָּעַם דִּיפּוֹק אַרְויָסְנִיּוֹן דָּרְכוֹן מִינְרָסְטָן פִּינְגָּעָר פָּן הַאָנָט. אַזְּוּ אוֹזְיָ אַיְבָּרְעָגְנָעָבָּן בְּקַבְּלָה, אַזְּוּ בָּאָמָּד דִּיפּוֹק אַזְּוּ דָּאָס לִיכְסְּטוּעָ אַרְויָצְגָּוִין דָּרְכוֹן מִינְרָסְטָן פִּינְגָּעָר.

הַאָט אַזְּוּ רֵ' לִיבָּ גַּעַזְאָנָט דָּעַם דִּיפּוֹק. הַאָט דָּעַם דִּיפּוֹק אַגְּנָעָהוּבוֹן וּוּיְגָעַן, אַזְּוּ ערָ וְוַיְלָבָּשָׂט אַרְויָם. הַאָט רֵ' לִיבָּ אַיְם אַוְּפָּגָעָוִוִּין, אַזְּ קְוִים וּוּעַט ערָ נִשְׁטָ פָּאלָגָן, וּוּעַט דָּעַם רְבָּה מִטְּ אַלְעָ רְבָּנִים אַיְם מְחָרִים זַיְגָעַן, ערָ וּוּט שְׂוִין אַיְבָּגָן פָּאָרְפָּאָלָן וּוּעָרָן אַיְן פְּהַדְהַקְלָעָן, אַזְּ קִינְמָאָל קִין הַקּוֹמָה נִשְׁטָ הַאָבָּן.

וְאַגְּטָ דָּעַם דִּיפּוֹק מִטְּ גְּרוּסְמָעָן גַּעַזְוִיָּין:

— איך וּוּלְ שְׂוִין אַרְויָם, אַבְּעָרָ וְאָל דָּעַם רְבִי מִיר וְאָגָּן, וְאוֹהָהָן וְאָל אַזְּ אַרְיָגְגִּין . . .

אַזְּוּ רֵ' לִיבָּ גַּעַלְבִּין שְׁטִיְין אָוֹן הַאָט אַלְיָיָן נִשְׁטָ גַּעַוְאָסְטָ צָו וְאָגָּן וְאוֹהָהָן, הַאָט ערָ וַיְ אַזְּ אַזְּגָּעָרָט אָוֹן וְיַיְן צְרוּקָן צָום רְבָּה אָוֹן פְּרָעָנָן, וְאוֹהָהָן דָּעַם דִּיפּוֹק וְאָל אַרְיָיָן.

אַבְּעָרָ וְדֻרְבִּי אַזְּ גַּעַשְׁטָאָגָן רֵ' לִיפּעָ צּוּקָעָרָמָן, אַ גְּרוּסְעָרָ גְּבִירָ, אַהֲרָ אַהֲרָן אָוֹן אַ שְׁטִיקָל אַפְּיָוּרָם, וְאָסָּה אַיְם צָו יַעֲנָעָר צִיְּטָ וְעַהָר גַּעַשְׁעַטָּ גַּעַוְעַן פָּאָסָן נִוְעָרָנְאָטָר אָוֹן אַזְּוּ בְּאַזְּגָּעָרָטָם גַּעַוְעַן בְּאַרְמָטָם מִטְּ דָּעַם, וְאָסָּה ערָ הַאָט גַּעַעַטָּ פָּמָעָט אַיְסְוִיְּגָנִין עַטְלִיכָּעָ הַנְּגָרָטָה בְּלָאָטָם גַּמְרָא. אַזְּוּ וַיְ אַטְּ דָּעַם צּוּקָעָרָמָן, וְאָסָּה הַאָט אַזְּוּרָ לִבָּ גַּעַהָאָט אַזְּוּיָץ, אַזְּמִישָׁנָעָ גַּעַקְוּמָעָ אַוְּפָּן בִּיחָדְ-עוֹלָם אַבְּסָלָחָוק מַאֲכָן. אָוֹן אַזְּוּ ערָ הַאָט דֻּרְהָעָרטָ, וּוּי דָעַם דִּיפּוֹק וְוַיְגָעַט אָוֹן פְּרָעָנָן, וְאוֹהָהָן וְאָל ערָ אַרְיָיָן, אָוֹן רֵ' לִיבָּ וְיַיְלָבָּשָׂן לִיפּעָנָן פָּאָסָן רְבָּה, וְאַגְּטָ פְּלַצְלִינָגָן צּוּקָעָרָמָן אַרְויָם :

— שְׁטִיְין! אַזְּוּלְ שְׂוִין אַיְם וּוּיְיָן, וְאוֹהָהָן ערָ וְאָל אַרְיָיָן. איך הַאָבָּן אַגְּטָ אַרְטָ פָּאָרָ אַיְם . . .

אָוֹן ערָ אַזְּוּגָּעָנָגָעָן. עַפְנָעָנָגָן בְּרִיאָת דָּאָס מְוִילָ, הַאָט ערָ גַּעַזְאָנָטָה:

— נַיְ אַרְיָיָן צָו מִיר אַיְן מְוִילָ אַרְיָיָן.

דָּאָס מְוִילָ הַאָט ערָ גַּעַהָאָלָטָן אַפְּנָן סָאמָעָ גַּעַבָּן דָּעַם מִירָלָם פְּנִים.

ר' ליב האט זיך דערשראָקָן, אַז דער דיבוק זאל נישט אַריין אין
דעָם אַפְּיקוֹרָס, אַבְּעָר דער דיבוק ענטפערט גַּארניישט. עס האט אויס-
געוויזן, אַז עַר "וַיְלִי נִשְׁתַּחֲוֵד" אַריין צו אַים. אַבְּעָר דַּי מענֶשֶׁן, וְאַס זַיְגַּען
דאָרט גַּעַשְׂטָאנָעָן, זַיְגַּען נְבָהָל וְנְשָׁהָוָם גַּעַוָּאָרָן, אַז אַיד זאל זיך
איינְשָׁטְעָלָן אָונָן זַעַן דַּעַם דַּיבּוֹק, עַר זַאַל אַריין צו אַים, אָונָן אַנְשָׁטְעָלָן
אַים זַיְן אַפְּן מַוְיל!

אָונָן וְעַן דְּאַס זַאַלְטַן נִשְׁתַּגְּעָוָן צּוּקֻרְמָטָן, זַאַלְטַן מַעַן אַים גַּעהַרְגַּעַט,
אָונָן בְּאַגְּרָאָבָן אַוְיָפָן אָרט. פָּאָר צּוּקֻרְמָאָנָעָן אַבְּעָר האָט דַּי שְׁטָאָט מַוְרָא גַּעהַרְאָט,
אָונָן דַּעַם רְבָּה האָט פָּאָרְדָּאָס, פָּאָרוֹאָס דַּעַר דַּיבּוֹק אַזְוָן טָאָקָע נִשְׁתַּגְּעָט
אַריין צו דַּעַם אַפְּיקוֹרָס. זַאַל עַר וַיְסַן זַיְהָוָךְ צו מַאֲכָל. אַנְבָּה האָט זיך
דַּעַר רְבָּה אַבְּיִסְלָל פָּאָרְשָׁעָמֶט אַוְיךְ. האָט עַר גַּעהַיְיסָן פָּאָרָן מִיטָּן דַּיבּוֹק
צָוּסָן לְעַכְּעוּוֹיְשָׁעָר רְבִינָן, אָונָן וְאַס דַּעַר סְוָף אַיְזָן גַּעַוָּעָן מִיטָּן דַּיבּוֹק,
גַּערְיַינְק אַיךְ שְׂוִין נִשְׁתַּגְּעָט.

כטיטל IX

די .כָּפְעָוִים. — אֲדֹן-לַיְבָעֵלָע, חַצְלָל אָן מַאֲשָׁקָע. — יַאֲסָעָלָע. — אַמְּאַלְיָגָע דִּינְסָט.

אקורדנט צו מײַן אַכְטָה-יַּאֲרִינְגֶּעֶר עַל טַעַר אֵין אַרְוִים דָּרָר בָּאַרְיִמְטָעֶר אָזָקָאוּ, אָזָ מַעַן וְאָל גַּעֲמַעַן וְעַל גַּעַנְעַר פָּנִין אַידָּן אַכְטָה-יַּאֲרִינְגֶּעֶר אַיְנְגָלָאָה, פְּרִי מַעַן וְאָל וְיִי קַּאנְגַּעַן טַוּיפָן, אַזְוִינְגֶּעֶר עַוְפָה-לְאָךְ הַאָטָם מַעַן נָאָר אַיְזָן יַּאֲרִגְעַנוּמָעַן. דָּרָנְגָאָךְ הַאָטָם מַעַן וְיַּיךְ אַרְוֹמְגַעְוָהָן, אָזָ עַס אַיְזָן אַשְׁטִיקָל טָעוֹת. אָפְּשָׂר אַיְזָן פְּרָאַצְעָנְטָס פָּנִין דִּי אַלְעָ קִינְדָּרָעֶר הַאָטָם וְיַּיךְ גַּעַטְוִיפָּט, אָזָן רָאָס אַיְזָן אַנְגַּעַקְוּמָעַן מִיטָּן נָרוּסִים נָוִוִּיט. מַעַן הַאָטָם וְיִי אַנְגַּעַטְאָן גְּרוֹיִסְעַן יְסוּרִים, בְּיוֹן מַעַן הַאָטָם גַּעַקְאָנְטָס פּוּעָלָן, אָזָ אַינְגָּעָר אָפְּשָׂר פָּנִין הַוְּנָדְרָעָת וְאָל וְיַּיךְ טַוּיפָן. דִּי מַוְּטוּרָס פָּנִין דִּי קִינְדָּרָעֶר הַאָפָּן וְיִי פְּרִיהָרָעֶר מִיטָּן אַלְעָ כְּחוֹת צּוֹנְגָּעָרִיטָס צּוֹ דָּעַם, אָזָן וְאָלָן וְיַּיךְ נִישְׁתְּ טַוּיפָן, אָזָן מִיטְגַּעַנְגַּעַבְּן יְעָרָן קַּאנְטָה-אַנְסְּטָל אָפָּר הַפְּילִימְלָאָךְ. עַס אַיְזָן בָּאָ וְיִי גַּעֲבְּלִיבָן אַיְזָן הַאָרְצָן דָּעַר מַוְּטוּרָס פָּאַרְאָן מִיטָּן גַּעַווֹיִן, אָזָן וְיִי הַאָפָּן אוּפְּחַ קַּיְן פָּאָל נִישְׁתְּ גַּעַוְאָלָט טַוִּישָׁן דִּי אַידְיִישָׁ אַמְוֹנָה.

רעלמלט זיגנון געווען אין קאמעניען דריי "קאפערס", און אינגעראָ פון זיז, אהָרְקְלִיבָעַלְעַ, איזו געווען ממש אַ מעָרְכָּרָעַר, האָט להולטן נישט געהאטן אַין האָרֶצְן קִין פָּונְקָ פָּוָן רְחַמְנוֹתָ. צו אַים זַיְגָּנוּן געווען נָאָר צָוְויִ, אַ חֲזָקֵל אָן אַ מַאְשָׁקָעַן, אַט דַּי קַאְפָּעָרָם הָאָפָּן בַּאֲדָאָרָפָּט אַוְיָד-

כפָן אַ קְלִין אַכְטִידָרִין אַינְגָעָלֶעֶךְ פָּאָר אַ זְעָנָר.
 באָ אָונָז אַין חֲדָר, באָ מַאְטָע מַלְמָר, הַאֲטָע גַּעֲלָרָנֶת צְוִישָׁן רֵי גְּרוֹיסָע
 בעַלְיָדְבָּתִישָׁע אַיְנָגָלָאָךְ אַיְנָגָל, אַיְחָום פָּן אַ רְיִיכָן בַּעֲלָעָנָלה, יָאָסָעָלָע.
 מַחְמָה עַר אַיְזָנָעָן וַעֲרָאָ נָטָן אַיְזָנָעָן אַיְזָנָעָן אַיְזָנָעָן, אָנוֹ רֵי מַטָּעָר
 דֵי אַלְמָנָה אַיְזָנָעָן אַיְזָנָעָן אַיְזָנָעָן, הַאֲטָע זַי גַּעֲצָאָלָט טִיעָר מַלְמָרָה-גַּעֲלָט
 פָּאָר אַיר אַיְנָגָל, אַבְּיָעָר וְאַל לְעַרְנָעָן באָ אַגְּוָתָן מַלְמָר, צְוִישָׁן רֵי
 יְחִסְנִישָׁע קִינְדָּרָע.

אין מיטן טאג ווינען אַריינגענטומען צוּיִי כָּאָפָעָרֶם צוֹ אָנוֹן
אין חדָר; געעפְטַט דֵּיר אָוֹן גַּעֲשַׁטָּאנְגָּן אַיְפָן שׂוּעָל אָוֹן אַיבָּעָרְגָּעָקָט

די אינגלאָר. אַיך מיט מיין פֿעטער יִשְׂרָאֵל האָפָּן באָלֶר פֿאָרְשָׁתָאנְגָּן, או ווי זיינען געקבומען נעמען יַאֲסֻלְעָן פֿאָר אַ וועלנער, האָפָּן מיר נועכְאָפָּט דער רבְּצִינְס לְיִיכְתּוּר אָנוֹ געוֹאלְט ווי וואָרְפָּן אַין דִּי קָעֵפָּ אַרְגִּין. דָּרְבָּבִי האָפָּן מיר געשריען צו ווי, או בָּאָס ווי וועלְ קָוְמָעָן צו אָנוֹ אַין חָרָר, וועלְ מיר ווי פֿלְעָטָן דִּי קָעֵפָּ. גַּעַסְטְּרָאַשְׁעָטָה האָפָּן ווי קִינְדָּרָעָר, דָּאָך וויינען ווי אַנטְלָאָפָּן.

נאָר אַינְגָּאָל וויינען מיר, אַינְגָּאָר, געאנְגָּעָן פֿון חָרָר מִטְּאָג עַסְּן, האָט אַהֲרָן-לִיבָּל געוֹאלְט כָּאָפָּן יַאֲסֻלְעָן. יַאֲסֻלְעָן האָט עַס באָלֶר בָּאָמְרָקְט, האָט עַר זַיְד אַרְיוֹפְּגַּעְכְּאָפָּט צו מיר אוּפָּן פֿלִיצְעָן. האָט שְׁוִין אַהֲרָן-לִיבָּל אַפְּגַּעַטְרָאָטָן. דָּרְבָּבִי האָב אַיך אַכְבָּר אָנוֹ אַים געוֹאָרְפָּן אַ שְׁטִין אָנוֹ געטרָאָפָּן אַין פֿלִיצְעָן, אָנוֹ עַר האָט זַיְד לאָגָן געהאָלָט מִיט דָּעַם קְלָאָפָּן. דָּרְנָאָךְ האָב אַיך שְׁוִין יַאֲסֻלְעָן אַגְּנָגְנָעָמָן פֿאָרְנָן האָט אָנוֹ אַוחְקָנְעָפְּרִיטָן צו זַיְד אַחְוִיָּים אָנוֹ געבעטָן דָּעַר סָאָמְעָן, אוֹ זַיְד זַיְל אַים האָלָט באָ אָנוֹ אַין שְׁטוּבָּן, געַבָּן אַים עַסְּן, אָנוֹ שְׁלָאָפָּן וועַט עַר מִיט מיר, בִּזְוּ דָּעַר נָאָפָּר וועַט אַרְיָבָּר. מיר אלְעָן אַינְגָּאָל ווּירָרָה האָפָּן וועַהָר לִיב געהאָט יַאֲסֻלְעָן פֿאָר וויַן חַכְמָה אָנוֹ ווַיְכִיקִיט, אַגְּבָּן אַיז עַר גַּעַוּעַן וועַהָר אַ שְׁיַין אַינְגָּעָלָעָן, מִמְּשָׁ בְּלוּט אָנוֹ מִילָּךְ.

די פֿני האָפָּן אַכְבָּר פֿאָרְט אַיְבָּרְגָּעָבָּן דִּי כָּאָפְּעָרָם צו כָּאָפָּן נָאָר יַאֲסֻלְעָן. אָנוֹ קִיְּן אַגְּרָרָן אוּףְּ וויַן אַרְטָה האָפָּן דִּי כָּאָפְּעָרָם נִישְׁתָּה געהאָט קִיְּן רָעַכְתָּ צו כָּאָפָּן. האָפָּן זַיְד אַלְעַז גַּעַלְיוּרָט אַרוּם מיר, בִּזְוּ דָּעַר נָאָפָּר זַיְד פֿאָרְגָּבָּעָט אָנוֹ גַּעַוּסָּן אַין אַ שְׁטָעַלְעָכָל קַעְגָּנָאָרְבָּר טָאָג אָנוֹ נָאָכָט אָנוֹ געהאָט, טָאָמָר וועַט יַאֲסֻלְעָן אַרוּם פֿון מָשָׁה אַהֲרָן-לִיוּרָעָם שְׁטוּבָּן, וועַט עַר אַים כָּאָפָּן.

דרְרִי זַוְּאָכָן אַיז יַאֲסֻלְעָן גַּעַוּעַן באָהָלָטָן באָ אָנוֹ אַין שְׁטוּבָּן, אַפְּבָּר, האָט זַיְד יַאֲסֻלְעָן פֿאָרְבִּינְקָט נָאָך דָּעַר מָוָּטָר אָנוֹ אַרְיוֹסְנְעָפְּרִיטָן זַיְד אַין דָּרוּסָן. קִינְגָּר האָט אַים נִישְׁתָּה בָּאָמְרָקְט אָנוֹ עַר אַיז נִיכְבָּר גַּעַלְאָפָּן צו דָּעַר מָוָּטָר. דָּעַטְמָאָלָט האָט אַים מָאַשְׁקָע גַּעַכְאָפָּט. עַס האָט שְׁווּיְן קִיְּן זַיְד נִישְׁתָּה געהאָלָפָּן. דִּי מָוָּטָר האָט, פֿאָרְשְׁטִיטִיטָטָט, בִּיטְעָר גַּעַוְוִינְגָּט. מַעַן קָאָן זַיְד פֿאָרְשְׁטָעָלְן; אַ קלְיָין קִינְדָּר נִיְּתָן אַזְוּעָק צְוִישָׁן זַעַלְעָר, גַּרְיוּסָע גַּוְיִם, אָנוֹ בִּזְוּ צְוָאָנְצִינְג אַר וועַט עַר דָּאָרְפָּן עַרְגָּעָן פֿאָשָׁן חָוִירָם, דָּרְנָאָךְ עַרְשָׁת וועַט עַר דִּינְגָּן פֿינְגָּן אַיז צְוָאָנְצִינְג יָאָר!

אַ פֿאָר זַוְּאָכָן אַיז יַאֲסֻלְעָן גַּעַוּסָּן אַין שְׁטִיבָּל גַּעַבָּן גַּרְיוּסָן בִּיהְדָּה-מָרְשָׁ, וְאָוּ עַס אַיז גַּעַוּסָּן אַ פֿעַנְסְטָעָר מִיט אַיְזָעָרָנָעָ גַּרְאָטָעָס אָנוֹ אַין אַיְזָעָרָנָע טִיר. דָּאָרְטָה פֿלְעָן וְצִין אַלְעַז דִּי נָאָזְבָּרְאַנְצָעָס, בִּזְוּ מַעַן האָט זַיְד אַזְוּעָק גַּעַפְּרִיטָק קִיְּן בְּרִיסְק צָום אַיסְפְּרָאוּזִינִיק.

יאסעלע והאט ביטער געוינט אין שטיפל, און דרי מוטער געבן שטיפל
איו שיער נישט צעריסן געווארן ווינגענרגו. דער אסמער גענומען דרי רעסיאטנעם מיט א פור
דענאלד האט דער אסמער גענומען דרי רעסיאטנעם מיט געוואלאט
און איזוקגעועצט דאס קליגע אינגעילע. פון קאמער האט ער נישט געוואלאט
ניין, ער האט זיך שטאָרַק געריסן, האט מען אים געבורן און דערביי
נישט געוואָלְעָוּת קיין קלעפ. דרי מאָמע איז ווילעוויז געפֿאַלְן אין חלשות.
וי האט באָוינט דאס קינר און געקלאנט דערויף, ער זאל זיך, חיליה, נישט
שמרן, כאָטש מען זאל אים ברענען און בראָטן, און שמיסן, און ריסן זיין
לייב מיט צוֹאנְגָּעָן; ער מז אלץ איבערטראנָן, בי זיין היילגע נשמה ווועט
אַרוֹף אַוִיפָּן דהמֶל.

די געוינען פון דער מוטער מיטן קינר האָבָּן זיך געהרט און גאנץ
שטאט. און שטאָט איז געווען אַחוּרְבָּן. אלע וויבער און שוואָאַכָּע מענער
האָבָּן מיטגעווינט, און אלע אַינְגְּלָאָךְ פון אונזער חַרְרָ (פון יגען חרדים האָבָּן
די מלדים נישט געלאָט ניין) זוינען אויך געקומען, ווען מען האט אים
אַרְיסְּנְגָּעָן פון שטיפל אַוִיפָּן גַּרְיסְּן ווֹאנְגָּן מיט אַפָּר פָּער —
אַוְעַקְצִיפִּיר.

די מוטער איז מיטגעפָּאָרָן קיין פריסק מיט אַן אַנְגְּרָעָר פָּר אַן האט
אַ נְאַנְצָן ווען געהלשת. די גוים האָבָּן זיך געמניטרט, דאס קינר האט שוין
קײַן כח נישט געהאט צו זוינען, און ער איז געלען אַחַלְבָּט טויטער אַן
וֹאנְגָּן. ווען דעם, אַז ער האט שוין נישט פָּאָרוֹוכְּטָן פון טיליכע טעג קײַן
עסן, אַיז אַיבְּרִיגְּן צו דערמאָגען.

אַז מען האט אים געבראָכָּט קײַן פריסק, האט דער קלְיוֹטְשָׁוָאַיט דער
צְיַהְלֵט דעם אַיסְפְּרָאָזְ�נִיק, זאָס ער מיט די העלפָּעָר האָבָּן זיך אַנְגְּעַלְטָן
פון דער מוטער מיט אויך זוינען און חַלְשָׁן. דערויף האט דער אַיסְפְּרָאָזְ�נִיק
געהיסן אַ רעסיאָטְנִיק אַפְּפִּירְן זיך קַאְמְעָנִיךְ. אַז זיך געקומען
עַהֲיִים, אַיז זיך אַפְּגַּעַלְעָן צוֹויִי טעג אַן געשטָאָרְבָּן.

בְּאַמְּסָ אַיסְפְּרָאָזְ�נִיק אַיז געווען אַ בָּאָפְּעָל, אַז קוֹינְעָר טָאָר נישט זוִיסְּן,
וואֹהִין ער שיקט אָפְּ דַּי קַאְנְטָאָגְּנִיסְּטָן. אַפְּגַּעַשְׂקָטָה האט מען זיך אַין
טִיף רְוִסְּלָאָגָּר.

מיר האט אַ געטויפָּטָר קַאְנְטָאָגְּנִיסְּטָה דַּרְצְיַוְלָט, זיך אַזְוִי מען האט
אויסגעטויפָּט אַיז סַאְרָאָטָאָזְּזָה מיט אַיז מְאַל וְעַקְסָ קַאְנְטָאָגְּנִיסְּטָן פון דְּרִיְיסְּן.
דאס אַיז פָּאָרגְּעָקְּוּמָן אוֹיפָּ אַזְוִי אַוִיפָּן: אַז קײַן שְׁמֵיְזָה האט נישט געהאָלְפָּן,
איַז געפֿאַלְן דער פָּאָלְקָאָזְ�נִיק אוֹיפָּ אַ נְיִיעָם שְׁכָל, זיך אַזְוִי צוֹ נוֹטָן, זיך
זאל זיך טִוְּפָן: מען האט אַרְיִינְגְּעָפְּרִיט דַּי דְּרִיְיסְּן קַאְנְטָאָגְּנִיסְּטָן אַין בָּאָר
און מען האט אַנְגְּהָוִיפָּן גַּעֲפָן "פָּאָרָע" אלע מְאַל מַעַר אַיז מַעַר. דאס אַיז
געווען אַוְמְעַלְן אַיבְּרָעְצְּטָרָאָגָּן, וְעַקְסָ האָבָּן נישט אוֹסְנָהָאָלָטָן אַיז זיך

געטוייפט. רדי אובעריגע זייןען געליבן פארחלשטע. או מען האט זיי דערנאנך אָפַגְעִמְינְטָעֶרֶת, זייןען רדי געליבן טויט. מיין קאנטאניסט איז געווען זעהר בייז אויף נאט. לוייט זיין מײַנוּגַג, האט נאָר קיין נאָט נישט געקאנט זײַן, קוים האט ער געקאנט צוועהן אווי פיל יסורים און פיין. אונ אוויב עס איז דא אַ נאָט, איז ער נאָר דער נאָט פון שליעכטס ...

או אנטידיארינעם. או ראם אוינו בטול גנווארן.

ארט ווירט — או אנדער ראטע זעלגערט
ראט ווירט או אנדער ראטע זעלגערט

וזו ערשטוינט זייןען מיר געויזארן, וווען מיר האבן זיך דערוואויסט, אז די ראטע וועלנער האט מיטגעפרט יאסעלען דעם ייוזם. אריה-לייב האט גליך געבעטן דעם אָפֿיצִיר, אז יונער ואל ערלויפַּן ברײַגען יאסעלען צו אונז. זייןען עטליכע סָאלְרַאַטְן געקומען מיט יאסעלען צום זיין אין שטוף ארײַן. יאסעלע אויז אַרְיַינְגְּנוּקְמַעְן אֶבְּאָרוּוּסְעַר, אין אַנְרוּסְ, נְרָאָפְּ, גויאיש העمر, לאנגן בייז די טראיט, אַהֲן הַוַּיּוֹן, אין אֶפְּעָלְצֵל. דאס פְּנִים פָּאַרְשָׁוֹאָלְ, בְּלָאָס, זוּ אַטּוּמָר. אז מיר האבן אַסְטְּ דַעֲרוּדָהָן, אויז געויזארן אֶגְּנוּזְיַין, אָונְן מַעְרַפְּן אַלְעַמְּן האָבָּא אַסְטְּ גַעֲזִינְט, ווַיְלַי אַירְךְ האָבָּא לִיבְנַהְאָט, אָונְן עַר אַיז מַיְן חַבְרַ גַעֲזַעַן.

איך בין צווענאנגען צו אים און געזאנט:

יָאַסְעַלְעַ...

נשבטן און געווניגט: געווואָן און אַיריאָט, אָוּן וּזְאָם אֵיךְ הָאָבֶן נִישְׁתָּחַת גַּעֲרָהָת צֹו אַים אָוּן
עַל-גְּבוּרָה אַיְמָדָלָעָה הַיְנָטָה, יַאֲסֻדָּלָעָה מָאָרָגָן, עַר עַנְטְּפָעָרָת נִישְׁתָּחַת, עַר אַיְזָה
אַבְּגָעָרָה אַיְמָדָלָעָה הַיְנָטָה, יַאֲסֻדָּלָעָה מָאָרָגָן, עַר עַנְטְּפָעָרָת נִישְׁתָּחַת, עַר אַיְזָה

= יַאֲסֻלָּע ! יַאֲסֻלָּע ! יַאֲסֻלָּע !

או געווען אין קול ואין עונה. או מען האט אים געגעען טי מיט זעלל, האט ער נישט געוואָלט עסן און נישט טרינקען. און עס איז נישט געווען מיט וועמען צו ריידן.

קאוּן מעוֹן וירַ פָּרְשַׁטְעָלָג, וואָס פָּאָר אַ קְלָאנְג עַם אִיז גַּעוֹפָרָן אֵין
נָאָנֶץ שְׂמָאָטָט. קְיֻזְן סְדַר מְעַנְשָׂן הַאֲבָן אִים נִישְׁתְּ גַּעֲקָאָנְט וְעָהָן, וְוַיְלִ דָּרָ

א. צערבראכענער אוון בעזיזנט נאר אים זיאקן אוון חרשיים.

מען החט געפרענט רעם אַפְּשִׁיר, פון ווינגען קומט דאס קאנטאנסטעל
אהער, האט ער דערצ'ילט, אז וווען מיהאט אַזּוּקָנָעַשִּׂיקָט אלע קאנטאָ-
ニסטן אין טיפ רומלאָן, אוין יאַסְעַלְעַ געוֹעַן קראָנק, ווַיֵּל עַר האט נישט
געאָכלט עַסְנָן אָנוּ נָאָר גַּעוֹיִינְט, אוין ער געלען אין לאָוָאָרט אָין פֿעַסְטָוָן.
געלען אוין ער דְּאָרְטָן לְאָנְגָן, אוין פּוֹן נִישְׁטָעָן אָנוּ פּוֹן ווַיְנָעָן אוין ער
נטָאוּרָן אוֹן אִירָאָט.

מען דראף אבער רעכגענען, אוו מער פון אלע' האט אוויף אים געווירקט דרי שרעק פון די קאפעערס. אַ קליעינקייט, אַ קינדר פון אַקט יאָר האט שווין באָראָפֶט פִּילְגָּן, אוֹ ער דראָפֶט זִיד הַיטִּין, אַנְשִׁישָׁת יוֹעֵט מען אַים כְּכָפֶן, וּוּ אַ קָּאָצָן קָאָפֶט אַ מְוִיָּן. דָּאָס אַיז נָאָךְ מעָר וּוּ שְׂרָעְקְלִיךְ.

פְּפָרְרוֹאָס מען ווַיְלָאָים כְּאָפֶן, האט ער נִישְׁתְּפָרְשָׁתָאנְגָּעָן. ער האט נָאָךְ גַּעֲלָמָן אוֹ אַמְּבִּינְיָה מְבִּיאָה גַּעֲלָמָן. גַּעֲלָמָן גַּעֲלָמָן.

עפַּלְתָּם, זֶה קָטָן וְעַד שָׁעָן אֵם נִכְשָׁהּ, נִכְשָׁהּ, נִכְשָׁהּ. אוֹ עַר אַיִן גַּוּאָחָן אֲחָת, הַאֲתָּה עַר שְׂוִין גַּעֲקָנָט עַסְּן אָוּן נִיְּן אוּוּת דָּרִי פִּסְּ. רַעֲמָלָט הַאֲתָּה מַעַן אִים אַוְיְנָשְׁרַיבָּן פָּונְ לְאוּאָרָעָת אָוּן מַעַן הַאֲתָּה אִים אַרְיִינְגְּנָעָבָן צֹ דִּי וּלְעָגָר. שְׁלַעַטְמָעָן וִיר מִיט אִים צָרוּם, אַפְּבָעָר דָּרָר קַאְפִּיטָּן הַאֲתָּה אִים אַפְּגָנְשָׁקְטָט צְרוּקָא אַיִן פֻּסְטוּגָג. וּזָסָסָוּטָעָט עַר וִיר אַרְוָמְשָׁלְעָפָן מִיט אַן אִידְרָאָט. דִּי סָאַלְרָאָטָן וּלְעָן אִים נָאָר פָּאַרְהָרְגָּנָעָן דָּרָם „וּשְׁרַדְתְּשָׁעָקָעָן“.

אין צויטין ייך (אר"ט) איז שווין ראס געוועץ בוטל געווארן, איז אבער געוקמען אַ צויטיע ערה אויף אירן: עס איז אַרויסגענען געווארן אַ פֿאָראָרעדונגנונג, איז איז שטאט קאנַ אַפְּגַּעַבְּ פֿאָר וּלְגַּעֲרַ אַרְן פֿון אַנדְרֶעָר שטטעט.

רעלמלט אויז געווערטן און אמחע כאפער' בא אירן. מען האט זיך געשפליט אוין כאפער'. אבער דאס שפיל אויז געווען א גראנדייעזעם בלוט-שפיל. כאפערם ווינען געקומען פון א וויטער שטאט און געכאנט עעלגעער. זיין פלענן קומען באאנאקט און ארויסגעמען די רייכסטע און שענטסטעונגגע-לייט, וועלכע האבן שווין געהאט צו עטליך קינער.

אוון טאמער האט מען אווי ניך די טיר נישט געפנט, האבן ויז
שיין מיטגעחאט אועלכע אינסטומענטן אויף צו האבן טוין מיט שלעסער,
ויזגען באָלֶר אַריִין, אַרְיוֹסְגַּעַלְעַט פְּשׁוֹת אוון מיט גְּרוּסָאָכוּרִוָּת דָּעַם
וַיַּגְעַנְגַּמְאָן אוון אַזְהָעָק.

אוון אונז מען האט דערהערט איז אין הויז, או פאליעץ קלעפעט אין טיר, אוין געפאלן אויף דער נאנצער פאמיליע א טויט-שרעך. אמאל האט מען זיך שטארק געווערט קעגען. די כאפערם מיט דער פאליעץ. דעםאלט האט מען געפאלט איז דרי הענט הנק, מעסערס, אייננס, האמעס, אדרער מען האט זיך שיין צונגענרייט פון פרעהר. אוון ווי זיינען אריינגעקומותען, אוין דאס גאנצע הויזונעינר באפאלן די כאפערם, געהרגעט ווי. זום טויט.

האבן ו"י ויר שווין אונגוועעט אויף אַ יונגענמאן אַים צונגעמען, האט
שוין קיין זאָר נישט געהאָלפֿן. דאס האט געמענט קאָסטן פִּיל קרבונאָ.
די צאָפערס האבן ויעיר לעבען אַיְגַּעֲשֶׁת עַל אָוֹן אַדְרָעָר וְיַהְעַבְּן גַּעַנְוָמָעָן
אַדְרָעָר וְיַהְעַבְּן אַרְוִיסָּקָלְיִיקָּעָם.

רי מוטערס פון די רעקרוטן זייןען דאס רוב געתטארבן פון גרויס צער, דרי פאטערס זייןען געליבן קאליקעם, דרי וויבער קאליקעם — פון דער הויז-מלחה. דרי געוויינרי אונ דרי ריסערר פון דער שטוב-פאמיליע האט דערגרויניכט פיזן הימל. דערנאנך ערשות האט מען געהאט אויף זיך קרים-געלע פרצעען פאר שטעלן זיך קען פאליצי אונ הרגענען, שלאנן זיך מיט אייזנס א. א. זיך.

איי מען געועסן איין די טורמעס אוון מען האט זיך געמשפט. מען איי ארים געוזאן אוון אַ הל פֿלענט וווען פֿוּן אַ נְרוֹיסָעֶר, צוּמָאֵל רִיכָּעֶר פֿאמְפֿילְיעָס.

אוייסער אלעמען איז קיין ואונגעראָר נישט געווען, וואס אַ פֿאמִילְיעַ פֿלעגט
איינשטעלן אַיר לעבען מיט אַיר האָב און גוטם, אַפִּי צוֹ רַאֲטַעַוּן דֶּסֶס
קיינֶר פֿוֹן דֵּי זעלנֶער. דַּעַמְּאַלְתַּן איז אלעמען גוט בְּאַקְאַנטַּן געווען דֵּי צְרוֹת
מיט דֵּי אַכְּרוֹיָה, וואס אַ זעלנֶער האָט בְּאַדְּרָאָפְּט אַוְיסְטָהָיִין אַין זוֹנֶע
פֿינֶף אַון צְחָאנְגִּין יָאָר דִּינְסָט.

איך גערײַינק, ווי בא אונז אויז געשטאנגען אַ האלבע רָאַטָּע זעלגער, אָן
איך האָפּ געקָאנַט זעהן ווי אויז עס נויז צו דאס מיליטער-דרינסט
פאר ניקאלאיען.

רי זעלנער פלענט מען מושטירן אין מאַראָק, און טאמער האָט דער זעלנער נישט אָזוי נוט געמאָכט מיט דער בִּיקֶם, אָדרער ער אָזוי נישט אָזוי גוֹט געשְׁטָאָגָן, האָט דער אָונטער-אָפִיצֵיר גענוּמוֹן דריַעַן דעם זעלנער פָּאָר רִי אָוּרַן, פָּאָרַן נָאָז אָונַעֲפָאָטְשָׁטָאָהָן דָּרְחָנוֹת, אָזוי אָז מִיר האָפָּן געמיינַט, אָז דער אָוּרַן, רִי נָאָז בְּלִיְבֶּט בָּאָ דעם אָונטער-אָפִיצֵיר אָזָן האָנט. אָדרער ער האָט אִים מִיטָּן אַיזְׁוּרְגָּעָם שְׁטַעְקָל פָּוָן בִּיקֶם געשלָאנַגָּס מְפֻהָאָתְרוּת, אָז דער זעלנער האָט זיך געבעוֹן אָין פִּירַן אָז אָושָׁגָּעָן בְּלֹן.

ונמשיכן האט מען אכוריוחרגן פאר אלעלמען אין די אוונן פאר א
מינרטשע זאן, די ריטער זוינען געווען אלע טאג פרישע, ערשות איסט-
געשניטן פון וואלד און געפראכט אין שטאט ארין; און יעדער שמיז פון
אווא רוט, פלענט אורייסטיין א פאס פלייש פון ליב.

בָּא מְאַשְׁקָעֵן אִין קְרֻעַתְשָׁמָע, גַּעֲרִינֶק אֵיךְ, אַיְזַנְגַּעַשְׁטָאָנָעֵן אָן אַפְּשִׁיךְ,
אָנוֹ רְוִיסְעָר מְעַרְדָּרָה. דָּאָס אַיְזַנְגַּעַשְׁטָאָנָעֵן אַשְׁיַּן הַוִּזְמִיט אָנוֹ רְוִיסְעָר סְטָאָרָלָע,
וְאוֹעַם וְאַלְעַן קָאנָעֵן אַרְיִינְפָּאָרָן אַסְכְּ פּוֹרָן.

בָּא מְאַשְׁקָעַן אֵין רָאֵס אֶלְעָזֶר אֲפִינְדָּרְנוּנָעַן נְעוֹזָרָן פָּאֵר דַּי אֲפִיצָרָן.
פְּלָעַנְטָמָעַן אֵין מְאַשְׁקָעַס סְטָאָרָאַלָּעָ שְׂמִיכָן דַּי וְעַלְגָּעָר. גְּדָרִינְקָאַיִד
דְּרִיטְלָךְ דַּי רְוִתְעָר, אֵין יְעָרָן טָאנְגָה הָאָטָטָמָעָן נְעהָרָתָדָעָם קְנָאָלָפָן שְׁמִיכָן.
אַמְּמָלָאַיִן וְעַלְגָּעָר, אֵין אַמְּמָלָדָרְרִי וְעַלְגָּעָרָמִית אַמְּמָלָאָ. אֵין נְאָכָן שְׂמִיכָן,
אוֹ מִיר אִינְגְּלָאָךְ פְּלָעָנָן וְיךָ אַרְיִינְכְּאָפָן אֵין סְטָאָרָאַלָּעָ, פְּלָעָנָן מִיר גְּעַפְּנָעָן
דַּי שְׂרָב אַוְיְנָטוּקְטָמִיט בְּלוּטָם.

האקט געהיסן נבען צו פינפ הונדרט שמיין, אונז בא אכציגן, ניינציג שמיין זוינען ווי געליפן טויט. דער אפיזיר אלליין אונז געתטאגען אונז געשראיען:

— טהראן טהראן טהראן!

או עיר, רער אַפְּצִיר, האט אַרְיוֹסָנֶעֶרט מיטן מויל פֿינֶה הונְדָרָעַט, הראָט שוין געמוות זיין פֿינֶה הונְדָרָעַט. צוויי האָבען געשמיין און איינער האָט געציילט דֵי שמייך.

שווין אמאל גונגען פלייש, אויז דאס געוווען ביינער פון פארלאע. די אַפְּצִירָן האבן אלץ פֿאַרְקִוּיפֶּט.

וויי האבן גונגען די פֿאַרְיָאַטְשִׁיקָּעָס קוֹוִיטָנוֹנָעָן, אוויי האבן צוֹוָנוֹנוֹמָעָן בא ווי כּוֹר וּכּוֹר מְעַל, כּוֹר וּכּוֹר פְּלִישָׁ, אַבְּעָר ווי האבן נישט צוֹוָנוֹנוֹמָעָן קֵיָן דְּרִיטֶל פָּוֹן די עַסְּדְּפֿאַרְקָּוֹטָן. די וּלְגָעָר זַיְגָעָן שְׁטָעָנְדָּרִין גַּעֲוָעָן טּוֹיְטְּהָנוֹנָגָעָרִין.

און דעריבער זַיְגָעָן זַיְגָעָן אַמְּמִינְסְּטָן גְּנָבִים, עַס האָט נישט גַּעַד האַלְפָן קֵיָן שְׁמַיָּן, וְיַיְלָן זַיְגָעָן גַּעֲוָעָן הָנוֹנָגָרִין, פֿאַרְמָאַרְעָוָעָט פָּוֹן זַיְגָעָן אָוֹן שלעכְּטָן עַסְּן אָוֹן פָּוֹן רִי קְלָעָפֶן אָוֹן שְׁמַיָּן. צוֹוָהָעָנָרִין דָּאס פִּנְסְּטָרָר, בִּיטָּעָר לְעָפֶן פָּוֹן די נִקְּאַלְטִיעָסְּקָּעָ וּלְגָעָר צוֹאַמָּעָן מִיטָּ לְאַנְגָּעָ שְׁעוּרָעָ יָאָרָן דִּינְסָטָן, אויז שְׁוֹן קֵיָן וּאוֹנְדָרָרָן נִישְׁטָן, וְאָס אַגְּנָצָעָ פֿאַמְּלִיעָ האָט זַיְגָעָן מּוֹסְּרָ-נְפָשָׁ גַּעֲוָעָן אַפְּיָ נִישְׁטָן צְרַצְּלָאָן וּוּרָס אַקְּנִינְפָּאָלָן אַין אַוְלָכָעָ אַכְּרוּוֹתְּרִינָּגָעָ הענט פְּמַעַט אַוִּיךְ אַיְבָּיגָן.

דרער סָאָרָט "כַּפְּעָנִישָׁ" דָּרְךְ פֿרְעָמָרָעָ אַכְּפָּעָרָס אויז אוֹירָ מְעַרְ נִישְׁטָן גַּעַד זַיְגָעָן זַיְגָעָן, בֵּין מַעַן האָט אַיְנָגָעָוָהָן, אויז דָּאס טְוִינָג שְׁטָאָט אָוֹן מַעַן האָט עַס מְבָטָל גַּעֲוָעָן. אַיְצָט האָט נָאָר יְעָרָעָ שְׁטָאָט פֿאַרְאָרָפָט גַּעֲבָן וּלְגָעָר בְּלוֹיוֹ פָּוֹן אוֹירָעָ נִשְׁחָות אָוֹן נִישְׁטָן פָּוֹן קֵיָן פֿרְעָמָרָעָ.

נאָר אַזְוִי זַיְגָעָן אַס סְּךָ מְעַנְשָׁן האָט גַּעֲוָעָן אַרְוָוִינְטָן נִישְׁטָן אַזְוִי זַיְגָעָר שְׁטָאָט נִוְפָּאָ, נִאָר אַין אַנְדָּרָעָ, האָט מַעַן אַרְוִיסְגָּשִׁיקָּט פָּוֹן יְעָרָעָר שְׁטָאָט כַּאֲפָן זַיְגָעָר נִפְשָׁות. דָּא אַזְוִי אַיְנְטְּלִיךְ צוֹוָנָאַגָּנָעָן שְׁוֹינְרָלָן. וְאָרוֹם אַנְדָּרָעָר שְׁטָעָט האָט אַגְּנָעָנְבָּעָן גַּעֲמָעָן, וּלְגָעָלָן זַיְגָעָן בא ווי נִאָרְנִישְׁטָן גַּעֲוָעָן פֿאַרְשְׁרִיבָּן, זַיְגָעָן זַיְגָעָן בְּכָלְ אַזְוִי עַרְגָּעָץ נִשְׁטָן פֿאַרְשְׁרִיבָּן גַּעֲוָעָן, אָוֹן מַעַן האָט זַיְגָעָן זַיְגָעָן בְּכָלְ אַלְסָן צוֹוָנָאַגָּנָעָן אַזְוִי אַפְּגָנְשָׁעָן אַין סָאָלָאָטָן. וּלְגָעָר האָט יְעָרָעָ שְׁטָאָט אַרְוִיסְגָּשִׁיקָּט אַס סְּךָ גַּעֲמָעָן אַין רִיסְטָרָעָ. דָּא אַזְוִי גַּעֲוָעָן שְׁוֹינְרָלָן, אָוֹן צוֹוָנָאַגָּנָעָן אַזְוִי עַס גַּעַנְצָעָ פְּשָׁוֹט. יְעָרָעָר אַיד האָט אַמְּאָל גַּעֲהִיסָּן, דָּאס רֻובָּ, מִיטָּ צְוִיָּ, דָּריָ גַּעֲמָעָן. צָום בִּיְשְׁפִּילָן, אַיְנָגָעָר האָט גַּעֲהִיסָּן יַעֲקֹבְ-אַסְּלָלְ-לִיבָּ, האָט מַעַן אַיְינָעָם גַּעֲבָן אַפְּסָפָאָרטָן: יַעֲקֹב מִינְץ, רֻעָם אַנְדָּרָעָן יַאֲסָל מִינְץ, רֻעָם רְרִיטָן לִיבָּ מִינְץ, אָוֹן פְּעָרָטָן האָט מַעַן גַּלְאָט אַוִּיסְגָּנְטָרָאָכָּט אַגְּמָעָן. אַזְוִי האָט זַיְגָעָר וְאַיְנָגָעָר אַזְוִי רְוִסְלָאָנָר בֵּין 1874-1875 יָאָר.

און אָוֹן מַעַן האָט אַפְּגָנְשָׁעָן פָּאָר אַזְוָנָגָעָר אַוְלָכָן, וְאָס אַזְוִי נִשְׁטָן גַּעֲוָעָן אַפְּגָנְעָפָאָרָן, האָט מַעַן אַיְסָמָרָ אַזְוָנָגָעָר בְּפֿאַרְאָרָפָט כָּאָפָן. אַלְיָוָן שְׁטָעָלָן זַיְגָעָר מַעַן נִשְׁטָן בְּפֿאַרְאָרָפָט, נִאָר אָוֹן מַעַן האָט אַיְסָמָרָ נִעְכָּפָט אַזְוִי גַּעֲוָעָן פֿאַרְפָּאָלָן. קָאָן מַעַן פֿאַרְשְׁטִיעָן די הרָגָנוֹת מִיטָּ רְגַשְׁלָעָנְגָרִי, וְאָס עַס זַיְגָעָן פֿאַרְגָּעָקְמוֹן צוֹוָשָׁן דָּרָעָר פֿאַמְּלִיעָ פָּוֹן רְעָקָרוֹת מִיטָּ די כַּאֲפָרָם. עַס אַזְוִי זַיְגָעָר פֿאַרְצְׁוּשְׁטָעָלָן, וְאָס פָּאָר אַזְוָנָגָעָר

הערצער עם האבן באראפרט האבן ר' כאפערם. זי' ויינען געווען אַסְךָ עַקְלַה אַפְטַעַר פּוֹן אַהיינטיגן חַלְיִין. מען האט זיך שטונרג באראפרט שלאנן, הרגנוןען, און ר' געוועינער' פּוֹן ר' טאטעס מיט ר' מאמעס, שׂוּעַסְטֶעֶר און ברידער און פּוֹן דַעַר נַאֲנֵצֶעֶר פָּאַמְלִיעַ — אַט ר' אליעז הארכיטיסנריינע סצענעם האט זי' אויף אַחֲרַ נִישְׁתָּגָרֶטֶת.

דרער כאפער אהרכ-לייבל איזו געווען עפֿעס אַחֲיה אַין דַעַר מַרְאָה פּוֹן אַמעְנְשָׁן. אויפּן פְנִים איזו געלען — רַוְצָח. אלע האבן אַים שְׁרַעְלִיקָה פִינְט גַעַחַמָּה. מיט אַים האט מען גַעַטְרַאַשְׁעַט קִינְרוּרָה, און ער האט גערינט אלַם אַ העסְלִיכָר בִּישְׁפִיל פָאַר אַלְעַמָּן. וּן אַיְינְעָרָה האט געוואַלְט זוּלען מיט ר' שְׁמוֹצְגַעַטָּע וִידְלָעִירָעָן, האט ער געואנט:

— דַוְבִּיסְטַדְאָךְ אַהֲרָן-לייבְעָלָע.

דאַס איזו געווען אַזְאָד באַילְיְרְנוּגָן, זַאַס עַס איזו זי' שׂוּעַר געווען צו שִׁינְקָעָן. אַיךְ האָבָּשָׁוִין רַעַצְיָלָט, זי' אוֹרְךָ אַבָּבָה "גַעַטְמַפְטָה" אַינְגְּלוּזִיּוֹ מיט ר' כאפערם, "גַעַטְמַפְטָה" פּוֹן זיך אַלְיִין, פּוֹן עַקְלָה, פּוֹן נִישְׁתָּקָאנְעָן צוּעהָן. אַט איזו נַאֲרָךְ אַמְעָה:

איינְמָאָל, גַעַרְיִינְק אַיךְ, בֵין אַיךְ גַעַשְׁטָאנְעָן גַעַבְנָן דַעַם מַנְדִּיס שְׁטוּב מיט נַאֲרָךְ אַפְאָר אַינְגְּלוּאָר. אַין דַעַרְעַלְבָּר צִוְּיָה אַיז מַאֲרַנְעָה אַסְטָינוּ פַאֲרַבְּיִינְגְּעַלְאָפָן דַוד דַעַר סְטָאָלָאָר. דַעְרָפּוֹן האָבָּבָה אַיךְ בַּאֲלָרָ פַאֲרַשְׁטָאנְעָן, אַו אַהֲרָן-לייבְעָלָע יָאָגָט אַים אַזְן וְלִי אַים גַעַוְיָס כָּפְנָן פָאָר אַ וְלַנְעָרָה. אַיזוֹ אַיז טַאַקָּע געווען. בַאֲלָרָ נַאֲרָךְ אַים איזו גַעַלְאָפָן הַעֲנוּרְמַעְנְרוּם אַהֲרָן-לייבְעָלָע. אַינְסְטִינְקְטִיוֹן, פּוֹן זיך אַלְיִין, בֵין אַיךְ אַונְטְּרַעְנְגַעְלָאָפָן אַן אַונְטְּעָרָנָה גַעַשְׁטָעלָט אַהֲרָן-לייבְעָלָע אַ פּוֹס. אַיזוֹ ער גַעַפְאָלָן אַן האָט זיך צְעַבְלָטִיגְט רִי נָאָגָ, זי' אַ חַוִּיר. יָעַנְעָ אַינְגְּלוּאָר זַיְנָעָן בָּעָה מַעְשָׁה זיך צְעַלְאָפָן, אַן אַיךְ בֵין גַעַשְׁטָאנְעָן אַן גַעַשְׁרִיעָן:

— אַהֲרָן-לייבְעָלָע, וּן וּסְטוּ שְׁוִין אַ מִיחָה-מְשֻׁוָּה אַיְינְגְּעָמָעָן!..

ער איז אוֹפְגַעְשְׁטָאנְעָן אַן האָט זיך אַפְגַעְוַיְשָׁט דַעַם טַרְפָהָנָס דַמָּ מיט זַיְן גַרְוִיסָן שְׁמוֹצָין נַאֲ-דְטִיכָל. אַן ער האָט מִיר נִישְׁתָּקָאנְט אַ וְאָרט צוֹ זַאֲגָן, ער האָט נַאֲרָךְ רַעַצְיָלָט מִיְּן טַאַטָּן דַעְרָפּוֹן, אַן ער טַאַטָּע האָט מִיר גַעַנְעָבָן אַ פְאָטָש אַן גַעַנְעָט:

— ער אַיז טַאַקָּע אַהֲרָן-לִיְבָעָלָע, נַאֲרָךְ דַאֲרָפְסָט אַים נִשְׁתָּ אַונְטְּרַעְנְגַעְלָן אַ פּוֹס, ער זַאֲלָפְלָן.

דעַר זַיְרָע האָט זיך בִּימְלֻכְּוֹיְזָא אַפְגַעְוַיְוַיְנָט אַיְינְגְּנָצָן פּוֹן ר' שְׁטָאַטְיִישָׁע עֲנֵנִים, נַאֲרָאוֹ זי' האָבָּן באַראַפְט עַפְעַס האָבָּן צָום אַיסְפְּרָאַזְוֹנוֹק, אַיז מַעַן שְׁוִין פּוֹן ר' פְנִי גַעַקְמָעָן בְעַטְן דַעַם וַיְרָה, אַו ער זַאֲלָ שְׁרִיְבָן צָום אַיסְפְּרָאַזְוֹנוֹק. אַן יָעַנְעָרָה האָט אַלְעַגְעָן גַעַטְאָן, זַאַס רַעַר זַיְרָע האָט גַעַפְעָטָן.

נאר בשעה רעקרוט-ציטט, אויז די פאמיליע פון דעם אַרְיָנָגָעָפָאַלעֲנָעָם
רעקרות שטענרג נעקומען בעטן אוון זייןען באָך דער באָבען ביילע-ראָשע,
או זי זאל פועלן באָם מאָן, מען זאל באָפְּרִיעַן דעם רעקרות. זי זייןען
ニישט געיצאנגען זייןען פאָרָן אַיסְבָּאָרְשְׁטְּשֵׁיךְ אוון נישט פֿאָרְ קִינְגְּעָם פֿוֹן
די פֿנְגִּי, נאר פֿאָרְ דָּרָר באָבען. וְאָרוּם זי הָאָבָן גַּעוֹאָסְטַּ, אוֹ כָּאַטְּשַׁ
אַהֲרֻדְּלִיּוּרְ האָט וְזַרְ נִישְׁתַּ גַּעֲמִישְׁתַּ אַין דָּעַם נַאֲפָאָרְ, אוֹ נִישְׁתַּ עָרְ
וְיִסְ אַפְּיַלְ, וְעַמְעַן מַעַן האָט גַּעוֹהִיכְנָן נַעַמְעַן פֿאָרְ אַ וְעַלְנָעָרְ, נַאֲרְ אַזְוּ עָרְ
וְעַטְ זַאֲגַגְ, אוֹ דָעַם דְּאַיְוִינְ רַעֲקָרוּטְ, וְאַסְ מַעַן האָט שְׁוִין צְנוּגָנוּמוּעָן,
מוֹזְ מַעַן באָפְּרִיעַן, וְעַטְ מַעַן אִים גְּלִיאַר באָפְּרִיעַן אַהֲן שְׁוּם טָעָנָה
וְמָעָנָה; עַס וְעַטְ שְׁוִין נִיְזַן אַן אַנְדָּרְרַעְרַ אַוְתְּ זַיְן אַרְטַּ. עַס זַיְן שְׁוִין
גַּעוֹוּן אַוְעַלְכַּעְ פְּאַקְטַּן אַיְינְגַּעְ מַאֲלַ, דָּרְיְיבָעַר האָט מַעַן שְׁטָעָנָרִיגְ דָּרָר
באָבען באָזְיַנְטַ, אוֹן זי האָט פְּשָׁוֹט נִישְׁתַּ גַּהְאָט קִינְ פֶּחְ צַוְּ לְעָבָן.

קָאַפִּיטֵל אַ

זַאֲסְטָאוּוּעַ. — דַיְ גְּרוֹיסָעַ מַחְלוּקָתַה. — דַיְ שְׁבוּעָה. — אַוְסְנוּנָאָרֶת. — דַעַם זַיְדָנָם.
קָאַמְּפָ. — דַעַר שְׁלוּם. — דַיְ פְּרִיצִים מִטְשָׁרְפָתִים. — דַאַס שְׁמִיטָן פּוּעָרִים.

דַעַר זַאֲסְטָאוּוּעַ יְוָנָגָעָר דַוָּר אַיוֹ אַין פֶלֶל בַּאֲשָׁתָּאָנָעָן פָוָן גְּרוֹיסָעַ
אַינְטְּרִיוֹגָאנְטָן. וַיְיַ אַיוֹ גְּעוּוֹן גָוֵט אַיְפָן הָאָרֶצָן, וַיְיַ וַיְיַ גְּעוּוֹן גְּעוּוֹן גְּנוּרִים,
הָאָבָן וַיְיַ אַוְיְפָגָעָפָרֶט פְּרָאָסֶט, גְּרָאָב אָוֹן קִיְיָן וַיְיַ הָאָט וַיְיַ נִשְׁתָּאָמָעַ.
מַאְכָן אַינְטְּרִינָעָס אַין שְׁתָאָט — אַיוֹ בָאַ וַיְיַ גְּעוּוֹן אַמְּיַן סְפָאָרֶט.
הָאָבָן וַיְיַ נִשְׁתָּאָמָעַ גְּעָקָאנְטַ פְּאָרְגָּנָעַ, וַיְיַ אַהֲרֹןְלִיּוּעָרְ מָטַ אַלְעַ קִינְרָעָרְ לְעָבָן
פָוָן דַעַר אַרְעָנָרָעַ אַזְאָא בְּרִיאַתַּ לְעָבָן, פְּאָרְגָּוָאָס וַיְיַ מָעַן דַאַס לְאָוֹן אַהֲרָן
לְיוּעָרָן הָאָבָן אַזְאָא גָוֵטָם, בָּעַת עָרְ צָאָלָט פְּאָרְדָעָרָעַ פְּמָעַט נָאָר
קִיְיָן גְּעוּלָט נִשְׁתָּה; אָוֹן אָוֹס אַיוֹ גְּעוּקוּמָעַ נָאָהָעָט דַיְ צִיְמָת, וַיְיַ אַסְעָרְוָוָסָקָן,
דַעַר פְּרִיאַ, הָאָט בְּאַרְאָרָפַט קוּמוֹן צְוָפָאָרַן, הָאָבָן וַיְיַ וַיְיַ צְוָגָנָרִיָּת אַ
גְּנָאָנָעַ קָאַמְּפָאָנָעַ גְּנַיַּן צַו אַסְעָרְוָוָסָקָן אָוֹן וְאָגָּנָן, אַזְאָא וַיְיַ גְּבָעָן אִים דְּרִיְ
טוֹוֹנָט רַוְבָּל אַיְאָרַ, אַנְשָׁתָאָט דַיְ צְוָעָלָף הָוָנָרָתַ, וַיְיַ אַהֲרֹןְלִיּוּעָרְ
צָאָלָט. דַיְ קָאַמְּפָאָנָעַ הָאָט וַיְיַ גְּעוּשָׁטָרָקָט, וַיְיַלְמַעַן הָאָט גְּעוּאָסָט מִיטָ
וְעַמְעַן מָעַן הָוִיְבָט דַאַזְאָן צַו שְׁטְרִיאַתַן. צַו דַעַר דְּאַיְוָנָרָעַ קָאַמְּפָאָנָעַ
זַיְיַנָּעַ צְוָגָנָתָאָנָעַ אַלְעַ עַוְהָ-פְּנִימָעַ, אַלְעַ תְּקִיפָתַ, אָוֹן גְּשָׁלָאָסָן אַ
שְׁוֹתָפָהָ; אָוֹן וַיְיַ וַיְיַגְּנַעַן אַרְיַיָן אַזְאָא גְּדוּלָהַ, אַזְאָא וַיְיַ הָאָבָן וַיְיַ צְוָגָנָרִיָּת
אַפְּנָעָמָעַ דַיְ אַרְעָנָרָעַ מִטְגָּזָלָר, וַיְיַ מְעַן צְוָלִינָגַן זַיְעָרַ נָאָנָץ פְּאָרָעָמָן
אָוֹן עַמְעַן וַיְיַ אַפְּלִילַן גְּיַסְן בְּלָוֶט, אַבְּיַ דַיְ אַרְעָנָרָעַ וַיְיַ אַפְּנָעָנוּמָעַן וְעוֹרָן
בָּאַהֲרֹןְלִיּוּעָרַן.

אוֹ דַעְרָפָן אַיוֹ גְּעוּוֹאָר גְּעוּוֹאָר דַעַר וַיְיַרָע, אַיוֹ עָר גְּעָפָאָרַן צָום אַיְסָד
פְּרָאָוָנִיק אָוֹן אִים גְּעוּאָגָט, אוֹן עָר וַיְיַל וַיְיַרָע אַיְסְפָּאָרָשְׁטָקִיק. דַעַר
אַיְסְפָּטָאָוָנִיק אַיוֹ אַסְלָר גְּעָקָומָעַ קִיְיָן קָאַמְּנָנִיאַ, הָאָט אַפְּנָעָנוּמָעַ רַעַם וַיְגַל
מִיטָדַיְיַ בְּכָעָר בָּאָמַ אַיְסְפָּאָרָשְׁטָקִיק בָ. אָוֹן אַפְּנָעָנָבָן דַעַם וַיְיַרָע. אַיְצָט
הָאָט שְׁוִין דַעַר וַיְיַרָע אַגְּנוּעָה הָוִיְבָן אַרְבָּעָתַן. צָום עַרְשָׁתָן, הָאָט עָר
גְּשָׁקִיקַת דְּעַמְּטָנִיקָעַשׁ שְׁלָעָפָן בָאַ דַעַר זַאֲסְטָאוּוּעַ „אַפְּאַוִּיעַ“ דַיְ פְּאָנָעַן

מיט ר' לייכטער, מיט ר' זייןערס — אלע, וואס בא' ווי האט זיך נאָר געפונגען און זאנָאָר בעטגעוּאנָט, וואס רעריף אוּנָאָר קיִין? רעכט נישט געווען צו געמען. נאָר וועמען הערט דער זיירע? ער האָט דעם אַיסְטַּרְפָּאוֹנוֹן. רערביַה האָט ער איינגעפונגען אלטע חוכות, וואס ר' שטאט אַיז געליפֿן שולְדִיג, זויל ער, מען זאל דאס אַיצְט אַפְּפְּצָאָלְן און ר' גאנֶצע סומע מיט אַמְּאָל. ווירער האָט ער צונגעשטעלט יעדערן זעהר נרויסע אַפְּשָׁאָלְגָּעָן, וואס אַיז ווי טילזְיָיז אָומְמָעְלֵיךְ געווען צו געבען. אַיז געווארן אַין שטאט אַ מהומה און מען האָט זיך אַרְוָמְגָּעָהן, אַו מיט אַהֲרָן-לייעָר אַיז זיך זווער צו רַאֲנְגָּלָעָן. אַנגְבָּזְיָינָעָן זיך קעָנָן אַים פָּאַנְאַגְּנָעָן נישט נאָר יושרידיג: אַפְּגָּעָמָעָן בא' אַים אָמוּסְטַּרְפָּאוֹנוֹנִישָׁט ר' אַרְעָנְדָּר.

האָפָּן זוי געשיקט דעם رب צו אַהֲרָן-לייעָר למען השלים בעטן אַים, אַו ער זאל ווערן אַיסְטַּרְפָּטוֹשִׁיךְ, אַן זוי וועלְן רערביַה שׂוועָרָן מיט כל השבויות שבעלְם, אַו זועלְן ר' אַרְעָנְדָּר נישט אָוְסְרִינְגָּעָן. דער זיירע האָט אַפְּילוּ נישט געוואָלְט מַאֲכָן קיִין שלְם, נאָר דער טאָטְעָן מַיְנָעָר מיטן פָּעָטָר מַרְכִּידְלִיבְ, אַן אוּרְךָ דער זיירע ר' זוֹרְלִיט דער באָכָע בַּיְלָעָרָאָשָׁעָן — אלע האָפָּן זיך אַרְיָינְגָּלְעָנְט, מען זאל מַאֲכָן שלְם.

איו געליפֿן, אַו ר' אלע חַבְרָה-לְיִיט, וועלְכָעָה האָפָּן געהאָט ברעה אַיסְטַּרְפָּאוֹנוֹן דַּי אַרְעָנְדָּר, וואס זיינָען באַשְׁטָאָגָעָן, זוי דער זיירע האָט אַיסְטַּרְפָּאוֹנוֹן אַוְיף אַ צָּעֵטְלָ, פָּוֹן אַ זְּבָעָצִין פָּעָרְזָאָן, זועלְן שׂוועָרָן אַין גְּרוּסִין בִּיחָה המרש אין טליתום און קיטלען מיט סְפָּרִידְתּוֹרָות אַין ר' העטָט—מען זאל בל אָזְן שׂוֹפֶר אַן אַנְצִינְדָּן לִיכְטָ — אַו זוי וועלְן שׂוֹין מַעַר זיך נישט אָוְנטָרְגָּעָמָעָן צו טוֹן אַזְיָינָעָן עֲלוֹתָ רַעַם זיְדָן. דאס אַיז געווען פָּוֹן דַּי שׂוּרְעָטָשׁוּתָ שְׁבוּוֹתָ.

אַיך גְּרוּינִיק, זוי ר' גאנֶצע שטאט אַיז גְּקוּמָעָן אַין אַלְטָן בִּיתְהַמְּרוֹשָׁ. עַם האָט געהאָגָלְטָ מיט מענְשָׁן אַרְוּם בִּיתְהַמְּרוֹשָׁ אַוְיף דער גַּאֲסָ. דער זיירע אַיז גְּקוּמָעָן, ווען ר' "אַפְּאַצְיָעִי" אַיז שׂוֹן גְּעוּזָעָן, אַן מעַן האָט אַזְוִי גְּשָׁעוֹאָוִירָ, זוי דער זיירע האָט פָּאַרְגָּלְעָנְטָ. באָ דַּעְרוֹזְלְבָעָר שבעה אַיז גערעדט געווען, אַו נִישְׁתְּ בְּלוֹוִי זוי, נאָר קִיְּגָעָר טָאָר נִישְׁתְּ גַּין צו אַסְעָרְעָוָסְקִין אָוִיסְרָינְגָּעָן דַּי אַרְעָנְדָּר. אַוְיף מַאֲרָגָן האָט דער זיירע אַרְיָינְגָּעָשִׁיקָט אַ בְּרִיף צָוָם אַיסְפְּרָאוֹנוֹן, אַו ער זוֹיל וועָרָן אַיסְטַּרְפָּאוֹנוֹן. דער אַיסְפְּרָאוֹנוֹן, וועלְכָעָה האָט נְרוֹיסְאָרְטִינָג גְּעוּאָסְטָ פָּוֹן אלע, האָט איינְגָּעוּזְיָלָגָט.

דעם זיירע האָט מעַן אַבָּעָר דָּאָךְ אַוְיסָגָעָנָאָרָט. אַו עַם אַיז גְּקוּמָעָן ר' צִיְּטָ, אַיז אַסְעָרְעָוָסְקִין אַיז אַגְּגָעָפָּאָרָן, האָפָּן דַּי אַסְטְּאָוְוִיעָר גְּעַבְּרָאָכָט צּוּוִי אַירְן פָּוֹן בִּיאַלְיִיסְטָאָק, וואס זיינָעָן גְּעַנְגָּנָעָן צו אַסְעָרְעָוָסְקִין אַיז גְּעוּגָעָן גְּלִיךְ אַכְּצָעָן הַגְּרָעָתָ רַוְּפָל פָּאָר דער אַרְעָנְדָּר.

או עם איז נקומע דער זידע, פרענט אים אַסערעוזקי:

רו צאלסט אכצען הונגערט רובל?

ר' = האם רצער זיירע געזאנט.

בְּאַבִּי בָּנָי אֵין בְּאֵלֶיךָ פָּעָה עֲבֹתָה :

— אָמַע מְנוּנָמָם פִּיר הַנוֹּרְאָבָט רַוְּבָּל —

ויאמר אבישר בנו שלחנו האות הזרנוק וយונתן מטהרתו:

— בא מיר שפיטל נישט קיין ראליע דעטליכע הונדרערט רופל. זאל רדי ארענדע בליבן פאָרָן אלטן אַרענְדָּרָה. ער האָלֶט שווין אוֹי לאָנג באָ מיר דעַרְעַנְדָּרָה. זאל ער זי שווין האָלֶט פֵּל זומַן אוֹיך וועל לעפָּן...

האט ערד אונגעווין אויפצ'זון אין קאנטראקט מיטן פריז די אלע אפּ צאלונגגען, וואס שטאטט דראפט אים צאלן.

אין קאנטראקט האט ער נעפונען אין אַפְּצָאַל פֿוֹן פֿעַל, וְאַס אַוְן נִישְׁתָּאַרְיִינְגְּעַטְרָאָן גַּעוֹאָרָן. דַּאֲס האט אַים פְּרַיְּנַטְעַטְרָאָן ער האט אַרְיִינְגְּעַשְׁקָט צוֹ רַיְּ קְצְבִּים, אוֹ בָּאָס זַיְּ וּוֹלְעַן עַפְּסָם וְאַס קוֹלְעַן, זַאֲלַ מַעַן קְוּמָעַן צוֹ אַים גַּעַמְעַן אַס קְוּיְיטְלְ דַּרְיוֹף אַוְן אַפְּצָאַלְעַן נִינְצָגְן קְאַפְּיקָעַס פֿוֹן אַ נְרַוְּיסְעַר בְּחַמָּה אַוְן דַּרְיוֹסְגִּן קְאַפְּיקָעַס פֿוֹן אַ קְאַלְבָּ. רַיְּ קְצְבִּים שָׂוֵן גַּעוֹאָסְטָן, אוֹ קְוִים האט אַהֲרֹן-לְיַוְּעַר גַּעוֹהִיסְן, וּוְעַט עַס אַנְרַעַרְשָׁ נִישְׁתָּוֹן. האַפְּן רַיְּ קְצְבִּים אַוְיַּפְּנַעַהְיַבְּן דַּעַם פְּרַיְּזָ אַוְתָּ פְּלִישָׁ, וְאַס האט אַרְיִוְסְגְּרוֹפְּן אַזְּקָאַבְּהָה אַיְּ שְׁטָאָטָן, וְאַס זַיְּנְטָן קְאַמְּעַנְיָן שְׁטִיטָן, אַיְּ נְאָךְ אַזְּוִינָס נִישְׁתָּגְּעַן גַּעוֹעָן.

רי זאטראויער "אַפְּאוֹיעֵץ" האט אויפגענונגטעוועט דרי נאנצע שטאָט
וויי האט נישט אָווִי געארט, זאָס פלייש אַיז טײַערער, זוי דער עניין פון
טומל אונ געשער. אויב זוי האבן נישט געקאנט שטרײַטן; בעה דער
אָרְעֶנְדָּע, אָן וועלכער זאָס פֿעהָןְלָט נישט יוֹשְׁרָדִין, האבן זוי דָּאַ
געקאנט טוֹן, זאָס זוי האבן געוואָלט. דָּאַ געמען זוי זיך פֿלְוָרְשָׁט אָנוֹי
פֿאָר דער קרייזער פון דער נאנצער שטאָט. דָּי מְחֻלְקָה יְאָוִי גַּעֲזָרָן אָנוֹי
נְרוּיִים, אָוּ עַמְּה האט מְשַׁמְּ אָוְיְנָעָהָן, זוי אַ מְלָחָמָה. מְעַן האט אוֹפְּ
געהערט צו קוֹפֵן בְּרָאנְפָּן באָנוֹן. אַ בָּאנְגָּרָע פון מְפָצִין נְפָשָׁות אָיוֹ
אָרוּיִים פון שְׂמָאָט אָוּ אַרְיִינְגְּפִּירְט אַ פָּאָס בְּרָאנְפָּן, אַוְעַקְנָעַשְׁתְּעַלְתָּן אַיִּן
מייטן מאָרָק אָוּ פָּאָרְקוֹיפְּט פָּרִי פֿאָר אלְעָמָן.

ארום דער פאמס בראנפֿן האבן זיך אוינגעקליבּן אַ פָּרֶה הונדרערט מאָן. מען אויז געווען גרייט צו שלאָן זיך אויף טויט אוון אויף לעבען מיט אהָרְנוּדְלִיְוָרָם פָּאַלְיִיטִי. דער זוירע האָט גענומען באָט רישאַנְגָּע אַ רְּרִיסְנִיגּ נוֹיִם אוון באָט אַסְעָסָעָר אַ צָּעֵן רְעִסְאַמְּנִיקָּעָם אוון זַיְנָע צָוִי טַעֲנָשָׁן — חזקְלָאָן קִיוּזְקָעָ, אוון ער אויז מִיט זַיְנָע אַפְּנָעָמָעָן דִּי פָּאָט בראנפֿן. האָט מען זיך, פָּאַרְשְׁטִיטִיט זיך, גַּעַשְׁלָאָן, וְאָסָם עַמְּשָׁאָט אַוְיסְנָעָהָן אָמוֹת געהווער העסלִיךְ פָּאָר בִּידְעָ צְדָדִים.

דער זוירע האָט אַרְאַפְּנָעַבְּרָאַכְּט עַפְּעָם אַ שְׂרִיבְּעָר, אַיְנָעָם אַ טְוּעָרְסְּקִין, וְאָסָם האָט בְּאַרְאָרָפְּטִים אַלְעָ, טָאנְגָּן שְׂרִיבְּפִין פְּרָאַטְאַקָּאַלְעָן אוון אַזְעַקְשִׁיקָּן צָוִי אַיסְפְּרָאוֹנִיק. דִּי פָּאָט האָט מען פִּילְ מְאַלְ צְעַבְּרָאַכְּן יָאוֹן אַרְיְסְנָעָלָאָן דָּעַם בראנפֿן. אוון אַ צָּוִי שָׁהָא אָרוּם אויז שְׁוִין גַּעַשְׁטָאָגָעָן אַ נִּיעָ פָּאָס בראנפֿן, אַפְּנָעָהִיט פּוֹן אַ הּוֹנְדָרָעָט מְאָן, אוון אַלְעָ טָאנְגָּן האָט מען זיך גַּעַשְׁלָאָן.

דער זוירע האָט גַּעַשְׁקָט אַלְעָ פְּרָאַטְאַקָּאַלְעָן צָוִי אַיסְפְּרָאוֹנִיק, לִוְסָט זַיְנָע פָּאַרְלָאָן. זַיְנָע האָט גַּעַשְׁקָט מְסִירָה צָוִי גַּעַבְּרָאַנְטָאָר, אוֹ אהָרְדָּ לְיוּעָר בְּאַרְאַבְּעוֹוּט דִּי שְׁטָאָט פּוֹן אַ צִּיטְ מִיטְ יָאוֹן: ער נַעַטְטָ פָּאָזְעָלְכָּעָ זַיְנָע, וְאָסָם דָּעַר פְּרִיצָּה האָט דָּאָסָ נַיְשָׁט אַיִן קָאַנְטְּרָאַקְטָ אָזְעָ. זַיְנָע גַּעַבְּרָאַנְטָאָר האָט אַגְּנָעָפְּרָעָעָט באָסָ אַיסְפְּרָאוֹנִיק. עַנְעָר האָט מְסָאמָא אַפְּגָעָנְטָפְּעָרָט, אוֹ דָעַר אַרְעָנְרָאָר אוֹזָ גַּעַרְעָכָט, זַיְנָע זַיְנָע בְּוֹנְטָאַוְשָׁטְשִׁיקָּעָם. החָאָט מען אַגְּנָהָיָהָן שְׂרִיבְּפִין מְסִירָה אויף בִּירְן: אויף אהָרְנוּדְלִיְוָרָן אוון אוֹיפְּן אַיסְפְּרָאוֹנִיק, אוֹ בִּירְעָ טִילְן זיך מִיטְ רָעָם אָנְ-

גַּעַבְּעוֹוּטָן גַּעַלְטָ. דָעַר קְרִינְגְּ האָט זיך אוֹזְיִי אַזְוָעְנָצְוִינְגָּן אַ הָאָלֶבֶת יָאָר צִּיטְ; גַּעַנְצָעָ טָעָג אַיִן גַּעַוְעָן גַּעַשְׁלָעְגְּרִיעִין. נַאֲרָ אויף אוֹנוֹ האָט זַיְנָע גַּעַהְאָט אַ פִּינְגָּר אַרְיְפְּצָוְלִינְגָּן. אַגְּנוּעָר גַּעַנְצָעָ פְּאַמְּלִיעָ אַיִן גַּעַנְגָּנָעָן אַיִן נַאֲסָ אוֹן אַיִן בִּיחְדָּהָמְרָשָׁ, אוֹן קִיְּגָעָר האָט נַיְשָׁט גַּעַוְעָנָט אוֹנוֹ צָוָּגָעָן אַלְעָלָכָט זַוְּאָרטָ, וְאָרוּם דִּי אִימָּהָ פָּאָר אהָרְנוּדְלִיְוָרָן אוֹזָ גַּעַוְעָן וְעַהְרָ גְּרִוִּים.

פּוֹן גַּעַבְּרָאַנְטָאָר אוֹזָ דָּאָךְ גַּעַקְוּמָעָן אַ קָּאַמִּיסְעָ פּוֹן וְעַקְסָ פֻּרְוָאָזָן מִיטְן אַיסְפְּרָאוֹנִיק בְּרָאָשָׁ אַיְצְוּפְּאָרָשָׁן, וְעַרְ אַיִן דָּאָ שְׁוָלְרִינְגָּן אַוְן וְעַרְ נַיְשָׁט. גַּעַוְיְנִילְךָ, אַ פָּאָר זַיְנָע פָּאָר דָעַר קָאַמִּיסְעָ האָט שְׁוִין דָעַר אַיסְפְּרָאוֹנִיק גַּעַנְבָּעָן צָוָּגָעָן דָעַם זַיְנָע זַיְנָע צָוָּגָעָן פְּעַרְוָאָזָן פּוֹן דָעַר קָאַמִּיסְעָ: מַאֲכָן פָּאָ זַיְנָע אַזְעָט אויף סְטָאַנְצִיעָ פָּאָר צָוִי פְּעַרְוָאָזָן פּוֹן דָעַר קָאַמִּיסְעָ: פָּאָר אִים אוֹן נַאֲךְ וְעוֹמָעָן. פִּיר פֻּרְוָאָזָן וְעַלְן הַאלָּטָן קוֹאָרְטִיר באָסָעָסָעָר.

אַיִן קָאַמְּרָה האָט דָעַר זוּירָע אוֹיסְנָעַנִּיצְטָ אַלְעָ מִיטְלָעָן. קוֹרָם פָּל האָט עַר פָּאַרְוָפְּן צָוָּגָעָן זַיְנָע רָעָם המָוָאָן, וְאָסָם האָט שְׁטָעָנְרִיגָּ גַּעַהְאָלָטָן זַיְנָע צָר אָן

איו גרייט געווען צו גיין פאר אים איין פיער און אוּטאָסער. האט מען ווי געגען שנאפס לרוב. פֿאָרְפִּיסְן האָפַן זֶה מיט גענווען „פֿאָלְקָעְסַס“ — עס אייז געווען ליהורים. מען האט מיט זֶה אַיְנְגָעַטְעַנְטַע, ווי זֶה זֶה רֵידֶן, און מען האט זֶה אוּיךְ געגען פֿלְעַשְׁלָאָךְ שנאפס אהַיִם.

דער בְּנִיחַדָּר אֲוֹנוּרָעָר האט מיט זֶה אַגְּנַצְּן טָאגּ נְעַקְנָלְטַט, אוּוּסְדַּגְּלָעַט זֶה, ווי צוּ רֵידֶן, און רֵי, וואָסּ האָפַן קִיְּזַן רְוִישַׁת נִישַׁת גְּעַקְבָּאנְטַט, האט מען זֶה דִּירְטְּלִיכְעַד וּוּרְטְּרָעַר, וּאָסּ זֶה דְּאָרְפִּן אַנְן, אוּיךְ אַוְיסְגָּעַלְעַנְטַט. דער בְּנִיחַדָּר האט שְׂוִין גַּהְאָט מִתְּהֻלְּפָעָר לְעַרְעָמָס, וּוּלְכְעַד האָפַן אַלְעַז גַּלְלָעַנְטַט, ווי צוּ רֵידֶן, און דער בְּנִיחַדָּר אייז געווען דער נְאַטְשָׁאָלְנִיק.

דער זֶיְרָע האט גַּעַמְאָכְטַט אַ צַּעַטְלָפַן אַלְעַז וַיְיַנְעַ ערְוֹת אָוּן אַזְוּקְגַּעַשְׁקַט צָום אִסְפְּרָאוֹנוּק. זֶה וּוּדְרָעַר, דִּירְקְעַנְגָּר, האָפַן אוּיךְ גַּעַמְאָכְטַט אַ צַּעַטְלָפַן זֶיְרָעַ ערְוֹת אָוּן דָּאָסּ גַּעַהְאָלְטַט, בְּיוּ עַס וּוּטְקְוּמָעַן דִּירְקָאְמִיסְעַד, פֿאָר וּוּלְכְעַר זֶה וּוּלְעַן פֿאָרְשְׁטָעַלְן דָּאָסּ צַעַטְלָפַן.

דִּירְקָאְמִיסְעַד אָוּן גַּעַמְאָלְזַן קִיְּזַן בְּרִיסְק אָוּן גַּעַמְאָלְזַן זֶה צָום אִסְפְּרָאוֹנוּק. דער אִסְפְּרָאוֹנוּק האט אַפְּגַּנְהָאָלְטַט דִּירְעַרְטָעַנְטַט גַּעַטְלִיכְעַד טָאגּ בָּא זֶה. האט מען, זֶה דִּירְמָאָדָע אַיִּז, גַּעַגְעַסְעַן אָוּן גַּעַשְׁפּוֹלְטַט. אָוּן לְסֹוףּ האט עַרְמַט זֶה אַיְנְגָעַטְעַנְטַט, זֶה עַרְהָאָט בָּאָרָאְפַּט.

עַנְרָלִיךְ אָוּז דִּירְקָאְמִיסְעַד גַּעַקְוּמָעַן. דער אִסְפְּרָאוֹנוּק מִיט אַיְינָעַם פַּונְטַע דער קָאְמִיסְעַד זֶיְנָעַן פֿאָרְפָּאָרְן צָום פֿעַטְעַר מְרוּכְיַילְבַּן, אָוּן נַאֲדָפְרָעַנְטַט פְּעַרְוָאָן צָום אַסְעָסְעָר. רַעַם עַרְשָׁתָן טָאגּ האָט דער אַסְעָסְעָר גַּעַמְאָכְטַט אַז אַפְּיַצְּעַלְן מִיטָּאָגְן פֿאָר דִּירְקָאְמִיסְעַד, אָוּזְףּ מְאָרְגָּנְהָאָט זֶה זֶה דִּאָסְדַּעְלָעַ אַיְבְּעַרְגְּנָחָוֹרָת בָּאָסּ אִסְפְּרָאוֹנוּק, בָּאָמְרִיכְיַילְבַּן אַיִּז שְׁטוֹפָה. דָּאָסּ גַּעַלְמַט אַיְזָה רַעַם אִסְפְּרָאוֹנוּקִים מִיטָּאָגְן אַיִּז, פֿאָרְשְׁטִיטַיְתַּה זֶה, גַּעַוְעַן דַּעַם זֶיְרָנָס, אָוּן עַס האָט אַיִּסְטָאָקָעַ גַּעַקְעַטְעַנְטַט גַּעַגְגָּן, וּאָרוּם עַרְהָאָט נִישַׁת גַּעַשְׁאַלְעַוּט אַיְזָה דִּירְטְּיַעְרָסְטָעַנְטַט אַיִּז זֶה טִיְּעַרְסְּטָעַנְטַט וַיְיַנְעַן אָוּן קָאַנְאָקָן.

אַיְוִיפַּן דְּרִיטַן טָאגּ האָט דִּירְקָאְמִיסְעַד אַגְּנַהְוִיְּבַן צֶה פִּירַן דִּירְאַוְיסְדַּגְּלָעַט פֿאָרְשָׁוֹגְגַּן, זֶה וּוּלְכְעַר עַס אָוּז גַּעַקְוּמָעַן דִּירְגַּנְגַּעַט שְׁטָאָט מְעַנְשָׁן. דער קְלִיוּתְשָׁוֹאָטַה האָט אַוְיסְגָּעַרְוּפַן אַלְעַז ערְוֹת לְיוּטַן צַעַטְלָפַן, וּאָסּ דער זֶיְרָע האָט אַוְיפְּגַּעְגַּבְן. דִּירְאַזְגְּנַעַר עַרְהָוֹת האָפַן אַגְּנַעַטְעַלְטַט רַעַם אַסְעָסְעָרְלַט מִיטַּרְמַט זֶיְרָנָס, דַּעַם קָאְרִירָאָרָה, אָוּן עַס אָוּז גַּעַוְעַן גַּעַפְּאָקְטַט מִיטַּרְמַט עַרְהָוֹת. אַיְנְצִינוּיְיַיְהָאָט מען זֶה אַרְיִינְגְּנַעְרְוּפַן אַיִּין דַּעַם קָאְמִיסְיַעְצִימָה, זֶה אָוּן אָוּז זֶה בָּאָנְגָּנְעַן מִיטַּרְמַט זֶה זֶה אַיִּרְלָה: דַּעַם זֶיְרָנָס ערְוֹת!..

רי שטאטישע ערות אבער זייןען געתאנגען אויף דער גאט, געבן אסעך
סערס הוו. דרי טעג זייןען זוי אפגעשטאנגען אויף די פיס אונטערן רענן
און ווינט — עם איז געווען הערבסט-ヂיטט.

באמ אסעסער אין הויף איז שווין געווען צונגענרייט פאר די גויטיגע
ערות שנאפס מיט גוטער פארבייסונג. דרי שטאטישע האבן דאס, פארשטייט
זיך, נישט געהאט און זייןען פארהונגערט און פארמאטערט געווארן
ווארטנרג. דאס האט געוורקט שלעכט אויף די ערות, און זען מען
ואל נאך צונעבן, איז מיט דרי שטאטישע ערות, נאך אוץ לאנגן ווארטן,
או מען זיך גראָפ און שלעכט פאנאנגען, איז באמ איסחהערן זיך, האט מען
זוי געוידלט און פארשריען — ווועט זערן קלֵאָר די שוערט לאנע פון דעם
צד פון שטאט.

אין שטאט איז געווארן חושח, און דעם שלידיגן אין דעם האט מען
איינגעפונען דעם איספראַזוניק. דאס ערות זאנן פון שטאט איז אַנְגַּנְגַּן
ニシְׁט אַוִּסְׁגַּעֲהָרֶט גַּעְזָּאָרֶן.

דרער האט צום איספראַזוניק האט דערזיל געוואָקסן. און אַיְנָמָל,
בעה דער איספראַזוניק איז געאנגען פון אסעסער זיך אַוִּיפָּן סְטָאַנְצִיעַ
האט מען אים באָס צאמע גאניק פארזאָרֶפֶּן מיט שטיינער און בלְאָטָע.
דרער איספראַזוניק האט זיך שנעל אַרְיוֹפְּגָּעַכָּאָפֶּט מיטן צוֹוִיָּן טְשִׁינָּאַזְוָן
אַוִּיפָּן הוֹיכָן גאניק אין שְׂטוּב אַרְיָן, און די גַּאנְצָּע זְעָנָט זַיְנָעָן גַּעַזְעָן
פָּאַרְשָׁמִירֶט מיט קוּיט.

גַּעַזְעָן, איז באָלְד גַּעַקְוּמָן דָּרָר אַסְּעָסָר מִיט דְּעִסְּיאַטְנִיקָּעָם אָזָן
זְעָלָנָר. דָּרָר אַסְּפָּרָאַזְוָן אַזְוָן אַרְיָים אַוִּיפָּן גַּאנִיק אָז גַּעַהְיָסָן דַּי אַלְעַ
זְאָס זַיְנָעָן גַּעַתְּאָנָעָן אַוִּיפָּן מָאָרָק נָעָפֶט אַמְלָה, בִּינְרָן אָז אַפְּשָׁקָן
קַיְיָן בְּרִיסָּק. דָּעַם עַרְשָׁתָן האט מען גַּעַכְּאָפֶט אַמְלָה, שְׁלָמָה, אַשְׁלִימָמוֹל
אָז אַקְבָּצָן. אָז מען האט אִים גַּעַנוּמָעָן בִּינְרָן, האט עַר זיך גַּעַמְאָכָט זַו
חַלְשָׁן. דָּרָר עַולְמָה האט גַּעַנוּמָעָן שְׁרִיָּעָן, אָז שְׁלָמָה מַלְמָר אָז גַּעַתְּאָרָבָן,
די דְּעִסְּיאַטְנִיקָּעָם האָבָן דַּרְעָרָה גַּעַטָּע; דַּרְעָמָלְט האט דָּרָר אַסְּפָּרָאַזְוָן
גַּעַהְיָסָן אַרְיָינְגָּעָמָעָן דָּעַם מַלְמָר זַו חַזְקָל דָּעַם רֹופָא, אַז דֻּרְבְּיָאַינָּר
שְׁכָן. אָז מען האט אִים אַפְּבָעָר נִישְׁט גַּעַקְאָנָט דַּרְעָמִינְטָרָן בָּאָס רֹופָא, האט
דרער אַסְּפָּרָאַזְוָן גַּעַהְיָסָן, אָז מען זָאָל אִים גַּעַמְעָן צוֹוִיק אָז מָאָרָק
אַרְיָן אָז חַזְקָל זָאָל אִים מָאָקָן אַ קלִּיסְטָר... דָּרָר מַלְמָר האט זַיך
בָּאָלְד אַוִּיפְּגָּעַכָּאָפֶּט...

דרער אַסְּפָּרָאַזְוָן האט זַיך שְׁוִין מְכִין גַּעַוְוָן אַוְעַקְצָוְפָּאָרָן, אַיצְט, הַיִּסְט
עַם, האט עַר שְׁוִין נִישְׁט גַּעַהְאָט זַו טָוָן מִיט אָז אַסְּפָּרָאַרְשָׁוָגָן, נַאָר מִיט
„מִיאַטְמָעַשְׁנִיקָעָם“... אַלְוָא, אָז עַס נַאָר אָז אַנְדָּרָר דַּיְעָלָע.

זינען צונעפאלן אלע בעלי-הטום צום ווירג, או ער זאל ועהן די ריעעלע
צעריביג, או זי בעטן אים אובער, און דאס געלט, וואס ער האט געהאט
היוּק פאָר דער נאנצער צייט און אויך די אלע זינע קאָסטן — וועלן
אַים אומגענערט וועגן.

דער ווירג האט מיט זי נישט געוֹאלט אַריינינין אַן קײַן רײַר זען שלום.
זינען זי צונעפאלן צו מײַן טאָטן, צום פֿעְטֶעֶר, צום ווירג, ר' יּוֹדֵל, אַן
אַיבּערהוּיפּט, צו דער פֿאָבע בִּילְעַדְראָשָׁעַן. זי האָבּן אַווּוּ לְאַגְּנָג גַּעֲרָבָעַט
אַן גַּעֲבָעַטן פֿאָ דער משְׁפָחָה, בַּיּוּ מַעַן אַיז גַּעֲקָומָעַן צו אַ שלום. אַן
רֻעַם דְּאוּיַּין שלום האָבּן זיך גַּעֲנַעַמְּשִׂט וַיְתִינַּע מעַשְׂנָא אַוְיךְ. די
ערשטע פֿאָר שלום אַיז גַּעֲשְׁטָאָגָן דַּר טִיעָרָע האָצִינָע פֿאָבע בִּילְעַדְראָשָׁעַן.
נַאֲכָן שלום האָט מַעַן אַהֲרֹן-לוּעָן אַריינינעטראָאנַן דַּאֲסַ נַאֲנַעַט גַּעַלְתָּן,
לוּוּט דער רַעֲכַעַנְגָּן, וואָס ער האָט דַּרְעַלְאָנְטָן, אַן מַעַן האָט אַנְגַּעַשְׁרִיבָן
אַ פְּחָבָן, אַז מַעַן אַיז זיך מַוחְלָא אַיְנָעַ רַי אַנְגְּרָעָרָע. עַס האָבּן זיך אַונְטָרָדָן
נַעֲשְׁרִיבָן אַ זַּעֲכִינְג פֿעְרָאָן אַונְטָרָן פְּחָבָן, וְאַז עַס אַיז גַּעֲוָעַן גַּעַוְאָטָן,
אוֹ זַי וּוּלְעַן אַים קִיְּנָמָל נִשְׁתָּוּת זיך דַּרְעַנְגָּן אַן קִיְּן זַאֲךְ אַן וּלְעַן נַאֲךְ
אַים שְׁטוּנָדָרִינְג קַוְמָעַן צו הַיְלָף, וְעַן ער וּוּט זַי דַּרְאָפָּן. דַּרְמָטִיט האָט זיך
די מַהְמָּה גַּעֲנָדָרָנְט, אַן דער אַפְּצָאָל פָּוּן פָּעַל אַיז אויך צַעֲרִיבָן גַּעַוְאָרָן
נַאֲכָן שלום.

אַיצְט האָט דער ווירג גַּעַלְעַנט פִּיל מִיה בְּאַמְּסַ אַיסְפְּרָאָזְוּנִיק, אַז יַעֲנַעַר
זַאֲל וְעהַן רֻעַם גַּעַנְצָן עַנְיִן מַאֲכָן צו גַּנְּאָרְנִישָׁט; די פֿאָפְּרִין זַיְנָעַן נַאֲךְ
גַּעַוְעַן אַפְּיָלוּ אַין בְּרוּסִיק, וְוַיְיל די קָאָמִיסִיעַ האָט נַאֲךְ נִשְׁתָּוּת צַוְּנִיפְּגַעַשְׁתָּעַלְתָּן
רֻעַם אַיסְפְּאָרְשָׁוְנְגָּס-מַאְטָרִיאָל, אַן דער ווירג האָט גַּעַפְּוּלָט בְּאַמְּסַ אַיסְפְּרָאָזְוּנִיק.

פָּוּן דַּעֲמָאָלָט אַיז שְׁוֹן דער שלום נִשְׁתָּוּת גַּעַבְּרָאָכְן גַּעַוְאָרָן. דער ווירג
הַאָט זיך גַּעַפְּרִיט זַיְנָעַן גַּעַשְׁעַפְּטָן, אַן אַז די שְׁטָאָטָטָה האָט אַפְּרָאָרְפָּט עַפְּעַם
פַּאְרְרִיכְטָן אַ שְׁטָאָטִישָׁע זַאֲךְ, האָבּן זַיְדָר אַים אַלְעַז אַוְיסְנָעָפְּרִיט.
מִישְׁן זיך אַין שְׁטָאָט-זַאֲכָן, האָט ער זיך אַפְּסָאָלָט אַפְּגַּנְּוָאָטָן.

אַזְוִי האָבּן מִיר גַּעַהְאָלָטָן די אַרְעָנָדָע בְּיַוָּן פּוֹלִישָׁן אַוְיְפְּשָׁטָאָנָר פָּוּן
1863-טָן יָאָר, וְעַן עַס זַיְנָעַן בְּטוּל גַּעַוְאָרָן אַינְגַּאנְצָן די אַרְעָנָדָע פָּוּן
די פרִיצִים.

וְזַי גַּעַוְאָנְט, האָט מִיר דער ווירג לִיב גַּעַהְאָט, וְוַיְיל אַיךְ בֵּין גַּעַוְוָעַן אַ
אַינְגָּל, וואָס האָט גַּעַהְאָט אַ טְבָע זיך צְוָהָעָרָן, וואָס גַּרְוִיסָּע רַיְרָג,
וְאָס דער ווירג רַעַטְמִיט מַעַשְׂנָא, אַן פְּאָלָגָן, אַלְעָמָעַן אַיז גַּעַפְּעַלְן גַּעַוְאָרָן,
וְאָס אַיךְ שְׁטִי אַיז קוֹק יְעָרָעָן אַין מַוְיל אַרְיָין, וְאָס יַעֲנַעַר רַעַטְמִיט, אַן
הַאָבּן גַּעַוְאָסָט אַלְעַ פְּרָטִים פָּוּן דער נַאֲנַצְעַר מַחְלָקָה.

או דער זיירע אויז געפֿאָרֶן צו אַ נָּהָעֵנְטָן פְּרִיעַץ, האָט ער לִיב גַּעַחַצְתָּן
מיר מיטצְנוּמָעָן אוֹן האָט אוֹרֶן לִיב גַּעַחַצְתָּן מִיטְמֵר צוֹ רִירְדָּן אוֹן דָּרְצְיָילְטָן,
וְאָסָם עַמְּפָאָסְטָן פָּאָר אַ קִינְגָּר, גַּעֲדִינְגָּק אִיךְ, אוֹ מִיר זַיְנְעָן אַמְּפָל גַּעַקְוּמָעָן
קִיןְגָּרִים עַנְיִנְטִישָׁן, אַזְּאָה הַיְּתָף, צָוָם פְּרִיעַץ (אַיךְ האָבָּא פְּאַרְגְּנָעָסָן), וְיִיְמָעָן רַופְּטָם
אִיסָּם). זַיְנְעָן מִיר צַוְּגַעְפָּאָרֶן צָוָם פָּאָלָאָצָל אַזְּוִינְגָּר אַיְינָס נָאָר מִיטָּאָגָן,
אוֹי גַּעַשְׁטָאָנָעָן דָּרָר קָאָמִיסְאָר גַּעַבְּן נָאָנִיקָּן, פְּרִעְנְטָמָעָן דָּרָר זַיְדָעָן:

— וְאָוֹ אַיזְּ דָּרָר פְּרִיעַץ?

וְאָנָט יַעֲנָעָר מִיטָּאָ שְׂמִיכְלָן:

— ער שְׂמִיכְטָן עַרְשָׁת אַ גַּוִּי פָּאָרֶן עַסְּן ...

עם טְרֻעְפָּט אַמְּפָל, אוֹ דָּרָר פְּרִיעַץ האָט נִישְׁתָּחְתִּין אַפְּעָטִיט צָוָם עַסְּן,
שְׂמִיכְטָן ער אַפְּ אַ פְּוּעָר, עַסְּטָן ער שְׂיוֹן דָּרְנָאָךְ גַּעַשְׁמָאָקָעָה.
מעַן האָט אָנוֹ אַרְיִינְגְּבָעָטָן אַיְן אַ צִּימְעָרָה; מִיר האָבָּא גַּעַזְוָאָרָט אַ שְׁעה
צִּיטָּה. דָּרָר פְּרִיעַץ אוֹי גַּעַקְוּמָעָן אַ צְּהָעִיצְטָעָר אָנוֹ אַ רְוִיטָעָר, רִי אַוְיָנָן
הַאָבָּא אָסָם גַּעַבְּרָעָנָט, נָאָר אַזְּ ער האָט דָּרְעוֹרָהָן דָּעָם זַיְרָן, אוֹי ער
פְּרִילִיכְעָר גַּעַזְוָאָרָן אוֹן האָט אִים גַּעַנְעָבָן רִי האָגָט.

— יַאֲקָ סְיַע מָאָ, פָּאָן קָאָטִיקָּן, מָאָיְ קָאָכָּאָן. וְוָרָר אַיזְּ דָּאָס אַינְגְּנָעָלָעָ?

— דָּאָס אַיזְּ מִיְּנָס אַן אַיְינְקָל, — וְאָנָט דָּרָר זַיְדָעָן.

נִיטְמָר דָּרָר פְּרִיעַץ אַ גַּלְעָט פָּאָרֶן בָּעֵקָל אָנוֹ וְאָנָט:

— אַזְּוִי יַיְגָן בִּיסְטוֹ אָנוֹ האָט שְׂיוֹן אַזְּאָ שְׂיוֹן אַיְינְקָל.

זַיְיָנָעָן בָּאָלָר אַרְיִינְגְּבָעָטָן אַיְן אַ צְּוּיְוָתָן צִּימְעָר אָנוֹ אַפְּגָנְעָרָעָט
וְעָנָן זַיְעָרָעָן גַּעַשְׁעָפָטָן. דָּרְנָאָךְ זַיְנָעָן מִיר אַזְּוּקְגָּבְּאָרָן.

אַיךְ האָט נִשְׁתָּחְתִּין פְּאַרְשְׁטָאָגָן, וְאָסָם דָּרָר קָאָמִיסְאָר האָט דָּרְצְיָילְטָן
דָּעָם זַיְרָן וְעָנָן שְׂמִיכְסָן, אָנוֹ אַיךְ האָבָּא אַיְפָּן וְעָנָן גַּעַפְּרָעָנָט דָּעָם זַיְרָן:

— וְאָסָם אַיזְּ ער דָּאָס אַזְּוִי אַרְיִינְגְּבָעָטָן, דָּרָר פְּרִיעַץ, אַ רְוִיטָעָר אָנוֹ
צְּעָקָאָכְטָן? וְאָסָם פָּעַלְתָּ אִים?

הַאָט מִיר דָּרָר זַיְדָעָן דָּרְצְיָילְטָן אַ לְּאָגָנָע גַּעַשְׁכְּמָטָע פָּוָן דִּי פְּרִיצִים אָנוֹ
דִּי פְּוּעָרִים, אָנוֹ אַיךְ האָבָּא וְזָקָר דָּרוֹוָאָסָט פָּוָן לִיְבְּדִקְגָּעָכָט אָנוֹ פָּוָן צְרוֹתָה,
אָנוֹ פָּוָן דָּעָם, וְיִאָזְוִי מַעַן שְׂמִיכְטָן דִּי פְּוּעָרִים אַחֲנָן אַ שְׁוָם רְחַמְנוֹת,
אָנוֹ נָאָר, אָנוֹ נָאָר אַזְּוִינָעָן וְאָכוֹן. האָבָּא אַיךְ גַּעַזְוָאָנָט צָוָם זַיְרָן:

— גַּלְעָט שְׂמִיכְטָן אַ מעַנְשָׁן אָמוֹיְסָט. וְיִיְהָאָט ער דָּאָס קִיןְגָּרִים מָוָא
ニִשְׁתָּחְתִּין פָּאָר גַּעַטָּן, אָנוֹ וְיִיְהָאָט מַעַן דָּאָס אַזְּאָ שְׁטִינְגָּרָן הָאָרֶץ. אַיךְ וְאָלָט
מִיט אַזְּאָ פְּרִיעַץ נִשְׁתָּחְתִּין לְגַעַחַנְלָטָן.

הַאָט דָּרָר זַיְדָעָן גַּעַשְׁנְטְּפָעָרטָן:

— אַוְיָב אַזְּוִי, דָּרְאָרָפָּן מִיט קִיןְגָּרִים פְּרִיעַץ נִשְׁתָּחְתִּין האָגָנָלָעָן. מַעַן מוֹ
אָפְּעָר, מַיִן קִינְגָּרִ לְעָבָן, וְאָסָם וְאָלָט מַעַן טָוָן?

איינמאל בין איך געפָּרָן מיטן זיידן קיון פרוסקע צו ווילויננסקין. או מיר זיינע נוקומען צופָּרָן, או רער פְּרִיךְ מיטן זיידן גענאנגען אין ברוי, וואו מען האט געמאכט בראנפַּן, און איך בין ימיטגענאנגען. נעפַּן ברויו האט דעםאלט אַ גַּוִּי גַּעֲהָאָקָט הַאַלְּזָן, נַאֲרַ וַיְיַהְיֵה רַעֲזָעָהָן דַּעַם פְּרִיךְ, האט ער אין רער נַךְ אַזְׁעָקָנְעָזָפַּן דַּי הַאָק אָן יַהְאָט וַיְיַהְיֵה גַּעֲבָן אַ שְׂطָלֶל אֹוִיף אַ בְּלָאָסָר, אַ טְוִיטָעָר, מִיט אֹזָא צִימָעָרְנִיש אָן נַחַט, פְּונְקַט וַיְיַהְיֵה וַאֲלָט דַּעֲרוּהָן אַ וַאֲלָת. דַּאֲס אָזָו עֲפָעָם גַּעֲוָעָן אַ שְׁרַעַק לִיכְעָס צְעָנָע, אָן איך וּוּלְעָס קִינְמָאָל נִשְׁתַּפְּאָגָעָס. דַּעַםאלט וַהֲבָא איך רַיְתְּלִיךְ גַּעֲוָהָן, וַאֲס הַיִּסְטָ פְּרִיךְ אָזָן וַאֲס הַיִּסְטָ פְּוִיעָר, וַיְיַבְּכָנָעָכְט. אָן נַאֲר אַ שְׁרַעַקְלִיכְן פָּאָל גַּעֲרִינְק אִיךְ, וַאֲס הַאָט אֹוִיף מִיר גַּעמאכט נַאֲר אַ שְׁטָאָרְקָעָרָן רַוְשָׁמָן, אֹזָו אָזָו מַדְעָמָט נַאֲר אַזְּמָט דַּוְרָק אַ קָּלְטָן, אַזְּ אַזְּ דַּעַרְמָאָן מִדְעָמָט אַזְּ אַזְּ.

אָן דַּעַמְוּלְבָן יָאָר, האט דַּעַם פְּרִיךְסְּ קָאָמִיסָּאָר פָּאַטְשָׁאָשָׁע, אַ הַוִּיכְעָר אָן אַ גְּרָאָבָעָר גַּוִּי (ער האט גַּעֲמוֹת וּוּנְגַּן אַ צְׁעוּלָה פּוֹרָה), פָּאָרְרִיכְט דַּי גַּרְעָבְלָע מִיט דַּי דְּרִיךְ בְּרִיקְן, וַאֲס צְׁוּיְשָׁן קָאָמְעָנִין אָן יַאֲסְטָאָחוּע. ער האט גַּעֲהִיכְן אַרְוִיסְפָּאָרָן פִּינְגְּ הַוּנְרָעָרֶט פּוֹרָן מִיט ער אָן יַצְּוִיְינָן צְוָאָפְּרִישְׁטִין דַּי גַּרְעָבְלָע, וּוּלְכָעָה האט וַיְיַהְיֵה אַיבְּרָגְנָעָרִיסְן פְּאָרְפָּסְחָ אִיךְ גַּרְיוֹסָעָרָס. שַׁבְּתָה, גַּעֲרִינְק אִיךְ, אֹזְיָנְגָעָר צָעָן, בֵּין איך גַּעֲנָנָנָעָן וְעָהָן, וַיְיַהְיֵה מִיט פָּאָרְרִיכְט דַּי גַּרְעָבְלָע אָן וַיְיַהְיֵה אַלְעָלָ פּוֹרָן הַאָבָן גַּעֲרָאָכְט דַּי נַוְיִטְיָנָע מַאֲטָעָרִיאָלָן. פָּאַטְשָׁאָשָׁע אָזָו גַּעֲשָׁאָנָעָן אָן האט נַאֲכָנָעָקָות. נַאֲר אָזָן פְּוִיעָר אָזָו גַּעֲקוֹמָעָן שְׁפָעָטָעָר מִיט אַ שְׁעָה. פָּאָלְדָה האט אִים פָּאַטְשָׁאָשָׁע גַּעֲהִיכְן וַיְיַהְיֵה לִיְגָן, אָן גַּעֲמָעָרְגָּן בָּאָ דַּעַמְוּלְבָן פְּוִיעָר דַּי בִּיטְשָׁ, וַאֲס יַעֲנָעָר האט גַּעֲהָאָט צָום פֻּעָּר, נַאֲרָע אַ נּוֹטָע יַבִּיטְשָׁ, האט אִים פָּאַטְשָׁאָשָׁע אַלְיָיָן אַרְיוֹנְגָּעָשָׁמִיםָן. בָּאָס פַּוְפְּצִינְסְּטָן שְׁמֵיָּה אָזָו רַעַר פְּוִיעָר גַּעֲלִיפָּן טְוִיט. פָּאַטְשָׁאָשָׁען האט עַס אַבְּעָר גַּעֲרָנִישָׁט גַּעֲרָטָן, אָן וַיְיַהְיֵה בְּלָוִינְגָן האט ער גַּעֲהִיכְן דַּעַמְוּלְבָן פְּוִיעָרָס וּן מִיט זַיִן וַיְיַבְּכָל אַזְּוּעָקְפִּרְוָן אֹוִיף דַּעֲרָעָלְבָעָר פּוֹרָן דַּעַם מַה... קַיְנָעָר האט גַּעַשְׁגָּט גַּעֲטָאָרָט וְיַיְנָעָן אָן קַרְעָכְטָן...

אִיךְ בין צְמָאָל מִיטָן זיידָן גַּעֲוָעָן אָן אַ הַוִּיתָ, אַ פְּאָרְפָּסְטָ פּוֹן קָאָמְעָנִין. רַעַר מַאֲיָאנְטִיק אָזָו אַפְּיָלוֹ אַ קְלִיְינָר גַּעֲוָעָן. וַיְיַהְיֵה פְּעַלְדָעָר מִיט לְאַנְקָעָם, נַאֲר דַּי עַרְד אָזָו גַּעֲוָעָן "עֲפָרוֹת וְהַבָּ", אַ הַוּנְרָעָרֶט דַּעֲסִיאָטִין מִיט נַרְוִיסְאָרְטִינְגָּעָנָע גַּעֲרָטָנְגָּר, אַ קְלִיָּן רַיְין וַאֲסָעָרָל מִיט פִּיש אָזָן דַּאֲס פָּאַלְאָצָל אַפְּיָלוֹ אַ קְלִיְינָס, נַאֲר אַ שִּׁינְס.

אַזְּוּעָקְפָּאָרְנְדִּינְגָּפָּן דַּעַם הַוִּיפָּל, הַאָב אִיךְ גַּעֲוָאָגָט, אָזָו עַס אַזְּ אַזְּ מִיר וְעַהְרָע גַּעֲפָּעָלָן אָזָן עַס אַזְּ אַזְּ נִשְׁתַּפְּאָגָעָס. האט מִיר דַּעַר וַיְיַדְע

דרערצ'ילט, או מיט נײַן יָאָר צוֹריַק אוּזְ רָא גַּעֲזָעָן אָן אַנְדָּרֶר פֿרִיעַ, וְאָסֵחַט קִיְּזַן קִינְדָּרֶר נִישְׁתַּגְּהָאַט, הָאָט עָרְ פָּאוּן טִוְּיט גַּעֲשִׁיקַט רָוּפַן דָּעַם גַּלְּחַ אָן דָּעַם זַיְרַן צַו שְׂרִיבַן אַ צֻּוָּה אַין זַיְירַ גַּעֲגַּנוּאָרַט. דָּעַר דָּאָזְגַּעַר פֿרִיעַ הָאָט נַאֲךְ גַּעֲהָאַט מַאיָּאָנְטָקָעַס אַוְיסְּעַר דָּעַם. הָאָט עָרְ דָּאָס מַאיָּאָנְטָקָל סְטַאַרְשַׁעַׁזְ אַ גַּעֲזָלַט אַוְעַקְשִׁינְקַעַן דָּעַם זַיְרַן, דָּעַר זַיְירַ הָאָט זַיְךְ אַבְּעַר פָּוּן דָּעַם אַפְּגַּעַנְיאָגַט. הָאָט אַים דָּעַר פֿרִיעַ אַפְּגַּעַנְשְׁרִיבַן דְּרִיְּ טַוּוֹנַט רָוּבַל גַּעַלְתַּ.

— אַיְצַט, — וְאַגְּטַ דָּעַר זַיְרַע, — וְאַלְּטַ אַיךְ גַּעֲרָגְגַּעַן דָּעַם מַאיָּאָנְטָקָל אַין אַרְעַנְדָּר, וְיַיְלַ עַס אַיְזַעְפַּן שְׁטָאַט, אַון וְאַלְּטַ גַּעֲרָגְגַּעַן טַוּוֹנַט רָוּבַל אַ יָּאָר ...

אוּוֹפַ מִיְּן פְּרָאנְגַּע, פָּאָרוֹאָס הָאָט עָרְ נִישְׁתַּגְּהָאַט הָאָפְּנַן אַואַ שִׁינְגַּעַם מַאיָּאָנְטָקָל אַוְמִיסְט, הָאָט דָּעַר זַיְרַע גַּעֲנַטְפְּרַעַט, אוּזְ עַס אַין עַפְּעַס דָּעַמְּאַלְּט גַּעֲזָעָן אַ חְרַפָּה צַו וְאוֹגְגַּעַן אַין אַ חְוָת, נִישְׁתַּגְּהָאַט אַין שְׁטָאַט. אַין צְוֹאָנְצִיגְ יָאָר אַרְוָם, נַאֲךְ דָּעַר פְּיוּרִים-בְּאַפְּרִיאָוָגְ אַון נַאֲכַן פְּוּלִישַׁן אַוְיַּפְּשַׁטְּאָנָר, הָאָט דָּאָס טַאָקָעַ דָּעַר זַיְרַע גַּעֲהַאְלָתַן אַין אַרְעַנְדָּר אַון גַּעֲצַלְטַ פְּוּפְצַעַן הוֹגְרָעַט רָוּבַל אַ יָּאָר.

קָאַפִּיטָּל XI

מיין מוטער. — ר' לויווער. — טיין מוטערס ליידן. — דער קאמענצער רב. — דער באבעט עטה.

מיין מוטער אויז געווען באם זוירן אין הויז זוי. און אונשייקעניש פון נאט. ווי האט זיך נישט געפֿאַט צו דעם הויז. זוי אויז געהארעווועט געהוארן בא אואָטְאַטְן, ווי ר' לויווער נראָטְנֶעֶר, זוּאָס ער האט אין עלטער פון אַקט יַאֲרֵ שׁוֹן נִשְׁתְּ גַּעֲקָוֹט אַיִּיף וַיְיִבְּעָר, אָן בְּעֵמָה; ער אויז געווען אין גראָטְנָע מָוְרָהָהָרוֹאָה, נָאָר וַיְיִזְׁחַר ר' הַלְּפָרִיר, זוּאָס אויז געווען ר' חַיִּים וְאַלְאָוְשִׁינְגֶּרֶס אַיְירָעָם, פְּלָעַנְטָ אִים אַין גָּאָס נִיְּזָן אֲשֶׁר פָּאָרָאוֹים אָן אַזְּוּקְטְּרִיבְּן אַלְעָ וַיְיִבְּעָר פָּוּן טְרָאַטְוָאָר.

און אָוּ זַיְעָר זַיְעָר, ר' לויווער, פְּלָעַנְטָ נִיְּזָן אַלְעָ פְּרִיטָאָג אַין באָרְיִין, האט ער זיך אַיסְמָנְטָאָן גַּעֲפָנְטָן דַּיְאַרְיָעָמָה לִיְּטָה. אָן אָוּ ער האט דָּרְרָעָהָן בא אָרְיִמְאָן צָעִירִים גַּעֲנָעָן שְׁטִיוֹלָה, האט ער זיך מִיטָּ אִים גַּעֲטִוְישָׂתָה, אָוּי אָוּךְ מִיטָּ אֲצָעִירִין הָעָמָר, הוֹיְזָן; ער האט אַזְּוּקְטְּנְגָּעָפְּנָעָן דַּעַם אָרְיִמְאָן דַּיְאַיְגָּעָנָע אָוּ אַגְּנָעָטָאָן דַּעַם אַרְמָאנָס. קָוְמָעָנְדִּיגְ אַהֲיָם, פְּלָעַנְטָ אִים דַּיְאַבְּאָעָ נִשְׁתְּ דָּרְקָעָנָעָן, קְרוּעָ-בְּלָעָע, אַוְיְסָעָר דַּעַרְ קָאַפְּאַטְעָ מִיטָּן שְׁטְרִימָלָ. דַּאָּס האט ער שַׁוִּין נִשְׁתְּ גַּעֲטָאָרְטָ טְוִישָׂן, אָוּיְזָהָאָט ער גַּעֲזָאָנָט. רַי פְּאָבָעָ, גַּעֲוַיְנִילָּר, פְּלָעַנְטָ פָּאָר אָוּנְיִינָעָ מַעֲשִׂים אָוְנְטָעָרְשִׂיעָן, דַּאָּס אויז געווען פָּאָר אִיר אָזָא הָוְצָאהָ, זוּאָס אויז נִשְׁתְּ גַּעֲוָעָן נָאָר דַּיְ פָּהָות נָאָר, זַוְּאָרָום שְׁטָאָט האט אַין יַעֲנָעָר צִיְּטָן גַּעֲנָעָן דַּעַם רָב וַיְיִנְגְּשָׂ שְׁכִירָהָתָ, אָוּי אָזָוּ זַיְעָר האָפָּן קִוִּים גַּעֲהָאָט צָוָם לְעֵבָן; אָן אָזָוּ זַיְעָר גַּעֲמָעָן דַּעַם מָאָן אַלְעָ פְּרִיטָאָג נִיְּעָ מְלָבְּשִׂים, וּוּטָ אִיר אַיִּיף דַּעַם דַּעַרְ קָאַפְּ נִשְׁתְּ סְטִיעָן. ער פְּלָעַנְטָ וּזְ אַבְּעָר בָּאָרְוִהִין דָּרְטָמִיטָ, זוּאָס דַּעַרְ אָרְיִמְאָן. דָּרָאָף בִּילְכָּעָר האָפָּן גַּוְטָע שְׁטִיוֹלָה, אַיְרָעָר ער, וַיְיִלְיַעְנָעָר דָּאָרָף, נִיְּזָן פָּאָרְדִּינָעָ גַּעֲלָטָ; אַין אֲ צָעִירִים גַּעֲנָעָמָן מְלָבְּשִׂים אַוְן צָעִירִים גַּעֲנָעָהָיִן קָאָן ער דָּאָרָף זַיְעָר, גַּעֲרָשְׁטָנָס, פָּאָרְקִילָּן, אָוּן, צְוּוִיתָנָס, קָאָן מַעַן נָאָר אַין אָוּנְיִינָעָ בְּנָדִים לְאַגְּנָעָ נִשְׁתְּ זַוְּכָן קִיְּזָן אַרְבָּעָטָ.

די באבע האט אים נישט געהאלט מעער זיין, פלענט זי ארין צו אויר אין צימער און ווינען. די זאך איז אבער באזואסט געהאלט אין שטאט. האט זיך געפונגען אַ גביה, זאָס האט זיך געהאלטן פֿאָר אַ קרוב, און יונער פלענט שווין דער באבען פֿראַנטאג פֿאַרנְאַקט אַרְיְנְשִׁיקְן מלפושים, אויב דער רב האט זיינע צעטילט.

ער האט געהאלט אַ סְקָרְסְּפְּרִים, זאָס האט רעדנְרִיךְט אַין די טוינטער רובלט. די דָּאַיְגָּעָס סְפְּרִים האט ער גערשנט פֿון פֿאַטער : ר' יְהֹוּקָאֵל אַין פֿון שׂוּעָר ר' הַלְּלָא, אַין זי האבן פֿול גַּעֲמָאַכְטָה די שׂוּבָה.

דאָס רוב פלענט ער זיכן אַין אַ צימער מיט אַ פֿאַרְקִיטְעַלְטֶעֶר טיר אוון פלענט לערגנען. אַין צימער אַין געווען אַ קלְיִין טירעלע, זאָס ער פלענט עפּגעגען, זיינע זיינ זויב, די רבִּיצְיָן האט אַנגְּנְעָקְלָאָפְּט. וווען זויבער זיינען געקומען מיט אַ שאַלה, האט רְבִּיצְיָן אַוְיסְגָּעָהָרְטָה די שאַלה אַין אַיבְּעָרָה געגעבן דעם מאָן דורךן טירעלע, אַין ער האט שווין דערבי געפסקענט. אוּס אַין געווען אַ טְרָפּוֹתְשָׁאַלה אַדְרָעָר אַ שאַלה מיט עופות, פלענט אַים די רבִּיצְיָן דערלאָגְעָגְעָן דורךן טירעלע דעם אַכְּיָעָטְט פֿון דער שאַלה, אַין ער האט אַיבְּעָרָהָרְטָה אַין געפסקענט. די רבִּיצְיָן אַיְזָין דעריבער געווען אַ גְּרוּסְעָר בְּקִי אַין שאַלה אַין אַמְּטִינְסְּטָן פֿולענט זי אַלְיִין פֿסְקָעָנָן. דער מאָן פֿולענט זי אַוְיסְפְּרוּבָן, אַין שְׁפָעָטָר האט ער אַיר אַרוּסְגָּעָגְעָן סְמִיכָה צו פֿסְקָעָנָן די גְּרִינְגְּעָרָה שאַלה. זי האט אוּס געאנט גוט לערגנען אַ בלְאַט גְּמָרָא, מען האט זי, געהאלטן אַפְּלִיאָו פֿאַר אַ לְמָרָן.

דרער זייר ר' לייער פֿולענט נאָר קְרִיאַתְשְׁמָע אַין שְׁמוֹנָה-עֲשָׂרָה דְּצָוָנוֹן מיטן עילם. דָּאָס אַיְזָין געווען פֿאָרָן עולם שׂוּעָר. מען האט גְּרָאַרְפְּטָלְאָגְגָן, אַוְרָאִי בָּאָ אַ שְׁעָה צִיְּמָה. די אַיבְּעָרָהָרְטָה האט ער שְׁטָעָנְרִיגְנְּגָעָנָט, "פֿאָר זַיְדָה", אַין דָּאָס האט גְּרָאַרְפְּטָלְאָגְגָן די שאַלה. בָּאָ יְעָרָן וְאַרְטָה האט ער זיך בְּעָנְשָׁן האט בָּאָ אַים גְּרָאַרְפְּטָלְאָגְגָן אַיְזָין צו פֿוּנְגָּתָה הַפְּלָלוֹת. פֿאַרְדְּבָוקְעָטָה מיט די אַיְזָין צו גְּאַט אַין זיך אַיבְּעָרָהָרְטָה אַיְזָין רְיוֹנָה פֿולען ער אַיְזָין געווען אַ גְּרוּסְעָר בְּקִי אַין שאַלוֹת-וְתַשְׁבּוֹתָה אַין צו אַים פֿולען קְוּמָעָן רְבִּנְיָס פֿון נְאָגָן וְוַילְנָאָר אַקְרָגָן. וְוַיְרָעָר האט ער געהאלט אַזְעָלָעָן סְפִּירִים בְּנוּגָעָן צו שאַלה וְתַשְׁבּוֹתָה, זאָס מען קְרִינְטָה דָּאָס נְאַרְנִישָׁת אַיְזָין ערנְעָץ צו קוּפָּן.

שְׁטָעָנְרִיגְנְּגָעָנָט אַיְזָין בָּאָ אַים געווען פֿול די שׂוּבָה מיט רְבִּנְיָס אַין לְוּמְרִים. די גְּרָאַרְנָאָר לְוּמְרִים האבן לִיב געהאלט אַונְאָר צו רְיִין מיט דער רבִּיצְיָן פֿון הוֹהָה, וְוַיְלָא צו אַס אַיְזָין זיינער אַנְזְקָוּמָעָן. זי האט געהאלט וְעוּהָר אַ גְּלִיכְמָן שְׁכָל אַין לערגנָעָן, אַין דָּאָס, זאָס אַיר אַיְזָין אַוְיסְגָּעָהָרְטָה שׂוּעָר, האט זי דָּאָס אַיבְּעָרָהָרְטָה בָּאָ אַים, וווען קִינְגָּר אַיְזָין נִישְׁתָּגְעָוָן.

מיין מוטער האט מען אונגעהייבן רײַרָן שרכוים, ווען זי איז אלט געזהארן צהועלף יאָר; נאָר דער ווּירע, זאָס האט זיך פֿאַרְשְׁטָאנָען אוּיף מענֶשׁן, האט עפָעָס נישט געקאנְט צוקלויַבָּן. ער האט, ואַרְשְ׀יַינְלִיךְ, געווֹסְט אָזָא חָחָן, זאָס זאָל זיַין איָ גָרוּס אַין לְמָרְנוֹת, אַין אָזָא, אוּיבָעָס האט זיך שׂוֹין געפָונָעָן, אַיז ער דער באָבעָן נישט געוֹעָן געפָעלָן, זיך האט נישט געוֹאָלָט, אָז אַיר טָאַכְטָעָר זאָל האָפָן אָ שְׁלִימָמוֹל פָּאָר אָ מאָן. זיך פְּלָעָנָט זָאָגָן, אַיז אָ שְׁלִמְמוֹלְנִיךְ אָ רב אַיז אוּיך נישט גוֹט פָּאָר אָ זָאָב אַיז קִינְדָּרָעָר.

זיך האט געהאָט אָ גָרוּסְעָ דָּרָה באָ אִים, אַיז געוֹעָן אָ גָרוּסְעָ יְחִסְנָטָע, אָ חֲכָמָה אַיז דָּרָךְ אַיר אָרְטָע ער אַיְנְגָטְלִיךְ געקאנְט זיַין אָן ערְלִיכְעָר אַיר, זיך ער האט געוֹאָלָט. זיך האט זיך פֵּיל אַנְגָּעָלִיטָן פָּוּן זיַין פרומְקִיט אַיז גוֹטְסְקִיטָן, אַיז אָז אַרְיְמָעְלִיטָן פְּלָעָנָט קָוְמָעָן צָו אַיס אַין שְׁטוֹפָ אַרְיִין בעהָן עַסְן, האט ער זיך אַלְעָמָעָן געבעָטָן צָוָם טִיש אַיז אַזְעוּקָגָעָנָבָן רִי בעסְטָעָחָלִים. ער האט געוֹאנְט, אָז דער אַרְיִמן אַיז געבעָר אַזְוּי הַונְגָּרִין, אַיז געבעָר אַזְוּי וּשְׁעָרָנָעָ אָ שְׁטִיקָל בְּרִוִּיט, אָז עַס גָּעָט אָן אָ צָעָר צָו קָוּקָן... אַיז אַזְוּי האט ער געקאנְטָבָּעָטָן צָוָם טִיש אָ צָעָנְדְּצְוָעָלָט אַרְיְמָעָד לִיחְיָה. זיַינָען אָלָע שְׁטוּבָ�נָעָ אַזְעוּקָפָעָלָט, האט ער געשיַקְטָּה דָּרְקִיְּוָתָן בְּרוּיטָמִיט וּוְמָל אַיז נישט אַזְעוּקָגָעָלָצָוֹת זיך הַונְגָּרִין.

רי רבִּיצִין האט שְׁטָעָנְדִּיגָּן געוֹינְיָט אַיז געקָלָאנְט, אָז זיך קִינְמָאָל נישט אַיסְקוּמָעָן מִיטָּרָה הַזְּבָאתָה, כָּאַטָּש זיך האט געהאָט פֵּיל שְׁטִיצָע פָּוּן אַירָעָ רְבָנִים־מְשָׁפָחָה, זאָס זיך האָפָן געוֹאָסָטָן רִי לאָגָעָן, אַיז גְּבִירָוּם זיַינָען אוּיך געוֹעָן, וּולְכָעָ האָפָן פֵּיל גַּעַשְׁטָצָטָם. אַבְּפָעָר עַס אַיז אָלָץ רִי לִיְזָעָרָן געוֹעָן וּוַיְנִינָּג פָּאָר וּוַיְנִינָּג אַרְיְמָעְלִיטָן, זאָס ער ווֹל זיך מְחוֹהָה זיַין. זיך מִיטָּרָה קִינְדָּרָעָר האָפָן פְּמָעָט גַּעַלְטָן הַגְּנָעָר.

אָז זיך האָפָן געטָאָן מִיטָּרָה טָאָטָן דָּעַם שִׁידָּוָן, אַיז רִי טָאַכְטָעָר שְׂוִין רֻעְמָאָלָט געוֹעָן "אָן אָלָט מִירְלִיךְ": אַכְּצָעָן יָאָר אָלָט אַיז אָפְּשָׁר אָ סְכָּרָה אָז נִיְּצָעָן... רִי מִוּטָּרָה האט געוֹיָינְט, זיך געוֹיְנְלִיךְ פָּאַרְצִיטָּן, אָז מעָן האט אָזָא אָלָט מִירָלָן אַיז אָז אָ פָּאַמְּלִילָעָן פָּוּן לוּטָעָר נָאוֹנִים. דָּעַם שִׁידָּוָן האָפָן זיך שׂוֹן מִקְּבָּל בָּאַהֲבָה גַּעַזְעָן, וּוְילָ רָעָרָה חָנָן אַיז געפָעלָן גַּעַזְעָן בִּירוּעָ צְדָרִים, אַיז דָּעַם רָבָּה, אַיז דָּרָרָ רבִּיצִין. נאָר אַיז חִסְרָוָן: דָּרָר מְחוֹתָן אַיז געוֹעָן אָ פְּרָאַסְטָעָר בָּשָׂר וּדְרָם, אָ בְּעַלְהָבִית אָ תְּקִיףָ, אָ פְּרָנְסְדִּיחָוָרָש — רָאָס אַיז פָּאָר זיך געוֹעָן אָ גָרוּסְעָר קְלָאָפָּ, אָ שְׁרָעְקִילִיכְעָר פְּלָעָק אַיז דָּרָר פָּאַמְּלִילָעָ.

אַבְּפָעָר צּוֹלִיבָן רִי צְחוּי וּוַיְכָתְּגָעָ אַוְרָאָכָּן: רִי טָאַכְטָעָר אַיז שְׂוִין "אָן אָלָט מִירְלִיךְ" אַיז רָעָר בְּרוּרָר וּוְעַט פָּאַרְלִירָן רִי רְבָנָות, האט מעָן גַּעַמּוֹת

ויך באשליין צו געמען רעם חנן אויף פאָרעהער. האָט דער ווירען, ר' לויוער,
איינגעוווען, אָוּ דער חנן האָט אַ גוטן קאָפּ אָוּ. קאָן אַרוֹסְקּוּמָעַן אַ
גְּרוּיסְעָר לְמָרָן. דער טאטען אוּ געווען אַ קלָּגָן אִינְגָּל, אָוּ זַיְן טַאֲטָעָן
דער זַיְרָע אַהֲרָנְדְּלִיְזָעָר, האָט אִים אַוְיסְנְעָלְעָרָנט, וַיְיָ עָר וְאֶל וְיךָ הַאֲלָתָן
בָּאָם אַנְקוּמָעַן אַיְן נְרָאָרָעָן צָוָם מְחוֹתָן, אָוּ דער טאטען האָט וְיךָ גַּעַמָּאָט
פָּאָר אַ צָּרֵיךְ הַמִּים, וְאָס וְוִיס גַּעַבָּר נִישְׁתְּ צָוַיְיָ צָוַיְיָ צָוַיְיָ צָוַיְיָ, אַוְיסְעָר רִי
תּוֹרָה אָוּ עַבְרָתָה הַשָּׁמָן.

פָּאָרָן פָּאָרָן קִיְּן גַּרְאָרָעָן אוּוִיפּ רִי חַנְאָאִים, דַּעַמְּאַלְתָּן אַ צְהֻלְּפְּ-יִאָרִינָן
אִינְגָּל, האָט עָר אַיְבָּעָרְגָּעְקָוּקָט רַעַם נְאָגָּנָן סְפָּר יִסְוְּ-שְׁוּרְשָׁ-הַעֲבוֹרָה אָוּ
אוּ גַּעַקְוּמָעַן צָוָם מְחוֹתָן אַ פְּרוֹמִיטְשָׁקָעָר, מִיט אַיְן אַיְנְגָּעְנְיִיטָשָׁט פְּנִימָל,
כָּאַטְשָׁ עָר אוּ גַּעַוְעָן אַ פְּרִישָׁ אָוּ גַּעַוְונָט אִינְגָּל.

קוֹרָץ, עָר האָט גַּוְשָׁאָחָן גַּעַוְעָן אַיְ בָּאָמָּמָט מְחוֹתָן רִי לְיִ�וְרָן, אַי בָּאָ דַּעַר
מְחוֹתָן. וְיַי האָט גַּעַוְעָן, אָוּ עָר אוּיְיָ אִיְיָ קָלָגָן, אַי שִׁין, אָוּ זַיְן גַּעַוְעָן זַיְבָּרָה,
אוּ פָּוּן אִים וְוָעַט גַּעַוְוִיס אַרוֹסְקּוּמָעַן אַ גַּוְטָעָרָרָבָּ.

רִי מְאָמָעָן, וּוּלְכָעַ האָט וְיךָ גַּעַהְאָרְעוֹהָעָט אַיְן אֹאָזָרָפָּרָומָן הַהְיוֹן פָּוּן אַוְעַלְכָעָ
גָּנוֹנִים אָוּן צְרִיקִים, אוּ גַּעַבְּעָר אַגְּנוּקְוּמָעַן אַיְן אַ הַזָּוִין, וְזָאוּ מַעַן האָט
גַּעַהְעָרָת אַ זְּאָרָת תּוֹרָה. צְוִישָׁן רִי מְעַנְשָׁן, וּוּלְכָעַ קְוּמָעַן צָוָם שְׂוֹעָרָה,
הַאָט מַעַן נִישְׁתְּ גַּעַוְעָן קִיְּן אַיְזָן רָבָּ, קִיְּן אַיְזָן צְרִיקָן,
נָאָר אַלְעָז עַפְעָם אִירָן, אִירָן. אַיְן אַיְרָ, גַּיְשָׁתָן קִיְּן רָבָּ, הַאָט בָּאָ אִירָן
קִיְּן זְוָרָטָן נִישְׁתְּ גַּעַהְאָטָן. אַיְן נָאָר מָעָר, וְיַי האָט זַיְן זְנָאָר קִיְּן מְעַנְשָׁן נִישְׁתְּ
גַּעַהְאָלָטָן, גַּלְאָטָן עַס דְּרִיעָן. וְיַי אַרְוָם אִירָן, אַיְן מַעַן לְעַרְנָטָן נִישְׁתְּ אָוּן
מַעַן דְּצָוָונָט נִישְׁתְּ, אַהֲן דְּרָקְאָרָץ אָוּן אַיְרִישְׁקִיטָן, פְּרָאָסְטָעָן שְׁלַשְׁ-סְעוֹרוֹתָן,
אוּן מַעַן רַעַרְטָן נָאָר פָּוּן נִיכְוָלְפָה פָּוּן לְשׁוֹן הַרְּעָ אָוּן יְרָעְגְּלִיכָּן.

דָּרְעָצָו אַיְן נָאָר רִי מְאָמָעָן, זְכוּרָה-הַלְּבָרָכָה, גַּעַוְוִין נִישְׁתְּ קִיְּן אַיְבָּעָרְגָּן
קָלָגָן, קִיְּן מַעַן וְיךָ פָּאָרְשְׁטָעָלָן, זַיְיָ וְיַי האָט וְיךָ נִישְׁתְּ גַּעַפְּאָסְטָן
צָו אַנוּנָרְ הַוִּי.

רַעַם מַעַן האָט זַי לִיב גַּעַהְאָטָן, וְיַי אַיְרָעָ עַלְטָעָרָן, וְאַרְוָם אַוְיסְעָר אַלְעָם
אַיְוּ עָר גַּעַוְוִין וְעהָר אַ גַּוְטָעָר, אַ גְּרוּיסְעָר בְּעַלְ-מִירָה אָוּן אַ שְׁטִילָעָר.
דַּעַר זַיְרָע אַהֲרָנְדְּלִיְזָעָר האָט דַּי שְׁנוּרָ נִישְׁתְּ אַיְבָּעָרְגָּן לִיב גַּעַהְאָטָן, אַיְוּ
גַּעַוְוִין מִיט אִירָן זְנוּיָן. דַּי פָּאָבָעָ בְּיַלְעָדָאָשָׁע, וְוִירָעָר, אַיְזָן אַזָּן
גַּעַוְוִין פָּוּן אִירָן נִישְׁתְּ צְוּפְרָוָן. דַּי מְאָמָעָן אַיְזָן נִישְׁתְּ גַּעַוְוִין קִיְּן בְּרִיחָה, האָט
נִישְׁתְּ גַּעַקְאָנָט קִאָקָן אָוּן בָּאָקָן, וְיַי פָּאָרְצִיטִישָׁע וְוִיבָּרָהָקָן גַּעַקְאָנָט,
אַפְּלָיו דַּי גַּרְעָסְטָעָן נִכְרָיְטָעָס פְּלָעָן אַלְיָן קִאָקָן אַלְעָז טָוָן. וְיַי האָט אַפְּלָיו
נִישְׁתְּ גַּעַקְאָנָט נִיְעָן, וְאָס קְלִיְינָעָ מִידְעָלָאָךְ פְּלָעָן אַמְּאָלָקָן. דַּי מְאָמָעָן
הַאָט קִיְּן זַיְיָ נִישְׁתְּ גַּעַקְעָנָט.

דרופאר איז זי אבער נועען זעהר אַ פרומע, קיין גمرا האט ד' מאמע נישט געקענט, נאָר אין רעם חותה הלכבות אוּן מנורת המאוֹר איז זי געווען קללאָר, פמעט אויף אויסחויניג. שטעהנידג האט זי געלערנט רעם חותה הלכבות אוּן איז געווען אוּווַי פֿאָרטון דעריג, אוּ איר האט פמעט נאָרנישט געאָרט, זאָס אִיר, מְאַן איז געוואָרן אַחסֵּר, אוּן אַוְ דער טאטע, זאָס איז געוואָרן אַחסֵּר באָלד נאָך דער החונה, האט געוועהן, אוּ דראָס זוייב שטערט אַים נישט, האט ער זי בָּאוֹנְרָעֶרֶס געשעכט דערופאר.

אין אַ געויסער צייט אָרום איז די מאָמע צונעווינט געווארן צום הײַ
מייט אַלע זײַנע באֶזוכער, און פרֵי אַפְצוייטן. די נעסט פֿון לשׂוּנְ-הָרָע,
רכילות, לאַזנות אָון ניבול-פה', פֿלענט וּ האַלטָן דעם קְלִינְגָם חוכת הלכבות
בְּאַזְיָיךְ, אָון וּ נְאָר עַמְצָעָר האָט אַנגַעֲזִיבָן צו רֵיזָן לשׂוּנְ-הָרָע, פֿלענט
וּ באַלְרָאַזְוּקְלִינְ אַ מְסֹרָא אָן אַפְזָאנְ אַ שְׁטִיקָה חוכת הלכבות, אָין וּ עָלְכָן
עַס וּ עַרְטָן גַּעֲרָדָת פֿון דָּרָע נְרוֹיסְעָר עַבְרָה לשׂוּנְ-הָרָע. וּ האָט פרָאַסְטָט
נִישְׁתָן גַּעַלְאָזָט וּ לְעָפָן. פֿון אַנְפָאָגָן אָיו וּ גַּעַוְעָן שְׂעוּר, אַ גַּעַשְׁעָפָט מִיט אַ
פְּרוּם וּ זְיַבְּלָא! דָּרְנָאָךְ אַפְּבָרְזִינְגָן וּ גַּעַנוּוֹיִינְטָן גַּעַוְאָרָן אָון פֿלְעָגָן וּ זְקִילְוָיָן
אַפְּהָלָטָן פֿון די אלע שלעכְטָע רֵיזָן.

אַפְתָ פְלֻנֶּגֶט וַיַּבְאֹזְקֵן דָּרָר קָאמְעָנִיצְעָר רָכְבָ אַיר פַּעֲטָעָר. עַר פְּלֻנֶּגֶט
פְשׁוֹטוֹן קְוּמָעַן צָו אַיר אַיְן שְׁטוֹב אַרְיִין, וְאַסְ רָאַס אַיְן גַּעַזְעָן אַן אוַיסְמָעָר
גַּעַזְיִינְלִיכְעָן וְאַךְ, עַר פְלֻנֶּגֶט צָו קִינְעָם נִישְׁתָ נִיְין. אַגְבָ הַאַט אַים זַיְן
בְּרוֹדְעָר נַעֲבָעַטָן, אַז עַר וְאַל מְקָרְבָ וְזַיְן טַאַכְטָעָר אַזְוָן וַיַּבְאֹזְקֵן. אַיר
פַּאַכְטָעָר הַאַט פַּאַרְשָׁטָאנָעַן, אַז וַיַּאַזְוַי אַרְיִינְעַפְלָאָלָן אַיְן אַשְׁטוֹב, וְאַס דְּאַרְחָ
אַיר זַיְן פְּרָעָמָה, לְוִיט אַיר עַרְצִיהְוָנוֹן, אַזְוָן אַיְן גַּעַזְעָן וַיְכָתְבִי, אַז זַיְן
בְּרוֹדְעָר וְאַל אוּפְתָ אַיר אַכְטָוָנָג נַעֲבָן. מִיט זַיְן אַפְתָ גַּעַזְעָן הַאַט עַר אַפְשָׁר
וַיְכָרְבָ גַּעַזְמָאַכְט דָּרָם שְׁוֹעָרָם הָאָרֶץ, וְאַס אַיְן צָו אַיר נִישְׁתָ זַהָר גַּט
גַּעַזְנוֹגָט גַּעַזְעָן.

אין דריי יאלר אFROM האט דער זוירע זיך שין מאש געווען פון זיין געדאנק מתחהן צו זיין זיך מיט גרויסע רבנים. ער האט געוועהן, זיך ער אויז אינגעניליך אריינגעפאלן מיט דער שנור, דרי פתחרהכ, אוון האט גלאט אינגעגעונגען, אוו סאייז נישט קיזן יושר צוליב יהום טונ אַ רעה זייןע זיין אוון בעבו זיך אועלכע שליכומזוניעס פאר זייןעבער.

דאס איז געווען אן אונגעעהנען נישטדזינן סוחרים א טאכטער און זעהר א שיינען.

עם איז געווען מיט מול די חהונה, אונ דיאי שײַגע שנוור איז געקווען צופאָרן קיזן קאמענץ' איז אָ קאָרערטער מיט פֿיר פֿערר, מעשה-פְּרִיצְטָע. אויף דער פֶּלְחָס שֵׁינְקִיט איז געלָאָפָּן קוֹקָן די נַאנְצָע שְׁטָאָט, אונ מען איז געווען אַנטְצִיקְט פֿון אַיר רַיִּיךְ, פֿון אַיר עַלְעַנְאַטְנִישְׁקִיט, פֿון אַיר טַיעַרְדָּר צִירְגָּנָג, וּאָס וּחָאָט גַּעֲטַרְאָגָן, אַהֲרָנְדְּלִיוּרָס פְּרִידְרִיךְ איז נִישְׁטָמָן לְיָמָיו, אַתְּקְשִׁישָׁען, האָט זַיְךְ דָּלְיקָטָט בְּאַזְוִינָן צַוְּעַדְנָן אַונ אַיז ערְצְוָנָעָן, אַטְּקְשִׁישָׁען, האָט זַיְךְ דָּלְיקָטָט בְּאַזְוִינָן צַוְּעַדְנָן אַונ אַיז געַזְעַנָּעָן, אַגְּרִיסְטָע ברִוחָה.

דרר זיידע האט זי משונה ליב געהאַט, ער האט זי שטערניך געהאלטן
געבען זיך, און זי איזן בא אים געווען טיעערער פאר אלע קינדרער.
מייט יוכבדס אָנקומען האט זיך ועהר פֿאָרערנערט מיין מאָמעס לאָגען.
אויב מען האט זי פריהער נישט ליב געהאַט, האט מען זיך קאָטש
מייט איר געהיחסנט, און איזצט אָבער, זוי דרי ניע שיינע שׂווענערין איז
אנגעקומען, האט שוין דער רב אִיינעהרט צו אָזוקן זיין פֿלעמעניצע,
און דער זיידע האט זי אָגנעהייבן פֿשׂות צו האָטן. איזצט האט ער געההן
דעַם אונטערנישער צוישן דעם רבּם טאָכטער מיט ר' שְׁמֻעָן רִיטְשֶׁם טאָכטער,
און דרי לעצעט האט אים ממש פֿאָרכְשׁוֹפֶט.

דרען מאמען איז נועזען אומערטרענגליך, אונט אויך די קנהה, זאָס אליע ליבן די יונגעראַן שׂוועגערין, אלע מאָן איר קאמפלימענטן, און דער שׂווער, זאָס צַאַצְקָעַט זיך מיט יוכדרן, זויל אַפְּלָיו אויך איר קײַן קוֹק נישט געבען. פֿלענטן זו שׂטערנְדִּין זוינן און ווינען. זי האָט אַוְינְגָּהָרט אַריינְד זוקומען איז שׂטּוֹב אַריַּין, זאו דער שׂווער מיט די אלע קאמענְצִיעָר לֵיט האָפּן זיך געפּונְגָּן. די קאמענְצִיעָר לֵיט ווינען נלאָט געוֹן :צַופּרִין, זאָס זיך ווינען פֶּטֶּר געוֹזָאָרְן פָּן אַיר, זאָס האָט שׂטערנְגָּן זיך געשטערט דאס לעבען און נישט געלאָוט רִיְּרָן, זאָס זיך האָפּן געוֹאלָט.

די יונגע שנווּ האָט אַריינע בעראָכט נֵיעַ אַרְדְּעָנוֹנוֹנָעַ אַין שְׁטוּב אָוּן
איַן דָּעַר וּוֹרְטְשָׁאָפֶט, נָאָר אוּפִין אַרְיסְטָאָקְרָאָטִישָׁן אוּפֶן. זֶה האָט גַּעֲמָאָכֶט
נֵיעַ גַּעֲרִיכְתָּן מִיטַּן נֵיעַ פָּאָרְשִׁיְּרָעָנָע גַּעֲבָעָקָסָן אַוְן דָּעְרָצָוּזָה האָט זֶה
גַּעֲקָאנְט זַיְצָן לִיְּרוֹגָן. דָּא האָט זֶה גַּעֲנִיָּת אַוְן דָּא גַּעֲאָרְבָּעַט, פָּאָרְרִיכְתָּן
אלְעָמָעָנָס וּשְׁעַשְׁ, גַּעֲנִיָּת פָּאָר וּוֹבְעָר קְלִיְּדָעָר אַוְן פָּאָר מַאֲגָסְבָּלָעָן הוּוֹן.
די שְׁטוּב האָט נָאָר גַּעֲקָאנָן אַן אַנְדָּעָר אַוְיסְוָהָן, עַס אַיז גַּעֲזָחָרָן רִיְּגָנָעָר אַוְן
צִיכְתִּינָּעָר אַין שְׁטוּב, אַוְן די גַּעֲנָצָע פָּאָמְלִילָע האָט זֶיךְ אַגְּנָעָטָאָן רִיְּגָנָעָר,
פָּאָרְפָּאָטָעָר.

ר' מאמע איז אלע מאל געלאָפַן צום רב זיך אויסווענַען אויר הארץ.
און דער רב האָט זי געטרייסט און איינגעrhoהיגט דערמייט, וואָס איר
מאֹן איז אַסְט אַטְיעָרֶר פֿאָר יוכְבָּס.

ישאל איז אפלו אויך געווען אַ נאָנָע פִּינְדֶּר יונגעראָמָן, אָן אַרְגְּנְטִילְכָּר,
אָן עַרְלִיכָּר, עַרְהָאָט אָוֵיך נַעֲקָנָט לְעַרְגָּעָן, אַפְּבָר מְשָׁה, מִין פָּאָטָר,
אָיז גְּעוּעָן קְלִינְגָּר אָוֹן בָּאנְאָפְּטָמָעָר פָּאָר אִים אָוֹן אַ נְּרֻעְסְּרָעָר בְּעַלְמִירָה.
אוֹ דִּי מְאָמָעָה הָאָטָט גְּעוּיִינְט בָּא אַיְר אַיְן צִימָעָר נַופָּא, הָאָטָט וַיְדָע
טָאָטָע נַעֲמְרִיסְט מִיטָּרְוּלְבָּעָ וּוּרְטָעָר, וּזְאָס אַיְר פָּעָטָר, דָּרָרָר.
עַס הָאָט אַפְּבָר נִישְׁתַּחַת הַחַאָלְפָן, אַיז גַּעֲבְּלִיכָּן בָּאָס טָאָטָן, עַר זָאָל אַרְוִוִּים
איַנְאָנְצָן פָּוֹן פָּאָטָעָרָס הַיּוֹ אַיְן אַ בָּאָוְרְנְעָרָעָ דָּרְהָה, וּוּטָם וַיְךָעֲרָגָן
דִּי גְּאנְצָע שְׁנָאָה מִיטָּרְוָר קְנָהָה. וַיְזַעַט וַיְךָעֲרָגָן אַיְר חֻכָּה הַלְּכָבוֹת
מִיטָּן מְנוֹרָה-הַמְּאוֹר אָוֹן רַעַם סְפִּיר הַחְסִירִים — אָוֹן עַס וּוּטָם זַיְן רֹוחָגָן
אַיז שְׁטוּב.

האט עיר אפער מורה נהאָט אויסצונגעַבן רעם פֿאָטער אֹאָז וְאֶר אָן
אייז גענָאנְגעַן צו דער מוטער זיך מישׁב זיין. געוואָסֶט האָט ער, אָז רִי
מוטער האָט אַ גרוּסֶן אַינְגֶּלֶם אוּפֶן פֿאָטער, אָן ער פֿאָלֶנט זיך אַין
גרעַסֶּרֶעֶן ואָכֵן.

האט ר' מוטער אים געגעבן אין עזה, או ער זאל אונשריבן א גוטן
בריף צום פاطעה, דערצילן אים, ווי זיין שרה ווינט ווי טאגן, אווי נאכט,
און או ער וויל ויך אroiיסצ'הען אין אין אנדרער דרייה. אללא, האט ער
ועהר מורה פאר אירע טרערן, ווארכס איר פאטער אויז שיין געשטראבן,
א יתומה, און לכוּ געפיגט ער קיין אנדרער וועג נישט צו פאַרוּהוֹן זיין
וועיב, ווי נאָר או זיין אַרויָס באָונְדָרָעָר.

— ר' שריב אונא בריף רעם טאטן, — החט ז' אים גערטען, —
וועט עס אים ארין אין הארטן. ער איז דאך אן ערליךער איד, און איז
רו זועסט אים אריניווארפֿן די ווערטער: טרערן, געשטארבעגען עלטערן,
צראיקום, וועט דאס איזק אים שטאָריך זוירקן. ער וועט מיר אַודְרָאַי דער-
ציילן פון רעם בריף און וועט מיך געוויס פרען אַן עעה, מיל איך
אים שיין זויסן, וואס צו זאנן.

ער האט אווי געטאנן. דער זוירע האט באקומווען אַ-ברוּת. פון אַנְפָנָן איז ער געויזארן בייז אויף זיין זון, וועלכער וויל ענרגערן זיין כלל צו וואוינען שטעהנדיג צויאמען מיט אַלע קינדרער, ווֹסֶם אוֹזֶם אַזְמָעָן זאָל אִים געבן פֵּל הון דעלמא, ווֹאלט ער פָּן רָעָם פָּלָל נִישְׁתָּחֲוָת אַפְּטָרָעָטן. נָאָר דֵּי טָרָעָן פָּן דער פַּהְגְּדָרְלִימָן אוֹזֶם אַרְיָין טִיף אַין הָאָרֶצֶן, אַין ער האט מָרוֹא גַּעֲקָרָאנָן, ער זאָל, חַלִּילָה, נִישְׁתָּקְרִינְגָן קִיּוֹן קְלִילָה פָּן אִירָעָה עַלְמָעָרָן, דֵּי צְרִיקָם. ער האט זיך קִיּוֹן עַזָּה נִשְׁתָּחֲוָת גַּעֲקָנָט געבן אַין זיך גַּעֲגָנָגעַן מִשְׁבָּד זיין מיט זיין זוֹבָב בַּיְלָעָדָרָשָׁעַן.

בילעדראשע דרי חכמה האט אים דערויף געויאנט, אווי אווי טאקווע אויך זעהר אומרוהיג, וויאס שרה ווינט שטענרגיג, אוון מען דראפֿ זיך

נלאט רעכענען מיט אָזעלכע גרויסע צדיקום, עס זאלן, חיללה, ארע טרעער נישט אַנקומען צו זי.
— איך ציטער ועהר פאָר זי, — האָט דֵי פָּאֶבְּעַ גַּעֲוָאנְט, — אָונְ אַגְּבָּ אַיְוָדָךְ אַרְחַמְּנוֹת אַיִּחְ אַונְגַּעַר מְשַׁהָּן. פָּאֶרְחָאָס וְאַל אִים פָּאָר שטערט ווערן זיין לעבען צוֹלֵיב אַירַע טְרַעְרַע?
דעַרְאַנְךְ האָט דֵי פָּאֶבְּעַ גַּעֲוָאנְט, אָוֹ מעַן אַיְוָ מִיט אִיר אַרְיִינְגַּעְפָּאַלְן רְאַיְפָּן פִּינְעָם אָוָפָן, זַי אַיְוָדָךְ אַל שְׁלָמְמָול אָוֹן קָאָן אַ קָּאָץ דָּעַם ווַיְרַל נִישְׁט פָּאֶרְבִּינְרָן. נָאָר וְאָס וְאָל מעַן טָוּן, פָּאֶרְפָּאַלְן, דָּאָרָף מעַן זַהַג, אָו זַי זַאָלְן כָּאָטְשָׁ לְעַבְּן אַחְן צָעָר.
די פָּאֶבְּעַ האָט גַּעֲקָאָנְט רַיְרַן אָונְ האָט גַּעֲוִירָקָט אַיְפָּן וַיְרַן, וְעַן זַי
הָאָט בָּאַרְאַרְפָּט.

דעַר טָאַטְעַ האָט אַיְסְגַּעְפָּרְט. עַר האָט גַּעֲרַוְנְעַן אַ דִּירָה באָ שְׁלָוּם יְאַרְעָס: דְּרִיְּ צִימָעָן מִיט אַ קִּיךְ פָּאָר צְוָאנְצִיגְן רְוָבֵל אַ יָּאָר, אָונְ פָּאָר דָּעַר מְאַמְּעָן האָט זַיְד גַּעֲנְפָּט אַ נְיַע וְעַלְתָּ. אַיְצָט האָט זַי אַגְּנַעְהַיְוָן צַוְּלַעַן לוֹיט אִיר דְּצָוָן אָונְ אִיר גַּעֲשַׁמְּאָקָט, רָאָס הַיִּסְטָט, זַי אַיְזְשְׁטַעְנְרָגָן גַּעֲוָעָן אַיְזְפָּ אַירַע סְפָּרִים אָונְ האָט גַּעֲשַׁנְוָעָהָן אַיְזְ דִּירַיְוָן יוּכְּבָּרָן מִיטָּן שְׁוּעָר, מִיט זַי אַלְעַ קָאַמְּעַנְצִיעָר לִיְּט. אַמְּאָלְ פָּלְעָנְטָן זַי נִיְּזָן צַוְּ אִיר פָּעַטְעַר אָונְ פָּלְעָנְטָן שְׁעוֹרְקָל אַגְּנַג פָּאֶרְבִּינְגָן מִיט דָּעַר רְבִּיצִין.
די מְאַמְּעַט האָט קִיְּנְמָאָל נִשְׁטָן גַּעֲרָגָהָט פָּאָר פְּרָנָסָה, זַי אַנְדְּרָעָעָן וּבְפַעַר, אָונְ סְאיּוֹ אִיר גַּלְעָט קִיְּזָן אַזְּקָאָט אַגְּנַעְאָגְנָעָן, זַי האָט נִשְׁטָן גַּעֲוָאָסָט, זַי אַס עַס קָאָכָט זַיְד מִיטָּאָג, וְעַן וְעַט עַר זַיְן פָּאֶרְטִינְג — רָאָס אַיְזְ נִשְׁטָן אִיר עַסְק. וְעַן נִיְּעָן אָונְ פָּאֶרְכִּיכְּטָן אַ העַמְּד אַיְזְ נָאָר קִיְּזָן רַיְרַן נִשְׁטָן. אַפְּלִוְוָה שְׁבָת אָונְ יְסְדוּתָאָזְ אַזְּקָאָר וּרְכַּבְּנָאָגְנָעָן אַחְן אִיר האָנט, פָּוֹנְקָט זַי זַי וְאַלְטָן נָאָר קִיְּזָן בְּעַלְהַבְּחִיטָּעָן נִשְׁטָן גַּעֲוָעָן.
אַזְּוִי האָט דֵי מְאַמְּעַט אַפְּגַּנְעַלְעַטְט מִיטָּן טָאַטְט אַ יָּאָר רְרִיסִּין, רְוָהִין, רְעַנוּלָּעָר, נִיְּזָן חְרַשִּׁים גַּעֲשַׁוְאָגְנָעָרָט, צַוְּיָיְזָן דִּירַיְוָן, אַלְעַ דָּרְיִיְזָן פָּוּן רָאָס נִיְּזָן אַקְּנִיר. זַי האָט נָאָר אַכְּטוֹנָג גַּעֲנַעַבְן אַיְזְפָּ דָּעַם קִינְר, וְאָס זַיְוִוְוָן, אָונְ אַיְפָּן חֻכְּתַּהְלָכְּתָה.

דעַר טָאַטְעַ האָט מִיט אִיר קִיְּנְמָאָל נִשְׁטָן גַּעֲרָדָט פָּוּן גַּעֲשַׁעַטְט אָונְ נִשְׁטָן גַּעֲרָעָנְט, וְאָס פָּאָר אַ מִיטָּאָג וְעַט הַיְּנָט זַיְן. עַר האָט גַּעֲוָאָסָט, אָו זַי וְוִוִּס נִשְׁטָן, אָונְ אַזְּ עַר פָּלְעָנְטָן קְוָמָעָן אַהֲיָם, פָּלְעָנְטָן זַי אִים דָּעַר צִילְּן מַעֲשָׂיו פָּוּן מְנוֹרָהָהָאָר, זַי אַזְּוִי מִעַן דָּאָרָף רִינְגָן נָאָט לוֹיט חֻכְּתַּהְלָכְּתָה אָונְ אַנְרָעָר הַיְּלִינְגָן סְפָּרִים. דָּעַר טָאַטְעַ פָּלְעָנְטָן אַזְּיְסְהָעָרָן דֵי מַעֲשָׂיו אָונְ שְׁוֹוִינְגָן.

ק א פ י ט ל XII

די פריצים. — בערל בענדעת. — תשעכטשאוז. — סיכאוסק. — בערל בענדעת טרייקייט. — דער בלבל. — דער קרייג צווישן דעם פרײַז מיט דער פריצעה. — באָסלאָסְקִין. — דער סוף פון בלבל.

דער זירע האָט געוואָלט מוחנַך ווֹין זווישן די פריצים. רָאַס אַיְם נִישְׁת אַיְנָגָאנָגָעָן. מֵיַן פָּאַטָּעֶר האָט נִישְׁת גַּעֲנָעָן די פריצים; עָר האָט פִּינְט גַּהְאָט די שָׂאָרָלָאָטָאָנָעָס אָוֹן האָט נִישְׁת גַּעֲנָעָלַט זַיְעָרָר פְּרָנָסָה. עָר האָט זַיְק בָּאַשְׁעַפְטִינְגָּט מִיט דָּרָר אַרְעָנָרָע. דָּרָר בְּרוֹדָרָר יָאָסָל וּוֹוְרָר האָט אַיְיךְ נִישְׁת גַּעֲטִינְגָּט צַו זַיְ. מַאֲכַן קָאָמְפְּלִידָעָן, חַנְפָּהָנָעָן, וַיְיַ אַהֲנָט, די פריצים האָט עָר נִישְׁת גַּעֲקָנָט אָוֹן עָר האָט זַיְק אַיְיךְ נִעהָלָטָן באָ דָרָר אַרְעָנָרָע.

דָּרָר זַיְרָע האָט אָבָּעָר פָּאָרָט גַּעֲוָלַט אַיְבָּרְגָּעָבָן זַיְגָעָם אַ קִּינְר די גַּעֲשָׁעְפְּטָן מִיט די פריצים, מַאֲכַן בָּאַקָּאָנְט מִיט זַיְ. האָט עָר אַוְיסְגָּלְבִּין פָּוֹן זַיְגָעָן צַוְּיִי אַיְרָעָם דָּעַם עַלְתָּרָן, בערל-בענדעתן, זַיְסָאָט הַחֲוֹנָה גַּעֲהָאָט אַיְן דָּרָר בְּהָלָה צַוְּלָף יַאֲרָר. רָאַס אַיְיָ גַּעֲוָעָן אַ כּוֹאָצָט אַ וָוָגָן. נַאֲר דָּרָמָלַט אַיְזָעָר גַּעֲוָעָן אַ גַּאנְגְּצָעָרָר פְּרָאָנְט אָוֹן האָט זַיְק גַּעֲפְּזָצָט אַוְן גַּעֲצִירָט אָוֹן גַּהְאָט אַ גַּלְאָט צִינְגָּלָע.

אוֹן דָּרָר זַיְרָע האָט אַיְם אַנְגָּהָיָבָן מִיטְנָעָמָעָן צַו די פריצים, אוֹן בערל-בענדעת האָט באָ זַיְ נִוָּשָׁא חַן גַּעֲוָעָן.

אַיְנָמָאָל אוֹן דָּרָר זַיְרָע מִיט אַיְסָגָעָן אַיְן הוֹף תשעכטשאָזָע, באָמָּפְּרִיז סִיכָּאָסְקִין. באָ דָעַם רָאָזָיָן פְּרִיז האָט בערל-בענדעת וְעוֹהָר אַוְיסְ-גַּעֲנוּטָעָן, אָבָּעָר אַזְוִי וְוִוִּיט, אַזָּוְרָה האָט אַיְסָפָּרְגָּעָלָעָט וְרוֹי שְׁטָעָלָעָ פָּוֹן אַ קָּאָמִיסָּאָר אַוְבָּעָרָן הוֹף. בַּיְוַי אַיְצָט אַיְזָעָר שְׁטָעָלָעָ בְּאַזְוּסָן אַ קִּרְיִסְטָן, אַ שְׁפִּוּרָ, פָּוֹן וּוּלְכָן דָּרָרָ פְּרִיז אַיְזָעָרָסָן גַּעֲוָעָן. עָר אַיְיָ גַּעֲוָעָן אַ קְלוֹנָגָעָרָ פְּרִיז, אוֹן אַיְם אַיְזָעָרָפָּאָלָן גַּעֲמָעָן בְּעַסְעָר אַ אַיְרָ אַוְיסְ-רוּצָן. זַיְן אַרְטָן, אַ אַיְרָ אַיְ שְׁטָמָנָרָגָן נִיכְטָעָר אָוֹן בערל-בענדעת אַיְזָעָרָ פָּאָסִין רֻעָצָן.

דער זיינגע האט אים, פֿאַרְשְׁטִיט ווּה, פֿאַרְלְיוֹבֶט בערלְ-בענְרָעַטָּן, נאָר פֿונְרָעַסְטּוּעַן האט ער באַמְּערָקְטָּן דעם פרֵיז, או זיין אַידְיעָם אַיז נאָך צו יונְגָן פֿאָר אַזָּא שְׁטָעַלְעַן.

סִיכָּאָזְקָי אַיז דערמִיט נִישְׁתָּמְסִיפִּים גַּעוּנָן, ער, דער אַיְרָעָם, אוּזִין זיינְגָן, אַבְּעָר ער טוֹגָן אָזָן וּעְטָטוֹגָן.

— אוֹן, — האט דער פרֵיז גַּעוֹאנְגָן, — אוֹיבָן דַּוְולְסְטָן, טָאַ פֿאָרָה בלִיבָּפְּרוּבָּן מִיטָּן אַידְיעָם באַמְּרָא קְוֹרְצָעַ צִימָט. וּעֲסָט אַים דַּי עַרְשְׁטָע צִיטָט צָהָיוֹן, כָּאַטְשָׁ רָאָס אַיז אַיְנְגְּנְטְּלִיךְ אַיבָּעָרְגָּן. וְאַל ער שְׂוִין בְּלִיבָּן, אוּזִין אַיךְ וּעלְלָ אַרְוִיסְקִין אַ קְאַרְעַטָּע צוּ בְּרִיאַגְּנָעָן זַיִן וּוַיְבָן אָזָן דַּי קִינְדְּרָעָר מִיטָּדַיְהָוָן. אַיךְ וּעלְלָ אַים אַפְּגָנְעָפָן רָאָס הַווֹי, וְאוּ דער אַלְטְּמָעָר קָאַמְּסָאָר האט גַּעוֹאוֹינְגָן, מִיטָּדַיְהָוָן, דַּרְיָי דִּינְסְטָן אָזָן אַ לְאָקָאָ, אוּזִין דַּי קְאַרְעַטָּע מִיטָּפִיר פֿערְדָּפְּוָן יְעַנְעָם קָאַמְּסָאָר וּעְטָזִין פֿאָרָאָים.

דַּעְמָאָלָט, אוּזִין יְעַנְעָר צִיטָט, אוּזִין פֿאָר אַ לְיִתְּשָׁן מַעְנְשָׁן גַּעוּנָן אַחֲרָה צוּ וּאַיְגָעָן אוּזִין אַךְ דַּאֲרָףְתָ, זַיִן, הַיִּסְטָט עַמְּ, אַ יְשֻׁבָּנִיק. נַאֲרָ אַזָּא שְׁיַגְעַע שְׁטָעַלְעַן אוּזִין נַאֲרָ באַמְּרָא סִיכָּאָזְקָי, וּוֹאָסָר הַאַט גַּעוּנָט אַשְׁמָמָאָר אַגְּנוּן מַעְנְשָׁן בְּכָלְלָן, אוּזִין פֿאָר אַ אַיְזְ-פְּרִיאַנְטָפְּרָטָן, אוּזִין דַּעְמָ וּזְיַרְן גַּעֲפָלְן גַּעוֹזָאָרָן. ער האט אַבְּעָר גַּעוֹאנְגָּט סִיכָּאָזְקָי, אוּזִין ער פְּמוֹ זַיִן וּוְעָגָן דַּעְמָמָעָן מִישְׁבָּן זַיִן אוּזִין דַּעְרָהָיִם מִיטָּן מַחְוֹתָן וּלְעִילָּן אַנְרָאַרְקָעָם אוּזִין דַּי וּוַיְבָעָר, אוּזִין דַּי צְוִיְּתָעָזָאָר וּזְאָרָן וּעְטָ ער שִׁקְעָן אַ בְּרִיףְמִיטְמַעְן עַקְסְטְּרָעַמְעַנְשָׁן.

אוּזִין דַּעְרָ זַיִן גַּעֲקוּמָעָן אַחֲיִים, האט ער זַיִן בָּאֶלְרָ מִישְׁבָּן גַּעוּנָן מִיטָּדַיְהָוָן וּוַיְבָן בְּיִלְעָדְ-רָאָשָׁע. אַיר אוּזִין גַּעֲפָלְן גַּעוֹזָאָרָן דַּי שְׁטָעַלְעַן, וּוַיְרָעָר אוּזִין זַיִן גַּעוּנָן זְיַכְעָר, אוּזִין בְּעַרְלְ-בְּעַנְרָעַטָּן וּעְטָזִין זַיִן אַגְּנוּר בְּעַלְ-הַבְּחִתָּה אוּזִין וּעְטָמָעָן בָּאַסְטְּרָה סִיכָּאָזְקָי גַּעֲזָוִים נַושָּׁא חַנְן זַיִן. אוּזִין שְׁוִין אַיר טָאַכְטָעָר, הַיִּסְטָט עַמְּ, פֿאַרְזִיבְעָרָט מִיטָּפְּרָנָה, זַיִן אַךְ פֿרִיצְטָע. וּוַיְטָעָר אוּזִין נַאֲרָ קִין חֲרָה נִשְׁתָּמָעָן צוּ זַיִן אַךְ יְשֻׁבָּנִיק, עַס אוּזִין זַיִן נִשְׁתָּמָאָז וּוֹאָסָר צוּ שְׁעַמְעָן. שְׁעַנְגָּר אָזָן בְּעַסְטָר אַיְרָעָר צוּ הַאֲלָלָן דַּי אַרְעַנְדָּר אָזָן שְׁטָעַנְגָּר זַיִן רִיסְן מִיטָּדַיְהָוָן שְׁטָאָטָן, הַאֲפָן אָזָן עַסְטָק מִיטָּדַיְהָוָן, גַּיְתָּ שְׁפָרִים אָזָן אַלְעָרְלִי אַוְסְוָאַרְפָּן. רָאָס אַלְעַזְזָעָט אַיְנְגָנְעָפָן דַּי בְּאָפָעָ אָזָן עַס אוּזִין בְּאַשְׁלָאָסָן גַּעוֹזָאָר אַגְּנוּנְעַמְעָן דַּי שְׁטָעַלְעַן.

דַּעְרָ זַיִן האט אַזְוּקְנְשִׁיקָט אַ בְּרִיףְמִיטְסִיכָּאָזְקָי, אוּזִין אַידְיעָם גַּעַמְטָן דַּי שְׁטָעַלְעַן. דַּעְרָ פרֵיז האט גַּעַמְטָפְּרָעָט, אוּזִין דַּעְרָ יְנְגָעַרְמָאָן וְאַל זַיִן צָגְרִיְּתָן מִיטָּדַיְהָוָן זַיִן קִינְדְּרָעָר צָמָפָרָן, אוּזִין דַּיְהָ טָעָן אַרְוָם שִׁיקָט ער פְּרוֹן נַאֲרָ זַיִן. מִיטְזָאָר אוּזִין גַּעַמְטָעָן פְּנִים פרֵיז סִיכָּאָזְקָי אַ קְאַרְעַטָּע מִיטָּפִיר פֿערְדָּפְּוָן, אוּזִין פְּרוֹן צוּ צְוִיְּיָ פֿערְדָּפְּרָאָר דַּי זְאָכָן. דַּעְרָ זַיִן אַיז מִטְנְעָפָרָן.

או זי זיינען געקומען, האט דער פריז געשיקט דעם עקאָנים העלטן אײַנְאָרְדְּעָנָן זי אין דער נייר וואָונָגָן. דערנָאָךְ האט סיכּאָוּסְקִי גענוּמָעָן דעם זיידן צו זיך אַזְמָעָר אַריַין אָן אַיבְּעָרְגְּעָנָבָן אִים אֶלְעָ אַרְבְּעָטָן, מיט וועלכָּעָ עם זוּט זיך דְּאָרְפָּן באַשְׁעָפְּטָן דער אַיְירָם.

— קורט פֵּלְ, — האט ער גַּוְיאָגָט דעם זיידן, — באַרְאָרָף מַעַן זיך האַלְטָן שְׂטָאָלָץ מִיט דִּי עַקְּאָנָאָמָעָס אָן מִיט דִּי פּוּעָרִים, פּוֹנְקָט זיך ער זְאָלָט געווּעָן אֶלְיָהָן דער פריז. ער באַרְאָרָף זיך פְּאַרְגְּעָסָן, אוֹ ער אַיְיָ אַיְדָר אָן דְּאָרָף מַוְתִּיגָּן פִּירָן דִּי גַּעַשְׁעָפְּטָן.

דער ווּירָע, זְאָס אַיְזָנָעָן זְהָרָר אֶהָיְסָעָר צוֹ זְיַין פְּאַמְּלִיעָ, האט צוֹנוּעָאנָט דעם פריז צוֹ פְּאַרְבְּרִינְגָּעָן אַ זְאָךְ צִימָט טַמְּנָן אַיְרָעָם אָן אַיְן דָּער צִימָט זוּט ער אִים צְוּלָרְגָּעָן, זְיַין אַזְיָן מַעַן באַרְאָרָף זיך אַפְּגָנָעָבָן אָן אַרְבְּעָטָן אַוְיכָפָּא אַזְעָא שְׁטָעָלָעָן.

סִיכּאָוּסְקִי אַיְזָנָעָן גַּעַוְעָן בְּטוּבָא רְוִהְיָגָעָר מַעַנְשָׁ, ער אַיְזָנָעָן זְהָרָר רְיִיךְ אָן האט לִיב גַּעַהָטָן צוֹ לְעָפָן אַיְנָאָנָצָן רְוִהְיָגָעָר, ער זְאָלָ נְאָרְנִישָׁט האָפָּן זְאָס צוֹ טָוָן אַיְזָנָעָן זְהָרָר זְהָרָר. דִּי אַיְנְצִינָעָה זְהָרָר זְיַין פְּאַרְשִׁיְּרָן גַּעַוְעָר, אַיְזָנָעָן — יָאָגָר, צוֹ וועלכָּרָר ער האט גַּעַהָטָן פְּאַרְשִׁיְּרָן גַּעַוְעָר, מִיט הַוִּיכָּעָן נְרוּיסָעָ אַינְדְּרִיחָנָט, זְאָס האָפָּן זיך אַוְיסְגָּעָצִיכָּנָט אַיְן דָּער גַּעַנְצָעָר גַּעַנְגָּטָט. צוֹ דָּעם האט ער גַּעַהָטָן אַ בְּאוֹנְגָּרְעָרָעָן נְרוּיסָעָ שְׁטוּפָ, זְהָוָה דִּי טִיעָרָעָ יַאֲגָרְ-אַיְנְצִינְטָרְמָעָנָט, זְיַין גַּעַוְעָן אַוְיסְגָּעָצָהָנָגָעָן אַוְיכָפָּא בְּאוֹנְגָּרְעָרָעָן יַאֲגָרְ-קָאָוְיָאָן, אָן צְוָוִי שְׂטָאָלָן מִיט שְׁפָאָגָעָן אָן דִּי פְּרִיצָעָ אַיְזָנָעָן זְהָרָר אַשְׁלָעְכָּטָן, אַ גְּרוּיסָעָ וּוּרְטִיָּה, האט פִּינְט גַּעַהָטָן אַיְרָן, זְיַין האט אַפְּבָעָר בְּאָמָס מַאַן קִיְּזָן דָּעהַ נִשְׁתָּחָאָט.

דָּער פְּאַלְאָץ אַיְזָנָעָן גַּעַוְעָן נְאָר אַ פְּרִישְׁטָלִיכָּרָר. אַיְנְרוּסָן זְאָלָ האָפָּן גַּעַקְּאָנָט טָאָנָצָן אַ פְּאָרְהָנוּרָעָט מַאַן. אַוְיכָפָּא דִּי זְהָרָר גַּעַבְּלִישְׁטָשָׁעָט גַּעַנְלָרָד. שְׁטָעְרוֹגָן זְיַין גַּעַנְלָרָבָן אַיְזָנָעָן בָּאָן זְיַין גַּעַוְעָן גַּעַטְסָט פָּוָן דִּי אַרְמוּנָהָן הוּוּפָן, אָן מִעַן האט גַּעַנְצָעָן גַּעַכְטָ פְּאַרְבְּרָאָכָט אַיְזָנָעָן עַסְנָ אָן טְרִינְקָעָן, אַפְּבָעָר שְׁנָאָפָס חַיְינִינָן. דָּער פריז האט פִּינְט גַּעַהָטָן גַּעַטְסָט שְׁפָרִים, רְאָסְעָלְבָעָ מִיט קָאָרטָן, אָן האט מִעַן גַּעַשְׁפִּילָט, האט ער זיך גַּעַסְטָאָרָעָט, אָן מִעַן זְאָלָ קִיְּזָן סְךָ נִשְׁתָּחָאָט פְּאַרְשִׁיפְּלִין. ער האט גְּרוּיסָטָרִיָּן גַּטְסָט גַּעַשְׁפִּילָט מִיט דָּעם וּוּבָפָּרָאָילָן.

אַפְּטָ האט מִעַן גַּעַטְאָנָצָט, אָן זְיַין האָפָּן גַּעַשְׁפִּילָט. זְיַין גַּעַוְעָן, האָפָּן זְיַין גַּעַפְּרִיטָן, לְפִי עָרָקָ, אַ שְׁטִילָ לְעָבָן, אֶלְעָזָר מִיט אַסְמָ אָן מִיט אַ טָּאָלָק, אָן דְּעָרְבָּעָר זְיַין גַּעַוְעָן בְּיוֹדָעָן גַּעַוְעָן, זְיַין דִּי שְׁטִינְעָר. גַּעַהָטָן האָפָּן זְיַין גַּעַטְסָט אַיְזִיְּנָצָין זְוָן. אֶלְעָזָר גַּעַטְסָט אַיְזִיְּנָצָין דָּער פְּרִוי גַּעַרְתִּין אַוְיכָפָּא צְוָוִי שְׁיַנְעָ פָּעָרָה, גַּעַרְתִּין גַּלְאָטָן, פָּוָן גַּעַוְעָן זְהָרָר, אָן מִעַן האט גַּעַלְעָבָט אַ טָּבָגָן.

אויסער דעם גוט, אין זעלכין ער אליאן האט געוואונט, האט ער געהאָט נאָך צוּיִ ניטער מיט אַ סְקָ פֿעַלְדָּעָר, זְעַלְדָּעָר, שְׁיַעֲרָן, שְׁפִיכְלָעָר, אַמְבָאָרָן אָונָ אַ סְקָ פֿוּירָם.

דרער זיירע אוֹז אַפְגָּנוּזָעָן מִיט בְּעֶרְלָדְ-בְּעֶנְדָּעָט אַ זְאָךְ צִוְּתָ אָונָ זַיךְ מער אַדְעָר וַיְיַנְגַּר בָּאַקָּאנְטָ מִיטָּן מַאיָּאנְטָק אָונָ מִיטָּ רֵי פֿוּירָם, זַהָּס עַס פָּאַדְעָרֶת זַיךְ פָּוּן אַ קָּאמִיסָּאָר. זַיְהָאָפָּן בָּאַלְרָ אַרְוִיסְגָּנוּזָעָן רֵי עַקְאָנְאָמָעָס נִיעַ פָּאַרְאָרְדָּעָנְגָּנוּזָעָן אָונָ האָפָּן אָינָ אַלְץ אַרְיַינְגְּבָרָאָכָט נִיעַס אָוֹר אַיְזָעָן גַּעַקְוָמָעָן פָּוּן יְעַנְעַ צֻוְּיִ הַוִּיפָּן נָאָךְ פָּאַרְאָרְדָּעָנְגָּנוּזָעָן. אָונָ

דרער זיירע מִיטָּן אַיְרָעָם זַיְגָּעָן נִישְׁתָּ גַּשְׁלָאָפָּן. מִיטָּ זַיְן קְלָגָן אַוְגָן האָט דָּרָר זַיְרָעָבָּאָלָר אַיְנְגָּעוּהָן, אָזְ בְּעֶרְלָדְ-בְּעֶנְדָּעָט אַיְזָפְּהִיגְ אָונָ טִיכְטִיגְ אָונָ זַוְּעַט נָאָר גָּוָט טַוִּינְ זָוָם עַסְקָ, ער האָט אִים נָאָךְ צְוָגָעָבָן מָוָם, זַהָּס יְעַנְעַס האָט עַס, אַפְנִים, אָוֹר אַוְרָ נִישְׁתָּ גַּעַפְעָלָט. דָּרָר פְּרִיזָעָן זַיְן זַיְתָּ האָט זַיְ טָעַנְלִיךְ בָּאַוּכְטָ אָונָ אַיְזָעָן גַּעַוְעַן צְוָרְפְּרִידָן. ער האָט גַּעַוְעָהָן, אָזְ מַעַן סְטָאָרָעָט זַיךְ אָונָ אַזְיָץ אַלְץ אַרְיַינְגְּבָרָאָכָט אָזְ אַרְדָּעָנְגָּגָן, זַהָּס אַיְזָעָן גַּעַוְעַן פָּאַרְלָאָזְן נָאָךְ יְעַנְעַס קָאמִיסָּאָר.

עַנְדָּר זְאָךְ אַיְזָעָם זַיְרָן גַּעַבְוָרָן גַּעַוְאָחָן אַ פְּלָאָן, אָזְ סְיכָאָזְסִיקָּי זַאָל מַאְכָן בְּאַזְיָץ אַיְזָעָן הַוִּיחָט אַ בְּרוּזְיָה אַ פָּוּן בְּרָאָנְפָן אָונָ פָּוּן בְּירָ, מַחְמָת אַיְזָעָן הַוִּיחָט אַיְזָעָן דָּא אַ סְקָ בְּרוּדְיָקָעָם, זַהָּס שְׁטִיעָן לְיִירָגָן, אָונָ מַעַן דְּאָרְכָּפָט קִיְּזָן זְאָךְ נִישְׁתָּ בְּיַעַן, נָאָר אַיְנְרִיכְטָן אַיְנְחוּיָּהָן, דָּרָר פְּרִיזָעָן זַוְּעַט גַּעַוְעַן פָּאַרְדִּינְגָּעָן. קָאָרְטָאָפְלָעָם האָט ער, אָונָ אַזְיָץ מַעַן זַוְּעַט דְּאָרְפָּן האָפָּן זָוָם בְּרוּזְיָה מַעַר, אַיְזָעָם פְּרִיזָעָן גַּעַנְגָּנָן ערְ, אָונָ גַּוְטָעָ, קָאָן מַעַן זַיְעָן, וַיְיַפְּלֵיל מַעַן זַוְּלָ. אַרְבָּעָטָעָר אַיְזָעָם פָּאַרְאָזָן גַּעַנְגָּן — לִיְבְּקָעְנְכָט, כָּאָטָש בָּאָר זַיךְ! ער האָט זַיְ מַעַר, וַיְיַאְבָּעָט אַיְזָעָם פְּעַלְדָּעָר, אַנְבָּזְעַט זַוְּעַט אַפְשָׁר בְּעֶרְלָדְ-בְּעֶנְדָּעָט האָפָּן דְּרָעְפָּן אַ בְּאַוְנְגְּרָעָרָפָט פָּעוֹלָה. דָּרָר פְּרִיזָעָם בְּאַשְׁטִימָט פְּינָף הַוְּנְדָרָעָט רְוָבָל אַ יְאָרָ מוֹמָן, אוּסְעָרָ אַלְעָ פְּרָאָרְקָטָן, זַוְּעַט ער אִים אַיְצָט אַוְרָאִי גַּעַבְוָן טַוִּוָּנָט רְוָבָל אַ יְאָרָ אַרְעָרָ ער זַוְּעַט אִים גַּעַבָּן אַ פְּרָאָצָעָטָן פָּוּן עַמְּרָר בְּרָאָנְפָן; עַס זַוְּעַט זַיךְ נְלָאָט אַגְּהָוָיָּה אַ נְרוּס גַּעַשְׁעָפָט, צַו זַהָּס בְּעֶרְלָדְ-בְּעֶנְדָּעָט טַוִּוָּגָן זַיךְ, אָונָ אַנְבָּזְעַט אַ פְּרִיזָעָן זַוְּעַט צָקוּמוּן עַטְלִיכְעָ טַוִּוָּנָט רְוָבָל פְּאַרְדִּינְגָּסָט אַ יְאָרָ, זַוְּעַט ער אַוְרָ זַיְן צְוָרְפְּרִידָן. דָּרָר זַיְרָעָם האָט עַס פְּאַרְגְּנָעָלָעָט סְיכָאָזְסִיקָּן, זַהָּס אַיְזָעָם בְּאַשְׁטָאָגָעָן דָּרָרָוָת. מַעַן אַיְזָעָן בָּאַלְרָ צְוָגְּנָטָאָט צַו דָּרָר אַרְבָּעָט, אָונָ אַיְזָעָן אַ שְׁמַךְ פָּוּן אַיְנְגָּעָן חְרִישִׁים אַיְזָעָם גַּעַוְאָחָן אַ פְּולָקְאָמָעָנָעָר בְּרוּזָן. זָוָם עַרְשָׁטָן האָט מַעַן בְּאַדְאָרָפָט אַיְנְקָוָפָן אַ זְוּבְּעָצָג אַקְסָן, זַהָּס זַאָלָן שְׁטִיעָן אַוְיפָּ בְּרִיעָ, אָונָ בְּעֶרְלָדְ-בְּעֶנְדָּעָט אַיְזָעָן אַ זְוּנְטָאָג גַּעַפְּאָרָן אַוְיפָּן מָאָרָק אַיְזָעָם קָאָמָעָנִי, מַעְהָדָגְרָאָט, אַיְזָעָם קָאָרָעָטָעָ מִיטָּ פִּיר פָּעָרָד אַיְזָעָם דָּרָר בְּרִיעָט אַיְזָעָם אַיְנְגָּעָקְיָפָט רֵי רָאָזְיָעָ אַקְסָן.

מיט דער קניה או רער פריז געווען צופרין. בערל-בענרט האט געקופט ביליג און גוט, און איבערהייפט אַרנטליך, פשר. נאכדען, אווי זוינע געתאנגען אַ וואָך צען אויף פֿאַשׁע, און מען האט זוי פֿאַרקייפט, האט מען פֿאַר יונּ אַקס גענומען נײַנצִין רַובֵּל, בעה פֿריהער האט אַן אַקס געקָסֶט פֿערצִין רַובֵּל.

פאָרין זוינטער האט מען צוֹווּיַּה מְאַל געקופט און פֿאַרקייפט אַקסן און ביידע מְאַל גוט פֿאַרדיינט. דער עסְק מיט בראנפֿן אַיז גענאנגען, און פֿאַרין זוינטער האט דער פריז פֿאַרדיינט העכער צוֹאַנְצִין טוֹוֹונְט רַובֵּל רַיְּז געלט. דְּאָס אַיז געווען אַ הַיְּפָשָׁע סְוֻמַּע אַפְּילּוּ פֿאַר אַ רִיכְן פֿרִיז!

עס פֿאַרְשְׁטִיט זיך, אוּ ער אַיז געווען פֿוֹן בערל-בענרטן ועהר צופרין, און ער האט אַים אַיבְּעָרְגָּעָנְבָּן דעם פֿאַרקייפֿט פֿוֹן אלְעָם תְּבָאָות. אוּיךְ רִי סְוּהָרִים, וְאָסָּס פֿלְעָגָן שְׁטַעְנְגָּרִים קְוֹמָעָן צָוּם פֿרִיז קְוִיפֿן תְּבָאָה, פֿלְעָנְטָטָרִים יְוָנְגָּנְעָן צָוּם יְוָנְגָּנְעָן אַירְדְּשָׁן קָאַמִּיסָּאָר, אַיז אַיז ער געוואהָן אַיז הוֹיף אַיז דער קְוִיפֿעָר, אַיז דער פֿאַרקייפֿעָר. סִיכָּאָסָּקִי פֿלְעָנְטָטָרִים זיך אַומְנִין אַיז הוֹיף מיט דער לאָגְנָר לְיְוָלְקָע אַין מְוִיל, אַ רְהָוָנָר אַין אַ וְאַרְגְּלָאָזָעָר אַין דִּי אַיְּנְצִינָע אַרְבָּעָת זוֹנָע אַיז געווען יְאָנָר אַן גַּעֲמָט צְנַעַמָּעָן.

די אַיְּנְצִינָע, וְאָסָּס אַיז נִישְׁתָּה געווען צופרין פֿוֹן דִּי אלְעָם גְּלִיקָן, אַיז געווען דִּי פֿרִיצְטָע. אַיבְּעָרְהִיפֿט האט אַיז גַּעֲרִינְקָט, וְאָסָּס אַיז פֿירְט דְּאָס נַאֲנְצָעָרָה רַעְלָל, אַיז עַפְּסָע גַּעֲזָהָרָן אַ מִין פֿרִיז אַן אַ נַאֲנְצָעָר בְּעֵלְהַבִּית אַיבְּעָרָה הוֹיף. וְוִירְעָר אַיז בְּעַרְקָע געווען ועהר אַ שְׁיִינְגָּר יְוָנָג, אַ הַוְּיכָעָר אַן אַ שְׁלָאָנְקָעָר, אַן גַּעֲלִילְרָט האט ער זיך נַאֲרָשָׁעָר פֿאָרִין, וְאָסָּס האט גַּעֲהָט אַ נַאֲטָוָר נִישְׁתָּה צָוּקָן אוֹיף זיך, אַיז אַרְמָד גַּעֲנָנָעָן אַפְּגָנְלָאָזָן אַן אַפְּאַטְאִישָׁ אַן דִּי גַּעֲפְּוּלָט אַפְּילּוּ צָוּקָן אַס בָּאָס בָּאָס שְׁנִירָר. דְּאָס האט אַיז גַּעֲנָנָעָן דִּי אַוְיָן.

בערל-בענרט האט אַבער מיט אַיז גַּעֲהָט זוֹנָגָן גַּעֲשָׁפְּטָן. ער האט נַאֲר גַּעֲהָט עַסְקִים מִיטָּן פֿרִיז — אַן נִישְׁתָּה מְעָר.

נַאֲר זוי האט נִישְׁתָּה גַּעֲשָׁוָיָן. זוי האט גַּעֲוָכָט אוֹיף אַים בְּלְבוּלִים, האט גַּעֲרָעָט אוֹיף אַים אַן האט גַּעֲנָמְפָּרָעָט בָּאָס גַּעֲקָנָעָן, זוי עס פֿירְט זיך דער יְוָנְגָּר קָאַמִּיסָּאָר, צִי ער גַּנְבָּעָט נִישְׁתָּה אַן. זיך.

דער גַּעֲקָנָעָן האט דערהערט, אַז דִּי פֿרִיצְטָע וְוַכְּתָבָאָס אַוְיָף בערל-בענרטן בְּלְבוּלִים, האט ער פֿאַרְשְׁטָאַנְגָּעָן, אַז זוי וְוַיל פֿוֹן אַים פְּטוּר וְוַעֲרָן, אַן ער האט שְׁוִין גַּעֲעָפָט דְּאָס מְוִיל אַן אַגְּנָעָר עַדְתָּאָס אַוְיָף אַים הַרְיָם וְנוּבָּעָות, אַז ער אַיז דער נַאֲנְצָעָר פֿרִיז, אַז ער האַלְטָט זיך נְרוּיָם, אַז ער מִינְטָמָן, אַז ער אַיז מְעָרָה פֿרִיז פֿאָרִין אַמְּחָן, אַן אַפְּיָלוּ דִי פְּוּיְעָרִים וְוַיְּסָן שְׁוִין פְּמָעַט נִישְׁתָּה, וְעַר אַיז דִּי דער אַמְּתָחָעָר פֿרִיז אַן זַעֲרָה דער פֿאַלְשָׁעָר.

— טא זי' וועע א קלונער אוון כאָפּ אַים באָ אַ ננכה — האָט אַים דִּי
פריזטעה געגעבען אַגְּצָהּ עֲרֻעָנִישׁ, — רַעֲמָלֶת וּוּט בָּרְקָעַ נָאָר קְרִינָן
געשטייסן.

דרער עַקְּאָנָם האָט פָּאַרְשָׂטָאנָן, אֹז זַי מִינְטְּ רַאָ אַפְּשָׁוֹטְן בְּלְפָולְן. האָט ער
אוֹיְגָנוּכְטְּ דָּרְרֵי קְלוּגָעַ פּוּיְעָרִים, וּוּלְכָעַ האָבָן גַּעֲפִירְטְּ קִין קַאְמָעָנִישׁ בְּרָאָנְפָן
פָּאָרְן וּוּירְן, אוֹן האָט זַי אַיְסָנְגָעָלְעָרָנְטְּ, אֹז זַיְן וְאָלְןְן, אֹז אָן אַלְעַ פּוּרְן,
אוֹן וּוּלְכָעַ מַעַן פִּירְטְּ דָּרְיְוִיסְעַ קְוִיְּפָן בְּרָאָנְפָן צַו אַהֲרָן-לְיוּעָרָן, לִיאָן צַו
פָּאָרְ פָּעַלְאָךְ בְּרָאָנְפָן פָּאָרְ זַיְן אַיְגָעָנָם טָاطָן, וּלְגַן אַנְדָּרָקָעָם, וְאָסְ האָט
אַ שְׁיַינְקָן. דָּרְרַעְ עַקְּאָנָם האָט גַּעוֹאָסָטְן, אֹז אַוְיֵבְ זַיְן וְאָלְןְן, אֹז זַי
פִּירְן אַיְבָּרְעִינָגָעַ גַּעֲנְבָּעָטָעַ פָּעַלְאָךְ בְּרָאָנְפָן צַו אַהֲרָן-לְיוּעָרָן, וּוּט זַי
דרער פְּרִיעַץ נִישְׁטְ גְּלִיְבָן, וּוַיְלֵ אַהֲרָן-לְיוּעָרָן אַיְזָוְן בְּאַזְוָאָסָטְן גַּעוֹעָן פָּאָ
דָּרְיְ פְּרִיעַץ פָּאָרְ אָן אַרְנְטְּלִיכְן אָן פָּאָרְ אַ מְעַשְׁנָן, וְאָסְ וּוּט זַיְן נִישְׁטְ
דָּרְיְ פְּרִיעַץ אַזְוָאָסָטְן גַּעֲנְבָּעָטָעַן. נָאָר אַוְיֵבְ וּלְגַן וּוּט פְּרִיעַץ גְּלִיְבָן,
אָלְןְן אַזְסָ וּוּט אַיְגָעָנָצָן בְּאַשְׁמָוֹן בְּעַרְלְ-בְּעַנְרָעָטָן. עָרְ האָט זַיְן גַּעֲנָבָן
יעָרָעָן צַו דָּרְרֵי רַוְּפֵל פָּאָרְ אָזָא עֲרוֹחַ-זָאָן, אֹז זַיְן אַלְיֵין טְרָאָנוֹן
שְׁטָעָנָרִיגּ אַרְיֵין צַו וּלְגַן פָּעַלְאָךְ בְּרָאָנְפָן.

אוֹ דָּרְרַעְ עַקְּאָנָם האָט רַאָס אַלְעַ אַפְּגָעָפָאָרְטִינְטְּ, אַיְזָוְן עָרְ גַּעֲנָבָן
צַו דָּרְרַעְ פְּרִיעַץ אָן דָּרְעַצְיַילְט אַזְזָ אָזָא מַעַשְׁהָ: דָּרְיְ גּוֹיְסְ פִּירְן צַו
זַיְן אַיְגָעָנָם טָاطָן גַּעֲנְבָּעָטָעַן בְּרָאָנְפָן.
דָּרְיְ פְּרִיעַץ, וְאָסְ האָט זַיְן כְּלָוְרָשְׁטְּ דָּרְפְּרִירְיְטְּ, האָט גַּעֲהִיסְן בְּרִינְגְּנָעַן
דָּרְיְ גּוֹיְסְ, וּוּלְכָעַ האָבָן אִיר בְּאַשְׁטָעָטְינְטְּ דָּאָסְעָלְבָעַן, אֹז זַיְן אַלְיֵין פִּירְן
שְׁטָעָנָרִיגּ אַיְן דָּי וּוּגָן, וְאָסְ צַו אַהֲרָן-לְיוּעָרָן, פָּעַלְאָךְ בְּרָאָנְפָן צַו וּלְגַן.
— וּוּט אִיר שְׁוּעָרָן? — האָט גַּעֲפָרָעָטְן דָּרְרַעְטְּ.

— מִיר שְׁוּעָרָן, — אַיְזָוְן גַּעוֹעָן וּוַיְרֵ עַנְטָפָרָעָן.
דרער פְּרִיעַץ אַיְזָוְן בְּעַת מַעַשְׁהָ גַּעוֹעָן אַוְיֵבְ יָאָנְרָ אָוְן, אֹז עָרְ אַיְזָוְן גַּעְקָוּמָעָן,
הָאָט אַים דָּרְיְ פְּרִיעַץ מִיטְ הַחְפָּעָלוֹת דָּרְעַצְיַילְטְּ, אֹז דָּרְרַעְ קַאְמִיסְאָרְ אַיְזָוְן
נִנְבָּ. דָּרְרַעְ פְּרִיעַץ האָט גַּעֲשִׁיקְטְּ נָאָרְ דָּרְעַצְיַילְטְּ, אֹז זַיְן האָבָן וּוַיְרַעְרַע גַּעֲוָאנְטְּ,
אֹז זַיְן האָבָן גַּעֲפִירְטְּ גַּעֲנְבָּעָטָעַן בְּרָאָנְפָן. דָּרְעַמְּ פְּרִיעַץ האָט זַיְן
נִישְׁטְ גַּעְגְּלִיבָטְן, אֹז צְוִיְּפָלְעָנְדוֹרְגָן, האָט עָרְ עַמְּ דָּרְעַצְיַילְטְּ בְּעַרְלְ-בְּעַנְרָעָטְן
אָן דָּרְעַבְּיִיְ גַּעֲזָאָגְטְּ:

— גְּלִיְבָן גְּלִיְבָטְן זַיְן מִיר נִישְׁטְ אַוְיֵבְ דָּרְיְ, אַבְּעָרְ בְּאַזְוִיְזְן, אֹז דָּי
פּוּיְרָים לִיאָגָן.

בעַרְלְ-בְּעַנְרָעָטְן האָט זַיְן וּוַהְרַ דָּרְשָׁרָאָקְן אוֹן האָט זַיְן, אַפְּנָים, צָוְם
עַרְשָׁטְ פָּאָרְלוֹרְן. דָּרְיְ גַּעֲנָבָעַטְ מַעַשְׁהָ אַיְזָוְן עַפְּעָם גַּעוֹעָן אַ וּלְרָעָן, אַ נָּאָרְשָׁעָן
אוֹן אַ מִיאָוָסָעָן, אוֹן זַיְן וּוּיְזָטְ מַעַן רַאָ אַוְיֵבְ, אֹז גּוֹיְסְ לִיאָגָן? אֹן אַז

ער האט עם רעדצ'ילט רעם זיין, האט זי אונגעהויפן זייןען, און סאיין גוואזרן א חורפן אין שטוב.

— ר' הַאֲסָט אַלְיִן אַיְנָגָוָהּ, — הַאֲסָט דָרָר וַיַּדְעַ גַעַטְעַנְעַט, — זֶה
רוֹ בִּסְטַבְּאָ אִים טַיְעַרְעַר פָּאָר וַיַּזְטַאַתְן אָוָן מַאֲמַעַן, פָּאָר וַיַּזְטַאַתְן אָוָן
קִינְדְּרָעָר, אַלְיאָ, דַּאַס אַיְזָא בְּלַבְּלָוּל, וְאַס שְׁטַאַטְמַט פָּוּן עַמְּצַיְּן פָּוּן הַוּפְ —
פְּשָׁוּטָם, מַעַן וַיְלֵא אִים אָוְנְטְּרָגְּפָן ...

— אבער דריי פוויירס שוערן ראל,— האט דער פריז געאנט, און דערנארך
צונגעבען:

— מיר גליופט זיך טאָקע נישט. פֿאַראָן אָן עַזָּה — געַפְן שְׁמִיעָן דֵי פּוֹיעָרִים... דַּעֲמָאָלֶת וּעְטַמָּן וּוִיסָּן. שְׁמִינִין אָזוֹוי לְאָנָגָן, בֵּין זַיְוָעָלָן אָוִיסָאנָן.

— ר' עזה או' א' צו שוחערע, — החט דער זירע געואנט — איך וועל דיר געבן א' גורינגעראע עצה. ר' ניב ר' דרי פווייררים און ארבעט ערגעץ אין א' שפֿיַיכּלָעֶר, ז' זאלן דארט אָרְפֵּעַטְן אַלְיִינְג, און קיינער זאל מיט ז' נישט זיינְג. דערביי זאלסטו אָזּוּקְשָׁטְעֵלן עפּעַס אַ קלונָן און אַרגנטילָן מענְשָׂן זיינְג. הַוְּנָעָרָן שְׁפִּיכּלָעֶר, אַונְעָר ווּט וַיְךָאַיְנָהָרָעָן, זֹאָס ז' רַיְן. פִּוְּרִירִים, אַנוּ ז' טוֹן אָפְּ בְּשָׂמֶחָה עפּעַס אַונְעָלה, הַאֲבָן ז' לִבְּ צוּ רַיְן שְׁטִילְעָרְהִיט זֹוּנָן אַיר. וּולְן ז' סְכָמָא רַיְן צְוִישָׂן זֹוּ אַינְ שְׁפִּיכּלָעֶר, אַזְוּ ז' הַאֲבָן גַּעַשְׁוָאוּרָן פָּאַלְשָׂ.

דָּרְעֵם פְּרִיעַ אַיּוֹ רָאֵם גַּעֲפָעֵלֶן גַּעֲזָאָרֶן.

— איך אלין וועל שטיין הינטערן שפייכלער,—האָט ער זיך אַגונענוּן,—
אנְבּ נוּיט עס מיר אום מיין פֿכּוֹר, וואָרומּ פֿרִיצִים לאָן פֿון מֵיר, וואָס איך
הָאָלֶט אַיך אלָם קָאָמִיסָּר, זַי וְאַגְּנָגּ, אָן איך וועל זיך גּוֹט בְּאַצְּאָלָן
דָּרְפּּאָר.

דער פריעץ האט באָלֶר געהיזן געבן די דרי פּוּעָרִים אַרְבָּעַט אֵין אַ
שְׁפִּיכְלָעַר, נָאַהעַט פּוֹן זַיִן פָּאַלְאַז, אָנוֹ אַלְיוֹן האַט עַר זַיךְ גַּעֲשְׁטָעלְט
הַינְטָעָן זַוְאנְט — הַעֲרָן, זַוְאסְ וַיְרִיךְן.

גַּעֲשְׁטָאנְגָּעַן אֵיזְ ער לְאַגְגַּן, אַרְצִי אַ פָּאָר שָׂהָה. פּוֹן אַנְהָוִיב האָבָן די
פּוּעָרִים גַּלְאַט אַזְוִי זַיךְ גַּעֲרָעַט צַוְישָׁן זַיךְ, גַּעֲרָעַט, פּוֹן זַוְאסְ עַס אֵיזְ
גַּעֲקָומָעַן אַוְיףְּ דָרָר צָוָנָג. דָרְנָאָךְ אַבְּעָר האַט עַמִּיצְעָר פּוֹן זַיךְ אַוְיסְגַּעַרְיךְט
זַיךְ חַרְתָּה אַיְבעָר דָעַם, זַוְאסְ ער האַט זַיךְ גַּעֲלָאָט פְּאַרְפִּירְן דָוְרְכָן עַקְאַנְאָם
אָנוֹן האַט פָּאַלְשָׁ אַפְּגַּעַשׂוֹאַוָּרָן. אַנְבָּאֵיזְ ער אַ נַּאנְצָ גַּעֲטָרְמָעַן דָרָר
קַאַמִּיסָּאָר, טָאַ פְּאַרְוָאָסְ קַוְמָטָעַס אַיְסָ? אָנוֹ אַזְוִי רַיְרְנָדָג, האַט מַעַן
אוּפְּגַּעַשׂוֹבָן צַוְישָׁן זַיךְ דָרְפָּאָגָן, צַיְעָן זַאל זַיךְ אַפְּשָׁר נִישְׁטָ מַדָּה
זַיךְ, אָוּ דָאָס אֵיזְ גַּעֲוָן פָּאַלְשָׁ אַפְּגַּעַשׂוֹאַוָּרָן?

אַוְיףְּ דיּ רַיְרְ אֵיזְ ערְ פְּרִיעָץ אַרְיָן גַּלְיָר אַין שְׁפִּיכְלָעַר. דיּ גַּוְוִים זַיְגָעָן,
פְּאַרְשָׁתִיט זַיךְ, טַוְוָעַט גַּעֲוָאָרָן אָנוֹן זַיְגָעָן גַּעֲבָלִיבָן שְׁטָמִין מִיטָּאַפְּגַּעַנְעָמָה מִילָּעָרָה.
— נָוָ, אַיְצָט דָרְצִיְּלָט אַקְאָרְשָׁט, וָעַר האַט עַס אַיְיךְ אַגְּגָעָרְטָט! —
הַאַט ער זַיךְ גַּעֲוָעָנְדָט צַוְ זַיךְ, — אַיךְ הַאַבְּ גַּעֲהָרָט, זַוְאסְ אוֹר האַט
גַּעֲרָעַטְ.

זַיְגָעָן זַיךְ אַיְסָ גַּעֲפָאָלָן צַוְ דיּ פִּס אָנוֹ גַּעֲוָיָנָט אָנוֹ דָרְצִיְּלָט דיּ
נַּאנְצָעָה פּוֹן אַנְהָוִיב בְּיַוְן סָוָה.
דָרָר פְּרִיעָץ האַט גַּעֲשְׁטָקְטָט רְוָפָן דָעַם עַקְאַנְאָם. גַּעֲקָומָעַן דָרָר עַקְאַנְאָם,
הַאַט ער אַיְסָ גַּעֲפָרָעָנְטָט:

— זַאגְ, דָו האַט עַס אַלְיוֹן אַוְיסְגַּעַרְאָכְט, צַיְעַמִּיצְעָר האַט דִּיךְ
אַוְיסְגַּעַלְעָרָנְט? זַאנְגָּנָאָר דָעַם אַמְתָּה, זַאָרוֹם אַנְיָשָׁט וּעְלָא אַיךְ דִּיךְ אַזְוִי
לְאַגְגָּנְיִיסָּן, בְּזַיְ פּוֹן דִּיךְ וּוּעָט קִיְּוָן גַּעֲנָצָעָר בֵּין נִישְׁטָ בְּלִיבָּן.
דָרָר עַקְאַנְאָם, זַוְאסְ האַט זַיךְ שְׁרָעְקָלְיךְ דָרְשָׁרָאָקָן, האַט באָלֶר גַּעֲוָאָט,
אוֹ דָאָס אַיְזָ, מְחַילָה, דיּ פְּרִיעָצָטָעָ אַלְיוֹן, אָוּ זַיְ האַט אַיְסָ גַּעֲשְׁטוּבָן דָרְצָוָה
אוֹן אוֹ ער אַיְזָ נִשְׁטָ שְׁוֹלְדָרָג.

אַ פְּרִיעָץ האַט פִּינְטָט לְאַגְגַּן צַוְ וּזְאַרְטָן, אָנוֹ באָלֶר אֵיזְ שַׁוְּיָן גַּעֲוָעָן
אַזְוָעָנְשָׁטָעָלְט זַיךְ זַיְינְגָּוִיב אַוְוִיְּגָּוִיְּגָן קָעָגָן, עַקְאַנְאָם, אָנוֹ זַיְ האַט
זַיךְ אַוְיךְ מַדָּה גַּעֲוָעָן, אָוּ זַיְ האַט אַיְסָ גַּעֲבָלִיבָן דָרְעָצָ, מַחְמָה זַיְ האַט
גַּעֲוָאָלְט פְּטוֹר וּוּרָן פּוֹן בְּעָרְקָעָן, וּוּלְכָן זַיְ האַט נִשְׁטָ לִיבָּ.

דָרָר פִּינְאָלָן פּוֹן דָעַם אַלְעָם אֵיזְ גַּעֲוָעָן אַזְוִי: דיּ פּוּעָרִים האָבָן גַּעֲרָאָנְט
צַוְ וּכְבִּינְגָן שְׁמָרָן, דָרָר עַקְאַנְאָם אַוְיךְ רַאְסְוָעָלְבָעָן נַאָךְ מִיטָּאַ צַנְאָב
דָרְצָוָה, זַוְאסְ פָּאַ אַיְסָ אַזְוָעָנְוָמָעָן גַּעֲוָאָרָן דיּ: שְׁטָעָלָעָן מַעַן האַט
אַיְסָ גַּעֲמָאָכָט פָּאָר אַ פְּרָאָסָטָן לִיְבְּדִקְנָעָכְט, פּוֹן זַוְאסְ ער אַיְסָ פְּרִיהָעָר
גַּעֲוָעָן בְּאַפְּרִיאִיט.

פָּאָר אַוִּי פִּילְּ צַעֲר הַאָט בּוּרְלְ-בּוּנְדְּרָעֶט בָּאָקּוּמוּן פֹּוּנְ פְּרִיז אַ קְוּשׁ
איַן קָאָפּ, אָוּן דָּרָר פְּרִיז הַאָט גַּעֲזָאנְטָ:

— פֹּוּנְ הַיְּינְט אָגּ, וּלְלַ אַיר אַוִּיפּ רֵיר קִיְּנָעַ מִסְּרוֹת נִישְׁתָּאָנְגָּמָעַן.
וּיְ גַּעֲזָאנְט, אַיזְ סִיכָּאָוּסְקִי גַּעֲזָעַן וְעוֹהָר אָצְן אַנְשָׁטָעָנְדְּרָגָעַר מַעַנְשָׁ, אָוּן
עַם פָּאָרְשְׁטְּיִיט וִיךְ, אָוּן דָּעַם וּוֹיְפּ אַוִּיפּפְּרִוְּגָנְגָּה הַאָט אַים שְׁטָאָרָק צַעַּד
טְּרִיסְטָלָט, אָוּן עַר הַאָט מִיר אַיר מַעַר נִישְׁתָּמָעַגְּרָט אָוּן נִישְׁתָּמָעַגְּלָט
וְאוֹיְגָעַן אַינְאַיְגָעַן. בּוּרְלְ-בּוּנְדְּרָעֶט הַאָט עַר נַעֲהִיסְן אַפְּפְּרִישָׁן אַ הַוִּי
אָוּן מַאְכִּין פָּאָר אַים אַ זָּאוּנְגָּגָן, אָוּן אַוִּיפּ דָּרְווּיְיל הַאָט עַר וִיךְ אַיְבָּרָעַט,
גַּעֲזָוְגָּן אַין זַיְן צְוִיְּתָן הַוִּיְּתָן.

בּוּרְלְ-בּוּנְדְּרָעֶט הַאָט אַיְסְנָעְפְּזָטָט אַ הַוִּי אָוּן גַּעֲפָרָן קִיְּן בְּרִיסְקָ
בְּאַשְׁטָעָלָן בָּאָ דִּי מַעְבָּלְ-סְחוּרִים, אָוּן זַיְן זְאָלָן בְּרִיְּגָנְגָן פֹּוּנְ וְאַרְשָׁעַ רָאָס
טְּיִיעָרְסְטָעַ מַעְבָּלָ. רָאָס הַוִּי אַיזְ אַיְסְנָעְפְּזָטָט גַּעֲזָאָרָן מִיטָּ אַזְאָגָן גַּעֲזָמָאָקָן,
אָוּן עַם אַיזְ גַּעֲפָלָן גַּעֲזָאָרָן דִּי אַרְמְוִינְגָן פְּרִיצִים. זַיְן הַאָפָּן וִיךְ גַּעֲזָוְגָּרָט,
אָוּן אַיר זְאָלָהָפָּן אַזְאָגָן גַּעֲזָמָאָקָן אַין אַזְוִינָעַ זְאָקָן.

רְעַר פְּרִיז אַיזְ אַלְעַטְמָאָגָן גַּעֲקָוְמָעַן צְוָפָאָרָן אַין זַיְן קָאָרְעָטָעַ צַו בּוּרְלְ-
בּוּנְדְּרָעֶטָן, אָוּן דִּי מְוֻמָּעָה הַאָט גַּעֲמָאָכָט גַּוְטוּמָעָה מִיטָּאָגָן פָּאָר אַים. פֹּוּנְ דְּעָמָאָלָט
אָוּן שְׂוִין דִּי מְוֻמָּעָה אַיר גַּעֲזָאָרָן טְּיִעְרָ בָּאָ אַים. זַיְן אַפְּלָיו גַּעֲזָעַן
אָוּן קְלִינְיְטְּשָׁקָעָ, אַזְוִי זַיְן זְאָלָן בָּאָ דָרָר חַתְּוֹנָה אַין דָרָר עַלְטָעָר פֹּוּנְ
עַלְפָ יְאָרָ, אָוּן מְאָגְרָעָ, אַבְּעָר וְעוֹהָר אָוּן קְלוּגָּעָ אַין אַגְּשָׁיקְטָעָ. זַיְן
גַּעֲזָעַן דָרָר הַיְּפָרָק פֹּוּנְ מָאָן, זְאָס אַיזְ גַּעֲזָעַן הַוִּיְּ, דִּיק אָוּן שִׁיְּ, אָוּן
קְעָנָן אַים הַאָט זַיְן אַוִּיסְגָּוָעָהָן, זַיְן אַקְּרִיבָן.

סִיכָּאָוּסְקִי פְּלָעָנְטָזְקָעָן זַיְן פָּאָרָן צַו דִּי פְּרִיצִים אַין גַּעֲסָטָ, אַלְיִין צַו וִיךְ
הַאָט עַר נִשְׁתָּמָעָט פָּאָרְבָּעָטָן: אַלְעַטְמָאָגָן שְׂוִין גַּעֲזָאָסָטָ פֹּוּנְ דָרָר
גַּעֲזָמָעָר גַּעֲשִׁיכְטָעָ.

רְעַר פְּרִיצְטָעָס פָּאָטָעָר בָּאַנְאָסְלָאָוּסְקִי אַיזְ גַּעֲזָעַן אַקְּרִיבָר. פְּרִיז גַּעֲפָן
קָאָמְעָנִיאַ, אַיְגְּנְטְּלִיךְ אַגְּנָאָגְּנָ אַלְיְדָרָעָר מַעַנְשָׁ, נָאָר נִשְׁתָּמָט אַזְאָגָן
אָוּן אַרְנְטְּלִיכָּרָ, זַיְן דָרָר אַיְדָעָם, רְוִרְפָּאָר אַבְּעָר וְעוֹהָר אָוּן קְלוּגָּעָר אָוּן
בָּאָ אַלְעַטְמָאָגָן אַיזְ עַר גַּעֲזָעַן דָרָר גַּעֲזָמָעָר בְּעַלְיְוּעָץ. גַּעֲהָאָט
הַאָט עַר אַגְּזָן, אַגְּרִיסְעָר שָׁאָרְלָאָטָאָ, פֹּוּנְ דִּי בָּאָרִימָטָעָ לְעַבְּ-קִינְדָּרָעָר
צְוִישָׁן דִּי פְּרִיצִים אָוּן הַאָט דָעַם פָּאָטָעָר פֹּוּנְ אַגְּפָאָגָן פִּילְּ גַּעֲלָת גַּעֲפָטָרָתָ.

אַבְּעָר דָרְגָּנָאָךְ הַאָט דָרָר קְלוּגָּעָר פָּאָטָעָר צְגָעָנוּמָעָן בָּאָ. אַים דִּי נַגְּנָצָעָ
מַאְכִּים אַיְבָּרָעָן הַוִּיְּ אָוּן גַּעֲנָבָּן אַלְעָמָעָן צַו וּוֹסָן, סִי זַיְן גַּעֲקָנָאָסָעָם,
סִי דִּי אַלְעַטְמָאָגָן, וּוּלְכָעָהָפָּן אַזְאָגָן מִטָּ אַים גַּעֲפָרָט גַּעֲשִׁיפָּט, צַו זַיְן זְאָלָן

אימַ קיָּין גְּרָאָשָׁן נִישְׁתָּטָרְיוּן, אָוֹן עֶרֶר וּוּעַט. פָּאָר אִים קֵיָּין גְּרָאָשָׁן נִישְׁתָּטָרְיוּן.

אָוֹן אַטְּ דָּרָר וּוֹג, דָּרָר פְּרִיצְטָעָם בְּרוֹדָרָעָה, אָוֹן עֶרֶר אַיְזָן גְּעוֹזָאָרָה פָּוֹן דָּרָר מְעַשָּׂה, אַיְזָן גְּעֻקָּמָעָן קֵיָּין תְּשֻׁעָכְטְּשָׁאָזָעָה. צַוְּ דָּרָר שְׁוּעָסְטָעָר מִשְׁבָּזָיָן זַיְר, וּוּאָסְ צַוְּ טָוָן. וַיְיָהָא אַטְּ וַיְיָהָר אִים גְּנוּט אֲוִיסְגָּוִינָט, אָוֹן עֶרֶר האָט אִיר אוּפְּגָנְגָעָבָן, אָוֹן עֶרֶר וּוּעַט דָּרְעָשִׁין רָעַם קָאָמִיסָּאָר.

— נִשְׁקָּשָׁה, דָּרְעָשִׁין אַ וְשִׁיר אַיְזָן נִישְׁתָּטָרְיוּן גְּרָאָשָׁן סְפָנָה — הָאָט עֶרֶר גְּעוֹזָאָט.

וַיְיָהָא אִים אַפְּבָעָר אֲפְנָהָאָלָטָן, מָוָרָה האָבָנָרִיגָּה, אָוֹן עֶרֶר וְאָלְ וַיְיָהָר גְּעוֹזָאָר גְּנוּט בְּאַצְּפָלָן פָּאָר אַזְּעָאָרָה רָעַכְטָשְׁטִיקָל אֲרָבָעָט. אַנְבָּזָוָלָט וְיָהָר דָּעַם מְאָזָן מִיטָּאָזְוָנָעָ מִיטָּלָעָן גְּנוּווֹים נִישְׁתָּטָרְיוּן צְוָנָעָזָוָגָן.

דָּרָר שְׁאַרְלָאָטָאן הָאָט אִיר נִאָכְנָגְעָבָן, אָוֹן וַיְיָהָר בִּידָע גְּעַפָּאָרָן צָוְ פָּאָטָעָר.

דָּרָר פָּאָטָעָר הָאָט לִיב גְּנָהָאָט סִיכָּאָזְקָיָן; עֶרֶר, דָּרָר שְׁוּעָר, הָאָט גְּעוֹזָאָסְט, וַיְיָהָר אִידָּעָם אַיְזָן גְּעֻקָּמָעָן וְעֶרֶר צְוָפָרִירָן. פָּוֹן דָּעַם אִירִישָׂן קָאָמִיסָּאָר, אָוֹן אַזְּעָאָרָה עֶרֶר הָאָט רָעַהָעָרטָ פָּוֹן דָּעַם נִאָגָנָצָן תְּוֹמָל מִיטָּן בְּלָפְלָל, וּוּאָסְ צְוָיָן טְאָכְטָעָר הָאָט גְּנוּאָלָט מְאָקָן אוּפָן גְּעַטְרִירִיעָן קָאָמִיסָּאָר, הָאָט עַס אִים שְׁטָאָרָק פָּאָרָרָאָסְן אַזְּוָיָף וְזַיְן טְאָכְטָעָר, וּוּאָסְ הָאָט רָאָ גְּנָהָאָנָרָלָט וְעֶרֶר נִשְׁתָּטָרְיוּן. עֶרֶר הָאָט וַיְיָהָר דָּרְעִיבָּר גְּנוּמָאָכָט נִשְׁתָּטָר וְוִיסְן אָוֹן נִשְׁתָּטָרְיוּן צָוְ אַזְּטָאָלָק.

אוֹן וַיְיָהָר גְּעֻקָּמָעָן צָוְ אִים, פָּרִי עֶרֶר וְאָלְ רָאָ וַיְיָהָר סְפָנָה אַזְּטָאָלָק. אַזְּסָמָן וַיְיָהָר גְּעַפָּרָעָנטָ:

— וּוּאָסְ בִּיסְטוּ רָאָס גְּעֻקָּמָעָן אַלְיָין אַהֲן סִיכָּאָזְקָיָן? הָאָט וַיְיָהָר אֲרָאָפְּגָנְגָלָאָטָ דָּעַם קָאָפְּ אָוֹן גְּשָׁוָגָן. רָאָ הָאָט שְׁוִין דָּרָר בְּרוֹדָר אַגְּנָהָוִין דָּרְעַצְּיָילָן דָּעַם פָּאָטָעָר דִּי נִאָגָנָצָעָ מְעַשָּׂה, נִאָר גְּנוּיְנִילָּק אַזְּוִי, אָוֹן וְאָלְ אֲוִיסְקוּמָעָן גְּנוּט פָּאָר דָּרְעִיבָּר, נִאָר דָּרְעִיבָּר וְהָאָט אַפְּגָנְגָהָאָקָט.

— וְאָלְ וַיְיָהָר בְּעַסְעָר דָּרְעַצְּיָילָן, אָוֹן דָּוְ גַּיְ אָרוּסִים פָּוֹן צִימָעָר! — הָאָט עֶרֶר גְּנָהָיִסְן.

גְּנָהָלִיבָּן אַלְיָין אַיְזָן צִימָעָ, הָאָט אִיר דָּרָר אַלְטָעָר גְּנוֹאָנָט מְסָרָ אָוֹן בָּאַמְּעָרָקָט, אָוֹן וַיְיָהָר אַזְּטָאָר אֲגָלְדָעָנָעָם מְאָגָן, אָוֹן עֶרֶר הָאָט וְעֶרֶר לִיב אִיר מְאָגָן, אָוֹן עֶרֶר אִים טְיִעָרָעָר פָּוֹן אָן אַיְינָן קִינָר, אָוֹן אַיצְטָהָאָט עֶרֶר שְׁמָעָרָצָן פָּוֹן דָּרָר נִאָגָנָצָעָ מְעַשָּׂה אָוֹן וַיְיָהָר הָאָט נִשְׁתָּטָרְיוּן אֲרָגְנָטָלָט.

וואס זויל זי פון דעם אוירישן קאמיסאָר? פאָרוֹזָס האָט זי אַים געוֹאַלט אומנְגְּלִיךְ מַאֲכָנָן? מיט וואָס אַיז ער ערנער פון אַ פָּלָאַק אַ שְׁכוֹר? א. אָג. אָה. פון זיינע רײַר אַיז רֵי טָאַכְטָעָר גַּעֲרִירָת גַּעֲזָרָהָן, אַונְ ער האָט לאָנְגָּנָּעָט, אַונְ אָפְּשָׂר האָט זי אַיְצָט וּוּרְקִילְּךְ אַיְנְגָּנוּווּהָן, וואָס זי האָט גַּעֲזָרָן אַונְ דָּאַס אַומְגְּלִיךְ פון דעם, וואָס אַיז צַעַשְׁטָעָרָט גַּעֲזָרָן דָּאַס לְעַבְנָן מִיטָּן מַאְגָּן, וואָס אַיז אַזְּאָט טְרִיעָרָט מַאְגָּן?

אונְ זי האָט זיך פָּנוֹנְגָּרְגָּנוּווּגָּט פָּאוֹרְן פָּאַטְעָרָ.

דעַר פָּאַטְעָר האָט אַיז דָּעַמְּאַלְט גַּעֲנְבָּן אַן עַצְּחָה:

— רֵי קָאנְסָט וּוּרְרָעָר אַיְנְגָּרְדָּעָן אַלְצָן. אַבעָּרָדָוּ וּוּסְּטָטָדָוּ וּוּמְעָן? דָּאַס קָאמִיסָּאָר... בָּעַט אַים, וּוּטָז וִיךְ אַלְצָן פָּאַרְגְּרִינְגָּן. נָאָר דָּאַס אַיז שְׁוֹן גַּעֲזָעָן צּוֹפִילְּ. בָּעַטְנָן דָּאַס אַוְרָלְּ, וואָס זי קָאנְ אַים נִישְׁתָּאַיבְּעַרְטְּרָאָןָן, אַיז, אַפְּנִים, גַּעֲזָעָן נִישְׁתָּאַנְגְּרָאָרְ אַירְעָה כְּחוֹת נָאָר. נָאָר דָּעַר אַלְטָעָר האָט זיך פָּאַרְהָוָנָט.

— רֵי דָאַרְפְּסָטְנָן נָאָר נִשְׁתָּאַנְגְּרָאָר נִשְׁתָּאַנְגְּרָאָר, נָאָר צּוֹזְוִין שְׁוֹעָרָ. יְעַנְגָּר אַיז וְעוֹהָר אַקְלָגְנָעָר אַיז, אַפְּבָּרָעָר וְעוֹהָר, וּוּטָז עַס שְׁוֹן אַיְנְגָּרְדָּעָן. דָּעַר שְׁוֹעָרָ, אַונְ נִשְׁתָּאַנְגְּרָאָר אַיז דָּעַר אַירְעָה — רָאָס אַיז שְׁוֹן עַפְּעָם אַנְגְּרָעָרָשָׁן, דָּאַס אַיז אַיז שְׁוֹן גַּעֲפָעָלָן גַּעֲזָעָן. נָאָר אַיז זְאָר האָט זי נִשְׁתָּאַנְגְּרָאָר גַּעֲקָאנְטָפָּאָרְשָׁטִיןְ, זְאָוִי וּוּטָז דָּאַס דָּעַר אַלְטָעָר אַהֲרָנְלִיּוּרָן וְעוֹלָן מַאְגָּן שְׁלָוָם, בָּעַה זי האָט גַּעֲזָאַלְטָט אַזְּוִי פִּילְּ שְׁלָעְכָּטָס תָּוָן דָּעַמְּאַדְעָם.

— נִשְׁקָשָׁה — הָאָט אַיז דָּעַר פָּאַטְעָר גַּעֲזָאַלְטָט — דָּעַר אַלְטָעָר וּוּטָז וְעוֹלָן. אַיךְ חָאָב דָּאַס. דָּרִיר גַּעֲזָאַלְטָט, אַזְּוִיךְ קָלְגָּנָעָר, וְעוֹהָר אַקְלָגְנָעָר אַיז שְׁוֹן וּוּטָז אַיְנְשָׁטִימָן. אַגְּבָּה וּוּטָז עַס מְזָוָן תָּוָן, וְזָאָרוֹם דָּעַמְּאַדְעָם קָאמִיסָּאָר אַיז אַזְּקָדָק נִשְׁתָּאַנְגְּרָאָר אַזְּזָאָט לְאָגָּעָן, אַונְ ער וּוּטָז זְיָהָבָן קָאַגְּנָעָן לְאָגָּנָּהָאָלְטָן, בָּעַה דָּעַר מַאְגָּן אַיז צַעְקִינְגָּט מִיטָּן צּוֹלִיב אַים.

— אַונְ נָאָר וואָס: מִיטָּן קָאמִיסָּאָר וְאַלְסָטוּ זְיָהָבָן קִיְּגָמָלָל מַעַר נִשְׁתָּאַנְגְּרָאָר אַזְּוִי. דָּאַס אַיז אַזְּעַרְתָּא מְאַל אַזְּלָעַט מְאַל. דָּאַס וְאַלְסָטוּ גַּעֲדִינְקָעָן! בְּכָלְלָה דָּרָאָרָף מְעַן זְיָהָבָן בְּעַסְעָרָן קָאמִיסָּאָר נִשְׁתָּאַנְגְּרָאָר אַזְּמָעָנָשׁ פִּירָט דָּי גַּעֲנָצָעָן וּוּרְטָשָׁאָפָט אַונְ אַיז אַזְּזָאָט אַיְבְּעַרְגְּנָעָבָן! לְסֻפָּה האָט דָּעַר פָּאַטְעָר אַיז גַּעֲהִיסָּן מָאָרָגָן אַזְּוּקְפָּאָרָן אַהֲיִים, אַונְ ער וּוּטָז שְׁוֹיָן שִׁיקָּן נָאָר אַהֲרָנְלִיּוּרָן.

בְּאַגְּנָאַסְלָאַזְוָסְקִי האָט גַּעֲשִׁיקָּט אַ בְּרִיף צּוֹם זְיָהָבָן אַונְ גַּעֲבָעָטָן אַים קוּמוּן, נִשְׁתָּאַנְגְּרָאָר נָאָר וְעוֹנָן גַּעֲשָׁעָטָט, נָאָר וְעוֹנָן עַפְּעָס אַ פָּעָרְעָנְלִיבָּרָעָר זְאָר.

דָּעַר זְיָהָבָן האָט אַים גַּעֲנְטָפָּעָרָט, אַזְּוִיךְ דָּי זְאָר האָט ער פָּאָר קִיְּן פָּאָל קִיְּן צִיְּתָן נִשְׁתָּאַנְגְּרָאָר, ער אַיז וְעוֹהָר בְּאַשְׁעָפְטִינְמָ, נָאָר נָאָר שְׁבָת וּוּטָז ער קוּמוּן. דָּעַר זְיָהָבָן האָט פָּאַרְשָׁטָאַנְגָּן, אַזְּוִיךְ בְּאַגְּנָאַסְלָאַזְוָסְקִי וְעוֹלָן אַים בָּעַן, ער

ואַל מָאָכֵן אֲ שְׁלֹם, אָוּן ווִירָרֶר הָאָט עַר גַּעוֹאוֹסֶט פָּוּן וַיַּן טָאָכְטָעֶר, אָוּן
רי פְּרִיצְטָעֶה הָאָט דָּעַם טְוִוִּיט, וְאָס סִיכָּאָזְסָקִי אָיוּ מִיט אִיר בְּרוֹנוֹ אָוּן
פָּאָרְבְּרִיְינְגְטֶר דִּי צִיְּתֶ בָּאַ בְּעֶרְלְ-בְּעֶנְרָעֶטֶן, אָוּן דָּרְפָּרוֹן הָאָט עַר שְׂטָאָרְקָעֶר
אַיְנְגָעָועָה, אָזֶן וַיַּלְדָּאָ מָאָכֵן אֲ שְׁלֹם; אָוּן אָוּמְשָׁנְעַן הָאָט דָּרֶר
וַיַּרְעַ אָפְּגָעָלָעָנֶט אַוִּיפֶּט נָאָר אֲ וַאֲרָזֶן וַיַּן קְוּמָעֶן, פְּרִי דִּי פְּרִיצְטָעֶר
נָאָר אֲ וַאֲרָזֶן קְרִיְינְקָעֶן פָּאָרְצָעֶר.

אָוּן דָּרֶר וַיַּרְעַ אָיוּנְגָּרְלִיךְ גַּעֲקוּמָעֶן, הָאָט אִים בְּאָנְגָּאָסְלָאָזְסָקִי וְעַהְרָ
וְאָרְעָם צְוָנוּנוּמָעֶן, גַּעֲשְׁתָּעָלָט פָּאָרְ אִים טַי אָוּן דִּי גַּוְעַט צִינְאָרָה, פְּגָנְקָט
וַיַּאֲרִיךְ וְאָלָט גַּעֲקוּמָעֶן. דָּרְעָנָאָר אָיוּ מַעַן אָרְיִיפְּגָעָקָומָעֶן אַוִּיףֶּט דָּעַם
שְׁמוּסָם וְעַגְּנָן דָּעַם פְּרִיצְטָמָס טָאָכְטָעֶר, אָוּן בְּאָנְגָּאָסְלָאָזְסָקִי הָאָט אִים גַּעְזָאנְטָמָ
אוּנָר הָאָט שְׂטָאָרָק אַוִּיסְגָּעָמְסָרֶט וַיַּן טָאָכְטָעֶר, הָאָט מִיט אִיר אֲ סָרֶ
גַּעֲרָעָט אָוּן אֲ סָרֶ גַּעֲנָעָפֶן צָוֶּ פָּאָרְשָׁטְיָין, אָוּן אֲזֶן זִי הָאָט אַיְצָת חְרָתָה.
וַיַּאֲרִיךְ וַיַּרְעַ אָיוּנְגָּרְלִיךְ אֲסָרֶ גַּעֲווּיְינְטָמָ, אַלְאָ, דָּרְאָרֶת מַעַן וְעַהְרָ
אֲ שְׁלֹם, נָאָר אַזְוִי וַיַּזְוִין פָּאָסְגָּעָרֶר מַעְנָשָׁמָ, וְאָס וְאַל מָאָכֵן אֲ שְׁלֹם, אָיוּ
נִישְׁתָּאָ, אַוִּיסְעָרֶר דָּעַם וַיַּרְעַ, אַוִּיףֶּט וְעַלְכָּן מַעַן קָאָן וַיַּזְכִּיר פְּוֹלְקָאָטָם פָּאָרְלָאָזָן,
דָּרְאָרֶת וַיַּזְכִּיר בְּאָנוֹצָן מִיט דָּרֶר צִיְּטָ, נִישְׁתָּפָּאָרְצִיהָעָן אָוּן שְׁוִין גַּעֲמָעָן תָּוָן רְעִירָאָ
דָּעַמְאָלֶט הָאָט אִים דָּרֶר וַיַּרְעַ אָפְּגָעָוָאנְטָמָ אֲ לְאָנְגָּנָעָ רְעִירָאָ, אַיְן וְעַלְכָּר
עַר הָאָט בָּאָרְיוּרָט דִּי גַּנְגָּצָעָ מַעְשָׁה אָוּן אָוּפְּגָעָוָיָהָן דָּעַם פְּרִיאָן, אָזֶן
עַר וְעַט אַיְצָת מָאָכֵן אֲ שְׁלֹם, אָיוּנָר דָּרָאָר נִשְׁתָּפָּאָרְצִיהָעָן זִכְּרָאָר
— וְאָרוּם, לְאָמֵיר וַיַּזְכִּיר נָאָרָן, — הָאָט דָּרֶר וַיַּרְעַ גַּעְזָאנְטָמָ, —
אוּנָר אִיר וְאַל וַיַּזְכִּיר בָּאַ אַפְּרִיךְ אֲ קָאָמִיסָּאָר אָנוּ הָאָבָּן דִּי גַּנְגָּצָעָ טְמָשָׁלָה,
קָאָגָעָן דָּאָס דִּי יְוָנָגָעָ פְּרִיצְטָמָ, דִּי שָׁאָרְלָאָטָאָנָעָם, נִשְׁתָּפָּאָרְטָאָגָן, אָדָרָעָ
אַמְּאָלָ, וְאָלְסָטוּ מִיר מְוּחָל וַיַּיְ, דִּי פְּרִיצְשָׁע וְוִיבְּעָרָ; וַיַּזְכִּיר בְּאָנְרִיְּפָן
גַּאֲרָנִישָׁמָ, אוּס וְיַיְעָנָעָ פָּאָרָאָן אָרְנְטִילִיכָּעָ אִירָן, וַיַּיְ מִין אִירָעָם, צָוָם
בְּיִשְׁפָּילָ. וְאָס אָנְבָּאָלָאָגָנָט אַיְיעָרָ טָאָכְטָעֶר, פִּילָּאִירָן, אָזֶן הָאָרָצָן הָאָט
וַיַּזְכִּיר לִיבָּ קִיְּן אִירָן אָוּן וַיַּעַט מַסְהָמָאָ וְוִיטָּעָר עַפְעָם אַוִּיפָּוּןָן אַוִּיףֶּט
אִיר קָאָמִיסָּאָר.

— נָאָר פְּוֹנְרָעְסְּטוּנָן, — הָאָט דָּרֶר וַיַּרְעַ אָפְּגָעָוָעָנָן — דָּרְאָרֶת
מַעַן וְעַהְרָ מָאָכֵן אֲ שְׁלֹם, אָוּן אִיר וְאַגֶּן וַיַּזְכִּיר נִשְׁתָּפָּאָרְצִיהָעָן אִיד
הָאָט שְׁלֹם בָּאָוּנְרָעָרִים לִיבָּ.

— אָוּן, — הָאָט דָּרֶר וַיַּרְעַ צְוָנוּנָעָפֶן, — אִיךְ וְעַל מִיר סְטָאָרָעָן
דָּרְעָפָּאָר, אָבָּעָר דִּי רָאָרְפָּסָט אַוִּיסְמָוָן דִּיְיָן טָאָכְטָעֶר אָוּן וְעַהְרָ, אָזֶן
וַיַּאֲלָזֶן בָּאָצְרִיהָעָן בְּעַסְעָרָ צָוָם קָאָמִיסָּאָר, וְאַל אִים עַרְלִיךְ הָאָלָטָן
לוּיט וַיַּיְ וְעַרְדָּעָ. דִּי נִיבָּ נָאָרָן, פְּרִיצְלָ, אֲ קָוָק, וַיַּיְ עַס וְעַהְטָ אַיְצָט
אַוִּיסָּר דָּרֶר הוֹףֶן אֲזֶן זִי הָאָט עַר אַוִּיסְגָּעָמְסָרֶט פְּרִיאָהָעָן. אַיְצָט אָוּן

ער אין אַרְדָּעָנָגָג, עַס אַיִּז אַמְּחוֹה צָו קָוָקָן. וַיַּרְא רְבִינְגֶט עַר אַרְיֵין אַזְוֵי פִּיל הַכְּנֶסֶת, וְזָס דָּרָר פְּרִיז הַאֲט וַיַּךְ אַלְיַין נִשְׁתַּמְתַּחַט דָּרְרוּתָה.

— אַיְךְ הַאֲבָב אַיְרָרָס שְׂוִין אַלְיַין אַלְיַין גַּעֲרָעָט, — הַאֲט דָּרָר אַלְטָעָר פְּרִיז גַּעֲנָגָט, — אַוְן גַּעֲנָגָג גַּעֲמָסָרָט, אַיְצַת וַעַט וַיַּךְ שְׂוִין אַגְּרָעָש פָּאַרְהָאַלְטָן.

דָּרָר וַיַּרְא אַיִּז אַזְוֹקָגַעַפָּאָרָן קִיְּן תְּשַׁעַכְתְּשַׁאָזָע אַזְוֹנָפָּאָרָן צָו אַיְרָעָם. בָּאָלָר אַיִּז גַּעֲקָומָעָן דָּרָר לְאַקְיָי בְּעַטְן דָּרָם פָּאָן אַהֲרָאַלְיְוָעָר קַומָּעָן צָו פְּרִיז. דָּרָר וַיַּרְא אַיִּז אַזְוֹקָגַעַפָּאָרָן צָו אַיִּם.

סִיכָּאָזָקָי הַאֲט אַיִּם אַזְוֵי וַעֲהָר הַעֲפָלִיךְ צָוְגָעְנוּמָעָן. אַיְצַת הַאֲט סִיכָּאָזָקָי גַּעֲנָגָט, אַזְוֵי עַר הַאֲט נְרוּוִים פָּאַרְרָאָס אַוְיָף זַיִן פְּרִיז, וְזָס וַיַּךְ הַאֲט גַּעֲקָאנָט אַוְמְבָרִינְגָּעָן בְּעַרְקָעָן מִיט זַיִן פָּאַמְּלִיעָ, נַאֲר עַס אַיִּז פָּאַרְפָּאָלָן, אַוְיָפָן קָאַמְּסָאָר אַבְּעָר וַעַט עַר שְׂוִין קִיְּנָמָאָל נִשְׁתַּמְתַּחַט גַּלְוָבָן אַזְוֹנָגָעָן נַאֲרִישָׁ.

קִיְּתָן, וּוְלְכָעָ קַאנָגָעָן דָּאָר אַוְמְבָרִינְגָּעָן אַז מְעַנְשָׁן.

וַיַּךְ סִיכָּאָזָקָי אַזְוֵי נִשְׁתַּמְתַּחַט גַּעֲוָעָן בַּיּוֹן אַוְיָף זַיִן וַיַּרְא, פָּוְנְגָעְסְּטוּוֹגָעָן הַאֲט דָּרָר וַיַּרְא פָּאַרְשְׁטָאָנָגָעָן, אַזְוֵי עַר וַעֲלָט דָּאָר גַּעֲקָאנָט מָאָקָן אַז שְׁלָוָם מִיט אַיִּר, עַס אַיִּז בְּלוּוֹן נִשְׁתַּמְתַּחַט דָּרָר מְעַנְשָׁן, וְזָס וַעֲלָט עַס גַּעֲקָאנָט טָן. אַזְוֵי מִיט סִיכָּאָזָקָי הַאֲט דָּרָר וַיַּרְא לְאַגְּגָגָגָג נִשְׁרָעָט אַזְוֵי וַעֲהָר אַפְּנָנָה הַעֲרָצָנִי, אַבְּעָר דָּרְפִּירְט הַאֲט דָּרָר וַיַּרְא צָו דָּרָם, אַזְוֵי מַעַן בְּרוּר דָּאָר מָאָקָן אַז שְׁלָוָם. עַרְשָׁתָנָס, פָּאָסָט עַס נִשְׁתַּמְתַּחַט פָּאָר אַז פְּרִיז, אַזְוֵי צְוִיְּתָנָס, וַעַט וַיַּךְ אַיְצַת מַסְהָמָא אַגְּרָעָש אַוְיְפִּירְן.

— עַס קָאָן אַבְּעָר זַיִן, — הַאֲט אַיִּם דָּרָר וַיַּרְא בָּאַמְּרָקְט — אַז עַס אַזְוֵי נִשְׁתַּמְתַּחַט דָּרָר נִוְתְּנָעָר מְעַנְשָׁן דָּרְעָצָו, וּלְאַיִּר דִּירָ, פְּרִיז, זַאֲגָן, אַזְוֵי קָאָן מִיר דָּרְעָרָן אַרְיְנָלְגָּיָן אַזְוֵי דִּירָן פְּכָור וַעַט, חַלְילָה, נִשְׁתַּמְתַּחַט גַּעֲמָנָרָט וּוְעָרָן אַוְיָף אַז הָאָרָ.

דָּרָר פְּרִיז אַזְוֵי מְסָפִים גַּעֲוָעָן, אַזְוֵי אַיְבָּעְצָרְזָיָסָן דָּרָם אַזְמָאָנָגָעָנָמָעָן גַּעֲשָׁפְּרָעָה, הַאֲט עַר גַּעֲנָגָט:

— לְאַמְּרִיר רַיְיָן וּוְעָנָן אַוְסְפָּוּיָן אַז בִּירְדְּפָרְיוֹזָ...

— אַיְךְ הַאֲבָב מִיר נַאֲר נִשְׁתַּמְתַּחַט צְוֹנְעָנְגָּרִיטָץ צָו דָּרָם, — הַאֲט דָּרָר וַיַּרְא גַּעֲנָנְטְּפָעָט, — מִיר הַאָפָּן נַאֲר צִיִּט.

דָּרָר וַיַּרְא הַאֲט נַאֲר לְאַגְּגָגָג נִשְׁרָעָט מִיטָּן פְּרִיז. אַזְוֵי הַאֲט וַיַּךְ גַּעֲוָנְגָּט מִיט אַיִּם, אַזְוֵי עַר אַזְוֹקָגַעַפָּאָרָן.

דָּרָם אַיְרָעָם הַאֲט דָּרָר וַיַּרְא גַּעֲהִיָּס אַוְרָיָן רַיְיָן מִיטָּן פְּרִיז מִפְּחָא אַזְוֵי זַאֲל וּוְעָרָן אַז סּוֹף דָּרְמָמִיט, וְזַאֲל דָּרָר אַיְרָעָם אַוְיָף אַרְבָּעָטָן פָּזָן דָּרָר וַיַּטְמֵן, וַעַט עַס נִכְבָּרָמָקָוִים וּוּרָן.

דָּרָר וַיַּרְא אַיִּז אַזְוֹקָגַעַפָּאָרָן, אַזְוֵי בָּעָרְלָ-בָּעָנְרָעָט אַיִּז אַזְוֹקָגַעַפָּאָרָן צָו פְּרִיז אַזְוֵי אַיִּם אַוְיָף צְוֹנְעָרָעָט צָו אַזְוֵי שְׁלָוָם, וַעַט עַר, בָּעָרְלָ-בָּעָנְרָעָט, זַי שְׁעַזְנָ

גלאייר, ווי דעם פרײַז, אונ זוועט אינגעאנצן פֿאָרגנעסן, ז'אָס אַים אַין געטְאָן בעוואָר.

רעד פריז האט ויר כמעט וו אורייסגעאנט, או וואס בערל-בענערעט
וועט פֿאָרְנוּמָעַן, ווועט ער צוּשְׁטִימָעַן.

בערקע איז אוועקנענאנגען צו דער פריצטען. בא איר אויע רעמאָלט געזען איר ברודער, דער שאַרלאַטאן, וואָס איזו בא איר כמעט די נאַנצע צייט געהען, כרי איר זאל נישט זיין אומעטיג. דער ברודער, רעדווועהענרגוּן דעם אידישן קאַמיסאָר, איז איז דער ניך אַריינגענאנגען איזן צווייטן צימער, און די פריצטע האָט העפֿליך אויפֿגענוּמוּן דעם פָּאן בערקען אונז בא זיין אוועק אַ שמעס. ער האָט זיך מיט איר נוט רוזנערעדט אונז צום סופֿ האָט ער איר בְּאַמְּרִיקָט, אָוּ ער איז אויף איר מלמד זוכת איזן גורייט אלש צו פָּאָרגענסן. זאל זיין אַ שלום, עס קאָסט אַים אָפִילוּ געוֹנט דער ברונג.

רעלמלט האט אים רוי פריעטער איבערנגעבעטען.
— רוי פיטט און אַרגנטיליכער מאָן, אויך וויס, אוון לאָטער פֿאָרגנעם
אָן דעם.

נִאכְרָדָע הַאֲטָב עַל-בְּגָנְרָעַט אֶזְעָקָנְשָׁקָט דָּאַס וּוֹיֵב צָו אַיר פָּאַטָּעַר,
אַהֲרָן-לְיוּזָרָן, אַיְבָּרְגָּעָבָן אִים דִּי אַלְעַגְּנָשְׁפָּרָעָכָן, וּזְאַס עַר הַאֲטָב גַּהְאָט
מִיטָּדָע פְּרִיזְטָע. אַהֲרָן-לְיוּזָרָן הַאֲטָב שָׂוֵן פָּאַזְדָּאַן
גַּעַרְאָנָק צְוָאָמָעָנָעָשְׁתָּעַלְתָּא אַפְּלָאָן, זַי אַזְוֵי צָו מַאְכָן רָעַם שָׁלָוָם.

אוֹעַקְנָעַפְאָרָן אִיז ער באָלֶר צוֹם פְּרִיעַז ווּלְעוֹנוֹנְסָקִין, זֹאָס אִיז גַּעוֹעַן אֵין וְעוֹר גַּטוּע בְּאַצְהָונְגָעַן מִיט סִיכָּאָזְסָקִין אָזָן דָּעַר פְּרוֹי. אָוַיך וְיעַרְעַבְיִידְרַנְס וְיַיְבַּעַר הַאָבָן גַּעֲלַעַט גַּטְזְוִישָׁן זָוַר. סִיכָּאָזְסָקִין אִיז שָׁוַן אֵין דָעַר צְיִיט פָּוֹן בְּרוֹגַן מִיט זַיְן וְזַיְבָּ גַּעוֹעַן אָ פָּאָר מָאָל בָּאָ ווּלְעוֹנוֹנְסָקִין, וּלְעַד-זְוִינְסָקִין אִיז אָוַיך גַּעוֹעַן פָּוֹן דִּי שְׂטִילְעָרָעָ פְּרִיצִים, דָּעַרְעַבְרַע הָאָט ערִיה, אָפְנִים, בָּאָוָנְדָעָרָם גַּעֲכָרָט מִיט סִיכָּאָזְסָקִין, בָּאָ וְעַלְכָן מַעַן הָאָט אִין מָאָס גַּעַשְׁפּוֹרֶת אָזָן גַּעַשְׁפּוֹלֶט אִין קָאָרְטָן.

אלל נישטאו די פאסטן עריגנונגס דערזון.

— אכן, אין מין עזה, — האט דער זוירע געזאגט, — אונדו זאלסטעים אינגלאנן צו זיך אויף א פאראחוילונגס-אוזנט, דיזן וויב זאל אינגלאנן זי מאראם סיכאוסקי; פרהער אבער זאל דיזן וויב שיקן נאך און, און דענאנך, אונדו זיך שווין זיין, וועסטו שיקן נאך און. ער רארף נישט

ויסכן, אז ווין והויב איז אויך איינגעלאַדן. אָז ער ווועט קומען, ווועסט פאָרפהַרין מיט אִים א געשפֿרעד ווועגן שלום, אָז דאָ וועל אויך שויין קומען צו הילט. פֿון דעם בּוֹנוֹן, ווועסטו זאגּן, האָסְטוּ ווַיך דעררוואָוסט פֿון מֵיר, ווַילעווינְסְקי הָאָסְטָאָזְוּ גַּעֲטָאָן. סְכִּיאָזְקִים פֿרְיוּ אָז גַּעֲקֻומָּעַן פֿרְיהָעָר, אָז דערנְגָּךְ סְכִּיאָזְקִי. ווַילעווינְסְקי הָאָסְטָאָזְוּ אִים אָרְיִינְגְּנֶעֶפֶּרֶט אָז פֿאָונְדְּרָעַ צִימָעָר אָז גַּעֲנֻמָּעַן מִיט אִים פֿאָרוֹיְכִּתְבִּין קַנְעָלַן ווועגן שלום, אָז דערְבִּי אָז שויין אָונְטְּרָנְגְּקֻומָּעַן דָּרָר זַיְרָע, נָאָר ער אָז גַּישְׁתָּאָרְיִין צו זַיְרָע, אָז שויין ווַילעווינְסְרָבוּ האָטָן גּוֹבָּה אָונְפּוֹשְׁעָמְשָׁלָם אָז גַּעֲנָאָטָן;

אין צימעה. וילעווינסקי האט זיך אויפגעשטעלט און געואנט:

— מײַן פֿרְוי אִיז עָפֶעַס נִישְׁת גַּעֲוֹנֶט, קְוּמֵט אַרְיַין צֹ אַיר.
מעַן אִיז אַרְיַין צֹוָאָמָעָן אִין יְעַנְעֵם צִימָעָר, וְאַו דִּי וּוּרְטַעַן הָאָט גַּעֲוָאָלָט
זַיִינַן, אָונַן סִיכָּאָסְקִין אִיז אַיבָּעָרָאַשְׁט גַּעֲוָאָרָן: נַעַפֵּן וּוּלְעַוְינְסִקִּים וּוּבַּיִּבְּ אִיז
גַּעֲוָאָטָן סִיכָּאָסְקִין כְּאֵוֹסְטַשְׁיכְּעָן.

עם איז אים געווארן עפּעַס נישט הענרטיג, און ער האט געווארלט אָרוֹיסְגִּין פֿון צִימָעָר, האט מען אים שוין נישט אָרוֹיסְגִּילָאָט, און ער האט זיך געומות אָנוֹירָעָרוֹעָצָן. האט מען אָנוֹנָהָוּבָן דערלאָנָגָעָן אָהָזָן אֵין צִימָעָר טַי מיט צָפְּיָסְנוֹגָעָן. באָם טַי אִיז אָוּעָק אַזְּיָינָעָר שָׁמוּס,

— איך חאָפַ אָוֶר אַינְגָּלָאָרְן קָאָטִיקָן, לאָמֵר אַים אַרְיִינְרוֹפָן, יְמִיט
אַים אַיְזָן גְּנָעָנָם צָו פָּאָרְבִּירְגִּינְגָּן.
בָּאָלָר אַיְזָן אַרְיִין אַיְזָן צִימָעָר דָּעָר וַיְדָע, וַאֲסָס הַאָט וַיְקַדֵּשׁ צָוּעָצָט
צָוּמָשׁ. אַיְזָן אַיְזָן אַרְיִין אַיְזָן וַיְקַדֵּשׁ וַיְזַיֵּן וַיְזַיֵּן
גְּנָדְרִיאִיט מִיט עַפְעָם אַן אַיְסְרִירִיר, אַן דָּעָר וַיְדָע הַאָט בָּאָלָר אַנְגָּהָוִוִּין
צּוֹטְרָעָן צָו דָּעָר זָאָר.

און פאר איזנוזענס איז שווין בא בערל-בענערטען איזועק א גוט לעבען מיט דער פריצטער. פון איזט אן האט ער אונגעהיין אריינקומען צו אויר

סיט באָריכטן מפַח דעם צוֹשְׁטָאַנד פֿון הַוִּיפָּ אָזֶן דער ווּירטַשָּׁאַפְּט, אָזֶן
אייר באָצְהוֹנָג צוֹ אַים הַאָט וֵיר אַנְגַּאנְצָן אָמְגַעֲבִיטָן. אַיצְטַהָּט וֵי זַד
אַפְּילּוּ פָּאָרְגִּינְגָּן פְּרָעָן בָּאָ אַים וּוּעָן וּוּלְטַ-נְּגִיעָם, וּאַסּ שְׂרִיבְּפָטּ מַעַן אַיִן
די צַ'יטְנוֹגָן אָזֶן אַזְוִי אַרוּסּ פָּאָרְבִּירְגָּן מִתּ אַים שְׁהָדוֹויּוּ.

צַוְּ אַלְעָם דעם הַאָט עַר וֵיךְ נַאֲךְ מַעַר אַיבְּעָרְגָּנְגָּבָן צַוְּ דָעָר אַרְבָּעַט.
עַר אָזֶן גַּעַוּן וּהְהָרָאָה אַהֲרֻפְּאַשְׁנָעָר מַעַשָּׁ, אָזֶן וּוּינְטָעָר פְּלָעָנָט עַר
אַיְוֹשְׁטָיִין וּעַקְסּ אַזְיִינָגָר פָּאָרְטָאָג, וּמוּעָר — פִּיר אַזְיִינָגָר אָזֶן
וֵיר גַּעַוּמָעָן צַוְּ דָעָר אַרְבָּעַט, פִּינְטּ הַאֲבָנָרִגּ צַוְּ פָּאָרְלָאָזֶן וֵיר אַזְוּ
עַקְאַנְאָם.

וּמוּעָר פְּלָעָנָט עַר אָגָּנְצָן טָאגּ אַרְוּמְרִיאָטּ אַווּפּן פָּעָרְד אָזֶן אַיִן אָמְעָטָם
גַּעַוּן, אַלְעָם אַיבְּעָרְגָּוּעוֹהָן, אַיְבְּרָגְּעָקְּוָטּ אָזֶן פָּאָרְאַרְעָנָטּ.
וּוּינְטָעָר אָזֶן עַר כְּמַעַט שְׁטָעְנְרִיגּ גַּעַלְעָנָט אַיִן בְּרוּיָה, וּאוֹ אַלְעָם אָזֶן בָּאָ אַים
גַּעַוּן אַזְוִי צִיכְּטוּיָה, אָזֶן אַקְצְּיוֹנִיקָּעָם, וּוּאָסּ פְּלָעָנָט קְוּמָעָ, הַאָבָּן וֵידָ
נִישְׁתָּאַקְאָנָט אַפְּחוֹאַנְדָּרָעָן. די צִיכְּטוּגִיִּת אָזֶן גַּעַוּן אַרוּסּ אָזֶן אַרוּסּ:
סִי אָזֶן דָעָר אַרְבָּעַט, סִי אָזֶן די אַלְעָם אַפְּטִילְוָגָן, סְקָלָאָרָעָם, שְׁפִּיכְּלָעָרָם,
אָזֶן מַאֲנָצְוּגָן.

אַטּ די צִיכְּטוּגִיִּת אָזֶן אַרְדָּרְעָנָגָן אַיִן שְׁוִין גַּעַוּן אַזְוִי מְפָרָסָם, אָזֶן
אַרְוּמְגָעָ פְּרִיצִים, וּוּאָסּ הַאָבָּן גַּעַהְאָט בְּרוּיָעָר, פְּלָעָנָט קְוּמָעָ אַנְקָוּקָן אָזֶן
אַפְּלָעָנָט וֵיר וּוּאָסּ דָעָרְפָּוּ, אָזֶן וֵיָהָבָּן וֵיר שְׁטָעְנְרִיגּ בְּאַקְלָאָנָט
פָּאָרְסִיכְּאָזְסָקִיּ, צַוְּ וֵיָהָנָגָן בָּאָזֶן אַפְּנָן נִשְׁתָּאַיְנִיפְּרָן בָּאָ וֵיר אָזֶן
די בְּרוּיָעָר אַזְוּלָּכָעָ גַּוְעָטָאָרְדָּרְעָנָגָן מַיִט אַזְוִי רִינְקִיִּת אָזֶן זְוּבְּרִקִּיִּת.
אָזֶן אַזְוִי רִיןְ אָזֶן וֵיר גַּעַוּן אָזֶן אַגְּנָצָן הַוִּיפָּ, קִין אַרְבָּעַטָּר הַאָבָּן
נִשְׁתָּאַקְאָנָט. מַעַן הַאָט שְׁטָעְנְרִיגּ גַּעַקְעָרָט אָזֶן גַּעַשְׁאָטָן מַיִט זָמָר.
סְיכְּאָזְסָקִיּ פְּלָעָנָט שְׁטָאַלְצִיּוֹן מַיִט דָעָר רִינְקִיִּת פֿון זַיְן הַוִּיפָּ, מַיִט רָעָר
אַרְדָּרְעָנָגָן פֿון זַיְן וּוּרְטַשְׁאַפְּטָם.

הַאלְטָן אַיִן פָּאָרְ קָאַמְּסָאָרְן הַאָבָּן אַיְגַּנְטָלִיךְ אָסּ סְרָ פְּרִיצִים גַּעַוּאָלָטּ.
עַמּ הַאָט וֵיָהָבָּן נִשְׁתָּאַקְאָנָט גַּעַפְּאָסָטּ, אָזֶן אַנְדָּרָעָר הַאָבָּן דָעָרְפָּוּ גַּעַהְאָט
נִשְׁתָּאַקְאָנָט וּוּיְנִיגְגָּה הַוִּוקָּה.

די נִגְּנָצָע אַרְבָּעַט אָזֶן די הוּיָפָּן הַאָט וֵיר אַלְעָם גַּעַפְּרָט אַוּפְּן אַלְטָן
שְׁטִינָרָה. עַמּ אָזֶן נִשְׁתָּאַקְאָנָט גַּעַוּן, וּוּרָע עַמּ וְאַל אַוְסְקָלָעָה, אַרְיִינְבְּרִיְגָּנָעָן
אוֹסְבְּעָרְעָוָנָגָן, בְּכָל נִיהְיָהָן אָזֶן דָעָר אַרְבָּעַט. בְּעַרְלְ-בְּעַרְנָעָט הַאָט
אוֹסְנְעָשְׁרִיבָּן רִיטְשָׁע עַקְאַנְאַמִּישָׁע וּוּרְטַשְׁאַפְּטָס-צִיטְוָנָגָן אָזֶן הַאָט וֵיר
אַפְּטָעָר בְּאַגְּוּצָט מַיִט די עַצְחָה פֿון דָאָרָטָן.

ק א פ י ט ל XIII

בערל-בענדערטס לעבען. — זיין טאכטערטס חתונה. — דער פוילישער אויפשטיינר. — געוואָלַשׁ שמייסן די פּרִיצְטָע. — בערל-בענדערט האָט ווֹ אַרוֹסְנוֹרָאַטְעוּוּט. — שמאָל.

דער פֿעַטְעַר האָט געהאָט פֿיר טעכטער אָזֶן אַיְזֶן זָוֵן. פֿאָר דער עַלְטַסְטַעַר טאָכְטַעַר, בְּרַכָּה, אַיְזֶן טַאַטְעַ-מַאַטַּע עַלְטַעַר גַּעוּזַע מִיטַּפְּוּעַלְפַּט אָזֶן אָזֶן האָלֶב יָאָר. דִּי פֿינְגְּפֿינְגְּ קִינְדְּרַעַר האָפָּן וַיְיַיְנְבּוּרַן אַיְזֶן פֿינְגְּפֿינְגְּ יָאָר, אָזֶן מַעַר האָפָּן וַיְיַיְנְבּוּרַן נִישְׁתְּגַעַט. גַּעֲלַעַט האָפָּן וַיְיַיְנְבּוּרַן אַיְזֶן טַשְׁעַטְשָׁאַזְוּעַ פֿירַשְׁטַלְחַר, אָזֶן נַאֲךְ דַּעַר מַעַשְׁה מִיטַּן בְּלַפְּבוֹל אַיְזֶן אַוְעַק אַזְוּי גּוֹט, אָזֶן עַר אַיְזֶן אַיְזֶן אָזֶן אַיְזֶן בָּאָ אַיְזֶן גַּעַשְׁעַט אָזֶן גַּעַשְׁעַט גַּעוּזַע, וַיְיַיְנְבּוּרַן נַאֲךְ אַנְאַהַעַנְטַעַר מַעַשְׁה. וַיְיַיְנְבּוּרַן אַיְזֶן אַוְעַקְגַּעַנְעַבְן דִּי שְׁלִיסְלַעַן פּוֹן וַיְיַיְנְבּוּרַן גַּאנְצְשַׁ פֿאַרְמַעַן.

בָּאָ בְּעַרְקָעַן אַיְזֶן קַאְפְּגַעַט אַיְזֶן גַּעַשְׁטַאַנְעַן אָ נְרוּזְעַט דַּעַמְבְּגַעַן שְׁאַפְּעַ מִיטַּן אַקְמָאָר אָזֶן דַּאְרַטְנַן אַיְזֶן גַּעַלְעַן דַּעַם פֿרִיצְסְ צִירְוָן, וְאַסְ אַיְזֶן נִשְׁתְּגַעַט גַּעַנְזַעַט גַּעוּזְאָרָן. אַפְּיַלוּ דַּאֲסַם גַּעַלְטַה האָט עַר אַוְיךְ גַּעַהַאַלְטַן בָּאָ בְּעַרְקָעַן.

בערל-בענדערט האָט דַּעַם פֿרִיצְסְ גַּעַקְלִיְּרַט. דַּעַר פֿרִיצְסְ האָט קִינְמָאָל נִשְׁתְּגַעַט, וְזָוֵן עַר דַּאְרַף האָפָּן אָ מַלְבּוֹשׁ, בערל-בענדערט פְּלַעַנט אַלְיאַן פֿאָרַן קִיְּזַן בְּרִיסְקַן אָזֶן גַּעַמְעַן סְחוּרָה פֿאָרַן פֿרִיצְסְ אַוְיךְ מַלְבּוֹשִׁים. אַמְּאָל פְּלַעַנט עַר פֿאָר אַוְיךְ גַּעַמְעַן מַלְבּוֹשִׁים.

בערל-בענדערט, אַרְדַּרְעַר פֿאַרְקִוְצַטְסָ: בְּעַרְקָעַן, האָט וְעוֹר רַיְיךְ גַּעַקְלִיְּרַט דַּעַם פֿרִיצְסְ מִיטַּן דַּעַרְלַ פֿרִיצְטָעַ, רַיְיכְבָּרַ פּוֹן אַלְעַלְפְּרִיצְטִים אַרְוּם. וְזָוֵן עַר פְּלַעַנט פֿאָרַן קִיְּזַן בְּרִיסְקַן, פְּלַעַנט עַר שְׁטַעַנְרַגְן בְּרִיְינְגַעַן. דַּעַר פֿרִיצְטָעַ שְׁמוֹק פֿאָר עַטְלִיכְעַ הַוְּנָרְעַטְרַט רַוְּבָּל, אַמְּאָל האָט עַר אַיְזֶן גַּעַבְרַאַצְטָט אָ בְּרַאַסְלִיעַט פֿאָר טַוְּיַונְט פֿינְגְּפֿינְגְּ הַוְּנָרְעַטְרַט רַוְּבָּל, אַמְּאָל קוֹרְלַאַגְּנָעַר פֻּעַרלְפְּרִיצְטָעַ צְוּיְיַי טַוְּיַונְט רַוְּבָּל, אָזֶן דַּאֲסַם אַלְעַלְזַן אַיְזֶן גַּעַלְעַן בָּאָ בְּעַרְקָעַן אַיְזֶן קַאְמָאָר.

רערפֿאָר האָפָּן שווין דער פרײַץ מיט דער פרײַצְטָע געקלִידֶט בערלְ-בענְדרעַטָּן,
און אָוּס פְּלוֹעַגְטָן קְוֹמָעַן דער שנְיִידָעָר, פְּלוֹעַגְן וַיְיַוְיַן באַשְׁטָעַלְן קלִידָעָר
פָּאָר בערלְ-בענְדרעַטָּן מִיטָּ דָּעַם נָאָגָּזָן גְּנוּיְרָל.

אוּ בְּעַרְלְ-בְּעַנְדְּרַעַטָּס טְאַכְּטָעָר, בְּרַכָּה, אוּ אַלְטָן גְּעוֹאָרָן פּוֹפְּצָעָן יָאָר,
הָאָט שְׂוִין דָּרָעָר פרײַץ גְּנוּאָגָּט, אוּ מָעַן דְּרַאֲרַף תָּזָן אֵשְׁוֹרָ מִיטָּ דָּרָעָר טְאַכְּטָעָר.
— אָוּן אָיָה, — הָאָט דָּרָעָר פרײַץ גְּנוּאָגָּט, — וּוּלְ גְּעַבְּן טְוִוְוָנָט רָוְבָּל
נָרָן (רוּמְאָלָט אוּ גְּעוּוֹן טְוִוְוָנָט רָוְבָּל פָּוּן דַּיְיִכְּסְטָעָנָרְנָעָן). דַּיְיִאָרְדָּעָרָבָּ

וַיְרַעְרַע מִיטָּ אַלְעָה הַוְּצָאָה הַחְתּוֹנָה וְאַלְןָן אוּוּךְ זְיוּן אוּוּפָה זְיוּן קָאַסְטָן.
בערלְ-בענְדרַעַטָּס הָאָט גְּהַיְיָסָן שְׁרַכְנִים רַיְדָן שִׁירְכִּים; דָּאָס אַיְזָן צָנוּעָ-
נָאָגָּנָעָל, אָוּן בָּאָלָר הָאָט מָעַן גְּשַׁעְטָעַלְטָן תְּגָנָאִים אֵין טְשֻׁעְכְּטָשָׁאָוּעָן.
דָּרָעָר פרײַץ הָאָט גְּרַאָאָטָן אַיְגְּלִיְיָן דַּיְיִטְוִוָּנָט רָוְבָּל אַיְן בְּרַיסְקָה בָּאָ אֵ-
בְּטוּחָה אָוּן גְּהַיְיָסָן קוּפְּן דָּעַם חַתָּן אֵאָגְּלָעָנָעָם וַיְיִגְּנָעָר מִיטָּ אֵאָגְּלָעָנָעָר
קִיְּטָ פָּאָר הַוְּנְדָרָעַטָּס אָוּן פּוֹפְּצָגִין רָוְבָּל אוּוּפָה זְיוּן רַעְכְּעַנְוָנָגָה.

אוּוּפָה דַּיְיָנָאִים הָאָט מָעַן אַרְוִוְגְּנִישָׁקָט צְוּיָּוִ קָאַרְעַטָּעָס מִיטָּ דַּרְיָי
וְעַנְנָן צָוְ בְּרִיְיָנָעָן גְּעַסְטָן. אָוּן בָּעַת דַּיְיָנָאִים גְּוֹפָא אוּוּ דָרָעָר פרײַץ מִיטָּ
דָּרָעָר פרײַצְטָע גְּעוּוֹסָן בָּאָ אַטְּשִׁילָה אָוּן זְיךָ בָּאָטְּיִילִינְטָן צְוֹאָמָעָן מִיטָּ אַלְעָ-
גַּסְטָ אָיָן דָּרָעָר שְׁמָחָה.

אוּוּפָה מָאָרָגָן הָאָט דָרָעָר פרײַץ פָּאָרְבָּעַטָּן צָוְ זְיךָ אַוּפָה אֵאָ מִיטָּאָגָן. מָעַן
הָאָט גְּעַבְּרָאָכָט דָּאָס נָאָגָּנָעָסָן אַהֲיָן, דַּיְגְּרִיכְטָן זְיוּנָן פָּאָרְפָּעָרְטִינָט
גְּעוּאָרָן בָּאָמָפָעָה, פָּוּן וְאָגָּנָעָן זְיוּנָן אַיְבְּעָרְגָּנְטָרָאָגָן גְּעוּאָרָן
צָוְמָרָפָרָיָז.

דַּיְיָהָנָה הָאָט מָעַן אַפְּגָנְלָעַנְטָן אוּוּפָה רַאֲשְׁדָהָרָשָׁ נִיסָּן, דַּיְצִיטָה, זְעוּנָה
דָּרָעָר בְּרוּזָה בְּלִיְיָבֶט שְׁטִיְיָן, מְחַמָּה. זְוּמָעָר קָאָן מָעַן גְּנִישָׁת מָאָקָן קְיָיָן בְּרָאָגָן.
אוּוּפָה דָרָעָר הַחְתּוֹנָה בֵּין אַיְךְ אַוּרְךְ גְּעַקְוָמָעָן צְוֹפָאָרָן. מִיטָּ דָרָעָר גְּנוּאָגָּנָעָר
פָּאָמְלִיעָה אוּוּפָה פָּוּרָן אָוּן קָאַרְעַטָּעָס, זְוָאָס בערלְ-בענְדרַעַטָּס הָאָט אַרְוִיסָ-
גַּשְׁקָטָה. אַיְךְ גְּדָרִינָק, אָוּן זְעוּמָעָן זְיוּנָן עַכְבָּעָן פָּאָר פָּעָרְדָּטָמִיט
פָּאָרְשִׁירְעָנָעָ בְּרִיטְשָׁקָעָס אָוּן קָאַרְעַטָּעָס אָוּן אַזְוִי פָּוּרָן. צְעַנְדְּלִינָרָס סְחוּרִים
זְיוּנָן גְּעַקְוָמָעָן אוּוּפָה דָרָעָר הַחְתּוֹנָה, אָוּן בערלְ-בענְדרַעַטָּס הָאָט צְנוּנָרִיָּט עַרְטָרָעָר
פָּאָר אַלְעָמָעָן אוּוּפָה צָוְ שְׁלָאָפָן. דָרְגָנָאָךְ זְיוּנָן גְּעַקְוָמָעָן צְאָבְרִינָגָר פְּלִיזָוָר
מִיטָּ שְׁעַבְּלָעָן בְּרָאָשָׁ אָוּן מִיטָּ טְוָרָרוֹס דָעַם בְּרָחָן.

אוּנוּעָר פָּאָמְלִיעָה אוּזָן גְּעַקְוָמָעָן צְוֹפָאָרָן דַּיְיִטְעָן פָּאָר זְדָעָר הַחְתּוֹנָה,
זְעוּנָה דָרָעָר בְּרוּזָה הָאָט אַוְפְּגָנְהָעָרָתָן צָוְ נִיאָן. נְרוּסָעָמָעָן קָאַרְעָס מִיטָּ וּזְאָרָעָם
זְאָסָעָר זְיוּנָן גְּעַשְׁטָאָגָּנָעָן, אָוּן אַיְךְ מִיטָּ דָעַם פָּעַטְעָרָס אֵאָגְּנָל שְׁמוֹאָל
אָוּן רָעָם טְאָמָנָס בְּרוּדָר יְשָׁרָאֵל הָאָפָן וְיךָ גְּעַפְּאָרָן אָיָאָ קָאָרָ. גְּעַבְּן
אוּנוּ אַיְזָן גְּעַשְׁטָאָגָּנָעָן אֵאָקָאָרָטָן וּזְאָסָעָר, הָאָט אַיְנָגָר פָּוּן דַּיְיִגְּנָעָר
שְׁקָצִים אוּוּפָה אָנוּן אֵאָשְׁפָרִיךְ גְּעַנְבָּעָן מִיטָּ אֵאָבִיסְלָקָאָלָטָן וּזְאָסָעָר; מִיר

הראבן געלאכט, נאר שמואלן, רעם פערטער בערל-בענרגעטס בז'יחיר, האט דראס פארארואנסן אונ ער האט געואנט, או ער ווועט דערצ'יזלן רעם טאטן, ווועט ברע שיינטש קריינט געשימטען.

דרער פועיר האט געמיינט, או שמואל לאכט עט, און ער האט זיך געטאן דאס זייןגע, אבער דאס איזו נישט געווען קיין געלעכטער. שמואל דער בזיחיר איזו געקומען אהיכים און געוויינט פארן טאטן, או אנדרריי דער שיינגען האט אונז געשפֿריכט מיט קאלאט וואסער, ווען מיר זייןען געווען אין א זויארעמען קאָר. ער האט אונז אָוּרָאַי געקאנט פֿאָרְקִילַן. דער פֿעטעה האט נישט געמאכט קיין גרויסע טענות און געשיקט רופן דעם וויאַט און אים געהַיִסְן געבן אַנְדְּרִיעַן, דעם יונגען שיינגען, פֿוֹפֶצְעַן ריטער. מען האט מקים פֿסק געווען, און אַנְדְּרִי איזו געקומען פֿאָלַן צוֹ רֵי פֿים דעם קליעינעם שמואלקען, ער זאָל אים מוחל ווין. דאס איזו געווען העסליך, אַבְּעָר אונז האט אַנְטְּפִיקַט דעם פֿעטערס מאָכט.

רי חוננה אויז געווען גראיסטרטונג, מיט ריי טיעירסטע געריכטן. קיין פארשיידערנע פליישן האבן אורהאי נישט געפעלט. דער פרײַז האט געהויסן אָרויסגעמען צו דער חוננה דאס נאנצע וילבער, עס זאל בּאַשְׁיַינְעָן ריי שמחה. דער פרײַז מיט דער פרײַצט זוינע געתטאָנען באָ דער חופה, און דִי ווועטהָרָע האט זיך געציינָן פֿון ווקס אָוונָט ביַז ווקס אָין דערפריה. און אויף מאָרגן האט דער פרײַז געבעטן צו זיך דעם נאנצָן עולם אויף מיטאָג מיט ריי בְּלִיזֶרְמֶר; ער אויז געווען אַנטְזִיקֶט פֿון שעבָּסְלָעָן מיט זוין שפְּילָן און געואנְט, או זוין נאנְצָן לעפָּן האט ער נישט געהרט אָווו גוט שפְּילָן, ווי שעבָּסְלָעָן. דער עולם האט געהוילְעַט אַ נאנְצָע נאָכָט בְּאַם פרײַז; ער האט אויר געטאָנְצָט מיט בערקען און מיט רעם סחר ריי יִשְׂרָאֵל-שְׁמוֹאֵל פֿון ברִיסְק, אַ אוּר אַ וּצְלָעָר, אַ גַּשְׁיקְטָעָר און האט ווֹך אלְעָזָטְמִין פרײַז געווֹצְלָט, און ריי פרײַצְטָע מיט רעם נאנְצָן עולם האבן געלאָכְט.

אויפן דrintן טאג נאך דער חתונה זייןען אלע סוחרים אונז רי זויטערע פון דער פאמיליע אוועקנעמפֿאָרֶן. אונז מיר, רי נאַהענטע, באָ עטליךע מננים מעשנָג, זייןען געלְבּוּן אויף רי נאנצָע שבעת ימי המשחה מיט שעבסלען אונז דער קאָפּאָליעַן.

דרער פריזץ מיט דער פריזץע ווינגען נישט מיר געווען פון פריען זיך
און דרי פריזצע האט שווין געואנט, אוּ זוֹ האָט דרי אַידן גאָר נישט געקבנט,
מען האט זוי איינגעוויגט אַין דעם ווינגעלאָ: "זִשְׁרַ אַוְעַמְעַד טַאָרְבּוֹ" (דרער
אַיד ווּעַט געמען אַין טַאָרְבּוֹ). זוי האט אלֶין געהערט: "זִשְׁרַ, זִשְׁרַ",
האָט עס אַיד אַגְּנָעָמָרָקָן. אַיצְטַ אַבעָר זַעַת זיך, אוּ אַידן ווינגען אַ לֵיב
פאָלָק אַונְזַיְתַּן מִיט זַיְתַּן פֿרְיָאלִיךְ.

נאר די שבעה ימי המשחה ויינגען מיר זיך אַלע צעפֿאָר, און שעבSEL
האָט געקראנן פונם פריז אַ honderערטער און אַ רינג מיט בריליאנטן פֿאָר
הונדרטער און פופציג רובל. דערביי האָט ער אִים פֿאָרֶזְאָנט, אוֹ ווּן ער
וועט שיין נאר אִים, זאל ער קומען צעפֿאָר. פֿלענט שווין שעבSEL מיט
נאָך צוּי פֿלְדְּמְוּרִים קומען צו סיכאָוּסְקִין אַ פֿיר מְאָל אֵין יאָר אוּפּ ווּנְגּוּ
בעלער און פֿלענט באָקְוּמְעַן הונדרט רובל פֿאָר אֵין מְאָל. געגענסן
האָבן ווּי באָ בערלְדְּבענְדְּעַט.

ראָס האָט אִים געמאָכְט וועהָר פֿאָפּוּלְעָר און פֿיל פריצְים האָבן אִים
געבעטן צוֹ ווּר שְׁפִילְן. אַבעָר רָאָס רָוב פֿלענט ער ווּי אַפּוֹאָגְן מִיט רֻעָם אוּסְיָסְטָר
ריְדָר, ווּאָס ער קָאָן נִשְׁתָּאִיבְּעָלְיָאָן אַ אוּרְישְׁעָה חֲנוֹה אַהֲן פֿלְיְזְמָר. רֻעָם פֿאָן
סיכאָוּסְקִין אַבעָר טוֹט ער עַס צּוּלִיב ווּן גוֹטְסְקִיט.

קיְיָן בְּרָאנְגָּן האָט שעבSEL נִשְׁתָּאִיבְּעָלְיָאָן, נאר אַ קלְיָין קָעְלִישָׂאָקָל
וַיסְן בְּרָאנְגָּפָּן, ווּי אַ וַיְיְכָל, ווּיְזִין אוּיר אַיְזָן קָעְלִישָׂאָק, אָוֹן גַּעַהָאָט
הָאָט ער אַ לִיבָּעָמִינְעָ, אָוֹן גַּעַוּעָן אַיְזָן ער תְּמִידָר אַ שְׁטִילְעָר, אָוֹן גַּעַרְעָט
הָאָט ער גַּעַצְיְלְטָעָ וּוּרְטָרָר; קָיְיָן גַּעַלְעַכְטָעָר הָאָט מַעַן קִינְמָאָל פֿוֹן אִים
גַּעַהָאָט, אַפְּלִיו ווּן רִי אַבעָלְעָלְעָ רָעָר קָאָמְיקָעָר פֿלעַנְט וּוּאָרְפָּן ווּזְנָן,
אוֹ אַלְעָ פֿלעַנְט צְעַקְיִיכְט וּוּרָעָן פֿוֹן גַּעַלְעַכְטָעָר. אוּפּ ווּנְגּוּ לִפְנֵן האָט מַעַן
רֻעְמָאָלְט גַּעַהָהָן אַ קלְיָין שְׁמִיכְעָלָעָ, אַזְוִי ווּי אוּפּ מִין פֿאָטְעָרָם לִפְנֵן
אוּזִי האָט דָרָר פֿעַטְעָר בערלְדְּבענְדְּעַט גַּעַלְעַט אַיְן טְשַׁעַכְטְּשָׂאָוּעָ באָ
סִיכְאָוּסְקִין. אַבעָר רָאָס אַיְזָן נִשְׁתָּאִיבְּעָלְיָאָן. דָרָר אַמְּתָחָר פֿאָרְרִינְסְטָט בערלְדְּ
בענְדְּעַטָּס אַיְזָן גַּעַוּעָן דָרְעָרָן, ווּאָס ער האָט גַּעַרְעַטְוּוּעָט רֻעָם פֿרִיז אַיְזָן
רֻעָם בְּאַזְוֹאָסְטָן פֿוֹיְלְשָׂן אוּפְּשְׁטָאָנָר, בַּעַת אוּזִי פֿילְ פְּרִיצְים ווּנְגּוּן צְעַהָאָנְגָּן
אוֹן צְעַהָאָסְן גַּעַוּאָרָן. בַּשְׁעַחַן אוּפְּשְׁטָאָנָר האָט בערלְדְּבענְדְּעַט אַפְּגָנְהָאָט
רֻעָם פֿרִיז, אוֹ ער ווּלְנִשְׁתָּאִיבְּעָלְיָאָן אוֹן זָאָל זִיךְרָעָם נִשְׁתָּאִיבְּ
בְּאַצְּאָלְן מִיט ווּיְן לעַפְנֵן.

דָרָר בְּאַזְוֹאָסְטָר מְרוֹאָזְיָאָוּ האָט אַיְגְּנָעָאָרָנָט, אוֹ אֵין יְהָוָן אוּיְעָד אַיְזָן
גַּאנְעָן ווּלְנִעְרָאָאָקְרָוָגָן ווּלְנָן ווּיְן צְוּיְיָן ווּאַעֲיָנָעָן נַאֲטַשְׁאַלְנִיקָעָם מִיט קָאָזְאָקָן
אוֹן זְוּיְיָן זָאָלְן אַרְוּמְפָאָרָן אַיבְּעָרָן אַגְּנָעָן אַיְוּעָר אַיבְּעָר דִי הוּיְפָן אָוֹן מַאְכָן
אָן אַוְסְכָּאָרְשָׁנָגָן, ווּיְפָלְ פְּרִיצְים אָוֹן וּלְכָעָגְנָעָן זִיךְרָעָם ווּיְן אָוֹן דָרְהָאָטָם,
וּנְגּוּן נִשְׁתָּאִיבְּעָלְיָאָן צְעוּקָעָמִיט דִי רַעְלְדָרָעָ.

מוֹרְאָזְיָאָוּ האָט גַּעַנְגְּבָן דָרָס רָעַכְטָר דִי וּוּאַיְאָסְקִי נַאֲטַשְׁאַלְנִיקָעָם צְוּ
שְׁמִיְיסָן פְּרִיצְים אָוֹן פְּרִיצְטָעָם אָוֹן זָאָנָאָר קִינְרָעָר פֿוֹן דִי פְּרִיצְים אָוֹן
מִיט דָרָר הַיְלָפָּה פֿוֹן שְׁמִיעָן דָרְעָגָיָן, וְאָוֹ גַּעַפְּנִינְגָּעָן זִיךְרָעָם דִי פְּרִיצְים, וּלְכָעָגְנָעָן
וועט נִשְׁתָּאִיבְּעָלְיָאָן דָרְהָאָטָם. האָבן רֻעְמָאָלְט קָאָזְאָקָן מִיט וּוּיְרָעָ נָאָ-

נוּקָעָם צְעַשְׁמִיסָן פְּרִיצְטָעָם אָוֹן קִינְרָעָר פֿוֹן צְעַן יָאָר.

או דער שערשאָווער וואַינסקי נאטשאָלניק מיט פופצין קאּזאָקן אוּ
געקמען קיִין תשעכטשאָווער, האָט ער נישט געטראָפֿן סיכאָזּוּסְקִין אוּ
דרעהִים. דער לעצטער אוּ גראָר ערנצעּ אַרוֹיסְגּוֹנְגּוֹן פֿון שְׁטוּבּ. דער
וואַינְסְקִין נאטשאָלניק האָט מיט פֿעם געפרענט באָ ער פריצטע, וואָ
אוּ דער מאָן אַירער, דער „מיַאַטְ�וָשְׁנִיק?“ זֶה האָט זֶיךְ דערשראָקָן, אוּ
בלאָס געוֹאָרָן אוּ האָט גענטפֿערט, אוּ ער אוּ אַיצְטָם אַרוֹיסְגּוֹנְגּוֹן אוּ
וועט באָלֵדְ קְוָמָעַן. האָט ער באָלֵדְ אַ גְּשָׂרְיוּיְ נְעָטָן צַוְּ דִי קְאָזּאָקָן:
— שמיַץ! אוּן אַזְוִי לאָגֵן שְׁמִיְּסִין בֵּין זֶה וועט אַוְיסְאָגָן, וואָו דער מאָן אוּ.
ריַ קְאָזּאָקָן הָאָבָּן זֶה שְׁמִיְּסִין צַוְּ פִּינְעַן סְפָעַן!
אוּן שְׁוִין געוֹאָלָט אַנְהָיוּבָן צְיִילָן דִי שְׁמִיעָן, נָאָר אַין דער מִנְגָּטָן אוּ
אַנְגְּנָעַלְאָפֿן בעֶרְלְ-בְּעֶנְרָעַט אוּן אַיְבָּרְגּוֹנְגּוֹן רֻעָם נאטשאָלְנִיק, אוּ דער
פֿרִיזְ אַיְזָה נָאָר וואָס אַרוֹיסְגּוֹנְגּוֹן פֿון שְׁטוּבּ, ער קוֹמֶט באָלֵדְ אַרְיִין.
— אַיךְ בֵּין ערְבָּן — האָט ער מְטוּגָן געוֹאָגָן, — הָאָלָט מִיךְ, אוּן אַיְבָּרְגּוֹן
טוֹן אוּן וְאָנָאָר דערשרִיךְן.

אוּן ער האָט אַוְעַקְגּוֹשִׁיקְטָן דִי דִינְסְטָן, מעַן זֶאלְ אִים וואָס נִיכְעַר
ברְיִינְגָּן; ער האָט געוֹאָסָט, וואָו דער פֿרִיזְ געפְּנִיט זֶיךְ. יְעַנְעַר פְּלָעַנְטָן
ליַב הָאָבָּן שְׁטָעַנְדָּרָן צַוְּ שְׁפָאַצְּרִין אַיְזָה דִי אַלְיָעָן הַינְטָעָן הוֹיַת.
דער נאטשאָלְנִיק האָט אַ קְוָק גְּנָעַבָּן אַוִּיפְּ בעֶרְלְ-בְּעֶנְרָעַטָּן; אַ הַיּוֹכְעָר,
אַ דִּיקְעָר, אַ שְׁיוֹנָעָר, שְׁוִין גַּעֲלִיּוֹתָן, אוּ ער אִים גְּלָאָט גְּעַפְּעָלָן געוֹאָרָן,
אוּן בעֶרְלְ-בְּעֶנְרָעַט האָט נָאָךְ דְּרַעְצָוּ גְּרָעַרְט גּוֹטָ רְוִישָׁ, וואָס פְּמָעַט
מְאַנְכָּעָ פְּרִיצִים הָאָבָּן נִישְׁטָן גְּעַקְעַנְטָן, אוּן ער האָט אִים גְּעַפְּרָעַנְטָן:
— וְעַר בִּיסְטוֹ?

— אַיךְ בֵּין קְאַמִּיסָּר אַיְזָה הוֹיַת.
אוּיפְּ דער פְּרָאנְעָ, צַוְּ ער אַיְזָה פְּאַלְאָקָק, האָט ער אִים גְּעַנְטָפְּערָט,
אוּ אַ אַיר. דָּאָס אַיְזָה וְוִידְרָעָר גְּעַפְּעָלָן גְּעַוְאָרָן גְּרָעַר
הָאָט גְּהַיְּסָן דִי קְאָזּאָקָן נִישְׁטָן טְשָׁעַפָּעָן דְּרַעְוַיְלָ דִי פְּרִיצָטָעָן. ער האָט
זֶיךְ פְּגָאנְדְרָעַנְרָעַט מִתְּן אַירְישָׁן קְאַמִּיסָּר אַיְזָה פָּאָר דְּעַר צִיְּטָ אַיְזָה
גְּעַקְומָעָן דער פֿרִיזְ.

— דָּוּ האָסְטָן צַוְּ פְּאַרְדָּאָנְקָעָן רֻעָם אַירְן, — האָט דער אַפְּיִצְּרָר גְּעַוְאָגָן
סִיכְאָזְּקִין, — וְעַן נִישְׁטָן ער, וואָלָט שְׁוִין לאָגֵן דִיְין וְוִיבָּ גְּשָׁמִיםָן גְּעַוְאָרָן.
דָּרְעַבְּיָה האָט ער אַנְגָּעָגָט, אוּ דער פֿרִיזְ זֶאלְ זֶיךְ זֶיךְ נִישְׁטָן וְאָגֵן אַרְיִיסְנִין
פֿון שְׁטוּבּ, בְּעַתְּ ער וועט אַוְעַקְפָּאָרָן, וואָרוּם ער וועט וְיכְעָר אַנְפָאָרָן
פְּלָצְלִינְגָּן, אוּן קְיִום וועט ער נִישְׁטָן גְּפִינְגָּן רֻעָם פֿרִיזְ, וועט ער
אַפְּלוּ קְיִין צָעַן מִנְגָּטָן וְאַרטָּן אוּן וועט גּוֹטָ רְוַרְכְּשָׁמִיסִין דִי
פְּרִיצָטָעָ מִיט דִי קְינְרָעָ.

— איך וועל איז נישט שונגען, מיאטעושנקייעס!
אַפְּעַסְנֶרְגִּינְגָּן אָוֹן אַפְּטַרְיַנְקָעַנְדָּרִינְגָּן צוֹאַמְּמָעַן מֵיטָה רֵי פָּעָרֶר, הָאָט מַעַן מֵיטָה
גַּעֲנוּמוּן אַ פָּעֵל שְׁפִירֶת פָּוֹן צָעַן טָעַף אָוֹן מַעַן אַיז צְוֹעַקְנַעַפְאָרָן אַיז
אַ צְוֹוִיטָן הַוִּיתָּה.

רֵי פְּרִיצְטָע אַיז קְרַאַנְקָגָן גַּעַוְאָרָן פָּוֹן שְׁרַעַק אָוֹן חַרְפָּה אָוֹן אַיז גַּעַוְעַן
גַּעַפְּעַרְלִיךְ אָוֹן בָּעַרְלְ-בָּעַנְרָעַט הָאָט שְׁטָאָרָק גַּעַרְבָּעַט, הָאָט אַלְעַ טָאַנְ
גַּשְׁקַט קָאַרְעַטְטָם קִיְּן בְּרִיסְקָגָן נַאֲרָךְ-רוֹאַקְטוֹירִים. נַאֲרָךְ אַ פָּאָרְחָרִים
לִינְגָן אַיז וַיְיַעַוְנְטָגָן גַּעַוְאָרָן.

דָּרְגָּנָאָרְךְ הָאָט סִיכָּאָוְסִיקִי גַּעַוְאָגָט דָּרָעָרְךְ פָּאָרָן קָאַמִּיסָּאָרְךְ אָוֹן רֵי
אוּינְגָן:

— זַוְהַסְטָו, רֵיְן גַּלְיִק, וְאָסָם עַס הָאָט וַיְקַרְבָּנְגַּעַבְעַן דָּרָעָר בָּלְבָוָל
אוּיפְּטָבָעָרְךְ. דָּוּ הָאָסְטָאָרְץָאָרְצִי דָּעַמְּאָלָט גַּעַמְּיִינְט, אַז בָּעַרְקָעָר וַעַט קְרִינְגָן
גַּעַשְׁמִיסָן אָוֹן אַרְיוֹסְגַּעַטְרִיבָן, אָוֹן אַיְצָט הָאָט אָוֹנוֹ בָּעַרְקָעָר פְּשָׁוֹט מַצְיל
גַּעַוְעַן. וְאָסָם וְאַלְטָן שְׂוִין רֵי קָאַזְאָקָן מֵיטָה וַיְיַעַרְךְ דָּרָאַטְעַנְעַן נַאַגְּיַיקָעָם
פָּוֹן דָּרָרְנַאְכָטָם, וְעַז נִישְׁטָבָעָרְךְ?

סִיכָּאָוְסִיקִי אַיז גַּעַבְּלִיבָן וַיְזַעְנְגַּן אָוֹן דָּרְהָהִים אָוֹן שְׁוִין נִישְׁטָאַרְיוֹסְגַּעַפְּאָרָן
רֵי נַאֲגַעַץ צִוְּיַת פָּוֹן אַיְפְּשַׁתְּאָנְדָה. בָּעַרְקָעָר הָאָט גַּעַפְּרָטָרְךְ רֵי הַוִּיפְּנָן מֵיטָה
גַּעַרְוָנְגַּעַע פְּוּעָרִים, אָוֹן נַאֲרָךְ עַר הָאָט גַּעַהְאָט בָּאָז וַיְיַחְגָּן, אָוֹן נַאֲרָךְ צָוָאָסְטִיט
אִים וַיְיַעַנְגָּן וַיְיַעַגְנְגַּע אַרְבָּעַטְעָן אַיז רֵי פָּעַלְעָרָ, אַוְיַסְפְּעַטְרָנְגָן, פָּאַרְשָׁתִיט
וַיְקַרְבָּקְלִיךְ גַּרְוִיסְעָ פְּרִיאָזְן פָּאָרְךְ דָּרָעָר אַרְבָּעַטְעָן. אָוֹן רֵי אַיְבְּרִינְגָן הַוִּיפְּנָן
הָאָט מַעַן גַּאֲרִנְיַשְׁטָמָן אָוֹן דָּאָ, וְאָוֹעַס אַיז גַּעַוְעַן גַּעַוְיִיטָה, הָאָבָן וַיְקַרְבָּנְגַּע
רֵי קְרַעְנָרָ אַוְיַסְפְּעַשְׁאָטָן פָּוֹן רֵי זַאֲגַנְגַּעַן, אָוֹן מַעַן הָאָט נִישְׁטָבָעָרְךְ
קְרִינְגָן קִיְּן שְׁנִיתְעָהָר, אַפְּלִוְוָאָרְךְ גַּעַלְטָן. רֵי פְּוּעָרִים הָאָבָן דָּאָסָם עַקְסְטָרָעָר
גַּעַטְאָן אוּיפְּטָבָעָרְךְ, לְהַכְּעִיסְמָן רֵי פְּרִיצִים. אָוֹן דָּרָעָרְךְ גַּעַנְגַּט וַיְיַעַנְגָּן וַיְיַעַגְנְגַּע
גַּעַקְוּמָן אָוֹן רֵי הַוִּיפְּנָן, גַּעַבְּוָנְדָן וַיְיַעַרְךְ פְּרִיצִים אָוֹן וַיְיַעַגְנְעַקְעַרְךְ רֵי
שְׁמִיעָן, וְאָסָם דָּרָעָרְךְ פְּרִיצְמָן וַיְיַעַרְךְ הַעֲרָגָן גַּעַנְגַּעַבָּן.

אָוֹן דָּרָעָרְךְ צִוְּיַת פָּוֹן אַיְפְּשַׁתְּאָנְדָה הָאָט בָּעַרְלְ-בָּעַנְרָעַט גַּעַהְאָט אַפְּשָׁר מַעַר
אַרְבָּעַט וַיְיַעַגְנְעַל מַאְלָ. אַוְיַסְפְּרָעָרְךְ רֵי פְּוּעָרִים, וַעֲלַכְעַע מַעַן הָאָט פָּאַרְאַרְאַפְּט
בָּאַרְוָהָנוֹגָן, הָאָט עַר פָּאַרְאַרְאַפְּט וְעוֹהָן, אַז רֵי פְּרִיצִים וְאַלְעַן סִיכָּאָוְסִיקִי
נִישְׁטָבָעָרְךְ גַּעַמְּעַן אָוֹן וְאַלְעַן אַרְיוֹן. אַנְשָׁטָאָט רַעַלְעָרְךְ טַעַנְגִּיקִים, וְאָסָם
רֵי פְּרִיצִים הָאָבָן גַּעַפְּאַרְעָרָט פָּוֹן סִיכָּאָוְסִיקִי, הָאָט עַר וַיְיַיְלָאָרְךְ אַזְאָנְקָגָן
בָּעַרְלְ-בָּעַנְרָעַט אַיְנְפָלוֹם, גַּעַשְׁטִיצְטָמִיט גַּעַלְטָן. יְעַרְעַס מַאְלָ צָעַן
טוֹיוֹנָת רַוְּבָּל, אָוֹן אַזְוִי אַזְוִי עַר מַעַר אַרְעָרְךְ וַיְיַיְנְגָּרְךְ גַּעַוְעַן גַּעַזְוְעַט
בַּיְרָעְגַּעַבְּאָרָן.

עַס אַיז וַיְקַרְבָּנְגַּעַבְּאָרָן שְׁוֹעָרְךְ פָּאַרְצְשָׁטְעָלְן, וַיְיַעַרְךְ בָּעַרְלְ-בָּעַנְרָעַט אָוֹן
בָּאָז גַּעַוְעַן, אָוֹן נַאֲכָן אַיְפְּשַׁתְּאָנְדָה, וְעַז סִיכָּאָוְסִיקִי אָזְזָוְנְגַּעַבְּאָרָן

אין אין אפערנער קאראערטע מיט אָפֶר פֿערְה, זַיְיךְ בערְקָע שְׁוִין אוּר אָזְוֵי גַּעֲפָאָרָן. אָזְוֵי הָאָט עָר אָפֶגֶלְעָבֶט אָיָר עַטְלִיכָּע אָזְן דְּרִיסְיגַּן סִיכָּאָסְקִי הָאָט אִים חַתְּוָנָה גַּעֲמָאָכָּט זַיְינְעַ פֿינְגַּ קִינְרָעָר אָזְן נְרָן הָאָט עָר שְׁוִין גַּעֲגָבָן פֿינְגַּ הַוְּנָרָעָרְטַּ רֹוְבָּל, וַיְיַיל נָאָכָּן אָוִיפְשָׁטָאָנָר אִיזְזָעָר שְׁוִין פֿאָרָאָרִימַט גַּעֲוָאָרָן.

בערְקָע אִיזְזָעָרְפָּן אִין עַלְטָעָר פֿוֹן עַטְלִיכָּע אָזְן פֿוֹפְצִיגַּ יִאָר. עָר הָאָט נִישְׁטַט גַּעֲלָאָזְן אָזְעַלְכָּעַ קִינְרָעָר, וַעֲלָכָּעַ זַאָלָן קָאנְגָּעַן פֿאָרָטְרָעָטַט זַיְן שְׁטָעָלָע. זַיְן וּזְזַן שְׁמוֹאָל אִיזְזָעָרְפָּן אִין אָרְנְטָלִיכָּעָרְטַּ מְעֻנָּשׁ, נָאָר עָסְזָעָר אִים גַּעֲפָלָט רָעָם פֿאָטָעָרִים שְׁכָל מִיטַּ דְּרָעַר עַנְעָרְגָּעָ.

סִיכָּאָסְקִי הָאָט אָזְעַקְעַנְיָעַצְטַט בְּעַרְלְ-בְּעַנְרָעָטַט וּזְזַן שְׁמוֹאָלְן אִין אָצְוַיְּטַן הוּוֶּף, אָקְלָעָנְרָן פֿוֹן טְשָׁעַכְטְּשָׁאָזְוּ. אָזְזָעָרְפָּן מְפָרָנִים גַּעֲוָעָן דִּי גַּנְאָצָעְ פְּאָמְיָילִיעָ. אָפְעָר עָס אִיזְזָעָרְפָּן נִשְׁטַט גַּעֲוָעָן דָּאָס לְעָפָן, זַיְן פֿאָרָן פֿאָטָעָר.

אָזְזָעָרְפָּן שְׁמוֹאָל זַיְינְעַן גַּעֲשָׁטָאָרְפָּן (שְׁמוֹאָל אִיזְזָעָרְפָּן גַּעֲשָׁטָאָרְבָּן), הָאָט דִּי פְּרִיצְטָעְ מִיטָּן וּזְזַן גַּעֲגָבָן בְּעַרְלְ-בְּעַנְרָעָטַט זַיְיבַּ רְבוּרָהַן פֿינְגַּ הַוְּנָרָעָרְטַּ רֹוְבָּל, אָזְזָעָרְפָּן רְבוּרָה אִיזְאָרוּיסְגַּעְפָּאָרָן קִיְּזַן קָאמְעָנִץ. זַיְן הָאָט נָאָר בְּאָקוּמָעַן יְרוֹשָׁה פֿוֹן שְׁוֹעָר אָנְרוּסְזָוִיְּזָה אָזְזָעָרְפָּן זַיְן דְּאָרְטָן בְּאָזְעַט אָזְוֵף שְׁטָעָנְרִוְּגָן.

קָאַפִּיטֵל XIV

ראשדְהַשְׁנָה אֹן יְסִידְפּוֹר. — דַי אַיִתָה. — מֶלֶכְותָה. — דָאַס בְּעַנְשָׂן דַי קִינְדְּרָעָר. — דָעָר פָּחָד אַין דַי שְׁוֹלָן. — באַיִטְסִידְוִים. — סְפּוֹתָה. — שְׁמַחְתְּדוֹרָה. — יְמִימָד טֻבִּים בְּכָלְלָה. — וַיַּאֲזֹוי באַוְנוֹ פְּלַעַנְצָן צְוִינָן אַיְםְטוּבָה.

בערלְ-בְּעַנְדָּרָעָט מִיט דָעָר נַאֲנְצָעָר פְּאַמְּיְלִיעָ פְּלַעַנְטָ קְוּמָעָ צְוּפָּאָרָן אוַיַּת רַאשְׁדְהַשְׁנָה אֹן יְסִידְפּוֹר קִיְיָן קַאַמְּעָנִיָּי, אַזְוִי וַיַּאֲלַע יְשֻׁבְּנִיקָעָם, אֹנוֹ פְּאַרְפָּאָן צּוֹם וַיְיַדָּן. פָּוֹן וַיְיַעַרְטוּעָן פְּלַעַנְטָ מַעַן צְוָרִיטִין דְּרִיָּן צִימָעָרָן, אֹנוֹ מִיט וַיַּאֲלַע פְּלַעַנְטָ עַר פְּרִיְינָן אַנְאַגְּנָץ וַאֲנָן מִיט קִינְגְּנָשִׁיר, טִישָׁנָה. אֹנוֹ אַזְוִי הַאֲבָן אַלְעַ צְוֹוָאָמָעָן פְּאַרְפְּרָאָכָט דַי דְּרִי טָעָג פָּוֹן רַאשָׁה. השנה אֹנוֹ יְסִידְפּוֹר.

רעַם זְיוֹרָנָס פְּאַמְּיְלִיעָ אַיִו בְּאַשְׁתָּאָגָעָן פָּוֹן פִּינְפָּטָעָטָעָ: דְּרִיָּן פְּאַרְהִיְרָאָטָעָ מִיט דַי קִינְרָעָר, אֹנוֹ דְּרִי זְיוֹן: צְוִיָּי פְּאַרְהִיְרָאָטָעָ מִיט דַי קִינְרָעָר, אֹנוֹ עַם אַיִו גַּעַוְעָן פְּרִיְילִיךְ.

קוּמוּנָרִין רַאשְׁדְהַשְׁנָה פָּוֹן רַאֲוָנָעָן, הַאֲטָ שְׁוִין בְּעַרְלְ-בְּעַנְדָּרָעָט, וַאֲסָ הַאֲטָ לִיבָּנָה אַחֲטָ צַוְעָן מִיט וַיַּיַּן פְּאַמְּיְלִיעָ בְּאַוְנְדָרָעָ, אוַיַּקְנָמוֹת וַיַּיַּן בְּאַמְּטָ קִידְוָשׁ, אֹנוֹ אַוְיָפָן טִישָׁ פְּלַעַנְטָ לִינְגָן פְּאַרְשִׁידְעָנָן טַאָרְטָן מִיט פְּיַרְעָשָׁקָעָם, אַיְעָרְקִיכְלָאָךְ מִיט מְאַנְרָלְ-בְּרוּיטָן אֹנוֹ צּוּקְעָרְטִיגְלָאָךְ, וַאֲסָ דַי פְּאַבָּעָ פְּלַעַנְטָ בְּאָקָן אֹנוֹ וַאֲסָ הַאֲבָן גַּהְאָט אַשְׁמָאָט פָּאָר וַיַּעַר בְּאַטְעָמְטָקִיָּט, אֹנוֹ דַי שְׁטוֹב אַיִזְגָּוּעָן פּוֹל מִיט בְּעַנְשָׂן — אַלְיָזָר אַיְגָעָן מַשְׁפָּחָה. עַרְבָּה רַאשְׁדְהַשְׁנָה בְּאַגְּנָעָן, דְּרִי אַזְוִינָעָר, הַאֲבָן וַיַּרְאַיְגָעְלִיבָן צָוָם וַיַּרְאַן אַיִן שְׁטוֹב אַרְיָן אַלְעַ קִינְרָעָר אֹנוֹ אַיְגָעָלָאָךְ, אַפְּיָלוֹ וּבְפַ-אַכְּטִידְרָעָגָעָן, אֹנוֹ אוַיַּקְנָמוֹת זְרוּם זְרוּרָעָם פְּאַמְּיְלִיעָ. הַאֲטָ מַעַן דָּעְרָלָאָגָנט טַיָּי מִיט לְעַקְעָר אֹנוֹ אַיְגָעָמָאָכָטָס אֹנוֹ וַיַּסְנָאָפָס, הַאֲבָן אַלְעַ גַּעַנְעָסָן אֹנוֹ גַּעַטְרָנְקָעָן אֹנוֹ דָעְרָנָאָךְ וַיַּגְעַן אַלְעַ גַּעַנְעָסָן אֹין דַי בְּפַ-דְּמָרְשָׁים. אַוְיָפָן שְׁוֹלְ-הַוִּיחָה, וַאֲנָן סְלִיחָה. גַּעַנְעָסָן וַיַּגְעַן פְּרִיהָעָר דַי מְאַנְסָפְלָעָן מִיט דַי אַיְגָעָלָאָךְ, דָעְרָנָאָךְ — דַי וַיַּיְבָעָר, טַעַכְטָעָר אֹנוֹ שְׁנִיר אֹנוֹ אַיְגָעָלָאָךְ. אַיִקְנָיָנָקָעָן

נָאָה, אָו אַיךְ הָאָט אִינְמָאֵל אִיבְּעֶרֶגְעַצְיָילַט דִּי פֿאַרְשְׁוִינָעַן פֿוֹן אָנוּנָעַר
מִשְׁפָּחָה, וּאָס וַיְיַעַן נַעֲנָנָנָעַן צָו סְלִיחָות.

— נִשְׁתְּ אַרְינָס, נִשְׁתְּ צָוַיִ, נִשְׁתְּ דְרַרִי, בֵּזְ נִשְׁתְּ פֻּעַרְצִיגַּ...

עַס אַיז גַּעַוּעַן צָוַיִ פְּרַילִיךְ דְּאָס גַּיְין צָו סְלִיחָות, עַס הָאָט אַוְיסְגַּעַעַה,
וַיְיַעַנְעַר נַיְין. מַעַן הָאָט שְׂוִין גַּעַוְאנְט אַיז שְׁטָאָט: דָּרָר "צָאָרָסְקָעָר
פָּאָלָקְ" גַּיְיט שְׂוִין. וּאָרוֹסְ מַעַן הָאָט נִשְׁתְּ גַּעַוְאנְט אַנְהַיְבִּין וְאַגְּנָגְנָה
אַיז שְׁוֹלְדְהַיְףְ אָוֹן דִּי בִּתְדְּמָרְשִׁים, בֵּזְ עַס אַיז גַּעַוְאנְט גַּעַוְאמָן דָּרָר
"צָאָרָסְקָעָר פָּאָלָקְ". אַוְיפָּן שְׁוֹלְדְהַיְףְ הָאָט וִירְ דִּי מִשְׁפָּחָה צְעַטְיִילְטַ:
וְעַרְעַס הָאָט גַּעַוְאנְט סְלִיחָות אַיז דָּעַם בִּתְדְּמָרְשִׁ אָוֹן וְעַרְעַס אַיז אַ
צְוִיִּיטַן.

דָּרָר וְיַיְדָר הָאָט גַּעַוְאנְט סְלִיחָות עַרְבָּ רַאַשְׁדָהָשָׁנָה אָוֹן עַרְבָּ יּוֹסְדְפּוֹר
אַיז אַלְטָגְ, גַּרְוִיסְן בִּתְדְּמָרְשִׁ. וַיְיַזְעַט אַיז גַּעַוְעַן נַעֲפָן רָב אַיז מָוָרָה,
אַ צְוִיִּיטַע שְׁטָאָט הָאָט עַרְגַּהְאָט אָוֹן וַיְיַקְלָל, אַרְיוֹת אַיז מָוָרָה, אָוֹן
אַרְרִיטָע אָוֹן דָּרוּם וַיְיַטָּ, פָּאָס מִיטָּן בְּרַוְרָעָרְ מַרְכְּבִּילְבַּ

רַאַשְׁדָהָשָׁנָה אָוֹן יּוֹסְדְפּוֹר הָאָט דָּרָר וְיַיְדָר גַּעַוְאנְט אָוֹן שְׁוֹלְ.
דָּא הָאָט
עַרְגַּהְאָט דְּרַרִי שְׁטָעַט אַיז מָוָרָה: פָּאָס מִיטָּן בְּרַוְרָעָרְ מַרְכְּבִּילְבַּ
אָוֹן מִיטָּן בְּנִיחִידְ.

בְּעַרְלְ-בְּעַנְרָעַט הָאָט גַּעַוְאנְט אָוֹן נִיעַם בִּתְדְּמָרְשִׁ. דָּאָרטָ הָאָט דָּרָר
וְיַרְעַ אַוְירְ גַּעַוְאנְט צְוִיִּיטַע: אַיְנָע אַיז מָוָרָה אָוֹן דִּי צְוִיִּיטַע אַיז דָּרוּם,
אַוְירְ אַ יְחַמְנָרִינְ אַרְטָ, נַאֲרָ דָּרָר טָאָטַע הָאָט גַּעַוְעַלְטַ, וְיַיְלָ רַאַשְׁדָהָשָׁנָה
אָוֹן עַרְעַס גַּעַוְעַן פָּאָס רְבִּין.

אָוֹן דָּרָר נַאֲכַט צָו עַרְבָּ יּוֹסְדְפּוֹר אַיז קִיְּנָעָר פֿוֹן וְדָרָר פָּאָמְילִיעַ נִשְׁתְּ
גַּעַנְגָּנָנָעַן שְׁלָאָפְּן. דִּי גַּנְצָעַ פָּאָמְילִיעַ הָאָט וִירְ אַוְיְגָעְקְלִיבְּן צָוְם וַיְיַרְן
שְׁלָאָגְן כְּפָרוֹת, אָוֹן דִּי בְּאָפְּעַ הָאָט שְׂוִין אַיְנָגְעַקְיִופְטַ עַטְלִיכְעַט טְוַעַן הַעֲנָעָר
אָוֹן הַנְּגָעָר. אָוֹן זְאָגְנָאָר פְּרַעְמָרָעַ בְּפִכְבּוֹרָעַ בְּעַלְיְ-בְּתִים פְּלָעָנָגְן אַרְיִינְשִׁיקְן
וְיַיְעַרְעַ פְּפָרוֹת דָּעַם אַוְונָט צָוְם וַיְיַרְן, וְיַיְלָ דָּרָר שְׁוֹחָט, וְאָס פְּלָעָנָט גַּיְין דִּי
גַּנְגָּעַ נַאֲכַט צָוְאָלָעַ בְּפִכְבּוֹרָעַ בְּעַלְיְ-בְּתִים קִיְּלָעָן דִּי עַוְפָות, פְּלָעָנָט צָוְם
עַרְשָׁטָן קְוּמָן צָוְם וַיְיַרְן; דָּרְצָוְ אַיז שְׂוִין גַּעַוְעַן גַּרְיִיט בָּאָס וַיְיַרְן אַ
גַּרְוִיסְעַ שְׁטָאָלַ, אָוֹן אַ סְּרַ בְּעַלְיְ-בְּתִים פְּלָעָנָגְן אַרְיִינְשִׁיקְן וְיַיְעַרְעַ פְּפָרוֹת
צָוְם וַיְיַרְן, גַּעַוְיִנְלִיךְ, מִיטְ וַיְיַזְעַן.

אָוֹן דָּעַם אַוְונָט אַיז גַּעַוְעַן גַּעַרְגִּיט אַ טִּישׁ מִיטְ וַיְסַע בְּרַאַנְפָנָס, מִיטְ
לְעַקְעַר אָוֹן אַיְנָגְעַמְאָכְטָס, אָוֹן דָּרָר עַולְם הָאָט אַגְּנָגְעַהְיִבְן שְׁלָאָגְן כְּפָרוֹת.
אַנְרָעָרָעַ הָאָבָן גַּעַבְעַנְשָׁטַ פָּאָר וִירְ אָוֹן אַנְרָעָרָעַ מִיטְ דִּי קְלִינְעַגְּנָרָעָר.
דָּרְעַנְאָךְ הָאָט מַעַן גַּעַטְרָוְנָקָעַן לְחִים צְוֹאָמָעַן מִיטְנָ שְׁוֹחָט אָוֹן פָּאָרָ
בִּיסְגַּן, אָוֹן דָּרָר שְׁוֹחָט אַיז גַּעַנְגָּנָנָעַן קִיְּלָעָן דִּי כְּפָרוֹת. כְּפָרוֹת שְׁלָאָגְן הָאָט

גערויערט א פאר שעה, און אויגער מיר ווינען אלע אוענקגעאנגען ואונ
סלייחות, און רי מירלאך מיט רי קינדרער האבן זיך געלענט שלאָפֿן.
דער ווירע פלענט מיך מיטגעמען צו סלייחות פון וויבן זיך אַן, מהמת
איך האָב אַים שטארק געבעטען. זיין אויגן אינגל ישראל, און איין עלטער
מיט מיר, האָט ער נישט גענוועמען. יענער האָט נאָר קינמאָל נישט
געוואָלט נײַן צו סלייחות, וואָס אַיז באָ מיר געווען זעהָר טײַער.
און אַז דער ווירע האָט מיט מיר געואנט ערבע ראהֶדשנה רי גרויסע
סלייחות, האָט ער שרעקלֵין געווינט, און איך האָב, פֿאָר אַיז ברירה, אויך
געווינט מיטן זידן. פון מיר האָבן זיך גענאָסן טיכּן טרעערן, און דער ווירע
אייז געווען צופריין, וואָס דאס אַיניקל זוינט. דערפֿאָר ווועט אָפְּשָׁר אַיז
מיין זוכּת העלִפָּן אַונְגַּלעֲמָעָן.

נאָר דער ווירע פלענט זיך אווי צעווינען צו סלייחות, אַז עס פלען אַים
ציטערן רי פֿים. אַז איך האָב דערפֿילט, אַז דעם זירנְס קני ציטערן,
האָב איך עקסטרע אַנגענשפֿאָרט מײַנע קני צו זוינען, אַס צו דערעוועקּן
איין מיר אויך אויאָ ציטערנְיש. דאס, גערינְק איך, פְּלַעַנְט אויףּ מיר
שרעקלֵין זירקּן, און מײַן געווין פְּלַעַנְט דערגרינְקּן רי העכּסטע מרדגה.
דאָס האָט, קענטֵי, באָזונדעָרָם אויסגעגעומָן באָס זידן, און ער פְּלַעַנְט
מיך שיין אלע מאָל מיטגעמען צו סלייחות, אַפְּילוּ זווען איך האָב נישט
געבעטען.

דער ווירע, וואָס אַיז געווען אַגְּרויסער בעלְ-בֵּנִי, האָט געמוֹס צו מיר
אַיבְּערגעבען פֿירושה אַט רי אַיְינְשָׁאָפְּט ווינען, און נאָר היינְט אַפְּילָג, אַז
איך דערההער עפָּס אַגְּעוֹזְנִין, נוּ, מְאַלְעַט פון וואָס, כָּאַטְשׁ פון אַ קלְיִינְגָּן.
קייט, שטעלְן זיך מיר באָלְד טרעערן אַיז רי אויגן.

ערבע יומְ-פֿפּוֹר, אויגער צוועלְףּ, אוּזְדָּר ווירע גענאנגען דראָונְעָן מהה
מיט דער גאנצער פְּאַמְּילִיעַ. רעמאָלָט האָט דער ווירע צעטילְט פְּוֹפְּצִיגְנִין
רובלְ, דער ברודער דרייסְיגְּ רובלְ, און יעדערער — צו פְּפַצְעָן, צואנציג
רובלְ, רי וויבְּער באָזונְדָּרָה, אַז אווי אַיז פון אַגְּנוּזְרָ פְּאַמְּילִיעַ אַרְיִיסְנְעָבָן
געוואָרָן אַ גְּרוֹיסָעָן צְרָקָה.

איין שולְ פְּלַעַנְט ווין אויסגעשְׁפִּירִיט הִי אַז נְעָפָן טִיר אַיז גַּעֲלָעָן אַ בערגְּל
הִי, וואָס דְּאָרָט האָבָן זיך בעלְיְתִים חַשְׁבִּים צוֹגְעָלָעָן, אַז דְּעָר
ערשטער שְׁמַשׁ, אַגְּנְעָטָן אַז קִיטָּל, מיט אַ גְּרוֹסְן קָאנְטְשִׁיקְ אַיז האָט,
אייז גַּשְׁטָאָנְעָן אַז גַּעֲצִילְט עַרְעָרָן אַרְבָּעִים מְלָקוֹת. גַּעֲצִילְט האָט ער אויףּ
לשׂוֹן-קוֹרְשָׁ: אַחַת, שְׁתִים, בְּיוֹ אַרְבָּעִים. דְּעָר אַיז גַּעֲלָעָן אויסגעשְׁזִינְגָּן,
אַגְּנְעָטָן אַז אויבְּער-טְלְבִּישׁ, אַז דְּעָר שְׁמַשׁ האָט גַּעֲשִׁיםִין, אַז קָלָאָפּ אַונְגָּטָן אַז
אייז קָלָאָפּ אוּפְּבָן, אוּפְּן פְּלִיעָצָע, אַז רִי גַּעֲשִׁיםִעָנָה פְּלַעַנְט לִינְגָּרִינְגָּן זיך עַלְ—
חַטָּא בְּעַתְמָה. רִי אַרְיִיםְעָה האָבָן נִשְׁתַּחַת קִין וְכֵיה, אַז מְעָן וְאַל וְיַי

שמייסן, ואָרוֹם פַּאֲרָר דָּרָר עַקְוּזְקַוְצִיעַן האָט מען באָראָרָפֶט גּוֹט אָפְּצָאַלְן דָּעַם שְׁמֵשׁ, אָוּן אָזֶה עַם פְּלָעַנְן קְוּמָעַן אָסֶר בְּעַלְיְבָתִים, פְּלָעַנְן וַיְ שְׂטִין אָוּן וּוֹאָרטָן. דִּי חַשּׁוּבָרָעַ בְּעַלְיְבָתִים האָט מען פְּרִיהָעַר גַּעַשְׁטִין, אָזֶה דָּרָר שְׁמֵשׁ וַיְדַרְעַ אָזֶה גַּעַקְוּמָעַן אִין שְׁוֹלַה, האָט עַר וַיְךָ בְּאַלְדָּר גַּעַלְעַנְט, אָוּן דָּרָר שְׁמֵשׁ האָט אַנְגַּעַהוּבָן צַיְּלָה. אָוּן מִיר פְּלָעַנְט שְׁטָאָרָק פְּאָרָרְרוּסָן, וְאָסֶס דָּרָר וַיְדַרְעַ לִינְט וַיְךָ אָוּן דָּרָר שְׁמֵשׁ שְׁמִיסְטָן ... אָרוֹם הַאַלְבָן צַוְּיַי אַזְיָינָעַר וַיְנַעַן מִיר גַּעַקְוּמָעַן. בְּאַלְדָּר אָזֶה מען גַּעַנְאַנְגָּן עַסְן דִּי הַיְנָעַר מִיטָּה לְאַקְשָׁן. אָפָּה גַּעַנְגָּסָן אִין דָּרְרָנִיךְ אָוּן אַפְּגַּעַבְעַנְשָׁתָן, האָט דָּרָר וַיְדַרְעַ גַּעַנוּמָעַן בעַנְשָׁן דִּי קִינְדָּרָעַר פָּוֹן אַיְּן זַיְּטָ שְׁטוּבָן, אָוּן דִּי בָּאָבָעָן פָּוֹן דָּרָר אַנְדָּר זַיְּטָן. עַר פְּלָעַנְט אַנְגַּהוּבָן אַרְיוּצְזָוּרָפָן צַלְעַ קִינְיָעַר, יְעַרְעַן בְּאַם נַאֲמָעַן, פְּסָרָה, פְּרִיהָעַר פָּוֹן דִּי עַלְטָעַרָעַ, דִּי טַעַכְטָעַר אָוּן דִּי שְׁנִיר, דָּרְגָּנָאָךְ — דִּי טַעַכְטָעַרְם טַעַכְטָעַר אָוּן דִּי שְׁנִירָס שְׁנִירָה. מען האָט אַפְּלִילָו גַּעַרְאָכָט דִּי קְלִיְּנִיטְשָׁקָעָן זַוְּגִינְדָּרָעָה, עַס האָט גַּעַמְעַנְט אַלְטָז זַיְּן צַוְּיַי וְאַכְּן, צָוָם בעַנְשָׁן. אַנְגַּהוּבָן האָט עַר פְּרִיהָעַר צַוָּה בעַנְשָׁן דִּי מַאֲנַסְפָּעָרְשָׁוִינָן פָּוֹנָם עַלְטָסָטָן בְּיוֹ אָ קִינְדָּרָפָן צַוְּיַי וְאַכְּן, וְאָסֶס דִּי מַוְתָּעָר האָט דָּרָס גַּעַהְאַלְטָן אַיְּן אָ קִישְׁעָלָעָן, אָוּן עַר האָט אַוְיָפָן קִינְדָּר אַרְיוּפְגַּעַלְעַנְט דִּי הַעַנְט אָוּן גַּעַנְעַשָּׁתָן, אָוּן דָּרְגָּנָאָךְ.

בְּאַם בעַנְשָׁן האָט עַר אַזְיַי גַּעַוְוִינָט, מִיט אַזְאָה בִּיטְעַן אָוּן יַאֲמְרָדִין גַּעַוְוִין, אָזֶה שְׂטִין וְאַלְטָז אַוְיָךְ גַּעַקְאַנְט צַעְנִין. עַס פְּאָרְשָׁטִיט וַיְךָ, אָזֶה אלְעַ פְּלָעַנְן גַּעַמְעַן וְזַיְּנָעַן, דִּי גְּרוּסָה מִיטָּה קְלִיְּנָעַ, אָוּן עַס פְּלָעַנְט וַיְךָ וְעוֹרָן אָט מִישְׁמָאַש פָּוֹן פְּאָרְשָׁיְדָעָן גַּעַוְוִיךְ-קְלוֹלָה: גַּרְאָבָע אָוּן דִּינָעָן אָוּן קוּוִיטְשָׁנְדִּינָגָע. פָּוֹן דָּרָר וַיְוִית האָט מען גַּעַקְאַנְט מִינְגָּן, אָזֶה שְׁטָאַט אַזְאָה כְּרוֹב גַּעַוְוִ אָרָן.

נַאֲךָ דָּעַם וַיְרַנֵּס בעַנְשָׁן אָזֶה מען גַּלְיָיךְ גַּעַנְאַנְגָּן צַוָּה דָּרָר בָּאָבָעָן. זַיְּ האָט נַאֲר גַּעַנְאַסָּן מִיטָּטְרָעָן, אַבְּעָרָקִין שָׁוָם קְולָה האָט מען פָּוֹן אִיר קִינְמָאָל נִישְׁתָּהָרָת. זַיְּ האָט מַעַר נִישְׁתָּהָרָת אַרְיוּפְגַּעַלְעַנְט דָּרָס רַאֲדָרָעָה העַנְטָל אַוְיָפָן קָעָפָל, אָוּן דִּי טַרְעַן הַאָבָן זַיְּךָ פָּוֹן אִיר גַּעַנְאַסָּן שְׁטִילָה, שְׁטִילָה, שְׁטִילָה... אַזְיַי האָט גַּעַרְדָּעָת דִּי צָעָרָעָמָאַנְיָי פָּוֹנָם בעַנְשָׁן אַיְבָעָר צַוְּיַי שָׁעה. אָוּן דָּרָר וַיְדַרְעַ האָט שְׁטָמְנָרִיגָן פְּאָרְשָׁפְעַתִּינָט, שְׁטָמְנָרִיגָן אַזְיַי עַר גַּעַקְוּמָעַן אִין שְׁוֹלַה, וְעַן דָּאָרטָן אַזְיַי שְׁוֹן גַּעַוְוִן גַּעַפְאַקְט מִיטָּה בעַנְשָׁן אָוּן מען האָט גַּעַוְוִארָט אַוְיָחָד מִיטָּה פְּלָנְרָרִי.

אַמְּאַלְגָּנָע יְוָמִים-כְּפָרָס... נַאֲט מִינְגָּר, וְאָסֶס האָט זַיְּ דָּרָס אַפְּגַּעַטָּן! אִין שְׁוֹלַה, בָּאָ פְּלָנְרָרִי, האָט אַוְיָגְעַזְוָהָן, זַיְּ אָזֶן עַרְהָה מַעְנָשָׁן, דָּוְרָכְנָעַנְמָעַן מִיטָּה אָגְרִיסָן פְּחָרָה, שְׂטִיעָן גְּרוּיִיט צַוָּה גַּיְינָן אַוְיָחָד דָּרָר אַמְּתָעָר וְעוֹלָט. צַלְעַ וְזַיְּנָעַן אַנְגַּעַטָּן אָזֶן דִּי וְיִסְעַ קִיטְלָעַן מִיטָּה דִּי גַּאֲרְטָלָעָן, גַּעַהְאָפְטָן פָּוֹן וְלִבְעָר אָזֶן גַּאֲלָהָר, אִין טְלִיחָהָם, אִין יַאֲמָלְקָעָם, אַוְיָךְ גַּעַהְאָפְטָעַנְעַן

פָּוֹן וַיְלַבֵּעַ אָוֹן גָּאָלֶר. מִיּוֹן וַיְוָרֶס יַאֲרָמָאַלְקָעַ מִיטָּן גַּאֲרָטָל הָאָבָּן בָּאַטְרָאָפָּן
אֲסָר צַעֲנְרָלְגָּעָר רַוְּבָּל. אָוֹן גַּעַוּעַ נַאֲךְ שַׁעַנְעָרָעַ. אָוֹן אַפְּיָלוּ רַי אַרְיִמְעָדְלִיָּט
הָאָבָּן אַוִּיךְ גַּעַטְרָאָגָן וַיְיִסְעַ יַאֲרָמָאַלְקָעַם, אַוִּיסְגָּעָנִיָּט מִיט קַאֲלִירָטָן וַיְוָרֶס.
אָוֹן רַי פָּלְלִיְּכָטָט, וֹאָסָס הָאָבָּן גַּעַבְרָעָנֶט אַיְן אַלְעַיְהִינְגְּלִיכְטָעָר, וֹאָסָס וַיְיִגְעַן
אַרְאָפְּגָּעָהָאָגָגָעָן אַוִּיףְּ שְׁטָרְקִיךְ פָּוֹנָם גַּאֲנָצָן סְוּפִיט, אָוֹן אַוִּיךְ צַעַשְׁטָעָלָט
אַוִּיףְּ רַי טִישָׁגָן, אַרְיִינְגְּנָעְשָׁטָעָקָט אַיְן קַאֲסְטָעָנָם מִיט אַסְמָרָה! יַעֲרָעָר אַיְרָ וּוְלָי,
אוֹ אֲלִיכְטָט זָאָל בְּרָעְנָעָן פְּקָרְ וַיְיִגְעַן עַלְתְּקָעָן — פָּוֹנָם כְּלִנְרָרִי בַּיְוָ אַוִּיףְּ
מַאֲרָגָן אַוְונָט נַאֲךְ גַּעַילָה. רַי גַּרְוִוָּעָט לִיכְטִיקְיִיט הָאָט גַּעַשְׁפִּילָט אַוִּיךְ רַי
גַּאֲלָרְדָעָן, וַיְלַבְּעָרָנָעָן וַיְיִרְעָנָעָן יַאֲרָמָאַלְקָעַם מִיט רַי וַיְיִסְעַ קִיטְלָעָן אָוֹן
תְּלִיחִים — אָוֹן אַוִּיךְ אַלְעַיְהִינְגְּנָעָם אַיְן גַּעַלְעָנָן עַפְּסָם אֲלִילְיָנְקִיָּט. קִינְעָר
הָאָט דֻּעָמָלָט נִישְׁתָּחַט אַיְן וַיְיִגְעַן קִיְּין גַּשְׁמוֹתָה, עַרְרִישָׁעָם, וֹאָכְנִירְגָּעָם.
דָּרָר עַולָּם וַיְיִגְעַט אָוֹן בָּעֵט גָּאָט, עַר זָאָל מְוחָל וַיְיִזְעַק אַלְעַיְהִינְגָּעָם
עַר זָאָל שִׁיְנָקָעָן אֲלָנוֹט יַאֲרָה, אוֹ גַּעַוּנָט יַאֲרָה, יַעֲרָעָר נִיסְטָ אַוִּיסָּם וַיְיִזְעַק
מִיט טִיכְן טַרְעָן פָּאָרָן רְבּוֹנוֹשְׁלָעָלָום.

אָוֹן רַי גַּעַוְיִינָעָן מִיט רַי קְוָלוֹת אָוֹן יַאֲמָעָרָן פָּוֹנָם דִּי וַיְלַבֵּעַ גַּיְעָן אַיְבָּעָר
אַיְן מַעְנָעָרְשָׁוֹל אָוֹן צַעְבָּרְעָכָן וַיְיִזְעַק הָעַרְצָעָר, אָוֹן רַי מַאֲנְסָבְלָעָן, צַעְוִיְיִנָּעָן
וַיְדַיְּ אַיְיךְ, וַיְיִזְעַק וַיְלַבֵּעַ.

עַס אַיְזָ שְׂעוּר פָּאָרְצִוְשְׁטָעָלָן אַיְצָט, וּוּעַן דָּרָר נַאֲנְצָעָר יוֹמְ-כְּפָרָר אַיְזָ
אַפְּגָּעָשָׁוָאָכָט גַּעַוְאָרָן, אָוֹן וַיְיִזְעַק הָאָט אַגְּנָעָוָאָרָן רַי שְׁלִיטָה אַיְבָּעָר אַוְנוֹן,
רַי אַכְּמָלִינָעָ פָּלְנְרָרִי-נָאָכָט אַיְזָן רַי שְׁלָוָן אָוֹן רַי בְּתִימְרָשִׁים!

רַי צַעַנְטָהָאָבָּן גַּעַוְיִנָּט, רַי שְׁטִינְגָּר אַיְן גַּאֲסָם הָאָבָּן גַּעַרְכָּכָט אָוֹן אֲ
פִּישָׁ אַיְן וַאֲסָעָר הָאָט גַּעַטְמָעָרָט. אָוֹן וַיְיִזְעַק רָאָזָן עַן דָּרָס רַי אַיְרָן, וֹאָסָס

אֲלָנוֹט יַאֲרָה וַיְיִזְעַק פָּאָרָה אֲלָנוֹט גְּרָאָשָׁן פְּרָנְסָה!
קִיְּין שְׁנָאָה, קִיְּין קְנָאָה, קִיְּין תָּאָה, קִיְּין חְנִיפָּה, קִיְּין לְשֻׁוּנְ-הָרָע, קִיְּין
רְכִילָות, קִיְּין עַסָּן, קִיְּין טְרִינְקָעָן. אַלְעַמְעָנָם הָעַרְצָעָר אָוֹן וַיְיִגְעַן
אוֹפְּגָּהָוִיָּהָן צָום הַיְמָל אָוֹן עַס אַיְזָן בְּלָוָוָוָוָהָוָוָה, נַשְׁמָוֹת אָחָן גַּוְפָּן.
אָוֹן פָּוֹנָם חֹזֶן בָּאָס עַמְוָר פְּלִיסְט מִיט הָאָרְצִינָעָן גַּנוֹנִים אָוֹן צַעְנִיסְט וַיְדַיְּ
אַיְבָּעָר אַלְעַמְעָנָם הָעַרְצָעָר.

אָוֹן עַלְטָעָר פָּוֹנָם צַוְעָלָף יַאֲרָה הָאָבָּן אַיְךְ אַגְּנָעָהָוִיָּהָן 'גַּיְיָן' צָו פָּלְנְרָרִי
מִיטָּן טָאָטָן אַיְן חְסִירִים-שְׁטִיבָל. רַא אַיְזָ שְׁוִין גַּעַוְיִנָּעָן אַנְרָעָר פָּלְנְרָרִי,
אָוֹן בָּאָזָן וַיְיִזְעַק בָּעָסָעָר גַּעַוְיִנָּעָן גַּעַפְּלָעָן דָּרָס דְּצָוָנָעָן יוֹמְ-כְּפָרָר, אַיְדָעָר
בָּאָזָן דִּי מַתְנָגָרִים.

אַיְזָן חְסִירִים-שְׁטִיבָל הָעָרָט מִעְן נִשְׁתָּחָקָעָן קִיְּין גַּעַוְיִנָּעָן, קִיְּין יַאֲמָעָרָן, קִיְּין
פָּאָרְכְּלִיפָּן וַיְיִגְעַן רַי וַיְיִגְעַן רַיְגָּעָנָרָגָן, נַאֲרָמָעָן דְּאָוָונָט מִיט גַּרְוִוָּס קַוְרָאָזָשׁ;
וּוּעָר עַס הָאָט אֲלָנוֹט קָוָל, דָּרָר דְּאָוָונָט הָוִיָּק אַיְן פְּרִיאָלִיךְ, אָוֹן וּוּעָר נִשְׁתָּחָקָעָן
— דְּאָוָונָט שְׁטָל, נַאֲרָמָעָן מִיט טָעָם, אָוֹן אַלְעַיְהִינְגָּעָם נִגְעָן. קִיְּין שְׁוָם

חונים און חזנות איזו נישטא. דער בעל הפליה ואנט דרי ווערטער מיטן הארצין גנוו, און אלע זאנן אים נאך.
 נאך פֿלְנֶרְרִי פֿלְעָנֵט פֿילְחָסְרִים, יונגע און אלטּע, נעצטינן אין שטיבּל. מען פֿלְעָנֵט זיך לְיִינְגַּן אַוְיפַּן הֵי, וְאָס אַיז גַּעֲוֹעַן אַוְיסְגַּעַשְׁפְּרִיט אַוְיפַּן דָּרָר פֿאַרְלְאָגְנָע. עַס אַיז עַפְּעַס גַּעֲוֹעַן טַשְׁקָאּוּז. אַיז אַיך הַאָבּ וְעוֹהָר לְיֵבּ גַּהְאָט צוּ נעצטינן נאך פֿלְנֶרְרִי אַיז שְׁטִיבּ אַוְיפַּן הֵי. פֿלְעָנֵט מען לְיִנְגַּן אַז אַונְטְּעַרְבְּרוּמָעַן פֿאַרְשִׁירְעָנָעַן האַרְצִינָע גַּגְוִימְלָאָךְ דִּי נַאֲנְצָעַ נַאֲכָט אַז עַס
 פֿלְעָנֵט זיך עַפְּעַס וִיס אַיְנְשָׁלָאָפַּן.
 אַז דִּי אַוְיעָרָן פֿלְעָנֵט אַפְּקִילְגְּנָעָן דָּאָס וִיסְעַ אַונְטְּעַרְבְּרוּמָעַן, אַז דָּרָר שְׁלָאָחָט פֿלְעָנֵט זְיוּן לְיִיכְטַּמְתַּ, וְאֵא דְּרוּמְלָה. מען נַאֲפָט זיך אַוְיפַּן אַפְּרָאָרָה, אַז אַרְומָן זְנוּנָט זְיוּן מַעַן וְוּרְטָ צְוִירִיק אַנְשָׁלָאָפַּן. אַז אַרְומָן זְנוּנָט זְיוּן וְוּרְטָ צְוִירִיק אַנְשָׁלָאָפַּן.
 וְיִנְגַּן זְיוּן, שְׁטִיל...
 וּסְ-פֿפְּוּר אַזְיִינְגָּר צְעַן אַז דְּרַפְּרִיהָ הַאָטּ מעַן זיך גַּעֲשַׁטְּעַלְתַּמְתַּ אַזְיִינְגָּר
 וְוּרְדָּרָר מִיט אַזְאָ גַּעֲרִישָׂ, פְּוֹנְקָט וְאֵי מִלְּיָטְטָר אַוְיפַּן אַפְּרָאָרָה, אַז עַס
 דְּרוֹאָגָט זיך מִיט גְּרוּיס טָם. אַזְוִי זְיוּנָעָן אַלְעָן חָסְרִים גַּעֲשְׁטָאָגָעָן גַּלְיָד אַוְיפַּן
 דִּי פִּסְטִים, אַגְּהַזְבְּנָרִים מִיט אַזְיִינְגָּר, בְּזִי צְוּעָלָףּ אַזְיִינְגָּר.
 דָּרְעָנָאָךְ הַאָטּ מעַן אַגְּנָהָבוּבָן פֿאַרְקִוְּפָּן דִּי עַלְיוֹתָ, אַזְוִי וְאֵי בָּאָ מַחְנָרִים.
 אַבְּעָרָר פֿאַרְקִוְּפָּט הַאָטּ מעַן אַזְיָקָט מִיט טָם. דִּי חָסְרִים, דִּי זְנוּנָט,
 אַז עַס דְּלַטְּעָרָעָה אַפְּנָן זיך וְוּיְטָעָר צְעַלְעָנֵט אַוְיפַּן הֵי אַז אַזְוּרָר הַאָטּ מעַן
 אַונְטְּעַרְבְּרוּמָעַט אַז גַּגְוִימְלָאָךְ, אַבְּעָר שְׁוִין נִשְׁתַּמְתַּ אַזְיִינְגָּר : אַז
 דָּרָעָם זְוִינְקָל אַזְאָ גַּנוּנָע, אַזְוִי דָּרָעָם אַגְּרָדְרָן זְוִינְקָל — אַז אַנְדָּרָר גַּנוּנָע,
 אַזְקָאָט אַזְקָאָן רְבִין נאָךְ — דִּי קָאַרְלִינְגָּר וְוּיְטָרָעָ גַּנוּנָים, דִּי סְלָאָגְנָמָעָר
 וְוּרְעָעָ; אַז אַזְיִידְ-אַזְיִינְגָּר חָסְרָ, וְאָס הַאָטּ גַּעֲהָרָת צָום לְבָאָוִוְתְּשָׁעָר
 רְבִין, הַאָטּ גַּעֲוָנָגָעָן זְיוּן גַּנוּנָע. דִּי אַלְעָן גַּגְוִימְלָאָךְ, בְּרוּמְעָנְגָּר אַז האַרְצִינָע,
 פֿלְעָנֵט זיך אַזְיִינְגָּס אַזְיִינְגָּס. אַז צְעַנְסִין זיך אַז אַלְעָ אַכְּרִים.
 אַז אַזְוּנָאָךְ הַאָטּ זיך אַגְּנָהָבוּבָן דָּרָר מַסְכָּת. פֿאַרְאָן פֿילְחָסְרִים,
 וְאָס זְוִילָן גַּאֲרִישָׂת זְאנָן קִין פּוּטָן. וְאֵי הַאלְטָן מַעַר פּוֹן האַרְצִין פֿרְוּמָעָן
 גַּעֲנָגָג, אַיְרָרָר פְּוֹנָס רְאֹוֹגָעָן, אַזְוִי זְיוּן זיך אַונְטְּעַרְבְּרוּנָגָעָן שְׁטִילְעָרְהִיטָן.
 אַז אַזְוּנָאָךְ דָּרָר יוֹסְ-פֿפְּוּר בָּאָ דִּי חָסְרִים אַיז מִיר אַזְוִי גַּעֲפָעָלָן גַּעֲוָאָרָן, אַז
 אַיך פֿלְעָנֵט שְׁוִין נִיְּזָן רָאַשְׁדָּהָשָׂה אַזְיָקָט אַיז שְׁטִיבּ, כָּאַטְשָׂ אַהֲן טָאָטָן
 (ער פֿלְעָנֵט אַזְוּקְפָּאָרָן צָום רְבִין).
 וּסְ-פֿפְּוּר בָּאַנְאָכָט, נאָךְ מַעַרְבִּ, הַאָטּ אַפְּנָן אַלְעָ קִינְדָּרָר אַז אַזְיִינְקָאָלָאָךְ
 גַּעֲמָוֹת קְוֹמָעָן צָום זְוִירָן, וְוּדָרָר לְעַקְעָר אַזְוּנָאָן בְּרָאָגָפָן אַז אַזְיִינְגָּמָעָאָכָטָס,
 אַז אַזְוּנָאָךְ הַאָטּ מעַן גַּעֲגָעָן דִּי כְּפָרוֹתָן. דָּרְעָנָאָךְ אַיז גַּעֲקָוּמָעָן דָּרָר
 בְּרוֹדָרָר מִיט זְיוּן נַאֲנְצָעָר פֿאַמְּיָלָעָ, אַז מעַן הַאָטּ זיך שְׁטָאָרָק מִשְׁמָחָ גַּעֲוֹעָן
 בְּזִי הַאַלְבָעָר נַאֲכָט.

נאר דער טاطט, ווי איך האָפַּ שווין געזונט, האָט געפֿעלט ראשדְהַשְׁנָה,
ויל ער איז געווען באָם רבִּין, פֿרִיהָר אַיז קָאָפְּרִין אָון דְּרִינְגָּךְ אַיז
סְלָאַנְמִים. ער בְּיָסְדִּיקְפּוֹר אַיז ער אָפְּלָו גַּעֲקָומָעַן זֶיךְ בענְשָׂן — אָון מַעַר
נִישְׁתָּמַט. יָסְדִּיקְפּוֹר הָאָט ער גַּעֲרוֹצָוֹנַט אַיז חַסְדִּים שְׁטִיבָּל. דַּעֲרָפָּאָר אָפְּבָּר
אַיז יָסְדִּיקְפּוֹר בְּאַנְכָּט בְּאָם טָاطָן גַּעֲוָעַן נָאָר אֵגְּרָעָסְעָרָה שְׁמָחָה. אַיזְיָגְּרָה
אַכְּטָהָאָפַּן זֶיךְ שְׁווִין גַּעֲנוֹמָעַן קְלִיּוֹבָּן חַסְדִּים צָום טָاطָן, אָון מַעַר הָאָט
געַשְׁפּוֹרְט אָון גַּעֲוָנָעַן אָון גַּעֲטָאַנְצָט אֵגְּנָאנְצָט נְאַכְּטָה.

אַיךְ האָפַּן זֶיךְ גַּעֲהָאָט צָוּ פְּרִיעָרָן אַוְיָףְ צָוּיְ טְרָאָקְטָן: באָם זְיוּרָן אָוּן
בְּאָם טָاطָן. וְאוּס אַיז גַּעֲוָעַן דִּי שְׁמָחָה גַּעֲרָסְעָר, דְּאָרָט בֵּין אַיז גַּעֲוָעַן,
אוּן דְּאָסָּס רָבָּ בֵּין אַיךְ גַּעֲוָעַן אַיז בְּיַיְרָע עַרְתָּעָר.

אוּףְ מְאָרְגָּן נָאָר יָסְדִּיקְפּוֹר אַיז שְׁווִין גַּעֲקוֹמָעַן פָּוּן טְשֻׁכְּטָשָׁאָוּז דַּי
קָאָרְעָטָעָר פָּאָר בְּעַרְלָאָבְּגַעְנָרָעָט מִיטְ רָעָם וּוֹיְבָ, בְּרוּתְשָׁקָעָם פָּאָר דַּי קִינְרָעָר
מִיטְ דִּי רִינְסָטָן אָוּן אֵגְּרָעָנָן אוּףְ דִּי אַלְעָזָאנְ אָוּן קִידְגָּנְשָׁר. צָום
גַּעֲוָנָעָנָן זֶיךְ פְּלָעָנָטָן קְוָמָעָן דִּי אֵגְּנָאנְצָט פָּאָמְלִילָעָן אָוּן עַס אַיז וּרְיָרָע גַּעֲוָעַן
הַיְמָלָקָן.

די צָוּטָ פָּוּן יָסְדִּיקְפּוֹר בְּכָלְ הָאָפַּן אַלְעָזָאנְ גַּעֲמוֹתְ זְיַין באָם זְיוּרָן אָוּן
שְׁטוּבָ. דִּי עַלְטָעָרָה הָאָפַּן גַּעֲנָעָן גַּעֲנָעָן דִּי צָוּיְ סְעוּרוֹתְ בָּאָזָן — אַבְּגָעָר דַּי
קָלְעָנָרָעָה הָאָפַּן אַלְעָזָאנְ גַּעֲנָעָן באָם זְיוּרָן. עַס אַיז אֵגְּנָאנְ צָום יָסְדִּיקְפּוֹר גַּעֲוָעַן
פּוֹל גַּעֲפָאָקָט דִּי גַּרְוִיסָעָ שְׁטוּבָ מִיטְ קְלִיּוֹנָעָן אָוּן גַּרְוִיסָעָ, מַעַן הָאָט גַּעֲנָעָן
אוּן גַּעֲרָנוֹנָקָעָן, אָוּן עַס אַיז גַּעֲוָעַן אַוְיָהָ פְּרִילִיכָּה, אָוּן דָּרָעָ וּרְיָרָע הָאָט
זֶיךְ נִשְׁתָּמַט פְּאָרְגָּנְנָעָן צָוּ גַּיְינְ בְּאַטָּאָגָן שְׁלָאָפַּן. ער אַיז גַּעֲוָעָן באָם טִשְׁ
רָעָם גַּנְגָּצָן טָאגְ אָוּן גַּעֲשָׁעָפָט נְחָחָ פָּוּן אַלְעָזָאנְ וּיְנָעָן קִינְרָעָר; לִיבָּ הָאָט ער
גַּעֲהָאָט, אָזְ דִּי קִינְרָעָר אַלְעָזָאנְ וּאָסָּס מַעַרְ רְוִישָׁן, וּאָסָּס מַעַרְ שְׁטִיפָּן.
אוּן מַעַן הָאָט, רָוכְטָ זֶיךְ, גַּעֲקָאנְטָן טִוְּבָ וּוֹעָרָן פָּוּן דִּי קָוָלוֹתָ, פָּוּן דִּי גַּעֲלָעָכְטָעָרָס
אוּן שְׁטָפְּרִיעָיָן, דִּי גַּרְוִיסָעָ וּדִי קְלִיּוֹנָעָ — אָוּן ער הָאָט גַּעֲשָׁעָפָט נְחָחָ.
ער הָאָט זֶיךְ אַפְּטָעָר אַבְּגָרָנָעָעָטָ צָוּ אַן אַנְדָּרָ טִישָׁ, דַּעֲרָנָהָעָנָטָעָרָט
זֶיךְ פְּסָרָר דָּאָ צָוּ דָּרָעָ גַּרְוּפָעָ קִינְרָעָר, דָּאָ צָוּ אֵגְּנָאנְצָט ער אָוּן גַּעֲקוֹטָ
אוּן גַּעֲשָׁעָפָט נְחָחָ.

ニָסְהָאָט דִּי בְּאַכְּעָבָעָ גַּעֲקוֹפָט אוּףְ יָסְדִּיקְפּוֹר גַּעֲנָאנְצָעָ וּעַקְ, אָוּן מַעַן הָאָט
אַלְעָזָאנְ גַּעֲנָעָפָן דִּי קִינְרָעָר צָום שְׁפִילָן. הָאָט מַעַן גַּעֲשָׁפִילָט אַיז נִיסְ
אוּן גַּעֲנָאָקָט מִיטְ קְנָאָקָרָסָן, גַּעֲלָעָנָט אַיז דִּי קָעְלִישָׁקָעָם וּוֹיְנָ. אָוּן עַס
הָאָט, מִיטְ אַיזְן וּוֹאָרטָן, גַּעֲרוֹיָשָׁת.

נָאָר באָם טָاطָן אַיז גַּעֲוָעַן בְּלוּוּ אֵגְּרָעָשָׁעָ שְׁמָחָה. סְפוֹתָה הָאָט
זֶיךְ באָם טָاطָן גַּעֲהָיָפָן דִּי שְׁטוּבָ גַּעֲנָאנְצָעָ טָעָנָ אָוּן גַּעֲכָטָ פָּוּן גַּעֲזָאנְגָּ אָוּן
טְעָנָ. בְּאַלְדָּר וּדִי חַסְדִּים הָאָפַּן נָאָר אַפְּגָרָנָעָוָנָט אַיז שְׁטִיבָּל אָוּן

וזו עם איז אפיגעכאנט אין דערהיהם די סודרה, זיינען זי גלייך געקבומען צום טאָטן און עם איז אזועק אַטאנצעררי מיט אַ געווינגערי.

און שמחות-הארה איז שין געווען אַיינגעפרט משנים קידמוניות, אַו צוּי קאָצקער חטוריים, יאנקל און שעבSEL דער סופר מיט אַ פֿאַר צענDELג אַינגלאָך זאָלן גײַן אַיבער דער גאנצער שטאָט אַן אַרויסנעםען פֿוֹן אלע אַיווונס די עסנס מיט די צימעסן, מיט די געבראָטעןע גענען, מיט די געבעקסן — און בְּריינגען צו אוננו, זאו מען האָט אַיבערענעקערט אַ וועלט.

איך בין מיך מורה, איז צוישן די אַינגלאָך-אַקלוייפער, זאָס פֿלען העלפֿן מאָן די חסירים אַ פֿאַנגראָם אוּוף די אַיווונס מיטן געקבטס, בין איך אוּיך געווען. אַך געדינַק, זו מיר פֿלען אַריגניליפֿן אַין אַ שטוב, אַ וְאֲרָף טוֹן זיך צו די אַיווונס אַן אַרויסנעםען דאס עסן. די בעליך-heitטס פֿלען נישט לאָן צוֹנְג עַמְּמַעְן אִינְגָאנֵץ, אַפְּבָּר וְעַר וּוּתְעַט זי הערן? האָט מען געַומָּען, זויפֵל מען האָט געוואָלט אַן געלאָפָן זוּוּטער. דאס

„אַנְגָּרְוִוִּיבֶּטֶע“ פֿלען די אַינְגָּלָאָך אַזְעַטְרָאָגָן גלייך צו אוננו.

אַ פֿאַר זאָקן פֿאַר חנופה פֿלענט געמען נײַן אַ סדרה פֿוֹן קָאָרטַן-שְׁפִילַן, אַבְּפָּר דאס שְׁפִילַן אַיז נישט געווען זוּ, בעוֹנוֹזְהִינוּ הרפּים, אַן היינטנער צוּיט: מען שְׁפִילַט אַיז קָאָרטַן מיט רְצִיחָה אַן סְקָאָנָרָאָלָן. אַמְּאָל באָ אַנוּ פֿלענט זיך אַוְיְפִּיקְוּמָעַן די גַּאנְצָעַ פְּאַמְּילִיעַ צוּ זוּרַן, אַן יְדֻרְעָרָה האָט גענעמען שְׁפִילַן פֿאַר אַ קִינְדְּרַן פֿוֹן דָּער פְּאַמְּילִיעַ. יְדֻרְעָרָה האָט זיך גענעמען אַן אַנְדְּרָעָר קִינְדְּרַן צוּ שְׁפִילַן פֿאַר אַים, אַן זוּפְּלִיל עַר האָט גַּ�וְיָאָנָעָן הַאָט עַר עַס רַעַם קִינְדְּרַן אַפְּגַּעַנְגַּעַבָּן. אַפְּשָׁר האָט געקבאנט אַיְגָעָר אַמְּאָל פֿאַר-שְׁפִילַן בְּיוֹ אַ צָּעֵן גִּילָּן, אַבְּפָּר דאס האָט זעלטן געטראָפָן. דאס גַּ�וְיָינְלִיכָּעָן פֿאַר-שְׁפִילַן אַיז געווען פֿוֹן דְּרִיסְטִין בְּיוֹ פֿינְךָ אַן זוּבְּצִינְג קאָפָּה.

אַזוי האָט זיך די פְּאַמְּילִיעַ פֿאַר-בְּרָאָכֶט די אַזְוֹנָטָן בְּיוֹ חנופה צוּ פֿאַר שעה צוּיט, אַן חנופה פֿלענט מען שְׁפִילַן אַפְּשָׁר בְּיוֹ צְחוּלָּה אַזְיָּינָר בְּאַנְאָכֶט; אַן אלע אַזְוֹנָט האָט מען אַזוי גַּעַשְׁפִּילַט בְּיוֹ נִימְלָה: די נִאָכֶט הַאָלָט מען פֿאַר אַ מְצֹהָה צוּ שְׁפִילַן אַיז קָאָרטַן, אַוְיך אַיז אַ מְנַהְגָּי די נִאָכֶט נישט צוּ לְעַרְנָעַן. אַבְּפָּר נַאֲך נִיטְלָה האָט מען אַיְנָאנָצָן אַוְיְפָּגְּהָעָרָת צוּ שְׁפִילַן אַיז קָאָרטַן.

אַיך געדינַק, זוּ מיר פֿלענט זיך זעלטן בעטן אַיְגָעָם פֿוֹן דָּער פְּאַמְּילִיעַ — עַר זאָל שְׁפִילַן פֿאַר מִיר. דָּער טַאָטָעַ האָט אַבְּפָּר נִשְׁתָּחָוָת אַן האָט מיט מיר שְׁטַעְנְרִין גַּעַמְאָכֶט אַיז רַעַם פְּרַט גַּעַשְׁפָּט. עַר האָט מִיר געפְּרָעָט:

— זוּפְּלִיל קָאָנסְטוּ גַּ�וְיָינָעָן, חַצְקָל, דְּרִיסְטִין קאָפָּה, אַ האָלָפָּה רַוְּבָּל אַן אַמְּאָל גַּאֲרְגִּישָׁט. טָאַ נָא דִיר אַ האָלָפָּה רַוְּבָּל אַן זאָל זיך נִשְׁתָּחָוָת זעלטן שְׁפִילַן.

קיין געלט האט ער אבער נישט געגעבען. אַנְשֶׁתָּאָט דָּעַם, פָּלָעֵנט ער מיר אויף מאָרְגַּן קוֹפֵן עַפְּסָם אַחֲפָא, וַיְאַמְּסָעָרְלָ, אַטִּיסְטָעָרָל אָוֹן נַאֲרָזְעָלָכְעָ זָאָכָן, וְאָסָן הַאָבָן גַּעֲפָאָסְטָ פָּאָר אָן אַכְּטָדָאָרָינְגָן.

ר' מירלך פלען צוישן זיך שפילן רעם גאנצן טאג אין אקע.
דרער טאטעה האט מיך שטענרגונג אפגעהייט פון שפילן אונ האט מיר
באצאלט נוט געלט, ר. ה. קויפן חפציים. אט אווי האט ער מיך אינגעווינט,
אונ ביי היינטינן טאג וויס איך נישט פון קיין קארטן שפילן אונ האט צו
רעם קיין חشك נישט.

או ארך בין גנווען אלט זיין, אכט יאָר, בין איך גנוועָרֶן אַ מפּוֹרְסֵם פֿאָר אַ גְּרוּיִסְן בְּלִידְחַשְׁבּוֹן. וְזָס אַיז אַזְוִינְסָ? אַיך הַאָפְּ אַוְיפְּן קָאָפְּ נִיר גַּעֲקָאנְט אַוְיְרָעַכְעַנְעָן אַוְעַלְכָּבְּ חַשְׁבּוֹנוֹת, וְוי וּקְסָמָל וּקְסָמָ, אַדְרָעָרְסָעָרְסָעָן כָּאל וַיְעַבְעַן, אַכְעַן מָלֵן נִיר אָוּן צְוָאנְצָג אָוּן דַּעֲסְגַּלְילִיכָּן; אַיך פְּלַעַג עַס אַרְעַכְעַנְעָן בְּנִיה וּבִיה, אַיז אַיזְן סַעְנָגָע.

אינמאָל, חנופה, גערײַנְק אַיך, האָט דֵי פֿאַמִּילְיאָן מִיר גענוּמען פֿאַרְהָעָרָן
 אין "מאַטְעָמָאַטְיקָן", אוֹיף רֻעָם אַרטְפּוֹן קָאַרְטָּן-שְׁפִּילְן. אַרוּום מִיר האָט
 זַיְךְ אַרְמוֹגָנוּעָצֶט בָּאָם וּזְיַוְּן אַין צִימָעָר דֵי גַּאנְצָע פֿאַמִּילְיאָן, אַוְן יְעַרְעָרָע
 האָטְמָר אַוְיְגָעָנְגָבָן אַחֲשָׁבוֹן. אַיךְ הָאָבָּאָלְעָמָעָן נִיר גַּעַנְטְּפָעָרָט. דָּרְמִיטָּ
 האָבָּאָלְעָמָלְטָן גַּעַשְׁפִּילְטָן אַגְּרָוִיסְעָרְאַלְיעָן, יְעַרְעָרָעָרָע האָטְמָר גַּעַנְגָּבָן
 אַאֲ קָנִיפְתָּא בָּאָם בְּעַקְלָאָן דָּרְלָאַגְּנָטָן אַזְּוַיְלְבָעָרָעָן מְטָבָע. מַעַן האָטְמָר
 גַּעַנְפָּרָעָגָט, וּוֹפִילְ סְעַקְוְנָרוּס אַזְּ אַין אַזְּאָר, אַוְן אַיךְ הָאָבָּאָלְעָמָעָן
 שְׁעהַ צִיְּתָן גַּעַמְאָכְטָן.

נאר דער זיירע ר' יולד האט מיר געפרעגעט, וויפיל אויז ררייטהאלבן מאל דרייטהאלבן, אונ רא האב אויך זיך איז עק געשטעטלט אונ האב זיך בשום אופן נישט געקאנט קיין עזה נעהפֿן, ווי מען הויבט דאָן צו ריעבעגענען. אויך האב זיך זעהר פארשעטט, אונ עס אויז מיר געווען מיואס נישט צו מאכן איז קליענע ריעבעגענו. האט שווין דער טאטט אויף מיר רהמנוה געהאט אונ מיר געטרייסט, ואנגראיג, או גרעסערע בעליךשבונגס קאנען דאס נישט מאכן, נאר פונדעסטוואונ האט ער מיר געוועין, ווי צו ריעבעגענע דעם "רייטהאלבן" — אונ אויך האב זיך בארכוניגט.

פורים איז שוין געווין פאמז זיין אַ חזקה צו פָּאֶרְבְּעַטְן צו דער סערוה
אַ זיפֵּן, אַכְּטַמְּגִינִּים מְאַנְסְּבָלָעַן פָּוֹן דִּי קָאָמָעַנִּיעָרַ בְּעַלְיְ-כְּפָתִים. דָּעָרְבִּי,
פָּאֶרְשְׁתִּיטַּזְוִיְּה, הַאֲטַּמְּגִינִּשְׂתַּעַן נְשִׁית גַּעֲפָלָטַן דִּי נְאַנְצַּעַ פָּאֶמְלִילַעַ רָעַם זַוְּרַסְמַן,
דָּרִי נְרוּסָעַ מְשֻׁפָּחָה, מִיטַּדִּי שְׁוֹעָטְמָעַר אָזְן שְׁוֹאָגָנָרָס אָזְן שְׁוֹעָגָנָרִינָס
אָזְן. אָז. צָום טִישׁ זַוְּגָעַן דָּרְלָאָגָנַט גַּעַזְאָרַן זַוְּגָעַן, פָּאֶרְשִׁידְרָעַן בְּרָאָגָנָס
אָזְן אַלְעָרְלִיְּגָעִירְכָּטָן. אָזְן עַס אַיז גַּעַוְוַן אַזְוִי פְּרִילִיְּה, אָז אַיז
מְעַנְשָׂן אַיז עַס זַיךְרָאָנָה שְׁוֹעָר פָּאֶרְצְוָשְׁטָעָל.

טראנסקַען אוֹן מַשְׁמָחַ גַּעֲזָעַן יֵדֶר נַגְנַצְעַן נַאֲכַט.

ראש-דורש ניסן האט די באכע אונגעוויזן צו גורייטן פאר רעד נאנצער פאמיליע אויף פסח. שמאלץ האט זי נאך פון ווינטער צונגענרייט. זי האט גע עאכט געגען, אזן רעם נאנצען ווינטער האט זי געפרענגלט שמאלץ פאר אלעמען, אזן באולד נאך פורט האט זי אונגעוויזן צו מסאכן מעד אזן וויזן פאר רעם "צארסקון פאלק". איר מער, ווי אלץ, וואס איז ארויס פון אירע הענט, האט געהאט א שם.

אכט טעג פאר פסח האט די באבע געהאכן מזוחה פאר דער נאנצער פאמיליע. וו האט פארנומען באם מצה-בעקר דעם נאנצן טאג פון באגנונען בי אונט און אונגענומען ארבעטעארינט. עטליךע און דרייסיגן ארבעטער האבן געארבעט, קיינער פון די אלע זאכן, נישט די יונ און נישט די איידעם, האבן נישט געוואסט פון די אלע זאכן, וויאס מען באראפרה האבן אויף פסח. די באבע האט שווין יעדערן אריגנונגשיקט פון אלען.

פאר רי מזוּתַ-בָּקָן האט מען אויסגעווואשן רי פֿאָרְלָאנְגָעָס אין דער גרויסער עס-שטוב מיט נאָך צוּי גרויסע צימערן און מען האט אויסד געשפּרייט מיט שטרוי, וואָס עס איז געלען ביז ער-פֿאַסְחָ, און חמץ האט מען געגעסן אין אַנְדָּרָעָרָה חרדים. און דאָ אויף דער שטרוי, אין דעם גרויסן חֶרֶר, האָבן זיך אַלְעָלָ קִינְדָּרָעָר גַּעֲקִילָטָן. אַ רְדֵּי טָעַג פֿאָר פֿסְחָ האט מען פּוֹנָאנְדָּרְגָּעָלָזָן רי אַינְגְּלָאָךְ. אָה, וואָס מִיר פְּלָעָן זיך דָּאָרָט, אויף דער שְׂטָרְוִוִּי אוּסְקָאַטְשָׁן! דָּאָס בעסטע שְׂטִיפָּן פָּן גַּאנְצָן יָאָר איז געוווען אין דער שטרוי.

או רעם נאנצן פסח אויז די נאנצע פאמיליע געווען פאם זירן, אלע
קינדרער פון קליען בייז גרויס, מען האט נאר געגעסן לאטкус און גטרונקען
מער מיט ניס.

און די נאנצע פֿאָמִילֵיע איזו געווען אַיְזָע מיט די אַנְדְּרָעָן גַּבְּגָוֹן,
געשלאָסן און פֿאָרָאיִינְגֶט, נישט ווי הײַנטִיגָע צִיטָן. אַלְעָן זַיְנָען געווען,
ווי אַיזָן מענשׂ מיט אַיזָן נְשָׁמָה. אַיזָן עַפְעָם עַמְּזִיעָר קְרָאנְק גַּעַזְוָן,
זַיְנָען אַלְעָן פּוֹן דָּרָעָר מְשֻׁפְחָה גַּעֲקוּמָן צְוִילִיפָּן אַזְּגָן ווי נְאָכָם אַפְּגָנוּעָן
בָּאָם חֹלָה. אַ דָּרְיָי, פִּיר מְעַנְשָׂן זַיְנָען גַּעֲכוּסָן אַרוֹם קְרָאנְקָעָן, אַזְּן דַּי
אַיבְּערִינְגָע זַיְנָען גַּעַלְאָפָן אוֹיף דָּרָעָר פֿאָרָלָאנְגָע, אַיזָן דַּי זַיְיטָעָרָעָן חָדְרִים.
טַאְמָעָר הָאָט מְעַן עַפְעָם בָּאָרָאָרֶפֶט פָּאוֹן קְרָאנְקָעָן, זַיְנָען צָעָן מְעַנְשָׂן
גַּעַלְאָפָן בְּרִינְגָעָן.

און וווען דער קראאנקער איז געווען געפערליך, האבן אלע געווינט; און וווען געשטארבן, צי אַ קינֶר, צי אַ גרויסער, האט רֵי גָּאנְצָע פָּאְמִילִיעַ אַוְיפְּגָנְהִיבָּן אַ יְלָה בֵּין הַיָּמִים. בָּאָם וַיַּצֵּן שְׁבָעָה אַיז שְׁטָעָנְרִיךְ גַּעֲזָעַן פּוֹל פּוֹן דָּרָר מְשֻׁפְחָה. מַעַן אַיז אָוְמִישָׁנָע בָּאָם אַכְּל גַּעַשְׁלָאָפָּן, אַוְיסְגַּעַלְעַנְט וַיַּךְ אַוְיפְּ רָעָר פָּאַרְלָאָגָע אָוֹרָהָי. רָאַס אַלְּץ אַיז גַּעַטְאָן גַּעַוּאָרָן, כְּרֵי דֵי אַכְּלִים זָאַל נִישְׁתְּ וַיַּצְאֵן אָוְמַעְטִין.

און, פָּאַרְקָעַרְט, אוּס אַיז גַּעֲזָעַן אַ שְׁמָחָה, צי אַ בְּרִיחָצָע, אַדְרָעַר הַנְּאָמִים, אַון וּוּרְ רַעַטְ אַ חַהְנוֹהָ, אַדְרָעַר אַפְּוֹאָרָטָן אַ חַתְּן צי אַ פְּלָה— אַיז רֵי שְׁמָחָה גַּעֲזָעַן גַּרְוִים, וְאָס סָאַיז וַיַּךְ נִאָר שְׁוֹעָר אַצְּטָאָוְוִינְס פָּאַרְצִוְשְׁטָעַלְן. אַלְּעַ וַיַּנְעַן גַּעֲזָעַן צְוָאָמָעָן אַיז אַלְּעַ וַיַּנְעַן גַּעֲזָעַן מְשֻׁגָּעַ פּוֹן פְּרִירַי.

בָּאָם וַיַּרְא אַיז גַּעֲזָעַן אַוְיכְּבָּעַר-שְׁטִיבָּל, אַ גְּרוֹיסָעַר חַרְרָ. אַט דָּרָר חַרְרָ הַאָט גַּעֲדִינְט פָּאָרָן וַיַּרְא, וַיַּאֲמִין זָאַל, אַוְיפְּ צַוְּגָעָמָעָן גַּעֲרַטְעַ גַּעֲסָט, וַיַּאֲפִיצְים אַדְרָעַר מְחוֹתָנִים, אַדְרָעַר אַזְוִי שִׁינְעָן אַירָן. דָּרָר רַאֲזִינָעַר חַרְרָ אַיז שְׁטָעָנְרִיךְ גַּעֲזָעַן נּוֹט אַוְיסְגַּעַלְעַבְלָרְט אַיז גַּעֲזָעַן שִׁין צְוָנְפְּזָט, אַיז דֵי יְוָנְגְּעָלִיטְ פּוֹן דָּרָר פָּאְמִילִיעַ האָבָן וַיַּךְ דָּאָרְט גַּעֲלַעַרְט טָאָנְצָן.

אוּס האָט בָּאַרְאָרְפָּט וַיַּצְאֵן אַ חַהְנוֹהָ בָּאַ אַיְינָעָם פּוֹן דָּרָר מְשֻׁפְחָה, האָט מַעַן וַיַּךְ שִׁין גַּעֲלַעַרְט טָאָנְצָן מִיטְ רֵי חַרְשִׁים פְּרִיהָרָ. אַיר גַּעֲדִינְקָ, אַוְ אַיר הַאָבָן נִאָר נִישְׁתְּ שְׁלַעַכְתָּ גַּעֲטַעַנְצָט אַינְגְּלוּזִיָּן. אַ שְׁמָחָה האָט בָּאַ אַונְגְּ אַפְּטָעַר גַּעֲטַרְאָפָּן: רָאַס אַיז בָּאַ דָּרָם אַ בְּרִיחָ, רָאַס אַיז בָּאַ יְעַנְעָם אַ מִירְלָ גַּעֲבּוֹרְן גַּעֲזָעַן גַּעֲזָעַן,— אַיז אַלְּעַ האָבָן וַיַּךְ גַּעַפְּלִיטָ, וַיַּאֲמִין בָּאַ וַיַּנְפְּאַ זָאַל גַּעֲלַעַרְטָן רֵי שְׁמָחָה.

און דָּרָר זַיְרָעַ האָט, וַיַּאֲמִין, לִיב גַּעֲהָאָט, אוּס אַלְּעַ קִינְדָּרָעַ זָאַל אַיְבָּעַרְקָעַרְן רֵי שְׁטוּבָּ קָאָפְּוִיר, רָאַס אַיז גַּעֲזָעַן וַיַּצְאֵן פָּאַרְגָּעַנְגָּנִין.

און טָאָמָעָר אַיז עָר אַמְּאָל שְׁבַּת צַי יְוָמְ-טְוָבָּ בָּאַטְאָגָן אַ מִירָעַר גַּעֲנַגְנַגְעַן צּוּלִינְן וְזָה, אַיז עָר נִשְׁתְּ שְׁנַנְגַּנְגַּנְעַן צַו וַיַּךְ אַין שְׁלָאָף-צִימָעָר, אַוְיפְּ אַיְבָּעַר-שְׁטִיבָּל, וְזָה עָר האָט גַּעֲהָאָט אַ רְוָהָן בְּעַט, נִאָר עָר האָט וְזָה גַּעֲלַעַט אַין אַ צְוִיְּטָן צִימָעָר, בָּאַ רֵי קִינְדָּרָעַר, גַּעֲבָנְטָן דָּרָר גְּרוֹיסָעַר שְׁטוּבָּ, וְזָה עָס אַיז גַּעֲזָעַן פּוֹל מִיטְ קִינְדָּרָעַר אַון גְּרוֹיסָעַר, אַון האָט אָוְמִישָׁנָע. גַּעֲלַאְזָט אַפְּן רֵי טְרֵר פּוֹן דָּרָם צִימָעָר, כְּרֵי עָר זָאַל קָאָגָעָן הַעֲרָן רֵי גַּעֲשְׁרִיּוּן מִיטְ רֵי גַּעֲלַעַטְרָק, מִיטְ רֵי שְׁטִיפְעָרִיּוּן פּוֹן אַלְעַמְעַן.

נִאָר אַין דָּרָר גְּרוֹיסָעַר לִיבָּעַ פּוֹן וַיַּרְא אַז דָּרָר מְשֻׁפְחָה אַיז, וַיַּאֲמִין אַלְּזָה, גַּעֲזָעַן אַ סְּךְ שְׁלָרִיּוּן רֵי בָּאָבָעָ. רָאַס האָט וַיַּךְ קָלְגָּעָ, וְזָהוּלָעָ אַז הַאָרְצָנָע אַירְגָּעָ וַיַּךְ גַּעֲסְטָאָרָעָט, אַז רֵי גְּרוֹיסָעַר מְשֻׁפְחָה אַונְגָּרָעָ וְזָאַל נִישְׁתְּ.

עופפהלן, אzo אלע ואלז' זיין טרי אינגע zo רי אנדערע אונ אzo דער זירע זאל שטיען איבער אלעלמען, ווי א הייסער פאָטער.

און טאָקע גאנך דער באָבעס טויט איז אַט רי טרייקיט, אַט רי משפחה-ה הייסקייט טיליהוּן קאָליע געוֹחוֹן, אַונ אַין אַ סְרָאָן אַיז שׂוֹן דעם "צָרָסְקָן פֿאָלְקָן" נישט געוֹזון zo דערקענען.

או רער זוירע האט חהונגה נעמאכט א טאכטער צי א זוג, האט ער געהויסן מײַן טאטן, משה, און זיין ברודערס בענידheid, אָרִיךְ-לֶבֶב, צוּנוֹפֶּד שטעטלן א צעטַל, וואָס פֿאָר א קליינְרעדַר מען דראָךְ מאָכֵן רַעַם חַתֵּן אָרְדַר דער בְּלָהָה, אָזֶוּ אוֹרְךְ פֿאָר דַעַר נַאנְצָעַר פָּאָמְלִיעַ. זַיְגַּען זַוְּדַר אָוּפְּנַעֲקֻמוּנָן אַלְעַ קִינְרַעַר אָוּן אַיְנִיקָּלָאָךְ, פָּון קְלִיןְ בְּיוּ גְּרוּסִים, אָוּן יַעֲרַעַר האט גַּעֲנָאָטן, וואָס פֿאָר אַמְּלַבּוּשַׂ עַר וּוְילְדַּהְבָּן.

רַי גַּעֲשָׂרְיִעַן פָּוֹן יְהֻדָּן קִינְדֶּר: "וַיַּרְא אִיךְ חַוֵּיל דָּאָסֶס!" אָנוּ רַי קְולָתָה פָּוֹן
רַי דָּעֵרָהָקְסָמָנָעָן: "אִיךְ חַוֵּיל אָזָא מַלְבּוֹשָׁן", מִטְּ רַי קְולָתָה פָּוֹן רַי
חוֹיְבָעָר אָנוּ מִירָלָאָךְ: "מִיר אָזָוְנָעַ מַלְבּוֹשִׁים" — הָאָפָּן פָּאָרָהָלְכָטָה רַי
שָׁטוֹבָן. אָנוּ אַיִּין גַּעֲשָׂרְיִי אַיִּין גַּעֲשָׂטָאָגָעָן:
— זַיְרָעַן! זַיְרָעַן! וַיַּרְעַעַן!

מען האט אבער נישט געקאנט רעדנאיין קיין טאלאק און מען האט געומוט אויסשרייבן אויף א צעלל אלע מאנסבלען בי דעם קלענסטן אינגעלאע פון צוויייאר, און רעדנארך אלע פרויענציימער פון דער עלטסטער פרוי פון קלענסטן מירעלע — און נאכן צעלל, ווי צום פריזויז, אויסגערטן:
יערדער באונדר אוון געפרענטן:

- וועלכע קלירער ווילסטו?
- געווינגליך, האט יעדערער געבעטען מער, אידער מען האט נעקאנט געבען, און מען האט זיך געדונגנען:
- אוזו פיל נישט, שפֿעַט עָרְ וּוּתְ מִעְן רִיר מַאֲכָן.

אוון עם האט זיך געקרעט. אנדערע פון די פארשטענרגען קינדרער ווינען
שווין פריהער געלאָפַן אוון געבעטען רעם בעניר, וואָס האט געהאט אַ
גראַיסיעס דעה באַ זיין פטעטר אהָרְדְּלִיּוּרָן, אוון האט זאנְגָּר אַפְּט געטָן,
חוֹסָס עַר האט געוֹזָלָט, כָּאַטְשׁ קעַנְן רַעַם ווֹילֵן פָּוּן זיין פטעטר. האט ער
אוון געאָנט, פֶּאֲרַשְׁטִיט זיך, טוֹן דערין אַ טובָּה.

מען דארף זיין, או רעמאָלט או געווען סחרה אַ קלײַן בִּיסֶּל פִּילְגָּעֶר,
וֹי הַיִּנְטָן, דַּהֲיִינָנוּ, דַּי בְּעַסְטָע וּאָלְנָס הַאָבָן גַּעֲקָסֶט דַּרְיוִיסִיג, פַּעֲרַצִּינְג
קָאָפְּיקָעָס אַן אַיִּל, דַּי בְּעַסְטָע סָאמָעָט — דַּרְיוִי 'רוֹפֵל אַן אַיִּל, דַּי בְּעַסְטָע
וַיְרָנֶס — פָּנָ אַ רַׂופֵּל בַּיְזָ אַ רַׂופֵּל פַּופְצִינְג.

רער פַּעֲטָעָר מַרְכָּזִילִיב הַאָט פָּאָרְלָאָנְגָּט, אוֹ אָוִיפָּה דַּי אַלְעָן וְאַכְּן,
וּאָס מַעַן מַאֲכָת רַעַר נַאֲנְצָעָר פָּאָמְלִיעָן, זָאָל עָר נַעֲפָן הַעַלְפָט אַוְן
רער בְּרוּרָר אַהֲרָדְלִיּוּרָר הַעַלְפָט, אַוְן צָוִוי אוֹי שָׁוֹן גַּעֲוָעָן אַיִּינְג,
גַּעֲפִירָט שְׁטָעָנָרִיג. אַוְן אוֹ רַעַר זַיְרָע הַאָט חַהְנוֹה גַּעֲמָאָכָת יָאָ קִינְגָּה,
הַאָט דַּרְעָר פַּעֲטָעָר גַּעֲמָאָכָת דַּי סְעוּרוֹתָן שְׁבָעַתִּים־יְמִיהָמָשָׁתָה 'אָמָּל
איַבְּעָר אַמְּאָל, דַּרְעָר זַיְרָע אַיְן טָאגָן דַּרְעָר פַּעֲטָעָר אַיְן טָאגָן.

קפאיטל XV

סײַן פָּאַטְּעֵר מִיט זַיִן חֲסִידָות. — מִינְעַ מְלָמְדִים. — דָּעַר רְפִי נַעֲשְׁתָּרְבֶּן! — דִּי
מִסְּרָה. — טְוֹעֲרְסְּקִין. — רֵ' לִיבֶּ. — דָּאַסְּ קְנַסְעָנָן.

בָּאַ מִיַּן פָּאַטְּעֵר וַיַּיְנַעַן אֶלְעַ פָּאַמְּלִיעַן-שְׁמָחוֹת אָוֹן אֶלְעַ פָּאַרְגְּנַנְגְּנָס
אָוֹן דָּעַר וּוּלְטַ גַּעֲזָעַן כְּלָא קְעָנָן וַיַּיְנַעַן חֲסִידָעַ פָּאַרְגְּנַנְגְּנָס. זַיִן גַּרְעַסְטְּעֵר
הָעָנוֹג אִיז גַּעֲזָעַן, וְעַנְעַ ער אִיז גַּעֲזָעַן מִיטַּ רְפִי חֲסִידִים בָּאַם טִיש אָוֹן
מַעַן הָאָטַּ גַּעֲזָעַן דִּי הָאַרְצִינְגַּעַ חֲסִידָעַ גַּנְגְּנִים — רַעְמָאַלְטַ אִיז ער
גַּעֲזָעַן בָּאַנְיִיסְטְּעָרֶט. זַיִן קָאָפְּ מִיטַּ אֶלְעַ וַיַּיְנַעַן גַּעֲזָעַן זַיִן גַּעֲזָעַן
בָּאַם רְפִיַּן, רֵ' מַשָּׁה קָאַפְּרִינְגַּעַ, אָוֹן דָּרְעַנְאַךְ רֵ' אַבְרָהָמְלַ סְּלָאַנְיָמָעַ,
וְאַסְּ לְוִיטַּ זַיִן מִינְגָּנָן, רְוַהַת דִּי שְׁכִינָה מִיטַּ אֶלְעַ מְלָאַכִּים הַקְּרוֹשִׁים
אוּפַּיַּה וַיִּ.

בָּאַם טָאַטְּן אִיז דָּעַר עִקְּרַ גַּעֲזָעַן חֲסִידָות. אָוֹן דָּרְעַבְּעַר הָאָטַּ ער נַאֲרַנִּישָׂט
גַּעֲזָלְטַ, אָוֹ אִיךְ וְאָלְ קָאַגְּנָן גַּטְ לְעָרְנָעָן, ער אִיז גַּעֲזָעַן צּוּפְרִירַן, וְאַסְּ
אִיךְ בִּין גַּעֲזָעַן אֲ פְּרוּם אַינְגָּל, אָוֹן הָאָטַּ וְיַךְ נִישְׁתַּגְּנָעַן גַּעֲזָמְעָרָעַט מִיךְ
אַפְּצָגְגָעַבְּן יְעָרַן וְמַן צֹּ אֲ בְּעָסְרַן מְלָמַרְ.

אִיךְ הָאָבַּ גַּהְאָטַּ, וַיִּ גַּהְאָטַּ, נִישְׁתַּ קִיְּן שְׁלַעַכְתַּ קַעְפַּל, אָוֹן אַז אִיךְ
הָאָבַּ גַּהְלָרְנַט בָּאַ אַיְן מְלָמַרְ אַ זָּמַן, הָאָבַּ שַׁוִּין פָּאַרְאָרְפַּט אֲ צְוּוּיְטַן
וְמַן הָאָפְּנַן אֲ גַּהְעָרְנַן מְלָמַרְ, אָוֹן דָּעַר טָאַטְּ הָאָטַּ מְרַ אַפְּגָנְהָאַלְטַן בָּאַ
אֲ מְלָמַרְ צֹּ צְוּיְיָאָרַ, דָּרְעַבְּעַר בֵּין אִיךְ פְּמַעַט גַּעֲזָמְעָנָעַן אוּפַּיַּה אַיְן
אָרְטַן אָוֹן נִישְׁתַּגְּנָעַן אִין לְעָרְנָעָן נַאַךְ מִינְעַ פִּיהִינְגִּיטַן נַאַךְ פָּאַר
מִיר אִיז עַס אַפְּילַו גַּעֲזָעַן אֲ "טוֹבָה", וְאַזְרוֹם אִיךְ בֵּין שְׁתְּעָנָרִין גַּעֲזָעַן
דָּעַר בָּעַסְטְּעַר הַלְּמִידַּר אִין לְעָרְנָעָן, אָוֹן הָאָבַּ וְיַךְ נִישְׁתַּגְּנָעַן פָּאַרְאָרְפַּט מְאַטְּעָרַן.
בָּאַ מְאַטְּעַ רַעַם מְלָמַרְ הָאָבַּ אֲגַלְגָּלְנַט צְוּיְיָאָרַ. אִיךְ הָאָבַּ בָּאַ אַסְּ
שְׁוִין גַּהְאָטַּ אַלְיַין אֲן עַמְּרַ גַּמְּרַא מִיטַּ הַסְּפָהָה. נַאַךְ ער הָאָטַּ מִיטַּ אַנוֹן
וְעוֹהָר וְיַיְנָגַגְ גַּהְעָרְנַט, וְיַיְלַ ער הָאָטַּ אַלְיַין נִישְׁתַּגְּנָעַן.

אִיךְ הָאָבַּ וְעוֹהָר גַּהְוָאַלְטַ אַנְהָוִיַּן לְעָרְנָעָן הַסְּפָהָה, אָוֹן אַז אִיךְ הָאָבַּ
עַס גַּהְאָטַּ רַעַם טָאַטְּן, הָאָטַּ ער דָּרְוִוִּף גַּעֲנַטְפְּעָרָט:

— וואס דארפסטו הוספה? גمرا לערנטו דאך, זי נאך אן ערליךער
איך און גענונג...

דערפֿאָר אַבעָּר האָב איך באָ מאָטָע רָעַם מְלָמֵד גַּעוֹאוֹסֶט פָּוּן דָּעַם
גַּאנְצָן נִהְנָם מִיט וַיַּזְן אַרְכִּיטְעָקְטָוָר אֲפִילָּוּ, וַיַּדְרַע נְרֻעְמָטָר אַרְכִּיטְעָקְטָאָר,
אוֹן האָב אוֹיך גַּעוֹאוֹסֶט פָּוּן אַלְעַ קְפִּידְקָלְעָן, אוֹן אַלְעַ מְלָאַכְיְּחָבְלָה אוֹן
פָּוּן אַלְעַ יִסְוָּרִים קְשִׁים וּנוֹרָאִים, וְואָס דִּי רְשָׁעִים האָבָן אוֹיף יַעֲנָעָר וּוּעלָט.
פָּוּן גְּנַעַרְן, אַלְס וּעהָר אַ נְטָע אַיְגִּינְיכְּטָוָגָג, האָט מְאַטְקָע דָּעַר מְלָמֵד
גַּעהָט אַ קְנָאָפָן בְּאַגְּנִיף. אַיְבָּרְגִּינְס, מִיטָּן גְּנַעַרְן בֵּין איך באַקְאנְטָן
גַּעוֹאָרְן, פָּוּן «פְּאַטְשָׁאַשְׁנִיקָּה», אַ פְּרוֹשָׁ, וְואָס האָט אַלְעַ שְׁבָה באָס פְּעַטְעָר
מְרַכְּבָּרְלִיבָּן פְּאַרְנְגִּישְׁטָעָלָט רָעַם גְּנַעַרְן: בְּרִילְיאַנְטָעָנָע שְׁטוֹלָן, טִיעַרְעָ
פָּאַלְאָצָן פָּוּן נִיךְנָאָלָר אוֹן מְאַכְלִים, מְאַכְלִים, וְואָס אַ מְוִיל קָאָן
רִידְן אוֹן נִישְׁתְּ רִידְן! בְּלוּוּ דִי שְׁמָאַלְץ אַלְיָן, וְואָס עַס נִיסְט וַיַּקְרַב
רְפָה בְּרַבְּרַחְנָהָס גַּעַנְגָן, אוֹן דִּי בּוֹיְמָלָעָן מִיט דָּעַם יַיְן הַמְּשׁוֹמָר, מִיט
דִּי וַיְיַזְרְוִיפָּן, וְואָס פָּוּן יַעֲדָרְרָטְרוּבָּ קְוֹעַטְשָׁטָט וַיַּקְרַב וּאַרְוִיס וּאַסְעָר וַיַּיַּן
מען וַיְיל!

פָּוּן שְׂרִים, טִיוֹלָאָנִים אוֹן נִישְׁתְּ-גַּעַטְעָ מִיט וּאַסְעָרְ-מְעָנָשָׁן אוֹן פְּשָׁוְפָּ
מְאַכְלָרָס האָב איך גַּעוֹאוֹסֶט פָּוּן דָּעַר באַבְּעַן מִיט לְיִבְקַע רָעַם שְׁוֹלְרוּפָעָר,
אוֹן אוֹן דִּי אַלְעַ זָאָכָן בֵּין איך גַּעוֹעָן אַ נָּאָזָן, אַ בְּקִי. אַיְן יַעֲזַן פְּצִיעָלָעָן פָּוּן דִּי
אַלְעַ שְׁרַעְקְלִיבָּן נִישְׁתְּ-הַאֲרַצְיָנָע וָאָכָן אוֹן מַעֲשָׂוָה מִיט עַיְנָהָרָעָם בֵּין איך
גַּעַוְעָן אַיְסְגּוּצִיְּכָנָט בָּאַחֲוָונָה.

בָּאַ אָנוּ וַיַּיְעַן גַּעַוְעָן צְוּיָּוָן מְעַנְשָׁן, וְואָס האָבָן אַפְּגַּעַשְׁפְּרָאָקָן אַן עַיְנָהָרָעָ
אַין שְׁטָעָלָט. אַיְנָעָר אוֹיז גַּעַוְעָן רָוֵד רָעַר פִּירָעָר, וְואָס פְּלָעָנְטָ פִּירָן טָעַל
פָּוּן דִּי מִילָּן אוֹן דִּי גַּעַוְעָלְבָּר. פְּלָעָנְטָ עָר אַפְּשְׁפְּרָעָן עַיְנָהָרָעָ מִיט
בִּינְדָּלָאָךְ פָּוּן אַ טְוִיטָן מְעַנְשָׁן. וְאוֹו עָר האָט גַּעַוְעָמָן דִּי דָּאַוְעָנָ
בִּינְרָאָךְ, וַיַּיְסַ אַיךְ עָר הַיּוֹם נִישְׁתְּ. אַו בָּאַ עַמִּיצָן אוֹיז גַּעַוְעָרָן גַּעַשְׁוָאָלָן
דָּאָס פְּנִים, דָּאָס הַיִּסְטָ, דִּי בְּאָקָן, פָּוּן אַ צָּאָגְנָעָשְׁוָוִיר, וַיַּיְעַן רַוְּפַט דָּאָס,
אַפְּרָעָר דָּעַר הַאָלָן, פְּלָעָנְטָ מַעַן גַּיְן צַו אַטְסָ רָעַם רָוֵד רָעַם פִּירָעָר, פְּלָעָנְטָ
עָר שְׁוֹן גַּעַוְעָן דִּי בִּינְרָאָךְ אוֹן אַרְוֹמְטָאָנָצָן מִיט וַיַּיְאַבְּרָעָר דָּעַם
גַּעַשְׁוָילָעָכָטָס אוֹן דָּעַרְבִּי שְׁעַפְתָּשָׁעָן עַפְעָס אַין דָּעַרְשָׁטָל. אוֹן דָּעַר חֹלה
אוֹיז גַּעַוְעָן בְּטוֹהָה, אַו אַוְיָבָן נִישְׁתְּ הַיּוֹטָאָזָן מִאָרְגָּנָן, אוֹיז אַיְבָּעָר
אַכְּטָטָאָג, אוֹיז אַיְבָּעָר צְוּיָּוָי, דִּי דִּי וַאֲכָן — אוֹן דָּאָס גַּעַשְׁוָילָעָכָטָס
וּוּט אַפְּגַּיָּן. פָּאָר יַעֲזַן אַין שְׁטָעָלָט אוֹיז גַּעַוְעָן «קָלָאָרָה», אַו אַ גַּעַשְׁוָילָעָכָטָס
קוֹמָט פָּוּן עַיְנָהָרָעָ.

אַ צְוּיְיטָעָ אַפְּשְׁפְּרָעָכְרָעָן פָּוּן אַן עַיְנָהָרָעָ אוֹיז גַּעַוְעָן גַּאֲלָרָעָ דִּי
מְגִידְיִיכָּעָ, רָעַם מְגִירָס וַיַּיְבָּפָּ. עָר, דָּעַר מְגִירָ, אוֹיז גַּעַוְעָן אַ גְּרוּסָרָ

למרן, אַ גְּרוֹל בִּישָׂרָאֵל, אַ בְּקִי אֵין שְׁסֶס, אָוֹן דָּאָס וּוַיְבָ, הָאָט מַעַן גַּעֲרָעַט, הָאָט אָוֹיךְ גַּעֲקָאנְט לְעַרְגָּעַן גַּמְרָא.

אַפְּשָׁפְּרָעָכְּן פְּלָעַנְט וַיְשִׁוֵּן עִזְּדָהָרָע מִיט צְוַיְיָ אַיְיר. מִיט בִּירַע אַיְיר אָוֹן מִיט בִּידַע הָעַנְט פְּלָעַנְט וַיְאַמְשָׁפְּאַצְּרָן אַיְבָעָן גַּעַשְׁוַיְלָעַטְמָן פָּוֹן פְּנִים אָוֹן הָאָלָן, אָוֹן הָאָט אָוֹיךְ אַזְוִי גַּעַשְׁפְּתָשָׁעַט אָוֹן דָּרְעַשְׁטִיל. רַי דָּרְזִינְגָּע "רַאֲקָטָאַרְיעָ" הָאָט גַּעַקָּאַסְט בִּילִינ — אַ צָּעַנְגָּר, אָוֹן פָּאָר אַן אַרְיִמְאָן — אַ וּקְסָעָר. אַיךְ גַּעַרְיִינְקָ, אַזְוִי בָּאַ מִיר אָזְוִי עַטְלִיכָּעָמָל גַּעַנְעָט שְׁזָוָאָלָן גַּעַזְוָאָרָן דָּאָס פְּנִים, וּאַרְשִׁיְגָלִיק, פָּוֹן רַי צִיְיָ, אָוֹן מַעַן פְּלָעַנְט מִיךְ פִּירַן צְוַי דָּרָע פִּירַע. פָּוֹן אִים הָאָט מַעַן מַעַר גַּעַהְאַלְטָן, פְּלָעַנְט עַר מִיר, גַּעַרְיִינְקָ אֵיךְ, אַזְוִי קְרָאַעַן מִיט רַי בִּינְרָאָלָךְ, וּאַס וּיְגָעָן גַּעַוּעָן שְׁפִיצְיָן, נִישְׁתְּ קִיְיָ פְּאַרְפִּילְטָע, אַזְוִי פָּלָעָן שְׁיָר נִישְׁתְּ חַלְשָׁן פָּוֹן יְסָוִרָם. גַּעַשְׁוַיְנְגָר פְּלָעַנְט עַר לוֹפְּטָן מִיט רַי בִּינְרָאָלָךְ אַיְבָעָרָן פְּנִים.

פְּלָעַנְט אַיךְ זַיךְ בְּעַטְנוֹן, אָוֹן מַעַן וְאַל מִיךְ פִּירַן צְוַי דָּרָע מַגְרִיכָעָ: וּ שְׁפָרָעַט אָפְּ מִיט רַי אַיְיר, אַזְוִי "גְּלָאָטָ", אַזְוִי סְאיְיָ אַ מְחִיה, מַעַן הָאָט מִיךְ אַפְּבָעָר נִישְׁתְּ גַּעַהְעָרָת.

— נִאְרָעַלָּע, — הָאָט מַעַן מִיר גַּעַזְוָאָנְט — עַס טָוֹט רִיר אַפְּיָלוֹ אַפְּיָסְלָ וְזַיְיָ, אַבְּעָר דָּרְעַפְּאָר וּוּסְטָוּ דָּרְפָּעָן נִיךְ פְּטוֹר וּוּרָן, אָוֹן בָּאַ דָּרָע מַגְרִיכָעָ גַּעַרְיוּרָת וּזְהָרָת לְאָנָגָן.

אַכְּמָאָל פְּלָעַנְט מִיר "אַפְּגָלִיקָן": דָּרוֹד דָּרָע פִּירַע פְּלָעַנְט נִישְׁתְּ וַיְזַיְיָ אַיְן דֻּרְהָרִים; עַר פְּלָעַנְט אַזְוָעַקְפָּאָרָן מִיט וַיְזַיְיָ פָּוֹר אֵין רַי מִילָּן אַרְיָין אַרְעָרָ קִיְיָ בִּרְיסָק — בִּרְיָנְגָעָן מַעַל, הָאָט מַעַן מִיךְ גַּעַפְּרִיטָט צְוַי דָּרָע מַגְרִיכָעָ. דָּרְמָאָלָט הָאָבָ אַיךְ זַיךְ "גַּעַפְּרִיטָט" אָוֹן בֵּין גַּעַוּעָן אַיְבָעָר גַּלְיָקִילִיךְ: אַ קְלִינְגִּיקִיט, לוֹפְּטָן מִיט שְׁפִיצְיָן בִּינְרָאָלָךְ אַיְבָעָר אַ גַּעַשְׁוַיְלָעַטְמָן!

צְוַי נִיְיָ יְאָר הָאָט דָּרָע טָאָטָע מִיךְ מִיט יְשָׂרָאָלָן, וַיְזַיְיָ בְּרוּדָרָ, אַפְּגָנְעָנוּמָעָן פָּוֹן מַאְטָקָעָן אָוֹן אַפְּגָנְעָבָעָן צְוַי בִּינְוָשְׁ-לִיבָּ דָּרָעָמָלָה. דָּאָס אַזְוִי אַפְּיָלוֹ גַּעַוּעָן אַיךְ אַיךְ לְמַרְן, אַבְּעָר אַיךְ בִּינְוָשְׁ-לִיבָּ. דָּרָעָ גַּעַנְצָן טָאָגָ פְּלָעַנְט עַר שְׁלָאָפָן אָוֹן כְּרָאָפָן, וַיְצָנְרִיגָן בָּאָס טִישָׁ מִיט דָּי תְּלִמְדִירִים. מִיר וַיְיָנָעָן גַּעַוּעָן וּקְסָמָ אַינְגָלָאָךְ. גַּעַלְעָרָנְט הָאָט עַר מִיט אָנוֹ גַּמְרָא אָוֹן חַוְסָפָחָ אָוֹן גַּנְגָנָץ נּוֹטָ גַּעַלְעָרָנְט, נִאְרָן אָוֹן מִיטָן לְעַרְגָּעָן אַזְוִי עַר אַיְינְדָגָן. אַוְיָיךְ הָאָט עַר גַּעַהְאָט אַ פְּעַלְעָר, וּאַס עַר פְּלָעַנְט רְשַׁיְיָ, וּאַס לְעַרְגָּט דָּרָעָ פְּשָׁטָ פָּוֹן יְעַדְעָר שָׂוְהָה גַּמְרָא אָוֹן נִיטָן צְוַי פָּאַרְשָׁטִין דָּי קוֹרְצָעָ אָוֹן אַפְּגָנְעָה-אַקְטָעָ וּוּרְטָעָר פָּוֹן הַלְמָרָ, לְעַרְגָּעָן מִיט אָנוֹ נִישְׁתְּ צְוֹאָמָעָן מִיטָן עַזְוָן, נִאְרָן אַגְּנָנָטָעָ בְּלָאָטָרְשָׁיָי. מִיר הָאָבָן שְׁוִין דָּרְעַבְּעָר נִישְׁתְּ אָוֹן דָּרְעַנְאָךְ רַאָס נִגְגָנָטָעָ בְּלָאָטָרְשָׁיָי. מִיר הָאָבָן שְׁוִין דָּרְעַבְּעָר נִישְׁתְּ גַּעַקְאָגָן גַּרְנְגָלִיךְ פָּאַרְשָׁטִין דָּרָעָ פְּשָׁטָ פָּוֹן דָּי אַלְעָ עַנְגִּים, וּזְעָגָן וּלְכָעָ עַס וּוּרְטָעָ גַּרְעָרָט אַוְיָיךְ גַּגְגָנָצָן בְּלָאָטָרְשָׁיָי. פָּנָאִים מִיט אַמוֹרָאִים הָאָבָן

ויר נעהריגט, רשי' האט ערקלערט זיווער קריינ. — און דער רבוי האט עם
מייט אונז געלערנט נישט אויפן געהערין ארט.

נאר ראך איז געווען גוט, וואס ער איז אינגעשלאָפֿן באָס טיש אין
סיטן לערגען. מיר האבן אַפְּילָו בעה מעשה געומות זיין באָס טיש,
וואָרום טאמער האט ער ויר אַוְּפְּנַעֲכָאָפֿט אָזְנַשְׁטַּבְּן דָּאָס אַינְגָּל
געבען דער אַפְּעַנְעָר גַּמְרָא, האט ער נעהריגט פַּעַטְשׁ אָזְנַשְׁטַּבְּן גַּעַשְׁמִיסָּן.

פַּונְגַּרְעַסְטוּעַן אַיז מַעַן פֶּאָרֶט גַּעַוּעַן פְּרִיעָר, נִשְׁתַּחַווֹי גַּעַרְיךְּט.
אין קַאַמְּנִיזְּ פְּלַעַנְטְּ קַוְּמַעַן אַלְעַ אַשְׁלֵוחַ פָּוּן וּאַלְאַושְׁגָּנָּר
ישיבָּה, וואָס אַיז שְׂרָקְלִיךְ גַּעַרְימַט גַּעַוּעַן צּוֹלִיבַּ רַי גַּרְעַסְטַּעַ לְוּמְרִישָׁע
וּוּנְגַּעַלְיִיטְּ, וואָס האָבָּן דָּאָרֶט גַּעַלְעַרְנָט. וּאַלְאַושְׁגָּנָּר אַיז נָאָךְ ער הַיּוֹם
שְׁטָאָרָק פָּאַפְּולָעָר צּוֹשִׁין אַירָן.

גַּעַרְיִינְק אִיר, אָז רַי וּאַלְאַושְׁגָּנָּר מְשֻׁלְּחוֹם האָבָּן דַּרְעַהָּרֶט, אָז שְׁרָה
(מִין מַאְמָע) האָט אָז גַּוְּט אַינְגָּל, האָט מַעַן וַיְךָ בָּאָ אַיר גַּעַבְּעַטְּן, אָז וַיְךָ
וְאַל מַיר שִׁיקָּן קִיְּזַן וּאַלְאַושְׁגָּנָּר, מַעַן וּוְעַט מַיר דָּאָרֶט "הַאַלְתָּן", וַיְךָ אַסְכָּרָה.
אַבְּעָר דַּרְעָר טַاطָּע האָט נִשְׁתַּמְעַט גַּעַוְּאָלָט הַעֲרָן אָז גַּעַרְיִינְקָן פָּוּן וּאַלְאַושְׁגָּנָּר,
וְוַיְלָ פָּוּן רַי חַיְמָעַן אָז גַּעַוְּנָן אַלְעַ הַלְּמָרִים יְפָ�ן וּאַלְאַושְׁגָּנָּר יִשְׁיבָּה
גַּעַוְּנָן גַּרְיוּסָע מַחְנְגָּרָם, אָז בָּאָס טַاطָּע אַיז אַסְמָנָגָן גַּעַוְּנָן פַּאַרְעָכָנְט
אָזּוֹי, וַיְאָזְנִי אַפְּיקָוּרָם, ער מַעַג וַיְךָ אַפְּילָו זַיְן אַרְבָּ.

אָז אַוְּמִישְׁנָעָה האָט מַיר דַּרְעָר טַاطָּע אַלְעַ גַּעַהְאָלָטָן גַּעַבְּן וַיְךָ, סִיחִיָּסְט
געבען רַי חַסְרוּם, אָז גַּעַוְּנָן צּוֹפְּרִירָן, וואָס אַיךְ בֵּין גַּעַוְּנָן צּוֹנְעַקְלָעַפְּט
צּוּ וַיְךָ, הַאָבָּן וַיְךָ שְׁטַעְנְרִינְג אַיְינְגָּהָרָט אַין זַיְעַר חַסְרוּמָה, אָז אַיז
וְאַל קָאנְגָּן לְעַרְגָּעָן, אַיז גַּאֲרְנִישָׁט גַּעַוְּנָן זַיְן דָּאָנָה. ער האָט אַלְעַ גַּעַוְּאָלָט
פָּאָר מַיר קְרִינְג אַסְכָּרָה מַלְמָר, אַבְּעָר צּוּ מִין מַול גַּעַוְּנָן אַיז קַאַמְּנִיזְּ
נִשְׁתַּמְעַט גַּעַוְּנָן אַזְוּלְכָעָ, אַוְּסָעָר אָז אַגְּפָאָנְגָּנְגָּרְמָלָר, שְׁוּהָ-בְּצָלָלָ.

איַיְנָאָל, גַּעַרְיִינְק אִיר, הַאָבָּן אַיךְ גַּעַהְעָרָט אַין חַרָּה, אָז רַי מַשְׁהָלָע
קָאָפְּרִינְגָּר, דַּעַם טַاطָּנס רַבִּי, אַיז גַּעַשְׁטָאָרָפְּן. אַיךְ הַאָבָּן גַּעַמְיִינְט, אָז
דַּעַם טַاطָּנס רַבִּי אַיז אָזּוֹי, וַיְמִין רַבִּי, אָז בֵּין שְׁגַּעַל גַּעַלְאָפְּן אַנוֹ אַגְּנָאָגָן
דַּעַם טַاطָּע רַי גַּעַטְעַ בְּשָׂוְהָה. אַיךְ בֵּין אַרְיִינְגָּנְגָּלָאָפְּן אַיז קָאנְטָאָר אָז
הַאָבָּן מִטְּנָרָיָס הַחְפָּלוֹת אַוְּסָגְּנָשְׁרִיעָין:

— טַاطָּע, רַיְיָ רַבִּי אַיז גַּעַשְׁטָאָרָפְּן!

נָאָר אָז אַיְינְרוֹק האָט וַיְךָ אַקְוּמָעָן פָּוּנְקָט אַסְאַרְקָעַרְטָרָעָר: דַּרְעָר טַاطָּע
אַיז בְּלָאָס גַּעַוְּאָרָן אַיז שִׁיעָר נִשְׁתַּמְעַט גַּעַהְלָשָׁט. ער אַיז בָּאָלָד אַזְוּקָעַנְעָפָאָרָן
קִיְּזַן קָאָפְּרִיןְגָּר, וַאֲוֹעֵגְתָּ עַס האָט וַיְךָ דַּעַמְּאָלָט צּוֹנוֹפְּגַעְלִיבָּן דַּרְעָר נַאֲנְצָעָר
קָאָפְּרִינְגָּר פּוֹלָל, אַיז מַעַן האָט אַוְּסָגְּנָשְׁוֹיְלָט פָּוּנָם פּוֹלָל — אַן ערְךָ בָּאָ
אַז וְעַס טַוְוִינְט חַסְרוּמָה, — וְעַס מַעַשְׁנָן, וואָס זָאָלָן אַוְּסָקְלִיבָּן אַז
רַבִּי. פָּוּן רַי וְעַס אַיז אַיר גַּעַוְּנָן דַּרְעָר טַاطָּע. פְּנִינְג וְעַס אַיז ער דָּאָרֶט

אַפְנָעָסֶג, אָזְן מִעֵן הָאָט אַוִיסְגָּלְיבֶּן רִי אַבְרָהָם סְלָאָנִיטָאָר, אַ גַּעֲזָעָעָנֶג
מַלְמָד אָזְן אַ גַּרְוִיסְעָר לְמָרְן, כָּאָטָש אַ שְׁטִיקָל שֹׂוֹתָה, וְאַל עַר מִיר מַוחָל
וַיַּיְן. פָּוּן אַכְטָמָק אַנְדִּירָאָטָן אַיְזָעָר גַּעֲזָעָרָן רְבִי.

נָאָר דִּי קָאָפְרִיגָּעָר חַסְדִּים אָזְן רִי בְּרִיסְקָעָר "גַּרְגְּנָעָ" חַסְדִּים, וְיַי מַעַן
הָאָט וַיַּי גַּעֲרוֹפָן, וְאַס וַיַּיְנָעַן נָאָר גַּעֲזָעָנֶג חַסְדִּים לְפִנִּים, הָאָפָן גַּעֲזָעָלֶט
הָאָפָן אַ גַּאֲהָעָנָטָן רְבִי. פָּאָר אַוְשׁ קִיְּן סְלָאָנִים, אַיְזָעָר וַיַּי גַּעֲזָעָן צָוָּ
וַיַּיְטָ, הָאָפָן וַיַּי אַוִיסְגָּלְטָאָכָט, אַזְוַי יַעַר פָּאָרְשָׁתָאָרְבָּעָנֶר רְבִי הָאָט גַּעֲזָעָנֶט
פָּאָר רַעַר פְּטִירָה, אַזְוַי אַיְינִיקָל נַח אַיְזָעָר צָו וַיַּי רְבִי; דָּאָס אַיְזָעָר
גַּעֲזָעָן אַן אַוִיסְגָּלְטָאָכָטָר לִינְגָן. אָזְן נִישְׁתָּקְוִינְגִּין אַוְיפָּרְדָּעָם, וְאַס דָּאָס
אַיְזָעָר גַּעֲזָעָן אַן לִינְגָן, וְאַס דָּאָס פְּחוֹרָל אַיְזָעָר גַּעֲזָעָן אַיְגָנָאנְצָן אַכְצָעָן יַאֲרָר
אַלְטָ, וְאַס וַעֲגַן אִים וַיַּיְנָעַן גַּעֲזָעָן גַּעֲזָעָן נִישְׁתָּקְוִינְגִּין קִיְּן שִׁינְגָּן קָלָאנְגָּן, הָאָפָן
אַיְזָעָר דָּאָר אַ הַונְּדָרָתָ חַסְדִּים גַּעֲזָעָן תְּמִינָתָ פָּאָר אַ רְבִי.

אוֹ רַעַר טָاطָע אַיְזָעָר גַּעֲזָעָן פָּוּן סְלָאָנִים, פָּוּן דָּעַם רְבִיְּנִס "קְרוּנוֹנוֹנוֹ",
הָאָט עַר, פְּרִיְּטָאָג צָו נִאָכְטָס בָּאָמָטָישׁ, וַיַּי שְׁטָעָנְרִיגָּן, אַנְהַוִּבְנְרִיגָּן עַסְן,
אַיְדָוָרָתָ דִּי חַסְדִּים קְוּמָעָן נָאָר אָזְן, גַּעֲזָעָר מִיטָּ דָּעַר מַעְמָעָן פָּוּן חַסְדִּים,
פְּרִיְּ אִיךְ וְאַל הַעַרְן.

— וְאַס זָאָנְסְטוֹ, שְׁרָה, — הָאָט עַר וַיַּי גַּעֲזָעָנֶט צָו דָּעַר מַאֲמָעָן, —
וַיַּיְזָן זְכוֹרָנְדְּלְבָרְכָה אַיְינִיקָל, נַח, אַ אַיְנְגָלָל פָּוּן אַ יַּאֲרָ אַכְצָעָן, וְאַס
אוֹנוֹעָר חַזְקָל, נַלְוִיבָּ מִיר, קָאָן בְּעַסְעָר לְעַרְבָּנָעָן פָּאָר אִים, הָאָפָן דִּי
שְׁקָצִים גַּעֲמָאָכָט פָּאָר אַ רְבִי, אַוִיסְגָּלְטָאָכָט אַזְוַעַלְכָעָ לִינְגָן, אוֹ עַר, זְכוֹרָנְדְּ
לְבָרָכָה, הָאָט גַּעֲזָעָן, מַעַן וְאַל אִים מַאֲכָן פָּאָר אַ רְבִי. וְאַלְסָטָו וַיַּסְן,
וְאַס פָּאָר אַ נִּאָרְנִישְׁתָּ עַר אַיְזָעָר!

עַס פָּאָרְשְׁטִיט וַיַּהַ, אַז וַעֲגַן עַר, זְכוֹרָנְדְּלְבָרָכָה, וְאַלְטָ גַּעֲזָעָן מַאֲכָן
אַ בְּעַרְעָר, לְהַבְּרִילְ, פָּאָר אַ רְבִי, וְאַלְטָ מַעַן אַוְרָאִי גַּעֲמָאָכָט. אַבְעָר
עַר הָאָט דָּאָר נִישְׁתָּקְוִינְגִּין!..

אוֹן דָּעַר טָاطָע הָאָט נִישְׁתָּקְוִינְגִּין, אַז דִּי רְאֹוֹגָעָ וּוּרְטָעָר, וְאַס
עַר הָאָט אַיְצָט גַּעֲרָעָט, זְיוֹנָעָן גַּעֲזָעָן פָּאָר מִיר אַ מִן וּוּמִינָן, פָּוּן וּלְעָלָן
עַס אַיְזָעָר דָּרְעָנָאָךְ אַוִיסְגָּלְטָאָקָסָן אַיְזָעָר אַקְעַנְגְּנָעָפָל צָו חַסְדִּים מִיטָּ
דִּי רְבִיְּם.

נָאָר צָו אַכְטָמָיִין יַאֲר בֵּין אִיךְ שַׁיְן גַּעֲזָעָן אַ פָּאָרְטִינְגָּר חַסְדִּים. אַז דִּי
גַּרְוִיסְעָר חַסְדִּים, וְאַס וַיַּיְנָעַן אַוִמְגָעָפָרָן פָּוּן רְבִיְּ, הָאָפָן אַוִיפָּן וַעֲגַן
וַיַּיְזָן אַפְנָעָשְׁתָּעָלָט בָּאָמָטָן, בֵּין אִיךְ פָּוּן וַיַּיְנָשְׁתָּ אַפְנָעָטָאָטָן, בְּעַת אִיךְ
בֵּין גַּעֲזָעָן פְּרִיְּ פָּוּן חַדְרָ; אָז דָּעַר טָاطָע פְּלָעָנָט טָאָקָע שִׁיקָן צָו מִין רְבִיְּ
אַ צְעַטְעָלָע, עַר וְאַל מִן בָּאַפְרִיְּיָעָן אַוְיפָּרְדָּעָם, וְאַס דִּי גַּרְוִיסְעָ
אוֹרְחִים וַיַּיְנָעַן בָּאָנוֹנוֹ גַּעֲזָעָן.

אין אַ האָלֶב יָאָר אַרְוּם, נָאָר רִי אַברָהָמְלָעַס קְרוּינְגָּן, אַיְזָעַר אַלְיאַן
אַומְנָעַפָּאָרָן צֹו וַיְיַעַן חֲסִירִים נָאָר אַרְצִי-יִשְׂרָאֵל-גְּנֻלָּט, אַנְזָעַר אַיְזָעַב
אַנוּנוּ גַּעֲזָעַן שְׁפָתָה. אַיְזָעַב, שְׁוִין נִישְׁתָּאָפָּגְנָטָאָטָן פָּוּן אִים, גַּעֲשָׁתָאָגָעָן
נְעַפָּן אִים אַונְגַּעַקְטָּאִים אַיְזָעַר אַרְיַיְן אַוְן גַּעֲהָאָרְכָּט.

אַיְנָמָאָל אַונְגַּעַקְטָּאִים אַרְעָרָה, צּוּם פְּרִישְׁטִיק, בִּין אַיְזָעַגְּשָׁתָאָגָעָן נְעַפָּן
אִים אַונְגַּעַקְטָּאִים אַוְיָף אִים.
— הַצְּקָלָל, הַצְּקָלָל עַר פְּלַצְּלִינְגָּן מִיר אַ פְּרָעָן גַּעֲטָאָן, — רַוְּ קָאנְסָט

לְעַרְנָעָן? זָאָגָן.

— אַיְזָעַר אַהֲבָה נְאָאוֹן גַּעֲנְטָפְּרָטָט.

— אַזְעַרְלִיכְבָּר אַזְעַרְבִּיסְטָו?

— יָאָ...
אַונְגַּעַקְטָּאִים אַלְיאַז, וַאֲסָעַר עַר הַאָטָט מִיר גַּעֲפָרָעָנטָט, הַאֲבָה אַיְזָעַר גַּעֲטָאָן אַונְ
גַּעֲנְטָפְּרָטָט פְּשָׁוֹט אַונְגַּוְלְהִילְגָּן: יָאָ...

רַי חֲסִירִים הַאָבָן בָּאָלֶר דָּרְעַצְּיָילָט רַעַם טָאָטָן, וּלְעַלְכָּר אַיְזָעַב
אַיְזָעַר אַזְוִיְּטָן צִימָעָר אַונְגַּעַהָן, אַזְעַעַן וְאַל דָּעַרְלָאָגָעָן דָּאָסָעָן, אַזְעַעַן
אַיְזָעַר הַאֲבָה רַעַם רַבִּין גַּעֲנְטָפְּרָטָט הַאָמָעָטָן עַ, צֹו פְּשָׁוֹט, אַזְוִיְּזָי
מַעַן גַּעֲנְטָפְּרָטָט גַּלְאָט אַיְזָעַן: יָאָ, יָאָ... אַזְעַאְגָּלְגָּל אַגְּנָגָל וְאַל נִשְׁתָּאָגָעָן
וְיָסָן, אַזְעַעַן דָּרְאָרָף פָּאָרָן רַבִּין מָוָאָה הַאָבָן, נְאָכוֹן עַסָּן, אַזְעַעַן
אַרְיִינְגְּגָעָנְגָעָן צּוּם טָאָטָן אַזְוִיְּטָן צִימָעָר, הַאֲטָט עַר מִיר אַזְוּקָד
גַּעֲלָעָנט אַזְוָסָר:

— הַצְּקָלָל, רַוְּ בִּיסְטָט גַּעֲשָׁתָאָגָעָן אַנְטָקָעָן רַבִּין אַונְגַּעַקְטָּאִים אַיְזָעַן
רַי אַוְיָן, אַזְוִיְּזָי וְאַזְעַעַן קוּקָט אַזְוִיְּפָט אַלְעָעָלָעָן... רַוְּ וַיְיִסְטָט, אַזְעַעַן וְוַעַן
דָּרָעַ רַבִּי נִיט אַזְוִיְּפָט מִיר אַזְקָוק, שְׁטָעָלָעָז וְזָרָעָן הַאָרָן אַונְגַּעַל קָאָפְּרוּן!
אַזְקְּלִינְגְּקִיטָט, אַזְקְּרִיבְּעָר, אַזְעַעַן עַר פְּרָעָנטָט דִּיר, גַּעֲנְטָפְּרָסָטוּ וְזָר —
יָאָ, יָאָ... מִיאָוָס! רַעַם רַבִּין גַּעֲנְטָפְּרָסָטוּ, אַזְעַעַן רַוְּ בִּיסְטָט אַזְעַרְלִיכְבָּר אַזְעַר.
רַוְּ וַיְיִסְטָט, וַאֲסָעַר בָּאָטָט רַבִּין הַיִּסְטָט אַזְעַרְלִיכְבָּר אַזְעַר? רַוְּ הַאֲסָטָט נָאָר אַיְזָעַן
רַעַם קִיְּזָן הַשְּׁנָה נִשְׁתָּאָגָעָן. אַזְעַאְגָּלְגָּל, וְזָי, רַדְאָרָף שְׁוִין אַפְּבָעָר שְׁכָל הַאָבָן.
רַי דָּאָזְגָּעָן רַיְיד הַאָבָן אַזְוִיְּפָט מִיר שְׁטָאָרָק גַּעֲוִוִּיקָט, אַיְזָעַר הַאֲבָה
גַּעֲפִילָט זִינְרִיגָּן, אַזְוִיְּזָי וְאַיְזָעַר וְאַלְעָלָט אַפְּגָנְעָטָאָן דָּאָסָגָעָן פָּאָרְבְּרָעָן,
עַס הַאֲטָט מִיר פָּאָרְנוּמָעָן בָּאָטָט הַאָרְצָן, אַונְגַּעַרְעָן הַאָבָן וְזָי גַּעֲנוּמָעָן
ニְסָן פָּוּן מִינְגָּעָן אַוְיָן.

— וְעַל אַיְזָעַר נִיְּזָן אַיְבָּרְפָּעָטָן רַעַם רַבִּין, — הַאֲבָה אַיְזָעַגְּשָׁתָאָגָעָן רַעַם
טָאָטָן מִיטָּרָעָן אַזְוִיְּפָט רַי אַוְיָן.

— רַוְּ דָּאָרְפָּסָט אִים נִשְׁתָּאָפָּגְנָטָאָט, — הַאֲטָט דָּרָעַ טָאָטָעָן גַּעֲנוּאָגָט, —
דָּרָעַ רַבִּי וַיְיִסְטָט שְׁוִין אַונְגַּעַקְטָּאִים נִשְׁתָּאָפָּגְנָטָאָט, אַזְעַעַן רַוְּ וַיְיִנְסָט אַונְגַּעַקְטָּאִים
חַרְתָּה, אַונְגַּעַקְטָּאִים עַר וְזָעַט דִּיר מְוחָל וְזָיָן. גַּעֲרִינְגָּק, אַזְעַעַן רַבִּי אַזְוִיְּשָׁתָקִיָּן

קלייניקיט, וועסטן עלטער ווועגן, וועסטן וויסן, וואס אַ רבי אייזן...
איצט האבן די חסרים רערצ'ילט רעם רבין, או דער טאטע האט מיך
געומסרט און איך האב געווינט, או איך האב צער פאר מיין גרויסן
חטא, און ער האט געהיסן מיך אריינרוף. או איך בין אריין, האט
ער געואנט:
— דאגה נישט, מיין קינר, איך זהה, או דו וועסט זיין אן ערלייד
בער איך... .

פונ רעמאָלט אַן בין איך געווארן אַ הייסער וחסיד. אַ כה אין וופחים
האָב איך שטענרגו געהאט, פלען איך אָפֿטער האָלטן וופחוּם מיט די
מִתְגָּנְרִישׁוּ וִוְנְגָנְדְּלִיכְת אָן אַוְפְּגָנְזְוּן זַיִן, או זַיִר לְעָרְנָעָן אָיו גְּרָנִישׁ
ווערט, אָן זַיִר דְּאָוָונָעָן אָיו גְּרָנִישׁ וְוּרְטָט, אָן אַיִן קְרָעָכְזַפְּן אַ
חסיר אָיו טִיעָרְעָרְפַּן אַ מְחַנְגִּירָס אַ דְּאָוָונָעָן מִיט אַ פְּאָסְטָן.
איינמאָל, גְּדוֹרִינְק אַיך, אַ שְּׁבָת, אַיְזָן רְאַבְּרָהָם יְצָחָק פָּן סְלָאַנִּימָעָר
רבין געווען באָ אָנוֹ צוֹ נָאָסְט, האָט באָ אָנוֹ גְּעוּמָעָלָט פָּן די שְׂטָאַטִּישׁ
חסירים. אָין רְעוּרְפָּרְיהָה האָט דָּרָר נָאָסְט באָמְט טִיש גְּעוֹאנְט פָּאָר זַי וְעוֹהָר
פִּילְחָסְרִישׁ, אָן איך האָב זַי צְוָעָהָרֶט.

... אָן דָּרָר רְיוֹשִׁיגְנָעָר האָט גְּעוֹאנְט, — האָט ער דְּרָעְצְּיָלָט, —
או זַעַן איך וּאָלָט גְּעוֹאָלָט זַיִן אַ נָּאָוָן, וּאָלָט איך גְּעוֹעָן,
נָאָר עַס אָיו נִישְׁטָהָרְאֵי אַפְּצְּרוֹיְסָן זַיִר פָּן יְגָאָט, כָּאָטָש אַיִּיף
אַיִּין שָׁהָה.

... אָן דָּרָר לְעֻכּוּיְתָשָׁעָר האָט גְּעוֹאנְט, או זַעַן רֵי שְׁמַעַן בָּן
יְהָוָה וּאָלָט נִישְׁטָהָרְאֵט דָּעַם וּזְהָר, וּאָלָט אַיך גְּעַמְּאָכְט דָּעַם זְהָר...
אוון אָזְיָה וְוּיְתָעָר אָן אָזְיָה וְוּיְתָעָר. די מעשיות האָבן רְעַמְּאָלט אַיִּיף
מִיר גְּעַמְּאָכְט אַ נּוֹאָלְדִּין אַיְנְרוֹק, אַבְּעָר אָזְיָה זַי אַיך בֵּין, אַפְּנִים,
גְּבוּרִין גְּעוֹאָרָן מִיט נִישְׁטָהָרְאֵי חְסִידָהָרְאֵטָרְאָן, האָב אַיך לְסָוף פָּן
די דְּאָוָינָעָן מעשיות אַרְוִיסְגָּעָטְרָאָן שְׁטִימָנָגָעָן אָן אַיְבָּעְרְצִיְּגָוָנָגָעָן
אנטְרִיחָסְרִישׁ... .

אַבְּעָר עַס מִאָכְט נִישְׁטָהָרְאֵים, אַיְנְגָלוּזָהָרְאֵין אַיך גְּעוֹהָעָן אַ פְּאַרְבְּרָעְנָטָר
חסיר, האָב גְּעַקְּעַנְטָה אַלְעָלָה חְסִידִישׁ גְּנוּנוֹם בֵּין צְוִיָּה הַונְּדָרָת שְׁטָק אָן
געַהֲפְקָעָט מִיט די חסירים אָן גְּעַשְׁעַפְט נְחָת פָּן זַי, אָן דָּרָר טְאָטָע
הָאָט גְּעַשְׁעַפְט נְחָת פָּן מִיר. ער האָט, גְּעַבְּעָר, גְּעַמְּיָינְט, או איך וּעל שְׁוִין
אָזְיָה בְּלִיבָּן אַ פְּיִיעָרְגָּעָר חָסִיר.

אויפָן צְוִיָּהן יָאָר אָיו גְּעוֹהָעָן דָּרָר סְלָאַנִּימָעָר רְבִי באָמְט טְאָטָן צוֹ נָאָסְט
אויף שבת; עַס זַיִנְעַן אַגְּנָעָמָעָן אַיְבָּעָר דְּרֵי הַונְּדָרָת חָסִירים. האָט
מעַן גְּעַמְּאָכְט פָּאָר אַלְעַמְּעָן אַ גְּרוּיסְאָרְטָהָן שבת. גְּעַקְּמָעָן אָיו דָּרָר רְבִי,
גְּרוּרִינְק אַיך, אַרְום דְּאָנְעָרְשָׁטָאָג אָן אָיו אַפְּגָנְזָעָן בֵּין רִינְסְטָאָג. נָאָר

וואס עם האט זיך אין אט דרי טעג בא אונגו אַפְגָעַטָּן, איז זיך
שוער פֿאַרכּוֹשְׁטָעלִין. חסורים האבן געבערכט מיט זיך ווינגען, אין בראנפּן
האט דורך באט נישט געפֿעלט, האט מען עפּעם געהוליעט!
דינסטאגן זיינען אלע נישט-היגען חסירים אַזְעַקְנֶעְפָּאָרִין, און דער רבּי
מיט דרי קאמעניצער חסירים איזו געפֿאָרִין צו אָ רײַין יְשֻׁבְּנִיק לֵיבְלִין
קרעהל פֿון קrhoהעל. דאס איזו געווען אָ הייסער חסיד און אָ בעל-צרכּה.
געזען איזו דורך דורך קרעהל אָ צוּוֹי מַילְפָּה שטָאָט. עס פֿאַרשְׁטִיט
זיך, איזו לייבּען האט געמאָכָט אָ גְּרוּסְּעָסְּפָּאָרִין רְבִּין מִיט דרי חסירים.
ויצט מען באט טיש און מען עסְטָן, און מען טרינקט, און מען זינט —
קומט ארין אין מיטן אָ וְשָׁאַנְדְּרָאַמְּסְקָעָר אַפְּיִצְּרִיר מִיט אָ צען סָאַלְדָּאָטָן,
מיט דעם קאמעניצער אַסְעָסְעָר בְּרָאָשׁ, און מען נעט אַרום דרי גאנצע
קרעטשע. פרענט דער אַפְּיִצְּרִיר:

— וואו איזו דער רבּי?

איו אויף אלעמען אַרְיוֹפְּגָעָפָּאָלִין אָ פְּחָרָה. אָ רְבִּין קָאָן מען דערקענען,
און דער אַפְּיִצְּרִיר האט באָלָּר אַנְדְּרָעַנְשָׁטָעלִט אָ זְוָאָךְ געבען אַים. מען
האט געמאָכָט אָ רְעוּזְיִיעָס אָן דעם רְבִּינְסְּ אַזְקָן, איז זיינע טְשֻׁמְּאַרְאַנְעָס
און קָעַסְטָאָה, וואו עס איזו געלען צוּוֹי טוֹוָונְט פֿינְפָּה הַנוֹּנְרָעָתָה רְוָאָלָּרָאָזְדִּין
ישראל-געלט מיט בְּיכָעָר, מיט חְשָׁבָנוֹת, מיט בְּרִיחָה פֿון אַרְץ-ישראל
אָ. אָז. זיך האט מען אלע פֿאַרְחָה-טָמֵעַ אָן דעם רְבִּין האט ער געהוּיָסְן
אוועקפרִין קַיְיָן בְּרִיסְקָן אַין טוֹרְמָעָן.

דער טאָט האט געבעטן דעם אַסְעָסְעָר, מען זאל דעם רְבִּין נִישְׁתָּפְּרִין
קיין בְּרִיסְקָן, נאָר אַיבְּרָעָלָאָזְן דאָ מִיט סָאַלְדָּאָטָן, וואָס זאלָן אַים הַיְתָן.
דער אַסְעָסְעָר האט אַיְבְּרָעַנְרָעָתָה מיטן אַפְּיִצְּרִיר, האט גענומען אין דר
ארין אָ פֿוֹטְצִינְגָּר אָן עס איזו געלְפִּין רְעַכְתָּן.

דער זוּרָע, וואָס ער אַיְנָעָר וְזָאָלָט דָּא גַּעֲקָאָנְטָה הַעַלְפָּה, איז גְּרָאָר
און דערהיַם נִישְׁתָּפְּרִין געווען, און קַיְיָן בְּרִיסְקָן איזו געפֿאָרִין דעם טָאָטָנָס בְּרוּרָעָר
יאָסָל. עס פֿאַרשְׁטִיט זיך, אָז ער איזו אַזְעָקָצָום אַיסְפְּרָאָזְנִיק אָן געבעטן
אַים, מען זאל דורך „צָעַרְיִיבָּן“ אָן באָפְּרִיעָן דעם רבּיַּן, דערביַּיַּה האט ער אַים
ארינְגְּנְגְּעָלָעָנָט אַין יְדָאָרִין צְוֹיִה הַנוֹּנְרָעָתָה רְוָבָּל, נאָר וואָס ער האט באָלָּר
בְּאָקוּמוּן אָ פֿאָפִירִיָּה, אָז ער ווּרטָט בְּאָפִירִיָּה.

יאָסָל האט געבעטן דעם אַיסְפְּרָאָזְנִיק, פֿון זיינען האט זיך גענומען
אָט דער גאנצעער טוּמָל מיטן אַרְעָסְט, און דערויַף האט אַים דער אַיסְפְּרָאָזְנִיק
ニְיַקְרָעְצִילְתָּה, אָז ער בְּרִין האָבָּן גַּעֲמָסְרָת אַיְרָן גַּוְפָּא, אָז ער, דער
אַיסְפְּרָאָזְנִיק, האט באָקוּמוּן אָ פֿאָפִירִיָּה, אַונְטְּרָעַנְשְׁרִיבָּן פֿון אָ אַיְרָן, אָז
איַן קאמענִיך געפֿינְט זיך אָ רבּיַּן, וואָס קלְיִיבָּט גַּעֲלָת פֿאָרָלְעָסְטִינָה.
דורך שְׁמַעַת מיט טוּרְמָע אָן דורך דָּאָרָף קָאנְגְּפִיסְקִירָט ווּרְעָן.

— און וווען נישט דריין טאטע, — האט ער געהנט, — זואָלט אוּר אַים
בשומ אופן נישט באָפְּרִיט.

יאָסֶל האט געבערכט דאס פֿאָפִיר, און מען האט באָפְּרִיט דעם רבּוּן. פּוֹן
דעמעאלט אָן האט ער אוּפְּגַעַהערט צו פֿאָרָן אַלְיָוּן אַרְצֵי-יְהָרָאֵל-גַּעַלְתּ,
נָאָר אַנְשְׁטָאָט אַים פְּלָעָן אַרוּמְפָּאָרָן מְשֻׁלְּחוּם.

די געשיכטע האט זעהָר פֿאָרְדָּרָאָסֶן די חֲסִידִים אַון אַיבְּעָרְהִוְפּּט מֵיָּן
טאָטָן; ערשותנָס, די שְׁרָעָק, זָאָס דָּרָעָר רְפִּיָּהָאָט גַּעַהָאָט, אָוּן, צְוִיְּהָאָט,
איַז גַּעַוּן אַיְגְּנָעָפְּרִיט אָזָא מִין טְרָאִירִיעַ, אָז דָּרָעָר רְפִּיָּהָאָט זָאָל
יָאָר קִין קַאְמָעָנִיךְ. אַיְצָט אַבְּעָר וּשְׂוִין דָּרָעָר רְפִּיָּהָאָט קְוּמָעָן,
און דָּאָס אַיְזָס גַּעַנְגַּנְגַּעַן אַין לְעָפָן. עַס אַיְזָס נִישְׁט קִין קְלִינְגִּיקִיָּט.

בָּאָ די חֲסִידִים אַיְזָס גַּעַבְּלִיבָן, מַעַן זָאָל דָּרְגָּנִין דָּעַם מְסֻוּר אָוּן זָוָךְ
נוֹט אַפְּרָעָכְעָנָן מִיט אַים. דָּרָעָר מְסֻוּר האט זָוָךְ גַּעַפְּוּנוּן, אַבְּעָר דָּאָס אַיְזָס
גַּעַוּן זעהָר אַין אַיְגְּנָאָטְגָּנָעָר מְסֻוּר.

בָּאָ אַוְנוּ אַיְזָס קַאְמָעָנִיךְ אַיְזָס גַּעַוּן אַיְגְּנָעָר אַשְׁרִיבְּעָר, זָאָס האט
גַּעַהָיִיסָן טּוֹעָרְסָקִי. אַים האט דָּרָעָר זְיִירָעָ אַרְאָפְּגָעָרְבָּאָכְטָ (אוּבָּרָעָלְעָר
גַּעַדְיִינְקָט) פּוֹן בְּרִיסְקָ צָוָיךְ, וּוּעָן די שְׁתָאָט האט זָוָךְ גַּעַבְּנְטְּעוּשָׁתָ קְעָגָן
דָּרָעָר אַרְעָנְדָעָ. דָּעַמְאָלָט האט ער אַרְאָרָאָפְּטָהָאָפְּנָ אַשְׁרִיבְּעָר, זָאָס זָאָל
צְוִוְּיָהָשְׁתְּעָלָן אַלְעָ טָאגָן דָּרְפָּאָטָאָקָאָלָן מִפְּחָה די בּוֹנְטָאָוְשְׁתְּקָעָם, אָוּ
זְיִיָּרְיִינְגָּנָעָן אַרְיִין בְּרָאָנְפָּן מְחוֹץ לְמַחְוֹם, נִישְׁטָ צָלְגָּרָן קִין אַרְעָנְדָעָ
אָ. אָזָן זְיִירָנָאָרָן, אָזָן אַיְזָס גַּעַוּן דָּרָעָר שְׁלָוָם, אַיְזָס טּוֹעָרְסָקִי פָּאָרָה
בְּלִיבָּן אַיְזָס קַאְמָעָנִיךְ אַון האט זָוָךְ גַּעַשְׁפְּטִינְטָ מִיט שְׁרִיבְּפָן פְּרָאָשְׁעָנִיעָם
פָּאָר די קַאְמָעָנִיצְּעָר אַירָן, אַון אַפְּטָמָאָל אַפְּלִיוּ פָּאָר די פְּרִיצִים, בְּעָהָה
וּ זָאָפְּן זָוָךְ צָעָקְרִינְטָ צָוְלִיבָּ אַקְרָטְלָ אַרְעָרָ אַמְּירָל.

אַלְיָן אַיְזָס טּוֹעָרְסָקִי גַּעַוּן אַיְזָס גַּעַוּוּעָנָעָר גַּמְרָאָלְעָרָנָעָר, האט גַּעַהָאָט
אַז נָאָלְרָעָנָעָם קָאָפָּ, אַיְזָס גַּעַוּן קָלָאָר אַן שְׁסָ אַיְזָס אַיְזָס אַלְעָ מְרָרָשִׁים. נָאָר
דָּרְעָנָאָר אַיְזָס ער "אַרְאָפָּ פּוֹן חָעָנָ", אַיְזָס גַּעַוּוּרָן אַן אַפְּיקָוָרָס, זָוָיךְ אַמְּאָלִינְגָּעָ
מְשִׁפְּלִים, אַון האט זָוָךְ גַּעַנוּמָעָן צָוָקָעָנְטָעָנִישָׁ. ער האט זָוָךְ אַבְּעָר צָוָיךְ
קַעַנְטְּעָנִישָׁ גַּעַנוּמָעָן שְׁפָעָטָ. ער אַיְזָס שְׂוִין גַּעַוּן אַלְטָ דָּרְעָצָו אַיְזָס
גַּעַבְּלִיבָּן אַיְזָס מִיטָּן וּוּגָן. אַיְצָט האט ער קִין אַנְדָּרָ בְּרִיחָה נִישְׁט גַּעַהָאָט, זָוָיךְ
צָוָמָאָכָן פּוֹן פְּרָאָשְׁעָנִיעָם-שְׁרִיבְּפָן אַז פְּרָאָפְּעָסָעָ אַיְזָס גַּעַבְּן.

אַיְזָס דָּעַם פְּרָט אַיְזָס אַיְזָס גַּעַנְצָזָס אַזְוּעָקָ. אַיְזָס וּלְלָעָן האט מַעַן אַיְזָס
אַגְּנָעָהָיִבָּן צָוָיךְ צָוָיךְ דָּרְעָסְטָעָ רְדָעָלָעָם, אַיְזָס זָוָיךְ אַגְּנָעָן אַיְזָס גַּעַוּן
פְּאָפְּוּלָעָר אַיְזָס גַּעַנְצָזָס וּלְלָעָר אַקְרָוָגָן, אַיְזָס זָוָיךְ אַוְיָבָ אַמְּיָצָעָר האט גַּעַהָאָט
עַפְּעָם אַז שְׁוּעָרָעָ רְדָעָלָעָ, האט מַעַן אַיְזָס אַרְאָפְּגָעָרְבָּאָכְטָ צָוָיךְ זָוָיךְ אַיְזָס
שְׁתָאָטָ, צָוָיךְ שְׁרִיבְּפָן פְּרָאָשְׁעָנִיעָם אַיְזָס גַּעַיְגָּנָעָן אַלְעָ פְּאָפְּיָרָן אַיְזָס אַרְעָנָגָן.

קיין פארטמען האט ער אבער נישט געקאנט מאכן. ערשותנש, או ער געווען ועהר ערליך פון גנטור, אוון אן איירעלן כאראקטער האט ער געהאט, אוון האט זיך נישט געקאנט דינגען מיט זיינע קליענטן. זויפל מען האט אים גענעבן, איזוי פיל האט ער צונגעומען שטיל, אהן ווערטער; אוון, צויטינס, האט ער ליב געהאט צו פאראפטן, זויפל ער האט פאָרדיינט, האט פײַנט געהאט איבערצולאן אווף מאָרגן, נאָר אלֶע הײַנט פֿאָר-לְעָבּן, אוון טאמער האט ער פֿאָרט נישט געהאט זאו אהוינזוטון דאס פֿאָרדיינט, האט ער עס אַזּוּקענגעבען אלֶע נוּטְ-פֿאָרעדְפּֿטִינְעַ. מען האט אים שיין געקאנט אוון צו אים האָפּן זיך געטעןין אלֶע שווערע הערצער.

ער האט נעקאנט אַזְעָקָנָעָבָן אַיִינָעָם רֵי לעצטע קאָפִיקָע — אָונָן זיך נישט לאָן אָפִילּוּ אוֹיףּ עַסְן. אָן ער האט געהאט געלט, האט ער לֶב געהאט צוּ עַסְן אַ פֿערטֵל גענווענס, אַ פֿוֹפִיקּ, אַ גַּלְאָן בֵּיר, אָונָן אָן ער האט גַּאֲרָקִין געלט נישט געהאט, האט ער געהאנט עַסְן ברויט מיט פּוֹטָעָר, מִיטּ טַי, אָונָן אַזְעָקָנָעָבָן קִין פּוֹטָעָר — אַיְוֹ אָהָן, אָונָן אַזְעָקָנָעָבָן קִין טַי — אַיְוֹ מִיטּ וּאָסָעָר, אָונָן מִיטּ אַ מִינָּוֹת פְּרִיהָעָר, האט ער אַזְעָקָנָעָבָן אַ נְטָן בְּרוּרָעָר, צִי גַּלְאָט אַ נּוֹיְדְ-בָּאָרוּפְּטָיָן אַ דָּרְיָוּ רָובְּל אָרְדָּרְ פִּינָּאָ, צָעָן, אָונָן עַסְן האט אַים נישט אַוְסְעָמָאָכָט.

וְאַלְעָלָה רַעֲמָלְרִינְגּוּ מַשְׁפֵּילִים, הַאֲטָה וַיַּד אִם זָהָר גַּעֲזָאַלְטּ פָּאָרְ שְׁפָרִיטּוֹן צְוִישָׁן אִירָן בִּילְרוֹנְגּ אַוְיְפָקְלָעְרוֹנְגּ אַפְּשָׂוָאַקְנּ רַעַם "פָּאַנְגָּאַטְיּוֹם" אָוּן אַרְיוֹסְפִּירְן אִירָן אַין דָּרָעּ וּוּלְטּ אַרְיוֹן.

ויזנרג קלאָר אין שי'ס און אין מרדש, באַלען אין אלע העבראַיש
השפלה-ביבער, זוי איך אין דער רוסישער ליטעראַטור און דערצּו נאָך
מייט אָ גוטן מענְדרְלְשׂוֹן, פֿלענט ער אָומְעָטָם, וואָ ער אִיז נאָך גּעוּן,
דעַרְצְּיַילְן שְׁינְיעַן, אַנטְרָעְסְּאַנטְעַ ערְמְשִׁוּת פֿאָרְקְּפְּעָלָאָר אִירְן, אָון דער
עלום האָט פֿוֹן אִים גַּלְעֵקְטְּ דִּי פֿינְגְּרַע. ער האָט אַבעְרְ קִינְמָלְ אָין
איין טָאגְן נִישְׁטְנָאָגְטְּ וַיְיַעֲמֵד, זֶאָס ער האָט אַגְּנָהְיוֹן דַּעְרְצְּיַילְן,
און אַמְּאָלְ פֿלענט ער אַפְּהָאָלְטְּן דֻּעַם עַולְם אַפְּלִיְּוָה דַּרְיְיָ טָעַג. ער סּוֹפְּ פֿוֹן
זְיַיְנָעַ מְשִׁיחָה אַיְוָ אַבעְרְ שְׁטָעְנָרְגְּ גּעוּן גּאָרְ אָן אַומְעָרוֹזְאַרטְּעָטְרָעָרָה: אַזְוּ,
פְּאַמְּעָלִיךְ, שְׁטִילְעָרְהִיטְ פֿלענט ער אַרְוִיְּפְּקְוּמוֹן מִיטְ זְיַיְעָמְשָׁה אַיְוָ
אַפְּפִיקְוּרְסָה... אָון דָּאָ פֿלענט ער שְׁוִין פְּשָׁטְ לְקַעְנָעַן אָין אלְזָ, זֶאָס
גּעהָרָט צָוּ רְעִילְנִיעַן, פֿלענט מַאֲכָן אַשְׁ אָון בְּלָאָטָע: פֿוֹן אלְעָהָן אַיְם
אַמְּוֹרָאִים אָון פֿוֹן רְבִנִּים אַוְרָאִ, אָון דער עַולְם פֿלענט צְעַלְיָפְּן, פֿאָרְ-
שְׁתָּאָפְּנָרְגְּ יְיָ אַוְרָן...

נאר די מער יונגעראן און מער ניינערינגעראָע פֿלעַן אַמְּאָל אָפֶשְׁטִיָּן בֵּין
סּוֹפֶּה אָוֹן האָרכָן, אָוֹן האָרכָן...

אין יותר גרים עיר מלחמה קענו רעליגניע האט ער נאר פון צוויי אפילו
אנגע פארשיידענע רעליגניע-פארטשטייער געהאלטן פון ר' היל הוקן אונ
פונ זילגער גאנז וויטער האט ער פון אלעמען געמאכט עפר ואפר.

וְוי חווית ער איז בכלל געווען פִּיהוֹן און געשיקט, קאָן מען זעהן דערפֿרָן, זאמֶס דער בְּרִיסְקָעֶר שטָאַט-פִּירָעֶר רֵי יְוָרֶל האַקָּאָרִיר, האַט אַיס אַראָפָּגָעָרְאָכָּט פָּונְ וּוְילְגָעַן קִיןְ בְּרִיסְקָ צַוְּ וְעוֹהָר אַגְּרוּסָעַ אַונְ קלִינְגְּנְרִינְגָעַן דְּרִיעַלְעַ, זאמֶס שטָאַט האַט גַּהֲאָטָם. רָאַס אַיז גַּעוּעַן עַפְּעַם אַשְׁרַעְקְלִיכְעַן גַּעַשְׁיכְטָעַ מִיט פָּאַלְשָׁעַ פָּעַסְעָר אַזְן מִיט שִׁינְעַן אִירָן אַזְן מִיט מסְרוֹתָה. נָאָר טּוּעָרְסָקִי מִיט וַיַּן גּוֹטָן קָאָפְּ אַזְן גַּעַוְעַךְ-קַעְנְטַעְנִישָׁן האַט גַּעַמְאָכָּט צַוְּ נָאָר-גִּישָׁתְּ רֵי נָאָנְגָּעַ רִיעַלְעַ, זאמֶס שְׁטָאַט האַט זַיךְרָן דְּרִעְפְּאָר גַּעַשְׁרָאָקָן.

איןטערטסאנטער פון אלץ או געווען די מעשה פון דער פראנצ'יז
שער רעווילזען ...

און אינמאָל, גערײַנְק אַיר, האָט ער אַנגעהַוּבָן צו רַיְּרַן אוֹיף אַלְעָן אָנוֹגערע הַילִינְגָּע פָּון אַברָהָם אַבְּנָנוּ אָן... אַיז מָעֵן וַיַּךְ אַלְעָן צָלָאָפָּן, נַאֲר מִין פָּאטָעָר אַלְיָין אַיז גַּעֲבָלְבָּן. אַים האָט קִינְמָאָל נִישְׁתַּחַת גַּעֲרָתָאָט דַּרְיַ אַפְּיקָוּרְשִׁישׁ רַיְּרַן. עַס אַיז אַזְוִי וּוּי נִשְׁתַּחַת גַּעֲוָעָן וַיַּן דָּרָהָנָה, בָּעֵת טַוּעָרְסִקיָּה האָט אָפִילּוּ גַּעֲמָאָכְט צַו בְּלָאָטָע וַיַּן רַבִּין אַכְּרָהְמָלָע. אַים, רַעַם טָאָטָן, אַיז גַּרְאָרָע גַּעֲוָעָן גַּעֲפָלְעָן דָּרָע אַפְּיקָוּרָס טַוּעָרְסִקיָּה, וְאַס האָט אָגָּנוּט הַאָרֶץ, שִׁינְקָט אָסְךְ זְרָהָה, אַיז אָן עַלְיִיכְעָר מְאָן אָן אַקְלָנוֹעָר. טַוּעָרְסִקיָּה, וּוּרְעָרָה, האָט לְבָב גַּעֲהָאָט רַעַם טָאָטָן מִינְיָנָם פָּאָר וַיַּן טַאָקְטִישְׁקָיִיט, פָּאָר וַיַּן קְאָגָּנוּן פָּאָרְלִיְּרָן אַ מעַנְשָׂן נִשְׁתַּחַת קִין פְּרוּמָעָן אָן פָּאָר וַיַּן הַאָרְצִינְקִיט.

נאר רעם טאטן אוו אײַנגעפֿאָל, אוֹ רֵי מסירה אוּפְּרִין מוֹ שטאמען פֿון טווערסקיין, הנם ער האט באָ זיך נישט געקָאנְט פֿועלָל,

או טווערסקי זאל ווין א מסור. יעדנאלם, האט דער טאטע גערענטן,
או טווערסקי מוו וויסן, פון זאנגען עם שטאמט רי מסירה.

ווארום איינמאל, בעת עטיליכ הונרגערט חסירים האבן זיך אויפגעקליבן
טען רבין, האט ער אלין געהרט, ווי טווערסקי האט געואנט, או עם
האבן זיך אויפגעקליבן עטיליכ הונרגערט בהמות אפזונגבען פבור אווא
טיפש. ראַס האט דעםאלט געמאכט אויפן טאטן זעהר אָ שוערן איינדרוק.
נאָך אָ געויסער קווונקלעניש, האט דער טאטע פאַרeroon טווערסקן צו
ויך אָים געבעטן, ער זאל זאגן דעם אָמתה, זעהר האט עם געמסרט
דעם רבין. אויב ער אַלְיִין האט עם געטאָן, טאָ זאל ער זיך מורה ווין
פארן טאטן.

— נו, איך האָט ראַס געטאָן... — האט טווערסקי רוזיג געואנט.
דער טאטע אוּ נשתומם געווארן.

— ווי פֿאַלְטֿוּ רֵיר אַיִן צו טוֹן אָוֹ גַעֲמִינָעַ זַאַךְ? — האט דער טאטע
אָ צַעֲטְרִיְסְלְטְעָר גַעֲפְרָעָנֶט, — דַוְבִּיסְטְּ רַאַךְ עַפְעָם אָן אַרְנְטְלִיכְעָר
מענש. סְטִיעָתְשׁ, וואָ אוּ דַיִין מה דעלְךְ לא סְנִי לחברך לא העבר?

טווערסקי האט פֿשְׂוָת גַעֲנְטְפְּעָרָט:

— קומען קומט אַברְהַמְּלָעַן נוֹט אַפְּצֻשְׁמִיסְקָן, זאל ער נישט פְאַרְפִּין
טווענטער מענשן אוּ נישט אוּסְנָאָרָן פֿאָ זיך לְעַצְטָע גַרְאָשָׁנָם. אַבער
אַיך פֿין מִיךְ מורה, אוּ אַיך זאל ער עם נישט געטאָן, כַאֲטָשׁ עַס אַיִן אָ
מְצֹהָה", ראַס צו טוֹן. צו דעם האט מִיךְ גַעֲפְרָאַכְט אַיִינָר אָ מענש, זואָס
דער רבִי האָט אָים אַומְגְּלִיכְעָר גַעֲמָאָכְט. אָ מענש — אָ פֿיְינָר. פֿין
אַיך מִיט אָים איינמאל געווען פֿאָ דַוְדִּיצְחָקָן אוּ וַיְוַיְשִׁינָק, אוּן ער האָט
געואנט, אוּ ער זאל ער געבען פֿינְפֿאָן צַוְאָנְצִינְגְּ רַוְבָּל, וְעַן מַעַן זאל געבען
דעם רבין פֿינְפֿאָן צַוְאָנְצִינְגְּ שְׁמִיעָן, אוּן דערפּון האָט זיך עם גענומען...
דער טאטע האָט פְאַרְשְׁטָאָגָעָן, אוּ ראַס אוּ רֵי ליְבָ מאָירָס אַרְפְּעָט.
אוּן ער האָט פְאַרְרוֹפָן אלְעַ חַסְידִים אוּפְּף אָן אַסְפָּה מַפְּחָה דַעַם. רֵי אַרְעָלָע,
דער פֿירְעָר פֿון רֵי חַסְידִים, אוּ דעםאלט געווען דַיִין אָן שְׁטָאָט, אוּן
ער אוּ זיך געווען אוּפְּף דער אַסְפָּה. עַס אוּ גַעֲלָבָן פֿאָ זיך פְאַרְמָסְרָן
דעם רֵי ליְבָ מאָירָס פְאָר "אִים", זאל געווען ווין, אוּן אוּ עם אוּ
אָ מְצֹהָה אָים אַנְצּוֹטָן כָל הַצְּרוֹת.

מִיט זואָס האָט אָים אַומְגְּלִיכְעָר גַעֲמָאָכְט דער רבִי, וְעַלְן מַיר
הָרָעָן וַיְיִטְעָר.

דער דַאְיִינָר רֵי ליְבָ מאָירָס אוּ געווען אָ אַסְטְּמָאַזְעָר. ווין פְאַטְעָר
רֵי מאָיר אוּ געווען אָ אוּר, אָ גַרְול בִּישְׁרָאֵל, אוּן האָט פְאַרְמָסְרָן צַוְאָנְצִינְגְּ

טויזנט רובל. דער זונ ליבען, אַ למְרָן אָון אַ גִּטְעָר הַעֲבָרָעָר, אַ אַיד
אַ קְלָגָנָר אָון אַ גְּנִידָאָה, אַיְוּ גְּנוֹזָעָן אַ פָּאַרְקָאַכְטָעָר מַתְנָגָר. גַּהְאָט
הַאָּט עֶר אַ זָּוָן, הַעֲרָשָׁל, אַ גַּעֲרָאַטְגָּנָר יְוָנָגָרְמָאָן, אַ פִּינָּגָר לְעַרְגָּנָר
אָון אַ וְאוֹיֵל קִינָה, אָון אַט דָּרָר הַעֲרָשָׁל אַיְזָנָגָוָן אַ סְלָאַנִּיםְגָּרָחָסִיד. בָּאַלְדָּר
נָאָךְ זַיְן חַתּוֹנָה אַיְזָנָגָוָן צָוָם רְבִין קִיְּן סְלָאַנִּים, אַיְזָנָגָוָן
הַאָּרֶת אַפְּגָנוּעָסָן צְוֵי חַרְשִׁים אָון גְּקוּמוּן אַהֲיִם אַ פָּאַרְבָּרָעָנָטָעָר חַסִּיד.

גְּקוּמוּן אַיְזָנָגָוָן עֶר פָּוָן סְלָאַנִּים אַהֲיִם בָּאַנְגָּאַכְטָעָמָט
אַיְן טִיר. אַזְוּן הַאָט אַיְן שְׁטוּב דְּרַעְקָעָנָט זַיְן קְוָל פָּוָן יְעַנְגָּר וַיִּיט טִיר,
הַאָט דָּרָר פָּאַטָּעָר אַיְם נִישְׁתָּגָעָלָט אַרְיִינְלָאָזָן, אָון דָּאָס וַיִּיבְחַר הַאָט אַיְם
גַּעֲפָנָט קָעָגָן דָּעַם זַיְלָן פָּנָן שְׁוֹעָר. אַזְוּנָה אַיְזָנָגָוָן וַיְקָרְבָּנָה
אַיְן זַיְן בָּעֵט, הַאָט עֶר דְּרַעְפִּילִט, אַזְוּנָה פָּעָרָעָנָעָן אַיְזָנָגָוָן וַאֲרָעָם. אָון אַזְוּנָה
עֶר הַאָט גַּעְפָּרָעָנָט, וּעֶר אַיְזָנָגָוָן דָּאָס פָּרָהָעָר גַּעְשָׁלָאָפָן, הַאָט דָּאָס וַיִּיבְחַר
גַּעְאָנָט, אַזְוּנָה. הַאָט עֶר בָּאַלְדָּר גַּעְכָּאַפְּטָט דָּיָ פָּעָרָעָנָעָן, אַיְזָנָגָוָן דָּרָמִיט
אַיְן דְּרוֹיְסָן אָון אַוְיְסָגָעָטָשָׁעָט זַיְן שְׁנִי, פָּרִי עַס וְאַל אַרְאָפָט דָּיָ וְאַרְעָמְקִיט
פָּוָן דָּרָר פָּעָרָעָנָעָן, וְאַס דָּעַם וַיִּיבְחַר גַּוְף הַאָט אַוְיְסָגָעָטָשָׁעָט.

פָּוָן דָּרָר דָּאַוְגָּנָר מַעְשָׂה הַאָט דָּאָס וַיִּיבְחַר אַגְּנָעָהָיוּן זַיְגָּעָן. דָּאָס
גְּנוֹזָעָן הַאָט דְּעַרְחָעָרָט דָּרָר פָּאַטָּעָר, אָון אַזְוּנָה אַיְזָנָגָוָן אַיְן צִימָעָר
פָּרָעָנָט, וְאַס זַיְן וַיִּינְמָט, הַאָט זַיְן דְּרַעְצִיְּלָט, וְאַס זַיְן וְגַעְלָעָעָט, דָּרָר חַסִּיד,
הַאָט גַּעְטָאָן. דָּאָס מְאַל הַאָט אַיְם דָּרָר פָּאַטָּעָר גָּוֹט אַגְּנָעָהָלָאָגָּן, אָון עֶר
אַיְזָנָגָוָן וְוַיִּרְאָר אַגְּנָלָאָפָן צָוָם רְבִין קִיְּן סְלָאַנִּים.

דָּאָס וַיִּיבְחַר הַאָט אַיְם אַבְּעָר הַאָלָט גַּעְהָאָט אָון הַאָט גְּנוֹזָעָס חַרְתָּה
גַּהְאָט אַוְיֵף אַיר דְּעַמְּאָלְדִּינְגָּזָן זַיְגָּעָן, וְאַס הַאָט גַּעְבָּאַכְטָעָר, אַזְוּנָה
פָּאַטָּעָר הַאָט אַיְם אַוְיְסָגָעָטָשָׁעָט. אָון וּעֶר דְּרַעְצִיְּלָט, וּעֶר חַעַט וַיְקָרְבָּנָה
קָעָרָן. זַיְן גַּעְפָּאַרְגָּן קִיְּן סְלָאַנִּים אָון גַּעְפָּטָעָן דָּעַם רְבִין, עֶר וְאַל חַיְּסָן
אַיר מְאַן פָּאַרְגָּן מִיט אַיר אַהֲיִם. דָּרָר רְבִין הַאָט גַּעְהָאָט אַיְזָנָגָוָן, עֶר אַיְזָנָגָוָן
אַהֲיִם אָון הַאָט וַיְקָרְבָּנָה אַפְּלִילְוָוָאָיְבָּרָעָנָטָעָט מִיטָּן טָאָטָן.

אַבְּעָר הַעֲרָשָׁל אַיְזָנָגָוָן זַוְּהָר אַ הַיְּסָעָר חַסִּיד. וּוַיִּנְטָעָר אַזְוּנָה
גַּהְאָטָעָן אַזְוּנָה דָּרָר קָאַלְטָעָר מְקוֹה אַלְעָט טָאָג, אַ פָּאַרְקָוְלָטָעָר, אָון עֶר
הַאָט גַּעְרָאַזְוָנָט אָון גַּעְרָבָּקָעָט וַיְדָ. אַזְוּנָה דָּאַזְוָנָה מִיטָּן הַאָט עֶר גַּעְשָׁרְיוּן מִיט
אַלְעָט פְּחוֹת אַזְוּנָה אַיְזָנָגָוָן קְרָאָנָק גַּעְוָאָרָן מִיטָּן הַאָרָץ אַזְוּנָה מִיטָּן פָּוָן דָּיָ
קָאַלְטָעָר מְקוֹאָה אָון פָּוָן אַזְוּנָה שְׁרִיעָן אַזְוּנָה, טָאָג אָון נַאֲכָת הַאָט עֶר
פָּאַרְבָּאַכְטָעָט אַיְן חַסִּידָה, הַאָט וַיְקָרְבָּנָה אַפְּגָנוּשִׁירָט פָּוָן דָּעַם וַיִּיבְחַר, הַאָט אַרְומָט
גַּעְשָׁוּבָּט צְוִישָׁן הַיְּמָל אָון עֶר אַזְוּנָה אַזְוּנָה אַפְּרָקָאַכְטָקִיט לְסֻופָּה
מְשֻׁגָּעָן גַּעְוָאָרָן. זַיְן קְרָאַנִּיקִיט הַאָט אַפְּגָנוּקָאַסְטָט דָּעַם פָּאַטָּעָר אַ שְׁלָל מִיט
גַּעְלָט, אָון עֶר אַזְוּנָה גַּעְשָׁטָאָרָבָן.

דערזעלבער ר' לייב האט נעהאט אן איידעם, אַ מטעןרטס אַ זוּן —
און דער איז אווינַן געוו אָרוֹן אַ חסִיר, ער האט אוועקנעהאָרֶפַן דאס
וועיב, אוֹן מעַר געווונַן באָם רבִּין ווי אַין ערְהָיִם.

ועהענרג, זי עס זערט אַ הל פון זיין גאנצער פאמיליע, האט ר' לייב געהאלט אויסלאזן זיין בעס אויפן רבין, וחאם האט, לוייט זיין מיינונג, צענישטערט זיין קינדרער. פון רבין האט ער, פארשטייט זיך, נישט געהאלטן, אונ נאָר נישט ווילנרגן האט אַים דער בעס דערפֿרט צו אָז אָומגעלטערט אַט ביאָס נעראנֶס; זי מסְנָה.

נאר די חסידים, וואם האבן באשלאסן אויף דער אספה, או מען
מען אים אנטון פל הזרות שבעלם, האבן אים אפונטאנ נאר א קליעינגקייט.
דער דזינגער ר' לייב, וואם איז געהען נאר א גרויסער סוחר פון
מעל און האט געהאט קאמעיסאן פון די גראסטע מילנערס, פלענט צע-
טילן די מעל אין קאמענץ, אין בריסק און נאר וואו אויף קראעריט.
דראס איז שווין געהען א מין טראיריצע — ער ניט אהן געלט, און דער
נאָר, איז מען האט איינגענטאָלט, האט מען זיַט ער גענומען סחרה.
קאנּ מען, הייסט עס, אויף אָוָא אופן טוֹן א גרויסע רעה ר' לייבּן: אויף
געבען אלעל קראמער, או זאָלְן נִישְׁט צָלֵן, וועט ר' לייבּ מזון באָגְנְךָ-
טְוִוְן, און ער וועט האָבָן א זוֹסְטְן סֶוּף, זיַיְתְּן קראמער, וועלן סחרה
אלעל מאָל האָבָן, וואָרְום די מעל וועט דָּאָךְ נישט בלײַבּן אָהָן אַ קאָמִיסְיאָנָר.
אייז געהאָר אַ חֲסִידָר פָּוֹן קָאָמְעָנִיךְ אַיְזְשְׁוִוָּת צָו די בריסקער חסידים,
און ערעה פָּוֹן מַעְרָה וַיְצַוְּיָהּ הַנְּגָרָעָת מְאָן, וַעֲהָן צָו פָּאָרוֹזִיקְלִיכְן דָּעַם באָשְׁלוּם.
דער באָשְׁלוּם אייז דָּוּרְכְּנָפְרִיט גַּעוֹאָרָן גַּרוֹיסְאָרטִין, וַאֲרָוּם אָוּר' לייבּ
אייז באָלֶר נַאֲכָרָעָם נַעֲקָמָעָן קִיְּין בְּרִיסְק אָוּן אַיְזְגָּנָעָן צָו די קראמער
איינְמָאנָעָן גַּעַלְתָּן זַיְתְּן ער מַאֲכָן באָשְׁטָולְגָּעָן, האָט אִים קִינְגָּעָר
ニישט געהבען קיינּ גראָשָׂן, אָוּן אַנְשְׁטָאָט דָּעַם האָט מען אויף אִים גַּעַשְׁרִיעָן:

— מסטו, אוזס פון קַרְפָּט: הַ אָזׁן וְאֶגְמָנוֹן אֲבָבָן:
 און טאמער אויז ער נישט אָזָוִי נִיךְ אַרְוִיסְנָעָנָגָנָעָן פָּונְ קְרָאָם, זַיְנָעָן
 שְׂוִין בָּאָלֶר אַנְגָּעָקָומָעַן אַלְעַ חַסְרוּישׁ אַינְגָּלָאָךְ, אַוְן מַעַן הָאָט אִים פָּאָרֶד
 וּוֹאָרְפָּן מַטְשְׁתִּינְגָּר אַוְן מִיטְטָלָאָטָעַן, נַאֲכָלוּפָנְגָּרַן נַאֲרַ אִים אַיְבָעַר אַלְעַ
 נַאֲסָן, וְאוֹר אָזָוִי גַּעַנְגָּנָעָן, אָזָוִי אוֹר הָאָט גַּעַמּוֹת אַנְטָלְיוֹפָן פָּונְ
 בְּרִיסְקָן. פָּונְ דָּעַם שְׁפֵילְהָאָט עָרְגָּהָאָט הַזְּיקָן גַּאנְצָעַז וּקְעַם טְוִוְוָגָן רַוְּבָּל!
 אַיְינָן גַּעַלְתָּהָאָט אַוְן גַּעַהָאָט אַוְן בָּאַנְקָרָאָטִירָן הָאָט עָרְגָּהָאָט,
 הָאָט עָרְגָּהָאָט אַיְן דִּי מַילְן, וּוֹיפִילְעַס אָזָוִי גַּעַקְמוֹעַן. נַאֲרַ אָזָוִי וּוֹ
 עָרְגָּהָאָט שְׁיַן נִישְׁטָן גַּעַקְאָנְטָן פָּאַרְקוֹיְפָּן קִיזְן מַעַל מַחְמָתָה דָּעַם "בָּאַיְקָאָטָן",
 הָאָט מַעַן אַפְּגָנוּמוֹעַן בָּאַ אִים דִּי אַלְעַ קָאַמִּיסְיָאָגָעָן פָּונְ מַעַל, אַוְן רַיְבָּ

האט איז געטראָשעט מיטן טויט.

אין אָנָּה גַּוְיִסְעָר צִיִּת אֲרוֹם הַאָט עַר אַרְיוֹנָגְנָשְׁיקָט אֶן גַּוְיִסְעָן בְּרִיף צָו
מֵין טַאְטָר, גַּעֲשִׂיבָן אָוִיף לְשׂוֹדְקוֹרֶשׁ. דָּעֵר בְּרִיף, קָלוֹג צְנוּיָפְגַּנְעַשְׁטָעַלְט,
חוֹזָאָס הַאָט גַּעֲקָאנְט מַאֲכָן אָן אַיְנָדוֹרָק, הַאָט גַּעֲרָעוֹרֶט חָעָן שְׁלָום, אָו עָר,
רְיָ לְיָבָ, וּעְטָ יְיךָ פְּאַרְלָאָונָן אַיְחָךְ מֵין טַאְטָן מִיטָּר אַרְעָלָעָן, אָוָן וּאָס זַיְן.
וּולְעָלָן אִים צְפָסְקָעָנָעָן, וּעְטָ עַר סְקָיִים וּוֹיָן.

דרער טאטע האט פאָרְרוֹפֶן צוּ ווַךְ רֵי קְלִיגְעָרָעּ חֲסִידִים מִיטּ רֵי אַרְעָלָעּ
בראש צוּ בָּאָרָאָטּ וּדְרֵךְ. בָּאּ רֵי חֲסִידִים אַיזְנְגָּלְבִּיןּ, אוּ רֵי לִיבּ וְאַל פָּאָרָן
צָום רְבִינּ קִיּוּן סְלָאָנִים אָזְן מִתְנַעַמְמָעּ מִיטּ וּדְרֵי זַיְנְעָרְבִּיןּ דָּרְיֵי אַיְנְגָּלָאָךְ
איַן עַלְתָּעָרּ פָּוֹן צָעָן בִּזְיַוְתְּ פָּוֹצְעָן יָאָרּ, וְאַל אַרְיִינְקָוּמְעָן צָום רְבִינּ אַיְן
זָאָקְן אָזְן אִים אַיְבָּרְעָבְעָטּ, רְעָרְבִּי דָּרְאָרְףּ עָרּ אַוְמְקָעְרָן פִּיר הַוְנְדָרָעָטּ
רוֹבָּל גַּעַלְתּ, וְאַסְמָה האָטּ גַּעַקְאָסְטּ שׁוֹחָד מִיטּ הַוְצָאוֹתּ, אָזְן פִּינְגּ הַוְנְדָרָעָטּ
רוֹבָּל קְנָס אַוְיָךְ אַרְעַ-יְשָׂרָאֵל — צְוָאָמָעָן נִיּוּן הַוְנְדָרָעָטּרוֹבָּל, אָזְן עָרּ
דָּרְאָרְףּ שְׁעוּרָן אַוְיָךְ וַיּוֹן הַנְּצָרָקּ, אָזְן עָרּ וּוּטּ פָּאָרָן אַלְעָאָרְבּ יָאָרְקִיּוּן סְלָאָנִים
צָום רְבִינּ אָזְן מִיטְנָעָמָעּ מִיטּ דִּי אַיְנְגָּלָאָךְ בִּזְיַוְתְּ נָאָרְךְ דָּרְעָנָאָךְ
וּוּלְעָן וַיּוֹשְׁוּן אַלְיָוּן פָּאָרָן צָום רְבִינּ... פָּאָרּ דִּי קַאְמָעְנְצָעָרּ חֲסִידִים,
וּוּרְעָרּ, דָּרְאָרְףּ עָרּ אַיְנְגָּבְעָן אַגְּנִיעָסְפָּרְדוֹרָה אַינְ שְׁטִיבָל אַרְיִיּ, אָזְן עָרּ
סְמוֹזּ קְוּמָעּ פָּוֹן וְאַסְטָאָחוּעּ אַלְעָאָרְבּ שְׁבָתּ דָּרְאָוּנָעּ אַינְ שְׁטִיבָל. דָּרָאָס
הַיִּסְטָן: עָרּ מַוּוֹזְעָן אַחֲסָרִי! נָאָרְךְ נְוִוִּיטּ עַמְּפִיןּ שְׁמָרְןּ זַיְ...
אַוְיָךְ דָּעַם גַּעַלְתּ אַיזְנְגָּלְבִּיןּ, כָּאַטָּשּ עָרּ האָטּ שְׁוִין קִיּוּן גַּעַלְתּ
נִישְׁתָּמָעָטּ. וּוּטּ עָרּ פָּאָרְקוּפִּיןּ דִּי צְרוּוֹנוּ: וַיּוֹיְבּ, דִּי שְׁנָרוֹס אָזְן
טָאָכְטָעָרָם, אַבְעָרּ פָּאָרָן קִיּוּן סְלָאָנִים אַלְעָאָרְבּ יָאָרְבּ — רְעָרוּיָה האָטּ עָרּ
בָּאָנוּ אַוְפּוּןּ וּנְהָמָמָןּ בָּאָמָמָהוּןּ

אונ ער או געלאָפַן דורךירין זיך מיטן טאטן. טרערן האבן זיך אים גענאנָסן פון דֵי אונְגַן.

— משה, — החט עיר געונאנט, — רו פיסט דאך אַ קלונגער. רו פאר
שטעיסט דאך יאָ עפֿעס אַ מענשן און אַ הארץ האָסְטוּ אַ גוֹטֶם, זאג
מיר, איך בעט ריך, אַדרפה, אויגן אויף אויגן, צי קאָן איך נאָך מִינְעָלָע
אוּ ומְגַלְּיקָן אַן צְרוּחָה וְעוֹן אַ גַּעַצְחוֹ אַזְנוּנָעָר חַסְדִּיר? צי קאָן
מען בְּכָל וּזְעָרָן עַפֿעס פְּלוֹצְלִיבְּגָן אַן גַּעַצְחוֹ אַזְנוּנָעָן. בְּפֶרְטָן נָאָך,
אוּ איך הָאָלָט נִישְׁט אַן הָאָלָט נִישְׁט פָּעָן חַסְדִּות. אַין מֵין בְּלָוט
איוּ עַס נָאָרְנִישְׁט פָּאָרָאן. איך זאגן דַּיר אָפְּן, רַוְוִיסְטָן דָּאָך, אוּ
אַיך הָאָב נָאָר גַּעֲרָלָט פָּאָר טַוּעָרְקָן, אַן רַיְּרָן אוּ נִישְׁט טָן.
אוּ נִישְׁט גַּעַנְגָּן, וְאַס אַיר החט מִיר גַּעַמְאָכָט פָּאָר אַן אַרְיָמָן, אַחֲנָן

פרנסה, ווילט אויר נאך בא מיר צונעמען מײַן מהנורוֹת, זאָס איז
בָּא מיר אָזוי טיַּיעַר, ווֹי בָּא דִּיר דָּאַס חַסִּידוֹת. גַּעַל וּל אַיךְ
געַפְּן, קָאַטְשֵׁנָא דָּאַס לְעַצְמָעָן, אָנוֹ צָוָם רַבִּין אַיבָּעַרְבָּעַטְן וּלְעַל אַיךְ אַוְיד
פָּאָרָן, אָנוֹ דָּאַס דָּאַרְכָּף זַיִן גַּעֲנָג, זאָס ווַיְלַמְּדֵן נָאָךְ? מְשָׁה, דָּו הַאַסְטָט
אַ גַּוט הַאָרֶץ, דָּו דָּאַרְפָּסְטָט מִינְךָ פָּאַרְשָׁתְּיַיְן אָנוֹ וְעוֹה טָוּמֵר דָּאַ אַ טּוּבָה.
דָּרָר טָמְטָע, זאָס הַאָט אַיְצָט ווַיְרָקְלִיךְ אַוְיפְּ אִים רַחֲמָנוֹת גַּעַהָאָט,
הַאָט אִים צְגַנוֹּאָגָט אַוְיסְטוּפָרָן באַ דִּי/חַסְפָּדִים דָּאַס, זאָס עַר פָּאַרְלָאָגָנָט.
נאָךְ שׁוּעָרָר מִיה אָנוֹ מְאַטְעָרָנִישׁ אַיְן עַנְרָלִיךְ גַּעֲפְּלִיבָן, אַ רַּאַנְקָן מִין
טָאָטָן, אֹו מַעַן דָּאַרְכָּף אִים פָּאַרְלִיְּכְטָעָרָן, אַבְּעָרָ צָוָם רַבִּין מַוְּעַד דָּאַל
פָּאָרָן, קָאַטְשֵׁנָא אַיְן מַאְלָה: אַוְיפְּ רַאַשְׁדָהָשָׁנָה . . .

ק א פ י ט ל XVI

— אַבָּא לֹנְגָן — אַבָּא לֹנְגָן עֲקָוָמָנִיר וִשְׁרָאֵל. — יִשְׂרָאֵל עֲקָוָמָנִיר וִשְׁרָאֵל. — מִין עֲרַשְׁתָּע חֶבֶר. — יִשְׂרָאֵל וַיְשָׁאָק.

זו צוועלפ' יאר האָב אויך לאָב נעהאָט ווּמַעֲרָפָאָנְכָת צו מנהה
זוען מען ווּרט פֿרִי פֿון חֶרֶר, נֵין אַין בִּיתְהַמְּדָרֵשׁ, אֹן צוועשן מנהה
אויך עריב, זיך וועהן מיט אלע בחורימ, וואָס לערגען אַין בִּיתְהַמְּדָרֵשׁ,
זיך באָקענען מיט נײַע פֿרְוּשִׁים אֹן אויך מיט דִּי בעלְבִּיטְהַלָּחָה, וואָס
הָאָבָן אַקָּאָרְשָׁת הָהָנוֹת נעהאָט, אֹן רִירְן מיט זיך פֿון פָּאָרְשִׁיעָרְנָע אַידִיש
וואָקָן אֹן אווי עֲנִינִים פֿון לְעָבָן. אויך פֿלְעָג עֲפָעָנָען אַ גְּמָרָה — אַין אָן
אַזְוֹנָת בָּאָ דָּעַם טִישׁ רִירְן דָּעַם נָגָעָנָע בִּזְמָנָה אֹן מַעֲרִיב, אֹן אַ
צְוֹוִיָּתָן אַזְוֹנָת בָּאָ אַנְדָּר עָרְטִישׁ. דָּאָס אַיז גְּעוּנָעָם.
ראָאָס האָב אויך אַפְּטָעָר גְּעוּנָאָט וּפּוּחוּם וועגן חִסְּרוֹת. אויך האָב שְׁטַעְנָרִין
זוען אַ נְּאָטוֹר צוֹ קְלָעָפָן זיך צוֹ גְּרָעָסְעָרָע, האָב זיך גְּעַסְטָאָרָעָט זַיִן
מייט זיך חֶבֶר. אֹן מִיךְ-הָאָט נִשְׁתַּחַת גְּעוּנָאָט, וואָס אויך פֿין בָּאָ זיך דָּעַר
קְלָעָסְטָעָר, ווַיְיַל אויך האָב הָנָהָה גְּעוּנָאָט צוֹ הָעָרָן דָּעַם שְׁכָל פֿון דִּי
עַלְטָעָרָע, אֹן אַט דִּי אַיְגָנָשָׁאָפָט מִינְעָן הָאָט טִיר גְּעוּנָעָן מָוטָץ
דִּיסְפּוֹטִירָן מִיט זיך וועגן חִסְּרוֹת, אֹן ווַיְיַל אויך האָב גְּעוּנָאָט אַ פְּחָ אַין
וּפּוּחוּ, האָב אויך אַפְּטָמָל מְנַחָּה גְּעוּנָעָן.
איַן בִּיתְהַמְּדָרֵשׁ זַיִן גְּעוּנָעָן וּעהָר פֿיל שְׂסָן, אַבְּפָעָר צְעִירִיסְעָנָע, אֹן
דָּאָס אַיז גְּעוּנָעָן, נְעָרִיךְ אַיךְ, אַ פֿרְעָנְגְּרָנָעָפָן דָּעַמְּאָלָט: דִּי זַיִן גְּעוּנָעָן
לְיִיט מִיט דִּי פֿרְוּשִׁים הָאָבָן זיך באָקְלָאנָט, אֹנוֹ זיך קְאָגָעָן נִשְׁתַּחַת לְעָרָגָעָן
איַן קִין נְמָרָה: אלע נְמָרוֹת צְעִירִיסְעָנָע.
אַסְמָאָל פֿלְעָגָן דִּי מְכוֹרִידְסְפָּרִים אַסְמָפָּאָרָן אַוְיָפָן לאָנֶר מִיט אַ שְׁקָאָפָעָ:
מְעַנְּרָעָלָל מְכוֹרִידְסְפָּרִים קְלִיאָטְשָׁע. איַן זַיִן פֿלְעָגָן לְגַן פָּאָרְשִׁיעָרְנָע סְפָרִים
איַן מְעַשְׁדְּבִּיכְלָאָה, אֹנוֹ פָּאָרְפָּאָרָן פֿלְעָגָן זיך בִּיתְהַמְּדָרֵשׁ אַוְיָפָן הוּאָפָעָ.
בְּאָנָאָכָת פֿלְעָגָן זיך אַרְיִינְפָּאָרָן עֲגָעָץ אַז בִּילְגָעָר קְרָעָתְשָׁמָעָן: אֹין רָעַד

פרה צום רצונען או שון או מוכרים-ספרייניק וידער געתטאנען מיט זיין „פערד און וואגן“ אויפן של-הויף. צייטנוויז פלענט או מוכרים-ספרייניק אפֿרינגען אין גרויסן ביה-המֶרְשָׁך אַטיש באם טיר פֿאָר אַטיש רופֵל און זיך דָּאָרטָן אויסגעעלעט מיט די ספרים, און זיין שוקַף (אמְלָאַת עַר גַּהֲאַת אַ שּׂוֹתָף) פָּלענט דָּרְעוֹזִיל אַרְוּמְפָּאָרָן מיט אַ טִּיל ספרים אַרום די דערפֵעַר.

די רָאוּינָען מוכרים-ספרייניק פָּלעַנְט אַפְּט מְאַל מִיט זיך פִּירַן אַנְגָּנָּסן וּעְנָּן פָּאָרְשִׁיְּרָעַנְע שָׁסָּן מִיט פָּאָרְשִׁיְּרָעַנְע מִפְּרָשִׁים אַוְיף גְּרוּיסְאָרְטִין פָּאָפֵיר. אַיְּנָמָּל הָאָט אַ מוכרים-ספרייניק גַּעֲבָרָאַכְט אַ מְוֻרָּעה פָּן די סְלָאַזְוָאַטְעָר דָּרְקוּעָר, או זיין גַּעַפְנָן אַרוּסִין שָׁסָּן בְּחָרָת יוֹפִי, מִיט אַלְעָמָּדָעָר זַהָּר אַ גּוֹטָ פָּאָפֵיר אַן שִׁינְעָם דָּרָק. דָּרָר פִּרְיוֹן פָּן שָׁס — צּוֹיִן אַן זַיְבָּעָגָן רָופֵל, אוֹיסְצָאָלָן אַן אַיְּרָ צִיְּטָ צּוּ וּקְסָם רָופֵל אַ חְוָדָש.

און מִיר אַיִּזְרָעָלָט אַיְּנָגָעָפָלָן צּוּ מַאְכָן אַ חְבָּרָה אַיְּנָגָלָה, וּאַם יַעֲרָעָר וְאַל גַּעַפְנָן אַ פִּירָעָר אַ וְאַהֲרָן, אַן מִיר וּעְלָן קְוִיְּפָן דָּרָם סְלָאַזְוָאַטְעָר שָׁס פָּאָרָן גְּרוּיסִין בְּיה-המֶרְשָׁך. דָּרָר מוכרים-ספרייניק הָאָט אַנוֹ טָאַקָּע גַּעַוְיָז אַ מסְכָּתָא — אַיִּזְרָעָם גַּעַוְעָן אַ יוֹפִי!

די חְבָּרָה אַיִּז גַּעַרְנָרָעָט גַּעַוְיָאָרָן, אַן יַאֲסָעָלָע, דָּרָם גְּבָּרָם זֹוּן, אַיִּז גַּעַוְעָן קָאָסִיר, אַיִּך — גְּנָבָּי, אַן אַיְּבָּעָר יַעֲרָעָע צּעָן אַיְּנָגָלָאָךְ הָאָבָּן מִיר גַּעַמְאָכָּט אַיְּנָעָם פָּאָר אַ רְעִסְיָאָטִיק, עָר וְאַל אַיְּפְּקָלְבִּין בָּא זַיִּאלָע וְאַהֲרָן דִּיר פִּירָעָרָם אַן אַפְּגָעָבָן יַאֲסָעָלָעָן דָּרָאָס גַּעַלְתָּם. אַיְּנָגָר הָאָט גַּעַפְרָט דָּרָם בּוֹהָר, אַן אַלְעָמָלָאָךְ הָאָבָּן פִּינְקְטִילָּר גַּעַצְפָּלָט. דָּרָאָס גַּעַלְתָּם הָאָבָּן מִיר דָּרְגָּנָאָךְ אַזְוּקָגְעָבָן דָּרָם מְגִירָס זֹוּן, מְשָׁהָאָהָרָן, הָאָט עָר עַס שְׂוִין אַזְוּקָגְעָשִׁיקָט קִיְּזָן סְלָאַזְוָאַטְעָע אַן מִיר הָאָבָּן בָּאַקְוּמָן דִּיר מְסָכָּותָה, וּלְכָלָע מִיר הָאָבָּן אַיְּנָגְעָבָן אַן אַ שִׁינְעָם בּוֹנָר. אַוְויַהָאָבָּן מִיר שְׂוִין גַּעַהְעָט בָּאַקְוּמָן וּקְסָם פְּרָכִים.

דָּרָאָס אַיִּז גַּעַוְיָז דִּיר עַרְשָׁע חְבָּרָה, וּאַם אַיִּךְ הָאָבָּן גַּעַרְנָרָעָט אַיִּז מִין לְעַבָּן אָוּן, זַיִּיךְ אַיִּךְ וְאַל נִשְׁתָּוּ וְעַלְן זַיִּין בְּאַשְׁרִין אַן פָּאָרְכָּאָרָן, מוֹ אַיִּיךְ רָאָךְ מִורה זַיִּין, אַז אָהָן מִיר הָאָט וְאַלְעָגָן נִשְׁתָּוּ גַּעַקְאָנָט עַקְסִיסְטִירָן. אַיִּיךְ הָאָבָּן נָאָר בְּאַרְאָרְפָּט קְרָאָנָק וּוֹעָרָן — אַן מִין חְבָּרָה אַיִּז צְעָפָלָן גַּעַוְיָאָרָן. יַאֲסָל מִיט אַכְּרָה מְלָעָן דָּרָם שְׁרִיבָּעָר הָאָבָּן נִשְׁתָּוּ גַּעַקְאָנָט פְּרָן, אַן אַיִּז בְּיה-המֶרְשָׁך זַיִּינָן גַּעַבְלִיבָּן דִּיר וּקְסָם פְּרָכִים אַלְסָן וְכָרָן, מַעְרָה הָאָבָּן מִיר נִשְׁתָּוּ אַיְּסָנְעָרְבִּין.

יִשְׂרָאֵל וּוּשְׁנִיאָק, דָּרָר עַלְיָי, וְאַם הָאָט אַנוֹ אַלְעָמָלָאָךְ גַּעַשְׁמִיסָּן פָּאָר נִשְׁתָּוּ קָאָנָעָן לְעַרְנָעָן, זַיִּיךְ עָר, אַיִּז אַיִּין לוֹבְלִין אַן אַלְעָמָלָאָךְ גַּעַוְיָאָר אַ גְּרוּיסָעָר מְפּוֹרְסָם. עָר הָאָט גַּעַלְעָרָנָט באָמָן לוֹבְלִינָרָרָב,

ר' הערשעלע, וועלכער האט אין זיין שאלות-חשובות געשראבן: "הלווי
הנאן ר' יישראל", מײַן הַלְמִיד דער נאָן ר' יישראל. איזו דער
ר' יישראל געווען דעםאלט צוועעלפ' יאָר, אונ ער האט זיך געוואָלט מאָן
אַ רְיוּעַ צו זיין זיידן קיַין קַאמְעַנִּיך, ר' זעליגן אַנְדָּרְקָעַס.

פֿאָרְנְרִינְג מִיט דֵי בְּעַלְבָּנְדָּוֹת, איזו ער אַפְּגָנְשְׁטִינְן אַין אַלְעַ גְּרוּיסָע שְׁטָעַט
אוּפְּן זוּן צוּ דֵי רְבָנִים רַיְידַן מִיט זַיְן פּוֹרָה, אַזְוּקְשְׁטָעַלְן זַיְן קַשְׁוָה,
אוּ זַיְן זַאֲלַן גַּוְשַׁט זַוִּיסְן, זַאֲסַ צוּ עַנְטְּפָעַרְן.

ער איז אַיך געווען אַן בְּרִיסְק בָּאָס, ר' הערשעלע דער לעמבענער,
אַיך אַ גְּרוּיסָע נָאָן. אַן יִשְׂרָאֵל האט אַים רְרִי שְׁהָ אַפְּגָנְהָאַלְטָן אַין
פּוֹרָה; דער רב אַיז נְחַפְּעַל גַּעַזְאָרְן פּוֹן זַיְן חַרְיפּוֹת. דערנְאָך אַן יִשְׂרָאֵל
גַּעַזְמָעַן קַיַּין קַאמְעַנִּיך, עַס האט גַּעַזְאָכֶט אַין שְׁטָאָט פּוֹן דָּרָם קְלִיּוֹן גַּנוֹרָל.
דַּעַמְּאָלְטָה האט אַים שַׁוִּין נִישְׁטָן גַּעַזְמָאָסְטָה צוּ רַיְידַן מִיט דֵי קַאמְעַנִּיצְעַר
פֿרְאָסְטָע אַיְנְגָלָה, ער האט זַיך אַוְיָסְגָּלְבִּין עַטְלִיכְעַס פּוֹן דֵי בְּעַסְעַרְעַ,
צְוִישָׁן וּלְכָעַד אַיר בֵּין אַוְיָר גַּעַזְעַן. אַכְּבָר מִיר האַבָּן פָּאָר אַים גְּרוּסָר דְּרָךְ
אַרְץ גַּעַזְאָט, עַס אַיז גַּעַזְעַן אַ גְּרוּיסָע זְכִיהָה, אַז ער האט מִיט אַוְנוֹ גַּעַזְעַט
שְׁטִיפּוֹת. אַין מִיטָּן שְׁטִיפּוֹן זַיְן גַּעַזְמָעַן צוּ אַים לְוָרְדִים רַיְידַן
פּוֹן פּוֹרָה, אַן ער האט זַיְן פֿאָרְוֹזָרְפָּן מִיט קַשְׁוָה אַין גַּמְרָא, אַן זַיְן
הַאָּפָן גַּעַזְמָאָסְטָה, זַאֲסַ צוּ עַנְטְּפָעַרְן.

זַיְן שְׁטִינְגָּר אַיז גַּעַזְעַן, האט ער אַוְיָר בְּאַזְוֹכְטָה דָּרָם קַאמְעַנִּיצְעַר רְבָּ
אַן אַים גַּעַזְרָעַנְט אַ קַשְׁיָה. דער רב האט אַים אַזְוִי גַּוְשַׁט גַּעַזְעַטְרָעַט,
אַיז ער אַרְוּמְגָנְעַקְרָאָכָן צוּמָּה רְבָּ אַוְיָף דֵי קְנִיָּה, אַ קְלִינְגָּר אַיז גַּעַזְעַן
הַאָט אַגְּגָנוּמוּן דָּרָם רְבָס גְּרוּיסָע וּוּיסָע בָּאָרְד אַין זַיְן פִּירְעָה הַעֲנְטָלָאָך
אַן, פֿרְנְרִינְג אַזְוִי דֵי בָּאָרְד פּוֹן אַוְיָן אַרְאָפָּה, האט ער זַיך גַּעַזְעַנט:

— אַ שְׁיַינְגָּר ربּ וּעַנְטָן אַיר, אַז אַינְגָּנְעַלְעַ פּוֹן צְוּעַלְפָּה יָאָר פְּרָעָנְט אַיך אַ
קַשְׁיָה, אַן אַיר קָאנְט נִישְׁטָן עַנְטְּפָעַרְן קַיַּין פְּרִוּזְיָה...
דָּקָס אַיז בָּאָלָד בְּאַזְוֹסְטָה גַּעַזְאָרְן אַין שְׁטָאָט, אַן יִשְׂרָאֵל הַעוֹה
קָעַן דָּרָם אַלְטָן רְבָּ, זַאֲסַ אַיז גַּעַזְעַן אַ בְּאַזְוֹסְטָה בְּקִי אַין שְׁמָס, האט
אַוְיָסְגָּרָעַנְט אַלְעַ קַאמְעַנִּיצְעַר גְּרוּיסָע לְוָרְדִים. זַיְן האַבָּן זַיך אַוְיָסְגָּלְבִּין
בְּרָאָש מִיט ר' מְשָׁה כֵּץ אַין ר' יַאֲסֻעָּלָע, דָּרָם קָאָרְלִינְגָּר רְבָס בְּרוּדָה, אַ
גְּרוּיסָעָר מְוּפְלָגָה, אַן ר' לִיְּבָסְמִיט אַז אַפְּמָאָך — שְׁטָעַלְן אַים,
יִשְׂרָאֵל, עַפְעָם נָאָר אַ גְּרוּיסָע גַּמְרָאָקְשָׁיָה, אַן אַוְיָב ער זַוְעַט זַיְן
נִישְׁטָן פֿאָרְעָנְטָפָעַרְן, וּוּטָמָן אַים אַפְּשָׁמִיסָן.

דָּקָס אַרטָּ פָּאָרְן עַקְאָמָעַן האט טָעַן גַּעַזְאָכֶט דָּרָם גְּרוּסָן בִּיחָדְהַמְּרָשָׁה.
מַעַן האט אַים בְּאַשְׁטָעַלְטָה, אַז ער זַאֲלַ קְוּמָעַן אַוְיָף מָאָרְגָּן, צַוְּיִ אַזְוִינְגָּר
בְּאַטָּאָג. דָּקָס גַּעַפְּלִיל פָּאָר בְּאַרְיָמָעַן זַיך אַיז בָּא אַים גַּעַזְעַן וּהָרָ שְׁטָאָרָק
אַנְטְּזִיקָּלָט, אַן אַוְיָף אַזְוִי קַשְׁיָה אַיז ער גַּעַזְעַן אַ גְּרוּיסָע בְּעַלְ.

ישראל אוֹז געוּן בא זיך שטאלֵין, אוֹ פָאַר אִים זוּגעַן גְּלָאַט קְיַיַּין
קְשִׁוּתָן נִישְׂטָא. עַר קָאָן שְׁוִין פָּאָרָעַנְטֶפֶערָן דַּי הַאֲרֶבֶסְטָע קְשִׁוּתָן. אַפְּעָר
דָּאָךְ טִיף אַין הַאֲרָצָן הָאָט עַר עַטְוֹאָס מָוָא גַּעַהַאָט — טָמָעָר זַעַט
עַר זַיךְ פָּאָרְפָּלְאָנְטֶעָרָן אַוְן זַעַט קְרָנָן גְּנוּט נַעַשְׂמִיקָן? ..

אַין אַוְן מִינּוֹת אַוְן עַר גַּעַקְוּמָעָן צְלוּיְהָן צְוָוְהָן זַיךְ מִיר אַוְן גַּעַבְעַטָּן, אוֹ אַיךְ
וְאַל קְוּמָעָן אִים הַעַלְפָן — נִישְׁתָּחַת צְוָוְהָן דַּרְעַלְאָזָן אִים שְׁמִיָּן. גַּעַזְוַיְנִילָּה,
הַאֲבָא אַיךְ זַיךְ פָּוָן רַעַם גַּעַשְׁטָאָגָנט אַוְן גַּעַבְרָאָכָט מִיט זַיךְ אַין אַלְטָן
בִּיחַדְהָמְרָשָׁ, אַיִּינָס אַזְוִינָעָר, אַכְּטָן גַּעַזְוָנָט עַר אַינְגְּלָאָךְ ..

גַּעַרְיַינְק אַיךְ, וַיְיַהְיֵת, אוֹ אַין בִּיחַדְהָמְרָשָׁ הַאֲבָן זַיךְ צְנוּפְגַּעַקְלִיבָּן
אַלְעָל קְאַמְּעַנְיִצְחָר לְמִדְרִים, פְּרוּשִׁים אַוְן אַלְעָל קְעַסְטָד-בָּעַלְיָ-בִּיתָהָלָאָר, וְאַסְטָלְעָן
אַין בִּיחַדְהָמְרָשָׁ. עַס אַין גַּעַוְעָן אַגְּרוּסָעָר עַולְמָן. אַוְן יִשְׂרָאֵל, רַאֲסָקְלִיְיָנָע
אַינְגָּלָ, אַין גַּעַשְׁטָאָגָנט מִיט אַוְן בָּאַזְוְנָרָעָר. דַּרְעַנְאָךְ אַפְּעָר, אוֹ עַס אַיךְ
גַּעַקְוּמָעָן רַי מִשְׁהָ פַּעַז אַוְן רַי יִאָסָעָלָע, הַאֲטָמָעָן אִים גַּעַנוּמָעָן אַוְפָן
פָּאָרְהָעָר. וַיְיַהְיֵת הַאֲבָן אַוְפָנְגַּעַמִּשָּׁת אַגְּמָרָא אַין פְּסָחִים רַף סִיּוֹן, גַּעַרְיַינְק
אַיךְ, עַמְּרָבָד, הַאֲבָן אִים גַּעַהַיִיסָן אַיְבָּרְקוּן רַעַם עַמְּרָבָד גַּמְּרָא אַוְן דַּי
הַסְּפָחוֹתָן אַוְן פְּרָעָן דַּרְעַנְאָךְ אַקְשָׁיא. יִשְׂרָאֵל אַיךְ אַרְוּפְגַּעַרְקָאָךְ אַינְגְּנָאָגָן
אוּפְמָן טִיש אַין גַּעַנוּמָעָן פִּירָן מִיט דַי קְלִיְיָנָע: פְּנִינְגָּר אַבְּעָר דַּרְעָר גַּמְּרָא פָּוָן
אוּבָּפָן אַרְאָפָן גַּאנְצָן נִיהָ, אַוְן דַּרְעַנְאָךְ דַי הַסְּפָחוֹתָן. עַס הַאֲטָמָעָן
גַּעַרְוָעָרָט קְיַיַּין פִּינְגָּפָן מִינּוֹת, אַוְן עַר הַאֲטָמָעָן גַּעַזְוָאָגָט דַי לְמִדְרִים
זַעַנְגָּעָן נִבְּהָל אַוְן נִשְׁהָוּמָם גַּעַזְוָאָרָן פָּוָן רַעַם אַינְגָּלָ, אַוְן אַנְשָׁטָאָט שְׁמִיעָז
הַאֲטָמָעָן מִיט אִים אַגְּנָעָהָוִיכָן קוֹשָׁן.

— אַבְּעָר זַיךְ וַיְיַהְיֵת הַאֲבָן אַזְוִי נִיךְ אַיְבָּרְגַּעַקְוּקָט רַעַם גַּעַנְגָּצָן עַמְּרָבָד גַּמְּרָא
מִיט דַי הַסְּפָחוֹתָן, — הַאֲטָמָעָן מִטְעָן זַיךְ גַּעַוְעָנְגַּעַרְט אַיְבָּר אִים.

— וַיְיַהְיֵת מִיר דַי שְׁוּעָרְסָטָע שָׁאַלְוָה-תְּשִׁבּוֹת, — הַאֲטָמָעָן עַר גַּעַנְטֶפֶערָט, —
וְעַל אַיךְ אַיךְ אַזְוִי אַזְוִי פִּירָן מִיט דַי פְּנִינְגָּר אַיְבָּרְגָּר אַוְן וְעַל אַיךְ
זַעַג בָּאַלְדָּא אַיִּת אַיְסָוּיְנִיגָּה. אַוְן צְוָוְהָן הַאֲטָמָעָן גַּעַנְגָּבָן אַפְּנִי יְהָוָשָׁע,
הַאֲטָמָעָן עַר אַזְוִי אַזְוִי נִיךְ מִיט דַי פְּנִינְגָּר גַּעַפְּרִיט אַיְבָּר רַעַם עַמְּרָבָד אַוְן
גַּעַזְוָאָגָט נִלְיָךְ אַוְיפָּאָזְוִיְנִיגָּה.

נִאְכְּרָעָם הַאֲטָמָעָן דַי גַּעַנְגָּצָע שְׁתָאָטָט פָּאַר אִים מָוָא גַּעַהַאָט,
אוֹן זַיְן גַּאֲוָה אַזְוִי גַּעַוְעָן אַין לְשָׁעָרָ, עַר הַאֲטָמָעָן גַּעַהַאָלָטָן אַלְעַמְּעָן פָּאַר פְּרָאַסְטָע
עַמִּידָהָאָרָצִים, וְאַסְטָלְעָן אַין זַיךְ נִישְׁתָּחַת דַי פִּיהָוִקִּיטָּה צְוָוְהָן עַפְּעָם
טִיף אַוְן גְּנוּט.

אַין קְאַמְּעַנְיִץ אַזְוִי עַר אַפְּגָעָוָעָן עַטְלִיכָּעָן זַוְּאָקָן, דַי גַּעַנְגָּצָע צִיְּתָה
מִיט אִים גַּעַקְאָכָט דַי שְׁתָאָטָט, אַלְעָל הַאֲבָן נִאְרָגָר עַרְבָּרָט פָּוָן רַעַם אַינְגְּנָעָלָע
יִשְׂרָאֵל, וְאַסְטָלְעָן אַין זַיךְ נִאְוָן!

דרונאך או ער אוזענונגפארן צום פֿאָטער קִין לְבוּלִין אוֹן שַׁוֵּן אַנְ-
געוויבן. לערנען קבלה. אווי ווי ש"ס אוֹן פֿוֹסְקִים אוֹי בָּא אִים שַׁוֵּן גַּעוֹעַן
אַ קלִינִיקִיט, האָט ער ווֹך גַּעֲנוּמָן צוֹ קַבְּלָה אוֹן רָאָס אוֹי גַּעוֹעַן
וַיַּן אַמְגַלִּיך. וּעַן ער וְאַלְט וּיְיטַעַר לערנען ש"ס אוֹן פֿוֹסְקִים אוֹן שַׁאֲלוֹת-
תְּשׁוּבָות, וַיַּאֲלַע נָאָנוֹת לערנען, וְאַלְט ער אָפְשָׁר גַּעוֹעַן דָּר עַזְּיְיטַעַר
וַיַּלְגַּעַר נָאָן, אַחֲר בְּרוּר.

ליידער, האָט ער ווֹך צוֹ פֿרִיה גַּעֲנוּמָן צוֹ קַבְּלָה. אוֹן אַיְאָר אַרְוּם הַאָב אַיך
בְּאַקְוּמָן פֿוֹן אִים אַ קְבָּלָה-סְפָר, וְאַס ער האָט פֿאָרָפָסֶט אוֹן גַּעֲרוֹקֶט
צוֹ וַיַּן דָּרְיְצַעַנְטָן יָאָר. אַיך הַאָב גַּעֲנוּמָן לעוֹן רֻעַם סְפָר אוֹן הַאָב נִישְׁתַּחַת-
פֿאָרְשְׁטָאָנָעָן קִין אַיְיָן וּוֹאָרט. פֿאָר מִיר אוֹי קַבְּלָה אַינְגַּאנְצָן פֿרָעָמֶר גַּעוֹעַן,
אוֹן רָאָס אוֹי גַּעוֹעַן אַ טִּיפְּשָׁ קְבָּלָה-סְפָר.

אוֹן סְעַמְּיאָטִיש, גְּרָאָגָעָר גַּוְבְּרָנִיע, אוֹן גַּעוֹעַן דָּרָמָאלָט אַ גְּבִיר
ר' דָּוָר דָּר עַר בְּרִיְיטָר. רֻעַם נָאָמָעַן "בְּרִיְיטָר" האָט ער בְּאַקְוּמָן צּוֹלִיב
וַיַּן בְּרִיְיטָר פֿרְוֹנָג. ער האָט גַּעֲלָעַט וַיַּאֲלַע פֿרִישָׁת. אִים האָט ווֹך פֿאָרָ-
וְאַלְט גַּעֲנוּמָן פֿאָר וַיַּן טְאַכְּטָעָר אַחֲנָן, אַן עַלְוי. פֿוֹן רֻעַם עַלְוי יְשָׁרָאֵלָן
הַאָט ער גַּעֲהָרָט, אוֹן ער האָט גַּעֲשִׁיקָּט אַ שְׁרָכָן צוֹ יְשָׁרָאֵלָם פֿאָטָעָר,
ר' יוֹל וּוַיְשָׁוָאָק, אַ אַיר אַ לְמָרָן אַן וְעוֹהָר אַן אַגְּנָעָמָעָנָר מְעַנְשׁ, אַן
ער ווֹל גַּעֲנוּמָן וַיַּן יְשָׁרָאֵלָן פֿאָר אַן אַיְרָעָם. ער נִיט פֿינְגְּטוּזָנָט רָוֶבֶל
נָרָן אַן צָעַן יָאָר קָעָסֶט.

ר' יוֹל האָט ווֹך נָאָכְנָעָפָרָעָנָט אַן דָּר שְׁיוֹרָן אוֹי גַּעֲשָׁלָאָסָן גַּעוֹאָרָן.
ר' דָּוָר דָּר עַר בְּרִיְיטָר האָט בְּאַשְׁטִימָט אַטָּאָן אוֹיָף צוֹ מַאֲכָן ר' הַנְּאָמִים, אוֹן
הַאָט פֿאָרְבָּעָן פֿוֹן נָאָנָץ לִיטָּע דָּי גַּרְעָסָט רְבָנִים אוֹן נָאָנוֹמָן צוֹ קַוְמָעָן אוֹיָף
ר' הַנְּאָמִים אוֹיָף זַיְנָע הַוְצָאָה. אַיצְטָהָט ער טְאַקָּע אַרְיוֹסָגָעוֹיָן
וַיַּן נָאָנָצָע בְּרִיְיטִקְיָה: ער האָט גַּעֲוָאָלָט, אוֹ אַלְעָרְבָנִים וְאַלְעָרְבָנִים, וְאַס
פֿאָר אַן אַיְרָעָם ער גַּעֲמָט.

אוֹיָף ר' הַנְּאָמִים זַיְנָעָן גַּעֲקוּמָן בָּא אַ פֿאָר מְנִינִים נְרוֹיְסָעָרְבָנִים, אוֹן
יְשָׁרָאֵל, דָּר עַר חַחָן, הַאָט גַּרְעָרָט מִיט ר' רְבָנִים פֿוֹן אַזְוִינָעָנָרְגָּרְבָּן פֿלְפָולִים,
אוֹ זַיְנָעָן עַרְשְׁטוּינָט גַּעֲוָאָלָט פֿוֹן וַיַּן נָאָנוֹנִישָׁן קָאָפָּ. זַיְנָעָן גַּעוֹעַן
אַבְּעָר גַּלְיְקִילָּה, וְאַס זַיְנָע אַיְיָן בְּאַשְׁעָרָט צוֹ הַעֲרָן פֿוֹן אַ פֿעָרְצָעְנִיאָרִין
אַנְגָּל אַאֲחַרְיָה. ר' הַנְּאָמִים זַיְנָעָן אַרְאָפָּ פֿרְשְׁטָלָר אַן צוֹ ר' דָּוָר
דָּעַם בְּרִיְיטָנָס שְׁמָחָה אוֹי קִין גְּלִיכָּן נִישְׁתַּחַת גַּעוֹעַן.

ר' פֿלָה אוֹי נָאָך אוֹיָף גַּעוֹעַן וְעוֹהָר יוֹנָן, אוֹיָף אַיְאָר פֿעָרְצָעָן,
הַאָט ר' דָּוָר גַּעֲבָעָט אַפְּלִינְגָּן ר' חַהְנוֹה אַיָּף צַוְּיָה יָאָר. אִים האָט
זַיְנָע גַּעֲוָאָלָט "אַרְיִינְכָּפָּן" דָּעַם נְרוֹיְסָן עַלְוי, אַבְּעָר אַיְצָט קָאָן ער שַׁיְזָן
וְאָרָטָן. פֿאָר וְעַכְעַן יָאָר האָט ער נִשְׁתַּחַת גַּעֲוָאָלָט חַהְנוֹה מַאֲכָן ר'
טְאַכְּטָעָר.

דערוויל האט זיך אונטערערוקט דער פולישער אויפשטיינר. אין סעמייטיטש זיינען אַריינגערטאָטן פֿאַלְאָקָן צו פֿאָרגעמען די שטאָט. באָל אין אַנגאנעkomען דאס רוסיש מיליטער, עס איז געווארן אַ שיסערי, אין וועלכער עס איז רערהרגעט געווארן דוד דער ברײַטער. זיין נאנע פֿאָר- מען מיט די אַלְעַ געשעפטן, וועלכע ער האט געהאט מיט די פריצים, זיינען פֿאָרְפֿאָלְן געווארן אין דעם אויפשטיינר. אַינְגַּאנְצָן אַיִן גַּע- פֿליַּוֹן באָ אַ דְּרֵיַּסְּגָּן טוֹיְוָנֶט רַוְּבָּל גַּעַלְתָּ. זיינען אַבְּעָר גַּעַוְּן אַ סְּךָּ קִינְרוּרָה, זיַּן אַן טַעַכְטָּר, וְאַס דָּאָס גַּעַלְתָּ האָט צוֹוְשָׁן זיַּן פֿאָרְאָרְפֿט פֿאָרטְּיִילָט וּרְעָרָן. די יּוֹרְשִׁים האָבָּן חֲנוֹנָה גַּעַמְאָכָּט די שׂוּעַסְטָרָה, גַּעַנְעָבָן פֿינְךָ טוֹיְוָנֶט רַוְּבָּל נְהָרָן, זְיוֹן אַחַן קָעֵסְטָן.

ישראל האט חֲנוֹנָה גַּעַהָאָט אַז אַיִן אַרְיִיסְטַּוּפָּאָרָן זְיוֹנְעָנָן אַיִן בִּילְסָק, אַז אַוְיֻוְרָנָעָ שְׁטָאָט, גְּרָאָדָנָעָרָ נַוְּבָּרְנָיָ, גַּעַפְּן זְיוֹן פֿעַטְּעָרָ רִי לִיְוָשָׁע זְוִישְׁנִיאָק, וְאַס אַיִן גַּעַוְּן אַנְכִּיר אַז אַנְרִיסְעָרָ לְמָרָן.

ער, יְשָׁרָאֵל, האט נָאָר נִישְׁתָּאָר נַעֲלָמָרְטָ פֿוֹן קִיּוֹן גַּעַשְׁעָפָט מַאֲכָן, אַז אָפְּלוּ נִישְׁתָּאָוּקְעָנְגָּעָבָן זְיוֹן גַּעַלְתָּ אַוְףָ צִינְוֹן. ער האט נָאָר גַּעַרְנוּגָּעָן אַנְרִיסְעָרָ דִּירָה, האט גַּעַבְּפִין דָּעָם רַוְּבָּל אַז גַּעַנְעָסָן. ער האט נָאָרְנִישְׁטָ נַעֲלָמָרְטָ, אַז דָּאָס גַּעַלְתָּ וּוּטָ דָּאָרָ סְּוֹפָּהָ פֿלְסְּוּנִיָּן.

דערוויל האט ער אַגְּנָעָהָבוֹן צו פֿירָן אַ שְׁטָאָט פֿוֹן אַ רְבִּי, צו אַיִם זְיוֹנְעָנָן גַּעַקְוָמָעָן לוּמְרִישָׁעָ וְגַעַנְעָלִיָּת הָעָרָן זְיוֹן תּוֹרָה, זְיוֹן שָׁאָרְפָּעָ פֿשְׁלָאָלָה, אַז ער אַיִן גַּעַוְּרָאָרָן פֿאָרְהַיְּלִינְטָ אַיִן שְׁטָאָט. אָפְּלוּ זְיוֹן פֿעַטְּעָרָ רִי לִיְוָשָׁע האָט אַיִם אוּיךְ גַּעַרְופָּן רְבִּי.

וְאַס אַטָּאָג — אַיִן ער אַלְעַ מַעַרְפָּסְטָ גַּעַוְּרָאָרָן פֿאָרָ אַנְאָוָן, פֿאָרָ אַ צְּרִיק אַז אַ בְּעַלְקְבָּלָה. ער האט אַנְטְּרָעָט אַ נִיעָם דָּרָךְ אַיִן קְפָּלה אַז אַז האָט גַּעַוְּאָלָט גְּרִינְזָן אַ יִשְׁכָּה אַוְףָ צוֹ לְעַרְנָעָן קְפָּלה. טָאָג אַז נָאָכָט אַיִן בָּאָ אַיִם גַּעַוְּן פֿוֹן דִּירָ שְׁטוּבָ מִיטָּ לְוּמְרִים, זְיוֹנְעָלִיָּת זְיוֹנְעָן.

„גַּעַשְׁטָאָגָן אַוְףָ רִי קָעֵפָ“ צו הָעָרָן זְיוֹן תּוֹרָה מִיטָּ זְיוֹן קְפָּלה. אַז גַּעַלְעָטָה האָט ער אַלְעַ פֿוֹן גְּרִיְּטָן רַוְּבָּל. דָּאָס וּוּבָּה האָט אָפְּלוּ אַנְ- גַּעַהָוּבָן צו דָּאָגָהָן, אַז גַּעַלְתָּ וּוּרְטָ אַלְעַ זְיוֹנְגָּנְעָר אַז וְאַס וּוּטָ זְיוֹן דָּרְעָנָהָר, אַבְּעָרָ ער אַז גַּעַוְּרָאָרָן אַ קְרָוָש אַז מִיטָּ אַז גַּעַוְּן שְׂוּעָר צו רִיְּרָן אַ וּוּאָרָט. ער האָט נָאָר פֿוֹן קִיּוֹן וְאַכְּבָּרְעָנָעָ וְאַכְּנָעָ נִישְׁטָ גַּעַוְּאָלָט רִיְּרָן, אַז אַמְּאָל פְּלָעָנָט זְיוֹנְעָן זְיוֹן זְיוֹן צִימָרָ.

ער אַז שְׁיוֹן גַּעַוְּרָאָרָן אַוְיִין אַרְיִינְגָּעָטָן אַז זְיוֹן קְפָּלה, אַז ער האָט אַגְּנָעָהָבוֹן טְרָאָנָן אַוְיִפְּן קָאָפָּ צְּוּעָלָחָ פֿאָרָ תְּפִילִין, פֿרִי יוֹצָא זְיוֹן לְכָל הָרוּות. ער האָט גַּעַמְאָכָּט קְלִיְּנָעָ הַפְּלִימְלָאָךְ אַז האָט אַרְיִיפְּטָ גַּעַרְוקָט אַלְעַ צְּוּעָלָחָ פֿאָרָ הַפְּלִין אַוְיִפְּן קָאָפָּ אַז אַוְיִין אַז ער גַּעַנְגָּעָן

איבערן נאם. און יונגע-לייט זייןען אים נאכגענאנגען און געהיט, און
מען זאל פון אים נישט לאכן.
אין שטאט, ווי געוואנט, איז ער געווארן זעהר פאָרהייליגט. מען האט
אנגעהויבן נײַן צו אים, צוּוּ ווי צוּ אַ רבִּי, בעטן זײַן ברכה, אַבעֶר אַועלְכַּן
האָט ער אַרְזִיסְגַּטְרִיבַּן און האָט נָאָרְנִישַׁט גַּעֲוָאַלְטַּן עַנְטְּפָעָן:
און פון טאג צו טאג איז פֿוֹסְטְּמַעְרַן גַּעֲוָאַרְן אַין קַעְשָׁעָן. צְוִילִיפַּרְדָּם
איַּצְּבַּע אַים אַזְּוּעַק אַ שְׁלַעַכְתַּן לְעֵבֶן מִטְּ רֻעָם וַיְיַהֵב בַּאֲלָר אַין שׁוֹן
נִישְׁט גַּעֲוָעָן מִטְּ וּזְאָס צַוּ לְעֵבֶן, אַן זַיְהַ אָטְטַּן זַיךְּרַן גַּעֲקָאנְטַּן צַוְּאָמְעָן-
ריַּיְּן מִטְּ אַים. ער האָט נָאָרְנִישַׁט גַּעֲוָאַלְטַּן הַעֲרָן פַּון אַועלְכַּע וְאַכְּן אַן,
און זַיְהַ אָטְטַּן אַגְּנָעָהוּבַּן שְׂטְּרִינְגְּנָר, האָט ער זַיְהַ אַגְּנָעָרוֹפַּן:
— חַזְופַּה!

און ער האָט גַּעֲשִׁיקְטַּן רַוְּפַּן רֻעָם רב צו שְׁרִיבַּן אַ נְטַן. דְּרָאַס וַיְיַבְּלַל
הָאָט גַּעֲוַיְינַט, אַן בָּאַס גַּעֲמַעַן רֻעָם נְטַן הָאָט זַיְהַ גַּעֲחַלְשָׁת. נָאָרְכַּעַם אַיְּזַן
זַיְהַ אַזְּוּקְגַּעְפְּאָרְן קִיְּן סְעַמְּאִיטִיטַּשְׁ צַוְּ אַרְיָעַ בְּרִידְרָעַר, אַן וּזְאָס אַיְּזַן מִטְּ אַיר
גַּעֲזָאָרַן, וַיְיַהֵב אַיךְ נִשְׁטַּח.
ישראל אַיְּזַן דָּרְעַנְאַךְ צְעַבְּרָאַקְּן גַּעֲוָאַרְן. ער האָט זַיךְּרַן גַּעֲקָאנְטַּן
אוֹסְקוּרְעַוזְעַן: קִיְּן רְבָנוֹת גַּעֲשַׁט, קִיְּן רְבִי גַּעֲשַׁט, קִיְּן סּוֹחַר גַּעֲשַׁט, קִיְּן
גַּעֲשַׁעְפְּטַן גַּעֲשַׁט, טַאַזְזַעַס דַּעַן?
און ער האָט אַגְּנָעָהוּבַּן אַרְיִינְפְּאָלַן אַיְּזַן אַ מְוֹרָה-שְׁחוֹרָה. פַּון אַ סְּרַ
קְלָעָרַן אַיְּזַן בָּאַס פְּאַרְבְּלִיבְּן, אַזְזַעַס וְעַט זַיךְּרַן גַּעֲנָהוּבַּן צַוְּ צְנוּרִיטַן
איַּן אַנוֹזְוּרְסִיטַּעַט, וְוַעַן אַ פְּרַאַפְּעַסְאָרְן, וּזְאָרוֹם בָּאַס אַיְּזַן דְּרָאַס אַ
קְלִיְּגִינְקִיְּט. אַיְּזַן אַיְּזַן מְאַכְּטַן ער דָּרָךְ אַלְעַ קלָאַסְן פַּון
אַ מְטַלְ-שְׁוֵיל.

ער האָט גַּעֲקוֹיפַּט אַ רְזִישְׁן וַעֲרַטְמַעְרַבְּוֹר, אַן בּוֹכְשַׁט עַבְלִיְּר אַיְּזַן
איַּן-חוֹרֶשׁ והָאָט ער שְׁוֹן גַּעֲקָאנְטַּן אַלְעַ רְזִישְׁן וַעֲרַטְמַעְרַבְּוֹר אַוְיַּחַדְיַּינְגַּן.
דרַעַר פְּעַטְמַעְרַבְּ זַיְהַר, רִיְּ לְיוֹשָׁעַ, הָאָט גַּעֲוָהָן, אַזְזַעַס יְיָהָרָה
גַּעֲנָמָעַן גַּעֲנָהוּבַּן אַיְּזַן אַיְּזַן דָּרָךְ, הָאָט ער טְעַלְגְּנָרְאַפְּרַט צַוְּ פְּאַטְמַעְרַבְּ.
דרַעַר פְּאַטְמַעְרַבְּ אַיְּזַן גַּעֲפְּרַלְכִּין דָּרָךְ, הָאָט ער טְעַלְגְּנָרְאַפְּרַט צַוְּ
צַעְטוּמָעַלְטַן, צַוְּ זַיךְּרַן לְבָלְלִין, אַזְוּקְגַּעְפְּרַט אַיְּזַן צַוְּ רְבִיְּן, רִיְּ לְיִבְעַלְעַ
איַּגְּנָהָר, אַן הָאָט אַיְּזַן גַּעֲמָאַכְּטַן פָּאָר אַ חַסְיָה. דָּרַעַר רְבִיְּן, רִיְּ לְיִבְעַלְעַ, הָאָט
זַיךְּרַן מִטְּ אַיְּזַן גַּעֲפְּרִיטַן, אַן יְיָהָרָה אַיְּזַן גַּעֲוָאַרְן אַ חַסְיָה.
אַיצְצַת הָאָט ער זַיךְּרַן אַיְּגְּבָרְגְּנָבָן אַיְּגְּנָאַנְצָן צַוְּ חַסְיָוָתַן, הָאָט פַּון דְּאַסְנִי
חַהְנוֹה גַּעֲהַעַט. דְּרָאַס וַיְיַהֵב הָאָט גַּעֲמָאַכְּטַן אַ קְרָאַס, מעַן הָאָט אַגְּנָעָהוּבַּן
לְעֵבֶן פְּשָׁוֹט, וּזְאָלַע אַירְגַּן, אַן אַזְזַעַס אַיְּזַן גַּעֲוָאַרְן פַּון אַ נְאָנוֹשִׁים אַינְגַּל
אַן אַיְּגְּפָאַכְּעַר אַיר.

קָאָפִיטֵל XVII

די ווַיְוַשְׁעַדְנִינוּ מֶלֶמְדִים. — ר' אֲפָרִים דָּרָר מֶלֶמְדָה. — זַיְגָעַ נִיְעַיְתִּים מַעֲשִׂיוֹת. — אַמְּגָלִינְגַּן מַלְפּוֹשִׁים. — דִּי אַרְוִיסְנְטִירִיבְּעָנָן רַבְנִים. — אַונְזָעָרְלְבָעָן צָם רַבְיַן.

פָּנוּ בִּינְוָשְׁלִיבְּפָן דָּרָם מֶלֶמְדָה, בָּאָ וּוּמְעָן אַיךְ בֵּין פְּמַעַט גַּעַשְׁתָּאָנָּנוּ אַוְיכְּ אַיְן אַרְטָם, בֵּין אַיךְ אַרְיַין צָו דָּרָר דָּרָם בְּלִינְרָן. עָרָ אַיְזָעָן גַּעַוְעָן בְּלִינְרָן אַוְיכְּ אַיְן אַוְיגְּ. רַאֲסָם אַיְזָעָן גַּעַוְעָן דָּרָר צְוִיְּתָעָרְרָן רַחְזָחָ פָּנוּ דָּרָר מִיטָּה רַי קָאָלְטָעָנָּעָם.

בָּאָ אִים הָאָבָּא אַיךְ גַּעַלְעָרְנָטָם דָּרָיְ וּמְנִים אַוְן גַּעַהָאָט אַגְּ נְרוֹיסְעַט פָּעוֹלוֹה אַוְן לְעָרְנָעָן. עָרָ אַיְזָעָן אַגְּ נְרוֹיסְעַר לְמָרָן אַוְן אַגְּ נְרוֹיסְעַר פָּעוֹלָ. זַיְזָעַן אַיְזָעָן גַּעַוְעָן "גַּרְוָנְטָאָוָונָעָ". אַוְן אַודָּר בֵּין אַרְיַיְסָם פָּנוּ אַיְזָעָט אַגְּ נְאָמָעָן פָּנוּ אַגְּ גַּוְטָן לְעָרְנָעָרְ. פָּנוּ אִים בֵּין אַיךְ אַרְיַין צָו מִין פָּעַטְעָרְ רַי אֲפָרִים, אַגְּ נְרוֹיסְעַר מַוְפָּלָגָן אַוְן אַחֲסָם אַוְן הָאָטָט גַּעַשְׁרְבִּין הַעֲבָרְעָאִישָׁן וּלְעָלָן גּוֹטָן.

עָרָ אַטָּט נִישְׁתָּאָט קִיְּן גַּלְקָ אַיְזָעָן גַּעַשְׁעַפְּטָן, הָאָטָט נִישְׁתָּאָט נְעַטְוִוִּינָט צָו רַי פְּרִיצִים, וּוַיְילָ עָרָ אַטָּט נִישְׁתָּאָט גַּעַקְאָנָט זַיְיָ חַנְפְּעָנָעָן אַוְן אַיְזָעָן, גַּעַפְּעָה, גַּעַוְעָן אַרְיִים. דָּרָר וּזְיַעַד אַהֲרֹןְלִיְּזָעָר הָאָטָט אַיְזָעָט גַּעַשְׁטִיצָט, אַכְּבָעָר וּאַסְּמָסָטָן פָּנוּ מַעַן זַיְקָ דָּרְעַלְעָבָן פָּנוּ אַגְּ מַעֲנְשָׁנָס נַאֲבָפָן? דָּרְעַצְּוֹ הָאָטָט עָרָ רַעַעַאָקְסָעָן טַעַכְטָעָר אַוְן הָאָטָט גַּעַמוֹת וּוּרְגָן, זַיְאַלְעָ קְבָעָנִים, אַגְּ מֶלֶמְדָה. עָרָ אַיְזָעָט גַּעַוְעָן פָּנוּ רַי בְּעַסְטָעָ מֶלֶמְדִים. מַוְרָהָאָבָּא גַּעַלְעָרְנָט בָּאָ אַיְסָ זַאְלְעָפִירָט אַוְן הָאָבָּא זַיְקָ גַּעַרְעָכָנָט פָּנוּ רַי בְּעַסְטָעָ אַוְן שְׁמָאָטָט.

בָּאָ אִים הָאָבָּא אַיךְ גַּעַלְעָרְנָט צְוַיְּיָ וּמְנִים רַי נְמָרָא "חַוְילָן" מִיטָּהוֹסְפָּה, מִיטָּה מְהַרְשָׁ"א אַוְן אַלְעָ סְפָרִישִׁים אַוְן אַוְיכְּ פּוֹסְקִים — מַגְּנָאָכְלָהָם מִיטָּן שְׁוֹתָהָדְמָקּוּבָּצָה.

פָּאָר דָּרָר גַּנְגְּצָעָר צִיְּטָ פָּנוּ מִין לְעָרְנָעָן אַיְזָעָה הָרְחִירִים, הָאָבָּא אַיךְ אַיְזָעָה נִשְׁתָּאָט אַזָּא הָנָהָה, זַיְיָ בָּאָמָ פָּעַטְעָרְ. עָרְשָׁתָנָם, הָאָטָט אַיְזָעָה עָרְגָעָץ נִשְׁתָּאָט אַזָּא הָנָהָה, זַיְיָ בָּאָמָ פָּעַטְעָרְ. עָרְשָׁתָנָם,

ער מיט אונז געלענדט פֿאַרְשְׁטָעֶנְרְַלִיךְ גַּמְרָא אָוֹן גַּעֲנְעָבָן אָוֹן גַּט צַו
פֿאַרְשְׁטִיְּן מִיט גַּעַלְאַסְנְקִים, מִיט וּוַיְכַע גַּטְעַ רֵיר, בַּעַת מִיר הַאֲבָן אָפְט
מַאֲלַ בְּשָׁם אָוֹפֵן נִישְׁתַּגְעַנְטַ פֿאַרְשְׁטִיְּן דַּעַם נְרוֹיסְן פְּלַפְּלוֹן אַיִן דַּי
שִׂיחָות אָוֹן הַאֲט אָוֹן נִישְׁתַּגְעַנְטַ בְּצָוְיוֹן קִין סִימָן פָּוֹן כְּעֵם. עָר הַאֲט זַיְךְ
גַּעַסְטְּאָרָעַט אָוֹן גַּעֲבָן צַו פֿאַרְשְׁטִיְּן דַּוְרְקַן קְלָאָרָעַ רֵיר, פֿאַרְגְּלִיכְיְּגַנְגַּעַן
אָוֹן מְשֻׁלִּים.

אוֹן עַס אַיְזָנְעַן וּוְאַגְּרָעָרְלִיךְ וִיס אוֹן אַגְּנְעָנְעָם צַו לְעַרְגָּעַן מִיט אִים.
אוֹן אוֹ מַעַן הַאֲט זַיְךְ גַּט אַגְּנְעָהָרְעוּוּט בָּאָמַר לְעַרְגָּעַן דַּי גַּמְרָא מִיט
דַּי פּוֹסְקִים, פְּלַעַנְטַ מִיר אַפְּרוֹהָעַן, אוֹן עָר הַאֲט מִיט אָוֹן פֿאַרְבְּרָאַכְט
אַיִן וּוְעַלְטְּזִאָכָן. עָר אַיְזָנְעַן וּוְעָהָר אָוֹן אַגְּנְעָלְיְּגַנְגַּעַן עָר אַיִן הַאֲט גַּעַהָעַט
אַיִן יְדִיעָה אַיִן חַכְמָה הַטְּבָע, עָר הַאֲט אוֹיְךְ אַמְּמָלַגְלָעַן אַגְּנְעָלַעַן אַגְּנְעָלַעַן
אַגְּנְעָלַעַן רְוִישָׁה פְּלַעַנְטַ אִים דַּאַס וּוֹיְבַּ, וּאַס אַיְזָנְעַן זַיְךְ זַיְךְ מְוחָל
זַיְךְ, זַיְךְ זַיְךְ אַגְּרָעַשְׁ אַגְּרָעַשְׁ אַגְּרָעַשְׁ.

עָר הַאֲט אַיְינְגְּטְּלִיךְ פֿאַר אִיר נַאֲר קִין מוֹרָא נִישְׁתַּגְעַנְטַ גַּעַהָעַט, נַאֲר עָר
הַאֲט מוֹרָא גַּעַהָעַט פֿאַר אִיר גַּא רִישְׁקִיְּטַ, אוֹן זַיְךְ דְּרָעוֹהָן בָּאָ
אִיר מַאן דַּי אַפְּרִים עַפְעַמְסַ אַזְּחַ, וּאַס אַיְזָנְעַן נִישְׁתַּגְעַנְטַ גַּעַהָעַט
פְּלַעַנְטַ זַיְךְ בְּאַלְרִ אַיְבְּעַרְדְּרַעְצִיְּלִן פֿאַר דָּרָר נַאֲגְצָעַר פֿאַמְּלִיעַ אָוֹן פֿאַר אַלְעַ
וּוְיְבָעַר. אָוֹן אַזְּוִי וּוְיְדַעְמָלַט אַיְזָנְעַן זַיְךְ גַּעַהָעַן אַיְזָנְעַן אַיְזָנְעַן
בָּוקְ, פְּלַעַנְטַ עָר זַיְךְ אַפְּהָאַלְטַן דְּרַעְפְּטָן.

אַבְּעָר זַיְדְּלִינְגְּ זַיְנְטַ צִיְּטַ, הַאֲט עָר גַּעַוְאָסְטַ אַסְטַ, אָוֹן אַט בָּאָמַר
אַפְּרוֹהָעַן פָּוֹן דָּרָר גַּמְרָא, פְּלַעַנְטַ עָר אָוֹן גַּעֲבָן צַו עַרְקָלָעַן פֿאַרְשִׁירְעָנַע
וּוִיסְנְשָׁאַפְּטָלִיכְעַ זַיְכְּן אָוֹן פְּלַעַנְטַ אָוֹן אַפְּטַ דְּרַעְצִיְּלִן מַעְשָׂוָה פָּוֹן דַּי
פֿאַרְצִיְּטִינְגְּ דָּרוֹתָה, נַאֲר אַלְעַ אַמְּתָהָעַ, רַעְאַלְעַ מַעְשָׂוָה.

גַּעַהָעַט הַאֲט עָר אַזְּמוֹנִינְצִין רַוְבָּל פָּוֹן פִּיר הַלְּמִידְרִים: צַוְּיַי הַאֲבָן
גַּעַמְּלָלַט צַוְּזַוְּאַנְצִיגְן רַוְבָּל אָוֹן פֿאַר מִיר מִיט יִשְׂרָאֵלְן פּוֹפְצִיגְן רַוְבָּל.
גַּעַוְיִינְגְּלִיךְ, אַיְזָנְעַן עָר גַּעַבְעַר גַּעַוְעַן אַגְּרָיְּסְעַר אַרְיְמָטַן אָוֹן עָר פְּלַעַנְטַ
זַיְךְ פֿאַר אָוֹן קְלָאָנַן אַוְיָף דַּעַם הַיְּגִינְטִין יִקְרָוָה אָוֹן דְּרַעְמָאַנְעַן מִיט
הַהְפָּעָלוֹת זַיְנְעַ אַיְנְגָלְשָׁע יִאָרָן, בַּעַת עָסְטַ הַאֲט גַּעַקְאָסְטַ זַעַקְסַ אַקְסַ — אַקְסַ גַּרְאַשְׁן
אַקְסַ, דַּרְיַי רַוְבָּל אַיְמָה, אַכְצָעַן גַּרְאַשְׁן אַגְּנָנָן, זַעַקְסַ — אַקְסַ גַּרְאַשְׁן
אַגְּנָנָן, אַגְּנָנָן — פִּינְפִּינְסַ אַיְיָרַ, זַעַקְסַ גַּרְאַשְׁן אַגְּנָנָן פָּוֹנְטַ פּוֹטְעַר אָוֹן צַוְּיַי
גַּעַהָעַט אַטְאַפְּ מִילְּךְ... דְּרַעְמָלַט הַאֲט זַיְךְ יִעְרָעַר אִיר, וּאַס הַאֲט נַאֲר
גַּעַהָעַט אַטְאַפְּ קַאַפְּיקָעַס, גַּעַמְּאַכְּט זַיְךְ אַגְּלִין. בְּרוּזְעַלְעַ פָּוֹן בְּרַאַגְּפָן
מִיט עַטְלִיכְעַ בְּהַמּוֹת אַוְיָף בְּרִיעַ, אָוֹן עַס אַיְזָנְעַן מִילְּךְ קַאַטְשַׁ
צַוְּ פֿאַרְן זַיְךְ.

און מלפושים זיינען אמאָל געווען פון אַזעלכע שטארקע שטאָפֿן, אוֹ אַ מלפוש אוֹז אַיבערגענאנגען בירושאַה אוֹיף קינרס-קינדרער. עס אוֹ געווען אַ סָּאָרֶט, זָאָס הָאָט וְהִיאִיסָּן רְעֵנֶן-קָאָמָּג עַט, אוֹז דָּאָס געווען שטארק הוֹי שטָּאָל, אוֹן נְרָאָב אוֹן הָאָרֶט, כְּמַעַט וְיַי אַ בְּלָעַר. אוֹ מַעַן אוֹז גַּעֲנָאָנָּעָן אַין אַ רְעַנְדָּקָאָמָּגָעָטָעָן קָאָפָּאָטָעָ אַרְעָר אַוְיְבָּרְדְּ-מְלָבָּשׂ, הָאָט גַּעֲנָאָקָט יְעַרְעָר קְנִיְּשָׁתָּ פָּוּן אִים, אוֹן פָּאָר אַ מַיְיל הָאָט מַעַן גַּעֲהָרָט, אוֹ אַ מעַנְשׂ גַּיְיט.

דרער רְעַנְדָּקָאָמָּגָעָט אַין געווען פָּוּן פָּאָרְשִׁידְרָעָנָּעָ קָאָלִירָן אוֹן פָּאָרְ שִׁידְרָעָנָּעָ פְּרִיזְוֹן; דָּאָס בְּיִלְגְּסָטָעָ אַין גַּעֲחָנָעָ פָּאָרְצִיְּטָנָּס וְעַכְצִינָּג קָאָפְּיִיקָּעָס אַן אַיִּל, דִּי שְׁטָּאָרְקִיסָּט אַין געווען דִּי אַיְגְּעָנָעָ; קִיְּזָן מַעַשָּׂ הָאָט נִישְׁתָּ עַקְאָנָט צֻּעְרִיסָן דַּעַם מלפוש. אָפְּשָׁר אַין אַ פְּוֹצִינָּג יָאָר אַרוּם אוֹז דָּאָס עַטְחָאָס קָאָלָעָ גַּעֲוָאָרָן, אַפְּנָעְקָרָאָכָן, הָאָט דָּאָס גַּעֲרָשָׁתָּ אַ זָּוָן, אוֹן עַס אַיְיָוּן אַ וְחוֹס צֹ טְרָאָגָן אַן אַפְּנָעְבָּלָאָקְרָוּטָעָ קָאָפָּאָטָעָ, אַלְסָן וְכָרְ פָּנָם גַּעֲשְׁטָּאָרְבָּעָנָעָם. דָּרְעָנָאָה, אַין אַ עַטְלִיכָּעָ צְעָנְרָלִינָּג יָאָר אַרוּם, אוֹז דָּאָס שְׁוִין גַּעֲוָאָרָן שְׁטָּאָרָק אַפְּנָעְקָרָאָכָן, הָאָט מַעַן דָּאָס שְׁוִין צְגָעָנוֹצָט צֹ וְאַכְּדָרִינָעָ אַרְבָּעָטָן אַן צֹ שְׁלָעָכָטָעָ וְעַטָּעָרָן. אַפְּעָר צְעָרִיסָן אַן צְעָהָאָקָט אוֹז דָּאָס קִיְּנָמָּאָל נִשְׁתָּ גַּעֲוָאָרָן:

אַיך גַּעֲרִינָק נָאָךְ דִּי רְעַנְדָּקָאָמָּגָעָטָעָן קָאָפָּאָטָעָ, זָאָס דִּי עַלְטָעָרָעָ אַירָן הָאָבָן גַּעֲרָאָגָן. אַיך אַלְיָין הָאָפָּה גַּעֲרָאָגָן אַן רְעַנְדָּקָאָמָּגָעָטָעָן קָאָפָּאָטָעָ, בְּعַחַד בֵּין אַלְטָן גַּעֲוָעָן אַ יָאָר אַכְּטָה. מַעַן הָאָט עַס מִיר אַיבָּרְגָּעָנָיִיט פָּוּן דַּעַם וְזִידָנָס אַ קָּאָפָּאָטָעָ, זָאָס עַר הָאָט דָּאָס אוֹיך גַּעֲרָשָׁתָּ פָּוּן וַיַּן פָּאָטָעָר.

אוֹיך אוֹז גַּעֲוָעָן אַ שְׁטָּאָף סְמִינָן נָאָמָעָן "לְאָסְטָה". הַיְינָט רַוְפָּט מַעַן עַס "הַאַלְבְּדָלָאָסְטָה", אַפְּעָר דָּרְעָר הַיְינָטְנִיגָּר אוֹז נָאָר נִשְׁתָּ עַלְלִיךְ צֹ יְעָנָעָם. לְאָסְטָה הָאָבָן שְׁוִין גַּעֲרָאָגָן נְבִירְיָשׁ מַאֲנָסְלִיָּת. דָּאָס זַיְינָעָן דִּי שְׁטָּאָפָּן פָּאָר מַאֲנְסְבָּלָעָן: פִּיר מִינִים רְעַנְדָּקָאָמָּגָעָט, צְוִיִּים מִינִים לְאָסְטָה, דָּרְיָי מִינִים סָאָמָעָט, פִּיר מִינִים אַטְלָעָס אַן עַטְלִיכָּעָ מִינִים וַיְרָנָס.

דִּי וְוַיְיָבָעָר הָאָבָן גַּעֲרָאָגָן צִיְּזָן צֹ וַיְפָן, אַכְּטָה קָאָפְּיִיקָּעָס אַן אַיִּל אַן וּאָל אַמְּהָעָכָסְטָן — דְּרִיְיסָגָן קָאָפְּיִיקָּעָס אַן אַיִּל. וּאָל הָאָבָן שְׁוִין גַּעֲרָאָגָן דִּי רַיְיכָרָעָ.

פָּוּן פּוֹטָעָרוֹוָאָרָגָן הָאָט מַעַן גַּעֲרָאָגָן דִּי טְיִיעָרְסָטָעָ פְּיוּעָם, פִּי, שְׁוַרְקָעָס אַונְ אַבָּפָעָר. דִּי וְוַיְיָבָעָר הָאָבָן גַּעֲרָאָגָן פִּיקָּס, סִיבָּל אַונְ מַאֲרָדָרָעָר. דִּי צִוְּרָוָגָן אוֹז בָּאַשְׁטָּאָגָן בְּלוֹיוֹן פָּוּן פְּעָרָל. כְּמַעַט דִּי גַּעֲמִינְסָטָעָ הָאָבָן גַּעֲרָאָגָן פְּעָרָל אוֹיפָן הָאָלָוָן פָּאָר אַ וְאַסְעָרָעָ דְּרִיְיסָגָן רַוְבָּל. גַּעֲרָאָגָן

האָט מען אויך פינגעלאָך און אַ גאלדענע בראַשׁקע אָזוי גרויס,
ווי אַ רופֶל, אַגנְעַטָּן אויפֶן האָל.

מיין פֿעַטְעַר, דער רַבִּי, פֿלעַנט אָזוי רַעֲצִילְן מְעַשְׁיוֹת פֿוֹן אַגְוּרַעַ
נאָונִים, אַבעָר נִישְׁתְּ קִין גּוֹמָאָה אָז נִישְׁתְּ קִין אַומְנָצִירְלִיבָעַ זַאֲכָן,
נַאֲרַ אַלְּצַעַדְעַת מְעַשְׁיוֹת פֿאַקְטִישׁעַ, קְלָאָרָעַ אָזַן נַאֲטִירְלִיכָעַ. עַר האָט גּוֹאוֹסְטַ
וּוֹפִילַ שְׂכִירָהּ הַאָפָן גּוֹנוֹמָעַן אַמְּאַלְיָגָעַ רַבְּנִים אָזַן דַּי גּוֹרְשָׁעַ גּוֹאָנִים.
רַאֲסַ אָזַן גּוֹעוֹזָעַן עַפְעַס בַּיְ אַכְּזָבָן גּוֹאָשָׁן אַזְאָרַךְ. אָזַי פֿילַ פֿלעַנט גּוֹעַמָּן
אַ מִינְסְקָעַרְ רַבְּ אָזַן אָזַיְ דַּעַר וּוּלְנָעַר גּוֹאָוָן, אָזַן אָזַן מַעַן האָט גּוֹהַעַכְרַטַּ
רַעַם רַבְּסַ שְׂכִירָהּ, אָזַי עַס גּוֹעוֹזָעַן צָעַן גּוֹאָשָׁן אַוְיףַּ דַּעַר וּזְאָרַךְ.

אויך האָט עַר דַּעְצִילַטַּ, וּיְ דַּי פֿרְנְסִירְחָרְשִׁים הַאָפָן גּוֹעוֹלְטִינְגַּט אַוְיףַּ
דַּי רַבְּנִים, אָזַן עַס פֿלעַנט טַרְעַפְּן, אָזַן מַעַן האָט דַּעַם גּוֹעַסְטַן גּוֹאָוָן
אַרְיוֹסְגּוֹטְרִיבְּן פֿוֹן אַ שְׁטָאָטַעַט, וּזְאָוָר עַר אָזַי גּוֹעוֹזָעַן דַּיְ רַעְלְפְּרַעְרַעַ, דַּי
קְלִיְינְגִּיקִיַּט. פֿשְׁוֹט דַּעַר פֿרְנְסִירְחָרְשִׁים הַאָט גּוֹרְפַּעַן דַּיְ רַעְלְפְּרַעְרַעַ, דַּי
פֿנִידְהָעֵיר אָזַן פֿאַרְגְּנְעַלְעַטְטַ באַשְׁטְרָאָפְּן דַּעַם רַבְּ. אַמְּאַלְיָגָעַ מַעַן גּוֹפְּסְקָעַטַּ
אָזַן מַעַן דַּאֲרָף אִים אַרְיוֹסְטְּרִיבְּיַבְּ, אָזַן מַעַן האָט אִים אַרְיוֹסְטְּרִיבְּ גּוֹעַטְרִיבְּ.
איַן מִינְסְקַעַרְ, צָום בִּישְׁפִּילַ, האָט מַעַן אַרְיוֹסְגּוֹטְרִיבְּן דַּעַם שָׁאנְטָאֵירַהַ.
עַר אָזַי גּוֹעוֹזָעַן פֿמְעַט דַּעַר גּוֹעַסְטַעַר גּוֹאָוָן באַיְרַן נַאֲךְ דַּעַם וּוּלְנָעַר גּוֹאָוָן.
מַעַן האָט אִים אַרְיוֹסְגּוֹטְרִיבְּן וּמוֹעָרַ, פֿרְיַטְאָגַן צְוּעַלְפַּט אַזְיְגָעַר, מִיטַּטְ גּוֹרִיסַ
שְׁאָנָר. דַּהְיָינוּ, מַעַן האָט אַיְינְגְּנְעַשְׁפָּאָנְטַ אַ פֿאָר אַקְסָן איַן אַ זַּוְאָנָן אָזַן
מַעַן האָט אִים אָזַי אַרְיוֹסְגּוֹטְרִיבְּן פֿוֹן שְׁטָאָטַעַט. דַּעְצִילַט דַּעַר פֿעַטְעַר, אָזַן
אַיְרָעַנְעַ אָזַי אַרְיוֹסְגּוֹטְרִיבְּן אַונְטְּרָעַן שְׁטָאָטַעַט, צָום רַבְּ, אָזַן אִים גּוֹפְּרָאָכְטַ
רְרִיְיַ חְלוֹת אַוְיףַּ שְׁבַּתְּ. האָט עַר וּיְ גּוֹפְּרָעַגְּטַ, צִי אַירְ מאָן וּוֹיָסַ פֿוֹן דַּי
חְלוֹת, זַאֲגַט זַיְ:

— נַיְן.

זַאֲגַט עַר:

— טַאֲר אַיךְ נִשְׁתְּ גּוֹעַמָּן.

מַעַן האָט אִים דַּעְרוֹוַיְלַ צְוּגַעַפְּרַט צַו אַ אוּרִישָׁר קְרֻעַטְשְׁמַעַ; דַּעַר
אַרְיוֹסְגּוֹטְרִיבְּנָעַר רַבְּ הַאָט נִשְׁתְּ גּוֹזְאָלַטַּ, אָזַן דַּעַר יְשֻׁוְבָנִיקַ זַאֲלַ זַוִּיסְן,
אָזַן דַּעַר אִיזְמְנְסְקָעַרְ רַבְּ. דַּי עַנְעַרְנִישָׁע אַירְעַנְעַ אַבעָר אָזַן גּוֹלְאָפְּן צְדָפְסַ
אַיְן דַּאֲרָף אַרְיַין אָזַן אַגְּנָעָאָגְּטַ, אָזַן דַּאֲסַ אָזַי אַגְּנוּרַרְ רַבְּ, דַּעַר נְרוּסְעַר
גּוֹאָוָן, אָזַן דַּעַר פֿרְנְסִירְחָרְשִׁן, יְמַחְ שְׁמַיְ, הַאָט אִים אַרְיוֹסְגּוֹטְרִיבְּן.
אַיְן בְּרִיסְקַ האָט מַעַן אַרְיוֹסְגּוֹטְרִיבְּן דַּעַם גּוֹאָוָן, וּזְאָסַ האָט גּוֹמְאָכְטַ
אַוְיףַּ שְׁ"ס דַּעַם גּוֹרִיסַ פֿרְוֹשַׁ, מִיטַּן נַאֲמָעַן דַּעַר בְּ"חַ. עַר אָזַי גּוֹעוֹזָעַן
דַּאֲרָטַ רַבְּ. אָזַי גּוֹעוֹזָעַן אַיְגְּנָטְלַ אַ מְעַשְׁהָ. שְׁבַּתְּ צַו נַאֲכָטַסְ וּוֹיָסַ גּוֹעַסְטַ

רער פרנס-חוּרֶש מיט רֵי פְּנִיהָעֵיר אַין קָהָל-שָׁטוֹב אוֹיף אַן אַסְפָּה, אוֵי
אוֹיסְגַּעַנְגַּעַנְעַן דָּאֵס לִיכְטַ צְוֹעַלְפַּ אֲוַינְגָּר בָּאנְאַכְּטַ, אָוָן מַעַן הָאָט נִישְׁטַ
גַּעַקְאַנְטַ קְרִינְגַּן קִיּוֹן פִּיעַר אַין נַאנְצַ בְּרִיסְקַ, מַעַן אַיּוֹ שְׂוִין אָוּמְעַטְּ
גַּעַשְׁלָאָפַןַ, הָאָט רַעַר פְּרַנְס-חוּרֶש גַּעַזְאַנְטַ דֵּי שְׁמַשִּׁים, מַעַן וְאֵל נַיְן צָוָם רַבְּ
אוֹן דָּאָרָט אַנְצִינְרַן אֵל לִיכְטַ אַין לְאַמְתָּעַרְנַע אַין בְּרִיְגַּעַנְעַן, זַיְגַּעַנְעַן זַיְגַּעַנְעַן
צָוָם רַבְּ. אַבְּעָר וְזַיְגַּעַנְעַרְעַטְּ זַיְגַּעַנְעַן זַיְגַּעַנְעַן זַיְגַּעַנְעַן זַיְגַּעַנְעַן
גַּעַזְאָפַןַ פְּנִסְטָעַרְ. עַר אַיּוֹ שְׂוִין אַיּוֹר גַּעַשְׁלָאָפַןַ. הַאָבָן זַיְגַּעַנְעַן זַיְגַּעַנְעַן
מַעַשָּׁה אַיּוֹף רַעַר אַסְפָּה, אַיּוֹ גַּעַבְלִיבַּן בְּאַסְפָּה פְּרַנְס-חוּרֶש מִיטַּ רֵי פְּנִיהָעֵיר,
אוּ אֵרַבְּ קָאָן צְוֹעַלְפַּ אֲוַינְגָּר בָּאנְאַכְּטַ שְׁלָאָפַןַ, דָּאָרָף מַעַן אִים אַרְוִיסְ-
טְרִיְבַּגְּ, אוּן מַעַן הָאָט אִים אַרְוִיסְגַּעַטְרִיבְפַּן פָּנוּ בְּרִיסְקַ.

קַאֲפִיטֵל XVIII

סִין 'רְבִי ר' יְצָחָק־אָשֶׁר. — אָנוֹזָר 'לְעָרְנָעָן'. — מִין עֲרַשְׁתָּעַ רְעוֹפָלְוָצְיעַ. — עַס
וּאֱקֶסֶט מִין נָפְמָעַן אָן שְׂטָףָט. — דָעַר פִּינָּאָל.

געוווען אָין קַאֲמָעַנִּיךְ אַ צְרָהְרִינְגָּר חַסִּיר, אַ קְבִּצָּן אָון אַ מְוֹרָאְדִינְגָּר
פְּרוֹמָאָק. טָוָן הַאָט עַר נָאָרְנִישְׁתָּעַ גַּעַטָּאָן. הַאָט אִים דָּאָס וּוַיְיב נִישְׁתָּאַט
גַּעַלְאָוָט לְעַפְּנָן, עַר וְאַל וּוּרָן, וְאַס אַלְעַעַשׂ שְׁלִימְמוֹלְנִיקָּעַס וּוּרָן — אַ
מְלָמָּד. אָון אָזָוּ עַר הַאָט עַס דְּרַעְצִיְּלָט מִין טָאָטָן, אָזָוּ יְצָחָק־אָשֶׁר קָאָן זַיְן חַזְקָלָעָן אַ
אַיְינְגַּעַפְּאָלָן אָין קַאֲפָ אַצְּרִין, אָזָוּ יְצָחָק־אָשֶׁר קָאָן זַיְן חַזְקָלָעָן אַ
גַּוְטוּעָר מְלָמָּד. צַי חַזְקָלָ וּוּטָם וְיַךְ פָּאָ אִים עַפְּעָם אַוְיסְלָעְרָנָעָן, אָזָוּ אַ
סְפָּק, אַבְּעָר דְּרַעְפָּאָר וּוּטָם חַזְקָלָ בָּאָ אִים וּוּרָן אַ גְּרוּסְעָר חַסִּיר, וְיַילָּ
אִיךְ, כָּאָטָש אִיךְ בֵּין גַּעַוְועָן אַין הַאָרְצָן אַ חַסִּיר, הַאָט אִיךְ דָּאָךְ לִיב גַּעַהָאָט
עַולְמָ הַהָּה, וְיַדְעָר טָאָטָע פְּלָעָנָט וְאָנָן. אִיךְ פְּלָעָן וְזָר שְׁטָעְנְדָרָגָן גַּעַפְּנִינָעָן
בָּאָם וּיְדָן, וְאוּ אִיךְ הַאָב אַפְּטָעָר גַּעַנְעָסָן שְׁבָח אָון יוֹסְדָּוָב. אָזָוּ הַאָב
אִיךְ שְׁוִין אָוָרָק גַּעַרְאָוָנָט מִיטָּן וּיְדָן בָּאָם פְּעַטָּעָר מְרַכְּבִּילְבָּן, אָון צָעָן
אַזְיָינָר וּזְיָינָן מִיר שְׁוִין גַּעַוְועָן אַפְּגָנְעָרָוָנָט.

בָּאָם וּיְדָן הַאָט נִשְׁתָּאַט לְאָנָגָן גַּעַרְיוּרָט דָּאָס עַסָּן, אָון אַרְוָם צְוּוּלָּה
אַזְיָינָר אִיךְ דָעַר טָאָטָע גַּעַקְוּמָעָן אַחֲיִים פָּוָן שְׁטִיבָל, בֵּין אִיךְ וּוּרְעָר
גַּעַגְאָנְגָּנָעָן אַחֲיִים עַסָּן. וְאוּ עַס אִיךְ מִיר גַּעַוְועָן בְּעַסְעָר, דָּאָרָט בֵּין אִיךְ
גַּעַוְועָן. דְּרַעְפָּאָר הַאָט מִיךְ דָעַר טָאָטָע שְׁטָעְנְדָרָגָן גַּעַרְוָמָן "בָּעֵל עַולְסָד
הַזְּהָנִיק", אָון עַר הַאָט חַרְתָּה גַּעַהָאָט, וְאַס עַר הַאָט מִיךְ אַפְּגָנְעָנְגָּפָן
לְעַרְגָּנָעָן צָוָם פְּעַטָּעָר ר' אָפְרִים, וְאַס אִיךְ גַּעַוְועָן אַ מְהֻנָּה, אָון נַאָךְ אַ
פִּילְאָזְוָאָף, וְיַי מַעַן הַאָט אִים גַּעַרְהָאָלָטָן. אִיךְ עַר דָאָךְ אַזְוָאָי אַ פָּאָרָד
בָּאַרְגָּנָעָן אַפְּיקָוָרָס. אִיךְ הַאָט עַר אַיְינְגַּעַוָּה, אִיךְ הַאָב אַגְּנָהְיוֹבָן
צַו פִּילְזּוּ וּוּסָן, עַפְּעָם וּוּסָס אִיךְ שְׁוִין פָּוָן וּוּלְטְזִיאָקָן; אָון דָעַר טָאָטָע
הַאָט שְׁטָאָרָק מְוֹרָא גַּעַהָאָט, אִיךְ וְאַל נִשְׁתָּאַט וּוּרָן, חַלְילָה, בָּאָם פְּעַטָּעָר
אַן אַפְּיקָוָרָס.

ער וויאט מיר געוויס אַפְּגָנָנוּמָן פֿון פֿעַטֶּר, ער האָט אַפְּגָר מָרוֹא גַּעֲהָאָט
פֿאָר זַיִן טָאָטָן אַהֲרֹן-לִיּוּרָן. אָן אָזְוֵי האָט ער גַּעֲוָוָכְטָן עַפְּעָס אַ גַּעֲלָעָגָן-
הַיִּיט, אָזְ ער וְאָל מִיר קָאנָגָן אַפְּגָנָנוּמָן פֿון חָוָר, אָן דָּעָר זַיִדָּע
וְאָל נִישְׁתָּחָבָן דָּאָבָן.

נָאָר אָזְ ער האָט זַיִן אַונְטָעָרְגָּרְקָט יְצָהָקָ-אָשָׁר, האָט ער שַׂוִּין אַיִן אַלְעָ
גַּעֲלָעָנָהָיִתְן פֿאָרְגָּעָסָן, אָן ער אָזְיָן נָאָר גַּעֲוָוָעָן אַנְטָצִיקָטָן
בְּאָל דָּעָם מְלָמָּר וְוּלְ אַיְךְ עַרְשָׁת וְוּרָן אַ רְעַכְטָעָר חָוָר. אָן צָרָ
וְאָמָּעָן מִיטָּ נָאָר אַיְרָן אַ חְסִיר האָט ער גַּעֲוָוָמָן יְצָהָקָ-אָשָׁרָן פֿאָרָ
אַ מְלָמָּר. פֿאָר צָוִיְּ אַינְגָּלְאָרָן: פֿאָר מִיר אָן פֿאָר מְרָדְכִּי שְׁמוֹאָלְ-שְׁלוּמָם
הָאָט מַעַן אִים בְּאַשְׁטִימָטָן פֿוֹפְּצָגָן רְוָבָל אַ זָּמָן. אָן לְעַרְנָעָן וְאָל ער אַיִן
רָעָם גַּגְעָנָן טָאָג, נִשְׁתָּחָבָן קִיְּזָן פֿרוֹשָׁן אָן נִשְׁתָּחָבָן קִיְּזָן יְשִׁיבָה-פְּחוֹרָן, עַס אַיִן
שְׁטִיל, וְוּטָם מַעַן קָאנָגָן הָאָבָן אַ פֿעַולָּה.

דָּעָם אַיְגָּעָנָעָם בְּרוּדָרָן וְיוֹנָעָם, מִיְּן חָבָר יִשְׂרָאֵלָן, הָאָט דָּעָר טָאָטָע
נִשְׁתָּחָבָן אַפְּגָנָנוּמָן פֿון אַפְּרִיםָעָן.

אוֹיְף מָאָרָגָן, נָאָר סְוּפּוֹתָן, אַזְיָנָעָר נִיְּן אַיִן דָּרְפָּרְהִיָּה, בֵּין אַיִן גַּעֲקָוָמָן
אַיִן רָיְ הָעַרְשָׁלָעָם שְׁטִיבָל לְעַרְנָעָן מִיְּן נִיעָם מְלָמָּר: דָּאָס אַיִן גַּעֲוָוָעָן
רִי צִיְּטָן, וְוּן מַעַן נִשְׁתָּחָבָן אַיִן אַלְעָחָרִים.

דָּעָר רְבִי אַיִן נָאָר נִשְׁתָּחָבָן גַּעֲוָוָעָן, אָן אַיִן מִיטָּן חָבָר הָאָבָן גַּעֲחוֹאָרטָן.
אַזְיָנָעָר עַלְפָ אַיִן ער גַּעֲקָוָמָן פֿון מְקוֹה אָן גַּעֲוָוָמָן דָּאָוָעָן, טְוָפְּרָגָן
מִיטָּ דִּי פִּס אַוְבָּעָר דָּעָר פְּאָרְלָאָגָן אָן קָלָאָפְּרָגָן מִיטָּ דִּי הָעָנָט אָן וְאָנָט,
וְיִזְׁיָּנָעָר אַיִן גַּעֲוָוָעָן אַיִן רְאָוָעָן. אַזְיָיְהָאָט ער אַ גַּגְעָנָעָט שָׁעה צְעוֹצָעָט
רִי זַיִן שְׁטִינָעָר אַיִן גַּעֲוָוָעָן אַיִן רְאָוָעָן. דָּעָם נָאָרָגָן שְׁרִיעָנָרָיָן, אָן נָאָכָרָעָם,
אָרוֹם הָאָלָב אַיִינָן, הָאָט ער גַּעֲוָוָמָן לְעַרְנָעָן מִיטָּ אָנוֹן דִּי מְסֻכָּתָא
קְדוּשָׁן. עַסְן פְּרִישְׁטִיקָן עַסְטָט ער נִשְׁתָּחָבָן, וְוּילְ פְּאָרְטָט אַגְּעָסָט ער עַרְשָׁט
רִי וְוּטָם שְׁעָרָעָ.

מִיר הָאָבָן אַגְּנָהָוּבָן לְעַרְנָעָן דִּי גָּמָרָא, וְאָס אַיִן אָנוֹן גַּעֲוָוָעָן בְּאַקָּאנָט
נָאָר פֿון פְּרִיהָעָר. מִיר לְעַרְנָעָן אַפְּ אַ גַּגְעָנָעָט בְּלָאָט גָּמָרָא, אָן ער קוּקָט
וְיִזְׁיָּוּ פֿאָר זַיִן — צִי ער הָעָרָט, צִי ער טְרָאָכָט עַפְּעָס פֿאָר זַיִן, וְוִיְּסָט
מִיר נִשְׁתָּחָבָן.

אָזְ מִיר הָאָבָן זַיִן שַׂוִּין גַּעֲוָוָמָן צָום תּוֹסְפָּות, אַיִן ער שַׂוִּין נִשְׁתָּחָבָן אַזְוֵי
נִיְּטָאָל גַּעֲוָסָן אָן הָאָט אַלְיָיְן אַרְיִינָגָעָקָוָקָט אַיִן דִּי קְלִינָעָן אַוְתִּוְתְּלָאָרָן.
דָּעָר הוֹסְפָּה אַיִן אָנוֹן אַוְרָן גַּעֲוָוָעָן בְּאַקָּאנָט, אָן ער, אַרְיִינָקָוָנָרָג אַיִן
אִים, הָאָט גַּעֲשָׁעָפָט שְׁעָטָפָט פֿאָר זַיִן אָן הָאָט אִים, קָעָנָטָן, נִישְׁתָּחָבָן זַיִן
פְּאָרְשָׁטָאָגָן. וְצִטְמָ ער אַזְוֵי אַונְטָעָרְגָּרְקָט מִיטָּ בִּירָעָה הָעָנָט זַיִן קְלִיְּזָן
קְעָפָעָלָעָמָן מִיטָּ שְׁמָאָלִישָׁטָקָן שְׁטָעָרְגָּרָל אָן שְׁעָפְטָשָׁעָט פֿאָר זַיִן דָּעָם

הוספות. אבער מיר פילן, או ער פארשטייט נישט, און ער קלערט אלֶז, אונ רעדרט נאך אמאָל איבער פֿאַר זיך, און קלערט אַ האַלבּע שעה, ביז עס ווערט אונז נמאָס און מאָס צו זיצן, זאנַן מיר:
— רבִי, מיר וועלן אייך זאנַן דעם הַסְּפּוֹת, עס אייז זעהָר אַ גַּרְנְּגַנְּגָר הַסְּפּוֹת.

טוט ערד געשריין:

— בא איז איז אלע גראנג, בא מיר אבער איז אלע שוער!
אוון קלערטן וויטער.

האבן מיר זיר רערויל ארייסנערוקט און אוזע肯געאנגען אין גורייסן בית-המרדרש.

אין פיה-המריש האבן מיר זיך פֿאָרְעֶרֶת מיט די בחורימ, און און
מיר האבן א קוק געטאן אויפֿן זייןער, האבן מיר געוועהן, אוועס איז
שווין אוועק א שעה צייט.

כאטש מיר האבן פאר דעם שלטמוול, דעם רב', באמת קיין מורה נישט געהאט, נאר פרי ער זאל נישט דערצ'ילן דעם טאטן, און מיר גניין אוועק פון מיטן לערגען און ביהה-מרש, האבן מיר זיך דאך צונגעאיילט און אוועק אין שטיפל לערגען.

מִיר קומען אַרְיָין אֵין שְׁטָבֶל, וְעוֹהָעַן מִיר, וְוי עֲרַזְעַט נָאָר אַלְיאָן
אנַגְנָעַשְׁפָּאָרָט דָּאָס קְלִינְעַן קָעָפֶל אַוְיפַּת וַיְנַעַן בִּירוּעַ העַנְתַּן אָנוֹ אַיְזְבָּרְפָּאָרָט
טרָאָכְט. וַיְנַעַן מִיר אַוְעַקְנָעַנְאַנְגָּעַן אַהֲיִם עַסְּנַט מִיטָּאָג, אָנוֹ אוֹ מִיר וַיְנַעַן

נעוקמען צוריק, האבן מיר אטס ווירער געטראָפַן איזן רעדזעלבער פֿאָז.

אייצט האבן מיר שווין איבערגענשלאנַן זיוּן קלעָרָן און געפְּרָנְטָן:

— זואָס קלערטרט דער רבִּי אוֹוִי לאָנְגָּן? מיר ווייסן דראָך שווין פֿוֹן לאָנגָן

רעם תוספות, מיר האבן ראך אים געלערנט!..

מייט זייןע איניגנארטינע הנטהו...
וְיֵה עַם וּוֹיָתָא אֲוִיס, הָאָט עֶרֶן נָאָר אֶלְעָזָן נִישְׁתַּחֲזָנָעָן, נָאָר עֶרֶן
הָאָט זֶה, אֲפָנִים, נַעֲשָׂמַט אָנוּ נַעֲמָכָט אֶל שְׁחוּגִין. דָּרְרוֹיְלַּה האָבָן מִיר
אֲפָגְּנָעַלְעָרָנְטַן נָאָר אֶל פָּאָר חֻסְפָּהָן, אָנוּ עֶרֶן הָאָט שְׁוִין גַּעַשְׁוִין. נָאָר עֶרֶן
אַיְזָן גַּעַשְׁוִין מְנַחָּה צִיְּטָן, אָנוּ עֶרֶן הָאָט זֶה גַּעַנְוָמָעָן גַּרְיָיטָן צָוָם דָּאוֹנָעָן

אונ מיר זייןען זיך ווירער איזוקגענאנגען אין ביה-הומරש אריין און איזומגעשטיפט דראטונג מיט אלע אונגעלאך אונ חביבים. יצחיק-אשר האט אויסט גערערט מיטן טאטונג, ער זאל לערגען מיט אונז נאך ביי מונחה, נישט אוייז זוי איזן אליע חרדים זוינטעה, בייז נײַן איזיגער איזונט. האבן מיר איבער-געערט דעם ביה-הומרש, געלערנט עטוזאָס רי מאָרגנְדרוּג נمراָט מיט א פֿאָר הוֹסְפּוֹתָן, אונ זאָס מיר האָפּן נישט געוֹאָסְט, האָפּן מיר גע-פרענט באָ רִי פרושיס.

אויף מארגן, או טיר האבן פון ראַס נ"י אָנְגָּנְהִיבֶּן לערנען, האט ער זיך ווירער אָפְּנוּשְׁטָעלְט ווי געכטן אוֹן גענטמען קלערן דעם הוספות. ווינען מיר שווין אָזּוּקְעַנְגְּאַנְגַּען אויף גאנצָע דריי שעה אוֹן געkomען אַקְוָראַט אַ האַלְבָּעַ שעַה פָּאָר ווֵין מְנַחְדָּאָזְגַּעַן... האבן מיר אַים ווירער אַיבָּעָר געוֹאנְגַּט דעם הוספות, אוֹן ער האט געמאָכָט אַ שְׂוִיגָּנְג. אַט אָזְוִי האט מען זיך געפֿירט דעם גאנצָן ווינטער.

דרערוּיל בֵּין אַיך געוואָרָן אַ הוֹשֵׁב אַין גְּרוּיסָן בִּיחַדְמָרְשָׁ אָן זיך באַקָּאנְטַ מִיט אַלְעַ יְשִׁיבָה-בָּחוּרִים אָן פְּרוֹשִׁים אָן דִּי יְוָנְגָּרְעָן בָּעַלְיָה בִּיחַלְאָר. אַיך האָב געפֿירט מִיט זַיְוַיְוִים אָן גַּעֲרָעְטָן פָּוֹן פָּאַרְשִׁירְעָנָן וְאָן אָן פָּוֹן נִישְׁתְּהָאָבָן ווָאָס צָוָּתָן, האָב אַיך געמאָכָט אַ שְׂטִיקָל "רְעוֹאָלְצִיעַ". דִּי מַעַשָּׂה אַיז אָזְוִי גְּעוֹזָן.

אָין בִּיחַדְמָרְשָׁ, ווי אַיך האָב שווין געשריבֶּן, ווינען אַלְעַ שַׁסְּנָן גְּעוֹזָן צְעִירִים, אָן שְׁבָתִידְהִירְשָׁ, אָן אַלְטָעַר מָאָן, ווָאָס אַיז שווין גְּעוֹזָן נְבָאָי אַ יְאָרָרְסִינְג, האָט דִּי גְּנוּטוּ שַׁסְּנָן גַּעֲהָלְטָן פָּאַרְשָׁלָאָסָן אָין שְׁטִיבָל מִיט דִּי אַיְזָעְרָנָעַ גַּרְאָטָעַס אָוִיפָּה דִּי פָּעַנְסָטָעַר אָן מִיט דָּרָר אַיְזָעְרָנָעַ טִיר, ווָאָס דָּאָרָט פָּלָעָנָט מַעַן מִיט עַטְלִיכָּעַ יְאָרָרְסִינְג אַרְיִינוּעַצָּן דִּי רַעֲקָרְטָן, דָּרְעָנָאָךְ האָט מַעַן אָזָא מִין אַרְעָסְטְּהִיזָּוּ פָּאָר זַיְוַי געמאָכָט נִישְׁתְּהָאָבָן שְׁוֹלְדָהָוֹת, וואָו אַלְעַ מַעַנְשָׁן וְאָלְןָן הָעָרָן דִּי גְּעוֹזָיְעָן, נְאָרָרְסִינְג אַסְעָסָעָר. אָט דָּאָרָט, אָין אַט דָּרָם שְׁטִיבָל, האָט שְׁבָתִידְהִירְשָׁ בָּאַהֲלָלָטָן דִּי בְּעַטְעַ שַׁסְּנָן מִיט דִּי בְּעַטְעַ סְפָרִים, אָן אָן בִּיחַדְמָרְשָׁ הָאָט ער אַיבָּעָרְגָּעָלָאָן דִּי צָעִירָסָעָן. אָוֹ אַיך האָב גַּעֲפָעָטָן, ער וְאָלָרְסִינְג אַונְאָרְסִינְג אַונְאָרְסִינְג אַונְאָרְסִינְג אַונְאָרְסִינְג אַונְאָרְסִינְג אַונְאָרְסִינְג. האָט ער אָפְּנוּזָאנְט.

הָאָב אַים גַּעַטְאָן אַ קְלִינְגִּיקִיט: אַיך האָב אַונְטָעְגָּעָהָעָצָט דִּי אַלְעַ פְּרוֹשִׁים, יְשִׁיבָה-בָּחוּרִים אָן בָּעַלְיָה-בִּיחַלְאָר, ווָאָס עַסְּנָן קָעְסָט, אַז וְאָלְןָן פָּאָרָעָן בָּאַ שְׁבָתִידְהִירְשָׁן דִּי אַלְעַ גְּנוּטוּ שַׁסְּנָן מִיט דִּי סְפָרִים. פָּאַרְאָוֹזָן גַּטְעָנָן דִּי צָעִירָסָעָן? מִיר קָאנְגָּעָן נִישְׁתְּהָאָבָן, עַס אַיז אַלְעַ צְעִירִים!

— דָּאָרָט, אָין קָעְמָעָלָל, הָאַלְטָמָעָן, אַפְּנִים, פָּאָרָרְסִינְג דִּי גְּנוּטוּ סְפָרִים! — הָאָב אַיך גְּעוֹזָיְעָן.

— קִיְּזָן אַנְדָּרְעָרְעָה אַיז נִישְׁטָאָן צָוָּאָים, — הָאָב אַיך גְּעהָעָצָט — ווי נְאָרָרְסִינְג מִיר אַלְעַ לְעַרְנָעָרָס וְאָלְןָן ווי אַרְיִבְּעָרְצִיהָעָן אָין אַן אַנְדָּרְעָרְעָה בִּיחַדְמָרְשָׁ אַיְזָעְרָנָעַ נִיְּעָם בִּיחַדְמָרְשָׁ קָאָן מַעַן נִישְׁתְּהָאָבָן — שְׁבָתִידְהִירְשָׁס ווּזְן אַיְזָעְרָנָעַ נְבָאָי, לְאָמִיר ווי אַרְיִבְּעָרְצִיהָעָן אָין אַרְאָלְיָנָעָר בִּיחַדְמָרְשָׁ. דָּאָרָט אַיז נְבָאָי דִּי מְשַׁהְדָּרְאָוָבָן, ווּטָם בָּאַ אַים ווֵין אַ גְּרוּסָעָ שְׁמָחָה, ווָאָס אַיז ווֵין בִּיחַדְמָרְשָׁ ווּטָם וְאָזָן אַונְעָנָן לְעַרְנָעָן! טָאָמָעָר ווּטָם צָרָ

עלן ש"ס), ווועט ער שיין נישט רוחעג, ער ווועט אַנְלִיעָן אֵין דער גאנצער
שטעט און ווועט אונז געבען, וואָס מיר דארפּן.

אויף די אלע אַנְטַצְיָעָס האָבָא אַיךְ נעהאט צויט. וואָרומָס מײַן רבִַי,
אַיזַּחַק־אַשְׁר, הַאֲסָט נָאָר גַּעֲטָאָן אָנוֹ גַּעֲנִינִיטֶשֶׁת דָּעַם שְׁטָעָרָן אַיבָּעָרָן הַסּוּפּוֹת
אָנוֹן ווועט אַים שְׁוִין מְסֻהָּמָא קִיְּנוּמָאָל נִישְׁט אַיסְקְּנִיטְשָׁן, בֵּין אוֹיךְ ווּלְלָעַל
נִישְׁט קּוּמָעָן אָנוֹן ווּלְלָעַל אַים נִישְׁט וּאָגָן דָּעַם פְּשָׁט פָּוֹן הַסּוּפּוֹת. אַ פִּינְגָּעָר רבִַי!..

בֵּין אוֹיךְ מִיר אַזְוָעָקָעָנָאָגָעָן צוֹ רִי מְשַׁהְדָּרָאָכָעָן אָנוֹן אַים דַּרְעַצְיָילְט
די גאנצער מעשה. אָווֹ אָנוֹן אָווֹ, מְעַן גִּיט אָונֶז צָעִירִיכָעָן ש"ס, וְלִין מִיר
אַיבָּעָרָגִין צוֹ אַיךְ. עַס אַיז אַפְּלִוּ וּוַיְטְלִיךְ צוֹ גַּניִּין, אַבָּעָר דַּרְעַפְּאָר וּוַיְנִעַן
רָאַ בָּאַ אַיךְ גַּטְעַ גַּמְרוֹת אָנוֹן וּוָאָס עַס ווועט אַיסְפְּעָלָן, ווועט אַיר אָונֶז
מְסֻהָּמָא שְׁאָפָּן.

ר' מישר-ראובן הआט זיך דערפּרייט מיט אונא גוטער בשורה און האט געויאנט, או ר' שטאטס ווועט מסתמא נישט לאון דעם גרויסן ביה-המְרָשָׁה בבליעין אהן לערנערס און סוף כל סוף ווועט מען אוננו אייבערבעטן און גאנכגעבען, נאָר ער ווועט האָבן גרויס נחת, וווען זיין ביה-המְרָשָׁה ווועט זיין געפּאקט מיט אירג, וואָס זוילן לערגען. כאָט ש נאָר אַ פֿאָר טעג באָים לערגען — איז דאס אַויך שווין פֿאָר אִם נענוֹג, איז דאס אַויך שווין פֿאָר אִם אַ גרויסע שמחה!

וְמִר דָּרְפֵּן הַאֲפָנָן אָנוֹ וַיְפִיל מִפְרִשִּׁים, שָׁאלֹת-חַשּׁוּבּוֹת אָ. אָנוֹ. וְ.

ר' משה-דראובן האט גענומען מיט זיך דרי' בחורדים פון אראָלענע און
אייבערן מאן אַנְגַּעֲבָרָאַכְּט אלְּזֶה, ווֹאָס מיר האָפֵן פֿאָרָאָרְפַּט. בֵּיז צען
איין דערנַאַכְּט האָט מען פֿסְרָד געטראָאנְן סְפָרִים אָזֶן אוּפֵיך מְאַרְגֵּן אַיז
דרָאָרְט גַּעֲוָעָן אַ לְּעָרְגָּעָרְיִי מִיט דַּי שִׁינְעָן האָרְצִינְגָּעַ נְגָנוּמִים, אָזֶן האָט
פֿאָרְהַיְלָכְטַן גַּעֲנָעָן אַרְאָלְיִינְעָן. אַיך הָאָב אַזְוֵי אַנְגַּעֲבָרָט אַלְּעַ לְעָרְגָּעָרְם,
אָזֶן דָּא זָאָל מַעַן נִשְׁתַּמְתַּר רִיְדֵן, נָאָר לְעָרְגָּעָן, אָזֶן הוֹיֶךְ לְעָרְגָּעָן, יְעָרְעָרְעָר
חוֹי עַר קָאָן, אָזֶן גַּעֲנָעָן אַרְאָלְיִינְעָר וּוּבְּעָר אָזֶן קִינְרָעָר וּוּגְּעָנוּמָעָן אַרְוָם
די פֿעַנְסְטָרָעָר קוֹקָן אוּפֵיך צָוֵם לְעָרְגָּעָן, אוּסְפֵּעָר אָזֶן פֿאָרְגָּוּמָעָן
די וּוּבְּעָרְשָׁול אוּפֵיך צָוֵם לְעָרְגָּעָן, אוּסְפֵּעָר אָזֶן דּוּרְפְּרִיה, וּוּנְעָן עַס קְוּמוּנָעָן
די פֿאוּלִיעָה צְרָקְנִיוֹתָן דְּאָוּגָעָן — אָזֶן ר' משה-דראובן האָט גַּעֲשָׁעָפַט נְחָח
אָהָן אַשְׁעָר.

אוון און או ר' שבתיד'הירש, דער גפא, אוין געוקמען מנהה דאונגנון אין ביטח'המודרש, אוין אים פינסטער געווארן אין ר' אוינן. דער גרויסער ביטח'המודרש אוין פוטט, עם אוין חושך, פינסטער, מען הערט נישט קיין קול פון לרערנען, אוון דערנאה, או עם זייןען אונגעוקמען ר' בעל-יבטחים, זייןען זיין גאנַר מבולבל געווארן. זיין האבן נישט געהוסט פון דער גאנצער איבערקערעניש. זיין האבן געמיינט, או עפטע און אומגלאיך האט געשען און מבולבלוע האבן זיין געפרענט שבתיד'הירשן:

— זֹאָס אִין רָא אַזְוִינֵס?

שבחיהירש האט זי רערצילט, או משה אהרוןלויער אינגל האט געמאכט א בונט און ארייסגענומען אלע לערנערס פון דאנען און אייבער געריפרט זי אין אראלען צו ר' משהראוכבען.

— פָּרוֹאָס? עַם מָוֶרֶךְ עַפְעֵם וַיִּזְנֶן אֵין דָעֵם? נְלָאת אָהָן אֲ-
טָעֵם קָאָן דָּאָךְ גִּישָׁת וַיִּזְנֶן.

— אים האט זיך פֿאַרְוָאַלְטַם, רען יונגעאטש, — האט ר' שבתִּיחִירֶש גערעדט אַ צַּעֲקָאַכְטָעֵר — אוֹ אַיךְ זָאַל אַיְם אַרְוִיסְגַּעֲפַן רען נײַעַם אַוְשִׁיטָאָמִירָעָר ש'ס. אַיךְ דָּאַרְפַּט נָאָר אַרְוִיסְגַּעֲפַן, וּועט מען דָּאַם אַיז
דר' וְוָאַכְנַע אַערְגִּיסְקָוּן. אוֹ טַיְיעַרְשָׂר ש'ס.

עם איז געוויזן אַ מְהוֹמָה, אָוּן זַיִּה האָבָן אִים נִישְׁתַּגְּלִיבֶת. פָּאָר
זַיִּה אַיִּין רָאֵס עֲפָדָם גַּשְׁוֹשָׂן אוֹן וַיְיִגְּנֶבֶת.

איך האב גנוואוסט, אז והען ר' בעל-הפטים ועלון קומען צו מנהה, צוועט ווערן א' מהומה. צוישן מנהה אונ עריב ווועט זיך קאכן בא ר' בעל-הפטים מיט שבתיה-הירושן, אונ איך ביז אומישגען צו עריב געקסומען און ביה-המרש. אז זיך האבן מיך דערעהן, איז געווארן א' גענשריין:

אלט נמרום אונ גטוויזו:
בָּא וַיְדַבֵּר יְהוָה אֱלֹהִים כֹּזֶה וְאַתְּ שָׁמָעַ תְּשִׂמְחֵךְ כִּי
בְּעַלְפָתִים, צוֹנָפָרִיט וַיְצַו רְאֵבָגָעָפָלָן אֲוֹן הָאָב גַּעַנוּמָעָן רִי גַּרְעָסָעָרָע
— שָׁא! שָׁא! חַזְקָל אַיז דָּא. זָאֵל עַר רִירָה, וַעֲלֵן מִיר הָעָרָה!

— נאט, ועתה. כי עם איז דא אפלו איז נמרא אַ גאנצע, זיין
טען זאל קאנען איז איר לערנען? אלץ עריסן. נו, איז דאס בא איז
יעבעט, או שבחיהירש זאל האלטן פארשלאנסן צוואעלט גוטע ש"סן, מיט
איזו פיל גוטע מפרשיס, שאלותתשבות, און דא האלטן דרי עריסגען?

פָּאַר וְעוֹמֵן בְּהַחֲלַת עַר דָּאַם, רַי נוֹטָע שׁוֹסָן? וְאַסְׁגָּוּעַת עַר?
יעַרְעַם יָאָר שְׁתַּאֲרֵב אַ פָּאַר נְגִירִים, וְאַס לְאַונְ אַיבְּעַר שׁוֹסָן אַיִּין
גְּרוּיִסְׁן בִּיתְהַמְּרַשׁ, אַונְ עַר פְּאַקְט אַהֲיִן, אַיִּן שְׁטִיבָל אַרְיִין, אַונְ פָּאַר-
שְׁלִיסְט אַיִּיף רַעַר אַיְוּרְנָעֶר טִיר.

אויסהערנרגט מיך, האבן אלע געואנט, אז איך בין גערעט און או שבחיהוישן זאל עפערען די קהיל-שטוף און אַרְוִיסֶנְגָּמָן פון דראט ספרים, וויפיל די יונגעלאיט וועלן אויסקליבן. אבער שבchiahorsh, אז אלטער מאן פון אַיאָר עטליכע און זיבעציינ, זאָס איז דאָ טאָקע אַ גאנצער קיסטר, האט זיך נישט געואלט אונטערגעבען, און אַיבָּעָרוֹףְּטָן האט אַים פֿאָרְדָּאָסָן, זאָס אַזָּא אַיגְנְגָּלָע פֿוֹן פֿערְצָעָן יַאֲרָן זאל אויספֿרָן קען אַים. קיינטאל האט קיינער נישט געואנט אַים ואָגָן אַין עפָעָס אַ רעה, און ער האט נישט געאנט באָ זיך פֿוֹעָלָן אַונְטְּעַרְצָוּבָן זיך.

און אַ מהומה איז געווען אַין בִּיתְהַמְּרָשָׁה אַלע אַין דערפֿרָיה באָם דראונען אַון באָ מנהה אַון טערְבָּן. די גאנצע שטאט אַיז געומען וועגן, זיך דער גרויסער בִּיתְהַמְּרָשָׁה אַיז פֿוֹסְטָן, אַון אלע האבן געואנט, אַז חזקָל אַיז גערעכט. מלחמת אלע האבן מיר גערעכט גענְבָּעָן, אַון ער האט זיך נאָר אלְעָז געעקְשָׂטָן, האט מען זיך מיט אַים געקרינט אַון ער האט נישט גערחאָט קיינ אַיְנוּם, זאָס זאל שטײַן אוֹיף זײַן צָר. אַבער ער אַיז אלְעָז געווען איינגעשפֿאָרט.

שבח האבן בעילדְבָּטִים מעכְבָּה הקרייה געווען, אַון דער רב האט געואנט, אַז גווען חזקָל זאלט געווען מיט אַים אַ פֿרְעָמְרָעָר, זאלט ער פֿאָלָר געואנט, אַז חזקָל אַיז גערעכט, נאָר אַזְוֵי זיך פרורערס אַן אַיְנוּיקָל, מוֹעָר, דער רב, שוֹוִינְגָן. אַז די בעילדְבָּטִים האבן דערהערט רעם רבָס ווּרטָרָעָר, אַיז געבלְבָּן באָ אַלְעָמָעָן שְׁבָתָ צָו נאָכְטָס פֿאָקָן אַן אַסְפָּה רבָה אַון אַרְאָפּוּאָרָפּן פֿאָר אַיְנוּעָן שבchiahorsh פֿוֹן די גְּבָאות. נאָר פֿאָלָר אַיז אַרְיָפּוּנְגָּנְגָּנְגָּן שבchiahorsh אוֹיף דער בִּימה, זיך שטערנְגָּן צום לְיִעְגָּן, האט אַ פֿאָטָשָׁ גַּעַטָּן אַון געואנט:

— רְבוֹחוֹתִי אַיך נִיְּבָרָר רַעַם שְׁלִיסְלָ פֿוֹן די ספרִים רַעַם רבָ, זאל ער טוֹן מיט די ספרִים, זאָס ער זוֹיל, אַון מעָן זאל גַּיְינְגָּן. אַז ער האט ער גַּיְינְגָּן. שְׁבָתָ צום רבָ, אַון דער פֿעָטָר האט מִיך גַּעַשְׁקָטָ רַופָּן.

— אַיך האָבָז וועהָרָה הנאה, מיין קִינְר, — האט ער געואנט — זאָס דָו פֿירְסְטָ מְחֻלְקָה לְשָׁמְדָתִים, עַס אַיז טָאָקָע אַן עַולָה פֿוֹן שבchiahorsh, אַיך האָבָז שְׁוֵין לאָגָן גַּעַהְעָרָט די מסְטוּרָות אוֹיף אַים, אַז בִּיתְהַמְּרָשָׁה אַיז נִישְׁטָאָ קיְין אַיזָן גאנצע גַּמְרָא... נאָר שבchiahorsh האט מיר אַרְיִינְד גַּעַשְׁקָטָ רַעַם שְׁלִיסְלָ, אַון אַיך וועל מָפְרָנָן שִׁיקָן בִּינְגָשָׁ רַעַם שְׁמַשׁ מִיטָן שְׁלִיסְלָ אַרְוָם עַלְפָּה, צְחוּלָּפָּה אַוְיְנָעָר אַון דָו קַאנְסָטָ שְׁוֵין קְוּמָעָן מיט אלע לעַרְנְעָרָס אַין בִּיתְהַמְּרָשָׁה. נאָר פֿוֹנְרָעְסְטְּוּעָגָן, מיין קִינְר, דָאָרָף מעָן קיְין מְחֻלְקָה נִישְׁטָהָלָט האָבָן, בעסְעָר וַיְ אַוְיְסְמִירָן, מיין קִינְר...

שפה צו נאכטס בון אויך גענאנגען צו ר' משה-ראובנען און דערציאלייט
איהם, וואס דער פערטער האט מיר געואנט, אויך זאל בריגנצען אלע
לערנערס אין ביה-המරש.

— אז רעד רב האט געהיסן, מו איזו זיין, — האט ער צונגעשטייטם. וונטאגן אין רעדרפהיה זיינען מיר אלע געקומען אין ביהד-המודרש. מיר האפּן אויסגעקליפּן פון אונז צען יונגע-לידיט, וואס זאלן נײַן אויסקילויַפּן ספּרָם. אונז איזו מיר זיינע אַריין אין טְבִּיל, וואו דֵּין ספּרָם זיינע געלענָג, איזו אונז געהאָן ליכטיגן אין דֵּין אַוְגָּן. עס איז געהען נישט קיַין צוּלָּה

ש"ס ג, נא ר זיבע צען מיט די טייררטט שאלוות-השבות!
האבן מיר דארט, ווי געאנט, געפינען א נאנצן אוchar, וואס האט
אוונו שרעקלר געפרוייט. צוישן די ש"סן האבן מיר געפונען אן אנטיקל —
אָא ש"ס נאך פון קאָפּוֹטָטָעָר דְּרוֹקָן, וואס איז אלט געווען מער פון דריי
הונגערטער יאָר. דאָרט האבן מיר געפונען אַרְנִינְגָּלָן די גאנצע מעשה
פֿון יְעוּזָם פֿרְסְטוּס בְּאֲרִיכּוֹת, פֿון אַנְהָוֵבּ בְּיוֹן סּוֹפּ. אִיצְטָהָאָבָן בְּאַנְיִיטָטָה
דְּרֻעָם בְּוַתְּהַמְּרָשָׁן נִיעַ נְמָרוֹתָה: גָּאנְצעָן צְוֹעַלְךָ ש"סן, וואס מיר האבן
אַכְּרִין גַּעֲטָרָאָגָן, אָוֹן נאך פֵּיל טַיְירָע סְפִּירָם, שאלוות-השבות אָוֹן פּוֹסְקִים,
טַיְירָע עַשְׂרִים-וָאֶרֶבֶה. די פְּרִידָר אַין דְּרָעָם טָאָג אַיְוּ גַּעֲוָעָן אַין לשער
וְלִסְפּר.

בדער מעשה אzo בין איז געוועש באוואוסט אין שטאט.

פָּנוּ טְאַתְּגָס מִלְמָר רֻם חֶסֶיר אֵיז מִיר אֲרוֹיָס גַּעֲקוּמָעָן פָּנוּ אַיִּז וַיַּט אַרְעָה, וַיַּסֵּא אַיךְ הָאָב נָאָרְנִישָׁת גַּעֲלָרְנַט, אָנוּ פָּנוּ רֻר עַזְוִיטָעָר זַיִּיט אַגְּרוֹיָס עַטְוָהָה. בָּאַ רְ' אֲפְרִימָעָן וְאַלְטָא אַיךְ נַעֲקָאנְט בַּעֲסָעָר לַעֲגָעָן, אַבְּגָעָר אַךְ זַוְּאַלְטָא גַּעֲמוֹת זַיְצָן רֻם נַעֲנָצָן טָאָג אֵין חֶדְרָה; בָּאַ רֻם חֶסֶיר אַבְּגָעָר בֵּין אַיךְ גַּעֲוָעָן פְּרִיָּיָה רֻם נַעֲנָצָן טָאָג אָנוּ אַיךְ הָאָב מִיר גַּעֲנוּמָעָן אַנְטְּעַרְעָסִיָּהן מִזְטָא אַגְּרָעָר עַגְנִינִים, לוֹיטָיַיִן גַּיְיסָט, וַיַּסֵּא אֵיז גַּעֲוָעָן פָּאָר מִיר וְעוֹהָר וְוַיכְתִּיג.

רעם רביון פלען איד איבערלאָזָן אַנְגַּעַשְׁפָּאָרֶט רעם קאָפָ אֹוֵף די הענט,
קלענרגין אלֿיך וועגן רעם הוספה. אין אַ צען מינוט האָב אַיד אַים אָפָּ-
געלאָרט, אָו אַיד האָב נִישְׁתְּ גַּוְאָוָסְט, האָב אַיד וֵיך שְׂמָאָרָק נִישְׁתְּ
געמאָטערט, אַיד האָב גַּנְּאָר אַ פְּרָעָן גַּעֲטָאָן אַ לעֲנָעָר, אָו יְעַנְּעָר האָט מִיר

שווין געזנט. מיר איז געווען אַ שָׁאָר דִּי צִיְּתַ צוֹ פַּאֲרֶבְּרִינְגְּנָעַן אֵין נְמָרָא מִיטָּה
תוספות. אַיר האָב זיך אַרְיִינְגְּנָלָאָט אֵין חִקְוָה-סְפָרִים אָוֹן צָוָעָצְיוֹן צוֹ
זיך אַ נְאַנְצָעַ קָאַמְפָאַנְיַעַ וַיְוָגְעָלִיַּת, בְּחָוִרִים לְעָרְנָעָרִים אָוֹן פְּרוֹשִׁים.
בָּאַטָּאגּ הַאָבָן מִיר גַּעַלְעָן דִּי חִקְוָה-סְפָרִים אָוֹן האָבָן שְׁטָעָנְדָּגּ גַּעַרְטָּ
וּפְחוּמִים אָוֹן פִּילְאָאָפְּרָט. צוֹ דֻּעָם הַאָבָן אַיר גַּעַרְאָן צָוֹיַּי גַּטְעָ
יַּאַסְלָל דֻּעָם גַּבְּרִים אָוֹן שְׁמָאֵל מִירִימִים, זַיְהַאָבָן גַּעַרְאָט טַיְעָרָעָ
קַעַפְּ אֵין
לְעָרְנָעָן, זַיְגַּעַן גַּעַזְעָן וְעַהֲרָ פְּרוּמָעָן אָוֹן גַּטְעָ
פַּאֲרֶבְּרִינְגְּנָעַן אֵין חִקְוָות, אָוֹן אַיְן דִּי אַזְוָּנְטָן פְּלָעָנְטָן מַעַן עַפְּנָעָן אַ נְמָרָא
אוֹן רַיְזָן. קַיְיָנָעָר הַאָט נִישְׁתָּאָרָט וּוַיְסָן, אַוְ מִיר לְעָרְנָעָן חִקְוָה-סְפָרִים.
דְּעָרְנָאָךְ הַאָט יַּאַסְלָל אַוְיָפְּגָעָנְעָבָן: צוֹ וְאַסְמָזָלָן מִיר דָאָ לְעָרְנָעָן דִּי
חִקְוָה-סְפָרִים אָוֹן מְוָרָא הַאָבָן פָּאָר דִּי אַלְטָעָ פְּהָמוֹת (מִיר הַאָבָן שְׂוִין
אַ נְאַמְּעָן גַּעַנְעָפָן דִּי אַלְטָעָ בְּעַלְיָפְּתִים — «אַלְטָעָ בְּהַמּוֹת»), אַמְּעָר בְּעַסְעָר
גַּיְיַן צוֹ אִים, צוֹ יַּאַסְלָעָן. בָּאָ וְיַיְן טָאָטָן אַיְן דָאָ אַ בְּיַבְּלָאָטָעָק, נַאֲדָ אַ
רְיִיכְעָרָעָ, זַיְיַ אַיְן שְׁטִיבָלָ. בָּאָ וְיַיְן דָאָ מַטְשָׁ פָּן פִּיגְלָ-טִילָּה. וּעְלָן מִיר
לְעָרְנָעָן, וּוְפִילָּ מִיר וּוְילָן אַיְן אַוְיָפָן לְעַצְטָן אַוְפָן קָאָגָעָן מִיר אַזְוָעָנִיַּן צוֹ
זַיְיַ אַיְן שִׁיעָר אַיְן פִּינָּן דְּאָרָטָן אַוְנוּרָעָעָ וּפְחוּמִים.
אַט אַזְוִי אַיְן בָּאָ אַוְנוֹ גַּעַוְאָרָן אַ קְרִיוֹלָ, אַוְן מִיר פְּלָעָנְטָן שְׁטָאָרָק לְעָוָן
אוֹן פִּירָן וּפְחוּמִים. אַיְן דֻּעָם גַּנְאַנְצָעַ קְרִיוֹלָ וַיְיָגַעַן גַּעַוְעָנְטָן שְׁטָאָרָק נַאֲרָ מִיר,
אַ דְּרִיְיַ אַיְגְּנָלָאָךְ, וְאַסְמָהָאָבָן זַיְקָ נְוָטָ אַרְיִינְגְּנָעָטָאָן אַוְן מִיר פְּלָעָנְטָן זַיְקָ אַזְוִי
אַרְיִינְלָאָן אַיְן דִּי וּפְחוּמִים, אַוְ מִיר פְּלָעָנְטָן פַּאֲרֶגְעָטָן עָסָן.

קָאָפִיטֵל XIX

דער נישביינער האט, — “מי השלה”, — מײַן קשייא. — דער ענטפער פֿון די חסידים.
— די באָאנטשאָפט מיטן מונדים זונ, — דער “הטנדי”. — דער קלְאַזְיזענער. —
אוניער פֶּאָרוֹזָמָלְגָּנוּן. — דער אַנְהַוֵּב פֿון מִינְיָן גַּזְעַלְשָׁפְּטָלְבָּעָ אַרְבְּעַטָּן.

דער טָאָטָעָה האט צוֹגְּנוּמוּן צוֹ וַיְךָ אַיְינָם אַ זַּוְּ. צוֹ הַעֲלָפָן פֿירָן
די בְּכֻרָה אָזְנָה אַזְוִינָעָ אַקְּנָה, וּאַסְמָזְזָעָן דָּעַם טָאָטָעָן נַוְתִּינָן גַּעוּנָן.
דער דְּאַזְוִינָעָר יַּיְהָ. אַיְזָנָה גַּעוּנָן אַ נִּשְׁבִּיצָעָר חַסְדָּר. מַעַן האט אַיְם אַפְּדָ
גַּעַנְבָּן אַ וְאַוְאַנְגָּנוּן טָאָקָעָ בְּאַ אָזְנוֹ אַנְיָן דָּרָעָ נְלַחְשָׁעָר קְרַעְתְּשָׁמָעָ, וְאוֹ
מִיר האָבָן גַּעוּאָוִינָט. דָּאָרָט אַיְזָנָה גַּעוּנָן אַוְוָעָר בְּרַאֲנְפְּרַשְׁפִּיכְלָעָר,
אוֹן עָרָה האט גַּעוּאָוִינָט מִיט אַזְוִינָה אַ טְרָה גַּעַבָּן אַ טְרָה. דָּאָס אַיְזָנָה גַּעוּנָן אַ
קְלוּגָּעָר אוֹן עַנְּרַגְּיָשָׁר פְּאַרְשָׁוֹן, נַאֲרָא אַ נְּרוֹיסָעָר עַזְּחַ-פְּנִים אוֹן אַ
צָעַלְאָוּנָעָר.

. אוֹן דָּרָעָ מַעַמְּנָה מִינְיָן פֶּלְעָנֶט עָרָ שְׁטַעַנְגָּר אַוְיסְצָאָפָּן דָּאָס בְּלָוְט
פְּאַרְאַרְעָ וְיִרְעָם, די נָאָנוּמָן. עָרָ פֶּלְעָנֶט, צָום בִּיְשְׁפִּילָ, זָאגָן אַוִּיתָ אַיר
וַיְדָן, רֵי חַיִּים וְאַלְאָוּשִׁינָּר:

— רֵי חַיִּים וְכָרְנוֹן לְסָרָחָה . . .

פָּאָ אָזְנָה גַּעוּאָגָּנוּן דָּעַם וְיַלְגָּעָר נָאָנוּס בְּיַלְדָּה, האט עָרָ גַּעַנְבָּן אַ
פִּיךְ אָזְנָה פּוֹן בְּיַלְדָּה . . .
די כָּאָמָעָ פֶּלְעָנֶט פִּילְמָאָל וְיַיְנָעָן דָּעַם שִׁינְעָץ, אַבְּעָר דָּרָעָ טָאָטָעָ,
וְיַיְזָן שְׁטִינְגָּעָר אַיְזָנָה גַּעוּנָן, האט גַּעַשְׁמִיכְלָט אוֹן גַּעוּאָגָּט:
— נַאֲרַעְלָעָ, וּאַס אַרְטָה דִּירָ, וּאַס מַעַר דִּירָ אַרְטָה, אַלְעָן מַעַר טָוָט
עָרָ דִּירָ צְוָרְלָהָכּוּיָּם.

אַגְּבָה האט דָּרָעָ טָאָטָעָ מִיטְגָּהָאָלְטָן מִיטָּאָים, פֶּאָרָט אַ חַסְדָּר!
דָּרָעָ טָאָטָעָ אַיְזָנָה גַּעוּנָן וְעהָר צּוּפְרִין פּוֹן אָים, וְיַיְלָעָר האט וַיְךָ גַּעַקְאָנְטָ
מִיטָּאָים אָזְנָה אַלְעָן שָׁאָפָּן, עָרָ האט אַלְעָן אַוְיסְנַעְפִּירָט אַוְיפָּן בְּעַסְטָן אַוְפָּן.
עָרָ האט קִיְּנָמָאָל נִשְׁתָּחָוּרָנָט. וַיְיַזְרָאָזְנָה גַּעַט גַּעַרְיוּרָט צָעָן
מִינְגָּט אוֹן גַּעַטְרָוְנָקָעָן האט עָרָ אַסְטָרְשָׁאָפָּס אַזְנָה גַּעַשְׁפִּילָט אַיְן קָאָרָטָן.
נַאֲרָ צָום גַּעַשְׁעָפָט האט עָסְטָנָה גַּעַהָאָט.

איינמאָל שבת בְּאַטָּאָג בְּן אַךְ אֲרִיְּנֶגֶןֶגֶן צו אַים אֵין שְׁטוֹב.
ער אַיז רֻמְאָלֶט גַּשְׁלָאָפּוֹן אַוְּפּוֹן קַאנְאָפּוֹן אָוֹן גַּעֲבָן אַים אַיז גַּעֲלָעָן דָּרָעָר
ニシבער ספר "מי השלח". אַיךְ האָב אָ נָּעַם גַּעֲמָאָן דָּרָעָר אָוֹן
אַ קָּוָק גַּעֲגָבָן אַינְגְּוִינְגִּינְגִּינְגִּינְג.

מיין אוֹג אַיז גַּעֲפָאָלָן אַוְּיִיפּ דָּרָעָר סְדָרָה פְּנָחָס. דְּאָרָט אַיז גַּעֲוָעָן גַּעֲדָר
שְׁרִיבָּן, אַז וּמְרִי בְּן סְלוֹאַ הָאָט גַּעֲטָאָן כְּרָתָה וּפְרִינָּן בְּנוּגָן צוֹ פּוֹבִּי בָּה
צָוָר, וּוְיִיל עַר הָאָט גַּעֲוָעָהָן, אַז וּאוֹיְן וּוֹוָגּ מְשָׁחָת יְמִי בְּרָאָשָׁוֹת. וּוְיִטְעָר
אַיז דְּאָרָטָן גַּעֲוָעָן גַּעֲרָעָדָת וּוֹעָנָן פְּנָחָסָן, אַז עַר הָאָט אַים גַּעֲשָׁטָאָקָן, נִישְׁטָה
וּוְסְנִירִינְגּ אַקְוָרָאָט פְּוֹן דָּרָעָר מְעָשָׂה, אַז אַז מְשָׁה רְבִינָהּ הָאָט גַּעֲמָאָכָט פְּנָחָסָן
גַּעֲרָעָכָט, וּוְיִיל עַר אַיז גַּעֲוָעָן וּוְיִנְעָר אַ פְּעָטָעָר. רָאַס האָב אַיךְ שְׁוִין נִישְׁטָה
גַּעֲקָאנְט אַרְיוּבְּעָרְטְּרָאָגּן, הָאָב אַיךְ גַּעֲלִיעָן דָּרָעָר אַוְּנְעָקָד
גַּעֲטָרָאָגּן צָוּם פְּעָטָעָר דָּרָעָר רְבָּב, בְּעַטְרָנִירִין אַים, אַז עַר וְאַל מִירּ רָאּ וְאַנְנָן
דָּרָעָר פְּשָׁט וְיִרְפָּאָן, דָּרָעָר רְבָּב הָאָט רָאַס אַיְבְּרָעְנָלָעָן אָוֹן הָאָט וְיִרְבָּרָא
הָאָרָגָן. סְטִיטִישָׁן, אַז אַ רְבִּי (דָּרָעָר מַחְבָּרָן פְּוֹן סְפָר) וְאַל מַאֲכָן אַיז
פְּוֹן מְשָׁה רְבִינָהּ, טָאָוָס אַיז שְׁוִין אַ פְּשָׁוּטָעָר אַיר!

— זְעוּמָט, מיין קִינְהָר — הָאָט עַר אַוְּפְּגָנְעָרָעָט גַּעֲזָאָגָט, — וּוּזְווּיְט
רְיִ חְסִירִים וּוְיִנְעָן פְּאָרְפִּירְט. אַיְבְּרָעְטָאָגּן שְׁבָתּוֹ אַלְסְטוֹן רָאַס וְיִזְוּן דָּרָעָטָן,
וּוֹעָנָן עַר וּוּטּ וִיצְנָן מִיטּ רְיִ חְסִירִים בָּאָמָּטִישׁ — וְאַל עַר דָּרָר דָּאָג
וְאָגָן דָּרָעָמָט.

שְׁבָתּוֹ בְּאַטָּאָג וּוְיִנְעָן גַּעֲוָעָן בָּאָמָּטִישׁוֹן אָלָעָן חְסִירִים, עַס אַיז גַּעֲוָעָן אַ
נְאָסָט רְיִ שְׁלָמָה-דְּאַיְצָל, אַז קְלוּגָּרְחָסְר אָוֹן אַגְּנִיר. מַעַן אַיז גַּעֲוָעָן
אָרוֹם גְּרוֹיסָן טִישׁ, גַּעֲטָרָנוּקָעָן וּוּיְן אָוֹן גַּעֲרָעָטָה חְסִירָה. אַיךְ בְּין אַרְיוּסָן
פְּוֹן טִישׁ, הָאָב גַּעֲנוּמָעָן דָּרָעָר נִשְׁבָּעָרָעָר ספר "מי השלח" — רְיִ הָעָנָט
הָאָבּוֹן וְיִרְבָּרָאָגָן. — הָאָבּוֹן צְוָנָעְטָרָאָגָן דָּרָעָר סְפָר, אַוְּפְּגָנְעָמִישָׁט רְיִ
סְדָרָה אָוֹן גַּעֲפָרָעָט:

— טָאָטָעָר, וְאַגְּמִירְדָּאָג דָּרָעָמָט, אַיךְ פְּאָרְשָׁטִי נִישְׁטָה.

דָּרָעָר טָאָטָעָר הָאָט אַיְבְּרָעְנָלָעָן אָוֹן הָאָט וְיִרְבָּרָאָגָן פְּאָרְלִיוֹרָן. עַר
אַיז גַּעֲוָעָן וְעַהְרָ אָן עַרְלִיכָּרְמָאָן, פְּאָרְדְּרִיעָן יְעַנְעָם אַגְּקָפּ קָאָן עַר
נִישְׁטָה, בְּפֶרֶט וּוּיְן אַיְינְגָּקִינְהָר. רְיִ חְסִירִים הָאָבּוֹן וְעַהְרָ גַּעֲוָאָלָט וְיִסְגּ, וְאָסָט
רָאּ אַיז אַזְוִינְסָן, אָוֹן שְׁלָמָה-דְּאַיְצָל דָּרָעָר אָוֹרָה, אַגְּרָ וְעַהְרָ אַגְּכִיטָרָעָר,
הָאָט פְּאָרְשָׁטָאָגָן אָן טָאָטָנָס פְּנִים, אַז עַר הָאָט גַּיְשָׁתּ קִיְּן לְשָׁוֹן, אָוֹן וְיִסְגּ
נִישְׁטָה וּוּיְן אַיְנְגָּל וְאָסָט צוֹ עַנְטְּפָרָעָן.

דָּרָעָר טָאָטָעָר הָאָט אַים גַּעֲגָבָן דָּרָעָר סְפָר. יְעַנְעָר הָאָט עַס אַיְבְּרָאָגָן

גַּעֲוָהָעָן אָוֹן אַגְּגָהוּבָּפּן צוֹ פְּאַטָּאָשָׁן מִיטּ רְיִ הָעָנָט אָן טִישׁ.

— עַס אַיז רְעָכָט! עַס אַיז רְעָכָט! — הָאָט עַר גַּעֲשָׁרְיָעָן.

און געגעבן דעם ספר די איבערגע חסידים. יונע האבן באלאד
אויך אָנְגַּהוֹבֵן שְׁרִיעֵין:
— עס איז רעכט.

און צו אויך האב געפערענט, וואס איז רעכט, האט מען מיר געגעטפערט,
אויך וועל עלטער ווערט, ועל אויך וויסן. זי' האבן אין מיר געהאט אַ
גרויסן טעה. אויך האב נישט געקאנט זוארטן, בי' אויך וועל עלטער
ווערט, און אט ראַס פֿאַטשֶּׁן מיט די העט און שריען: "ס'אייז רעכט" אויף
אַ זאָה, וואס איז מיר אויסגעקומען שרעקליך קרום, גראָב און ווילד, האט
מיר, אַפְּילו אָומְבָּאוּ אָוּסְטוּזִינִיג, געגעבן אַ שטארקן שטוייס פֿון
חסידות.

און יעדע חסידיישׁו הורה האט זיך מיר פֿון דעם מאָל געגעומען שטעלן
אין האָרְצִין אַין דער לִיְנָג אָן אַין דער בְּרִיט, און אויך האב זיך נישט
געקאנט באָרוּהוֹן. אויך האב אָנְגַּהוֹבֵן אַיבְּרָקְלָעָן פֿאַר זיך צָלָע וַיְעַרְעַ
ווערטליך, און עס האט זיך מיר אלְזָל געשטעלט קָאָפּוֹר, משונה, און
אויך האב געגעומען ציהען צוּרִיק, "השיכנו נְאָזָר".

אויך האב אָנְגַּהוֹבֵן אַרְיָנְגִּי צום מניד אין שטוב. דָּרָטָן האָבָן זיך
געפונגען צָלָע פֿאַרְבִּיסְעָנָע מְתַנְגְּרוּם; זַיְן זַיְן מְשַׁהְדָּהָרָן, אַ נְרוּסְעָר עַלְיָי,
אויך געוען אַ פֿאַרְבְּרָעָנְטָעָר מְתַנְגְּרָן אָן האט שטערנְגָן פֿרָאָפְּאָנָנְדָרִיט
מְתַנְגְּרוֹת.

וַיְיַל אַיך בֵּין גַּעֲוֹעַן אַ הִיְסָעָר חִסְּרָה, האָב אַיך זיך שׂוֹן שטערנְגָן דער
וַיְוַיְטָרֶת פֿון דעם מנידס הַוַּיִּז, פֿון וַיְיַעַזְעַז, כָּאַטְשׁ וַיְיַעַזְעַז וַיְיַעַזְעַז גַּעֲוֹעַן דִּי
גְּרָעָסְטָע לְמַרְמָר אַין שְׁטָאָט, אָן אַיך פֿלְעָג נִשְׁתְּקָאָגָעָן הַעֲרָן, זַיְעָר
מְאַכְּט אַ פֿלְגָּן חִסְּרִים מִיט די רְבִּים, מִיטָּן בְּעַלְשָׁם צוֹוָאָמָעָן.

אַבְּעָר אִיצְטָהָב אַיך אוֹיסְגַּעַזְעַט דעם מניד מִיטָּן זַיְן אַ סָּור, אָן אויך קָאָן
שׂוֹן מַעַר קִיְּזָן חִסְּרָה נִשְׁתְּ וַיִּזְיַעַן גְּרָעָסְטָע מִיט וַיְיַעַזְעַז מְתַנְגְּרוֹת,
און אויך האָב זיך אָנְגַּהוֹבֵן צַו חַבְּרָן מִיט מְשַׁהְדָּהָרָן, וואס אַיז נְאָר
וְאַס גַּעֲקָומָעָן פֿון מִינְסָק, וַיְאָוֹר אַיז גַּעֲוֹעַן רַאֲשִׁישִׁיכָה אַין דַּר עַלְטָר
פֿון צוֹאָנְצָנִין יָאָר. אָוֹר אַיז קְרָאָגָק גַּעֲוֹאָרָן, אַיז דַּר מִינְסָקָרָר, רְבָּר,
דִּי נְרַשּׁׂוֹדָהָנָהָוּם, וואס אַיז גַּעֲוֹעַן בָּאָמָּרָן פֿרָאָנְקְפּוֹרָטָעָר רַאֲטְשִׁילָר אַ נְרוּסְעָר
חַשּׁׂוֹב, גַּעֲפָאָרָן מִיט אִים קִיְּזָן פֿרָאָנְקְפּוֹרָטָעָר אַן פֿרָאָגְנְשָׁטְעָלָט. מְשַׁהְדָּהָרָן
פֿאָרָן בָּאָרָאָן רַאֲטְשִׁילָר, וַיְלַכְּדָר הָאָט מִיט אִים פֿרָאָבְּרָאָכָט אַין לְעַרְעַן
אַ פְּאָר שְׁעוֹ צִיַּת.

מְשַׁהְדָּהָרָן אַיז אִים גַּעֲפָעָלָן גַּעֲוֹאָרָן, אָן רַאֲטְשִׁילָר הָאָט אִים אַזְוּקְגַּעַזְקָט
אַיז אַ בָּאָר אוֹיף זַיְן רַעֲכָעָנוֹגָן. דָּרְגָּנָאָךְ הָאָט עַר אִים אַזְוּקְגַּעַזְקָט
צּוּרִיק קִיְּזָן קַאְמָעָנִי אַן מִיטְגַּעַזְעַבָּן אִים וַזְּסָעָר צַו טְרִינְקָעָן. די רַאֲקְטוּרִים

האָבָן אִים נִשְׁתַּחֲוֵן לְעָרְנָעָן, וַיְיָל וַיְיָן מֹחַ אִי צַו שָׁאָרֶף אָוֹן עַס קָאָן
אִים שָׁאָרֶן. הָאָט מְשַׁהְדָּאָהָרָן בָּאָרָאָרָפֶט שְׁפָאָצְרָן אָוֹן טְרִינְגְּקָעָן וְאָסָעָר.
אִיצְטָהָאָט עַר בָּאָרָאָרָפֶט הָאָבָן אַצְעָן אַזְעָנְשָׁן, טִיט וּעְמָעָן צַו נִיּוֹן שְׁפָאָצְרָן,
אוֹן עַר הָאָט מִיךְ גַּעַנוֹמָעָן, כָּאָטָש אִיךְ בֵּין יְוָנָגְנָעָר גַּעַוָּעָן פָּאָר אִים מִיט אַ
יָּאָר וּקְסָם, זַיְבָּן. אִיךְ בֵּין אִים, אַפְּנִים, גַּעַפְּעָלָן גַּעַוָּעָן. עַר הָאָט גַּעַוָּהָן,
וַיְיָ אִיךְ רַיִּים זַיְקָ צַו פָּאָרְשְׁטִיְּן, צַו גַּעַפְּגָנָעָן רַעַם אַמְּחָן וְעָגָן, אוֹן עַר הָאָט
מִיט מִיר אַסְרָק גַּעַרְעָט.

רַעַם וּמַעַר בֵּין אִיךְ גַּעַבְּלִיבָּן אַוִּיפָּק וּוַיְוָטָעָר בָּאַיְצְחָקְ-אָשָׁרָן, עַר הָאָט זַיְקָ
וּוַיְטָעָר גַּעַקְנִיְּשָׁתָט רַעַם שְׁמָעָרָן אַיְן הוּסְפָּות אָוֹן גַּעַפְּרָאָוּט וַיְיָנָע
„פְּרוֹמְקִיְּתָן“, אוֹן עַס אִיזְנָשְׁתָּמָעָן גַּעַוָּעָן טִיּוֹן טָאָטָנָס דָּאָנָה. אִיךְ הָאָבָן מִיר
גַּעַהָאָט צִיְּתָ אַוִּיפָּק אַלְעָן אִיךְ שְׁפָאָצְרָן מִיט מְשַׁהְדָּאָהָרָנָעָן אַצְעָן
שְׁעָה צִיְּתָ — אַוְרָאִי אָוֹן אַוְרָאִי.

אוֹן מְשַׁהְדָּאָהָרָן הָאָט מִיר אַגְּנָגְוָוָיָּזָן רַי אַלְעָעָר עַרְטָעָר אִין תְּלָמוֹר, וְאָס
וַיְיָנָעָן קָעָן דָּרָר שְׁוֹתָה פָּן רַעַם חָסְרִיּוֹם. אַסְרָק צִיְּתָ הָאָבָן אִיךְ אַוִּיפָּק
פָּאָרְבָּאָכָט בָּאַיְצְחָקְ-אָשָׁרָן רַעַם גְּבָרָס אִין פִּילָּאָזְפָּעָן אָוֹן אַיְן חָקִירָה אָוֹן
אַוִּיפָּק אַשְׁעָה אִין טָאָגָן פָּלְעָג אִיךְ קָוָמָעָן צָום שְׁמָאָלָן שְׁטָעָרְגָּרָל, צַו יְצְחָקְ-
אָשָׁרָן, מִיּוֹן רַבָּי, אַפְּזָאנָן פָּאָר אִים רַעַם עַמְּוֹר גַּמְּרָא מִיט רַי הוּסְפָּותָן —
אוֹן אַנְטוֹן טָאָגָן.

אַקְוָרָאָט צַו יְוָנָגְנָעָר צִיְּתָ הָאָט רַי שְׁמַחְ-הַלְיוּעָר, יְאָסָלָם פָּאָטָעָר, גַּעַד
הַאָלָטָן רַעַם „הַמְּנִיר“, אוֹן מִיר פָּלְעָגָן שְׁטָעָרְגָּרָל לְעַזָּן רַי צְיוּטָנוֹגָן. דָּוָרָךְ
אִיר הָאָבָן מִיר אַגְּנָגְוָיָּזָן אַפְּיִסְלָן צַו וַיְסָן, וְאָסָם עַס טָוָט זַיְקָ אַיְן דָּרָר
אַיְרִישָׁעָר וּוּלְלָט. אוֹן „הַמְּנִיר“ וַיְיָנָעָן רַעַם-אָלָטָן גַּעַגְּגָנָעָן אַגְּנָטָעָן פְּרָאָזְעָקָטָן
וַיְיָנָעָן קוֹיְפָּן קָאָלָאָנִיעָס אָוֹן אַרְצִ-יְהָרָאָל, אוֹן עַמְּיִצְעָר הָאָט דָּאָרָטָן אַפְּיִלוֹ
אוֹיסְגָּנְעָרְעָכָנָט, אוֹן מִיט וּקְסָם הַוְּגָרְעָרָט روֹבֵל קָאָן מַעַן הָאָבָן אָוֹן פָּאָלָעְסְּטִינָעָן
אַגְּנָטָעָן קָאָלָאָנִיעָס. דָּאָס הָאָט מִיךְ גַּאֲרָר אַיְבָּעָרָאָשָׁת, אוֹן אִיךְ מִיט
יְאָסָלָעָן הָאָבָן אַוִּיפְּגָעְקָלְבָּן אִין קָאָמָעָנִיא בָּאַיְצְחָקְ-אָשָׁרָן גַּעַבְּלִיבָּן, וּוּלְבָעָן
וַיְיָנָעָן גַּעַוָּעָן גַּרְיִיטָן צַו פָּאָרְקִיּוֹן וַיְיָעָרָהָר אָוֹן פָּאָרָן קִיּוֹן אַרְצִ-יְהָרָאָל.
צְחוֹשָׁן זַיְקָ וַיְיָנָעָן גַּעַוָּעָן אִירָן, וְאָסָם הָאָבָן גַּעַקְאָנָט צְנוֹנוֹפְּשָׁלָאָגָן אַסְמָוָעָן
פָּן דָּרָיְ טְוִוְוָנָט روֹבֵל.

גַּעַרְיִינְק אִיךְ, אוֹ אִיךְ מִיט יְאָסָלָעָן הָאָבָן גַּעַנוֹמָעָן אַרְבָּעָטָר, יוֹנָעָלְ-לִיְּתָן,
צְחוֹשָׁן זַיְקִינְעָר, וְאָסָם עַגְּנָטָלְעָצָעָר, אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן
אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן אַסְמָוָעָן.

דָּרָר רַאֲזָוְנָעָר קָלָאָזְ-עַגְּנָעָר אִיזְנָעָן גַּעַוָּעָן בָּאָוְנוּרָעָסָאָנטָן:
עַרְשָׁתָנָס, הָאָט עַר זַיְקִינְעָרָסָרָט מִיט אַנוֹנוֹר „פִּילָּאָזְפָּעָן“ אָוֹן „חָקִירָה“;
אוֹן, צְחוֹיטָנָס, הָאָט עַר אָנוֹ גַּעַזְוָיָּן דָּרְמָטִיט, וְאָסָם עַר, אַסְמָוָעָן שְׁוָיָּן,
חַבְּשָׁת זַיְקָ מִיט אָנוֹ, אוֹן פִּילְמָאָל, גַּעַרְיִינְק אִירָן, אוֹ מִיר פָּלְעָגָן גַּעַפְּגָנָעָן

אן ענטפער אויף אַח קיירה-פארגע, וואָס דער זענער האָט זי פֿאַרייט,
און מהמה דֵי פֿראָגע האָט אָונִ פֿריהער געפֿייניגט, פֿלענען מִיר אַיצְט מִיט
שמחה לוּפֶן זוֹכֶן דָּעם קְלָאָצְ-זְועָגֶר. געפֿיינען פֿלענען מִיר אַים, שטיינערין
אויפֶן קְלָאָצְ אָן צִיהֻנְרִינְגֶר דֵי גְּרוּיסְעַ זַעַן אַיִן קְלָאָצְ, אָן מִיר פֿלענען
אָים דָּרְצְיַילְן צּוּפְרִירְעַנְגַּע, אָזֶה דֵי פֿראָגע וְעוֹן דָּעם אָונִ דָּעם
היינִט געפֿיינען אַיִן אַסְפְּרָעָד אָזֶה אַרְטְּמָן רָעַט זַיךְ וְעוֹן אַיִר פֿאַרְיכּוֹת,
אָזֶה עַס זַוְּעַט גְּעַגְּעַבָּן. קְלָאָצְעַ אָזֶה רִיטְלִיכְעַ עַרְקְלַעְרְנוֹגְנָעַ. פֿלענען ער
אַרְאָפְּקְרִיכְן פָּון דָּעם קְלָאָצְ אָזֶן אַיִסְהָרָעַן מִיט גְּרוּיסְ אַוְּפְּמַעְרְקוֹאַמְּקִיט.
אַמְּאָל פֿלענען מִיר אַים בְּרִיְינְגְנָעַן דָּעם סְפָּר גְּנוֹפָא, וְאַרְוּם ער האָט לִיב
גְּהַעַצְטַּשׁ צַו זְעַרְנָן שְׂוֹאָרֶץ אַיִף וּוֹים, אָן מִיר פֿלענען זַיךְ בעַת מעשה
שְׁטוּלָן אָונְטְּעָרָן קְלָאָצְ, אָן ער האָט גְּהַעַלְתָּן דֵי זַעַן אַיִן חַאנְטַ...
אָט דָּער זענער (צַו מִין גְּרוּיסְן פֿאַרְרָאַס הַאָבָּאַיִךְ פֿאַרְגְּרָעָסן זַיְן
נַאֲמַעַן) אַיִז גְּעוֹזָן שְׁטָאָרָק פֿאַרְהִוְצְטַ אַיִן דָּער אַיִרְיִיעַ צַו קְלָאָנְיִירַן
אַרְץ-יִשְׂרָאֵל. ער אַיִז גְּעוֹזָן זַעהָר אַז גְּנוּטָר אַנְטְּאָטָאַר, אַז מַוְיל —
שׁוּעָבֶל אָזֶן פָּעָר, אָז אַרְאָנְקָ אַים הַאָבָּן מִיר דָּעַמְּאָל אַוְּפְּגְּנְעָרְוּרְעָט
דֵי נַאֲנְצַעַ שְׁטָאָט. כְּמַעַט אַלְעַ וְאַלְתָּן מְסָפִים גְּעוֹזָן צַו פֿאַרְקִוְּפַּן דֵי

בעבעכּעַס אָן אַרְוִיסְפָּאָרָן קִיְּן אַרְץ-יִשְׂרָאֵל.

אוֹ מִיר זַיְן גְּעוֹזָן גְּעוֹזָן מַטְּינְגָּר, הַאָבָּן מִיר גְּעוֹזָן אַז דַּעַפְּעַשׁ קִיְּן
לוֹק צּוֹם "הַמְּנוּרָה", ער זַאל אָונִי גְּעַטְּפָרָהָן, צַי עַס הַוִּיפְּטַ זַיךְ שַׁיְן אָז דָּאָרָט
דֵי אַרְבָּעַט, דָּעַרְבִּי הַאָבָּן מִיר אַים אַזְוּקְגַּנְשְׁקַט אַז צַעַטְלָ פָּון דֵי אַלְעַ
פְּאַרְשְׁוִינְגָּן, וְאָס זַיְן גְּנוּטָר שִׁוְּן אַרְוִיסְצּוּשִׁיקָּן גְּעַלְתָּ, אַיִבְּ עַס אַיִז רָאַז
אַז וַיְיַצְּתִּינְעַ פְּטוּחוֹתָהָן.

אַזְוּ הַאָבָּן מִיר אַפְּגְּנְעָרְבָּעַט אַז פֿאַרְחָרְשִׁים. באַזְסְּלָעָן אַיִז גְּעוֹזָן
דָּער זַאְמְלָפְּגָנְקָט. עַס אַיִז שְׁטָעְנְרִינְגָּן גְּעוֹזָן גְּעַפְּאָקְטָ מִיטָּ מַעְשָׁן, יְוָנְגְּנְעָרָעָן,
עַלְטָעָרָעָן, אָן מִיר הַאָבָּן גְּנָרְעָרָט מִיטָּ הַיְּזָה אָן הַחַלְהָבָותָה. אָן אָז דָּער
זענער פֿלענען גְּעַמְּעַן רִירָהָן, פֿלענען אַלְעַ וְזַיְן גְּעַזְוּן אַיִז קְולָן זַאנְגָּן;
— בְּנְעוּרִינוּ וּבְקְנִינוּ נַלְחָן, קְיוּם הַאָבָּן מִיר שִׁוְּן דָּעַרְלָעְבָּט, אָז מִיר
קָאנְגָּן קוּפִּין אַרְץ-יִשְׂרָאֵל.

פָּוןְם "הַמְּנוּרָה" הַאָבָּן מִיר אַבְּעָר נִישְׁתָּאַבְּעָט נִאְקְוּמָעָן קִיְּן עַנְטְּפָרָע. דֵי
צִיְּטָוָנָן אַיִז פֿלְצְלִינְגָּן אַנְטְּשָׁוִוָּן גְּעוֹזָן, אָן אַנוּזָר זַעַנְצָע אַרְבָּעַט הַאָט
מִיטָּ אַמְּאָל אַז צִיטָעָר גְּעַטְּמָאָן. אַיךְ בֵּין זַעַנְצָע אַרְבָּעַט זַום פֿעַטְעָר רֵי אַפְּרִים,
ער זַאל אָונִי צּוֹנְרִיְּטָן אַז בְּרִיךְ פָּאָרָן "הַמְּנוּרָה", אַין וְעַלְכָן ער זַאל
אַוְּסְפִּרְלִיךְ אַוְּבָּרְגָּעָבָן, וּזְפִּילְ גְּעַלְתָּ מִיר הַאָבָּן, וּזְפִּילְ מַעְשָׁן זַיְן גְּנוּטָר
צַו פָּאָרָן אַז. וְאַבְּעָר דֵי רַעַקְצִיעַדְהַאָט אָונִי וּוּרְעָר נִישְׁתָּאַבְּעָט.
אַיצְטָהָבָאָז אַיךְ שִׁוְּן אַנְגְּנָהָוִוִּבָּן צַו צּוֹוְיְפָלָעָן אַיִן דָּער גְּנְצָעָר מַעְשָׁה.
דָּאָרָן אַיִז גְּעַבְּלִיבָּן, אָז מִיר זַאלְן אַרְוִיסְצּוּשִׁיקָּן אַז מַעְשָׁן אוֹיְפָא אַנוּזָר

הוואות אין רעדקצי' אריין. קיין פאסיגערן מעשן פונס וענער האבן
מיר נישט געפונגען. מען האט געמאכט אַ ריעבעונג, וויפיל געלט מען
בארארף האבן אויף זיין רייעע, ווי אויך פאר זיין וויב און קינדרער פאר
דרעה ציט אויף צום לעבן, און יעדערער פון אונזערע וככזין מיטגלאירער האט
אסינגירט דערויף צען נילדן. איזו איי שווין געווען אַ רופל נינציג, און
מיר האבן נאָר געוואָלט דערקלוייבן נאָר עטוואָס געלט. אַבער צו אונזער
גרעטען טרויער און פאָרדראָס האט דער „המִיר“. פֿלוֹצְלִינְגּ גַּעֲמַלְדָּעַט,
אוֹ דער נַאנְצֶעֶר עַנִּין אַיזּ דַּרְוּזְיֵילּ אַפְּגָעַלְעַטּ גַּעַוְאָרָן.

דרער וענער האט זיך, געבער, גענווען צורייך צו די קלעצער און איין
די פרײַע שען פֿלְעַנְטּ ער קומען צו מיר מיט יַאֲסָלְעָן פֿילְאַזְאָפִירּ אַון
באָקלעָרּן די ווועלט. אַון איך גַּעֲרִינְקּ, ווי מיר פֿלְעַנְטּ אַחוּעַקְנִין ומַעְרָ אַין
די לאָנקעָם, אַן ערָה אַינְגָּלָאָר אַונְזָעָרָעָ, אַון דָּאָרטָן פֿאָרְבִּירְיְּנְגּ אַין
זַעַהַר טִיפּע שְׁמוּעָן. מיר דוכט ויך אַפְּטָעָרּ, אוֹ ווּן איך ווּאלְטּ גַּעַהְאָט
אַן אַוְיסְעַרְגְּנוּווּיְגְּלִיכּן זְפַרְנָן אַון גַּעֲרִינְקָעָן די אלְעָ אַונְזָעָרָעָ שְׁמוּעָן, ווּאלְטּ
איך אִיצְטּ גַּעַקְאָנְטּ אַנְשְׁרִיבְּן אָפְּשָׂר אַן אַומְגָהּוּיָּר אַינְטְּרָעָסָאָנטּ בּוֹךְ
ווען אַמְּאָלִינְגּ אִירִישָׁן, קִינְדְּרָעָשָׁן טְרוּיְּמָעָן . . .

מיין פֿאָטָעָר אַיזּ ויך גַּעַוְעָן צְפּוּרִין מִיטּ זַיְחָקְ-אָשָׁרָן אַון האט נַיְשָׁט
געַוְאָסָטּ פּוֹן דער נַאנְצֶעֶרּ מַעְשָׁה מִיטּ מִין לְעָרְבָּן, אַון איין ווּאָס אַיךְ
פֿאָרְבִּירְיְּנְגּ די צִיטּ, ווּאָס איך טו אַון ווּאָס איך טְרָאָכְטּ, אוֹ איך בֵּין שְׁווִין
איְנָגְּנָצְּן אַ בְּנִבְתִּיהְ בְּאַסְמָן מִנְיָיד אַין הַוַּיִּה, ווּאָס זְאָרטָן זַיְנָעָן די
גַּרְעַטְטָעָ מְהֻנְּדִים מִיטּ די גַּרְעַטְטָעָ פְּחוֹתָ קָעָן די חִסְרִים. מִיטּ מִין
אַרְבָּעָטּ פֿאָרּ אַרְצְ-יִשְׂרָאֵל אַיזּ עַר גַּעַוְעָן צְוּפְרִירָן, אַון זַוְּיִיטָעָרּ האט עַר
נאָר פּוֹן מִיר נַיְשָׁט גַּעַוְאָסָטּ. אַמְּאָלּ פֿלְעַנְטּ ער אַ פרָּעָן טּוֹן זַיְחָקְ-אָשָׁרָן:

— נָוּן, ווּאָס זְאָגְּסָטוּ אוֹיף מִין חַזְקָלְעָן?

דעַמְּאָלְטּ האט דער רְבִּי גַּעַנְטְּפָרְטָן:

— ער אַיזּ אַ גּוֹט אַינְגָּל, ער האט אַ וְאַוְיל קַעְפָּל.

אַון דָּאָס אַיזּ שְׁווִין גַּעַוְעָן אַ גַּעַנְגְּנָדָרָעָ עַנְטְּפָרָעָ פֿאָרָן טָאָטָן. די נַאנְצֶעֶרּ
וּאָרּ אַיזּ ער גַּעַוְעָן פֿאָרְנוּמָעָן מִיטּ דער אַרְעָנָרָעָ אַון מִיטּ די חִסְרִים.

xx ליטראטורה

— מען רעדת מיר שון שרכוכים. — דאס פארהערמן מיך. — ר' יוחזקאל דעם רבם זון. — דער ייר יהום. — טיין אומבאקאנגעט בלה. — דער בריך. — ר' פיטש. — טיין פטער. — דאס לעבן מיט אס. — דאס נרייטן זיך צום ופוח.

רעד טאטע האט שווין אונגעהויבן קלערן אַ שידוך פאר מיר, און רעד שרכן
האט אים שיין אונגעהויבן פאָרכזוליין פאָרשיידענע שרכיס מיט גנדייס ייחסנים,
זיאָס ווילן מיר נבען טויזנט רובל, און צוויי טויזנט און פינט יאָר קעסט, צי
ען יאָר קעסט. רעד טאטע האט אַבער אלֿע געוואָלט אַ מְחוֹתָן אַ
חסִיר, נאָר אוּ מען האט גערערט שרכיס מיט חסִירִים, האָט רעד זִיר ע
ニישט געוואָלט. דערווילאי אַוועקגעאנגען אַ היפשע ציט אָן עס
זיאָט ווּך אלֿע נישט געמאָט קִין שדוֹרֶה, רָאַס הַיִּסְטָן, אַו עס זָאל בֵּידָן
געפעעלן: אַי רָעַם טאטָן, אַי רָעַם ווּירָן. אַיך בֵּין שווין געוואָרָן אָן אלְטָעָר
בָּחוֹר פָּן ... פּוֹפְּצָעָן יִאָר, אָן עס אַיז מִיאָס פָּאָר לִיטָּן. אַלְעַ מִינָּע
חֲבָרִים וַיְיָעַן שווין חֲנִים אָן בְּעַלְבִּיהְתָּלָךְ גַּעֲוָאָרָן.

רי מְאֻמָּע האט נישט געלָאָוט צוּ רָוֶה רָעַם טָאָטָן, פָּאָרוֹאָס עַר טוֹט מִיט
מיר קִין שדוֹרֶק נישט. עַר קָאָן דָּאָר גַּעֲמָעָן אַ סְּךָ גַּעֲלָט מִיט קעסט.
— רָוֶה ווּילְסָט, — האט וַיְיָעַטְנָעָט — אוּ חַזְקָל וָאָלָהָבָן אַ שׂוֹעָר,
אַ חֲסִיר, אַבער רָוֶה ווּיסְטָט רָאָה, אַו רעד שׂוֹעָר ווּילְסָט קִין חַסְרָה נישט פָּאָר
קִין מְחוֹתָן, וַיְיָעַט עַר דָּאָר אַוְיסְפִּירָן. חַזְקָל ווּרטָע עַלְטָעָר, עס אַיז דָּאָך
אַ חֲרֵפה פָּאָר לִיטָּן ...

וי האט אלֿע געטענעט, אָן רעד טאטָע, ווּ ווּן שְׁטִינְגָּר אַיז גַּעֲוָעָן,
האָט אלֿע גַּעֲשָׂוִין. עַר וָאַנְטָט נִישְׁתָּאָפָּ אָן וָאַנְטָט נִישְׁתָּצָו. עַר שְׁמִיכָּלָט
נָאָר פָּאָר וִיך. ווּרטָע יַעֲנָעָר אַכְּבִּיל אַפְּגָעָקְלָיט. אַבער רָי מְאֻמָּע האט
דרָאַס שווין נישט גַּעֲקָנָט אַרְבְּעָעָטָרָגָן. ווּ רְיֵי מַאְדָע אַיז, אַיז וַיְיָעַטְנָעָט
יַי פְּאַקְלָאָן פָּאָרָן פָּעַטָּע רָעַם רְבָּ.

— רָוֶה וָאַלְסָט וְעוֹהָן — האט אַיר רעד רָבָּךְ אַנְגָּעוֹאָנט — אוּ חַזְקָל
אַאלְ אַרְיִינְפָּאָלָן צוּ אַמְחָנָגָר, אַנְגָּר, ווּאָס גִּיטָּאָסְךָ יִאָרָן קעסט. עַר אַיז אַ

וואויל אונגל אין לערגען, או ער וועט האבן א סך קעסט, וועט ער
קאנען לערגען, קאנסטו האפן, או חזקל זאל ווערן א רב.

דרער רב האט געהאט און יוחוקאל (מיר הייסן בירע נאך אין זירן),
דרער דזונגער יוחוקאל איז געהען א גרויסער עילוי און האט שוין געהנט
ווערן א רב אפילו איז א גרויסער שטאט. ער איז אבעער געהען אחסיד
און דערפֿאָר איז ער נאך געהען בלויו דין איז קאָפּרין. און אט דער
יוחוקאל פלענט אַרְוֹמֶפָּאָרְן נאָך אַרְץ-יִשְׂרָאֵל-גָּעָלָת. דער סלאַנְיָמָעָר רְבִּי,
פֿון זינט מען האט אים געטסרט, פלענט שוין אלין נישט פְּאָרָן. און איז
ר' יוחוקאל פְּלַעַגְטּ קומען קיין קאמעניע, איז געהען, געויניגליך, באַם טאָטָן
שוין ושמחה, הילולא וחיננא. דִּי חֲסִידִים הַאָבָּן וַיְדַּאֲוּנְרָעָם גַּפְּרִיטִי
מייט אים: ער איז געהען דעם רבּס זוּ, און איך האט נישט אַפְּגַּנְּטָרָטָן
פֿון טיש און געהאָרכְט, ווֹאָס מען רעדט. איצט בין איך שוין געהען באַם
חסידישן טיש נאָך מיט אָן אַנְדָּרָעָר צְחוּק. איצט האט איך שוין אַומְּשָׁנָע
אויסגעעהרט זיינער רְיֵהּ, כְּרִי איך זאל ווֹי דערנָאָך קאנען קְרִיטִיקָרִין.
ר' יוחוקאל האט פְּרִיךְ לִיב געהאט. ער האט מִיךְ גַּהְּאַלְטָן פְּאָר אֵ
שטייל אַינְגָּל, און אַיְנְמָאָל נִיט ער מִיר אֵ קְנִיפּ אַיְן בָּקְלָן אַוְן זָגָטָן:
— חזקל, אוֹדוֹ וּעַסְטָן זַיִן אֵ שִׁינְגָּרָה חָסִיר, וּלְעַל איך דִּיר גַּעַבְן אֵ
שִׁינְגָּר פְּלָה.

— איך בין רויט געהאָרָן און געהזינן. אין האָרְצָן האט איך שוין לאָנְגָּן
מקאָן געהען מִיְּנָעָן חֲבָרִים: יְעַנְעַן זַיִן חֲנִימָן אַוְן בָּעַלְיְבִּיחָלָאָך,
און איך, צוֹלִיב דעם קְרִינְג צְחִישָׁן טאָטָן מִיטָּן זירן, בין איך נאָך אלִיךְ
קיין חַתְּן נישט.

יוחוקאל האט אַרְיִינְגָּרְפּוֹן נאָך עַסְטָן דעם טאָטָן אֵין אֵ צִימְעָר אַוְן
איַבְּרָעְנָעָבָּן אַים, אוֹ ער האט פְּרִיךְ אֵ וּאוֹאַילָן שִׁירָהּ, אַן אַיְנְמָעָן זָאָר,
זַיִן זִיְּבָס אֵ שְׁחֻעְסְּטָרָה. זַיִן האָרְעָוָעָט זַיִן באַם שׁוֹאָגָעָר, אהָרָן צְיִילְנָגָאָלָר,
אֵ שִׁינְגָּרָה חָסִידָה, אֵ לְמָרְן אַוְן אֵ גְּנוּר, ווֹאָס אַיְן בָּאַלְפְּטָה בָּאֵ ר' אהָרָן
קָאָרְלִינְגָּרָה.

— דְּאָס, זִוְּיָוִט מִיר אַוְים, אוֹזְ אֵ זְוּוֹגְ מִשְׁחָה יְמִי בְּרָאִישָׁה —
הָאָט ער גַּרְעָרָט.

— דעם טאָטָן, זַיִן דְּאָס אַיְן נישט מַאְרָנָע, אוֹזְ גַּעַפְּעָלָן געהאָרָן ער
שִׁירָהּ, מַחְמָת דִּי פְּלָה אַיְן אֵ יְתָמָה, אַהֲן אֵ טאָטָן אַוְן אַהֲן אֵ מַעֲטָעָן...
דַּא וּעַט שוֹן דער זִוְּרָעָה הַרְּקָלְלִיְּוָרָן נִשְׁתָּה זַיִן דַּרְגָּעָן. ווֹאָס דִּי שׁוֹאָגָעָרָס
זַיִן זִיְּנָעָן חֲסִידִים, מַאְכָּתָ שַׁוִּין נִשְׁתָּה אַוְים, אַיְבָּרְהָוִוִּיפְּטָה דַּרְעָמָהָן זָאָל נִשְׁתָּה
זַיִן קְיִינְגָּרָה; יְהָוָה, זִוְּרָעָה, אוֹזְ דַּא אוֹרְקָרְפָּאָרָן, וּאוֹרָם ער האט
געהאָסָט, אוֹ דעם רבּס שנָורָה, הרָס, אוֹזְ געהען פֿון גְּרוּיָס יְהָוָה.

האָט דער טאָטַע געאָגַט חצְקַלָּעַ, אָז דאָס אָז בָּאָ אִם נִישְׁתַּחֲוֵד רַעֲנָגֶן,
חוֹ זַיִן שְׂפִינְגֶר אָז גַּעַזְעַן צַו עַנְטְּפָעָן וְעַנְטְּפָעָן אָז וְאָז, וְאָס עַס אָז אָס
געַפְעָלָן גַּעַזְעָרָן, אָז רִ' חַצְקָלָה האָט גַּעַבְעָטָן אָגְמָרָא צַו פָּאַרְהָעָרָן מִזְרָחָ.
ער האָט טַאָקָעָ גַּעַהְעָרָטָט, וְאָנָט עַר, אָז אוּרְבִּין אָגְטָן אָגְטָן, נַאֲרָ פָּנָאָ-
דַּעַסְטוּעָן דַּאָרָף עַר מִזְרָחָ פָּאַרְהָעָרָן. בָּאָ אִים מִיטָּ דָּרָעָ פְּלָחָשׁ שַׁוּעַטְטָעָר,
וְאָנָט עַר, אָז פָּאַרְבְּלִיבָּן צַו גַּעַמְעָן פָּאַרְדָּרָעָ שַׁוּעַטְטָעָר אָגְחָן אָ-
לָמְרָן, נִשְׁתַּחֲוֵד אַנְדָּרָעָשָׁ.

רִ' חַצְקָלָה האָט אַרְוִיְּסְגַּעַנְמָעָן אָגְמָרָא קְרוּשָׁין אָז, צַו מִיּּן גְּלִיק, אוּפְ-
גַּעַעַפְנָט אַקְרָאָט אוּפְנָט דָּרָעָ מְסֻכָּאָ קְרוּשָׁין, חַלְכָּעָ אַירְהָאָפָּה נַאֲ-
גַּעַלְעָרָנָט מִיטָּ דָּרָעָ דָּרָעָ בְּלִינְגָן, אָז אַיְצָט מִיטָּ יְצָקְדָּאָשָׁרָן, אָז אַלְיָין גַּעַד-
לָרָנְטָן. אָז בָּין גַּעַוְעָן גַּעַוְעָן קְלָאָר אַין דָּרָעָ חַסְפָּותָן אָז אַין דָּרָעָ מַהְרָשָׁאָ,
אָז עַר הַיִּסְטָמָקָט מִיר וְאָנָן דִּי טְשָׁנָה מִיטָּן הוֹסְפָּותָ.

אַירְהָאָפָּה נַאֲנָץ גַּעַנְצָן גַּעַנְצָן. הַיִּסְטָמָקָט עַר מִיר פָּרָעָנָן דָּרָעָ דָּרָעָ מַהְרָשָׁאָ
קְשָׁאָ. פָּרָעָנָן אַירְהָאָפָּה, מַאֲכָתָעָ עַר צַו דִּי נַמְרָא אָז נַסְמָחָ מִיר וְוַיְטָעָר אָגְ-
אַין בָּאָק אָז אָגְטָן:

— אַיךְ הָאָפָּה שְׂוִין פָּאַרְדָּרָעָ אָגְשִׁינָעָ פָּלָה.
אַירְהָאָפָּה וְוַיְטָעָר רְוִוְתָמָקָט גַּעַוְעָרָן, אָז עַר אָז אַוְעָק מִיטָּן טָאָטָן אָז
אָגְשִׁינָעָן צִימָעָר אַיְבָּעָרְרִיְּרָן שְׂוִין פָּוָן אַלְעָ פְּרָטִים, פָּוָן גַּרְנָן אָז. וְ. דָרָעָ
טַאָטָעָה האָט גַּעַשְׁקָטָמָקָט רִ' חַצְקָלָן צָוָמָז וְזִירָן.
חַצְקָלָה אָז אַוְעָק, אָז עַר האָט דָּרָעָ חַסְפָּלָעָנָט דָּרָעָ שִׁירָוָדָן,
הָאָט דָרָעָ זִירָן גַּעַוְעָן:

— מִיּּין חַצְקָלָה אָז וְעוּהָר אָגְטָן אָגְטָן. דִּי מְוַתְּעָר וְזִינָעָ אָז אַגְּרִיסְמָעָ
יחַסְנָטָעָ, זַי אָז פָּוָן רִ' חַיִּים וְחַלְאָשְׁנָגָרָם אַיְנִינְקָלָאָךְ, וְיל אַיךְ נִשְׁתַּחֲוֵד
פָּאַרְשָׁעָמָעָן דָּרָעָ וְחוֹסָם. אַיךְ מַעַן זַי אַפְּיָלוּ פָּאַרְלָאָזָן אַוְיָפָן רָבָּה, אָז עַר
הָאָט דָּרָעָ שִׁירָוָדָן גַּעַטְאָן מִיטָּ אַיִּחָ, וְאָס אַירְהָאָפָּה וְעַנְטָן דַּאֲךְ אַגְּרִיסְמָעָר לָמְרָן,
מַסְהָמָה אָז דַּאֲךְ דָּרָאָס, מַסְהָמָה דָּרָאָס דַּאֲךְ פָּאַרְדָּרָעָ אָז אָז, נַאֲרָ פָּוָן—
דַּעַסְטוּעָן דַּאָרָף אַיךְ וְזִיסָּן אַיְירָן וְזִיבָּס פָּאַמְלִילָעָ בָּאַרְיכּוֹתָה:

דָּרָאָס האָט חַצְקָלָן גַּעַטְאָן. עַר האָט דַּעַרְצִיאַלְטָמָקָט דָּרָעָ גַּעַנְצָנָן יוֹסָם בָּאַרְיכּוֹתָה:
זַיִן שְׂוֹעָרָה האָט גַּעַהְיִסְן רִ' הַיְּרָשְׁ-יָוָלָה רְיִצְעָם, וּמְעַם פָּאַטְעָר,
רִ' מְרָדְכִּי פָּוָן אַסְטָרְעָן (וְאַלְיָיָה) האָט גַּעַשְׁפִּילָט אָגְלָלָעָ אָז וְאַלְיָיָן,
וְיִי דָרָעָ פְּרוּמָעָר דַּאֲטָשִׁילָד אָז פְּרָאַנְקְפָּוָרָט. עַר פְּלָעָנָט נַאֲגָרְטָעָ אָז פָּאַרְצִיאַיָּן
אַרְוּמְפָאָרָן אָז אָגְלָלָעָמָעָמָט פִּיר פְּעָרָר. דָרָעָ שְׁפָאָן אָז קָאַרְעָטָעָ וְזַיִן
גַּעַוְעָן כְּמַעַט בְּלִיוִי פָּוָן זַיְלָבָּעָר. בָּאָ אִים פְּלָעָנָט מַעַן וְאַשְׁן רַעְנְרָלָאָד
אָז וְלַבְּעָרָנָעָ מַוְלָּטָעָרָם. עַר אָז גַּעַוְעָן אָגְחָד אָז אַגְּרִיסְמָה אַלְלָאָן
אָלָעָ וְאַלְיָינָעָ רְבִיָּים. בָּאָ אִים אָז הַוִּי וְזַיִן גַּעַוְעָן שְׁטָעָנָרָגָן גַּעַוְעָן רְבִיָּים. דָרָעָ
רְבִיָּ אָז אַוְעָקָנָעָפָאָרָן, אָז אָגְלָלָעָמָעָן אָז גַּעַוְעָן אָז קוּמוּמָעָן. עַר האָט וְעוּהָר

גרוים געלעט און געווען איז מען בא אים חרשיז-זוויז. ראם הויז האט גערוישט פון דיז חסידים מיט דיז רבאים, — מיט איזין ווארט, בא אים איז געווען אן אמהער חסידישער גנדערן אויף דער וועלט.

געהאנדטלט האט ער מיט וואלך; נאָר אינמאָל האט אים געטראָפַן אן אומנלייך. ער האט געשיקט קיין ראנציג פֿאָר ועקס הונדרערט טויננט רובל האָלֶץ. זיינען דיז פֿלִיטּעַם צעריסן געווארן אויפֿן וואָסְטַר אַינְצִיגְּוַיּוֹ — אַן צעהאָומָעַן. עס איז געווען אַן גרוּס נועויסער, באָ קְרָאָקָע אַוְיפֿן ווַיְסָעֵל, אַן קִיּוֹן ראנציג האט ער קִיּוֹן אַיִּזְנְטַעַת האָלֶץ נישט געקאנט ברײַגְעַן. אויסערדעָם איז אַין ראנציג דָּאָס פֿלִיטּעַם קְלִיּוֹן דער מְקָח פּוֹן האָלֶץ, אַן ער האט געהאט פֿילּ סְחוֹרָה אַין ראנציג פּוֹן פֿרִיהָעָר, האט ער צוגעלענט צוּ יונְעַם האָלֶץ פֿילּ געלט. אַן אַזְוִי האט ער, ר' מְרַכְּבִּי, רערעלענט אַן אַיִּזְנְטַעַת אַיִּזְנְטַעַת פֿאָזְבַּן, אַכְּטַהֲנָרְעַט טוַיְוַנְטַה רובל.

נאָר פֿוֹנְרָעַסְטוֹוּן אַיז ער נאָךְ געַבְּלִיבַּן אַנְבָּר, וַיְיַזְרֵר הויז האט וַיְזַבְּחֵר נְעַמְּרַת מִיטְצָרָה אַן מִיטְהַכְּנָסְתָּדוֹרָהִים, אַבְּעָר שׁוֹן נִשְׁתַּחַת אַזְוִי וַיְיַזְרֵר. דיז רבאים האט ער קִיּוֹן געלט נִשְׁתַּחַת גַּעַבְּנָן, אַן וַיְיַזְרֵר שׁוֹן צוּ אַים אַזְוִי אַפְּטַהֲנָר נִשְׁתַּחַת קְוּמָעַן.

אַיִּזְנְטַעַת ווֹן ווַיְיַזְרֵר, הִירְשְׂ-יוֹאָלֶט, האט ער חַהְוָה גַּעַמְּכָטַה מִיטְן דְּבוֹנְעָר רְבָּס טְאָכְטָעָר. ער האט גַּעַוְיָינְטַה מִיטְן פְּאָטָעָר צְוֹאָמָעַן, אַיז געווען אַן גַּרְוִיסְעַר לְמוֹרָן אַיז וַעֲרָה אַנְטָהָרִצְנָעָר. ער אַיז אַפְּבָר נִשְׁתַּחַת גַּעַוְיָעַן נְוָתָה צוּ חַסְרוֹת. אֹזְ דָּעָר פְּאָטָעָר אַיז גַּעַשְׁטָאָרְבָּן, האט דָּעָר ווֹן גַּעַרְשָׁנְטַה אַנְטָהָרִצְנָעָר סְוּמָעַ געלט. נאָר אַזְוִי וַיְיַזְרֵר דָּעָרִיטִים נִשְׁתַּחַת גַּעַוְאָלָט דָּעָר פְּאָטָעָר צָוָם סּוֹפְּ בְּרִלּוֹת גַּעַוְאָרָן, האט ער וַיְיַזְרֵר דָּעָרִיטִים נִשְׁתַּחַת גַּעַשְׁפְּטִינְגַּן. ער האט וַיְיַזְרֵר בְּעַסְרָן גַּעַוְנוֹמָעַן צוּ פָּאָרְרִיאָרָן. דָּעָמָלָט האט וַיְיַזְרֵר אַנְגָּעָנוֹמָעַן, אַלְסְ פָּאָרְרִיאָר, דָּעָם בָּאוֹאוֹסְטַן אַקְצִיוֹן פּוֹן בָּאָרָן נִינְבּוֹרָן, אַנְגָּעָנוֹמָעַן אַזְוִי צְוַיִּים אַיְוּרְזָן: בִּיאַלִיסְטָאָקָעָר אַן בִּילְסְקָעָר. גַּעַוְיָינְטַה האט ער אַיז בִּיאַלִיסְטָאָק.

ער האט געהאט צְוַיִּי טְעַכְּתָעָר מִיטְ אַזְוִי, דיז עַלְתְּסַטְעַט טְאָכְטָעָר הָרָם אַיז טְאָקָע וַיְיַזְרֵר, יְהֻקָּאָלָס וַיְיַזְרֵר, אַן ער האט גַּעַבְּנָן אַסְנָעָט גַּעַר אַונְ קָעַסְטָן.

אַיז בִּיאַלִיסְטָאָק האט ער גַּעַשְׁפִּילְטַה אַנְטָהָרִצְנָעָר, ער האט וַיְיַזְרֵר גַּעַפְּיָרָט, וַיְיַזְרֵר פְּאָטָעָר אַיז גַּעַנְיָין צָרָה אַן הַכְּנָסְתָּדוֹרָהִים, נאָר דָּעָר פְּאָטָעָר אַיז גַּעַוְיָעַן פָּאָר חַסְרוֹם, אַן ער פָּאָר מְתָנְגָּרִים. אלְעָלָ שְׁבַּה האָבָן גַּעַמְּוֹת וַיְיַזְרֵר צָעַן אָרוֹחִים הַגּוֹנוֹם, דיז שְׁעַנְסַטְעַט מְעַנְשָׁן, וַעֲלַכְעַט מִעַן האָט נאָךְ צְוַגְּעַצְּאָלָט, אֹזְ וַיְיַזְרֵר טָאָג וַיְיַזְרֵר באָ אַים גַּעַוְיָעַן אַמְוּוֹינְגְּסָטָן רְרִי אַנְשִׁים נְכָבְּרִים צוּ מִיטָּאָן.

נעוזן אוּר אָרֶרְמַטָּר מִוָּהָל. כְּמַעַט אֵין דָּרֶר נַאֲנְצָעָר שְׁתָאָט אֵין
עָר גַּעַזְעָן מִוָּהָל, אֹנוֹ אָן אַרְרִימָר בָּעָלְ-בָּרִיחָה פָּלָעָנֶט נָאָר קְרִינָן בָּאָ אִים
צְוָנְעָפָאָלָט, אָזְוִי אָזְוִי רִי קִינְגְּפָעָטָאָרִין הָאָט נַעַחָאָט אַוִּיפָּאָ אָזְחָוָשׁ צָוָם לְעָבָן.
עָר הָאָט נַעַחָאָט בָּאָ זִיךְ אָ צָעָטָל פָּוָן פִּינְגָּטָוָונְטָקִינְדָּרָעָ, וּוּלְכָעָעָר
הָאָט מֶלֶגֶן.

עָר אֵינוֹ גַּעַזְעָן אָזְוִי גַּעַזְעָט אֵין בִּיאָלִיסְטָאָקָ, אָזְ בָּאָ רִי גַּרְעַסְטָעָ לִיְּטָ
אַוִּיפָּאָ דִּי חְהָנוֹתָה הָאָט מַעַן אִים מַכְבָּרָ גַּעַזְעָן מִיטָּסְרָרָ קְרִישָׁן זַיְן.
דוֹסָס אֵינוֹ דַּעַמְּאָלָט גַּעַזְעָן אַיְגָעָרָ פָּוָן גַּעַזְעָטָפָּבָּרוּם בָּאָ אַירָן אֵין
מַעַן פָּלָעָנֶט אַוִּיסְוָוָן רִי גַּעַזְעָטָאָרִין אַוִּיפָּאָ דַּעַמְּפָּבָּוָר.

דָּרָר פָּאָרְרִיאָרָ פָּוָן אַקְצָיוּ הָאָט זִיךְ בָּאָ אִום נִישְׁתָּאָלְגָעָן,
וּוְיַיְלָרְ דָּרָר בָּאָרָאָן הָאָט זִיךְ אַפְּגָעָוָאנְטָ צָוָ טִילְעָן דָּרָם אַקְצָיוּ אֵין לְאָנָּר
אַוִּיפָּאָ קְלִיְּנָעָ טִילְבָּלָאָרָ אֵין דִּי הַעַנְטָ פָּאָרְרִיאָטְשָׁיקָעָם. אַיְצָטָה הָאָט דָּרָר
בָּאָרָאָן אַלְיָיָן גַּעַזְעָלָטָהָלָטָן דָּרָם אַקְצָיוּ אֵין אַירָשָׁן הַחוֹם, אֵין
אַוִּיפָּאָרָן קִיְּזָנְטָקָ, וּוֹאוֹ עָר אֵיזָ גַּעַזְעָרָן פָּאָרְרִיאָטְשָׁיקָ אֵין
פָּעַסְטָנוֹגָן. עָר הָאָט אַוִּיךְ גַּעַזְעָנָטָ אֵין שְׁתָאָט אָגָרָנָן וּוּיְוָנְדָשָׁיָנָקָ פָּאָרָרָ דִּי
אַפְּשִׁירָן פָּוָן פָּעַסְטָנוֹגָן אֵין גַּעַזְעָאָכָט וּזְהָרָ גַּעַזְעָפָטָן. הָאָט עָר וּוּיְטָעָר
גַּעַזְעָרָטָן זִינְעָ צְדָקוֹתָמִיטָ דִּי הַכְּנָסָהָ-אָרְחוֹתָם מִיטָ דִּי מַוְּהָלְשָׁאָפָטָ פָּאָרָרָ
אַרְיְמָעָלִיטָ, וּוּלְכָעָעָר הָאָט גַּטְ גַּעַזְעָלָט.

אֵין פִּינְגָּטָ אֵין פָּוּפְצָנְסָטָן יְאָרָ, בָּעָה סְעוֹוָאָסְטָאָפָאָלָעָרָ מְלָחָמָה, זַיְנָעָן
אַזְוָעָקָ אַלְעָ פָּאָלָקָן פָּוָן פָּעַסְטָנוֹגָן אֵין מְלָחָמָה אַוִּירָן. דִּי אַפְּשִׁירָן הַאָבָן
אִים גַּעַזְעָטָן, עָר וְאָלָ מִיטָנָיָן מִיטָ זַיְ אֵין סְעוֹוָאָסְטָאָפָאָלָ.

אַיְגָעָר אָגָעָנָרָאָלָה הָאָט אִים גַּעַזְעָלָטָ אַפְּגָעָנָבָן אָסָרָ פָּאָרְרִיאָרָן. אֵין
מְלָחָמָה אֵין צְוָנְעָאָגָט אַוִּיפָּאָרָן מְלָחָמָה-פָּלָאָץ מִשְׁאָבָןְלָטָן, נָאָר עָר הָאָט
נִשְׁתָּאָטָן גַּיְיָן מָאָקָן גַּעַזְעָפָטָן אֵין אַזְאָ אָרְטָ, וּוֹאוֹ מַעַן פָּאָרְזָאָוָנְדָעָטָ
קָאָלָעָטָשָׁעָט אֵין דָּרְרָהָנָעָטָ מְעָנָשָׁן.

דָּרְרוּוְיַיְלָ אַבְּעָרָ הַאָבָן אִים אַלְעָ אַפְּשִׁירָן בָּאָנְקָרָאָטָרָט אָסָרָ גַּעַלְטָ.
אַוִּיפָּאָיְגָעָר פָּוָן זַיְ הָאָט עָר גַּעַזְעָאָט בָּיְ דָּרָיְ טְיוֹוָנָטָ רָוְבָּלָ וּוּקְסָלָעָן,
אֵין עָר אֵינוֹ דַּעַמְּאָלָט אַבְּיִסְלָ אַרְיְנִירָטָ גַּעַזְעָאָרָן.

גַּעַזְעָאָטָה הָאָט עָר אָזְוִי זָוָן פָּוָן זְוַבְּעָזָן יְאָרָ, אָזְוִי אָזְאָקָעָ, אָזְ אַוִּיסְכָּאָפָּ
אָזְ וּלְטָעָנָעָרָ עִילְיָיְ, אָזְ דָּרְעָצָוָ אָזְאָ בָּאָהָאָרָצָטָעָרָ, אָזְ עָר הָאָט אַיְבָעָרָ
גַּעַזְעָטָינָן דָּרָם זַיְרָן רִיְ מְרָכִיְ מִיטָן פָּאָטָעָרָ. אָזְ עָר אֵיזָ גַּעַזְעָרָן אָחָחָן,
אֵינוֹ עָר אָזְחָוָשׁ פָּאָרָ דָּרָרָ חְהָנוֹתָ קְרָאָנָקָ גַּעַזְעָרָן אֵין אָזְ קְרָאָטָ
צִיְּתָ אָרְטָמָאָכָטָ אַלְעָ בָּרְיָסְקָעָרָ קְרָאָמָעָן אֵין דָּרָרָ צִיְּתָ פָּוָן דָּרָרָ לְיָהָ.
דוֹסָס הָאָט דָּרָם פָּאָטָעָרָ זְיַעַנָּם אַיְגָעָנָצָן דָּרְשָׁלָאָגָןָ, אֵין אֵיזָ
זַוְּיָיָן אָרְטָמָאָכָטָ אֵין עָר גַּעַזְעָטָאָרָבָןָ, דִּי מְוּטָעָרָ וּוּרְעָרָ הָאָט זִיךְ

עתליכע מאנאנן נאכאנאנר און איז אויך געהטארפֿן. נאך וויער טראנישן טויט איז ראָס מײַרעלע ווירם, מיין קינפֿטיגע פֶּלה, אלט געווען אינגעאנצָן זעקס יאָר. רעמאָלט האָט ווי גענומען צו וויך רעד בעטער שׂוועסטער אין פֿינְסְק, נאָר נאָר אַיְוֹג ווַיְיֵבֶל, אַ נְבִירֶס אַ שְׁנוֹר. רעד מאָן אַירָעָר, אַהֲרֹן צְיַילְנְגְּאָלָּר, אַ לְמָרָן אַן אַ מְוִשְׁלָם, אַיְוֹ גַּעֲזָוָן אַ נְרוֹיסְפּֿעָר נְדָבָן, אַן אַישׁ נְכַבְּדָא אַיְבָּסְטָן, רְיָ אַהֲרֹן קָאָרְלִינְגָּעָר, אַיְוֹ רְעַדְנְצָעָר שְׂטָאָט.

נאָר אַט דָּעַם גַּאנְגָּן אָמְגָּלִיק מִיטְּ רְיָ אַלְעָ שְׂטָאָרְבָּעְנְישָׁן, אַיְזָ דָּאָס גַּאנְגָּעָט פֿאָרְמָעָן פֿאָרְשָׁוָאָרָן גַּעֲזָאָרָן, אַן סָאיְוָן פֿוֹן אַלְעָ גַּעֲזָאָרָן אַ הָלָ. רעד נאָר האָט מען עַתְּחָאָס אַוְיפּֿנְעָוָאָמְלָט פֿוֹן דָּעַם פֿאָרְפּֿאָלְעָנָעָם פֿאָר רעד יְהָמָה צְוִיאָמָעָן מִיטְּ עַטְּלִיכָּעָ וּוּקְסְלָעָן.

ראָס אַלְעָ האָט יְהָקָאָל דְּרַעְצִיְּלָט דָּעַם זְוִירָן, וּוּלְכָעָר האָט אַיְצָט, נאָר רעד גַּעֲזִיכְּטָע, שְׁוִין צְגָּוָעָשְׁטִיםְּ, אַן אַוְיףְּ מְאָרְגָּן אַיְזָ דָּעָר שְׁוָרוֹךְ גַּעֲזָלָסְן גַּעֲזָאָרָן. אַיךְ בֵּין רַעְמָאָלָט אַלְטָט גַּעֲזָוָן באָ פֿוֹפּֿעָן יְאָר, אַן רְיָ יְהָקָאָל האָט גַּעֲזָרְבִּין אַ בְּרִיףְּ קִין פֿינְסְק צוֹ רעד שְׂוָעָגְעָרָן פֿעָשָׁע, אַיְזָ זַי גַּעֲזָוָמָעָן קִין קָאָמְעָנִיְּ, אַן מען האָט גַּעֲזָרְבִּין תְּנָאִים.

קִינְגָּעָר פֿוֹן רעד פֿאָמְלִיעָ האָט גַּיְשָׁט גַּעֲזָהָן רְיָ פֶּלה, אַן אַיךְ אַרְאָי נִישְׁטָט. רָאָס האָט מִיר גַּעֲזָרְיִינְקָט. אַיךְ האָבָּב וּ, רַוכְּסָ וּרְ, שְׁוִין לִיב גַּעֲזָרְאָנָן, אַפְּבָר אַיךְ זְוִיסְ נִישְׁטָט, וּוּמְעָן אַיךְ האָבָּב לִיבְ, אַיךְ קָעָן רָאָק פְּנִים גַּיְשָׁט... אַיךְ האָבָּב נְאָרְנִישְׁט גַּעֲזָהָרָט, רַיְדְּנָרָגְ וּוּנָן אַירָ, צַי זַי אַיְזָ אַשְׁיָּנָעָ, צַי אַמְּיאָסָעָ, צַי אַקְלָמָעָ, צַי אַנְאָרָ, אַן אַיךְ האָבָּב גַּיְשָׁט גַּעֲטָאָרט אַפְּיָלוּ פֿרָעָן אַוְיףְּ רעד פֶּלה.

רעַד זְוִירָעָ האָט גַּעֲזָוָמָעָן אַין בְּרִיסְק צַוְּיָ רִימְעַנְטָעָנָעָ פֿינְגְּרָלָאָר אַן גַּעֲנָעָבָן פֿעָשָׁעָן, זַי וּאַל אַזְׁוּקְפּֿרְן רעד פֶּלה אַ מְהָנָה.

אַן אַין אַ מאָנָאָט צִיטָט האָבָּב אַיךְ דְּרַעְהָאָלָטָן פֿוֹן שְׂוָאָגָעָר, אַהֲרֹן צְיַילְנְגְּאָלָּר, אַ מְהָנָה: אַ וּלְבָעָרְנָעָם הָרָס אַן מְשָׁנִיתָן מִיטְּן הַפָּאָרָה-יְשָׁאָלָ, שְׁיַין גַּעֲבָנָרָן, אַן פֿוֹן רעד פֶּלה אַן אַוְיסְגָּהָאָפְּט וּוּרְן חַפְּלִים-זָעָקָל. האָט רעד טָאָטוּ גַּעֲהָיִסְן, אַזָּ אַיךְ וּאַל שְׁרִיבִין אַ בְּרִיףְּ צָום מְחוֹתָן.

ראָס הַיִּסְטָט, צַוְּיָ אַירָ שְׂוָאָגָעָר, מִיטְּ אַ רְאָנָק פֿאָר רעד מְהָנָה.

לְשׁוֹן-קוֹרֶשֶׁ האָבָּב אַיךְ רַעְמָאָלָט גַּעֲקָאָנָט וּוּ טְעָרְקִישָׁ, בֵּין אַיךְ גַּעֲנָאָגָעָן צָום פֿעָטָעָר, רְיָ אָפְּרִים, אַן עַר האָט מִיר אַגְּנָעָשְׁרִיבָן אַ בְּרִיףְּ מִיטְּ פֿאָרְצִיְּתִישְׁעָרְ מְלִיצָה. אַיךְ גַּעֲרִינְקָנָאָרָן דָּעַם אַנְהָוִיבָ, זַי אַזְׁוִי עַס האָט יְיךָ אַגְּנָעָהוִיבָן. מִיר אַיזָּ גַּעֲפָעָלָן גַּעֲזָאָרָן רעד "חַוִּיכָּעָרִי" גַּעֲרָאָנָק. אַזְׁוִי האָט זַי עַס אַגְּנָעָהוִיבָן:

"kol omer aliy krai, v'omer ma akra, v'at asher la yedati aik
ani lihatz' at rom b'voro, aoli akla b'shura m'vchoro horha v'heshaha

ואחטא, והшибוחי אל לבבי, אשר בוראי לפי רוב גROLTH פבורו שם
רוב ענוותנותו, ובוראי לא יאשmeno אם הכל ייפחה פ"י.
אין אידיש: «א קול האט מיר געואנט, איך זאל רופן, זאג איך, זאטס
זאל איך רופן, און רעם, זאטס איך קען נישט, זוי קאָן איך פֿאַרטשטעלן
זיין הוינן דערהויבגענעס פֿכּוֹר, טאמער וועל איך מאָן גֿרְינְג מיט אָ
האָר פֿוֹן זיין הוינן פֿכּוֹר, וועל איך זיין זינְרִינְג» א. אָז. ז. זויטער גֿערײַנְק אָיך
שׁוּן נישט, זאטס איך האָב דֿראָט גֿערְיְּבֶּן, נאָר דֿאס גֿערְיְּנְק אָיך,
אוֹ נְאַנְגְּצָעָה דֿרְיָה טְעֵן האָב גֿערְיְּבֶּן רְעֵם בְּרִיחָה, אַלְעָמָל גֿערְיְּבֶּן אָוֹן
צְעִירִיסְן, בְּזָן, נְאַט צָו דְּאַנְגְּקָעָן, עַס אָיז אַרְיוֹסְגֿעָקָומָעָן אָ גֿערְעַקְסְּטָעלָט
לְשֻׁׂן-קְרוּשְׁ-בְּרִיעָוּלָעָן צָוּן מְחוּזָן.

נְאָר דֿעַמְּאָלָט אָיז אַנְגְּקָומָעָן אָ שְׁרִיבְּעָרָה, זאטס האָט גֿעלְעַרְנְט קְינְדְּרָעָר
שְׁרִיבְּעָן אִידְיש אָוֹן רְוִסְשָׁה. עַר פֿלְעַנט קְוּמָעָן צָוּן זְיַרְדָּן אִין שְׁטוּב אַלְעָ
טָאגּ לְעַרְגָּעָן שְׁרִיבְּעָן זְיַרְדָּן מִירְלָאָךְ, נְאָר מִיךְ האָט דֿרְעָר טָאתְעָן נִשְׁטָן
נְעוֹזָאָלָט אַפְּנָעָבָן צָוּן שְׁרִיבְּעָה. פֿלְעָגָן איך אַלְיְּוּן קְוּמָעָן אִין דֿרְעָר צִיְּתָן,
וּעְן עַר האָט גֿעלְעַרְנְט רְעֵם טָאתְעָן שְׁוּעַטְעָר, אָוֹן האָב זְיךָ דֿרְעָרְיוּיָה
צְוּגְעַלְעַרְנְט אָהָן רְעֵם טָאתְעָן זְוִיסָן. אַיְּנְמָאָל האָט דֿרְעָר שְׁרִיבְּעָה
מִיר נְאַזְּגָטָן:

— פֿאַרְזָאָס זְאַלְסְטוּ נִשְׁטָן שְׁרִיבְּעָן אָ גֿרוּס דֿרְעָר פְּלָהָה?
דֿאס אָיז מִיר גֿעְפְּעָלָן. איך האָב אִים גֿעְגְּבָעָן אָ הְאַלְפָן רְוּבָּל, אָוֹן עַר
הָאָט מִיר אַנְגְּעַרְשָׁרְבָּן אָ גֿרוּס. דֿאס אָיז שְׁוִין גֿעוֹזָן אִין אִידְיש:
«אַיך נְרִיס הְעַרְצְּלִיךְ מִין לְיַבְּעָ פְּרוּטָה איך דְּאַנְקָה דֿיר פֿאָרָן טְיַיְּעָן
פְּרִוְּעָנָט פֿוֹן מִיר דְּיַוְּן בְּרוּתְּיָנָט זְיוֹקָאָלָה».

פְּרִי דֿרְעָר גֿרוּס זְאַל אַרְיוֹסְקְּוּמָעָן גֿערְעַקְסְּטָעלָט, האָב איך וְיִדְעָר גֿעְטָאָן
אָוֹן אַיְּבְּרַעְנְשָׁרְבָּן דֿי עַטְּלִיכָּע וְיַרְטָעָר. דָּא האָט זְיךָ גֿעְמָאָכָט אָ קְלָעָק
מִיט טְוַנְט, אָוֹן דָּא אִי דֿאס וְאָרט נִשְׁטָן גֿוֹט אַרְיוֹסְגֿעָקָומָעָן, האָב אִיךְ
אַלְעָ אַיְּבְּרַעְנְשָׁרְבָּן. איך האָב זְיךָ גֿעְמָאָטְעָרָט פֿינְפָּה טְעֵן אָוֹן גֿעְמָאָכָט
פְּאַרְטְּגָּן; דֿעַמְּאָלָט האָב איך גֿעְגְּבָעָן רְעֵם טָאתְעָן, עַר זְאַל צְוְשָׁרְבָּן אָ
גֿרוּס. עַר האָט אָ קוֹק גֿעְטָאָן אַוְיָן שְׁטִיקָל פְּאַפְּרָיר אָוֹן מָאָמָעְנְטָאָל
דְּרַעְלָאָנָט צְוּיִי הִיְּסָעָ פְּעַטְשָׁן.

— אָ דְּיַיְּטָשְׁ-מָאָן בִּיסְטוּ שְׁוִין נְאָר גֿעוֹזָרָן — האָט עַר
גֿערְיְּסְן דֿאס בְּרִיחָוּלָעָן אוֹיְךְ שְׁטִיקָלָאָךְ — אָוֹן זְאגּ מִיר אַקְאָרְשָׁט, וְעַר
הָאָט דֿאס דֿיר אַנְגְּעַרְשָׁרְבָּן?

אַיך האָב נְאַיוֹו אַיְּסְגְּעָנָט — וְעוֹר.

— אָזְוּי, עַר וְוַעַט איך נְאָר מָאָכָן פְּאָר דְּיַיְּשָׁן!..
אָוֹן עַר האָט פְּאַרְזָאָגָט, אָוֹן קְיַינְעָר פֿוֹן דֿרְעָר פְּאַמְּלִילָעָן זְאַל זְיךָ גֿעְטָן
לְעַרְגָּעָן בְּאָס שְׁרִיבְּעָה. אָוֹן אַ קְוּצָעָר צִיְּתָן אַרְוֹס אָיז קְלָעָגָג,

או דער שרייבער מאקט אלע קינדרער פאָר אַפִּיקוֹרִיסִים, אוֹן מען האָט אַים
משלח געווען פון קָאמְעָנִיז.

דער קָאמְעָנִיזער רָב האָט געהאט אַ ווֹן אַין פִּינְסָק, וֹאָס אַיז אַיְנְמָאַל
געומָען צוֹם פָּטָעָר צוֹ נָאָסָט אַן האָט מִיטְגָּבְּרָאָכֶט מִיט וֵיךְ אַ מִירְלָ
פֿוֹן אַ יָּאָר וְעַכְתְּבָעָן. אוֹ מִין מָאָכָע אַיז געווען באָס פָּטָעָר אַן גַּעֲרָעָנְט
ראָס דָּאָזְנָעָ מִירְלָ, צַיְקָעָן וְיַי אַין פִּינְסָק חַזְקָלָם פֶּלה, האָט רָאָס מִירְלָ
גענטפָּעָרָט, אוֹ וְיַי קָעָן דַּי פֶּלה גּוֹט: דַּי פֶּלה אַיז אַ מִיאָוָסָע מִיט אַ
געשְׁטוּפָעַלְטָן פְּנִים, אַיז פָּאנְפָּאָטָע, אַ שְׁלִימְמוֹלְנִישָׁע.

די מָאָכָע האָט אַנְגָּהָוִבָּן וַיְיַגְעַן, אַבעָר פָּאָרְפָּאָלָן. דַּעְמָאָלָט אַיז
אָפְשָׁיקָן הָנָאִים עַרְגָּנָר געווען וְיַגְעַן, אַונְן וְיַי האָט עַס דָּרְצִילָט דָּעַם טָאָטָן.
— וֹאָס אָרִיט דַּיְךְ, אַיז וְיַי אַ מִיאָוָסָע? — האָט וְיַי דַּעְרָ טָאָטָע
געַרְעָנְט — זָאָלָן וְיַי נָאָר האָבָן מָוֹל, וּוּטָן וְיַי שְׂוִין וְיַי שְׂיָן.
בָּאַ דָּעַם וּוּאָרט אַ "שְׁלִימְמוֹלְנִישָׁע" האָט עַר אַנְגָּהָוִבָּן שְׁמִיכְלָעָן
אוֹן גַּעֲוָאנְט:

— צְוִישָׁן וֵיךְ רַיְוָנְרִינְג, בִּיסְטָו אַ בְּרִיה?

אוֹן עַר האָט וֵיךְ אַוְיסְגָּעַלְאָכָט. די מעָשָׁה אַיז גַּעֲוָאָרָן בָּאוֹאוֹסָט בָּאַ
דַּעְרָ נָאָנְצָעָר פָּאָמְיָלִיעָ, אוֹן עַס אַיז אַנְגָּעָקְוָמָעָן צוֹ מִיר. מִין צָעָר, וֹאָס אַיךְ
הָאָב געהאט, אַיז נִישְׁתָּחָט אַ שְׂיָן וְיַיְבָּ, אַונְן אַוְיָחָד די בְּעַלְ-בְּיָחָד, וֹאָס
יעַנְעָם, וֹאָס האָט געהאט אַ שְׂיָן וְיַיְבָּ, אַונְן אַוְיָחָד גַּעֲרָעָוּת וְיַיְבָּרָע
וְיַיְבָּרָע וְיַיְבָּרָע געווען מִיאָוָסָע, האָב אַיךְ גַּעֲקוֹטָט מִיט רְחוּמָנוֹת.
מִיר האָט וֵיךְ אַוְיסְגָּרְוָוָט, אוֹ רָאָס לְעָפָן אַיז נָאָר קִין לְעָפָן נִישְׁתָּחָט, וְעַן
מעַן האָט אַ מִיאָס וְיַיְבָּ.

די פָּאָמְיָלִיעָ האָט וֵיךְ דָּאָךְ אַנְגָּהָוִבָּן צוֹ אַינְטָעָרָעָסְרָן מִיט מִין פֶּלה,
צַי וְיַי טָאָקָע אַוְאַ מִיאָוָסָע, אוֹן נָאָר אַלְעָלָ אַוְיסְפָּאָרְשָׁוָנָעָן אַיז מָעַן דָּעַרְ
גַּעֲוָאנְט, אוֹ די פֶּלה אַיז גַּרְאָרָע אַ שְׁיָגָע... דָּרְעָצָוּ קָאָן וְיַיְבָּלָע האַנְטָ-אַרְבָּעָט,
אַיז אַ גְּרוּסָע בְּרִיה. דָּרְגָּנָגָנָען אַיז מָעַן אַיךְ אַבְּעָר אַיז נָאָר די
הָנָאִים. אַ גַּאנְץ קִילְעָכְרִינְג יָאָר אַבעָר האָב אַיךְ געהאט קְרִיְינְקָנוֹן צוֹ
טוֹיט. אַיךְ האָב בָּאַ קִינְעָם נִישְׁתָּחָט גַּעֲטָאָרָט פְּרָעָנָן אַונְן דָּרְמָאָנָען דַּעְרָ
כָּלָהָם גַּעֲמָעָן.

די הָנָאִים מִינְעָן האָבָן וֵיךְ גַּעֲזָוִינְג בָּאַ אַ צּוֹיִן אַונְן אַ הָאָלֶף יָאָר.
וְיַי אַיז געווען, וְיַי גַּעֲוָאנְט, אַ יְחֻמָּה אַונְן בָּאַ וְיַי אַונְן דָּרְרָהִים האָט מָעַן
וֵיךְ פָּאָרְגָּעָשְׁטָלָט, אוֹ די קָאָטְקָס, אַוְאַ גְּרוּסָע פָּאָמְיָלִיעָ, מָוֹן גַּיְינְ
שְׂיָן גַּעֲקְלִידָט, מָוֹן גַּיְינְ פָּרָאָנְטָן, אוֹן מָעַן האָט וֵיךְ דָּאָרָטָן גַּעֲשָׁרָאָקָן
פָּאָר דַּעְרָ גַּאֲרָדְרָאָבָע... אַונְן וּזְעָרָ רָעָדָט נָאָר — אַיְנְלִיְינְ גַּעַם גַּרְן,
אַיז געווען גַּאנְץ שְׁוּעָרְלָן...

און פון אונזער זית איז אויך געווארן אַ מונעה. אַין דער צייט זייןען
בטל געווארן לײַ-קנעכט, די פֿרײַצִים זיינען אָרים געווארן, עס האָט זיך
אונטערגערכט דער פּוילישער אויפֿשטאנֶר אָון די אָרענדְרָע אַיז בטל געווארן
— זיינען מיר אלע געלבלֵפּן אָהָן פרְַנְסָה, אָון די חתונה האָט זיך שׂוֹן
געומוט פֿאָרטְַיְהָעָן.

פרְַהָּעָר האָבָּא אַיךְ געהאט גענונג קריינקונג, וואָס מײַן פֿלה אַיז אַ
מייסע, אָון דערנָאָה, אָוּ מען האָט מִיר פֿאָרְוִיכְעָרט, אָוּ זַי אַ שְׁיַׁנְעָ
אייז אָפְּגָּנְעָלְעָנט געווארן, צו מײַן גְּרוּיסְּן פֿאָרְדְּרָאָס, די חתונה. אָון מיר האָט
זיך אָגְּנָעָהָיוֹפּן צו בִּינְקָעָן נַאֲךְ אַ מעְנָשָׁן, וואָס אַיךְ קָעָן אִים נִישְׁתָּן, אָון
עס האָט זיך, בְּחָרְפְּתִי, אַיךְ בֵּין מִיר טְּרוֹהָ, אָוּוּ גַּעֲזָלָט חתונה האָבָּא!
בְּנִי לְפִנֵּי האָבָּא אַיךְ נַאֲרָ געהאט עַמְּחַדְּנָשָׁפּ, אָוּ אַיךְ האָבָּא שׂוֹן לְעַרְנָעָן
נַאֲרָ נִישְׁתָּן גַּעֲקָאָט אָון נִישְׁתָּן גַּעֲקָאָט קוּקוֹן אָוּ אַחֲרִיהָסְפּרָ.

אַיךְ האָבָּא מִידָּן נַאֲךְ אַלְּצָן גַּעֲלָרְנָט בָּאַ יְצָחָק אַשְׁרָן "רעַם שְׁטָעָרָךְ
קְנִיטְשָׁעָר", ווי אַיךְ מִיטָּן מִין אַיִּם אַ נַּאֲמָעָן גַּעֲנָבָן. נַאֲרָ צוּ
דרְרַעְ צִיטְ וַיְנָעַן בָּאַם פֿעַטְעָרָ, רַעַם רְבָּ, קָאַלְעָיָן געווארן רִי אָוּוָן, עַר אַיז
גַּעֲפָאָרָן קִיּוֹן וַאֲרָשָׁעָ, אָון דָּרָר דְּאַקְטָאָר האָט געווארן, אָוּ רִי אָוּוָן וַיְנָעַן
אִים קָאַלְעָיָן צּוֹפִילָ קוּקוֹן אַין סְפִּירָם. אִיצְטָמוֹ מַעַן אִים אַיִּין אַיִּין
אַינְגָּאנְצָן קָאַלְעָיָן מַאֲכָן, אָון דָּאָס צּוֹוִיטָאָוָן, אָוּוּבָ עַר וַעַטְ נִישְׁתָּן
לְעוֹן, וַעַטְ דִּינָעָן נִישְׁקָשָׁה.

אָין וַאֲרָשָׁעָה האָבָּא אִים קָרְבָּים גַּעֲקָוִיפּטָ אַ גְּרוּיסְּן גַּעֲקָוִיפּטָ אַ
אוּנָן עַר אַיז גַּעֲפָאָרָן מִיטָּן רַעַם שְׁטוּל אֲהָיָם. אִיצְטָהָט האָט עַר בְּאַרְאָרְפָּט
האָבָּא אַיִּינָעָם אַ מעְנָשָׁן, וואָס וְאַל לְעַרְנָעָן פֿאָרָ אִים שְׁיַׁס אָון פֿוֹסְקִים
אוּנָן שְׁאַלְוָהָדְתָשָׁבוֹתָה. עַר וַעַט דָּאָךְ נִישְׁתָּן וַיְצָאן אַיזוּ אָוּנָן נַאֲרָנִישְׁתָּן לְעַרְנָעָן.
קְרִינְן אָוּוּנָעָם אָהָן גַּעַלְטָ אַיז גַּעַוּוֹן שְׁוֹעָרָ, אָון צְּפָלָן גַּעַלְטָהָט עַר נִישְׁתָּן
גַּעֲקָאָטָן. דְּעַמְּאָלָט אַיז אִים אַיִּינְגָּאָלָן נַעַמְעָן מִירָ, אָוּ אַיךְ וְאַל פֿאָרָ
אִים לְעַרְנָעָן. קִיּוֹן גַּעַלְטָ וּוֹלָעָ אַיךְ דָּאָךְ אִים נִישְׁתָּן קָאָסְטָן, דָּאָס אַיז גַּעַוּוֹן
פֿאָרָ אִים אַ גַּטְ גַּעַשְׁעָפָטָ. אָון אַיךְ האָבָּא פֿאָרָ אִים גַּעֲלָרְנָט אָון גַּטְ
גַּעַשְׁעָפָטָ רַעַם קָאָפָ אַוְּףָ רִי הָעָטָ אָון צְּגָנָעַשְׁאָקָלָט וּוּלְיָעוּוֹיָ מִיטָּן קָאָפָ.
אַגְּגָנְשָׁפְּאָרָט רַעַם קָאָפָ אַוְּףָ רִי הָעָטָ אָון צְּגָנָעַשְׁאָקָלָט וּוּלְיָעוּוֹיָ מִיטָּן
דָּאָס הַיִּסְטָ: "גַּוּטָ, גַּוּטָ", אָון עַר האָט מִיר אַזְוִי גַּעֲרִיבְּן מִטָּן קָאָפָ
וַיְוַיְטָרָ, אַיךְ בֵּין גַּעַלְאָפָן אָוּנָן גַּעַוּצָט אַלְּצָן: גְּמָרָא, תּוֹסְפָּה,
שְׁאַנְחָאָרָה, פֿנְרִיחָוּשָׁ — אַלְּצָן, אַיךְ האָבָּא גַּעַוּצָט, אָון עַר האָט
מִיר גַּעַשְׁאָקָלָט מִיטָּן קָאָפָ. אַיךְ האָבָּא גַּעֲנָט גַּעֲנָט קִיּוֹן צִיטְ צוּ בְּאַטְרָאָכָטָן
אַזְוַעְלָכָעָ שְׁוֹעָרָ עֲנָנִים, אַזְוַעְלָכָעָ הוּוִיכָעָ פֿאָרְוִיקְלָטָעָ סְכָרוֹתָ, עַר האָט
דָּאָס אַלְּצָן גַּעֲקָאָטָן כְּמַעַט ווי אַוְּיָזְחִינָגָ, אָון אַיךְ בֵּין גַּעַוּוֹן בָּאַ
נִישְׁתָּן מַעַרְ, ווי אַ גַּטְ עַר זַאנְעָרָ. אַבְּעָר לוֹפְּנָרִינִין אַזְוִי אָין דָרָר נְמָרָא,

האָב אִיך פָּאַר מִיר נִישְׁתַּגְעָנֵט מְשִׁינְג זַיִן, וְאַס אִיך זָאג, אֹונַ רַעֲרוֹיֶיל
אייז מִיר אַלְץ בַּאֲשֻׁרֶת גַּעֲזָעָן צוֹ פַּטְרָן דִּי יְוָנָגָע יְאָרָן מִינָע מִיט אַ גַּוְטָן
קָאָפּ אַין נַאֲרִינִישֶׁט, וְאַס עַס טָוָט מִיר עַד הַיּוֹם שְׂטָאָרָק, שְׂטָאָרָק לִיהְ.
אַ גַּלְיכּ אַיז גַּעֲזָעָן, וְאַס מַעַן פְּלַעַנְטָ קְוָמָעָן צָוָם רְכָב מִיט דִּיקְתָּרוֹת.
אַנְדָּרָעָרָע פְּלַעַנְטָ צוֹ אִים קְוָמָעָן שְׂוֹאַל-עַצָּה זַיִן סְפָח זַיִרָע גַּעֲזָעָפָן, אֹונַ
עַר הַאָט דַּעֲרִיבָּר גַּעֲמָאָכְט, מִיר זָאָלְן לַעֲרָנָעָן וּקְסָמָעָן שָׁעה אַין טָאנַ.
דִּי אַיְבָּעָרְנוּ צִיְּת פְּלַעַנְט אִיך שְׁוִין פָּאַרְבָּרְגָּגָעָן אַמְּפִינְסָטָן בְּאַ מְשָׁהָדָהָהָרָגָעָן,
וְאַו אַיך הַאָב זִיךְ צְוָנָגְנָרִיטָן צוֹ אַ גְּרוֹיסָן וּפּוֹחַ קָעָנָן דִּי חַסְדִּים.

אוֹ אִיך בֵּין גַּעֲזָעָן אַ חַהְגָּן, הַאָב אִיך אַגְּנָהָבוּבָן צוֹ דְּאָוָונָעָן אַין
חַסְיָרִים-שְׁטָבִיל אֹונַ מְטוֹנוֹנָגָעָן מַטְאַלְעָ חַסְיָרִים דִּי נְנוּנִים. אַיך הַאָב
רָאָס גַּעֲטָאָן צְוָלִיבָּ רָעָם טָאָטָן, וּוַיְלָל עַר הַאָט גַּעֲמִינָט, אוֹ אִיך בֵּין אַ
חַסְידָן אֹונַ וּוְעַל נַאֲך דַּעְרָ חַתְוָנָה אַגְּהָבוּבָן פָּאָרָן צָוָם רְבָּיָן. גַּעֲזָיְנִילָרִי,
הַאָב אִיך פָּאַר דַּעְרָ חַתְוָנָה נַאֲך בַּאֲרָאָרְפָּט אַ סְּקָ אַגְּקָוָמָעָן צָוָם טָאָטָן,
אוֹן נַאֲך דַּעְרָ חַתְוָנָה הַאָט דַּעְרָ טָאָטָן גַּעֲמִינָט, וּוְעַל אִיך אַים צְוָלִיבָּ
טוֹן אֹונַ פָּאָרָן צָוָם רְבָּיָן, וּוְעַט עַר שְׁוִין זַיִן מִיט מִיר זַיְכָּעָר.

אוֹ אִיך הַאָב אַפְּיָלוּ בַּאֲשָׁלָאָסָן גָּלָאָט אַיְצָט נִישְׁתַּגְעָנֵט אַרְיִינָגָנִי מִיט אַים אַין
קִיְּזָן מְחַלְקָהָן. עַרְשָׁתָנָס, הַאָט עַס נִישְׁתַּגְעָנֵט גַּעֲפָאָסָט; אֹונַ, צְחוּיָּתָנָס, הַאָב
אוֹר אַים גַּעֲשָׁעָנָגָוּעָט. רָאָס אַלְץ הַאָב אִיך אַפְּגָנָעָלָגָעָט אַוִּיפָּ נַאֲך דַּעְרָ
חַתְוָנָה. רַעְמָאָלָט וּוְעַט בָּאַ מִיר גַּעֲפִירָט וּוְעַרְן מִיט אַים אַ וּפּוֹחַ. אֹונַ אַוִּוִּי
זַיִן אִיך הַאָב אַים גַּעֲהָלָטָן פָּאַר אַ וְאַוְילָן אֹונַ אַ לְמָרָן, וּוְעַט עַר סִידָר
פָּאַר שְׁטִיָּן, אֹונַ אַיך וּוְעַל זַיִן מִיט אַים לְאַגְּגָן נִישְׁתַּגְעָנֵט רַאֲרָפָן רַאֲנָגָלָעָן.
אַבְּפָרָרָאָרָאָקָן פָּאָרָן, אַוִּיפָּ וּוּלְכָן עַס וּוּלְכָן גַּעֲוָיָס זַיִן צְוָיְנָעָן לְמִרְדִּיס-חַסְיָרִים, זַיִן רְאַרְעָלָעָן אֹונַ רָעָם פָּעַטְרָם זַיִן,
אוֹן אִיך הַאָב זִיךְ צְוָנָגְנָרִיטָן זִיךְ שְׂטָאָרָק דַּעְרָצָוּ צְוָנָגְנָרִיטָן.

צְוָיִי יְאָר צִיְּתָן הַאָב אִיך זִיךְ אַלְץ אַוִּוִּי אַזְוָּגָן נִשְׁתַּגְעָנֵט צָוָם וּפּוֹחַ אֹונַ גַּעֲקָוָט
אַין הַלְמָוָר אֹונַ אַין אַנְדָּרָעָרָע גַּעֲזָעָס סְפָרִים, וְאַס זַיִגְעָן קָעָנָן רָעָם רְהָ
הַחַסְיָרִות.

קאפיטל XX

דרער מאניעסטט פון דער פויירס-בָּאַפְּרִיאָוָן. — דאס שמייסן די פויירס. — דער רושם פון מאניעסטט אויף די פריצים. — די שוערט צייטס פֿאָר אַידָּן. — מײַן זיידע מיט די פריצים. — דער פֿוֹלִישָׂר אַוְשְׁטָאָנָּד. — וּוּוֹעָנְטָאָרְטִיךְ. — די פֿוֹלִישָׂע בָּוּנְטָאָוּשְׂטִיךְעָם. — די בָּאַצְּהָוָנָּן פון די פֿוֹלִישָׂע רָוּאָלְצָאָגָנָּן צו אַיְּן. — אַגְּנִיסְקִי. — די אָונְטָאָרְדִּיקָּוּן פון דעם אַוְשְׁטָאָנָּד. — די נְקָמָה פון די פֿוֹיְרִים.

אין הרכ"א, 1861-טן יאָר, איז אַרוּס דער באָרְמִיטָּר מאַנְיָעָסְטָט וּונְן פֿוֹיְרִים-בָּאַפְּרִיאָוָן. דאס איז עפָּס אַוְסְגָּנְעָפָּלְן צו שבָּת, אָוּן שבָּת איז גַּעֲקוּמָן צוֹפָּאָרְן קִין קָאמְעָנִיךְ דָּרָע אַיסְפְּרָאָזְנִיךְ. וּנְטָאָג, צְוָעָלָף אַזְיָּינָעָר, וּנְן דָּרָע מַאְרָק אָיו גַּעֲקוּמָן פּוֹלְ מִיטְ פֿוֹיְרִים, איז גַּעֲקוּמָן דָּרָע אַיסְפְּרָאָזְנִיךְ מִיטְן אַסְעָסֶר אָוּן מִיטְן קְלוּטוּשָׂוָאִים, וּזְאָס האָט גַּהְעָאָלָטָן אֵי מְעֻשָּׂעָנָן "מְעַרְנִיצָּעָ" מִיטְ אֵהָאָמָר אָוּן גַּעֲפִיקָּט מִיטְן האָמָר אָוּן מְעַרְנִיצָּע. אָוּן אָזְ אַס האָבָּן זִיךְ אַוְפְּגָנְעָזָמָלְט אַלְעָלְ פֿוֹיְרִים, האָט דָּרָע אַיסְפְּרָאָזְנִיךְ גַּעֲלָעָן דָּעַם מאַנְיָעָסְטָט.

נאָכָן לעָזְן זִיינָעָן די פֿוֹיְרִים אַזְוּקָנְעָפָּרָן אַחֲיהִים. אַרְבָּעָטָן האָבָּן זַיְּן גַּאֲרָנִישָׂט גַּהְעָאָלָט, וּזְאָס זַיְּן האָבָּן גַּאֲרָאָרְפָּט דָּעַם זַמְעָר לוּיטָן מאַנְיָעָסְטָט. זַיְּן האָבָּן נִישְׁתַּחַת גַּהְעָאָלָט וְאַרְאָטָן בְּיוֹ נְאָכָן זַמְעָר. דָּרָע פְּרִיךְ זַיְּידָרָה האָט זַיְּן נִשְׁתַּחַת גַּעֲקָאָבְט מַעְרָ שְׁמִיסָּן, אָוּן די פֿוֹיְרִים האָבָּן זַיְּךְ צְעָפָנְטָעוֹוּעָט.

די פריצִים האָבָּן גַּעֲנָעָבָן צו זִוְּסָן דָּעַם אַיסְפְּרָאָזְנִיךְ, אָוּן דָּרָע אָזְ גַּעֲקוּמָן מִיטְ אֵאָטָע וְעַלְגָּעָר קִין קָאמְעָנִיךְ. עָרָה האָט אַזְוּקָנְעָנְשִׁיקָּט די סָאָלְרָאָטָן מִיטְ רָעִיאָטָנִיקָּעָם בְּרִיְינְגָּנָּן די פֿוֹיְרִים פון די דָּרְפָּעָר, אָוּן גַּאֲרָאָט רָטָעָר צָוּ שְׁמִיסָּן האָט עָרָ אַזְוּקָנְעָנְשִׁיקָּט אֵגְנָאָצָע פּוֹר אַזְן זַוְּאָלָה.

דרָרָע אַיסְפְּרָאָזְנִיךְ האָט גַּעֲפָרָעָנְטָן די פֿוֹיְרִים, צַי זַיְּן אַרְבָּעָטָן זַמְעָר. דָּרְרוּףְּ האָבָּן זַיְּן גַּעֲנָעָבָן אָזְ עַנְטָפָעָר, אָזְ נְיִין. האָט טָעַן אַגְּנָהָוִיבָּן

צ'ו שמייסן צ'ו דר' פוייערים מיט אמא לאין רעכטן מיטן מארך, דרי קולות האבן זיך געהערט פאר א מייל אוון מען האט איזוי לאנג געשטסן, ביז זי האבן גוואנט, או זיין וועלן שוין לאָרבעטען.

בָּא דַי פְּרִיצִים אֵין מִשְׁנָה גַּוְאָרָן אֶתְרוּעָר. נָאָר אֶת קְלִינְגְּנִיקְיִיט,
וַיְיִהְפֹּקֵחַ הַאֲבָבָן מֵיט אַיִן מָאֵל בְּאַרְאַרְמֶט פָּאַרְלִירָן אֶלְעָל וַיַּעֲרַע לַיְבְּדִיקְנָעַכְתּוּ, וְזָאת
הַהֲבָבָן גַּהְעָרְעוּוּט אַוְף וַיַּעֲרַר, וַיַּאֲיוֹלָעַן, וְזָאת הַאֲבָבָן אַרְיִינְגְּנָעַרְאָכְתּוּ
דְּרֻעָם פְּרִיצִי אָוִוי פִּיל אַרְפְּגָעַט, בְּלוּט אָנוֹ שְׂחוּיָּ!

ראם, וואם איז געווען שלעכט פאָרֶן פרײַץ, איז אויך טילוּווּז געווען נישט גאָר גוט פֿאָר רֵי דעםָלטיגע אִירֶן. זי' האָבען דְּאָךְ פָּמָעַט אַלְעַ געלעַבֶּט פָּוֹן פרײַץ, אָוֹן אִיכְּשַׁת הָאָט זיך עַס אָוֹיךְ אַפְּגָנָרוּפָן אוּיף זי'. מִילָּא, רֵי פרײַצִים, זי' רֵי פרײַצִים, "עֲפָעַם" אַיז זי' גָּאָר גָּעַלְבִּין פָּוֹן אַזָּא חָרוּבָן. אַבעָר פְּאָר רֵי אַידָּן אַיז וּוּרְקַלְדֵּר דעםָלט געווען אַ שְׂרָעְקַלְכָּעַ צִוְּתָן.

פָּאָר וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ כָּל־עַמּוֹתָן אֲנָה נָרִיסָע לְעַבְנְסְדָּרָאנָע: וְזָא
טְטוּטָמָע? וְאוֹהָהֵין קָעָרְטָמָע זַיְד? וְאוֹהָהֵין נַיְתָמָע? אָוֹן אַט רֵי פְּרָאָנָע
אָיוֹן גַּעַשְׁטָאָנָעָן נִישְׁתָּאָנָעָן אֲרִימָע קָלָאָסָן, נָאָר אוֹירָסָן פָּאָר רֵי
סְכָאָמָע פָּאָרְמָעְנְלִיכָּע, וְזָאָס הַאָבָן פְּרָוְהָעָר אַזָּא בְּרִישָׁת לְעַבְן גַּעַפִּירָט, וְזָאָס
הַאָבָן פָּוֹן קִינְיָע צְרוֹת נִישְׁתָּאָנָעָן גַּעַוָּאָסָט. אָוֹן אַפְּשָׁר נָאָר פָּאָר רֵי
פָּאָר מְעֻלְּיָכָע הַאָט וַיַּד נִיעַ פְּרָאָנָע אַוְעַקְגַּע שְׁטָעָלָט אַיִן אַיִן
נָאָצָּעָר נְרוּמָס.

און אוזי האט זיך אוחעגענצעינן אַ דלוֹת; אַ סְרָאִירִישׁ פֿאַמְּילִיעַס
זְוִינְגְּנָעַן גַּעֲבֵלְפּֿן אַהֲן בְּרוּות. רֵי, וּוֹאָסֶ האַפְּנָן נַאֲךְ גַּעַחַט גַּעַלְטַן, האַפְּנָן
גַּעַנְגָּעַס פָּן גַּרְיִיטָן רַובְּלָן, אַן רֵי, וּוֹאָסֶ האַפְּנָן נַאֲךְ קַיְיָן גַּעַלְטַן גַּעַחַט,
זְוִינְגְּנָעַן גַּעֲבֵלְפּֿן אַהֲן בְּרוּיט. עַס האַט זיך דַּעֲמָאַלְט גַּעַרְכּוֹט, אוֹ דַּעַרְ כְּזָאַל
פָּן אַידִירְשׁ עַפְּרָנְסָות, וּוֹאָסֶ האַט אַיְרָן גַּעַשְׁפִּיּוֹת הַנְּגַרְעַטְרָעַר יַיְאָרָן, האַט
איַיְגָּאנְצָן אַיְסְגַּעַטְרִיקָּנְט אַן קַיְיָן נַיְיָן אַיְסְגַּעַטְן אַוְףְּ פְּרָנְסָה אַיְיָ נַיְשְׁטָא
אונָן וּעַט אַפְּשָׂר נַיְשְׁטָא זְיַיָּן, אַן מַעַן האַט גַּעַמְיָינְט, אוֹ מַעַן אַיְיָ שְׂיָן פָּאַרְ
לְיוֹרָן אַוְףְּ אַיְבָּגִין.

האָפָן זיך נישט געשעט צו ווינען מיט טראָערן.

רי נאנצ'ה פרנסה אויז איזט נעליבן בלווו באָ דִי שיינקערס, וועלכע האבן פריהער אויך נעלעפט פון דִי פּויעַרִים, וואָס פֿלעַן קומען אלע זונטאג אין מאָרָק בריגנַען וואָס צו פֿאָרְקוֹפּן אָזֶן פֿאָרְשַׁ פֿוֹרָן. איזט אויז נאָך ווייער פרנסה שטארקער געווארן, דִי פּויעַרִים האָבָן זיך שוין פֿאָרְגַּנְגַּן טַרְגַּנְקָעַן מַעַר בְּרָאנְפּן. פֿאָרְ דִי פּרִיצַּס האָבָן זיך מַעַר קִין מַוָּאָ נַעֲחַת, טַאמְעָר וועלן זיך שְׁפּוֹרְ מאָנטָגָן אויך אָזֶן וועלן קְרִינְגַּן גַּעַשְׂמִיכָן. אַבעָר נַעֲשֵׂת רַאֲסָ נַעֲצָה פְּאָלָקְ אִירְן זַיְינְעַן שיינְקָעַרְסָן; גַּאר

פונרעדטווינן זיינען די פוייערים געווען אַ שטיעע נישט בלויו פֿאָר די
שיינקערם אלין.

אוּ עס איי געקומען דער ערשותער פריעיר זוינטער אוּן די פוייערים
האָבן נישט געהאט וואָס צוֹטָן, האָבן זיַּי זיך אַגנעההיַבָּן לענגען פֿאָרשיידערענע
אַרבְּעָתָן, זיַּי באָנדערַיִ, טעפֶּרְעַי אַון דִּעְסְּגָלִיכְּן, אוּן די פֿוּיעַרטָּעַס האָבן
געשפּוּנָן אַון געוועבט האַנטִיכְּבָּר, טִישְׁטִיכְּבָּר, לִיוּוּנָטָן אוּף סְפָּאַרְנִיכְּזָס
אוּן האָבן אַגנעההיַבָּן פֿאָרְדִּינָן געלט. אוּן זונטָג, זיַּי זיַּי פֿלְעָנָן קָומָן אוּפְּן
מַאֲרָק, האָבן זיַּי זיך בִּיסְלָעְכְּזָיִ אַוְיסְגָּלְעָרָטָן צוֹ קוּיְפָּן לְקוּסְסְ-זַיְּצָאָן,
זיַּי סְטִינְגְּנָלָךְ, פֿאָטְשְׁעָרְקָעָם, טִיכְּלָאָךְ אוּן האָבן אַגנעההיַבָּן אַפְּט מַאֲלָךְ
צוֹ טְרָאנְן שְׁטוּל אַגְּשָׁטָאָךְ לְאַפְּטִיעָם.

אוּן בִּיסְלָעְכְּזָיִ אַטְמָעָן מַעַן אַיְן קָאַטְמָעָן צָוְגְּבָּוּיט נַאֲךְ אַרְדִּיְּסִינְגְּ קָרָאַטָּעָן,
אוּן זָעָר עַס האָט געהאט אַחְוֵי, האָט געעפְּנָט אַשְׁיַּינְקָן, אוּן מַעַן האָט
געלעפְּט אַין דְּרוּקָה. עַס פֿאָרְשְׁטִיטִיט זַיִ, יְעַנְעַ אַיזָּן, וואָס זַיְּעַר פֿרְנָסָה
איַּי גְּעוּנָן נַאֲךְ פֿוּנְדִּישָׂם, זְיַּעַנְעַ גַּעֲבְּלִיפָּן אַינְגָּאנְצָן אַחְן פֿרְנָסָה.

איַּי זַיְּאָר אַרְזָוָם, הַרְכְּבָּפָּן, אוּן אַוְמְגָעְפָּאָרָן אַקְאַמִּיסְטִיעָם פֿוּנְדִּישָׂם רַעֲנִירָנוּג
צַוְּ פֿאָטְיַילְּן די פֿוּיעָרִים מִיט עַרְדָּאָן צַוְּ פֿוּרְן אַבְּשָׁעְטָעָטָן אַוְיַּת יְעַרְן פֿוּיְעָרְדָּי
פֿאָוָאָסְטָעָ קָאַנְטְּרִוְּבְּצִיעָן, וואָס עַר דְּאָרָפָּ אַוְיְצָאָלָן אַיְן קָאַנוֹּאָ פֿאָר דַּרְעָר
עַרְדָּאָן אַ משָׁךְ פֿוּנְדִּישָׂם פֿעְרָצְגִּין זַיְּאָר צִיִּיט.

דְּאָס בִּיסְלָאַיְּן, וואָס האָבן, זיַּי אַיךְ האָבָּשׂוּן גַּעֲוָאנְטָן, גַּעֲלָעָפְּט
גַּרְוִיסְאָרְטִינְג אַון האָבן גַּעֲשָׁפְּלִיט אַגְּנוּרְיַּשְׁעָ רַאֲלָעָ, זְיַּעַנְעַ גַּעֲוָאָרָן גַּעֲ-
דְּרוּקָט. מַעַן האָט שְׁוִין אַוְיְפָגְהַעָרָט צַוְּ פֿוּרְן אַבְּרִיטִיט לְעַבָּן, אוּן די
קָרְעָמָעָר, וואָס האָבן גַּעֲהָאָלָטָן לְקוּסְסְ-זַיְּצָאָן פֿאָר די פֿרְיַצְּסִים, זְיַּעַנְעַ גַּעֲבְּלִיפָּן
מִיט זַיְּעַר סְחוּרָה, כָּאַטְשׁוּ וְאַרְפָּדָס אַרְיִוִּים אַוְיַּת דַּרְגָּאָס.

דַּרְעָר זַיְּרָעָ אוּן אַוְמְגָעְפָּאָרָן צַוְּ דיַּרְיַּצְּסִים "טוּרִיסְטִין זַיִ". זְיַּי זְיַּעַנְעַ, גַּעֲבָעָן,
אַרְאָפְּגָעָשְׁלִיְּדָרָט גַּעֲוָאָרָן פֿוּנְדִּישָׂם הַיְּמָל אַוְיַּת דַּרְעָר עַרְדָּי. אַיְבָּרְהַוִּיפְּט אַבְּעָר
הַאָּבָּן רַאֲס נִישְׁטָן גַּעֲקָאנְט אַבְּעָרְטָרָאנְן דיַּרְיַּצְּטָעָם. אַ קָּלְיַּינְגְּקִיְּטָן
מַעַן האָט בְּאָיַּה זַיִ צָוְגְּבָּוּמָעָן אַזְּאָ מְמַשְׁלָהָ! זַיִ האָבָּן מַטְשָׁ גַּעֲוָיְיָנְט
מִיט בִּיטְעָרָע טְרָעָרָן.

דיַּרְיַּצְּסִים האָט, אַיְינְטְּלִיךְ, מַעַר גַּעֲקְרִינְקְטָן דְּאָס, וואָס דיַּרְיַּצְּסִים,
וְעַלְכָּעָ זְיַּעַנְעַ פֿרְיַהָעָר גַּעֲקָרָאָן אַוְיַּת דַּרְעָר דַּרְעָר פֿאָר זַיִ, אַון עַרְדָּי, דַּרְעָר פֿרְיַץ,
הַאָט זַיִ פֿאָרְגִּינְגָּן צַוְּ שְׁמִינְן אַגְּנָצָע פֿאָמְילִיעָ, אַפְּאַטְעָר מִיט אַמוֹטָעָר,
מִיט זַיִ אַון שְׁנִירָ, אַון טַעַכְטָעָר אַון אַיְדָמָס אַוְיַּת אַיְן מַאָלָ, אַיְן
אַיְן הוּאָ, אַון וואָס דַּרְעָנָאָךְ זְיַּעַנְעַ זַיִ, דיַּאְפְּגָעָשְׁמִיסְעָנָן, אַוְיְפָגְשָׁתָאָנָן
אוּן גַּעֲקוֹשָׁט דַּעַם פֿרְיַץ דיַּרְיַּס אַון אַים אַיְבָּרְגָּעָבָעָטָן, — וְאַלְןָ זַיִ, דיַּרְיַּס
פֿוּיעָרִים, אַיצְטָ אַרְזָוָם פֿרְיַעָ אַון פֿרְיַלְיַעָ אַון מַעַן וְאַל נִשְׁטָן קָאַנְעָן מַעַר
אַרְוִיְּפָלִיְּנָן אַוְיַּת זַיִ אַפְּגָנָעָר. כָּאַטְשָׁ אַיְן שְׁמִיצָעָלָע!

איצט, איז א פוייער ווועט וועלן, ווועט ער אפלילו פארן פריז דאס הויט
אויך נישט אראפנעםען. און דער פריז ווועט זיך בארארפן בא אים
בעטן, איז ער זאל אים פאראראבעטן זיינע פעלדרער פאר געלט. און זיפיל

דער פוייער ווועט זיך הייסן געבן, ווועט ער אים מוזן באזאלן.

אבער דער זידע האט זיינע געטראיסט און געואנט, איז דאס איז טאקע
סטראשגע", נאך אלץ פון אנטאגנגן, אידער מען חערט געווינט.

— איר האט נאך געונג פארטונגן, איר האט נאך געונג ער —
האט ער זיינע באrhoיגנט — און איר ווועט טאקע דינגען די פוייערים צו
ארבעטן אויך פאר געלט. אבער דאס איז נאך שרעליך פון אנחויב.
גלויבט מיר, זיינע זעלן בליבן דזעללבע קנעכט, זיינע געהען. ואָרוּם אִיצַּט
חווט באָ זיינע דער האָר דֵּי קָאָפְּיקָעָן, און זיינע ניינע פאר אִיך אַוְּפָּ
אלע פֵּר.

— אַרְדָּבָה, נאך מײַזְנָגָן — האט ער זיינע געטראיסט —
אייז פָּאָר אִיך אַטְמָה אַט דֵּי פּוֹיְעִירִים-פֿאָפְּרִיאָוָן. אַר ווועט אַנְהָיוָבָן
לעֲבָן אַסְּאָלָדָר לְעַבָּן, אַר ווועט פִּירָן. אַיְיר ווועט
אלְיָזָן דְּאָרְפָּן אָוּמְעָטָם זיינע אַונְ פִּילְעָוָן דֵּי אַרְבָּעָטָר. אַר ווועט הַיטָּן,
מען זאל אִיך נִשְׁתְּאַגְּנָבָן גַּעֲנָעָן, אַר ווועט נִשְׁתְּאַפְּלָיָן קָאָרָטָן. אַר ווועט
נִשְׁתְּאַפְּצָוָן קִין אָוּמְיסָטָע אַונְ אָוּבְּרָגָעָן בָּעָלָעָר, אַר אִיְיר לְעַבָּן ווועט
אַזְוּקָן נאך בעסער.

אַהֲרֹן-לְיְוָרָם ווּעֲרָטָרָה האט זיינע אַבְּיסָל באrhoיגנט, זיינע האָפָּן גַּעֲפִילָט
אַסְּרָאָמָת אַיְזָן דֵּי ווּעֲרָטָרָה. אַנְדָּרָעָרָה פְּרִיצִים, ווָאָסָה אָפָּן גַּעֲנָעָן
אַיְבָּעָטָרָאָן דֵּי אַיְבָּעָטָרָעָנִישׁ, האָפָּן אָוּמְשָׁנָעָן גַּעֲשִׁיקָּטָן נאָכָן זיינע, ער
זאל זיינע אַבְּיסָל באrhoוֹגָן.

אַונְ צְוַיְּוָי אַזְוּ אַר פְּמַעַט אַגְּנָעָפָרָן צוֹ אַלעָרְפִּיצִים,
זיינע מְנַחַם גַּעֲוָעָן אַונְ גַּעֲמָאָכָט אַבְּיסָל גַּרְנְגָעָרָדָס האָרֶץ. אַונְ ער אַלְיָזָן,
דָּרָעָר זְיִירָעָר, האט נִאָרְנִישָׁט גַּעֲהָאָט קִין האָרֶץ צוֹ רַיְזָן מִיטָּן זיינע
גַּעֲשָׁעָטָן אַונְ האט מִיטָּן זיינע גַּעֲשָׁעָטָן דָּסָן גַּעֲנָעָט יַאֲרָלְגָעָט גַּעֲמָאָכָט.
ער האט נאך באָ דֵּי גַּעֲמִינָעָרָה פְּרִיצִים גַּעֲהָאָט אַיְבָּעָגָעָלָאָן זיינע גַּעֲלָט,
בְּזֵי זיינע זיך באrhoוֹגָן.

אַונְ באָ אַונְ אַיְזָן דָּרָעָר פָּאָמְלִיעָר האט מען שׂוֹן אַגְּנָהָיוָבָן צוֹ שְׁפִירָן
אַשְׁלַעַכְתָּעָט צִוְּתָה. עַס אַיְזָן מָעָר נִשְׁתְּאַפְּלָיָבָן, זיינע נאך דָּס אַיְינָעָן גַּעֲשָׁעָט —
די אַרְעָנָרָעָר. דָּרָפָן דָּרָאָרָעָר לְעַבָּן אַסְּאָלָדָר פָּאָמְלִיעָר אַפְּשָׁר פִּון אַזְוּקָן
גַּפְשָׁוֹת.

אַונְ באָלָדָר אַיְזָן אַרְיוֹסְגַּעַשְׁפָּרָנוֹגָן דָּרָע אַוְּפְּשָׁטָאָנָר אַיְזָן פּוֹלָן אַונְ לִיטָּע
אַיְזָן אַגְּנָפָאָגָן פִּוְּנָמָן 1863 אַרְטָן יַאֲרָה. דָּא אַיְזָן שׂוֹן נאָר גַּעֲוָאָרָן פָּאָר דֵּי
אַיְזָן אַזְוּנָלִיק. דֵּי פְּרִיצִים אַונְ דֵּי שְׁלִיאָכְתָּעָט זיינע אַרְיוֹסְגַּעַשְׁפָּרָנוֹגָן

וועהכ אַיִינְגָּרְטִוּן בְּאֶנְגָּאנְשָׁו מִיט אַירְזָן
אין די וועלדרער מיט געווער, האבן אַנְגָּעוֹהוֹבִין צו גַּיִן אַיִינְגָּעֵמָעָן די
קְלִילִינְגָּע שְׁטוּמְטָלָה, וְאוּס אַיִן נִישְׁתְּגַעַעַן קִין פָּס פָּוּ קִין רְוִישָׁן וּלְגָנְעָר.
אוֹ זַי זַיְגָּען אַרְיִין אַיִן אַ שְׁטוּמָל, האבן זַי צָם עֲרַשְׁתָּן אַרְפְּגָנְעָרִיסָן דָּעַם
רוֹשִׁישָׁן אַרְלָעָר פָּן וּאַלְאָסְט, אַוְיפְּגָנְעָה אַנְגָּעָן אַ פּוֹלִישָׁן הָעָרָב אַוְן דָּעַרְבִּי
גַּנְשְׁרִיעָן: וּוֹעֲנָטָא רָאָסִיאָה. די פֿרִיזְסְ-דָּרְעָוָן אַלְצִיאַנְגָּעָרָן זַיְגָּעָן זַיְגָּעָן זַיְגָּעָן
וְעַהכ אַיִינְגָּרְטִוּן בְּאֶנְגָּאנְשָׁו מִיט אַירְזָן.

אין שטאטס איז געפאלן אויף די אידן אַ שרעק, מען האט מורה געהאט אָרויסונגין אויף דער נאָם. און דער אַיר, ווֹאָס איז גענאנגען אין נאָם אָונ געוועהן אַ פּוֹלִישָׁן זעלגעער, רָאַס הַיִסְטָט אַ שְׁלִיאָכְטִיטֵשׁ, נִישְׁתָּוֹן זָונָר קְיִינְ אָפְשִׁיר, ווֹאָס איז גַּעַז עַן אַ פֿרִיז, האט ער געמוות אַ רָּאַפְּ כְּאָפְּן דָּאַס הַיְתָל אָונ זֶר אַיְנְבִּיגְוִין אַיְן רְרִיעִין, מִיט הַכְּבָעָה, אָונ זֶר רְעֵרט — אָן אָפְשִׁיר, דָּאַס עַר געמוות פָּאָלָן אוֹיְףּ אַלְעָלָ פִּיר, זֶר בּוּינָן אָונ בּוּקָן. אָונ טָאמָער אַיְן דָּעַם פֿרִיז נִישְׁתָּוֹן גַּעֲפָעָלָן געווען דָּעַם אַוְרְנָס בּוּקָן. זֶיךְ, האט מען אִים בָּאָלָר צוֹנוּנוּמוּן, גַּשְׁלַעַט אִים פָּאָר דָּעַר בָּאָרֶד, גַּעֲבָרָאַכְט צָוּם פָּאָלְקָחוֹנִיק, יְעַנְעַר זָאַל אִים מְשַׁפְּטָן. דָּרְרוּוֹיל האט מען גַּעֲמָאַכְט חֻזְקָן פּוֹן דָּעַם אַירָן, פּוֹן זַיְעַן צִיְּחָת אָונ פּוֹן זַיְן בָּאָרֶד אָונ פּוֹתָה, מען האט אִים גַּעַרְיסָן, אָוְגַּעַלְיוּדָרְעַט אָונ אָוְגַּעַזְאָרְפָּן, אָונ דָּעַר אַיר האט עַס אַלְעַז בָּאָרָאַרְפָּט אָוִיסְטְּהִין, בֵּין דָּעַר פָּאָלְקָחוֹנִיק האט גַּעַיהְיָסִן אָפְּלָאוֹן דָּעַם זְוִיר, ווֹאָס האט דָּאַוְיְפָן אַרט געמוות שָׂוּעָרָן צָו זַיְן גַּעַטְרִי דָּעַר פּוֹלִישָׁר רַעֲנִירָגָן.

לאנג פאראבליבן און אַ שטעהל האבן די מיאטעושניקעס נישט גענאָנט.
איין אַ צוֹיִ, דרי טעג אַרום פֿלען קומען>Rossishuv סָאלְדָאַטָן, קָאַזָּאָקָן מיט
ארטילְערְיעַ, און די פֿרְיצִים פֿלען אַנטְלוֹפִַן, פִּיל האָבָן זיך באַהְאַלְטָן
בָּאַ, דַּי אַירְן אַוְיףַּ די בּוּידְמָעַרַ, אַין די קָעְלָרָטָם, אַין די "פָּאַפְּיעַץְן" פָּאַר
הַינְּגַרְ, אַין די אַוְוָונְסָן; אַין די באַהְאַלְטָעַנְעַ פֿרְיצִים האָבָן אַבְּעָרָ מָרוֹא
געַהְאַטָן, אוֹ די אַירְן וְאַלְן נִשְׁתָּ אַרוֹיסְנֶעֶבֶן, וְאוֹ וְיֵילְנָן באַהְאַלְטָן, וְעַן
די סָאלְדָאַטָן וְעַלְן די אַירְן גּוֹטַן, אַין די פֿרְיצִים האָבָן מִטְּנָעַנוּמָעַן מִיט זיך
איין "פָּאַפְּיעַץְן", אַדרְעַר עַרְגְּנַעַץ אַוְפַּן בּוּירְדָעַם אַין אַ לאָך — אַ אַירְן פָּאַר אַ
משְׁפָוֹן, עַס אַיִ נִשְׁתָּ קִיּוֹן לְעַגְנְדָעַ, וְאַס מַעַן דּוּרְצְיַילְטָן, אוֹ די פֿרְיצִים,
לְינְגְּרִינְג באַהְאַלְטָן אַין די לעְכָרָ מִטָּ די "פָּאַרְמְשְׁבָּנוּטָן אַירְן", האָבָן גַּעַד
פָּאַרְעָרטָ בעַתְּ-מַעְשָׂה פּוֹנָס אַרְן, אוֹ עַר וְאַל: אַרְאַפְּנַעַמָּעַן דָּאַס הִיטָּל אַין
ליְנָן באַהְאַלְטָן מִיט אַ בלְוִוְן קָאָפַּ, וְאַרום עַר לִינְטָ מִיט אַ פֿרְיזְן!
אוֹן אַפְּילְוַ קִיּוֹן יַאֲרַמְּאַלְקָעַ האָט וְעַר אַיד נִשְׁתָּ גַּעַטְאָרטָ טְרָאנְן אַוְיְפַּן קָאָפַּ.
דָּאַס רַוִּישָׁע מִילְּטָעַר האָט גַּעַיְאַנְטָן די פֿרְיצִים, צַעוֹחָנְגָעַן אַין צַעַד
שְׁכֻמְעָרטָ זַיִ, נָאָר מַאְכָן מִיט איַן מַאְל אַ סּוֹפְּ אַיִ נְעוֹזָן שְׁוֹעָרָ. קוּסָּ
וַיְיַעַן די רַוִּישָׁע סָאלְדָאַטָן אַרוֹסִים פּוֹן שְׁטָאָטָן, האָבָן זיך וּירְעַר באַזְּוֹן

נייע מחנות פריצים. ראָס נאנצע יאָר אוּ גענאנגען אַ קאמפּ צוישן דִּ
רוסן אָונּ פָּלאָקְן.

אויף די פויירס אָיו געפָּלָן אָן אִימה מיט אַ פָּחר, אוּ די פָּלאָקְן
אַלְּן נישט אַיְגָּעָמָּעָן רְוִיסְלָאָנָּר. זֶה האָבָּן מֹרָא גַּהֲאָמָּת, אוּ רְעַמְּאָלָט,
אויב רְאָס וּוּטּ מְקוּיּוּם וּוּרְגּוּן, וּוּטּ צְרוּיקָא אַיְגָּעָמָּפֿרְטָוּ וּוּרְגּוּן לְיִבְּקָעָכְטָוּ.
זֶה האָבָּן אוּיךְ מֹרָא גַּהֲאָמָּת אַרְוִיסְצָוְנִין פָּן דָּאָרְתָּ, מַעַן וְאַלְּ וּיְ נִשְׁתְּ
גַּעַמְּעָן מיט גַּעַזְּלָר אָין אַוְיסְטָאָנָּר אַרְיִין.

די פּוּיְעִירִים וְהַאָטּ מַעַן אַבְּעָרּ נִשְׁתְּ גַּעַנְעָמָּעָן, מַעַן הַאָטּ זֶיךְ אַוְיפּ וּיְ נִשְׁתְּ
אַיְגָּעָטְרוּיטּ. נָאָר אָזּ מַעַן הַאָטּ גַּעַנְעָמָּעָן אַיְגָּעָלְנָעָן פּוּיְעִירִים אַוְיפּ וּוּן
אַרְעָר אַיְן וְאַלְּ, הַאָטּ מַעַן זֶיךְ גַּעַנְעָמָּעָן אָונּ גַּעַנְעָבּוּן וּיְתָגֵן אַרְבָּעָטָן,
נִשְׁתְּ מִיטְן בִּיקְסָ.

אַבְּעָרּ מיט אַרְיָן אָיו זֶיכְ גַּעַנְעָמָּעָן טְוִוִּינְטָמָּל עַרְגָּעָר. אָזּ מַעַן הַאָטּ
גַּעַנְעָמָּפְּטָאָ אַיְרָן, וְאָס אָיו גַּעַנְעָמָּעָן אָין די הוּוִיסְן אַרְעָרּ גַּעַנְעָמָּעָן עַרְגָּעָז
פָּאָרְיִינְעָן, הַאָטּ עַרְגָּוּן גַּעַהְאָטּ רְעַם אַמְּחָן טְוִיְּדְשָׂרָעָקּ. קְוּדָּסְכָּלָ, הַאָטּ
מַעַן אִים אַיְגָּעָאָגָּטָ, אָזּ מַעַן וּוּטּ אִים הַיְּנָעָן, דָּרְעָנָאָר הַאָטּ מַעַן זֶיךְ
גַּוְטָּ אַיְגָּעָאָלָאָכָּטָ פָּן "וּשְׁרִירָ", אָזּ אָזּ וּוּיטָעָרּ חֻזְּקָן הַאָטּ מַעַן שְׂוִין נִשְׁתְּ
גַּעַקְאָגָּטָ, הַאָטּ מַעַן גַּעַנְעָמָּעָן אַשְׁטְרִיקָא, לְאַנְגָּוָאָטָמָּל גַּעַנְעָטָן רְעַם אַרְיָן אַוְיפּ
הַאָלָוּ אָונּ גַּעַהְיִיסְן אִים וְאַנְנָוּן וּוּרְדִּיּ, דָּרְבָּיּ אָיו מַעַן, פָּאָרְשָׁטִיטָס וּזְיךְ
גַּעַפְּלָאָן אוּיךְ דָּרָר לְאַכְּנָרְנוּן.

דָּרָר אַרְיָן הַאָטּ גַּעַאָגָּטָ וּוּרְדִּיּ פָּאָ וּיְעָרּ חַוְהָשָׁן גַּעַלְעָכְטָעָר. רְאָס אָיו
זֶיכְ גַּעַנְעָמָּעָן שְׁרַעְקָלְךָ לְאַנְגָּוָאָטָ, אַינְקוּזְוִיטְאָרִישָׁ, טְירָאָנִישָׁ. אָין אַ פָּאָרָ
שְׁהָ אָרוּםָ, אָזּ דָּרָר אַרְיָן הַאָטּ מִיטּ טְיִיכְן טְרָעָן גַּעַנְעָרָנִטָּ וּזְיךְ וּוּרְדִּיּ אָונּ
הַאָטּ שְׂוִין נִשְׁתְּ גַּעַהְאָטָ קִיְּזָן כְּחָמָר צְוּ זְוִינְגָּן, הַאָטּ מַעַן אִים אַפְּגָּעָבָנוּן
רְעַם שְׁטְרִיקָא אָונּ גַּעַוְאָנְטָ:

— זֶיךְ, דָּו זְוִיסְטָ רְאָךְ, אָזּ מִיר זְוִינְגָּן גַּוְטָּעָמָּנִטָּן. הַאָסְטוּ גַּעַמְּיִינְטָן,
אוּ מִיר וּוּלְּן דִּיךְ הַיְּנָעָן? דָּאָס קָאָן דָּרָרּ רְוּם, אַבְּעָרּ נִשְׁתְּ מִיר, פָּאָלָאָקְן.
שְׁוּהָרָ, אָזּ דָּו זְוּסְטָ אָנוּ זְוִיְּן גַּעַטְרִיּ? אָונּ טְאָמְעָרָ וּוּסְטָוּ פָּאַגְּנָעָמָּעָן אַוְיפּ
וּוּגָּן רְעַם רְוּם, וְאַלְּסְטָוּ נִשְׁתְּ וְאַגָּן, וְאָזּ מִיר גַּעַפְּנָעָן זֶיךְ — אָזּ נִיְּ!..
פְּלָעָנָטָ קְוּמָעָן דָּרָר אַרְיָן, אַרְעָרָ אַרְיָן עַטְלִיכְעָ אַרְיָן אַהֲיָם מִיטּ טְוִיטָעָ
פְּנִימָעָרָ, אָהָזָן אַ טְרָאָפָּן לְעַבְּן אָזּ מִיטּ וּוּיְעָרָ אַוְסְוָעָהָן דָּרְשָׁרָעָן בִּין
טוֹיטָ דָּאָס וּוּיְבָ מִיטּ דָּיְקִינְרָעָרָ. אַנְדָּרָעָ וּזְוִינְגָּן אַפְּלִילָוּ גַּרְדָּן גַּעַשְׁתָּאָרָפָּן
פָּן אָזּ "שְׁפִּילָּ" פָּן דִּי "גַּוְטָּעָ" פָּאָלָאָקְן.

דָּרָר קָאָמָּפּ אָיו גַּעַנְעָמָּעָן אָווּיּ אַוְיפּ רְיִ פָּאָלָאָקְן זְוִינְגָּן גַּעַוְעָן אָין
רְרִיּ מָאָלָ, צִי אִין פִּירָ מָאָל אָווּיּ פִּילָּ, אַיְרָעָרָ דִּיּ רְוּסָן, רְעַמְּאָלָט אָין
גַּעַוְעָן אַ שְׁטָאָרָקָעָרָ שְׁלָאָכָּטָ, בִּיוּ דִּיּ רְוּסָן, וְאַגְּרָמָטָאָל מִלְּיטָעָרָ, האָבָּן
וּיְ מַנְצָחָ גַּעַוְעָן, אַרְעָרָ גַּעַנְעָמָּעָן אָין גַּעַפְּגָּנְעָנְשָׁאָפָּטָ. אַוְיפּ אַבְּעָרּ דִּי

פָּלַאֲקָן וַיְיָנָעַ נְעוּזָן נִישְׁתַּפֵּל מֵעַר, הָאָט מַעַן וַיַּרְאֶנּוּ נִישְׁתַּפְּלָאָנָן.

די פָּלַאֲקָן הָאָבָן וַיַּרְאֶל אֹונְטָעָרְגָּעָבָן אָרְעָר צַעְלָאָפָן. נַאֲר אָפְטַמָּאָל
פְּלָעָנָן דַּי רָוְסָן בָּאָפָאָלָן רָעַם נָאָגָאנָן וְאָלָה, אַרְמוֹנָגָעָנוֹמָעָן אִים אָוָן בִּיסְלָעָכָהָיָן
נְעָמָעָן אַלְעָ פָּלַאֲקָן אִין גַּעַפְּאָגָעָנָשָׂאָפָט.

איַינְמָאָל הָאָבָן דַּי פָּלַאֲקָן גַּעַבָּן שְׁטָעָטָל טְשָׁעָרָנָאָוָטָשִׁיטָש, נִישְׁתַּפְּלָאָט
פָּוָן אָוָנוּ, אַנְגָּגָעָטָאָן אַיְירָן אַ שְׁטָרִיק אָוָוָן הָאָלָה, וַיַּזְיָעָר שְׁטִיְינָעָר אָיָז.
בָּעָחָ מַעַשָּׁה אַיְזָ אַנְגָּעָקָוָמָעָן אַנְגָּצָעָר בָּאַטָּאָלִיאָן רָוְסִישָׁע וְעַלְגָּעָר מִטָּאָן
עַסְקָאָרָאָן קָאָזָאָקָן. פָּלַאֲקָן וַיְיָנָעַ אַינְגָּאָגָאנָן גַּעַבָּן אַ פָּאָר הָנוֹרָעָרָט
אוֹן צְוִישָׁן וַיַּחַפְּבָן וַיַּרְאֶל גַּעַפְּגָעָנָן דַּי גַּרְעָסָטָע יְחִסְנִים פְּרִיצִים. מַעַן הָאָט
וַיַּאֲרוֹמָגָעָרִינְגָּעָלָט, אוֹן אַזָּוּ דַּי רָוְסָן וַיְיָנָעַ גַּעַקְוָמָעָן גַּעַהְעָנָטָר, הָאָבָן וַיַּרְאֶל
דָּרָעָזָהָן, וַיַּרְאֶל פָּלַאֲקָן הָאָלָטָן אִין גַּיְינָגָעָן אַיְירָן. רָעַם אַיְירָן הָאָבָן וַיַּרְאֶל
בָּאָלָר בָּאָפְרִיָּטָן רָעַם שְׁטָרִיק, אַוְן דָּרָר רָוְסִישָׁעָר פָּאָלְקָאָזָוָנִיק, וְאַסְמָאָט הָאָט

רָעָקָעָנָטָן רָעַם פּוֹיְלִישָׁן פָּאָלְקָאָזָוָנִיק, הָאָט גַּעַפְּרָעָנָטָן:

— פָּאָרוֹזָאָס הָאָסָטוּ רָעַם אַיְירָן גַּעַוְאָלָט הַיְיָנָעָן?

— מִיר הָאָבָן וַיַּרְאֶל גַּעַוְאָלָט לְסָטִיגָן מַאָכָן, — הָאָט דָּרָר פּוֹיְלִישָׁעָר
פָּאָלְקָאָזָוָנִיק גַּעַעַנְטָפְּרָעָט.

עַם פָּאָרְשִׁיטִיט וַיַּרְאֶל אַזְמָעָן רָעַם רָוְסִישָׁן פָּאָלְקָאָזָוָנִיק ...
גַּעַוְאָלָט מַוְאָזָוָאָז אַיְזָ גַּעַוְאָרָן דִּיקְטָאָטָאָר אָרְעָרָנָאָז לִיטָע. דַּי

גַּעַנְגָּעָלָל מַוְאָזָוָאָז אַיְזָ גַּעַנְגָּעָלָל אַיְזָ גַּעַנְגָּעָלָל
אַלְעָ גַּעַפְּאָנְגָּעָנָעָ פְּרִיצִים הָאָט מַעַן אָרְעָרָנָאָז, אָרְעָרָנָאָז גַּעַהְעָנָגָעָן
אוֹן דָּרָעָזָהָן, אָרְעָרָנָאָז אַרְיָנְגָּעָזָעָט אַיְן טְרָמָע, אַיְזָ נַאֲסָעָ קָעָלָרָם, וְאַז
מַעַן הָאָט אַרְיָנְגָּעָלָזָט צָו וַיַּמְיוֹ אַוְן פָּאָזָקָעָם. מַעַן הָאָט וַיַּאֲזָוִי
גַּעַפְּיָינָגָט, אַז קִיְינָרָהָאָט מַעַר וַיַּרְאֶיְחָדָשִׁים נִשְׁתַּפְּטָנָט גַּעַקְאָנָט אַוְיָסָהָלָטָן.
צָעָן וּוְיָאָרְסָטָן קָאָמָעָנִיָּן, אַיְן טְשָׁעָמָרִיעָר וְאַלְדָר, אַיְזָ גַּעַוְעָן אַ
גְּרוּסָעָמָהָנָה פָּלַאֲקָן. אַז דָּרָר מַחְנָה הָאָט וַיַּרְאֶל דָּרָמָאָלָט גַּעַפְּגָעָנָן דָּרָר
גַּעַנְגָּעָר אַנְפִּרְעָר פָּוָן אַוְיָפְּשָׁתָאָנָר, וּוּלְכָן אַיְרָהָז שְׁוִין אַיְזָ אַיְזָ
מַאָכָן, דָּרָר פְּרִיאָז אַגְּנוּסָקִי מִטָּז וְזַיְן סְחוּטָע, וְאַסְמָאָז אַיְזָ בָּאַשְׁתָּאָנָעָן פָּוָן דַּי
גַּרְעָסָטָע כְּרָאָבִיעָס פָּוָן לִיטָע. אַגְּנוּסָקִי אַיְזָ גַּעַוְעָן קָאָנְדוּרָאָט אַוְיָסָן
פּוֹיְלִישָׁן טְרָאָן.

פָּוָן עַרְגָּעָץ הָאָט וַיַּרְאֶל פָּאָרְשִׁפְּרִיטָט אַ קְלָאָנָגָן: נַאֲרָ רָאָשָׁדָהָשָׁהָנָה, אַז
די פָּלַאֲקָן וּוּלְכָן אַיְרָן צָו כְּלָנְרָרִי אַיְן קָאָמָעָנִי, וּוּלְכָן וַיַּיְזָרְשָׁעָכָטָן
אַלְעָ אַיְרָן אַיְזָ שְׁוָל אַוְן אַיְרָן דַּי בְּהִידְרָשִׁים, אַזְוִי וַיַּיְזָרְשָׁעָכָטָן
צִוְּתָן, אַיְזָ גַּוְיָוָתָן חַ"ח. הָאָט מַעַן וַיַּרְאֶל שְׁטָאָרָק דָּרָשְׁרָאָקָן, נַאֲרָ דָּרָר
וַיַּדְעָ אַהֲרֹן-לִיּוּרָהָאָט מַעַר אָרְעָר וַיַּיְזָרְשָׁעָר בָּאַרְהִוִּיגָט דָּרָמָע עַלְמָן.

— מִיר הָאָבָן נַאֲרָ נִשְׁתַּפְּלָאָט — הָאָט עַר אַיְנְגָעָנָט מִטָּמָן,
עוֹלָם, אַז דַּי פָּלַאֲקָן וְאַלְעָן טָוָן דַּי אַיְרָן שְׁלָעָכָטָם. עַס מַאָכָט וַיַּרְאֶל אַמְּאָלָר,

או ווי שרען איבער אָרִין טיטן טויט, אָבעֶר ווי זיינען נישט קיון רוצחים,
בשומ אופן נישט, און מען זאל איין דעם נישט גלייפן. נאווה האבן ווי
האלט — דאס יא...

דרנאנך זיינען געקומען צ'וּי פֿאַלְקָן רֹסִישׁ מִילְטָעֶר בְּרָאֵשׁ מִיט עֲפָעָם
אַ פְּאַרְיְּמָטָן פְּאַלְקָאָזְנוּק, וְאַס אַיז גַּעֲשִׁיקָט גַּעוֹאָרָן סְפָעַצְיָעֶל פָּוּן פְּעַטְעָרֶר
בורג צוּ כַּאֲפָן אַגְּנִיסְקִין, וְאַס הָאָט וֵיך וְעהָר אַוְיסְגַּעַדְיִיכְנֶט קַעַן דִּי רֹסֶן,
און וועגן אִים זיינען אַפְּלִילָוּ פְּאַרְאָן לעונערעס, באָ אַידָּן, וְאַס וְאוֹגָעָן
איין דִּי עַרְתָּעָה, וְאוּ דָעָר אַוְיסְפַּטְאָנָּר אַיז גַּעוּעָן.

דעָר רֹסִישׁ עַרְתָּעָה פְּאַלְקָאָזְנוּק הָאָט אִים גַּעַוְאָלָט כַּאֲפָן לְעַבְּרִיגְעָרְהִיט,
וְאַס דָּאס הָאָט מעַן זַיךְ וְאַרְשִׁינְגִּילִיךְ גַּעוֹאָנְשָׁן אַין פְּעַטְעָרְבוֹרָג. אַון
אַט הָאָט אַוְיסְגַּעַדְיִיכְנֶט דִּי שְׁלָאָכְט אַין טְשֻׁמְעָרְיעָר וְאַלְרָ. דָּאס שִׁיקָּן הָאָבָּן
מִיר גַּעַהְעָרָט אַין קַאְמָעָנִץ. עַס הָאָט לְאָגָן גַּעוֹדְיוּרָט, אַון דִּי רֹסֶן הָאָבָּן
מְנַחַּץ גַּעַוְוָעָן. נַאֲר אַגְּנִיסְקִי אַיז אַנְטָלָאָפָן. זַיְן וְעַבְּלָה הָאָט דָּאס רֹסִישׁ
מִילְטָעֶר גַּעַפְּגָעָן, אַיךְ אַלְיָין הָאָט אִים גַּעַוְהָן. דָּאס אַיז גַּעוּעָן וְעהָר
אַן אַוְיסְטְּרָלְשָׁעָר וְעַבְּלָה, נִישְׁתְּ קַיְן גַּרוֹיְסָר אַון הָאָלָב אַרְגְּנָרָעָר, אַזְוִי
וַיְיַ אַ הְיָפְשָׁעָר סְעָרָפֶ, בְּאוֹעַצְטָמֵיט גַּרוֹיְסָעָ פְּעָרָל. דָעָר רֹסִישׁ עַרְתָּעָה פְּאַלְקָאָזְנוּק
הָאָט אִים גַּעַהְאָלָטָן.

דעָר פְּאַלְקָאָזְנוּק מִיט דִּי צְחוּיָּה פֿאַלְקָן אַון פִּיר עַסְקָאָרָרָאָנָּעָן קָאָזָקָן.
הָאָט זַיךְ גַּעַלְאָוָת וְוַיְטָעָר נַאֲר אַגְּנִיסְקִין, בַּיּוּ עַר אַיז גַּעַקְוּמָעָן קַיְן פִּינְסָק.
דָּארָט הָאָט זַיךְ וְוַיְרָעָר אַגְּנָהְיוֹבִין אַ שְׁלָאָכְט. דִּי פְּאַלְקָן הָאָבָּן פְּאַרְלְיוֹרָן
דִּי שְׁלָאָכְט, אַון אַגְּנִיסְקִי אַיז וְוַיְרָעָר אַנְטָלָאָפָן. אַנְטָלָאָפָן אַיז עַר אַין אַ
דְּאָרָף צַוְּ אַ פְּוַיְּעָר, הָאָט דָעַם פְּוַיְּעָר גַּעַגְּבָעָן צַעַן הַוְּנָרָעָטָעָר, אַוְיָעָנָר וְאַל
אִים פְּאַרְבָּהָאָלָטָן באָ זַיךְ. דָעָר פְּוַיְּעָר הָאָט אִים אַרְיְנָגְעָלָאָט אַין אַוְיָחָן,
אַון אַלְיָין הָאָט עַר אַפְּבָעָר בְּאַלְרָ גַּעַשְׁקָט קַיְן פִּינְסָק צָום רֹסִישׁ מִילְטָעֶר
אַנְאָגָן, אַזְוִי באָ דָעַם פְּוַיְּעָר. אַיְרָעָר מִן הָאָט אִים גַּעַנוּמָעָן, הָאָט עַר צְעָרִיסָן
צְחוּיָּה הַוְּנָרָעָט טְוִוָּונָט רְוָפֶל פְּאַפְּרִיגְרָעָלָט, וְאַס עַר הָאָט גַּעַהְאָלָט
בָּאָ זַיךְ. אַזְוִי אַיז עַר גַּעַפְּגָעָן גַּעוֹאָרָן. מִן הָאָט אִים גַּעַבְּרָאָכָט קַיְן
פְּעַטְעָרְבוֹרָג. נַאֲכָרָעָם וְוי מִן הָאָט גַּעַכְּאָפָט אַגְּנִיסְקִין, הָאָבָּן דִּי פְּאַלְקָן
פְּאַרְלְיוֹרָן דָעַם סְטוּט, אַון זַיךְ הָאָבָּן שְׂוִין נִישְׁתְּ אַרְיְסָנְעַשְׁתָּעָלָט קַיְן גַּרוֹיְסָעָ
אַרְמָיִי אַיְוָת אַ פְּלָאָזָ, נַאֲר אַין דִּי וּלְדָרָעָר, צַוְּ בִּסְלָעָכוֹזִי, אַון אַזְוִי הָאָט
וַיְיַ מְוֹרָאָזְיוֹזָ דְּרַעְשְׁתִּיקָטָם.

מִין פְּעַטְעָר, רִי לִיפָּעָס אַזְוִי, אַיז גַּעַוְוָעָן אַט סְעִמְיָאָטִישָׁעָר אַיְדָעָם
אַון הָאָט דָּארָטָן גַּעוֹאָנוֹנָט. מִיט אַמְּאָל אַיז אַרְיוֹס אַ קלְאָנָגָן, אַז אַחֲנָן
זַיְינָעָן גַּעַקְוּמָעָן פְּאַלְקָן אַ טְוִוָּונָט פִּינְסָק הַוְּנָרָעָט מִןְ, וְיַ דָּעָר שְׁטִינְגָּר
אַיז, אַיְבָּרְגָּעָרְבִּיטָן דִּי אַפְּלָעָרָם אַון שְׂוִין אַיְגָעָנוֹס עַן רְוָסְלָאָנָה. אַין

ニיכן איז געקומען אַ נאנצער פֿאָלְקַן וְעַלְגָּעֵר מִיטַּ קָאָזָאָקַן אֹוֹן אַרְוָמְגָּרְגְּנְגָּלְטַן
נאָנְגַּן סֻעְמִיאָטִיטַשׁ, צַעֲשָׂסָן אַלְעַ אַרְיָן מִיטַּ רֵי פֿאָלְאָקַן צַוְאָמָעַן. אַזָּא
קָלְאָגַן אַזָּוּ אַרְוָס. אַזָּוּ גַּעֲזָאָרָן בְּאַם פְּעַטְעָר אַין שְׁטוּבַּ אַ גַּעֲזָוִיַּן. דָּעַר
פְּעַטְעָר הָאָט וְירַ אַיְנוּנְגַּשְׁטָעַלְטַן אֹוֹן גַּעֲפָאָרַן קִיּוֹן סֻעְמִיאָטִיטַשׁ.
עַר אַזָּוּ
גַּעֲקוּמָעַן אַחַיַּן צַוְּיַי טָעַג נַאֲכַן שְׁלָאָכְטַן. אֹוֹ עַר אַזָּוּ אַרְיָן אַין שְׁטָאָטַם,
אַזָּוּ וּוּרְקָלְקַר גַּעֲזָוּן עַגְלִיךְ אַן דָּעַם. אַוְמָעָטָם אַזָּוּ גַּעֲזָוּן וּוּסְטַן אַן לְעַר,
מַעַן הָאָט נִישְׁתַּגְעַהַן קִיּוֹן לְעַבְרוּנִין נִשְׁתַּגְעַהַן רֵי אַוְינַן. אַוְרָעַרְעָה
אֹוֹן טְרִיטַה הָאָבָן וְירַ גַּעֲזָאָלְגָּרְטַן גַּעֲהָרְגָּעַטְעַ פֿאָלְאָקַן. אַנְדָּרְעָה
נַאֲךְ גַּעֲזָאָרְפַּן אַזָּי אַנְאָנְיַי. עַר נִיְּתַ אַבְּסָל וּוּיטְעָר, דָּרְעָרְהָטַע
נַאֲךְ גַּעֲזָאָרְפַּן אַזָּי אַנְאָנְיַי. נִיְּתַ אַבְּסָל וּוּיטְעָר, דָּרְעָרְהָטַע עַר אַ אַרְיָן
נַיְיַן.

— זֹאוּ זַיְגָּעַן אַלְעַ סֻעְמִיאָטִיטַשׁ אַיְנוּוֹאַוְינַן?

וְאַנְטַן דָּעַר אַירַ:

— זֹיְיַ לְיַן אַלְעַ אַוִּיפַּן בִּיחָדָעוֹלִים.

אֹוֹן דָּעַר אַודְ הָאָט אַיְסַ אַזְעַקְעַפְּרִיטַם אַחַיַּן. דָּאָרְטַה הָאָט עַר גַּעֲפָנְגַּעַן
זַיְן וּוֹן מִיטַּ דָּעַר שְׁנוּר אֹוֹן קִינְרָעְרָלָאָר. דָּאָס אַזָּוּ גַּעֲזָוּן אַזָּוּ: דָּאָס רַוְסִישׁ
מִילְטָעַר הָאָט אַרְוָמְגָּרְגְּנְגָּלְטַן רֵי שְׁטָאָטַם. רֵי פֿאָלְאָקַן, אֹוֹ זֹיְיַ הָאָבָן רַעַרְ
וְהַן דָּאָס רַוְסִישׁ שְׁלִיטְעָר, הָאָבָן וְירַ נַאֲרַ נִשְׁתַּגְעַהַן גַּעֲשָׁלָאָגָן. דָּעַר
פֿאָלְקָאָזְנִיק הָאָט גַּעֲזָיַסְן אַלְעַ אַיְנוּוֹאַוְינַרְ פַּונְ שְׁטָאָטַם, אֹוֹ זֹיְיַ פֿאָרָלָאָזְן
זַיְעַרְעָה הַיְיָעָר אֹוֹן אַרְיוֹף אַוִּיפַּן בִּיחָדָעוֹלִים. הָאָט מַעַן אַזָּוּ גַּעֲזָוִיַּן: אַרְיָן
זַיְגָּעַן אַרְיוֹף אַוְלָף זַיְעַרְעָה בִּיחָדָעוֹלִים, אֹוֹן רֵי פֿרָאָזְסָלָאָזְנוּ אַוְיף זַיְעַרְ
בִּיחָדָעוֹלִים. אֹוֹן אַיְצַטְהָאָט וְירַ אַגְּנָעָהָבוֹן רֵי שְׁלָאָכְטַם, אַין וּלְכָעָר עַס
זַיְגָּעַן גַּעֲפָאָלְן אַלְעַ פֿאָלְאָקַן בֵּי אַיְנָעָם. דָּעַר פֿאָלְקָאָזְנִיק הָאָט גַּעֲהָאָט
אַ פְּאָפְּעָלְנִיק הָאָט צַוְּגָעַן גַּעֲפָנְגַּעַן, זֹיְיַ לְאַלְעַ טְוָרְמָעַס זַיְגָּעַן שְׁוִין
גַּעֲזָעַן פּוֹל גַּעֲפָאָקְטַן. בְּעַסְעַר הַגְּגָעַן.

— אֹוֹן רֵי אַיְנוּוֹאַוְינַרְ הָאָבָן גַּעֲזָאָרְטַן אַוְיַף רֵי בִּיחָדָעוֹלִם, בֵּיְזַ דָּעַר
פֿאָלְקָאָזְנִיק זַוְּעַט וְזַיְהָיָן אַוְמָקְעָרַן זֹיְיַ אַהֲיָם. אַוִּיפַּן דָּרְטַן טַאגְהָאָט
עַר גַּעֲזָיַסְן אַלְעַמְּעַן נַיְיַ אַהֲיָם.

דָּעַר פְּעַטְעָר הָאָט דְּרַעְצִיְּלַט, אֹוֹ עַס הָאָט קִיְּנָעָם נִשְׁתַּגְעַהַן גַּעֲשָׁאָרְטַן, נַאֲרַ
אַיְיַ אַירַ, רֵי דָרְדַּר בְּרִיטְעָר, אַזָּוּ גַּעֲהָרְגָּעַטְעַ נַעֲזָאָרַן. אַיךְ הָאָבַּ
שְׁוִין גַּעֲשִׁירְבַּן וּשְׁוִין אַיְם.

רֵי פֿאָלְאָקַן הָאָבָן וְירַ הַעַלְרִישַׁ, מִיטַּ גְּרוּוּסְמוֹת גַּעֲרָאָגְּנְגַּעַלְטַן. בְּשַׁעַתְהָ
רֵי אַרְיָן זַיְגָּעַן גַּעֲנָאָגַּעַן פַּונְ בִּיחָדָעוֹלִים, הָאָבָן זֹיְיַ גַּעֲזָוּן אַוְיַחַד דָּעַר
לִינְגָּרִין גַּעֲטִוְוּתַן אַזָּוּ פֿרָאָזְסָלָאָזְנוּ פֿאָלְאָקַן. אַיְיַן פֿאָלְאָקַן, הָאָט דְּרַעְצִיְּלַט
דָּעַר פְּעַטְעָר, אַזָּוּ גַּעֲלָעַן אַוְיַחַד דָּעַר מִיטַּ אַזָּוּ אַוְיְפָגְּנָעְשָׁנְטָעַנְעַם בְּוּרַ
עַר הָאָט גַּעֲנוּסָט אֹוֹן הָאָט דָּאָךְ גַּעֲשַׁעַט שְׁטַעַט מִיטַּ רֵי לְעַצְטַע
כְּחוֹתָה:

— יא יעתשע ניע פארם סא.

מוראויאו האט אריינגעשית אין יען אויעור צוויי אפיקירן, וואינסקי גאטשאלנייקעם. יעדרר רוסישער אפיקירל או ארכומגעפלר, ארכומגעפלט מיט א סאנטייע קאואקן. אין זיין קארעטע או ער נעזען באחאנגען ארום זיך מיט א סך געווער, געפֿאָרן או ער איבער אלע הייפֿן קאנטראלירן, וועלכע פריצים זינגען דא אין רערהיימ, און וועלכע נישט. און או ער האט א פריז נישט געטראפֿן, האבן דרי קאואקן געטראפֿן דרי פריצטעם מיט דרי טעכטער, או זיין ואלן אויסואגן, ואו ער פריז או. אויך האבן דרי אפיקירן געהאט בא זיך מעראלן פון מראאויאוין צו געבען יונע פריצים, וועלכע זעלן אויסואגן, ואו עס געפֿינגען זיך דרי שיקען פון פאלאַקן.

פון אנטאנגע, זיין געאָגט, האבן דרי פויירם מורה געהאט פאר דרי פאלאַקן. זיין האבן מורה געהאט אָרויסצטראטערן פון דראָט, טאמער וועלן זיין דרי פאלאַקן מיט געוואָלד געמען אין שלאָכט אָריין. אָבער צום סוף, או עם האט אָנגעהויבּן זוערן וואָס וויטער זויניגער שטראַינטראָר פאלאַקן, און זיין האבן שוין אויך קיין מוט נישט געהאט אין אהיים האבן זיין נישט געקאנט קומען, זויל זיין געווין זויל געווין פֿאָרְצִיּוֹנְטֶה בְּאָמֵן וואָיננסקי גאטשאלנייק, או זיין געפֿינגען זיך און וואָלד — האבן דרי פויירם אָנד געהוביין צו געמען נקמה און דרי פריצים. זיין פֿלעַנְגַּן קומען צו זיין פריז באָנאָכט, אָרויסגעשלעפֿט אָס פון בעט, געפֿרְגְּרָן אִים, אָפֿגעטשאָמִיסִין, און דערנְאָך אָזועקנְגְּפִּירְט צום וואָיננסקי גאטשאלנייק און געאָגט, או זיין האבן אִים געפֿינגען און וואָלד. וואָס מען האט דעם פריז געטאָן דערפֿאָר, או זיין פֿאָרטענְרָלִיך.

אווי האבן דרי פויירם גענומען נקמה און זיין ערעד פריצים אָס כְּרָפִּיצִים זיין אָריינגעפלן צו זיין ערעד פויירם, געווועגען לִיבְּ-קְנָעָכְּט, אין דרי הענט אָריין, און זיין האבן מיט זיין געטאָן, וואָס זיין האבן געוואָלט.

אָ געוואָלדייגַע צָאָל פריצים אוין צענישטרט געוואָרן: צעהאנגען, צעהאנגען, צעמויקט, צעשטיקט, צענישיקרט אין סייר און אָין אלדע שוואָרץ זאָר. אָ סך הייפֿן זיין קאנטיקרט געוואָרן, און רוסישע אָפיקירן האבן אָפֿגעקוייפֿט דרי גרעסטע מאַיאָנטקעס מיט אָהנְרָעָתְרָה. פֿאָר אָ מאַיאָנטקעס, וואָס מען האט דערנְאָך געצָאָלְטָה דרי טוינט רובל אָ יאָר אָרְעָנְרָע, האט דער רום געגעבן אָ קלְיִינְגְּקִיטְיָה אָרְעָר גְּאָרְנִישָׁט.

דער חורבן פון דרי פאלאַקן — אויז אַיִּסְמָס פון דרי שְׂרָעְקְּלִיכְּסְטָעָן גְּרוּיָן. פֿאָר דרי לעצטער פֿאָר הְנוּרָעָתְרָה.

קַאֲפִיטֵל XXII

מיין פטער אלס בעעל-מוותה. — בערל-בענדעתן און סייכאוסקי. — דער קלאנגן ווען מוותה. — זיין שם אין דער סביבה. — דעם זוירטס פלאן. — די לאגע פון אידן נאכן אויפשטיינר.

אין רער צוית פון אויפשטיינר, זוי געוזנט, איזו די אירישע לאגע געוען אויסערסט שלעכט. עס איזו נישט געוען קיין פרנסה, די קראמען האבן געופסטעוועט. פריזים און פווייררים זיינען נישט געקומען איז שטאט. די לעצטעה האבן מורה געהאט פאר די באנרגעס פאלאכן — און רער אירישער רלוות איזו געוען איז לשרער. אירן האבן מורה געהאט אָרוּזְצָנוּין פון שטטעטל, און צלען קוואלן פון פרנסה האבן זיך אויסגעגעומען.

בעיל-מלאכוה זיינען זיך צעפֿאָרְן קײַן אָרְעָס איזן זאָלְגָּעָר געוננט, מען האט פָּאָרְקְּוּיפְּטָה היְזָעָר אֹוִיףּ בְּרוּיטָה, מען האט פָּאָרְקְּוּיפְּטָה אָוּן פָּאָרְזָעָט, זאָס אַיְנָעָר האט געהאט, אָבִי צו זערהאָלְפָּן זיך באָם לעבען.

די אַיְנָצִינָע האָפְּגָּעָנוּן איזו געוען, איזו רער נִישְׁטְגְּלִיכְּרָעָר שְׁטְרִירָט וּוּעָט לאָנג נישט דְּיוּעָן: רער שְׁטָרְקָעָר רָוֶס וּוּעָט מְסֻהָּמָה מְנַחָּה זיין די פָּאָלָאָקָן, איזו דְּעָרְנָאָךְ וּוּעָט זיך אָפְּשָׂר אַנְהָיוּבָּן אַ לעבען, איזו געט ווּרְדָּרָר הַעַלְפָּן, אָזְוִי זוי ער האט בְּיוּ אִיצְט נִשְׁתָּפְּרָה אָוּוִי האבן די אירן מסדר געוען איז די בְּתִימְרָשִׁים.

אָפְּבָּעָר דְּעָרְוַיְיל האָבָּן די אַיְרָן, גַּעֲרוּעוּעָ, גַּעֲפְּאָלְעָנָעָ, צַעֲרוּרְעָטָעָ, אַרְוּם-גַּעֲבָּלְאָנְקָעָט אָוּן דְּרוּיסָן, גַּעֲרָעָט פָּסְרָר פון אויפשטיינר איזו זיך צונעהערט צו יערער פָּאָלִיטִישָׁעָר נִיעָם.

אַיר האָב דְּעָמָאָט גַּעֲלָרָנָט מִיטּ מִיּוֹן פַּעְטָעָר רָעָם רָב. אָוּן אַיר רער צוּיט, גַּעֲרִינְק אֵיך, אָזְוִי צָוֵם רָב גַּעֲקוּמָעָן צַוְּפָאָרְן רָעָר פַּעְטָעָר בערל-בענְרָעָט, שְׁרָעְקְּלִיךְ אוּפְּגָּעָרָעָט אָוּן פָּאָרְסָאָפָּעָט, אָוּן דְּעָרְצְּיָילָט, זוי צו זיין פְּרִיךְ סיַיכָאָוּסְקִין אָזְוִי גַּעֲקוּמָעָן הַיְנְטִינְגָּעָן נַאֲכָת אַ שְ׀יִקְעָרְפִּיזִים, גַּעֲנָעָם אָוּן גַּעֲטְרָוְנְקָעָן אָוּן נַאֲךְ צְוּנָעָנוּמָעָן בָּא אִים דְּרִיכְזָבָונְטָרְוּבָּל. וּעָנָן רָעָם

האט ער, וועלנרג ריין מאכן דעם פריצ'ס נאמען, געמעלדעט דעם זואינסקי נאטשאלאיך אין שערשאָו, און לוייטן אוקאו פון מראַויאַזּן קומט דעם פריז אַ מעראָל. נאָר דער זואַינסקי נאטשאלאיך, אַנשטאט צו שיקן אַ מעראָל, והאט געשיקט נאָר דעם פריז דריי קאֹזְקָן, אַזּו זַיְזַיְזַי אַים בריינגען און בערל-בענרט האָט מורה, אַזּו מען זַיְזַיְזַי שלעכטס נישט טון דעם פריז.

על-פֿן זַיְזַיְזַי דער רב בעטן, אַזּו דער פריז זַיְזַיְזַי באָפרִיט זַיְזַיְזַי רַעֲנָן, נוּט ער, בערל-בענרט, אוּוף רַיְמַאְר בעלהָנֶס אַכְצַעַן רַוְבֵל.

אַבער דער רב, זַיְזַיְזַי געווּן אַ חַכְמָה, האָט אַפְנִים פָּאַרְשָׁטָאנְגָעָן, אַזּו מען ווּט דעם פריז קיַין שלעכטס נישט טון, אַזּו ער האָט מעַר נישט געפְּרָעָנט:

— זַיְפֵיל מַיְיל אַזּו פָּוּן הַוִּיפְּטָשָׁאָוּזּ קיַין שַׁעַרְשָׁאָזּ אַזּו זַיְפֵיל מַיְיל קיַין קַאַמְעָנִיךְ.

— פָּוּן הַוִּיפְּטָשָׁאָוּזּ — צַוְּיִי מַיְיל, אַזּו דַּרְיִי מַיְיל קיַין קַאַמְעָנִיךְ.

— נָנוֹ, — האָט געוֹאנְט דער רב — אַזּו אַיר ווּט קומען אַהֲיִים, ווּט אַיר שַׁוִּין אַוְרָאַי טַרְעָפָן דעם פריז מִיט אַ מעראָל.

און עטְלִיבָּע שעה אַרְוָם אַזּו טַקְעָע גַּעֲקוּמָעָן צָום רב יִשְׂרָאֵל-אָהָרָן, בערל-בענרטס אַיְרָעָם, מִיט אַ שְׁמָחָה, אַזּו דער שׁוּעָר האָט שַׁוִּין גַּעֲטוּרָאָפָן דעם פריז מִיט אַ מעראָל, אַזּו ער נוּט דעם רב אַכְצַעַן רַוְבֵל אוּפְּטָרָאָפָן רַיְמַאְר בעלהָנֶס.

און ניכָן אַזּו בָּאַקָּאנְט גַּעֲווֹאָרָן דַּי מַעְשָׁה, אַזּו דעם רבָּס פָּאַרְאּוּסָאַגְּנוּגָן אַזּו אַנְגָּנוּמָעָן גַּעֲווֹאָרָן פָּאָר אַ מִין מַוְּפָּת.

נאָר אַזּו שְׁטָאָט אַזּו אַזּו דער אַומְנָעָנט האָט מעַן צַעְמָרָאָן דעם "מוֹפָּה" נאָר מִיט אַכְצַעַן לִינְגָּס, אַזּו דער פָּוּן אַזּו פָּלוֹצְלִינְג דער רב אַוְיסְד גַּעֲווֹאָקָסָן גַּעֲווֹאָרָן פָּאָר אַזּו עַכְתָּן בעַלְמָוֹפָּת. מעַן האָט אַים שַׁוִּין נישט גַּעֲלוּאָות רֹוחָעָן. אַזּו אַזּו וַיְיַבְּלָל גַּעֲנָגָנָעָן צָוְקִינְגָּר, אַזּו מעַן גַּעֲקוּמָעָן בעטָן אַזּו וַיְיַעֲנָעָן פָּאָרָן רב, ער זַיְזַיְזַי מַחְפְּלָל זַיְזַיְזַי. אַזּו אַזּו עטְלִיבָּע שעה אַרְוָם אַזּו מעַן גַּעֲקוּמָעָן אַפְנָעָבָן מַולְטָבוֹב דעם רבָּי, אַזּו רַאֲסָזְזַיְזַי וַיְיַבְּלָל האָט גַּעֲלוּגָנָעָן גַּעֲהָאָט אַזּו אַיְנָגָל צָוְקִינְגָּר. אַזּו אַזּו עַמְּצָעָר אַזּו קְרָאנְק גַּעֲווֹאָרָן, האָט מעַן זַיְזַיְזַי גַּעֲעוּנָרָט צָום רב, אַזּו ער האָט שַׁוִּין גַּעֲשְׁטָעָל אַזּו פּוֹשְׁקָע אַוְיָפְּטָרָאָפָן בעלהָנֶס, זַיְזַיְזַי מעַן פְּלַעַנט אַרְיִינְזְּאָרָפָן זַיְזַיְזַי אַיְנָגָר האָט גַּעֲקָאָנָט; דער קְרָאנְקָעָר אַזּו גַּעֲוָונָט גַּעֲווֹאָרָן, אַזּו דעם רבָּס נַאֲמָעָן האָט גַּעֲקָלָנוּגָעָן אַזּו גַּעֲקָלָנוּגָעָן, אַזּו ער אַזּו פְּרָאָסְטָט מְחוֹהָדָמָתוֹם אַזּו טַוְּטָט כָּל הַזְּאוּנָרָעָה.

דערוויל האט מען שיין איבערגעשלאָן דאס לערנען, און איך בין שיין אויך געווארן אַ מִין בעל-טופת אַרום פֿעְטֶער. מְחֻמָּת אֵיך פֿלְעָג נִישְׁתְּ קָאנָעָן הערָן פֿון דֵי וַיְיִבְעָר וַיְיִרְדְּנִישָׂן מִיט דֵי בְּעַטְעַנִּישָׂן אֹן מִיטָּן טִוְינְטֶער
מְאַל אַיבְעַרוֹרְן אַיְזַן זָהָר, פֿלְעָג אֵיך וַיְיִזְהָר מְעַשָּׂה בעל-טופת:
— דער רב ניט דאָך אֵיך אַ בְּרַכָּה, טָא נִיט אֵיך אַהֲיָם, נָאָט וּוְעַט
מסחמאַה העלְפָן, העלְפָן...

נאָן אוֹיפְשְׁטָאָנָר, וֹאָס האָט גַּעֲמוֹת צְוִילְפָן תּוֹמֵל אוֹפְהָאָלָטָן רַעַם
רבָּס פְּאַפְּולְאַרְיִיטָט אלָס בעל-טופת, האָט מען אַנְגְּנוּהַיְּפָן קוּמָן צָום רבָּס פֿוֹן
ברִיסְק מִמְשׁ אַוְיף צְעַנְרְלִינְגָּר בְּרוּטִישְׁקָעָם. מען האָט זִיך גַּעַשְׁאָטָן פֿוֹן
צָלָע וַיְיָמָן אָזָוִי, אָוּ מִיר האָבָן שְׂוִין נִישְׁתְּ גַּעַקְאָנָט לעַבָּן. האָט שיַׁין דָּרָעָר
רבָּס גַּעַמְאָכָט, מִיר זָאָלָן לְעַרְנָעָן פִּיר שְׁעָה אַיְזַן מַאָג, פֿוֹן צְוּעָלָף בֵּין פִּיר.
דָּרְמָאָלָט האָב אֵיך פְּאַרְקִיטָּלָט דֵי טִיר אֹן גַּעַלְעָרָט פְּאַרְ אִים, אֹן דָּרָעָר
נָאָגְצָעָר שְׁוַילְדְּהִיָּחָד אַיְזַן גַּעַוְעָן שְׁוֹאָרָץ פֿוֹן מְעַנְשָׂן. דָּאָס האָט מַעַן
גַּעַוְ אָרָט אַוְיְפָן בעל-טופת. אֹן וֹאָס אַטָּאָג וּוּיְטָרָא, אַיְזַן דָּרָעָר
עוֹלָם גַּעַוְאָרָן אַלְּצָאָגְנָעָר אֹן גַּעַרְיכְּטָעָר. מען האָט שיַׁין אַנְגְּנוּהַיְּפָן
פָּאָרָן פֿוֹן בְּאַלְּיְսְטָאָק, אֹן עַס אַיְזַן אַזְוּעָק אָזָוִי וּוּיְטָס, אָוּ דָּרָרָבָּה האָט גַּעֲמוֹת
שִׁיקָּן נָאָר זַיְן זַיְן שְׁמָחָהָן פֿוֹן פִּינְקָס. יַעֲנָעָר אַיְזַן גַּעַקְוּמָן צְפָאָרָן מִיט וּזְיַיְן
וּזְיַיְבָּ אֹן קִינְדָּרָעָר. אַנְגְּנוּהַיְּפָן האָט זִיך שְׁוִין מִיט קִוְוִיטָאָר אֹן מִיט
צְעַטְלָאָה, וּוּלְכָעָר דָּרָעָר זַיְן האָט שיַׁין גַּעַשְׁרִיבָּן, אֹן מעַן האָט אֵיך בְּאַרְאָרְפָּט
הָאָבָן נָאָר אַ מְעַנְשָׂן, וֹאָס אַלְּאָלָאָרְמוֹנָיָן אַרְוָם דֵי קִלְעָנָטָן. דָּרָעָר מְעַנְשָׂן,
בִּינְיוֹשָׂה דָּרָעָר שְׁמָשָׂה, אַיְזַן שְׁוֹן אַבְעָר בְּאָלָד אוּיך וּוּיְנָגָן גַּעַוְעָן, האָט מַעַן
צְוָגְעָנוּמָן זַיְן זַיְן, יַעֲנָעָר זַיְן אָים הָעַלְפָן שְׁטִין בְּאָס טִיר, נִשְׁתְּ אַרְיִינְ-
לָאָן צְעַלְמָעָן מִיט אַמְּאָל — אֹן דֵי אַמְּנָאָטְרִילְכָּעָן כּוֹפְהָתִים הָאָבָן זִיך
גַּעַמְעָרט.

אֹן יַעֲנָעָר צִיְּתָה האָט גַּעַשְׁפִּילָט אַ נְרוּיסָעָ רָאַלְיָעָ פֿוֹן אַ בעל-טופת
דָּרָר סִיכְעָוְזָעָר רַבִּי, אַיְזַן עַר גַּעַוְעָן דָּרָעָר גַּעַרְעָסְטָר בעל-טופת פֿוֹן
אַלְּעָ רַבִּים. בְּאָלָד אַיְזַן אַבְעָר גַּעַוְאָרָן דָּרָר קַאַמְּעַנְיִצְחָרָר ربָּס דָּרָר גַּעַרְעָסְטָר,
אֹן אוּיך הָאָב שְׁוִין נִשְׁתְּ גַּעַלְעָרָט מִיט אִים. אֵיך הָאָב מִיט קִינְגָּעָם נִשְׁתְּ
גַּעַלְעָרָט, נָאָר גַּעַהְאָלָטָן אַיְזַן צְוְנָרִיְּתָן זִיך צָוָאָס וּפּוֹחָה מִיטָּן מַאָטָן
אוּן מִיט אַלְּעָ חַסְרוּם וּוּנְן חַסְרוֹת אַיְזַן מְחַנְגָּרוֹת.

נאָן אוֹיפְשְׁטָאָנָר האָט דֵי רַעַנְרָוָג בְּטָל גַּעַמְאָכָט אַלְּעָ פְּרִיצְיָשׁ פְּרָאָ-
פִּינְאָצְיעָס אֹן בְּתוּכָם אוּיך דֵי קַאַמְּעַנְיִצְחָרָר אַרְעָנָדָר. וַיְיָנָעָן מִיר שְׁוִין
גַּעַבְלִיְּבָן אַנְגְּאָגָּנָט אַחֲן פְּרָנָסָה, נָאָר בְּאָלָד אַיְזַן גַּעַוְאָרָן לִיְכְּטָעָר אַיְזַן
אַיְרִישָׂן הָחוּם, עַס האָט אַ זַּוְעַעַע גַּעַטְאָן מִיט אַ פְּרִיְּ וּוּנְטָל, סִיך אַיְזַן מַאָטָעָ-
דָּרְעָלָן, סִיך אַיְזַן נִיְּסְטָנִין זַיְן. אֹן באָ אַיְרָן האָט זִיך אַרְיִינְגָּן אַ נִיעָעָפָּכָעָן.
אַנְשָׁטָאָט וֹאָס פְּרִיהָעָר הָאָבָן אַיְרָן בְּלוּוּ בְּאַרְאָרְפָּט זִיך דָּרְיָעָן אַרְוָם

הביתם און האבן און ערנסטן פאנריפט און לאנזרז'וירטשאפט. געקב אנט וועלכער אוון געווען די אינציגע קוועלע פון אירישער פרנסה, זייןען איצט די פארמענגליך אירן געווארן אלין פריציטים: גורייסע זאלד-סוחרים און אבואה-סוחרים, מען האט זיך אין פיל גענומען צום נרויסן מסחר.

רעם זיידן איז רעם ערשותן אײַנגעפֿאָלן דער פְּלאָן קומען צו הילך די
פרײַצְטָעָם, זֹאָס ווועט שווין איזן איזן נאנגע זיַּוִּן אַ פְּעוֹלָה פָּאָר אַירְן אַיז. דָּהִינְג,
אַירְן ווּלְּן גַּעֲמָעָן באָ דיּ פְּרײַצְטָעָם אַיז דָּרָע אַרְעָנָרָע הַוּיְפָּן, ווּלְּכָעָ דיּ
פְּרײַצְטָעָם קָאנְגָּעָן נִישְׁתְּ פֵּירְן, זַיּוּ ווּלְּעָן מִשְׁׂרָדָרָמִיט גַּהְאָלְפָּן ווּרְעָן, ווּלְּעָן
בְּאַקְוּמָעָן אַ יְעָרְלִיכָּע וּכְבָּרָע אַפְּצָאַלְוָגָג אָזָן ווּלְּעָן נִישְׁתְּ זַיּוּ גַּעַזְוָאָנָגָע
צַו וּאָרְגָּן פָּאָר דיּ צָעִינִישְׁטָעָרְטָע הַוּיְפָּן. עַס ווּעַט זַיּוּ אַרְאָפָּ אַ שְׁטִיאַן
פָּון האָרְצָן.

דרר זירע איז באָלֵר אַרְיוֹסְגַּפֶּאָרְן צו זיינע באַקְאַנְטָעָטָר פְּרִיצִים אָזָן הָאָט
פָּאָרְגָּעַלְעַנְטָמָז וַיְיָ רָעָם אַוְיְבָנְרָעְמָאָנְטָן פְּלָאָן. עָרָהָאָט וַיְיָ גַּעֲנַעַבָּן צו דָּרָרָ
קְלָעָרָן, אָז בָּאָ דָּרָר אַצְּטָינְגָּר שׁוֹעָרָר צִוְּיָת אָזָוּ וְעוֹהָרָ גְּלִיהָ, אָז וַיְיָ וְאָלָן
פָּאָרְדִּינְגָּנְעַן וַיְיָרָעָ מַאְיְאָנְטָקָעָס דָּי אִירָּן, אָזָן דִּי פְּרִיצְטָעָס וְעַטָּ פִּינְקְטָלִיךְ
אַרְיְינְגָּנְעַטְרָאָגָן וְעוֹרָן אָ גַּעֲוָסָעָה הַכְּנָסָה. רָאָסְוָעַלְבָּעָ אָוָרָ מִיטָּ דָּרָר קְלִיְּנָעָר
צָאָלָ פְּרִיצִים, וְאָסָם וַיְיָנָעָ נְעַבְּלִיבָּן נְאָכָן אַוְיְשָׁטָאָנָר צְעַבְּרָאָכְבָּעָן אַיְן דָּרָרָ-
הִיָּם. יְעַנָּה הַאָפָּן פָּוּן צְעַבְּרָאָכְנָקִיָּת נִשְׁתָּחָטָנָעָנָט אַנְהָיוֹבָן פִּירָן דִּי וּוּרְטָ-
שָׁאָפָּטָמִיט דִּי אַרְבָּעָטָרְפְּיוּרִים, וַיְיָרָעָ גַּעֲוָוָעָנָעָ לְיִבְּקָעָנָכָם, אָזָן פָּאָר
וַיְיָ אָזָוּדָן גַּלְיָ כָּעָרָ גַּעֲוָעָן צו פָּאָרְדִּינְגָּנָעָן דִּי מַאְיְאָנְטָקָעָס אַיְן
אַרְעָנְרָעָ. עַס פָּאָרְשָׁתִיָּת וּוְרָ, אָז דִּי עַזָּה אָזָוּ גַּעֲוָוָעָן דְּעַמְּלָתָס פָּאָר דִּי פְּרִיצְטָעָס
אָזָן פְּרִיצִים וְעוֹהָרָ אָ גַּוְטָּעָ, מְטָשָׁ רָאָס לְעַבָּן אַלְיָזָן הָאָט עַס דִּיקְטִירָתָ
דרָר זִירָעָהָאָט טָאָקָעָ בָּאָלָר גַּעֲרוֹנָגָעָן עַטְלִיכָּעָ הַוּפָן, פָּאָר יְעָרָן קִינְדָּר
אָ בָּאוֹנְרָעָן הַוִּיתָּה. פָּאָר זִירָהָאָט עָרָ גַּעֲרוֹנָגָעָן רָעָם הַוִּיתָּה ("פְּרוֹסְקָעָ")
(פָּאָרָאָן צָוְיָי "פְּרוֹסְקָעָס": אַיְינָהָאָט גַּעֲהָוָרָט צו אַסְעָרְעוֹסְקָוָן אָזָן אַיְינָעָ
צָו וּלְעַווּוֹנְסָקָיָן) בָּאָ וּלְעַווּוֹנְסָקָיָן, פִּירָן וּלְאָרְסָטָס פָּוּן קַאְמָעָנִיעָ, אָ הַוִּיפָּ-
מִיטָּ אָ בָּרוּזָן צְוָאָמָעָן. דִּי עַרְשָׁתָעָ יְאָרָן הָאָט וַיְיָ פָּאָמְלִיעָ גַּעֲחוֹאָיָנָט אָזָן

שטאמ, און ער אליאן אויז דארט געוועסן מיט אַ מענשן פמעט ר' נאנצע וואָר,
נאר אויף שבוח פלענט ער קומען אַחיהם.

און אוווי האבן אַנגעההיבן ר' פֿאַרְמָעָנְלִיכּוּ אַירַן צוֹ דִּינְגָּעָן הַוִּיפּּן אַונ
אין אַ קְוָרְצָעָר צִיְּתָן זַיְנָעָן ר' הַוִּיפּּן פּוֹן נְרָאָרְנָעָר גַּבְעָרְנָעָ, אַוְרָאִי בָּאָ אַ
פִּינְפִּינְ אַונְ אַעֲכְצִינְ פֿרְאַצְעָנְטָן בָּאוּצָעָטָן גַּעַזְאָרָן מִיטָּ אַירַן. אַונְ מַעַן קָאָן
וְאָגָן, אַוְ ר' פֿרְיַצְטָעָס מִיטָּ ר' עַטְלִיכּוּ פֿרְיִצְטִים זַיְנָעָן גַּעַזְעָן וְעַהְרָ צַפְרִידָן
פּוֹן ר' אַירַן, ר' פֿרְיַצְטָאַיסְגַּעַבְקָעָנָעָ ערְדָאַפְּצָעָר.

פּוֹן אַנְפָאָגָן הַאָטָט מַעַן גַּעַרְנוּגָעָן ר' הַוִּיפּּן בִּילְגָּן, רַעֲנָאָרָ אַפְּבָעָר, אַוְ עַם
הַאָטָט אַנְגָּעָהִיבָּן צוֹ שְׂטִינְגָּן דָּעָרָ מַקְחָ אַוְיףָּ הַבָּאוֹתָה, הַאָטָט מַעַן ר' אַרְעָנְדָרָעָ
אַוְיףָּ הַוִּיפּּן אַרְיָנְגָּעָטְרִיבָּן אַיְן אַוְעַלְכָּעָ גַּרְוִיסְעָ פֿרְיוֹן, אַוְ אַיְן אַ צָּעָן יָאָרָ
אַרְוָם הַאָבָּן שְׁוִין ר' אַרְיוּשָׁעָ אַרְעָנְרָאַטָּרָן גַּעַמְאָכָּט נִישְׁתָּאַזְוּנָעָ גַּעַטְעָ
גַּעַשְׁעָפָּטָן פּוֹן זַיְעָרָ ערְדָאַרְבָּעָטָן.

אויך האבן ר' פֿרְיַצְטָעָס מִיטָּ ר' פֿרְיִצְטִים אַנְגָּעָהִיבָּן פֿאַרְקוּפָּן ר' וְעַלְדָּרָעָ
און מאָכוֹן אַלְעָ צָוּ גַּעַלְטָן. רַאֲסָה הַאָטָט אויך נִישְׁתָּאַזְוּנְעָמְרָן קִיְּן אַירַן,
וְאָסָ זַיְנָעָן גַּעַזְאָרָן גַּרְוִיסְעָ וְאַלְדָּסְחוֹרִים. זַיְיָ אַבָּן גַּעַקְוִיפָּטָן פֿאַרְשִׁירָן
וְאַלְדָּגְעָהָלִץ סִיְּ צָוּ פֿאַרְקוּפָּן אַוְפָּן פּוֹסָאָ, סִיְּ צָוּ בּוֹעַן הַיּוֹעָרָ.
בוּרְמָאַטְעָרִיאָלָן הַאָבָּן זַיְיָ גַּעַלְפָעָרָט אַיְן אַלְעָ גַּרְוִיסְעָ שְׁטָעָם, אַונְ עַם אַיְיָ
אוּזָעָק אַ לעַבְעָרִיגָּן גַּעַשְׁעָפָּטָן. גַּרְוִיסְעָ גַּעַהְלִיזְטְּרָאַנְסְפָּאַרְטָן הַאָבָּן זַיְיָ אויך
גַּעַשְׁקִטָּן קִיְּן דְּאַנְצִיגָּ.

מִיטָּ וְאַלְדָּרָ אויך גַּעַזְעָן זַיְיָ מִיטָּ מַאיְאַנְטָקָעָם. פּוֹן אַנְפָאָגָן הַאָטָט
מַעַן גַּעַקְוִיפָּטָן ר' וְעַלְדָּרָעָ וְעַהְרָ בִּילְגָּן, דְּהִינְגָּן, צְוַיִּי, רַרְיָ הַוְּנָדָרָעָטָן רַוְּבָּל
הַאָטָט גַּעַקְאָסָטָן אַ רְעִסְיָאָטָן גַּעַטְעָרָט. אַבְּעָרָ אַן עַטְלִיכּוּ יָאָרָ אַרְוָם
זַיְנָעָן דָּיְ וְאַלְדָּפְרִיוֹן שְׁרָעְקָלִיךָ גַּעַשְׁטָנָן. ר' אַירַן אַלְיָ אַבָּן הַאָבָּן גַּעַהְעָכָרָטָן
ר' פֿרְיוֹן. קְוִיפָּן אַ וְאַלְדָּרָ זַיְנָעָן גַּעַקְוּמָעָן צְעַנְרְלִגְנָעָרָ סְחוּרִים, אַונְ ר'
קַאַנְקוּרָעָנָעָ הַאָטָט טִילְוִיזָוּן קָאַלְיָעָ גַּעַמְאָכָּט דָּרָעָמָלָ. אַיְצָטָה הַאָטָט אַ
רְעִסְיָאָטָן וְאַלְדָּרָ גַּעַקְאָסָטָן נִישְׁתָּאַזְוּנָעָ, דְּרַרְיָ הַוְּנָדָרָעָטָן רַוְּבָּל, נָאָר —
נָאָנְצָעָ צָוּלְהָ!..

און אַיְן דָּעָרָ צִיְּתָה הַאָטָט קָאָנוֹתָ אַוְיךָ אַנְגָּעָהִיבָּן צוֹ פֿאַרְקוּפָּן אַירָעָ וְעַלְדָּרָעָ,
רְעִסְיָאָטָן גַּעַסְדוֹיָוָן, אַונְ אויךָ ר' קַאַנְפְּסִקְוּרְטָעָ וְעַלְדָּרָעָ פּוֹן ר' פֿרְיִצְטִים.
קָאָנוֹתָהָטָ וְזַיְקָרָעָטָן גַּעַמְאָכָּט אַזְוּי בְּאַצְוּנָן צוֹ ר' אַירַן, זַיְיָ אַיְצָטָה, אַונְ
הַאָטָט גַּעַהְאָנְדָלָטָן מִיטָּ אַירַן, זַיְיָ מִיטָּ נִישְׁתָּאַזְוּנָהָן.

נָאָכוֹן אַוְיְסְטָהָאָגָּרָ הַאָטָט מַוְּאָזְיָאָזָוָ אַרְיוּסְנָעָנָעָבָּן אַן אַוקָאָן, אַן פָּאַלְאָקָן
טֶאָרָן גַּעַמְאָכָּט קְוִיפָּן קִיְּן ערָ אַיְן לִיטָּעָ. ערָ הַאָטָט אַפְּבָעָרָ אויךָ גַּעַמְאָכָּט פֿאַרְגָּעָסָן
אַן אַירַן, וְעַלְכָּעָ טֶאָרָן אויךָ גַּעַמְאָכָּט קְוִיפָּן, לוֹטָ זַיְן אַוקָאָן, אַונְ רַאֲסָה הַאָטָט
גַּעַשְׁטָלָטָן ר' אַירַן אַ צָּוּמָ אַזְוּפָן וְעַגָּ צָוּמָ לְעַפְנָן אַן צָוּ פֿרְנָסָה.

נאר געונג אין, או אירן האבן אין דער דיאוינער אינטערעסאנטער צייט אין א סך ערטער אויפגעשטעלט ברזיזן פון בראנפֿן און בַּיְר, נויסע וואסערד-AMILIN, ווינט-AMILIN, אליעונעם, מאלייארונעם א. אין ז. ז. זי האבן געלאָוט האערעווען גרויסע סטאָראָעטס פון פי: שעפסן, בהמות, אקטן א. ר. ג. רוי סטאָראָעט האבן פעטער געמאָכט רוי ערדר דורך זיינער מיסט און אַנשטָּאט רעם, זוֹאָס פריהער, פֿאָר רִי פֿרִיצִים, האָט רִי ערדר אַרְיוֹסְגָּעָנְבָּן פֿיר שָׁאָק סְנָאָפָּעָס פֿון מָאָרג, האָט זי אַצְטָס אַרְיוֹסְגָּעָנְבָּן זֶעֱקָס שָׁאָק סְנָאָפָּעָס. אירן האבן געהאט גרויסע פֿאָקטָן, אויך האבן זי געהאָרְעוּעָט פֿערְד און זיך געסטָאָרטע צו קריינן רִי בעסטע סְאָרטָן פֿערְד, כְּרִי עַם זָאָל אֲרוּסִים אַ נוֹטָעָר דָּוָה. אויך האָבָן זי אוּסְגָּעָשְׂרֵיבָן מָאַשְׁגָּעָס צו אַקְעָרָן דִּיעָר, מִיט פֿאָרְשִׁידְרָעָן פֿאָרְפָּאָלְקָעְמָהְנִיתָן, זֶוֹאָס האָט זי אין אַ סְכָּן פֿאָרְלִיכְטָעָרט אָוֹן פֿאָרְשָׁעָנְלָעָרט רִי אַרְבָּעָט.

רי מאיינטקעס האבן נאָר געקראנן אָן אַנְדרעָר אויסועהָן. רֵי עֶרֶד אִיז פָּעַטָּר גַּעוֹזָרָן, אָוֹן פָּוּן יַעֲרָר קְלִינְגְּקִיטָן הָאָפָּן וַיְיַעַמְּכָתָן נָאָלָה. רֵי הַבּוֹאָה אַלְיָן אִיז גַּעוֹזָן אַ קְלִינְגְּרָוקְטָן אַנְטָקָעָן: רֵי אַלְעָר פָּאָרָד שִׂירְיעָרָן פָּרָאָרוֹקָטָן, וְאָס אַרְיוֹן הָאָבָּן אַרְיוֹסְגַּעַצְוָיָן פָּוּן רֵי מַאיַּנְטָקָעָס מִיטָּוּיָּעָר עַגְּרָנִיגָּעָ, פִּירְיוֹנִיקִיט אָוֹן אַרְבָּעָט. וַיְיַגְּנַעַן גַּעַלְעָן אִין גַּעַשְׁעָטָט טָאָג אָוֹן נָאָכָט, הָאָבָּן אַלְעָז גַּעַוּכָט מִיטְלָעָן וַיְיַזְּוֹי אַרְיוֹסְצָוְיעָהָן מַעַר יִנְקוֹה פָּוּן רָעָר נָאָטוֹר מִיטָּפָּאָרְשִׁירְעָרָן קְאַמְּפִינְאַצְּיעָם.

רי פריצים, וואס זיינע געקומען אין אַ געויסער צויט אָרומ צוירק אהיים, אויסגעטשטע און אויסגעפֿיגנטע פֿון רִי טְרוּמָע אָזֶן סִיבָה, הראבָן נישט וערקענט זיערט אַיגענע ניטער. אלֶץ האָט נאָר געהאט אָן אַנְדָר מְרָאָה: שֵׁין, רֵיִן, צִיכְלָג, מִיט פִּיל נֵיע בּוֹרִינְקָעָם, נֵיע מַאֲשִׁינְגָּעָם אָנוֹ נֵיע שְׁטָאלָן.

רי פרצחים האבן ויר ממוש געצלטט, קוונדרינג אויף רעם גע-דרען, וואס דרי "ישורעס" האבן געמאכט פון זיערעד מאיאאנטקעם. דרי פריזטטען, זוירער, ההאבן געליבטט פאר דרי מאגען דרי אירישע עגענרגען. אלע ארבעטען: ער, דערר מאן, ארבעטען טאג און נאכט, זוינע זון ארבעטען, זוינע שניר, טעכטעו און אירעטט ארבעטען. אלע ארבעטען און קיין זוך גויט נישט בא זוי לאפור. ניגשטו זוי בא זוי, דרי פרצחים, וואס האבן זוי געוואוסט? זוי האבן זיך נאך פאלראלאוט איזפֿן טאנאנט. רעם שכבר.

רי פריצטער דערציילט, אוּ זי געמאָט שווין היינט פֿאַרְן מאַיאַנטעך דֶּרי טויזונט פֿינַף הַוְּנָדָרָה רַוְּבָּל אַ יָּאָר, אַנְשָׁתָּאָט דָּעַם, וּזְסָ פֿוֹן אַנְהָיוֹב האָט זי גענומען טויזונט צוּווִי הַוְּנָדָרָה.

אנדרער פריטים האט אונגענומען אַקְנָהּ, הַאֲפָןּ וַיַּאֲפִגְנֹזָאנְטּ רֵי אַירְןּ אָן
אלְלִיןּ וַיַּרְא גַּעֲנוּמָעַן פָּאֶר דָּרָר אַרְבָּעַטּ. וַיַּאֲפָןּ וַיַּרְא צְוֻנָּקוּקָטּ צָו רֵי אַלְעָ

אֲרָדְעָנָגָנָגָן, צו רעם פירן פון אירן און האבן אויר אוי גענומען פירן.
אַבְּעֵר ס'חָאָט נִישְׁתַּגְּרָעָרֶט קִין צֹוִי, דָּרְיָה יָאָר אָוֹן אַיִן מַאֲיָנָטָעָק
אַיְזָנָה צָוָאָרֶן אַן אַיְבָּעָרְקָעָרְעָנִישׁ. עַס אַיְזָנָה נִישְׁתַּגְּרָעָס, עַס טָוִינָג
בְּיַשְׁטָ, עַס אַיְזָנָה צָוָאָרֶן אַפְּגָן עַל אַזְּוֹת אָוֹן עַס וּוּרָט וּסְסָס וּוּמָטָעָר עַרְגָּנָר,
אוֹן וּזְהָבָן צָרוֹיק פַּאֲרָדְגָּנָגָן דִּי הַוּפָן צו אַירָן.

רי דאָזְגַען צִיכְנֶט זַיךְ אֲבָעָר אֹוִס נִישְׁתַ בְּלוּיַ מִיטַ מְסֻחָר אַלְיַין,
וְאַרְוָם אֵין דָרְזוּלְבָעֶר צִיכְנֶט האָבָן אַירָן זַיךְ אַוִיךְ גַּעַנוּמָעַן צַו בִּילְרוֹנָגָן.
רי רַעֲנִירָוֹן הַאָט גַעֲמָנֶט פָאָר דַי אַירָן אַלְעַל לְעַרְשָׂלוֹן. מַאֲסָן אַירָן וַיְנַעַן
גַעַוָּאָרָן דָאָקְטוּרִים, יוֹרִיסְטָן, אַינְזָעַנְעָרָן. רַי רַעֲנִירָוֹן הַאָט צַוְנָלָאָרָן דַי
אַירָן אַפְּלִילְ צַו רַעֲנִירָגְשַׁטְעָלָעָם, אָוָן אֵין פַיל שְׁטָעַט וַיְנַעַן אַירָן גַעַוָּעָן
סְלַעַרְאָוָאַטְעָלָעָם, דָאָקְטוּרִים, מִיט טִיטְלוֹן פָוָן פָאַלְקָאָזְנוּיקָם, גַעַוָּעָן
רַאֲלָן אַ. אַז. זַ.

עם איז זיכער, או דאס איז געולען די בעטטע צייט פאר אירן אין רוסלאנד-גלות. אירן זייןען זיך דעםאלט צעפאנרין אין אלע רוסישע גרויסע שטעהן און האבן אונגעהיבן צו מאכן אומעטום נרויסע געשעטען. אין מסקזוע איז איז קורצע צייט געווארין אַ גרויסע אידישע קהלה פון אַ פופינג טוינט איזן, זאָס האבן אַ סְר אַויפגעטען פאר דער אַנטוקילונג פון דער מאַסקוזער אַינְרֶסְטְּרָע.

אין קיעו האט פאר ניקאלאי רעם ערשותן אַיד מורה געהאט צו
גין אין נאָס. די בערליגנטשיקעס פון פינסק קיין ניקאלאיעו, פארבייד-
שויומגערגן קיעו אויפן רגעפר, ווינען געשלאָפֿן אין די קאּויטעס. ז'י' האבן
מורא געהאט צו גין עכטניין אין אַהאטעל, האט ער מורה געהאט אַרוייס-
עמאַצער פֿאָרט גענעכטינט אין אַהאטעל, האט ער מורה געהאט אַרוייס-
צוויזין דעם קאָפֿ אין אַנְפֿעַנְסַטְעָר. אַז אַיר אַין געאנגען
זונטאנָן קייפּן סחרה, געויזניליך, באָ אַרום, ז'אָרָום קיין אַרויישער קראָמעער
אייז דּאָרט נישט געווען, האט ער באָלֶד געמוות צאָלֶן אַקְרוֹאַט אַווִי פַּיל,
וַיְהִי רַעֲרַע קְרָעַמֵּעַר הַאַט גַּעֲבַעַתְן. אַז טַאָמַעַר הַאַט ער וַיְהִי עַרְיוֹעַט
צַו אַגְּנָן עַמְּחָאָס וַיְהִי גַּעַרְעָר, אַז שְׂוִין גַּעַוְעָן אַז אַר אַז וַיְהִי צַו אַים. ער האט
באָלֶד גַּעַרְאָנָן אין די צִיּוֹן, אַרְעַר מִן הַאַט אַים באָלֶד צַעְלָטִינְט אַז
צַעְשָׁרְדִּינְט, אַז רַעֲרַע אַוְמִיסְטַּגְעַלְאָגְעַנְעָר הַאַט נִישְׁט גַּעַט אַרְטַּר דִּיְרַן
אַז אַזְּרַט. ז'אָרָום ער טָאָר דָּאָךְ דָּא, אַוְיףּ דעם אַרְטַּר, נִישְׁט שְׁטִיְינְ!..
פְּמַעַט פּוֹנְקַט רַאֲסּוּלְבָּעַ, וְאָסְטַּעַנְדָּה וְעַהַת אַיצְעַט.

אברהם שפטער, פאר אלעקסאנדרר דעם צויזטן, איז אין קיעו געווארן
 א אירישע קהלה פון א פופציגן טוינט נפשה. צוישן זי ווינגען געווען
 מיליאנערן, צוקער-פאבריקאנטן. די גראטער בעאקל-געשעטען האבן
 רעדמאטל אין קיעו אויפגעבליטט.

נאכן אויפשטאנר, אז די אַרענְרָע פֿון די שטטעט אַיז בְּטַל גַּעוֹאָרֶן, האבן
מיר אַגְּנוּדְוָונְגָּעָן הוֹיֵפָן, זיך גַּעֲנוּמָעָן צוֹ בְּאַרְבְּעַטָּן פְּעַלְדָּעָר, אַזְּן מִעַן האָט
קִוִּים גַּעֲצִוִּין חִוְּנוֹה, וְאַס מִיר זַיְנָעָן נַאֲרָ נִישְׁתָּטָן גַּעוֹוִינְטָן גַּעוֹוָעָן. דָּא האָט
שְׁוִין רָעָם זַיְרָנָס חַכְמָה נִישְׁתָּטָן גַּעהָאָלְפָן. נִישְׁטָאָט קִיּוֹן פְּרִיצִים! דָּער זַיְרָע
הָאָט וּזְרָ קִיְּנְמָאָל נִישְׁתָּטָן פָּאַרְאָרְגָּט מִיט גַּעַלְט, עַר האָט גַּעֲמִינְט, עַר וּעַט
אייפִּיגּ האָבָּן די שְׁטָאַטְיִשְׁעָ אַרְעַנְרָע מִיט די פְּרִיצִים.
אין די הוֹפָן זַיְנָעָן מִיר נַאֲרָ נִישְׁתָּטָן אַרוֹסְגַּעַפָּרָן. סַאיְזָ נַאֲרָ גַּעוֹעָן
אַ שְׁאַנְדָּרָעָ צוֹ וְאוֹיְנָעָן אין דָּאָרָת. האָבָּן מִיר גַּעהָאָלְטָן מַעֲנָשָׂן אין די
הָוֹפָן אָזְן אַלְיָן פְּלָעָן מִיר אַלְעָ טָאָגּ צַוְּפָאָרָן אָהָיָן.

קָפִיטֵל XXX

ער בעין חתונה. — נעועהן די כליה. — דאס שטעלן פוריינער דעם פום. — גלייך,
גלייך! — אן עספּ מיט חטוריים און מתננדים בא בעין חתונה. — די דרשה.

אין הרכ"ה (אין 1865-דען יאָר) האט דער טאטע אַנְגַּעַהוֹבֶן צוֹטוֹרִיבֶּן,
או מען זאל מיר ניכער חתונה מאָכָן, וואָרומּ אַיךְ בְּנֵן שׁוֹן אַן אַלְטָעָר
בחור, זַבְּעָצָעָן יַאֲרָ אַלְטָ, אוֹ סַאיְזָ פְּשׁוֹת אַ שאַנְגָּרָעָ פָּאָר לִיְתָן. מען האט
אַפְּגַּעַלְעַט דַּיְתָה אַוְיףּ אַלְלָי. דַּיְתָה זַאל וַיַּן בָּא אָנוּ, וַיַּלְלָי
כליה אוֹז אַ יְתָהָה, אַחֲן אַ טַּאַטְּן אַן אַחֲן אַ מַּאֲמָעָן. דַּאֲרָףּ מעַן מִרְ
אַנְגַּעַהוֹבֶן מַאָכָן אַ נַּאֲרַרְעַאְבָּעָ. וַיַּלְלָי וַיַּךְ דַּעַם טַאַטְּן, אוֹ אַיךְ זַאל נַיְן צַו
דַּרְעָה אַין פָּאַנְטָאָפְּלָ אַונְזָ וְאַקְּן מִיט אַן אַטְּלָעָסְעַנְעָרָ קָאַפְּאָטָעָ. דַּרְעָצָו
וַיַּלְלָי עַר אַיְסְמִירָן דַּי קָאַפְּרָנְעָרָ פְּלִיזָּמָר, וַיַּלְלָי טַוְרוֹסָ דַּרְעָ בְּרַחְןָ אַז
אַ מַּחְנָגָר. בְּעַסְעָר וַיַּלְלָי עַר נַעַמְעָן דַּי בְּרִיסְקָעָרָ פְּלִיזָּמָר, וְאַסְפָּאָז וַיַּשְׁטִיעָ
אַן דַּרְעָ שְׁפִּיצָּ אַ בְּאַוְאָסְטָעָרָ פְּלִיזָּמָר, אַ חַסְרָ, מִיט אַ בְּרַחְןָ אַ חַסְרָ.
הַאָּבָא אַיךְ אַ פָּאָרָרָחָסִיםָּ פָּאָרָרָ דַּרְעָ חַתְּנוֹהָ גַּעַרְבָּעָטָ אַונְזָ עַקְּאַכְּטָ זַיד
אוֹן גַּעַוְוִיטָטָ, אוֹ אַיךְ זַאל נַיְשָׁתָ נַיְן אַין פָּאַנְטָאָפְּלָ אַונְזָ וְאַקְּן צַו דַּרְעָ חַופָּה,
אוֹן אַזְזָרָ שֻׁבְּסָלָםָ פְּלִיזָּמָר זַאלָן וַיַּן אַוְיףּ דַּרְעָ חַתְּנוֹהָ. מִיט נַרְוִיסְעָ
שְׁוּרִינְגִּיקִיטָן אַונְזָ מִיטָּ דַּרְעָ הַילָּפָןָ פָּוָןָ דַּעַם בְּנִיחִידָרָ אַרְהִילְבָּ אַיךְ
אוֹיסְגַּעַפְּרָטָ, אוֹ אַיךְ זַאל נַיְן אַין שְׁטִיוֹלָן צַו דַּרְעָ חַופָּה, אוֹן שֻׁבְּסָלָםָ
פְּלִיזָּמָר וַיַּנְגַּעַן גַּעַקְוּמָןָ רַאַנְעַרְשָׁטָאָגָן, אַ טַּאַגְּ פָּאָרָרָ דַּרְעָ חַופָּה.
דַּאַנְעַרְשָׁטָאָגָן אַיךְ אַיךְ גַּעַקְוּמָןָ דַּיְתָהָ מִיטָּ דַּיְתָהָ מַחְוֹתָנִים. זַי וַיַּנְגַּעַן
פָּאַרְפָּאָרָןָ צַוְּמָ פְּעַטְעָרָ מַרְדְּכַיְלִיבָּ, וְאַסְפָּאָז בָּאָ אַיםָּ הַאָטָ פָּאַרְאָרְפָּטָ זַיְן
דַּי גַּאנְצָעָ חַתְּנוֹהָ. דַּעַמְּאַלְטָ אַיךְ גַּעַוְוִיטָ אַ מְנָהָגָן, אוֹ אַיךְ דַּעַם טַאַגְּ פָּוָןָ דַּרְעָ
חוֹפָה, צַוְּעַלְפָּ אַזְיִינְגָּרָ, פְּלַעַןָ וַיַּךְ צְנוּוֹפְּקָוּמָןָ וַיַּבְעַרְ מִיטָּ מִירְלָאָךְ טַאַגְּנָןָ
אוֹן דַּיְתָהָ פְּלִיזָּמָרָ שְׁפִּילָןָ עַטְלִיכָּעָ שָׁעהָ. וְאַסְפָּאָז בָּאָ דַּרְעָ כְּלָהָ. דַּעַרְנָאָהָ,
פָּאַרְנָאָכָטָ, פְּלַעַןָ וַיַּךְ צְנוּוֹפְּקָוּמָןָ דַּיְתָהָ פְּלַעַןָ נַיְןָ מִיטָּ דַּיְ
פְּלִיזָּמָרָ צַוְּמָחָןָ אַוְיפָּןָ קְבַּלְתְּ-פָּנִיםָ, אַונְזָ דַּרְעָ חַתְּןָ פְּלַעַןָ וְאַגְּןָ אַ רְשָׁהָ,
דַּעַרְבִּי עַסְטָ מעַן לְעַקְעָרָ מִיטָּ אַיְנְגַּעַמְּאָכְטָסָ אַונְזָ מעַן מַאָכְטָ אַ שְׁנַעַפְּסָלָםָ.

דרערנאך פירט מען דעם חנן מיט ריי פלייזומר אין נאַס אָריין צו דער
פֶּלהַדְבָּרָעָקָן, דערנאך פירט מען דעם חנן מיט פלייזומר אין בִּיתְהַמְּדָרֵש
אָריין צו דער חופה, און פון דער חופה נויט דער גאנצעער עולם מיט ריי
פליזומר צו דער פלה אָהָיִם. דָּאָרטָן קומט שווין ריי וועטשערע מיט ריי
טענץ און מען הוליעט אָפּ פִּיו טָאג.

און אָזְזֶר דִּי חותונה אַזְזֶר פְּרִיאַתָּאָן פָּאָרְנָאָכָט, פִּירְט דַּעֲרָעָן עַולְם מיט ריי
פליזומר אָפּ חַהְרַדְלָה פָּן דער חופה אָהָיִם אָזְזֶר דָּעָנָאָךְ נוֹיט דער
עַולְם אָזוּעָק דָּאָזְנָעָן, אָזְן קומט זיך דָּעָנָאָךְ צָנוֹיָף אַוִּיפּ שְׁבָעַת-יִמְּדָרְשָׂתָה.
נוֹישְׁט אַלְעָא, פְּאָרְשְׁטִיטִיט וִיך, קומען. אַוִּיפּ מָאָרְגָּן, שְׁבָת, קומען אַלְעָא גַּוְטָעָרְפִּינְט
מיט דִּי מְחוֹתָנוֹנִים צָום חַהְנָן אָזְן מען פִּירְט אָס אַזְזֶר בִּיתְהַמְּדָרֵש אָריין, זָאוּ מען
"רוֹפֵט אִים אַוִּיפּ" צו קְרִיאַת הַתּוֹרָה, אָזְן דִּי טָעַנְצָן מיט דער וועטשערע
מָאָכָט מען שְׁבָת צו נָאָכָט.

מיין טָاطָע, דער חַסְיָר, האָט נוֹישְׁט גַּעֲפָגָעָן פָּאָר גַּוְיִינְגָּן מִיר צו וּזְיַיְן דִּי
פָּלהַ פָּאָר דער חופה, אָזְזֶר גַּעֲקָומָעָן צָוְפָּאָהָן, אַזְזֶר גַּאנְצָעָפּ אַמְּלִילִיעָ
פָּן קְלִיָּן בִּזְזָרְוִים, גַּעֲנָאָגָעָן זַיְזָהָן, אַוִּיסְעָר מִיךְ. אַלְעָא זַיְנָעָן אַיְנְגְּנְטִילִיךְ
גַּעַלְאָפּ זַיְזָהָן דִּי פָּלהַ, דִּי גַּאנְצָעָשְׁטָאָט, אָזְן אַלְעָא זַיְנָעָן גַּעֲקָומָעָן מִיר
אַזְזֶן דִּי שְׁמָחָה, אָזְזֶר פָּלהַ אַזְזֶר וְעוֹהָר אַשְׁיָּעָנָה... זַיְהַאְתָּה
קְיַיְן אַזְזֶר שְׁפִּרְנְּקָעָלָעָ אַוִּיפּ פְּנִים, עַס זַיְנָעָן אַפְּבָר גַּעֲוָעָן אַזְזֶר
זַיְזָהָן גַּעֲשְׁפָּאָרְטָן, אַזְזֶר גַּעֲבְּלִין מַעַן זַיְלָאָט אַמְּאָל נִיְּזָקָוּן דִּי פָּלהַ.
אָזְן וְוִידְעָר אַזְזֶר מַעַן גַּעֲקָומָעָן מִט אַשְׁמָחָה אָזְן בָּאַשְׁטְּמָנִינְט, אָזְזֶר קְיַיְן אַזְזֶר
שְׁפִּרְנְּקָעָלָעָ אַזְזֶר אַוִּיפּ פְּנִים, אָזְן אַזְזֶר הַאָבָּה גַּעֲהָאָט קְרִיְינְקוֹן,
וְאָס מְזִוְיָוִת מִיר נוֹישְׁט דִּי פָּלהַ.

אַזְזֶר הַאָבָּה גַּעֲבָעָטָן דַּעַם בְּזִיהְוּדָאִירְהַלְּיבָן, דער אַיְנְצָינְגָּרָעָן, וְאָס
קָאָן טָוָן אַטְוָבָה אָזְן אַגְּוִוָּת נִיְּזָקָוּן פָּעַטְעָר זַיְזָהָן דִּי פָּלהַ.
אָזְן אַוִּיפּ מָאָרְגָּן פְּרִיה, אַיְדְּרָעָר דִּי זַיְבָּעָר זַיְנָעָן זַיְקְוִוִּינְגָּקָוּמָעָן, הַאָבָּה
אַזְזֶר גַּעַזְעָהָן דִּי פָּלהַ בָּאָמָּפְּטָעָר אָזְן שְׁטוּבָה. זַיְאָזְזֶר וּוּרְקְלִיךְ גַּעֲוָעָן אַ
שְׁיָוָן. אַזְזֶר הַאָבָּה זַיְקְוִוִּוָּס פָּאָרְלוֹרִין אָזְן דָּאָךְ הַאָבָּה אַזְזֶר מַוְתִּין
גַּעֲזָאָנְט מַזְלְטָבוֹ אָזְן גַּעֲפָרָעָט, וְאָס זַיְקְוִוִּוָּס זַיְמָאָכָט... אַזְזֶר הַאָבָּה זַיְקְוִוִּוָּס
אַנְיְּדוּרְעוּצָן, פְּרִי אַזְזֶר זַיְלָאָט אַפְּסִיל קָאָגָעָן קוֹקָן אַוִּיפּ אַזְזֶר שִׁין גַּעֲוִוִּיכָט,
אַפְּבָר אַרְיְהַדְלִיבְהָאָט מִיךְ אַגְּגָעָנוֹמָעָן פָּאָר דער האָנט אָזְן גַּעֲזָאָנְט:

— קְוָם, וִיצְנָעָן אַיְצָט בָּאָ דַעַר פָּלהַ טָאָר מַעַן נִישְׁט...
אָזְן אָזְן אַמְּמָעְטִינְגָּר בֵּין אַזְזֶר אַזְוּקָעָגָעָנוֹגָעָן צו זַיְקְוִוִּוָּס "סְטָאָנְצִיעָּס",
דָּאָס הַיִּסְטָמָט, צָום זַיְרָן אַזְזֶר שְׁטוּבָה.
אַוִּיפּ קְבָּלָה-פְּנִים אַזְזֶר גַּעֲוָעָן דַעַר פָּעַטְעָר, דַעַר רַבָּ, אָזְן אַזְזֶר הַאָבָּה גַּעֲזָאָנְט
אַטְרָשָׁה. גַּעַנְצָן קָאָמְעָנִיךְ האָט גַּעֲקָאָכְט מִיט דַעַר דַרְשָׁה, אָזְן עַס אַזְזֶר
גַּעֲוָעָן פְּרִיְילִיךְ.

אנטער דער חופה האב אוּר נערן אַטראָט אין פֿוֹן דער פֶּלֶה
און איך האב געטינט, אוֹ דְּאָס אַיִּז אָוּמְגָעָרָן. פֿוֹן דער חופה האט
דער פֶּלֶח צָד ניכער נעכָאָפֶט דֵּי פֶּלֶה אָונָן אָוּעָקָנָעָפֶרֶת, פְּרִי זַי וְאַל
קָאנָעָן פְּרִיהָעָר אַרְיִינְגִּין אַיִּשְׁטָבֶּה, אַיְירָעָר אַיִּךְ. דְּאָס אַיִּז בָּאַז
געוּעָן אֲמִין סְנוּלָה, זַי זַיְאַל הָעָרָשָׂן אַיְבָּעָר מִיר. רָעָפָעָן האט מעַן
רעַמְּאָלָט שְׁטָאָרָק גַּעַהְאָלָטָן. וְעַר פֿוֹן חַהְנְפֶלֶה עַס שְׁטָעָלֶט אַרְיִין פְּרִיהָעָר אַנְ
טרָוֶט אַיִּשְׁטָבֶּה, פֿוֹן דער חופה נְיִינְגָּרִין, דַּעַר הָעָרָשָׂט אַיְבָּעָר אַגְּרָעָרָן.
אַבְּעָר אַרְיָהְלִיב מִיט מִין צָד, וְאָס זַיְגָּעָן גַּאֲרָנִישָׂט גַּעַוּעָן פֿוֹן דֵּי
נְאַכְּגָּעָבָהָר, הָאָבָן ניכער גַּעַנוּמָעָן פְּאַרְלְיוֹפָן דָּעַם זַוְּגָן, פְּרִי אַיִּיךְ זַי
פְּרִיהָעָר אַרְיִינְגִּין אַיִּשְׁטָבֶּה. דַּעַר פֶּלֶח צָד וְוִירָעָר האט נְיִשְׁטָט גַּעַוּאָלָט
פְּאַרְלְיוֹרָן דֵּי "הָעָרָשָׂוָן", אַיִּון עַס אַיִּז גַּעַוְּאָרָן אֲלַיְּפָרָעָר, אַיִּז גַּאֲטָט זַי
אַפְּהָטָן. איך האב רַעַמְּאָלָט גַּעַטְרָאָגָן אֲלַיְּטָל אַוְּפָחָט דַּעַר אַטְלָעָסְעָנָר
קָאָפְּאָטָעָן אַיִּון אַיְבָּן אֲלַלְאָטָא. אַבְּעָר יְהָוָהְלִיב דַּעַר שְׁנִירָעָר האט מִיר
פְּאַרְשָׁעָלֶט דָּעַם פְּאַלְאָטָא אַוְן, לְוִיפְּנָרָגִין, האט עַר זַיְקָאָפְּאָטָשָׁט. עַס
הָאָט זַיְקָאָסְגָּעוּהָן דַּעַר קִטְּלָן, אַיִּיךְ האָב זַיְקָאָסְגָּעוּמָט.

דֵּי פֶּלֶה מִיט אַיִּר צָד זַיְגָּעָן שְׁוִין דָּרְרוֹיְלָל גַּעַוּעָן אַוְּיָפָן גַּאֲנָיק, אַיִּיךְ אַיִּר
בֵּין גַּאֲרָנִישָׂט פְּאַרְלְיוֹן גַּאֲנָיק, וְאָס הָאָט גַּעַהְאָט וְעַס שְׁטָוְגָּלָאָר. רַעַמְּאָלָט
הָאָט אַרְיָהְלִיב אַרְיָסְגָּעוּאָגָט, אַיִּון פֿוֹן מַזְוָן אַרְאָפָנִיְּן צְרוּקָן פֿוֹן
גַּאֲנָיק, אַיִּון חַהְנְפֶלֶה מַזְוָן אַרְיִינְגִּין בִּירָעָנְלִיְּרָן אַיִּיךְ אַיִּר טִיר.
עַס הָאָט נְיִשְׁטָט גַּעַהְאָלָפָן. דֵּי פֶּלֶה מִיט דֵּי מְחוֹתָנִים הָאָבָן גַּעַמוֹת
צְרוּקָן אַרְאָפָנִיְּן פֿוֹן דֵּי שְׁטִיגָן, אַיִּון פֿוֹן בִּירָעָנְלִיְּרָן אַיִִשְׁטָט
אוֹ חַהְנְפֶלֶה זַיְגָּעָן גַּלְיִיְּרָן אַיְבָּעָרְטָרָעָטָן דֵּי שְׁוּעָל. נִין מִר אַרְיוֹף אַוְּפָטָן
גַּאֲנָיק אַיִּון פֿוֹן דֵּי זַוְּגָן שְׁרִיטָט מַעַן:

— גַּלְיִיְּרָן! גַּלְיִיְּרָן!

אַבְּעָר דֵּי פֶּלֶה נִיט אַיִּין דָּרְדְּנִיךְ אֲשָׁטָל אַרְיִין אַיִּר פִּיסְלָל אַוְּבָעָרָן
שְׁוּעָל פֿוֹן שְׁטוּבָן, אַיִּון אַט זַוְּעָט זַיְקָאָסְגָּעוּמָט אַיִִירָעָרָן דְּאָס
הָאָט אַבְּעָר אַלְעָז דַּעַר שְׁטָאָרָקָעָר אַרְיָהְלִיב דָּרְעוֹהָהָן אַיִִשְׁטָט דָּרְלָאָגָן,
גַּעַהְיָסָן וְוִירָעָר אַוְּנוֹ בִּירָעָנְלִיְּרָן גַּלְיִיְּרָן, אַיִּון פֿוֹן בִּירָעָנְלִיְּרָן זַיְקָאָסְגָּעוּמָט
וְוִירָעָר גַּעַרְשִׁיעָן:
— גַּלְיִיְּרָן! גַּלְיִיְּרָן!

אוֹזִי זַיְקָאָסְגָּעוּמָט וְעַלְנָעָר. איך האב זַיְקָאָסְגָּעוּמָט אַוְּסְגָּעָלָאָכָט
פֿוֹן דַּעַר גַּעַנְצָעָר מַעַשָּׂה, אַיִּון האָב זַיְקָאָסְגָּעוּמָט וְאַטְקָעָעָקָסְטָרָעָע גַּלְאָזָט אַרְיִינְגִּין
פְּרִיהָעָר. זַיְגָּעָן זַיְגָּעָן הָאָבָן, אַיִּון מִי גַּעַנְעָלָט טָקָעָע זַוְּיָּטָר גַּעַנְעָלָט
אַכְּפָחָט דְּאָס פִּיסְלָל אַיִִיר טִיר. דְּאָס אַיִִז שְׁוִין אַרְיָהְלִיב גַּאֲרָנִישָׂט גַּעַוְּאָרָן אַיִִשְׁטָט
גַּעַוְּאָגָט, אַיִִשְׁטָט חַהְנְפֶלֶה זַיְגָּעָן אַהֲרָעָר נְיִשְׁטָט אַרְיִינְגִּין, גַּאֲרָנִישָׂט גַּעַמְּאָט
זַיְקָאָסְגָּעוּמָט אַיִִיר צָום חַנְסָן סְטָאָנְצִיעָן, דְּאָס הַיִּסְטָט, צָום זַיְרָן, אַיִִז אַוְּבָז זַיְקָאָסְגָּעוּמָט

וועט וויטער פרובן אַרְיָנְגִּינְזִיר פֿרְיוּהָעֶר פֿאָרְן חַתְּן, מעג אַפְּלִילּוּ דּוֹעֵן אַ
נאָנְצָעַ נַאֲכַט, ווועט ער דְּאָסָס נַיְשַׁט דְּעַרְלָאָזָן. האָט מען אוֹנוֹ גַּעֲפִירֶט
מיט רַי פְּלִיאַזְמָר נַאֲךְ אַ שְׂטִיקָל וּוְעַגְּ צָוּם וּוְיָרָן. דְּאָרָט אַיְזָאָבָעָר אַיְזָק
אוֹאָה הַיְכָעָר נַאֲנִיק. אַבְּעָר רַי מַחְוָתָנִים פֿוֹן אַיְרָ צָר, וּאָסָס וּוְיָנָעַ שְׁוִין
געוֹעַן מִיד אָונָהָאָבָן, קַעַנְטִיגּ, פְּאָרְלִיּוֹן דְּעַם מַוְּתָּ צָו שְׁטְרִיְּתָן מִיט
אַרְיָהָדְלִיבָן, האָבָן וִיךְ שְׁוִין מַעְרָ נִישָׁת גַּעַסְטָאָרָעָט, מעג האָט דְּאָ
אוֹיְזָ גַּעַשְׁרִיעָן:

— גַּלְיִיךְ! גַּלְיִיךְ!

אוֹן מעג האָט גַּעַקְוָקָט אוֹיְזָ רַי פֿים, נַאֲרָ עַם אַיְזָ מַיט מַול דְּאָסְמָאָל
אַרוֹכְּגַּעַנְגַּעַנְגַּעַן, אוֹן מִיר וּוְיָנָעַן אַרְיָין אַיְן שְׁטוֹפָ גַּלְיִיךְ.
אַיְצָט האָט מעג גַּעַבְּרָאָכָט רַי נַאֲלָרְעָנָעַן וִיךְ פֿאָר חַתְּנִכְלָה פֿוֹן פְּעַטְעָר
צָוּם וּוְיָרָן אַיְן שְׁטוֹפָ, וּאָרוֹם סִיּ וּרְאָרָף מען דְּאֲךְ חַתְּנִכְלָה מִיחָר וּיְזָן
נַאֲךְ דְּרָעָר חַוְּפָה אַיְן אַ בְּאָזְוָנְרָעָר צִימָעָר, אוֹן בְּאָסָס וּוְיָרָן האָבָן מִיר
געוֹעַסְן רַי בְּאָרִימְטָעָ וִיךְ. רַי פְּלִיאַזְמָר האָבָן וּוְיָרָן אַיְזָעָטָלְטָ: אַ פֿאָר פְּלִיאַזְמָר
מַיט שְׁעַבְּסָלָעַן האָבָן גַּעַשְׁפִּילָט בְּאָסָס וּוְיָרָן אַיְזָעָטָלְטָ: בְּאָלָד
אוֹיְזָ גַּעַוְאָרָן שְׁבָת, מעג האָט גַּעַבְּנָשָׁת לִיכְתָּ. דְּרָעָר פְּרָעָמְרָעָר עַוְלָם אוֹיְזָ
אוֹזְעָק אַיְן שְׁוֹל אַרְיָין, אוֹן מִיר האָבָן גַּעַרְאָוָט אַיְן דְּרָעָהָיִם.
דְּרָעָר וּוְיָרָעָ אוֹיְזָ גַּעַוְעָן מְחֻולָּק מִיטָּן טָאָטָן. ער האָט נִישָׁת גַּעַוְאָלָט, אוֹ
רַי חַסְרוּם וְאָלָן וּוְיָן אוֹרָה מִין חַתְּנָה, אוֹן דְּרָעָר טָאָטָעָה האָט אַפְּגַּעַמְאָכָט
מִיטָּן וּוְיָרָן, אוֹ פְּרִיאַטָּאָג צָוּ נַאֲכָטָס, שְׁבָתָ פְּרִיהָ, בְּזָי שְׁבָתָ צָו נַאֲכָטָס, וְאָלָן
וּוְיָן בְּלוּזָי חַסְרוּם. רַי חַסְרוּם האָבָן גַּעַוְוָנְגָעָן, גַּעַרְעָטָט פֿוֹן חַסְרוּמָת, אוֹן
איְךְ האָבָן וִיךְ אַיְגְּנָהָעָרטָט, וּאָסָס וּיְרִיאָן. אַבְּעָר וּיְיָרָן האָבָן נִישָׁת גַּעַוְאָוָסָט,
אוֹ אַיְךְ בֵּין שְׁוִין אַזְּאָסָטָהָנָגָר, אוֹן וּיְיָרָן אָוָיס בְּאָסָס מִיר מְאָרָעָן מַיט
וּוְיָרָן חַסְרוּמָת. רַי פְּלִיאַזְמָר האָבָן גַּעַשְׁפִּילָט כְּמַעַט אַ גַּעַנְצָעָ וְאָךְ. אַלְעָ
טָאָג האָט מעג גַּעַמְאָכָט גַּעַוְיָסָעָ טְעוֹרָות פֿאָר דְּרָעָר גַּעַנְצָעָר שְׁטָאָט, וִיךְ
עַס פְּלִעָגָט וִיךְ פֿרִין אַמְּאָל.

קַאֲפִיטֵל XXIX

ראשדָהשָׁנָה צוֹם רְבִיבִי, — דָרָעַ פָּעַן טָאַטָּן, וְאַסְ אַיךְ בֵּין נִישְׁתַּחַת נַעֲפָאָרֶן צוֹם
רְבִיבִי. — מִינְעַן צְרוֹת צָוִילֵב חַסְדָוֹת. — דָרָעַ קַאֲמָפַ מִיטַּחַסְדוֹת. — דָרָעַ וּפּוֹתַה. —
דָרָעַ רַוְשָׁסַ פָּעַן וּפּוֹתַה אַוְתַּף דַּי הַוּיְינַע.

אוֹףַ רַאֲשָׁדָהשָׁנָה אַיוֹ דָרָעַ טָאַטָּעַ נַעֲפָאָרֶן קַיְיַן סְלָאָנִים צוֹם רְבִיבִי.
בְּאַלְדַּן נַאֲךְ דָרָעַ חַתּוֹנָה הָאָטַט עַר וַיְךְ מִיטַּמְרַד אַנְגַּעַהוֹבֵן פְּרִיבִן וְעוֹהָר
עַרְנָסְטַה. עַר הָאָטַט מִירַ קַיְיַן אַיְיַן מַאֲלַ נִשְׁתַּחַת נַעֲמָנַט, וְאַסְ אַיךְ הָאָבַט צָוַ
טוֹן. עַר הָאָטַט גַּעַהַאַלְטַן, אַו אַיךְ פַּאֲרַשְׁתַּי שְׂוִין אַלְיַיַּן, אַוְן עַר הָאָטַט צָוַ מִירַ
שְׁתַּעֲנָרִגַּן גַּעַרְעָרְטַט מִיטַּמְרַד יְיַי אַוְגַּן, דָּאַסְ הַיִּיסְטַה, אַיךְ הָאָבַט אַיְםַ
רְיַי אַוְיַיְן אַרְיַיְן אַוְן הָאָבַט פַּאֲרַשְׁתַּאֲגַעַן, וְאַסְ אַיךְ הָאָרַף טְוַן, אַדְרָעַ וְאַסְ
רְיִירַן. עַר הָאָטַט גַּעַהַאַלְטַן פַּאֲרַ אַיְבָּעָרִגַּן מִירַ צָו וְאַגַּן, אַו אַיךְ וְאַלְ פַּאֲרַן
צוֹם רְבִיבִי, וְאַרְוָם נַאֲךְ דָרָעַ חַתּוֹנָה פַּאֲרַן אַלְעַ חַסְיְרָעַ קִינְרָעַרְעַ צוֹם
רְבִיבִי, אַוְן דָּאַ, אַוְ עַר פָּאַטַּט, הָאָטַט עַר גַּעַמְיַיְן, וּוּלְ אַיךְ מִיקְ בְּאַלְדַּן
אַנְכָּאָפַן:

— טָאַטָּעַ, אַיךְ וּילְ אַוְיךְ פַּאֲרַן.

אַבְּגָעַר אַיךְ הָאָבַט דָּאַסְ אַיְםַ נִשְׁתַּחַת נַעֲמָנַט. דָּאַסְ הָאָטַט אַיְםַ גַּעַמְאָכַט אַ
וְאַונְדַּר אַיְן הַאֲרַץ, אַוְן עַר אַיְיַן אַלְיַיַּן אַעֲזָעַקְנַעְפָּאָרֶן צוֹם רְבִיבִי.
עַר הָאָטַט וַיְךְ דָּאַרְטַה וְעוֹהָר שְׁטָאָרְקַט גַּעַשְׁעָמַט פַּאֲרַן רְבִיבִי, וְאַרְוָם עַר
הָאָטַט דָּאַךְ נִשְׁתַּחַת נַעֲמָנַט פַּאֲרַשְׁוֹיְגַן פַּאֲרַ אַיְםַ, אַוְ צָעַן טָגַן אַיְן אַלְלַ
הָאָטַט עַר חַתּוֹנָה גַּעַמְאָכַט זַיְן זַיְן, וְאַסְ דָרָעַ רְבִיבִי הָאָטַט מִיקְ גַּטְ
אַוְן הָאָטַט אוֹיְפַה מִירַ גַּעַמְיַיְן נְבִיאָות, אַוְן אַיךְ וְזַיְן אַ שִּׁינְגָּרַעַר חַסְיַר,
אַוְן אַיְצַט קוֹמַט עַר אַהֲן דָּעַם וּזָוַן. דָּאַסְ אַיְםַ גַּעַוְעַן וְעוֹהָר שְׁוֹעָר.
אַוְן נַאֲךְ רַאֲשָׁדָהשָׁנָה, אַוְ עַר אַיְםַ גַּעַקְמָעַן פָּעַן סְלָאָנִים, אַיוֹ עַר גַּעַוְעַן
שְׁטָאָרְקַט בְּרוֹנוֹ אוֹיְפַה מִירַ. עַר הָאָטַט מִיקְ פְּרַאָסַט גַּעַבְרָעַנְטַט מִיטַּחַסְ וְזַיְן
קוֹרְצַעַ וְעַרְטָעַר אַוְן אַלְיַן צְוּגַעַוְאָרְפַּן פָּעַן דָרָעַ וְיִסְטַ, פַּאֲרַבְּיִינְגִּיעַנְדָּרְגָּן:
— עַוְלָסְ-הַבָּא וּוּלְ אַיךְ הַאֲבָן פָּעַן דִּירַה.

רעמַלט אויז בא מיר פֿאָרְבּוֹלִיבּן אוין מאָל פֿאָר אַלעֲמָלְקָן אָן
עַק, האָלטְן מִיט אַס אַס וּפּוֹתָה, אָן מִיר וּולְן זַיךְ בְּיַדְעַ נִישְׁתְּ פֿיַינְגַּן.
אַס וּפּוֹתָה אויז שְׂוִין עַפְעַם אַנְדְּרָעַשְׁן. אַיךְ בֵּין גַּעַוּעַן בְּתוֹחוֹ אָין נְצֻחָן, זַאל
ער זַיסְגַּן, אויז אַיךְ בֵּין אַסְתָּנֶרֶגֶן, אויז אַיךְ וּעל שְׂוִין קִינְמָלְקִין חַסְיַר נִישְׁתְּ
זְיַין — אָן ער וּוּטְן צְגַעַוְיִינְט וּוּרְן.

דאָס אויז אַפְּבָעַר נַאֲרַ נִישְׁתְּ גַּעַוּעַן, זַיךְ אַיךְ הַאָבָּא בְּאַלְרָדְן אַרְוִיסְגַּעַוְהָן,
פּוֹן דַּיְנְרִינְגַּעַן זַאלָן. בְּפְרַטְן נַאֲרַ מִיט אַזְּאָטְן, זַיךְ מִינְיַנְעַר אָין גַּעַוּעַן,
אַס מַעְנְשַׁ אַסְלָאָר, זַאלָס הַאָטָט מִיךְ שְׁטַעַנְגִּין עַרְצְיוֹנִין מִיטְן בְּלִיקְ, מִיט
דַּי אָוִינְגַּן. זַיךְ קָאנְזַעְן מַעְן דַּאֲס אַסְלָאָטְן, אָן אַזְּאָטְן, זְיַין פְּנָהָר, שְׁטַעַלְן
זַיךְ קָאנְזַעְן אַסְמַן אָן אַוְיְפוֹיְזִין, אויז זְיַין דַּרְךְ אַיז אַס פְּאָלְשָׁעַר אַינְגַּאנְצָן? אָין
מִיר גַּעַוּעַן שְׁוֹעָר בֵּין טִוְיטִ!

אָן אַיךְ הַאָטָט שְׁטַעַנְגִּין גַּעַוּעַט עַפְעַם אַזְּאָטְן גַּעַלְעַנְגַּהְיִיט, זַאלָס זַאלָס
גַּעַבְן מַוְתָּן אָן פְּרִיהִיִּיט אָן אַזְּאָטְן שְׁוֹעָרָן עַנְיִן.

מִין יְוָנָגְן שְׂיַין זַיְבָּל אַיְזָן, צּוֹם אַוְמְגַלְּקָן, אַיזְגַּעַן אַס חַסְיַרְאַצְּקָעַ.
זַיךְ הַאָטָט זַיךְ גַּעַהְאַרְעוֹהָעַט באָרְזָה שְׁוֹאַגְּנָעַר, אַס הַיְסָעַר קַאֲרָלִינְעַר חַסְיַר,
אָן הַאָטָט אַפְּטָעַר דַּרְצְיִילְט, אוֹ רְיַ אַהֲרָן, קַאֲרָלִינְעַר רְבִי, אָין גַּעַוּעַן
בָּאָרְזָה שְׁוֹאַגְּנָעַר צּוֹ גַּאֲסָטָן, הַאָטָט זַיךְ גַּעַקְאַכְטָן פְּאָרָאַס פִּישְׁ (דַּי פִּינְסְקָעַר
שְׁיַיכְעַנְעַן זַיךְ אַוְיסְמַיט פִּישְׁ קָאַקְן). הַאָטָט דַּרְעַר רְבִי גַּעַגְעַסְן דַּי פִּישְׁ
עַר אָין גַּעַוּעַן, קִין עַיְדְּרָהָעַן, נִישְׁתְּ קִין קְלִיְינְעַר עַסְעַר). הַאָטָט עַר גַּעַוְאָנְטָן,
אוֹ ערְהַאָט צְוַעַלְכָעַ גַּוְעַט פִּישְׁ שְׂיַין לְאַגְּנָגְן נִישְׁתְּ גַּעַגְעַסְן.

— וּועָרְהַאָט דַּאֲס גַּעַקְאַכְטָן? — הַאָטָט עַר גַּעַפְרָעַנְטָן.

הַאָטָט מַעְן אַס גַּעַוְאָגָט — זַועָר.

אַס יְהָוָמָה, אַס מַיְוָלְדָן פּוֹנְפּוֹצְעַן יְאָרְהַאָטָט דַּאֲס גַּעַקְאַכְטָן, אָן נִתְ
גַּרְאַכְעַר פִּישְׁ, נַאֲרַ אַלְעַזְ, זַאלָס זַיךְ קָאַכְטָן, הַאָטָט דַּאֲס פֶּלְהַטְעָמִים. הַאָטָט עַר
אַיר גַּעַגְעַבָּן אַס בְּרָכָה, אוֹ זַיךְ הַאָבָּן אַס מַאְן אַס גַּרְוִיסְן חַסְיַר. מַעְן קָאנְזַעְן
פְּאָרְשְׁטִיְין מִין זַיְבָּלְסָן עַמְמָחַנְפָּשָׁן, וּעַן זַיךְ דַּרְעַוְהָן, אוֹ אַיךְ בֵּין

נִישְׁתְּ קִין חַסְיַר אָן בֵּין גַּעַפְרָאַרְן צּוֹ רְבִיְן.
מִין זַיְבָּל הַאָטָט גַּעַשְׁפִּילְט אַין דַּרְעַר פְּאַמְלִיעַ אַס גַּרְוִיסְעַרְאַלְעַז. אַלְעַז
הַאָבָּן זַיךְ גַּעַלְיִבְטָפָר אַיר שִׁינְקִיְיט, פָּאָר אַיר בְּרִיחַשְׁאָפְט, פָּאָר אַיר שְׁכָל,
אָן דַּרְעַר טַאַטְעַ הַאָטָט גַּעַלְגַּט אַוְיַחַד גַּרְוִיסְטָן, אוֹ זַיךְ וּועָט
טַיְקָן גַּעַוְיִסְטָן מִיט אַיר שִׁינְקִיְיט אָן שְׁכָל דַּרְעַפְרִין צּוֹ חַסְרוֹתָן.

אוֹיְפָה שְׁבַת אָן יוֹסְטָובְּ הַאָטָט מִיךְ מִיטְ רָעַם זַיְבָּל דַּרְעַר זַיְדָעַ פְּאַרְבְּעַטְן
צּוֹם טַיְשָׁ. גַּעַוְיִנְלָהָר, וּעַן אַיךְ וּזְאַלְטָן גַּעַוּעַן אַס חַסְיַר, וּזְאַלְטָן אַיךְ רָעַם
זַיְדָן אַזְּאָא נִיחַת נִישְׁתְּ אַגְּגָעַטְאָן, נַאֲרַ אַיְצָט בֵּין אַיךְ גַּעַוּעַן צְוְפִּרְזִין מִיטְ
דַּרְעַר גַּעַלְעַנְגַּהְיִיט, אָן פְּלָעַגְּ קּוּמָעַן צּוֹם זַיְדָן עַסְנְ פְּרִיהָה, זַיךְ בֵּין
נַאֲקָן עַסְנְ פְּלָעַגְּ אַיךְ וּהָרָקָן פְּעַנְסְטָהָר, זַיךְ דַּרְעַר טַאַטְעַ נִיְתָן פּוֹן

שטייל. ער פלענט פארביינין פארן זירנס שטוב. פלען איך מיט ליבען, מיין יונג וויבל, ניון אהיים, און דער טאטע האט מיט איר גערעדט פון חסידות, און מיר האט ער אלע מאַל געגעבן שטער-זערטער, אועס פלענט מיר נישט גוט וועגן.

און מײַן גוטער טאטע, וועלנינג, אוּ רָאַס וְוַיִּבְּ וְאַל מֵיר מַאֲכָן פַּאַר אַחֲרֵי, פְּלָעַנְתֶּן נִיְּן אֹזְוִי וְוַיִּטְ, אוּ ער פְּלָעַנְתֶּן מֵיר פַּאַר דָּעַם וְוַיִּבְּ שְׁטָאַרְקָן אַרְאַפּוֹזָאַרְפָּן, כָּרוּ אַיךְ וְאַל וְיַיְן קָעַנְן אַיר גַּעֲפָאַלְן. זַי, וְוַיְדָעָה, האט ער אוּפְּגָעַהְיָהּן קָעַנְן מֵיר, אָון רָאַס פְּלָעַנְתֶּן מֵיר פַּאַרְשָׁאַפְּן בְּאוֹנוֹרְרָעָרָע שְׁמֻעָרָצָן. ער האט נִישְׁתְּ פַּאַרְשָׁטָאַנְעָן, אוּ מִיט אֹזְוִינָהּ רְכָבִים קָאָן ער נָאָר מַאֲכָן אַלעַט לְעַבְּן צְוִישָׂן מֵיר מִיט דָעַם וְוַיִּפְּ. עַס אַיז גַּעֲוָעָן עַנְילִיךְ רְעוּוֹת, וַיְיַיְּ באַים וְאַלְטָן אוּסְקוּמָעָן, אוּ אַוְיָב נִישְׁתְּ קִיְּן חַסִּיר, טַאַ וְאַל אַיךְ טַאַקָּעָהָאָבָן אַ שְׁלָעַכְתָּ לְעַבְּן.

שְׁמַחְתַּדְתּוֹרָה האָב איך מיט לְבָעָן גַּעֲגָעָן בְּאַם וְוַיִּרְ, אָון אַז אַז מִיטָּן וְוַיִּבְּ וְיַיְן גַּעֲגָעָן פָּוּן זַיְרָן אהִים, האט שְׁוִין דָּעַר טַאַטָּע אַיִּינָם אַזְיָגָעָר גַּעֲפִירָט אַלְעַט חַסִּירִים צַו זַי. הַיְיָנָט וְוַעַט שְׁוִין יַאֲנָקְלָעָסְנִי-מַאֲכָר אָז שַׁעַבְּסָל דָּעַר סְוֹפֵר אַרְיוֹנְסְנָעָמָעָן פָּוּן אַלְעַט אַוְיָוָנָס אַז שְׁטָאַט רָאַס נַאֲגָעָע עַסְן אָזָן וְוַעַט אַגְּבָרִינָגָעָן צָוּם טָאַטָּן פָּאַר דִּי חַסִּירִים. אָה, סְיָאָרָא לְבָעָר טָאנְ!

אַיךְ האָב דָּעַרְוָהָן דָעַם טָאַטָּן מִיט דִּי חַסִּירִים אָז דָּעַרְהָעָרט יַאֲנָקְלָם קָול. מַעַן אַיז שְׁוִין גַּעֲוָעָן שְׁפָוְלִיךְ. זַי, וְיַיְן גַּעֲגָעָן אַ גַּאנְצָעָהָאָפְּטָע צַו אָנוֹ, אָון אַיךְ מִיט לְבָעָן וְיַיְן גַּעֲגָעָן אַוְיָפְּ רָעָר אַגְּרָעָרָר וְוַיִּטְ. יַאֲנָקְלָעָלָע, וְאַס האָט מֵיר גַּעֲזָאָלָט אַרְיוֹנְלָאָן שְׁפִילָקָעָם, האט אַוְבָּעָר דָעַר נַאֲגָעָר גַּעֲשָׂרִיעָן, וַיְיַיְּ הַוִּיךְ ער האָט גַּעֲקָאנְטָמָן, דִּי לְאֹזְגָּעָע וְוַעֲטָרָה:

— עַל פְּנֵי יְעוּזָבְּ אִישׁ אַבְּוֹ וְאַתְּ אָמוֹן.

אַונְ נָאָר הַעֲכָרָה:

— הַוְּנָרְטָאַטָּע, הַוְּנָרְטָאַטָּע, רְבָּק בָּאַשְׁתָּוֹ, מִיט דָעַר פָּרוּי.

אַונְ נָאָר אַמְּאָלָט רָאַס אַיְבָּרָעָהָוָהָרָט:

— הַוְּנָרְטָאַטָּע, הַוְּנָרְטָאַטָּע, וְרְבָּק בָּאַשְׁתָּוֹ, מִיט דָעַר פָּרוּי.

אָון אֹזְוִי וְוַיִּטְעָר, בַּיְיָ מֵיר וְיַיְן אַרְיָין צָוּם טָאַטָּן אַז שְׁטָבָה. אָון שְׁטוֹב האָב איך גַּעֲפָעָנְטָד דָעַם טָאַטָּן, וַיְיַיְּ אֹזְוִי עַרְלוּבָט ער רָאַס יַאֲנָקְלָעָן מִיכְן צַו בָּאַלְיוֹרָן? נָאָר יַאֲנָקְלָהָאָט וַיְיַיְּ אַרְיוֹנְגָּעָמִישָׂט אַז מִיטָּן:

— וּוֹאָס? וּוֹעָן? אַיךְ האָב אַים פָּאַרְטִיְּשָׂט אַ שְׁטִיקָל חַוְמָשׁ, וַיְיַיְּ דָעַר רַעַסְעָר אַפִּיקְוָרָס טִיטְשָׂט. רָאַס האָט ער גַּעֲמִינָט דָעַם תְּרָגוּם אַשְׁכָּנוּי פָּוּן רִי מַשָּׁה מַעְנָרָעָלָאָן, וּוּלְכָן מַעַן האָט גַּעֲרָוּפָן רִי מַשָּׁה דָעַסְעָר.

— אונדר טאטע, אונדר מאמע — האט ער געליגנט.

— איר האט דאך אפער גשריען "הונר" — האט איך אים באמערטק.

— ניין. אונדר, אונדר... — האט ער זיך געויזטט.

"נו, מען מו הײַנט מאכן אַ סוף", האב איך אַ טראקט געטאן — "מען באָראָף זיך גוט אַנְשֶׁפּוֹן אָן פֿאָרְפֿרִין אַ וּפּוֹת. אוֹ מען איי שְׁפּוֹר, אוֹ מען שְׁטָאָרָק בָּאַ זָר".

שמחת-תורה באנאקט מאקט שטעריגין רעד מאיר אַ סעורה פֿאָר אלָעַ שטָאָט-בָּעָלְבָּתִים, פֿאָר שְׁטָאָטיש געלט. מען קומט זיך צוֹם מניד שמחת-תורה פֿאָר מנהה, אָן מְפַרְאָוּעַט דָּאָרֶת נָאָר אַ נְרוּסָעַ סֻעָּוָה מיט גּוּפְרָאָטָעַנְעַ גּוּנְגַּן, מיט פֿרְכּוֹטֵן, מיט שְׁנָאָפְּסָן אָן וּוּינְגַּן. בָּעָלְבָּתִים שיקון אַרְיָן וּוּינְגַּן נָאָר ערְבָּ שְׁמַחְתִּתּוֹרָה אָן סְאיָוּ בָּאָם מאיר לעבעריגן. דעם גּוּנְצָן שְׁמַחְתִּתּוֹרָה בָּיו צְוּעָלָק בָּאָנְאָקָט עַסְטָמָעַ אָן מען טְרִינְקָט, אָן מען זְינְגַּט, אָן מען טְאָנְצָט. דָּאָס אַיְזָוּן גּוּוֹזָן אַזָּאָ טְרָאִיצְּעַד מְשִׁנְיָוָת, מְרִי שְׁנָה בְּשָׁנָה.

רעם מאירס זון מיטן אַיְרָעַם מאָן אַיְזָ אַ סֻעָּוָה שְׁמַחְתִּתּוֹרָה בָּאָונְדָרָעַ פֿאָר דִּי לְוּמְרִישָׁוּ יְוּנָנְעָלִיטִים, אָן דָּאָרְטָן הְוִילְעַטָּעַ מְעַן זְוִידָרָעַ אַפְּ אַ טָּאגָן אוּיךְ מיט גּוּטָע שְׁנָאָפְּסָן, וּוּינְגַּן אָן גּוּפְרָאָטָעַנְעַ גּוּנְגַּן. מיט אַיְם, מיט משְׁהָאָהָרָנְגַּן, האָב איך אַפְּגָנְעָרָעַטִּים, אָוֹ אַיְזָ וְאַל הְיִינְטִינְגִּים שְׁמַחְתִּתּוֹרָה אַזְוּקְחָאָרָפָן דעם טָאָטָן מְטָה דִּי חְסָרִים, אָן הוּלְעַן עֲפַנְטָלִיךְ בָּאַ אַיְם מיט אַלְעַ אַונְגָּרָעַ יְוּנְעָלִיטִים, דִּי לעָרְנָרָעַם.

דרָעָזְוֵיל האָט בָּאָם טָאָטָן אַונְגָּהָוִוִּין צַוְּזַיְן פֿרִילִיךְ. מען האָט זיך גּוּנְגַּם אַרְמוּעַצְּן בָּאָם טִישׁ. איך האָט זיך אַיְזָ אַנְדְּרָעַנְעַעַטִּים, אַפְּבָעַר איך בין שְׁיַוְן גּוּוֹסָן, זַוְּ אַוְוִיפְּ שְׁפִילְקָעַם, אָן נִישְׁטָה לְאָנְגָּן וְאַרְטָנְדִּינְגִּים, בין אַיְךְ אַרְיוִיסְגּוּנְאָנְגַּן פָּוֹן תִּשְׁ אָן אַזְוּקְגּוּנְאָנְגַּן צַוְּשְׁהָאָהָרָנְגַּן, וְאוֹ אַלְעַ אַונְגָּרָעַ יְוּנְעָלִיטִים הָאָבָן וְעוֹהָרָן גּוּטָפְּאָרָאָכְטִים. איך מְוּזָן וְאָגָן, אָוֹ דָּאָס אַיְזָ בָּאַ מִיר אַיְגָּעָר פָּוֹן מִינְעָן בְּעַסְטָע טָבָּע אַיְן מִיְּזָן גּוּנְגַּן לְעַפְּנָן. וּוּינְגַּן טָבָּע האָב איך גּוּהָאָט אַזְוִינְגִּי. מִיר אַלְעַן, אַזְוּלָעַטִּים דִּי בְּעַסְטָע לְעָרְנָרָעַם, הָאָבָן גּוּטָאָנְצָט, זַוְּקָשָׁת אָן גּוּוֹגָנְגַּן. עַס האָט עַפְּעַם גִּיסְטִינְגִּן גּוּצְיִינְגִּן אַיְינְעַם צַוְּרָעָן, עַס האָט זיך גּוּוֹאָלָט גּאָכָּאָנְגָּאָנְדָר קוּשָׁן... אַזְוִי הָאָבָן מִיר אַפְּגָנְהָוְלִיעַט בָּיו עַלְפָ אַזְוִינְגָּעָר בָּאָנְאָקָט, אָוֹן דָּעְרָנָאָךְ וּוּינְגַּן מִיר אַרְיוִינְגּוּנְאָנְגַּן בְּגַלְוִיפְּנִידְגִּין צַוְּדָאָרְבָּתִים אָוֹן גּוּמְאָקָט מִיט זַוְּ אַזְוּנְגָּלִיךְ.

אַיְךְ גּוּרִינְק, אָוֹ אַיְךְ האָט גּוּכְאָפְּטָאַט אַיְרָ, אַ בָּעָלְהָבִיתִי, רִי שְׁמַעְרָל, מִיְּן חְבָרָם אַ פָּטָעָר, וּוּלְכָן אַיְךְ האָט לִיב גּוּהָאָט, אַרְמוּנְגּוּנְמָעַן אַיְם צַוְּגָּעָשְׁטִיקָט צַוְּזַיְן זַוְּקָשָׁת פָּוֹן גּוּרִוִּים לְבָעַר. איך פִּין גּוּהָעָן וְעוֹהָר אַ גּוּוֹנְטָט.

אין גל און איך האָב אים שייער נישט דער רשותיקט. ער האָט זיך נישט געקבנט אַרוּיסְרִיכְס פון מֵינְגָה הענט, און עטליכע מענשן האָבן אים קויים אַפְּגַעַנוּמָען באָmir. נאָכְדָּע בֵּין איך באָלֶד געפֿאָלֶן אוֹףּ דער ערְרָה, זוי דאס איז נישט מֵיאָום, טוֹמְדְ-שְׁפּוֹר, מען האָט מִיךְ אַרְיְגַנְעַטְרָאָן אָין אַ צִימָר, זָאוּ מען האָט מִיךְ גַּלְעָנָט שְׁלָאָפְּן, אַזְיְגַעַר אַיְינָס באָנָאָכְט האָט מִיךְ מְשָׁה-אָהָרָן אַוְיפֿגְעֻוּקְט גַּיְינְ אֲהָיִם.

אָז אָיך בֵּין גַּעֲקוּמָעָן אֲהָיִים, האָבן דִּי חַסְּרִים ערְשָׁת גַּעֲהָלָטָן באָ דִּי פִּישְׁ, אָן עַס אַיז גַּעֲוָעָן פְּרִילִיךְ. יַאנְקָעָלָעָ, דִּרְעָ קַאְצָקָעָר חַסְּרִ, וּאָס אַיז, גַּעֲוִינְלִיךְ, גַּעֲוָעָן שְׁפּוֹר זַוְּ לָוֶט, האָט מִיךְ באָלֶד רַעֲרוּעָה אָן גַּעֲזָגָט:

— חזְקָל, דָו נִיסְטָט פִּון מְשָׁה-אָהָרָן, אַ רְוח אַיז זַיְן טָاطָן אַרְיִין.

דעְרוּפְּ חַאָב אָיך פְּלוֹצְלָנָג אָן מִיט אַמְּאָל אַרוּיסְגַּעַשְׂאָסָן:

— אַ רְוח אַיז דִּיְן רְבִינָס טְאָטָן אַרְיִין!

אַ אַידִיש גְּרָאָב וּרְטָלְ...

וּעַן דִּי חַסְּרִים וּאָלָטָן נִשְׁתָּמָרָא גַּעֲהָאָט פָּאָרָן זַיְרָן, וּאָלָטָן זַוְּ מִיךְ אַלְעָ אַוְיְפָן אַרְטָן גַּעֲשָׁלָאָן מִכְּהָתָרָה, אָן דִּרְעָ טָאָטָע וּאָלָטָן גַּעֲוָעָן צְוּפְרִיךְ, נַאֲרָ מעַן האָט מַוְרָא גַּעֲהָאָט פָּאָרָן זַיְרָן, האָט מִן פָּאָרָקְוּעָטָשָׁט דִּי צִיְן אָן גַּעֲשָׁוָונָן, זַוְּ האָבָן בְּכָלְ מָעָר אַ וּאָרְטָן גַּעֲרָעָט. עַס אַיז גַּעֲזָאָרָן אַ שְׁטִילְ-שְׁוּיְגַעַנְשָׁט.

אָיך בֵּין באָלֶד אַרְיִין צַוְּ מִיךְ אַיז שְׁלָאָפְּצִימָעָר. דָּאָרט אַיז גַּעֲלָעָן מִיְּן יַוְגָן וּוַיְבָל אָן גַּעֲוָיִינְט מִיט בִּיטְעָרָעָ טְרָעָרָן. אָיך האָב דִּי חַסְּרִים, לְוֹטָ אַיר מִינְגָּנָן, פָּאָרְשְׁטָעָטָרָט דִּי נַאֲגָעָע סְעָרָה. זַוְּ וּאָלָטָן נַאֲר אָפְּנָהָהָלָעָט דִּי נַאֲגָעָע נַאֲכָטָה. אַ שְׁרָעָקָעָט דִּרְקָה דִּי בִּינְעָר, זַוְּ אַיז צַוְּ דִּי אַוְיְרָן, וּאָסָה הַעֲרָן אַזְוָוָנָס, אַזְמָה אַהֲרָן-לִיּוּזָעָרָס זַוְּ וּאָלָ שְׁילָטָן אַ רְבִּין אַיז טָاطָן אַרְיִין.

מִיְּן זַוְּיִב אַיז זַיך מִיךְ אַדוּרְכְּגָנָעָנָגָנָעָן אַ הַינְּטָרְ-נָאָס צָוְם פּוֹלִישָׁן קְלִוְוִיטָעָר צַוְּ אָן האָט אַוְיְפָן וּעַן אַזְוִי גַּעֲוָיִינְט, אָז אָיך האָב גַּעֲקָאנְט שְׁטָאָרָבָן גַּעֲפָן אַיר. אָיך האָב נִשְׁתָּמָרָא גַּעֲקָאנְט אַיְבָעָטְרָאָן אַיר בִּיטְעָר גַּעֲוָיִין.

— אָיך האָב דִּירְקָה לִיבְ, חַזְקָל — האָט זַי גַּעֲזָגָט מִיט טְרָעָן — נַאֲר אַיְצָט וּאָלָט אָיך גַּעֲזָאָלָט אַרְיִין בעסְעָר אַין דִּרְעָ ערְד אַרְיִין, אָיך קָאָן שְׁוִין מִיט דִּירְקָה נִשְׁתָּמָרָא לְעָפְּן, מִיְּן נִשְׁתָּמָרָא, אָז אָיך זַוְּלָי זַיך גַּטְן, גַּטְן, גַּטְן באָהָוִת, נַאֲר אָז זַוְּ האָט גַּעֲקָאנְט שְׁילָטָן יַאנְקָעָלָעָס רְבִּי, רַעַם קַאְצָקָעָר, אַין טָاطָן אַרְיִין, האָב אָיך מַוְרָא צַוְּ לְעָפְּן מִיט דִּירְ...

אוֹן וַיְהִיבֶת אָן אַלְּזַ מַעַר אָן מַעַר צַו וַיְיִגְעַן. אֵיךְ הָאָב אֵיר נִישַׁת גַּעֲנְטְּפָעַרט, אָן וַיְהִאְטַ אַ לְּאַנְגַּע צִיְּט גַּעֲוִוִּינַט מִיט אַעוּלְכַע שְׁרַעְקְלִיכַע כְּלִיפְעַרְיוּעַן, וַאֲסַמְּ דַּאֲבַן מִיךְ מַמְשַׁ גַּעֲגְרִוּלַט.

אוֹ מִיר וַיְיִגְעַן צְרוּקְנַעַנְגַּנְעַן צַו אָנוֹן אַנְטַוְבַּ, הָאָב אֵיךְ גַּעֲהָעָרט רַי קְלוֹת פָּוּן דַּי חַסְרִים. וַיְיִגְעַן שְׂוִין גַּעֲנְגַּנְעַן אַהֲיִם. וַיְיִהְאָבָן אַלְּזַ גַּעֲרְעַטְ פָּוּן וַיְיִעַר "אָמְגַלִּיק" אָן הָאָבָן נִשְׁת גַּעֲוְוְנַעַן אוּפְּן וּעְגַן, אָוֹזַי שְׁטַעְנְדָרְג. מִיְּזַן וַאֲרַטְ הָאָט אַוְיַף וַיְיִנְמְאַכְּט אַ גַּעֲוָאַלְוִין רַוְשַׁמַּן. אֵיךְ הָאָב וַיְיִבְּאַמְתַּפְּטַעַטְ רַי שְׁמַחַה.

אוֹ אֵיךְ בֵּין אַרְיַין צְרוּקַ אַיְן שְׁלָאַפְּצִימַעַר, הָאָט מִיךְ דַּעַר טַאַטַּע אַ רְוַף גַּעֲטָאנַ:

— חַזְקָל, וַיְיִזְ — הָאָט עַר גַּעֲוָאנַט.

אוֹן מִיְּזַן וַיְיִבְּ הָאָט עַר גַּעֲהִיכַן נִיְּזַן שְׁלָאַפְּן.

— וַאֲסַמְּ אַיְזַ מִטְ דַּרְ, חַזְקָל, וַאֲסַמְּ אַיְזַ דַּאֲסַמְּ מִטְ דַּרְ גַּעֲוָאַרְזַ? —
הָאָט עַר שְׁטַיל אָן צִיטְרִינַ גַּעֲפְּרָעַנַּט.
אֵיךְ הָאָב אַ קְוָק גַּעֲטָאנַ אַוְיַף וַיְיִזְ פְּנִים אָן הָאָב וַיְקַרְבַּ רַעְשְׁרָאַקְן.
דַּאֲסַמְּ פְּנִים בְּלָאַסְ, רַי אַוְיַן רַוְיט. אֵיךְ הָאָב אַיְסַ קִיְּנְמָאַל אַעוּלְכַן נִשְׁת גַּעֲוָהָן. קִיְּזַנְעַס הָאָב אֵיךְ נִשְׁת בְּצַעְמְרָקְט אַוְיַף וַיְיִזְנַעַט. דַּעַר מִזְנַעַט הָאָט בְּפָא אַיְסַ אַבְּסָאַלְטַ נִשְׁת עַקְסִיסְטַרְט, נַאֲרַ פְּאַרְטְּרוּיְעַט אַיְזַ
עַר גַּעֲוָהָן. אֵיךְ הָאָב אַיְסַ גַּעֲוָהָן, וַעַן סִיאַזְ אַבְּטַ אַיְסַ גַּעֲשְׁפָאַרְבַּן אַ קִּינְר,
אַ שְׁוּעַסְטָעַה. אַבְּעַר אֵיךְ הָאָב נִשְׁת גַּעֲוָהָן אַיְזַן וַיְיִזְנַעַט אַזְאַל שְׁרַעְקַד
לִיכַן אַוְיִסְדוּרְק.

אֵיךְ הָאָב אַיְסַ גַּעֲוָאַלְטַ קַוְשַׁן אַיְזַן וַיְיִגְעַן, בְּעַטְן רַחְמִים, עַר וְאַל מִיר
מוּחָל וַיְיִזְן. אֵיךְ בֵּין גַּעֲוָוְן גַּרְיִיט פָּאַר אַיְסַ אַזְוּעַקְזְּנוּבַן מִיְּזַן לְעַבָּן, אֵיךְ
וְאַלְטַ בְּעַסְעַר גַּעֲוָאַלְטַ, אַזְוּמְצַעְרַ וְאַל מִרְ אַרְיִינְשְׁטַעַכְן אַ שְׁפִיְזַ אַיְזַ
הַאֲרַצְן, אַיְרְעַרְ צַו זְעַהַן מִיְּזַן טַאַטְן מִיט אַזְאַל פְּנִים. אֵיךְ וַיְיִסְ דַּאֲקַיְּאַ, וַיְיִזְנַעַט
וַיְיִזְנַעַט מִיְּזַן לִיבַן טַאַטְן, וְוּלְכַן אֵיךְ הָאָב מִמְשַׁ פְּאַרְהַיְילִינַ אַזְאַל
בְּזַיְהִינְטַיְן טַאַגַּן, וַיְיִפְּלַל גַּעֲוָוְן אַיְסַ הָאָט עַס גַּעֲקָאַסְטַ, אַזְאַל וְאַסְ אַיְזַ עַר,
גַּעֲבַעַר, גַּעֲוָוְן שְׁוֹלְדִינַ.

אוֹן אֵיךְ בֵּין מִיךְ מַוְרַה, אוֹ חַעַן מִרְ פְּאַרְזְוִילְט וַיְקַרְבַּ אַמְמָאַל טַוְן עַפְעַם
אַזְוּלָה, מַאֲלָעַ וְאַס אַ מַעְנְשַׁן פְּאַלְטַ אַיְיַ, שְׁטַעַל אֵיךְ מִרְ בְּאַלְדְ פְּאַר
רַי גַּעֲשְׁטָאַלְטַ פָּוּן מִיְּזַן טַאַטְן, אָן אֵיךְ הָאַלְטַ מִיךְ שְׁנַעַל אַפְּ דְרַעְפַּן.
אַבְּעַר, לִיְדְעַר, נִשְׁתַ אַלְעַ מַאֲלָ קְוַמְטַ מִרְ פְּאַר דַּעַר טַאַטְן אַזְאַל
אֵיךְ וְאַלְטַ אַיְסַ גַּעֲשִׁינְקַט מִיְּזַן לְעַבָּן, מִיְּזַן בְּלַטַ, אַבְּעַר וְאַס
טוֹטַמַן מִטְ מִיְּזַן נִשְׁמָה, וַיְיִקְאַן אֵיךְ גַּלְוִיְבַן אַיְן רַעַם, אַזְאַל וְאַס אֵיךְ
גַּלְוִיְבַן נִשְׁתַמַן? אָן וַיְיִקְאַן אֵיךְ אַצְטַמְתַ הרְגַעַנְעַן אַזְוִינַ צַוְיַי לִיבַע מַעְנְשַׁן,
וַיְיִזְנַעַט אַזְאַל מִיְּזַן שִׁין יְוָנָג וַיְיִבְלַל?

— וואס שווינסטון, — האט ער מיך ענשליך געפערענט — ריר, אַרְפָּהּ, ריר, בא מיר או געליבן אין מאל זיך דורךירן מיט דיה, און ואלסט מיר אלץ ריר, וואס דו האסט אין הארץ. איך בין אלין שלדייג, וואס איך האט מיט דיר וויניג גערערט פון חסירות. איך האט פון דיר צופיל געהאלטן, איך האט דיר שטעריג געהאלטן פאר אַ אינגל מיט פֿאַרְשְׁטָאַנְרָה, או דו פֿאַרְשְׁטִיסְטָה אַלְיָזָן אוֹן מען דאָרכּ מיט דיר קיינמאָל נישט ריזן. אַצְטּ ועה איך אַרוּסִים מײַן פֿעלְעָה. איך האט מיט דיר קיינמאָל נישט פֿאַרְבְּרָאַכּת אין חסירות. ואָלט איך אַפְּבָּעָר מיט דיר גערערט, ואָלט איך פֿון אַנְפָּאָגּ נישט דערלאָט דערצּוּ.

עם אוֹן שיין געווען נאָר הַאֲלָבָעָר נאָכְטּ, דֵּי לאָרְגָּס ווַיְנָעַן געווען צוֹ נעמְאָכְטּ, אוֹן אַ לִיבְטּ האָט גערערטן. איך האָט אַגְּנָהְיָהּן רִירְזִין... איך האָט לאָגּ גערערט, אוֹן אוֹ ער האָט נאָר געפְּנָטּ רָאַס מְוַיְלָהּ צוֹ עַנְטְּפָרָעָן, האָט אַדְּ שְׂוִין פֿאַרְכָּאַפּּת אוֹן גַּוְזָאנְטּ, וואָס ער ווֹיל וְאַגּן. איך האָט מִיךְ שְׁרַקְלִיךְ צְעַדְצּטּ, אוֹן דָּרָע טָמְעָה אַיְן גַּוְעָסּ, וְיַי אַ פֿאַרְשְׁטִינְגְּרָעָטָר, האָט זִיךְ נוֹט אַיְנָגְנָהְיָהּט אוֹן מִיךְ נישט אַיְבְּרָגְנָשְׁלָאָגּן. רָאַס אוֹן געווען ווַיְנָעַן אַ בְּאַוְנוּרָעָרָעָ מְעַלָּה, אוֹן אוֹ איך האָט גַּעַנְגְּרָאַגּטּ, אוֹן שְׂוִין געווען גַּרְוִיסְעָרָ טָאגּ. איך האָט אַ קּוֹק גַּעַטָּאָן אוֹפְּנָן ווַיְגָעָרָ: זִיבְּן אַזְּיוּנָעָרָ!

אַיצְטּ פֿין איך נאָר אַ נִּיעָר געווען פֿאָר אִים. פֿון וְאַגְּנָעַן געטְטּ זיך עס? ער האָט מִיךְ אַפְּגָעָנְבָּן צוֹ יְצָחָקְ-אָשְׁרָן אוֹן גַּעַמִּינְטּ, אוֹ ער אוֹן יוֹצָא, אוֹן ער האָט גַּעַמִּינְטּ, וואָס אוֹן מִיךְ האָט זיך אַגְּנָעְקְלִיבָּן פֿאָר דָּרָע גַּאנְצָעָר צִוְּיטּ. ער האָט מִיךְ טָקָע געהאלטן פֿאָר אַ קָּאָרְדְּלָעָפּּל, נאָר ער האָט געהאלט אַ קְּלִינְגָּם טָחוֹת: ער האָט גַּעַמִּינְטּ, אוֹ איך ווּל וְזַיְן אַ חְסִידָר אַ קָּאָרְדְּלָעָפּּל, אוֹן איך פֿין נאָר אַ מְחַנְגָּר אַ קָּאָרְדְּלָעָפּּל, אוֹן ער אוֹן גַּעַפְּאָלָן אוֹפְּנָן בעַט, וְיַי אַ פֿאַרְחָלְשָׁטָעָר, אוֹן אַ גַּרְוּסָן זִיפְּצָנָעָן.

מִיךְ הוּאָט פֿאַרְנָמָעָן באָם הארץן, איך פֿין אַרְוִיסְנָעָגְנָעָן פֿון זיך שלאַפְּצִימָעָר אוֹן האָט זיך גוֹט פֿוֹנְאַנְדְּרָעָגְוּוֹיִנטּ. עַטְוֹזָס באַרְוִיסְנָגְרִינְגָּז, זיך האָט איך אַוְיסְנָעְווּשָׁת דֵּי אוֹיגְן, אוֹ מִיזְיָן ווַיְבָּהָר נישט רַעַקְעָנָעָן, אוֹ איך האָט גַּעַוְיִינְטּ. אוֹן אוֹ איך בֵּין אַרְיִין אַיְן שלאַפְּצִימָעָר, אוֹ מִיךְ עַרְשָׁט פֿינְסְטָעָר גַּעַוְאָרָן אוֹן דֵּי אוֹונְגָּן: מִיזְיָן ווַיְגָבְּלָהּ לִגְנָט אַיְן בָּעַט אוֹן ווַיְינְטּ דֵּי גַּאנְצָעָ נאָכְטּ, אוֹ דֵּי קִוְשָׁנָס ווַיְנָעַן שְׂוִין נָאָס פֿון טְרָעָרָן. אוֹן אוֹ זַיְהָ האָט מִיךְ דַּרְוָעָהָגּ, האָט זַיְהָ עַרְשָׁט פֿוֹנְאַנְדְּרָעָגְוּוֹיִנטּ אוֹפְּנָן קְלָבָּהּ, אוֹ דָרָע טָמְעָה מִיךְ מְאֻמָּעָן ווַיְנָעַן אַרְיִינְגְּנָעָלָפּּן דַּרְשָׁרָאַקְעָנָעָ. אוֹ דָרָע טָמְעָה האָט זיך אַרְמוֹנָגְעָנָעָן, וואָס דָאָ טָמְעָה, אוֹן אוֹן אוֹן בָּאָלֶר אַרְוִיסְנָעָגְנָעָן צוֹ זיך.

איך האב נישט געהאט מיט וואס זי צו באrhoהן. נאט מיינער! מײַן
טָעַנְצָעַן האָב אִיך שוֹין אַפְּגַעַטְאַנְצָט, דָּרָר וּפּוֹחַ מִיטַּן טָاطָן, וְאָס רָאֵס האָט מִיר
אַפְּגַעַטְאַסְט אַנְרָעַרְתָּהָלְפָן יָאָר צַיִט, אָוֹן אִיך האָב נָאָרְנִישָׁת גַּעֲטָאָן:
ニישט געלערטט, נישט עהקירהת, איז שוֹן אוֹיך אַזְּרוֹכְּנָעָגְּנָעָגְּנָעָן. וְאָס
אוֹיך אַיְצְטָעָר? אִיך האָב גַּעַמְיַינְט, אוֹ דָּרָר טָاطָע וּטְעַט זַיְדָרְנָאָךְ באַרְהַיִּין,
וּטְעַט עַס אַרְאָפְּשָׁלִינְגָּן, אָוֹן מִיר וּעְלָן זַיְדָיְלָעָפָן. אוֹיך וּלְעַל זַיְדָעָמָן
צָום לְעַרְנָעָן, זַיְדָאָה אִיך האָב דָּעַם טָاطָן גַּעַנְאָט. באָמָר אוֹיך פָּאָרְבְּלָבָן, אָוֹ
אִיך זַאְל זַיְדָר עַרְשָׁט גַּעַמְעָן צָום לְעַרְנָעָן בְּהַחֲמָרָה. קַעַסְט האָב אִיך, פָּאָר
מִין וּוַיְבָרָאָה אִיך נִישְׁטָט. דָּרָר טָاطָע האָט זַיְדָבָן, וְאָס לְעַבָּן, וּטְעַט
אִיך זַיְדָנוֹט, אָוֹן אִיך זַעַל קָאנְגָּן זַיְצָן אָוֹן לְעַרְנָעָן, אַזְּיוֹי לְאָנָג לְעַרְנָעָן,
בַּיּוֹ אִיך זַעַל הַאָבָן סְמִיכָות אוֹוֶף רְבָנוֹת. אָוֹן פָּאָר מַר אַשְׁטָאָט אַוְיָל
רְבָנוֹת אוֹז גַּעַוְעָן וּתְהַרְתָּה לְיִכְתְּבָט צָו בָּאָקוּמוֹעָן. אַזְּיוֹנָעָן צַיִטָּן הַאָבָן ר' חַיִּים
וְאַלְאָזְוִינְגָּרָם אַיְנִיקְלָאָךְ גַּעַשְׁפִּילָט אַגְּרִיסָעָרָאָלָיעָ בָּאָאָרָן, אָוֹן ר' יַיִּם
יְוָנָג וּוַיְבָל וּטְעַט זַיְדָן אַרְבִּיצִין.

אִיך האָב עַס פָּעַסְט בְּאַשְׁלָאָסָן, כָּאַטְשָׁ אִיך האָב גַּעַהָאָט כְּמֻעָט דָּעַם
טוֹיט פָּוֹן אִיך זַיְנָעָן. אַבְּגָעָר אִיך האָב גַּעַלְעָרָט, אוֹ אִיך זַיְנָעָן וּטְעַט
אוֹיך מִירָן, אָוֹן האָב זַיְדָעָגְּמָקָט הַאָרָץ אָוֹן אַזְּוֹעַקְנָעָגְּנָעָגְּנָעָן אַיִּין בִּיהְהָמְרָשָׁ
אַרְיִין דְּאָזְוָנָעָן.
לְאָס אוֹז גַּעַוְעָן אַשְׁוּרָעָ נְאָכָט, וְאָס האָט זַיְדָר בְּאַזְוֹנְרָעָרָם טִיהָ
אַרְיִינְגְּנָעָגְּנָיְטָן אַיִּין זַפְּרָן.

קַאֲפִיטָל XXV

דער ופוח מיט דיא חפיקדים. — איך וויל פאן קיין ואלאושין. — דער פאטער אוז
קעטן. — דאס אונטערהעגן דאס וויב קען מיר. — מײַן וויב ווערט קראנק. — מיר
זויינען ברונו. — אונזער שלום. — מײַן איבערעגען זיך צו לערנען. — קליעיבט.
קינדערליך, רעדעלאָץ, דער פאלאָץ. — חזקלס דויז.

מײַן וויב האט מיר נעהבעטן, איך ואל אויר טון צוליב אוון דראונען
אין שטיפל. פרײַטאנָן צו נאכטס, באָס דראונען, האט מיר נעהבעטן דעם
פעטערס זוּן, ר' שמחה, קומען צו אים האלטן אַ ופוח מיט חסידים. איך
האָב אײַינגעשטיטט. עס זייןען געקומען דריי מנגנים חסידים, טיט ר' אַרעלען
בראָשׁ. ז'י האָפַן זיך צונגערכַּיט צום ופוח עטליכע טען. דאס צזיהען
מיך צו חסירות האט באַ זי, אויסער אלעלען, נעהאט אַ באָזונדרער באַ
דייטונג. ז'י האָפַן מיר נעהאלטן פֿאָר אַ קאָךְ-לעָפְּל, פֿאָר אַ אַינְגָּל
מייט עַגְּרַנְיָע, זאָס האט ליב קהלוועש אַרבעט אַן זאָס וואָלט געוויז
געמאָכֶט פֿאָר חסידים יענקַ יונגע-לייט, זאָס האָפַן היַיָּאָר חותונה נעהאט.
ז'י האָפַן אוֹר מורה נעהאט פֿאָר מיר. ז'י האָפַן געוואָסֶט, אוֹ ווּן איך
בליעָב מַהְנֵּר, זוּט זיך מיט מיר ערנְדרַּן אַין קַאְמַעְנִיעַ דִּי חסירות צוישן דער
יונגען, אוֹן דאס איַז ז'י גענְאנְגען אָום לעָפְּן.

דעם ופוח האָב איך נעהאט אַן האָב ז'י "פְּשָׁׁׁוֹת מְנַצָּחָה" געווען. אוֹוּ
אלע זיַעַר פֿראָגָעָס האָב איך באָלֶר גענטפֿערַט, אוֹן זאָס איך האָב ז'י
געפֿערענְט, האָפַן זיַעַר קײַן תִּירְזָחָנָה נעהָפְּן.

— רַעַר רַבִּי וּעַט דִּיר עַנְטַפְּעָן אַוְתָּה אַלְעָ רַיְעָן פֿרָאָגָעָס — האט מיר
ר' שמחה אַ זאג געטָאָן אַ פֿאָרְפֿעְסְּטָאָר.

ואָג איך:

— זאָס דְּזַרְעַף איך אַנְגַּעַמְעַן דאס חסירות אוֹן פֿרָעָן קשיות אוֹן
וואָן, זַעַר עַס זאָל מיר עַנְטַפְּעָן, בעַת דאס הארץ מײַנס צִיהָת נִישְׁתָּחַט
צַוְּ דֻּעַם. אַמְּעָר אַיז דְּאָךְ נְלִיכָּעָר, אוֹ איך האָלֶט זיך טִיטן אלְטָן זַעַן
אוֹן נִשְׁתָּחַט דְּאָרְפָּן פֿרָעָן.

— און וואס נייט עם דיר דאס פֿרְעָנוֹן? — ואנט ר' שטחה.
— אט פֿאַרְן צו אַ רְבִּין.

— איך ניב דיר פֿופֿצִין רובל אויף הוצאות, — מאכט ר' שטחה —
און פֿאַרְן צומְרָן זומְרָן רְבִּין, ר' אהרן. ער וועט דיר אויף אלען ענטפעגן.
און האט מיר געגעבן אַ קְיֻחַ-בְּפַת, אוֹ וְעַן אַיךְ וְעַל אִים וְאֶגְנָן, אוֹ
אַיךְ פֿאַרְן קְיֻנָּן קְאַרְלִין צומְרָן רְבִּין, נִיט ער מיר פֿופֿצִין רובל. דערמאיט האט
וַיֵּר גַּעֲנְדִּינְטְּ רְעֵר וּפּוֹחַ, אַונְן אַיךְ בְּין אַרְוִיס וְוַיְאַגְּנָעַרְ, אַונְן אַלְעַן האַפְּנָן
פֿאַרְן מִיר דְּרַךְ-אַרְצָן גַּהְאַטָּם. וַיְיַהְאָפְנָן מִיר גַּהְאַלְטָן פֿאַרְן וְעוֹהָר אַ
גַּרְאַטְעָנָם.

שְׁבַת הַאָב אַיךְ גַּרְאַטְעָנָט אַין שְׁטִיבָל, אַונְן אַגְּנָעַז וְאַיךְ אַין נִיעַם
בִּיתְהַמְּרָשׁ, וְאוֹ אַלְעַן גַּטְעַ יְוָנָגְעַלִילִיטְ דְּרוֹעָנוֹן. נַאֲכָן דְּאַוְעָנוֹן הַאָב אַיךְ
אַגְּנָעַז טַעַן גַּהְאַלְטָן רְעֵרָעַם וְעַן חִסְרוֹת, אַונְן אַלְעַן האַבְּן גַּעֲוָאָסָטְ פָּנוֹ
מִין נְצָחָן. אַין נִיעַם בִּיתְהַמְּרָשׁ פְּלָעָן אַגְּנָקָומָעַן אַלעַן מַעַר אַונְן מַעַר
יְוָנָגְעַלִילִיטְ, פְּאַרְאַינְטְּרַעְסִירְטָעַ מִיט מִין וּפּוֹחַ. אַיךְ הַאָב וְיַיְיַהְעָרְדָּ
גַּעֲגָעָן דִּי אַרְגָּוּמָעָן פָּנוֹם חִסְרוֹת אַונְן מִינְיָעַ טַעַנְוָתְ קָעָגָן. דְּרַעְנָאָךְ האַט
מִין מִיךְ פְּאַרְבְּעָטָן אַין אַלְטָן בִּיתְהַמְּרָשׁ. דְּאַרְטָן הַאָב אַיךְ אַוְיד אַלעַן
אַיְבָּעָגְעָנָעָן פָּנוֹ רְאַסְנָי, אַונְן אַיךְ מוֹיךְ מַוְרָה וּוַיְיַ, אוֹ אַינְן אַכְּשָׂרְפָּן
אַפְּאַר צְעַנְרְלִינְג יְאַר אַיְזָן קְאַמְעַנְיָץ נַאֲךְ רְעֵר מַעַשָּׂה קְיֻנָּן אַיְזָן חִסְרָה
ニִשְׁתְּ צְוָנָקָומָעַן אַונְן אַיְזָן פְּאַרְבְּלִיבָן אַפְּאַרְבְּעָנָטְ מַחְנְגְּרִישָׁ שְׁטָאָט
ער הוּם הַזָּהָה.

וְיַיְיַהְעָרְדָּ אַיךְ הַאָב שַׁוְּן גַּוְאנְטָם, הַאָב אַיךְ גַּהְאַטָּם אַטְמָה מִיט מִין וּפּוֹחַ. אַיךְ
הַאָב גַּעַמְיָינְטָם, אַוְ נַאֲכָרָעַם וְוַעַט דְּרַעְרָטָעָן בְּאַיִן בְּרִירָה שְׁלָום וְעוֹרָן
מִיט מִין מַחְנְגְּרוֹת אַונְן וְעוַט וְיךָ צְוָנְוָוְוִינְעָן. דָּאָס אַיְזָן אַפְּעָרְגָּן גַּעֲוָעָן נִשְׁתְּ
אַזְוֹי. דְּרַעְרָטָעָן הַאַט וְיךָ אַן מִיר גַּעֲנָמָעָן נּוֹקָם וּוַיְיַ, וְאַס אַיְזָן נַאֲגְנִישָׁתָם
גַּעַוְעָן אַיְזָן וְיַיְיַ כָּאַרְאַקְטָעָר, הַאַט מִיךְ שְׁטָעְנְרִיגְגָּ פְּאַרְוּאַרְפָּן מִיט שְׁטָעְרָדָ
וְעוֹרְטָעָר אַונְן נַאֲךְ גַּעֲנָמָעָן צַו הַיְלָף מִין וּוַיְיַ, וְאַס אַיְזָן שַׁוְּן נַאֲרָגָן
ニִשְׁתְּ יוֹשְׁרִינְג. אַס הַאַט עַס נַאֲגְנִישָׁת גַּעַרְטָם, וְאַס עַר קָאַן מִיר קָאַלְיָעָן
מַאֲכָן דָּאָס אַגְּנָעַז לְעַבְנָן מִיט מִין וּוַיְיַ, וְוַעֲלָכָעָן אַיךְ הַאָב הַאַלְטָן גַּהְאַטָּם.

אוֹ אַיךְ הַאָב דְּרַעְוָהָעָן, אוֹ עַס נִיְּתָן אַלעַן צַו עַרְגָּעָר, אוֹ דְּרַעְרָטָעָן
הַאַט וְיךָ צַוְּיַי וְיַיְיַ אַגְּנָעָלָעָנָטָם דְּרַעְרִיוֹתָצָוָה צַו מַאֲכָן אַלְעָכְבָּתָן
מִיר מִיט דְּרַעְמָן וּוַיְיַ, הַאָב אַיךְ בְּאַשְׁלָאָסָן אַזְוּקְטוּפְּאָרָן קְיֻנָּן וְאַלְאַזְוָיָן
לְעַרְגָּעָן. סִי וְיַיְיַ הַאָב אַיךְ רָאַךְ גַּעַוְאָלָט וְיַיְיַ אַרְבָּיָן וְאַלְאַזְוָיָן
וְעוַט מִיר נִשְׁתְּ מַיר גַּעַר נִשְׁתְּ פְּעַלְעָן אַונְן וְעוַט גַּעַמְעָן אַונְן עַק. דְּרַעְמָן אַמְּחָה גַּוְאנְטָם,
הַאַט וְיךָ מִיר נִשְׁתְּ גַּעַוְאָלָט אַזְוּקְטוּפְּאָרָן מִין אַכְּצָעַנְ-יִאָרִינְג שַׁיְיַ וּנְגַנְּבָלְ, מִיט
וְעַלְכָּעָר אַיךְ בְּין עַרְשָׁתְ גַּעַוְוָעָן צְוָאָמָעָן אַפְּאַר חְדָשִׁים —
נַאֲךְ פְּאַרְפָּאָלָן, לְעַבְנָן וְיַיְיַטָּעָר אַזְוָי אַיְזָן אַוְמְעַנְגָּלִיךְ.

פָּרָן הַאֲבָן אֵיךְ גַּעֲזָלֶת מִיטָּה אֵיכָסְפָּרָט. אֵיךְ בֵּין גַּעֲזָעֶן בָּא זַיְדָן גַּרְוָלִינְג אֹון נִישְׁתַּת גַּעֲזָלֶת אַזְוָעְקָלָאָן וַיְךְ צַוְּיָשָׂן מַעֲנָשָׂן אָהָן אֵיכָסְפָּרָט, וַיְאַסְמֵן אֵיךְ רַעֲמָאָלֶת נָאָר נִישְׁתַּת גַּוְיִינְג גַּעֲזָעֶן, רַעֲם עַרְשָׁתָן פָּאַסְפָּרָט נַטְמָעֶן אֶבְעָר נִישְׁתַּת אָהָן פָּאַטְעָרָם וַדְרָהָה. נָאָר אֵיךְ בֵּין דָּאָךְ עַפְעָס — אֵיךְ, אֵן אַגְּנוּעָה הַעֲנָעָר יְוָגְנָעְמָאָג, וַעֲטַ מִיר מַסְתָּהָא יְעָכְבָּ דָּרָע אַיסְבָּאַרְשָׁתְּשִׁיק אַרְוִיסְנָעָבָן אֵיכָסְפָּרָט, נִישְׁתַּת אַגְּפָרְעָנְגָרִינְג בָּאָם טָאָטָן. דָּרָע אַיסְבָּאַרְשָׁתְּשִׁיק הַאֲטָט מִיר טָאָקָע צָוְגָעָזָאנְט, אֶבְעָר הַיְנָטָן אַרְוֹם הַאֲטָט עַר גַּשְׁקִיט פְּרָעָנְג בָּאָם טָאָטָן. אֵיךְ הַאֲבָן שְׁוִין דָּרְעָנָאָךְ פָּאַרְשָׁתָאָגָעָן מִיְּן נַאֲרִישְׁקִיט, אֵיךְ בֵּין גַּעֲזָעֶן צָו גַּרְוִוִּס בָּאֵ זַיְדָן, אֵוֹ עַר וַעֲטַ גַּעֲזָעֶן אַגְּפָרְעָנְג בָּאָם טָאָטָן, אֵן דָּרָע טָאָטָע הַאֲטָט מִיר גַּלְיָיךְ טָאָקָע אֵיכָסְפָּרָט גַּעֲזָעֶן:

— חַזְקָלָן, צָו וַיְאַסְמֵתוּ אֵיכָסְפָּרָט?

— פָּרָן קִיְּן וַיְאַלְפָשָׂין... — הַאֲבָן אֵיךְ אַרְאָפְנָעָלָאָוט דִּי אָוִינְגָן. בָּא אִים הַאֲטָט, קַעַנְטִיג, גַּעֲפָלָאָצָט דִּי נַעֲרוֹלָד אֹון פָּאָר מִיְּן וַיְיָ בָּאֵין דִּי אָוִינְגָן הַאֲטָט עַר מִיר אַרְאָפְנָעָלָאָוט צָוֹי הַיְיָע פְּעַטְשׁ. — אֵא פָּאָר חַרְשִׁים נָאָר דָּרָע חַתּוֹנָה — הַאֲטָט עַר וַיְיָ עַשְׁרִיעָן — וַיְלַסְטָוּ שְׁוִין אַזְוָעְקוֹאָרָפָן דָּאָס וַיְיָבָ! אֵפְרוֹשׁ וַיְלַסְטָוּ וַעֲרָן? אֵן דָּרָע מִינְגָט אֵוֹ עַר אַפְּשָׁר גַּעֲזָעֶן נִישְׁתַּת אַזְוִי אַוְפְּרִיכִיטִינְג אֹון נִיכְעָר פָּוּן אַלְעָן מַסְתָּהָא הַאֲטָט עַר גַּעֲזָלֶת אַזְוָעָהָעָן מִיְּן וַיְיָבָ קַעְגָּן מִיר. אֵן עַר הַאֲטָט שְׁוִין גַּעֲרָעָת אֹון גַּעֲרָעָת:

— סְטִיְּיִשְׁ, אֵזְיָבָ אֵיתָה וַיְלַסְטָוּ אַזְוָעְקוֹאָרָפָן? וַיְאַוְיָ אֵיךְ דָּאָס גַּעֲהָעָרָת גַּעֲזָעֶן? דָּאָס אֵוֹי דָּאָךְ אֵיךְ רַצְחָה! אֹון בְּכָלְלָה, וַיְאַסְמֵן פָּאָר אֵלָעַכְתָּ הַאֲסָטָוּ צָוֹתָן אַזְוִי גַּרְוִוִּס וְאֵרָה, נִישְׁתַּת פְּרָעָנְדִינְג בָּאָם טָאָטָן? מְלָא, וְאֵלָ שְׁוִין זַיְן בָּאָם טָאָטָן נִישְׁתַּת, אֶבְעָר בָּאֵזְיָבָ? .. בִּסְטָמָת דָּאָךְ אֵא פְּרוֹמָעָר, וְאַגְּסָטוּ, דָּוּ וַיְוִיסְטָמָת דָּאָה, אֵוֹ עַס שְׁטִיְּתָמָת אֹון דָּרָע תָּוֹהָה: שְׁנָה אַחַת יְהִיָּה בְּכִיחָוָה, אֲפִילָו אֵין צִיְּתָמָת פָּוּן מַלְחָמָה! וַיְלַסְטָוּ אַזְוָעְקוֹאָרָפָן דָּאָס וַיְיָבָ צְלִיבָ לְעַרְגָּעָן? נָאָר נִיְּן, דָּאָס אֵוֹ נִשְׁתַּת צְלִיבָ לְעַרְגָּעָן, וְאַזְרָם לְעַרְגָּעָן קָאַנְסָטוּ אֹין רֻעָהִים אֹוֵר. קַיְיָגָר וַעֲטַ דָּרָע נִשְׁתַּת שְׁטָעָרָן. דָּאָס מוֹ וַיְיָן עַפְעָס אֹן אַנְדָרָע וְאֵרָה. אַפְּשָׁר הַאֲסָטָוּ פִּינְטָמָת דָּאָס וַיְיָבָ? — פְּרָעָנְטָמָת עַר מִיטָּה אֵא רַיְפָלָאָמָטָאָטָן שְׁמַיְיכָלָ, אֹון מִיר פָּאָלָט אֵין דָּאָס בְּלוּט. אֹזָא שְׁיָן וַיְיָבָלָ, אֵיךְ הַאֲבָן זַי אַזְוִי לִיבָּ, וַיְאַסְמֵן אֵיךְ וַיְאַלְלָתָ דָּאָס נַאֲנַצְעָע לְעַפְעַן אַפְּגָנְעָנְבָן פָּאָר אֵיר — שִׁטָּה עַר מִיר נָאָר וְאַלְעָן אַוְיָתָ דִּי וַעֲוָנָרָן... אֹון דָּרָע טָאָטָע הַאֲטָט אַלְעָן גַּעֲרָעָת אֵיךְ הַאֲבָן אֵין דִּי אָוִינְגָן, פָּרָי זַי צָו הַעֲצָנָן קָאָן מִיר. אַזְוִי הַאֲטָט עַר מִיר עַטְלִיכָּע שְׁעָה נַאֲכָנָאָנָר גַּעֲנָמוּן דָּאָס לְעַפְעַן, נַעֲמָאָכָט מְרַקְפָּאָר דָּרָע עַרְגָּסָטָן מַעֲנָשָׂן אֹין דָּרָע וַעֲלָתָמָת. וְאַרְוָם, אֹזָא מַעַן קָאָן וּוּלְעָן אַזְוָעְקוֹאָרָפָן אֵזְיָבָ אֵיכָלָר נָאָר דָּרָע חַתּוֹנָה, אֵיךְ אֵ

סימן, או מען אוו נאר קיין מענש נישט, אוון ער ווים נישט, או מען רופט מיך אן דערפֿאָר.

מיין זוויב האט זיך געוועניליך פונגענדערגעוויזנט, אוון דער טאטע, כאטש ער האט זיך ליב געהאט, זיך דאס לעבען, אוון האט אַוְרַצִּי נישט געהאנט צוקון, זיך זוינט, האט דאָך נישט געשאנגעזעט אַירע טערען אוון האט פסדר אונטערגענעלענט פיעער. נאר צו זיך האט זיך אַוְיִ צעווינט, אוון זיך שיער נישט געהאנט עפֿאָלן אין חלשות אוון האט באַקְאָטָען אַז וויטיגן אין קאָפּ, אוון דאס פנים האט אַיר אַגְּנָהָוּבָן צו ברענען, — האט זיך דער טאטע דערשראָקן אוון היפֿך געשיקט נאָך יאַשְׁקָעַ רעם רופא. דער "ראָקְטָאָר" אַז אַבער נישט געווען אַין דערהאים, אוון עס האט זיך געטן. דיז גאנצע פָּאמְּלִיעַ אַז זיך צוֹנוֹפּֿנְּגְּנְּעָלָאָפּוֹן, אוון מען האט זיך אַרְיְינְגְּנְּעָלָעָנָט אַין בעט אַריַין, אוון אַיר בין געווארן בלְאָם, זיך דער טויט. אַיצְטַה האָבָּאָבָּא אַיר דִּיטְלִיךְ אַיְינְגְּנְּעָוָהָן, זיך וויתַה דער טאטע האט געהאָסְטָה אוון זיך גרוּזָאָסְטָה ער האט זיך באַצְוָן צו מיר.

או מען האט געהאנט גנְבָּעָנָעָן יְצָחָקְ-בָּעָרָן, וועלכער האט געהאט אַצְוָנְעָמְאָכָּטָן שלְיסָל צו דער קָאָסָעָן אוון האט, זיך ווים זיך לאָנגָן, באַגְּנָבָעָט אַט דיז קָאָסָעָן, אַז דער טאטע געווען אַזְוִי קָאָלְטְּבָּלוּטִים, אַזְוִי רֹוחָגָן, אוון ער האט נישט גערערטט קְיַיְן מִינְרָעָסְטָה שְׁלָעָכָט וְאָרָט קָעָן דעם גְּנָבָן, נאר קָאָלְטְּבָּלוּטִים, גְּלִיכְיְנְגְּלִיטְּגָן גְּנוֹאָגָט:

— ואָנָט מיר כָּאָטָש, ר' יְצָחָקְ-בָּעָרָן, זיך לאָנגָן האט אַיר שְׂזִין דעם נאָך-שְׁלִיסָל, אוון צי האט אַיר מיך באַגְּנָבָעָט מיט רֶחֶמְנוֹת.

דערנְאָך האט ער זיך מיט אַים אוּפָּן בעסְטָן אוּפָּן אַפְּגָנְעָרָעָנָט, אוון צי יְצָחָקְ-בָּעָרָן האט געוועט, אוון ער ווועט אַיזְטָם בְּלִיהְבָּן אַהֲן בְּרוּסָט אוון ווועט נישט האָבָּן מיט זאָס צו פָּאָרָן אַחֲיָים קְיַיְן בְּרוּסָק, האט אַים דער טאטע געווען אַהונְדָּרָעָר אוון צוֹנוֹוָאָגָּשָׁן אַים גְּלִיק אוון הַצְּלָחָה אָ. אַזְוִי. מיט אַזְוִי פְּרִיְּנְטִילִיכְן טָאָן, פּוֹנְקָט זיך יְעַנְּרָזְאָלָט געווען אַץְרִיק אוון נישט קְיַיְן גְּנָבָן.

אַבער אַין דעם טאטנס באַזְוָהָנָג צו מיר האָבָּאָבָּא אַיר אַיצְטַה דאס ערשות מְאָל דִּיטְלִיךְ געווען קָאָלְטָעָר רֶצְחָה אוון נְקָמָה. יְעַרְנְפָּאָלִים, בין אַיר דאָך עפָּס נישט געווען קְיַיְן נְאָס-איְנְגָּל, אַיר האָבָּאָבָּא דאָך געהאט אַז שְׁם אוון שְׁטָאָט, לִיְתַּה האָבָּן מיר דאָך אַפְּגָנְעָנָבָן פְּכָרָה, טָאָ פְּאָרוֹזָאָס באַגְּנָיָט ער זיך מיט מיר אַזְוִי אַכְּרוּזְוִינְגָּן? מִמְּשָׁעָר ווֵיל מיך אַוְעָקְקוּלְעָן!

נאר אוו אַיר האָבָּאָבָּא זיך גענומען אַיְנְטְּרָאָכָּטָן, וְאָבָּא אַיר אַיְרָאָס מלמר זכות געווען. ערשותנְסָ, האָבָּא אַיר אַיְנְגָּוָהָן, אוון פָּוֹן אַ מהנְגָר אַ חְסִיד קְאָזָן מען ווּרְעָן, אַבער צוֹרִיךְ בשׂום אוּפָּן נישט. אַ מהנְגָר אַז סְפָּם אַ פרומְטָר אַיר, אַבער אַ חְסִיד מִינְטָה, אוון דער הַימָּל אַונְט אַונְט אוון דער גְּנָבָן

ערן איז נאָר פֿאַר אִים, אָונְ אַוּפְּ וּוֹיפֵל וּיְ אַוְ טַיְעַר דָּאַס חַסְרוֹת, אַוּפְּ אַזְוֵי פֿיל פֿאַרְהָאָסֶן וּיְ דָאַס מְחַנְגָּרוֹת. קוּקָט מַעַן שׁוֹין נִישְׁתָּאָוֹפְּ אָן אַיְינְגָן קִינְדָּר, אָונְ עַס שׁוֹין נַאֲרָק קִינְזָן קִינְדָּר נִישְׁתָּ, וּעַן עַס נִיטָּוּ יְךָ אַיְבָּעָר צָו רַעַם פֿאַרְהָאָסֶן מְחַנְגָּרוֹת. אָונְ אַזְוֵי וּיְ אַירְ בִּין נַאֲרָק גַּעוֹעַן דָּרָר בְּכוֹר אָונְ אַונְטָעָר מִיר זַיְנָעָן גַּעוֹעַן נַאֲרָק פֿיר אַיְנְגָלָאָר, הָאָט דָּרָר טַاطָּע פְּשָׁוֹת מְוֹרָא גַּעהָאָט, אָזְוֵ אַיר וְאַל אִים נִישְׁתָּ קַאֲלָעָתָשָׂן דִּי בְּרִירְעַרְלָאָךְ מִינְגָּעָ מִיטָּ מְחַנְגָּרוֹת. אָונְ עַר אַזְוֵן גַּעוֹעַן גַּעֲרָעָכְטָן, וְאַרְוּם אַזְוֵי אַיְוּ דָאַס טַאֲקָעָ גַּעהָעָן.

טינען ברווער ווינען אלע מהנרגים.
 און צו מײַן אומנגליך, ווי געואנט, אוין דאס וויב מיינס געווען אַ גרויסע
 חסידיעצעקע און דער טاطע האט דורך איר געשטרויטס מיט מיר. ואָלט
 ווי געווען נישט קריי שינען, ואָלט ער פאָרביכן מיט דיאַ ליפֿן און זאלט וויז
 אַינגעאנצֵן פֿון מיר מײַש געווען. אַבעער דער טاطע האט פֿאָרטשׂאנען,
 אַז ווי אוין מיר אָומגעהייר געפֿעלן און אוֹז ווי אוֹין דעם פרט אַ קראָפט
 פֿאָר אִים קענען מיר.

טיין וועלן איזעקפאָר, ווירער, האָט רעם טאטן אַפְּגַּנְּשֶׁרְאָקְּן. אֹוֹי האָט
ער נאָך געהָט אַ שְׂטִיקָל האַפְּגַּנְּגָג מיט דער הוילָפְּ פָּונְ מֵיְן שִׁין וְיִבְּלָל
אָמְקָעָרָן מִיד צָו חֲסִירָה. וּלְעָל אַיך אַזְּעַקְּפָּאָר, אַיז דָּאָך שְׁוִין אַלְעָן
פָּאָרְפָּאָל.

נאר ווי אעל מאל אין אווניג פאלן צוישן אַ טאָטן מיט אַ קינֶר, האָט
ער, דער טאטע, נָאָרְנִישֶׁת גַּעוֹאוֹנוּן אַונְהָט בְּלוּזָוּ מִיר קָאַלְיָע גַּעֲמָכֶט
ראָס בְּלוּט אַונְהָט דְּאָס לְעֵפָן. אַונְהָט אַנְשְׁטָאָט דְּרָעָם, וְאָס אַיךְ זָאָל וּזְרָעָן וּיכְעָר,
בֵּין אַיךְ נָאָר מַעַר פָּאָרָה אַרטְּעוּעָט גַּעוֹאוֹרָן.

און רער קלונגער טאטע מיינער האט נישט פארשטאנגען, און אוויו דער טאג, וווען איך האב געוואָלט געמען אַ פֿאָסְפֿאָרט, אויז געווען פֿוֹן ער ווועט נישט אַזּוּקְעָנְגְּבָּן זִיְּן חִסְּרוֹת פֿאָר כֵּל הַוָּן רַעֲלָמָא, אוויו ווועל איך נישט אַזּוּקְעָנְגְּבָּן מִיְּן מַחְנְגְּרוֹת פֿאָר אַלְּצִין דָּרָעָר ווועלט. פֿעלְשָׁן, אַפְּנָאָרָן, ליינְגָן, פֿאָרְמָאָסְקְּרָין זֶוּן, זַוִּי אַנְדָּרְעָרְטוֹן, האָב אַיך נישט גַּעֲקָאנְט. דָּאָס אַיז נישט אַיז מִיְּן נַאֲטוֹר. טַוּן רַאֲךְ אַנְדָּרְעָר אָזְוִי, נַיְעַן רַאֲךְ אַנְדָּרְעָר חִסְּרוֹת לְאַגְּגָן גַּעֲקָלוּרִיט, פֿאָרָן צּוֹם רַבְּבִּין, טְרָאָנָן שְׂתְּרִיְמְלָאָר — אַלְּצִין צוֹלִיב אַזְוִיב, צוֹלִיב אַטְאָטָן, צוֹלִיב אַשְׁוּעָר, אַפְּרִינְצִיפְּאָל — אַונְ אַין האָרָצָן אַיז מַעַן דָּרָעַ היְפּוֹךְ: מַעַן רַוְיכָעַרְט אַסְיָּאָר אָום שְׁבַּת, מַעַן טּוֹט אַפְּכָל הַפְּסָלָנוֹת, אַבְּיַיְנָר וְאַל נִישְׁט וְעוֹהָן. אַיך האָב עַס אַבְּעָר נִישְׁט גַּעֲקָאנְט.

מיינע סאמע ביטурсטער טאג איזן מיין לעבן. מיין זויב אויג געווען קראאנק עטליכע טאג. דער טאטטע האט זיך געלענט איזן דער ליינגן אונ איזן דער ברײיט צו מאכַן זיך געווענט. זיך געלעגען איזן בעט אויג האט נאר געהוינט.

עפעם צונעהלפן, און איך — נישט!
האָט זיך רײַ נאנצע פֿאמְיליעַ נעבן אויר געדרייט, יעדערער האָט אויר מיט
טראַיסלט. אַבער דער טָאטָע האָט מִיר צו אויר נישט צונעלאָז, און אָווּ
וועלאָן פֿאָר אַיר דַּי וועלט. אויר קראָנקהַיַּת האָט מִיךְ לְחַלּוֹתִין צַעַ-
אַינְגַּלוּן פֿאָר אַיר הַאָט וְיֵירַבְּעַת. עַמְּמִיט מִיר הַאָט זֶה נְעוֹזָלְט

דרנהאָר, אָז וַיַּעֲזֹב נְעוֹזָרֶן, אֵין וַיִּשְׁוֹן וַיַּכְבֹּר גַּעֲזָרֶן צָוְמִיר. וַיַּהַעֲטֵן וַיַּיְצֹא אֹוִס, אוֹפֵף מִיר רְחַמּוֹת גַּעֲזָרֶן. צָוְפֵל הַעַטְמִיר
שְׁוֹין דָּרֵר טָאַטְעַ פָּרְגָּעַבָּן. עַס הַעַטְמִיר, קַעַנְטִיגָּן, בָּאנְגָּן גַּעַטְאָן מַיְזִין
חוֹאָגְלָעָנִישׁ, בָּעה אַיךְ הַעַטְמִיר עַרְשַׁת הַתְּהוֹנָה גַּעַחָט אָונֵן הַעַטְמִיר קַיְיָן הַנְּהָאָה
גַּישַׁת פָּזִים יְזִין לְעַפְן.

mir ha'eben zor ai'verengevuton... or ha'eben or nevun zo farshayin, zo derer tateu ha'at nisht kiyun reutet zo rofem mir azoi. ur kan mid farshet far er chsider nisht macken, be'u miyin ha'arz l'ngut nisht derufey. alia, dzaraf ur zo mir kiyun prutunyim nisht ha'eben on nisht b'aniyon v'ik mit mir avof aza v'riyamto ofon.

— עיר באליירונט מיר פאר דיר אין די אוניגן, ער מיינט, אויך וועל
בפא וויך אראפאפאלן, אויך וועל זיך פילן נידערשלאנן — האָפַא אויך מיט
אייר אינגענטענעט. — נײַן, מיין ליב ווייבעלע, אלּען קאָן אויך טוֹן, אַבער
גלוֹיבֵן איין דעם, איין זוֹאָס מיר גַּלוֹיפְּט זיך נוֹישׁ, קאָן אויך נוֹישׁ.
— אַני גוֹוּמוֹשֶׁר מְכֻחָה בְּרִיחָה וְאַמְּכִיר וּלְאוּמָנָה בְּרוּן וְאַלְאָנוּ

האָבָא אִיךְ אַיר גַּעֲזָנֶט — אָן דֵּיק אַיבְּעַלְאֹזֶן, ווֹיסְטוּ רָאָה, אָוּ נְפִשִּׁי קְשָׁרוֹת בְּנֶשֶׁר, מִין נְשָׁמָה אַיִן צָנוּבָנֶן צַוְּדִין נְשָׁמָה אָן טָקָע דָּרְעִיבָּר אָבָא אִיךְ גַּעֲזָנֶט אַזְּעוּקְפָּאָרֶן. אִיךְ וּוֹילֶן, אָוּ דֵּיר זָאָל. זַיְן גַּט פָּאָר מִיר, אָוּ דַּוְּזַוְּלָסְטָן, חַלְילָה, נִישְׁתַּחֲוֵן לִידְעָן בָּאָ מִיר קִיְּזָן מַאנְגָּל. קִיְּזָן סְקָן גַּעֲלָת הַאָפָּן מִיר נִישְׁתַּחֲוֵן, קִיְּזָן נִיעַ גַּעֲשָׁפְּטָן זַיְן גַּעֲשָׁפְּטָן אַוְיכְּ נִישְׁתַּחֲוֵן אָן מִיט אָוּאָן קָלְלִינְיָם קָאָפְּטִיאָל, וּוּ מִיר הַאָפָּן, קָאנְגָּעָן מִיר נִאָרְנִישְׁתַּחֲוֵן הַאָפָּן, אָוּ מִיר אָוּאָלֶן וּזְרַבְּלָאָן צַוְּשָׁלָאָן צַוְּעָפָעָן אַיר פְּרָנָה. אִיךְ קָאנְזָרָאָר זַיְר נִישְׁתַּחֲוֵן גַּעֲמָעָן צַוְּעָפָעָן אַקְלִינְיָן זַאָר אָן מַאְכָן אַיר פְּרָנָה, וּוּ אַלְעָאָקְמָעְנִיצָעָר טָוּעָן. אַיְזָן הַאָפָּנָנוּגָן אַיְזָן יָאָרָאָר מִיר, אָוּ אִיךְ וּאָל וּזְהָרָן אַרְבָּעָן. אָוּנָה אַרְבָּהָה, מִין וּוּיְבָלָעָן, רָעָם פָּעָטָעָר אָנוּנָעָרָן, רָעָם רָבָּ, וּזְעָט עַר דִּיר אַוְיכְּ אָנָּגָן, אָוּ פָאָר מִיר אַיְזָן נָאָר אַיְזָן גַּטְעָר וּוּגָן פָּאָרָאָן — וּוּרְעָן אַרְבָּה. דָּאָס הַאָבָא אִיךְ צַוְּפָאָרָןְקָעָן רָעָם טָאָטָן, וּזְאָס עַר הַאָבָא מִיךְ נִישְׁתַּחֲוֵן גַּעֲשִׁיקָט קִיְּזָן וּוּלְאָלָשָׁן נָאָר סְמַט דָּרְרִי יָאָרָאָר. אִיךְ וּזְאָלָט שְׂוִין אַצְּטָט גַּעֲהָלָטָן בָּאָרְזָעָן אַרְבָּה. אַכְבָּעָר אִיךְ הַאָבָא נָאָר מִין הַאָפָּנָנוּגָן נִישְׁתַּחֲוֵן פָּאָרְלִיוֹן; אִיךְ בֵּין אַצְּטָט אַלְטָסְטָן אַכְבָּעָן יָאָר. מִיר הַאָבָא נָאָר קַעַסְטָן אַנְגָּעָן דָּרְרִי יָאָר, אָוּ עַס רָאָרָת נָאָר נִישְׁתַּחֲוֵן אַוְיסְמָאָן, טָאָמָעָר. וּזְעָלָן מִיר זַיְר

עשויין אויף א געוויסער צייט. באם טاطן וועט דיר נאָרנישט פעלן,
אלע האָבן דיך ליב. נישקשו, אין אַיְךְ פֵּיר, פִּינְפִּינְ אַמְּהָעֵסְטָן, וועל
אַיְךְ מיט נאָטָס הַילְּפָט גַּעֲוִוִּים האָבן סְמִיכָה אויף רבנות, אָונְ דַּו וּעַט זַיִן
אַ שִׁינְעָן רְבִּיצָן.

קורץ, מיין פְּלוֹנוֹיחָתָע, וואָס אַיְזְנֶנְטְּלִיךְ גַּעֲוָעָן פָּוּן נָאָטוֹר אַ פְּרָאָקְטִישׁ
וּוַיְבֵל אָן האָט מַעַר פָּוּן אַלְּצָעַג גַּעֲוָאָלָט פְּרָנָהָה, אַיְזְנִיפִּים גַּעֲוָאָן אָונְ
הַאָט מַר גַּעֲגָבָן פָּאַלְּקָאָט גַּעֲרָעָכְט. זֶה האָט מַר גַּעֲזָאנְט, אוֹ זֶה האָט אויף
קִין הַאָרְנִישָׁט גַּעֲצְזִיפְּלָט אַיְן מיין טְרִיהִיָּת אָונְ מיין אַיבְּעָרְגָּעָנְעָבָנְקִיט.
אָונְ דַּרְעָר טָاطָע, זֶה עַס טְרָעָפְּט שְׁטָעָנְגִּיגָּה, אַז עַר האָט פָּאַרְשְׁתָּאָנְעָן,
אוֹ בָּאָ אָונְ אַיְזְנָאָרָן אַ פָּאַלְּקָאָמָעָנָעָר שְׁלָוָם, האָט אַוְפְּנָעָהָעָרט האָבן
מִטְמַר צַו טֻוּן.

מיין גַּעֲרָאָנָק — צַו לְעָרְנָעָן גַּמְרָא אָונְ פּוֹסְקִים, בֵּין אַיְךְ וּוְעַל קְרִינְגָּן
סְמִיכָה אויף רבנות, האָב אַיְךְ נִישְׁתָּאַזְעָנְעָוָאָרְפָּן. אַיְךְ האָב אַגְּנָעָהָוִיְּפָן
צַו לְעָרְנָעָן אַיְן נִיעָס בִּיתְהָמְדָרָשׁ מִטְמַר אַזְעָנְעָוָאָרְפָּן. אַיְךְ האָב אַזְעָבָט
אָזְוּוּ: נַאֲרָ מַעַרְבָּ, רָאָס הַיִּסְטָן, פָּוּן אַנְהָוִיָּבָא אָוָונָט, האָב אַיְךְ גַּעֲלָעָרָנְט
בֵּין אַכְּטָ אַזְיָּגָעָר, נַאֲכָרָעָם האָב אַיְיךְ זַיְדָ גַּעֲלָעָנְטָשְׁלָאָפָּן גַּעֲבָן אַוְוָוָן מִטְמַר
אָן אַלְּטָן טְלִיחָ צִידְקָאָפָּן, בְּעַטְנְדָרִין פְּרִיהָעָרָדָיָוָנְדָלִיטָיָה, אָזְוּ וּוּעָן
וּוְעָלָן נִיְּזָן אַהֲיָם אַרְוּם צָעָן, עַלְּפָ אַזְיָּגָעָר, וְאַלְּזָן זַיְדָ אַזְיָּוָעָקָעָן. אָונְ וּוּעָן
אַלְּעָלָן וּוְיָנָן אַזְעָקָנְעָנְגָּנְגָּנְעָן, בֵּין אַיְךְ אַיְנָנָעָר גַּעֲלְבִּיבָּן אָונְ גַּעֲנוֹמָעָן לְעָרְנָעָן.
אַיְךְ פְּלָעָן מַר שְׂטָיְין בָּאָמָּן בְּעַלְּעָמָּר אָונְ פְּלָעָן לְעָרְנָעָן בֵּין גַּמְרִיסָּן טָאגָן
אַרְיִין. אָזְוּ אַיְךְ פְּלָעָן אַזְיָּהָוִיָּהָן דָּעָם קָאָפָּן פָּוּן דַּרְעָר גַּמְרָא, פְּלָעָן אַיְךְ
רַעֲרָהָעָרָן, זֶה דַּרְעָר בְּעַלְּתְּפִילָה וְאַגְּטָן שְׂוִין דַּיְּבָרָכוֹת פָּוּן דָּאָזְוָעָן, אָונְ
עַס אַיְזָאָג. אַזְוּיְיָהָאָב אַיְךְ גַּעֲלָעָרָנְט דָּעָם גַּנְגָּנְצָן וּוְינְטָעָר.

גַּעֲשָׁלָאָפָּן בֵּין אַיְךְ אַיְן בִּיתְהָמְדָרָשׁ אַזְעָרְיָהָעָה אַיְן טָאגָן, נִשְׁתָּאַזְעָנְעָמָן
אָונְ דַּיְּאַבְּעָרָגָעָן צִיטָן גַּעֲלָעָרָנְט. נַאֲרָ פְּרִיאְטָאָגָן צַו נַאֲכָטָם פְּלָעָן אַיְיךְ שְׁלָאָפָּן
אַיְן רַעֲרָהָיִם, זֶה דַּרְעָר דַּיְּרָן אַיְזָוָן פָּוּן אַזְלִמְרִיחָכָם.

אַיְךְ האָב אַכְּבָעָר מַוְרָא גַּעֲהָאָט צַו זַיִן אַיְזָנְעָר אַלְּיָזָן אַיְזָאָז גַּרְוִיסָּן בִּיחָד
הַמְּרָרָשׁ. אַיְךְ האָב דְּעַמְּאָלָט גַּעֲגְּלִוְּבָט אַיְן שְׁרִים אָונְ מוֹקִים אָונְ דְּעַמְּאָלָט
אַיְזָאָז גַּעֲוָעָן בָּאָ אַונְזָאָז שְׁטָאָט אַזְעָנְגָּנְעָן אַרְעָנְגָּן, רַאֲשָׁעָלָעָהָאָט זֶה
גַּעֲהָיִים. אַיְרָ שְׁגָעָן אַיְזָעָן, וְאָס זֶה האָט דְּרוּעוּהָן, אַז אַזְעָנְסְּבָּיל הַאָט עַרְגָּעָץ גַּעֲפָנְט
דַּיְּנָסָן, אָונְ אַזְוּ זֶה האָט דְּרוּעוּהָן, אַז אַזְעָנְסְּבָּיל הַאָט עַרְגָּעָץ גַּעֲפָנְט
אַז טְוָר אָונְ אַרְוִיסָּן אויף אַז וּוְיִלְּעָ אַז דְּרוּיסָן, פְּלָעָנְט זֶה אַיְן דְּרָעְנִיךְ אַרְיִינְ-
לָאָפָּן זַיְדָ דַּרְעָר טְוָר גַּלְּיָקָן צַו יְעָנְעָם אָונְ בָּעַט אַרְיִין, גַּעֲוִינְגָּלָקָן, פְּלָעָנְט
וּוְרָעָן אַז גַּעֲוָאָלָר טִיט אַז טְוָלָ, בֵּין מַעַן האָט זֶה קִים אַרְוִיסְגָּעָיִונָט. אָונְ
דָּעָם אַיְזָאָגָעָן אַיְרָ שְׁמָנוֹתָה. אָונְ אַיְךְ האָב מַוְרָא גַּעֲהָאָט, אַז רַאֲשָׁעָלָעָהָאָט
אַל אַפְּט נִשְׁתָּאַזְעָנְגָּוָמָעָן צַו מַר אַיְן בִּיתְהָמְדָרָשׁ. אַיְךְ האָב גַּלְּאָט

מורא געהאט פאר שרים. האב איר געטאן און גענידן LICHT אין אלע היינגלייכטער, וואס ויינען געווען אין ביתהמזרט. אקט גורייסע היינגד לוייכטער, גערײַנְק איך, מיט אקט, צען און צוועלעך רערן, אויפֿ אַרײַנְד צווטעלן ליכט שבח און יומְטָב. אווי פֿלעַג איך פֿאָרְבַּּעֲנָען צוֹיִ פֿונְט ליכט אַ נאָקט, און קִינְעַר הָאָט נִישְׁתְּ גַּעֲזָאנְט צוֹ רֵיְצָן מִיר אַ זָּאָרט. אַלְעַ בְּעַלְיבְּטִים פֿוֹן ביתהמזרט, ווי אַידֶן בְּכָל, ויינען געווען זעהַר צופְּרִין פֿוֹן מִין לעֲגַעַן אַינְגַּעַר אַלְיאַן. אַ נַּאנְצַּעַ נָאָקט מִיט דָּרָר נְמָרָא — אַ קְלַיְנִיגְקִיט!

אוֹן פָּאַר אֵין נָאָגֶן הַאָבָּ אִיר וְאַס אָ טָאָג וּוַיְמַטְעָר אֲנַגְהַוּבִּין וּוָרָן
פְּרִימְעָר אוֹן פְּרִימְעָר אֵין אָ קְוּרְעָר צַיִיט בֵּין אִיךְ גַּעַזְאָרָן אָזְוִי פְּרוּם,
אוֹ אָ גַּאנְצָע וְאַךְ הַאָבָּ אִיךְ נִשְׁתַּחַת גַּעַנְעָסָן קִין פְּלִישָׁ, בְּכָל גַּאֲרִינְשָׁטָן, אָוִיסְמָעָר
שְׂוֹאָרֶץ בְּרוּוִיט מִיטָּגְעָכְטָמָ, אַהֲן פּוֹטָעָר, אוֹן דֻּרְבְּפִי הַאָבָּ
אִיךְ אֲנַגְהַוּבִּין צֹו לְיַעַנְעָן אַלְעָ מְסֻדְרָפְרִים. מִיר אִוי וְעוֹהָר גַּעַוּעָן גַּעַפְעָלָן
רָעָר יִסְׂרָאֵלְ-שְׁוּרָשְׁ-הַעֲבוֹרָה אָן בָּאָם דְּרוֹוֹנָעָן הַאָבָּ אִיךְ מִיר גַּעַפְרִיטָן, וְיִ
עַר הַאָטָן גַּעַיְיכָן: אֵין אַנְדְּרָע עַרְטָע פָּן דְּרוֹוֹנָעָן הַאָבָּ אִיךְ גַּעַוִיְינָטָן.
אוֹן אֵין אַנְדְּרָע עַרְטָע הַאָבָּ אִיךְ וִיךְ גַּעַפְרִיטָן.

און האב שווין געהאלטן, ווי רבַּי זאנט: אל יהויק אדים און ירו למטה מבנטו, א מענש דראף נישט האלטן רי האנט נירערינגער פון גארטל. איך גערײַנְק, איז איך פֿלעָג נײַן אהַיִם אונ் צָוְרָק, פֿלעָג איך קוֹזֶן אוּפַּרְיָה אַלְעָג מענשן אַיִן גָּאַס מִיט עַפְּעָס אַרְחָמָנוֹת. וּזְאָס וּזְיִיסָּן וּיְ? אַוְן וּזְאָס לעַרְנָעָן וּיְ? אַוְן אַוְן אַיך פֿלעָג אַיְקָה גַּעֲבָן אוּפְּנָה הַיִּמְלָל, וְאוֹו עַס פֿלעָג לַיְכָטָן אַזְוֵי פִּיל שְׁטָעָרְנְלָאָךְ, פֿלעָגט מְרָד אַגְּנָעָמָעָן אַשְׁרָעָק פְּאָר דָּעָם גַּרְוִיסָּן גַּאטָם, אַזְנָע דָּרָעָרְפּוֹשָׂה, דָּרָעָרְפּאַשְׁאָנְקִיךְ, הַאַט גַּעַהְאַלְטָן אַלְעָג טָאנָג אַיְן רִידְן:

— קלוייפט, קינדרערלאָר, רענֶרלאָר . . .

או א מענש געפינט אויף דער נאָס רענְרלאָר, וועט ער זיך געוועס נישט פַּאֲרִגְנִינֶן אַוְיסְצּוּרִירְן מֵיט אַ מענְשָׁן אַ וְאֲרָט, אַרְדָּר עַפְעַם מַפְסִיק וַיְזַי אַין מַיטָּן. ער וועט אלֿעָן קְלִיּוֹבָן רַיְעַנְרָלָאָר.

— קלוייפט, קינדערלאָר, רענְרַלְאָר ...

מייט ריי מצוחות, זוזס אַ מעונש טומט, בוייט ער דָּאָרט, אויף יונגער ווּעלט, אַ פָּאָלָאַץ. טאָר מען נישט מפֿסִיק זוּין אויף איין סעקונדרע, זוזאָרום מען קאָזֶן נאָה, חילילָה, איין אַט רעדער סעקונדרע, זוזס מען לעונט נישט, אַזְוּקַשְׁתָּאָרְבָּן, זועט אַיד אויף יונגער זעלט פָּעָלָן אַ גַּאנְקִיךְ, אַפְּרָעָר גַּעֲוִיסָס, צֵי אַ פְּעַנְסְטָאָר. רַעֲרָפְּטָאָר דָּאָרְפָּטָעָן אַהֲן אַזְוּפְּהָעָר. בוייען אָון בוייען בְּיוֹ דָּעַם לעַצְּטָן אַטְּעָם, בְּיוֹ דָּעַם לעַצְּטָן שׂוּזִים.

האָב אַיך אִים גַעפְאַלְגֵט אָונ גַעפְיִיט דַעַם פָאַלְאַץ אָונ זַיך נִישְט פָאַרְגְּוֹנְגָעַן
צַו רִירַן מִיט עַמְצָן אַ וְאָרֶט, אָונ אַיך הָאָב גַעֲקְלִיבָן רַעֲנָלָאָך, גַעֲטָאָן
וְיַדְעַר יִסְׂדֵר-שָׂוֹרְשָׁה-עֲבוּרָה הָאָט גַעֲשְׁרִיבָן אָונ דַאַך בֵּין אַיך אַלְעַ נִישְׁט
גַעֲוָעַן יוֹצָא. אַיך הָאָב אַלְעַ גַעֲזָהָתָה, וְיַאוּ וְעוּרַט מַעַן נַאַך פְּרִימְעָר.
נַאַך מִין טָاطָן הָאָט מִין לַעֲרָנָעַן נִישְׁט גַעֲרִוָּרָט, אָונ עַר הָאָט

— הָלוֹא וְאַלְטַ אַיך גַעֲוָעַן גַעֲשְׁטָאָרְבָּן, הָלוֹא וְאַלְטַ חַזְקָל גַעֲשְׁטָאָרְבָּן,
איַדְעַר אַיך דַאַס דַעֲלַעַבְט. זַיְן לַעֲרָנָעַן מִיט זַיְן פְּרוּמְקִיט אַיז פָאַ
מִיר גַעֲרִישְׁט וְעוּרַט, אַיז עַר הָאָלַט נִישְׁט פָוַן רְפִין.

אַין שְׁטָאָט הָאָבָן אַלְעַ בְּעַלְיְ-בְּתְּחִים אַגְּנָהְיוֹבָן צַו מַסְרָן וַיְיָרָע וַיַּן
אָונ וַיְיָרָע אִירָעָם, פָאַרְוָאָס וְיַלְעָרָנָעַן נִישְׁט, וְיַחַזְקָל לַעֲרָנָט. יַעַנְעַ
הָאָבָן מַקְנָא גַעֲוָעַן מִשְׁחָה אַהֲרֹן-לְיוּרָם, וְאָס הָאָט אַ זַו אַזְאַט מַתְמָר אָונ
אַזְאַט צְדִיק. אָונ דַי יַוְנָגָעָלִיטָה גַעֲפָא הָאָבָן וַיַּד אַז מִיר מַתְקָנָא גַעֲוָעַן אָונ
בִּיסְלָעָכְיוֹז, אַרְסָמְחָנְפָה-צִיטִיט, הָאָבָן אַגְּנָהְיוֹבָן צַו צְקוּומָעַן אַין בִּיתַ
הַמְרָשָׁה. אַלְעַ מַאַל מַעַר יַוְנָגָעָלִיט, פַיְזָה דַעַר נַאֲגָנְצָעָר בִּיתַהַמְרָשָׁה אַיז
גַעֲוָאָרָן גַעֲפָאָקָט מִיט יַוְנָגָעָלִיט אָונ בְּחוֹרָים, וְאָס הָאָבָן גַעֲלָרָנָט גַעֲנָצָע
גַעֲכַט אַזְוִי וְיַיְ אַיך. סַעַן הָאָט וַיַּד אַבְעָרָנָעָטָן פָוַן גַרְוָסָן בִּיתַהַמְרָשָׁה
אַהֲרָה, אַין נִיעָם בִּיתַהַמְרָשָׁה, אָונ אַיך בֵּין שְׂוִין נִישְׁט גַעֲוָעַן אַלְיָזָן, אָונ
רְיַיְיכָת הָאָבָן שְׂוִין נִישְׁט גַעֲרָעָטָמָן אַין דַי הַיְנָגָלִילִיכְטָעָר, נַאַך אַין מַעֲשָׁעָנוּ

שְׁטִיעָנְדָרִיגָע לַיְיכָתָרָה, אַוְיָף דַי טִישָׁן, גַעֲפָנָה דַי גַמְרוֹת.

אָונ מִיר פַלְעָנָן לַעֲרָנָעַן מִיט אַזְוִינָעַ האַצְטִינָעַ גַעֲוָעַן, אָז וַעַן אַיך דַעֲרָמָאָן
מִיךְ אִיצְטָמָ, נִיאַת מִיר אַזְרָוָך אַז וִיסְקִיטָאָיָה אַיבָעָר דַי גַלְידָרָה. אַזְוִי הָאָט
מִיט מִיר דַעַם וַיְוַנְטָעָר גַעֲלָרָנָט דַי גַעֲנָצָע שְׁטָאָט בְּחוֹרִים אָונ בְּעַלְיְ-בְּתְּחִים
אַז אַלְאַגְּנָעַ צִיטָאָט נַאֲכָרָעָם פְּלָעָנָט מַעַן שְׁטִיעָנְדָרִיגָע וְאַגְּ:

— חַזְקָלָם דַוְרָ! ...

אָונ עַס אַיז וַיְוַרְקִילָן נַאַך אַזְוִי רָוָר נִישְׁט גַעֲוָעַן אָונ קַאֲמֻנָעִיז. אַיְצָט
פַיְזָה אַיך אַיְנָגָאנָצָן גַעֲוָעַן אַ הַיְמָלְ-מַעַנְשָׁה. פָוַרְמָה, גַעֲרִינָק אַיך, פַלְעָנָה אַיך
מִיךְ אַנְשָׁפָוָן, אַזְוִי וְיַדְעַר דַי אַיז, אָונ שְׁפָוְרָעָהָיִט הָאָב אַיך גַעֲשָׁרִיָּעָן,
אַז אַיך הָאָב אַ פָאַסְפָאָרָט אַוְיָף יַוְנָגָעָלִיט. אַיך הָאָב אַפְגָנָלָרָנָט דַי
דַרְיָי בְּכָאָס: בְּכָאָ קַמָּא, בְּכָאָ מַצְיעָא, בְּכָאָ בְּחָרָא.

נַאַך נִכְטָעָרָהָיִט הָאָב אַיך אַלְעַ נִעְבָּטָן נַאַט, עַר וְאַל מִיר גַעֲמָן
פְרָנָסָה, פְרָי אַיך זַאל קַאֲגָעָן שְׁטִיעָנְדָרִיג אַזְוִי וִזְמָן אָונ לַעֲרָנָעַן.

ק א פיטל XXVI

די קראם. — מײַן פֿאָרֶן קִיּוֹן קָאָפְּרֵין, — רִי יְאָשָׁעָם הוּוֹ. — די אַיְדָעַמָּס: דָּעַר מְשֻׁבֵּיל לִיּוּזֶר אָן דָּעַר עַלְיוֹ וְלִמְדִיסְעַנְדָּעַר. — צְנוּיִי הַיּוּזֶר. — דָּאָם עֲרִשְׁתָּעַ מְאַל בְּאָקָעָן אַיךְ מְאַךְ טִיסְעָר מִיטָּן תְּכִינֶךְ. — דָּעַר רֹוַשָּׂם פָּנִים תְּנִינֶךְ. — די פָּאָרָעַנְדָּעַרְוָנוּ אַין מָר. — דָּאָם פֿאָרֶן אַחֲיוֹתָם. — מִינְיָעַ הַיּוּכָּעַ מְחַשְּׁבָותָה. — די קָאָם נִיְּתָטְקָאָפְּרֵין. — חַשְׁפָּלָה-הַסְּפָּרִים. — וַיְדָעַר מִין טָاطָע.

בָּא אָנוּ אָן דָּעַר פָּאָמְילְיעַ הָאָט מָעַן שְׁוִין גַּהְאָלְטָן, מְחַמָּת מִין אַיְבָּעָרֶד גַּעַגְעַבְּנִיקִיטָּצָם לְעַרְגָּעָן, אָו אַיךְ וּוָעַל נִישְׁתָּקָאָגָעָן גַּעַבְּנָן אָו וַיְיָבָּא אָנוּ קִינְרוּעָר עַסְּן. אָוָן אַזְוִי וּמִין וַיְיָבָּא אָוֹ אַכְרֵיָה, אָוָן גַּעַבְּלִיבָּגָן, מָעַן וְאַל וַיְיָמְכָאָן פָּאָר אַכְרָעָמְרָקָע. מִיר וְאַלְעָן אַרְוִיסְנָעָמָעָן אָנוֹנָעָר נָרָן אָוָן מָאָכָן אַכְרָאָם, אָוָן אַיךְ וּוָעַל אַיר אָין אַכְרָעָר מִינְיָטָקָאָגָעָן אַפְּיָסָל צָו הַעֲלָפָן.

צָו מִין אַוְמָגְלִיק, מַאְכָט וַיְיָ, אָו אַיְנָעָר וְוַיְיָ אַיְבָּעָרְגָּעָבָן אַכְרָאָם פָּוֹן צָעַלְנִיק מִיט בְּשָׁמִים צָוֹאָמָעָן. יַעַנְעַר פָּאָרָט אַרְיוֹסָפָן קָאָמְעָנִי, וּוּלְעַן מִיר הַאָפָּן פְּרָנָה. הָאָט מָעַן אָין דָּעַרְגִּיךְ גַּעַכְאָפְּט, אָו אָן אַנְדָּרָעָר וְאַל דָּאָס נִישְׁתָּאַוְיסְכָּאָפָּן, אָוָן גַּעַבְּרָאָכָט דָּעַם קָרְעָמָעָר צָם טָاطָן, אָוָן מָעַן הָאָט פְּאַשְׁלָאָסָן אַיְבָּעָרְצָנָעָמָעָן חַוְּלָה-הַמוּעָר פְּסָחָה רִי קָאָם. דָּעַר טָاطָע נִשְׁעַבָּן פּוֹטְצִינָג רּוּבָּל הַאַנְטָגָעָלָט, אָוָן חַוְּלָה-הַמוּעָר בְּאַדְרָאָרָף מָעַן אַיְם אַרְיִינְטָרָאָגָן דָּאָס גַּאנְצָע גַּעַלְתָּ.

דָּרְעוֹיְיל הָאָט מָעַן מְאַךְ אַפְּגָנָרִיסָן פָּוֹן דָּעַר גַּמְרָא אָוָן גַּהְיִיסָן פֿאָרֶן קִיּוֹן קָאָפְּרֵין צָו רִי יְאָשָׁעָם מִינְקָעָם, דָּעַם פָּעַטְרָם אַיְרָעָם, אַרְוִיסְנָעָמָעָן אָנוֹנָעָר נָרָן, וְאָס אַיזְבָּא אַיְם גַּעַוּעַן אַיְנָגָעָלָעָט. מִיר הָאָט וַיְיָ נִשְׁתָּעַוְאָלָט אַוְעַקְזָאָרָטָן דָּאָס לְעַרְגָּעָן מִיטָּן דְּאָוְגָעָן מִינְגָּעָם, אַבְּעָר אַיךְ הַאָב גַּעַמְוָתָה: מִין וַיְיָבָּא הָאָט וַיְיָבָּא גַּעַוְאָלָט וְוַעֲרָן אַכְרָעָמְרָקָע, אָוָן נִשְׁתָּקָאָפְּרֵין. בָּנִים אַיךְ גַּעַפְּאָרָן קִיּוֹן קָאָפְּרֵין,

ר' יאשע הוו איז געווען מפֿרְסָם און גאנץ גראָרְנֶער גּוּפֿעַרְנֶיעַ אלָס דְּאָס עֲרַשְׁטָע הַווֹי פֿוֹן תּוֹרָה זְגַרְלוֹה בְּמִקְומֵךְ אַחֲרָה. זַי, אַסְתְּרַדְּגִּיטֵּל, דֻּעַם קָאַמְּעַנְּצָעָר רְבָּס טַאַכְטָעָר, אַיז גְּעוּעָן אַחֲכָמָה אָונָן אַגְּרוּסָה בְּרָהָה, זַיְהָ אַחֲבָן גְּעוּאָטָן אַן אַיְנְפְּאַרְהָהִוָּן אַן אַז וַיְיִנְשְׁיַנְקָה, זַיְהָ בָּא אָונָן אַן קָאַמְּעַנְּצָי חַיְתְּשָׁע טְרִינְקָאָזְסָקִי. נַאֲרָ דָּעָר אָונְטְּעַרְשִׁיר אַיז גְּעוּעָן רָעָר, וְאָסָקָּפְּרִין אַיז אַן אוּיוּרָה, אַגְּרוּסָע שְׁטָאָטָן, אַן קָאַמְּעַנְּצָי — אַ קלִּין שְׁטוּטָל.

רי פֿרְיַצְּים פֿוֹנָם גְּאנְצָן אוּיוּרָה וַיְיִנְעַן גְּעוּעָן בָּא אַיר אַין פֿרְיַצְּשָׁן נַאֲסְטְּהָהִוָּן אַיז וַיְיִנְשְׁיַנְקָה. מַעְבָּל אַיז בָּא אַיר גְּעוּעָן רַיְיכָם, שִׁינְסָם אָונָן גְּעוּעָן אַיז בָּא אַיר אוּיר אַז טַאַנְצְּזָאַל מִיטָּא פֿיְאַנְעָן פָּאָרָר דִּי פֿרְיַצְּם. זַיְהָ פְּלָעָן מִשְׁשָׁ שְׁעָפָן נַאֲלָר אַמְּאָל, פָּאָרָן פּוֹיְלִישָׁן אַוְיְשָׁטָאָןָר. גְּעוּעָן וַיְיִנְעַן זַיְהָ אַירָּהָגָעָה בְּעַלְיָצְּרָקָות אָונָן צַוְּזַיְהָ קָאָפְּרִין פְּלָעָן קְוּמָעָן פֿוֹן דָּעָר גְּאנְצָעָר גּוּפֿעַרְנֶיעַ אַרְיָמְעָלִילִיט, פָּאָר וּלְכָעָםָעָן פְּלָעָן אַוְיְסְפָּאָקָן בַּיְהָ צַעְן פְּוֹרָ בְּרוּתָה.

עַס אַיז אַיְבָּרָגָן צַוְּדָרְמָאָגָעָן, וְאָסָקָּפְּרִין פָּאָר גּוּרְיָסָע בְּעַלְיָהְכָּנְסָתָה אַוְרָחִים זַיְהָ וַיְיִנְעַן גְּעוּעָן! מִיטָּאָיִן וּאַרְטָה, מַעְןָהָאָטָה קִינְעָם נִישְׁתָּאָרוּנְגָעָלָאָוָת מִיטָּאָטָה לְיִדְרָגָן, נַאֲרָ אַזְּאָטָה הַווֹי פֿוֹן צְדָקָה אָונָן הַכָּנָסָת אַוְרָחִים אַיז נִשְׁתָּאָגָעָן גְּעוּעָן.

אַסְתְּרַדְּגִּיטֵּל הָאָטָה גְּעוּאָטָה, נִשְׁתָּאָמָעָן מַעְרָ אָונָן נִשְׁתָּאָוְיִנְגָּרָה, זַיְהָ צַוְּזַיְהָ אַיז צַוְּאָנְצִינְגָּרָה, פֿוֹן דִּי נִעְלְבָעָן וַיְיִנְעַן גְּעוּעָן רַרְיָיְהָ זַיְהָ וּלְקָסָטְעָטָרָבָן. פָּאָר דִּי טַעַטְמָעָר הָאָטָה מַעְןָ גְּעַנוּמָעָן דִּי גְּרָעָסְטָעָן עַלְיוֹם.

אַיז אַיְרָעָם וַיְיִנְגָּרָה, לְיִוּעָרָה, אַגְּרוּעָן פֿוֹן דָּעָר חַתְּנוֹהָ נִשְׁתָּאָגָלָטָל לְעַרְבָּעָן. עַר אַיז גְּעוּאָרָן אַבְּיִסְלָם „גּוּנְכָּאָפְּטָה אַין דָּעָר מַעְשָׁה“, זַיְהָ מַעְןָ פְּלָעָנט זַיְהָ אַמְּאָל אַוְיְסְרָרִיקָן. מַעְןָהָאָטָה אַיְם גְּעוּאָלָטָן פָּאָר אַן אַפְּיָקָרָם, אַמְּשָׁפֵלָה, אַן עַר הָאָטָה אַפְּגָנְעָזָיָן צַוְּזַיְהָ זַיְהָ פֿוֹן לְעַרְבָּעָן קָאָפְּרִין גָּרָה יְגַנְּעָלִילִיט. אַיז אַיז אַיז בָּא אַיְם גְּעוּאָרָן אַז הַווֹי פֿוֹן הַשְּׁפָלָה. בָּא אַיְם אַיז שְׁטוֹבָ פְּלָעָנט מַעְןָ חַזְוָקָן פֿוֹן רַבִּין מִיטָּהָרָם, פֿוֹן פָּאַנְאָטִיקָרָה. אַז, זַיְהָ זַיְהָ דָּעָר מַנְהָגָה אַיז גְּעוּעָן פֿוֹן דִּי אַמְּאָלִינָעָן מַשְׁפִּילָם.

דָּעָר דְּאַזְוָנָעָר לְיִוּעָרָה, אַוְיְסָעָר וְאָסָקָּפְּרִין עַר אַיז גְּעוּעָן אַגְּרוּסָה לְמַרְן אַיז מַשְׁפִּילָה, הָאָטָה עַר אַירָן גְּעַקָּאָגָט נַסְתָּרָה, הָאָטָה גְּעוּאָטָה אַגְּרוּסָה בְּיַבְּלִיאָטָעָק מִיטָּהָשְׁפָלָה-בְּיַכְּרָעָה: הַעֲפָרָעָאִישָׁע אַיז רַסְיָשָׁע, אַיז אַזְּגָה אַיז בָּא אַיְם גְּעוּעָן — שְׁחוּבָלָן אַיז פָּעָר. וְאָסָקָּפְּרִין, הָאָטָה עַר אַלְזָן מַעְרָ צְוָנָעָזָיָן צַוְּזַיְהָ זַיְהָ יְגַנְּגַעַלִילִיט.

ר' יאשע הָאָטָה גְּעוּאָטָה נַאֲרָ אַיז אַיְרָעָם, טַאַקָּעָ מִינְגָּרָה אַקְרָובָה, ר' חַיִּים וּאַלְאָוּשָׁנָיָרָם אַן אַיְנִיקָלָה. ר' יאשע אַיז פְּשָׁוֹת גְּעַפְּאָרָן קִיְּזָן וּאַלְאָוּשָׁנָיָרָם נַסְתָּהָאָט אַוְיְסְגָּעָלִיבָן דֻּעַם בְּעַסְטָן בְּחָורָ צְוִישָׁן דִּי לְעַרְבָּעָן. קְעַנְעַרְנִיגָּן נַסְתָּהָאָט

לעורךן, האט ער אלין פארהערט ר' חתנים. נאר דעם חתן או ער שווין נישט געווען אימשטיינר צו פארהערן: דאס אינגל האט געקענט מעיר פאר ר' יאשען. היינט אוישוין דאס אינגל אַ אַיד, ר' ולמונסנער, וואס אויז קראיניקער רב. ער האט אַ שם פאר אַ נרוול אָן מען האלט אִים זאנאר פאר אַ בעלטמאָט.

ר' יאשען האט דעם עליו געבראָט צו זיך, באַקלידט אָן באַנייט אִם אָן געלענט דריי טויזנט רובל נְזֵן מיט פֿינְגּ יאָר קעסט. עס אויז געווען ר' חתונה אַין דער אַיגּענער צוּיט פֿון מִין חתונה. דער אַירעט ולמונסנער האט זיך אַוְפֿגענְשְׁרִיבּ אַין הָרָה מיט ר' גּרְעַסְטָעּ רְבִנִּים פֿון רְוּסְלָאָנֶר אָן האט גּעֲפִירְט פֿאָר זיך אַ הוּוּ, וְאוֹהָן עס פֿלְעָגּוּן קומען יונגעַלְיָיט לומרים. זיין הוּוּ אויז שווין געווען פֿוֹנְקְטּ דָרָר הִיפְּךּ פֿון זיין שוואָגָעָר.

אווי זיין געווען צוּיּוּיּוּר פֿון ר' יאַשְׁעָם קִינְדָּרָעּ. אַבעָר ר' רְאַוְינְגּוּן הייער זיין געווען פֿיעַר מיט וּאַסְעָר. דִי מְשֻׁכְּלִים האָבָן גּוֹלְאָכְטּ פֿון דִי פֿרְוּמָעּ פֿאַנְאַטְּיקָר, אָן דִי פֿרְוּמָעּ האָבָן גּוֹמָאָכְטּ אַשׁ אָן בְּלְאָטָעּ פֿון לְיוּוּרְן מיט זיינָעּ משְׁפִילִים. אַבעָר לְיוּוּר אַין געווען שְׁטָאָרָק פֿאַלְיְבּּיט אַין שְׁטָאָט אָן אוַיְסְנְעַבּוֹרְן מִיטְן אַיסְפְּרָאוּזִיךּ, מִיטְן מִירָאָוָאָיּ פֿאַסְרָעְדְּנִיךּ אָן מיט דער נְאַנְצָעָר "גַּאטְשָׁאַלְסְטוּעּ". אַפְּלוּ בָּאּ דִי פֿרִיצִים אויז ער געווען געשעַטּ.

ר' יאַשְׁעָם הוּוּ אָן דִי היְזָעָר פֿון זיינָעּ צוּיּוּיּוּ אַירעְמָס זיין געווען דאס נְיִסְטִינְגּ צְעַנְטְּרוּם אַין שְׁטָאָט. עס האט זיך אַומְעָטּום באַזְעָנְטּ אָן געלעַבּט. באּ ר' יאַשְׁעָן אַין הוּוּ אַין געווען פרְיְלִיךּ. דִי טְעַכְּטָעּ זיין געווען דִי גּרְעַסְטָעּ אַירְסְטָאַקְרָאַטְּקָעּ, כָּאַטְשּׁ ר' יאַשְׁעָן אַין נִשְׁטָּה געווען זעהָר רְיַיךּ. מעָן אַין גּעַנְגְּנָעָן גּרְוִיסְאָרְטִינְגּ גּעַקְלִיְרִיט אָן "גַּאטְשָׁאַלְסְטוּטּ". קִין קָאָפְּרִין בֵּין אַיךְ גּוֹקְעָמָן נְאָךְ פּוֹרִים. אַבעָר ר' יאַשְׁעָן, וואָס האט גּעהָלְטָן מִין נְרָן, האט, גּעַבְעָה, נָאָר קִין גּוֹלְטָן רְעַמְּאָלָט נִשְׁתָּה גּעהָלָטָם. אָן מְחַמָּה אַיךְ בֵּין דְּאָךְ עַפְעָם אַ קְרוּב אָן אַ לְמָרָן, אָן אַ יְוָנְגְּרָמָן דְּרָעָצָן, האט מַעַן וּוְעַן מִין נְרָן מַעַר גּוֹשְׁוִינְגּ, אָן אַנְשְׁטָאָט דַעַם גּעהָלָטָן מִיר גַּעַשְׁטָאָפּט מִטְנְגּוּט וְאַכְּנָן אַין זיך גּעַפְּרִיט מיט מִיר. אַין שְׁטוֹפּ בָּאּ זַיְהּ אויז געווען זעהָר פרְיְלִיךּ, אָן אַיךְ בֵּין מִיךְ מָוֶה, אָנוֹ, פְּרִיעָר, האָבּ אַיךְ אַמְתָה הנָאָה גּעהָלָט, וואָס זַיְהּ הָאָבּ קִין גּוֹלְטָן נִשְׁתָּה גּעהָלָט פְּאָר מִיר.

מען האט מִיר גּעוֹאנְטּ:

— פֿאַרְבְּרִינְגּ... בָּאּ אוֹנוֹ אויז פרְיְלִיךּ.

אוֹן אַיךְ האָבּ פֿאַרְבְּרִאָכְטּ.

איך האב שווין ווי פֿאָרְגּוֹן אַיִן מֵין נֶמֶרֶת מֵין יְסוֹד־שׁוֹרְשָׁה־הַכּוֹרֶת,
הַאָב אֲוִיפֿנְעָה־עָרֶט צַו קְלִוְפָּן דִּי רַעֲנְרָלָאָךְ אָוָן בּוּיָּונְ דָּעַם פָּאָלָאָץ אַוְאָךְ
יַעֲנְרָעְ וּוּלְטָן, אָוָן עַס וְאָלְ חַלְילָה נִישְׁתְּ פָּעַלְן קִיְּן אַיִן גַּעַוְמְסֻלָּעַ...

וּנְעַנְרָנִיגּ פָּוּן נְאָטוּר אַחַצְינְגָּר, אַקְאָרְלָעֶפְּלָ, הַאָב אַיִךְ אַיְבָּעֶרְדָּ
נְעַנְעָבָן דָּעַם פְּרַיְלִיכְן מִשְׁמָאַשׁ פָּוּן דִּי דְּרַי הַיּוּרָע. אַבְּסִלְ הַאָב אַיִךְ
פְּאָרְבְּרָאָכְטָ בְּאַ אַסְתְּרָגְנְטְלָעָן מִיטָּ דִּי קִינְרָעָר, וְאוּס אָמָן גַּעַוְעָן הַרְחָאָ,
אַבְּסִלְ פִּין אַיִךְ גַּעַנְגָּנְגָּן צַו רִי זְלַמְּדְסְעָנְרָעָן מִיטָּ דִּי לְוַרְשָׁע יְגַעְלִיְּתָ,
וְאָסָס זְיַינְגָּן אַלְעָ גַּעַוְעָן מְחַנְגְּרִים, אַוְן אַבְּסִלְ הַאָב אַיִךְ גַּעַהְאָטָה גַּנְהָאָה צַו
פְּאָרְבְּרָיְנְגָּנְגָּן בְּאַ לְיְוּרָעָן, דָּעַם עַלְטָעָרָן. אַיִרְעָם, מִיטָּ זְיַינְגָּן מְשַׁבְּלִים, וְאָסָס
זְיַינְגָּן גַּעַוְעָן הוִיסְעָ אַירָן אָוָן נִישְׁתְּ קִיְּן רַעֲנְגְּעָעָן, הַקְּבָּן וְעוֹהָר שְׁתָאָרָק
נְהַאָלָטָן פָּוּן חַנְנָר, וְאָסָס בְּאַ זַּיְ אַיִיךְ גַּעַוְעָן דָּרָעָרָקְ רַאֲסָמְעַנְשְׁלִיכָּה.
שְׁבִּין אַדְמָ לְחַבְּרוֹ, מְעַנְשְׁנְרָפְרִינְגְּשָׁאָפְטָ, פְּלַלְגָּלִיקָ אָוָן עַלְבִּיחָהָה.

אַיִךְ הַאָב קִיְּנְמָאָל קִיְּן חַנְנָר נִיט גַּעַלְעָרָנָמָט. אַיִן יַעַנְעָ צִיְּתָן, וְוִי אַיִךְ
הַאָב שְׂוִין עַרְגָּעָץ גַּעַוְאָנְטָ, אַיִזְ לְעַרְגָּעָן חַנְנָר גַּעַוְעָן גַּעַהְאָלָטָן פָּאָר אַפְּקוּרָסָטָן,
אַיְבָּעֶרְהַוִּיפְּטָ, בְּאַ חַסְרִים אָוָן טַוְוִוָּט מְאָלָמָעָר בְּאַ מֵין טָאָטָן, וְאָסָס אַיִזְ
גַּעַוְעָן אַרְיִינְגְּנְעָטָן אַיִן חַסְרִות אַרְיְבָּעָרָן קָאָפָט. נַאֲרָ בְּאַ מְאָטָעָ דָּעַם מְלָמָר
הַאָב אַיִךְ גַּעַלְעָרָנְטָ יְהָוָשָׁעָ, שַׁוְפְּטִים אָוָן שְׁמוֹאָלָמָעָ, מְעָרָ נִישְׁתְּ.
עַשְׁרִים־וּאָרְבָּעָ אַיִן בִּיחָד־הַמְּרָשָׁה הַאָב אַיִךְ מְוֹרָא גַּעַהְאָטָטָן פָּאָרָטָן. אָוָן
אַיִךְ הַאָב פְּמָעַט נִישְׁתְּ גַּעַוְאָסָטָ דִּי בְּאָרְטִיְּגָּוָן פָּוּן דִּי נְבָאִים, דִּי פָּאָעָיוּ פָּוּן
וּוְיַרְעָטָרָ, וְאָסָס פְּאָרְפְּשָׁוּפָן מִיךְ אַנְגָּנָאנְצָן.

ישעה הנביה זְאָנְטָ אַיִן נְאָטָס נְאָמָעָן: מַי בְּקַשׁ מִירְכָּם רְמוּם חַצְרִי —
וּוְרַבְּעַט בְּאַ אַיִיךְ, אַיִר וְאָלָט טְרָעָטָן אַיִן מֵין הוּוֶּף, חַרְשִׁיכָם וּמוּעָרִיכָם
שְׁנָהָה נְפָשִׁי — אַיְיָרָעָ חַדְשִׁים אָוָן יִמְּסִידְטָבִים הַאָטָפִיְּגָּטָטָמִין זְעָלָעָ,
נִם כִּי חַרְבוּ וְהַפִּילָה אִינְנוּ שְׁוּמָעָ — אָפִילָו אָוָן אַיִר דְּאוֹנָטָ אַסְּרָ, הַעָרָ אַיִךְ
נִישְׁתְּ. כִּי יַרְיכָם דְּמִים מְלָאָו — וְאָרוּם אַיְיָרָעָ הַעָנָט זְיַינְגָּן בְּאַפְּלָעָקָט
מִטְּ בְּלוּט. רְחַצְוּ הַוּפָו — וְזָאָשָׁט וּזְרָ, רְיִינְגָּט וּזְרָ, לְמָרוּ מְשָׁפָט — לְעַרְנָט
גַּעַרְכְּטִינְגִּיקִיטָ אַזְוָן. וְזָ.

אָוָן נְאָךְ:

... הַכּוֹה צָוָם אַבְּחָרָהָוּ, — צַי רַאֲסָ וְאָלְ אַיִר רַוְפָּן אַחַצְינְגָּר הַלְּכָה
פָּאָנְמָן רַאְשָׁוֹ, בְּלַבּוֹשׁ שָׁקָ, אַיְנְפָגְנָן דָּעַם קָאָפָט אָוָן אַנְטָ�ן אַזְאָקָ? אַזְאָקָ?
הַעֲנִיהָ וְאָלְ וְזָיְ בְּאַזְוִילְגָּט בְּאַ נְאָטָ? הַלָּא וְזַה צָוָם אַבְּחָרָהָגָן. נְזִיְּן, אַזְאָטָ
רַאֲסָ, אַטְ דָּעַם הַעֲנִיהָ וְוַיְלָ אַיִךְ אָוִיסָם: אַיְפָבְּגָנְרָן דִּי שְׁתְּרִיקָ פָּוּן יְאָחָה,
אַלְעָ רַעֲשָׁלָאָגְנָעָן מַאְכָן פְּרִי, פְּאָרְשְׁפְּרִיְּתָן דִּיְעָן בְּרוּוֹת פָּאָר דִּי הַוְּגָנְגָרִיעָן.
אַרְיְמָעָלִיָּת אָוָן נְוִיטָפָאַרְעָפְטָנָגָן וְאָלְ קְוּמָעָן צַוְּרִיר אַיִן הוּוִי אַרְיִין. אָוָן דִּוְ

וועסט ועהן א נאקועטן, ואלסט אם אנקליין. דעםאלט וועט שיינען דיין ליכטיגיט, ווי דער מאָרגנשטיין, אוון דעמאָלט, או דו וועסט מיך רופּן, וועל איך ענטפערן: אַט בין אַיך...

לייעורס משפּילִים האָפּן אַזוי געלערנט מיט די חסְטֵרִישׁע יונגעַלִיט, וועלכע ווינען פֿאָרְבָּאָרְגָּנָעָנָרְהִיט אַריַינָעָפָּאָל צו זוי. איך האָב ויך איינְ-געהערט אָוֹן טראָכְט מיר בעה מעשה: וואָס מְאָכְט מַעַן אַזוי חֻוק בְּאַ-וְלְמָדְסְעָנָרָעָוּן אַיְן הוּיוֹ פָּן די משְׁפּילִים, מַעַן רֹפָּט וְיַאֲפִיקְרֶסִים יְמִיחָ שְׁמָם, פֿאָרְקָעָרט, דָּאַ רָעָרט מַעַן דָּאַ אַזוי שִׁין, קָלוֹן אָוֹן גּוֹטָן אָוֹן איך האָב גַּאֲרָנִישְׁט גַּעוֹזָסֶט, אוֹ אַ נְבָיאַ וְאַלְגָּרְרִיְּן אַיְן נָאָטָעַן פָּן נָאָט, אוֹ ערְ, גַּאֲטָט, אוֹ מְחַלְדֵּי אַיְרִין "וַיַּעֲרֹרְךָ נָאָטָעַן אָוֹן וַיַּעֲרֹרְשְׁבָּתִים, אָוֹן וַיַּעֲרֹרְשְׁרִיּוֹן, אָוֹן וַיַּעֲרֹרְאִוְשְׁפְּרִיטִין די הענט, אָוֹן וַיַּעֲרֹרְפָּאָסְטִין". נְאָרְ רָאַס פֿאָרְלָאָגְנָט נָאָט: הָלְפָן אַיְנָעַ די אָנְרָעָרָעַ, צְעָפְרָעָעַן דָּעַם יָאָרַ, וואָס די רִיְּכָעַ לִיְּנָן אַרוֹיפְּ אַוְיָף די אַרְמָעַ — רָאַס האָט מִיךְ מִשְׁ-אַיְבָּרָאָשָׁט. אָוֹן אַיְן דָּרָרְ רָגָע וַיַּגְּנָעַן בָּאַ מִיר שְׂוִין די אַלְעָצְרוֹתָן פָּן יְסָרְדְּשְׁוָרְשְׁהָעָבָרָה גַּעוֹזָרָן עַפְעָם פְּלָאָרַ, פְּלָאָרַ אָוֹן נִישְׁטִיגְ...

אָוֹן לייעורס משפּילִים וַיַּגְּנָעַן גַּעוֹזָרָן טִיעָר בָּאַ מִיר. אַיצְטָה האָב אַיך מִיךְ בָּאָטְרָאָכְט, וְיַוְיִיט איך בין גַּעוֹזָרָן פֿאָרְנָאָרָט. איך האָב גַּאֲרָנָרָט אָוֹן גַּעַרְאָוָנָט, אָוֹן גַּעוֹזָינָט, אָוֹן גַּעַפְּנָאָסָט, אָוֹן גַּעַפְּנִינִינָט וְיַ. איך האָב גַּעַמְּיִינָט, אוֹ רָאַס פֿאָרְלָאָגְנָט גַּאֲטָט. אַיצְטָ אַבְעָרָר וְעָרָאַיך גַּעַזְאָר, אוֹ נִישְׁטָ רָאַס פֿאָרְלָאָגְנָט גַּאֲטָט פָּן מְעַנְשָׁן, עָרָ וְיַלְגָּאָר, אוֹ מְעַנְשָׁן וְאַלְגָּר וְיַרְ הָלְפָן. אַיְנָעַ די אָנְרָעָרָעַ טָוָן טָבוֹת, פֿאָרְלִיכְעָטָעָרָן אַיְנָעַרְ דָּעַם אָנְרָעָרָן, אָוֹן איך האָב וְיַרְגָּאָר קִינְמָאָל נִישְׁטָ אַומְגָעָקָוֶט אַוְיָף דָּרָר אַרְמָקִיט, וואָס האָט גַּעַשְׁוִיבָלֶט אָוֹן גַּעַרְבָּלֶט אַיְן קַאְמָעָנִיז. עַס אַיְיָ נְאָרְ קִינְעָמָס דָּרָאָנָה נִשְׁטָ, אַלְעָ אַרְבָּעָטָן נְאָרְ פָּאָר וְיַרְ אָוֹן אַיְנָעַרְ וְיַלְ אַיְנָשְׁלָגָנָעָן דָּעַם אָנְרָעָרָן. אָוֹ אַיְנָעַרְ האָט פְּרָנָסָה, פֿאָרְגָּנָטָמָעָן אַיְם נִשְׁטָ, אָוֹן אַיְ אַיְנָעַרְ שְׁטָאָרָכְט פָּן הָוּנְגָרָ, אָרטָט רָאַס קִינְעָמָס נִשְׁטָ. קָרוֹץ, אַיך בין אַיְנָעַרְ אַיְבָּרָגְרִיט גַּעוֹזָרָן, אָוֹן בָּאַ מִיר אַיְזָעְבָּלִיבָּן, אוֹ וְעוֹן איך וְעַל כּוּמָעַן אַחֲיִים, וְאַלְגָּר וְיַרְ אַקְאָרָשְׁט אַ נְעַם טָוָן פָּאָר די אַרְמָעָ, הָלְפָן די גַּעַרְיךְטָעָ. נִשְׁקָשָׁה, עַגְרָנָנָעָ פָּעָלָט מִיר נִשְׁטָ אָוֹן מִיךְ וְעוֹלָן פָּאָלָן אַלְעָ יונגעַלִיט.

רָאַס גַּעַלְטָה האָט מַעַן מִיר, עַגְרָלִיךְ, פָּאָרָט אַפְּגָעָנָעָפָן, אָוֹן איך בין אַזְוּקָה גַּעַפְּאָרָן פָּן קָאָבְרִין נְאָר אָן אַיְבָּרָגְרִעָנָרָעָנָרָשְׁטָעָר. איך האָב קִינְמָאָל נִשְׁטָ גַּעַוְעָהָן אַעֲלָלָכְעָ אַינְטָעָרָעָסָאנָעָ קְרִיּוֹלָאָ, וְיַ דָּאָרָט אַיְ פָּאָרָן: אי הָוָרָה, אי נְרוֹלה אָוֹן אַמְחָעָ פְּרוּמְקִיט מִיטְ השְׁפָלָה, אָוֹן נְאָר מִין שְׁכָל נְאָר האָט גַּעַשְׁטִימָט אַלְעָ צְוָאָמָעָן. בָּאַ מִיר אַיְזָעְרָט גַּעַוְעָן מִין וְיַן אַיְן קָאָבְרִין פֶּלְ הָוָן דָּעָלָמָא.

או איר בין געקבמען קיון קאמעניעץ מיט דעם נדען, האב איר באשלאסן פא זיך ראם ערשותע צו געבן מעשר פון דעם געלט. נאָר דער טאטע האט געוואָלט, או איר זאל געבן דעם סלאָנימער רבוי פופציגן פראָצענט פון דעם מעשר. איר האָב אַבעָר נַארְנוּשֶׁת געוואָלט הערגן. צען רופל האט ער יאָ באָ מיר אַיסְנְגְּרִין פֿאָר זַיִן רַבְּיָן, אוֹן רַאֲס אַיבְּרוּגָן האָב אַיר צעטילט אוֹן מִיט אָ טַאֲלָק: אַיר האָב אַיְפְּגָעוֹכְט אַזְעַלְכָּע בְּכָבוֹרָע גַּעֲרִיקָטָע מענישן אוֹן אַיְנְגָעָטְלָט צַוְּיִישָׂן וַיִּ שְׂטִילְעָרְהִיָּט דַּאֲס גַּלְעָל. דַּרְגָּנָאָךְ האָב אַיר באָצָּאָלָט דעם קְרֻעְמָעָר, אוֹן מֵיִן וַיִּיבְּ רַי בְּרִיהָ האָט אַיבְּעָרָה גענומען רַי קְרָאָם.

פֿאָר מִיר האָט זיך אַנגְּנָהְיוֹבָן אַ נִּיעָע פְּפָאָכָע. אלָעָטָגְן אַיך גַּעַגְּנָגְנָען דְּאַזְוּנָען, נַאֲכָן דְּאַזְוּנָען גַּעַלְעָרָט אַ שְׁעָה גַּמְּרָא אוֹן צַוְּיִישָׂן מְנָחָה אוֹן מְעָרֵב אַוְיָאָךְ אַ שְׁעָה. רַי אַיבְּרוּגָן צִוְּיָט בֵּין אַיר גַּעַזְעָסָן מִיט מִינְגָּר אַין קְרָאָם. גַּעַלְיוֹזָט האָבָן מִיר וּוֹיְנִינָּג, וּוֹיְלָעָמָר וּוֹיְנָעָן קִיּוֹן קְנוֹנִים נְשָׁתָעָן. עַס אַיִּז גַּעַזְעָסָן באָלָד נַאֲכָן אַיְפְּשָׁטָאָנָר. פָּוֹן אַ פְּרִיז אַיִּז קִיּוֹן וּכְרָר נְשָׁתָעָן גַּעַזְעָסָן. טַאֲמָעָר בְּאַזְוֹיָּזָט זיך יאָ אַמְּאָל אַוְיָאָךְ אַ רְפּוֹאָה אַ שְׁטִיקָל פְּרִיז מִיט אַ פְּאָר פָּעָרָה, אַיִּז רַי קְאַרְעָטָע גַּעַזְעָסָן אַיְנְגָעָשָׁמָרָת, רַי פָּעָרָה שְׁמָצָטָע, נִישָׁת קִיּוֹן אַפְּגָעָזָשָׁעָנָע, אוֹן עַר האָט זיך דְּרוֹכְגַּעַטְרָאָן וַיִּ אַשְׁאָטָן אַיבְּעָרָן שְׁטָעָטָל. אַיר האָב גַּעַהָאָט לְקוֹסְטוֹזָאָן אַין קְרָאָם, האָט מעַן עַס אַבעָר אַיְצָט גַּעַמְעָגָט וּכְרָר אַרְיוֹסְטוֹאָרָפָן.

אַיר האָב אַיְפְּגָעָהָעָרט צוֹ קְלִיבוֹן רַעֲנֶרְלָאָךְ אוֹן בְּוּיָען דעם פְּאַלְאַזְן, אַבעָר אַיר פָּוֹן דַּעַם, וָאַס אַיר האָב אַוְיָאָךְ זיך גַּעַנְמָעָן, פָּאַרְגְּרִין צְרוּרִיךְ פָּוֹן קְאַבְּרִין, אוֹן אַיר זאל אַנְגְּהָיוֹבָן אַרְבָּעָטָן לוֹיְטָן פָּרָאַגְּרָאָטָס פָּוֹן יְשָׁעָה הַנְּבָיאָ, אַיִּז אַיר נַאֲרְנוּשָׁת גַּעַזְעָרָן. אַיר האָב זיך באָלָד, פְּאַרְשָׁטִיטָט וַיִּה, פְּאַרְרִיאָט דַּעַם קָאָפְט מִיט דַּעַר קְרָאָם, וְאָוּס אַיִּז גַּעַלְעָנָן אַלְטָעָן אַזְוֹנְצָנָעָן סְחוּרָה, עַפְעָס מַאֲדָנָע רַעֲשָׁתָאָךְ, אַוְיָאָךְ וּוֹלְכָעָס אַיִּז חַלְוָיָן קִיּוֹן סְחוּרָה נְשָׁתָעָן גַּעַזְעָסָן. פְּאָרָה דַּי אלָעָטְמָטָעָס האָבָן מִיר, מעַנְשָׁן נְשָׁתָעָן קִיּוֹן גַּעַנְיָטָע, אַפְּגָעָזָלָט אַ סְּרָהָן דַּעַרְתָּעָר, אוֹן אַיִּז גַּעַט וַיִּסְמָעָן וּוֹעַט עַס פְּאַרְקְוּסָן. צוֹ דַּעַם דְּאַרְקָף מִעַן עַרְשָׁתָה האָבָן פָּוֹן דַּאֲס נִיְּמָרְשָׁעָס סְחוּרָה, אַנְרָעָרָע, פְּרַאֲקָטָעָפָר דַּי פְּוַיְעָרָטָע, אוֹן מֵיִן סְחוּרָה אַזְוֹעָקָשָׁקָן עַרְגָּעָן אַיִּז מְזָעוֹאָס פָּוֹן אַלְטָעָן אַנְטִיכָּן. עַגְמָה נְפָשָׁ אַיִּז גַּעַזְעָן גַּעַזְעָן, אוֹן דְּרַעְזְ׊וִילָיָן אַיִּז דַּעַרְתָּיָן זַיִבְּ מִיט וּוֹיְנִינָּג פְּרָנָסָה.

רַאֲס וַיִּבְּ האָט מִיר שְׁוִין אַנְגְּהָיוֹבָן צוֹ "אַרְעָן", פְּאַרְיוֹאָס בֵּין אַיר אַזְאָאָשְׁלִימְטוּלִינִיק אוֹן טִוְּגָנִישָׁת צוֹ קִיּוֹן מְסָחָר, אוֹן אוֹן זַי מוֹו, גַּעַבְעָנָה, זַיִן אַ קְרֻעְמָעָרָקָע אַיִּז קָאַמְּעָנִיעָז, אַוְמְשָׁטִינִיס גַּעַזְעָנָט, פְּאָר וּוּמְעָנָעָז? קִיּוֹן פְּרִיצִים זַיְגָעָן נִשְׁטָאָ, אוֹן מִיט פְּוַיְעָרָטָעָס האָט זַי גַּאֲרָ קִיּוֹן חַשְׁקָנִישָׁת

זו האנרגלען. מען דארף זיין צו זי פראסט, מען דארף זי אינגרירן, אז
זי אויז דאך עפֿעס א גאנצעו "יא טעבייע דאסם".

קורץ, מיר אויז שווין געוואָרן גוט שלעכט. איך עם אַפְּילוֹ קעסט, אַבער
רעם טאטן אויז אויך נישט ועהר גוט. מיר וואָלטן וועלן זיך אַפְּזאגן פון
קעסט, מען צוּן שווין אַבער נאָך אונזער ביסל געלט, וואָס מיר האָפְּן
אַריינגעַלענט אוין קראָם, ואָגָן אַ רבּן-קריש. אזו עס אויז אַבער געוואָרן
נאָך ערנער, האָפְּן אויך שווין נאָך אַזְּוּקְעַנְעַזְּאָרְפְּטָן מִינְעַזְּנְדָּאָנְקָעַן צו זוועַן
אַ רבּ אַדְּרָעָר צוּהָלָפְּן אַרְמָעָלִיט, נאָך באָ מיר אויז געַבְּלִיבְּן צו וועַן אַ
ראָבּינְעָר. קורטס כל האָפְּן אויך געַנוּמָן לערנָען הַנְּדָרֶךְ אַחֲן רַעַם טַאַטְנָס
ווַיַּסְנֵן. אַ צָּעֵן מְאַלְּ רַוְּכְּנַעַלְמָרָט אִים אוּרְפְּטָאָזָא אָוָפְּן: אויך האָפְּן אַנְגְּהַוְּבָן
פון ערשותן קַאַפְּיטָל בְּיוֹ אַנְגְּרַעְנָעַן קַאַפְּיטָלָאָך, דַּערְנָאָך האָפְּן אויך ווַיַּרְעַר
אַנְגְּהַוְּבָן פון ערשותן; פון צָעֵנָטָן בְּיוֹ רַעַם צָוָאנְצִינְסָטָן, אוֹן ווַיַּרְעַר פון
צָעֵנָטָן אַז. אַז. אַזְּוּיְעַרְנָאָך האָפְּן אויך אַפְּנַעַלְמָרָט נָאָנָעַז עַשְׂרִים-זָאָרָבָעָן.
פון עַשְׂרִים-זָאָרָבָעָן אויך פָּאָלָר אַיְבְּרַעַנְעַנְעַנְעַן צו השְׁפָלָה-הַסְּפָרִים. יַאֲסָל
רַעַם גְּבִירָס האָט גַּהְאָט אַסְרָה השְׁפָלָה-הַסְּפָרִים, אוֹן מיר האָפְּן שְׁטָאָרָק גַּעַד
גַּעַד גַּעַד. מיר פְּלַעַן שִׁיקָּן קִיּוֹן בִּיאַלִיסְטָאָק נאָך השְׁפָלָה-בִּיכְעָר אוֹף
נִיזְגְּעַלְטָן.

געַוּן רַעַמָּאָלָט אַ גְּרוּסָעָר מִשְׁפִּיל, רִ' אַלְיֻוָּר האַלְבְּעַרְשָׁטָאָם, רִ' אַיְצָעַלְעָ
וְאַבְּלוֹרָאָסְקִים אַן אַיְרָעָם. יַעֲנָעָר האָט גַּעַשְׁטִיצָט רִי השְׁפָלָה-הַבָּאוּנְגָּן,
אוֹן בִּיאַלִיסְטָאָק האָט גַּהְאָט אַ שֵּׁם פָּאָר אַ גְּרוּסָעָר השְׁפָלָה-הַשְּׁמָטָאָם.
פָּאָנָאָטִישׁוּ יְוָנָגְעָלִיטָן האָפְּן אַזְּוּקְעַנְעַזְּאָרְפְּטָן דָּאָס לַעֲרָנָעָן אוֹן זַיך גַּעַנוּמָן
צַוְּהַלָּה מִיטָּ דָּרָר שְׁטִיכָעָ פָּוּן הַאַלְבְּעַרְשָׁאָטָם. דָּאָס אוֹז גַּעַוּן רִי
בְּאַרְיִמְטָע צִיְּתָ פָּוּן נָטָן צְוּוֹשָׁן מְאָן אוֹן וּוְיִבְּ צְוִילְבָּ דָּרָר השְׁפָלָה.
"שְׁוֹעָרָן האָפְּן אַפְּנַעַטָּן וַיַּעֲרַע אַיְרָעָם", מְחַמָּת רִי טַעַטְמָעָר האָפְּן קִיּוֹן
רַעַה נִשְׁטָה גַּהְאָט. דָּרָר טַאַטָּעָה האָט גַּעַוְּגָט, אוֹ אַיר מְאָן גַּעַוְּגָט אַן
אַפְּוּקוֹרָס, מְוֹזָעָן אַים אַפְּנָטוֹן.

אוֹן אַט דָּרָר צִיְּתָ האָט מִיר גַּעַנוּמָן אַוְיְסְרָיְבָּן אַלְעָ השְׁפָלָה-הַסְּפָרִים
אוֹן פְּלַעַן צָאָלָן גֽוֹט גַּעַלְטָ פָּאָרָן לעַזְן. אַיְבְּרַעַנְעַלְעָן אַ בָּזָק — אַזְּוּקְעַנְעַשְׁקָט
נאָך אַ צְוִוְּיָתָן. מעַן האָט אַנוֹן אַרְיִינְגְּעַשְׁקָט אַ גַּעַשְׂרִיבְּעַנְעָם קַאַטְאָלָגָן
פָּוּן אַלְעָ נִיְּעָה השְׁפָלָה-הַסְּפָרִים. אַיך האָפְּן גַּעַוְּגָט אַגְּהַוְּבָן לַעֲרָנָעָן רַוְּסִישָׁ
נאָך אַזְּקָאָמְעַנְיָז אַזְּנִישָׁת גַּעַוְּגָט קִיּוֹן לַעֲרָרָ, אוֹן דָּרָר טַאַטָּע וּוֹאלָט
מִיר דָּאָס אַזְּרָאָי נִשְׁטָה גַּעַלְקָוָט.

צַוְּ דָּרָר צִיְּתָ האָפְּן אוֹיך שְׁוֹן גַּעַקְאָנְטָ שְׁרַיְבָּן לשׁוֹזְקָרָשָׁ אַן האָפְּן זַיך
"אַוְיְסְגְּעַצְּיִיכְּנָט" מִיטָּמִין לְשָׁוֹן. רַעַם טַאַטָּן האָט דָּאָס שְׁרַעְקְלִיךְ גַּעַרְקִינְקָט.
ער האָט אַבעְרָ גַּעַוְּגָט, אוֹז עַר קָאָן גַּאֲרַנִּישָׁת הַעַלְפָן, אוֹן רִי האַפְּעַנְגָּן,
וְאָס עַר האָט גַּעַלְעָט אַזְּוּפָה דָּרָר שְׁנוֹרָ, אוֹז וּוּטָ מְאָקָן פָּאָר אַ

חסיר, אויז אינגעאנצן צערונגען געווארן. פֿאַרְקּוּרְטַם, מײַן זַוִּיב אויז געווארן אָפְגַעְקַיְלַט צוֹ חַסְדָּרוֹת. אַירָעּ רַעֲיוֹנוֹת, וְזָאָס הַאָפָּן וֵירּ נַאֲרּ גַּעֲרִירִיט אַרְוּם פְּרָנְסָה אָוּן מַאֲכָן אֶלְעָבָן, הַאָפָּן אַירּ אַונְטַעְגַּנוֹאָגָט, אוּ רַי זַוִּיבָה, וְזָאָס הַאָפָּן מַאֲנָגָעּ חַסְרִים, וּוּרְן מַמְשָׁ פֿאַרְשַׁוְאָרְצַטּ. דַּיּ מַאֲנָגָעּ לְגַנְגַּעַן נַאֲנָגָעּ טָעַג אָוּן נַעֲכָט אַין חַסְרִים-שְׂטִיבָל, מַאֲנָגָעּ אָוּן וַיְנַגְּעַן, עַסְן אָוּן טְרִינְקָעּ, אָוּן דַּי זַוִּיבָר שְׂטָאָרְבָּן פָּוּן הַוְּנוּגָר. זַי הַאָט גַּעֲוָהָן, וְזַי חַסְרִים הַאָפָּן גַּעֲרָולְעָם בָּא מַיְינּ טָاطָן דַּעַם נַאֲנָגָעּ שָׁבָּה צוֹ נַאֲכָסָם, גַּעֲנָעָם אָוּן גַּעֲוָנוּגָעּ, אָוּן דַּי זַוִּיבָר מִיטּ דַּי קִינְגָּרָעּ זַיְעָרּ וַיְיַעַן גַּעֲלָעָן אָוּן רַעְבָּהִים פְּמַעַט זַי הַוְּנוּגָרִינְגּ, פֿאַרְחַחְשְׁכָטּ.

זַי הַאָט אַוִיךְ גַּעֲוָהָן, אָוּן אַוִיךְ וְזָאָלָט וּזְעַלְןּ פֿאַרְדִּינְגּ גַּעֲלָט, אָוּן אַוִיךְ וְזַי וְזַי אַיְינְיאַרְדָּעָן אֶלְעָכְטּ לְעָבָן, אָוּן אֶט דַּרְעָרְחָק וְזָאָלָט בָּאַ מִיר קִינְמָאָל נַיְשָׁת גַּעֲוָהָן, וּוּרְן אַוִיךְ וְזָאָלָט גַּעֲוָהָן אֶלְחָסְדָּר. אָוּן אַיְצָטּ הַאָט זַי אַוִיךְ שְׁוּלְדִּינְגּ גַּעֲמָאָכְטּ מַיְינּ טָاطָן, וְזָאָס הַאָט מִיר נַיְשָׁת בָּאַזְאָרְגָּנְטּ מִיטּ עַפְעָם אֶלְחָלִיל, אָוּן אַוִיךְ זַאֲלָקָאנְגּ גַּעֲבָן אֶלְ זַוִּיבּ פְּרָנְסָה.

בְּעֵה בָּאַ אַידָּן הַאָט זַי שְׂטָאָרָק גַּעֲנוּמָעּ אַנְטוּיְקָלָעּ בִּילְרוֹגָג, אָוּן פִּילּ אַירָעּ הַאָפָּן אַפְּגַעְנְגַעַן דַּי קִינְגָּרָעּ אַין גַּמְנָאָוּעּ, אַין יַעֲנָעָרְצִיטּ, וּוּרְן מַעַן הַאָט שְׁוִין גַּעֲוָהָן אַרְיִישָׁעּ דְּאַקְטִוִּירִים, אַינְיְשָׁעְגָּנְעָרּ, יוֹרִיסְטָן — הַאָפָּן אַוִיךְ וְזַיְעָרְגָּנְטּ דָּרְוִיּוֹףּ, וְזָאָס דַּרְעָרְטָאָטָעּ הַאָט מִיךְ אַומְגָנִיקְלִיךְ גַּעֲמָאָכְטּ. נַיְשָׁת קִין רָב אָוּן נַיְשָׁת קִין זַיְעָרְטָאָר. נַאֲרּ אָוּן רַעֲכָטָן מִיטּ דָּאָגָהָנָעּ הַאָט זַי אַונְטַעְגַּנוֹאָקְטּ אֶלְיַיְעָרָה, נַאֲרּ אֶלְ רַעְסְעָדָה, אָוּן מַעַן הַאָט שְׁוִין פָּוּן פְּרָנְסָה גַּעֲרָנִישְׁטּ גַּעֲלָעָרְטּ. אַוִיךְ מַיְינּ דָּאֶ דַּי גַּרְוִיסָּעּ, כָּאַלְעָרָעּ פָּוּן 1866-טָן יוֹאָר, וְזָאָס הַאָט פֿאַרְצּוֹקְטּ דַּרְיִי מִילְיאָן מַעֲנָשָׁן אָוּן אֶ פָּאָר חַרְשִׁים צִיטָטּ.

ק א פיטל XXVII

די כאַלערע. — אַמְּלִיָּעַ סְגָלָות צֹ בָּלְעָרָעַ. — דָּעַם רְבָּס טּוּטָה. — דָּעַר קָלָאנָם אוֹ עַר אֵיזֶ לְעַבְּרִינְגֶן גַּוְאָרָן. — אַיךְ וּדְקָאָר קָאָם. — וּוֹאַכְּנָאוּוֹשָׁא. — אַיךְ וּוֹילְוָן דָּאַפְּינְעָר. — פָּעַטְשָׁ.

די כאַלערע אַיז פָּון בְּרִיסְק, פָּוֹנְקָט וּאַ לְעַבְּרִינְגֶן בָּאַשְׁעַפְעַנִּישׁ, גְּלִיַּךְ נְעַקְמָעַן קִיּוֹן קָאַמְּנָעַץ. די עַפְרִידָמַעַת הָאָט וּדְ שְׂרֻעְלָן פָּאַרְשְׁפְּרִיט. אַין בְּרִיסְק זַיְנָעַן גַּעַשְׁטָאָרְבָּן פָּון אַלְול בֵּיזֶ פֶּסְלָוּ מָעַר פָּון צֹוַּיְתָוּן מְעַנְשָׁן, אַון אַוְיךְ אַין קָאַמְּנָעַץ אַיז גַּעוּעַן נִישְׁתָּוּן וּוֹיְנָגָעַר שְׂרֻעְלִיךְ. פָּון די עַרְשְׁטָע אַיז גַּעַשְׁטָאָרְבָּן דָּעַם רְבָּס אַן אַיְנִיקָּל, רִי שְׁמָחָהָס טָאַכְטָעָר, אַז וּוֹיְבָל, אַון נַאֲר אַיר הָאָט מָעַן גַּעַנְמָעַן שְׁטָאָרְבָּן אַין דָּעַם קְלִינְעָם קָאַמְּנָעַץ צֹוַּיְתָוּן, דָּרְיָה אַ טָּאנְג. אַמְּלָאַהָּט דָּעַרְגְּרִיכְטָט בֵּיזֶ אַכְטָה אַ טָּאנְג. אַז מָעַן אַיז אַוְיפְּגַעַשְׁטָאָגָעַן אַין דָּעַרְפְּרִיהָ, הָאָט מָעַן שְׁוִין גַּעַהְעָרְטָט פָּון נִיעַ גַּעַשְׁטָאָרְבָּעָן.

עַם אַיז, פָּאַרְשְׁטִיטִיט וּדְךָ, קִיּוֹן וּוֹאַנְדָּרָעַ נִישְׁתָּוּן, וּאַסְמָעַן אַיז אַזְוִי פִּיל גַּעַשְׁטָאָרְבָּן. פָּון דָּעַיְונְפָעַקְשָׁעַ הָאָט מָעַן נַאֲר דָּעַמְּלָאָלָט קִיּוֹן שָׁוָם בָּאַנְרִיףְ נִישְׁתָּוּן גַּעַהְאָט, רִי מְגַפְּהָדָמִים הָאָט מָעַן מְתָהָר גַּעַוְעָן אַין דָּעַרְהָיִם, אַון נִשְׁתָּוּן פִּיחַ-עֲולָם. גַּעַוְיִגְלִיךְ, הָאָט מָעַן מְתָהָר גַּעַוְעָן מִיט וְאַרְעָם וּוֹאַסְעָר, וּאַסְמָעַן פְּלָעַנְטָה וּדְךָ צַעַטְרָאָגָן אַומְעָטָם, אַון עַס אַיז מָעַר וּוֹאַנְדָּרָעַ, וּאַסְמָעַן אַלְעָה וּיְנָעַן נִשְׁתָּוּן אַוְיסְגַּעַשְׁטָאָרְבָּן. מָעַן אַיז אַבְּעָר אַזְוִי אַזְוִי גַּעַנְגָּן גַּעַפְּאָלָן.

בָּאַסְמָעַן אַיז גַּעַשְׁטָאָרְבָּן אַ שְׁוֹעַסְטָעָר פָּון פָּעַרְצָעַן יָאָר אַז טָאַכְטָעָרְלָט פָּון צֹוַּיְתָוּן יָאָר. אַירְן הָאָבָן אַפְּיָלוּ נַאֲר דָּעַם אַלְעָם אַגְּנָעָנוּמָן וְעַהְרָה וּוֹיכְטָגָעַ מְטָלָעָג, דְּהִיְינָג, מָעַן הָאָט חַהְוָה גַּעַמְּצָאָכָט אַוְיפְּן בְּוּדְעָוָלָם אַר שְׁטוּמָעַ מְוִיר, אַ קָּאַלְיָקָע, מִיט אַ בְּלִינְרָן בְּחוֹר. וְאַסְמָעַן גַּעַשְׁטָעָלָט אַוְיפְּן בִּיחַ-עֲולָם אַ חַוְּפָה, אַז פָּון וּזְאַל אַרְוִיסְקָוּמָעַן אַ גַּוְטָעָר דָּרָה. וּוֹרָעָר אַיז מָעַן גַּעַנְגָּגָן, גַּעַרְיָנִיק אַיךְ, פְּרִיאַטָּאָג אַיבָּעָר דָּרָר גַּאֲנָצָעָר שְׁטָאָט מִיט

ספרית-טורות, להבריל, א' מין פראצטסיע, און מען האט געואנט קטורת.
 ד' אלע סגולות האבן אבער נישט געהאָלפן.
 מען האט נאָר רעמאָלט נישט געואנטס פון די לעצעטן סגולות, זואַס
 זיינען נערויכט געוואָרין אין פוילן, אין לובילן, מיט אַ פופען יאָר צוּרִיק,
 ווען ס'אייז געווען די קאָלערע. רעמאָלט האבן ויך אלע אַנגענטאן פּֿנְגּוּרְלָאָך
 פון אַ לולב אונן מען האט אַיְינְגְשְׁפָּאָנְט פּֿיר מִיְּרְלָאָך אַיְזָאָס אַסְאָכָע אַז
 פּֿאָרָאָקָרָעָט אַ שְׂטִיק עַרְד אַיְזָעָר זְוִיט שְׁטָאָט, פון זַוְּאָנָעָן די קאָלערע
 אַז גַּעֲנָאָנָעָן. מען האט אוֹיך אַזְוּקְגַּעַשְׁטָלָעָט אַ נְוִי אוּפְּן בִּיחָדָעָם,
 געצָאָלט אַסְמָה דְּרָיְיָ רַוְּבָּל אַ טָּאָגָן, אַז עַר וְאַל שְׁטָיָן בְּאַמְּ טְוִיעָר פון בֵּית-
 עַולְמָן, אַז וְעַן מַעַן וּעַט בְּרִיאַנְגָּעָן אַ מְתָה, וְאַל עַר זָאָנוּ:

האט דער גוי, ער האט ראך אַ גויאישן קאָפּ, געוֹאנְגּ פֿונְקּט פֿאָרְקּוּרט,
ווען מען האט געפְּרִיכְתּ אַ מֵּת:
— טוֹ יַעֲשֶׂת דָּאָסִיטָשׁ מִיעָסְטָא, אוֹרְ קָאָנְטּ בְּרוּיְנְגָעּ אַלְעַ וּשְׁירָעָם
אהער.

אֶבְעָר בַּא אָנוּ אֵין קַמְעַנִּי, וַיְיַעֲזַנְתִּי, הָאָט מַעַן פָּוֹן רֻם פַּאֲרָקָעַר
 אַ וַיַּחֲזַק שְׁתָאַט מִיטַּמְיָרְלָאַךְ נַאַךְ דְּרַמְּאַלְתְּ נִישְׁתְּ גַּעוֹאָסְט אָוֹן אַפְּיָלוּ פָּוֹן
 לוֹפְּלִינְגְּרַעְפְּגַּנְגְּרַעְלָאַךְ הָאָט מַעַן אוֹירַ נִישְׁתְּ גַּעוֹאָסְט, אָוֹן דָּרָר אַסְמָעַר
 מִיטַּן אִיסְפְּרָאוֹנוֹニָק הָאָבָּן אָזְוִי גַּעוֹאָסְט, וּוֹאָס פַּאֲרַצְוּנְעַמְּן, וַיְיַעֲזַנְתִּי
 גַּעַנְיוֹן, וּוֹאָס עַם טָוָת וַיְרַד אַוִּיפְּ דָּרָר לְבָנָה. נַאַר אַיְךְ קָאַן מִיךְ נִישְׁתְּ אַיְנָהָאַלְתְּ
 אָוֹן מוֹ רַעַצְיָילְמָן מַמְשָׁ פָּוֹן אַ וַיַּאֲגַנְרָעַר: אֵין וְאַסְטָאָוּעַ אַיְ קִין אֵין מַעַנְשָׁ
 נִישְׁתְּ גַּעַשְׁטָאָרְבָּן, אָזְוִי וַיְיַעֲזַנְתִּי עַם וּאְלָט גַּעוֹעַן אַפְּגַּעַשְׁיָמָט פַּאֲרָן מַלְאָךְ הַמּוֹת,
 עַר וְאַל אַהֲרֹן נִישְׁתְּ קָאַגְעַן קוֹמוֹעַן. דָּאָס אַיְוּ עַפְּעַס אַ מַּדְרָנָע אַוְמָּ
 פַּאֲרַשְׁטָעַנְלִיכְעַ עַרְשִׁינוֹגָן גַּעוֹעַן. פָּוֹן דָּרָר אַגְּרָעַר זַיִת, אֵין וְוִיסְאָקִי, אָזְוִי
 גַּעוֹעַן דַּי כָּלְעָרָע גְּרוּיָם, אֵין קַמְעַנִּי נִשְׁתְּ קְלָעָנָה, אָנָן דַּי וְאַסְטָאָוּעַ
 פָּלָעָנָן אַ גַּאנְצָן טָאגְן וַיְיַעֲזַנְתִּי קַמְעַנִּי, נַאַר פַּאֲנָאָכְטָ פָּלָעָנָן וַיְיַעֲזַנְתִּי
 שְׁלָאָפָּן, אָוֹן אַל עַזְוָעַן גַּעַז וְעַז נִגְּנָא צָ... .

רעם עירשטיין טאג סייפות אויז אין אַ שעה צײַיט געשטאדטָבן פּוֹן אֶלעֲרָעָמִין פֿעַטְטוּר דער רבּ. גּעוּווַיְנִיךְ, אויז גּעַקְומָעָן דִּי גּאנְגְּצָעָ שְׁטָאת אָונְזָעָן מַעַן האָטַט פֿאָרָאנְסָן טִיכְּן טְרָעָן. באָם פֿעַטְטוּר אויז גּעוּווֹן פּוֹלְדִּי שְׁטוּבּ, אָונְזָעָן גּערַינְיקְּן, אוֹ אַ פֿינְגְּנֶרְהָאָט וּזְכָא אִים אַ רְיֵיר גּעַטְמָאָן, האָטַט מַעַן אַגְּנַעַהוּבָן צּוֹ שְׁרִיעָן, אוֹ דָרָעַ צְדִיקַעַ לְעַבְּטַ נָאָךְ. דִּי פֿעַנְסְּטוּר זַיְעַנְדּ גּעוּווֹן אַפְּנַן אָונְזָעָן אַיבְּעָרָן שְׁטָאתַהָּאָט וּזְכָא בָּאָלֶרֶד פֿאָרְשְׁפְּרִיאַיטַהָּאָט דָרָעַ קְלָאנְגּ, אוֹ דָרָעַ צְדִיקַעַ אוֹזְעַבְּרָעַגְּן גּעוּווֹאָרָן. אַפְּבָעַר אַיְזָעַ פֿאָרַע שְׁעה אַרְוּם אוֹזְעַהְעַן דִּי לְוִיהָ.

אָז אֵיך בֵין גַעֲקוֹמָעָן אֲהִים, הָאָט מִזְ גַעֲפָרָעָנֶט דַי בָאָבָע בַיְלָע־רַאֲשָׁע,
 טִיט אִיר הַאֲרַצִינָן קוֹלָה:
 — חַזְקָלָה, רַו בִּיסְט רַאֲך גַעֲזָעָן נַעֲבָן פַעֲטָעָר. סְאיַו אַמָתָה, וְאָסָם מַעַן זָאנָט,
 אָז דַעַר רַב הָאָט זַיְק אַיְפָגָנוּעָצָט אָוָן גַעֲזָאנְט: "ווַיְוִינְט נַיְשָׁט, קִינְדָרָלָאָר,
 מִיט מִיר וּועַט פַאֲרַשְׁלָאָסָן וּוְעָרָן דַי עַרְרָה?"
 אָיר דַעֲצְיוֹל אִיר, וְזָאָס אַיְז גַעֲזָעָן. אַבְעָר עַמ הָאָט נַיְשָׁט גַעֲהָאַלְפָן,
 דַי גַעֲנָצָע שְׂטָאָט הָאָט בַאֲשָׁטָעִיגָט דֻעָם קְלָאָגָן. נַאֲר אַיְז דַעַר נַאֲכָט
 וַיְוִינְעַן גַעֲשְׁטָאָרְבָן פַוְפָעָן מַעַן שַׁן מִיט אַטָמָאָל אָוָן סְהָאָט זַיְק עַרְשָׁת
 רַעַכְתָ אַגְגָהוּבוּבָן צָו פַאֲרַעְרָסָעָרָן דַי כָּלְעָרָעָר. אַבְעָר דֻעָם אַיְז דַי מַעְשָׁה
 מִיטָן רַב פַאֲרַשְׁטִיקָט גַעֲזָאָרָן. גַעֲרוּיָרְתָ הָאָט דַי עַפְרָעָמִיעָ אַפְשָׁר בּוּ
 חַנוֹפָה־צִיָּת. אַלְעָ מעַנְשָׁן וַיְוִינְעַן גַעֲשְׁטָאָגָעָן בָאָס טַר פָוּן טָוִיט. אַט שְׁטִיטָה
 מַעַן דָא אָוָן אַט אַיְז מַעַן שַׁוִין אַוִיפָן עוֹלָם האַמָתָה.
 דַי גַעֲנָצָע צִיָּת הָאָט קִינְגָר אַיְז וַיְוִינְעַן נַעֲהָאָט קִיְין פְרָנָסָה, אַלְעָ
 האַפָּן גַעֲנָבָן צְרָקָה פָאָר אַרְיָעָלִילִיט, אָוָן אַסְקָה האַבָּן פַאֲרַקְוִוָט פָוּן
 זַיְק וְזָאָס לַעֲצָע הַעֲמָר אוֹיפָרְבּוּוּת.
 שְׂטָאָט הָאָט אַפְיָלוּ גַעֲהָאָט אַשְׁטוּב מִיט טַעַפ הַיְסָע וּזְאָסָעָר, אָוָן עַמ
 אַיְז גַעֲזָעָן אַגְגָהוּבוּבָן קָאַמְפָאָנִיעָ "רַיְבָעָר", וְאָסָם הָאַבָּן גַעֲשְׁטָאָרְבָט גַעֲנָצָע
 טָעַג אָוָן גַעֲכָט, גַעֲרִיבָן אָוָן גַעֲזָאָרְעָמָט דַי קְרָאָנְקָע. אַבְעָר דַי גַעֲנָצָע קָאָמָד
 פָאָנִיעָ אַיְז אַוִיסְגָעַשְׁטָאָרְבָן בּוּ אַיְינָעָם צְוָאָמָעָן מִיטָן רַעַכְתָן אַגְפִירָעָר
 פָוּן דַעַר דַאְיוֹגָר קָאַמְפָאָנִיעָ "רַיְבָעָר", יַאֲסָל, אַגְרָוִסְטָר גַבָּר. נַאֲר
 דַעַר כָּלְעָרָע אַיְז שְׂטָאָט גַעֲבִילָבָן כְמַעַט וּוּיְלִירִיג.
 אַבְעָר אַצְרָה — אַצְרָה, אָוָן פְרָנָסָה מוּן דַאֲך הָאַבָּן, הָאָט מַעַן
 פָוּן זָאָס נַיְיָ אַגְגָהוּבוּבָן וּוּכָן פְרָנָסָה, אָוָן דַעַר טַעַטָע הָאָט, גַעֲפָעָה, גַעֲמוֹת
 אַגְוָעָקוּוֹאָרְפָן וַיְוִינְעַן חַסְרִים מִיט דֻעָם חַסְרִים־שְׁטִיבָל אָוָן אַרְיוֹסְפָּאָרָן אָוָן
 הַוִּיחָה וְאַכְנָאָזְוִיטָש, וְאָסָם דַעַר וַיְיַרְעַה הָאָט גַעֲרוֹנָגָעָן בָאָס טַרְוָנָעָר גַרְאָח,
 דַרְרִי מַיְלָה וּוּיְטָה פָוּן קָאַמְעָנִיעָ.
 אָוָן אֵיך בֵין פַאֲרַבְלִיבָן אַיְן קָאַמְעָנִיעָ מִיט מִיְזָן קָרְעָמָל. אַבְעָר מִיר הָאַבָּן
 אַיְינָגָעָהָג, אַוְ מִיר וּוּלְעָן אַזְוִי וַיְוִינְעַן אַיְן קְרָאָס בּוּזָה מִיר וּוּלְעָן אַוִיפָעָסָן
 רַאָס גַעֲנָצָע גַעֲלָת. נַיְשָׁט מִיר הָאַבָּן גַעֲהָאָט סְחוֹרָה פָאָרָן פְוִיעָר, אָוָן נַיְשָׁט
 מִיר הָאַבָּן אַיְסָמָע גַעֲקָאָנָט שְׁלָעָפָן פָאָרָן אַרְבָּל, וְזַי עַמ הָאָט זַיְק גַעֲפָרָעָרָט.
 מִיר הָאַבָּן גַעֲמוֹת וּוּאָרְטָן בּוּ דַי פּוּיְעָרִים וּוּלְעָן אַלְיָוִן אַרְיוֹנְקָוּמָעָן, אָוָן עַס
 אַיְז גַעֲנָגָגָעָן קָאַפְוּרָה.
 נַיְשָׁט קוּקְנִירִינָג אַוִיפָרְדָע, וְאָסָם מִיר וַיְוִינְעַן גַעֲזָעָן קָנְפָעָ בַעֲלִיהָזָאתָה,
 וּוּיְלָה פָוּן אַלְעָעָסְפָרָאָרְקָוָתָן הָאָט דַעַר טַעַטָע אָוָנוּ צְוָנָעִישִׁקָטָה פָוּן הוּוּפָה,
 אָוָן מִיר וַיְוִינְעַן גַעֲזָעָן אַיְגָנָגָצָן אַלְבָעָנָאָנָד מִיט אַגְנִיסָט, דַאֲך אַיְז בָאָ
 אָוָנוּ אַזְוָעָק פָל גַעֲלָת. אַיְיך וְאַבָקִינְמָאָל נַיְשָׁט גַעֲאוֹסָט פָוּן קָאָרָגָן. אַזָּא

„פָּאַמִּילְעָן־פָּעַלְעָר“ הָאָב אֵיך שׁוֹן גַּהֲצָט, אָנוּ עַם אַיִן גַּעֲזָעָן דִּיטְלִיךְ, אָנוּ מִיר וּוּלְן נִישְׁתְּ קָאנְגָּעָן עַקְסִיסְטִירָן.

נָאָט וּאַרְפָּט נִישְׁתְּ אַרְאָפֶט רַעַם מַעֲנָשָׂן אַ פִּיטְלָל גַּעֲלָט פָּוֹן הַוִּילָּ, אָנוּ בְּרוּיט וּוּאַקְסָט אַוִּיךְ נִשְׁתְּ אַיִּיף בְּוּימָעָר פָּאָר דִּי מַעֲנָשָׂן. אַיִּירָעָר דָּאָס בְּרוּיט קַומְטָ צָום מַעֲנָשָׂנס מַוִּילָּ, דָּאָרְפָּט מַעַן אַיִּיף רַעַם גַּט אַרְפָּעֶטָּן, אַקְעָרָן אָנוּ מִיסְטִינְגָּן, וַיְיָעָן, שְׁנִירָן, טְרִיקְעָנָן אָנוּ דְּרָעָשָׂן אָנוּ וּוּיטָעָר טְרִיקְעָנָן, אָנוּ מַאְלָגָן, אָנוּ זַיְפָּן, אָנוּ בָּאָקְנוּ — אָנוּ עַרְשָׁת דְּרַעְמָאָלָט קַומְטָ אַרְיוֹסָ פְּאַרְטָגָן בְּרוּיט. וַיְיָ עַס וּהְתָט אָוִים, מוֹ דָעָרָ מַעֲנָשָׂ נָטָ אַרְבָּעָטָן בְּיוֹ עַר בָּאַקְוּמָט דָּאָס שְׁטִיקָל בְּרוּיט. אָנוּ אָוּ מִיר וַיְצַנְּ דָּאָ אַיִּין קְרָאָס אָנוּ קְוֹקָן אַיִּינָעָ אַיִּיף דִּי אַנְדָּרָעָר, אָנוּ דִּי פּוּעָרִים מִיטָּ דִּי פּוּעָרְטָעָס חַילְן מִיר נִשְׁתְּ שְׁלָעָפָן פָּאָרָן אַרְבָּל — וּוּלְן מִיר אַזְרָאִי נִשְׁתְּ לִיּוֹן אָנוּ וּוּלְן דָּאָרְפָּן צָאָלָן קְרָאָסְגַּעַלְט אָנוּ דִּירָהְגַּעַלְט סָטָם אַזְוִי, אָין דָעָרָ וּלְעָט אַרְיוֹן.

פָּנְדָּרְסְּטוּוּגָן הָאָבָן מִיר וּזְדָן גַּהֲצָטָן אִין דָעָרָ קְרָאָס. אִין „רַעְפָּרְמָעָ“ הָאָבָן מִרְ נִעְמָאָכְט: מֵלְדָהָבָן צְוּגָנוּמָעָן אַ מִירָלָ, וּזְאָס וְאָלָ שְׁלָעָפָן דִּי פּוּעָרְטָעָס אִין קְרָאָס אַרְיוֹן. אַבְּעָר דָּאָס הָאָט קַנְאָפָט וּזְאָס גַּהֲצָלָפָן.

צָו דָעָרָ צִיְּתָ הָאָט מִין וַיְיָבָן גַּעֲפָרִיןָן וּזְאָס עַחֲשָׁעָרָ קְנָרָ. אָנוּ דָעָרָ בְּרוּיט, וּזְאָס אִיז גַּעֲפָרְאָוּעָט גַּעֲזָעָן אַוְיָפָן גַּרְוִוָן שְׁטִיגְנָרָ מִיטָּ וַיְיָגָעָן אָנוּ נְרָבָותָ, הָאָט גַּעְמָאָכְט אַ קְבָּר פָּוֹן דָעָרָ קְרָאָס. דִּי קְרָאָס אִיז שׁוֹן אַינְגָּנָצָן אַפְּגָנְלָאָטָן גַּעֲזָאָרָן. מִרְ הָאָבָן וִיךְ פְּאַרְלָאָטָן אַיִּיף רַעַם מִירָלָ, וּזְאָס הָאָטָן, אַפְּנָסָנָן, גַּהֲצָט גַּאֲנָגָעָה הָעָנָטָן, וְאָלָ וְיִירָ אַיִּצְטָמָחָלָ וַיְןָ, אָנוּ בִּנְיָ לְבִנְיָ, אִיז גַּעֲזָעָן נִישְׁתְּ גַּטָּ. מִין וַיְיָבָן הָאָט שׁוֹן אַ קִּינְדָּר אָנוּ קָאָן שׁוֹן נִשְׁתְּ אַזְוִי אַרְבָּעָטָן אִין קְרָאָס. אָנוּ אֵיךְ הָאָבָן גַּהֲצָלָטָן, אָוּ אָזָמָן גַּעֲשָׁעָפָט אִיז נְלָאָט פָּאָרָ מִרְ נִשְׁתְּ פָּאָסָגָן, אָוּ אֵיךְ קָאָן מִירָ נִשְׁתְּ צְוּגָנוּיָינָן צָו דִּי פּוּעָרְטָעָס מִיטָּ דִּי פּוּעָרְטָעָס, עַס הָאָט מִרְ נִשְׁתְּ גַּעֲקָלָט פָּוֹנָם פְּרִוּן מִיטָּ דִּי קְוִוִּים, אָנוּ בָּאָ מִרְ אִיז גַּעֲבָלִבָּן, מִרְ וְאָלָן פָּאַרְקָוּפָן דִּי קְרָאָס אָנוּ אַרְיוֹסָד פָּאָרָן צָום טָاطָן אִיז הַוִּיפָּת. מִין פָּוָנָה אִיז גַּעֲזָעָן, אֵיךְ וְאָלָ וִיךְ גַּעֲמָעָן צָו שְׁטוּרִין אַיִּיף רַאְבִּינָרָ, אָנוּ וּוּנָן רַעַם קִיְּנָעָם נִשְׁתְּ דֻּרְעַצְיָילָן דְּרַעְוּיָילָ, מִין וַיְיָבָן אַזְוִיךְ נִשְׁתְּ ...

אֵיךְ הָאָבָן גַּעֲוָכָט אַ בָּעֵלָן אַיִּיף דָעָרָ קְרָאָס אָנוּ נִשְׁתְּ גַּעֲפָנָעָן. נָאָר גַּרְוִוָסָעָ צְרוֹת הָאָבָן אֵיךְ וַיְיָ עַס אִיז אַזְוּקָגַעְנָעָבָן מִינְגָּר אַ קְרָובָה דָּאָס בִּיסְלָם סְחוּרָה פָּאָר אַ דְּרִיטָל גַּעֲלָט, וּזְאָס וַיְיָ הָאָט מִרְ עַרְשָׁת אַפְּגָנְצָלָט צָו בִּיסְלָעָכוֹזָיָן, אָנוּ אֵיךְ בֵּין אַרְיוֹסְגַּעַפָּאָרָן צָום טָاطָן אִיז הַוִּיפָּת קִיְּין וּזְאַכְּנָאָוִוְתָשָׁן.

רַעַם טָاطָן, וַיְיָ אַ חִיְּקָן חַסִּיר, אַיִּוּ שְׁרַעְקָלִיךְ אָוּמְעָטָיָן גַּעֲזָעָן אַוְיָפָן יְשָׁוֹב. פְּלָעָנְטָן עַר פְּרִיְּטָאָגָן צָו נְאָכָטָס אָנוּ אַ גַּאֲנָצָן שְׁבָה מַאְכָן וַיְזַלְּיָן

פריליך. אז אך און וויי: אגר פלענט זוינגען, און דיא קינדרער פלענט טאנצן.
די שמחה איז געווען אַ געמאכטעה, און דעם שםיכל זוינעם האט ער שווין
פארלאָרן. און טען האט געוועהָן, אז ער צאנקט, ער נויט אויס, ווי אַ ליכט,
אין דעם פֿאָרגֿלְיוּוֹעֶרטָן דֿאָרְקֿלְעֶבָן אַחֲן די חסריום.

איך האב זיך אָרְיִינְגְּנְעָנוּמָן אֵין קָאָפָּ, אָז אַיך זַאֲלָ מִיךְ צַוְּגְּרִיּוֹתְּן צָוָּם
עקומען אויף רַאְפִּינְגָּר. אַיך בֵּין גַּעַפְּאָרָן קְיֻזְּ בְּרִיסְקָן, האב זיך דֿאָרטָן
באָקָאנְטָט מְוָט אַ שְׁרִיבְּבָּרָהָּ, אַ בְּאַחְאוֹאָסְטָעָרָ מְשִׁבְּלָלָה, זַאֲסָם האט גַּעַשְׁטִיצְטָ
די אַלְעָן יְוָנְגָּעָלְיִיטָה, וּוּלְכָעָן האָבָּן זיך גַּעַנְוָעָן צָוָּהָשְׁפָּלָה. אַיך בֵּין אַים
גַּעַפְּעָלָן גַּעַזְוָאָרָן, נַאֲרָ דִּי רַוְּסִישָׁן שְׁפָרָאָךְ מוֹ אַיך קְעָנָעָן, ער האט מִיר
אַגְּנְגְּוָוָוָזָן, וּוּלְכָעָן בִּיכְעָר אַיך זַאֲלָ לְעַרְגָּעָן אֵין גַּעַנְגָּעָן
בִּיכְעָר גַּעַנְגָּעָן. אַיך האב אויך גַּעַקְוִיפְּטָ אַ רַוְּסִישָׁן וּוּרְטַעַרְדְּבָּוָךְ אֵין בֵּין
עקומען אֲהָיִם. מְעַן דֿאָרְקָף זיך עַרְנְסָטָן צַוְּגְּרִיּוֹתְּן. אַיך האב גַּעַזְוָאָסְטָן, אֵין
דרָעָר טָאָטָעָו וּוּטָזָן דְּאָגְנָעָן, זַאֲסָם אַיך לְעַרְן זיך רַוְּסִישָׁן, וּוּרָרְעָטָזָן
אַ רַאְפִּינְגָּר — אַוְרָאִי אֵין אַוְרָאִי נִישְׁתָּ. אַבְּעָר אַיך האב גַּעַרְעָכְנָטָן, אֵין ער
וּוּטָזָן דְּאָרְקָף שְׁטָאָרָק נִשְׁתָּ שְׁטָעָלָן, נַאֲרָ אֵין ער זַאֲטָטָטָט בְּאַמְּעָרָקָט,
אוֹ אַיך לְעַרְן מִיךְ רַוְּסִישָׁן, האט ער מִיר גַּעַנְגָּעָן צָוָּיָּ פָּעָטָשָׁ אֵין גַּעַזְוָאָנָטָן:
— מִיר לְעַבָּן, נִאָט צָוָּהָשְׁאָנְקָעָן, אֵין מִיר קְעָנָעָן נִשְׁתָּ קְיֻזְּ רַוְּסִישָׁן.
דוֹ זַוְּלְסָטָן רַוְּסִישָׁן. פָּאָר קְיֻזְּ פְּאָל וּלְאַיך דִּיךְ נִשְׁתָּ לְאָזְן!..

קפאיטל XXVIII

מיין באבעם פַּלוֹצְלִיבָּר טויט. — דער רושם פונט טויט אויף דער משפהה אין אויף דעם שטעלל. — איר לוהה. — דעם זידנס יאמער. — דאס וילן שבעה. — דער באבעם נרויסער נאמען. — אויר שיינונג מעשיים. — אונגעער משפהה צעפאלט זיך נאך איר טויט.

נאך פארן אַרְוִיסְפָּאָרְן קֵיָּן וְאַכְנָאוּתִשׁ הַאֲפָנִ מִיר אַוְבָּעָרְגָּלְעָבֶט אַ נְּרוּס אָמְגָלָק.

איינמאָל, באָנָאָכָּט, האָט מען אונז אַנְגָּעָלָאָפָּט אַין דֵּי לאָרְן:
— משה! משה! שטי אויף, דֵּי מְאֻמָּע אַיז פָּאָרְבִּי!

עם אויז געווארן אַ געווּין, און מיר אַלְעַ, טויט-דרישראָקענע, האָפָּן זיך געגעמען אַין דער-ניך אַנְטוּן: אַבער דֵּי הענט ציטערן, זַי זַעַר וַיַּי פָּאָרָאָלְיוּרט. דער טאָטָע, דֵּי מְאֻמָּע, אַיך אָונז מֵיָּן וַיַּיב אַונז אַלְעַ בְּרִידָעַ, שׁוועסטער — האָפָּן דָּאָך וַיַּי עַס אַיז אַרְיִוְפָּגָעָאָפָּט דֵּי זַאְכָן אויף וַיַּד, זַיינְעָנִיג אַוְיפָּן קוֹל. נאך דער טאָטָע זַיינְט נִישְׁט. בְּלָאָס אַיז עַר, דֵּי אַוְיגָן בְּלִישְׁטָשָׁעַן מִיט אַ פִּיכְטָקִיַּת. מִיר לְוִיפָּן נִיכְעָר צַו דער טִיעָרָעָר באָפָּעָן. פָּוֹן נְרוּס גַּלְוִיף פָּאָלָט מען אויף דֵּי שְׁטִינְגָּן פָּוֹן נְאָנִיק, מען הַוִּיבְּט זַיְך אַיזָּף אַין סְעַן לְוִיפָּט וַיַּטְעַר אַין שְׁטוּפָה. נאך דֵּי באָכָּע האָפָּן מִיר שׁוֹין גַּעַפְּנוּן אַ טוִיטָע. פַּלוֹצְלִינְגָּן האָט אַיר גַּעַפְּרָאָפָּן אַ בְּלָוֶט-שְׁטוּרָץ. דָּאָס גַּאנְצָע בְּלָוֶט אַיז אַיר אַרְוִיסְפָּאָרְן פָּוֹן הַאֲלָט מִיט אַיז מְאָל, אַונז אַיז פָּעָרְטָל שְׁהָ אַיז זַי שׁוֹין גַּעַפְּנוּן טוִיטָע. אַין שְׁטוּב האָפָּן מִיר גַּעַפְּנוּן אַלְעַ קִינְרָעָר מִיט דֵּי אַיְנִיקָּלָאָך, קְלִיְּנָע אַונז נְרוּסָע, דֻּעַם זַיְרָנָס בְּרִירָעָם אַין דֵּי שׁוּעָסְטָעָרָם פָּאָמְילִיעָ, אַלְעַ זַיְנָעָן שׁוֹין גַּעַפְּנוּן, אַונז דֵּי גַּעַוְּאָלָרָן מִיט דֵּי גַּעַוְּיָנְעָן האָפָּן אַוְיפָּגָעָהוּיפָּן כְּמַעַט דֵּי גַּאנְצָע שְׁטָאָט. עַס זַיְנָעָן זַיְך צְנוּנִיְּפָּדָעָן פְּרָעָמְדָע וַיַּיְבָּעָר אַונז דָּאָס גַּעַוְּיָן אַיז נְרוּסָע גַּעַוְּאָרָגָן פָּוֹנְקָט זַיְ אַ גַּאנְצָע שְׁטָאָס וְאַלְט אַוְיסְגָּעָשָׁאָכָּטָן גַּעַוְּאָרָן פָּוֹן אַ שׁוֹנָא.

רער זיירע טוט נאר און חילשט, ווערט נאר אָ גראַסער געשרי מיט אַ געוּזִין — אלע לויין מינטערן דעם זיירן, יאַשׁקע רער רופא מיט די אַיבְּעריגע צוֹיִי רופאים לאָוט מען שווין נישט אַרוייס פֿון שטוב. זיַּי דאַרפֿן היטן דעם זיירן, ווען ער הייפֿט אָן צוֹ חילשנ. די באָבע ליגט אוֹיף דער ערדר, און דער זיירע פֿאלט אוֹיךְ אוֹיף דער ערדר. ער ליגט זיך אַין דער בְּריַיט, אַנטקען דער באָבען, שפֿאַרט אָן זיַּן קָאָפּ אוֹיף אַיר קָאָפּ אָן פֿאנַסְט זיַּי מיט טִיכְּן טְרָעָרָן. ער אַיִּוֹ שְׁטָעָנֶרֶן גַּעֲוָעָן אַ בְּעַלְבְּכִי. נָאָר אַיִּצְתָּהּ זיך עַפְּעַמְּגַנְּט אַ גַּאנְצָעָר קוֹאָל, וְאַסְטָהּ אָן גַּיסְט אַן וְוַיל נִישְׁתָּה אַיִּפְּהָעָרָן. אָן זיַּן פֿאַרְכְּלִיפֿן זיך צְעִירִיצְט נָאָר מֵעַר די גַּאנְצָע פֿאַמְּלִיעָן. די גַּעֲוָיְנָעָן אָן די גַּעֲוָאָלְרוֹן שְׁטָאָרָקָן זיך פֿון מִינְטוֹן צוֹ מִינְטוֹן אָן אַיִּצְתָּהּ שְׁלָאָפְּט שְׁוֹין נִישְׁתָּה רִי גַּאנְצָע שְׁטָאָט, אלע קְרָעָצְנָא אוֹיף דער צְרָקָת אָן דער חַכְמָה, וְאַסְטָהּ אַיִּצְתָּהּ קִין אַיִּין
שׁוֹנוֹא אַין לְעָפָן.

פֿאַרְטָּאָג אַיִּוֹ שְׁוֹין גַּעֲוָעָן די גַּאנְצָע שְׁטָאָט אַרְוּם שְׁטוֹב אָן אַיִּין שְׁטוֹב, אַוְיָפּן גַּאנְיק אָן אַרְוּם אלע פֿעַנְסְטָהּר. אָן די גַּעֲוָיְנָעָן הַאָבָן די הַוּמְלָעָן גַּעֲרִיסְן.

דער טָאָטָע האָט באָלָּר אַוְעַקְגַּשְׁקִיט אַ רְיִיטָעָר קִין טְשֻׁכְטְּשָׁאָוּז נָאָר דער שְׁוֹעַסְטָר מִיטָן שְׁוֹאָגָעָר בְּעַרְלְ-בְּעַנְדָּרָעָט. אַיִּין אַ רְיִיטָעָר שְׁהָאָרָוּם אַיִּוֹ שְׁוֹין גַּעֲוָמָעָן צְוֹפְּאָרָן בְּעַרְלְ-בְּעַנְדָּרָעָט מִיטָן דְּבוֹרָהָן אָן אלע זְיַעַר קִינְדוּרָר אָן אַיִּינְקִילָּה, וּלְכָעָה הַאָבָן צְוֹגְעָנָעָן פְּרִישָׁע טְעַנְעָר צָוָם גַּעֲוָיָן.

אָן עַס אַיִּוֹ אַיִּינְגְּטָלִיךְ גַּעֲוָעָן אוֹיף וְאַס צוֹ קְלָאָגָן, וְאַרְוּם אַט די דְּאָזָּה רְעַטְשָׁקָע, קְלִינְיָע אַירְעָנָע האָט גַּעֲהָאָלְטָן פֿעַסְט אַיִּין אַחֲרוֹת די גַּאנְצָע פֿאַמְּלִיעָן אַוְנוּרָעָע, דְּאָס האָט אַיִּר גּוֹט עַר גַּיִּיסְט אַרְיִינְגָּנָעָבָן אַיִּין יְעָרָן פֿון אַוְנוֹ שְׁלוּם, דְּאָס האָט זיך אַוְנוֹ גַּעֲל עַרְגָּט, אָז מַעַן דְּאָרָף לִיבָּן אַיִּינְעָר דַּעַם צְוִיְּטָן, דְּאָס האָט זיך אַכְּטָוָג גַּעֲנָעָבָן, אָז אַגְּנוּר גְּרוֹסְעָ משְׁפָחָה זיך זיך הַאָלָטָן שְׁיַיְּן, צִיכְּטִיכְּן אָן גּוֹט. דְּאָס האָט זיך מִיט אַוְנוֹ אַיִּינְגְּטָעָנָעָט, אָז מַעַן דְּאָרָף קִינְמָאָל נִישְׁתָּה גַּעֲבָרְוִיכְּן קִין פֿעָם, אָז מַעַן דְּאָרָף דְּאָס רְובָּלָץ אַגְּנוּמָעָן פֿאָרָר לִיבָּ, אָז אָז מַעַן דְּאָרָף האָטָן אָן די האַפְּעָנָונָג נִישְׁתָּה פֿאָרְלִירָן! אָז אַט לִינְט זיך, די לִיבָּע, טְיִעָּרָעָ בְּאָבע מִינְעָן, אַ צְוֹגְעָרְקָטָע מִיט שְׁוֹאָרָצָן אָן מַעַר וּוּט זיך פֿישְׁט אַיִּופְּשָׁטִין פֿון דער ערָר.

עַס אַיִּוֹ גַּעֲוָאָרָן טָאָגָן, אַבְּעָר בָּא אַוְנוֹ אַלְעָמָעָן אַיִּוֹ אַ פֿינְסְטָרָעָ נָאָכָט, נִישְׁטָאָקִין מַעַנְשְׁלִיכָּע כְּחוֹת אַיִּבְּעָרְצְּטָרָאָגָן די מאַוְמְרִיגָּע סְצָעָנָע, זיך די
בְּאָבע לִינְט אוֹיף דער ערָר, אָן דער זיירע לִינְט דְּרַעְנָעָבָן מִיטָן קָאָפּ אוֹיף

איך קאָפ און ניסט מיט טרעַרַן, זוי פֿון אַ קְוֹאָל, און כליפעט זוי אַ קלִין
קִינֶר, און אלּע ווַיְיַגְעַן מִיט.

דרער זַיְדָע ווּרטַט אַלּע מָאֵל אַנְטְשָׁוִינָן, לַיְסַטּ מַעַן צַו אַ קְוֹק טֻן, וְעוֹתָהּ
מעַן, אָז עָרַחַט גַּעֲלַשְׁת. ווּרטַט אַ גְּרוּוּס גַּעֲוַיִּין, לַוְפּּן שְׂוִין דִּי רַופָּאִים
מִיט דִּי פְּלָעַשְׁלָאָךְ אָז מִיט קְאַלְט וּזְאַסְעָר. זַי מִינְגַּעַרְן אִים, עָרַקְומַט צַו
זַיְךְ אָז פְּאַלְט וּירַעַר אַוִּיףְ דָּרַר צַו קְאָפְן דָּרַר בְּאַבְעָן אָז נִסְטַט וּרְעַרְעַר
מִיט טְרַעַן, זַיְךְ פֿון אַ קְוֹאָל, און כליפעט זַיְדָע ווּרטַט שְׁטִיל.

דרער נְאָךְ וַיְיַגְעַן גַּעֲקוּמָן וַיְיַבְעַר פֿון "חַבְרָה-קְרִישָׁא" מַתְהָר וַיִּן. מַעַן
הַאָט בָּאַרְאָרָפְט לִיְרָוְג מַאֲכָן דִּי שְׁטוּב, אָז אַלּע הַוּבָן אַן אַרְוִוְצָנוּיִן,
אַבְעָרַט מַעַן קָאָן דָּעַם וַיְיַרְן נִשְׁתַּפְּרִיְּסָן פֿון דָּרַר טְוִוְעָר בְּאַבְעָן, פְּוּנְקַט
זַיְזַיְן קְאָפְזַיְלָט צְוּנְשְׁמִידָרְט גַּעֲוַאָרְן צַו אַיר קְאָפְזַיְלָט. עָרַחַט זַיְךְ נִשְׁתַּפְּ
גַּעֲלוֹתָמָן גַּעֲמָן אָזְיָאָגְגָן גַּעֲלָעָן. אַלּע מָאֵל אִיז עָרַבְלָאַסְעָר אָזְנָבְלָאַסְעָר
גַּעֲוַאָרְן אָזְנָבְלָאַסְעָר גַּעֲוַהָן פְּחַושׁ, אָז עָרַקְוּנָאַסְעָר זַיְךְ אַוִּיסְנִין. דָּרַמְאַלְט
אִיז שְׁוִין צְוּנְגָאַגְגָן דָּרַר בְּקִיחְיָד אַרְיָה-לִיבָּן אָזְנָבְלָאַסְעָר, צַוְיִ
גַּעֲוַנְטָעַ יְוָנָגָעַ, אָזְנָבְלָאַסְעָר אִים מִיט גַּעֲוַאָלָד אַרְאָפְגָּגְנוּמָן פֿון אַיר
קְאָפְזַיְלָט. אַבְעָרַט עָרַחַט. עָס ווּרטַט דָּרַר גַּעֲוַאָלָד אִזְוִי גְּרוּוּס, אִזְוִי זַיְ
בְּאָא שְׁרָפָה, אָזְנָבְלָאַסְעָר אַזְנָבְלָאַסְעָר אַזְנָבְלָאַסְעָר פֿון פְּיִיעָר. צַו דָּעַם גַּעֲוַאָלָד
זַיְיַגְעַן אַרְיָיְגָאַלְטָן אַלּע אַיְרָן פֿון דְּרוּוּסָן, מִיט גְּרוּוּס מַאֲטְמָעָרְנִישׁ הַאָט
מַעַן דָּעַם וַיְיַרְן אַזְעַקְגַּעַטְרָאַן אַזְעַקְגַּעַטְרָאַן אַזְעַקְגַּעַטְרָאַן אַזְעַקְגַּעַטְרָאַן
בְּעַט. עָרַחַט זַיְךְ אַבְעָרַט אַרְאָפְגָּגְנוּזְאַסְעָר אַוִּיףְ דָּרַר אָזְנָבְלָאַסְעָר
גַּעֲוַאָרְן לִיְנָא אַוִּיףְ דָּרַר עָרַר, שְׁרַעַנְרִינְגָן:

— אַיךְ חַיְל נִיְן אָזְנָבְלָאַסְעָר אַרְיָיְגָאַלְטָן צְוָאַמָּעָן מִיט מִין בִּילְעָד
רַאַשְׁעָן.

אוֹ מַעַן הַאָט אַיר צְוַרְעַכְט גַּעֲמַאְכָט פְּרִין וּפְרַתָּה, הַאָט זַיְךְ דָּרְגָּנָאָר
אַגְּנָהָוִוָּבָן אַגְּנָהָוִוָּבָן צְוַיְעַד שְׁרַעַקְלִיכָּעַ צְבָעַנָּעַ מִיטָן גַּעֲוַנְגָּעָן זַיְךְ פֿון דָּרַר אַגְּנָהָוִוָּבָן
פָּאַמְּלִיעָד. אַלּע זַיְיַגְעַן צְוַעַפְּלָאָלְטָן צַו אַיר אָזְנָבְלָאַסְעָר אַגְּנָהָוִוָּבָן צַו בְּעַטְנָ
אַיר מְחַילָה, זַיְךְ דָּרַר שְׁטִינְגָּעָר אַיְן, אָזְנָבְלָאַסְעָר זַיְךְ זַוְּל זַיְזַיְן אַגְּנָהָוִוָּבָן
יְעַנְעַר וּוּלְטָמָן, זַיְךְ זַיְעַוְוָן דָּעַם אַוִּיףְ דָּרַר וּזְעַלְמָן. אָזְנָבְלָאַסְעָר
זַיְךְ וּוּטְעַר גַּעֲלָעָט אַוִּיףְ דָּרַר נַאֲסָרָעָר עָרַר, וּזְאָס אַזְעַקְגַּעַטְרָאַן דָּרַר
פֿון טְהָרָה-זְאַסְעָר, זַיְזַיְן קְאָפְזַיְלָט אַוִּיףְ אַיר קְאָפְזַיְלָט. דָּאָס אִיז עַפְעַם גַּעֲוַעַן אַ
שְׁרַעַקְלִיכָּעַ שְׁעה.

צַו דָּרַר לְוִיה אִיז גַּעֲקוּמָן דִּי גַּעֲנַעַט שְׁטָאָטָט. אַלּע קְרַאַמָּעָן, אַלּע שְׁיוֹנְקַעַן
זַיְיַגְעַן צְוַעַמְּאַכְט גַּעֲוַאָרְן, אָזְנָבְלָאַסְעָר אַזְנָבְלָאַסְעָר אַזְנָבְלָאַסְעָר
אַפְּלָוְן זְאַסְטָאַזְיָה. פְּרִיהָרָה הַאָט מַעַן גַּעֲטָרָאַן דִּי בְּאַבְעָן, אָזְנָבְלָאַסְעָר
הַאָבָן אַלּע זַיְךְ אַיְדָעָמָן, שְׁוֹאַגְעָרָם אָזְנָבְלָאַסְעָר גַּעֲטָרָאַן דָּעַם וַיְיַרְן נָאָר

האלב פארחלשט, און די רופאים ווינען נאכ-
גענאנגען באם זויט מיט פלעשלאר אין די הענט.

אין מין לעבן אין קאמעניע האב איך נועהן צווי גרויסע לווות. אינע —
דרעם פערטערס, דער קאמעניצער رب, וואס איז געשען סופות-ציט, און
עס איז, פארשטייט זיך, געהן ר' גאנצע שטאט; ר' צוויות איז געהן
דרער באבעס לוייה, נאך א גרעסערע דערטיט, וואס לחוטין אלע זייןבר
זייןען געקומען צו דער לוייה, וואס דאס איז נישט געהן באם رب, מחמה
דרעם אמאליין מנהג, צוליב וועלכן פרעםרא זייןבר פלאגען נישט נין אויף
א מאנגספילס לוייה.

באמ אריינגלין רעם מה אין קבר אויז פארגנוקומען זום שראעליכעכム.
דרער זוירע האט זיך עפטע איזוי זוי גערירט פון זונגען, האט זיך מיט אמאַל
אל זואָרף געטאנּ צום קבר אויז האט נישט געלאֹות זיין בילעדראָשע אַריינ-
לען אין אויז דער ערְ אַריינ. מיט נרויס שׂווערינקייטן אויז אַנגענוקומען אָפֶ-
צ'וּרִיכִין אַס פָּן אַיְר, אָוּן אוּ מעַן האט זוי אַריינגעַלענט אָוּן קָבֵר, האט
ער זיך נָאָר אָמָּל אל זואָרף געטאנּ צוּ אַיְר אָוּן גַּעֲשִׁירִין מיט גַּעֲזָלְרִין
סקולות:

— איך וויל זיין אין רעד ערעד מיט ביילע-ראשען!..
און האט געהלשת. דאס האט געהאלפֿן, און מען האט אים אַפְגָּערִיכָן
פָּונְ קָבָר.

צוריין פון דער ליליה האט מען וויטנער געטראָגן דעם זיידן בייז אין
שטוּב אַריַין אָן מען האָט אִים נעלענט אָן אַבעט אַריַין. אַבעט ער האָט
זיך ווַיְיַטְעֵר אַזְאָרֶף גַּעֲטָאָן אוֹפֶךְ דַּעַר עַרְד אָן האָט זיך
געלאָוט גַּעֲמָעָן אָן בַּעַט אַריַין. אָן אַזְוִי אַיז ער אַזְהָלְפָעָט
איינְגַּנְשְׁלָאָפָן. דַּי רַוְפָּאִים האָפָן גַּעֲזָאָנְט, אָזְזָעָן וְאָל אִים לְאָזְזָעָן אַיבְּעָרָ-
שְׁלָאָפָן, דַּי ווַיְתַּיְנָעָן וַיְנַעַן אַרְטִיסְפָּן דַּעַר חַדְרָאָן אָן אַיבְּעָרָ-
אִים דַּי זַיִן, טַעַכְטָעָר, שְׁנַר אָן אַירְעָמָס. אַיצְטָהָט מַעַן גַּעֲווֹיָנִיט שְׁטִילְעָ-
הִיטִּיט, אָן אַזְוִי ווַיְגַעַנְדִּיגִי, אַיזְזָעָן אַפְּגַעַנְשׂוֹאָכָט גַּעֲזָאָרָן. דַּעַמְּאָלָט האָט
מען זיך צְעַלְמִינְט אוֹפֶךְ דַּעַר עַרְד, אָן דַּי טַרְעָן האָפָן זיך גַּעֲנָאָסָן
גַּעֲנָאָסָן.

דרר זירע האט זיך אלעל מאל אויטנעכאנט און האט גושערין, או מען אלאיל אים באנראבן צוואמען מיט ביילע-דראשען. אפננים, או ער האט באסומשו הײַן. אוין פֿוּ בְּרִיאַת האט ער אַפְּהָרָב אַיְוֹנוּשָׁרְבִּינְיָוּן:

— רצובאניקעס ! וואס האט אויר באונראבן ביילעדראשען אהן מיר ! דעם נאנצן פינסטערן מעחדלעה האט קינגרער פון דער פאAMILיע נישט גענומגען עפערע אין מוליל ארריין, אפלו א גלוול טי' נישט.

קינדרער, זוקס-יארנגע, האבן אויך נישט טעם טעם געווען פון קיין
ען און טריינקען.

די צוּוִיטָעַ נאכְתָּמָא אַיז אַיז שְׁרַעְלִיךְ גַּעֲזָעַן וַיְיַדְעַתְּ. מַעַרְפָּן
וַיְבַּעֲזֵנְיַגְנַּשְׂתָּה וַיְגַּנְּגַּנְעַן גַּעֲלָעַן אַוְתָּה דָּרָר אַן הַאַבָּן אַלְיַץ גַּעֲזָיִינְטַן. דָּי
טְרַעְמָן הַאַבָּן וַיְקַרְבַּן אַוְתָּה דָּרָר פָּאַרְלָאַגְּנָעַן אַן הַאַבָּן פְּיַיכְתַּגְנַּטְנָא
דָּאַס הַאַלְיַץ.

די נאכְתָּמָא אַיז דָּרָר זְיַדְעַן עַטְוֹאַס גַּעֲשָׁלָאַפְּן, אַן פָּאַרְטָאָגְן הַאַט עַר וַיְקַרְבַּן
אוּפְנַעְכְּאַפְּטַן. אַים אַיז עַטְוֹאַס גַּרְגְּנַעַר גַּעֲזָעַן.

— אַבְעָר, בִּילְעַדְאַשְׁעַן, — הַוּבֶט עַר אַן צַו שְׁרַיְעַן — גַּעַם מִיר
צַו דִּיר, דָּו בִּיסְטַן דָּאַךְ גַּעֲזָעַן אַזְאַגְּנַעַר וַיְיַבְּשֵׂת מִיטַּן לַיְבָן אַן לַעֲבָן! אַיז
מִיר אַיְצַט דִּין לַעֲצָטוּ גַּעֲרַיְשָׁאַפְּט אַן בָּעֵט פָּאַגְּנָט, עַר זָאַל מִיר
צַוְנַעַמְעַן אַהֲיַן, וַיְאַו דָּו בִּיסְטַן!

אַן וַיְרַעְרַע וַיְיַיְנַט עַר, אַן וַיְרַעְרַע כְּלִיפְעַט עַר, אַן וַיְרַעְרַע צְעַפְעַלְט עַר
וַיְקַרְבַּן נַאֲךְ אַים דָּי גַּרְוִיסְעַ מִיטַּן דִּי קְלִינְעַן, אַן דָּי גַּעֲזָיִינְעַן מִישַׁן וַיְקַרְבַּן
אַיזוּ צְוָאַמְעַן, פָּוֹנְקַט וַיְיַרְבַּן יְוָמִידְפּוֹר צָום בְּעַנְשָׁן.

דָּרָר וַיְרַעְרַע הַאַט בִּירְעַט טַעַן נִישְׁתַּגְנַעַן. דָּי קִינְדְּרַעַר, וַאֲסָם הַאַבָּן
גַּעַהְאַט אַן אַיְגְּנַעַנְעַם גַּרְוִיסְעַ מִנְיָן, הַאַבָּן גַּעֲרַאַחַונְט אַין דַּרְעַרְפִּיהָ אַן מַנְחָה
אַן מַעְרִיב. בָּאַם דַּאֲזַעַנְעַן הַאַט מַעַן אַיז גַּעֲזָיִינְט. דָּרָר טַאַטְעַת הַאַט
גַּעֲרַאַחַונְט פָּאַרְן עַמְוֹר. עַר, וַאֲסָם הַאַט גַּעֲקָאנְט וַיְיַזְרֵר אַן נִשְׁתַּגְנַעַן
וַיְיַעַנְעַן, הַאַט גַּעֲזָאַגְנָט דָּי וַיְעַטְעַטְרַעְטַר שְׁטִיל אַן הַאַרְצָגִין, וַאֲסָם וַאֲלָלְטַט גַּעֲקָאנְט
רִירַן מַעַר וַיְיַעַנְעַן, גַּעֲרַאַחַונְט הַאַט מַעַן אַוְיַפְנָן אַיְבַּעַר-שְׁטִיבָל אַן דָּרָר
בָּאַבְעָס שְׁלָאָף-צִימָעָר, אַן אַוְיַפְנָן דָּרִיטַן טַאַגְנַעַט מַעַן שְׁוִין גַּעֲרַאַחַונְט
אַונְגָּן, אַין דָּרָר גַּרְוִיסְעַ שְׁטוּבָ. וַאֲרוּסָם דָּרָר וַיְרַעְרַע וַאֲלָלְטַט גַּעֲקָאנְט
אַיְבַּעַרְטַרְאַגְנָן דָּאַס דַּאֲזַעַנְעַן אַין שְׁלָאָף-צִימָעָר. אַיְצַט הַאַט עַר אַגְּנַעַהוּבָן
דַּאֲזַעַנְעַן פָּאַרְן עַמְוֹר, אַבְעָר עַר פְּלָעַנְט וַיְקַרְבַּן דָּאַךְ פָּאַרְנִין וַיְיַעַנְעַן,
קְלִין קִינְר, אַן פְּלָעַנְט אַגְּהַוִּין חַלְשָׁן. מַעַן הַאַט אַים גַּעֲמוֹת צָרָ
גַּעֲמַעַן פָּוֹן עַמְוֹר.

מַעַן הַאַט דָּאַךְ גַּעֲמוֹת אַוְיַסְנַעַפְנוֹגָעַן אַ תְּרֻפָּה צַו דָּי גַּעֲזָיִינְעַן. וַאֲרוּסָם
מַעַן הַאַט פְּשָׁוֹת גַּעֲקָאנְט שְׁטָאַרְבָּן פָּוֹן צָעַר אַן אַגְּנַסְט. דָּי שְׁטָאַט-כְּפָלִי-
בָּתִים וַיְיַעַנְעַן גַּעֲקָומָעַן מַנְחָמָד-אַבָּל וַיְיַזְרֵר אַן הַאַבָּן פָּאַרְאַרְדָּעָנְט, אַז דָּי דִּינְסָט
וַאֲלָל שְׁטָעַלְן רָעַם גַּרְוִיסְעַ סָאַמְאֹזָאַר, מַעַן הַאַט אַגְּנַעַהוּבָן דַּרְעַלְאַגְנָעַן אַלְעַטְמָעַן
טִי מִיט וּוּמְלָ. אַבְעָר מַעַן הַאַט קִוִּים גַּעֲפּוּלְט, אַז מַעַן וַאֲלָל טְרִינְקָעַן

טִי. דָּרָר וַיְרַעְרַע הַאַט וַיְקַרְבַּן טִי אַיז אַפְנַעַוָּאַגְנָט.

— אַיז וַיְלַי שְׁטָאַרְבָּן, — הַאַט עַר גַּעֲטַעַגְנָעַט. — אַיז וַיְלַי זַיְן גַּעֲבָן
בִּילְעַדְאַשְׁעַן.

בָּאַ דָּרֶר דְּרִיטָעָר נַאֲכָת אֵינוֹ עַר אַפְּלִילוֹ אַיִינְגַּעַשְׁלָאָפָּן, אַפְּבָר עַר אֵיזַּוּנְעַזְּעַן גַּאֲרַ שְׁלָאָפָּה אֵין גַּעַוְנְטָמָ, אֵוֹן יַאֲשָׁקָעַן דָּעַם רַופָּא הַאָט מָעַן נִישְׁתָּאַפְּגָעָלָאָפָּט. דִּי טְשְׁפָחָה, נִישְׁתָּקָאַנְגָּרִינְג אַיִינְשָׁלָאָפָּן, הַאָט וַיַּךְ אַוְיסְגָּנוּעָצָט אַוְיַחַד דָּרֶר עַרְרָה, אֵוֹן יַעֲדָרָה הַאָט בָּאוֹנוֹנְרָעָה אַיִינְשָׁלָאָפָּן, דִּרְעַצְיָילְן מְעַשְׁיוֹת פָּוֹן דָּרֶר בָּאַפְּבָעָ בִּיְלָעַ-דְּרָאַשְׁעָן, פָּוֹן אִירָעָ וְעַלְטָעַנָּעָ מְעֻלָּות, פָּוֹן אִירָנָסָה הָאָרֶץ, פָּוֹן אִירָה הַיִּסְקִיטָה אֵוֹן אַיִבְּרָעַנְגָּעַבְּנָקִיטָה צֹ אַיִינְגַּעַנָּע אֵוֹן צֹ פְּרָעָמְדָע. מָעַן הַאָט דְּרָעַצְיָילְטָמָ, וַיַּךְ וַיַּהַאֲט אַיִינְפָּלְאָנָצָט שְׁלָמָן צְחִישָׁן אַלְעָמָעָן.

אֵוֹעַס הַאָט חַהְוָה גַּהְהָאָט אַטְאַכְּטָעָר, צַי אַזְוַן אַפְּרָעָר אֵן אַיִינְיקָל, הַאָט וַיַּבְּאַלְדָּנָאָר שְׁבָעַהְדִּימְרָה הַמְּשָׁהָה גַּעַבְעַטָּן צַו וַיַּךְ רַאַס פְּאָרָל, גַּאֲרַ יַעֲרַן פָּוֹן וַיַּךְ בָּאוֹנוֹנְרָעָה. פָּאָר דָּרֶר טְאַכְּטָעָר, רַאַס יוֹנָנָע וּוַיְבָל, הַאָט וַיַּלְאַגְּנָג גַּעַרְעָט וְעוֹגָן דָּעַם, אֵזַוְּ דָּרֶר מָאָן אֵיזַוְּ דָּרֶר קָאָפָּה פָּוֹן שְׁטוֹפָה, עַר דְּרָאָרָף עַרְצִיהָעָן דִּי קִינְרוֹר, אֵוֹן דָּרֶר גַּאֲנְצָעָר בְּכוֹר פָּוֹן דָּרֶר פְּרָוִי אֵיזַוְּ גַּאֲרַ דָּרֶר מָאָן.

— דְּאַרְפָּסָט, — הַאָט וַיַּאֲיִינְגַּעַטְעַנְגָּט מִיטָּן קִינְרָה צַי מִיטָּן אַיִינְיקָל — אַוְיסְעָרָרָעָם וַאֲסָס דַּו הַאָסָט לִיבָּ דָּעַם מָאָן, אַוְיַחַד אַיְם וַיַּזְוִין דִּי לִיבָּעָ. גַּעַוְיָיְלִין, דָּעַם וַאֲסָס מָעַן הַאָט לִיבָּ, וַיַּלְאַגְּנָג מָעַן אַיְם גַּאֲרַ פָּאָרְשָׁאָפָּן פָּאָרָד גַּעַנְגִּין, אֵוֹן מָעַן וַיַּלְאַגְּנָג, חַלְילָה, נִשְׁתָּמָעָ מְצָעָר וַיַּזְוִין. עַר דְּרָאָרָף אַפְּבָר וְעוֹהָן אֵונָן שְׁפִּירָה, אֵזַוְּ עַר אֵיזַוְּ בָּאַ דִּירָ טִיעָר, וַיַּךְ רַאַס אַוְיַחַד פָּוֹן קָאָפָּה, אֵוֹן טְאַמְּעָר אֵיזַוְּ עַר, חַלְילָה, צַו דִּירָ שְׁלָעָכָט אֵן וַיַּזְוִיט דִּירָ נִשְׁתָּאָקִין גַּעַרְיִשְׁאָפָּט, וַאֲלָסְטָוָוִיָּה אַוְיַחַד דָּעַם נִשְׁתָּאָקִין אַוְיַחַד רַעַם, וַיַּעַט עַר סּוֹפָה פָּלְסָוּתָמָן וַעֲרָן צֹוְרָיָה גּוֹטָם, וַעֲנָעָר וְאַלְאַפְּלָוָוִיָּה וַיַּזְוִין דִּירָ עַרְגָּטָעָר. אַוְיַחַד וַאֲלָסְטָוָוִיָּה מְבָטָלָוִיָּה וַיַּזְוִין דִּירָ אַנְטָקָעָן דִּירָיָן מְאָנָס דָּרָה, וַיַּזְוִין שְׁטִיחָתָאָן פְּרָקָה, אֵזַוְּ דַּו וַאֲלָסְטָוָוִיָּה מְבָטָלָוִיָּה וַיַּזְוִין דִּירָיָן דָּרָה — קָעָן דִּירָיָן חַבְּרָס דָּרָה, פְּרָיָה עַר וְאַלְאַסְטָוָוִיָּה וַיַּזְוִין דָּרָה קָעָן דִּירָיָן דָּרָה — אֵוֹן בְּפָרָט אֵמָאָן! אַוְיַחַד דַּו וְוַיְלָסְטָוָוִיָּה, אֵזַוְּ דִּירָיָן וְאַלְאַסְטָוָוִיָּה וַיַּזְוִין דִּירָיָן דָּרָה אַיִבְּרָעַנְגָּבָן, וַאֲלָסְטָוָוִיָּה פְּרִיהָעָר וַעֲרָן אַיִינְגָּנָצָן צֹ אַיְם אַיִבְּרָעַנְגָּבָן, אֵוֹן וַאֲסָס עַרְגָּטָמָ, וְאַלְאַסְטָוָוִיָּה אַוְיַחַד זְאַבְּלָה... אֵזַוְּ עַר וְאַגְּנָטָנָצָט אֵוֹן דָּרָה וְעוֹהָסָטָמָ, אֵזַוְּ עַס אֵיזַוְּ טָאגָן, וַאֲלָסְטָוָוִיָּה אַוְיַחַד זְאַבְּלָה... וַיַּעַט עַר פָּאָרָט פָּאָרְשָׁטִין וַיַּזְוִין פְּעַלְעָר, מְחַמָּת דִּירָיָן נַוְטְסִקְיָה אֵוֹן וַיַּעַט דִּירָ הַאָבָן וַיַּךְ דָּאָסָטָלָהָן לְעַבָּן. צַו אֵמָאָן דְּרָאָרָף מָעַן רַיְרָן מִיטָּה וַיַּיְכָעָרָיָה רַיְרָן אֵוֹן מָעַן דְּרָאָרָף אַיְם נִשְׁתָּאָקִין דָּעַם שְׁכָלָ, דָּאָסָטָהָן אַוְיַחַד זְאַבְּלָה אַיְם נִשְׁתָּאָקִין מִיטָּן שְׁכָלָ, וַיַּעַט עַר שְׁטָעָנְרָגָן זְאַבְּלָה, אֵזַוְּ דַּו פִּסְטָה אַלְגָּוּנָעָ אֵוֹן דַּו וְוַעַסְטָטָאַקְעָ וַיַּזְוִין אַלְגָּוּנָעָ. טְאַמְּעָר וְוַעַסְטָטָאַקְעָ אַיְם וַיַּזְוִין אֵן עַפְעָס אֵן עַנְיָן אֵגְלִיכָּעָ זְאַבְּלָה, אֵוֹן עַר וְעוֹטָר דִּירָ פָּאָלָן אֵן טָן אַקְוָרָאָט קְרוּם אֵוֹן נַאֲרִישָׁ, אַוְיַיְהָ אֵזַוְּ וַיַּעַט וַיַּךְ פָּאָר דִּירָ מָוָה וַיַּיְהָ, אֵזַוְּ עַר הַאָט חַרְטָה —

ואלסטו נישט וויזון, או דיר טומ ראַס הנאה און ואַלסט אים, חיללה, נישט ערנערן, נישט אויסעסן דאס האָרֶץ, נאָר אָרְבָּה, שטארקן אים, טרייסטן אים, מוטינן אים — וועט ער שווין אלֵין בעסער אִינְגָעָהן, או ווען מען פֿאלְט נישט, האָט מען חרטה. רֹו דָּרְפָּסְט וְעוֹהָן דִּין מאָן באַשְׁנִיעָן און באָקְרִינוּן און שטארקן אים, ער זאָל האָפָּן מָות צָו פִּירָן זַיְנָעַ גַּעֲפָטָן. זַיְנָע, חיללה, דאס גַּעֲשָׁפֶט גַּיְתָּ נִשְׁתָּ גַּוְתָּ אָן ער קָאנָן, חיללה, גַּעֲשָׁפֶט. זַיְנָע, חיללה, קַיְיָן שְׁלַעַכְתָּ וְאַרְטָן נִשְׁתָּ קַיְיָן פְּרָנָהּ נִשְׁתָּ גַּעַבָּן, ואַלְסָטוּ אָים, חיללה, קַיְיָן שְׁלַעַכְתָּ וְאַרְטָן רִירָן, אָרְבָּה, ואַלְסָטוּ אָים טְרִיסְטָן און שטארקן, ער זאָל באָזְקָד נִשְׁתָּ רִירָן גַּעֲפָלָן. וְאַרְוָם טָאמָער, חיללה, רֻעְסָטוּ אָים אָשְׁלַעַכְתָּ וְאַרְטָן אָרְבָּה רֹו פִּינְגְּסָטוּ אָים, פָּאָרְלִירָט ער זַיְנָעַ מָות צָו אָשְׁלַעַכְתָּ לעַבָּן. אָט אָזְוִי האָט זַי גַּעֲרָדָט מִיט יְעָרָר יְוָנָגָר פְּרוּעָנְצִימָר — אָט טָאַכְטָעָר צַי אָשְׁנוּר, צַי אָן אַיְנִיקָל. דָּרְבָּיָה האָט זַי אָזְקָד גַּעֲבָעָטָן, אָן זַי זאָל אִיר שְׁטָעָנְדִּין דְּרָעְצְּיָילָן, זַי דָּרְבָּר מָאָן פִּרְטָן זַי מִיט אִיר, אָן האָט אלֵין פָּאָרְגָּלָעָט, פָּאָרְפִּינְגָּעָט, זַיְנָעַ עַס אָזְוִי נִשְׁתָּ גַּעֲנָגָעָן גַּוְתָּ.

מִיט דִּין מָאָנְסְּבָּלָעָן נַאֲךְ זַיְעָר חַוָּהָה האָט זַי וְיְעָרָר גַּעֲרָדָט אָזְקָד אָן אַנְדָּרָר שְׁטִיְגָּעָר, אָן ער דָּרְאָף הַאָלָטָן טְיִירָר דָּס זַיְבָּן זַי. "אָן אָוִינָה אַיְן קָאָפָּה", ער דָּרְאָף שְׁטָעָנְדִּין גַּעֲרִינְגָּעָן, אָן דָּס זַיְבָּן לְוִיטָּ, גַּעֲפָעָק, מִיט טְרָאָגָן אָן מִיטָּן האָפָּן, וְאָס דָּס זַיְנָעַ אַוְעָלָכָעָ יְסָוָּרִים, וְעַלְכָּעָ אַמְּאָנְסְּבָּלָעָן קָאָן זַי נִאָר נִשְׁתָּ פָּאָרְשְׁטָעָלָן.

— רֹו מְאַכְּסָט זַי דָּרְעָנָךְ אָפָּרִיט, דָּו וְעָרָסָט אָשְׁטָעָ אָהָן זַיְוִינָג, אָהָן יְסָוָּרִים, אַבְּעָר זַיְפִּיל קָאַסְט עַס דָּעַם זַיְוִיבָּ? הַיְינָט דָּרְעָנָךְ — זַיְוִינָג דָּס קִינְר, זַיְפִּיל גַּעַכְתָּ קָאָן זַי נִשְׁתָּ שְׁלָאָפָּן? דָּס לִינְט אלֵין אָזְקָד אִיר! דָּו נִיסְט זַי אָזְעָק אָין נָסָם, אָין גַּעֲשָׁפֶט, פָּאָרְרָעָדָט זַי מִיט מַעַשָּׂן, נִיסְט אִין דִּין צִיְּט, אָוָן דָּס זַיְבָּן זַיְצָט צְוּנָעָבָרָן אָין שְׁטוּב גַּעֲבָעָן קִינְר. דָּס קִינְר צִוְּהָת אִיר אָרוּס דָּס בְּלָט, דָעַם מָאָרָךְ פָּוָן דִּין בְּיִינָר, אָן אָט טָאַמָּער וְעָרָט, חיללה, קְרָאנְק אָקִינְר, זַיְפִּיל גַּעַונְטָ גַּעַונְט גַּעַטָּע עַס באָ אִיר צַו? נִשְׁתָּ זַי עַסְט, נִשְׁתָּ זַי טְרִינְקָט אָוָן נִשְׁתָּ זַי שְׁלָאָפָּט. דָּרְרָ קָאַסְט עַס אָפְּלָוִוָּק גַּעַונְגָּט, אַבְּעָר זַיְקָאָן טִיט אִירָעָ יְסָוָּרִים? הַיְוִיבָּט זַי אָזְקָד אָוָן זַי נִיסְט זַי נִאָר אָזְעָק. אָוָן זַי אָזְקָד, אָוָן נָאָט הַעֲלָפָט מִיט עַטְלִיכָּעָ קִינְרָעָ? וְאָס וְעָרָט פָּוָן זַיְבָּלָ? אָפְּלָוִוָּק צַו לִיבָּעָ דָּרְאָף מעַן דָּס אלֵין גַּוְתָּ פָּאָרְשְׁטָיִין, וְעָסָטָוּ רַעַכְתָּ שְׁאָנְעוּעָן אָוָן בְּיִיעָר הַאָלָטָן דָּס זַיְבָּן. אָוָן דִּין קִינְרָעָר טָאָרָן קִינְמָאָל נִשְׁתָּ בָּאָמְרָקָן קַיְיָן קִרְגָּזִישָׁן מָאָן זַיְבָּן. אָוָן דִּין קִינְרָעָר טָאָרָן קִינְמָאָל נִשְׁתָּ בָּאָמְרָקָן קַיְיָן קִרְגָּזִישָׁן מָאָן זַיְבָּן. חיללה וחסְטָן דָּס מְאַכְּסָט קָאַלְעָ דָעַם כָּאָרְקָטָעָר פָּוָן דִּין

קינדרער און אנד חולין ווי אויפעהדען צו פאלגן און צו אקטן די עטלערן.
עם פאָרַשְׁטִיט ווּחַ, אָוּ מִתְמִיר הַאָט וְיֵאוּר אַיִינְגָעַטְעַנְעַט רַאֲסֻעַלְבָע.
נאָר אַיךְ האָפֶג גַעַפְונָעַן אַסְפֵר, אָן וּוּלְכָן עַס וּוּרְטָע וְעוֹהָר נָסָט גַעַרְעַט
אוּ אַיךְ האָפֶג גַעַפְונָעַן אַסְפֵר, אָן וּוּלְכָן עַס וּוּרְטָע וְעוֹהָר נָסָט גַעַרְעַט
וועָנָן דָעַם, וְיֵאוּר מְצָאן אָן וּוּיְבָה דָרְפָּן לְעַבָּן. דָעַר דָאָוְגָעָר סְפָר הַיִּסְטָט
קְרִיתְסּוּפֶר פָּוּן מְרַכְּדָהָהָרָן גַּינְזְבּוֹרָן. דָאָרְטָט וּוּנָעַן פָּאָרָאָן בְּרִיאַת, וּוּלְכָבָע
איַינְגָעַר שְׂרִיבְּפַט צו וּזְיַין חָבָר, וּזְאָס אַיז אַחֲנָן גַעַוָּאָרָן, וְיֵאוּר וְאַל
וּיר פִּירָן מִתְרַעַם וּוּיְבָה. אַיךְ האָפֶג אַיְכְּבָרְגָּעַלְעָעָן דִי בְּרִיפָה פָּאָר דָעַר
בָּאָבָעָן אָן וְיֵוּנָעַן אַיר וְעוֹהָר גַעַפְעָלָן גַעַוָּאָרָן. וְיֵהָאָט מִיר גַעַרְאַטָּן,
אַיךְ וְאַל דָּאָס אַיְכְּבָרְלָעָן פָּאָר מִין יוֹגָן וּוּבְּלָאָן אַיךְ האָפֶג וְיֵעַפְלָאָגָט.
אַזְוִי הַאָט יַעֲרָר דָרְצִילְט, וְיֵרְדִי בָּאָכָע פְּלָעָנָט אַיִינְפְּלָאָגָט שְׁלָוָם
צְוִישָׁן מְאָן אָן וּוּיְבָה, אָן אַיר אַרְפְּגָעָט הַאָט גַעַהָאָט אַגְּרוֹסָעָט פָעָולָה.
אַין אַנוּנָעַר מְשָׁפָה אַיז טָאָקָע גַעַוָּעָן אַגְּטָעָן צְוִישָׁן מְאָן אָן וּוּיְבָה.
מְעַן הַאָט, חַלְילָה, קִין שְׁלָעָט וּוּאָרְטָט נִישְׁתָּעַט גַעַהָעָט פָּוּן אַיִינָעָם צָום
צְוִוִּיטָן.

ביסלעכויו האט זיך דער ווירע גענומען אויסצוכן, קומען צו זיך.
ער האט שיין געקאנט טרינקען אַ נלאָן טי, אַבער פאָ יעָרְן זופ
האט ער זיך פונאנדערגנעהיגנט.

— בילעדראשע ליגט אין דער ערער, און איך קאנַן נאָך טריינקען טי. ר' אלע פון שטאַט, זאָס ווינען פריהער געקומען מנהחס-אָבל ווין, ווינען נאָרנישט צוּגַּעֲנָגְּנָעָן צום ווירן. אִיטֶּם, אוֹ ער איז עטחוֹס געקומען צו זיך, האָט מען זיך שווין געפֿרוֹכְּט געמען צו אַים, ווירקן אוֹיף אַים, פֿאַזְוִינְדֶּרֶן, אוֹ ער איז ווינְרִין מיט רָעֵם, זאָס ער איז אוֹי מחרעם קעַנְגַּנְאַט. אַ מענְשׁ טאָר זיך אַלְיאַן דָּאס לעַבְנָן נִישְׁתְּגַּעַן, הִ נְחָן, הִ לְקָח, נְאַט האָט געגעבען אָון גָּאט האָט צוּגַּעֲנָמָעָן. דָּור המֶלֶךְ האָט געווינְט, ווען דָּאס קִינְר אַיז גַּעַזְעַמְּקָן, אַפְּכָר דָּרְעָנָה, אוֹ דָּאס קִינְר אַיז גַּעַשְׂטָמָרְבָּן, האָט ער זיך אַיִינְגַּעַזְעָשָׂן אָון האָט גַּעַהְיִסְעָן שְׁפִילָן. דָּרְעָן זוּירע האָט שׂוֹין ווַיְנִיגְעַר גַּעַזְעַיְנָט אָון אלְעָזָר דָּעַטְיִילָט ווּעַן אַירָע שְׁבָחוֹם, זוּי זוּ האָט אַים באַהֲנָרְלָט, זאָס פָּאָר אַ נְאָלָרָן ווַיְבָאָרָס אַיז גַּעַזְעָעָן, סְאַרְאַט הַארְץ זוּ האָט גַּעַזְעָט אַ. אָנוּ. ז.

רעם ועקסטען טאג איז דער זירדע שיין אויפגעשטאנגען אַבִיסל רוהינער. מען האט געמאכט טי, און אלע האבן צונגעוויסן. ער האט שיין אויך עפּעט געגענסן. אין שטאט האט מען שיין געוואויסט, או אהָרְנְדְּלִיזְעֶר איז ער זאָס רוהינער. ער לײַנט שיין נישט איזן אווי די חולט. מען קאָן שיין ער פֿרְיעֵר קומען צו אים מנהטַנְבָּל זיין, מען וועט שיין קאנגען ריינַן, אויס-

ריין א זארט מיט אים און אים כאטש רערציאלן עפעם אוינס, זאם ער האט נאך פון זיין ביילע-ראשען נארנישט געוואסט.

האָבן אַנְגַּעַהוֹבֵן צוֹ גַּיִן מַאֲסָן מַעֲנָשָׂן פָּוּן עַלְפַּ אַזְיַגְּנָעַר אָן. אַיבָּעָר טָאגּ וַיְיַעַן גַּעֲקֻמָּן הַוְּנֶרֶרֶטֶרֶר טַעַנְשָׁן, מַאֲנְסְּפָלָעָן אָן וַיְיַבָּעָר, מַחְמָס אַכְּלָזִין.

איינער פון דִּי, זָאָס זַיְעָן גַּעֲקֻמָּן מַחְמָס-אַכְּלָזִין, האט רַעֲזַיְילְט, זַי אַיְנְמָלְהָאָט עַר נִישְׁתַּגְּעַטְנָהָרָקְוּמָן דַּרְכְּקָוּמָן מִיט זַיִן וַיְיַבָּעָר, עַס אָזְזַעְקָא אַזְקָרְגָּן, אָן ער אָזְזַעְקָרְגָּן צוֹ בַּיְילַעַד-רַאשָׁעָן זַיִן בַּאֲקָלָאנָן אוֹפֵף זַיִן וַיְיַבָּעָר.

— מיט אַיר חַכְמָה הָאָט זַי מִיר גַּעֲמָאָכְט וַיְיַכְּעַר דַּאֲסָהָאָרָץ אָן אַגְּבָה הָאָט זַי מִיר דָּעַם וַיְיַכְּבָס חַתְּאָוָם גַּעֲמָאָכְט פִּילְגְּרִינְגָּר. דַּעֲרַבְּיִילְגְּלִיט, אָט אָזְזַעְקָרְגָּן מַאֲרָנְגָּעָן גַּוְטְנִישְׁרָאָטָן אָן פַּאֲרָגְּנָעַשְׁטָעָלָט דִּי וַיְסְקִיעַט פָּוּן אַגְּוֹט לְעַבְּן צַוְּשִׁין מַאן אָן וַיְיַבָּעָר, דַּאֲסָהָאָרָץ פַּאֲרָגְּנָעַנְגָּן דַּרְפָּנוֹן, אָן פַּאֲרָקְעָרָט, דָּעַם נִיהְגָּס פָּוּן אַז שְׁלַעַכְט לְעַבְּן, דִּי הַאֲזִיךְ-זַיְעַנְשָׁן מִיט דִּי פְּלָאָגָן, אָז אַיךְ הַאָבָּה גַּעֲוָהָן בַּחֲוֹשָׁן, אָז אַיךְ מָוֹתָוֹן דִּי רְגָעָן גַּוְטָן וַיְיַבָּעָר, וְזָאָס מִיט אַמְּנִינָּת פְּרִיהָעָר אָז בָּאַז מִיר רַעַכְט גַּעֲוָהָן זַי צַוְּגָן. אָן אָז אַיךְ בֵּין אַזְוּקְגַּעַנְגַּעַנְגַּעַן, הָאָט זַי גַּעֲשִׁיקְט בְּעַטְנָן מִין וַיְיַבָּעָר אַז בְּאַשְׁטִימְטָעָה שְׁהָה, וְזַעַן אַהֲרֹן-לִיּוֹעָר אָז נִישְׁתָּא אַזְנְבָּהָר וְלִרְהָיִם, אָן הָאָט מִיט אַיר אַזְזַעְקָרְגָּן אַזְזַעְקָרְגָּן מִיט אַיר חַכְמָה, אַגְּנָוָאָגָט, זַי וְזַאֲלָזְנִיר וְזַיְעַטְעָר אָזְזַעְקָרְגָּן עַס אַז בָּאַז אַזְזַעְקָרְגָּן אַז בְּעַטְנָה לְעַבְּן. מִיר הַאָבָּן זַי בְּיַדְעָ אָזְמָד גַּעֲקָוּמָט, אָז מִיר קְרִינְגָּן זַי פַּאֲרָגְּנָעַנְשָׁתָן. אַמְּמָל בֵּין אַיךְ אַזְמָנְגָּרְעָכָט, אַמְּמָל זַי. צּוֹלִיב וְזָאָס? פַּאֲרָזְזָס? אָן פָּוּן דַּעַמְּאָלָט אַז לְעַבְּן מִיר זַי גַּאֲטָן צַוְּגָן וְזַהְרָא אַגְּוֹט לְעַבְּן שְׁוֹן זַיִן יָאָר. מִיר וַיְיַעַן בְּיַדְעָ גַּעֲקָוּמָט וְזַי בְּאַרְאָנְקָעָן. זַאֲלָזְנִיר גַּאֲטָן גַּעֲקָוּמָט אַז לְיַכְּטִינְגָּן גַּדְעָרָן. זַי הָאָט אָנוּ מַשְׁגַּנְגָּעָן גַּעֲרַאְתְּוּמָעָט מִיט אַיר חַכְמָה אָן צְרָקוֹת.

אוֹוִינְגָּעָן מַעֲשָׂוָה הָאָבָּן זַי אַנְרַעַצְיִילְט פִּילְגְּלִיט. מַעַן הָאָט גַּעֲוָהָן, אָז אַיר צִיְּטָא אָזְזַעְקָרְגָּן נִטְנָה אַקְּמָעָנִיךְ נִטְנָה. זַי הָאָט אַלְעַז אַפְּגָנְהָאָיט דַּרְפָּנוֹן, נִשְׁתַּגְּעַטְנָהָרָקְוּמָן צַוְּגָן הָאָט אַלְעַז גַּעֲוָהָן אַלְעַמְּעָן. אַיְצָט, בָּעָה גַּטְנָה מַעַרְןָה זַי, זַי שְׁוֹאָמָעָן נָאָר אַז רְגָעָן, בָּעָה דִּי שְׁטִימָגָן אַיז אַזְאָ, אָז יְעַרְעַר וְזַי צְעַרְיָסָן מִיט אַמְּמָל אַז שְׁלַעַכְטָרָט אַרְטָט, אַיְידָעָר צַוְּגָן פְּאַרְלָאָטָן עַס, זַי מַעַן הָאָט זַי אַמְּמָל גַּעַפְּרִיט — אַיְצָט, וְזַעַן אַיךְ, קְלִינְגְּט דִּי מַעַה מִיט דָּרָר בָּאַבָּעָ אַפְּיִסְלָגָן גַּאֲיוֹז, אַבְּעָר זַי הָאָט גַּעַהְאָט נְרוּיָס טַאְלָעָנט אָן גְּרוּיָס כָּחָ צַוְּגָן גַּעַלְגָּלָטָן, פַּאֲרָרִיכָּטָן אָן אַזְמָשְׁטָעָלָן אַז שְׁלַעַכְט לְעַבְּן. צַוְּגָן פְּלָעָן גַּוְטָן דַּרְוּזְאַקְּסָעָן קִינְדָּרָעָר זַי בְּאַקְּלָאנָן אוֹיְפָא שְׁטִיףְ-מְטוּטָר אָן

מיט איר חכמה און הארכזינקייט געווירקט, או יונגען זאל בעסער ווערן,
זאל זיך נישט שטעלן איזו קענן יהומיס, און דיב. קינדרער זיינען רערנאל
געקומען באראנגען ביילע-ראשען.

אט איזו איז בא איר געווען פול דיב שטוף מיט איזוינע עניינס. דער —
אריין, דער ארויים, — דעם נאנצן טאג, אבער אלץ אין דער צייט,
זען אהרדל-יעזר איזו געווען בא דיב פריצים. זי האט געבעטן, או זען
איר מאן איז און דערהיהם, זאלן, זי צו איר איזו אט נישט קומען,
וויל זי וויל אים נישט שטערן דיב רוח און דיב עסקים זיינע.

אויך האט מען אונגעחויפן רערציאן פון אירע שטילע צדקות, זואס
זי האט געגעבען, און דער מאן האט נישט געוואסט. זי האט נישט געוואלאט,
או מען זאל זויסן. זי האט געתשייכט געפאלענע בעליך-באים, וועלכע זיינען
געבליבן אהן ברויט. זי פלענטן זי שיין אריינשיקן פון אלע "יארושנעם",
זואס דיב פריצים פלענן איר אריינשיקן גאנצע פורן: קארטאפל, קרייט,
בוריקעם, מערן, ציבעלעם, פרוכטן א. ד. גל.

די באבע האט אלעלמל געואנט דעם זיידן, או סאייז שווין נישטטא
מער קיין אריינשיגען, און ער האט שוין געוועהן, או מען זאל צושיקן פון
דאס ני פון פריז. באקוומנינג ניע אריינשיגען, פלענטן זי באלאר ווירער
צושיקן אלע בכבודע געפאלענע בעליך-באים. אויך האט זי אין הקרש
אריינגעשיקט שטערנינג פון אלץ. אין הקרש פלענטן זי אויך שיקן פלייש.
באמז זיידן פלענט מען איבערן ווינטער קוילען אן גאנצן אקס, א סך שעפנס
און קעלבער, קיין פלייש האט כמעט גאנרנישט געקאסט, און זי פלענט
באלד מאכן א סך הפל מיט דעם: צעטיאן דער פאמיליע, דיב בכבודע
אַרְמָע אידן, אין הקרש א. איז. זי.

דער זייר האט זיך קיינטאל נישט געכאנט, זואס בא אים פלענט עפעס
אלץ אַוּעֲקָנִין איזו פיל. ער איז געווען זעהר א פאָרְנוּמָנָעָר מעש.

אויך פלענט זי זעטען פיל גענו און פרענעלען שמאלץ, און אין דער
וועלבער צייט, זען זי האט צעטילט דער פאמיליע, האט זי נאך מער
געטילט דיב אַרְמִיםַע.

זומער פלענט זי אַנְפְּרָעֵנֶלֶעָן פיל אַיְנְגָעָמָאָכְטָס און פָּאַרְשִׁירְעָנָע סָאָקָן.
אויך אַיְנְגָעָמָאָכְטָס אלְיַיִן פְּלָעַנְט בא אַרְזְוּקָנִין גָּאנְצָע זַעֲכִינְג פָּוֹנְט
צַוְּקָרְעָן און אָז עַמְּצִעְרָא אַיִּז קְרָאָנָק גַּעַזְאָרָן אָז שְׂטָאָט, אוֹזְמָעָן גַּעַזְוּמָעָן
צַו אַרְגָּזָאָק אַיְנְגָעָמָאָכְטָס. דער דָּאָרָף דָּאָס צַו קָאַסְטָאָרָקָע, אַ צְוִוִּיטָעָר צַו
רעַקְזִיְּקָן דָּאָס הָאָרָץ. אָז אַט אַזְוּז האט זי אלץ עַסְקָן גַּעַזְוּן אָז דָּעָם אלְעָם.
זי האט גַּעַזְעָט דיב גַּעַזְעָט אַוְיָפָן קָאָפְּ מִיט דיב אלע געפאלענע און
נוֹוִיטָאָרְדָּעָרְפְּטִינָע. נָאָר גַּעַלְטָה האט זי וַיְיָנִינְג גַּעַגְעָבָן צְדָקָה, זי האט באָרָאָפָט

האָפָן אַ סְךָ גַּעַלְטַ פָּאָר דָּעַר נַאֲנְצָעַר פָּאַמְּלִיעַ, אָזֶן דָּעַר מֵאַן הָאָט אַיְזָר
נַעֲשֵׂנְבָּן אָזֶוּ פִּילַ, וַיְיִפְּלַילַ זַי הָאָט בָּאַרְאָרָפֶטֶט. אָזֶן זַי הָאָט אַיְם
אַמְּאָלַ גַּעֲזָנְטָן:

— אַהֲרֹן־לְיוּעָה, אַיְךְ דָּאָרָף הָאָפָן פִּינַּת אָזֶן צַוְּאַנְצָגַן רַוְּבֶל.

— אַזְּקָח הָאָפָן נַעֲשֵׂנְט! — פָּלְעֵנְט עַר זַי קַאֲגָנְעַן דָּעַרְוַיַּף אַ זַּגְטָן, בָּעָה
עַר הָאָט אַיְר יַאֲגַעַןְט גַּעַפְּבָן.

אָזֶן זַי הָאָט אַיְם שַׁוְּזַיְן דָּאָס אַנְדְּרָעַז וַאֲרָט נַיְשֵׂט גַּעַרְעָט, הָאָט זַיְר
נַעֲמָכְט אַ פְּרִילְיכָעַ מִינְעַ, זַי סַיְאַזְעַ נַאֲרְנִישְׁט גַּעַשְׁעַן, זַי זַי הָאָט גַּאֲר
אוֹפֵף אַיְם קַיְיַן פָּאַרְרָאָס נַיְשַׁט. זַי הָאָט דַּאֲךְ אַפְּבָר פָּאָרָט בָּאַרְאָרָפֶט
הָאָפָן גַּעַלְט, פָּלְעֵנְט זַי לְיִעַן בָּאָם שַׁוְּאַנְגָּעַרְט מַרְכְּבִּילְבָן. אַנְשָׁטָטַט גַּעַלְט
פָּלְעֵנְט אַיְר אַהֲרֹן־לְיוּעָה אַרְיִינְשִׁיקָן צָוֵם שִׁינְקָן אַ פָּאָס בָּרָאנְפָּן פָּאָר
הַונְּדָרָעָט רַוְּבֶל, אָזֶן אַזֶּן זַי הָאָט אַיְם אַיְן עַטְלִיכָעַ טָעַן אַרְוָם גַּעַזְקָט, אַזֶּן
זַי דָּאָרָף הָאָפָן וַיְידָרָר בָּרָאנְפָּן, פָּלְעֵנְט עַר שַׁוְּזַיְן בָּאַלְדְּ הַיִּסְן בָּרִיְּגָנְעַן
פָּוֹן פְּרִיזָן. אָזֶן מִיט בָּרָאנְפָּן פָּלְעֵנְט זַי צַאָלַן דָּעַם שַׁוְּאַגְּנָרְט דִּי גַּמְלָחָ-חַסְדָּרִים.
דָּעַם מֵאַן אַזֶּן זַי קַיְיָמָלַ נַיְשֵׂט גַּעַוְעַן רַאֲגָנְעַן — נַיְשֵׂט מִיט אַ זַּאֲרָט
אַיְן נַיְשֵׂט מִיט אַ תְּנוּעוֹה. הָאָט עַר גַּעַזְקָט יַאֲגַעַן — אַזֶּן אַיְם, הָאָט עַר גַּעַזְקָט
נַיְיַן — אַזֶּן נַיְיַן, אָזֶן דָּרְעָפָאָר פָּלְעֵנְט זַי אַיְם זַוְּעַלְן פָּאָלָן זַי שְׁטָעְנִירִין,
אָזֶן אַזֶּן עַר פָּלְעֵנְט בָּאַנְיַין קַעַנְעַן אַיְר אַזֶּן עַלְהָה, פָּלְעֵנְט עַר זַי אַבְּעָרְבָּטָן;
— אַיְךְ זַעַג דָּרָר דָּעַם אַמְּתָה, מִין לִיב וַיְיַבָּ, אַזֶּן אַיְךְ פָּאָלָג דִּיר
נַיְשֵׂט, פָּאָל אַיְךְ שְׁטָעְנִירִין מַאֲסָס אַרְיִין.

אָזֶן זַי הָאָט אַיְם בָּאַלְדְּ פָּאַרְגָּלָעַט מִיט אַ זַּוְּרָטְלָ, מִיט אַ שְׁמַיְכְּבָלָעַ.
— נַיְשָׁהָה, דָו הָאָסָט קַיְיַן עַיְנְהָרָעַ גַּעַנְגָּוָשָׁלָ. מַעַן דָּאָרָף דִּיר, חַלְילָה,
נַיְשֵׂט לְעַרְנָעָן, אָזֶן אַזֶּאָ אַרְעָעָן, זַי אַיְךְ, דָּאָרָף דַּאֲךְ אַזְרָאִי נַיְשֵׂט לְעַרְנָעָן.
נַאֲר אַזְעָנָשׁ, דָעַר קְלָגְסְטָעָר אַפְּילָן, קַאֲן אַמְּאָלַ טָן אַ נַּאֲרִישְׁקִיט...
אַזְעָנָשׁ אַזֶּן נַיְשֵׂט קַיְיַן מֶלֶאָ. נַיְשָׁהָה...

אַפְּט אַזֶּאָ זַיְיַבָּ הָאָט גַּעַהְאָט דָעַר וַיְידָע אָזֶן נַיְשֵׂט אַמְּוֹיסָט הָאָט עַר
אָזֶוּ אַיְגָנְגָלָעַט דִּיר זַוְּעַלְטָ, זַוְּעַן זַי אַזֶּן גַּעַשְׁטָאָרְבָּן.

אָזֶן מַעַן אַזֶּן אַוְיְגָנְגָשְׁטָאָנָעָן פָּוֹן שְׁבָהָה הָאָט דִּי נַאֲנְצָעַ פָּאַמְּלִיעַ גַּעַהְאָט
גַּעַשְׁוָאַלְעָנָע אַוְיְגָנְגָן פָּוֹן זַיְיַגָּנָע אָזֶן טְוִימָט פָּנִימָעָר, פָּאַרְמָאָרְעָטָע פָּוֹן
הַוְּנָגָע... .

אָט אַזֶּוּי הָאָט זַיְר אַמְּאָל גַּעַלְעָט אָזֶן גַּעַלְעָט אַ אַרְיִישָׁע פָּרוּי, זַאֲס
פָּוֹן דִּי אַוְמָגָעָה יוּעָרָעָ מַעַלְהָה אַיְרָעָ אַיְזָר בָּאָ דִּי הַיְוָנִינָע אַיְרִישָׁע פָּרוּיָע
פָּמָעָט קַיְיַן זַכְרָ נַמְשָׁט גַּעַבְּלִיבָן. זַי זַיְיַגָּנָע אַמְּאָל גַּעַוְעַן נַיְשֵׂט קַיְיַן
סְךָ, הַיִּנְטָ נַאֲרְנִישְׁט.

איך האב שווין ערנעץ גערערט ווען דער באָרייטונג פון מײַן שטיילער
און האָרצינגער באָבען אין אונזער משפהה. די באָרייטונג וועט אָבער
ווען מער קענטינג פֿאָרָן ליעור, ווען איך וועל זאנן, או נאָך דער באָבעס
טויז איז צעפֿאָלן געוֹאָרָן אונזער גויסע משפהה. עס איז צערונען געוֹאָרָן
דער אהדרות, מען איז געוֹאָרָן קעלטער און פֿון "צָארְסְקָוּן פֿאָלְקָ" איז געוֹאָרָן
אַ הל... אַויב דער "צָארְסְקָוּר פֿאָלְקָ" האָט געהאָט אַ פֿאָלְקָוּנוּק, וואָס
אַהֲן דעם וואָלְט ער, פֿאָרְשְׁטִיט זיך, נישט זיין צָארְסְקָוּר פֿאָלְקָ — איז
ראָס געוֹעָן אַ שטיילער, אָומְבָּאָמְרָקְטָעָר פֿאָלְקָוּנוּק — מײַן באָבע,
וואָס האָט געהאָט אַירָע סָאָלְדָאָטָן מִיט מסירת נֶפֶש. אַן דער זידַע איז
נאָר געוֹעָן אַ ברָאָזָעָר, אַ גוּטָעָר אַן אַ רְוִישְׁגָעָר קָאָפְּטָאָן!

קַאֲפִיטֵל XXIX

חסידות און מתנגורות. — וואס פאר א רײַץ ליגט עם און חסידות, וואס האט אויפֶּר נערירט די נאנצע אידישע וועלט? — מתנגורות אלס שיטה. — דער שולחן-עריך. — די חסידות פון מתנגורות. — חסידות. — דער בעעל-שם. — די צוונענגל-כקייט פון חסידות טאר אלע שכטן פון פאלק. — ר' משההדים לגאנזן. — מפילה ישימ. — די דעם-אקראָטישע אויפֶּרונג פון חסידים. — דער רבֶּי און די חסידישע שטחוות. — די חסידנות פון חסידות. — דער סקידבל.

מיינ טיין באבעס טויט האט זיך אײַנטעליך באָראָפֶט שליכן. דער ערשותער טיל פון מיינע זכרונות. איך פיל אַבער, או עס מו וואס געאנט זערן זעגן חסידות און מתנגורות. זוי דער לעוער האט באָמערטק, אויז איזן טיין בוך אַסְטָל באָריורט געויזאָן דער קאמפֶּט צוישן חסידות און מתנגורות. אַט דער קאמפֶּט, זעלכֶּן איך האָב אלְּיאָן באָראָפֶט דורך טראָאנ אַויף מיינע פֿליַּצְעַם, האָט מיר נעקָאָסט נישט זויניג געונט, און רעריבער, זילנרג נישט זילנרג, מז אַיך רָאַך אַיזן מָאַל שטעטלן און פֿלְּדִי פראנגע; וואס פאר אַרײַץ ליגט עס אַין דעם חסידות, וואס האט אויפֶּנערירט די נאנצע אַרײַישׁע וועלט און וואס האָט אַיבָּעָרְגָּעָן צו זיך אַ געוֹאלְּדִינְעַמְּ צָלְּאַל אַירְן אַין די שטטעט און שטעללאָר? אַין וואס פֿאָרט ליגט זיין קראָפֶט? פֿאָרוֹאָס האָט דער חסידים נעקָאָנט אַפְּילְוַאְ בָּאַ מְהֻנְּגָרְשָׁע רְבָּנִים צָעַמְעַן די קִינְדָּרָעָר אַון אַגְּמָאָקָן אַן אַמְּתָחָן חָרְבָּן אַין אַ מְהֻנְּגָרְשָׁע מְשָׁפְּחָה? איך זעל מִיךְ פֿרְוּבָן נָאָר מֵיַּנְעַמְּדָה כָּהּוֹת נָאָר זֶה פֿאָרָעָנְטָפֶּרֶן די זָאוּגָעָ פֿרָאָגָעָ. מְחַמָּה נִשְׁטָמָט אַלְּעַזְוַיְּסָן בְּכָל דַּעַם גַּמְצִית פון חסידות אַון אַפְּילְוַאְ פֿון מתנגורות, זעלן מִיר פֿרְוּבָן דַּעַם עַנִּין עַטּוֹאָס פֿאָרְבִּיטָעָן אַון קְלָאָרָעָר מַאְכִין.

מחננרים פֿוֹרָן זיך לְוִיט דַּעַם שְׁוּלְחָן-עריך, אַין זעלכֶּן עס קְוּמָעָן אַרְיוֹן אלְּעַד רְיַנִּים פֿון הָוֶרֶה שְׁפַּטְבָּכְבָּא אַון הָוֶרֶה שְׁבָעַלְפָה. רָאָס זַיְנָעָן אַלְּעַד רְיַנִּים—מְעַשִּׂים, וואס דער מענְשָׁה דְּאָרָף טָן אַון וואס ער דְּאָרָף נִשְׁטָמָט טָן; אַבער דער שְׁוּלְחָן-עריך האָט נִשְׁטָמָט גַּעֲשִׁיבָּן, וְאַס דַּעַר טַעַנְשָׁ

ראף טראכטן און רײַנְקָעַן, ווי דַי גִּמְרָא זָאנְטַ, רַחֲמָנָה לְבִי בַּעַי,
דָּאַס הַיִּסְטַ, נָאַט פָּאָרָעֶת רָאַס הַאָרֶץ. וְעַגְןָ רֻעַם אֵין שׁוֹלְחָן-עֲרוֹךְ
נָאָרְנִישְׁתָ רַעֲמָאָנַט. אָוֹן אָזְוִי הַאָבָן דַי נָאוֹנִים נָאָכָן שׁוֹלְחָן-עֲרוֹךְ
גַּעַשְׁרִיבָן, וּזְאָס אָאַיר דָּאָרָף טֹוֹן, ווי עַר דָּאָרָף וַיַּדְ פִּירַן אָוֹן אַלְעַז שׁוֹעָרֶעֶר
גַּעַמְאָכְטַ דַי שׁוֹעָרֶעֶר אַוְרִישְׁעַ דִּינִים, וּזְאָס אָזְגַּעַז אַוְמַעְגַּלְיךְ אַיְבָּעֶרֶת
צּוֹטָרָאָן.

הָגֵם דַעַר בָּאַרְיִמְטָעֶר סְפַר חַוְבָה-הַלְבָבוֹת, וּזְאָס אָזְוִי פָאָרָפָסְטַ פֿוֹן
רְבִינוֹ פְּחִי הַזָּקָן, מִיט אַכְטַ הַוְנְדָרֶעֶט יָאַר צְרוּיק אָוֹן רַעֶטֶת אַרְוָם מִיט
וְעַהְרָ קְלָאָרָע אָוֹן רְיוֹטְלִיכְעַ וְעוֹרֶטֶר, ווי אָזְוִי דַעַר מְעַנְשַׁ דָּאָרָף נָאָר
רַיְינְגַן דָּאַס הַאָרֶץ מָוט גַּוְעַט מְרוֹתָה, דָּאָךְ נִשְׁתַ קְוָנְדָרִיג אַוְיָף דֻּעַם, וּזְאָס
דַעַר סְפַר אָזְוִי וְעַהְרָ אַגְּנְגָעָנוּמָעַן, טַיְעַר אָוֹן פָּאָפְולְעָר בָּאָ אַיְרַן בֵּין הַיְּינְטִינְגַן
טָאגַ, הָאָט דַעַר שׁוֹלְחָן-עֲרוֹךְ, וּזְאָס אָזְוִי אַרְוָים פִּיל שְׁפָעֶטֶר פֿוֹן חַוְבָה-
הַלְבָבוֹת, פְּוֹנְרָעְסְטוּעָנוֹן פָּאָרְנוּמוֹן בָּאָ אַיְרַן דֻּעַם הַוִּיפְטְּפָלָאָצְ. דַעַר שׁוֹלְחָן-
עֲרוֹךְ אָזְגַּעַז גַּעַזְאָרָן בָּאָ ווי דַעַר נַגְנְצָעָר עִיקָּר פֿוֹן אִירִישְׁקִיטַ אָוֹן גַּעַזְיָזַן
מְצֻוֹזָח-מְעַשִּׁים, דָּאַס הַיִּסְטַ נָאָרָטַן מְצֻוֹזָח בְּפֶוֹעַל מִטְשָׁ, אַבְעָר
נִישְׁטַ רַיְינְקָעַן. דַי מְצֻוֹזָח, וּזְאָס וַיְינְעַן שִׁירַץ דַעַר נִשְׁמָה, צַו דַעַר פְּסִיכִיק
פֿוֹן מְעַנְשַׁ, ווי גָּנוֹה, עֲנוֹה, אַהֲבָה, שְׁנָאָה קְנָאָה, עַפְמָה, חַנִּיפָה, שְׁלוֹם
וּרְבָה וּכְרוֹמָה, לְוִית דֻעַם וַיַּן פֿוֹן דַעַר תּוֹרָה אָוֹן נְבָיאִים וַיְינְעַן גַּעַזְאָרָן
בָּאָ אַיְרַן אַהֲפָל, אָזְמַיְזָאָל, אַוְיָף וּוּלְכָעַ מְעַן קָאָן קְוָקָן מִיט פָאָרְדָּאָסַם,
מִיט הַאָרֶץ-זְוִיְינִיג, אַבְעָר דָּאָךְ פָּאָרְבִּילְאָן פָּאָרְבִּיְ אָוְינְגַן.

לְוִית דֻעַם שׁוֹלְחָן-עֲרוֹךְ מִיט דַי אַיְבָּעָרְגָעַ נָאָנוֹנִישְׁעַ סְפִירִים, דָאָרָף אָ
אַיר דָּאָוְגָעַן אָוֹן לְעַרְגָעַן, אָוֹן פָּאָסְטַן, אָוֹן וַיַּדְ פִּינְגָעַן אָוֹן נָאָר קִיְיַן הַנָּאָהָה
נִשְׁתַ הַאָבָן פֿוֹן דַעַר וּלְעַטָּ, אָזְוִי וַיַּיְעַן מְרַצְיָה לְפִנְיָה
הָאָט גַּעַפְרִיט אַגְּרוֹסָעַ מְחַלְקָה מִיט דַי חַסְדִּים. אָזְעַר פְּלָעַנְטַ אַפְּרִיכְטַן
גָּלוֹת, פְּלָעַנְטַ עַר בְּרוּיטַ נִישְׁטַ עַסְגַּן, נָאָר שְׁלִינְגָעַן, כְּרִי עַר וְאַל
קִיְיַן טֻמְעַ פֿוֹן עַסְגַּן נִשְׁתַ פִּילַן.

אָוֹן דַי פְּרוּמָעַ מְהַנְגָרִים הַאָבָן טַאָקָע גַּעַדְאָוָנַט פִּיל אָוֹן גַּעַלְעָנַט פִּיל,
אָוֹן גַּעַטְאָן מְצֻוֹזָח פִּיל, אָוֹן הַאָבָן וַיַּדְ פִּיל גַּעַפְיִינִינַט, אָוֹן פִּיל גַּעַוְיִינַט,
אָוֹן נָאָר אַלְעַם וַיְינְעַן וַיַּיְעַזְעַן אָזְנַט גְּרוּסָה שְׁרוּעָק פָּאָר דַי מְלָאִיכְ-חַבְלָה,
וּזְאָס פִּינְגָעַן דֻעַם מְעַנְשַׁ אַוְיָף יְעַנְעָר וּלְעַטָּ מִיט דַי שְׁרַעְקְלִיכְסְטַע יְסָוִרִים,
וּזְאָס אַמְוִיל קָאָן נָאָר אַוְיסְרִיּוֹן.

דַעַר פְּרוּמָעַ מְהַנְגָרִים אַיזְ שְׁטָעְנְדָרִגְן גַּעַזְעָן פָּאָרְטְּרוּיְעָרטַ, פָּאָרְחוֹשְׁכַט
אָוֹן דְּרַעְשָׁלְאָגָן: פֿוֹן דַעַר וּלְעַטָּ הָאָט עַר נִשְׁתַ גַּעַטְאָרַט גַּעַנְיִיסַן אָוֹן
פָּאָר יְעַנְעָר וּלְעַטָּ הָאָט עַר מְוֹרָא גַּעַהְאָט, אָוֹן עַר אַיזְ קִינְמָאָל נִשְׁתַ
יְזָא גַּעַזְעָן פָּאָר שׁוֹלְחָן-עֲרוֹךְ אָוֹן פָּאָר דַי סְפִירִים פֿוֹן דַי נָאוֹנִים. עַר

או שטערנינג געווען הינטערשטעלינג אוון אומונה-זאָקן אוון האָט זיך געשראָקן
פאר דער הינטערשטעליגקייט.

אוון ווער רעדט — יענע מטעןרים, וואָס האָפַן נישט געה אָט קִיּוֹן
שְׁאָרְקָע פְּרוֹם עֲנָטוֹרָן, וַיְגַע אַרְצִי געווען דָּרְשָׁלָגָן פָּן וַיַּעֲרֵר
שׂוֹאָכָּעָר אִירְשָׁקִיט אָוָן האָפַן שְׁטָעָנְדִּין גַּלְעָבֶט אַיִּן אַיִּמָּה אוֹן פָּהָר
פאר דָּעַם דִּין וַחֲשָׁבוֹן פָּן בִּתְדִּין שֶׁל מַעַלה, וַעֲלָכָעָר בַּאֲשָׁטְרָאָפָט שְׁרָעָקְלָן
פאר יְעַזְּרָעֵל מִינְרָסְטָע עֲבוּרָה.

אווי האָט זיך יערער מתנְגָּר אַרְמוֹנָגְּטָרָאָגָן מִיט זַיִן אַמְוֹנָה-דְּצָעָר, אָנָּן
קִיּוֹן בְּרָעָקָל שְׁמָחָה אוֹן באָזְיַי נִשְׁתַּחַת גַּעַשְׁטַז וַעֲהָן. אָט פַּאֲרָצָאנְט פָּאָלָק,
וְאָס לַיְדָת גַּלוֹת אָוָן צְרוֹת, אָוָן אַוְסָעָרָעָס האָפַן וַיַּיְיָ אָזְיַע וְעַלְתָּמָן,
נַאֲכָן טַוִּיט, נַאֲךָ מִיט נַרְעָסָעָרָע יִסְוָרִים, וְאָס דִּי יִסְוָרִים פָּן
דָּרָר וְעַלְתָּמָן וַיַּגְעַן אָטְרָאָפָן אַיִּן יִסְמְקָעַן יְעַנְעָן.

לוּיט דָּרָר שִׁיטה פָּן מַתְנָגְּרִים קָאָן אָז עַמְּדָה אַרְצָא, אָזְרָא, וְאָס קָאָן
נִשְׁתַּחַת לַעֲגָעָן, אַרְצִי קִיּוֹן עַרְלִיכָּעָר אַיִּרְנָה נִשְׁתַּחַת זַיִן, עַרְמָוּן לַעֲרָנְעָן אָוָן
וַיַּסְמַן אָט דִּי אַלְעָדָיִנִים, עַרְדָּרָאָף בְּכָלְלָן לַעֲרָנְעָן, לַעֲרָנְעָן אָוָן לַעֲרָנְעָן.
עַס פַּאֲרָשְׁטִיִּיט זַיִן, אָז אָז עַסְדָּה-אַרְצָה, אָזְמָה קִיּוֹנָם קִיּוֹן וַעֲרָטָן נִשְׁתַּחַת,
עַרְמָוּן דָּרָרָת נַעַחַאָסָט, אָוָן אַוְיָב עַר אָזְיַי אָזְיַי אַרְיִמְאָן, וְאָס צְוָלָבָן דָּרָרָת דָּרָרָה
מַעַן אִים גַּעוֹוִיס מַוחְלָל זַיִן זַיִן עַסְדָּה-אַרְצָות, וַעֲרָטָן עַר נַאֲךָ דָּרָרָצָוּן גַּעַהְאָלָטָן
פאר אָז גַּעַמְיַן בַּאֲשָׁעָפָעָנִישׁ. אַזְאָ אַיְיָ באָזְיַי גַּעַגְעָן גַּעַפְאָלָן, וְאָרָוָם
עַר אָזְיַי נִשְׁתַּחַת מַעַר, וַיַּיְיָ אָז בַּנְּאָדָם, אָוָן דִּי אַיְבָּעָרָעָן וַיַּגְעַן בַּנְּאָלָהִים.

איַן אָט דָּרָר נַיְרָעָגָר מַרְגָּנָה האָפַן זיך יְעַזְּרָעֵל בְּעַלְיָה
מַלְאָכָות. בְּעַלְיָמְלָאָכוֹת וַיַּגְעַן פָּן אַרְיִמְאָן גַּעַפְוָנוּן גַּעַפְוָנוּן בְּעַלְיָה
הָאָפַן אַפְּגָעָנְעָפָן דִּי קִינְרָעָר יְוָנָגָן צַוְּרָעָר אַרְבָּעָט. דִּי קִינְרָעָר האָפַן רַעְבִּיבָּר
נִשְׁתַּחַת נַעַקָּאנְט לַעֲרָנְעָן, וַיַּגְעַן גַּעַוְוָעָן עַסְדָּה-אַרְצָים אָוָן נַאֲךָ אַרְיִמְעָלִילִיט!
איַן באָז מַתְנָגְּרִים אָז בְּעַלְיָמְלָאָכוֹה פַּאֲרָעָרָעָכָן גַּעַוְוָעָן וַיַּיְיָ אָז גַּעַמְיַן בַּאֲשָׁעָפָעָנִישׁ.
עַס פַּאֲרָשְׁטִיִּיט זַיִן, אָז פָּן אַזְאָ בַּאֲצִיהָוָנָגָן צַוְּרָעָן אַיִּדָּן, וְאָס האָט
זַיִן, גַּעַבָּעָה, צְוָלָבָן דָּלָות גַּעַמְוָת אַפְּרִיסְיָן פָּן לַעֲרָנְעָן, האָט זיך בָּאָז
מַתְנָגְּרִים גַּעַמוֹת שְׁטָאָרָק אַנְטָוִיקְלָעָן דָּס גַּעַפְּלָיָן פָּן גַּאֲוָה.

הָעָרָשָׁט טָאָקָע שְׁרָעָקְלִיאָן דָּס גַּעַפְּלָיָן פָּן גַּאֲוָה בָּאָז מַתְנָגְּרִים. אָזְלִינְגְּנָד
קִיּוֹט — כְּבָרוֹ! יָגָן זַיִן זַיִן נַאֲךָ נַאֲךָ כְּבָרוֹ אַוְיָב אַלְעָרְלִיאָן אָפְּנִים. יְעַרְעָר
מַתְנָגְּרִ מַעַסְטָן מִיט אָזְמָה זַיִן יְחָום אָוָן דָּעַם חַבְרָס יְחָום.
בַּאֲשָׁטִיט פָּן צַוְּיִי סָאָרָטָן: רַיְיכְּקִיטְיְּהִים אָוָן תּוֹרְהִיחִים. גַּיִּיט עַס אָזְוִי:
וַעֲרָעָס קָאָן בַּעֲסָעָר לַעֲרָנְעָן, צַיְיָ וַעֲרָעָס האָט טַוְוָנָט רַוְבָּל האָלָט זיך
נוֹרָוִים קַעַן דָּעַם, וְאָס האָט הַנוֹּרָעָרָט רַוְבָּל, אָוָן דָּעַר, וְאָס האָט צַעַן טַוְוָנָט
רַוְבָּל, האָלָט זיך נַרְוָוִים קַעַן דָּעַם, וְאָס האָט טַוְוָנָט אָ. אָוָן זַיִן.

איצט אויז פארשטענערליך די נידערינגען דערשלאנגען טרנה, אין
וועלכער עס געפינען זיך אין די שולן און בטהידמרשים די אַריומע-לִיט
(סוח) כל סוף פאלט די חרפה פון עס-הארצ'ות נאָר אויפֿן אַריםְן, וואָרוּם
און די עס-הארצ'ות פון נביר פֿאָרגענט מען צוֹלֵיב זיין געלט). מיט זוי שעת
מען זיך צו רידן, פֿאָר זוי זיינען אַיסגעטְילַט ערטרער געבן טיר און מען
קוקט זיך נישט אום אויף זוי.

אויר פעלט באָ מהננרים די מורה פון אַחדות און שלום. יערערער ליעבט
פֿאָר זיך און קיינער ויל נישט זויסן, וואָס דער אַנדערער מאָכט. אָז
ראָס געפֿיל פון נאָוה אויז שטָאָרָק אַנטוֹוַיקָלֶט, אַנטוֹוַיקָלֶט זיך שיין בּמִילָא
ראָס געפֿיל פון קנאָה, אָז אָזוי פֿאָרגְּנַעַט מען נישט באָ מהננרים אַיְנָעָר
דעָם אַנדערן נישט יונגעטְס געלט, נישט יונגעטְס פֿבּוֹר, נישט יונגעטְס יהוֹס.
און שטָענְדְּרִין אויז באָ זוי קְרִינְג אָז מְחֻלְקָה סִי אָז די שטָאָטִישׁע עֲנוּנִים,
סִי אָז פֿרִיזָאָטְן לעַבְּן אָז סִי אָז די באַידְמְרִישִׁים.

די באַידְמְרִישִׁים זיינען באָ אַירְן דָּאס אַיְנְצִינְג אַרט, וואָס מעַן קלִוְּבֶּט
זיך צוֹנוֹף. אַמְּאָל פֿלְעָנֶט מעַן פֿאָפְּרִירְגְּנָעָן דָּעם נְרָעָטָן טִיל צִוְּס אָז
בִּיחָדָה מְרִישָׁה. דָּרְיָה מָאָל אַין טָאג דָּאוֹעָן, לעַרְגָּעָן אָז נְלָאת שְׂטוּסָן.
אָזוי אויז דער בִּיחָדָה מְרִישָׁה דער אַיְנְצִינְג זָרָבָּה "קְלוֹבָּה" באָ אַירְן. נאָר צוֹלֵיב
דער מהננדיישער שיטה אויז אַיְנְגָּעָפְּרִיט, אוֹ יְעָרָעָר הָאָט זַיִן באַשְׁטִימָט אַרט,
וְאָס עַר קוֹיפְּט פֿאָר געלט, אָז אָז עַר קוֹטְס אָז בִּיחָדָה מְרִישָׁה צּוֹם דָּאוֹעָן,
שְׁטוּלָט עַר זיך אוֹיפְּט זַיִן פְּלָאָז, וְאָס הַיִּסְט "שְׁטָאָט". יְעָרָעָר הָאָט אָז
בִּיחָדָה מְרִישָׁה זַיִן שְׁטָאָט, וְאָס נִיְּתָא אָבוֹעָר צּוֹ די קְיָנְעָר בִּירוֹשָׁה. די
"שְׁטָעָט": שְׁפִּילְן אָגָּרְוִיסְטָעָה רָאָלְיָע אָז דָּעם עַנְּיָן פֿוֹן כְּבָור אָז יהוֹס. אָ
מהננְדָּר קָאָן זיך אַנְטָוּן די נְרָעָטָע שׂוֹעָרִינְגִּיטָּן, אָבִי עַר זָאָל האָבָּן
אָז בִּיחָדָה מְרִישָׁה אָגָּרְוִיסְטָעָה שְׁטָאָט פֿוֹן זַיִן חָבָּר, אָדרָעָר כָּאָטָש
נִישְׁט קִין קְלָעָנְעָרָע.

און די שְׁטָעָטְלָאָה, אָז מִיְּגַע קִינְגְּרָעָשָׁה יָאָרָן, גַּעֲדִינְק אַיך, אָז רָעָרְפֿרִיזְט
פֿוֹן אָגָּרְוִיסְט אָז מְוֹרָח אָז גַּעַוְעָן אָזוי גַּרְוִיס זַיִן דָּער פֿרִיזְט אָז הוּא.
די דָּזְוִינְג "שְׁטָעָט": האָפָּן נִשְׁתְּחוֹינְג בְּלֹתָט קָאָלְיָע גַּעַמְאָכָט דָּעם מהנְּנָר,
און דָּער, וְאָס וְעַט אַמְּאָל שְׁרִיְּבָּן די גַּעַשְׁכְּטָעָה פֿוֹן זַיִן, וְעַט האָפָּן אָז
מְאַטְּרִיאָל, וְאָס וְעַט אִים נִיכְעָר דָּערמְאָנָעָן אָז אָגָּרְוִיסְטָעָה העַלְיכָּר
מְלָחָמָה, אָיְרָעָר אָז אָז עַנְּיָן, וְאָס אָז שִׁיךְ צּוֹ אַמְּוֹנָה, צּוֹ אָשָׁוֹל.

די אַריומע-לִיט, זַיִן גַּעֲזָאָנָט, שְׁטִיְּעָן בְּאָס סָאָמָעָט טִיר. זַיִן האָפָּן נִשְׁתְּחוֹ
קִין אַרט, זַיִן צּוֹ זַיִן, פֿוֹנְקָט זַיִן זַיִן וְאָלְטָן גַּעַוְעָן שְׁטִיְּנָעָר אָז נִשְׁתְּחוֹ קִין
מעַנְשָׁן. אָז קִין אָז אָז מהננְדָּר הָאָט זיך וְאָכְעָר — כָּאָטָש אָז זַיִן גַּעַלְעָע —
נִשְׁתְּחוֹ פֿאָרְקָלְעָרָט, צּוֹ אָז דָּאס פֿאָסְגָּן פֿאָרְגָּן הָוּי, אָז מְעַנְשָׁן זָאָלָן דָּער

געטיאלית זערן אויף "שענער" און אויף "מיאוסער", אויף רייןבר און אויף אַרְמָעֶר.

אַפְּילוּ באָ רִי עַלְיוֹת צוֹ דָּרָר תּוֹרָה אַיִּזְוִיטָר פָּבָר. מֵעַן טִילְתָּה רִי בעיל-בְּטָהִים עַלְיוֹת, אָנוּ אָנוּ רִי עַלְיוֹת זַיְגָעָן אַוִיךְ רַאֲסָמָנוֹת, וַיְיַי לְמַשְׁלֵל, שְׁלִישִׁי, שְׁשִׁי, וְאַסְמָן זַיְגָעָן רִי העכְסָטָע מְדֻרְגוֹת. אָנוּ שְׁבָיעִי, אַחֲרִי, מְפָטָר, וְאַסְמָן זַיְגָעָן שְׁוִין פָּוָן אֲ קְלָעָנְעָרָרָר מְדֻרְגהָ, אָנוּ רְבָיעִי, חַמְשִׁי — פָּוָן נָאָר אֲ קְלָעָנְעָרָרָר. דָּרָר נְבָאי, וְאַסְמָן שְׁטִיטָה באָ דָּרָר תּוֹרָה אָנוּ טִילְתָּה רִי עַלְיוֹת, זַיְגָעָן רַעַם פָּבָר פָּוָן יְעָרָן בעיל-הַבְּיִתָּה אָנוּ קְנִיטְשָׁתָן רַעַם שְׁטוּרָן, צַיְאָסְטָן רִי אָנוּ רִי פְּרָשָׁה פָּוָן אַנְגָּוָר הַיְלִינְגָּר תּוֹרָה, וְאוּ יְדָרָעָס וְאַרְטָס אַיְזָן אַוְצָר, פָּאָר רַעַם אָנוּ רַעַם בעיל-הַבְּיִתָּה, וְזַיְגָעָן רָאָס אַיְזָן אָנוּ רָאָס רַוב מְסָתָמָא "פְּאָסְטָן" זַיְגָעָן קְרִינְטָן מַעַן זַר, שְׁלָאנְטָן מַעַן זַר אַפְּילָן, אָנוּ מִיטָּן שְׁנָאָה-דְּקָנָה אַיִּזְוִינְעָפְּלָטָן רִי אַטְמָאָס-פְּעָרָעָן פָּוָן אֲ מְחַנְגְּרִים-שָׁולָן.

עַלְיוֹת זַיְגָעָן פָּאָרָאן אַיְגָעָן צְבָאת, צְוִישָׁן רִי פָּאָר הַהְנָּרָעָת רְאֹוּנָר וְזַיְגָעָן אַפְּבָר פָּאָרָאן אַיִּזְוִידָר שָׁול באָ עַטְלִיכָּעָן צְעַנְדְּלָגָן גְּבָרִים גְּנִירִים, גְּרוּוּסָבְּלִיבְּתָהִים אַיִּזְוִינְעָן "שְׁיִינְעָן" אַירָן, וְאַסְמָן זַיְלָן אַוְמְבָאָרִינְגָּט אַן עַלְיהָ — צְעַטְיוּלָט מַעַן באָ מְחַנְגְּרִים דִּי פְּסָקוּם פָּוָן דָּרָר תּוֹרָה אָנוּ מַעַן רַופָּט אַוְיָזָן נָאָר שְׁזִי נִישְׁתָּה פְּרָשָׁה-זָוִי, נָאָר פְּסָקוּמָיוֹזָן.

דִּי אַרְיִמְעָלִית זַעַרְן פְּמַעַט קְיִינְמָלָל נִישְׁתָּה אַוְפְּגָעָרָפָן צוֹ דָּרָר תּוֹרָה. זַיְגָעָן אַיִּזְוִידָר אַירָן זַיְגָעָן פְּרָוּמָע אַירָן, פְּאָרָשָׁאָסָט עַס זַיְיָ, פְּאָרָשְׁטִיטָס זַיְיָ, אַסְמָס צָעָר אַיִּזְוִידָרָס, אָנוּ דָּרָפָן מְסָתָמָא הַאֲטָס זַיְיָ רָאָס גְּנוּמוּנָעָן, וְאַסְמָס רָאָס רַוב הַאֲפָן אַרְיִמְעָל מַעַנְשָׁן אַיִּזְוִידָרָס גְּרִילְמָלָאָכוֹת אַיְגָעָן-אָרְדָּנָט מְנִינָּים פָּאָר זַיְיָ, זַיְיָ קְאָגָעָן גְּנִינְגָּן אַן עַלְיהָ אַיִּזְוִידָרָס עַמְּטָעָן פְּרָיָן דִּי חַרְפָּותָן, וְאַסְמָס זַיְיָ הַאֲפָן אַוְיסְטּוּשְׁטָיָן אַיִּזְוִידָרָס זַיְיָ שְׁוָלָן אַיִּזְוִידָרָס בְּטִרְמְרִישָׂוִים.

אַלְוָא, אַיִּזְוִידָרָס בְּיַהְדִּמְרָשָׁה באָ דִּי מְחַנְגְּרִים נִשְׁתָּהָא קְיִין אַחֲרוֹת אָנוּ קְיִין שְׁלָום, אָנוּ קְיִין שְׁמָחָה. אַזְוִי זַיְיָ אַיִּזְוִידָרָס אַזְוִידָרָס, אַזְוִי אַזְוִי שְׁבָת אָנוּ יְסָדוֹבָה. יְעַדרָר מְחַנְגְּרִים נִיְּטָן נָאָקָן דָּרְעוֹדוֹאָקָן, אַזְוִי אַזְוִי אַזְוִי שְׁבָת אָנוּ פְּאָמְלִילָעָן נִיְּטָן שְׁלָאָפָן. מַעַן זַיְגָעָן נִישְׁתָּה, מַעַן טְאָנְצָטָן נִישְׁתָּה, מַעַן פְּרִיאָט זַיְיָ נִישְׁתָּה. אַדְרָעָר גְּנָעָרָאָוָונָט, אַדְרָעָר גְּנָעָלָרָט, אַדְרָעָר עַפְּעָס גְּנָטָאָן, אַדְרָעָר גְּנָעָנָסָן, אַדְרָעָר גְּנָעָלָאָפָן. זַאָקָן, וְאַסְמָס זַאָלָן זַיְיָ אַוְסָעָר דָּאָזָונָעָן, אַוְסָעָר לְעָרָנָעָן, אַוְסָעָר עַרְנָעָן, אַוְסָעָר עַמְּקָעָן, טָאָרָן נִישְׁתָּה זַיְיָ. עַס פְּאָרָשְׁטִיטָס זַיְיָ, אַזְוִי רַעַם אַלְעָם אַיִּזְוִידָרָס מְחַנְגְּרִים אַרְיִינְגָּעָפָלָן אַיִּזְוִידָרָס שְׁרָעָקְלִיכָּר טְרוּקְנִיקִיטָן אַיִּזְוִידָרָס זַיְיָ, וְאוּ שְׁמָחָה, עַקְסָטָאָן אַמְּחָעָל עַבְּנָס-בְּאַוִיסְטָעָרָנוֹן הַאֲפָן גְּנָרְנִישָׁט גְּנָעָקָאנָט זַיְיָ.

רָאָס זַיְגָעָן אַיִּזְוִידָרָס זַיְיָ חַסְרוֹנוֹת פָּוָן מְחַנְגְּרִים, אַלְסָמָזְעָלְבָעָס: אַפְּגָעָן דָּרָר עַרְטָקִיָּם, אַפְּגָעָן דִּילְטִיקִיָּם, אַיִּמָה פָּאָר יְעַנְגָּר-זָהָלָט,

אבסאלוט אַהֲן דער וועלט, האס און פָּאַרְאַכְּטוֹנָג צו אָוּמְשׁוֹלְדִּינְגֶּר עַם־הָאָרֶצֶת, וְאֵם אַיִוְנָפָלְן בְּלוּיוֹ אַוְיְפָן אַרְימָאָן, מְחַמָּת רַעַם נְבִיר, רַעַם עַסְדָּה־הָאָרֶץ, הָאָט מַעַן מוֹחָל גְּנוּוּעַן. האס און פָּאַרְאַכְּטוֹנָג צָוָם אַרְימָעָן בְּכָלְל, אַלְס אַזְוָלְכָן, נָאוֹה, קְנָאָה, שְׁנָאָה, מְחַלְקָה, יְחוּס, אַהֲן אַיְבָּרְהָוִיפָּט, טְרוֹקְנְקִיט, לְעַבְנְסָלְאָוְנִיקִיט, אַהֲן שְׁמָחָה, אַהֲן פְּרִירָה, אַהֲן עַקְסְטָאָז, — אַט דַּי אַלְעַזְוָן וְאַכְבָּן, וְאֵס וַיְיַעַן שְׁטַעַנְדִּינְג אַזְוָיְזָוָם הָאָרֶצֶן דַּי דַּעַט אַקְרָאָטִישׁ עַטְיַילְן פָּוֹן פָּאָלָק. עַם פָּאַרְשְׁטִיט וַיְהִי, אַז בָּא אַוְיְנָעַ בָּאַרְינְגָנוּנָעַן הָאָט בָּא אַיְרָן גְּנוּמוֹת אַרְיוֹסְפָּרִינָגָנוּנָעַן עַפְעָם אַגְּנִיעָ שִׁתָּה, אַן אַיְבָּרְקָעְרָעְנִישׁ, אַגְּנִיעָ, וְאֵס אַיִוְטָאָקָע בָּאָלָה גְּנוּקוּמָן.

עַקְסְטָאָז אַז עַס מִיט אַחְנוּדָרְטְּיְוְבָּעָגִין יְאָרְצָוִיק, — מִיטָּן בָּעָל־שָׁם, וְעַמְעָן עַס הָאָט גְּנוּנָגָנוּנָעַן צָוַיְוַן דַּרְעַר אַיְבָּרְקָעְרָעְנִישׁ. דַּרְעַר בָּעָל־שָׁם הָאָט גְּעַרְבָּעַט אַיִן צָוַיְוַן פָּוֹנְקָטָן; פָּוֹן אַיִין וַיְהִי הָאָט עַר פָּאַרְגְּרִינְגְּנָעָרְט דַּעַם יְאָרְצָוִיק, וְאֵס אַיִוְנָעַן אַוְמְעַנְגָּלְר אַרְיְבָעָרְט צְטוּרָאָגָן, אַז אַז מַעַן הָאָט אַיִם שְׁוִין יָא אַיְנָאָגָנְצָן אַפְּגָהִיט אַז גְּנוּרָאָגָן אַיִוְרִיךְ, אַז מַעַן נַאֲךְ אַלְעַז נְשָׁתָן גְּנוּוּעָן וְכָעָר מִיט יְעָנָר וְוַעַלְטָן; פָּוֹן דַּרְעַר צְחוּטָעָר זְוִיט, וְוַעֲרָרָה, הָאָט עַר גְּנוּוּעָהן צָוַיְוַן פָּאַרְשְׁטָאָרָקָן דָּאָס אַיְרָנוֹתָם אַיִן דַּעַם זְוִין, אַז דַּי אַיְרָאָפְּיָאִישׁ בְּיְלָדָרָן, וְאֵס הָאָט זְוִין דַּעַמְּאָלָט אַגְּנִעהָוִין אַרְיְנְצָחָפָאָרָן צָוַיְוַן פָּעַלְקָעָר, וְאַל נִשְׁתָּאָלְעַז מַאֲכָן דַּי אַיְרָן אַלְס פָּאָלָק.

אַז נַאֲךְ דַּעַמְּאָלָט הָאָט דַּרְעַר נָאָנוּשָׁעָר בָּעָל־שָׁם פָּאַרְשְׁטָאָגָנוּנָעַן דַּי אַוְמָד גְּנוּוּיְעָרָב בָּאַרְיְטוֹנָג פָּוֹן דַּרְעַר תְּלָמוֹרִישָׁר פְּרָאָזָע, וְוַעֲלָכָע עַר הָאָט אַפְּרָט גְּעַרְבִּישָׁט אַז פָּאַרְשְׁפָּרִיט צְוִישָׁן וַיְיַעַן אַנְהִיְנָגָרָה: בָּעָבָור שְׁלַשָּׁה דְּכָרִים גְּנָאָל יְשָׁרָאָל, עֲבוֹר שְׁלָא שְׁנִוְוָאָת בְּגָרְדִּים וְלָשָׂוָמִים, וְשְׁמוֹתֵיהֶם — צְלוּבָּרְדָּי וְאַקְּנָן וַיְיַעַן אַיְרָן אַוְסְגָּלְיָוָת גְּנוּאָרָן, וְוַיְלִי וְזַי הָאָבָן נִשְׁתָּאָמְנָעָבִיטָן זְוִירָ שְׁפָרָאָךְ, וְזְוִירָ גְּנוּמָעָן אַז וְזְוִירָ קְלִיּוּרָה.

דַּרְעַר בָּעָל־שָׁם הָאָט זְוִין אַיִיךְ בָּאָצְוִינָן מִיט זְוִין שִׁתָּה אַוְיפָּ דַּרְעַר תּוֹרָה, נְבָיאִים, פְּתוּבִים אַז הַלְּמוֹרָ.

קוֹרְסִ-כָּל הָאָט דַּרְעַר בָּעָל־שָׁם צְעַבְּרָאָקָן דַּי שְׁוֹאָרְצָע וְאָנָט, וְאֵס מְתָנְגָּרִים הָאָבָן אַזוְעַקְנְעַשְׁטָעַלְט צְוִישָׁן אַרְיְשָׁקִיט אַז שְׁמָחָה, צְוִישָׁן אַמְנוֹה אַז לְעַפְּן. עַר הָאָט גְּנוּאָנָט, אַז נַאֲטָה הָאָט הָנָהָה פָּוֹן שְׁמָחָה, פָּוֹן לְעַבְּנָן אַז אַפְּלִילְוָעָסָן אַז טְרִינְקָעָן אַיִוְאָזְקָל לְשָׁם שְׁמִים. דַּי פְּהָנִים, צָוָם בִּישְׁפָּיל, הָאָבָן בָּאַרְאָרְפָּט עַסְן דַּי קְרָבָנָה אַז הַיְלִינָן אָרָט, אַז אַוְהַלְמָ�וָה. אַז אַיִרְדָּרָךְ רִינְגָן גְּנָטָמִיט שְׁטִיטָה אַז דַּרְעַר תּוֹרָה אַז רְכָבִים בָּאָאָרָה הָוָכה אַז פְּסָוק מְדָרָה: חַחְתָּאָשָׁר לֹא עַבְדָּת אַתְּ הָאַלְהִיר בְּשִׁמְחָה וּבְטוּבָה לְכָבָ — וְזַיְלָ דַּו הָאָסְטָ נִשְׁתָּאָמְנָעָט גְּנוּרִינְט גְּנוּמָת מִיט שִׁמְחָה אַז

מיט האָרֶץ, דערפֿאָר האָסְטוּ רֵי פּוֹכָה. אוּרַק גַּעֲמִינָּן מִיר אֵין שְׁמוֹאָל: וְפָגָעַת חַבֵּל נְכִיאָים יְוִרְדִּים מִהְבָּמָה וְלִמְנִיחָם נְכָל, וְתוֹךְ, וְחַלִּיל, וְפְּנָרוֹר — וְהַמָּה מְתַגְּבָאִים. שְׁמוֹאָל הָאָט גַּעֲזָנָט צֹו שָׁאוֹלָזָן: אָזְׁרוּ וּוּעַסְטַן גִּינָּן, וּוּעַסְטַן בְּאָגָעָנָעָן אָמְחָנָה נְכִיאָים נִיעָן פָּונְהִילְּגָן אָרָט, אָזְׁנוּ פָּאָזְׁנוּ וּזְׁאָגָן נְכִיאָות. וּוּיְזַטְּ דָּאָרְקָ אָוִים, אָזְׁוּיְזָ אָפְּרִיקָ מִיטָּ אָפְּיִיסָּל אָזְׁן אָפְּרִילָ, אָזְׁנוּ וּזְׁאָגָן נְכִיאָות. וּוּיְזַטְּ דָּאָרְקָ אָוִים, אָזְׁוּיְזָ אָפְּרִיקָ נְכִיאָים הָאָבָּן אָגְרָעָרָשָׂ נִישְׁטָן, נְעַקְעָנָט גַּעֲזָנָט זָאָגָן, נְאָרְ וּזְׁעָן וּזְׁיָ אָהָבָן גַּעֲשְׁפִּילָט. אִין דְּבָרִידָהִים אִיזְׁ אִיךְ פָּאָרָאָן: וּזְׁעָן דָּוָרְ הָאָט מְנֻדְּבָּ גַּעֲזָנָט פִּילְ גַּאָלָ אָזְׁן וְלִבְעָרָ אִוְיָן בִּיהְהָמְקָרָשָׂ, הָאָט עַר גַּעֲזָנָט אָזְׁן וּזְׁיָ אָפְּלָהָ: וְעַהָּרָ עַמְּךָ הָנְמָצָא פָּה רָאִיתָ בְּשִׁמְחָה לְהַתְּנַדְּבָּ לְךָ — רֵיְ פָּאָלָקָ, וּזְׁאָסָם גַּעֲפָנָט וְרֵרְ דָּאָ, הָאָבָּ אָזְׁרָ גַּעֲזָעָן, אָזְׁנוּ וּזְׁעָנָן שְׁמָחָה מְנֻדְּבָּ צָו דִּירָ. אִין פְּהָלוּיִם מְגָן: וְאַבְּוֹאָה אֶל מַוְּפָּחָ אֶלְהָיִם אֶל אֶל שְׁמָחָה גִּילָּ, וְאוֹרָד בְּכָנּוּרְ אַלְהָיִ, תְּרָנָה שְׁפָחִי פִּי אָוּמָרָה לְךָ, וְנוֹפְשִׁי אָשָׁר פָּרִיתָ — אָזְׁרָ וּזְׁעָל קְוּמָעָן צָוָם מַוְּפָּחָ פָּונְ גַּאָטָט מִיטָּ מִיןְ פָּרִירָ אָזְׁן אָזְׁקָ וּזְׁעָל לִוְיָבָן מִיטָּ טִין פִּירָלְ דִּירָ, נְאָטָם, מִיןְעָן לְעַפְצָן וּזְׁעָלָן וּזְׁיָנָעָן אָזְׁן מִיןְ נְפָשָׂ וּזְׁעָטָן וּזְׁיָנָעָן צָו דִּירָ, וּזְׁאָסָם דָּוָרְ הָאָסְטָט מִיךְ אָוּסְגָּעָלִיּוֹת. נְאָזְׁ אִיזְׁ פָּאָרָאָן אִין תְּהִילִים סְמָחָה: צְדִיקִים יְשִׁמְחָוּ, יְעַלְצָוּ לְפָנֵי אֶלְהָיִם וְיִשְׁשָׁיו בְּשִׁמְחָה — דִּי צְדִיקִים פָּרִיעָן וְדִי פָּאָרָ גַּאָטָט אָזְׁן פָּרִיעָן וְדִי אִין שִׁמְחָה. אָוּרַק דָּרָם אָזְּגָט דָּרָרְ מְרָשָׂ: כְּשַׁתְּהִיהָ עַוְרָם לְהַתְּפָלֵל יְהָא לְבָקָר שְׁמָחָה עַלְיךָ שָׁאָתָה מְתַחְפָּלֵל לְאֶלְהָיִם שָׁאָנָן פִּוּצָא בּוֹ. פִּי וְאַתָּה הָיָה שְׁמָחָה רָאִתָּה. יְהָיָה לְבִי שֶׁל אֶרְדָּם עַלְוָן וְאַנְיָה הַשְּׁכִינָה שְׁוֹרָה אֶלְאָ מְפָאָר שְׁמָחָה שֶׁל מַצְוָה — וּזְׁעָן דָּוָרְ וּזְׁעַסְטַן שְׁטִין אָזְׁן דְּצָוָנָעָג וְאָלָ רֵיְן הָאָרֶץ אָינָן דִּירָ וְדִיְ פָּרִיעָן, וּזְׁאָסָם דָּוָרְ דְּצָוָנָסְטָט צָו אָזְׁן נְאָטָם, וּזְׁאָסָם אִיזְׁ וּזְׁיָן נְלִיְקָן נִישְׁטָאָ, וְאַרְגָּוּסָ נְאָרְ דָּאָסָ אִיזְׁ דָּיְ אַמְתָעָ שְׁמָחָה, וּזְׁעָן דָּאָסָם הָאָרֶץ פָּונְ גַּעֲזָנָעָן אִיזְׁ דְּרוּכְעַרְנוּגְעַנָּן מִטְּ פָּרִירָ. אִין תְּהִילִים קָ: עַבְרוֹ אַתָּה הָיָה בְּשִׁמְחָה בָּאוּ לְפָנֵי בְּרָנָה — דִּינְטָ גַּאָטָט מִיטָּ שְׁמָחָה אָזְׁן קְוּמָטָט פָּאָר אִים מִיטָּ גַּעֲזָנָגָן. דָּרְרִיףָ וְאַגְּטָן דִּי גַּמְרָא אִין שְׁבָתָ סְמָחָה: אִין הַשְּׁכִינָה שְׁוֹרָה אֶלְאָ מְחוֹקָ שְׁמָחָה שֶׁל מַצְוָה — דִּי שְׁכִינָה רֹוחָת גַּעֲזָנָה, נְאָרָ בְּעַת דָּרָרְ שְׁמָחָה פָּונְ אֶצְמָזָה. תְּהִילִים קָ: דִּי יְעַרְבָּ עַלְיוֹ שְׁחוֹ וְאַנְכִּי אַשְׁמָחָ בְּרָ — פָּאָר גַּאָטָט וּזְׁיָנָעָן וִיסְמִינָעָן רֵיְדָרְ אָזְׁן אִיךְ פָּרִירָ מִיךְ מִיטָּ גַּעֲזָנָט. אָזְׁנוּ תְּהִילִים קְמָטָ: יְשִׁמְחָ יְשִׁמְחָ בְּעַוְשָׂוּ בְּנֵי צִוְּן יְנִילָוּ בְּמַלְכָם — יְשִׁרָּאֵל פְּרִירָזְׁ וּזְׁעָן מִיטָּ וּזְׁיָן בְּאַשְׁעַפְרָ, דִּי בְּנֵי-צִוְּן פָּרִיעָן וּזְׁעָן מִיטָּ וּזְׁיָרָ מְלָ. שִׁיר הַשִּׁירִים: מְשִׁבְנִי אַחֲרִיךְ נְרוֹצָה, הַכְּבָנִי הַמֶּלֶךְ חֲרוּיוֹ, גַּנְילָה וְנְשִׁמְחָה בְּךָ — צִיהָ מְןָ, נְאָטָם, אָזְׁרָ וּזְׁעָל דִּירְ נְאָכְלִיְפָן; דָּרָרְ מֶלֶךְ הָאָט מִיךְ גַּעֲרָאָכָט אָזְׁן וּזְׁיָעָ חֲרוּרִים, וּזְׁעָלָן מִירְ וּזְׁרִ פָּרִיעָן אָזְׁן פָּאָרְגָּעָנָן הָאָבָן מִיטָּ דִּירָ. דָּרָרְ בָּאַרְיְמָטָעָרְ רֵיְ מְשַׁהְחִים לְוַצְאָטוֹ, וּזְׁאָסָ אִיזְׁ נְאָרָ גַּעֲזָעָן פָּאָר בְּעַלְשָׁם, הָאָט גַּעֲרָיְבָן אִין וּזְׁיָן "מִסְלָה יְשָׁרִים", אָזְׁ אִיךְ דָּאָרָףָ נְאָרָ רֵיְנָיְנָן דָּאָסָם הָאָרֶץ פָּאָר גַּעָּט. שְׁוֹן אִין דָּרָרְ הַקְּרָמָה וּזְׁאָטָן עַרְ: "שִׁרְמוֹ

רוב בני ארם, שהחסירות אליי באמירות מומורום הרפה, ורומים ארכוכים מואר, צומות קשים — פלם רברום, אשר אין השכל נח בהם ואין הרעת שקטה, והחסירות האמתית הנרצחה והנחמר רחוק מציר שפלנו" — ראסם רוב מענשן מיינען, או חסירות איזו אנגעועענדט בלויו אויף זאנן פיל מומורום מיט לאנגען ורוייס, מיט שוערע העניותים — אועלכע ואכן, וואס דערeschel איזו זוי נישט משיג. אין פרק י"ח בא דער ערקלערונג פון מרות חסירות, זאנט ער, או מענשן האבן קליע נעמאלט דעם רוח החסירות אין די איזונן פון המון אונ אויר בא רדי משפליים, וועלכע מיינען, או חסירות באציחת זיך צו אועלכע נארישקיטן אערער אועלכע ואכן, וואס דאס איז קען שכל הושר. זוי גלויבן, או דאס גאנצע חסירות באלאנט נאך אין זאנן פיל בקשוח, אין גוזיינען, אין פוקעניש מיט משונהה ריגען פיניגונגען, וואס דער מענש זאל זיך טויטן דורך זוי. ניין, נישט דאס איז חסירות! און ער רעכנט אויס רדי גוטע מרוגות, וואס דער מענש דראף באזין, און או דאס ווארט חסיד איז רדי העכסטע מרינה, העכער פון צדיק, און חסירות איזו דורך שמחה מיטן הארץ, מיטן ניסט. ואמרו חוויל: אין השכינה שורה לא מותך עצבות — רדי שכינה רוחט נישט אויף טרייר.

און דער בעיל-שם האט פארטיפט און פארבריטערט דעם געדאנקן, או א איר דארף דינען נאך מיט שמחה, דער מענש טאָר נאך נישט צולאָזון קיין מרחד-שchorה, קיין טרויער. ער דארף שטעהנינג זיין לוסטיג און פריליך, און דאס הייסט מיט אן אמה דינען נאך. וויטער דארף א איר זיך דערזוייטערן פון אלע שלעכטער מרות, באונדרערט פון גואה, וואס דאס איז רדי מוטער פון אלע שלעכטער מרות. אירן דארפן לעבען אין אחרות און שלום. עס דארף נישט זיין קיין גרעסער, קיין קלענער — און רעמאָלט ווועט קומען רדי נאולה.

אבער איזו זוי אירן לעבען נישט דערוויל אין זיינער לאָר, זוי זיינען צעווארפן אייבער מרוגות און שטטט, זאל יערער טיל, יערער קבוץ אירן אויסקליבן פאר זיך א רבּי, וואס זאל שטיין אבסלאָלט בראש פון דעם קבוץ, און זיינע וויטער דארפן זיין הייליג פאר אלעטמען! מען טאָר אים נישט ווירערשפערנין אויף א האָר. זוי רדי גמרא זאנט: ראש השנה כ"ה ע"ב "ירובעל ברורו פמשה ברורו רן ברורו פאהרן ברורו, יטח ברורו כשמיאָל ברורו, למלך שאפלוּן קל שבקלים שנחמנה פרנס על השיבור, hari הוא אבּיר שפֿאַכְּרִים" — ירובעל איז זיין דור איז, זוי משה איז זיין רור, רן איז זיין דור איז, זוי אהרן איז זיין דור, יפתח איז זיין רור איז, זוי שמואָל איז זיין דור — פון דאנען איז גערונגגען, או אפּילוּן קל

שפקלים, דער גראנץטער (דרער קלענסטער) מענש, או ער ווערט אופּ-
גענומען פאָר אַ פִּירער באָ אַ צְבָּרוֹ, אוֹ וַיְיַדְרֵר גְּרָעַסְטָעֵר מענש.

יעדר גראנק פון אַ אַירֶן, וְאַסְגַּפְּינְטַן וַיְיַדְאַין קְבוּץ, דָּאָרֶף נָאָר
וַיְיַדְעַלְתָּן צָו אַטְ דָּעַם מענשן, פָּאָר אַים דָּאָרֶפְּן וַיְיַדְעַלְתָּן אַלְעָן וַיְיַדְעַר
סּוֹרֶתֶת, פָּאָר אַים דָּאָרֶפְּן וַיְיַדְעַלְתָּן לִירֶן אָוֹן פְּרִירֶן, וַיְיַדְעַר הָאָרֶץ
אוֹן נְשָׁמָה, אוֹן נָאָר אַזְוֵי וַעֲטַטְקָאנְעָן באָ אַירֶן וַיְיַדְעַת אָוֹן שְׁלָמָה.
אוֹן אַוְףְּ שְׁלוֹם שְׂטִיטַר דַּיְ וְעַלְתָּן.

עם פְּאָרֶשְׁטִיטַר זַיְה, אוֹ דַּי דָּאָזְוָנָעַ וַעֲרַטְעַר זַיְינְעָן גַּעֲוָעָן אַקְוָרָאַט צָוּ-
גַּעֲפָאַסְטַּן צָו דָּעַר טְרוֹקָעָנָעַ, מְרָהָדְשָׁחָוְרָהְרִינָעַר מְהַנְּגָרִישָׁעַר צִיְּתַן. זַיְיַדְעַנְעָן
גַּעֲוָעָן וַיְיַדְעַלְתָּן אַגְּטָעָר רָעָן אַיְזָף אַ פְּאָרֶטְרִיקְנַט פָּעָלָן. אוֹן אַירֶן האָבָּן
וַיְיַדְעַלְתָּן צָו חַסְרָותַן. רַיוּעַלְבָּעַ אַמְּנוֹהָן, דָּרוֹעַלְבָּעַר רָתָה, דָּרְדָּרָ-
וַעֲלַבְּגָ�ר שְׁוַילְחָן-עָרוֹךְ, נָאָר אַ לְיַכְּטָעָר לְעָפָן, אַ לְיַכְּטָעָר
אַמְּנוֹהָן-אָרְקָן מִיטְ שְׁמָהָה, הַחְפָּעָלָה אָוֹן עַקְסְּטָאָן. אוֹן אַיְבָּרוֹחִיפְּט — אַלְעָן
גַּלְיָהָן, אַלְעָן גַּלְיָהָן — נִישְׁתָּאָן קִיְּן יְהָוָם.

איַצְתָּאָרֶף מַעַן וַיְיַדְעַנְעָן בַּיְזַיְנִין אַיְזָין תְּוִוִּיטַ אַרְיָין אָוֹן וַיְיַדְעַנְעָן
מַצְעָר וַיְיַדְעַנְעָן, נָאָר פְּאָרֶקְעָרָט, עַכְן דַּי בְּעַסְטָעָמָאָכְלִים אַן טְרִינְקָעָן דַּי בְּעַסְטָעָמָ-
וַיְיַדְעַנְעָן — אַבְּיָי וְאַל נָאָר וַיְיַדְעַנְעָן. מִיטָּן עַכְן אַן טְרִינְקָעָן דַּי בְּעַסְטָעָמָ-
מַעַן אַזְוֵי גּוֹטְ רִינְגָּן נָאָטָה, וְאַיְטָן דְּאַוְנְגָּן אָוֹן מִיטָּן לְעַרְנָעָן, אַבְּיָי מַעַן עַסְטָעָ-
נָאָר לְשָׁמְדָשִׁים, מִיטְ אַ פְּרִילְין הָאָרֶץ, מִיטְ שְׁמָהָה, הַעֲנוֹגָה. אַ אַיְדָר
דָּאָרֶף הַמִּיר וַיְיַדְעַנְעָן אַוְן פְּרִילְין, אַ אַיְדָרֶף נִשְׁתָּאָן זַיְן באָ וַיְיַדְעַנְעָן
גַּעֲפָאַלְן מִיטְ וַיְיַדְעַנְעָן אַרְידְּשִׁקְיָהָט, וַעֲן עַר קָאָן אַפְּלָוּ נִשְׁתָּאָן לְעַרְנָעָן. מַעַן קָאָן
רִינְגָּן נָאָטָה מִיטָּן גְּרָאָנָק, מִיטָּן גְּעַפְּלִיל, אַפְּלָוּ מַטְ אַ קְרָעָץ.

בַּאָ דַּי מְהַנְּגָרִים וַיְיַדְעַנְעָן אַפְּלָוּ דַּי לְוָרִים גַּעֲפָאַלְן גַּעֲפָאַלְן באָ וַיְיַדְעַנְעָן דַּי עֲנָנִים
פָּוֹן אַרְידְּשִׁקְיָהָט. וְאַיְאלְטָן פָּוֹן דָּעַם, וְאַסְגַּפְּינְטַן דָּעַר הַנָּאָר / רָתָה הַאָט גַּעֲזָאנְט
אַיְן דָּעַר נִמְרָא שְׁבָּה קִיְּבָּה: אַם רְאַשְׁוֹנִים בְּנֵי מְלָאָכִים אָנוּ בְּנֵי אָנְשִׁים,
וְאַם רְאַשְׁוֹנִים בְּנֵי אָנְשִׁים אָנוּ כְּחֻמְרוֹרִים, וְלֹא כְּחֻמְרוֹרִים של רָתָה וְרָתָה פְּנַחַסְמָ-
בְּנֵי יְאִיר, אַלְאָ כְּחֻמְרוֹרִים סְהָם — אַזְוֵבְּ דַּי עַרְשָׁתָעָמָ-
מְלָאָכִים, וַיְיַדְעַנְעָן מִיר קִינְרָעָר פָּוֹן מענשָׁן, אָוֹן אַזְוֵבְּ דַּי עַרְשָׁתָעָמָ-
קִינְרָעָר פָּוֹן מענשָׁן, וַיְיַדְעַנְעָן מִורְ חֻמוֹרִים, אַיְוָלָעָן, אָוֹן אַפְּלָוּ נִשְׁתָּאָן דָּעַר
אַיְזָולְ פָּוֹן רָתָה חַנְיָא בְּנֵי רָסָא אָוֹן פָּוֹן רָתָה פְּנַחַס בְּנֵי יְאִיר, נָאָר פְּרָאַסְטָעָ-
אַיְוָלָעָן ...

אַבְּגָעָר לְיַדְרֵר שִׁיטהַ פָּוֹן בָּעַלְשָׁם, וַיְיַדְעַנְעָן אַירֶן וְעוֹהָרָ גְּרוּוּסָ, טָעַן
דָּאָרֶף אַיְגָנְטָלִיךְ נִשְׁתָּאָר שְׁאָבָן קִיְּן גָּנוֹנוֹת אָוֹן קִיְּן אַוְסְעַרְגָּנוֹוְיְגִילְכָּעָ פִּיהִינְ-
קִיְּטָן. וַיְיַדְעַנְעָן זַיְיָ רָאָ, אַיְזָאָרְזִי גּוֹטְ, אַגְּנִישָׁת — שָׁאָרָט אַוְרָ נִשְׁתָּאָן.
אַיְדָן קָאָגָעָן וַיְיַדְעַנְעָן צְדִיקִים, דַּי עַמְּדָהָאָרְצִים וַיְיַדְעַנְעָן דַּי לְוָרִים, נָאָר אַגְּטָעָן הָאָרֶץ

פארםאנן אויז שווין גענונג. ריי מתנרגרים האלטן פון דעם פסוק: "וְלֹא עַמָּה
הָרָץ חִסּוֹר" — אֶن עַמְּדָהָרָץ קָאָן קִיּוֹן חִסּוֹר נִישְׁתָּוֹן, רָאַס אוֹז נִישְׁתָּ
רִיכְטִינְג. אֶן עַמְּדָהָרָץ מֵיט אֶגֶּט הָרָץ קָאָן זַיִן אֶגֶּט גְּרֻעָסְעָרָר אַיר,
אֶגֶּט גְּרֻעָסְעָרָר חִסּוֹר, אַירְעָרָר דָּרָר גְּרֻעָסְעָרָר לְלִמְוֹרְחָכָם.

וְיַי גַּעֲוָאנְט, האָבָן זַיִךְ אַירְן אֶשְׂטַח גַּעֲוָאנְט צָו חִסּוֹרוֹת. פָּאָר פְּרָאַסְטָע
אַירְן אוֹז דָּאָרָךְ רָאַס חִסּוֹרוֹת גַּעֲוָועָן מִשְׁאָלָה אֶגֶּט גַּלְּיק. זַיִן אַקְשִׁיעַ הָאָט זַיִךְ אַיְצַט
אַיְגָאנְצָן גַּעֲוָיבָן. אַיְסְעָרָדָעָם, אוֹז עַר פְּרִיהָעָר אַיִן בִּיחָדָהָמְרָשָׁן גַּאָר
קִיּוֹן מַעֲנֵש נִישְׁתָּוֹן גַּעֲוָועָן, נִישְׁתָּוֹן בָּאָז זַיִךְ אַונְט אֶגֶּט אַיִן
חִסּוֹרִים-שְׁטִיבָל, וְיַי מַעַן רַופְטָרָעָם חִסּוֹרִישָׁן בִּיחָדָהָמְרָשָׁן, אוֹז עַר גַּלְּיךְ מִיטָּן
גְּרֻעָסְעָן הַלְּמוֹרְחָכָם. אַרְיָעָמָלִילְיָט וְיַיְדָעָר וְיַיְנָעָן גַּלְּיךְ מִיטָּן
גְּבִירָהָם. לְמַרְמָהָם מַתְּנָגָרִים הָאָט רָאַס חִסּוֹרוֹת אוֹזְקָאַפְּרִיְרָגָנְגַּעַשְׁטָעָלָט דָּעָרְמִיטָּן,
וְאָס זַיִן האָבָן זַיִךְ גַּעֲוָאנְט בַּפְּאַפְּרִיְרָעָן פָּוֹן מְרָהָדְשָׁחָורָה, זַיִן גַּעֲוָאנְט
רוַיְשָׁנוּרִיגָּהָר, רַיְרַעְוּרִינְגָּהָר אַונְט טַפְּקִידְיָנְקָעָרִישָׁעָה, וְאָס זַיִן האָבָן
נִישְׁתָּוֹן גַּעֲוָאנְט. פָּאָר זַיִן הָאָט זַיִךְ גַּעֲוָאנְט אֶגֶּט מִיסְטִיק אַונְט
קְבָּלה, וְאָס דִּי פְּאַעֲוִיעָן פָּוֹן דָּעָם טְרִינְקָט אַונְט זַיִן מִיטָּן זַיִן.

אוֹז נִאָר אַלְעָמָעָן הָאָט גַּעֲוָאנְט אַונְט גַּעֲוָוִינְגָּן דִּי פְּרִיעָי חִסּוֹרִישָׁע שְׁטִימָנָגָן.
אַמְּתָנָגָר טָוט שְׁטָעָנְגָּרִין אַונְט דָּאָנָהָט. אַונְט עַס קוּמָטָט פָּאָר יוֹסְטָובָן, מוֹז עַר
זַיִךְ מַאֲכָן אֶשְׂיָנָעָם מְלָבָשָׁן, וְאָרָוּם אַיִן בִּיחָדָהָמְרָשָׁן קוּקָט מַעַן שְׁטָאָרָק
אוֹיפְּפָלְשִׁים. טָאָמָעָר הָאָט אֶמְתָנָגָר נִישְׁתָּוֹן קִיּוֹן שְׂיָנָעָם מְלָבָשָׁן, שְׁעָמָט
עַר זַיִךְ פָּאָר דָּעָם צְוִיְּתָן, וְאָס נִיְּתָן אַיִן אֶשְׂעָנָרָן מְלָבָשָׁן. בָּאָז חִסּוֹרִים
אוֹז דָּאָנָהָט פָּוֹן מְלָבָשִׁים אַרְאָפָּא אַיְגָאנְצָן, וְיַי בְּכָל דָּאָנָהָט. דָּאָרָט, אַיִן
חִסּוֹרִים-שְׁטִיבָל, שְׁפִילָן שְׂיָנָעָם קְלִיְיָרָר קִיּוֹן רָאָלָעָן נִשְׁתָּוֹן. מַעַן קוּקָט זַיִן
גַּאָר נִשְׁתָּוֹן אַומָּה, אַיִן וְאָס פָּאָר אֶקְפָּאַסְטָעָט דָּרָר אַרְעָר יְעָנָר חִסּוֹר
נִיְּתָן. אַלְעָא וְיַיְנָעָן גַּלְּיךְ.

אַיִן חִסּוֹרִים-שְׁטִיבָל אַיִן נִשְׁתָּאָקִיּוֹן חָקָה-שְׁטָעָט, נִשְׁתָּאָא אַיְגָאנְצָן קִיּוֹן
שְׁטָעָט, יְעָדָרָרָר שְׁטָעָלָט וְיַי דָּאָוָונָעָן, וְאוֹז עַס קוּמָטָט אַיִם אַוְיָס, אַיִן אַיִן
פָּלְשִׁיטָט מַעַן נִשְׁתָּוֹן בָּאָז חִסּוֹרִים אוֹיְף אַיִן אַרְט בָּאָס דָּאָוָונָעָן. מַעַן
דָּרִיאָת זַיִן, מַעַן וְאָרְפָּט זַיִן, דָּרָר טַעַמְפָעָרָטָמָעָט לְאָוֹת נִשְׁתָּוֹן אַיְנָשְׁטִיאָן.
מַעַן מוֹז זַיִן בָּאָוָונָגָן. נִיְּעָן טָאָקָעָ אָום חִסּוֹרִים בְּשָׁעָת זַיִן דָּאָוָונָעָן. אַיְגָעָר
שְׁטִיטָט פְּרִיהָעָר אַיִן מְרָחָה, דָּרָעָנָאָר בָּאָס טִיר, דָּרָעָנָאָר אַיִן דָּרָום. אַיִן
צָפָן — מִיט אַיִין וְאָרָט, מַעַן דָּרִיאָת זַיִן.

אוֹז אוֹיְקָה הִיטָּן זַיִן נִשְׁתָּאָקִיּוֹן דָּאָז דָּאָוָונָעָן בְּצָבָוָר; דִּי האָלָטן "בָּרוֹךְ שָׁאמְרָ",
אוֹז יְעָנָע "יְשָׁתְּבָחָ", אוֹז דִּי "שְׁמוֹנָה עֶשֶׂרָה", אוֹז דָּרָר וְיַכְעָרָט אֶלְלָקָע.
רוַיְכָעָרָן אוֹז בָּאָז וְיַי אוֹיְקָה אֶמְצָה.

די האבן שווין אפנעראוונט נאך פארן עולם. קאצקער חסידים קאנען זיך מאכן לחים, אפילו נאך פארן דאזונען, אין מיטן קומט נאך איינער און מיט א גונדרל, און עטליכע אינגלאך העלפן אים צו — און עם אווי פריליך. נואה איז בכלל בא חסידים נישט פארן, אווי וו ראס וואלט נאך אויף דער וועלט נישט געווען. אלע זיינען נלייך, אריימע מיט רייכען, עמי' הארכיס מיט לומרים, יונגעער מיט עטלערע. דאס רוב "רוזן" זיך חסידים, און זיך קאנען נאך נישט פארליך, איז מען "ארצט" זיך. ארצן זיך איז בא זיך א מין אנטרכיסטרות.

נאך דער, וואס קאן גוט זאגן, האט א זיסן קול, מיט פונה, ווערט זעהר געשעט בא חסידים. אויך דער, וואס האט איז זיך א סך שמחה, קאן מאכן א שנאפס און כאפֿן א טענצעל, ווערט אויך שטאָראָק געליבט, און איז אים פארוילט זיך טאנצן, שלעפעט ער מיט אלע חסידים און מען גויט. ער מען זיין א יונגערטאן, אויך אן אריימאן, אַרער אַ פראָסטער יונגה. עס מאָכט נישט אויס. ער שלעפעט שווין אַריין איז טאנצע רעם גרעטען נביר, רעם גרעטען למון, רעם עטלטען זוק, און מען טאנצע אין אַלאָטן מיטוואָך. און טאמער פוילט זיך צו אַמְּאָלָא רײַיכֶר זוק, וואס דאס טרעפעט אַיִּינְגְּטֵילְּךְ וועלטן, קריינט ער אַ קלְּאָפְּ אַיִּינְגְּצֵעַ און מען ציהת אים פֿאָר דער באָר בּוֹי ער נעמט טאנצן. און ער מוֹזָאָכָּן אַ שנאפס אַוְיךְ, ווערט ער שווין גְּלֻּפְּנְדִּיג אַזְּטָאָפְּ אַוְיךְ דּוֹ וְוּלְּטָטְוִוְּתְּ.

בא די חסידים איז שטענעריג יומְדוֹב און שטענעריג פריליך. וווען איינער האט יאָרְצִיּוֹט, רײַסן שווין בא אים די חסידים און שטיבָּל שנאפס. טאמער איז ער אן אַריימאן, געבן די נגורים פֿאָר אַים שנאפס, און וווען אַ שטיקל גניר האט יאָרְצִיּוֹט, מוו ער שווין געבן שנאפס לרוב, און דער עולם טרינקט נאָכָן דאָונָען און עס איז ליעבערדיג. און נורנֶר איז בא זיך יעדער טאָג אַ מִין יומְדוֹב. רָא איז יאָרְצִיּוֹט נאָכָן רבִּין, מאָכט מען אַ סְעָרוֹה אַזְּטָאָפְּ מען טרינקט, און מען עסְטָאָ, און מען זוננט, רָא איז אַ נְאָסְטָט — איז זוּידֶר דְּאָסְעָלְבָּעָג, רָא פֿאָרְוִילְּט זיך גְּלָאָט אַיִּינָעָם הְוּלְּיאָן. אָוּ. וְ.

דער שבת וואס פֿאָר סְלִיחָות, בעה אויף אלע מתננדים ציהט זיך אַרְוִיפְּ אַ גְּרוּסָעָ מְרַחְשָׁחוֹרָה אַזְּטָאָפְּ מען רִיכְטָזְיךְ אוּפְּן יְוָמְדָהָרִין, בעה מען ווֹנט פֿאָרְנָאָכָט אַזְּטָאָפְּ די בְּפִידְמְרָשִׁים רַעַם יְאָמְעָרִין לְמַנְחָת, איז דָּא, איז חסידִים-שְׁטִיבָּל, עֲרַשְׁת אַזְּטָאָפְּ שְׁמָה. אַזְּטָאָפְּ רַעַם ווֹנט פֿאָרְנָאָכָט זְמִינָה בא די חסידים זְמִינָה בּוֹי שְׁפָעָט אַזְּטָאָפְּ דָּרָר נְאָכָט אַריין, נאך שְׁפָעָטָר זיך אלע שבת, אַזְּטָאָפְּ צוֹ גְּאָכָט ווערט גְּעָקָאָכָט אַ קְּרוּפְּנִיק מיט פְּלִישָׁה, מען בְּרִיְנָגָט שנאפס מיט פִּיר (רַעַם קְרוּפְּנִיק קְאָכָט

מען אין חסרים-שטיבל, אדרער בא א שכן), און דער עולם זונגעט פֿאָרַד שיירענע נונגס רעם גאנצן אַוונט בי' האלבע נאכט. רעמאָלט קומען זיך שווין אויף אלע חסירים, מען זאנט סליחות קורץ און מונטער, און אין אַהֲלְבָע שעה אויז מען שוין פֿאָרטיג מיט סליחות. דערנָאָך גרייט מען צום טיש. אויב דער קרוּפֶּנִיק אויז פֿאָרטיג, נײַט מען עסן, אַנְיִשְׁט זונגעט מען און מען טָאנְצַט מיט פֿונה.

און אַזְוֵי הוליעט מען אַפְּ בּוֹי פֿאָרטיג. און דער נאָכְט אויז מען מסדר ראָס פֿאָרַן צום רבּין, ווּיפֿיל פֿוֹן מען ווּעַט דָּאָרְפָּן האָכְבָּן. ד. ג. דִי אַרְיִמְעָרָךְ רָוקָן זיך צו די רַיְיכָעָרָע. יעדער אַרְיִמְעָר באַשְׁטָעלְטָז זיך אַ רַיְיכָן אויף צו פֿאָרַן, און אַנְטְּעַרְעַסְטָנְט: דער אַרְיִמְעָן קְלוּבִּיט אַיס רַעַם גְּנִיר, און נִישְׁתְּ דָּרָעַ גְּנִירַ רַעַם אַרְיִמְעָן. און, אוֹ דָּרָעַ אַרְיִמְעָן קְלוּבִּיט זיך אוּסָם, לאָמֵירַ אַגְּנָן, חַיְמָעַן, טָאָר אַיס שְׂוִין חַיְסָ נִישְׁתְּ אַפְּוָאנְן. פֿאָրְקָעָרט, דָּרָעַ גְּנִיר נִיט אַים נָאָר אַ קְלָאָפְּ אַין פְּלִיעָצָג, דָּרָעַ אַרְיִמְעָן גִּיט אַיס צְרוּיקָן, און מען מָאָכְט זיך אַ גַּעַלְעַטְעָר. צום גַּרְעַסְעָרָן גְּנִיר רָוקָן זיך צו צְחוּיָּאָרְיִמְעָרָךְ חַסְיָרִים, און נָאָר צו אַ גְּרוּזִין גְּנִיר — אַ דִּרְיָי, פִּיר. מִין פָּאָטָעָר הָאָט שְׂוִין גַּהְהָט וַיְיַעַן חֻקָּה-חַסְיָרְמָלָאָךְ: אַבְּרָהָם, הִירְשָׁ אַזְן מָאָטָקָע, וּאָסָם זַיְגַּעַן שְׂוִין מִיט אַים גַּעַפְּאָרָן אַלְעַ רַאַשְׁ-הַשְׁנָה צום רבּין.

צום רבּין פֿאָרַן אויף רַאַשְׁ-הַשְׁנָה מָעַר ווי אַ דָּרְיֶיטְלָ חַסְיָרִים, און די אַיבְּרִינְגָּע, וּאָסָם פֿאָרַן נִישְׁתְּ, קְומָעַן זיך אַלְעַ אויף צום באַלְיָין די אַוּוּקְפָּאָרָעָר. מען נִיט ווי מִיט קוּוּטְלָאָרְ-בְּקָשָׁות צום רבּין, אַין ווּלְכָעַ עַס וּוּרָן אַוִּיסְגַּעַשְׁרִיבָּן די בְּקָשָׁות, וּאָסָם דָּרָעַ אַרְעָרִי יַעֲנָעָר פֿאָרְלָאָגָּנְטָ פָּן רַפּוּנְדָּשְׁלָעָלָם.

און ווי אַזְוֵי חַסְיָרִים לעַפְּן אַ גָּאנְצָן יָאָר, הָאָפְּ אַיךְ, רַוְכְּטָ מִיר, גַּעַגְּנוֹג באַשְׁרִיבָּן אַוִּיפָּן גַּהְהָטָן אַרט אַין מִינְעָן וּכְרָנוֹתָה.

ווי אַיךְ הָאָפְּ שְׂוִין גַּעַנְגָּט, אַיזְ אַרְסְטְּ חַסְיָרִות צְנוּעַפְּאָסְטָ פָּאָרָן אַלְעַ טַיְלָן אַזְן קְלָאָסְטָ פָּן פָּאָלָק, פֿאָרַן אַרְיִמְעָן, פֿאָרַן נִכְּבָּה, פֿאָרַן עַסְהָאָרָץ אַזְן פֿאָרַן לְמָרָן, פֿאָרַן אַלְטָן אַזְן פֿאָרַן יוֹנְגָּעָן. רַעַם גַּנְרִירָן חַסְרָ אַיזְ מִשְׁמָשָׁ מִקְנָא צו זַיְגָּן. אַים אַיזְ בַּעַסְעָרָ פֿאָרַן גַּרְעַסְעָן נִכְּרָ פָּן מַתְנָגָרִים. אַזְ נִישְׁתְּ נָאָר באָ אַירָן, אַ רַיְיכָעָר אַזְן פְּרוּמָעָר קְרִיסְטָ הָאָט גַּעַוְוִיסְ נִישְׁתְּ רַעַם עַגְעָגָן פָּן אַ רַיְיכָן חַסְרָ. באָ רַעַם לַעֲצָטָן אַיזְ רַיְ שְׁטוּפָ פָּול מִיט גַּעַוְוִיגָּן, מִיט עַקְסָטָאָזְ אַזְן גַּרְוִיסְעָר שְׁמָחָה.

נָאָר אַיךְ הָאָפְּ דָּאָךְ קַיְיָן חַסְרָ נִישְׁתְּ גַּעַקְאָגָט וּוּרָן. צו חַסְיָרִות אַיזְ נִישְׁתְּ גַּעַלְעָנְן מִין הָאָרָץ. עַרְשָׁתָנָם, הָאָט מִיר אַפְּגַּעַשְׁתְּוִיסְן פָּן חַסְיָרִות

דרער ע ניון רב, וואס איז שרעקליך פראמער דעם כארקטער פון א
מחננה. אַ רְבִּי אָן אָן פָּאָר וְזֶה אַיז נָאָךְ אָפְּשָׁר צֹ דֻּרְלִילִין. נָאָר דָּעָר
קָאָה, וְוָאָס אֲרוּם אִים, רְיֵ אָמְגָעָהוּיְעָרָעָ בְּאַרְיִיטָנוֹגָ זַיְנָע אָן דָּאָס, וְוָאָס דְּיָ
רְבְּשָׁאָפָּט נִיְתָ אַכְּבָּר בְּיוֹרֶשָּׁה, וְזֶה בָּאָ אַ קִּיסָּה, שְׁטוּסָט אָפְּ אַינְגָּאנְצָן.
אַיר קָאָן בְּשָׁוָם אָוֹן נִישָׁת גְּלוֹבָן, אוֹס וְאַל זַיְנָע אָמְעָנָש, נִישָׁת נָאָךְ קְיִין
אוֹיְסְנָעָקְלִיבְּעָנָעָר, נָאָר בְּיוֹרֶשָּׁה, פָּאָר וּוּלְכָן מַעַן וְאַל קָאָנָעָן אוֹיְסְרִירִין דָּאָס
הָאָרֶץ, פָּאָרְטְּרוֹיָעָן אָלָע פְּעָלָרָן, וְוָאָס קְוָמָעָן דָּוָרָךְ דָּעָר נְאָטוֹר, אָרְעָר
דָּוָרָךְ גְּעוּוֹיְנָהִיט. אָוֹן אָט דָּעָר מַעַנָּש, וְוּרָרָע, וְאַל אִים לְעָרָנָע וְזֶה אָוֹיָי
וְזֶה אוֹיְסְטְּוָפְּעָסָעָן, אָפְּצָגְעָוּזָגָעָן וְזֶה פָּוָן וְזֶה שְׁלָעָכְטָעָר נְאָטוֹר, פָּוָן וְזֶה
שְׁלָעָכְטָעָר גְּעוּוֹיְנָהִיט אָן. אַן. אָוֹן עָס וְאַל וְזֶה וּוּלְכָן אִים פָּאָלָגָן.

וּוּרָרָע הָאָט מִיר אָפְּגָעָשְׁטִיסָן פָּוָן חִסְּרוֹת אַינְגָּלוֹזָיָוִוִּיָּה דָּאָס, וְוָאָס אַיר
הָאָפָּט מִיךְ אַגְּנוּוּהָן בָּאָ אַרְיָמָעָ חִסְּרִים דָּאָס שְׁלָעָכְטָעָר לְעַפְּן פָּוָן וְיִיעָרָע
וּוּרָרָע. רְיֵ מַאנְגָּן, רְיֵ חִסְּרִים, זַיְנָעָן שְׁטָעָנָרִיגָּ פְּרִילִיךָ, לִיסְטָגָן, עַסָּן,
טְרַנְּקָעָן, טְאָנְגָּן אָוֹן זַיְנָעָן מִיטָּחִסְּרִים, אָוֹן וְיִיעָרָע וְוּרָרָע אָוֹן קִינְדָּרָע
וִיצְנָן אַין דָּרָהִים אָוֹן קָעָלָט אָוֹן אַין הָנוּגָּר.

גְּעוּוֹן חִסְּרִים אַרְבָּעָתָר, וְוָאָס פָּלָעָן פָּאָרְרִינָעָן אַינְגָּאנְצָן צָעָן נִילָּן
אָרְרָעָר צָווִיָּיְרָוְבָּל אָזָאָךְ. זַיְנָעָן וְאַישָׁן שְׁעָפָסָעָן עַפְּלָכָלָאָךְ בָּאָס טִיְּרָ
אָס וּוּמְטָר, אָוֹן רְיֵ וְוּרָרָע מִיטָּה רְיֵ קִינְדָּרָע וְיִיעָרָע פָּלָעָן לִיְּזָן הָנוּגָּר
אָוֹן קָעָלָט. אָפְּבָּר נָאָר דָּעָר אַרְבָּעָתָר פָּלָעָן זֶה, רְיֵ מַאנְסְּלִיטָה, גַּיְינָן אַין
שְׁטִיבָּל, פָּלָעָן זֶה מַאְכָן פְּרִילִיךָ, הַולְּעָן אָוֹן זַיְנָעָן, אָוֹן זֶה הָאָפָּן וּזְהָן,
אָפָּנִים, זַיְנָגָן מַצְעָר גְּעוּוֹן דֻּרְפָּוֹן, וְוָאָס דָּאָס וְזֶבָּה אָוֹן קִינְדָּרָע וִיצְנָן
אַין אָ קָאָלָטָר דָּרָהִים אָוֹן הָנוּגָּר.

אָוֹן דָּאָס הָאָט מִיר פָּאָרְשָׁטָעָט רְיֵ שְׁמָחָה. פְּסִיכָּלָאָגָּנִישָׁ אַיז אָפְּשָׁר
דָּעָר קְבִּצָּן גְּעָרָעָטָה: וְוָאָס וּוּטָשׁ שְׂוִין זַיְנָעָן, אָוֹן עָרָ וּוּטָשׁ וִיצְנָן אַין דָּרָהִים
מִיטָּה רְיֵ פָּאָרְקָוּמָעָרְטָעָ וְזֶבָּה אָוֹן קִינְדָּרָע? וּוּטָשׁ עָרָ וְזֶה דָּעָן דָּרְוָאָרָעָמָעָן?
וּוּטָשׁ עָרָ וְזֶה פְּרִילְכָּעָר מַאְכָן? אָבָּעָר אַיְוָחָד מַוְּרָה הָאָט עַס שְׁטָאָרָק גְּעוּוֹרָקָט
אָוֹן מִיר זַיְנָעָן בְּעָסָעָר גְּעוּוֹן גְּעָפָעָלָן רְיֵ כְּמַאְרָנָעָ מַתְּגָנָרִים, וְוָאָס פְּרִילָּעָן
זֶה נִשְׁתָּה, וְוָאָס טְאָנָעָן נִשְׁתָּה אָוֹן זַיְנָעָן נִשְׁתָּה, אָבָּעָר דָּרְפָּאָר זַיְנָעָן וְזֶה
מַעַר נָעָפָן וְיִעָרָע וְזֶבָּה אָוֹן קִינְדָּרָע אָוֹן טְרָאָנָן אַוְתָּה וְזֶה דָּעָם שְׁוּעָרָן יָאָר
פָּוָן פְּרָנָסָה.

קָעָנָן חִסְּרִים הָאָב אַיר גְּהָאָטָט, פָּאָרְשְׁטִיטָה וְזֶה, טְעָאָרְעִיטִישָׁ אַרְגָּנוּמָעָנָטָן
אוֹהָה, וְזֶה אַיר הָאָפָּט שְׂוִין גְּשָׁרְבִּיפָּגָן, נָאָר דָּאָס אַיז וּוּכְתִּינָּן צֹ דְּרָעָמָעָנָעָן רְיֵ
פָּרָאָקְטִישָׁ וְזֶיטָט, צְוִילָבָן וּוּלְכָלָעָר אַיר חָאָבָן, אָפָּנִים, הַוִּיפְטָעָכָלִיךָ נִשְׁתָּה
גְּעָקָאָנָט מַשְׁוָה וּוּרָעָן מִיטָּה דָּעָר שִׁיטה. אָוֹן נָאָךְ וְוָאָס: מַעַן דָּאָרָחָה וְזֶה קָאָנָעָן
פָּאָרְגָּעָסָן אָוֹן דָּעָם פָּרָאָקְטִישָׁן לְעַפְּן אָנְבָּרְגָּעָפָן וְזֶה אַינְגָּאנְצָן צֹ גְּעוּאָנָגָן

און זאָרגלֿאַוינקייט. אַיךְ האָט דאס נישט געקאנט, אַונ פון מיר האָט קִין
חֵסֶר נִשְׁתַּת גַּעֲקָאנְט אַרוֹויָּה.

נַאֲךְ אַ פָּעַלְעָר אַן חִסְּרוֹת מוֹ אַיךְ דַּרְמַטְגָּעָן, וְאַס האָט אוֹיף מִיר
דַּעַמְּאַלְמָ שְׁלַעַכְתָּ גַּעֲיוֹרְקָט. בָּאַ חִסְּרוֹת האָפָּן קִין גַּרְוִיסָּעַ לְמִנְיָה נִשְׁתַּת
גַּעֲקָאנְט אַרוֹיְסְקָומָעַן. אַ גַּוְתָּ חִסְּרוֹת אִינְגָּל מִיטָּ אַ גַּוְתָּ קַעְפָּל אַיזְּ פָּאַרְפָּאַלְן
גַּעֲנָאַגָּעָן. עַר האָט נִשְׁתַּת גַּעֲלָעָרְנָט, בָּאַ אִים זַיְגָּעָן אַזְוָעָק דַּי טָעָג אַין
גַּאֲרָנִישָׂת, אַונ דָּאַס האָט וְעוֹהָר וְזַי גַּעַטְאָן.

מַחְנְגְּרִישָׁע קִינְגְּרָעָר האָפָּן אַפְּבָעָר אַ סְּךְ גַּעֲלָעָרְנָט, האָפָּן טַאֲקָעָ אַ סְּךְ
גַּעֲקָאנְט אַונ מִיט וְזַי האָט מַעַן זַי גַּעַצְאַקְעָט. אַ מַחְנְגְּרִישָׁ אִינְגָּל האָט
גַּעַהְאָרְעָוּעָט. אַונ מִיר האָט זַי אַוְיָךְ גַּעַוְאַלְטָה האָרְעָוּעָן אַונ קַעְגָּעָן. אַונ
אַיךְ בֵּין אַזְוִי אִינְגָּאנְצָן דַּעְרוֹזְיִיטָעָרָט גַּעַוְאַרְן פָּוּן חִסְּרוֹת . . .

אֵנָה אַלְמָן :

- שְׁלֹם־עֲלֵיכֶם בְּרוּךְ צוֹ יְהוָה קָדָשָׂךְ
קָאַפִּיטָּל I: מֵין שְׁטָעַטָּל. — דָרָר סְלוֹפָ. — דַי אַמְּאַלְיָעָן. — סְקָאַזְקָעָן. — וּוּסְאָקָעָן.
 אַמְּאַלְיָעָן מַסְחָרִים. — אַרְזָן אַן פְּרִיצִים. — דָרָר רְוִסְיָעָר אַן פְּוִילְשָׁעָר קְלוּסְטָעָר. —
 דָרָר רְוִסְיָעָר אַן פְּוִילְשָׁעָר נְלָהָ. — אַסְעָרְעוּסְקָן. — אַסְעָרְעוּסְקָן יוֹשָׁ. — דָרָר
 אַסְעָרְעוּסְקָן. — אַן וּוּסָם פְּלָעַנְטָן באַרְזָן אַוְעָק דָרָר טָגָן. — דַי קָאַרְגָּעָן גְּבִיּוּם. —
 דַי בְּכָבוֹדָע אַמְּלָלִיעָם פָּן שְׁטָעַטָּל. — שְׁעַבְּסָל דָרָר קְלוּסְטָעָר. — מְרָדְבִּי לִבָּ.
 רַי שְׁמָחוֹה לְיוּזָעָר. — שְׁבָת אַן שְׁטָעַטָּל. — שְׁטָעַטָּל שְׁאַינְטְּרָגְּנָאָטָן. — אַמְּאַלְיָעָן
 מַחְלוֹקָתָן. — אַיְטָשָׁע שְׁיִיטָם דָרָר מָסָורָ. — זָאַסְטָאַוּעָן. — מְלָמְדִים. — אַמְּאַלְיָעָן
 לְרָנוּנָעָן. — דַי גְּנוּמָ. — דָרָר דָאַקְטָאָרָ. — רְוִפְאָים. — דַי תְּלָמְדִידָתָוָה. —
 דַי בָּפָּאָר. — דַי מְקוֹהָ. — דָרָר טִיּוֹךְ. — קָאַמְּעַנְצָעָר שְׁוּמָעָר. — דָרָר הַדְּקָרְשָׁ.
 דָרָר רָבָּ. — מְנִידִים. — דָרָר בִּיתְעָולָם. — חְבָרָה קְרִישָׁא
קָאַפִּיטָּל II: דָרָר עַלְטָעַרְזִירְעָדָר וּוּלְוָלָל. — מֵין וּיְדָע אַהֲרֹן־לְיְוּזָעָר. — רַי וּדְלָ.
 אַהֲרֹן־לְיְוּזָעָר וּוּנָטָ. — דַי חַתְּנָה. — דַי בָּאַבָּעָ בְּיְלָעְזָאָשָׁעָן. — אַהֲרֹן־לְיְוּזָעָר
 פָּאוּרְעַנְדָרְעַנוּגָן. — דָעַם עַלְשָׁעַרְזִירְעַדְנָם שְׁוּטָ. — דַי אַיסְפָּרָאוֹנוֹנָ. — וּיְנָעָן
 בָּאַצְיְהָנוּנָעָן צָוָם זַיְדָן. — דָעַם וּיְדָע אַלְסָם פְּרָנְסְ-חָדוֹשָׁ. — דָרָר בָּאַפְּעָם עַצְוָתָ.
 דָרָר וּיְדָע אַיְסְבָּאַרְשָׁטְשִׁיקָן. — דָרָר שְׁוִיבָעָר. — דַי מַחְלוֹקָת צְלִיבָדָעָם
 שְׁרוּוֹיָאָר. — דָעַם וּיְדָנָס הַשְּׁפָעָה. — דָרָר וּיְדָע מִטָּה דַי פְּרִיצָמָ. — דָרָר
 אַיְסְפָּרָאוֹנוֹנָ. — אַנְיָעָר אַיְסְבָּאַרְשָׁטִישִׁיקָן. — מַחְלוֹקָת אַן שְׁטָאָטָם. — דָרָר נִיְעָר
קָאַפִּיטָּל III: דַי בְּהָלָהָ. — אַיְזָיקָל דָרָר קְנָבָ.
קָאַפִּיטָּל IV: מֵין פָּאַטָּעָר מַשָּׁהָ. — זַיְן נִיְנָגָן צוֹ חַסְדָּוָתָ. — דָרָר שְׁדוֹןָ. —
 רַי לְיְ�וּזָר דָרָר נִרְאַדְנָרָרָבָ. — מֵין מְטוּעָר. — מֵין פָּאַטָּעָר אַלְסָם הַיְשָׁעָר חָסְדָּוָתָ.
 זַיְן אַגְּטָלִוָּפָן צָוָם רְבִנָּן. — זַיְן קָאַפָּה מִיטָּה זַיְדָן. — דַי אַרְעַנְדָעָ. — דָרָר
 רְעוּוֹיָאָר. — קָאַמְּעַנְצָעָר חָסְדָּוָתָ.
קָאַפִּיטָּל V: רַי יְשָׁרָאָלָ. — זַיְן גְּנוּאָגָןָ. — זַיְן גְּנוּנָעָן קָאַפְּטָאַזְיָצִיםָ. — זַיְן רָאָל צְוִוִּישָׁן
 חָסְדָּוָתָ. — רַי יְשָׁרָאָלָם מְאַטְעַמְאַטְיָקָעָרָ. — דָאָסָם גְּנוּוּעָתָ. — זַיְן פְּוִילְשָׁעָר
 פָּטְרִיאָצִיםָ. — זַיְן מָאַרְשָׁן לְכָבָד דָעַם פְּוּלִישָׁן נְצָחָןָ. — דָרָר אַפְּמָאָךְ מִטָּה
 אָחָתָדָ. — דָרָר גְּנוּוּיָוּמָ. — רַי יְשָׁרָאָלָם טְוּטָ.
קָאַפִּיטָּל VI: אָנוּגָעָר מְשָׁפָחָהָ. — רַי בָּאַבָּעָ. — אָרָר לְיִבְעָ צָוָם מָאָןָ. — אָרָר שְׁטָלִ
 אָנוּ פָּרָומָ בָּאַגְּנִיָּן זִיךְ מִטָּה מְעַנְשָׁןָ. — רַי וּדְלָ. — שְׁטָאַטְיָשָׁע עֲנָנִינָ. — רַי לְיִבְעָ.
 דָרָר תְּקִיעַתְּבָחָ.

- קָאַפִּיטֵל VII:** דָּעַר אֲקְצִיּוֹ. — דָּעַר בָּאָרָזֶן נִינְצְבּוֹרָה. — דָּעַר בְּנִירְחוֹרָה. — דָּעַר סְקָאנְדָּאל מִיטָּן אַסְעָסָעָר. — דָּעַר אִיסְפָּרָאָגָוִינִיק הָאַלְטָה דָּעַם וַיְידָנָם צָדָר. — רֵ' לִיְּפָעָץ עֲרוֹפָּן דָּעַם תְּקִיעַתְ-כְּפָתָה
- קָאַפִּיטֵל VIII:** מִינֵּן עַרְשְׁתָּעָר מַלְמָה. — מִינֵּן קְשִׁוּתָה. — דָּעַר צְווֹוִיטְעָר מַלְמָה. — מִינֵּן פֻּעְטָעָר יִשְׂרָאֵל. — דָּעַר עַלְיוֹ יִשְׂרָאֵל. — וַיְיָ דָּעַר עַלְיוֹ יִשְׂרָאֵל הָאָת אָנוֹ נַעֲשָׂמָּן אָן פָּעָלָה. — בָּא מַאֲטָע דָּעַם מַלְמָה. — דָּעַר נִיחָנָם. — רֵ' וַיְינְטָעָר אָוּוֹנָן. — מַעֲשִׂיות מִיטָּפְשָׁתָה. — מִינֵּן פְּרוּמְקִיּוֹת. — דָּעַר דָּבָוק. — רֵ' לִפְעָץ צּוּקָעָרְמָאָן
- קָאַפִּיטֵל IX:** רֵ' «קָאַפְּעָרָס». — אַהֲנָזְלִיְּבָעָלָעָלָה. חַזְקָל אָחָן מַאֲשָׁקָעָן. — יַאֲסָלָלָה. — אַמְּלָאִיגָּעָן דָּרְנָסָט
- קָאַפִּיטֵל X:** וְאַסְטָאָוִיעָן. — רֵ' נְרוּסָעָמְלָהָקָתָה. — דָּעַר שְׁבוֹעָה. — אַוְיְנְגָעָרָט. — דָּעַם וַיְידָנָם קָאָמָתָה. — דָּעַר שָׁלָם. — דָּעַר פְּרִיצִים מִיטָּן רֵי פּוּעָרִים. — דָּאָם שְׁמִיָּן פּוּעָרִים
- קָאַפִּיטֵל XI:** מִינֵּן מַוְטָּעָר. — רֵ' לִיְּוָעָר. — מִינֵּן מַוְטָּעָרָס לִיְּדָן. — דָּעַר קָאָמָעָנְצָעָר רָבָה. — דָּעַר בָּאָפְעָס עַצָּה
- קָאַפִּיטֵל XII:** דָּעַר פְּרִיצִים. — בָּעַלְבָּעַנְדָּעָט. — טְשִׁיעַכְטְּשָׁגָעָוָה. — טְכָאָוָסָקָן. — בָּעַרְלָבְעַנְדָּעָט טְרִיאִיקִיּוֹת. — דָּעַר בָּלְבָלָה. — דָּעַר קְרִיןְצְוִוִּישָׁן דָּעַם פְּרִיצִים מִיטָּרָעָר פְּרִיצָתָעָה. — בָּאָגָאָסָלָאָוָסָקִי. — דָּעַר סּוֹפָן בָּלְבָלָה
- קָאַפִּיטֵל XIII:** בָּעַרְלָבְעַנְדָּעָט לְעַפָּן. — זַיְן טָכָבָטָרָס חַתּוֹנָה. — דָּעַר פּוּלִישָׁעָר אַוְיְשָׁטָאָנָה. — גַּעַוְאָלָט שְׁמִיָּן דָּי פְּרִיצָתָעָה. — בָּעַרְלָבְעַנְדָּעָט הָאָט זַי אַוְיְשָׁטָאָנָה עַרְעָטָעוּוּתָה. — שְׁמָאָל
- קָאַפִּיטֵל XIV:** רָאַשְׁ-הַשְׁנָה אָן יוֹמְ-פּוֹפּוֹ. — דָּי אִימָּה. — דָּאָם בָּעַנְשָׁן דִּי קוֹנְדָּרָעָר. — דָּעַר פְּחָד אָן דִּי שָׁוָּלָה. — בָּגָ דִּי חַבְדָּדִים. — סְפָוּתָה. — שְׁמָתָּתָה תָּרוֹהָה. — וְמִיְּ-טוּבָם בְּכָלָלָה. — וַיְיָ אָזְוִי בָּגָ אָנוֹן פָּלָעָנָן צָוִינָן אַי וְמִיְּ-טוּבָם
- קָאַפִּיטֵל XV:** מִינֵּן פָּאָטָעָר מִיטָּה וַיְיָ חִסְדִּוּתָה. — מִינֵּן מַלְמָדִים. — דָּעַר רְבִי גַּעַד שְׁטָרָבָּן. — רֵ' מַסְוָה. — טְוּוּרָסָקִי. — רֵ' לִיבָּה. — דָּאָם קְנַסְעָנָעָן
- קָאַפִּיטֵל XVI:** מִינֵּן לְעַגְעָן. — אַמְּלָאִיגָּעָן מַכְרִיְּ-סְפָרִים. — מִינֵּן עַרְשְׁתָּעָר חַבְרָה. — יִשְׂרָאֵל וַיְשָׁנִיאָק. — דָּאָם עַקְוָאָמָעָנָרָן יִשְׂרָאֵלָן. — יִשְׂרָאֵלָטָם אָקְרָעָרָעָה. — בָּגָ וְאָסָעָר אוֹי נְעַבְלָבָן שְׁטָנָיָן
- קָאַפִּיטֵל XVII:** דָּי וַיְיְ�-עַרְדִּיןָעָרָמָלְמָדִים. — רֵ' אֲפָרִים דָּעַר מַלְמָד. — זַיְעָן «נִיְעָן» מַעֲשִׂיות. — אַמְּלָאִיגָּעָן מַלְבָּשִׂים. — דָּי אַרְיוֹסָעָרְבָּעָנָעָרָמָבָנִים. — אַוְנָעָר לִיבָּעָר צָוָם רַבָּן
- קָאַפִּיטֵל XVIII:** מִינֵּן «רְבִי» רֵ' יְצָהָקְ-אָשָׁר. — אַוְנָעָר «לְעַרְנָעָן». — מִינֵּן עַרְשְׁתָּעָר רַעְיוֹאָלְצָעָר. — עַם וְאַקְסָטָה מִינֵּן גַּמְנָן אָן שְׁטָاطָה. — דָּעַר סִנְאָלָה
- קָאַפִּיטֵל XIX:** דָּעַר נִשְׁבִּיצָרָה חַסְדִּים. — «מוֹ הַשְׁלָחָה». — מִינֵּן קְשִׁיאָה. — דָּעַר עַנְטָפָעָר סָוָן דִּי חַסְדִּים. — דָּי בָּאָקָאָנְטָשָׁאָפָט מַוְןָן מַגְדָּסָן זָוָן. — דָּעַר «הַמְּנִיאָד». — דָּעַר קְלָאָצִ-זְעָנָרָה. — אַוְנָעָרָעָ פָּאָרָזָאָמָלָנוּנָנָעָן. — דָּעַר אַנְהָוִיבָן פָּן מִינֵּן גַּעַוְעַלְשָׁאָפָטָה לְכָעָ אַרְבָּעָטָן
- קָאַפִּיטֵל XX:** מָעָן רַעַתָּר מִיר שְׁוִין שְׁדוּכִים. — דָּאָם פָּאָרָהָעָרָן מִיךְ. — רֵ' יְחֻקָּאָל דָּעַם רַבָּס זָוָן. — דָּעַר יְחוֹתָם. — מִינֵּן אַמְּבָאָקָאָנְטָעָפָלה. — דָּעַר בְּרִיתָה. — רֵ' יְחֻקָּאָל פָּעַטָּש. — מִינֵּן פֻּעְטָעָר. — דָּאָם לְעַפָּן מַטָּאִים. — דָּאָם נְרוּיָתָן זִיךְ צָום וּפּוֹחָה

- קָאַפִּיטֵל XX:** דער מאניפסט פון דער פיעירס-בָּאָרְדִּיאָוָגָן. — דאס שטײַין די פיעירס. — דער רישם פון מאניפסט אײַף די פֿרִיצִים. — די שׂוֹעֶרֶעֶת צַיִת פָּאֵר אַיִּין. — מײַן זַיְדָע מִיטְ די פֿרִיצִים. — דער פֿוֹלִישָׁר אַוְפְּשָׁטָאנָר. — "וְיוֹעָנְטָאָרָאָסָא". — די פֿוֹלִישָׁן בָּוֹנְטָאָוּשְׁטָשִׁיקָעָט. — די בָּאָצְּהָדָנוּן פָּוֹן די פֿוֹלִישָׁן רֻעוֹאַלְצָאָגָנוּן צַו אַדְּן. — אֲגִינְסְּקִי. — די אַונְטָעָרוֹדִיקָוָגָן פָּוֹן דָּעַם אַיִּוףְּשָׁטָאנָר. — די נְקָמָה פָּוֹן די פֿוֹיעָרִים
- 267 קָאַפִּיטֵל XXI:** מײַן פְּאַטְּעָר אַלְמָבְּגָעָטָה. — בָּעָרְלָבְּעָנְדָעָט אָזְ טִיכָּוָסְקִי. — דער קָלָאָגָן וְעַנְמָה. — זַיְן שָׁם אַין דער סְבִּיבָה. — דָּעַם זַיְדָנָס פְּלָאָגָן. — די לאָגָע פָּוֹן אַידְּן נָאָכָן אַוְפְּשָׁטָאנָר.
- 277 קָאַפִּיטֵל XXII:** עָרָב מִין חָתוֹנָה. — גַּעֲזָעָה די פְּלָהָה. — דאס שְׁטָעָלָן פֿרִיהָעָר דָּעַם פּוֹם. — "גְּלִיךְ, גְּלִיךְ!" — אָן עַסְק מִיטְ חָסִידִים אָזְ מְתַנְנְדִּים בָּאָ מִין חָתוֹנָה. — די דְּרִישָׁה
- 285 קָאַפִּיטֵל XXIII:** רָאַשְׁדָּהָנָה צָוָם רְבִּין. — דער פְּעָם פָּוֹן טָאָטָן, וְאָס אַיךְ בֵּין נִישָׁת גַּעֲפָאָן צָוָם רְבִּין. — מִינְיָנָה צְרוֹת צְלִיבָה חָסִידָהָת. — דער קָאָמָּפְּ מִיטְ חָסִידָהָת. — דער וּפּוֹה. — דער רְוַשָּׁם פָּוֹן וּבּוֹחָ אַיִּיףְּ דִי הוּוֹיְנָעָן
- 289 קָאַפִּיטֵל XXIV:** דָּעַר וּפּוֹחַ מִיטְ דיְ חָסִידִים. — אַיךְ וּוֹלְ פָּאָרָן קָרְן וּזְלָאָזְשָׁן. — דער פְּאַטְּעָר אַיזְ קָעָן. — דאס אַונְטָעָרוֹנָן דָּאָס וּוֹיֵב קָעָן מִיר. — מִין וּוֹיֵב וּעְרָת קָרָאָנָק. — מִיר וּיְנָעָן בְּרוֹנוֹן. — אָוֹנוּעָר שְׁלָמָן. — מִין אַיְבָּרָעָנָבָן וְיךָ צַוְּ לְעָרְנָעָן. — "קְלִיְבָּטָה, קְנִידָלָאָךְ, רְעַנְדָלָאָךְ!" — דער "פְּאָלָאָזָן". — "חַצְקָלָתְּ דָוָר"
- 297 קָאַפִּיטֵל XXV:** די קָרָאָם. — מִין פָּאָרָן קָרְן קָאָפְּרִין. — די יְאַשְׁעָם הָוִית. — די אַירְעָם: דער מְשָׁפֵּיל לְיוֹזָר אַין דָּעַר עַלְיוֹן וּלְמַטְעָנְדָעָר. — צְיוּוֹי הָיוֹזָר. — דָּאָס עַרְשָׁטָעָ מָאֵל באָקָעָן אַיךְ טִיךְרָעָר מִיטְן תְּנִיךְ
- 306 314 קָאַפִּיטֵל XXVI:** דָּעַר קָרָאָם. — אַיךְ וּלְ פָּאָרָן מִין טָאָטָעָ
- קָאַפִּיטֵל XXVII:** די בָּאָלָעָרָע. — אַמְּגָלִינָג סְנוּלָות צַוְּ קָאָלָעָרָע. — דָעַם רְבָּס טּוֹת. — דער קָלָאָגָן אָזְ עָרָאָיְוָה עַבְּדָיוֹנָאָזָן. — אַיךְ וְיךָ 8 בְּעָלָן אַיִּיףְּ דָעַר קָרָאָם. — וּוֹאָגָנוֹיּוֹתָש. — אַיךְ וּלְ וּעְרָן רָאָבִינָאָן. — פְּטָשָׁן
- 319 קָאַפִּיטֵל XXVIII:** מִין בָּאָפָּעָם פְּלָגְלִיבָּר טּוֹתָה. — דָעַר רְוַשָּׁם פָּוֹנָם טּוֹוִת אַיִּוףְּ דָעַר מְשָׁפֵּחה אַין אַיִּוףְּ דָעַם שְׁטָעָטָל. — אַירְ לְוִיהָ. — דָעַם וּיְדָנָס אַמְּפָרָעָר. — דָאָס וּצְנָן שְׁבָעָה. — דָעַר בָּאָפָּעָם גְּרוֹסְעָר נָאָמָעָן. — אַירְעָ שְׁיָנָעָ מְעָשִׂים. — אַנוּעָר מְשָׁפֵּחה צַעְפָּאָלָט וְיךָ נָאָךְ אַיךְ טּוֹוָת
- 331 קָאַפִּיטֵל XXIX:** חָסִידָהָת אָזְ מְתַנְנְדִּים. — וְאָס פָּאֵר אַגְּרִין לִינְטָעָם אַין חָסִידָהָת. — וְאָס הָאָט אַוְפְּנִירִיטְּ די נָאָגָצָע אַרְדִּישָׁן וּוּלְטָלָט? — מְתַנְנְדִּים אַלְמָ שִׁיטָּה. — דָעַר שְׁוֹלְחָן-עִזְקָן. — די חָסִידָהָת פָּוֹן מְתַנְנְדִּים. — חָסִידָהָת. — דָעַר בָּעָלָשָׁם. — די צְנוּעָנְגָלְכְּרִיקִיט פָּוֹן חָסִידָהָת פָּוֹן שִׁיכְטָן פָּוֹן פְּאָלָקָן. — רִי מְשָׁדָחִים לְצַצְאָתָן. — מְסִילָתְּ יְשָׁרָם. — די דָעַמְאָקָרָאָטִישָׁע אַוְסְפָּרָוָגָן פָּוֹן חָסִידָהָת. — דָעַר רְבִּי אַיךְ די חָסִידָהָת שְׁמָחוֹת. — די חָסִידָהָת פָּוֹן חָסִידָהָת. — דָעַר סְקִידָהָבָל

אהרון יואקם אוטאביינר אפייע

יידיש - נחום שטיינט

אהרון איזאק, נשבירין אין ריטשלאנער אין דער ערשותער העלט פון VIII-XX-ן יארהונערטר, דערצ'ילט ווינע לעבנס-זיכרונוח איז רעם "ירוש", ווי מען האט גערערט דראמאלס אין ריטשלאנער. ער שילדערערט דאס יוריישע לעבן אין מעלענברוגה, לייפציג אונ אין אנדרער קאנטן פון ריטשלאנער. אהרון איזאק אויז נועווען ער ערשותער זיך, ווואס האט, אויסוחאנדרערנינג פון ריטשלאנער, באָד קומען אַ רעדליךבעניש צו ואוניגען אין שוווען. ער האט נאָכֶג נעצינין נאָר זיך קיין שוווען אַנדערע זיך פון ריטשלאנער אין זיך געהאלפּן זיך באָזעפּן דראָרט, ער האט פֿאָר יידן געעפּנט „אַ נײַ לאָנָר“ — שעודן, וואה בי אַים האָפּן זיך ניט געטאָרט קיין פום שטעלן. זיך וועב איז נועווען ניט קיין נרגינער. ער האט אויס-ערינט אַלע בעורזהָרֶס: לויו זיך פראָפּעסיע אַ שטעפּפל גראָזיוויער, אויז ער געווארן אַ סוחר, געהאנגרלט מיט צירונג, מיט גאלאנטערריי, אַפְּילו מיט צינַן, געווען אויך אַ צושטעלער באָ רעד ארמיי (אין שועער-יש-רויסין קריין). און אוראנְק זיין וועלטגענער ערלייךיט און גויסער ענערנייע האט ער זיך סוף כל סוף רעד שלאנְן צו אַ גויס אַנוּזַן.

(א) יישע אן א הערעאиш אונסנאגע

צום ערשין מלא פארענטל'כט מיט אײַנלייטונג און הערות פון
דער מ. ווישניעצער

א יוריישער סוחר פון III XVIII-טן יארהונדערט דערץ'ילט זייןע איבערלעבעונגען אויף א בולטן אסן. ער ניט איבער קלאלר דאס לעבן פון א קליין יידיש-אנגליזש שטעלן אין זיין צייט, רערץ'ילט רדי פארשיידענע צורתו, זומס רדי יידן האבן זיך ראמאלס אונגעלאטען סי' מצער דער פולישער רענירונג, סי' פון זילדר בענרגעם, זומס פלעגן מאכן אונפאלן אויפן שטעלן, הרגענען, רויבן, פאר-ברענען רדי הייער וכדורמה. בער באלאעכוזער ניט א סך מאץ טעריאל פאן יידישן היסטאריקער ווען רעד ראמאליגער סאָ ציאלאער און עקאנטאמישער לאגע פון רדי יידן און איבער זיינע בילדונגס-פאַראַהעלטונגשין:

**דאמ יידישע מינימטריום אוֹן די נאציאנאלאָע
אוֹוטאנָאמיע אוַין אָוקראַנְיע**

דרור בוך — ראָס איז דַּי געשיתבע פונם מיניסטערום פֿאָר יְדִישַׁת
ענינים אין אוֹקרַן-אַינַּסְּטַטְּעַט. אַינְגַּאנְצַּן האָט עס עקסיסטַרְט נִיט מעֶר,
וַיְהִי אַיִּין יָהָר, פּוֹנֵם 15-טַּן يولִי 1917 בְּיוֹ רָעַם 18-טַּן يولִי 1918.
דָּרָאָס אַיִּין אֲבָעֵר גַּעֲוֹעַן נִיט קִיּוֹן גַּעֲוֹונְטַלְיכָּע צִיּוֹן, נִאר אַפָּר
מלְחַמָּה פֿאָר נַאֲצִינְאַלְפְּרָעָמְגָּאַלְעָר אַוּטוֹמָנָאַמְּיָעָבָּכְּלָל, אָוָן
פֿאָר יְרִישַׁעַר אַוּטוֹמָנָאַמְּיָעָבָּפְּרָט. רָאָס יְדִישַׁע פֿאָלָק אָוָן גַּעַד
שְׁתָאָנָעַן בְּרִאָשׁ פּוֹן דָּרָעַר בָּאוּנוּנוֹן. נִיט אַזְוִי נְרִינְג אֲבָעֵר
גַּעֲוֹעַן דּוֹרְכְּפּוֹרָן דַּי יְרִישַׁע נַאֲצִינְאַלְפְּרָעָמְגָּאַלְעָר אַוּטוֹמָנָאַמְּיָעָבָּכְּלָל
אָוָן לעַבָּג, נִיט וַיְוִינְג מַנְיֻחוֹת האָט מַעַן פֿאָראָפְּט בִּיקּוּמוֹן פּוֹן
אַזְוִיּוֹנִים אָוָן אַינְגַּוְוִינִים. דָּרָעַר הַרְשַׁטְּעַר יְרִישַׁע מִינְיסְּטַרְט, דָּרָעַר
מַחְמַפְּרָן פּוֹן דָּרָעַם דָּרָעַן וּוּרְקָן, וְאָסָה האָט גַּעַומָּוֹת דּוֹרְכְּמָאָכָן דָּרָעַם
שְׁשַׁוּעָרָן וּוּגָן, דְּרַעְצִילְתַּן אַבְּיַעַקְבּוֹן אָוָן אוֹיסְפּוֹרְלִיךְ דַּי גַּאנְעַז גַּעַד
שִׁיכְטָעַ פּוֹן עַרְשַׁטְּן טָגָן אָן בְּיוֹ דַי שְׁוּעוּרַה האָט וַיְךָ אַרְאָפָּה
גַּעַלְאָזָט אַזְוִיפָּה דָּרָעַר יְרִישַׁע אַוּטוֹמָנָאַמְּיָעָבָּכְּלָל. דָּרָעַר בּוֹקָה אַיִּין רַיְקָה
אַסְּרָה דָּקּוּמוֹנָטָן אָן מַאֲטַרְעַיָּלָן.

דָּאַם יִדְיָשׁ עֲפָלָק אֵין צִיפָּעָרֶן
(זיהו אין דער גערעוו וועלט)

מ. גידען אן

יידישע קולטורגעשיכטע אין מיטלאלטער

(יידן אין דיטשלאנד דאס XIV און XV יאהוונדרט)

יידיש – נחום שיטף

מייט גרויס קענטעניש האט נירעמאן אויסגעפארטט די אלע
צעווייטע און צעשפּרייטע קוועלן, וואס האבן אַ שייכות צום יידישן
לעבן אין דיטשלאנד אין SAXTON און SAXTON יאָרְהִונְדָּרֶט.
אין זיין באָריםטען פֿוך באָקענען מיר זיך מיט די יידישע מהגנים,
מייטן משפחָה-לעבן, מייטן קולטורעלן און עקאנאמישן מצב פֿון די
יידן אין יענער צויט; מיר באָקענען זיך אויך מיט די פֿאָזְיָהוֹנוֹגָן
פֿון די אָומות הָעוֹלָם צו די יידן און ווי אָזְיָה די יידן האָבן זיך
באָצְוִינָן צו דער אָרוּמִינָר וּוּלְטָם, און זיער קענְגְּנוּיְתִּינָע וּוּרְקוּנָגָן.
אָראָנק דעם באָקומט די אלטער פֿאָרגְּנָאנְגְּנָעָן צויט אַ נָּאָנָץ באָז
וּוּגְרָעָן אָקְטוּלָן אִינְטָעָרָם און לְעֵפֶט אָוִיפֶט פֿאָר אָוּנוּרָע אָוִינָן.
מיר זעהען קְלָאָר פֿאָר זיך דעם נָאָנָצָן קְוּלְטָוְרְ-הִיסְטָאָרִישָׁן וּוּגָן,
וואס דאס יידישע פֿאָלָק האָט דָּרְכְּגָעָמָאָכָט אַין יעַנְעַ פֿינְסְטָעָרָע
צִוְּטָן. פֿון גְּרוּזִים חֲשִׁיבָה וּוּנְעָן נִירְעָמָאָנָס הָעוֹרָה, בְּפֿרָט די,
וואו סְיָרָעָת זיך וּוּנְעָן דָּרָע אַנְטוּקְלָונָגָן פֿון דָּרָע יְרוּשָׁעָר שְׁפָרָץָה,
וואס האָט נָאָר אַ גְּרוּזִים בְּאָרְיוּטָנָן וּוּרָט פֿאָר די שְׁפָרָאָכְפָּאָרָשָׁעָר.

